Den uforbederlige bibliotekar

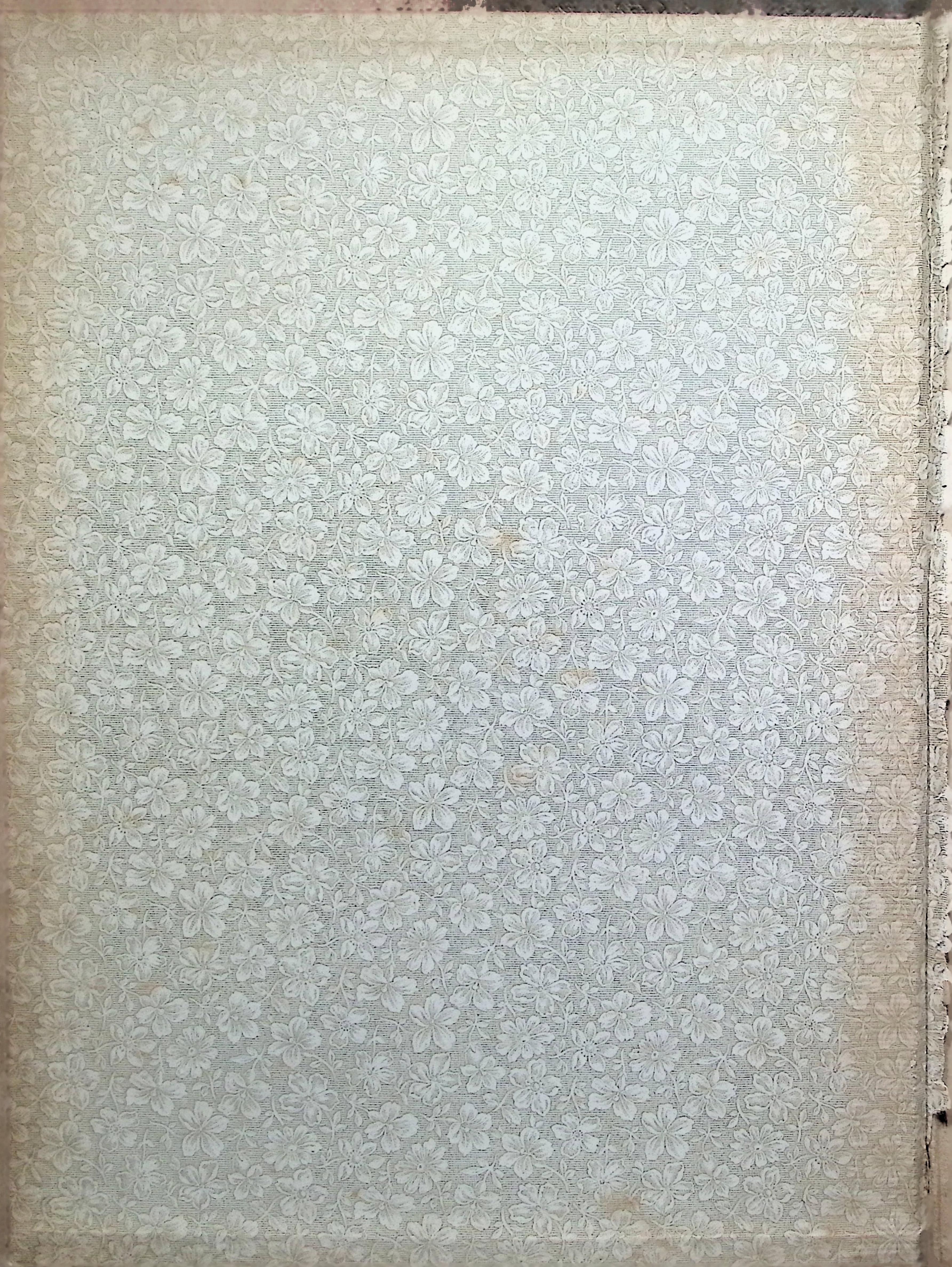
Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

Hver 14de Dag

HVER 14. DAG

ILLUSTRERET TIDSKRIFT

UDGIVET AF

SOPHUS BAUDITZ

REDAKTØR: AL. SCHUMACHER

— II. BIND —

KJØBENHAVN

REITZELSKE FORLAG (GEORGE C. GRØN)

P. PETERSENS BOGTRYKKERI (EGMONT H. PETERSEN)

1896

INDHOLD

Fra fremmede Lande.

Fra Videnskabens Omraade.

Modebreve.

Kunstbilag og Billeder uden Text.

Fra Studiemappen.

Jan van Eyck:

MANDEN MED NELLIKEN

Berliner-Galleriet

Bilag til „Hver 14. Dag“

P. Petersens Bogtrykkeri

Den sidste Flaske

NOVELLETTE

AF

SOPHUS BAUDITZ

Commandeur Lind spiste regelmæssigt hos sin gamle Ven, Admiral Rørby, hver Søn- og Helligdag. Commandéuren var ugift, Admiralen gift, men Begge vare de forlængst faldne for Aldersgrænsen og havde altsaa rigelig Tid til grundigt at drøfte Marinens Anliggender og opfriske de mange fælles Ungdomsminder.

— „Storartet Gammelrom!“ sagde Commandeuren en Dag til Admiralen, da de efter Middag røg en Cigar og drak en Pousse-café.

„Ja, det er Dig selv, der har seilet den hjem, Lind!“

„Jeg husker det nok — det var i vore yngste Lieutenantsdage med „Bellona“ — Vestindien var egentlig deilig, Du: blaa Himmel og Palmetræer og Skildpadde og Ananas!“

„Ja, og Damerne!“

„Naada! Kan Du huske hende, Datteren, ude paa Plantagen — nu har jeg glemt Navnet!“

„Paa Plantagen eller paa Datteren?“

„Aa, blæse være med Plantagen — jeg mener naturligvis Datteren!“

„Nei, jeg kan ikke huske, hvad hun hed.“

„Da var Du sgu ellers ordentlig væk i hende!“

„Ja, Du da ogsaa!“

„Men Du mest! — Naa, der er din Kone!“

— „Lad mig ikke forstyrre“, sagde Admiralinden, der kom ind og satte sig hos de to gamle Herrer.

„Vi taler om Vestindien“, fortsatte Commandeuren. „Saadan en Rom, som den her, er slet ikke mere til at faae. Det er Aroma! Jeg kan se hele St. Croix for mig og mærke Aftenbrisen, naar jeg blot lugter til den! — Har Du meget af den endnu, Rørby?“

„Ja, jeg tænker nok, jeg skal holde Dig ud med den“, svarede Admiralen uden egentlig at tænke over, hvad han sagde, men da Commandeuren pludselig ganske alvorligt svarede: „Ja,

det kan Du nok!“ blev Admiralen ængstelig og sagde: „Vaas! Hvem veed —“

„Nei, det er der Ingen, der veed“, indrømmede Commandeuren, og saa taltes der ikke mere om Vestindien den Aften.

Et Halvaarstid efter sad de to gamle Kamerater atter sammen en Søndag Eftermiddag, og Admiralen var just ved at skjænke sig selv en Pousse-café, da Commandeuren udbrød: „Men hvad er det! Drikker Du ikke mere Rom?“

„Nei“, brummede Admiralen, „jeg troer, jeg har bedre af Cognac.“

Commandeuren saae op paa ham, men Admiralen saae ned, og saa talte de om andre Ting.

Men et Par Maaneder senere, saa brast det. — „Skal det Fingerbøl kaldes et Glas?“ spurgte Commandeuren, da Admiralen havde skjænket ham en Snaps af den gamle Rom. „Maa jeg bede om et af de sædvanlige Glas!“

„Vi har faaet et nyt Likørstel“, stammede Admiralen. „Min Kone syntes, at de gamle Glas var lovlig store for to aldrende Kavalerer som os!“

„Det er Løgn, lille Rørby!“ sagde Commandeuren roligt. „Det er for at kunne holde ud med Rommen, Du har anskaffet de Dukkeglas!“

„Naa, ja — for at skaffe Dig en Nydelse, Du sætter Pris paa, saa længe som muligt“, svarede Admiralen nervøst. „Du er da vel, for Fanden, ikke saa overtroisk, at Du —“

„Hvad for Noget?“ spurgte Commandeuren og blev bleg.

„Aa, Du veed meget godt, hvad jeg mener!“

„Ja, men Du mener altsaa det Samme som jeg!“

„Nei, Gu' gjør jeg ikke nei! Hvad er det for et modbydeligt Haarkløveri, Du har fundet paa!“

„Siig mig ærligt: er jeg paa den sidste Flaske?“

„Nei!“

„Hvor mange har Du da tilbage?“

„Aa, hvor veed jeg det!“

„Jo, det veed Du meget godt!“

„Naar det virkelig kan more Dig at vide det, Lind, saa er der een tilbage. Naar den er tømt, maa Du gaa paa Cognac'en, ligesom jeg gjør! — Det er ogsaa sundere!“ tilføiede Admiralen noget forceret.

„Naa, een Flaske — saa veed man, hvad man har at rette sig efter! — Hvor mange af de Miniaturglas gaaer der paa en Flaske, og hvor mange Søn- og Helligdage gaaer der paa et Aar?“

„Hør nu Lind“, sagde Admiralen, og det var ikke langt fra, at han rystede paa Stemmen, „nu gaaer det for vidt! Fordi jeg en Dag tankeløst siger noget Sludder om, at jeg nok skal holde Dig ud med den Rom, saa gaaer Du hen og — aa, det er jo ligefrem afskyeligt! Du har maaske isinde efterhaanden at holde Dig borte her fra Huset, blot for at spare paa —“

„Nei, du Gamle, jeg kommer, saalænge jeg kan“, svarede Commandeuren, „accurat som jeg har gjort i de sidste ti Aar. Tak for godt Kameratskab!“

Admiralen var helt fra det næste Dag, og flere Dage, og skjøndt Commandeuren de følgende Søndage drak sin Rom uden at falde tilbage til det kildne Emne, endte det dog med, at Admiralen betroede sig til sin Kone og fortalte hende, hvordan Sagerne stod. Admiralinden havde Kvindens hurtige Opfattelsesevne og Evne til at finde en Udvei der, hvor Mændene ingen se. Hun sagde strax, hvad der var at gjøre, og Admiralen indrømmede strax, at hun havde Ret.

— Juleaften kom, og naturligvis var Commandeuren hos Admiralens.

„Her er Noget til Dem!“ sagde Admiralinden og gav Commandeuren en Pakke: det var den sidste Flaske af den gamle Rom.

„Ja, nu kan Du tage Dig en Snaps, naar Du selv vil, Lind“, sagde Admiralen, „og vil Du ikke, saa kan Du jo lade være!“

Commandeuren saae ud som en Dødsdømt, der benaades paa Retterstedet, og da han om Aftenen gik hjem med sin Flaske i Lommen, og det var glat Føre, gik han saa forsigtigt, som om han havde Livet i Hænderne.

Saa kom Admiralens Fødselsdag. — „Hvad! Møder Du op med Presenter!“ udbrød Admiralen, da Commandeuren samtidig med sin Lykønskning afleverede en Pakke. „Hvad i al Verden er det! Det er jo min — din — Flaske!“

„Ja, Du“, svarede Commandeuren og smilte lunt. „Der er jo ingen Mening i, at den skal staa til efter min Død. Jeg nænner dog aldrig at trække den op i Enrum, men vil Du give mig et Glas af den, naar jeg kommer her, saa har jeg Fornøielsen af den, saa længe den varer, og naar den er drukken op, kiler jeg paa Cognac'en, som Du raadede mig til. De dumme Griller *er* jeg kureret for!“

„Naa, det var jo prægtigt!“ svarede Admiralen, og efter Middagen nød Commandeuren det første Glas af sin sidste Flaske.

Admiralen troede virkelig paa, at Commandeuren var kureret. Men da han et Par Maaneder efter saae sin gamle Ven i Smug lette paa Flasken og holde den op for Lyset, og da han saae det Blik, hvormed han gjorde det, blev han klar over, at kureret var han alligevel ikke, og saa betroede han sig igjen til sin Kone og fik igjen et godt Raad.

Nogen Tid efter var der Middag, større Middag, hos Admiralens. Efter Bordet sad Herrerne i Rygeværelset, og Talen faldt da paa en fælles Bekjendt, en gammel Ven, der nylig uformodet var gaaet bort.

„Ja, vi ere Alle Vorherre en Død skyldige“, bemærkede En.

„Og Døden lader sig ikke narre“, sagde en Anden.

„Nei, det er vist nok — skjøndt Mange dog prøve paa det!“

„Hvordan det?“

„Jo, har Du ikke lagt Mærke til, at gamle Folk tidt faaer en underlig Lyst til saa jevnligt at flytte. Naar de saa forlader den gamle Leilighed, tænker de: der hittede Døden mig dog ikke!“

„Nei, vi Mennesker narrer hverken Vorherre eller Døden“, sagde Admiralen. „Jeg kan huske, da Frederik den Sjette laa paa sit Yderste, gik jeg som lille Dreng over Amalienborg Plads med min Fader. Jeg vidste, at Kongen var meget syg, og da jeg saae Skildvagterne gaa alvorligt frem og tilbage foran Indgangen, fik jeg den Idee, at de skulde passe paa, at Døden ikke kom ind ad Døren. Da jeg saa næste Dag hørte, at Kongen var død, tænkte jeg, at Døden maatte være kommen op ad Bagtrappen, hvor der ingen Skildvagt stod. Det var dog en Slags ubevidst Forestilling om, at Vorherre og Døden kan man ikke narre!“

Mens Admiralen talte, havde Commandeuren seet paa sin Flaske — der var ingen Andre end han, der fik af den. Han saae og saae, først oplivet men senere mistænksom, men han sagde Ingenting, og det gjorde han heller ikke senere.

Commandeuren blev syg, meget syg; det var Gigtfeber, og han havde stærke Smerter. Tidligere havde han aldrig feilet noget, saa han var dobbelt utaalmodig og gav sig ynkeligt.

„Er der ikke Noget, Du vil have, Lind?“ spurgte Admiralen, der kom og saae til ham.

„Nei, Tak, Du, jeg kan ikke nyde Noget! — Jo, det Eneste skulde være et lille Glas af min egen Rom — tag Flasken med, naar Du kommer imorgen!“

Det gjorde Admiralen, og Commandeuren, der led endnu mere end den foregaaende Dag, kunde kun med Møie tage om Flasken.

„Rørby“, sagde han med svag Stemme, „Du veed, man siger om gamle Søfolk, at de ikke kan dø, før Ebben løber ud. Veed Du nu, hvad jeg troer: jeg *skal* dø, men jeg *kan* ikke dø og ligger og pines, fordi den Slat der ikke er løben ud — nei, lad være med at afbryde mig, jeg veed godt, hvad jeg siger! Du kan gjerne kalde det Overtro, men vi har selv sat min Termin, og Terminen *var* ude. Du har kunstigt forlænget den — jo, Du har! Du har snydt, lille Rørby, Du har fyldt paa Flasken — i god Mening, Gudbevares! — og jeg var feig nok til at holde Mund, skjøndt jeg meget godt mærkede det. Men man kan i Længden hverken narre Vorherre eller Døden, og derfor lader jeg nu selv Ebben løbe ud — det skulde være skeet tidligere!“

Dermed drak Commandeuren Indholdet af den omineuse Flaske ud i eet Drag, gav Admiralen Haanden og sagde: „Det gjorde godt! Hils din rare Kone, og tak hende for al hendes Venlighed. Vil Vorherre være mig naadig, saa seer jeg nok baade Dig og hende. Farvel, min Gut!“

Og næste Dag døde Commandeur Lind.

Aforismer

Naar for vort Øie Jordens Sol forsvinder,
naar Læben lukkes, Livet slukkes ud,
da bliver det vor Barndoms bedste Minder,
som løfter os mod Himlen op til Gud.

—o—

At blive fornem, er at blive kold.
At blive kold — det er at mangle Hjerte.
At mangle Hjerte — Kjærlighedens Skjold —
det er at vie sit Liv til evig Smerte.

—o—

Naar der regeres fra oven nedad,
faaer Smaafolk stundom paa Nakken Hælen;
men skal der regeres fra neden opad,
bli'r Enden den samme — Lygtepælen!

Om hundred Aar er Digtekunsten død;
da hviler den i Glemsels tause Skjød
som Perlen under Havets tause Vande,
indtil om tusind Aar, med nyfødt Glød
den funkler fra en Digterkonges Pande.

—o—

„To be or not to be“ — hin Hamlets Gru,
hvor har den ikke Vei til Alle fundet?
Hvor har den ikke Sjælefreden bundet,
hvor dræber den ei Haabet i et Nu?
I Tvivlens kolde Angst den Alt har spundet;
thi kun de Færreste har det i Hu,
at, for at klare Hamlets mørke Tvivlerlære,
maa man begynde med — sig selv at være.

Vilh. Bergsøe.

De retfærdige Dommere.
(Fløibillede af Altertavlen i Gent.)

Jan van Eyck

AF

H. C. STILLING

Kunstnerfamilien van Eyck i Brygge antages at have Navn efter den lille By Maaseyck, som ligger ved Floden Maas, i Nærheden af Brygge. Fra denne By stammede Familien, som bestod af tre Søskende, en Broder ved Navn Hubert, en noget yngre Søster Margarethe, og endelig endnu en Broder Jan, som var meget yngre end Hubert*. De vare alle tre Malere og deres Kunst saa hengivne, at ingen af dem nogensinde tænkte paa at gifte sig, og selv Margarethe, som havde havt flere glimrende Ægteskabstilbud, foretrak at leve et tarveligt, men tillige lykkeligt Kunstnerliv sammen med de kjærlige Brødre, i fælles Stræben, fælles Arbeide og fælles Berømmelse. Jan, som havde faaet en meget omhyggelig Opdragelse, og var bevandret i Chemi, Mathematik og andre Videnskaber, var den ældre Broders Elev, og medens Hubert selv paa egen Haand havde maattet arbeide sig frem paa Kunstens vanskelige Bane, kunde Jan nu nyde godt af alle Broderens Erfaringer og saaledes langt hurtigere komme til Maalet. Under den kjærlige, omhyggelige Veiledning udfoldede hans store naturlige Anlæg sig da ogsaa snart i herligste Fylde, og tilsidst var det ham, der var Mesteren, de ældre Søskendes Stolthed. De arbeidede som oftest i Fællesskab paa de samme Billeder, saa at deres Værker vanskeligt ere til at skjelne fra hverandre, og de, man kjender af Jan, med hans Navns Paategning og Aarstal, ere, med Undtagelse af et enkelt, alle fra Tiden efter hans Søskendes Død.

Staffelimalerier** maltes dengang, som i hele den forudgaaende Tid, paa Trætavler, sjeldnere paa Lærred, og man benyttede dertil de saakaldte Temperafarver — Farver udrørte i Gummi, fortyndet Æggestof, Lim af opløst Pergament eller Sligt; naar Billedet var færdigt, blev det overtrukket med en eller anden Fernis, der gav det Varighed og Glans. Men disse Farvers Behandling var forbunden med mange techniske Besværligheder, og især var det vanskeligt at arbeide dem ud i hinanden for at danne bløde Overgange og Afskygninger. Mange af de ældre Malere brugte derfor ogsaa at bøde paa denne Mangel ved at skraffere fine Krydslinier med Spidsen af Penselen, men det var dog kun en ufuldkommen Nødhjælp. I alle Lande havde mangfoldige

* Deres Fødselsaar er ubekjendt.
** Staffelimalerier benævnes saaledes, i Modsætning til Malerier paa Mure eller andre faste Stæder, efter det Stillads hvorpaa Billedet stilles medens det males.

Malere derfor længe søgt paa forskjellig Maade at tilveiebringe et fuldkomnere Materiale; hidtil var det dog endnu ikke lykkedes Nogen. Ogsaa Jan van Eyck, som foruden at være Maler tillige var et lille Stykke af en Alchymist og havde Indsigt i Chemi og Destillerkunst, beskjæftigede sig jevnligt med Forsøg i denne Retning, og det lykkedes ham derved at danne en Oliefernis, som, strøget over de færdigtmalede Billeder, gav disse en hidtil ukjendt Friskhed i Farverne. Han var inderlig glad over sin Opfindelse, og Familien van Eycks Malerier vandt forøget Bifald.

Et herligt Billede var blevet færdigt, Jan havde anvendt megen Tid og Flid derpaa, det blev overtrukket med den nyopfundne Fernis og som sædvanligt stillet i Solen for at tørres. Maaske var Trætavlen, hvorpaa Billedet var malet, ikke godt sammenføiet, eller Træet har maaske ikke været tilbørlig tørt, nok er det, Tavlen gik op i Sammenføiningerne, og Billedet faldt fra hinanden i flere Stykker. Jan havde alt iforveien havt forskjellige Gjenvordigheder med sine Tavler, snart krummede de sig i Solen, snart sloge de Revner, og dette sidste Uheld gjorde ham nu helt utaalmodig. Han besluttede da, det koste hvad det vilde, at opfinde en Methode, som gjorde Solens Straaler eller kunstig Varme overflødig, saa at Billederne af sig selv hurtigt kunde tørres i Skyggen.

Ude i Kjøkkenet paa Ildstedet vare nu atter en Tidlang Jans chemiske Apparater og Destillerkolber nær ved at fortrænge Margarethes Pander og Potter. Olien havde været Hovedstoffet i hans nye Fernis, den maatte — mente han — yderligere kunne anvendes, og maaske kunde Limvandet og Æggestoffet, som det var saa besværligt at komme tilrette med, helt undværes. Han kogte og sydede, han blandede og rørte, Kjøkkenet flød med Olie, Farver og andre Ingredienser; overalt smurte og malede han til med sine Prøver, og den renlige og ordentlige Margarethe var nær ved at fortvivle. Leilighedsvis beklagede hun sig maaske saa smaat hos gode Veninder i Nabolaget; men snart forstummede disse Klager, og samtidigt blev der saa forunderligt stille i Familien van Eycks Hjem; de vare Alle der saa ivrigt beskjæftigede, at man Intet saae til dem i lang Tid. — Endelig rygtedes det, at der var foregaaet noget Overordentligt. I de tre Søskendes Hus fremvistes Billeder, som man aldrig havde seet Mage til, malede paa en Maade, som Ingen kunde forklare sig. I Farvernes Kraft og Glans, i fine Toner og bløde Afskygninger, i Styrke og Holdbarhed overgik de alle Fortidens Malerier. Hele Kunstverdenen var forbauset, Alle spurgte om Maaden, hvorpaa disse Vidundere vare udførte, men Familien van Eyck aabenbarede det ikke for Nogen, de vilde foreløbig beholde Hemmeligheden for sig selv. —

Det nu for Tiden saa øde og stille Brygge var dengang en rig og blomstrende Stad; dens mange prægtige Bygninger vidne jo endnu den Dag idag om, hvormegen Kunstsans der maa have hersket i denne By i ældre Tider; der var saaledes fornemme og rige Kunstvenner nok, som kappedes om at komme i Besiddelse af de tre Søskendes smukke Arbeider; Fremmede vare ligesaa begjærlige efter dem, og deres Billeder førtes undertiden langt bort til fremmede Lande, hvor Navnet van Eyck blev berømt som i Flanderen.

Dog Jans fremadstræbende, skabende Aand blev ikke staaende ved den ene Opfindelse; ligesom hans Kundskaber i Chemien havde hjulpet ham ved Anvendelsen af Olien som Bindemiddel for Farverne, saaledes kom hans Kundskaber i Mathematik ham til Nytte ved Opdagelsen af Lovene for Liniarperspectiven. Hidtil havde det været Skik, at de hellige Figurer, hvis Fremstilling dengang saagodtsom udelukkende var Malerkunstens Opgave, bleve malede paa Guldgrund, hvad der vel gav Billederne et rigt, glimrende Udseende, men paa Bekostning af det Maleriske og Naturlige, saa at disse Billeder snarere vare at betragte som et Slags Dekorationsarbeider, end som Fremstillinger efter Naturen. Saaledes havde alle Jan van Eycks Forgjængere malet, og selv den berømteste af dem, Mester Wilhelm af Køln, havde end ikke i fjerneste Maade anet Muligheden af at male en flad Tavle saaledes, at den for Øiet ligesom udvidede sig i det Uendelige. I Italien havde Giotto forlængst givet Impulsen til, at man forlod denne Guldgrund, men i Norden kjendte man endnu ikke anden Fremstillingsmaade. Jan van Eyck var her den Første, som fremstillede sine Figurer i Omgivelser, der vare hentede fra Naturen: i Landskaber med dybe, fjerne Baggrunde, i Gader af viid, endeløs Udstrækning, i pragtfulde, høithvælvede architectoniske Rum. Disse Fremstillinger, ved hvilke Naturen var hans Lærerinde, hans eneste Forbillede, førte ham ligesom ved en høiere Aabenbaring gjennem hans Kundskaber i Mathematiken til Kundskaben om Liniarperspectiven, der satte ham istand til at fremstille sine Gjenstande med slaaende Natursandhed i de rigtige Former, Forhold og Forkortninger. Mærkværdigt nok naaede Masaccio ved Brunelleschis Hjælp paa samme Tid i Italien det samme Maal, uden at der fandt nogen Forbindelse eller gjensidig Paavirkning Sted mellem de to Kunstnere, som kunde forklare denne Samtidighed.

Saaledes fremgik nu fra de tre Søskendes og navnlig fra Jans Pensel Vidundere af en aldrig tilforn anet Kunst, som satte hele Verden i Forbauselse og endnu den Dag idag vække Beundring, først ved deres vidunderlige Farvepragt, som i mange Dele end ikke staaer tilbage for de senere, netop for deres Farver saa berømte venetianske Malere; dernæst ved den saa uendelig fuldendte, indtil de mindste Enkeltheder naturtro Udførelse,

som end ikke giver de i saa Henseende berømte hollandske Kunstnere Noget efter, og endelig ved den ubeskrivelige Adel og Ynde, der hviler over alle Figurerne. Disse ere mere eller mindre tro Gjengivelser af Malerens Samtidige, saaledes som han daglig saae dem færdes omkring sig, fremstillede uden nogensomhelst Stræben efter et abstrakt Ideal, men opfattede og gjengivne med den rene, skjønne Aand, som utvivlsomt har besjælet denne Kunstnerfamilie.

I Aaret 1420, netop ved den Tid, da Jan van Eycks Talent udfoldede sig allerherligst, kom Philip den Gode til Regeringen som Hertug af Burgund og Greve af Flanderen. Han holdt Hof afvexlende i Gent og i Brygge, og selvfølgelig lærte den ædle, kunstelskende Fyrste snart de berømte Brødre van Eyck at kjende. Hubert nærmede sig alt dengang mod Oldingealderen, men den ungdommelige Jan, med sin aabne, milde Charakter og sin dannede, forstandige Aand, indtog aldeles Hertugen; naar denne opholdt sig i Brygge, benyttede han enhver Leilighed til at drage ham i sin Nærhed; han foretrak hans Selskab for alle Andres, spurgte ham om hans Mening ved vigtige Foretagender og fulgte som oftest hans Raad. Brødrene modtoge da ogsaa enhver hædrende Udmærkelse, som saa betydelige Kunstnere kunde vente og fortjene, og Jan fik den dengang ansete Ærestitel af Hertugens Kammertjener, med en betydelig aarlig Gage.

Nogle Aar efter overdrog man de to Brødre Udførelsen af et Værk, hvis Omfang og Betydning dengang endnu ikke havde sin Lige; de skulde nemlig male en Altertavle, bestaaende af tolv store Billeder, til S. Johannes Kirken i Gent, og med glad Beredvillighed grebe de denne Leilighed til at sætte dem selv og deres Kunst et værdigt og varigt Mindesmærke. Hele Familien forlod i denne Anledning Brygge og drog til Gent, hvor de i Fællesskab toge fat paa det storartede Arbeide. En Tid lang gik Alt godt, men da døde Margarethe, beklaget af alle Kunstvenner og besunget af Datidens Digtere, og ikke længe efter, d. 16de September 1426, døde ogsaa Hubert efter en kort Sygdom. Begge Søskende bleve med megen Høitidelighed jordede i den samme Kirke, hvis Forskjønnelse de havde helliget deres Livs sidste Dage, og besynderligt nok, men i fuldkommen Overensstemmelse med hin Tids Smag, for ret at hædre den Haand, som havde frembragt saa meget Smukt, skilte man Huberts høire Arm fra Kroppen og udstillede den som en Relikvie i en Jernkasse ved Kirkedøren, hvor den var at se endnu i det 16de Aarhundrede.

Jan stod nu alene med sin Kunst og det paabegyndte store Værk; i dette søgte han sin Trøst, og med fordoblet Iver arbeidede han paa dets Fuldførelse, medens hans fyrstelige Ven med trofast Hengivenhed og Opmærksomhed søgte at opmuntre og adsprede ham paa alle Maader, for om muligt at lade ham glemme Tabet af de kjære Søskende. Saaledes f. Ex. sendte han ham 1428 i Følge med et Gesandtskab til Lissabon, for at male hans Brud, Isabella af Portugal; ved denne Reise afbrødes Arbeidet paa Altertavlen for længere Tid, og først i Aaret 1432 blev den fuldstændig færdig.

Sujettet for den verdensberømte Altertavle i Gent er det guddommelige Lams Tilbedelse af alle det gamle og det nye Testamentes Hellige; i sin Udførelse omfatter det en hel Verden af de forskjelligste Ideer, Personer og Gjenstande: det hellige Lam, Gud Fader, Marie og Johannes, Adam og Eva, S. Cecilie med Orgelet, syngende og musicerende Engle, en Hærskare af Hellige, Portraitfigurer af Hertug Philip den Gode, af Jans Broder Hubert* og af hans Søster Margarethe o. s. v.; Billederne indeholde i det Hele 330 Hoveder, hvoraf flere i naturlig Størrelse. Aldrig vakte et Kunstværk større Opsigt, eller blev høiere skattet og mere lovprist, end dette Alterbillede, fra det Øieblik, da det i hele sin Pragt og Fuldkommenhed, hvortil man aldrig forhen havde seet Mage, stod opstillet paa sin Plads i Kirken. Til daglig Brug var det dækket; ikkun paa de største Festdage aabnedes dets Fløidøre for den beundrende Mængdes Blikke; ellers fremvistes det kun for høie, fyrstelige Personer, eller for rige Reisende, som maatte tilkjøbe sig denne Begunstigelse i dyre Domme; men var en større Festdag for Haanden og Billedet til at se for Enhver, kunde Kirken ikke rumme den Mængde, som strømmede til fra alle Kanter og beleirede den fra Morgen til Aften; nær og fjernt var Veiene bedækkede med Valfartende, som ilede til Gent, og Kunstnere og Kunstvenner fra hele Flanderen og Braband omsværmede Underværket, som Bierne det blomstrende Træ.

Denne almindelige Beundring tabte sig ingenlunde med Nyhedens Interesse; Aar fulgte efter Aar, men van Eycks Altertavle i Gent hævdede stadigt sin Berømmelse som Flanderens ypperste Kunstværk, og endnu hundrede Aar efter dets Tilblivelse blev det besunget af Digterne. I senere urolige Tider truedes det af mangehaande Farer; og kun med Møie reddedes det fra de protestantiske Billedstormeres Fanatisme, som voldte saa mange uerstattelige Kunstværkers Undergang. Medens Philip II af Spanien beherskede Nederlandene, var det engang hans Hensigt at lade det føre til Spanien, og ikkun den almindelige Sorg, som dette Forehavende vakte, i Forbindelse med indflydelsesrige Personers Forestillinger og Bønner, fik ham til at afstaa fra sit Forsæt og lade sig nøie med en Copi, udført af den ogsaa i Spanien berømte nederlandske Maler Michael Coxis. I flere Aar arbeidede denne med utrættelig

* Paa vedføiede Gjengivelse af det ene venstre Fløibillede af Genter Alteret rider Hubert paa Skimlen lige i Forgrunden, Jan noget tilbage i sort Dragt med en turbanagtig Hovedbedækning, Ansigtet helt vendt mod Tilskueren. *Red.*

Flid derpaa, og Copien blev ogsaa færdig og afsendt til Spanien, men den stod dog i mange Henseender tilbage for Originalen. I Slutningen af forrige Aarhundrede, da Nederlandene oversvømmedes af Franskmændene, førte disse fire af de til Altertavlen hørende Billeder til Paris, medens de øvrige otte med Livsfare bleve skjulte og reddede af nogle Geistlige og andre patriotiske Mænd i Gent. I Aaret 1815 bleve de fire bortførte Billeder atter tilbagegivne, men i 1823 bleve sex af Billederne paa utilgivelig Maade solgte af Kirkens Geistlige til en Mand ved Navn Nieuvenhuys fra Bryssel, for den ringe Sum 6000 Francs. Nieuvenhuys solgte dem til en Englænder ved Navn Solly, for 100,000 Francs, og af denne bleve de atter afstaaede til Kongen af Preussen for 410,900 Francs; nu udgjøre disse sex Billeder Berliner-Museets kosteligste Klenodier. To af de andre Billeder, forestillende Adam og Eva, sees for Tiden i Museet i Bryssel; de øvrige fire — og deriblandt Hovedbilledet med Lammet — findes endnu paa deres gamle Plads i Kirken i Gent, som tilforn heed S. Johannes, men nu er bleven ophøiet til Domkirke og kaldes S. Bavon. Ogsaa de enkelte Billeder af Coxis Copi, som senere atter kom tilbage til Norden, ere nu adspredte; nogle Stykker findes i Berliner-Museet, andre ere i Pinakotheket i München, og nogle endelig ere i Holland.

Jan van Eyck, Mesteren til det beundrede Billede, blev selvfølgelig skattet og feiret ligesom hans Værk; Alle vilde se ham, Alle vilde bevidne ham deres Beundring; men efter hans Søskendes Død havde den bevægede, larmende Verden endnu mindre Værd for Jan, end tidligere; stille og beskeden trak han sig ud af Hvirvlen, og drog sig tilbage til sit ensomme Værksted i Brygge, hvor han fordybede sig i nye Arbeider, og henlevede her, omgivet af en Kreds af flinke, trofaste Elever, et roligt, virksomt Kunstnerliv indtil sin Død.

Foruden de nævnte Opfindelser af Jan van Eyck tilskriver man ogsaa ham den Kunst at male Billeder paa Glasruder og at indbrænde eller indsmelte Maleriet deri, medens man tidligere kun havde forstaaet at give hele Glasset en enkelt Tone, saa at man for at tilveiebringe et Glasmaleri, maatte udskjære og sammensætte Billederne af mange forskjellige Glasstykker, som bleve sammenføiede ved Hjælp af Blyindfatninger. Broderen Hubert var paa sin Side en dygtig Miniaturmaler. Medens man i ældre Tider som oftest stillede ham helt i Skygge for den yngre navnkundige Broder, ere de nyere Historikere mere enige om at lade ham dele Ære med denne. Begge som En ere de Stiftere af den Malerskole, der fik Navn efter dem, og som i lang Tid var den herskende i Nederlandene og i Tydskland*.

Blandt Jans Elever nævnes Antonello fra Messina, der som en allerede ikke mere ganske ung Mand var kommet den lange Vei over Alperne, hidlokket ved Rygtet om den store Mester og ved Synet af nogle af hans Arbeider. Den vidtbereiste, kundskabsrige og belevne Sicilianer vandt hurtigt Jans Venskab og blev, tilligemed Flamlænderen Rogier van der Weyden, hans kjæreste Disciple. Han behandlede disse To som Sønner og indviede dem i alle Hemmelighederne ved sin Kunst, men med urokkelig Hengivenhed hang de ogsaa ved ham, som Børn ved en Fader, indtil Mesterens Død gjorde Ende paa det smukke Forhold.

Jan van Eyck døde 1440 og blev jordet i Kirken S. Donat i Brygge, hvor hans Gravsted dog nu ikke mere kjendes; men hans, saavelsom hans Broder Huberts Navne ville sikkerlig ikke glemmes, ligesaalidt som hvad de udrettede, saalænge der er Kunst til i Verden.

* I Malerierne paa Altertavlen i Aarhus Domkirke eie vi en prægtig Prøve af denne Skoles Kunst.

Et Par

Snerlen voxed ved Agerens Kant,
der stod ogsaa en Kornblomst strunk og galant

Snerlen smiskede til den og lo:
Der kunde vist blive et Par af os To.

Kornblomsten svared med Hovedrysten:
Nei tak for mig, jeg er ikke lysten.

Snerlen bøied sig tæt imod den,
Kornblomsten lod, som den ei forstod den.

Snerlen sendte den smægtende Blikke,
Kornblomsten lod, som den saae det ikke.

I Snerlens Øie kom der en Taare,
endnu lod Kornblomsten sig ei daare.

Tilsidst slog Snerlen sin Arm om dens Liv,
og saa blev Snerlen Kornblomstens Viv.

Alfred Ipsen.

En anonym Medarbeider

NOVELLE

AF

JOS. VICTOR WIDMANN

I.

For nogle Aar siden udkom i Sevilla et literairt-belletristisk Ugeblad, som bar Navn efter Domkirkens berømte Klokketaarn: „La Giralda“. Dette var et Navn, som smigrede Nationalfølelsen hos Bladets Læsere og syntes tillige ikke ilde valgt for et Blad, som dermed antydede, at det vilde, ligesom fra Høiden af den fordums mauriske Minaret, yde sine Læsere et ret vidt Rundskue, en fri Horizont, som man ikke kan glæde sig ved nede i det flade Lands Gadetummel.

Men Bladet med det meget lovende Navn gik pludselig ind, og i den dannede Verdens Aftenselskaber hed det sig, at en Dame af de høiere Kredse havde havt sin fine Haand med i Spillet og directe eller indirecte givet Anledning til Bladets Ophør. Bladet hørte imidlertid op, fordi dets Redacteur pludselig døde; følgelig vil den logiske Slutning ikke feile, som sætter hin Dame og Redacteuren af „Giralda's“ tragiske Endeligt i nærmere Forbindelse.

Hvad vi desangaaende med Sikkerhed have erfaret, finder man i de følgende Afsnit af denne Fortælling.

II.

Don Peralta sad i sit Redactionslokale, en i Stueetagen beliggende, noget mørk Salon, som, efter de ældre Huse i Sevilla's bekjendte Bygningsmaade, vendte ud til en af Bygningens Mure omgiven indre Gaard.

Det var i Carnevalstiden. Men af den overgivne Stemning, som i hine Dage griber det farveprægtige Sevilla under sin straalende Foraarshimmel, var Intet at spore i den alvorlige, unge Mands Træk. Udenfor paa Plaça Nueva bølgede den tætpakkede Mængde, spøgende, leende, drillende, pludrende. Som Brusen af det fjerne Hav trængte Larmen gjennem den snevre Gang, der forbinder Bygningens Gaard med Gaden, ind ad det ensomme Redactionslokales aabne Vinduer. Don Peralta ændsede det ikke. Om de derude bombarderede hinanden efter Hjertenslyst med Skyts af Papirillos (couleurte, ganske fine Papirstrimler), om hine unge Caballeros, der lod deres modige, andalusiske Heste behændigt danse gjennem Mængden, fra Altanerne fik tilkastet duftende Blomsterbouketter, om vilde Klynger af piskebærende Chinesere, brogetbemalede sydamerikanske Vilde, alenlange, karikerede Englændere til stor Jubel for det letbevægelige Folk med Musik droge hen til den snevre Calle de Sierpes — hvad vedrørte det Altsammen en Mand, der idag var den mest upopulaire Person i hele Byen og endda kunde være glad, naar den heldigvis ikke ondartede og noget tankeløse Folkemængde ikke fandt paa at aflægge ham et Besøg i hans stille Afkrog og maaske opvarte ham med Kattemusik?

For ti Minuter siden havde han havt Besøg af sin Ven Carlos, en anseet Finansmand, som, selv bortseet fra det personligt venskabelige Forhold til Redacteuren, nok ved Leilighed turde tillade sig et Ord om „Giraldas“ Holdning, da Bladet uden Vennens finansielle Støtte aldrig vilde have seet Dagens Lys. Svære Bebreidelser, omend i den mildeste Form, havde Don Peralta faaet at høre. Hvordan det kunde falde ham ind, i et underholdende Ugeblad at ville kæmpe mod visse, ved deres Alder helligede Anskuelser og Skikke hos det spanske Folk? At han hist og her behændigt indflettede et lille Ord til Gunst for den demokratiske Idee, det gik endda an; ogsaa halvt skjulte Sidehug til Geistligheden, ved Leilighed, vilde man tilgive ham; men nu havde han ramt Befolkningen midt i Hjertet, havde angrebet dens Helligste, den nationale Forlystelse — Tyrefægtningerne!

Don Peralta kunde ikke negte det; i Form af en af ham selv forfattet Novelle, hvori en i Spanien reisende ung Amerikanerinde spillede Hovedrollen, havde han forsøgt at bringe Raaheden ved Tyrefægtningerne i Vanry. Han havde vel ikke udtalt nogen Dom over denne

Skik; men han havde især skildret anden Act af et saadant Skuespil paa en tendentieus frastødende Maade. Hvad Alle hver Søndag saae, vilde man dog ikke finde trykt paa Papiret, hine hæslige Optrin, naar stakkels gamle Heste, som allerede forlængst havde fortjent deres Naadsensbrød, med tilbundne Øine af Karle bleve bragte hen i Nærheden af Tyren, ved Hjælp af Hug og Puf. Med uhyggelig Realisme havde Don Peralta skildret det Hele, det oprørende Syn, naar Tyren støder de kolossale Horn dybt ind i Kroppen paa den skjælvende Hest, saa dybt, at den ikke strax kan trække dem ud igjen, og en frygtelig Brydekamp mellem den og den ulykkelige Hest nu begynder. Intet var fortiet, heller ikke hin yderste Grusomhed, naar saadant et stakkels Dyr, overstrømmet af Blod, sønderflænget af talrige, dybe Stødsaar, alligevel *endnu engang* føres mod den rasende Tyr, medens de af Mennesker vrimlende Gallerier brøle Bifald.

„Guddommelig Brølen! Kan Spanien fryde sig over, grusomt og raat at hidse et Dyr tildøde?“

Denne Sætning af den gamle Dramatiker Tirso de Molina havde Don Peralta ved denne Leilighed citeret og derved gjort Tendensen i hans hele Arbeide endnu tydeligere.

„Saaledes ødelægger man et Blad“, havde Vennen endt sin Straffeprædiken, holdt sig for Ørene, da Don Peralta vilde svare, og forladt Huset. Ude i Gaarden havde han vendt sig om og raabt ind ad det aabne Vindue: „Du kan prise dit Held, hvis Ingen af vore *Toreros* (Tyrefægtere) bliver opmærksom paa Artiklen og giver Dig et haandgribeligt Bevis paa, hvad det vil sige, at angribe et stolt Folks helligste Traditioner. Jeg vil raade Dig til at stænge Jerngitteret ind til din Gaardsplads.“ Med disse Ord var han forsvunden og havde efterladt Redacteuren i en mismodig Stemning. Thi hvor villig en Mand med Overbevisning ogsaa er, til at lide for sin Overbevisning — ikke at blive forstaaet af sine nærmeste Venner og blive bittert dadlet, hvor man kun vil det Bedste, det er den hvasseste Torn i den Martyrkrone, som altid blive slige Bestræbelser tildel.

Alligevel tog Don Peraltas Tanker ikke Veien til en uhæderlig Faneflugt fra det engang udkaarede Frihedens og Fremskridtets Banner. Hvorfor havde han da overhovedet opgivet sin Stilling som Advocat og grebet til Journalistens Pen, om ikke i det Haab, ved det skrevne Ord at bidrage Mere til sit Folks Oplysning end ved at føre en Proces om Mit og Dit? Maaske var det Sidste en Feiltagelse; ved dybere Indsigt i Verdens Færd vil det ofte forekomme os, at det ydre Kald er af relativ mindre Betydning for en ærlig Villies Virkeevne, som snarere i enhver Livsstilling vil kunne bidrage til det Heles Vel. Især gjælder dette om Mennesker, der udmærke sig mere ved deres Charakter end ved deres Talent. Hvad enten en brav Mand som Bagermester holder god Maal og Vægt, giver sine Kunder det daglige Brød saaledes, som det bør være, og ved sit blotte Exempel blandt sine Lavsbrødre og i sin Livssphæres borgerlige Kredse afgiver en urokkelig Klippe af Paalidelighed, eller som Skolelærer, som Præst, som Avisskriver tilbereder aandelig Føde for deres Kunder — det kommer sagtens for det store Hele ud paa Et, og jo dygtigere et Menneske er anlagt fra Begyndelsen, desto sjeldnere vil man høre, at en Saadan beklager sig over, at hans tilfældige Livsstilling ikke giver ham Plads for Udfoldelsen af sine indre Kræfter.

Men Ungdommen seer anderledes paa Sagen. Don Peralta var overbevist om, at han som Journalist kunne udrette store Ting til Udbredelsen af humane og frie Tanker i sit Fædreland. Han selv havde indsuget saadanne Tanker i Mexiko, hvor han, som eneste Barn af en udvandret andalusisk Familie, tilbragte sin Barndom og første Ungdom; personlig at have deltaget i en Frihedskrig, som Folkehelten Juarez' mod de franske Usurpatorer og den ulykkelige østerrigske Erkehertug, det var en republikansk Opdragelse for hele Livet. Tilfældige Forhold havde senere ført det med sig, at Don Peralta efter sine i Mexiko bosatte Forældres Død vendte tilbage til

FRA STUDIEMAPPEN

FISKERHOVED AF P. S. KRØYER

sine Slægtninge i en lille andalusisk By. Sine i Mexiko lige paabegyndte juridiske Studier fuldendte han paa spanske Universiteter, fortærede derved over Halvdelen af sin ubetydelige Formue og bosatte sig endelig i Sevilla, hvor han, som allerede meddelt, ved Hjælp af en rig Mand, hvis Bekjendtskab han havde gjort paa Universitetet, grundlagde Ugebladet „La Giralda", som snart kunde glæde sig over en ikke ubetydelig Læsekreds. Ganske umærkeligt at gjøre Propaganda for Humanitet og Frihed — det havde været hans stille Forsæt, da han stillede en neppe trediveaarig Mands friske Kræfter til dette Foretagendes Disposition. Han erindrede hin Strophe af Tassos „befriede Jerusalem", hvor Talen er om den bittre Medicin, som Barnet ikke vil drikke, før man har bestrøget Randen af den smukke Kop med Honning. „Saaledes vil jeg række dette Folk, som tankeløst lever for Øieblikket, den bittre Visdom, der skal blive en Lægedrik for det, i søde Bægre" — sagde han til sig selv. Men efterhaanden, da hans unge fyrige Sjæl blev utaalmodig og vilde se tidlige Frugter, lod han Formaalet for sin Forfattervirksomhed træde mere og mere tydeligt frem, blev med Villie driftigere, indtil endelig — ikke et Angreb paa den konventionelle Moral, ikke et polemisk Udfald mod Geistligheden, nei! et altfor utilsløret Angreb paa Tyrefægtningerne pludselig truede med at blive livsfarligt for ham og hans Blad. „Det ligner den Slags Mennesker!" sagde han til sig selv; „Carlos har Ret, en Toreros kunde stikke mig ned, i forrige Tider havde jeg i det Mindste kunnet gjøre Krav paa en Autodafé."

Et mismodigt Smil fløi over Redacteurens Ansigt. Han reiste sig fra sin Stol og gik hen til Vinduet, hvor han kastede ligegyldige Blikke ud i den stille Gaard, i hvis Midte et Springvand gav Kjøling til de rundtom blomstrende Sirplanter. Med hine tankefulde Blikke, som Intet se, stirrede Don Peralta ud i den lille Patio (Gaard), og et Øieblik opstod med Duften af en tidlig Rose det fristende Livsspørgsmaal: Da vor Tilværelse er saa kort, hvorfor saa ikke undgaa Kampen og glad nyde Livet? Men idet han uvilkaarligt bredte Armene ud og spændte hver Muskel ligesom en Fægter, der prøver sine Lemmers Kraft, rettede den ensomme Mand sig stolt iveiret og sagde: „Nei! netop fordi Livet er kort, er det for kort til, at man ikke skulde sige Sandheden . . ."

III.

I dette Øieblik traadte en sort Skikkelse ind i Gaarden, en saa paafaldende Fremtoning i den stille, af Mure indesluttede Gaardsplads, at den endog maatte paadrage sig den indadvendte unge Mands hele Opmærksomhed.

Det var en Dame i sort Dragt; en lille Silke-Halvmaske bedækkede en Del af Pande, Næse og Kinder. Men baade den oprette, elastiske Gang, de fyldige, hvide Arme og den ungdommelige Buste, som et sort Kniplingsslør ikke formaaede helt at skjule, vakte den fordelagtigste Mening om den Ubekjendtes Træk, som dækkedes af Masken.

Hun gjorde nogle hastige Skridt, som førte hende hen i Midten af Gaarden; saa blev hun staaende, ligesom raadvild, saae over Buskene hen til de Vinduer og Døre, som vendte ud til Patioen, og syntes at kæmpe mod sig selv, om hun ikke skulde vende om. I sin venstre Haand holdt hun en lille Rulle Papir, som hun trykkede tæt ind til sig, medens hun urolig speidede omkring.

Nu traf hendes Blik Don Peralta, som stod ved Vinduet i Stueetagen. Strax var enhver Usikkerhed i den ubekjendte Dames Holdning forsvunden; aabenbart tænkte hun ved sig selv, at det ikke gik an at vende om, efter at hun allerede var seet. Hun løftede sin Kjole lidt iveiret og gik med hastige Skridt hen til den lille Trappe, som fra Gaarden førte op til den noget høiere liggende Stueetage. I næste Øieblik lød en sagte, hastig Banken paa Døren, og paa Redacteurens korte *entre*, traadte den maskerede Dame ind i den mørke lille Salon.

„La Giraldas Redaction?" spurgte en dyb og blød Kvindestemme bag Halvmaskens Silkeflor.

Redacteuren bukkede og bød høfligt den Ubekjendte tage Plads paa den brede, læderbetrukne, sorte Divan i Baggrunden af Værelset. Damen takkede med en nydelig Hovedbøining, tog dog ikke Plads paa Divanen men satte sig paa en Rørstol, der stod i Nærheden af Vinduet, idet hun sørgede for at vende Ryggen til dette. Saaledes faldt det fulde Dagslys paa Don Peraltas Ansigt, medens den Ubekjendte holdt sig saa meget som muligt i Skyggen.

„Hvad forskaffer mig Æren af Deres skjønne Besøg?" sagde Redacteuren, efterat han selv havde taget Plads ved sit Skrivebord, i nogen Afstand fra Damen. Han var altfor meget Spanier til at have kunnet undertrykke denne galante Tiltale; og i Virkeligheden — den ungdommelige Hals' blændende Hvidhed, den runde, fine Hage og et Lyn af sorte Øine fra Maskens noget mongolsk udskaarne Aabninger syntes at gjøre dette Galanteri berettiget.

Den Ubekjendtes Barm hævede og sænkede sig hastigt, førend der fulgte et Svar, og Don Peralta kom uvilkaarligt i Tanker om en ædel, vild Hest, han engang havde seet i Mexiko, just som den var løbet i Jægernes Garn og dens Sider bevægede sig heftigt, medens de store, fyrige Øine sky og urolige mønstrede Kredsen af fremmede Ansigter.

Dog — da lød atter den dybe, bløde Stemmes Musik:

„Jeg seer i Dem formodentlig Forfatteren til Artiklen om Tyrefægtninger?"

En Skygge af Misfornøielse fløi ved denne Erindring over Redacteurens Træk. „Jeg har skrevet denne Artikel“, svarede han kort og tænkte et Øieblik ved sig selv, om ogsaa denne tilsyneladende saa elskværdige fremmede Skabning blot var kommen for at gjøre ham Bebreidelser, for at fornærme ham; et Øieblik foer endog den Tanke ham gjennem Hovedet, om ikke Masken maaske skjulte en ung Mand, der i Ly af den havde en eller anden Uforskammethed isinde. Dog det var umuligt; et eneste Blik paa selve Skikkelsen, lige fra de smaa Fødder til de blottede, ægte kvindelige Arme og Skuldre protesterede energisk mod en slig Mistanke. Den, som sad foran ham, var ikke alene en Kvinde, nei, det var et Indbegreb af skjøn Kvindelighed, som en Maler, en Billedhugger ikke havde kunnet ønske sig det bedre.

„Naar De er Forfatteren til denne Artikel“, lød atter Donnaens Stemme, „saa bør man vel formode, at Deres Medfølelse ikke indskrænker sig til ulykkelige afmønstrede Heste og til ligesaa ulykkelige kunstigt ophidsede Tyre, men ogsaa udstrækker sig . . . til andre Væsener!“

„Til hvilke andre Væsener?“ spurgte Don Peralta og tænkte ved sig selv, om han her havde at gjøre med en speciel Katte- og Hundeven, maaske med Præsidentinden for en Forening til Dyrenes Beskyttelse.

„Naa, til Exempel“, tog den Ubekjendte atter til Orde; „fornemme unge Spanierinder.“

„*Por Dios!*“ udbrød Redacteuren, hvem denne Vending overraskede, „*por Dios!* fornemme unge Spanierinder, hos dem vilde Medlidenhed vel være ilde anbragt! Disse lykkelige Væsener, en Gjenstand for Misundelse hos Millioner af deres Søstre, som leve i kummerlige Forhold, ere udentvivl værdige til alle mulige ildfulde Følelser, men sikkert kun i sidste Linie — til Medlidenhed.“

„Det er naturligt, at De taler saaledes“, sagde den Ubekjendte. „De er en Mand og en Mand af Folket; men netop fordi De er en Mand, der ikke kjender saadanne Forhold, er det ret og billigt, at En, der har gjort et dybt Indblik i hine aristokratiske Halvgudinders Hemmeligheder, giver Dem Materiale til at sprede den Vildfarelse, i hvilken De og Verden lever. De sætter Dem vel overhovedet slige Formaal med Deres Blad, min Herre?“

Redacteuren følte sig ligefrem forbløffet over denne atter uventede Vending i hans Samtale med den skjønne Maske. Hans Blik fæstede sig nu for første Gang paa den Rulle Papir, som Damen endnu holdt i venstre Haand. Den Ubekjendte bemærkede dette Blik og smilende sagde hun, uden at afvente Don Peraltas tøvende Svar:

„Ja, min Herre! De gjør klogt i at skjænke denne Rulle Papir Deres Opmærksomhed; den indeholder et lille Bidrag til Deres „Giralda“, et Bidrag der vil bevise Dem og Deres Læsere, at i Spanien trænger ikke alene Heste og Tyre, men ogsaa de lykkelige Døttre af de ældste Familier til sympathetisk Beskyttelse. Vil De modtage Bidraget?“

Samtidigt med denne halvt alvorligt, halvt spøgefuldt klingende Tale holdt den Ubekjendte Rullen henimod Redacteuren; han modtog den taus, løsnede med Omhu det sorte Silkebaand, der var slynget om de hvide Blade, oprullede Manuskriptet og læste den simple Overskrift: „*La condesina*“ (den unge Grevinde).

Det var slet ingen sirlig Haand, paa hvilken Redacteuren fæstede sine første, betænkelige Blikke. Store, kluntede Bogstaver, som røbede en lidet skrivekyndig Haand, bedækkede Manuskriptets hvide Kvartsider. Redacteuren vendte Blad for Blad, der var henved tredive saadanne; paa den sidste Side læste han nogle Ord; derefter, med et Blik paa den ubekjendte Dame, sagde han:

„Det er ikke sluttet; det er kun en Begyndelse!“

„Kun en Begyndelse“, gjentog Masken, „men Fortsættelsen kan snart leveres, naar Manuskriptet overhovedet er sikker paa at blive antaget.“

Redacteurens Træk bleve endnu alvorligere, endnu mere betænkelige. „Jeg kan naturligvis ikke vide, hvad disse Blade indeholde,“ sagde han, „og kan altsaa først udtale mig om deres Antagelse, naar jeg har læst dem.“

„De kan allerede vide det forinden“, svarede Damen, „jeg skal sige Dem det. Hvad De der holder i Haanden, er en ung Grevindes Barndomshistorie, hovedsagelig en Skildring af hendes Opdragelse i et Kloster eller mere nøiagtigt, i en af hine klosterlignende Opdragelsesanstalter for fornemme unge Piger, der bestaa overalt paa Slettelandet.“

„Men jeg veed slet ikke, i hvilken Tone Fortællingen er skreven . . .“ svarede den samvittighedsfulde Redacteur.

„Jeg veed det ikke heller“, yttrede den Ubekjendte med et let Anstrøg af Spot; „men jeg veed, at De, min Herre, hermed har fuld Dispositionsret over Manuskriptet. De kan stilistisk ændre deri som De vil og vil sikkert finde Meget at ændre. Man vil med dette Bidrag til Deres Blad kun give Dem Materialet; den fri Bearbeidelse deraf er overladt fuldstændigt til Dem. Jeg maa ovenikjøbet særligt henlede Deres Opmærksomhed paa Skilletegnene.“

Don Peralta saae ved disse Ord op, for om muligt at læse i Damens Træk, om hun spøgte med ham eller mente det alvorligt; han tænkte i Øieblikket ikke paa den Maske, som misundeligt dulgte den Ubekjendtes Træk for ham.

„Hvorfor anbefaler De mig særligt Skilletegnene?“ spurgte han, medens egentlig en anden Tanke optog ham.

„Fordi jeg veed“, sagde Damen, „at disse Tegn ikke ere anbragte efter Grammatikens Regler, men saaledes som Hvilepunkterne, naar man trækker Veiret, eller naar man sukker.“

„De lader til meget nøie at kjende dette Manuskripts Tilblivelse,“ sagde Don Peralta rask, og holdt Øieblikket for gunstigt til at udføre den Plan, som før havde beskjæftiget ham. „De er sagtens selv Forfatterinden til dette Skrift?“

Damen tav.

„Jeg maa gjøre Dem opmærksom paa een Ting,“ tog Redacteuren atter Ordet, „nemlig, at et Blad ikke kan optage anonyme Bidrag. Overfor Publikum kan Indsenderens Anonymitet bevares, men jeg, som ansvarhavende Redacteur, maa dog vide, hvem Forfatteren er.“

Disse kjølige, forretningsmæssige Ord frembragte Redacteuren kun stammende; han følte, at denne i og for sig forstandige Tale ikke ganske var paa sin Plads overfor hans smukke Ubekjendte.

Donnaen lagde Hovedet lidt paa Skraa, med en yndefuld Bevægelse — sagtens en Gebærde, der var naturlig for hende, naar hun fik et skjelmsk Indfald — saa sagde hun: „Anonymt optager De altsaa ikke, Hr. Redacteur! Men, jeg beder Dem, ere Deres egne Tanker ikke ogsaa ofte anonyme? eller veed De altid, hvorfra det saaledes kommer flyvende: de bedste Indfald, de dristigste Udtalelser, de sublimeste Ideer? Gives der ikke en stor, usynlig Aandeverden, som indfinder sig overalt, hvor der i et Menneskehjerte tændes en Ild, som flammer til Ære for en god, hellig Sag? Der kommer de, de navnløse Sendebud fra alle Jordens Kanter og ned fra de fjerne Kloder og bevæge sig i vore Drømme og stille sig op i sluttet Række med vore vaagne Tanker, en stor, anonym Hær, uden hvilken der ikke kunde gives nogen glimrende Taler eller ædel Digter. Hvorfor altsaa spørge saa politimæssigt efter Pas og Legitimation?“

Don Peralta spidsede Øren ved denne Tale, der flød saa let for den Ubekjendte og gjorde hende mere og mere gaadefuld for ham. Med oprigtig Beundring sagde han: „Efter Deres Ord at dømme maa der staa smukke og vel udtænkte Ting paa disse Blade, forudsat, at De er Forfatterinden.“

„Hvad jeg ingenlunde har tilstaaet“, henkastede Damen.

„Men hvad De turde tilstaa“, svarede Redacteuren hastigt, idet han tilføiede: „Thi antaget, at De var Forfatterinden — vil Masken alligevel være en kun altfor skinsyg Vogter for Anonymiteten.“

Damen tøvede et Øieblik; saa reiste hun sig og sagde: „Godt! Antag da Deres Formodning for rigtig. Og saa vil De offentliggjøre dette Bidrag i Deres Giralda?“

Don Peralta bed sig i Læben; han mærkede, at han kom til kort. Han havde ligeledes reist sig og saae sig forlegen og urolig om. „Det er mod alle Journalistikens Regler“, sagde han, idet han fæstede et langt Blik paa den Ubekjendte, „det er mod alle Journalistikens Regler, at jeg modtager et Bidrag, uden at vide, hvem der har skrevet det, uden nøie at kjende Indholdet og endelig uden nogen Garanti for, at jeg virkelig modtager den lovede Fortsættelse, modtager den *i rette Tid!*“

„Det Sidste skal De ikke være bekymret for“, sagde Damen, idet hun gav Redacteuren sin smalle Haand og svagt besvarede hans Tryk. „Jeg seer, at De er en ægte Caballero; De skal heller ikke blive skuffet i mig.“

Med disse Ord forbandt den Ubekjendte en let Bøining, smuttede ud ad Døren og var ude i Gaarden, inden den overraskede unge Mand vidste af det. Han saae hende med hastige Skridt skride over Gaarden og forsvinde i Gangen, der førte ud til Gaden. En Mængde Tanker bestormede hans Hjerne; han vilde ile efter Damen, holde Øie med hende og ialtfald spørge, om hun selv vilde bringe ham Fortsættelsen; han havde heller ikke sagt hende Fristen for dens Aflevering. Der var ogsaa Et og Andet han gjerne vilde forvisse sig om. Men hun var forsvunden, og som et øiensynligt Bevis paa, at han ikke havde drømt, tjente kun de tyve, tredive beskrevne Blade, han holdt i Haanden.

Hvad skulde han gjøre? Med lange Skridt gik han op og ned i sit lille Redactionslokale, uden at lægge Bladene fra sig. Et Øieblik paakom der ham en overgiven glad Stemning. Han forestillede sig levende den skjønne Ubekjendtes Fortrin, hendes dybe, behagelige Stemme, hendes funklende Øine, hendes slanke Skikkelse, de runde Former, og mindedes dernæst de kvikke Vendinger, hun forstod at give Samtalen, det kjønne Forsvar for Anonymiteten. Smilende stillede han sig overfor den Stol, paa hvilken hun havde siddet, og han fik Lyst til, alene at gjentage hele Samtalen fra før. (Den nordiske Læser af denne Skildring maa ikke glemme, at under Andalusiens Himmel maa selv en saa alvorlig Mand, som Don Peralta sikkert var, i visse Øieblikke svare sin Tribut til det sydlige Temperament.)

Men snart veg denne muntre Stemning for Tanken paa den Forpligtelse, Redacteuren havde paataget sig med Manuskriptet. „Et Eventyr, som kan have alvorlige Følger“, sagde han til sig selv, „ganske vist et artigt Eventyr, hvortil Magen endnu ikke er forekommet i min journalistiske Carrière. Men hvor fører det mig hen? Formodentlig i en Kamp mod mine Landsmænds sociale og religieuse Fordomme, og det paa et Tidspunkt, da Stemningen mod mit „Giralda“ i Forveien ikke er den bedste. Hvad vil Carlos sige dertil?“

Her faldt det ham ind, at han selv jo endnu

slet ikke vidste, hvad der egentlig stod i Manuskriptet. Og nu satte han sig ved sit Skrivebord, medens udenfor den vilde Carnevalslarm bølgede gjennem Gaderne. Med nogen Hast gav han sig til at læse Bladene; men først, vi kan ikke dølge det, bøiede han Hovedet dybt ned mod Manuskriptet og indaandede en Duft, denne ubestemmelige Duft, som de Gjenstande, der stammer fra en Dames Boudoir, nu engang antage, selv om deres Eierinde ikke pleier at benytte egentlige Parfumer.

IV.

Den Ubekjendtes Manuskript begyndte med følgende Ord:

„Jeg vil bede mine stolte og ædle Landsmænd, for en Gangs Skyld at skjænke en anden Grevinde end Grevinde Almaviva i vor Medborger „Figaros“ Bryllup deres Opmærksomhed. Vel kan jeg ikke love dem en Rosenarie, en som ung Pige forklædt Page, et natligt Stævnemøde i Alleerne, fra hvis Buske forelskede Nattergalepar flyve op, forskræmte af det pludselige Fakkelskjær. Maaske giver jeg dem dog en Erstatning for disse udentvivl saare behagelige Ting ved den Meddelelse, at det er en virkelig levende Grevindes Historie fra den allermoderneste Nutid, som de vil finde paa de efterfølgende Blade. Grevinde Almaviva har en respectabel Alder, min Grevinde er ikke fyldt tyve Aar og indaander samme Luft som Læserne, og min Historie er ovenikjøbet saa ny, at den endnu langtfra er afsluttet, og ingen af Læserne veed, om han ikke selv er bestemt til personlig at gribe ind i Slutningen af Fortællingen.

„Por Dios! en lovende Begyndelse!“ mumlede Redacteuren, efterat have læst disse indledende Ord. „Kan det være skrevet af en Dame? Af min skjønne Ubekjendte? Det røber en vis Behændighed, ja endog raffineret Speculation, som Dilettanter ellers ikke ere i Besiddelse af. Imidlertid — det er jo sandt, at det naturlige Talent skriver bedre end den mest beregnede Forfatter. Lad os læse videre!“

Og Redacteuren fortsatte Læsningen.

Han læste om et gammelt Slot paa Landet, hvor den lille Grevinde, som i Manuskriptet bar Navnet Leocadia, tilbragte sin første Barndom. En Mængde charakteristiske Barnehistorier udfyldte de næste Blade, charakteristiske især for den Adelstolthed, i hvilken Barnet blev opdraget, og for den lille Rebels naturlige Oppositionsaand. Denne gav sig tilkjende hos Leocadia, naar hun langt hellere havde leget med de snavsede Zigeunerbørn udenfor Parkporten, end med sine stive Cousiner, bevogtet af Duennaen, som hvert Øieblik lod høre sit hæse: *„Non es decente, non es conveniente“* (det passer sig ikke) eller, naar det livskraftige Barn glemte sig selv og jublede høit, udstødte et klukkende „Stille! Stille!“ lig en Perlehønes ensformige Skrig. Leocadia blev overrasket, da hun 5 Aar gammel stak sig med en Guldnaal i den hvide Arm for at overbevise sig om, at hendes aristokratiske Blod virkelig var blaat, ikke rødt som almindelige Menneskers. Og da hun fandt det rødt, rokkede denne første Opdagelse af den sociale Usandhed hendes Tro paa Alt, hvad hendes Forældre, et gnavent Par, som først havde giftet sig sent, sagde, og hvad hendes Hovmesterinde forklarede hende. Disse Anekdoter vare saa godt fortalte, saa tydelige i Tegningen af Hovedfigurerne, at Redacteuren strax indsaae, at ikke den blotte Phantasi havde opfundet dem, men at Personernes realistiske Haandgribelighed og deres Optræden var formet tro efter Livet, efter Virkeligheden. Hist og her var en Sætning at korrigere, og Skilletegnene vare i Virkeligheden vilkaarligt kastede imellem hverandre; ogsaa dannede Skriften en mærkelig Modsætning til Tankernes Modenhed. Det var store Bogstaver, som de males af en Haand, der er uvant med at skrive; de lignede mest den Skrift, man træffer i Skolernes Skrivebøger. Redacteuren studsede mere og mere over Manuskriptet, men det interesserede ham og han fortsatte Læsningen, saa vidt Bladene strakte.

Med sit fyldte syvende Aar blev Leocadia sat i et af forhenværende Nonner bestyret klosterligt Pigeinstitut; det lod til at ligge i en lille spansk Provinsby. Navne forekom i Manuskriptet kun forsaavidt som de tjente til at markere virkelige Personer og virkelige Steder.

(Fortsættes.)

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

„Jeg kunde sidde i Timevis og se op paa Maanen, Hr. V.“, sagde hun med smægtende Røst. „Jeg kunde ikke blive kjed deraf“.

„Aa“, svarede han, „gid jeg var Manden i Maanen“.

„Ja“, udbrød hun dæmpet.

„Og hvorfor, Frøken?“ spurgte han og vilde gribe hendes Haand.

„Fordi, Hr. V.“, sagde hun og slog Øinene ned, „fordi De saa vilde være 50,000 Mil borte“.

—o—

Professoren (efter en Undersøgelse af Patienten): Jeg gratulerer Dem.

Patienten (smilende): Jeg kan altsaa komme mig?

Professoren: Det vil jeg ikke love; men ved Undersøgelsen have vi fundet, at Deres Tilfælde er ganske enestaaende, og vi have besluttet, at give Sygdommen Navn efter Dem, dersom Obduktionen bekræfter vor Diagnose.

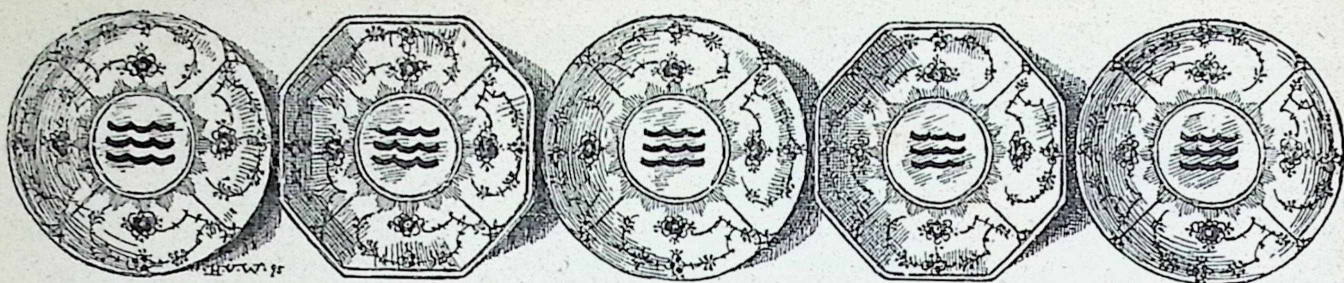
—o—

Bob (hvis Onkel har givet ham en Tokrone): Bare Du havde givet mig en Tiøre istedetfor den, Onkel Hans.

Onkel Hans (forbauset): Men Bob, en Tokrone er meget mere end en Tiøre.

Bob: Det er netop Knuden: en Tokrone, den tager Fader, men en Tiøre faaer jeg Lov til selv at beholde.

* * *

Den kongelige Porcellainsfabrik

VED

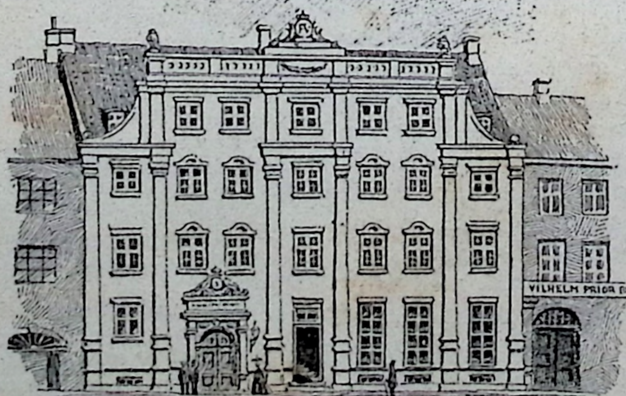
H. TAUBER JENSEN

Blandt de Virksomheder, der gjennem lange Tiders gradvise Udvikling stedse have bevaret Samfundets Interesse, selv under skiftende Vilkaar, kan sikkert nævnes den „Kgl. Porcellain-Fabrik“.

Der kunde skrives og er bleven skrevet mange lange og brede Afhandlinger om denne Fabrikation, hvis Historie, hertillands som andetsteds, har været vexlende og indholdsrig. I *dette* Tidsskrifts Spalter gjælder det imidlertid at fatte sig i Korthed, kun at antyde og berøre hvad der i Almindelighed kan gjøre Regning paa Opmærksomhed, for igjennem en nogenlunde let og klar Fremstilling at give Oplysninger om Tilblivelsen og Meddelelse om Grundemnerne, saaledes at Erindringen tillige let kan fastholde Tidspunkterne for Industriens Opkomst og Fremgang i vor Verdensdel og i vort Hjemland.

Hvem der maatte ønske yderligere Besked og at blive beriget med flere Detailler, vil finde Sligt i mere særskilte Afhandlinger, bl. a. i 2det og 3die Hefte af „Tidskrift for Kunstindustri“, Aargang 1893, hvor Karl Madsen grundigt og udtømmende har behandlet Fabrikens indre Historie og dennes Personalregister for forrige Aarhundrede.

Porcellainets forskjellige Arter, baade med og uden Glassur, yde den „fineste Keramik“; i det Store skjelnes der imellem „haard“ og „blød“ Masse (*pâte dure* og *pâte tendre*), til en Tid endogsaa kaldet — dog ikke ganske med Rette — *„ægte“* og *„uægte“* Porcellain. Begge Sorter have sine Fortrin, og der er af dem Begge gjort fortrinlig Anvendelse; dog maa *Porcelaine dure*, der kræver det reneste Materiale, den haardeste Brand og giver det stærkeste, hvideste og mest glansfulde Product, med Rette stilles *forrest*, uagtet det, paa Grund af den høie Temperatur, ved hvilken det brændes færdigt, ikke tillader saa mangeartede og pragtfulde Farvenuanceringer i Dekorationen som Fritte-Porcellainet.

Franskmændene, der ellers i alt Sligt have været foran, kom først temmelig sent med i Fabrikationen af den *haarde* Masse (ca. 1770), men havde da længe (fra omved Aar 1770) i Sèvres gjort og decoreret *pâte tendre* med stor Dygtighed og fin Smag; til Gjengjæld var man der meget conservativ i Anerkjendelse af *pâte tendre* som *Porcellain*, efterat man selv var naaet til Fremstillingen af *pâte dure*. Et af Mærketegnene, fra en *senere* Tid af Sèvres-Productionen, blev den glimrende, dybe blaa Farve, der almindelig benævnes *„bleu royale“*, der en lang Tid blev en af Sèvres Forcer, og af hvilken der er gaaet et stort Ry.

Hovedmængden i det haarde Porcellain er den fine, fuldkommen rene Lerjord, hvilket Fortrin er bevaret ved at den, uden nogensomhelst Paavirkning af Jordrystelser eller Omvæltninger, er forbleven urørt hvilende paa selve Dannelsesstederne; denne mest fuldkomne Renhed findes ikke i alt til Porcellain anvendt Kaolin, ɔ: Porcellainsjord; *Kao-lin* er den kinesiske Benævnelse for den usmeltelige Del af Feldspath-Forvittringer; man tilskriver ogsaa China den ældste Benyttelse af Materialet, sikkert længe før Christus. Japaneserne ere Kinesernes Lærlinge. Mindre rene Sorter Kaolin, der dog kunne være fuldkommen hvide at se til, anvendes paa forskjellig anden Maade, bl. a. til Blanding i Papirmasse, for at give denne mere Vægt og Hvidhed. Saadan Jord blev her i Europa først fundet, kjendt

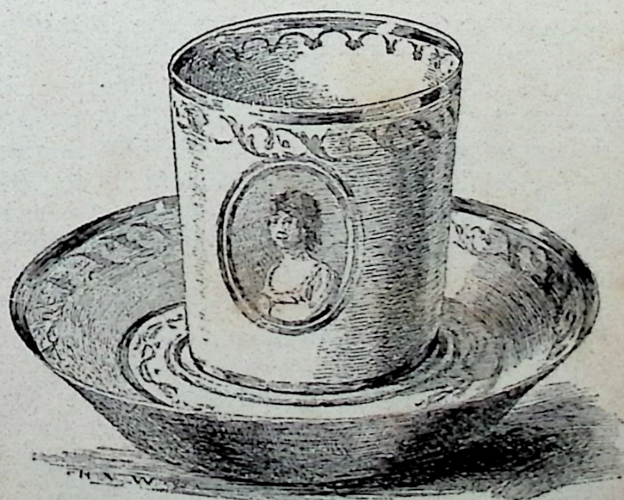

og anvendt som Porcellainsmasse omkring 1701. Dette skete i Nærheden af Meissen i Sachsen ved Elben, hvor Pharmaceuten Bøttger, der af Churfyrst August var indespærret paa Albrechtsburg som formentlig Guldmager, en Kunst *han* dog ligesaalidt som nogen Anden kjendte eller kunde practisere, under sine Experimenter først havde lavet et *rødt** Porcellain eller Stentøi. En Dag viste Pudderet til hans Paryk sig forfalsket med det fine hvide Lermel fra Omegnen; ved dettes Anvendelse til Masse og efterfølgende stærk Brænding, fremkom endelig ca. 1709 det første hvide Meissener-Porcellain. Dette blev hurtig berømt i hele Europa, som i over et Aarhundrede i dyre Domme havde betalt den chinesiske Vare, og Fabriksarbeidere fra Meissen, Wien og Berlin, der vare fuldkommen uvidende Empirikere, bleve temmelig snart et løst vagabonderende Folkeslag, der mere eller mindre frivillig spredte sig i forskjellige Lande, hvis Fyrster alle vare begjærlige efter at forskaffe sig Værksteder og Fabriker som den i Meissen, og i den Anledning bleve udsatte for adskillige Skuffelser og Bedrag.

Wien fik saaledes sit første Værksted 1718—20, Höchst ved Main 1740, Fürstenberg 1748, Berlin fik sin Fabrik 1750—55, Kjøbenhavn 1769.

* Heraf findes og kan sees Prøver paa Rosenborg.

Det menes, at der i Nord-Italien allerede i Slutningen af det 17de Aarhundrede en kort Tid er gjort Porcellain; Frankrig har fra denne Tid i Sèvres kjendt og gjort mange smukke Ting, rigt decorerede med Farver, i en blødere, lettere smeltelig Masse (Fritte-Porcellain), men kom som nævnt forholdsvis sildig til Fabrikation af den stærke haarde Masse, som det herefter kun vil anerkjende som *ægte* Porcellain, i Modsætning til Englændernes saakaldte „*China*", der altid har været og er af blødere Tektur. Kaolin-Leier vare efterhaanden blevne fundne paa mange forskjellige Steder rundtom i Europa, baade paa Fastlandet og i England. Paa Bornholm fandtes det henimod 1755, og en Eiendom med Lergrund blev da kjøbt til den kgl. Fabrik; Kaolinens Kvalitet skal dog aldrig have været af den fineste der, og specielt ikke den Fabrikken eiede; nu gaaer den bornholmske Kaolin mest til Papirfabriker, inden- og udenlandske, i ret betydelige Mængder, da den vel giver en stærk, men hverken fin eller hvid Porcellainsmasse. Eiendommen er derfor solgt, og de danske Porcellains-Fabrikker arbeide med fremmed (fransk og engelsk) Jord. I Kjøbenhavn fandtes fra 1720 en hollandsk priviligeret Stentøifabrik i St. Kongensgade; der blev gjort adskillige Tilløb paa at faae oprettet noget Bedre, fremmede Folk søgte og fik tildels Penge og Arbeide. En Mand fra Sachsen, Vater var hans Navn, løb bort med et mindre Forskud, en Andens Tilbud (Hunger's) blev ikke modtaget.* Et Privilegium, der udstedtes for v. d. Maase til Clausholm, blev ikke benyttet. Frederik den 5te havde dog lige til sin Død megen Interesse for Sagen og lod udbetale en v.

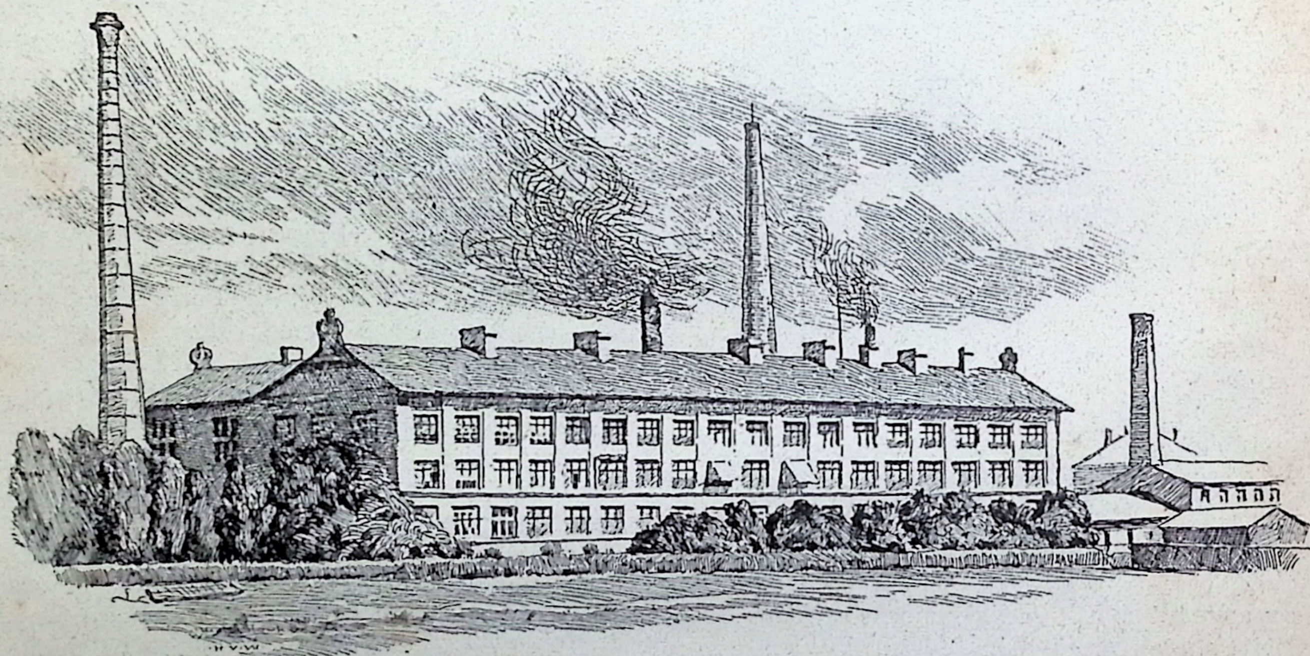
d. Lücke flere Tusinde Rigsdaler, uden at der dog kom nogen Fabrik i Stand; samme Mand

* I Berlin existerer endnu en anerkjendt betydelig Modellerer, der hedder Linus Hunger; mulig samme Familie!?

kom senere til en Fajancefabrik i Slesvig; paa lignende Maade gik det med en Person ved Navn Melhorn, som sluttelig fik Pension. En Franskmand Fournier fra Paris gjorde pâte tendre og fik Husrum i Blaataarn paa det gl. Kjøbenhavns Slot; det var 1760. Pharmaceuten H. Fr. Müller overtog 1775 Virksomheden i Blaataarn, og 1776 kom ifølge Privilegium Fabrikationen igang. Massen var dog ikke god, vel *stærk*, men grov og graalig. En Apotheker Clar i Rendsborg, som der havde en Fajancefabrik, fremviste bedre Prøver og begjærede et Privilegium, men Müller var da ved sine mange Forbindelser saa vel anskreven ved Hoffet og fast i Sadlen, at den mere fremmede Mand maatte reise med uforrettet Sag.

malede Graat i Graat, paa Kopper, Vaser og Kander, til de Kongelige, Adelen og det rige Borgerskab. Hans Søn, Joh. Ludv., blev senere, i Begyndelsen af dette Aarhundrede, en yndet Blomstermaler og Informator i Tuschtegning og Vandfarvemaling, bl. A. for Byens unge Damer.

I denne lange urolige, ofte for Fabriken kritiske Tid, hvor Arbeidere fra Sachsen og Berlin kom og gik, under stadige Stridigheder med Müller og den øvrige Bestyrelse, blev ogsaa det meget bekjendte, yndede og omtalte Muschel-Mønster til. Det var et oprindeligt chinesisk, i Sachsen tillempet og noget omformet, Motiv, der efterhaanden som det omsider ogsaa her fik fast og bunden Form, tiltvang sig Publicums Gunst,

Under Müllers Bestyrelse, med megen dels fremmed dels hjemlig stadig skiftende Medhjælp, baade kunstnerisk og faglig, ved Kongefamiliens og Hofkredsenes Støtte, arbeidede Fabriken sig gjennem en Aarrække fremad til Gunst og Anerkjendelse for sine Fremstillinger, idet Interessen for det Kunstneriske og Smagfulde dog bestandig havde Forrangen og Betydning, fremfor det Mercantile, der ikke blev, eller maaske ikke kunde blive tilstrækkelig varetaget.

Fra disse Tider stamme Mode-Figurvarerne, som dog neppe naaede de udenlandske Forbilleder; de bedste af disse Figurer tilskrives Modellereren Luplau. Fra dette Tidsrum stammer ligeledes det berømte Flora danica Stel, der menes af Juliane Marie og Arveprinsen oprindelig at være bestemt som Gave til en udenlandsk Fyrste, og hvis naturtro Afbildninger vistnok hovedsagelig ere udførte af Blomstermaleren J. C. Bayer fra Leipzig. Camrath den Ældre malede ogsaa Blomster, men en Specialitet for *ham*, hvoraf endnu findes forskjellige Prøver, vare Portraiter,

og ved sin routinerede Udførelse tilsidst er naaet til at blive hel nationalt; det anvendtes da som nu igjen i de senere Tider med størst Virkning i en lysere og mørkere Nuance (selvf. blaa), *under Glasuren,* fordi Farven her viser sig mest pragtfuld, og tillige bliver af uovertræffelig Holdbarhed.

Under alle disse Kampe og Vanskeligheder var Fabriken, skjøndt den ikke betalte sig, bleven en populair Institution, dens Fabrikat søgt til høie Priser af den mere velstaaende Del af Befolkningen, saaledes at da Statsmyndighederne i sin Tid (1867) af finansielle Hensyn fandt det rettest at lade Fabriken overgaa til privat Eie, delvis kunde siges at have Befolkningens Sympathi med sig til dette Skridt.

Det blev dog denne Omstændighed, der, efter at Foretagendet i nogle Aar med Duelighed og Fordel var ført videre under privat Bestyrelse og Eie, ved Overdragelsen til Actieselskabet Alumnia og under Ledelse af dettes Direktion, nuværende Etatsraad Ph. Schou, og den senere til-

kaldte unge Architekt, nu Prof. A. Krog, samt efter Bygning af tidssvarende Localer, nye Fabriksindretninger og Ovne paa den frie Plads ligeoverfor Diakonissestiftelsen, mulig reddede det gamle Etablissement, som imidlertid havde faaet Concurrence, fra Straadøden, og atter efter en Del Aars ihærdige Arbeide bringe det til, som en Fugl Phønix, at opstaa yngre, stærkere og mere livskraftigt end nogensinde før, iklædt en moderne Form og benyttende ved Siden af de prøvede ældre, en hel Stab af nye Kræfter, baade paa det faglige keramiske Omraade, som paa det kunstneriske. Derved brødes nye Baner og Veie henimod Fuldkommenhedens Maal, svarende til Fortidens Løfter og til det smukkeste hidtil næsten uanede Fremtids Haab. Ja Resultatet er ubetinget stort og heldigt! Pariser-Udstillingen 1889 gav og fastslog Succes'en. Siden den Tid er Fabrikatet berømt for sin enestaaende, originale og smagfulde Skjønhed, saavel i Retning af Masse som Decoration og Glasur, og anerkjendt af alle keramiske Autoriteter.

Senest har Udstillingen i Chicago yderligere bekræftet Fremgangen og Værdsættelsen, sprede̶nde Renomméet i endnu videre Kredse; de mest rosende Udtalelser fra officielle Sendingsmænd til denne Udstilling, bekræfte den vundne Stilling og lader sandsynlig formode en for længere Tid stadig forøget og vel betalende Kundekreds, idet Samlere baade i den nye og den gamle Verden, rimeligvis alle ville blive begjærlige efter Productet fra „*Royal Copenhagen Manufactory*“, der har skaffet sig en saa fremtrædende Stilling blandt lignende Etablissementer.

Hvilke ere nu de Eiendommeligheder, der har skaffet Fabriken saa udmærkede Kort paa Haanden? Jeg skal i Korthed udtale mig derom; Spillet er begyndt, men langtfra til Ende; Fabriken concurrerer ikke med Berlin i dettes ogsaa fra vor Udstilling kjendte eiendommelige røde Oxeblodsfarvede Varer, eller meget omtalte Seeger-Porcellain; eiheller søger det at efterligne Sèvres mørkeblaa Farver med Guld eller dettes Masse-Maling *pâte sur pâte*. Den har fundet sit *eget* ubestridte Omraade, i stemningsfuld, malerisk Farveanvendelse, og giver ved graalige, blaa og blaalige, grønlige og lyse gullige (eller chamois) Toner rige maleriske Ideer, i Forbindelse med eiendommelig Anvendelse af Modellering — baade let ophævede og svagt fordybede Plante- og Dyre-Former og Konturer.

En enkelt, fuldt modelleret Dyrefigur, f. Ex. en lille hvid Mus paa graalig Bund, kan gjøre en Kande eller lille Vase af fin Form hel ubetalelig interessant; en saakaldet Guldsmed med udspredte Vinger, naturligt klamrende sig fast til en Terrin som Haandtag, giver denne en særegen Charme, der forøges ved den lette Antydning af Farve, som fra Foden fortoner sig op imod Laaget, men forinden helt forsvinder og

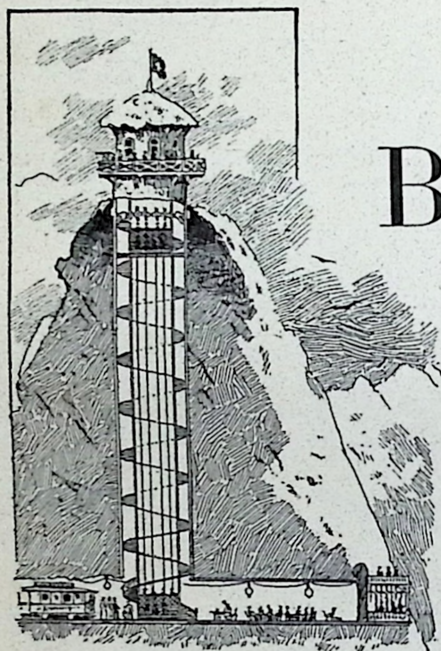

lader Porcellainets udmærkede Finhed og Hvidhed komme til Syne, fremhævende det Delicate ved Glasurens dadelfri Blankhed. Netop Porcellainets sjeldne Glans og Renhed bliver iøinefaldende ved en behersket og ikke for overdaadig Decoration; altfor ofte har man tidligere aldeles *fyldt* Servicestykkerne med Decoration og Maleri, hvorved netop dette sidste ikke har naaet at blive betragtet med tilbørlig Respect for hvad der er ydet. Ved den Retning som den kgl. Fabrik er slaaet ind paa ved sine allernyeste Frembringelser — at lade Materialets Fuldkommenhed komme til sin Ret — yder derfor tillige fin sart Modellering og Maling de bedste Virkningsvilkaar: hver Tallerken bliver derved et Skuestykke for sig; Masse, Form, Farve og Tegning komme alle til deres Ret og give en harmonisk Helhedsvirkning. Endvidere maa omtales en Retning, der er gjort gjældende for enkelte Skuestykkers Vedkommende, ved Siden af de fine spredte Farvers Anvendelse under Glasuren, nemlig Brugen af visse Stoffers Evne til Krystallisering i Blankovnens Varme, og den pletvise, forskjellige, lunefulde Fremtræden af de paaførte Couleurer, som alene Ovnvarmen kan frembringe, og vel med nogen Sandsynlighed kan forudsees, men dog i sin Fremkomst er indtil Uberegnelighed vilkaarlig, saa at det Samme aldrig gjentager sig i dette Straale-Farvespil. For Samlere og Liebhavere har disse Egenskaber en stor Tillokkelse og Ynde, ligesom de for en Fabrik, der har skaffet sig Verdensry, kan resultere en betydelig Fortjeneste.

En lykkelig Stund blev det altsaa for *„den gamle Fabrik“*, da den maatte opgive sin traditionelle Virksomhed i sin egen Gaard og de mørke Bylocaler, for paa den frie Mark, i de smukke Omgivelser at vinde friske Impulser og gjenfødt ny Kraft. Et smukt Held for dens nuværende Directeur, Kunstnere og Arbeiderne ved Etablissementet, at opleve denne Fremgang og glædes ved de nye anerkjendte, eiendommelige, fine Frembringelser.

Jungfrau=Banen

ELEVATOREN

Bjergbaner med Stigninger, som Ingen for en Snes Aar siden tænkte sig Muligheden af, ere nutildags, navnlig i Schweiz, ingen Sjeldenhed længer. Rigibanen, som blev aabnet i 1871, har allerede fundet talrige Efterligninger, og bestandigt lægges der Planer til nye Foretagender, som stille hint første Underværk i Skygge. Man har efterhaanden vænnet sig til at tiltro vor moderne Ingenieurkunst Alt, endog det tilsyneladende Umulige. Selv de Stærkeste i Troen rystede dog lidt paa Hovedet, da der for nogle Aar tilbage fremkom de første Projekter til Anlæget af en Bane til „Jungfrau“, Berner-Oberlands Dronning, og deres Uudførlighed lod til at gjøre Tvivlen berettiget, indtil en Ingenieur i Zürich, Hr. Guyer-Zeller, bragte det meget omtvistede Spørgsmaal til en endelig Løsning. Hvorledes denne dristige Plan, som nu er sanctioneret af Forbundsregeringen og allerede har overskredet Forberedelsernes Stadium, agtes udført, kan sees af vedføiede Billeder, til hvilke vi skulle knytte nogle korte Bemærkninger. Som bekjendt naaer den vældige Bjerggruppe, som danner Grænsen mellem Bern og Wallis, i sin trediehøieste Top, „die Jungfrau“, en Høide af 4166 *m*, „Mönch“ og „Eiger“ danne paa en Maade Mellemleddene til denne Høide med henholdsvis 4105 og 3975 *m*. Kjernen i det Guyer-Zellerske Projekt ligger i at gjennembore disse to Bjergkolosser ved en Tunnel, der begynder ved den østlige Væg af Eiger og ad den at naae „Jungfrau“, hvilket skal ske fra den i Bjergets Indre 4100 *m* over Havet beliggende Endestation, ved Hjælp af en lodret Elevator, som forsaavidt de ikke benytte den derom anbragte Vindeltrappe, vil bringe de Reisende op til Platformen paa Toppen. Tunnelen, der skal belyses elektrisk, faaer en Længde af $10,_{545}$ *km*, Banens hele Længde bliver $12,_{3}$ *km*, Kjøretiden fra Schleidegg til „Jungfrau“ ca. 2 Timer. Banen og Elevatoren skal drives ved Elektricitet, hvortil den hvide Lütschin, Gletscherbækken i Lauterbrunner-Dalen, leverer Kraften. Omkostningerne ved hele Baneanlæget ere anslaaede til 8—9 Mill. Francs, og det skal være færdigt i fem Aar. I Løbet af nogle Aar vil Schweiz saaledes foruden sine storslaaede Naturvidundere besidde et Underværk, udført af Menneskehaand, som i Dristighed søger sin Lige paa hele Jordkloden.

Tell.

STATION MÖNCH

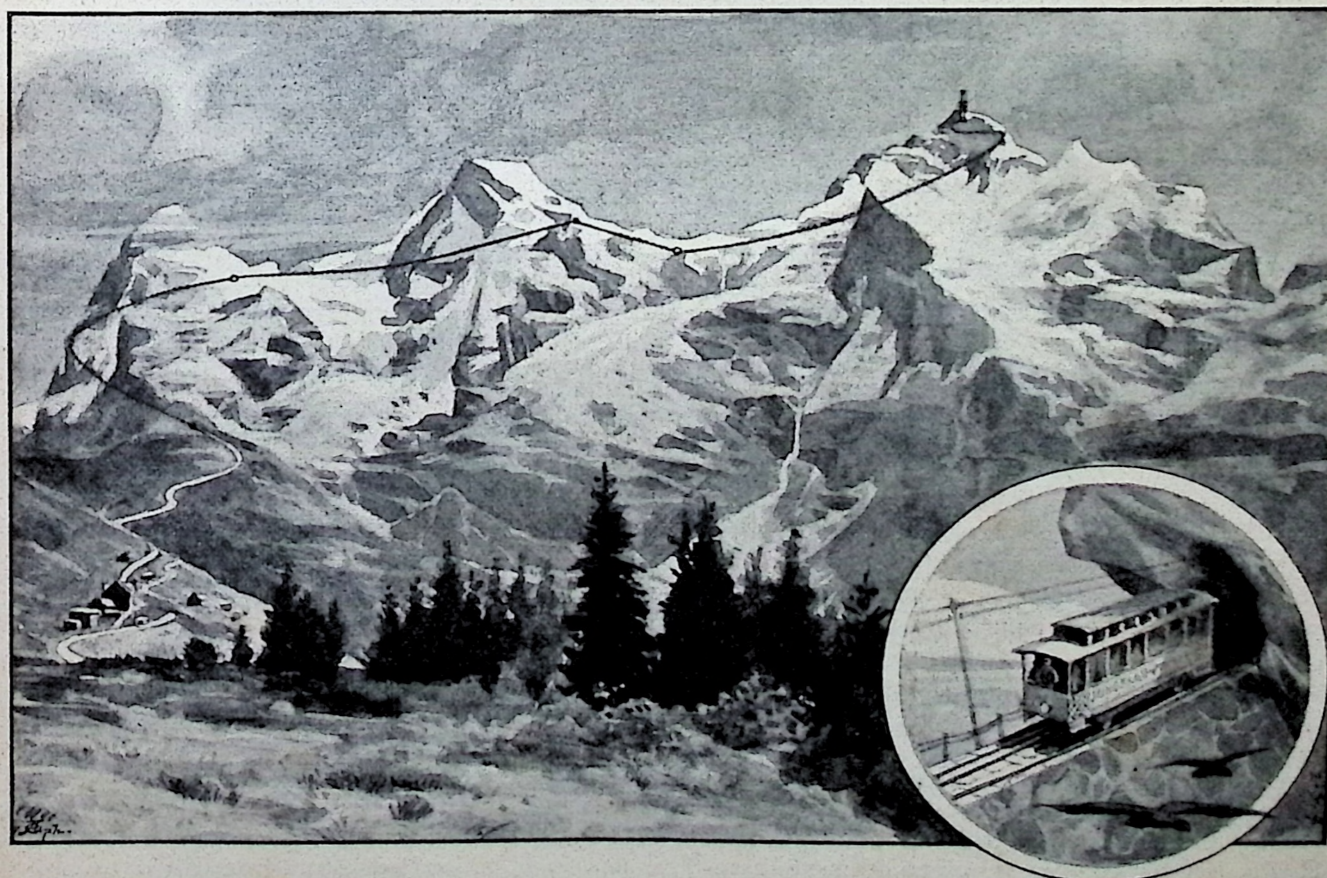
Belysningsspørgsmaal

AF

G. KREUSNER

Fra Tid til anden opdukker det Spørgsmaal, hvad Menneskeheden vil gjøre, naar de nuværende Kraft-, Lys- og Varmekilder, de fossile Brændselsemner, en Gang ville være udtømte. Da Productionsstederne endnu love tilstrækkeligt Udbytte for nogle Aarhundreder og Aartusinder kunne vi egentlig trøstigt overlade Besvarelsen af dette Spørgsmaal til vore Efterkommere. Men vi Mennesker holde nu engang af at sætte over Rum og Tid for at speide ud i Fremtiden og udkaste stolte eller bedrøvelige Fremtidsbilleder. Imidlertid skrider Opfindelsesaanden rastløst frem og viser os, at alle disse Bekymringer ere overflødige, da der i Vinden, i Ebbe og Flod, i de rindende Vande, i selve den straalende Solvarme staa uudtømmelige Kraftkilder til vor Raadighed. Den Opgave, at drage den mest mulige Nytte af disse Kræfter, vil være løst, længe før der indtræder virkelig Kultrang.

En ganske anden Sag er det derimod, naar en samvittighedsløs Spekulation pludselig saa ufornuftigt fordyrer en af de nødvendigste Brugsartikler, som det for ikke længe siden var Tilfældet med Petroleum. Til denne uhørte Prisstigning foreligger der ingen faktisk Grund, saa længe de paagjældende Selskaber betale deres Actionairer saa høie Dividender som hidtil; men saa længe vi ikke ved at benytte andre Belysningsstoffer kan gjøre os uafhængige af Trusts og Syndikater ere vi altid udsatte for slige ubehagelige Overraskelser.

Station Schleidegg (3066 m) Station Eiger (3221 m) Station Mönch (3623 m) Guggigletschergalleri (3393 m) Station Jungfrau (4100 m)

GUYER-ZELLERS PROJECT TIL EN „JUNGFRAU"-BANE

Det er derfor heldigt, at der i den sidste Tid er fremkommet nogle Opfindelser, som ere skikkede til at sætte en virksom Stopper for Spekulationspriser. Herhen hører i første Række Anvendelsen af almindelig Raaspiritus som Belysningsmiddel.

Spiritus er et nært Derivat af de i Chemien under Navnet „Kulbrinter" bekjendte Stoffer, der, som allerede deres Navn siger, ere Forbindelser af Kulstof med Brint, og af hvilke der stadigt opdages nye, skjøndt der i Chemien allerede kjendes flere hundrede. Petroleum, de Gasarter, som paa forskjellige Steder udstrømme af Jorden og den ved Destillation af Stenkul udvundne Belysningsgas, ere ikke Andet end en Blanding af saadanne Kulbrinter. Deres Lys- og Varmevirkning afhænger deraf, at baade Kulstoffet og Brinten ved tilstrækkelig Opvarmen begjærligt forbinder sig med Luftens Ilt. Det er nu en almengyldig Lov, at de Kulbrinter, som indeholde meget Kulstof men liden Brint, forbrænde med stærkt lysende Flamme, medens de brintrige men kulstoffattige Gasarter udvikle en overordentlig Hede men lidet Lys.

Man har derfor allerede længe været betænkt paa, at berige kulstoffattige Gasarter med Kulstof eller gjøre dem anvendelige til Belysning ved, at man ind i deres Flamme hængte fremmede, ikke brændbare Stoffer, som under Indflydelse af den stærke Hede bleve hvidglødende. Paa det sidste Princip beroer de almindelig bekjendte Auerske Gasglødelamper; over den ringformede Brænder hænger et meget finmasket Net, hvis Traade ere imprægnerede med forskjellige, ildfaste Metalsalte. Det paa denne Maade ophedede Net udstraaler et ensartet hvidt Lys, som i Klarhed og Billighed overgaaer det almindelige Gaslys med over Halvdelen og konkurrerer føleligt med det elektriske Lys, som endnu er temmelig dyrt.

Spiritus, som paa to Kulstofatomer indeholder sex Atomer Brint, brænder med blaalig gjennemsigtig, kun svagtlysende Flamme, men udvikler en meget betydelig Hede og er derfor velskikket til at faae Glødestoffer til at lyse. Paa Grundlag heraf er nylig konstrueret en Spirituslampe, som har vakt megen Opmærksomhed i techniske Kredse og allerede har bestaaet sin Prøve. Som Brændselsemne tjener den almindelige, billige, denaturerede Spiritus, der er paafyldt en Beholder af Glas eller Metal, af Udseende som Bassinet paa vore Petroleumslamper. Gjennem Beholderens fast paaskruede Laag er ført en tynd Væge, som brænder med lille Flamme. Endvidere er der gjennem Laaget ført sex eller flere, foroven og forneden aabne Metalrør, som naae ned i Spiritus'en, og atter ere omgivne af et gjennembrudt Metalhylster, som bærer det temmeligt vide Glas. I dette hænger Glødestoffet over de hule Metalrør. Antænder man nu den først nævnte lille Væge, saa opvarmes Metalrørene, den opstigende Spiritus fordamper, træder ud i Rummet mellem Metalrør og Glødestof, antændes der og faaer Glødenettet til at lyse. Ved de nuværende billige Spirituspriser faaer man saaledes for 2 Øre pr. Time et Lys, der er dobbelt saa stærkt som vor almindelige Petroleum-Rundbrænders. Lampen kan naturligvis ogsaa fremstilles i mindre Dimensioner; men den nuværende Generations anstrengte Øine behøve et klart, jevnt Lys. Den Anskuelse, at den tiltagende Nærsynethed og Svagsynethed skyldes et Formeget af Lys, er forlængst imødegaaet.

Det vilde sikkert være en stor Velgjerning for vort Landbrug, hvis det lykkedes at indføre Spiritus som Belysningsmateriale istedetfor Petroleum, men et andet Spørgsmaal er, hvor længe det endnu vil være fordelagtigt at fremstille Spiritus af Kartofler, Korn og andre Markfrugter. For nogle Aar siden udtalte Werner v. Siemens paa Naturforskermødet i Berlin: „Ogsaa de Næringsstoffer, som ere nødvendige for at opholde den menneskelige Organisme, ville vi lære at fremstille ad chemisk Vei, uafhængigt af Vegetationsprocesser." Denne Udtalelse synes nu ialtfald at gaa i Opfyldelse med Hensyn til Alkohol. Allerede længe have Chemikerne kunnet fremstille det synthetisk i Laboratoriet, i ringe Mængde. Men nu synes ogsaa dets chemiske Fabrikation i stor Maalestok at blive ganske fordelagtigt, efterat det er lykkedes billigt at fremstille et andet Stof, Calciumcarbid.

Calciumcarbid, som indeholder et Atom Calcium bundet til to Atomer Kulstof, kunde man hidtil kun fremstille i den elektriske Lysbues Hede i smaa Kvanta og med store Omkostninger. De altid praktiske Amerikanere have i den nyeste Tid lært os en anden billig Fremstillingsmaade, idet de udsatte pulveriseret Kokes og Kalk for 3000° *C.* i en elektrisk Ovn. Det saaledes udvundne Calciumcarbid, der lugter ubehageligt af Hvidløg og kommer i Handelen i Form af tykke Stænger, omsætter sig ved Paavirkning af Vand i Ætskalk og Acetylen. Dette Acetylen er en Luftart, som ligeledes lugter stærkt af Hvidløg og i 1 Molekyle indeholder 2 Atomer Kulstof og 2 Atomer Brint. Det er Udgangspunktet for en Mængde Stoffer i den organiske Chemi, som man hidtil i det Store kun kunde fremstille af Plantestoffer. Man har ved Hjælp deraf allerede med oeconomisk Fordel fremstillet Oxalsyre, Eddikesyre, Blaasyre og mange andre Cyanforbindelser. Man har endog ved Hjælp deraf fremstillet Æggehvidestoffer, som hidtil trodsede enhver chemisk Synthese, og man seer saaledes, at Opfyldelsen af Siemens' Spaadom ikke længer er saa fjern, skjøndt de hidtil fremstillede Æggehvidestoffer just ikke vare særligt velsmagende. Men hvad specielt den Spiritus angaaer, der allerede nu vindes som Biprodukt i store Kokes-

fabriker i Westphalen, saa kan man efter en detailleret Beregning af Dr. Frank af 2000 Kilogram Calciumcarbid, der kan fremstilles for ca. 125 Kr., vinde ca. 16 Hektoliter absolut Alkohol. Det er omtrent ligesaa meget Alkohol, som kan vindes af 320 Centner Kartofler, og lægger man dertil rigelige Fabrikationsomkostninger, vil paa denne Maade en Hektoliter ren Alkohol koste fra 9 til 10 Kroner, hvad der vilde være en ganske kolossal Gevinst overfor de nuværende Priser.

Til Slutning skal det endnu anføres, at ogsaa Acetylen som saadant er et fortrinligt Belysningsmateriale. Som en kulstofrig Luftart blander man det med kulstoffattigt Belysningsgas, som derved vinder betydeligt i Lysstyrke. I en almindelig Gasbrænder forbrænder Acetylen med stærkt osende Flamme, hvorved det er uskikket til Belysning. Men giver man Brænderens Aabning Form af en yderst fin Spalte eller ganske smaa runde Huller, der staa tæt paa hinanden, eller blander man det forud med Luft, faaer man et stærkt skinnende, gult Lys, som langt overgaaer ethvert andet.

Man er for Tiden beskjæftiget med at konstruere Lamper, i hvilke Calciumcarbid under langsom Tilførsel af Vand selvvirkende leverer en Strøm Acetylengas. Men mere hensigtsmæssigt anvender man den flydende Gas, som kommer i Handelen i Jernflasker og gjør det muligt at indføre en straalende Gasbelysning paa Steder, hvor almindelig Gas og elektrisk Lys af lokale Hensyn ikke kan tilveiebringes.

Ogsaa et Jubilæum

SHAKESPEARE-MANUSKRIPTERNE

DER kan iaar mindes et Jubilæum af egen Art, da det netop er hundrede Aar siden, at den literaire Verden i England blev sat i en Tilstand af vild Henrykkelse ved Opdagelsen af en Række Documenter vedrørende den store Digter, om hvis Person der vides saa lidt, at der endog er reist Tvivl om, hvorvidt han ogsaa virkelig var Forfatter til de Værker, der bære hans Navn. Man har søgt efter *den store Ubekjendte*, for at berøve den „udannede og uvidende“ Skuespiller de prangende Fjer, hvormed han uden Ret havde smykket sig. Dette Spørgsmaal, der sagtens endnu vil beskjæftige adskillige lærde Pindehuggere, der sætte Personen over Værkerne, vilde ved den omtalte Opdagelse være bragt ud af Verden, hvis det kostbare Fund ikke havde vist sig at være et ganske snildt udført Falskneri. Ophavsmanden dertil var et ungt Menneske, *Samuel William Henry Ireland*, Søn af en Antikvitetshandler i London. Irelands Fader var en stor Beundrer af Shakespeare og talte ofte med Sønnen om Digterens mægtige Geni. Et Punkt især blev han aldrig træt af at udbrede sig over, nemlig, at det mindste Stykke Manuskript fra Shakespeares Haand vilde betyde en hel Formue for dets Ejer, eftersom der i hele Verden ikke fandtes andet Spor af hans Haandskrift end Underskriften paa hans Testamente og en Panteobligation. Gamle Ireland synes at være lidt lettroende i saa Henseende; thi paa et Besøg sammen med Sønnen i Stratford on Avon fortalte Eieren af Clopton-House, en Mr. Williams, ham, at hvis de blot vare komne for et Par Uger siden, kunde de have faaet hele Vognlæs af Shakespeares Papirer. Disse vare nu allesammen brændte, oplyste Williams, da det Rum, hvori de vare opbevarede, skulde gjøres ryddeligt for at modtage nogle unge Agerhøns, han vilde fede.

Denne Meddelelse gjorde et dybt Indtryk paa Ireland, og Sønnen — dengang atten Aar gammel — lagde udentvivl Mærke dertil. Efterat de vare komne hjem, begyndte Samuel ialtfald at forsyne Faderen med Papirer, som enten vedrørte eller vare skrevne af Shakespeare selv. Han foregav som Forklaring, at han havde vist en ung Mand af god Familie nogle Tjenester, og at den unge Mand til Gjengjæld havde indbudt ham til sin Gaard ude paa Landet; her havde han i et af Værelserne fundet en Mængde Papirer, og blandt disse de Shakespeare-Dokumenter, han fra Tid til anden lyksaliggjorde Faderen med. Da gamle Ireland ønskede at vide, hvem den unge Mand var, sagde Samuel, at han paa ingen Betingelse maatte opgive hans Navn, da i modsat Fald Adgangen til og Undersøgelsen af den interessante gamle Gaard vilde blive ham forment. Alt dette foregik for hundrede Aar siden — Anno 1795.

Paa denne Tid var der Strid om, hvorvidt Shakespeare var Protestant eller Katholik. Ireland bilagde hurtigt Striden, idet han tilveiebragte Shakespeares Troesbekjendelse, skrevet med Digterens egen Haand.

Efter Irelands Tilstaaelse, nogle Aar senere, blandede han et Par Draaber Eddike med en Jernopløsning (som benyttes af Bogbindere) i en Flaske; efter at have skrevet nogle Ord paa Papir, holdt han det over Ilden, hvorved Bogstaverne bleve helt brune.

Denne Troesbekjendelse var Dagens brændende Spørgsmaal og vakte almindelig Beundring.

Imidlertid forberedte den unge Falskner nye Overraskelser. Snart fulgte et Brev fra Shakespeare til Cowley, et Brev til Anna Hathaway med en Lok af Shakespeares Haar, Kostumebilleder af Shakespeare og Korrespondancen mellem Lord Southampton og Digteren.

Fra den interessante gamle Herregaard fremkom tillige et Brev fra Dronning Elisabeth til

Shakespeare og et Brudstykke af Manuskriptet til „Kong Lear". Et nyt Skuespil „Voltigern" fandtes i Shakespeares egen Haandskrift; det blev kjøbt af Sheridan til Drury Lane og opført i 1796 med John Kemble som Voltigern. Derefter fremkom en Stump af Manuskriptet til „Hamlet" og et andet Skuespil „Kong Henrik den Anden".

Foruden alt dette opstøvedes Kontrakter mellem Skuespillerne Lowine og Condell og Digteren, Theatrets Kvitteringer og andre Regnskaber, og bleve tagne for gode Varer af lettroende Videnskabsmænd, som ved Hjælp af dette Materiale beviste, at den store Digter tillige havde været en udmærket Forretningsmand.

Disse Opdagelser vakte naturligvis enorm Opsigt og bleve omhyggeligt undersøgte af Datidens lærde Folk, som afgave følgende skriftlige Erklæring til gamle Ireland:

„Vi, hvis Navne findes nedenfor, have, i Mr. Irelands Nærværelse og med hans Tilladelse, undersøgt Shakespeare-Papirerne og ere overbeviste om deres Ægthed."

Blandt de enogtyve Underskrivere fandtes Samuel Parr, Lord Somerset, Heard, R. Valpy, Lord Lauderdale, Lord Kinnaird og Boswell, Forfatteren til Samuel Johnsons Biografi.

Inden Boswell underskrev, faldt han paa Knæ og takkede Gud, der havde forundt ham at attestere disse Opdagelser, og udbrød, at nu kunde han dø i Fred!

I 1796 fremkom en Erklæring om nye Opdagelser. Den Eneste, der forholdt sig kjølig midt i den almindelige Begeistring, var Malone, som dengang var ifærd med at udgive Shakespeares Værker efter den originale Folioudgave af 1623.

Et Par Maaneder efter den sidste Erklæring gav Ireland en skriftlig Tilstaaelse af sine Bedragerier. Naturligvis reiste der sig en Storm af Indignation mod ham og hans Fader. Men denne lagde sig snart, og Ireland, som ikke havde høstet nogensomhelst Fordel af Falskneriet, sank tilbage i det Mørke, han fortjente.

Al. S.

En Antikvitets-Fabrik

Et besynderligt Værksted! Gipsforme, Rustninger, Lysekroner, Tagsten fra Pompeji, Stridsøxer med polerede Blade, et Utal af Værktøi, et stort Lerkar, Dreielad, Høvlebænke og et Par moderne Rørstole — disse og en Mængde andre Gjenstande paatrængte sig min Opmærkmærksomhed, da jeg stod derinde.

Kastet hulter til bulter i en Krog, ved Siden af et lille Dreielad som dem Guldsmedene bruge, laa en Bunke Broncefigurer af Mennesker og Dyr, alle mere eller mindre defecte. Det var billige Nipsgjenstande, som man kan kjøbe dem af ny for nogle faa Kroner.

„Hvor har De faaet dem fra?" spurgte jeg Etablissementets Chef.

„Kjøbt dem som gammelt Metal hos Marchandisere", svarede han. „De bedre Stykker — af ægte Bronce — samler jeg selv paa Auctioner, eller lader min Søn gjøre det. Ingen af dem derhenne har kostet over to, tre Kroner".

Jeg lod mit Blik vandre videre, indtil det standsede ved et Bord mellem de to Vinduer. Paa det stod, forbunden ved en Gummislange med Gashanen, et lille Gasapparat som dem, Chemikerne bruge. Ved Siden af laa to Blæserør med Platinspidser, og flere lange Tænger. Lige bagved dem stod en stor Papæske, fyldt til Randen med Glasgjenstande og tomme homøopathiske Medicinflasker. Min Vært smilede, da han saae det forbausede Udtryk, der gled over mit Ansigt.

„Det er Materialet til de etruskiske, iriserende Taareflasker, De har seet i Musæer", bemærkede han, medens hans smaa Øine blinkede polisk. „Det er forresten min Datter, som laver dem. Det er en let Sag. Vent et Øieblik, saa skal jeg vise Dem, hvordan det gaaer til;" og dermed tændte han Gassen.

Jeg iagttog ham nysgjerrig.

Han tog en Tang og stak dens ene lange Klo ned i en Medicinflaske fra Samlingen. Saa dreiede han den hurtigt omkring over Gassen i et halvt Minut.

„Den maa ophedes jevnt, ellers springer den", forklarede han.

Idet han saa satte Blæserøret for Munden, blæste han en jevn Flamme mod Flasken, indtil den glødede med rødligt Skjær og begyndte at smelte. En Del af dens Overflade sank sammen; han vendte den, blæsende hele Tiden, indtil Flasken mistede hele sin Symmetri og dannede fire uregelmæssige og bugtede Sider. Derpaa, hurtigt som et Lyn, dyppede han den i en Skaal med et rødligt Pulver og vendte og dreiede den deri med sine Tænger.

„Det er Kobberilte", forklarede han, da han tog Flasken op og begyndte at blæse igjen.

Atter smeltede Glasset, og Antikvitetsfabrikanten trak med en anden Tang det, som engang havde været Flaskens Bund, ud i en kegleformig Spids. Hele Overfladen blev gaaet over med en fin Fil, hvorefter den glødende Flaske blev jaget gjennem en Skaal med stødt Harpix. Saa blev den dyppet i Guldpulver, Sølvpulver og grøn Anilinfarve. En sidste Smeltning, og Aabningen af den ukjendelige Medicinflaske blev kruset i smaa Takker med et Staaltraadsinstrument, der lignede et lille Krøllejern.

Forvandlingen var fuldkommen! En almindelig Medicinflaske var lige for mine Øine bleven omdannet til en smukt iriserende Taareflaske.

„Se der!" udbrød Antikvitetsfabrikanten tri-

umpherende, idet han stak Taareflasken ned i et gjennemhullet Papstativ, for at afkjøles.

„Jeg køber disse smaa Flasker for 5 Pence Dusinet — og kan med Lethed sælge Taareflasken der for otte Shillings. Det vil sige, jeg kan sælge den, hvis der kommer en Kjøber, men der er ingen stærk Efterspørgsel efter Taareflasker“.

Paa dette Tidspunkt var min Hjerne optaget af et nyt Problem.

„Hvad gjør De med alle de itubrudne File?“ spurgte jeg og pegede paa en stor Kasse, halv fuld af saadanne.

„Gamle File afgiver det bedste Staal“, svarede Tryllekunstneren. „Jeg smelter dem og hamrer dem ud til Klinger for venetianske Daggerter. Se, herinde har jeg en transportabel Esse . . .“ og dermed aabnede han Døren ind til et mindre Rum.

Derinde stod virkelig en lille Smedeesse og ved Siden af den et Lad, overfyldt af Værktøi. Mellem dette laa en nydelig kvindelig Figur. Den var af Sølv og hel tung.

„Det er Heftet til en Daggert,“ forklarede Mesteren. „Det er ikke massivt Sølv; den er fyldt med Bly. Ja, den seer meget antik ud, men jeg støbte den selv iforgaars. Hvordan dens Overflade er bleven saa afslidt og ru? Jeg stænkede den med Skedevand af denne lille Steenflaske og vaskede det saa hurtigt af igjen. Her er en færdig Daggert; hvad synes De om den?“

Det var et udmærket smukt Vaaben, og jeg sagde det, idet jeg tillige udtrykte min Overraskelse over Guldfiligranen, der var indlagt i den blaa Staalklinge.

„Jeg troede, at Vaabensmedene i Damaskus havde taget deres Hemmelighed med i Graven?“

Hertil svarede Mesteren Intet, men pegede paa en Række Statuetter, anbragte paa en Hylde over mit Hoved.

Der stode de — Guder, Gudinder og Halvguder, Nympher, Satyrer, Dryader, Najader og Nereider — alle antike, alle mere eller mindre blaagrønne af Patina og alle mere eller mindre beskadigede. Havde de været, hvad de gav sig ud for, vilde ca. 25,000 Kroner have været godt Kjøb for hele Samlingen.

„Naar De seer paa de Figurer“, sagde den gamle Tydsker med en Haandværkers Stolthed, „falder det Dem nok ikke ind, at hvert eneste Stykke stammer fra Skrammelbunken, De saae inde i det andet Rum.“

Efterhaanden, ved fortsatte Besøg, fortalte han mig Enkelthederne ved den hemmelighedsfulde Alchemi, hvorved han forvandlede en slet moderne Efterligning til et græsk Mesterværk.

Det er let nok, naar man veed, hvordan man skal bære sig ad.

John.

Mode=Brev

September

Nu er Tiden nær, da Træerne iføre sig deres brogede Pragt. Den grønne Dragt lægges til Side med et: Paa Gjensyn! Naturen forbereder sig til den lange Vintersøvn. Men Menneskenes Børn vaagne til nyt Liv; det gjælder om at ruste sig for den kommende Vinter, og for os Kvinder gjælder det om at vælge vore Vaaben med Smag. Naar De, min Frue og Frøken, gaaer i Boutiken for at vælge Deres Stof, lad Dem da ikke altid friste af Expedientens: „Dette er den nyeste Mode!“ Vælg ikke det Første det Bedste. Stil Dem foran Deres Speil og studer Teinten, Haarets Farve og Figuren, og vælg saa det, der vil klæde Dem, uden dog derfor at gjøre Brud paa Modens Love.

De vide Nederdele, ti til elleve Alen i Omkreds, ere stadigt *en vogue*, stramme og glatte maa de sidde over Hofterne, og derfra falde i stive, gravitetiske Læg. Sort og Blaat, disse to Farver, der ere i saa nær Slægt med hinanden, vil dette Efteraar kappes om Pladsen Nummer et. Kjønt og praktisk til Theaterbrug er, tilligemed den nu brugelige store, hvide Krave, det saakaldte Marie Antoinette Fichu. Det syes af fint hvidt Stof og besættes med Mellemværk og Kniplinger. Og Bluserne! Lad mig ikke glemme de kjære Bluser, som ofte have været vor Hjælp og Trøst i en snever Vending. De kunne varieres i det Uendelige, syes af fint uldent Stof eller Vaskesilke, med Bærekraven rynket eller lagt i mange fine Læg, eller dybe Læg, som naae fra Halslinningen til Bæltet. Det vide Puf paa Ærmet maa enten afsluttes i en stram Mansket, som naaer fra Albuen, eller gaa lige til Haandleddet og der ende i en ganske smal Linning. Til en mørkeblaa ulden eller sort Silkenederdel tage de sig bedst ud. Spadseredragten, som Skitsen viser, er af svært marineblaat Cheviot, det vil sige Nederdelen og Trøien. Livet er af marineblaat Fløiel. Forstykkerne, som ere rynkede ved Halslinningen, falde i Folder ned til det ganske smalle Fløielsbælte. Ryggen er fuldstændig glat, uden Midtersøm. Til Livet, som lukkes usynligt paa venstre Side, kan naturligvis ogsaa benyttes Silke eller samme Stof, som den øvrige Dragt. Den lille fikse Trøie er ganske kort, syet med Revers og skaaret rund foran. Den knappes med een stor Perlemoders Knap, men nydeligst er den baaret uknappet, da den saa giver Udsigt til det blusede Liv og et Glimt af det marineblaa Silke, hvormed den er foret. Ryggen er glat og stramt siddende, men ender nedenfor Taillen i et kort læget Skjød. Paa hver Side findes en allerkjæreste lille Lomme, rigtig praktisk til at gjemme sine Smaapenge i. Ærmerne, som ere meget vide, er forarbeidede

ud i et, kun med een Søm under Armen. Denne nydelige og klædelige Dragt er udgaaet fra Hr. Ove Thomsens Etablissement, Vimmelskaftet 38. Den marineblaa Filthat er besat med svære Silkebaand af samme Farve og to hvide Fløiels Rosetter.

For Den, der holder af Sport, gives der ikke nogen bedre Tid til at dyrke denne i, end just nu, da det hverken er for varmt eller koldt. Landeveiene er i udmærket Stand til Bicyclekjørsel, og gaaer man ud ad Strandveien, seer man mange unge Damer, som har sadlet den tohjulede Hest, og ved et muntert race bringer Rødme paa Kinderne og Glans i Øinene. Ved Valget af Cycledragten maa der udfoldes megen Smag og Discretion. Intet er værre, end at se en Dame paa Bicycle iført en eller anden gammel, afjasket Kjole, som hun paa denne Maade slider op. Meget posede Knæbenklæder, et kort, læget Skjørt og Bluseliv, dertil Gamascher og lille, hvid Drengehat, er en kjøn Dragt for de Damer, der ikke holder af at undvære Skjørtet. Men vil man være det foruden, kan man paa en Cycle bevæge sig anderledes frit og behageligt, kun iført enten lange Pludderbenklæder eller Knæbenklæder. I dette Tilfælde egner en læget Kofte, eller Liv med kort Skjød sig bedre end Blusen. Stoffet, som benyttes hertil maa enten være mørkt, fint Klæde eller engelsk Tweed.

Tennis, dette fine og elegante Spil, som kjendes af omtrent enhver Dame, finder blandt disse fler og fler ivrige Dyrkere. Jeg kjender da heller intet Spil, der mere end det fremhæver den medfødte Smidighed og giver Anledning til kvikke og yndefulde Bevægelser. Jeg saae forleden Dag en meget fix Tennisdragt. Den var af en klar, mørkerød Farve og syet af blødt, uldent Stof. Nederdelen var fuldstændig fodfri, hvilket er en Nødvendighed, da den ellers hæmmer Løbet. Bærekraven paa Blusen var rynket med den engelske Rynkning, *honey-comb* kaldet, og udsyet med tyk, sort Silke. De posede Ærmer endte ved Haandleddet i en Linning af sort Môirée. Den nedfaldende Krave og Bæltet var ligeledes sort Môirée. Blusen knappedes foran med smaa sorte Stenkulsknapper. En hvid Drengehat med lille Pul og stor, bred Skygge, omvundet med et sort Silkebaand, samt brune Lædersko uden Hæle fuldendte Dragten. Damer, der let blive forkjølede, maa jeg anbefale at lade deres Tennisdragt sy af Flonel.

Ellis.

Selv om Noget er nok saa dumt, kan det alligevel blive Mode.

Et godt Raad er dyrt, det daarlige bliver det.

Humor er et Overskud af aandeligt Velvære.

De fleste Fjendskaber opstaa af Misforstaaelser.

Ikke Enhver, der seirer, har ogsaa kjæmpet.

Ti Mænds Fremtid sætter ikke saa mange Tunger i Bevægelse som een Kvindes „Fortid“.

Mangen kryber sit halve Liv, for at kunne gaa paa Stylter i den anden Halvdel.

Ulykken gjør Mennesket saa lille, at man overseer ham.

Det gjælder ikke om, hvor meget man kan løfte, men om, hvor meget man kan bære hjem.

Til Fægtningsskydning

BREVE FRA EN MENIG

I.

Leiren ved Frederiksværk, d.... 1895.

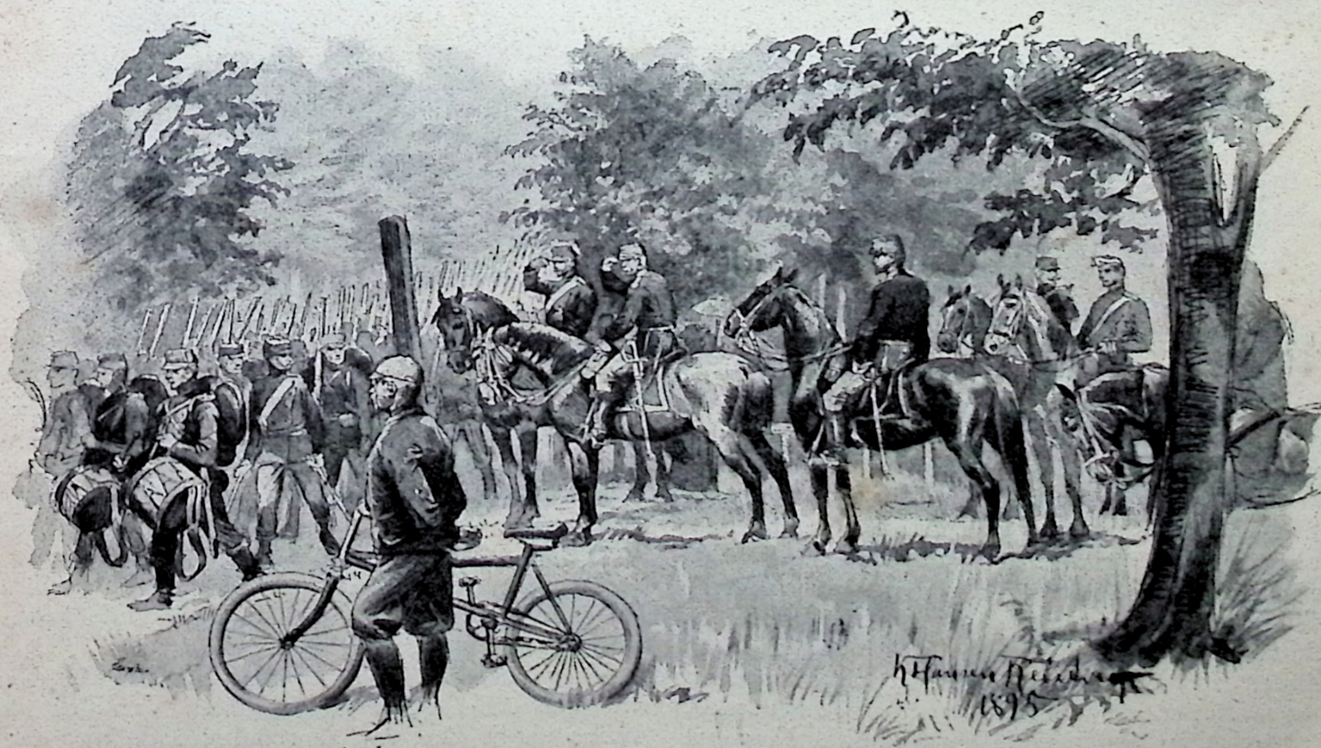
Kjæreste Laura!

SAA kom vi da i Leir. Vi maatte marchere hele Veien hertil fra Kjøbenhavn, naturligvis med passende Hvil underveis. Naalemageren, Du veed den lille 87, der altid taler om sin Kanariefugl og ikke kan taale Tobaksrøg, sidder og er helt fortabt. Han mener, at han aldrig kommer til at støtte paa Benene mere og taler om, at de ligesaa godt kan sætte dem af med det Samme. Forresten er det ham ligegyldigt, hvad der bliver af ham, og han vilde bare ønske, at han kunde faae Lov at dø i Fred.

Vi Andre have derimod klaret os helt stolt. Det forstaaer sig — det snurrer naturligvis lidt i Pusselankerne, og den sidste Mils Vei trippede de Fleste jo lidt lempeligt, saa man skulde tro, Veien var af Glas. Men saasnart vi vare komne til Veis Ende og marcherede op forbi Overledelsen, som holdt der til Hest for at tage imod os, saa var der ikke Spor af Sløihed mere i Geledderne. Geværerne trækkes stramt an, der kommanderes: „Se til Høire!" og saa gaaer Defileringen saa flot som nogen Parademarch, mens Officiererne sidde paa deres Heste med Haanden til Huen.

Saasnart Regimentet var afleveret, fik vi Lov at træde af. Og nu sidder jeg her i Fred og Ro og savner kun en eneste Ting i Verden, og det er Dig, Laura!

Deiligt er her. Leiren ligger helt oppe paa en Bakke, saa at man kan se ud over Arresø. Solen er lige gaaet ned, og nu er det stille rundt omkring i Omegnen. Jeg kommer til at tænke paa den Aften nede ved Stenten, Dagen før jeg skulde ind og trække i Kongens Tøi. Kan Du huske, hvor haardt det faldt os at skulle sige Godnat og gaa hver til Sit? Først fulgte jeg Dig hjem, og saa gik Du med tilbage, og saa fulgte jeg Dig hjem engang til, og saadan blev det ved, til Engene begyndte at dampe og Maanen lyste som en blank Guldskilling. Iaften seer det vel ud derude ligesom den Aften. Nu er vel Køerne malkede og de Andre gaaede iseng, og saa staaer Du maaske nede ved Gadekjæret og seer henad Veien til Stationen, hvor Du saae mig forsvinde den næste Morgen.

REGIMENTET MARCHERER FORBI OVERLEDELSEN

Der er vel mere fredeligt og roligt derude end her. Nu er der ikke mere nogen Træthed at mærke. Naar man først har faaet Støvlerne af og Hullerne paa Poterne klistret sammen, saa er man hel Karl igjen. Nogle spille „Sexogtres“ og Andre se Geværerne efter, og de, som ikke have Lyst til Nogen af Delene, sidde stille hen og slaa en Sludder af. 159, som er Skomager, naar han er i det civile Tøi, har faaet Harmonikaen frem og spiller op til Dans, og Officiererne gaa omkring og se ud, som om de gjerne vilde være med, hvis det gik an for Disciplinens Skyld.

Jeg har været inde at se paa Nattelogiset i Teltene. Det er nu ikke saadan ligefrem Edderdun, vi skal ligge paa. Hver Mand har en Madras, det vil sige, det er egentlig ikke Andet end en Sæk med en Favnfuld Hø i. Naar man ryster den, saa alt Høet kommer ned i den ene Ende, saa kan man faae en meget ordentlig Hovedpude ud af det, og naar man saa beholder Tøiet paa og tager Kappen over sig, saa fryser man ikke mere, end at man meget godt kan sove. Der er en Mand ved Kompagniet, det er 183, hans civile Bestilling er at bo hos sin Moder og slaa hende for Lommepenge. Han var lige ved at stikke i at tude, da han saae den Hotelseng. Men Sergenten er saadan en venlig Mand, han trøstede ham med, at hvis han frøs, kunde han jo stikke Næverne i Buxelommerne.

Ja, nu kommer 159 og vil have mig med i Dansen. De skulle danse Kvadrille, og de mangle en Dame, siger han. Saa kan jeg jo ikke saa godt sige nei.

Godnat, Laura!

Din

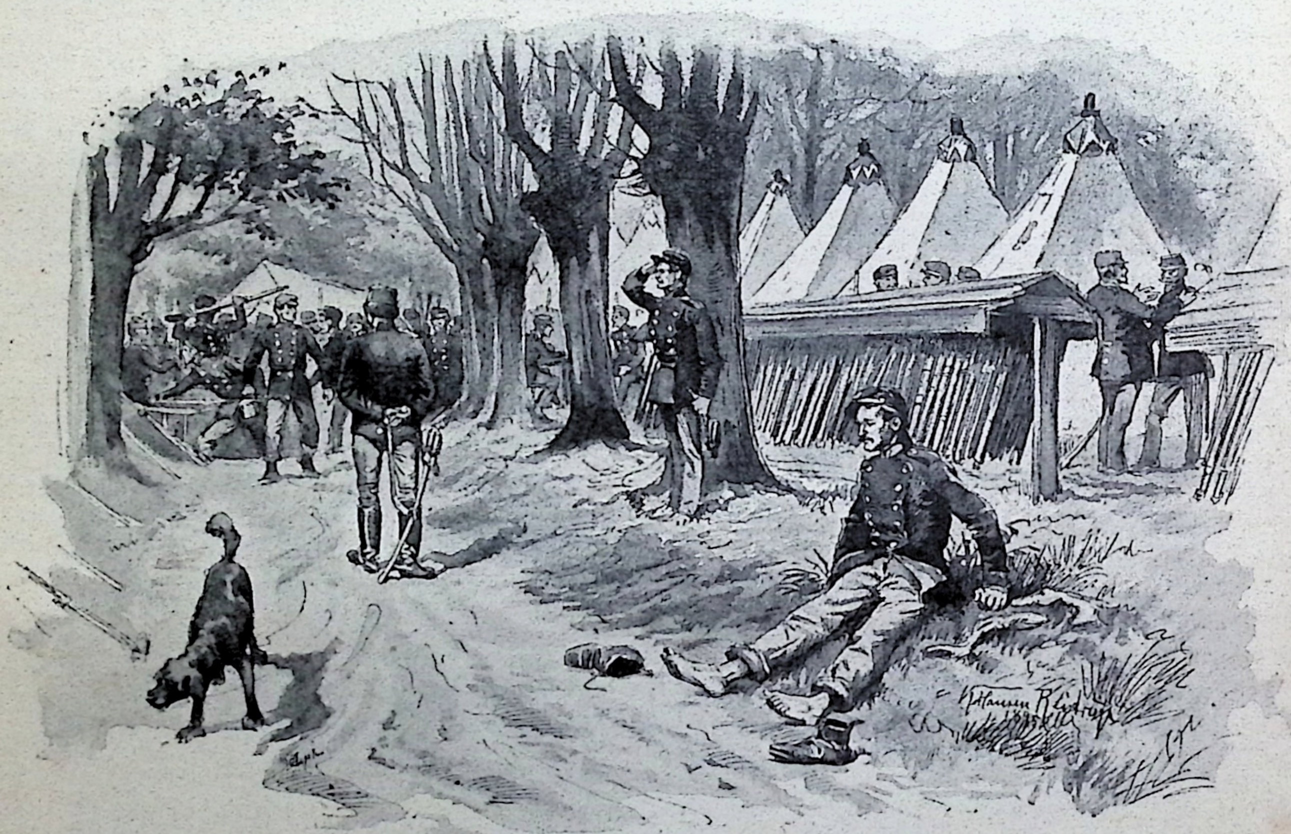
Carl Peter Sørensen,

Menig Nr. 145.

II.

Kjæreste Laura!

Jeg fik ikke sendt Brevet afsted igaar. Men nu skriver jeg lidt til Dig igjen idag og saa et Par Ord imorgen. Saa kan Du faae det Hele paa engang.

I LEIREN

Idag have vi altsaa været i Slag. Rigtignok vare Fjenderne ikke videre blodtørstige, men til Gjengjeld vare vi det saameget mere. Vi skød dem naturligvis ned for Fode og vandt en storartet Seir.

Veiret har været brillant. Imorges, da det blæste til Reveille, laa der Dugg over alle Markerne. Det blinkede i Solen, ligesom det kunde have været et Tæppe, broderet med Sølvtraad.

Morgentoilettet var snart gjort. Udenfor Teltene var der stillet nogle Spande med Vand til at vaske sig i. Der var allerede en Afdeling, der havde vasket sig i det samme Vand, da vi kom

til, saa jeg vil just ikke sige, at vi bleve renere af det. Men Oversergenten trøstede os med, at naar vi nu først rykkede ud og kom til at svede, saa gik Snavset jo nok løs med det samme. Og ialtfald friskede det da saameget paa Hjernekisten, at man fik Øinene ordentlig op efter Søvnen.

Bagefter tager man sig saa en Morgendrik. Det er i Reglen en Baier og en Snaps. Det er altid noget mere vederkvægende end Thevand.

Derefter afsted til Melby Overdrev, hvor Skydningen skal gaa for sig. Det er en lille rask March paa en Mils Vei. Det gjør ordentlig godt at gaa sig saadan en lille nem Tour i den smukke Morgen. Overdrevet ligger ved Kattegattet, og der, hvor Skydningen skal begynde, er der slaaet en Slags Leir. Lidt efter at vi ere komne, kommer ogsaa Overledelsen. Der er en Oberst og en Kapitain med Følge. Der er ogsaa en Brigadegeneral, som skal se paa, hvordan vi gjør vore Sager.

Et Kompagni ad Gangen rykker ud og tager Stilling bag et Dige, som er indrettet til det Samme. Der staa vi saa og vente paa Fjenden, og lidt efter rykker han frem. Han er kommet seilende og har gjort Landgang, og nu gjælder det altsaa at slaa et Slag for gamle Danmark.

Slet saa farlig, som han seer ud til, er han dog ikke. Han er nemlig kun af Tagpap, og det gjør ham jo altid lidt mere fredsommelig, end han maaske ellers vilde være. Det er nemlig kun malede Soldater, vi skulle slaaes med. I lange Rækker ere de slaaede paa Stolper, og deres Bevægelser dirigeres af nogle Ingenieurer, der selv ligge i Dækning bag Diger, og som lade dem rykke frem og tilbage og falde paa deres Gjerninger, naar vi have givet dem deres Bekomst. De ere indrettede omtrent som de Legetøissoldater af Papir, som man klistrer paa Pap og slaaer paa Klodser.

I Betragtning af, at han som sagt kun er af Pap, er han dog ganske snedig. Første Gang, vi se ham, har han lagt sig plat paa Maven paa Marken. Men vi kjende vore Pappenheimere og brænde løs paa dem. Længe varer det da heller ikke, inden han retirerer. Det vil sige: Ingenieurerne synes, at nu kan det være nok med det, og saa trække de ham bort.

Du maa imidlertid ikke tro, at han er forknyt for det. Han har bare trukket sig lidt tilbage for at tage Kampen op igjen i en ny Stilling. Og lidt efter se vi ham da ogsaa formere Skyttekjæde noget længere borte.

Saa gaa Vore frem og give sig igjen til at give ham af Grovfilen. Vi anrette et blodigt Nederlag paa ham, saa han maa gribe til Harens Gevær endnu engang.

Men han har endnu en Trumf i Baghaanden. Nede ved Søen ligger der en hel lille By. Den er malet paa Pap eller Lærred, saadan som de Landsbyer, Du kjender fra Høstfesterne i Tivoli. Den besætter Fjenden, og det gjælder altsaa nu at fordrive ham derfra.

Altsaa fremad for gamle Danmark! Fjenden har taget Stilling bag en Mur og stikker Hovederne op foroven. Pif paf! — Geværerne faae igjen travlt, og Hovederne forsvinde lidt efter lidt. Saa gaaer det løs paa Byen i Løb. Ud af den farer en Afdeling Rytteri. Det er store Billeder, der løbe paa Skinner og trækkes afsted i Snore. Rundt omkring blæses der Hornsignaler, og Rytterne faae det glatte Lag. Der er ikke Mange, der slippe fra den Omgang med Liv og hele Lemmer.

Hermed er Byen stormet og Æren reddet. Nu er der kun tilbage at forfølge Fjenden, der er stukket i Søen med det Mandskab, han endnu har tilbage. Saadan en Landgang er jo nemlig en Spas, som man ikke saadan slipper fra, naar man har været saa letsindig at indlade sig paa det. Det gaaer altsaa videre gjennem Byen ned til Stranden.

Der se vi ham ombord i de Baade, som han kom i. Der kommanderes: „Fald ned!“, og saa gaaer det løs med Skydningen igjen. Nedad Rækkerne plaffer det lystigt, og Kuglerne hente sig deres Offre i Baadene eller spille i Vandet. Det er det Kjønneste ved hele Maneuvren. Den Eneste, der er betænkelig ved Situationen, er Naalemageren. Han kan nemlig ikke lade være at tænke paa, hvordan det vilde have gaaet os, hvis Fjenden nu havde været af Kjød og Blod istedetfor af Pap. Paa Hjemveien var der en Mand i Delingen, der fortalte ham, at han havde hørt, at nu fik vi nok snart Krig, for Keiseren af China havde faaet Lyst til Grønland, og det kunde vi naturligvis ikke lade gaa upaatalt hen. Den stakkels Fyr gaaer og hænger med Næbbet, tænker paa Kanariefuglen derhjemme og har slet ingen Appetit til Middagsmaden.

Hvad han ikke har, det har derimod vi Andre. Nu er jo Fjenden sat paa Døren og Æren reddet, og nu kan man igjen begynde at tænke paa sig selv. Derfor vil jeg slutte for denne Gang.

Din Carl.

III.

Leiren ved Frederiksværk, den . . . 1895.

Min kjære Pige!

Egentlig har jeg allerede fortalt Dig Alt, hvad der er at fortælle hernede fra. Men jeg vil dog føie et Par Ord til som en lille Efterskrift.

Det har været en rigtig rask Tour herned. Naturligvis tager det lidt paa Kræfterne at føre Krig, men man er jo dog heller ikke Halvfems endnu. Og selv om man var det, saa vilde man nok føle sig nogle Aar yngre af den gode Motion i den friske Luft.

DE FJENDTLIGE BAADE BESKYDES

Men naturligvis maa Du ikke tro, at det Hele er en Fornøielsestour, der er arrangeret for vor Behageligheds Skyld. Naar Fjenden er kastet tilbage, hvor han kom fra, saa ere vi Soldater færdige og have gjort vor Pligt. Men saa skulle Officiererne jo til at finde ud af, hvad man nu kan lære af det, og derfor kommer der Noget, der hedder Kritiken.

Det gaaer meget høitideligt til. Generalen og Overledelsen holde til Hest, og foran dem maa saa vore Officierer træde an og gjøre Rede for, hvordan det Hele er blevet udført. En af dem læser først Rapporten op, og saa kommer bagefter Overledelsen med sin Kritik. Hvordan den faldt ud for vort Vedkommende, skal jeg ikke kunne sige. Vi Menige ere jo kun Hjul i Maskinen, og hvordan hver enkelt Del skal sættes i Bevægelse, naar det Hele skal gaa, som det skal, det maa de om, der have gjort Svendestykke i Faget.

For os Andre er der ikke Andet at gjøre end at marchere tilbage til Leiren igjen, naar der er kommanderet Ret. Og det er Noget, vi ikke lade os sige to Gange.

I Leiren vanker der jo nemlig Middagsmad. Rigtignok bliver der ikke kræset op for os med Fasaner og Kransekage, men derimod med Ærter og Flæsk, som bliver lavet til paa de Kogevogne, vi selv have ført med os. Men naar man er saa sulten, at man gjerne kunde spise sine egne Støvlesaaler, saa kan Du jo nok forstaa, at det smager os alligevel. Selv Naalemageren blev helt Karl igjen af at faae noget Mad i Livet, og nu tager han sig en Svingom sammen med de Andre til Skomagerens Harmonika. Skomageren paastaaer rigtignok, at han kan høre Ærterne rasle i Livet paa Balkavallererne.

Ja, hermed er saa Krigen forbi. Imorgen gaaer det igjen ad Kjøbenhavn til. Lad mig nu se, at Du snart kommer en Tour til Byen for at se til din Kriger. Lev vel saalænge, hils de Andre og modtag selv tusind Kys fra Din

Carl Peter Sørensen,
Menig Nr. 145.

KRITIK

En anonym Medarbeider

NOVELLE

AF

JOS. VICTOR WIDMANN

(1. Fortsættelse).

Skildringen af Leocadias Ophold i dette Institut var en skarp Satire over den Smaalighed, Uvidenhed, Overtro og tildels ogsaa over den Samvittighedsløshed og Ondskab, som herske i saadanne fromme Anstalter. Forstanderinden benyttede ethvert ledigt og ubevogtet Øieblik i sit Cabinet til at rette tusinde enfoldige Spørgsmaal til Kortene angaaende de daglige Begivenheder i sit ensformige Liv, udforske sine Undergivnes Charakter o. lign. Blev hun en og anden Gang overrasket derved — og den oprørske lille Grevinde lagde an paa saadanne Overraskelser — saa enten strøg hun med en rask Bevægelse Kortene ned i sit Skjød eller kastede et Forklæde over de forræderske røde og sorte Blade. Forøvrigt lod hun til at lide af Hjerneblødhed, en Lidelse, der ved saa liden Hjerne — saaledes lød et ondskabsfuldt Sted i Manuskriptet, — ikke kunde være videre alvorlig for den ellers saa korpulente og grovt byggede Organisme. De indbyrdes skinsyge Læresøstre bleve gjennemheglede paa lignende Maade, og paa Fremstillingen mærkede man tydeligt, at personlige Erindringer om udstaaet Slaveri og tusinde smaa og store Krænkelser havde ført Pennen ved denne Skildring, der udstrakte sig til det Tidspunkt, da Leocadia var bleven femten Aar gammel og en Morgen midt i Skolelivet modtog den Meddelelse, at hun den næste Dag vilde blive afhentet til sine Forældres Slot, for nogle Dage efter at holde Bryllup.

Her brød Manuskriptet af.

Redacteuren skød med den høire Haand Bladene lidt tilside og støttede tankefuld Hovedet i den venstre. Spørgsmaalet, om de tre kvindelige Væsener, den maskerede Dame, Manuskriptets Forfatterinde og Leocadia, Heltinden i Fortællingen, vare en og samme Personlighed, beskjæftigede ham hovedsagelig. Et ansaae han for givet, at Forfatterinden fortalte sin egen Ungdomshistorie. Leocadia og Forfatterinden vare en og samme Person. Og nu Overbringerinden? Don Peralta forestillede sig Maskens elegante Skikkelse, hendes blomstrende Ungdommelighed, især hendes udvalgte, med fin Ironi krydrede Sprog. Samme Sprog lød ham imøde fra mange Steder i Manuskriptet. Der var ingen Tvivl derom! Alle Tre ere En. En fornem ung Dame har, beskyttet af Carnevalets Maskefrihed, personlig — da hun ikke turde betro en saa vigtig Sag til Nogen — overbragt mig den af hende selv forfattede Historie om sin Barndom.

Men vil hun ogsaa være istand til at levere Fortsættelsen? Hvis hun lod mig i Stikken?

Redacteuren kastede sig tilbage i Stolen, rystede paa Hovedet og sagde til sig selv, ikke uden et let Anstrøg af Selvfølelse: „Bah! Hvad gjør det? Lader hun mig i Stikken med Fortsættelsen, er jeg vel Mand for at opfinde en Fortsættelse og en Slutning paa denne Fortælling. Vi levere Manuskriptet i Trykkeriet.“

Han ringede.

I hele Huset var idag kun een eneste Tjener, en gammel Mulat, som Don Peralta havde bragt med fra Mexiko. Han havde ogsaa tjent Don Peraltas Forældre. Alle de Andre vare ude i de af Carnevalsvrimlen oplivede Gader. Trykkeriet stod stille idag; da „Giralda“ kun udkom en Gang om Ugen, havde denne Afbrydelse af Arbeidet ikke stort at sige.

Mulatten traadte ind. „Der! Gomez“, sagde Don Peralta, „tag disse Papirer og læg dem paa Sætteren Pastias Pult; vent lidt, giv mig dem igjen, for at jeg kan bemærke, at jeg maa have Manuskriptet tilbage; det maa ikke vandre i Papirkurven.“

Den gamle Tjener hørte taus paa sin Herres Befalinger og forlod Redactionslokalet med den anonyme Artikel, som en maskeret Dame for en halv Time siden havde snakket Redacteuren paa. „Hvad vil Carlos sige til det?“ mumlede Don Peralta, efterat Mulatten havde lukket Døren. Redacteuren havde ligesom en Følelse af Ubehageligheder, der vilde knytte sig til Optagelsen af denne Fortælling. For at blive dette Indtryk kvit, sprang han hastig op fra Stolen, tog Hat og Stok og blandede sig i det muntre Folkeliv paa Plaça Nueva og i Byens snevre Gader.

Det var blevet Aften; men endnu droge de prægtige Carosser, forspændte med fyrige Heste af arabisk Blod, gjennem de af Masker vrimlende Gader. Smukke Damer, som sade i Ekvipagerne, bleve hyppigt hilsede med høie, muntre Tilraab af de Forbigaaende, uden at der dog var Tale

om udelikat Spøg. Men alle smukke Damer havde Spor af „Papirillos“ i Haaret, paa Sløret eller Kjolen; hele den udslagne Dag var de blevne overdængede med et formeligt Snefald af disse lystige Papirstumper, og syntes glade over de uskyldige Tegn paa det Bifald, deres Skjønhed havde fundet. Uskyldig Munterhed var overhovedet det Stempel, der prægede det Hele. Fra de overfyldte Lokaler, hvor den andalusiske Ungdom svang sig i Dansen, lød nok Musik, Sang og Slag med Castagnetter, men intetsteds raa Skrigen eller Kiv. Høflighed, Munterhed, fredelig Lystighed var kun fremtrædende, og hvis Don Peralta, som gik ud uden Maske og blev gjenkjendt af Mange, havde frygtet for ubehagelige Sammenstød, maatte han tilstaa, at han langtfra havde tilstrækkeligt Kjendskab til sine letlevende Landsmænd. Ingen lod til at tænke mere paa hans Angreb paa Tyrefægtningernes nationale Helligdom; den Menneskebølge, som væltede sig gjennem Gaderne, var simpelthen eet stort Selskab, der var mødt for at more sig selv og de Andre. Saaledes glemte Redacteuren ogsaa sine Bekymringer, og da nogle unge Herrer af hans Bekjendtskab bemægtigede sig ham og slæbte ham med hen i en af de store, klart oplyste Caféer, slog han sig med sydlandsk Letsind de sidste Tanker om journalistiske Fortrædeligheder ud af Hovedet; men i hans Indre vaagnede til Gjengjeld en behagelig Følelse, ligesom den Guldgrund, hvorpaa Carnevalets brogede Billeder afmaledes med lysende Farver. Og da han, langt ud paa Natten, vendte hjem og søgte noget nærmere at analysere denne Guldgrund, dette lønlige Velbehag, da forekom det ham, at det var den stille Bevidsthed om hans Eventyr med den smukke Ubekjendte og hendes Stemmes Velklang, der gjorde ham saa lyksalig.

V.

Condesina Leocadias Ungdomshistorie blev trykt i „Giralda“ og vandt almindeligt Bifald, saavidt Redacteuren og hans Venner kunde orientere sig derom. Selv Forretningsmanden Carlos gratulerede Redacteuren til denne Fortælling. De smaa Udfald mod Aristokratiets Standsfordomme faldt først og fremmest i god Jordbund hos Bladets talrige republikansk sindede Abonnenter, men gjorde ogsaa Lykke i mange adelige Familier, da man i disse Kredse altid glæder sig ved at træffe Anekdoter fra den fornemme Verden, hvilke man saavidt muligt knytter til en eller anden aristokratisk Familie, som man netop ligger i Feide med. I Sevillas Paladser spurgte man sig selv, hvilken adelig ung Frøken der kunde være ment med Leocadia, og gjættede frem og tilbage, naturligvis uden endnu at kunne give et bestemt Svar.

Ogsaa Skildringen af den af Nonner ledede Opdragelsesanstalt vakte hos et katholsk, men i det Hele religieus saa indifferent Folk, som de moderne Spaniere ere, intet Anstød, undtagen maaske i de snevreste klerikale Kredse, og her spillede Skadefryd ligeledes en vis Rolle, idet ingen af de i og om Sevilla bestaaende Opdragelsesanstalter antoge Satiren for at være møntet paa dem selv, men derimod paa den af hver især mest hadede konkurrerende Anstalt. Men de, der følte sig directe trufne og fandt sig aftegnede, tav klogeligt stille. Ingen lagde saaledes en Uvillie for Dagen mod denne Artikel, og i Caféerne udraabte Avissælgerne „Giralda“ med særlig Emphase, idet de fremhævede Fortællingen om *„la Condesina“* som „meget smuk, meget interessant“!

Imidlertid sad Redacteuren som paa Gløder. Fortsættelsen var ikke kommen, og overfor sine Læsere var han dog forpligtet til at faae Fortællingen sluttet. Noget for letsindig, for selvbehagelig havde han nylig trøstet sig med den Tanke, at han i værste Fald selv vilde skrive Fortsættelsen. Han havde virkelig givet sig ifærd med Arbeidet, da der allerede to Gange havde været Bud fra Sætteriet efter nyt Manuskript. Der sad han, denne Gang om Formiddagen, i sit Redactionslokale, og vilde skrive, skrev ogsaa, men maatte strege over, rive istykker . . . det vilde ikke gaa. Hvad han end skrev, passede ikke til Begyndelsen, og det gik paa engang op for Don Peralta — han var en ung Mand, som endnu havde Meget at lære! — at det er en egen Sag, med Phantasien alene at opnaae det Virkelighedspræg, der er en saa naturlig Frugt af selvoplevede Erfaringer.

Den gamle Mulat Gomez, som til enhver Tid, uden at banke paa, havde Adgang til Redactionslokalet, traadte lydløst ind, medens hans Herre sad mismodig ved Arbeidet, som ikke vilde gaa fra Haanden. Tjeneren bragte den sidste Post af Aviser og Breve og fjernede sig taus paa sin stilfærdige Maade. Redacteuren kastede et ligegyldigt Blik paa Pakken, som indeholdt de fremmede Journaler og de indløbne Breve, og uden Interesse, af gammel Vane, tog han Brevene i Haanden, aabnede dem og kastede et flygtigt Blik paa Indholdet, indtil paa engang en mindre Billet bevirkede en vældig Forandring i Don Peraltas hidtil saa apathiske Holdning. Det var et lille Brev, som bar Sevillas Poststempel og var dateret fra den foregaaende Dag. Over- og Underskrift manglede, og Don Peralta var ligeved at kaste det i Papirkurven, da han havde det Princip, aldrig at læse anonyme Breve. Den, som ikke har Mod til med sin Underskrift at indestaa for det, han vil meddele os, fortjener ikke, at man skjænker hans Meddelelse Opmærksomhed. Don Peralta havde derfor længst vænnet sig til, ved hvert Brev, han modtog, først at se efter

Underskriften; fattedes en saadan, eller var den kjendelig falsk, saa fløi Papiret ulæst i den Beholder, som i vor, Papirets Tidsalder, er en samvittighedsfuld Redacteurs mest paalidelige Ven.

Men den navnløse Billet fløi ikke derhen. Det var jo Manuskriptets store, kluntede Bogstaver! Det var altsaa fra den Ubekjendte!

Billetten indeholdt følgende Ord: „Kom imorgen Kl. 12 Middag hen i Anlægene. I den tredie Allée tilvenstre for Springvandet vil ved Deres Komme to Damer forlade en Bænk, paa hvilken De saa vil finde det Ønskede."

At der med Anlægene var ment Promenaden ved Guadalquivir, den med utallige Palmer og andre tropiske Væxter smykkede offentlige Have nedenfor Torre d'Oro, derom tvivlede Don Peralta ikke et Øieblik. Her flokkes i de sene Eftermiddagstimer en talrig Skare Spaserende mellem de plaskende Springvande, Blomsterrabatterne og under Orange-, Citron- og Magnolietræer. Men ved Middagstid er Parken næsten tom, fraregnet nogle enkelte Ekvipager, hvis Eiere, især om Foraaret — og Februar er Foraar i Sevilla — her ved Middagstid kjøre en Morgentur, som de kalde det.

Redacteuren skyndte sig ind i Sætteriet og gav Ordre til at opsætte Sætningen af Fortællingen til om Eftermiddagen. Saa saae han paa Uhret. Billetten var kommet ham saa sent ihænde, at han lige havde Tid til i en Fart at gjøre Toilette og derpaa uden altfor stor Hastværk at gaa hen til Anlægene. Don Peralta holdt paa, at præsentere sig saa fordelagtigt som muligt, naar han igjen skulde træffe den smukke Ubekjendte. Vel fremgik det af Billetten, at hun ikke ønskede en Samtale, og som Mand af god Tone lovede han sig selv, ikke at vise nogensomhelst upassende Nysgjerrighed og i intet Fald følge efter Damen eller paa nogen Maade falde hende til Besvær. Men selv om hun blot skulde se ham paa Afstand, var det ham magtpaaliggende at gjøre Indtryk som en Caballero. Vi maa igjen bede nordiske Læsere om, at bedømme Redacteuren af „Giralda" efter den romanske Races conventionelle Begreber. Intetsteds lægger man saa megen Vægt paa en elegant ydre Fremtræden som i de romanske Lande, og det er bekjendt, at Italienere og Spaniere i saa Henseende endog overgaa Pariserne. Altsaa maa vi hverken forbigaa Silkehatten efter nyeste Mode, som Don Peralta satte paa sit lokkede, parfumerede Haar, eller Granatblomsten, som han stak i Knaphullet paa sin fine, mørkeblaa Dragt. Men vi kan forsikkre om, at trods saadanne Yderligheder, der maa forekomme nordiske Vikinger lapsede, var Don Peralta en alvorlig Mand, endog tilbøielig til dybsindige Grublerier; forøvrigt udelukker lakerede Støvler og gule Glacéhandsker da ligesaalidt Genialitet, som man kan paastaa, at Ølpletter paa en luvslidt Jakke ere ubedragelige Tegn paa Kantisk Philosophi eller Lessingsk Skarpsindighed.

Forbi den store kaserneagtige Cigaretfabrik, som hos os er noksom bekjendt fra Operaen Carmen, dernæst langs Façaden af Paladset, som tilhører den rige Hertug af Montpensier, spaserede Redacteuren ned imod Floden og naaede de offentlige Haver nogle Minuter før Middagstimen lød fra det imponerende Giralda og fra alle de andre Klokketaarne i Byen. Snart havde han naaet Springvandet og den betegnede tredie Sidegang i de store Anlæg. Paa en af Hovedveiene kjørte en med to Heste forspændt aaben Vogn, der var tom, med Undtagelse af Kusken paa Bukken. Don Peralta saae, at det var en elegant Vogn, men kunde i Frastand ikke se det herskabelige Vaaben, som var anbragt paa Vogndøren. Hans Blik speidede nu efter Damerne. Og ganske rigtig! Der sade de to Damer paa en af afrikanske Palmer overskygget Bænk. De reiste sig, saasnart Don Peralta kom i Nærheden, og fjernede sig i en Retning, som forhindrede ham i at se deres Træk. Men den Enes, den unge Dames, Skikkelse gjenkjendte Redacteuren øieblikkeligt som sin Ubekjendtes. Den Anden maatte være hendes Duenna, en Dame allerede til Aars.

Don Peralta blev staaende som rodfæstet, da Damerne forlode Bænken; et hastigt Blik viste ham dog, at en Pakke var bleven liggende i det Hjørne, hvor den Yngste havde siddet. Alléen var som uddød; man behøvede altsaa ikke at frygte for, at en Uvedkommende skulde gjøre det Fund, som ventede paa Redacteuren. Don Peralta havde derfor ingen Hast med at sikkre sig Pakken. Med Blikket fulgte han Damerne; *det* turde han ialtfald vove, uden at synes indiscret. Hans Ubekjendtes stolte, rolige Gang fængslede ham; denne Kvinde var som et ædelt Kunstværk, et Værk af een Støbning. Hendes aandrige Conversation, hendes Stemme, Skikkelse, Holdning og Gang — Alt harmonerede. Hvad vilde Don Peralta ikke have givet for at se hendes Ansigt utilsløret! Ah! hun vendte sig netop om, men Afstanden var allerede for betydelig til at selv det bedste Øie tydeligt havde kunnet skjelne hendes Træk. Vel indbildte den overraskede unge Mand sig at se den yndigste Oval af skjæreste Incarnat og føle Lynet fra to sorte Øine, som en af de gammelspanske Digtere sagtens vilde have betegnet som dunkle Sole. Men Synet var, bortseet fra Afstanden, saa flygtigt, at der ialtfald ikke kunde være Tale om at fæstne Trækkene i sin Erindring, Damen havde, idet hun vendte sig om, gjort en let Bevægelse med den venstre Haand, en Henpegen paa den nys forladte Bænk. Don Peralta bukkede dybt og ilede hen til Stedet, hvor han opdagede en lille Pakke, omviklet med et sort Silkebaand. Han tog den hastigt til sig. Da han atter løftede Hovedet, saae han, at Damerne havde naaet den midterste Hovedvei, hvor den

før omtalte Vogn kjørte dem imøde. De steg ind, og i næste Øieblik forlod den lette Ekvipage de offentlige Anlæg ved Torre d'Oro.

Don Peralta nedlod sig paa samme Sted, hvor den Ubekjendte havde dvælet. Nu, ved Middagstid, var desuden indtraadt en Pause i Sætteriet, saa Redacteuren havde tilstrækkelig Tid til at gjennemse Manuskriptet, inden han afleverede det i Trykken, Men Nysgjerrigheden efter Fortsættelsen var saa stærk hos ham, at han ikke kunde vente til han kom hjem i sit Redactionslokale. Og saa løste han det bedrøvelige sorte Silkebaand, som holdt de hvide Blade sammen. Intet Brev var vedlagt, ingensomhelst Antydning af nogen Art. Ved Slutningen af Manuskriptet stod kun Ordene: Fortsættes.

Hvad Don Peralta fik at læse, var en sørgelig Historie. Den begyndte med Skildringen af den femtenaarige Condesina, som havde forladt det klosterlige Institut blot for strax at blive gift med en Mand, hun aldrig før havde hørt omtale, endsige seet! Hører en saadan Kvindelod i de høiere Kredse af romanske Landes Aristokrati end ingenlunde til Sjeldenhederne, saa var dog i dette Tilfælde Skildringen af denne høist gribende, idet Læseren snart mærkede, at Offeret for et sligt Fornuftgiftermaal var Forfatterinden selv, der fortalte om alle de Skuffelser, alle de demoraliserende Ydmygelser, som den yndige Skabning, der neppe havde traadt sine Børnesko, maatte underkaste sig.

Den Brudgom, Leocadia blev stillet overfor, var en Olding. Familieberegning undsaae sig ikke ved, at udlevere det blomstrende unge Væsen til en Mand, der kunde være hendes Bedstefader og vel besad Oldingens hvide Skjæg og ærværdige Udseende, men langtfra en Saadans moralske Værdighed. Hertug S*** (her var for første Gang i Manuskriptet istedetfor det første det bedste romantiske Fornavn et virkeligt Familienavn antydet ved Forbogstaver) blev skildret som en i intellectuel Henseende ikke ubetydelig Person, en særlig Kjender af Encyklopædisternes philosophiske Literatur, og som selv var optraadt i Literaturen, bl. A. med en Bog om „den sande Livsnydelse", der, som Kvintessentsen af al Visdom, hævdede, at man ikke skulde bryde sig om offentlige Sager eller sociale Tilstande, undtagen man kunde høste personlig Fordel af dem; og selv i dette Tilfælde skal vor Deltagelse kun være en blot ydre, ialtfald kun oplivet af Phantasien, men under ingen Omstændigheder en dyb, hjertelig. Thi hvis det enkelte Menneske vilde tage hjertelig Del i de almindelige Ting, maatte det naturligt slide sig op. Den Enkelte er jo et endeligt Væsen, medens de almindelige Ting forestillede noget Uendeligt, Evigt. Om vi ikke maatte finde det latterligt, naar en Mus gnavede sine Tænder stumpe og en Grævlingehund skrabede sine Ben tilblods, begge for at grave en Tunnel gjennem Sierra Nevada? I selvsamme Forhold stod det enkelte Individ til Samfundet, de offentlige Tilstande. Det var ganske vist klogt, naar En, der attraaede en Stilling i Staten, gav sig Skin af at interessere sig for offentlige Anliggender; thi denne Skin stillede ham i et gunstigt Lys hos indskrænkede Idealister, som særligt var hyppige i de borgerlige Mellemklasser. Men inderst inde maatte Enhver daglig ikke have Andet for Øie, end hvordan han skulde indrette sig, for at hans Middagsmad kunde smage ham, for at han kunde sove trygt og opnaae de flest mulige af de Nydelser, som ene og alene give Livet Værd. Besynderligt nok havde Hertug S*** (og dette var ingenlunde undgaaet Forfatterindens skarpe Blik) ved selve sit Skrift leveret det kraftigste Bevis mod sin Theori. Thi sluttelig er det dog enhver Idealists Formaal ved Ord og Skrift at vinde Tilhængere for sine Anskuelser, de være nok saa naturalistiske, de vil. Konsekvensen af en Livsanskuelse, som den Hertug S*** hævdede, maatte føre til, i al Stilhed at gjøre den opnaaede Livsanskuelse til Norm for sit eget Liv, paa bedste Maade at benytte enhver Time af den søde, sanselige Tilværelse og i intet Fald give sig af med andre skriftlige Arbeider, end med Invitationer til en Souper eller med Billetter til Elskerinder. Dog, hvem kjender de hemmeligste Drivfjer hos en saadan Materialist? Maaske havde Hertug S*** anseet den Tilfredsstillelse, der ligger i at udbrede vore eiendommelige Anskuelser, som en sund Beskjæftigelse, og skrev muligvis sin Bog blot for derved at forlænge Livet, idet han foreholdt sig Exemplet af hundrede philosophiske Forfattere, som vare blevne ældgamle ved sligt Arbeide. I Manuskriptet stod dette Spørgsmaal ubesvaret; men ialtfald var Hertugen ved hele den udførlige Skildring af hans Forfattervirksomhed tilstrækkeligt charakteriseret som en fuldendt Egoist, der nu ved det sene Giftermaal med en af de smukkeste unge Piger syntes praktisk at besegle, hvad han havde forsvaret i Theorien.

Overfor Billedet af den gamle Voltairianer blev Tegningen af den femtenaarige Leocadia yderst rørende. Det unge Væsen var endnu saa meget Barn, at hun først jublende hilste enhver Forandring i sine Livsforhold. Bort fra Institutet! Det var allerede en Lykke. Hjemme hos de stive, ukjærlige Forældre og i Forhold, hvor Alt tydede paa sociale Fordringer, som ikke kunde forliges med Pengepungen — derfor Giftermaalet med den rige Hertug — befandt Datteren sig ikke vel. Efterretningen om, at hun strax skulde giftes, modtog hun derfor med Glæde. Da man forestillede den gamle, men fornemt udseende, vindende og vittige Hertug som hendes Brudgom, blandede der sig ganske vist en uvilkaarlig, ubehagelig Følelse i den oprigtige Glæde over den forestaaende Forandring; men Glæden over al den Glans, hvormed hun allerede før Bryllupet

blev omgiven, beholdt dog Overhaand over den svage Følelse af Antipathi mod den gamle Frier. Kjøretourene i prægtig Stadscarosse med fyrige Heste, Festlighederne, Udflugterne til nærliggende Slotte, tilhørende fornemme Familier, man maatte besøge, men som næsten alle vare mindre fornemme end Brudgommen, der overalt modtoges med Æresbevisninger, som han delte med sin yndige Brud — alt Dette brød ind over det i klosterlig Stilhed opdragne unge Væsen med en saadan Magt, at Betænkeligheder ikke kunde opstaa. Først paa selve Bryllupsdagen, ved det festlige Maaltid og den paafølgende Dans viste der sig i det lille mørktlokkede Hoved nogen Tvivl om Alt var som det skulde være. Den helt Naive spurgte sig selv — og det var meget, at hun ikke rettede dette Spørgsmaal til Andre — hvorfor man ikke hellere lod hende gifte sig med den unge Don Juan de Avendano eller med dennes Ven Don Diego Carriazo? (Navnene paa disse to Venner vare aabenbart tagne fra en af Cervantes' Noveller, for at maskere virkelige Navne.) Hun syntes bedre og bedre om disse to slanke Herrer! jo oftere hun tilkastede dem et af sine uskyldigt forskende Blik. Og noget Andet var hende paafaldende. Næsten alle de Herrer, som gratulerede hende paa hendes Høitidsdag, havde i deres Miner noget medlidende, beklagende; hun vidste ikke ret, hvorfor? Eller tog hun feil. Imidlertid var der nu ikke længer Tid til slige Betragtninger; Uhret gaaer ubønhørligt sin Gang, uden at ændse, om det i næste Kvarter udleverer Forbryderen til Retfærdighedens Sværd eller et uskyldigt Barn til en Libertiner.

„Hvor ere dine Riddere, Spanien?“ saaledes lød det paa dette Sted i Manuskriptet. „Hvor ere de henne, de ædle Hidalgos, som kjæmpede for Kvindedyd, og hvis Ry fylder de gamle Sange? Ak! hvis blot den bedrøvelige Skikkelse, hin levende Satire paa gammel Ridderlighed, havde været tilstede ved Leocadias Bryllup, den forrykte, men ærlige Ridder fra Mancha, havde en saadan Forbrydelse ikke fundet Sted. Fægteren mod Vindmøllerne vilde have draget sit ærlige Sværd, og selv om man havde overmandet ham, som sædvanlig gjennempryglet og kastet ham ud af Paladset — vilde det ialtfald have været et Forsøg paa at forhindre en himmelraabende Uretfærdighed. Men der udkræves rigtignok en brav Forrykt for at tilraabe det moderne Samfund et Holdt! naar den bringer den conventionelle Fordoms Moloch uhørte Menneskeoffre. Der var mange dydige Herrer og Damer tilstede ved dette Bryllup, Personer, som spille en Rolle i moralske Foreninger til Bekæmpelse af visse offentlige Laster. Men her blev ligefor deres Øine begaaet en Skurkestreg, som Enhver var vidende om men alligevel tog som en selvfølgelig Konsekvens af de engang bestaaende Forhold. Vil der da ikke komme et Jordskjælv, en Springflod, for at den offentlige Morals raadne Løgnbygning kan feies bort i en eneste Storm?“

„Bravo!“ sagde Redacteuren, da han læste dette Sted, og det var et Bravo af Harme, ikke hint glatte Tilraab, som undslipper os, naar en Primadonnas Triller kjæle for vort Øre. Dette Bravo kom fra Dybet af en Sjæl, som forlængst var oprørt over Verdens Løgn.

Han læste videre.

Der fulgte en dybt rystende Fremstilling af den Ødelæggelse, som en saadan unaturlig ægteskabelig Forbindelse maatte anrette i det unge Væsens Sjæl. Dette Afsnit af Manuskriptet var behandlet med den Frihed, hvormed de romanske Nationer, i den Henseende et Sidestykke til de antike Folk, tale og skrive om Kjærlighedens intimeste Forhold; efter spanske Begreber var Grænsen for det Sømmelige ganske vist intetsteds overskreden, en Grænse, der for en Forfatterinde maatte være væsentlig snevrere end for en Forfatter; alligevel vilde Meget, som stod at læse her, ikke kunne gjengives i et af vore underholdende Blade. En Ting mærkede man tydeligt af hele Fortællingen, at dens Forfatterinde, sandsynligt efter en ikke let indre Kamp, var kommen til den Overbevisning, at hun ikke kunde undertrykke de væsentligste Træk i dette sædelige Maleri, naar det skulde gjøre Virkning og svare til den sørgelige Virkelighed. Bylder og Liglugt kan ikke dølges, naar Pesten maa skildres, og saaledes havde den dristige Haand, som førte Pennen til dette Livsbillede af en fornem spansk Dame, ikke tøvet med at give Læseren et dybt Indblik i Forstyrrelsen af den moralske Ligevægt i den unge Kvindes Sjæl. Jo mindre man kunde frakjende hendes gamle Ægtefælle, at han var en aandrig Mand, som paa Grund af sine Livserfaringer og sin philosopherende Tænkning, og tillige paa Grund af sit frække og rammende Vid var istand til at udøve et vældigt Herredømme over et saa ungt Væsen, som Leocadia var, desto mere stormfulde vare de indre Rystelser, som den Sidste maatte gjennemgaa. Og hun havde Ingen, der stod hende bi! Hvad Nonnerne havde lært hende om de hellige Relikvier, om de undergjørende Madonnaer i alle Spaniens Kirker, om Jesubarnet, med hvilket hun, som med en Dukke, havde holdt en barnlig legende Andagt, naar hun ikke havde foretaget sig noget Værre med det, — alt dette holdt ikke Stand i de pludseligt saa helt forandrede Livsforhold, som Leocadia nu maatte underkaste sig. Hun var saaledes fuldstændig henvist til sit eget Jeg, til et Indre, som endnu fattedes Dannelse, Kundskaber og en bestemt Verdensanskuelse. Hun var som en afplukket Rose, der ikke veed, hvad der vederfares den, naar Muldyrets Hov trykker den ned i Skarnet, eller den krybende Snegl besudler den med sit Spyt; at Sligt ikke fra Begyndelsen af har kunnet være dens Bestemmelse, synes den

ulykkelige Blomst at ane; men den finder sig i sin Skjæbne, fordi Ingen hjælper den.

Endelig fandt Leocadia dog en Hjælp. Det var dog ikke en Husven af hendes Mand, der havde tilsneget sig den unge Kones Fortrolighed. Hertugen holdt sin Skat i streng Forvaring og forstod at holde uvelkomne eller mistænkelige Besøgende borte, saa at der opstod stor Tomhed om Leocadia. Den Hjælper, som reiste hende op, var — hendes Mands Bibliothek, et stort, udvalgt Bibliothek, der svarede til det Ry, den adelige Forfatter nød.

„Ha!“ mumlede Redacteuren, da han var kommen til dette Sted i Manuskriptet, „nu opklares Gaaden med hendes usædvanlige Dannelse.“

Den opklaredes virkelig. I sit Ønske om Selvforglemmelse greb Leocadia efter Bøgerne. Først tog hun en Foliant, et berømt medicinsk Værk, oversat fra Fransk, som gav hende et Indblik i Menneskets naturlige System. Hun læste de tørre Afhandlinger om Skelettet, om Hjerneskallen med hin Iver, der ikke kan sammenlignes med Andet end med den Kraft, som en ny Jordbund aabenbarer, naar den for første Gang modtager en Udsæd, som den vil gjengjelde med hundrede Fold. Efter det medicinske fulgte et Værk om Jordens Folkeslag, dernæst Gibbons Historie om det vestromerske Riges Undergang, saa kom Touren igjen til den første, den medicinske Bog. Thi en Aand, som er begyndt lidenskabeligt at søge Kundskaber, danser ikke let til stadigt nye Omraader, men vender med Energi tilbage til det, som første Gang kun fattedes halvt, og borer sig ind i de kun utydeligt opfattede Sandheder, indtil de staa mere og mere klart og tydeligt. Det ethnographiske Værk blev ogsaa taget frem igjen, og endnu engang den berømte Englænders Bog. Men saa, efter denne Kredsbevægelse, efter en ligesom for Anker i Havnen udført Maneuvre, gik Skibet ud i rum Sø! Der fulgte philosophiske Værker og Digtere; af de Sidste blev snart kun En tilbage som Leocadias Yndlingsdigter — Molière. Hendes Læresøstre havde dog temmelig ordentlig bibragt hende det franske Sprog; dette var hun dem af Hjertet taknemmelig for, da hun fordybede sig i den store Dramatiker, der har foreholdt sin Tidsalder og alle kommende Slægter et Speil med deres egen taabelige Færd. I dette Speil begyndte Leocadia at forstaa Livet, alle svage Charakterers evige Compromis'er med de dem omgivende Forhold, de løgnagtige Tilstaaelser, som Enhver gjør Omstændighederne, denne stiltiende Overenskomst mellem de Mægtige om, at intet Væsentligt skulde ændres ved de Institutioner, der ere oprettede til Fordel for de Stærke. Kun Et forstod hun i Begyndelsen ikke, at disse Stykker tilsidst fik en lykkelig Ende. Hvoraf kommer det, at Tartuffe bliver demaskeret, at Talentet og Retfærdigheden seirer over Ufornuft og Svig? I den virkelige Verden syntes det ikke at gaa ganske saaledes til og — ak! — i sit eget Livs Historie havde hun jo kun Nederlag, ufortjent Vanære at optegne. Dette forklarede hun sluttelig paa den Maade, at Digteren under alle Omstændigheder vilde vise, hvorledes Klogskaben tilsidst fortjente Seiren, og at han i sin ideale Verden hjalp det Gode til et lykkeligt Udfald, for at det ialtfald var antydet, hvorledes det ogsaa i Virkeligheden burde gaa til i Verden og maaske en Gang gaaer til, naar der er opstaaet en bedre Menneskehed, som paa en ærlig Grundvold opbygger alt Det, der nu staaer som et vaklende Stillads paa den ormstukne Basis af forældede Illusioner. Og fra dette Øieblik af gjorde Leocadia det Løfte, at hun selv, saavidt muligt, vilde yde Noget, der kunde komme det store Hele tilgode, selv om det ogsaa kun var et Sandskorn til den Mørtel, der skulde tjene til at opmure Fremtidens Bygning.

Redacteuren lod Bladene, som han havde læst tilende, synke ned i Skjødet; dyb Bevægelse malede sig i hans Træk. At have fundet en Forbundsfælle, at have fundet hende i de Kredse af Samfundet, hvor han mindst ventede det, gav ham en ubeskrivelig lyksalig Følelse. Men han betænkte tillige, hvilke Lidelser Stakkelen havde gjennemgaaet, inden hun ved den mod hendes Person begaaede Uret, Skridt for Skridt, var bleven bevæget til at reise aaben Klage over de sociale Tilstandes Raaddenskab. Og da han samtidig mindedes den Ubekjendtes Person, hendes ædle Figur, det Harmoniske i hendes Skikkelse og Bevægelser, overraskedes han af et Suk, der opsteg fra Dybet af hans Bryst og, ved al Medlidenhed med den Ubekjendte, fyldte ham med et eiendommeligt Velbehag.

(Fortsættes).

Folkevise

(Lillerussisk)

Hei, du lyse Lyn og Lue,
Stærke Storm og vilde!
Hvorfor fløi min hvide Due
Bort i Natten silde?

Fløi den bort ved Nattetide
Til den sorte Krage,
Faaer den aldrig mer sin hvide
Glans af Sne tilbage.

Hei, du Luft af Lynild rystet,
Lyse Lyn og Flamme,
Træf min Due midt i Brystet,
Dræb den med det Samme!

Ved Thor Lange.

GÖRBERSDORF

Sanatorier for Brystsyge

AF

LÆGE CHR. SAUGMAN

———

„Hr. Doctor! Jeg vilde gjerne have at vide, om det er Brystsyge eller Tæring, jeg lider af". — „Hvorfor det?" — „Jo, for saa er der jo alligevel ikke Noget, der kan nytte".

En saadan Samtale — om ikke just ganske med disse Ord — vil man næsten daglig kunne være Vidne til rundt om hos mange Læger; Troen paa Brystsygens Uhelbredelighed har saa dyb Rod i Folket, at selv de sidste Aartiers sikkre og utvivlsomme Erfaringer ikke have formaaet at hæve denne Vildfarelse; dette er hellerikke mærkeligt: i mange Aar have Videnskabens Stormænd proklameret Sygdommens Uhelbredelighed, i mange Aar har den daglige Erfaring, Gang efter Gang, bekræftet det. Det lød derfor som en Røst i Ørkenen, da i 1853 en ung schlesisk Læge, Dr. *Hermann Brehmer*, udraabte: „Brystsygen er helbredelig, ikke blot i Undtagelsestilfælde, men som Regel!" — Det store Folk hørte det ikke, den lærde Verden trak smilende paa Skuldrene ad den unge Enthousiast. Men heldigvis vare disse Ord ikke Mundsveir, der stod en Mand bag Ordene, en Mand, der vidste, hvad han sagde, og vidste, hvad han vilde, han *vilde* vise Verden, at han havde Ret, og dette gav ham Mod til at overvinde de utallige Vanskeligheder, der taarnede sig op paa hans Vei. I Aaret 1859 lykkedes det ham at oprette en Helbredelsesanstalt for Brystsyge i *Görbersdorf* i Schlesien, og her begyndte han nu at behandle Sygdommen efter en ganske ny Methode, der i Et og Alt var udsprungen af hans egen geniale Aand, hvor Alt var nyt og for Datiden besynderligt og urimeligt; dengang pleiede man at sende de Brystsyge til Syden, til de varme Lande, *Brehmer* vilde netop behandle den i de kolde Bjergegne; dengang pakkede man dem i Bomuld og holdt dem inde, saasnart Veiret blot var lidt koldt, *Brehmer* sendte dem ud, selv paa de koldeste Vinterdage, og hærdede dem ved Styrtebade og kolde Afgnidninger; tidligere lod man den Brystsyge, naar blot han ikke forkjølede sig, gjøre og lade aldeles som han selv lystede, *Brehmer* vilde netop have ham under den nøieste Opsigt, lade hvert af hans Skridt lede af Lægen, og ved den stadige Belæring opdrage ham til at undgaa Alt, hvad der kunde skade ham og for-

sinke Helbredelsen; derfor indrettede han sit Sanatorium som en „lukket Anstalt", som et Slags Hospital, hvor det var Lægen, der var den raadende og i de mindste Detailler regulerede den Syges Færd; vilde Patienten saa ikke rette sig efter „Husordenen", maatte han reise, og han kunde saa i de „aabne Kursteder", hvor Alt var overladt til hans eget Forgodtbefindende, nyde sin „Frihed", ganske vist kun paa Helbredets Bekostning.

Resultatet viste, at *Brehmer* havde Ret; først kun langsomt og nølende, men snart i stedse større og større Skarer strømmede de Syge til hans Anstalt, for til Verdens Forbauselse at vende helbredte og bedrede hjem. Det beskedne Bondehus, hvor han først havde indrettet sit Sanatorium, blev snart for trangt, i Aarenes Løb reiste han den ene store Bygning efter den anden, saa at ved hans Død Anstalten med sine Kurhuse, Villaer og Avlsgaard var som en hel lille By.

KURANSTALTEN I GÖRBERSDORF

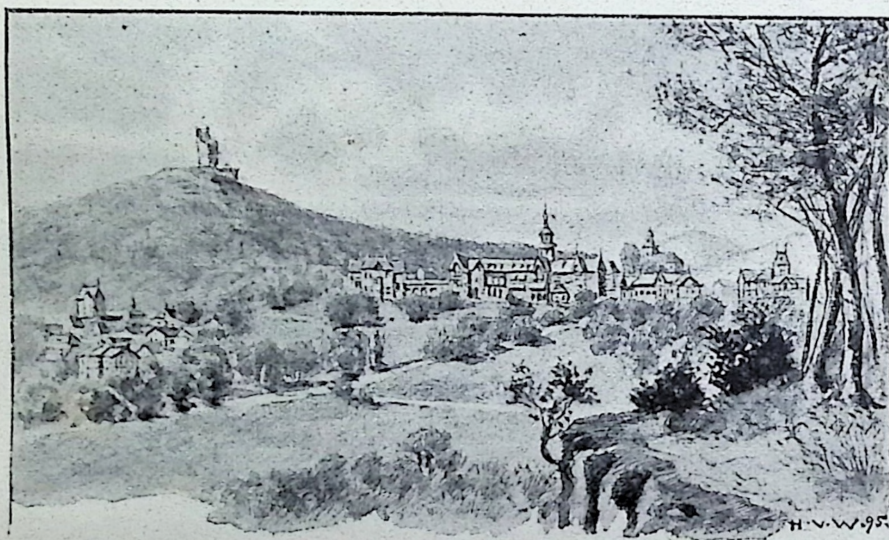
Görbersdorf ligger ca. 1850 Fod over Havet, tæt ved den böhmiske Grænse, i en yndig Dal, paa alle Sider omgiven af indtil 2800 Fod høie, skovklædte, kuplede Bjerge, Udløbere fra Riesengebirge. Paa et af de smukkeste Steder i Dalen reiser sig den Brehmerske Anstalts Pragtbygninger; vidste man ikke bedre, vilde man tage den for et middelalderligt Slot, prydet som den er med Taarne og Tinder, med Spir og Gavle; mod Vest throner det „gamle Kurhus", en massiv treetages Bygning, mod Øst afsluttes Komplexet af det mægtige, pragtfulde „ny Kurhus", opført i gammelgothisk Stil, udstyret efter alle den moderne Hygieines Fordringer; Midterpartiet indtages af 3 mægtige Sale, Læsesalen og to Vinterhaver, over hvilke kneiser *Brehmers* taarnprydede Privatbolig; Bygningerne bære vel Præg af at være opstaaede til forskjellige Tider, uden nogen egentlig fælles Plan, men en kyndig, kunstnerisk Haand har forenet dem til et sjeldent harmonisk og malerisk Hele.

Men har end *Brehmer* i sine Bygninger sat sig et vældigt Mindesmærke, den genialeste Del af hans Værk er dog Parken; den er jo ogsaa det Kurmiddel, der skal muliggjøre Patienten ikke blot at færdes ude hele Dagen, men netop færdes paa en saadan Maade, at det bliver til Nytte for ham; lige til sin Død arbeidede *Brehmer* paa at fuldkommengjøre den og opnaaede ogsaa, at den staaer som et hidtil uopnaaet Ideal for andre Kurparker. Intet andet Sted finder man et saadant Udvalg af afvexlende Spadsereveie, dels horizontale, for svagere Patienter, dels jevnt stigende, snart skyggefulde, snart solrige, snart sænkende sig dybt ind i den prægtige Granskov, snart førende Vandreren ud paa aabne, men dog lune Terrasser, hvorfra Blikket kan svæve ud over større eller mindre Dele af den deilige Dal; for hver 20 Skridt staaer en Bænk, ligesom for at erindre Patienten om at sætte sig, inden han bliver træt. For at Patienterne ogsaa skulle have Tilflugtssteder i ugunstigt Veir, findes rundt om, paa passende Steder, smaa Pavilloner, aabne og lukkede, ikke simple Træskure, nei, sande smaa Pragtbygninger; *Brehmer* havde i det Hele et sjeldent Blik for, hvor vigtigt det er for Patienten at have noget smukt og opmuntrende for Øie; dette bragte ham til at offre uhyre Summer paa at gjøre Park og Anlæg, ikke blot saa hensigtsmæssige, men tillige saa smukke og tiltalende som muligt; om Sommeren smykkes Parken af et Blomsterflor, der søger sin Lige, rundt om titte Grupper og Statuer frem, Grotter og Vandspring bryde Ensformigheden.

Men det Bedste ved Görbersdorf var dog *Brehmer* selv; hans mægtige Personlighed paatrykte hele Livet dernede sit Præg; med en sjelden Kunst holdt han alle Traadene i hele det store Maskineri i sin Haand; han kjendte nøie hver enkelt Patients Eiendommeligheder, og selv naar der om Sommeren var samlet 3—400 Syge, vidste han dog altid, hvad hver Patient foretog sig, hvorledes han fulgte Kuren, et Vink af ham var nok til, at Alle føiede sig efter hans Villie. Efter hans Død i 1889 er det, som om noget af hans Aand er veget fra Anstalten, men den staaer

der dog som den første og en af de bedste i sin Slags.

Efterhaanden som Brehmers heldige Kure bleve bekjendte — han opnaaede i begyndende Tilfælde at helbrede omtrent Halvdelen af de Syge —, reiste sig efterhaanden flere og flere andre Kuranstalter. Næsten lige saa berømt som Moderanstalten er Anstalten i *Falkenstein* ved Frankfurt bleven, særligt ved sin Leder, *Dettweiler*, efter *Brehmers* Død den ubestridt første Autoritet i Brystsygebehandling. Anstalten ligger paa det sydlige Affald af Bjerggruppen *Taunus*, ca. 1400 Fod over Havet, ved Foden af en steil, skovklædt Klippe, der paa sin Top bærer de maleriske Ruiner af den gamle Ridderborg „Schloss Falkenstein". Fra Anstaltens Terrasse er der en mægtig Udsigt ned over Main- og Rhindalen, men netop paa Grund af den noget aabne Beliggenhed led Patienterne i Begyndelsen meget af Blæst, ligesom ogsaa Anstaltens oprindelige Indretning var mindre heldig; ved ihærdigt Arbeide, ved Plantninger og Nybygninger er det dog lykkedes *Dettweiler* at raade Bod paa Manglerne, saa at Anstalten nu er de fleste lignende jevnbyrdig. Eiendommelige for Kuren i *Falkenstein* ere de udmærkede Foranstaltninger for at muliggjøre Patienten at opholde sig i fri Luft hele Dagen, idet der er indrettet en Mængde luftige Haller og aabne Verandaer, hvor magelige, polstrede Rørchaiselongues indbyde til Hvile; selv meget svage Patienter, der kun kort Tid ad Gangen kunne taale at gaa, kunne her hele Dagen, naturligvis indpakkede efter Veiret, nyde den friske Luft; denne *Dettweilers* „Friluftshvilekur" er bleven et fast Led i Anstaltsbehandlingen. *Dettweiler* har i det Hele i mange Retninger udvidet og forbedret *Brehmers* Methode og gjort den mere tilgjængelig for den store Almenhed.

FALKENSTEIN I TAUNUS

For os Danske er *Dettweilers* største Fortjeneste imidlertid den, at han har bevist, at Anstaltsbehandlingens Goder ikke, som *Brehmer* hævdede, ere Privilegium for enkelte, særlig begunstigede Bjergegne, eller i det Hele for nogen bestemt Egn, men at de samme gunstige Resultater kunne opnaaes i ethvert, for Yderligheder frit, Klima. Herved er altsaa Veien banet for et Sanatorium herhjemme, hvor Klimaet vel er ustadigt og blæsende, men dog ikke mere end saa mange andre Steder, hvor senere Anstalter ere anlagte og have havt stort Held med sig. Fordelene for os Danske ved at have vort eget Sanatorium ere saa indlysende, at det egentlig er ufatteligt, at et saadant ikke allerede forlængst er oprettet: Patienten skaanes for en lang, besværlig, ja for Sygdommens Udvikling ofte ligefrem farlig Reise, han helbredes i det Klima, hvori han senere skal leve, og lærer at vogte sig netop for dette Klimas Farer, han bliver behandlet af en dansk Læge, han træffer Landsmænd, som han kan tale med og slutte sig til, faaer dansk Omgang, dansk Mad o. s. v., og endelig vil han, paa Grund af de billigere Livsforhold, herhjemme for 5—6 Kroner kunne behandles i enhver Henseende ligesaa godt som i Udlandets Sanatorier for 10—12 Kr. Det er kun Faa herhjemme, der formaa at offre en halv Snes Kroner daglig paa en Kur, der maaske skal vare mange Maaneder, og selv for disse stiller der sig hyppigt saa mange Hindringer i Veien for at reise bort, at Reisen ofte foretages forsent, naar det for Helbredelsen gunstige Tidspunkt er forsømt.

Det er visselig ikke, fordi der ikke er Trang dertil, at vi ikke endnu have faaet en Kuranstalt herhjemme: Der døer i Danmark aarlig 5—6000 Mennesker af Tuberkulose; i den kraftigste Alder fra det 20de—44de Aar skyldes Halvdelen af alle Dødsfald denne Sygdom. Ingen veed sig sikker, selv i de tilsyneladende sundeste og kraftigste Familier kan denne Sygdom, der ikke kjender nogen Rang, der dræber i Kongens Slot som i Husmandens Hytte, pludselig dukke op, tilintetgjøre Forældres glade Haab, rive Fader eller Moder bort fra uforsørgede Børn. Det er næsten frygteligt at tænke sig dette, naar man veed, at der ved en fornuftig, og navnlig rettidig, Behandling kan reddes omtrent Halvdelen af denne Sygdoms Offre.

Det har da ogsaa i mange Aar været paa Tale

at oprette en Kuranstalt herhjemme, og endelig nu synes Tanken ifærd med at blive til Virkelighed: de forberedende Arbeider ere gjorte, Landet er gjennemsøgt paa Kryds og paa Tvers for at finde et passende Sted, og det er lykkedes at finde flere gode Steder; særlig udmærket er en Plads tæt ved Handelsstedet *Fakkegrav* paa Nordsiden af Veile Fjord, tæt ved dens Munding, i en Egn, der i Naturskjønhed indtager en af de første Pladser i Landet. Der er tilveiebragt foreløbige Skitser og Overslag, og om kort Tid vil der til Offentligheden udgaa Opfordring om at støtte dette Foretagende ved at tage Aktier deri. Sagens Skjæbne hviler nu udelukkende i det danske Folks Hænder, og man skulde ikke tro, at der ikke herhjemme skulde findes tilstrækkelig mange Mænd og Kvinder, som turde vove en Kapital paa et saadant Foretagende, som tilmed sikkert med Tiden vil kunne give gode Renter. Det dreier sig om at tilveiebringe en Sum paa 250—300,000 Kroner; lykkes det i Løbet af kortere Tid, ville vi maaske allerede 1898 eller 99 kunne begynde at behandle vore egne Brystsyge i en dansk Anstalt. Er Begyndelsen først gjort, skulle de gode Resultater nok vise sig, og da vil man ogsaa kunne vente, at Staten vil indse, at ligesaavel som de Sindssyge have Krav paa at behandles af Staten, saaledes ogsaa de Brystsyge, og da vil der ogsaa engang gry en bedre Dag for de *fattige* Brystsyge, der desværre nu kun have de tristeste Udsigter.

Louis Pasteur

FØDT D. 27. DECBR. 1822, DØD D. 28. SEPTBR. 1895

Med Pasteur er vor Tids største Geni paa det naturvidenskabelige Omraade gaaet bort. De Fleste, som ikke have hørt Andet, tænke sig ham som Læge, hvilket dog er feilagtigt; det var ad Omveie, at han fra sit egentlige Fag, Chemi, førtes ind paa Studium af de smitsomme Sygdomme. Hans første store Arbeider vare om Krystalformer, og herigjennem kom han ind paa et eiendommeligt Forhold ved visse lave Svampformers større Tilbøielighed for at optage Vinsyre, naar den krystalliserede paa een, end naar den krystalliserede paa en anden Maade; dette førte ham atter ind paa Studiet af de lavere Svampes Forhold til Gjæringen og Forraadnelsen, hvorom der ved den Tid — midt i 50'erne — herskede den Anskuelse, at disse Processer vare Iltninger, beroende paa Tilstedeværelsen af den atmosphæriske Luft, ganske vist under Medvirkning af et Æggehvidestof som Gjæringsvækker, „Fermentet“, medens Gjærsvampene kun mentes at spille en underordnet Rolle. Vel havde nogle Forskere udtalt, at denne Opfattelse af Forholdene var feilagtig, og at den egentlige Gjæringseller Forraadnelsesproces skyldtes Væxten af smaa Svampformer: Gjærsvampe, Bakterier, men det kostede ikke desto mindre *Pasteur* mange Aars Kamp, og det bl. A. imod en saa fremragende Modstander som Chemikeren *Liebig*, at faae hin af ham antagne Gjærings- og Forraadnelseslære almindelig antagen. Hans Seir skyldtes den af ham gjorte Opfindelse, at sørge for at undersøge de paagjældende Vædsker under Forhold, hvor vel Luften, men ikke det i den indeholdte Støv fik Adgang, altsaa heller ikke de Smaasvampe, som efter hans Mening fremkalde Forraadnelsen og Gjæringen. Forsøget udførtes saaledes, at den paagjældende Vædske anbragtes i en Flaske med et fint og langt udtrukket Siderør. Flaskens Hals proppes, og Vædsken bringes i Kog, til Dampene strømme livligt ud gjennem Siderøret. Nu lukkes dette med en Vatprop, saa at Luften, naar den ved Vædskens Afkjøling trænger ind i Flasken, filtreres gjennem Vatproppen. Eller ogsaa sørges der for at holde Siderøret glødende, medens Flasken iøvrigt afkjøles og Luften trænger ind. Paa denne Maade er man altsaa sikker paa, at den undersøgte Vædske kun kommer i Berøring med en Luft, der enten er filtreret eller gjennemglødet, og som altsaa ikke kan indeholde levende Svampe eller Kim til saadanne. Samtidig sørges der for at have nogle Flasker, hvori Vædsken er i fri Berøring med den omgivende Luft og de i denne omkringsvævende Kim. Det viser sig nu, at disse sidste Flaskers Indhold efter nogen Tid er plumret og i Gjæring eller Forraadnelse, medens de andre Flaskers Indhold, der kun ere i Berøring med en kimfri Luft, holder sig frisk og klart (sterilt), saa at sige i en ubegrænset Tid. Herved havde han nu bevist, at ikke Luften, men de i den værende Støvgran føre Gjæringen med sig, og tillige viste det sig nu, at naar man til de sterile Vædskeportioner indførte Gjærsvampe eller Forraadnelsesstoffer, kunde man fremkalde de nævnte Processer. Yderligere lykkedes det Pasteur at paavise, at det var selve Svampene, ikke de ved disse klæ-

bende chemiske Stoffer, der vare virksomme; dette bevistes paa den Maade, at Pasteur filtrerede en Opslemning af sine Svampe gjennem Plader af brændt Leer, hvorved Svampene holdtes tilbage, medens Vædskerne filtreredes fra. Naar nu sterile Flasker som de ovenfor beskrevne podedes med den gjennem Filtret løbne Vædske, saa holdt de sig sterile, medens selve de paa Filtret tilbageholdte Svampe fremkaldte Forandringerne. At det ikke var et almindeligt chemisk Stof, der fremkaldte Gjæringen, bevistes desuden derved, at en Draabe af en af de gjærende Flasker overført til en af de sterile, fremkaldte Gjæringen i samme Grad og saaledes videre, til der i den overførte Draabe ikke var uden aldeles minimale Spor af de oprindelige Stoffer, og dog var Gjæringsprocessen stadig den samme. Dette kunde kun finde Sted ved noget selvformerende, noget *levende*.

Ved Siden af at bevise Gjæringens og Forraadnelsens Natur som en Livsvirksomhed af lave Organismer, Gjærsvampe, Bakterier, var det iøvrigt ved disse Forsøg lykkedes Pasteur at ramme en Pæl gjennem Livet paa den sig stadigt visende Lære om Selvdannelsen (generatio æqvivoca): at levende Skabninger kunde udvikle sig af ikke levende Stof, Noget, vi nu synes lyder ganske absurd, men som dog troedes af fremragende Naturforskere paa hin Tid, ɔ: for 40 à 50 Aar siden. Disse her beskrevne Grundforsøg var det fremdeles, som satte Pasteur istand til foruden at føre Beviserne for Gjæringens og Forraadnelsens Natur, tillige at grundlægge hele Methoden for den senere Bakterieforskning, som med visse Modificationer er ført videre netop efter de samme Principer, som Pasteur anvendte i sine Forsøg. Og selv førtes han ved Studierne over Forraadnelsen ind paa Undersøgelse over visse af Sygdomsbakterierne, saaledes navnlig de for Uringjæringen saa vigtige Former, der senere have faaet saa stor Betydning for vort Kjendskab til Blærebetændelse. Paa Grundlag af, hvad Pasteur offentliggjorde om Forraadnelse, var det ogsaa, at Chirurgen *Lister* i Edinburg, gav sig til at studere Saarsygdommene og fandt saa mange Lighedspunkter, at han sattes istand til at udfinde den *antiseptiske Saarbehandling*, som senere har faaet saa vidtrækkende Betydning. Ligeledes støtter hele den moderne Desinfectionslære sig paa hine Pasteurs Forsøg over Forraadnelse. Hvad paa den anden Side hans

L. Pasteur

Arbeider om Gjæringen have været for de store Industrigrene, Vin- og Ølproductionen og endelig for Meieridriften, er bekjendt i vide Kredse. Saaledes fandt Pasteur, at medens ikke alle Bakterie- eller Gjærformer tabe Levedygtigheden ved Opvarmning under Kogepunktet, saa er dette dog Tilfældet med mange Former — og senere have Forsøg vist, at det netop er Tilfældet med nogle af de farligste Sygdomsspirer, f. Ex. Kolera- og

Tuberkelbacillerne. Vigtigheden heraf er stor, idet en Del Fødemidler lide i Smag ved Koghede, men ikke ved Opvarmning til ca. 70°. Derpaa beroer den under Navn af *Pasteurisering* anvendte Methode at opvarme Mælk, Vin og Øl under passende Forholdsregler til denne Varmegrad; gjentages Processen flere Dage efter hinanden, kan man sikkre sig et Resultat ligesaa godt som ved Kogning.

Midt under sine Studier over Gjæring, Forraadnelse og Bakterier, kaldtes Pasteur af den franske Regering til at paatage sig Forsøg med den bedste Maade at udrydde en Silkeormesygdom, Pebrinen, der truede hele Silkeavlen. Pasteur fandt — skjøndt han fra først af var ganske ukjendt med Silkeorme saavel som med Sygdomsstudier — Sygdommens Aarsag i nogle smaa Korn, der fandtes i Sommerfuglens Legeme, og som vare at anse for smaa Snyltere. Han fandt ogsaa, at disse gik over i Æggene og derfra i Larverne (Silkeormene). Han viste nu, at sunde Sommerfugle lagde sunde Æg, og disse førte til sunde Orme. Han viste dernæst, at Methoden til at sikkre sig gode Orme var den at lade hver Sommerfugl lægge Æg for sig, saa undersøge Dyret, og findes nu Sygdommen i det, maa Æggene ødelægges som syge, og kun Æggene af de sunde Dyr bruges til Tillæg. I Løbet af nogle Aar (1866—70) havde han saaledes ved sine Arbeider reddet en Indtægtskilde for sit Fædreland, mere værd end mange Erobringer.

Efter disse Arbeider begyndte Pasteur igjen paa sine afbrudte Studier, som nu gik mere og mere i Retning af forskjellige Sygdomme. Den første Sygdom, han kastede sig over, var *Miltbranden* hos Husdyrene; for den paaviste han den sygdomsvækkende Bakteries forskjellige Forhold, som ere vigtige for Kjendskaben til Overføringsmaaden fra Dyr til Dyr, og hvorved atter Eierne se sig i Stand til bedre at undgaa Udbredelsen. Men hans Geni skulde føre ham videre. Han havde i nogen Tid arbeidet med en anden Sygdom, den saakaldte *Hønsekolera*. En Gang havde nogle Flasker, hvori han havde dyrket Hønsekolerabakterier, staaet hen længere Tid end ellers, og nu fandt han, at naar han smittede Høns med disse Bakterier, saa bleve de ikke saa syge som ellers og døde ikke. Og bag efter viste det sig, at dette ikke var fordi Hønsene ikke vare modtagelige. Thi samme Slags Høns bleve syge og døde af almindelige frisk dyrkede Bakterier. Men paa den anden Side fandt han, at de med de forgjemte Bakterier smittede Høns vare blevne uimodtagelige for den stærkere Smitte, som dræbte Høns, der første Gang smittedes med den friske Smitte. Med andre Ord, han havde fundet et Middel, hvormed han kunde gjøre Høns uimodtagelige for Sygdommen, han havde fundet, hvad vi pleie at kalde en „Vaccine" mod Hønsekolera. Det her fundne Princip anvendte han nu overfor Miltbranden og fandt virkelig, at han ved at dyrke sine Bakterier paa bestemte Maader (f. Ex. ved høie Temperaturer) kunde „svække" dem saa meget, at de ved at indpodes paa Dyrene gave dem „en let Gren" af Sygdommen, hvorefter de vare uimodtagelige for den egentlige Sygdom. Denne „Vaccination" mod Miltbrand vandt en saadan Indgang, at Opdagelsen af denne ene Ting vilde have været nok til at sikkre Pasteur Verdensberømmelse, og dog var det kun et enkelt Led i den hele Kjæde af Opdagelser, hvormed han har beriget Videnskaben — og sit Land.

Flere andre Sygdomme hos Dyrene gjorde han ligeledes til Gjenstand for Studium og med lignende Resultater. Til sidst kastede han sig over *Hundegalskaben* (Vandskræk, Rabies), hvor han ganske vist ikke kunde finde nogen Sygdomsbakterie, men det lykkedes ham at paavise, at Sygdomsstoffet fixeres i Dyrenes Rygmarv, og derfor forsøgte han ved Behandling af denne at paavirke (svække) den deri værende Gift saaledes, at den indpodet paa et Dyr gjorde det uimodtageligt for Sygdommen. Da Forsøgene vare faldne heldigt ud, og det viste sig, at der ikke alene opnaaedes Uimodtagelighed, men at ogsaa et allerede angrebet Dyr kunde helbredes ved Indpodning med den svækkede Gift, saa forsøgte han at indpode Giften paa Mennesker — bidte Mennesker, og det lykkedes at helbrede dem. Disse Forsøg bleve fra først af modtagne med stor Mistillid, især i Tydskland, hvor man med Misundelse havde seet Pasteurs Navn tage Førerskabet i de forløbne Aar. Men Pasteurs Fjender maatte give tabt. Et voxende Antal af Helbredede fra hele Verden droge fra Paris, afgivende det levende Vidnesbyrd om Opfindelsens store Betydning, og som en Tribut, der ydedes Pasteur, indsamledes et internationalt Fond til Oprettelsen af *Pasteur-Institutet*, reist dels for Udøvelsen af Indpodninger for Hundegalskab, dels ogsaa for Studiet af smitsomme Sygdommes Pathologi i det hele taget. Det er til dette Etablissement, at Pasteurs Lig er ført for at hvile der.

Vi have i det Foregaaende skildret i korte Træk et Par af de vigtigste Punkter, der findes i den store Bygning, som Pasteur har opført, men vi finde ikke Plads til at vise, hvorledes det paa de forskjellige Stadier har været ham gjørligt at gjennemføre sine Arbeider tvertimod de paa ham rettede Angreb. Stærkest vare disse, da det gjaldt Hundegalskaben. — Pasteur har gjennem hele sit Liv gjennemført den Regel ikke at fremkomme med et halvt løst Problem. Ikke at han jo har kunnet fuldkommengjøre og forbedre, hvad han havde ført frem; men han har altid vidst at have fuldgyldige Beviser for en Lære, før han kom frem med den. Selvfølgelig har han kunnet forandre Mening om et eller

andet Detailspørgsmaal, men Hovedpunkterne have altid staaet fast fra de først blev paaviste af ham.

Pasteur var en varm Fædrelandsven, men derfor kunde han godt anerkjende de store og værdifulde Arbeider, som hans mangeaarige Medbeiler *Koch* i Tydskland ydede. Og medens det til visse Tider ikke har manglet paa nedsættende Angreb fra Tydsklands Side mod Pasteur, saa har man aldrig fra denne hørt Haansord, selv naar der var passeret de tydske Bakteriologer et Uheld med en forhastet Meddelelse. Derfor have ogsaa Koch og hans Elever været mellem de første, der bøiede Hovederne ved Efterretningen om Pasteurs Død. Denne kom imidlertid ikke overraskende. I Aaringer var han svag og i hans Institut vare de udførte Arbeider ikke hans, men hans Elevers. Pasteur har saaledes faaet Tid til at se sit Værk anerkjendt fra alle Sider, og paa intet Punkt har Oldingen maattet græmme sig over at se den af ham opførte Bygning synke sammen. Tvertimod overalt, hvor han kun havde faaet Leilighed til at se og pege paa Begyndelsen, har han naaet at se Tingen udviklet videre, og vise sig som noget stort. Faa ville negte, at Pasteur er Grundlæggeren for den nuværende Sygdomslæres væsentligste Lærdomme.

Dr. med. *E. A. T.*

Politiet paa Themsen

I September Maaned, for tyve Aar siden, sprang en ung Dame i Themsen fra Waterloo-Broen. Tre Dampskibe laa i Nærheden, og en Politi-Baad og en Havne-Baad kom strax til forat redde hende. En Mand greb fat i hendes Haar, men beholdt kun en Chignon i Haanden. Politiet kastede deres Net ud og fik hende trukket op, men, desværre, for sent. Hun var død. Paa hende fandtes følgende Brev:

3. September 1875.

Den Synd, jeg er ifærd med at begaa, og for hvilken jeg herefter maa lide, er Intet i Sammenligning med min nuværende Elendighed. Alene i London. Uden en Penny eller en Ven, der kan række en hjælpende Haand. Træt og kjed af at søge Noget at bestille. Uheldig i Alt. Med saarede Fødder og blødende Hjerte foretrækker jeg Døden for at opleve en ny skrækkelig Dag. Kun ni Maaneder har jeg været i England. Jeg kom som Gouvernante med en Dame fra Amerika til Wick i Skotland, hvor hun gav mig Afsked, negtede at betale Reisen tilbage og gav mig min Løn, som beløb sig til 3 Lstr. 10 Sh. Efterat have betalt min Reise til London, befandt jeg mig i den store By med kun fem Shillings i mit Eie. Hvad skulde der blive af mig? Jeg solgte mit Uhr. Den usle Sum, jeg fik for det, gik snart med til at betale mit Ophold og til at søge en Plads. Nu er jeg blottet for Alt. Hver Dag er en Ulykke for mig. Uden en Ven, uden Haab, uden Penge, hvad Udvei har jeg? O Gud, hav Medlidenhed med en fattig, hjælpeløs Synder. Du veed, hvordan jeg har kæmpet, men Skjæbnen er imod mig . . . Faderløs, moderløs, hjemløs. Hvor medlidende Hjerter ere sjeldne. Jeg er ikke vanvittig. I mange Dage har jeg forudseet, at Dette vilde blive Enden. Gid Alle, som høre om min Død, ville tilgive mig, og Gud Almægtigste gjøre ligesaa, naar jeg snart møder for hans Domstol. Farvel, Du skjønne og dog saa usle Verden.

A. B. O.

P. S. Jeg bliver tyve Aar den 14. i denne Maaned.

Da dette pathetiske Brev blev oplæst, gjorde det et dybt Indtryk paa Folkene fra *Clare Market.* En Indsamling blev foretaget, og Selvmordersken blev begravet under almindelig Deltagelse. Resultatet af den anstillede Undersøgelse fortælles nu for første Gang og danner en mørk Kommentar til den menneskelige Natur. Der var ikke et sandt Ord i hele denne rørende Historie. Tiden, Stedet, Tilstedeværelsen af saa mange Redningsmidler og Undersøgelsen angaaende den unge Piges Fortid gav kun Plads for een Slutning: at denne ulykkelige Skabnings Hensigt ikke var Selvmord men at opnaae almindelig Medlidenhed.

Denne Tildragelse, mere tragisk end noget Drama, som om Aftenen rører følsomme Mennesker til Taarer, vil kaste noget Lys over en betydelig Del af det Arbeide, der udføres af en Skare Mennesker, som Publikum kun kjender lidt til.

Naar De passerer Westminster-Broen, medens Parlamentet er samlet, kan De, tæt ved den Terrasse, paa hvilken Medlemmer af Underhuset i Sommermaanederne ryge Cigar og drikke Kaffe, se en Baad, bemandet med tre Personer. Nat og Dag, i Hede og Regn og Sne og Taage ro disse Mænd frem og tilbage foran Terrassen, bevogtende Westminster-Paladset tilvands ligesaa omhyggeligt som det er bevogtet tillands. Deres Paaklædning skifter med Veiret. Naar det er godt, er Manden ved Roret klædt som en Politi-inspecteur — i lang, stramtsluttende Frakke og Kasket, paa hvilken der, naar han er Underinspecteur, er anbragt en Krone og et Anker af Sølv. De øvrige Mænds Dragt er amphibisk, Betjenten og Baadsmanden kappes om Mesterskabet med et Resultat, der er ubetydeligt til Fordel for Baadsmanden. Vide Benklæder af mørkeblaat Klæde, en kort toradet Jakke af samme Stof, Hovedbedækningen er enten en mørk Klædeshue, ikke ulig Brandmændenes, naar disse ikke ere i

Tjeneste, eller en sort, blank Hat af Form som en Straahat. Naar Veiret er koldt og vaadt, beskytter et Stykke tjæret Lærred Benene, og over den almindelige Dragt er kastet et tjæret Slag, der giver Folkene Udseende af smaa Telte, der flyde paa Floden.

Politiet paa Themsen danner en Afdeling af Hovedstadsstyrken. Deres Hovedkvarter er i Wapping, i en smal Bygning, der rager ud over Floden lidt ovenfor Indgangen til den gamle Tunnel. Afdelingen staaer under Befaling af en *Superintendent*, som har under sig en Over-Inspecteur, syv første og anden Klasses Inspecteurer, fyrgetyve Under-Inspecteurer, fem Opdagere, 147 Betjente, syvogtyve større og mindre Baade og to Dampbarkasser. Deres Distrikt naaer fra Erith, sexten (engl.) Mil fra London, og til Battersea Jernbane-Bro, en Strækning paa treogtyve (engl.) Mil. Hveranden Time forlader en Robaad, bemandet med to Betjente og en Inspecteur eller en Under-Inspecteur Stationen for at afløse en anden Baad, som har været paa Vagt i sex Timer.

Kort før Solnedgang gik vi ud fra Wapping i en Politibaad, bemandet med tre Roersbetjente og styret af en Inspecteur. Strømmen og Vinden var med os, og vi passerede hastigt den Del af Floden, som kaldes *the Pool* (Pølen). Da vi vare gledne forbi Skibene og de lave Bredder, begyndte Inspecteuren og jeg en Samtale.

„Ja, Sir, en væsentlig Del af vort Arbeide bestaaer i at lede efter og tumle med Ligene af Selvmordere og Dræbte. I denne Del af Floden bliver der ikke fundet mange Lig. De fleste Selvmordere springe ud fra Waterloo-Broen, hvor vi nu have alle Oplivelsesmidler til Disposition — Bade, varme Senge, Varmedunke og kyndige Folk.

„Aa jo, af og til fiske vi ogsaa Liget af en Matros, der er gaaet overbord, eller af en tilfældig druknet Person. Jeg mindes et Fruentimmer, der flød ovenpaa i tyve Minuter; Andre gaa strax tilbunds, blive vaskede ind i Huller, begravede i Mudder og komme aldrig tilsyne mere."

Baaden skyder forbi *Execution-Dock,* hvor, i 1829, den sidste Sørøver blev ophængt i Lænker til Advarsel for Ligesindede. Floden er næsten øde, og der høres ingen anden Lyd end af Vinden og Aarerne.

„Er De aldrig stødt paa en eller anden Hemmelighed, Inspecteur?"

„Jo, for nogle Aar siden hændtes der Noget af den Slags, men der kom Ingenting ud af det. Et Par af vore Folk opfiskede paa forskjellige Steder af Floden Dele af et kvindeligt Legeme, indsvøbte i Sækkelærred. Ligsynskommissionen kom til det Resultat, at Lemmerne vare amputerede af en medicinsk Student, som havde skilt sig af med dem ved at kaste dem i Vandet."

„Men Themsen maa have Hemmeligheder, der ikke opklares saa let."

„Bladene have flere af den Slags end vi. Vi have aldrig opdaget Spor af de to Elskende, som vare sammenknyttede med en „Silkesnor", skjøndt vi undersøgte Alt, hvad der flød paa Vandet eller var kastet i Land. Vi have aldrig seet Noget til den „Forskærerkniv", som Politiet skulde have fundet paa det Sted, hvor to Elskende havde forsøgt Selvmord. De fleste af Themsens Mysterier ere enten Phantasifostre eller kan forklares ganske simpelt. Naturligvis er der nogle, som aldrig opklares. Vi have paa Stationen et Album med Portraiter af Personer, som ere fundne i Floden og aldrig gjenkjendte. Vi photographere alle Lig. De fleste af dem kunne gjenkjendes. For Enkeltes Vedkommende er det umuligt paa Grund af den lange Tid, de have ligget i Vandet."

Siden bladede jeg dette uhyggelige Album igjennem. De fleste tilhørte aabenbart Selvmordere; nogle Enkelte havde fundet en tilfældig Død, Nogle vare ubekjendte Passagerer fra det berygtede *Prinsesse Alice*; Andre vilde, hvis de kunde tale, fortælle om Forbrydelse og natligt Mord. Forrige Aar begik elleve Personer — syv Mænd og fire Kvinder — Selvmord mellem London-Broen og Battersea; enogtyve Personer — otte Mænd og tretten Kvinder — forsøgte Selvmord, men bleve reddede; elleve Lig fandtes af Personer, der ikke kunde henregnes til Selvmordere eller tilfældigt Druknede; af fireogtyve opfiskede Lig bleve sexten af atten Mænd og to af sex Kvinder gjenkjendte.

En morsom Hændelse opliver stundom dette uhyggelige Arbeide. Man opdagede en Skikkelse tæt ved Bredden, og en Baad gik ud. Det var Lavvande og to Betjente maatte vade i Mudder næsten op til Livet, ivrigt betragtede af Mandskabet paa et Fartøi, der lagde sig for Anker. Da de naaede Gjenstanden, røbede en af Betjentene Tilbøielighed til at le, men tabte hurtig Lysten ved Inspecteurens: „Hvis De gjør det, faaer De dette Brædt i Hovedet!" Manden vendte tilbage til Baaden og roede bort, Tilskuerne afsyne. „Naa, *boys*, nu kan I give Jer Luft", sagde Inspecteuren, og de fik sig en hjertelig Latter over deres Eventyr med en pyntet Straamand.

For et Par Uger siden flokkede Folk sig i Hundredevis paa Westminster-Broen for med sygelig Nysgjerrighed at stirre paa et Underskjørt, der var næsten begravet i Mudderet. Politi-Baaden havde ikke kunnet komme hen til Stedet og var gaaet tilbage til Vauxhall-Broen, for at afvente Høivande. Skaren var voxet til Tusinder, da Politiet vendte tilbage og fiskede det op, som Mængden stadigt troede var et Lig, men som kun var en død Hund, indsvøbt i sin Eierindes Underskjørt.

Flodpolitiet har Myndighed til at borde ethvert Skib og enhver Baad uden at give Varsel eller

Forklaring. Denne Forsigtighedsregel er taget mod Smugleri, som bestandig finder Sted, uagtet en Toldembedsmand er ombord fra Gravesend til Dokken. Dengang Skibene lossede paa Floden ved Hjælp af Baade og Pramme, hørte Tyverier til Dagens Orden og gav Politiet Nok at bestille. Den nuværende Indladning og Losning i Dokker har forringet Tyvenes Chancer, skjøndt Politiet endnu af og til tilfældigt griber En. Den Artikel, der er mest udsat for ulovlig Tilegnelse, er Kul, som endnu bæres bort i stor Mængde, idet Tyvene ere fiffige nok til at slaa Vand og Mudder over deres Bytte og gjøre deres helligste Ed paa at have fisket det op af Floden — en Paastand, det tidt er umuligt at modbevise, da de bestjaalne Skibe i det Øieblik kunne være hundrede Mile borte.

Vor Baad glider henover den næsten øde Flod. Mørket falder paa, og Ebben indtræder hurtigt, da vi gaa ombord i Blackwell-Stationen — *The Royalist*, en Brig, der i sin Tid bar Hendes Majestæts Farver over sexten Kanoner. For endel Aar siden laa *Royalist* ved Waterloo-Kaien; nu er den forankret tæt ved East Greenwich og afgiver en solid men luftig Station for en Inspecteur og fire ugifte Betjente.

Medens vi vente paa Floden, høre vi flere Historier om Selvmord og om Opdagelsen fornylig af et Skelet, sort af Ælde. Det skal have tilhørt en Sørøver, hvis sidste Havn var *Execution-Dock*. To Hændelser ere værd at fortælle.

Inspecteuren var ifærd med at trække et Fruentimmer op af Vandet, da hun belønnede ham med en dygtig Ørefigen. I det andet Tilfælde havde han grebet en velklædt ung Dame om Livet, da en Hund sprang frem og bed ham. Hunden var bleven fastgjort om Damens Liv for at dele sin Eierindes Skjæbne.

Det var mørkt, da vi begave os paa Hjemveien. Floden var øde, med Undtagelse af et Par Bugserdampere, som løb hylende om for at søge efter deres Baade. Koppe-Dampskibet passerede os paa dets sørgelige Reise; det havde aabenbart ombord et Offer for Sygdommen, bestemt til at dø paa det flydende Hospital ved Erith. Den mørke Flod, de lave, sorte Bredder, den tunge Himmel, de usikkre, flagrende Lys, Vindens Suk, Aarernes Plasken: Omgivelserne og alle Lyde bidroge til at forøge det Uhyggelige ved de Begivenheder, som udgjøre en væsentlig Del af en Flodpolitimands Oplevelser.

John.

Hvor megen Hand anvender man ikke tidt for at gjøre en Dumhed.

Hvor Tankerne ere magre, ere Ordene fede.

Med Viktor Rydbergs Billede

Der er neppe nogen Grund til her at gjenfortælle Viktor Rydbergs Liv og paany gjøre Rede for Gangen og Udviklingen i hans dobbeltslyngede, poetiske og videnskabelige Forfattervirksomhed. Nutiden eier saa mange literaire Haandbøger og Hjælpemidler, at Enhver med Lethed kan skaffe sig Underretning om Alt, hvad han ønsker at vide om en navnkundig Personlighed. Selv har jeg tilmed i Indledningen til min Oversættelse af „Romerske Dage" givet en udførlig Levnedsskildring af Digteren og Tænkeren.

Men som altid, naar en berømt Mands Livsværk løber til Ende, har Blade og Tidsskrifter bragt en Række Bidrag til den nys Afdødes baade offenlige Virksomhed og private Færd. Mangt et charakteristisk Træk er herved fremdraget, og adskilligt nyt Lys er kastet over saavel Digteren som Mennesket.

Et og Andet heraf skal jeg gjengive som Text til omstaaende Billede. Danske Læsere, der i de sidste Par Tiaar har omfattet Viktor Rydbergs Skrifter med saa varm en Sympathi, vil med Deltagelse høre om den Sorg, som det uventede Dødsbudskab allevegne vakte, og med Forstaaelse se, hvor betydningsfuld og velsignelsesrig den Bortkaldtes Stilling var i hans Fædrelands hele aandelige Liv.

Literairhistorikeren *Karl Warburg* fremhæver saaledes først og fremmest den Indflydelse, Rydbergs Digtning har havt paa den ædlere Del af den Ungdom der er voxet op mellem 1860 og 1880. Mer end En vil taknemmelig erkjende, at denne Digtning væsenlig har bidraget til at forme hans egen Livsanskuelse. Endogsaa en saa selvstændig Natur som den philosophiske Forfatter *Pontus Wikner* har udtalt, at næst de bibelske Skrifter har ingen Bog virket saa gjennemgribende paa ham som „Den sidste Athenienser". „Svalende — siger han — omsvøbte den min Sjæl med en af Antikens Friheds- og Skjønhedslængsel mættet Livsluft".

Til denne overordentlige Virkning af Rydbergs Digtning bidrog, foruden dens Formskjønhed, fremfor Alt, at den udgik fra en sjelden nobel Personlighed. Man kan hundrede Gange bestride, at Digterens private Person og hans Skrifter har noget med hinanden at gjøre; der ligger dog alligevel en Sandhed i de Ord, som nylig en nordisk Forfatter — den norske Docent Collin i sin Bog om Kunst og Moral — har hævdet, nemlig at Digteren ikke alene virker som *Kunstner*, men ogsaa som *Menneske* — netop ved sit Værk, og derfor maa han udvikle sig selv til et Kunstværk og bevare sin Sjæl ren som en Læge sine Hænder.

Med ikke mindre varme og taknemmelige Ord taler to andre yngre svenske Forfattere om deres tabte Mester. *Gustaf af Geijerstam* skriver: Fædrelandet bærer Sorg. Thi den Mand er død,

til hvis mindste Ord Generationen i Aarevis har lyttet som til det Signal, der skulde bestemme den Kurs, de hver for sit Vedkommende skulde tage i Livet. Den Mand er død, som engang vakte os til Tanke og opdrog os til Daad. Den Mand er død, hvis hele Liv var et stille Arbeide i de Magters Tjeneste, der bærer Verden fremad.

Og *Oscar Levertin* skildrer en Efteraarsaften ude i den Villaby — Djursholm ved Stockholm — hvor Viktor Rydberg, den svenske Kulturs Vaabensmed, nys laa bleg og stille paa sit kjære „Ekeliden". Jeg seer — hedder det — op mod Studereværelsets Vindue, hvor hans Lampe aldrig mer skal tændes — Arbeidslampen med den roligt og klart brændende Flamme, som jeg saa mange Gange har seet tindre deroppe. Sent om Nætterne, naar man gik paa Djursholmsveiene, saae man den lyse deroppe, talende sit eget Sprog om utrættet Arbeide, om en Kundskabsattraa, som ikke fik Ro, en Tanke, som aldrig hastede, og en Drøm, som spandt og spandt sin gyldne og ægte Traad. Der kom en Undseelse over En, over alt det ligegyldige, hvor til ens egen Ungdom gav sig Tid, overfor denne stadig brændende Lampe, og samtidig havde man en dyb Følelse af taknemmelig Ærbødighed. Det var den svenske Kulturs Vagtpost, der, skjøndt allerede graanet, uden at lade sig overmande af Natten, sad paa sin Vagt med Gjallarhornet, Lyren og Folianten, og omkring hans Borg hørtes en Susen af det svenske Aandslivs Yggdrasil, der syntes at have en af sine Rødder paa hans egen Gaard. Derfor blev denne natlige Lampe ogsaa det Fyr, som Alle gjerne saae efter, baade de, der vare i Tvivl om Seiladsens Kurs, og de Andre, der havde deres Vei givet, men alligevel elskede at glæde sig over Flammens smukke, stille Glans.

Sveriges ypperste Lyriker, *Carl Snoilsky*, bragte endelig sin Ven et vemodsfuldt Farvel i klingende Stropher, og den gamle finske Digter, *Zacharias Topelius*, sendte den efterlevende Enke et Brev, der endte med de Ord: „De Unge sender deres Blomster, de Gamle deres Velsignelser til en elsket Grav".

*

En unævnt Medarbejder, *T. B.*, i det stockholmske „Aftonbladet" fortæller elskværdigt og fornøieligt om et Interview, som han for et Par Aar tilbage prøvede at underkaste Viktor Rydberg. Til en Begyndelse gik Alt særdeles glat. Rydberg hørte med synlig Interesse paa Anmodningen og erklærede, at det vilde more ham selv, i denne Form at kunne udtale sine Anskuelser om Et og Andet. Han bad endog saa om at faae

VIKTOR RYDBERG
f. 18. Decbr. 1829, d. 21. Septbr. 1895

en Række Spørgsmaal skriftlig opsatte, for at han nærmere kunde tænke over dem og overveie sine Svar. Men Tiden gik, og Interviewet blev stadig udsat. Saa tog imidlertid Journalisten en Dag Mod til sig og aflagde Professoren et Besøg i hans Hjem. Viktor Rydberg følte sig øiensynlig lettet ved at kunne slippe med en almindelig Samtale. Han lod Vin komme ind — og Interviewet lykkedes alligevel saaledes delvis.

Min Maade at arbeide paa — sagde Rydberg

bl. a. — har altid været meget uregelbundet. Naar Noget er igjære, uden at jeg endnu er kommet til fuld Klarhed derover, kan jeg i mange Dage gaa omkring, urolig, i formelige Fødselsveer, uden at kunne tage mig nogen Ting for. Det nytter ikke, at jeg sætter mig ned til Skrivebordet og prøver paa at skrive; jeg veed paa Forhaand, at det ikke gaaer, og at jeg aldrig kan raisonnere mig til Arbeide. Saa, pludselig kan det komme over mig som et Lys, hvorsomhelst jeg befinder mig — et Digt skrev jeg saaledes under en Spadseretour herude i Slotsskoven med min Hustrus Ryg til Pult.

Ved saadanne Leiligheder strømmer Ordene fra mig, langsomt og uafladeligt som en Flod. Jeg stryger eller ændrer meget lidt. Min Stil, som Nogle troer er Frugten af et omhyggeligt Arbeide, er kun min Maade at tale med Pennen paa og koster mig ingen Anstrengelse. Hele Sider i Manuskriptet til „Vaabensmeden“ er skrevne uden nogensomhelst Ændringer. Den Tid, jeg skrev denne Bog, var en af de lykkeligste i mit Liv. Jeg var virkelig lykkelig. Thi den høieste Lykke synes mig at ligge deri, at et Menneske glemmer sig selv under Sysselsættelse med et Arbeide, som det elsker.

Jeg har altid havt en næsten ængstelig Omhu for at holde mine Manuskripter rene og fine, og Sætterne har ogsaa altid været meget tilfredse med dem. Da jeg skrev „Romerske Keisere i Marmor“, syntes jeg, at Papiret burde være lige saa hvidt som Marmor. Hvis jeg, naar jeg havde et Blad færdigt, kom til at stænke en Klat derpaa, maatte jeg strax skrive hele Bladet om; det var mig umuligt ellers at skrive. En Tid var jeg ogsaa meget afhængig af Papirets og Pennenes Beskaffenhed; de maatte være af udsøgt Slags, ellers kunde jeg ikke skrive.

Ogsaa om sin mangeaarige journalistiske Virksomhed i hans trofaste Ven, Dr. *S. A. Hedlunds* „Handelstidning“ i Gøteborg fortalte Rydberg flere muntre Anekdoter.

I et Par Aar — sagde han — gjorde jeg ogsaa Tjeneste som Theateranmelder, men jeg blev hurtig træt. Det var i Virkeligheden ulideligt. Al min Fornøielse af Forestillingen var ødelagt, og hele Tiden sad jeg kun og plagedes af Tanken om, hvad jeg skulle skrive om Stykket. Om de Spillende skrev jeg aldrig andet end Roes. Var der en Forestilling, som jeg ikke syntes om, saa har jeg helt og holdent undladt at skrive Noget, indtil jeg høstede den Erfaring, at det var det Værste af alt. En Dag kom nemlig en Skuespiller farende op til mig, aldeles fortvivlet: „Skriv, hvad De vil, men dræb mig ikke ved Taushed!“

Ogsaa om danske literaire Forhold udtalte Rydberg sig. J. P. Jacobsen faldt saaledes slet ikke i hans Smag. Jeg har nylig prøvet at læse ham, sagde han, men jeg kunde ikke. Denne kunstlede, mættede, overlæssede Stil, som er saa overordenlig dygtigt og kunstfuldendt gjort, trætter mig. Nei, den gamle simple, klassiske Stil — Grækernes og Romernes Stil — Kunsten at sige en Ting med saa faa og saa simple Ord som muligt, saa at Enhver synes, det er ingen Kunst, men at hvemsomhelst vilde kunde udtrykke sig netop paa den Maade, det er den Stil, der holder sig længst.

Af ældre svenske Forfattere satte han f. Ex. megen Pris paa August Blanche. Mellem de yngre fremhævede han Heidenstam og Levertin. Om Forfattervirksomhed i det Hele yttrede han følgende:

Der er faa Forfattere, som ikke inden kort Tid trænges til Side og glemmes. Tiden har en mærkelig Evne til at udsondre. Men de, som glemmes, kan trøste sig med, at deres Arbeide derfor ikke har været forgjæves: de har altid udgjort nødvendige Led i Udviklingskjæden.

H. V. Kaalund har udtrykt samme Tanke i sit smukke Digt om „Koraldyret.“

*

Man vil fra Rydbergs Digtning kjende det for ham saa charakteristiske Clair-obscur af Mystik, hvori saa mange af hans skjønneste Inspirationer ere undfangne. Ogsaa i sit private Liv troede han paa Visioner. Hans fortrolige Ven, Lector *N. Linder*, har saaledes efter hans Død bl. A. fortalt følgende:

Saa stærk var Rydbergs Kjærlighed til sin Moder — hvilken han mistede, inden han endnu havde fyldt sit sjette Aar — saa inderligt hengav han sig til Tanken og Mindet om hende, at han ved mange Leiligheder, særlig i afgjørende Øieblikke af sit Liv, mente at se hende i levende Skikkelse.

Fra et videnskabeligt Synspunkt, siger Linder, indeholder den Slags Visioner intet overraskende eller uforklarligt. Troværdige Beretninger om saadanne findes i Mængde (ogsaa i dansk Literaturs Historie forøvrigt), og Rydberg var kun een af de mange store og berømte Personligheder, der paa denne Vis have troet at have modtaget Aabenbaringer.

I Aarene 1876—78 holdt Rydberg offentlige Forelæsninger i Göteborg. Til disse forberedte han sig altid med den yderste Omhu, bl. A. ved at nedskrive hvert Ord, han vilde sige, og ved nøie at gjennemlæse sin Koncept. Auditoriet havde saaledes ikke at frygte for ufrivillige Pauser hos Foredragsholderen eller stammende Forsøg paa at gjenoptage en tabt Traad i Fremstillingen. Men en Gang — rimeligvis om Foraaret 1878 — overraskedes disse Forelæsningers Tilhørere ved at se Manden paa Kathederet i et Par Øieblikke komme ud af sig selv. Aarsagen til denne Hændelse blev aldrig bekjendt for en større Almenhed. Men private Venner fik af Rydberg selv Forklaring paa det Skete.

Da han nemlig ved nævnte Leilighed en Gang kastede Blikket ud i Forelæsningssalen, troede han at se et Syn, som fik ham til at glemme alt Andet i Verden: for hans Øine viste sig lyslevende hans Moder. Hun befandt sig tæt ved en i Salen tilstedeværende ung Kvinde, med hvem Rydberg nogle faa Gange havde truffet sammen i den Familie (Hedlunds), hvoraf han under største Delen af sin Göteborgstid betragtedes og behandledes som Medlem.

Om min Hukommelse ikke svigter mig, pleiede Rydberg at tilføie, naar han med mig talede om denne Vision, havde Skikkelsen ved en særlig Haandbevægelse henledet Opmærksomheden paa den unge Kvinde, der ikke længe efter blev hans Trolovede og senere hans Hustru — hans efterlevende trofaste Ægtefælle og Arbeidskammerat, *Susen Hasselblad*.

Det samme Foraar sluttede forøvrigt Rydberg sine Forelæsninger med en Undersøgelse af de „Visioner“ og „Syner“, der som oftest aabenbarer sig paa Synets Omraade, men hvortil noget modsvarende dog ogsaa findes paa de øvrige Sansers. Der er, sagde han, een Art af Visioner, som beror paa en Bevægelse i selve Sjælen, i hvilken et Erindringsbillede dukker op eller en Forestilling reproduceres med en saa overordentlig Styrke, at Erindringsbilledet eller Forestillingen virker indefra paa Seredskaberne omtrent paa samme Maade, som om en virkelig Gjenstand udefra havde gjort det.

I Sammenhæng hermed kan anføres en anden personlig Erindring, som Skolebestyrer *Olaf Berg* i Kristiania nylig har fremdraget i en Mindetale over Rydberg i det norske Studentersamfund. Taleren havde lært Viktor Rydberg at kjende i Stockholm i 1888, og under en af deres Samtaler spurgte Rydberg ham, om han troede, det vilde interessere den stockholmske Høiskoles Studenterforening at diskutere et Spørgsmaal, som levende interesserede ham, og som lød omtrent saaledes:

„Er den Verden, som vi se om os, og som vi leve i, en virkelig existerende Verden, eller er den blot et Gjenskin af en høiere aandelig Verden, som vi ikke se, og som ikke kan gjøres til Gjenstand for vor Erkjendelse?“

Rydberg tilføiede, at han ikke havde noget bestemt Standpunkt til Spørgsmaalets Besvarelse, men blot ønskede at høre, hvorledes unge Akademikere vilde stille sig til det. Diskussionen kom ogsaa virkelig igang og førtes af de unge idealistiske svenske Philosophemner med megen Iver i et Par Timer. Rydberg havde paa Forhaand tilkjendegivet, at han efter nogle faa Indledningsord kun vilde være Tilhører, men bagefter udtalte han sin Tilfredshed med Udbyttet af Diskussionen.

*

Paa Vinduet i sit Arbeidsværelse paa „Ekeliden“ havde Viktor Rydberg indridset følgende Ord: Desidera ardua, disedera Deum. Disse Ord staa nu ogsaa paa hans Kiste, og nedenunder er sat, hvad han selv sendte til en Ungdomsven, der havde mistet en ung Søn: „Tryggande skjöld mot forgängelsens slag är evighetstanken“.

Thi, som jeg for Aar tilbage andetsteds har skrevet om Viktor Rydberg, for ham stod Menneskehedens Gang mod det skjulte Fremtidsmaal som Jødernes Vandring gjennem Ørkenen til Jordanfloden (se hans Jubel-Kantate fra Upsala 1877). Med Nat bag sig og Taage foran skrider Toget fremad fra Sekel til Sekel, og mere end En synker tvivlende sammen og spørger bævende den Almægtige, hvorhen Veien gaaer. Digteren veed, hvad det vil sige at tøve i mørk Grublen paa Veien — hvorfra? og hvorhen? lyde Spørgsmaalene atter og atter i hans Digtning og Tænkning — men ufortrødent maner han med et Excelsior! til atter at gribe Banneret og bære det høit hævet foran Toget. Saalænge Folkenes Frihedssang endnu ikke er forstummet for Gunst og Brød, saalænge Ungdomshjertet endnu ikke er blevet koldt, saalænge (som i Digtet om Dexippos) endnu en Dreng kan gaa i Døden for sit Fædreland, saalænge Barnesjælens Uskyld (som i „De badende Børn“, et andet deiligt Digt af ham) endnu ikke er forsvundet fra Verden, saa længe bærer Menneskeheden ogsaa Evigheden i sit Bryst, saa længe gaar Veien sikkert frem mod de fjerne Sandhedsriger og de uopdagede Skjønhedslande.

Men forinden dette Maal naaes, forinden den forjættede Jordan skimtes i Synskredsen, forinden Menneskeheden har seiret hernede, gjælder det Kamp mod Undertrykkelse og Trældom, mod Livets Nød og Hæslighed, mod Sjælens Feighed og Raahed. I et mægtigt Digt om Prometheus og Ahasverus har Rydberg skildret, hvorledes den evige Jøde, hvis Sjæl er stivnet i Trods og Verdensforagt, haaner og frister den bundne og lidende Titan. For ham er Magt Ret, og „Tidsguden“ Zevs har endnu bestandig Magten. Men Prometheus henviser til den *„prometheiske Skare“*, der bærer hans Vaaben og af ham har lært at kæmpe mod Zevs. Digterne og Kunstnerne gaa i Spidsen for Fylkingen, Tænkerne tænde deres Fakler ved den Ild, han engang bragte ned fra Olympen, og glad hører han i Luften Klangen af de Vaaben, der svinges imod Verdenstyrannen.

I disse Ord flammer og lyser Viktor Rydbergs Sjæl. Selv var han altid en af de Forreste i den prometheiske Skare. Med Digterens Sværd og Tænkerens Fakkel skred han fremad til det Sidste.

Nu ere de blanke Vaaben faldne ham ud af Haanden. Hans Fakkel er vendt nedad. Men han har sikkert naaet sit eftertragtede „Jordan“.

Otto Borchsenius.

WATERLOO-BROEN.

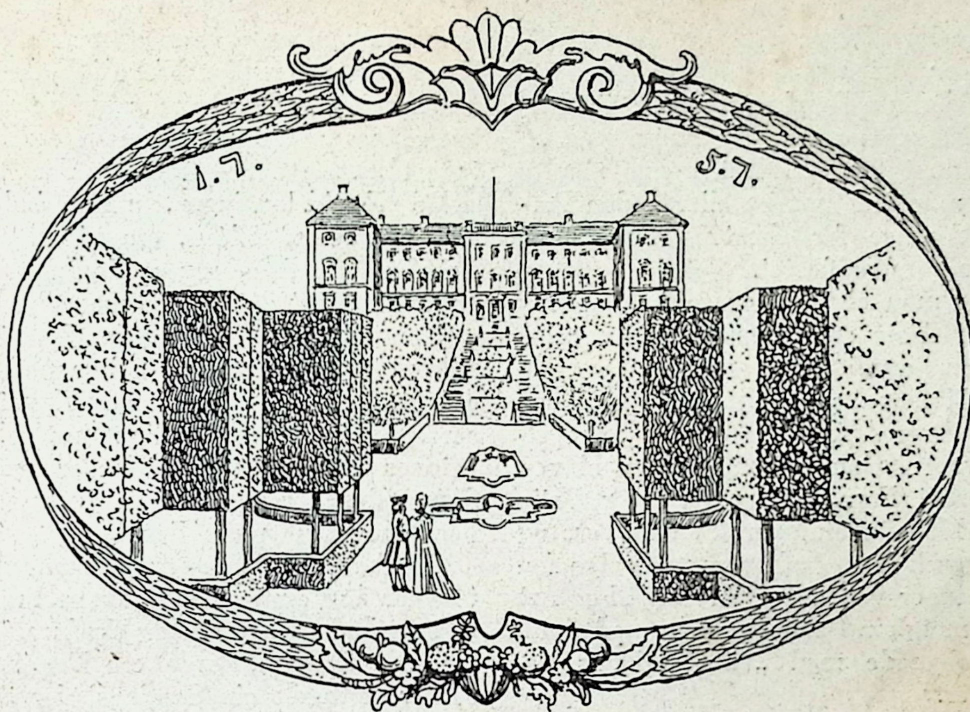

Rembrandt van Rijn:

SELVPORTRAIT AF KUNSTNEREN MED HANS HUSTRU SASKIA

Dresdener-Galleriet

P. Petersens Bogtrykkeri

FREDERIKSBERG SLOT 1757

Paa Frederiksberg

AF

ALB. GNUDTZMANN

Kun Faa ere sig sikkert bevidst, at Frederiksberg som By betragtet er en ren Grønskolling i Sammenligning med Kjøbenhavn, at mens Kjøbenhavns Historie gaaer helt tilbage i Middelalderen, saa var der ikke før forrige Aarhundredes Begyndelse Noget, der hed Frederiksberg.

Snarere staaer for Folkebevidstheden Frederiksberg som en Art ældre, hyggelig Onkel til Hovedstaden — en Onkel, hos hvem man gjerne drikker sin Søndag-Eftermiddags-Kaffe, mens Søndermarkens og Frederiksberg Haves susende Træer fortælle En om gamle, afblegede Minder. Det er Frederik den Sjettes smaaborgerlige og nøisomme Tid, man føler sig hensat til.

Sagen er den, at mens Kjøbenhavn altid har været i Fornyelse, har Frederiksberg været seigere og sindigere. Sent er det blevet til By, og kun langsomt har det antaget ny Tids Sæd. Deraf kommer det, at det har beholdt saa meget af sit oprindelige Præg.

Dog — den, der ager med Stude, kommer ogsaa med. Midt i det syttende Aarhundrede, da Kjøbenhavn allerede var omtrent halv saa stor som Aarhus nu, var Frederiksberg med Respekt at melde en Mark, der hørte til Ladegaarden, og paa denne Mark var der kun et eneste Hus. I 1651 fik tyve hollandske Bønder Lov til paa denne Mark at bygge sig Gaarde. Det blev til en By, der kaldtes Ny Hollænderby. 1699 begyndte man at bygge paa Slottet. Det fik Navnet Frederiksberg, og dette Navn gik derfra over paa Byen. Denne havde i 1801 1172 Indbyggere, i 1840 ca. 2300, i 1850 ca. 2900. I 1870 var der ca. 12,000, i 1895 56,076.

Frederiksberg vil neppe undgaa sin Skjæbne. Paa alle Kanter strække allerede det moderne Kjøbenhavn sine Fangarme ud efter det — Kasernegaderne med de graa Façader og den daarlige Luft. Før eller senere vil Resterne af Idyllen blive kvalt i dette Favntag.

Skulle vi være saa sangvinske at haabe, at det vil vare saa længe, at man til den Tid anseer Oehlenschlægersgade for en romantisk Fortidslevning, og at man begynder at føle sig idyllisk stemt, naar man passerer en Gade, der *kun* har femetages Huse og ingen elektrisk Sporvogn?

Hvorom alting er: Frederiksberg har ialfald den Dag idag endnu *Noget* over sig af det rolige Søndagspræg, af den stille Tilfredshed, af den skyldfri Glæde. Det er Tilflugtsted for alle dem, der hænge fast ved Byen og som dog søge en Smule Hvile til Beroligelse og Lise for Nerver, der ellers ere altfor anspændte.

En Tour til Frederiksberg var endnu for et halvt Aarhundrede siden en ikke ganske smertefri Expedition, ialtfald ved Aften. Bevæbnet med en Haandlygte bevægede man sig ad de ikke

synderlig propre *Landeveie*, som de nu saa velmeriterede *Gader* Alléen og Gamle Kongevei den Gang i deres Hjerters Uskyldighed var. Og var man fornuftig, forsynede man sig tillige med en Knippel eller andet Vaaben. Det kunde nemlig let hænde, at man traf paa en eller anden Personage, hvis Agtelse for Næstens Person og Eiendom var mindre rodfæstet.

Det udsætter man sig ikke mere for. Medens Nutidens Bøller friste en kummerlig Tilværelse paa Svineryggen og lignende afsides liggende Steder, ere Forbindelsesveiene med Frederiksberg hævede over enhver Antydning af mindre regelmæssige Sædvaner. Gamle Kongevei er bleven en livlig befærdet Forretningsgade, hvor Urtekræmmere og Modeforretninger, Spækhøkere og Skræddere trives ligesaa godt som paa selve Asfalten. Og Alléen er ved at udvikle sig til en Art Bredgade: en mondain Beboelsesgade med flotte Leiligheder, forsynede med „alle Nutidens Bekvemmeligheder."

Man maa nuomstunder næsten helt ud til Runddelen, før man træffer det gode, gamle Frederiksberg. Og saa træffer man det endda kun i sin uforfalskede Renhed — paa Kirkegaarden. De store Navne, som i sin Tid straalede paa den frederiksbergske Himmel, ere nu huggede ind paa Ligstenene. Der ligger „Trolddom"s Forfatter *Jacobsen*, der er *Anna Nielsen* og *Bindesbøll*, der er *Hostrup* og *Oehlenschlæger* — lutter Navne fra Frederiksbergs Glanstid. Og selve Kirkegaarden bærer ogsaa Præg af at høre Fortiden til. Den er som en venlig Have om den lille snurrige, landlige Kirke i Villastil. Selv den mest pietetløse Jernbanebestyrelse vilde nok betænke sig to Gange, inden den prøvede paa at tage Noget af denne fredelige Jord til Fyld.

De Fortidslevninger, man finder paa den anden Side af Alléen, ere af en ganske anden Art. Det er Alleenberg og Sommerlyst. Af disse er Sommerlyst det fineste med Tyrolere og Koncertsangere „fra det kongelige Theater", medens Alleenberg er det mere folkelige med Sangerinder, hvis første Bekjendtskab med Kunsten just ikke skriver sig fra de kongelige Bræder. Forskjellen betones yderligere ved, at medens man gaaer paa Sommerlyst for at drikke Kaffe, saa er Øllet den herskende Drik paa Alleenberg.

Om Søndagen bære begge de udmærkede Kunsttempler dog omtrent det samme Præg af landlig Ugenerthed og elskværdig Fordomsfrihed. Rundt om ved Havens Borde ere Familierne leirede, Fatter sættende sin Søndagsbajer tillivs, Mutter og Børnene iagttagende dette smukke Naturskuespil med passende Andagt, der undertiden forhøies ved Nydelsen af en Femøres Kage og et Glas Vand. Men det overveiende Element er dog Jenser af alle Vaabenarter med deres militaire Hjerters Tilbedte.

Den, der ønsker at studere de krigerske Egenskabers Indvirkning paa det svage Kjøn, kan overhovedet neppe vælge sig en bedre Observationsplads end Sommerlysts og Alleenbergs Haver en Søndag Eftermiddag. Indledningen til

ALLEENBERG

PARADEBÆNKENE

et nærmere Bekjendtskab er gjerne en Indbydelse til en Karusseltur, en Opmærksomhed, der omtrent svarer til en Inklinationsvals paa et Bal. Herefter stige Tilnærmelserne omtrent i følgende Skala: Automat-Chokolade, Femøres-Kage, Lemonade og tilsidst Kaffe med Hvedebasser i lukket Lysthus. Dette sidste Skridt foretages dog kun af den, der har beraadt sig med sig selv og med Slægt og Venner. Det er nemlig ensbetydende med en Erklæring om, at man har reelle Hensigter, og hvis den Skjønne gengjelder den paa Kaffekandens Bund slumrende Erotik, er Svaret fra hendes Side en Indbydelse til en privat Fællesspisning paa Lammefricasée og Rødgrød i det til den unge Dames Omsorg betroede Kjøkken, og herefter er Forholdet unddraget Offentlighedens Blikke.

Midt i disse specifikt frederiksbergske Omgivelser har det ægte Kjøbenhavn med *K* lagt en lille Skanse. Det er Morskabstheatret, Revyernes glade Scene. Morskabstheatret har fra at være et smaaborgerligt og familieagtigt Forlystelsessted udviklet sig til at blive et af Kjøbenhavnerierts Arnesteder. Herfra, og ei andetsteds fra, udgaaer hver Sommer Parolen om, hvad Kjøbenhavn skal finde grinagtigt og hvad ikke, her creerer *Frederik Jensen* de Refrainer som i den nærmeste Fremtid skal henrykke og idiotisere Byens Børn. Sommeren igjennem forvandler d'Hrr. *Melbye* og *Henriques* den ærværdige Allée hver Aften ved Tolvtiden til en Tumleplads for glade Kjøbenhavnere, der paa Hjemveien med fanatisk Ihærdighed anbefale hinanden at „hilse Din Mo'er“ eller fortsætte Revyens dybsindige Betragtninger over, hvis Tour det nu er til at „skaffe Brændevin og Øl og Kaffe“.

Først naar Bladene begynde saa smaat at gulnes, forsvinder dette brogede Selskab for at opsøge sig lykkeligere Jagtgrunde. Og Frederiksberg tilhører atter sig selv, *sjette Frederik* og Pensionisterne.

Pensionisterne ere den Del af Frederiksbergs Befolkning, der med størst Troskab hænge ved Stedet. Den øvrige Del af Befolkningen skifter, eller den har sine Interesser helt og holdent inde i Byen og lever med i Kjøbenhavnerlivet. Pensionisterne derimod have Intet med den larmende, hæsblæsende By at gjøre, de føle sig kun som hjemme herude i Forstaden, hvor der endnu er en Smule Duft af de gode, gamle Tider. Inde i de smaa Villaer gaaer den afskedigede Oberst eller Præst, ryger af sin Pibe og vander sine Blomster. Solen skinner ned i den lille Have og ind i Stuen, hvor hans gamle Kone sidder med sit Strikketøi. Over Skrivebordet hænge Billederne af Børnene, der nu leve og virke derude i den store, larmende Verden. Men det er ogsaa det eneste i Stuen, der hører Nutiden til. Alt andet er en Menneskealder tilbage, Bøgerne i Bogskabet og Billederne paa Væggen. Den mest opsigtsvækkende politiske Begivenhed, den mest epokegjørende literaire Nyhed vækker ikke halvt saa megen Interesse som det Spørgsmaal, om der kommer Abrikoser paa Espalieret iaar eller om den store gule Rosenbusk vil trives.

Med et Suk seer den gamle Pensionist et femetages Hus reise sig paa Grunden lige overfor. Saa tager han Hat og Stok for at gaa sin sædvanlige Tour i Frederiksberg Have. Den er der dog Ingen, der tænker paa at ødelægge for ham — endnu.

Ved Indgangen staaer selve den af Bissen forevigede Frederik VI og byder ham Velkommen. Børnene lege rundt om „Manden“, mens opsynshavende Ammer, gamle Frøkener, Studenter og Drivere holder Rast paa Paradebænkene, „Pinen“, „Saxen“ eller hvad de nu kaldes i Folkemunde.

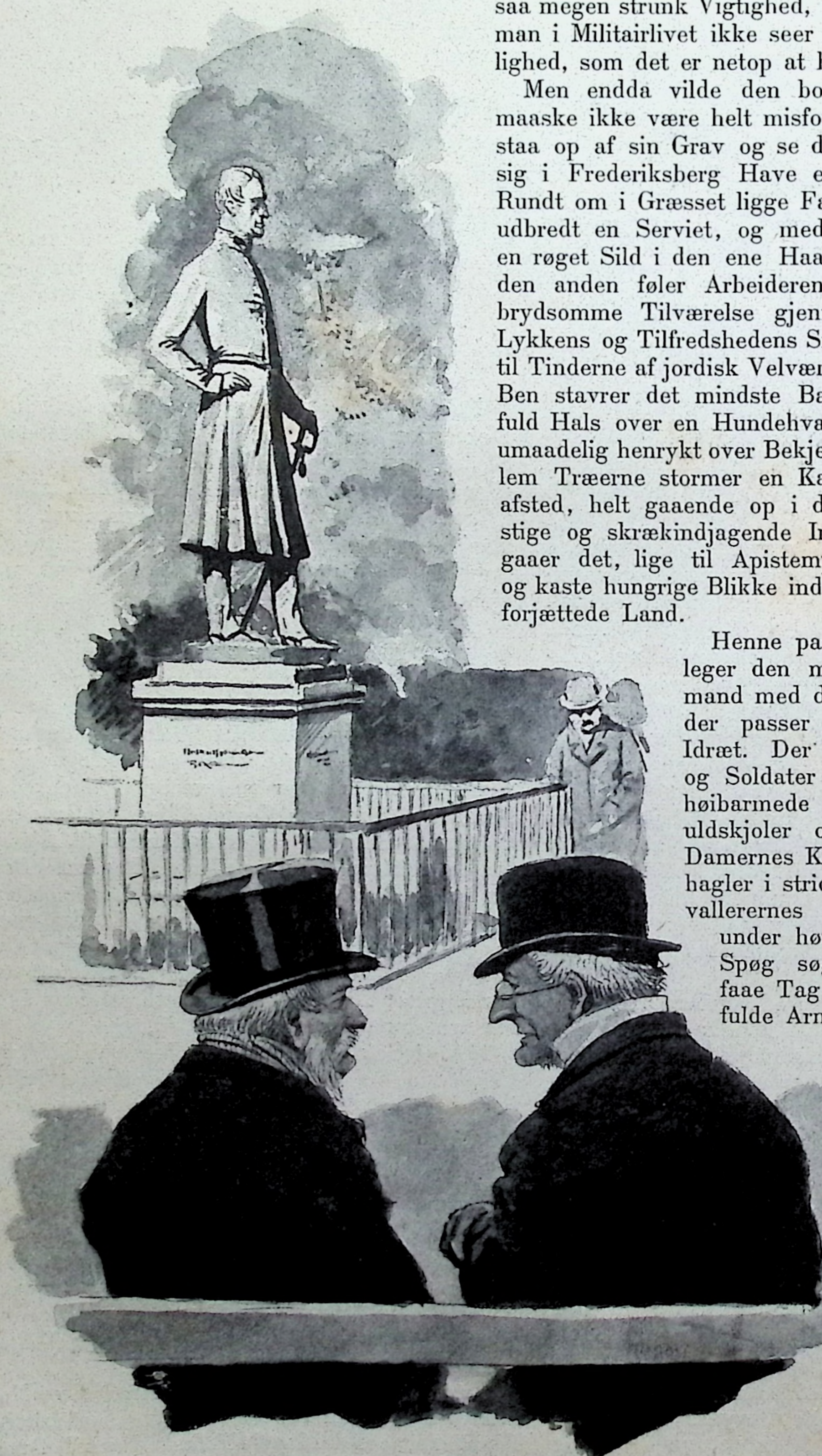
Herregud — sjette Frederik! Her i disse Kanaler var det, han seilede med den „høitelskede Familie“, mens det loyale Folk stod opstillet paa begge Sider af Bredden og med mange Buk og

Knix nød det populaire Skuespil. Tiderne ere skiftede siden da. Nu seile Familierne Sørensen og Petersen selv i de kongelige Kanaler, hvorpaa de fortære deres medbragte Smørrebrød i Slotsparkens Græs. Og Kong Frederiks Slot er nu forvandlet til Læreanstalt for Hærens Elevskole, de smaa militaire Stiklinger, der bære Uniformen med saa megen strunk Vigtighed, som man gjør det, naar man i Militairlivet ikke seer Andet end den Behagelighed, som det er netop at bære Uniform.

Men endda vilde den borgerlige Enevoldskonge maaske ikke være helt misfornøiet, hvis han kunde staa op af sin Grav og se det Liv, der nu udfolder sig i Frederiksberg Have en Søndag Eftermiddag. Rundt om i Græsset ligge Familierne. Foran dem er udbredt en Serviet, og med et haardkogt Æg eller en røget Sild i den ene Haand og en Rundtenom i den anden føler Arbeideren og Smaaborgeren sin brydsomme Tilværelse gjennemlysnet af et af de Lykkens og Tilfredshedens Smil, som hæver ham op til Tinderne af jordisk Velvære. Paa sine korte, tykke Ben stavrer det mindste Barn afsted, jublende af fuld Hals over en Hundehvalp, der paa sin Side er umaadelig henrykt over Bekjendtskabet, og inde mellem Træerne stormer en Kavalkade af ældre Børn afsted, helt gaaende op i deres Rolle som blodtørstige og skrækindjagende Indianere. Opad Bakken gaaer det, lige til Apistemplet. Der staa de stille og kaste hungrige Blikke ind i den zoologiske Haves forjættede Land.

Henne paa Plainen foran Slottet leger den modnere Ungdom Enkemand med den Alvor og Værdighed, der passer til denne fortræffelige Idræt. Der er unge Haandværkere og Soldater og der er svulmende, høibarmede Skjønheder i lyse Bomuldskjoler og med Halvhandsker. Damernes Kinder blusse, og Sveden hagler i stride Strømme ned ad Kavallerernes solbrunede Kinder, og under høirøstet Latter og massiv Spøg søger „Enkemanden“ at faae Tag i en af Damernes kjødfulde Arme.

Af og til forsvinder der et enkelt Par af Rækken. Det kan hænde, at man siden finder dem under Søndermarkens løndomsfuldt hviskende Træer. Thi i Søndermarken er der næsten altid roligt og fredeligt. Den er for den spirende og sø-

UNDER FR. VI.s STATUE

gende Elskov, hvad Frederiksberg Have er for det solidere Familieliv.

Frederiksberg Have, der en Gang var en kongelig Lysthave, og hvor en Gang Caroline Mathilde og Struensee holdt Stævnemøde, er saaledes nu ved Tidernes Ugunst — eller Gunst — bleven forvandlet til et folkeligt Anlæg. Det er ikke mere Statsministre og Dronninger, der mødes i dens Gange, det er Grossererens Kokkepige og den udkaarne Husar. Men lige lys og rund er de stille Sommerafteners Maane, og lige fredelig og uberørt synes Haven, naar man en Sommeraften staaer oppe paa Slotsbakken og seer ind over Byens Taarne og Tage. Man føler sig Byen nær, og dog betages man af Landligheden, saa man har ondt ved at rive sig løs for at sætte sig i en Sporvogn og kjøre ind til Tivolis Fyrværkeri-Raketter og Østergades elektrisk belyste Asfalt.

PLAINEN FORAN SLOTTET

Det mest aristokratiske Sted i Frederiksberg Have er Jostys Pavillon. Her føres der et efter Omstændighederne fashionabelt Liv med saadanne moderne Udskeielser som Chokolade og Kager med Crême. Her er pomadiserede Opvartere, der føle sig overlegne overfor de paa Drikkepengespørgsmaalets Omraade i Uskyldighedstilstand levende ældre Damer, for hvem en saadan Tour til Josty er en Extravagance, som man kun indlader sig paa i Livets allerletsindigste Øieblikke. Her læser den pensionerede Oberst sine Aviser, mens den nybagte Student trakterer et lille Udvalg af sine Kusiner med Lemonade. Og Kunstneren, der søger at komme til Hægterne efter Nattens Anstrengelser, forbauser Omgivelserne ved at nippe til noget saa udpræget moderne som et Glas Absinth.

To Gange om Aaret har Josty sine store Dage. Det er, naar Konfirmanderne komme herud. Noget af det første, hvorved disse Nyudrugede tilkjendegive deres Hensigt at ville leve med i Livet og Verden, er, at de i Flokkevis besætte en frederiksbergsk Sporvogns øverste Etage. Bevæbnede med Merskums-Cigarrør, hvis Længde som Følge af en hidtil uopklaret Naturlov altid staaer i omvendt Forhold til Længden af deres

Personer, begive de sig ind i Frederiksberg Have, hvor der finder en kort Raadslagning Sted om den mest samfundsnyttige Anvendelse af de af goddædige Slægtninge ydede Lommepenge. Resultatet af disse finansvidenskabelige Overveielser bliver gjerne, at man gaaer til Josty. Ved at bestille Øl over det Hele og give fem Øre i Drikkepenge søger man at bibringe Opvarteren et saa imponerende Indtryk som muligt af Ens nøie Kjendskab til den store Verdens Liv. Bagefter gaaer man paa Alleenberg og kjører paa Karussel.

Vil man imidlertid aande et Pust af det gamle Frederiksberg i al dets Oprindelighed, da skal man ikke gaa i Frederiksberg Have men dreie ned ad Pilealléen. Herinde bag Plankeværket tilhøire ligger der nogle Smaahaver, der høre til Slottet, og hvor Funktionairer eller deres Enker fra gammel Tid have Privilegium paa at beværte de Besøgende med Mad, Øl og Vand paa Maskine.

Vi vælge Nr. 16, der vistnok baade er det mest charakteristiske Sted og det, der er bedst besøgt. Det lave, gule Bindingsværks Hus er nu gammelt og skrøbeligt, men det eier en gammeldags, hjertelig Hygge, der hører en svunden Tid til. Kjøkkenet, hvis Dør staaer aaben, straaler af gammelt, blanktpudset Kobbertøi; og Bøgebrændet blusser lystigt i de gamle trebenede Ildgryder (en saa moderne Indretning som Komfur kjendes ikke) under den snurrende Kaffekjedel. Udenfor i Haven, der overskygges af Æble- og Pæretræers frugttunge Grene, er der Lysthuse med primitive Fyrretræes Borde og Bænke, hvor man kan fortære sit medbragte Smørrebrød, mens lyshaarede Børn tumle sig i vild Leg eller nyde Gyngens og Vippebrædtets Glæder.

Her er Idyllen i al dens Jomfruelighed. Man troer sig mange Mile borte fra Byen. Mest af Alt minder det Hele maaske om et Skovløberhus i Dyrehaven. Saa stærkt gribes man af Illusionen, at man ikke vilde blive det mindste forbauset, om man saae Lysthusene besatte af Folk i Dragter fra Fyrrerne, istedetfor af Damer og Herrer fra 95. Kun Tuborgs Ølplakater paa Muren kalde En tilbage til Nutiden og Virkeligheden.

Man føler sig som Barn igjen herude. Der stiger blaahvid Røg op fra Skorstenen paa det lave Hus, der farer landlige robuste Opvartningsjomfruer frem og tilbage, foran paa Bordet staaer den blanke Kobbermaskine fra forrige Aarhundrede. Og Solen skinner, Børnene lege, og næsvise Graaspurve hoppe emsigt omkring for at opsamle Brødsmuler. Henne fra et af Lysthusene lyder der Sang, det er „Der er et yndigt Land“, sunget mere velment end egentlig smukt, ikke just fordi man tænker videre over Ordene, men fordi man er i Stemning og føler Trang til at give denne Stemning Luft. Det Hele er som en Dekoration til en Overskousk Folkekomedie, og man smittes af den gammeldags naive Lystighed og faaer Lyst til at tage sig en Tour i Gyngen eller paa Vippen.

Men udenfor ringler Sporvognen afsted ind ad Byen til. Den minder om, at Frederiksberg paa denne lille Oase nær dog i vore Dage kun er et Stykke Kjøbenhavn.

KONFIRMANDER

En anonym Medarbeider

NOVELLE

AF

JOS. VICTOR WIDMANN

(2. Fortsættelse.)

HAN reiste sig fra Bænken, gjemteManuskriptet ved sit Bryst og begav sig til Redactionslokalet.

Underveis faldt det ham ind, at Offentliggjørelsen af dette andet Afsnit, som forøvrigt var nok til to Numre, kunde berede ham Forlegenheder, ifald Skildringen af Hertug S*** var taget af Livet. Han grundede paa, om der i det spanske Aristokrati fandtes en Forfatter af saa høi Rang, paa hvem den alt andet end smigrende Skitse kunde passe. Han kunde ikke mindes Nogen. Og forresten, tænkte han ved sig selv, forresten er den Opgave, som ved den Ubekjendtes Tillid er stillet mig, altfor høi til at give Plads for smaalige Betænkeligheder. Altsaa afleverede han Manuskriptet i Sætteriet. To Dage efter bragte „Giralda" det første Stykke af Fortsættelsen til det Sted, hvor Forfatterinden henvender sig til sine Landsmænd og minder dem om deres ridderlige Pligt.

VI.

Fortsættelsen af Historien om Condesina Leocadia, som udkom i de to følgende Uger, vakte om muligt endnu større Opsigt end det første Stykke af Fortællingen. Bladet blev slugt; til Madrid blev der bestilt saa mange Exemplarer, at der maatte trykkes et nyt Oplag. Hele Aristokratiet kom i Bevægelse. Men ialtfald i Sevilla opstod der kun ganske vage Formodninger om, hvem Leocadia kunde være og hvem Hertug S***. Rigtignok gik alle Læsere, som sporede eller troede at spore noget Hidalgoblod i deres Aarer, alvorligt ud paa at søge Originalerne til denne Fortælling i de høiere Kredse. Thi Menneskene ere i et sligt Tilfælde sjelden saa kloge at holde sig til en saadan Historles ideale Sandhed; de ville, mere eller mindre kluntet, have fat i Personernes og Begivenhedernes Virkelighed, og vide ikke, at de derved holde noget langt mindre Sandt i Hænderne end det, Digteren giver dem. Altsaa snusede de om i Salonerne, satte kløgtige Miner op, blinkede med Øinene, stak Næsen iveiret og lyttede efter, naar To hviskede sammen, og havde tusinde Formodninger. Men den Ubekjendte maatte være gaaet meget forsigtigt tilværks ved Affattelsen af sin Historie, saa forsigtigt, at selv Redacteuren engang greb sig i den vantro Tanke: Naar Alt kommer til Alt er det Hele kun fortræffelig opfundet! Men han forkastede denne Tanke overfor Enkelthedernes Realisme. Saaledes kom han til den Slutning: Hele Begivenheden har tildraget sig, men ikke her i Sevilla, men muligt i Hovedstaden eller i en eller anden af Spaniens nordlige Provinser. Den gjensidige Afsondring mellem de enkelte Byer og Provinser i Spanien er langt større, end man skulde anse for muligt. Catalonеren er jo ogsaa et helt andet Menneske end Andalusieren, og kun Madrid giver de overordentlig selvstændige enkelte Dele af Spanien en vis Enhed.

Den Eneste, som nu, ved Fortsættelsen af Fortællingen, begyndte at blive betænkelig, var Carlos, Don Peralta's Ven.

„Hvor har Du den Historie fra? Er den af Dig selv?" examinerede han paa sin korte Maade Redacteuren, som han en Aften havde opsøgt i det os tilstrækkeligt bekjendte Værelse; de vare gaaede ud i den indre Gaard, der efter almindelig Skik i Sevilla var udstyret som en Salon med Sophaer, Gyngestole, Smaaborde og andre Meubler. Hele den smukke Aarstid tjener den indre Gaard, som næsten ethvert Hus har, nemlig som det behageligste Modtagelsesværelse. Den, som spadserer i Gaderne og gjennem Gitteret seer ind i disse Patios, seer overalt et lille Selskab, som fordriver Tiden med Conversation eller Musik. Her, i Redactionens Gaard, vare Carlos og Don Peralta alene.

Redacteuren svarede forsigtig paa Vennens to Spørgsmaal:

„Af mig er den ikke. Men jeg kan ikke nævne Dig Medarbeideren."

„Du kan ikke?" vedblev Carlos. „Siig, Du vil ikke."

„Det vilde jeg neppe", svarede Don Peralta,

FRA FREDERIKSBERG. — Nr. 16, PILEALLEEN

„selv om jeg kunde; men det er den rene Sandhed, at jeg ikke kan.“

„*Per Dios!* saa kjender Du selv ikke Forfatteren til dette Bidrag?“ udbrød Carlos og lagde Panden i alvorlige Folder.

„Det er som Du siger“, svarede Don Peralta ligefrem og ærligt. „Jeg beder Dig kun om, ikke at spørge om Mere.“

Carlos tav et Øieblik og lod til at grunde dybt. Saa sagde han langsomt og med en vis Høitidelighed:

„Jeg spørger ikke om Noget, da Du vil have det saadan. Men jeg seer, at Du er gaaet bort fra en af Journalistikens Grundsætninger. En eller anden mystisk Aarsag har bevæget Dig til at aabne dit Blads Spalter for et, som det lader til, omfangsrigt anonymt Arbeide. Tag Dig i Vare, at Du ikke gaaer i en Fælde. Sæt, at din hemmelighedsfulde Medarbeider gik dine Fjenders Ærinde? At Du har Fjender vil du ikke betvivle ved den skarpe Maade, Du altid gaaer frem paa. Hvad mener Du, om nu disse dine Fjender, spekulerende paa dit dem tilstrækkeligt bekjendte Sindelag, havde lagt Dig en Fælde med et Arbeide, de havde leveret Dig, og som muligvis pludselig et eller andet Sted, hvor vi mindst aner det, vækker Anstød og Forargelse? Hvis Du maaske skulde forledes til, uden dit Vidende directe at insultere en eller anden indflydelsesrig Person saaledes, at den Paagjældende er nødsaget til at skride ind imod Dig? Hvem mon denne Hertug S*** er?“

En saadan Mistanke var endnu ikke opstaaet hos Don Peralta: Vennens Ord gjorde et Øieblik dybt Indtryk paa ham. Men inden han kunde svare, bragte Mulatten Gomez de Breve og Aviser, som vare komne med Aftenposten. En lille Pakke laa derved, som Don Peralta øieblikkeligt aabnede. Den indeholdt Fortsættelsen af Grevindens Historie. Denne Gang omslyngede et blegrødt Baand Manuskriptet, som forøvrigt var lagt i et sædvanligt brunt Omslag af Carton. En særlig Seddel var vedlagt; den indeholdt følgende Ord: „Efterat jeg har seet, at min Opfordring nylig til Dem gjennem Posten fandt den rette Vei, sender jeg Dem Resten paa samme simple Maade.“ Trods Vennens Nærværelse kunde Don Peralta ikke dye sig for at kaste et flygtigt Blik paa den første Side af Manuskriptet. Et Udtryk af Glæde opklarede hans Ansigt, da han gjorde det. Og nu henvendte han sig med gjenvunden Tillid og nogen Selvfølelse til Vennen: „Dit sidste Spørgsmaal var“, sagde han, „hvem mon denne Hertug S*** er?“

„Naa?“ spurgte Vennen nysgjerrigt og spidsede Øren.

„Han er en Afdød! en Begravet!“ svarede Redacteuren med en glad Skjælven i sin Stemme. „Efter et Ægteskab, som varede i fire Aar, har han brækket Halsen, da Forfængeligheden drev ham til i sin unge Hustrus Nærværelse at bestige en Hest. Du seer, at Du ialtfald ikke længer kan true mig med denne Hertug.“

Carlos saae forbauset paa Vennen, rystede lidt paa Hovedet, kastede ogsaa et Sideblik paa det blegrøde Baand og paa Bladene, det havde været slynget om. Saa reiste han sig, for at gaa.

„Du brænder, som jeg seer“, sagde han sarkastisk, „. . . jeg mener naturligvis kun af Nysgjerrighed. Jeg lader Dig være alene. Give til Gud, at Hertugens brækkede Hals maa blive det eneste Ulykkestilfælde i denne Historie!“ Med disse Ord gik han. Men med en Henrykkelse, som han ikke vovede at gjøre sig selv Rede for, hentede Don Peralta Lampen, da det imidlertid var bleven mørkt, og gav sig ifærd med, i den stille Patio at læse de Blade, som indeholdt Fortsættelsen af Leocadias Historie.

Det var kun tolv Sider, paa hvilke der blev fortalt, hvorledes den unge Frue gjenvandt sin Frihed ved det Fald, der kostede Hertugen Livet. Fremstillingen var rolig og jevn, men Redacteuren troede alligevel i den simple Beretning om det Skete at høre Noget som sagte Fuglekvidder efter lang Regntid, hin stille Jubel af en ædel Sjæl, som hilser sin Befrielses sollyse Morgen. Selv om den Begivenhed, der blev fortalt her, aabenbart ikke var skeet fornylig, men allerede indtruffen længe før Forfatterinden havde begyndt at skrive den første Linie af denne sit Livs Historie, saa afspeilede Fremstillingen dog den dybe Følelse af Lykke, som dengang opfyldte den unge Kvinde, da hun vidste, at den unaturlige Forbindelse var opløst. Og der fattedes heller ikke en Henvisning til den retfærdige Gjengjældelse, som gav sig tilkjende i Hertugens Dødsmaade. Thi hans Brøde var bleven den indirecte Aarsag til hans Ulykke. At Alderdommen koketterer med en Ungdommelighed, som den forlængst har mistet, fortjener ellers ikke saa haard Straf, da Sligt hører til de almindelige menneskelige Daarskaber, hvis Straf allerede ligger i den Latterlighed, der klæber ved dem. Men i dette Tilfælde var en Brøde gaaet forud, en svær Brøde, og saaledes paaviste Forfatterinden af Manuskriptet paa en delicat men dog tydelig Maade Sammenhængen mellem Uretten og den gamle Mands voldsomme Død.

Da Don Peralta havde læst disse Blade, lagde han det blegrøde Baand paa sin venstre Haandflade og betragtede det længe med et stille, lyksaligt drømmende Udtryk. Rundtom ham var Alt stille; Springvandet i Gaarden lod med stille Plasken den fine Vandstraale falde ned i Marmorbækkenet. Duften af tidligt blomstrende Buske opfyldte den ensomme Patio, og Lampens Skjær kastede et magisk Lys paa ærværdige og smukke Skikkelser, som fra gamle, mørke Billeder paa Gaardens Vægge saae ned paa den tankefulde Mand. (Thi ogsaa denne Gaard havde det Smykke

af Oliemalerier, som man træffer i næsten alle Patios i den andalusiske Hovedstad). Don Peraltas Tanker vare langt borte; det var, som vandrede han gjennem en mørk Bjergkløft, saaledes som „Skjærsilden"s Digter beskriver den, opad, bestandig opad mod et dæmrende Skjær, lig det første Dagskjær, naar det fra Horizontens Rand lyser ned i natlige Afgrunde. „Hvor leder Du mig hen, Du fjerne, rødmende Dagskjær?" spurgte den drømmende Sjæl; den fik intet Svar, men videre gik det, bestandig henimod Udgangen af det mørke Svælg, og hvert Skridt var Lyksalighed, skjøndt Udgangen aldrig naaedes.

Den næste Dag vare Drømmesynerne med aabne Øine vel forsvundne, men til Gjengjeld levede hos Don Peralta den vaagne Tanke: „Du vil se hende!" Denne Tanke opfyldte den unge Mand med glad Livsenergi og, saavidt hans Arbeidspligt tillod det, var han stadig betænkt paa at opsøge den Ubekjendte, der boede i hans Hjerte og tog alle hans Sanser fangne. Hvad han vilde opnaae hos hende, derover gjorde han sig rigtignok ikke Regnskab. Plagede hans nøgterne Forstand ham af og til med dette Spørgsmaal, saa gav han den logiske ubehagelige Spørger den korte Besked: „Se hende! se hende uden Maske!" Mere troede han ikke at forlange, det var ham nok.

Men selv dette beskedne Ønske lod ikke til at ville gaa i Opfyldelse. Forgjæves streifede Don Peralta gjennem Gaderne i den efter arabisk Princip, d. v. s. for Skyggens Skyld saa bugtet som muligt anlagte store By, forgjæves stirrede han op til Altanerne i de Paladser, som han tiltroede Æren af at huse hans Ubekjendte. Den ene Dag gik efter den anden, han saae hende intetsteds, heller ikke paa de offentlige Promenader. Imidlertid bragte hans Blad Fortsættelsen af Leocadias Historie, Skildringen af hendes Studier i Bibliotheket og derefter det sidst indløbne Stykke, som fortalte om Hertugens pludselige Død. Da Læserne heller ikke i dette Afsnit kunde gjætte paa en bestemt Personlighed — skjøndt det ikke skortede paa Formodninger — følte Redacteuren sig fuldt overtydet om, at den virkelige Begivenhed, som dog aabenbart laa til Grund for Fortællingen, maatte være foregaaet andetsteds, maaske slet ikke i Spanien, i Portugal? i Frankrig? Hvem kunde sige det? Men at den Ubekjendte var Forfatterinden til Manuskriptet og at hun deri fortalte sin egen Historie, det nærede han aldeles ingen Tvivl om.

Ved alt dette var man naaet den stille Uge med hin vidunderlige Festlighed, som ogsaa lokkede Redacteuren, der ellers holdt sig borte fra kirkelige Ceremonier, til Domkirken. Paa en af de første Dage i den stille Uge opføres foran Domkirkens Høialter den berømte Dans *de los seises.* Unge Drenge af Byens fornemste Familier, klædte som spanske Riddere i Middelalderen, med befjedrede Hatte, opstilles i to Rækker paa et stort Tæppe foran Høialteret. Kirken er mørk; kun Hovedkapellet er oplyst. Paa Tegnet fra en Domherre lyder ned fra Choret en høitidelig, stemningsfuld Violinmusik, et gammelt Værk af Componisten Eslava, vidunderligt afpasset efter de unge Adelsbørn, som nu efter denne Musik begynde at bevæge sig i Contredanspas, dele sig under hundrede nydelige Vendinger, flette sig ind i hinanden, opløses og atter forenes. Efter en Stund istemme de selv, Alle tilhobe, en melodisk behagelig Sang, der i den store Kirkes Mørke gjenlyder som et Englechor og pludseligt forstummer, idet Dansen nu fordrer stærkere Bevægelser og derfor, foruden Violinernes skarpere udprægede Rhythmer, ogsaa af Drengene ledsages af Castagnetter.

Don Peralta forsømte aldrig Leiligheden til at overvære dette eiendommeligt gribende Skuespil. Den yndige Musik, Virkningen af de unge Stemmer i Domkirkens umaadelige Rum, disse smaa Mennesker foran det uhyre Alter, den alvorlige Dans, en Form for Tilbedelse af Guddommen, som kun et sydligt og katholsk Folk kunde opfinde, den gammeldags Dragt, de Andægtiges knælende Mængde — Alt i Forening forekom den phantasifulde Mand som en Incarnation af Poesien, og hans rationalistiske Betænkeligheder tav overfor denne Aabenbaring af en ligesom overjordisk Skjønhed.

Altsaa indfandt Don Peralta sig da til den fastsatte Tid i den mørke Domkirke som en af de første Besøgende og glædede sig forventningsfuld til de sølvklare Drengestemmer og til denne Dans af den barnlige Uskyld, som i Hjertes Enfold hylder Livets Mysterier.

De store Chorstole paa begge Sider af Alteret vare, forsaavidt Domherrerne ikke selv benyttede dem, forbeholdte Byens første adelige Familier; Forældre og Slægtninge af de adelige Drenge havde selvfølgelig Fortrinsret til at overvære denne Dans saa nær som muligt. En tyk Silkesnor med Kvaster, trukket fra een Pille til den modsatte, holdt det øvrige Publikum i en vis Afstand. Redacteuren var dog kommen til at staa ved den ene Pille og tætved denne lette Skranke, der hos et saa høfligt Folk, som Andalusierne ere, var fuldkommen tilstrækkelig til at sikkre de smaa Dansere og deres Slægtninge den nødvendige Plads. Bag Don Peralta stod tilfældigt flere gallonerede Tjenere, efter Livréet at dømme i Hertugen af Montpensiers Tjeneste. De fornemme Besøgende, Damer og Herrer, havde lige indtaget deres Pladser i Chorstolene, og den lille Ridderskare kom fra Sakristiet og stillede sig op foran Alteret, for hvilket de Alle bøiede Knæ.

Aandeløs Stilhed leirede sig over Mængden i den mørke Domkirke. Da svirrede den første smeltende Violintone ned fra Choret, ligesom

Lyset fra en fjern Fixstjerne i Natten træffer den ensomme Søvnløses Øie og bringer ham en Hilsen fra en Verden, der ikke er denne Jord.

I dette Øieblik løftede Don Peralta Hovedet, og hans Blik traf et af Alterlysene klart belyst kvindeligt Ansigt af det ædleste Udtryk. Og da han overrasket stirrede paa dette Ansigt, dernæst paa den hele i sort Fløiel indhyllede Skikkelse og atter søgte tilbage til Ansigtet og saae et stort sort Øiepar, der med rolig Deltagelse var rettet mod de smaa Danseres Gruppe — da vidste han pludselig, at hans mest brændende Ønske var opfyldt, at hans Ubekjendte, den samme Dame, som han ogsaa i Parken havde seet paa Afstand, denne Gang var i Nærheden af ham og maatte forholde sig rolig, ialtfald saalænge den religieuse Dans varede.

Denne Opdagelse gjorde et saa mægtigt Indtryk paa den unge Mand, at selv Eslavas himmelske Musik gik tabt for ham i de stormende Følelser, som gjennembølgede hans Indre.

Endnu stirrede Don Peralta som forstenet paa den unge Dame, da der bag hans Ryg hørtes en tilfældig Hvisken, der uvilkaarlig tvang ham til at vende Hovedet om. Det var de allerede omtalte Tjenere hos Hertugen af Montpensier, der netop begyndte en lille Privatsamtale, formodentlig om de fornemme Herskaber paa begge Sider af Alteret. For Folk af deres Art er Intet helligt og Intet interessant, som ikke hører til *high life* og staaer i directe Forbindelse med de gammeladelige Familier, de tjene hos. Saa fik Redacteuren det pludselige Indfald om muligt hos disse Tjenere, som et gunstigt Tilfælde havde ført i hans Nærhed, at forhøre sig om, hvem den smukke Ubekjendte var. Skulde de to Gallonerede kjende ham, var det jo ikke paafaldende, naar en Redacteur benyttede en saadan Leilighed til at forhøre sig om Samfundets Spidser. Nysgjerrighed er en Cardinaldyd for en Journalist, ligefrem en Embedspligt. Hurtig besluttet trykkede Don Peralta en stor Sølvmønt i Haanden paa den ham nærmest Staaende og spurgte dæmpet, om Tjeneren kunde sige ham Navnene paa nogle af Herskaberne?

„Al servicio de Usted!“ (til Deres Tjeneste) sagde den Tiltalte smidig, uden dog at gjøre nogensomhelst paafaldende Bevægelse, da han med sin Stands Takt strax havde indseet, at den Spørgende ønskede denne Oplysning i al Stilhed. „Hvem skal jeg nævne Dem? Jeg kjender dem Alle!“ En naturlig Undseelse afholdt Don Peralta fra ligestrax at forhøre sig om den unge Dame; men han sørgede for at spørge om de Personer, der befandt sig i hendes Nærhed, saa at det ikke blev paafaldende, naar han ogsaa søgte Oplysning om hende. Tjeneren nævnte forskjellige ligegyldige Navne, alle af pompeus Klang med de mange y'er, som antyde de fornemmere Familiers indbyrdes Slægtskab. Nu spurgte den videbegjærlige Redacteur om den robuste Herre med det gullige Ansigt, der stod ved Siden af den i sort Fløiel klædte, smukke unge Dame.

„Aa!“ sagde Tjeneren, „de skal snart giftes. Hun er Enkegrevinde Z*** y M** y C* fra Burgos og har kun i nogle Uger sammen med Slægtninge opholdt sig i Sevilla, da her underhandles om hendes Giftermaal med netop denne hendes Sidemand, Fyrst N***.“ Redacteuren bevarede efter denne uventede Oplysning saa megen Fatning, at han kunde mumle et flygtigt „Tak!“, men saa hørte han ikke mere efter, da den ivrige Betjent, der var stolt af sit Personalkundskab, uspurgt endnu opregnede et halvt Dusin pathetiske aristokratiske Familienavne.

Hun skal giftes igjen! Denne ene Tanke beherskede den unge Mands Sjæl. Og til hvem skal hun knyttes? Til Fyrst N***, der i hele Andalusien er bekjendt som en af hine almindelige Levemænd, der ikke have Sans for Andet end for Danserinder, Tyrefægtninger, Jagthunde og Heste, en Mand, som ved et Giftermaal med den første den bedste Cirkusrytterske fik en langt mere passende og for ham selv mindre generende Livsledsagerske end ved et Giftermaal med et fintfølende, ædelt kvindeligt Væsen. Kunde denne Forbindelse være efter den unge Enkes eget Valg? Don Peralta følte det som en Uretfærdighed, overhovedet at opkaste dette Spørgsmaal. Nei! dette stakkels, unge Væsen skulde aabenbart for anden Gang bedrages for sin Ungdom; simple Penge- og Adelshensyn drev atter et lumpent Spil med en enestaaende smuk og ædel Kvindes Liv.

Mægtigt greben af disse Overveielser gjorde den unge Mand uvilkaarligt en af hine energiske Armbevægelser, hvis Symbolik syntes at sige: Lad os sønderrive Lænkerne! De bag ham Staaende tilkastede hverandre forbausede Blik; Enkelte tænkte maaske, at Synet af den religieuse Dans gjorde et saa mægtigt Indtryk paa Tilskueren, og at den paafaldende Gestikulation var et uvilkaarligt Udtryk for Beundring. Men ogsaa i Chorstolene havde nogle af de Tilstedeværende lagt Mærke til Bevægelsen, og tre, fire ligegyldige Øienpar fæstede sig paa Redacteuren med det tankeløse Udtryk, der er eiendommeligt for Mennesket, hvor ingen dybere Interesse lægger Beslag paa det. Men allerede i det næste Sekund fulgte disse Øine igjen Drengenes Dans.

Et Par Øine undtagne! Damen i Fløiel havde ved det sparsomme Skin, som Alterlysene lige kastede paa den forreste Række af de bag Snoren staaende Andægtige, gjenkjendt Redacteuren. Man vil mindes, hvordan hun ved sit Besøg i hans Arbeidsværelse, havde taget Plads saaledes, at hun selv vendte Ryggen til Vinduet, medens det fulde Lys faldt paa Mandens Træk. Disse Træk vare saa udtryksfulde, at man ikke glemte saa let, og især havde den unge Dame, som den-

gang søgte i disse Træk at læse Svaret paa hendes literaire Anmodning, indprentet sig dem dybt. Hun kjendte ham derfor strax.

Don Peralta saae dette sorte Øienpar hvile paa sig og bemærkede henrykt, at Damen denne Gang ikke tænkte paa, at unddrage ham Synet af dem. Vel var hun bleven bleg som et Lig, da hun saa uformodet havde opdaget ham, og hendes første Indskydelse, da ogsaa hans Blik hvilede ufravendt paa hende, var ganske vist at skjule sit Ansigt bag sin store, sorte Vifte, som hun slog helt ud. Men hun gjorde det ikke, hun løftede kun Viften op i Høide med sit Bryst, og uagtet det forræderiske Blod med kun altfor stor Hast vendte tilbage til hendes Kinder, vedblev hun roligt at stille sit Ansigt til Skue for den Mand, der hidtil saa redeligt og tro havde opfyldt hendes Ønsker. Af og til sænkede hun rigtignok Øinene men løftede dem saa atter med et Udtryk af beskeden men alvorlig Deltagelse.

Don Peralta, udsat for disse Blikke, kunde ikke Andet, end næsten umærkeligt at lægge den høire Haand udbredt paa sit Hjerte, som for derved at antyde, at Damen med Sikkerhed kunde stole paa ham. Til hans Forbauselse blev denne Gestus besvaret med et for ham let forstaaeligt Tegn fra den unge Enke. Hun lod sin venstre Haands Pegefinger glide langsomt frem og tilbage paa den opslagne, kolossale Vifte; to Gange udførte hun denne Bevægelse, som Don Peralta strax forstod. Ligesom denne Finger bevægede sig frem og tilbage ved den nederste Ende af Viften, som en enlig Spaserende, saaledes skulde han selv gaa forbi Damens Bopæl; for en Spanier var dette Tegnsprog saa hævet over enhver Misforstaaelse, at Redacteuren skjælvede ved den Tanke, at ogsaa de bagved Staaende kunde have bemærket dette Tegn. Dybt rødmende bøiede han langsomt sit Hoved, for at antyde, at han havde forstaaet hende. Da han atter saae op, saae hun ikke mere hen i den Retning, hvor han stod, hun lod til igjen kun at beskjæftige sig med Dansen, som nu lakkede mod Enden.

De fornemme Herskaber forlode Domkirken, efterat Ceremonien var tilende, gjennem en særlig Udgang. Don Peralta, som ikke turde følge dem ad denne Vei, kom altfor sent udenfor Hovedportalen til endnu engang at se sin Dame. Til Gjengjeld trøstede den Tanke ham, at han endnu samme Aften turde nærme sig hende. Det Palads, hvor Grevinde Z*** y M** y C*s Familie var taget ind, var let at opspørge; Redacteuren benyttede sig til den Ende af et saa uromantisk men til Gjengjeld paalideligt Hjælpemiddel som Posthuset, og fik der at vide, at den fremmede Familie fra Burgos boede i Nærheden af Alcazar, altsaa paa den samme Plads, hvor Domkirken ligger.

Aftentimerne indtil Mørkets fuldstændige Frembrud forløb i forventningsfuld Uro for Redacteuren. Endelig var Mørket faldet paa, en Nat uden Maaneskin, men med funklende Stjerner, ved hvis Skjær man vel saae Omridsene af de Skikkelser, som passerede gjennem Gaderne, men ikke kunde skjelne deres Træk. Don Peralta, indhyllet i en Kappe, havde passeret Domkirkepladsen og gik nu, opmærksomt speidende op mod det ham betegnede Hus, langsomt og sagte langs Façaden af den gammeldags Bygning. Modstridende Følelser opfyldte ham — triumpherende Glæde over, at Damen havde stævnet ham til dette Møde, og en vis Skuffelse over, at hun, som han allerede i Stilhed tilbad som en Gudinde, nedlod sig til en saadan Tilstaaelse, der syntes at stille hende i Række med almindelige spanske Damer. Han var baade henrykt og bedrøvet over denne forestaaende Sammenkomst; hans Hjerte bankede, naar han tænkte sig Muligheden af, at han om faa Minuter gjennem Gitteret turde trykke denne lille, velformede Haand til sine Læber, men han følte tillige, at den himmelske Høihed, der ligesom omsvævede den Ubekjendte, veg fra hende ved denne Tilstaaelse af en natlig Sammenkomst.

Naar han med slige Tanker gjorde Gjenstanden for sin Tilbedelse Uret, saa skulde han ikke undgaa sin Straf. Thi efter at han i henved et Par Timer var gaaet op og ned foran Huset og allerede tænkte langt mildere om den Tilstaaelse, der kunde ligge i den længselsfuldt Ventedes Tilsynekomst, end i Begyndelsen, faldt pludselig fra Altanen i det gravstille Hus en Pakke ned for hans Fødder, uden at Don Peralta havde kunnet se Skikkelsen, der kastede den ned. Og saa bagefter forblev Alt dødstille, og hans Eventyr var aabenbart tilende.

I dyb Skamfuldhed havde Redacteuren bukket sig efter Pakken og hurtigt stukket den til sig. Det gik pludselig op for ham, at Damen kun havde sat ham Stævne her for hurtigst muligt og ad mere directe Vei end gjennem Posten at levere ham Fortsættelsen, maaske Slutningen af Historien. I hans Skamfuldhed blandede sig tillige Harme. For hende er jeg altsaa ikke Andet end et Middel til at bringe hendes Historie frem for Publikum! Hun benytter mig, som man benytter en Hammer, en Pen eller et andet dødt Redskab! Nei! værre end det! Hun spekulerer med de Følelser, som en Kvinde af hendes sjelne Skjønhed, hvad hun altfor vel veed, maa opvække i enhver Mands Bryst. Disse Følelser benytter hun som en Snor, for at lede mig efter hendes Villie. Og jeg Taabe troede idag at læse Kjærlighed i hendes Blik!

Dette var omtrent de Tanker, som bevægede Redacteuren, efter at han havde stukket Pakken til sig. Endnu tøvede han et, to, tre Minuter paa samme Plet; det blev tilsidst til et Kvarter. Saa fjernede han sig, rask besluttet, og gik hjem.

Allerede underveis lagde hans Vrede sig. Han indsaae det Uberettigede deri og sagde til sig selv: Hvad giver mig Ret til at gjøre Fordring paa denne Dames Kjærlighed? Hun skylder mig sin Agtelse, og den skjænker hun mig sikkert. Hvilket stort Bevis paa Tillid har hun ikke givet mig, idet hun ikke længer vil være en Ubekjendt for mig og ovenikjøbet har opfordret mig til at hente Fortsættelsen af Historien ved hendes Hus. Men Kjærlighed!

Hvor turde jeg fordre Kjærlighed? Ovenikjøbet af en Ulykkelig, der har nok at gjøre med at afværge uberettigede Krav i sin egen Familie. Det var en forfængelig Tanke, at indbilde mig, at denne skjønne Kvinde maatte elske mig, blot fordi jeg for hendes Skyld noget souveraint har tilsidesat nogle redactionelle Sædvaner og offentliggjort hendes anonyme Meddelelser, som kun gjorde mit Blad Ære. Hvor skjændigt, naar en saadan Ulykkelig ogsaa hos Den, i hvis Haand hun har lagt sin Ære og som hun har valgt til sin Beskytter, blot skulde støde paa Egoisme! Nei! vort Forhold er mere ideelt. Jeg vil lade mig nøie med at være hendes Ven, hendes Bistand, hendes Beskytter, om saa skal være hendes Redningsmand, uden at bilde mig ind, at en for enhver ægte Caballero naturlig brav Handling giver mig Krav paa en ubeskrivelig Lykke.

Saaledes havde Don Peralta fundet sig selv igjen. Det laa i denne Mands lidenskabelige Natur, undertiden at begaa en Feil, der for fjernere Staaende kunde se ud som en Charakterfeil, medens Phantasien i Forbindelse med det noget varmblodige Temperament var den eneste Aarsag til et saadant Misgreb. Men ialtfald varede Forvildelsen hos Don Peralta aldrig længe. Arbeidet paa hans indre Menneske var baade et uafladeligt og ærligt. I saadanne Tilfælde pleiede han at holde de skarpeste Prædikener for sig selv og ligesom stille sig foran et Speil, der sandelig ikke smigrede ham. Efter hans Begreber var forøvrigt det moralske Menneske ikke Den, som aldrig veg fra den rette Vei, men derimod Den, som ikke lod en saadan Forvildelse ustraffet og ikke hvilede, før den indre Ligevægt var gjenopnaaet og Sandheden mod det egne Selv atter beherskede hele Følelseslivet.

Don Peralta begav sig med Manuskriptet ind i sit Redactionslokale, hvor han hastigt tændte Lampen, der stod paa hans Skrivebord, for ufortøvet at give sig ifærd med Læsningen af de ham tilkastede Papirer.

Et blodrødt Fløielsbaand var denne Gang viklet om de faa Blade.

Manuskriptet begyndte med følgende Ord:

„Jeg har i sin Tid, da jeg begyndte at fortælle Leocadias Historie, givet mine Læsere det Tilsagn, at denne Historie var en ny Historie, saa ny, at den endnu langtfra havde fundet sin Afslutning og at Ingen af Læserne kunde vide, om han ikke selv var bestemt til personlig at gribe ind i Fortællingens Gang.

„Idag beviser jeg nu mine Læsere, at jeg dengang ikke har sagt for meget.

„Viid det, høihjertede Ætlinge af saa mange stolte Ridderslægter, viid det ogsaa I, jevne men følsomme Mænd og Ynglinge af Folket: Leocadia lever! Hun lever i Eders Midte! men hun lever kun, for igjen at blive levende begravet i en Mands Arme, som hun hader.

„Har I seet den ulykkelige Hest, som allerede een Gang var bleven udsat for Tyrecirkus'ens Rædsler, men første Gang slap med et svagere Stød, som kun forbigaaende lammede dens Kræfter og kastede den om i Sandet? Har I seet den gyse, naar den en Uge efter atter føres ind paa den samme Arena, atter seer sig omringet af den ligegyldige Hob, som ikke vil staa den bi, naar de frygtelige Horn rette sig mod dens Bringe? O! I se det hver Søndag, dette Skuespil, og røre ikke en Haand.

„Saaledes vil I sagtens ogsaa finde Eder i, at Leocadia for anden Gang bliver tvungen til et vanærende Ægteskab. Atter bliver der disponeret over hende som over et Offerdyr. Kun at hun denne Gang i Forveien veed, hvad der venter hende. Første Gang var hun et uskyldigt, intetanende Barn.

(Fortsættes).

Rembrandt van Rijn.

DER havde efterhaanden om den store hollandske Maler dannet sig en Sagnkreds, der stillede hans Person og Charakter den skarpeste Kontrast til hans Værker. En raa og simpel Person, der søgte sin Omgang blandt den laveste Pøbel, karrig indtil Smudsighed, blottet for ethvert Begreb om Hæderlighed og Sømmelighed, saaledes havde Houbraken og hans Afskrivere tegnet Portraitet af den Mand, hvis Værker i Farve og Udtryk rummer en Dybde og Skjønhed, der hverken før eller senere er naaet. Først ind i vort Aarhundrede stillede Archivstudier, de eneste paalidelige Kilder, Kunstneren i den rette Belysning og lod hans Person træde frem i Høide med hans Værker.

Rembrandt Harmensz van Rijn blev født den 15. Juli 1606 eller 7 i Leyden, den samme By, som hundrede Aar tidligere havde huset den berømte Maler og Kobberstikker, Lukas van Leyden, indenfor sine Mure. Han var yngste Søn af Mølleren Harmen Gerritzoon van Rijn og Neeltge Willemsdochter van Suydtbrouck. Mærkeligt nok har Sønnen ikke foreviget Faderens Træk, medens Moderen har siddet Model

for flere af hans Ungdomsraderinger, deriblandt den først daterede, fra 1628. Maaske har han, som den yngste, været hendes erklærede Yndling, saa det skyldes hende, at han, istedetfor sine tre ældre Brødre at indtage en Haandværkers mere beskedne Stilling, blev udseet til „ved sine Kundskaber at gavne Staden og Staten“ og sendt i Latinskole, hvorfra han i 1622 dimitteredes til Universitetet i Leyden. Hans Hu stod dog ikke til lærde Materier; han vilde være Maler. Faderen satte ham derfor i Lære hos Jacob Isaackzoon van Swanenburgh, en temmelig ubetydelig, men dengang anseet Maler. Hos denne blev han i tre Aar og kom derefter i Kost og Lære hos Maleren Pieter Lastman i Amsterdam. Baade Swanenburgh og Lastman havde studeret i Italien, og deres Kunst gik ud paa at efterligne Italienerne. Lastman havde i Rom været Elev af Frankfurteren Adam Elshaimer, hvis fint malede Billeder udmærke sig ved stærke Lysvirkninger — Lampelys, Ildskjær og Maaneskin. — At Rembrandt fra disse Lærere har hentet Impulsen til det *Clairobscur*, der giver hans Malerier en saa egen Farveglød, er høist sandsynligt, men ligesaa let forklares det, at han efter kun sex Maaneders Læretid hos Lastman mente, at nu kunde han arbeide videre paa egen Haand, og tog hjem til Leyden. Rembrandts Kunst betyder netop et Brudd med hele den tomme Skjønhedssøgen, der var hentet fra Italien. Ved Skjønhed forstod han ikke Formens men Farvens.

Om denne Periode af Rembrandts Ungdom veed man ellers Intet. Hans stærkt nationale Kunst har givet Anledning til den Paastand, at han aldrig har været udenfor sit Fødeland; af enkelte af hans Værker fremgaaer det dog, at han har optaget og behandlet fremmede landskabelige Indtryk, som ikke kunde blive ham til Del i Hjemmet. Maaske er dette skeet i hans Ungdom, og da i Aarene fra 1622 til 27.

Først i 1628, da den 15 Aar gamle Gerrit Dou fra Leyden indtræder som Elev i den 21-aarige Rembrandts Atelier faae vi enkelte Oplysninger om Rembrandts Virksomhed. Lærer og Elev bleve kun sammen i tre Aar, da Rembrandt i 1630 flyttede til Amsterdam, men desto mere interessant er det, at disse to Kunstneres gjensidige Indflydelse paa hinanden var af langt større Varighed; Gerrit Dou blev i det Væsentlige sin første Maneer tro, Rembrandt, hvis Arbeide i de første ti Aar vise den samme miniaturagtige Udførelse, forlod efterhaanden denne Maneer, for at erstatte den med en mere bred, dristig og bred Behandling i Portraitet.

I Amsterdam, den stolte og rige Hovedstad i de forenede Provinser, opnaaede den 24-aarige Maler snart stor Anseelse, han kjøbte sit eget Hus i Breestraat, og en hel Skare Elever flokkedes om ham. Det fortælles, og Inventariet gjør det sandsynligt, at han lod dem arbeide i afsondrede Rum, for at det Inviduelle i deres Talent bedre kunde bevares og deres Kunst undgaa skolemæssig Ensformighed.

Her fandt Rembrandts Forkjærlighed for det Hæslige rig Næring. Især følte han sig tiltrukken af Jødekvarteret med dets maleriske Skikkelser. Her var interessante Modeller i Mængde. Men han opsøgte ikke alene de jødiske Modeller paa Grund af deres personlige maleriske og characteristiske Ydre, men saae i dem Repræsentanter for det udvalgte Folk, og det var en Slags historisk Samvittighedsfuldhed, naar han betragtede dem som de eneste ægte Modeller for bibelske Kompositioner, — og Samvittighedsfuldhed var jo det egentlige Grundtræk i den hollandske Kunst. Men i det daværende Midtpunkt for Verdenshandelen, hvor Folk af alle Nationer mødtes, fik han ogsaa Leilighed til at finde andre charakteristiske Modeller. Originalen til „Manden med Pelshuen“, nu i Eremitagen i St. Petersborg, har Kunstneren aabenbart truffet i Amsterdam og følt sig tiltrukken af den polske Adelsmands stolte Skikkelse. Hvorfor skulde Rembrandt reise ud, her kom de jo til ham, Mennesker og Dyr, Persere og Negere, Elefanter og Løver.

To Kvindeskikkelser beherske Rembrandts Kunst. Den første er hans Moder, hvis charakteristiske Træk han i sine ældste Raderinger har gjengivet med en saa uforlignelig Kjærlighed og Ynde. Den anden optræder i hans Arbeider efter 1632, en smuk Kvinde, med frisk Teint, smilende Mund, livlige Øine, svært, gulblond Haar. Snart er hun den unge Pige med muntert og skjelmsk Smil, snart er hun smykket som en Dronning, funklende af Guld og Juveler, snart sidder hun i beskeden Dragt som den ærbare Husmoder, der er Solen i sit Hjem.

Det er Rembrandts første Hustru, Saskia van Ulenburgh.

Saskia var Datter af den 1624 afdøde Retslærde Rombertus Ulenburgh, Raadsherre og Borgermester i Leeuwarden, i sine sidste Leveaar tillige Medlem af Raadet i Friesland. Hun var født 1612 og havde tilbragt sin Ungdom hos sine gifte Søstre, de sidste Maaneder af Aaret 1633 i Franeker hos Søsteren Antje, der var gift med den theologiske Professor Johannes Maccovius. Hvor Rembrandt lærte hende at kjende, vides ikke, men faktisk er det, at han allerede i 1632 kjendte og portraiterede hende, da der i Galleriet i Stockholm findes hendes Portrait, malet af Rembrandt og signeret 1632, og et andet fra samme Aar i Brera i Milano. Deres Bryllup stod d. 22. Juni 1634 i St. Annakirken i Bildt, hvor Saskia dengang opholdt sig hos sin Søster Hiskia, der var gift med Amtssecretairen Gerrit van Loo.

I Malerisamlingen i Kassel se vi hendes Billede som Brud: Hun bærer rød Fløiels-Hat, med Guldbroderi og hvid Strudsfjer, Kjole af mørke

rødt Fløiel, med Underærmer af et let, gyldengraat Stof med kulørte Smaamønstre, en mat blaalig, med Guld og Farver baldyret Krave; hun har let kastet en Pelskaabe over sig; i Haaret, om Halsen, paa Brystet og Armene glimrer og funkler det af Guld, Perler og Juveler; i den behandskede Høire holder hun en Rosmarin, og tankefuld seer hun hen for sig, vendende Ansigtets jomfruelig rene Linier i Profil mod Tilskueren. Tredie Dagen efter Brylluppet, da han sidder med sin unge Hustru i Hjemmet i Breestraat, tegner han med Sølvstift igjen hendes Træk: Med Hovedet støttet til Kinden, seer hun med munter Tilfredshed frem under den bredskyggede Straahat, med et Blik, der ikke er beregnet for ukjendte Betragtere af Bladet, men kun gjelder Tegneren selv. Og paa det skjønne Blad, der nu findes i Kobberstiksamlingen i Berlin, har han skrevet for at Ingen skulde tage feil: „Det er afbildet efter min Hustru, da hun var 21 Aar gammel og tredie Dagen efter vort Bryllup“. At han selv i sin Kjærlighedsrus har taget feil af Datoen, hvad gjør det, det har kun skaffet de Lærde forgjæves Hovedbrud, intet Andet.

Men det er ham endnu ikke nok, han maa forkynde sin Lykke for hele Verden. Og det Dobbeltbillede, som nu findes i Dresden, bliver til. Klædt som fornem Kavaler, Kaarde ved Lænd, Fløielsbaret med bølgende Strudsfjer paa det lange, lokkede Haar, sidder Rembrandt ved et rigtdækket Bord, i den høire Haand løfter han et Glas skummende Vin, den venstre har han lagt om sin Hustru, der sidder paa hans Knæ. Ved en stærk Dreining af Halsen, vender Saskia Hovedet om og seer glad men adstadig paa Tilskueren. Hele det farveglødende Billede aander Velstand, Saskia bærer kostbare Juveler, rigtignok kun en ringe Part af de Skatte, hvormed Rembrandt overøste sin elskede Hustru, og som gav hans Slægtninge Anledning til offentlig at anklage ham for Ødselhed. Det er det eneste af alle de mange Selvportraiter, hvorpaa Rembrandt leer, men Smilet er kunstlet, han, der kunde give enhver Følelse et saa gribende Udtryk, kunde ikke fange den smittende Latter. Han var for dyb en Tænker, for alvorlig en Mand.

En Radering fra 1636 danner paa en Maade et Pendant til Maleriet i Dresden. Det er ikke den festlige Jubel ved det funklende Taffel, men en Hymne til Hjemmets stille Hygge. Det er Aften. Saskia har sat sig hen, for at udhvile sig efter Dagens Arbeide, men den utrættelige Kunstner har kun ombyttet Værkstedet med Daglígstuen og hentet Papir eller Kobberplade for at følge de kunstneriske Indskydelser, Øieblikket byder.

I otte Aar varede Kunstnerens Lykke. Saa, samme Aar „Nattevagten“ blev til, 1842, døde Saskia og blev den 19. Juni begravet i den gamle Kirke. Med hende slukkedes Lyset i hans Liv. Men endnu Aar efter hendes Død dukkede hendes uforglemmelige Billede mere end engang frem for hans Kunstnerøie, og vi møde hende i senere Malerier og Raderinger som en uvilkaarlig Reminiscens.

Nu da han ikke længer kunde bedække Saskia med Juveler, slugte Kunstvennens Samlinger Kunstnerens Indtægter, selv den ikke ubetydelige Formue, Saskia havde efterladt, var ikke tilstrækkelig. Siden 1653 havde Rembrandt laant større Summer, som han ikke kunde betale tilbage, og i 1656 blev han erklæret fallit. Forinden havde han overdraget Huset i Breestraat til Sønnen Titus, for at sikkre ham hans Mødrenearv. Alle de rige Kunstskatte, Rembrandt havde offret saa betydelige Summer paa at tilveiebringe, og som i vore Dage vilde indbringe over en Million Gylden, indbragte kun den ubetydelige Sum af ca. 5000 Gylden.

Auctionen fandt Sted i Gjæstgivergaarden „Keizerskroon“, hvor Rembrandt ogsaa var flyttet hen — Regningen fra hans Ophold der er endnu opbevaret, den beløb sig til 130 Gylden 2 Styver, men blev først betalt i 1660. — Siden boede han paa forskjellige Steder, skiftede hyppigt Opholdssted, levede meget tilbagetrukken, omgikkes kun Faa, blandt hvilke hans oprigtige Beundrer, Borgermester Jan Six, indtager den første Plads.

I hans senere Aar møde vi endnu to andre Kvinder, af hvilke i Særdeleshed en, ved Aaret 1658 gjentagne Gange kommer til Fremstilling i hans Værker. Hverken smuk eller ung, interesserer hun i høi Grad ved den Kontrast, hendes Portraiter danne til Saskias. Yndede Rembrandt at forevige sin første Hustru i prunkende Flitter, som en Dronning fra en anden Verden, saa gik han frem paa en ganske anden Maade overfor den anden. Spørgsmaalet, om hun virkelig har været hans anden Hustru, er endnu ikke besvaret. En vis Ubundenhed i hans huslige Liv i disse senere Aar, der er konstateret i mere end een Henseende, giver os Valget mellem flere Kvinder.

I September 1668 døde Titus, sexogtyve Aar gammel, kort efter sit Giftermaal med sin Cousine Magdalena van Loo, og det følgende Aar døde Mesteren selv, i October 1669. Begravelseslisten i Westerkerk i Amsterdam nævner 8. October 1669 som Dagen for hans Begravelse.

Selv om Rembrandt ogsaa kunstnerisk endnu i de senere Aar hævede sig til en aldrig opnaaet Høide, saa var hans Livs Lykke uigjenkaldelig tabt. Tiden selv syntes at have ændret sig, og hans Samtidige, som engang jublede den lykkelige Kunstner imøde, havde forandret Smag og vendt sig bort fra den ulykkelige og nødlidende Maler og hyldede Andre, der vare mere i Mode.

Al. Schumacher.

Om Papir og et Besøg paa Strandmøllen

AF

H. TAUBER-JENSEN

MENNESKEHEDEN har tidlig, ja Aartusinder før Christus, følt Trang til Meddelelser og fundet paa at skrive, men skulde saa ogsaa have Noget at skrive paa, og har dertil valgt meget forskjellige Materialer i Tidens Løb, inden Papirfabrikationen, saaledes som den nu er almindelig, udviklede sig.

Ægypterne skrev eller tegnede deres Hieroglypher paa Obelisker, i Pyramider, og paa en Art Papir, der var lavet ved delvis Udskjæring, Dypning i Nilvandet, Sammenlimning og Tørring af Papyrus-Planten, en Væxt af Halvgræssernes Familie, der dengang fandtes rigelig voxende i Landet, men nu forekommer mere sparsomt.

Perserne og ikke faa andre østerlandske Folkeslag have fra den mørke Urtid benyttet den saakaldte Kileskrift, som første Gang blev tydet i Begyndelsen af dette Aarhundrede, men siden er funden og læst i mange Sprog; de indridsede disse Tegn bl. A. i bløde eller halvhaarde Lerplader, som senere tørredes og brændtes, hvad der gjorde saadanne Indskrifter, der ere fundne flere Steder i store Mængder, naturlig uforgjængelige.

Romerne skrev deres Meddelelser paa bløde Voxtavler, som jo ikke vare videre holdbare. De nordiske Folkeslag, vore Forfædre, have som bekjendt benyttet den haarde Sten til at riste Runer, og derved efterladt os deres telegraphisk faamælte, knappe Efterretninger om den graa Oldtids vigtigste Begivenheder; ogsaa Birkebark maa vel have været brugt.

I Alexandria have Munkene brugt Papyrus, og i de følgende Aarhundreder have de Samme leveret os skjønne og rige Mesterværker af Skrive-, Tegne- og Malerkunst, der ere bevarede og samlede fra Klostrene, udførte paa Pergament. Dette er i Modsætning til Nutidens Pergament (som er vegetabilsk), forarbeidet af Dyrehuder af forskjellig Art og Tykkelse som ved Hvidgarvning, Affedtning, Skrabning og Slibning præpareredes til de ønskede Formaal: Trommeskind Sigtebunde, Tegne- eller Skrive-Pergament, hvilket Navn stammer fra Byen Pergamum, hvor det tilvirkedes med særlig Duelighed og Kjendskab.

STRANDMØLLEN, SEET FRA VEIEN

Med Bogtrykkerkunsten er Trangen til Papir-Materiale stadig voxet, og siden da er Verden efterhaanden bleven fyldt med Fabriker, som nok alle have deres Udspring fra den endnu drevne Bøtte-Fabrikation, der i dette Aarhundrede, saavel som alt andet Fabriksvæsen, har faaet en saa forbausende og storartet Udvikling. Dog er Maskinfabrikationen heller ikke ung heri Landet, og Strandmøllen tør vel nok ansees for det Fundament, hvorpaa hele Industrien i Tidens Løb er voxet op herhjemme, ligesom Familien Drewsen i mange Generationer med Dygtighed og Held har dyrket og fremmet dette Fag. Saalænge slige Foretagender kunde holdes oppe og i Gang ved enkelte Mænd, have de været Fagets

utrættelige og energiske Dyrkere og Førstemænd. Hr. Prof. Nyrop har i et grundigt Værk, der støtter sig paa authentiske Documenter og Kilder, gjort Rede for Strandmøllens Virksomhed igjennem de svundne Aar fra 1684, da de første Privilegier udstedtes; i 1690 skal den have havt 7—8 Vandhjul. I hans Bog seer man omtalt og nævnet de mange forskjellige Privilegier, der efterhaanden ere søgte og udstedte for Landsdelene — flest dog for Sjælland — men som ofte ikke bleve benyttede.

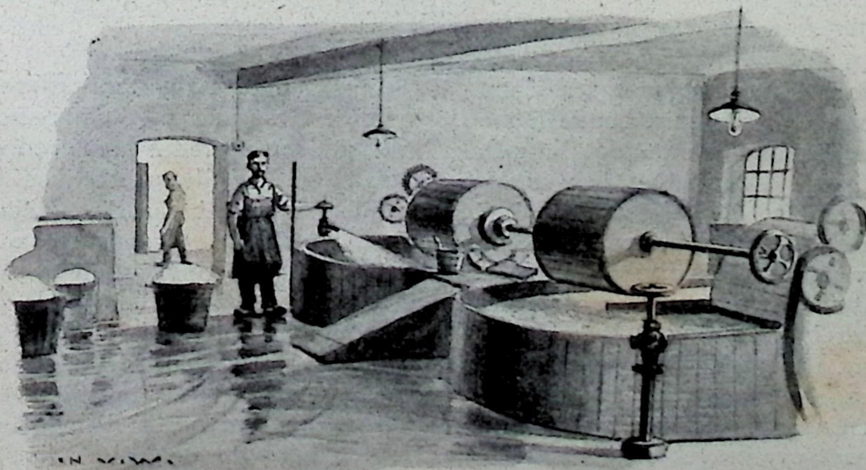
Mest bekjendt blev, foruden Strandmøllen og Ørholms Fabrik, Anlæget i Silkeborg af 1842—44, der skete ved Michael Drewsen — en Broder til den paa Strandmøllen endnu levende, ældgamle, eneste „zünftige" Bøtte-Papirmager, Chr. Drewsen.

Dette Anlægs udmærkede Trivsel gav Midtjylland sin første By, og et hidtil ukjendt Liv vaktes paa den omend magre saa dog romantisk smukke Egn; da Fabriken var voxet og udvidedes med en i den Tid usædvanlig Hurtighed, kom der, ved 70erne, efterat Fabriken havde skiftet Eier og Tiden for Actieforetagender var inde, pludselig et voldsomt Røre i Faget, der imidlertid for de speculerende Actionairer ikke blev heldigt, da det bevirkede Løshed og Overproduction paa Markedet efter Oprettelsen af de 2 nye store Anlæg, Dalum-Mølle ved Odense og Magle-Mølle ved Nestved, hvilke Pladser bleve valgte for deres Møllers betydelige Vandkraft. Disse fremkom i Løbet af faa Aar, foruden de mere eller mindre specielle Anlæg der alt vare i Virksomhed paa andre Steder. En almindelig Decadence var som sagt Følgen, saa at end ikke trufne Overenskomster kunde redde fra Misèren, der endelig ledede til Dannelsen af *„De forenede Papirfabriker"*, hvis Bestyrelse indstillede en Del af Virksomheden, medens Markedet reguleredes, for derefter planmæssig at gjenoptage Arbeiderne med fuld Kraft overalt.

De Materialier, der i Aarhundreder vare anvendte, bruges endnu fremdeles som de bedste, men samtidig har man, eftersom Klude-Affaldet ikke mere kunde skaffes i tilstrækkelige Mængder, maattet se sig om for at finde andre lignende nyttige og tjenlige Erstatningsstoffer. Medens tidligere alt Papir gjordes af Linned- og Bomulds-Klude, har man nu lært til Blanding og tildels udelukkende Brug at fremstille Plante-Cellulose mere directe af Straa og især af Træ, ved Kogning med Natronlud; det sidste tillige ved Slibning. Nu anvender man tillige forskjellige Fyldemidler, der give Massen mere Homogenitet samt Hvidhed og Vægt; især maa nævnes Kaolin, d. e. finslemmet Porcellainjord, som indblandet i Stivelseklister tilsættes mangen Papirmasse til dennes kjendelige Forbedring.

Der gives jo nuomstunder mange store Fabriker, beregnede paa billigst at lave bestemte Papirsorter til visse særskilte Brug. Strandmøllen, som vi besøge, hører ikke til denne Art. Den er et Sted, som, efterhaanden og følgende Tidens Udvikling, har modtaget de nødvendige Forandringer og Bygnings-Anlæg, samtidig bevarende de bedste Traditioner, som den mangeaarige Fagvirksomhed har skabt. Fabriken har kun een Specialitet, nemlig Fremstillingen af Bøtte-Papir, som senere skal omtales; heri er den enestaaende i Landet; foruden denne Sort Papir tilfredsstilles mange andre Forbrug.

Allerede 1854 opfandt Mellier Halmkogningen og Hougton 1857 Brugen af Træ; Teilmann fik i Treserne Patent paa Sulfitmethoden, ved hvilken der anvendes Svovlsyrling, som Snedkeren Eckmann først praktisk anvendte. Det var altsaa i Treserne, at de to epokegjørende Fremstillingsmaader for Cellulose, som skulde faae den største Betydning, bleve bekjendte under Navnene Sulfit- og Natron-Methoden, og Patent erhvervedes for den første; i Halvfjerdserne gjennemførtes væsentlig denne af en Mand ved Navn Mistcherlich, og fra den Stund ere saaledes betydelige Mængder af Træ-Cellulose bragte i Handelen, hovedsagelig med Naaletræ som Grund-Arbeidsstof. Her i Landet lod Grev E. Frijs-Frijsenborg temmelig hurtig (først i Halvtreserne) anlægge en saadan Fabrik efter Natron-Methoden for Træ-Masse ved Hinnerup Station i Jylland, beregnet paa Forbrug af de nærliggende Skov-Effecter; den er imidlertid allerede nedlagt, vistnok fordi den ikke, under den forcerede Kon-

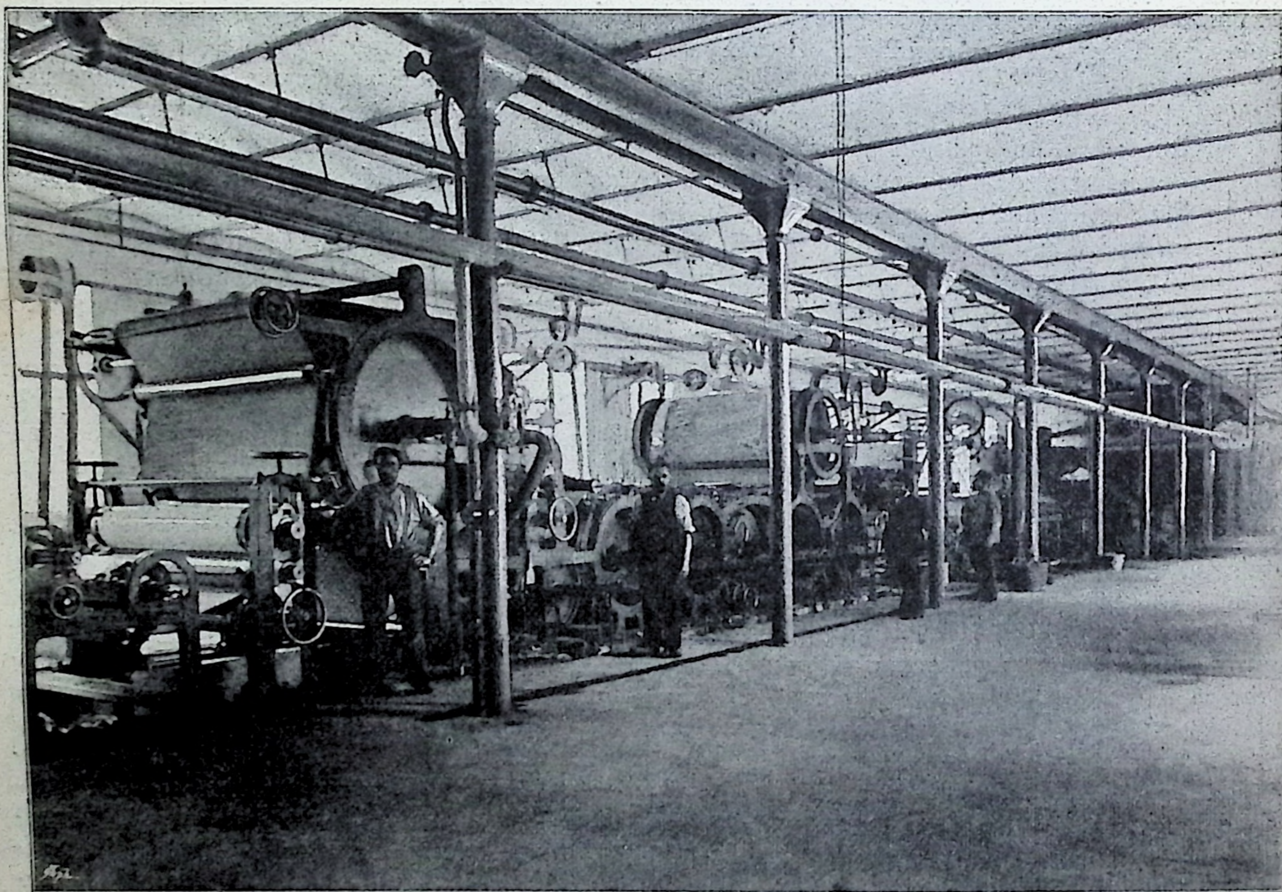

„HOLLÆNDERE"

kurrence med Tydskland og Norge og de hurtig fremadskridende Forbedringer, især Slibemethodens Fremkomst, kunde arbeide billigt nok; de fremmede Lande eiede baade billigere Grunde, Træ og Drivkraft. Senest har nuværende Etatsraad Ferslew, paa Kattinge ved Roskildefjord, indrettet et Sulfit-Værk, bestemt til at levere Materiale og Papir for sine store Bladforetagender. Efter Sigende ere af sanitaire Hensyn lignende Projecter ved Silkeborg ikke komne til Udførelse.

Paa Strandmøllen laves altsaa mange Slags Papir, saavel af rene Linned- og Bomulds-Klude, som af Blandinger heraf med Træ-Cellulose og mere pergamentlignende Materiale, som nu paa Grund af sin større Holdbarhed bruges en Del i specielle Forretninger; den eiendommelige Textur frembringes ved, at Papiret underkastes en kortvarig Syrebehandling, der tildels omformer Massen, tilstopper Porerne i Papiret med nydannet kolloidal Cellulose, der giver Tæthed og betydelig mere Styrke, samtidig bevirkende nogen Gjennemsigtighed.

Forsynede med Adgangskort fra Hovedkontorets Driftsafdeling blive Meddeleren og Tidskriftets Tegner forekommende modtagne paa Fabrikskontoret, hvor Bogholderen viser os hvorledes

MASKINHALLEN

andre tjenlige Stoffer; der udgaaer fra denne Mølle baade Skrive- og Trykpapir, baade limede og ulimede Sorter; baade Maskin- og Bøtte-Papirer; til denne sidste Fabrikation bruges kun første Klasses Materiale; blot Staten og enkelte større Institutioner, der maa kræve, og kunne betale de deri værende særskilte Vandmærker og de forøgede Omkostninger, der ere Følgen af at fremstille Papiret hvert enkelt Ark for sig, kunne se bort fra Fordyrelsen og desuagtet anse sig for nødvendig forpligtede til Brugen. Ogsaa Fabrikationen af Papiret til Pengesedler har i lange Tider været overdraget Strandmøllen — det leveres imidlertid for Øieblikket af et udenlandsk Firma; flere saadanne have en Force i det de forskjellige Arbeider udføres, og giver os kyndige Svar paa vore Spørgsmaal. Her er det ikke ganske saaledes som ved de største nyanlagte Fabriker, hvor Alt ved selve Opførelsen forud er beregnet paa Arbeidets uafbrudte uhindrede gradvise Fremgang mod Endemaalet, for derved at opnaae den absolut billigste Forarbeidning i enhver Henseende. Efterhaanden har Udviklingen uafviselig krævet Indretninger og Bygninger med den. Medens man paa et mindre, men dog naturligvis anseligt Omraade, paa Udstillingen i Antwerpen i dennes store Maskinhal kunde betragte den moderne Papirfabrikation i stadig Virksomhed (vistnok Slibemethoden), hvor det raa Træmateriale som store Kævler vandrede

ind i Apparaterne for ved den anden Ende af Rummet at forlade disse i Form af fuldstændigt Papir, maa man her gjennemvandre mange Bygninger, stammende fra forskjellige Tider, inden man oppe og nede har seet alle de Rum, Indretninger og Foranstaltninger, der ere i Virksomhed for at kunne frembringe de forskjelligartede Papirer, her fordres.

Først seer man Kludene lagrede i Baller og Sække, som de komme ind rundtom fra; dernæst Rummene, hvor de underkastes den første Sortering, blive ituskaarne og befriede for fremmede, til Papir utjenlige Stoffer; derpaa følger atter en nøiere Sortering imellem Linned- og Bomuldsklude, saa i et andet Lokale Dampkogningen, der finder Sted i store roterende Kugle-Beholdere, under Tryk og Paavirkning af Ætslud, som dannes ved Blanding af Soda og Kalk i visse Forhold, og som skjørner og omformer Alt til en jevn Masse, der sluttelig udvaskes og tørres.

STRANDMØLLEN, SEET FRA DAMMEN

Til hver Papirsort tages nu bestemte Dele af de forskjellige Ingredienser, efter den Brug, hvortil det vordende Papir er bestemt, og den Vægt det bør holde; disse Blandinger komme paa store aflange Kar (Hollændere), der i deres halve Bredde have roterende Hjul, tildels besatte med Knive; de sønderdele og sammenblande yderligere Stofferne under stadig Bevægelse og Tilførsel af friskt Vand. Paa lignende Apparater bleges Massen ved tilledet Chlorluft, eller gives forønsket Farve, for tilsidst fra andre Hollændere, hvor den yderste Findeling er opnaaet, som en grødet Vædske eller Papirvælling, der indeholder det fornødne Limstof, baaret paa udspændt Filt sluttelig at vandre over paa Maskinen. Denne er et meget stort og indviklet Apparat, der fylder et Lokale af betydelig Længde og præsenterer sig som en Række af tildels hule og dampvarmede Valser, store og smaa over og under hinanden, der tilsidst afleverer Papiret tørt og færdigt til videre Behandling, om Glitning skal anvendes, til Skrivning og Fintryk, men ellers strax efter Oprulning og Udmaaling færdigt til almindeligt Avis-Brug.

Papir-Rullerne stænkes som andet Strygetøj ved Hjælp af en Art stor Pulverisator, hvorefter de tørres og glittes ved en Valsevirkning af hule, dampvarmede Apparater.

Paa Papir-Lagrene opdagede vi strax temmelig betydelige, mandshøie Bunker mærkede „Hver 14. Dag“, der antydede os det allerede anselige Forbrug og borgede for Forlagsfirmaets Forudseenhed og Tillid til Tidskriftets Fremtid.

Strandmøllen er fra gammel Tid af Berlingske Tidendes Leverandeur og afgiver Papiret til dette Trykkeri, paa Ruller saa store som almindelige Vognhjul, til øieblikkelig Brug for Victoriapressen; disse Ruller komme dog ikke lige fra Papirmaskinen, men maa for at opnaae fornøden Fasthed og Tæthed paany stramt opvindes over et stærkt, midtstillet Metalrør, inden de føres til Trykkeriet.

Til Slutning besaae vi Bøtte-Værket, hvor som sagt hvert enkelt Ark bliver dannet af gamle, særligt øvede og paalidelige Arbeidere. Stykke for Stykke gjøres dette Papir ved Haandkraft, idet en Traadform dyppes i den ved en Hollænders Virksomhed stadig oprørte Papirvælling. Denne bliver paa Formen, idet Vandet løber fra, og modtager der med det samme sine Mærker og Aarer fra Formen. De vise sig som lysere og tyndere Partier i Arkene, og give de saakaldte Vand-Mærker; hvert Ark lægges forsigtigt af en Arbeider imellem Filtplader, der danne Bunker af en vis bestemt Størrelse; naar Arkene senere ere halvtørre, hænges de paa Snore og gjennemgaa tilsidst Limningsprocessen, inden de ere tjenlige som Documentpapir.

Foruden disse nævnte Arter Papir har Strandmøllen tidligt (allerede i det 17de Aarh.) maattet fremstille Spille-Kort, vistnok først til Hoffets Brug. I de seneste Tider har man anvendt Papir-Masse paa mange originale Maader, saaledes i Amerika til Jernbanehjul og til Beholdere for adskillige Vædsker, baade som Flasker, Balloner og Fustager, samt i Form af Sten og tykke Papper som Bygningsmateriale, hvortil dets Egen-

skaber: Fasthed og Holdbarhed samt ringe Varmeledningsevne gjør det meget tjenligt. Japaneserne og Chineserne gjøre Papir af mange Arter og særlig udmærket Godhed; de fineste anvendes ogsaa til første Rangs Tryk af vore Kobberstikkere; de saakaldte Ris-Papirer benyttes almindeligt i Hjemlandene til Skrivning og Maling; hvorfor de kaldes og ere komne til at hedde Ris-Papirer, er ikke godt at vide, eftersom de ikke have med Ris at gjøre, men efter en Sagkyndigs Meddelelse forfærdiges af det hvide Morbærtræes Bark.

I denne Tid er det smukke og vexlende Terrain omkring Strandmøllen underkastet adskillig Omvæltning, paa Grund af de stedfindende Jordarbeider til Kystbanen. Den idylliske Ro og Fred, der hvilede over Mølledammen, er for en Tid brudt, idet store Bane-Dæmninger allerede fra begge Sider trænge frem mod hinanden; de skulle forenes ved en Bro, der forhaabentlig maa blive af en smuk og let Konstruktion, saa den ikke skal skjæmme Omgivelserne for meget. Aaen, der fører Vandet, kommer igjennem Skovene fra Fure-Søen, og Værkerne, som den driver, ere alle mere eller mindre kjendte, men Intet af dem har en Historie eller ere i den Grad yndede af Almenheden som Strandmøllen og dens Omgivelser.

Lida

NOVELLETTE AF FRANZ HERCZEG

Det var en af hine Efteraarsdage, paa hvilke Rimkrystaller blinke i Skyggen, men Solstraalerne endnu besidde deres varmende Kraft. Paa den store nøgne Kirkegaard stod en sort, taus Menneskegruppe omkring en aaben Grav. For Størstedelen Mænd, mest Kunstnere og Journalister. Præsten havde endt sin Bøn. En glatraget, ung Mand banede sig Vei hen til Graven. Han begyndte at holde en Tale. Kun Faa kjendte ham. Han talte med en ærgerlig falsk Pathos, men den fløielsbløde Stemme gjorde sin Virkning: mangen En tog Lommetørklædet frem. Men Ban, den skjæggede Ban, som hidtil med sløv Fortvivlelse havde stirret ned i den sorte Grav, brast i Graad, han hulkede som et Barn. Ogsaa det fik Ende. Nogle af de unge Mennesker gik over paa den anden Side, for at kritisere et nyt opstillet Gravmonument, de Øvrige skrede, vadende gjennem den lange Platanallees raslende Løv, langsomt henimod Udgangen. Ban blev af en af sine Venner fulgt hen til Drosken. Da han sad i den, ilede en ung Journalist hen til ham og trykkede begge hans Hænder. „Jeg har endnu ikke havt Leilighed . . . min hjerteligste Deltagelse . . . “ „Stakkels Lida!“ hviskede Ban med hulkende Stemme. „Hun var god, var god og ren som en Helgeninde . . .“. Han saae paa Vennen, der med optrukne Bryn og et næsten dumt Udtryk sad ved hans Side som for at kalde ham til Vidne paa, at han talte Sandhed.

„Lida var en Helgeninde“, sagde Vennen bevæget.

*

Jeg vil nu fortælle, hvem denne Helgeninde var.

Det hændtes paa den Tid, da det gik Ban meget daarligt.

Han var saa reduceret, som kun en Kunstner kan være det. Hans Billeder bleve viste tilbage fra Udstillingerne, Kritiken peb ham ud, han begyndte ogsaa selv at tvivle om sit Talent. En eller anden besynderlig Ladhed fik hans Genies Vinger til at slappes. Han hørte op med at arbeide, interesserede sig ikke for Noget, forsømte ogsaa sit Ydre og gik omkring som en Menneskehader. Da hans Penge slap op, levede han i flere Uger af Kaffe, som Opvarterne krediterede ham. For ikke at høre paa sin utaalmodige Værtindes Bebreidelser tilbragte han ofte Nætterne paa Bænkene i de offentlige Anlæg, ligesom en Vagabond. Hvis hans Moder, som boede i en lille Provinsby, havde kunnet se sin Søns Elendighed, ham, hun havde forkjælet saadan og vogtet mod ethvert Vindpust, havde hun sandelig grædt Øinene ud af Hovedet.

En Dag traadte Lida ind i hans Atelier. Med nette Polkatrin, i godt Humeur som altid. Hun blev forfærdet over den græsselige Uorden, løb ud til Værtinden og kom tilbage med en Kost. Trallende støvede hun de paa Væggene hængende Skitser af, saa begyndte hun rode op i Studierne, der laa under Sengen.

„Din Bjørn!“ sagde hun til Ban. „Du har ikke Noget at spise, og der ligger Penge i Bunkevis.“

Hun tog et Par Studier og gik med dem hen til Kunsthandleren, og paa Hjemveien kjøbte hun Fødevarer og Tobak.

Hun kogte The, tændte sig saa en Cigaret og pustede Røgen ind i Ansigtet paa Ban.

„Hvad vil Du her?“ spurgte Maleren.

„Kan jeg lade Dig sulte ihjel?“

Denne Lida kjendte hele Kunstnerverdenen, ligefra Professorerne og ned til de yngste Klatmalere. Ingen vidste, hvor hun stammede fra, det maatte være temmelig dybt nede, da hun var mærkelig fordringsløs, altid i godt Humeur og lidt uopdragen. En skjøn Dag mødte hun i Kunstnerkneipen med en Kurv Blomster i Haanden, smuttede frem og tilbage og viste sine hvide Tænder. Den, hun syntes om, duttede hun, mod den Paatrængende var hun grov. Kunstnerne sloges om den prægtige Model, og fra den Dag af hørte ogsaa hun, som saa mange gaadefulde Existenser, med til Atelierets Inventar.

Lida blev hos Ban.

„Hvorfor maler Du ikke?“

„Hvad skal jeg male?“

Pigen løste sin brune Haarmanke, tog en Palet og snurrede sig rundt midt i Værelset. Hun stod i en Stilling, som en Professor i Plastik ikke havde kunnet komponere den smukkere. Hun havde deilige Arme . . .

Ban malede sit bedste Billede: *Pigen med Tamburinen.*

Billedet vandt Udstillingens Guldmedaille, og Ban var med et Slag, hvad han vilde være. Det uventede Held spredte den Taage, der leirede sig over hans Sjæl, og i Atelieret straalede atter Solskin og Liv.

Disse to Menneskebørn førte en mærkelig Husholdning. Lida forstod Alt men kunde ingenting. Hun kunde til Nød sy en Knap i Bans Frakke, men hendes Husholdning bestod deri, at hun hver Aften løb hen til Slagteren eller Høkeren og dækkede Bordet med Avispapir.

Hun var gjerne i det bedste Humeur, saa kunde hun pludre de største Dumheder eller gjøre Løier med Ban. Men naar de bleve uenige, hvad der ogsaa af og til hændtes, kunde hun være gyselig grov. Tidt blev Ban ogsaa jaloux. Naar en Sabel raslede nede paa Gaden, var Lida i et Spring henne ved Vinduet.

„Jeg holder saa forfærdelig meget af Soldater, næsten ligesaa meget som af Dig . . .“

En høitstaaende Mæcen besøgte engang Bans Atelier. Maleren trak forvirret i Kjole. Lida, der efter Sædvane sad ved Bordet og just var ifærd med at skære Ræddike med en stor bosnisk Kniv, dinglede phlegmatisk med Benene.

Ban ledte sine Studier frem og sendte imens Lida rasende Blikke.

„Vær høflig!“ hviskede han siden til hende; „det er en fornem Herre!“

Høflig? Aa, Lida vidste nok, hvordan hun skulde te sig . . . Hun skar en Skive Ræddike af, spiddede den paa Spidsen af Kniven, og med et meget høfligt Kniks, bød hun den høie Herre Skiven.

En Dag kom en gammel Dame ind i Atelieret. En hvidhaaret, smuk, gammel Dame, med et strengt Ansigt, helt sørgeklædt. Udenfor i Haven ventede et Bybud med en Reisetaske i Haanden.

Med store Øine mønstrede Damen det broget udstyrede Værelse, saa vendte hun sig myndigt mod Lida:

„Det lader til, at jeg er gaaet feil . . . Jeg søger Ban, Hr. Ban, Maleren, Kunstneren . . .“

„Ban er ikke hjemme. Maaske iaften . . .“

„Han boer altsaa her? Og De, hvad gjør De her?“

Lida anede instinktmæssigt en Fjende i den gamle Dame med det vrede Blik. Hun løftede udfordrende det smukke pjuskede Hoved:

„Jeg er hjemme, for jeg boer her.“

„De boer her?“ spurgte Damen oprørt. „Er De da Bans Kone?“

En eiendommelig Bitterhed greb Lida.

„Jeg er mere end hans Kone. Jeg er hans Model, hans Tjenestepige, hans Fortrolige, hans Alt. Og mig jager Ingen bort herfra . . .“

Damen gjorde en fjendtlig Bevægelse med Parasollen, hun vilde sige Noget, men hun betænkte sig og forlod pludselig Værelset, uden et Ord.

Men den unge Pige strakte sig paa Bjørneskindet og ventede utaalmodigt paa Ban. Da det begyndte at skumre, følte hun sig meget forladt i Værelset med de store Vinduer og kunde godt have grædt, skjøndt hun ikke selv vidste hvorfor?

Endelig kom Ban. Han smed Hatten paa Bordet, uden at sige et Ord.

„Min Moder har været her“, sagde han saa senere mørkt.

„Og nu vil Du jage mig bort“, udbrød Lida og sprang op.

Det varede en Stund før Maleren svarede.

„Saadan maa du ikke tale“, sagde han endelig. „Jeg jager Dig ikke bort, vi har jo været altfor gode Venner . . . Det vil vi ogsaa blive ved at være . . . Men, seer Du, Moder er fra Provinsen . . . og desuden har hun Ret i, at jeg maa begynde et ordentligt Liv . . .“

„Aa, mig behøver man ikke at jage bort, jeg kan gaa selv.“

Han gik urolig op og ned i Værelset.

„Naa, naa, Lida. Idag taler vi ikke mere om den Sag . . . imorgen faaer vi at se . . .“

Den Tanke, at hun skulde tilbringe Natten her, jog Blodet op i hendes Ansigt. Hun bliver ikke en Time længer, hun samler kun sine Sager sammen og gaaer saa med det Samme . . .

Hun eiede ikke store Sager, de havde Allesammen Plads i et stort Tørklæde. Hendes ny Hat, den første, hun havde baaret i sit Liv, pakkede hun ogsaa ind i Tørklædet, om Hovedet tog hun et hvidt Foulardklæde.

„Nu gaaer jeg . . .“

Ban reiste sig fra sin Stol.

„Holdt, Lida. Du har gjort for meget for mig, har plaget Dig saa meget for min Skyld — det vilde være mig kjært, hvis jeg kunde vise min Taknemmelighed . . . Det vilde være mig kjært, hvis Du vilde modtage Noget af mig . . .“

Han ledte i sine Lommer. Alt, hvad han fandt af Sedler, krøllede han sammen og trykkede dem i Haanden paa Lida.

„Vær fornuftig, Lida. Jeg bliver vred, hvis Du ikke tager det.“

Lida gjorde ham ikke vred. Med sænket Hoved og Pengene i Haanden forlod hun Leiligheden. Ban vilde raabe Noget efter hende, men han betænkte sig. Naar det endelig skal være, er det bedst, at man gjør det kort af.

Maleren tilbragte en urolig Nat. Maaske sov han slet ikke. Henad Morgenstunden kom han i Tanker om sin Moder, han stod derfor op, klædte sig paa, for at besøge hende i Hotellet. Da han

lukkede Døren op, som fra Atelieret førte ud til den lille Have, blev han overrasket staaende.

„Lida!“

Lida sad paa Trappen, med Hovedet støttet til Haanden. Hun sad der i sin stumme Fortvivlelse, sammenkrøben, syg og rystende af Kulde, som en frysende Fugl, der har forsømt Vandretrækket. Hendes Ansigt var ængstende gult.

„Lida, Lida, Du har da ikke siddet der hele Natten?“

„Jeg troede, Du vilde kalde paa mig, jeg ventede hele Tiden . . .“

Hun talte i dæmpet Tone og hendes Stemme lød saa svagt, som om den kom fra en dyb Kjælder.

Ban løftede hende op, tog hende om Livet og førte hende langsomt ind i Stuen. Hendes Ansigt var i den Nat blevet saa forandret. Ban fandt det næsten fremmed.

„Mit Tøi ligger ude paa Trappen, tag ogsaa det ind, at Ingen løber med det . . .“

Alt, hvad der i Huset fandtes af varme Tæpper, dækkede Ban over hende. Og alligevel frøs hun. Hun gjentog bestandig:

„Natten var saa lang. Jeg har aldrig før vidst af, at en Nat var saa lang . . .“

Ved Middagstid vilde hun staa op for at sørge for Maden, men hun sank kraftløs tilbage paa Sophaen. Hidtil havde hun kun klaget over Kulde, men henad Aften brændte hendes Pande og hendes Øine vare saa blanke.

Ban var Dag og Nat ved hendes Side. Vel de ti Gange spurgte han:

„Du er da ikke vred paa mig, vel, Lida, Du er ikke vred paa mig?“

„Nei, jeg er ikke vred paa Dig — men send mig ikke paa Hospitalet . . .“

Hun var saa bange for Hospitalet, hun kjendte det som et stort, skummelt Hus, hvor man bringer Folk ind levende og bærer dem ud døde.

„Jeg lader Dig ikke komme fra mig, aldrig, aldrig mere!“ bekræftede Ban.

Lida blinkede lyksalig med Øinene. Saa sank hun atter hen i Feberdrømme, i sin Indbildning saae hun en bister, gammel Dame, der vilde jage hende ud paa Gaden . . .“

Tidt foer hun op; ved saadanne Leiligheder sagde hun til Ban: „Ikke sandt, jeg er dum?“

En Nat erklærede hun, at hun nu havde det bedre. Hun havde ingen Smerter og var blot en Smule mat. Ban følte sig lettet, derpaa, efter den lange Nattevaagen, lagde han sig ogsaa.

Da han ved Daggry gik hen til Lida, laa den unge Pige, med Armene udstrakte paa Tæppet, ubevægelig i Sengen. Stakkels Lida saae ud som en Død . . .

„Lida, Lida!“

Hun rørte sig ikke. Hendes Haand var kold og stiv. Lida var død.

Maleren havde en Følelse, som om et Hammerslag susede ned paa hans Hoved. Han faldt paa Knæ og gjentog under kvalt Hulken Pigens Navn. Da han kom til sig selv efter sin lange Fortvivlelse, betragtede han længe og opmærksomt Lidas Ansigt. En ædel Fred havde udbredt sig over det, om hendes Læber viste sig de Dødes hemmelighedsfulde Smil. Dengang sagde Ban for første Gang, hvad han senere, til sine Venners Forundring, saa ofte gjentog om denne lille Landstrygerske, der var taget op fra Gaden.

„Hun var god, smuk og ren som en Helgeninde!“

(Aut. Overs. ved *Al. S.)*

Han: Gertrud, med dette Kys siger jeg Dig Alt! Har Du forstaaet mig?
Hun: Aa gjentag det endnu engang!

—o—

En tydsk Professor har udgivet en Bog med ufrivillig Komik, samlet fra forskjellige Skoler. Vi anføre nogle Prøver: I en Stil skriver en vordende Historiker: „Frants var den sidste tydske Keiser, fordi der i Römer i Frankfurt ikke var Plads til flere Keiserbilleder.“ — Spørgsmaal: „Hvorfor stiger Kviksølvet, naar man anbringer et Thermometer i varmt Vand?“ Svar: „Fordi det faaer det for varmt forneden.“ — En Elev skriver skarpsindigt; „Cæsar var en statelig Mand fra Top til Taa, hvilket Indtryk vi allerede faaer af den fortræffelige Buste i Skolesalen.“ — Eleven Katzenberger afleverer en Stil med Overskrift: „Svinet. En Beskrivelse af Joseph Katzenberger.“ — En vordende Zoolog skriver: „Pindsvinet ruller sig sammen, for at man ikke skal se det.“ — En Anden slutter Beskrivelsen af en Brand: „Endelig kjørte Sprøiterne bort i Bevidstheden om at have udført en ædel Daad.“ — Om Napoleon skriver En: „Han var født paa Korsika af en Adelsmand“, og en Anden: „Han fik Ret til selv at bestemme sine Efterkommere (istedetfor Efterfølgere)“.

—o—

„Naa, hvordan kommer Du ud af det med din Kone?“
„Daarligt. Vort Ægteskab er en Ørken.“
„Hvem af Jer To er saa Kamelen?“

—o—

Besøgende (i Atelieret): For Pokker, der kom jeg til at viske det paabegyndte Portrait ud med mit Frakkeærme.
Maleren: Gjør ikke noget, saa laver jeg det om til et Landskab.

—o—

Konen (til sin Mand, der jamrer sig af Tandpine): Aa, skrig dog ikke saadan, jeg kan slet ikke sove.
Manden: Men Barn, jeg kan jo heller ikke sove.
Konen: Naa ja, men Du har da ialtfald Tandpine.

—o—

Bankieren (til Kassereren): Naa, var De saa hos Doctoren, hvad sagde han?
Kassereren: Han sagde, at jeg skulde gaa meget.
Bankieren (forskrækket): Gud, gaa endelig ikke for langt.

Modebrev

October

Naar jeg hører min Bedstemoder fortælle om de Kaaber, der brugtes da hun var ung, saa er jeg glad, at jeg ikke levede i de gode, gamle Dage. Naar hun med Stolthed beskriver sin allerførste Kaabe, hun fik som Voxen, saadan en lang, vid, skraat skaaret en, omtrent som vore Aftenslag, med Hætte bag paa Ryggen; ikke en Hætte, der kun kan dingle paa Ryggen til Stads, som man nu bruger det, nei, en der kunde slaaes op om Hovedet og være til Gavn og Beskyttelse mod Regn og Blæst. Eller den anden Kaabe, hun havde, af svært Atlask, med Plissé forneden, med vide Ærmer og saa vatteret og foret med Changeant. Ja, saa maa jeg indrømme, at meget kostbare og meget holdbare, det var de, men saa skulde til Gengjeld saadan et Stykke vare en syv til otte Aar! Vi leve i en hurtig Tid, vi holde af at komme frem ved Hjælp af Damp og Electricitet, holder af Forandring og Fornyelse, og i den Retning staaer Moden ikke tilbage. Dens Luner ere ligesaa foranderlige som en Dag i April. Det var, som vidste den, at vi Kvinder ynde ofte at skifte Ham og træde frem med nye, prægtige Fjer. Kaaberne syes nu saa kjønne og fixe, som det svære Stof paa nogen Maade tillader. De skifte Snit og Form omtrent hvert Aar, men forarbeides i saa mange Udgaver og til saa forskjellige Priser, baade høie og lave, at man nok kan forsvare at følge med ogsaa paa dette Omraade. Kaaberne i Aar ere meget klædelige. De ere ganske korte og slutte sig stramt til Figuren, eller de syes glatte og stramme i Ryggen med løse Forstykker. Det vide Ærme har enten kun een Søm under Armen eller er stribet af paa langs med fem, sex Sømme. For ældre Damer findes et rigt Udvalg af Capes i alle Genre. De falde i Folder fra Halsen og naae nedenfor Taillen, syes af uldent Stof, Fløiel eller Silkeplyds og ere rigt besatte med Possementarbeide, Fjer eller Pelsværk. De fores i Reglen med Silke, holdt i en mørk Farve, men blødere og varmere er det naturligvis at lade dem fore med Pelsværk. Store Hatte, baade høi- og lavpullede, vil ubetinget have Fortrinet denne Vinter. Meget fiks og dog beskedent udstyret er den høipullede og bredskyggede amerikanske Barrison-Hat, hvis hele Pynt bestaaer af et Silke- eller Fløielsbaand, slynget rundt om Pullen, enten med eller uden Sløife paa venstre Side. Den kan ogsaa pyntes med tre Rækker smalle Fløielsbaand. Eller den kjække, spidspullede Hat med let opkrammet Skygge. Matelot, den ny, stærke blaa Farve er særdeles klædelig; den staaer til enhver Teint, den være sig lys eller mørk. Den egner sig fortræffeligt til Hattepynt, enten brugt alene eller sammen med Sort.

Glæd Dig, kjære Medsøster! Skal du tidlig om Morgenen paa Kontoret eller i din Skole for at sprede Kundskabens Lys blandt den yngste Generation, eller har Du lovet at møde ham ganske præcist, saa behøver Du ikke mere at fortvivle over de sexogtyve Støvleknapper, hvoraf i Reglen et Par gik af i Iveren og Hastigheden, naar de skulde knappes. Til Vinter vil ganske lavskaftede Støvler blive brugte, kun med otte Knapper i hver Støvle. I England ansees Galocher for en gammeldags Fodbeklædning. I daarligt Veir benytte Damerne godt, solidt Fodtøi. Derimod er Galocherne gaaet i Arv til de firbenede Med-

skabninger. Selv her i Byen har jeg i Boutiker seet Hundegalocher passende til alle Størrelser, lige fra Grand danois til den lille, fine Skjødehund. For Folk, der har Tæpper paa alle Gulve, er det slet ikke nogen daarlig Ide at benytte Galocher til deres Hund, hvis de da ikke kan dressere den til at tørre Poterne af paa Maatten, inden den faaer Lov til at komme ind i Stuerne. En anden Mode, som de rige Englændere har indført, vil jeg ikke raade til Efterfølgelse, nemlig den, at smykke sin Yndlingshund med Guldhalsbaand, besat med ægte Stene. Jeg blev lidt forbauset, og forarget ogsaa, da jeg ifjor i *Hyde-Park* saae Perle blive promeneret frem og tilbage af en Tjener. Den bar om Halsen den yndigste, lille Guldlænke. Finere Armbaand end den, kunde ingen Dame ønske sig. Var det underligt om saadan en lille, forøvrigt ganske uskyldig Mopsemand en mørk Aftenstund blev overfaldet og plyndret? For det, dens Prydelse er værd, kan der jo kjøbes meget Brød.

Det glæder mig at se, at de kjøbenhavnske Damer nu følge Udlandets Mønster og møde paa Theatrets gode Pladser i elegante Dragter. Det er blot nogle faa Aar siden, at man med Gru langs Logeranden og i første Parquet saae Damer iførte deres daglige Hjemme- eller Spaseredragt, hist og her fikset op med en Sløife. Velklædte Damer pynte et Theater. De bringer en egen Stemning med sig, som foraarsager, at man en almindelig Theateraften faaer Indtryk af noget lyst og festligt. Den unge Dame, hvis Billede her er foreviget, havde jeg Leilighed til at studere forleden Aften ved en Première i det kongelige Theater. Kjolens Stof er Royale, den nyeste Vævning i Silke, og Farven en smuk Resedagrøn. Ruchen, hun bærer om Halsen, er syet af crèmefarvet Crêpe de chine indvævet med Guldstriber. Bærekraven paa Blusen er lagt i mange fine Læg. Om hendes Liv snoer sig en mat, gylden Slange, hvis Øine af grønne Stene funklede, hver Gang de streifedes af Lyset. Vogt Dig, Adam! Du kjender Slangens Magt og Træskhed fra gammel Tid, den Gang i Paradisets Have; men der holdt den sig dog ved Jorden. Hvor meget større maa ikke dens Magt være nu, da den hviler sit Hoved ved en Evadatters Hjerte! Før Forestillingen saae jeg hende et Øieblik i Foyeren. Hun løftede gratieust den venstre Haand, som for at se efter om den gule Ruhandske nu ogsaa helt var fri for Plet og Lyde. Det var kun en List! Gjemt i Haandfladen sad et lille Speil, saa stort som en Tokrone, og nu overbeviste hun sig om, at Pandekrøllerne sad, som de skulde; eller hun saae, om et eller andet nærgaaende sort Fnug muligvis skulde have taget Plads paa hendes lille, velformede Næse.

Ellis.

Mændenes Venskab bestaaer ofte mere i Strubernes end i Sjælenes Harmoni.

Venskab mellem to Kvinder er hyppigt en Sammensværgelse mod en Tredie.

Den, der har fordærvet sin Mave, priser Maadehold.

Den bedste og den daarligste Gave af Naturen er — et godt Hjerte.

De gode Partier have fortrængt — de gode Ægteskaber.

„Kvinden er en Gaade". I vore Dage ovenikjøbet en — Præmiegaade.

For Dumheden lykkes saa mangen dristig Daad, som ellers kun den Modige er istand til at udføre.

Ved Tavshed lyver man — mest raffineret.

Selv Speilets Sandhed kan blive til Løgn, naar et Menneske seer i det.

BRIGHTON — THE CHAIN-PIER

Brighton

AF

ELLIS

Naar man en taaget Efteraars- eller Vinterdag er kjed af London med al dens Støi og Uro, kjed af, at man, trods al sin Søgen, ikke kan finde een Plet i den umaadelige Kæmpeby, hvor man rigtig kan trække Veiret, saa behøver man blot at tage med Iltoget, hvor kun første Klasses Pullmans Waggons findes, og dampe afsted til Brighton. Strækningen mellem London og Brighton tilbagelægges paa lidt over en Time, men til Gjengjeld koster denne lille Kjøretour ti Shillings. Sætter man imidlertid ikke Pris paa at sidde omtrent som i sin egen Dagligstue, i bløde Lænestole, med Fødderne hvilende paa en Skammel eller paa det tæppebelagte Kupégulv, kan man tage med et langsommere Tog og til en langt billigere Pris.

Jeg veed, der gives Mennesker, som tro, at der i London hersker den evige Taage. Dette er imidlertid en Feiltagelse. Der kan til sine Tider være en Luft saa klar og frisk, men indtræffer Taagen der, er den ogsaa tættere og tykkere end noget andet Sted. Jeg husker en Gang, da den gule Taage dalede ned over Byen og indhyllede den i et uigjennemtrængeligt Slør. Der maatte tændes Lys i hele Huset Klokken et om Eftermiddagen, et saadant ægyptisk Mørke herskede overalt. Men værre endnu end denne er dog den sorte Taage. En Jul indtraf denne uvelkomne Julegjæst i London og spredte Mørke og Uhygge i den glade, lyse Stemning. Hele Befolkningen satte Lys i alle Vinduer, Politibetjente gik omkring paa Gaderne med Fakler i Hænderne for at følge og veilede Folk, der ikke kunde finde hjem, Droskekuske maatte staa af Bukken og lede Hestene ved Bidslet, og dog hændte det ofte, at de en halv Times Tid kunde kjøre rundt om det Hus, foran hvilket de skulde standse, blot fordi det var umuligt at se en Haand for sig.

Naar man en saadan Dag, hvor Taagen i

BRIGHTON — VED STRANDEN

London har været saa tyk, at man synes den ikke kan skjæres igjennem med en Kniv, ankommer til Brighton, saa er det, som slap man fra Skærsilden op i Himlen. Her er Skyerne blaa og klare, Solen, vor allerbedste Ven, sender sine Straaler ned og varmer Menneskene og lader tusinde smaa Diamanter spille og flimre paa Havfladen. Og Luften! Denne vidunderlige Luft, der føles, som blev man klappet paa Kinden af en blød Haand. Dette Badested kaldes en af Londons Lunger, og underligt er det da heller ikke, at det er bekjendt og hjemsøgt hele Aaret rundt.

Efteraaret og Begyndelsen af Vinteren er Brightons fashionable Tid. Da fyldes Hoteller og Pensionater med den Verden, der benævnes *„the upper ten thousand“* og som, paa Grund af dette deres Fortrin her paa Jorden, maa betale svimlende høie Priser for selv den ubetydeligste Ting. En mere kostbar og elegant Fremvisning af Kjøretøier, deilige Heste og prægtige, moderne Toiletter, end Brighton paa denne Aarstid præsenterer, skal man lede længe efter. Især om Søndagen efter Kirketid, da den saakaldte *„church parade“* finder Sted. Den bestaaer i, at Alt, hvad der findes af Beaumonde, efter Gudstjenesten enten kjører eller spaserer paa den ca. en Mil lange asfalterede Vei, som er anlagt langs med Havet. Her kjører den elegante Landauer, forspændt med dansende Fuldblodsheste, der sidder den unge engelske Miss selv paa Kuskesædet af sin lille Phaeton, iført et stilfuldt *taylormade* Kostume og holdende Tømmerne med de smaa, stærke Hænder, iklædte lange Kravehandsker. Skulde Hesten blive *for* vild, har hun jo John siddende ved Siden af sig, med Hænderne korslagte over Brystet, lige saa stiv og strunk, som havde han en Ildrager gjennem Kroppen. Her spaserer det unge, nygifte Par, som tilbringer Hvedebrødsdagene i Brighton, han med høi, sort Hat, uundværlig for en Gentleman i England, hun iført sin ny, fine Spaseredragt. De skrider frem rolige og satte, de ønsker, at de øvrige Spaserende skal tro, at de har været gifte i mange, mange Aar. Den smukke Enke, klædt i Sort fra Top til Taa, med langt Sørgeflor flagrende ned ad Ryggen, holder sin lille hvidklædte Pige i Haanden, medens Sønnen, en Dreng paa otte Aar, gaaer ved Siden af bærende Salmebogen. Han seer saa sød og pudsig ud i sin ganske korte Eaton-Frakke, med den hvide nedfaldende Krave og høi, sort Hat, som i England bæres af Drenge, dog kun paa Søn- og Helligdage.

Solen skinner paa Retfærdige og Uretfærdige, paa Fløiel og raslende Silke, paa kostbare Pelskraver, der sno sig lunt og blødt om Damernes Halse, paa Diamanter, der lyser omkap med smukke Øine. Her spaseres, koketteres, konverseres og kritiseres, og imens ligger Havet der, saa blaat og stille; kun nu og da forstyrres Freden af en lille Bølge, der hopper over Stenene ind paa Strandbredden, for lige saa hurtigt at trække sig tilbage igjen; og Støien, som derved fremkaldes, lyder som en Hvisken, en Hvisken om tusinde søde Hemmeligheder! Det synes i hvert Fald det Par, som har sat sig i Sandet paa Strandbredden i Læ af en omvendt Baad. Han sidder med hendes Haand i sin, og de stirrer ud over Havet, over mod det forjættede Land. Og de glemmer hele Verden og Menneskene omkring sig med alle deres Sorger og Glæder.

Det er et helt andet Publikum, der gjæster Brighton om Sommeren. Det er nærmest Fa'er og Mo'er og alle Børnene fra de mindre fashionable Kvarterer i London, som i Løbet af Vinteren har sparet lidt sammen og nu bruger Beløbet til et Par Dages Ophold ved Søen, eller raske Svende og muntre Pigebørn, som saa snart de godt og vel ere slupne ud af Toget, giver sig til at danse en munter Reel og under Opsang af den sidste populaire Vise marchere ned ad den lange Gade, der fører fra Jernbanestationen lige ned til Søen. Den staaer saa tydeligt for mig, denne Gade med alle dens anden Rangs Butiker, med Vinduerne stuvende fulde af Stads og Flitter; og findes der noget særligt iøienfaldende, kan man være sikker paa at finde en lille Seddel heftet paa Varen med Ordene „nyeste Mode“.

Den udmærker sig tillige ved sine mange billige Restaurationer og Spisehuse, hvor Opvarteren staaer opstillet paa Gaden udenfor Døren for at kapre Kunder. Naar Sværmen kommer forbi, begynder han da ogsaa strax med sit „Vær saa artig, *ladies and gentlemen,* Theen er lavet“ eller „Udmærket Middag, irsk Lobscouse og Blommepie, kun en Shilling!“

Men det egentlige brogede Liv leves dog paa Strandbredden. Her tilbringes saa godt som hele Dagen. Fa'er sidder i Sandet, ryger sin Pibe og læser sin Avis eller Bog, medens Mo'er har Opmærksomheden ligeligt delt mellem Sytøiet og Børnene, som med opsmøgede Benklæder og opkiltrede Skjørter vade rundt i Vandet paa deres smaa bare Ben. Hvert Barn har gjerne en lille Spand og en Spade, og her i Sandet graver de og laver Fæstninger og Volde, indtil Legen pludselig bliver afbrudt af et Skrig, og Mo'er farer op fra Sytøiet. Saa er det en uartig Bølge, der har været nærgaaende mod lille Bro'er, eller ogsaa har han gaaet den for nær, og saa maa det drivvaade Barn bæres hjem til Logiet for at tørres og faae andre Klæder paa.

Badelivet foregaaer her, jeg var lige ved at sige: for aaben Gade. I hvert Tilfælde er det Hele umaadelig frit og ugenert. I de smaa Badevogne paa Strandbredden foregaaer Afklædningen. Naar den er tilendebragt, bliver Vognen kjørt helt hen til Kanten af Vandet, og saa vader eller svømmer man ud, medens man passiarer med sine ikke badende Bekjendte, der have lei-

BRIGHTON — PRESTON PARK

ret sig i Sandet. En gammel Fisker roer frem og tilbage i sin Baad, for i Tilfælde af Ulykker hurtigt at kunne komme til Hjælp.

Naar man spaserer langs Stranden, maa man standse hvert Øieblik; der er altid Noget, der tiltrækker sig Opmærksomheden. Her har en Flok Negre, ikke altid lige ægte, stillet sig op, og til Akkompagnement af Banjoer synge de amerikanske Negersange. Den Ene synger da Visen solo, i Reglen en bedrøvelig en, om den

Elskedes Skjønhed, gode Egenskaber og tidlige Død, og saa falder Choret ind med Omkvædet, som, naar Stemmerne ere gode, ofte kan lyde helt rørende og kjønt. Eller man staaer stille en Stund for at se paa Mester Jakel, som giver Forestilling paa sit Theater og er omringet af en jublende Børneflok. Et andet Sted har Akrobater udbredt et Tæppe paa Jorden, og ved de forunderligste Krumspring og Vridninger vise de et æret Publikum, hvor vidt man kan drive det i Verden, blot med den tilstrækkelige Øvelse. Et Orchester, hvis Medlemmer har Tilnavnet „den lykkelige Familie“ trakterer deres Instrumenter af al Kraft, for mulig at overdøve en Indremissionair, der har slaaet sig ned i Nærheden og arrangeret en lille Børnegudstjeneste. Familien bestaaer af en ældre Gentleman, der spiller Fløite, formodentlig den ærværdige Fader, en Søn, der spiller Harmonika og to Døttre, hvoraf den ene lader Fiolen sørge, medens den anden fremlokker mørke, dystre Toner fra en ikke altid velstemt Violoncel. Naar de har spillet nogle Stykker, pakkes alle Instrumenter paa en lille Kærre forspændt med et Æsel, og saa drage de hen til et andet Sted for at høste Guld og grønne Skove, som i dette Tilfælde dog nærmest bestaaer af Pence.

Æslerne, de morsomme, langørede Væsner, spille en stor Rolle i Brightons Badeliv. Det er ethvert lille Barns kjæreste Ønske: at blive saa stort, at det kan sidde alene paa Sadlen og faae en Ridetour paa Rose eller Daisy. Det er da heller ikke saa lidt, den gamle Mand med Æslerne tjener i Sommerens Løb, thi Sadlen er lavet saa bekvem og sikker, at Børn paa tre Aar uden Fare kan faae sig en Galop.

Al Tummelen og Støien foregaaer i den vestlige Del af Byen. Den østlige er langt mere rolig og ærværdig. Her færdes mest de Mennesker, der bo i Brighton hele Aaret rundt. Paa indhegnede Pladser findes Stole, som man mod Erlæggelse af en Penny kan benytte, medens et udmærket Hornorchester musicerer. De fleste Stole ere da ogsaa altid optagne, især af ældre Damer, som sidde der og passiare og bade sig i Solen. Herrer og Damer spasere frem og tilbage, medens de nyde Musiken, og Barnepigerne, som for ikke at smudske Børnenes Tøi ere klædte i hvide Vaskekjoler og med hvide Traadhandsker paa Hænderne, løbe omkring og lege med yndige Smaabørn.

BRIGHTON — KLAR TIL AFGANG

Brighton har naturligvis ogsaa sine Skyggesider, eller rettere, det er komplet umuligt at finde Spor af Skygge i Byens umiddelbare Nærhed. Der er saa forbausende faa Træer, saa det klare, skarpe Lys let virker blændende paa mindre stærke Øine. Men vil man svale sig under Træernes grønne Grene, saa fortryder man ikke en Tour til *Preston Park*, men lidt lang er den jo.

Ønsker man hurtigt at komme over til den vestlige Kant, behøver man blot at tage med den elektriske Sporvogn, som løber langs Kysten, og i Løbet af faa Minuter er man ved sine Ønskers Maal. Langt ud i Havet er Havnemolen bygget, og paa den findes Konditori og et lille Theater, hvor der opføres Farcer og Operetter. Er der en eller anden Dag, der skal mindes, saa bliver et Fyrværkeri brændt af paa Havnemolen, som illumineret med brogede Blus og behængt med kulørte Lamper, ligner et Eventyrslot, der er tryllet op fra Havets Bund. Saa lyder Raketternes Hvislen! Guldregnen og de mangefarvede Stjerner stige tilveirs, for bagefter at lade Funker og Gnister falde ned i det dybe Vand.

Men Den, der foretrækker Ensomheden, behøver blot at gaa mod Øst, og han vil der kunne nyde Himlens Illumination: Stjernerne, der blinke og funkle i den mørke Nat.

Efteraar

Snart er Somren forbi,
det sidste Læs er kjørt hjem,
Skoven derovre bag Engen
har alt en brunet Bræm.
Blomster er nu kun faa,
blege er de og smaa,
og førend Nogen veed af det
falder Aftenen paa.

Luften er blevet saa stille,
saa sprød, saa underlig skær,
der høres ikke en Trille
mellem de tavse Træer.
Skaldede Bankerne staaer,
røvet det gyldne Haar,
hen over de nøgne Stubbe
en brusende Høstvind gaaer.

Men ude paa Præstens Veranda,
hvor nylig Sangene lød,
sidder en blond, lille Frøken
med Hænderne i sit Skjød.
Mod Fugletrækket hun seer,
de samle sig fler og fler,
de glade Fugle de drage mod Syd,
hvor Solen og Sommeren leer.

Hun mindes den unge Kunstner,
den lystige Feriegjæst,
han reiste ogsaa mod Syden
til Skjønhedens glade Fest.
Var han vel mer end en Ven?
Mon han vil komme igjen?
Og mon han tænker paa hende,
der hvor han reiser hen?

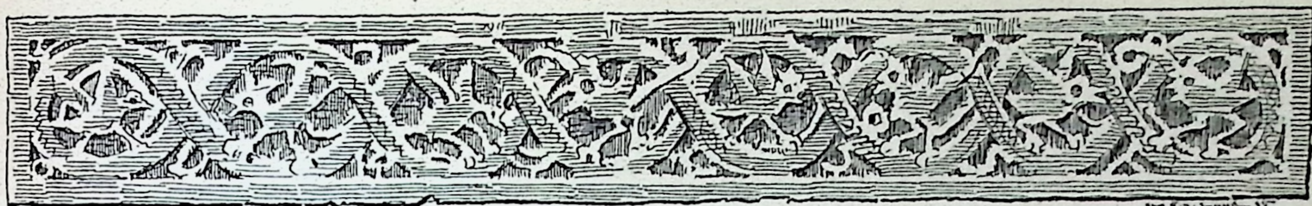
Hun husker den sidste Aften
med faldende Stjerners Pragt,
hun ventede paa et Ord,
et Ord, der ikke blev sagt;
hvor stille han blev tilsidst,
det var, som han havde vidst,
hvor hendes Hjerte det banked
angst mod den sidste Frist.

Men hurtig Skumperlen brister
paa Timernes flygtende Strøm,
nu synes de glade Dage
næstendels som en Drøm.
Hun seer i Haven sig om,
den er saa trist og saa tom —
ak der er langt fra Norden
ned til det glade Rom!

Et flygtigt Solstreif, der glider
hen over Plainens Kant,
og Duggens tusinde Draaber
glimter som Diamant.
Maaske var som de hans Ord
et hurtigt falmende Flor
— nei, man har Lov at haabe
selv i det kolde Nord.

Alfred Ipsen.

En anonym Medarbeider

NOVELLE

AF

JOS. VICTOR WIDMANN

(3. Fortsættelse og Slutn.)

„Nu kjender hun Livet, aner den Lykke, som den fattigste Kvinde i Sierra har Krav paa, og atter skal hun offres for et Forbund af politiske, kirkelige og sociale Interesser, skal ligesom en Jernbaneaktie ved en finansiel Maneuvre gaa fra den ene Haand over i den anden. To Familier have sammensvoret sig dertil. Ganske vist! denne Gang vægrer hun sig, hun kæmper med Fortvivlelsens Styrke. Men hvad kjender I til de Midler, der staa til en mægtig Families Raadighed mod en enlig ung Kvinde som Leocadia. Selv ind i Sovekammeret følges hun af klynkende Bønner og ubestemte Trudsler, og hver Morgen staaer hun kun op for at gjenoptage den Kamp, i hvilken hun ikke har en eneste Forbundsfælle . . . Dog maaske En! Ak! men det Vaaben, der ligger i hans Haand, er ikke det rette. Vel naaer Pennen længere end den længste Kaarde, vel skjælve selv Konger og Keisere for den lille dobbelte Spids, der farer henover den hvide Sneflade og bedækker den med Tegn, der som den eneste Kabbala formaa at fremmane enhver Aand. Pennen er dog ikke altid det Vaaben, som en ulykkelig Kvinde kan anvende til sin Redning“.

Da Redacteuren havde læst dette Sted, sprang han op og gik et Par Gange med lange Skridt frem og tilbage. Saa betvang han sin Ophidselse, satte sig og læste videre.

Til denne pathetiske Opfordring knyttede Manuskriptet det Spørgsmaal: til hvem Grevinde Leocadia denne Gang skulde udleveres, og gav til Svar: „Ikke til en lærd Olding, men til Brutaliteten i egen Person“. Fyrst N**, hvem Hertugen af Montpensiers Tjener havde betegnet som den Ægtefælle, der var udkaaret til den unge Enke, bar i Manuskriptet Navnet Genaro og var beskrevet paa en drastisk Maade, nærmest som en Ignorant, der idethøieste havde Forstand paa Heste og Jagthunde, medens han fuldstændigt fattedes Principer, Dannelse og Interesse for aandelige Ting. Det indrømmedes, at han ikke kunde frakjendes en vis raa Godmodighed, men tillige fremhævedes hans bundløse Hovmod, hans personlige Lapseri og især hans Mangel paa enhver finere Følelse. Hertil sluttede sig en gribende Skildring af den Ulykke, der ventede stakkels Leocadia i et saadant Ægteskab, og den i høieste Grad lidenskabelige Slutning af Manuskriptet sammenlignede den Situation, hvori den forladte unge Enke befandt sig, med den, hvori hine atheniensiske Jomfruer befandt sig, der bleve førte over Havet til Bytte for den kretiske Minotaurus. Der nævnedes ogsaa den til Klippen lænkede Andromeda, og endnu engang reistes det melankolske Spørgsmaal, om der da ikke fandtes en Perseus for at frelse den Hjælpeløse.

Dermed endte Manuskriptet.

En dyb Bevægelse havde grebet den ensomme Mand, der ved Nattetid i sit stille Arbeidsværelse læste dette Nødraab fra en ulykkelig ung Kvinde. Er det mig, spurgte han sig selv, som hun mener paa det Sted, hvor hun taler om en Forbundsfælle, der muligt staaer til hendes Raadighed? Eller vil hun dermed betegne sin egen skarpe Kløgt, der betjener sig af Pennens Vaaben til Forsvar for sine Interesser? Saa meget er vist, at jeg ikke tør aftrykke dette Afsnit; det er ikke længer en Fortælling, det er en Appel til ubekjendte Hjælpere og Beskyttere, et Opraab, som det Nødlidende indrykke i et Blads Annonceafdeling, men ikke Slutningen af en Novelle. Men skal Staklen da blive uden Hjælp? Idet jeg tilbageholder disse lidenskabelige Udgydelser af hendes Fortvivlelse, ikke forelægger dem for Offentligheden, unddrager jeg hende det sidste Vaaben, hun haabede paa, gjennemkrydser jeg hendes sidste Redningsforsøg. Er det i dette Tilfælde ikke billigt, at jeg selv med et andet Vaaben yder hende Bistand? Maaske hun ogsaa venter det af mig. Hin Udtalelse om en Forbundsfælle, som desværre kun fører Pennen, er sikkert møntet paa mig!

Her faldt hans Blik paa det blodrøde Fløielsbaand, som laa opløst ved Siden af de beskrevne Blade. Ja! sagde Don Peralta, idet hans Sindsbevægelse voxede, ja! jeg forstaaer Dig, skjønne,

ulykkelige Kvinde. Du har ikke for Intet valgt den blodrode Farve til det sidste Bud, Du sendte mig. Sandelig! Du har Ret. Pennen er ikke altid det Vaaben, som en ulykkelig Kvinde kan anvende til sin Redning. Men Du har ikke Ret, naar Du troer, at denne Haand kun kan styre den lille Fjerpen og at dette Hjerte ikke veed, hvilke Krav en saadan Situation stiller til en Mand. Idet Don Peralta mumlede disse Ord, begyndte hans Træk at stivne i det haarde Udtryk for en stor Beslutning. En lodret Fure, som stundom i Øieblikke af harmfuldt Oprør eller dyb Eftertanke blev forbigaaende synlig paa hans Pande, tog nu som et mørkt Gjenfærd blivende Plads paa denne høie, hvide Pande, og som om den i sit Inderste bevægede Mand havde mærket denne Forandring af sine Træk og vilde dølge dem endog for den øieløse Nat, skruede han hurtigt Lampen ned, saa at der herskede dybt Mørke i Værelset.

I dette Mørke overveiede Don Peralta modent sin Beslutning. Hele Bekjendtskabet med den unge Enke, fra hendes første Indtræden i hans Redactionslokale og indtil denne Stund, lod han drage forbi i sine Tanker. Og jo længere han overveiede Alt, desto fastere stod hans Beslutning.

VII.

Næste Morgen — det var Torsdagen i den stille Uge — sad i sit Palads ved Plaza de San Francisco Fyrst N** ved Frokostbordet, da hans Hushovmester paa en Sølvbakke bragte ham Redacteuren af „Giralda"s Visitkort og fik Ordre til udenvidere at lade denne Herre komme ind.

„Det er sagtens et Tiggeri", sagde Fyrsten, medens han endnu kastede et flygtigt Blik paa Visitkortet og atter gav sig ifærd med sin Frokost. „Disse Herrer af Pressen opsnuse altid en Mængde almennyttige Ting, til hvilke de selv bidrage med Ord, medens En af os maa tage de haarde Dalere i Haanden".

Don Peralta traadte ind; han var bleg som Døden og hans Mine saa alvorlig, at Venner, som kjendte ham og havde seet ham nu, vilde have frygtet det Værste. Fyrsten, som ikke kunde mindes at have seet dette Ansigt før, lettede sig fra Divanen for at besvare Redacteurens ærbødige Buk. Saa pegede han med en utvungen Haandbevægelse paa Frokostbordet, hvor netop en Solstraale syntes at forvandle en Vincaraffes mørke Røde til en glødende Kugle: „Gjør mig Selskab, min Herre?" Dette var henkastet med Skjødesløsheden hos en fornem Mand, der, for ikke selv at blive forstyrret i Nydelsen af sin Frokost, indbyder den tilfældige Besøgende til, ligeledes at tage for sig af Retterne; forøvrigt have de spanske Sæder i saa Henseende en Humanitet, en Forekommenhed af de Fornemste overfor Borgerlige, som man ikke kjender til i andre europæiske Landes aristokratiske Kredse.

Don Peralta blev roligt staaende, idet han betydede Fyrsten, at han med Fornøielse vilde vente, indtil denne havde endt sit Maaltid; hvad ham selv angik, maatte han takke.

„Godt!" sagde Fyrsten og henvendte sig til sin Hushovmester, „Manuel, vis Herren over i Rygeværelset. Jeg skal snart være der."

Fem Minuter efter sade Fyrsten og Don Peralta lige overfor hinanden i et Ungkarleværelse, der var meubleret efter engelsk Smag. Fyrsten havde taget Plads overskrævs paa en saakaldet Rygestol og støttede mageligt sine muskuløse Arme paa dens Ryg. Han havde tændt en Cigar og tillige budt Redacteuren en, Don Peralta tog dog ikke imod den.

„Naa! hvad ønsker De?" spurgte Fyrsten.

Redacteuren trak Veiret dybt og rettede derpaa det Spørgsmaal til sin *vis-à-vis*: „De har til Hensigt at gifte dem med Grevinde Z***y M**y C* fra Burgos?"

„Ja vel!" svarede Fyrsten og vilde, høiligt forbauset over dette Spørgsmaal, just tilføie: Men hvad kommer det dem ved? da en besynderlig Tanke foer ham gjennem Hovedet, og han udtalte den ogsaa strax: „Aha!" sagde han, „De vil maaske anmode om, at Forlovelseskortene maa blive trykte i Deres Trykkeri? Der bliver ganske vist Brug for mindst 500 Stykker."

En mørk Rødme foer over Redacteurens Træk; han spurgte først sig selv, om denne Udtalelse var overlagt Spot eller fremkaldt af godmodig Indskrænkethed. Han tog sig sammen og svarede bestemt: „Ingenlunde min Herre! Jeg er snarere kommen, for at bevæge Dem til at give Afkald paa dette Giftermaal."

„Mil demonios!" (Tusinde Djævle) udbrød Fyrsten, idet han kastede sin Cigar mod Væggen og sprang op fra Stolen: *„Mil demonios!* Hvem sender Dem til mig! Hvad understaaer De Dem i?"

Ogsaa Redacteuren havde reist sig. Med megen Ro og en vis Hjertelighed i Tonen sagde han: „Er det ikke muligt, for et Øjeblik at lade alle de Skranker falde, som i Samfundet bestaaer mellem Menneskene? Tør jeg ikke haabe, at De for et Øieblik i mig kun seer Broderen, Deres Næste, som venligt retter den Bøn til Dem: Giv Afkald paa Deres Ægteskab med denne Dame! Giv Afkald derpaa til Deres eget Bedste og til Bedste for Grevinde Z***".

„Jeg har altsaa at gjøre med en Vanvittig", mumlede Fyrsten, halvt ved sig selv, men dog høit nok til, at Don Peralta kunde høre disse Ord.

„Aldeles ikke!" svarede Redacteuren, „De har ganske simpelt at gjøre med en Mand, hvem den paagjældende Dames Skjæbne ligger mere paa Hjerte end nogensomhelst Anden".

„En skinsyg Elsker er ligesaa god som en Vanvittig“, buldrede Fyrsten op og tilføiede i en haanlig Tone: „Fyrst N**s Rival er en Penneslikker!“

„De tager igjen feil!“ fortsatte Redacteuren, uden at miste sin Holdning. „Denne Dame har aldrig talt om Kjærlighed til mig, eller jeg til hende. Men jeg veed, at hun nærer en dyb Utilbøielighed mod Ægteskabet med Dem, og ingen Mand af Ære vil ægte en Kvinde som . . .“

„Nu bliver det mig for broget“, afbrød Fyrsten den Talende med en barsk Ed, „De er en Uforskammet, som jeg vil lade smide ud af mine Tjenere!“

Paa samme Tid gjorde han en Bevægelse henimod Klokkestrengen.

Redacteuren, hvem det havde kostet en uendelig Selvovervindelse, at hidføre denne pinlige Scene, var nu, da han, som det var hans Agt, havde drevet Sagen paa Spidsen, paa engang bleven ganske rolig i sit Indre. Et Øieblik havde han rigtignok haabet, at han maaske vilde være istand til, efter Fyrstens første tilgivelige Opbrusning, i en indgaaende Samtale, holdt fuldstændig indenfor Høflighedens Grænser, at bevæge Fyrsten til at afstaa fra dette Giftermaal. Det havde været en taabelig Tanke; men Den, der sætter sit Liv paa Spil, er undertiden, endnu før det sidste afgjørende Skridt, udsat for slige Anfald af taabelige Forhaabninger. Men nu havde Fyrstens sidste Ord tydeligt lagt for Dagen, at her var Intet at udrette ved Overtalelse. Desuden — hvorledes havde han kunnet overtale og belægge med Grunde, uden at blotte den Dame, han traadte i Skranken for? Men hvorpaa Alt nu kom an, var den rigtige Vending, Fyrstens Harme maatte gives, for at hele det ubehagelige Optrin ikke var forgjæves.

Inden Fyrsten altsaa havde ringet, sagde Don Peralta med bidende Spot: „De vil lade mig kaste ud! Det er ganske vist den simpleste Maade, at man kalder paa Tjenerne eller endnu bedre paa Politiet, naar man ikke vover at stille sig for en Modstanders Klinge.“

„Aha! er det saaledes fat!“ hvislede Fyrsten. „Jeg skulde frygte Deres Klinge? Men er De da istand til Satisfaction? Jeg er Fyrst N**.“

„Og jeg ikke engang af simpel Adel, en Bondesøn fra Granadas Bjerge. Dog har jeg med Fændriksrang kæmpet i den seirrige mexikanske Armee.“

„En Officier under Juarez, Indianeren!“ spottede Fyrsten. Saa tilføiede han: „Kun for at bevise, at Fyrst N** ikke forsømmer nogen Leilighed til at prøve sin Kaarde, modtager jeg Udfordringen. Men glem ikke, at jeg betragter det som en Fægteøvelse; De er for mig et upersonligt Object, en Figur af Træ, af Blaar og Læder. Gaa saa! Om en Time sender jeg mine Sekundanter til Dem.“

Don Peralta tog imod alle disse Fornærmelser, uden at fortrække en Mine. Var blot det Ene sikkert, at Fyrsten vilde duellere med ham, kunde han sætte sig ud over de dermed forbundne Ydmygelser. Han tog ovenikjøbet imod dem med Bevidstheden om, at hans bryske Optræden virkelig fortjente Straf. Thi hvad Ret havde han, efter det bestaaende Samfunds Moralcodex, til saaledes at blande sig i fremmede Personers private Forhold? I sin egen Bevidsthed følte han sig ganske vist berettiget dertil ved den unge Enkes hjælpeløse Stilling, hun, som havde betroet sin Livslykke til hans Arm; men at den conventionelle Moral aldrig kunde give ham Ret, og at navnlig Fyrsten, der saa uventet var bleven overfaldet af ham i sit eget Hus, maatte anse ham for et halvgalt Menneske, det indrømmede han overfor sig selv med den Ærlighed, der overhovedet betegnede hans Væsen. Han forlod altsaa sin Modstander uden et Ord, med et dybt Buk og endog med en vis indre Græmmelse over, at der gives Forhold i Livet, i hvilke man maatte optræde saaledes, som han havde gjort.

Da han stod paa Gaden og saae alle de Ligegyldige ile til deres vante Dont, blev denne Følelse endnu mere pinlig, den voxede til en virkelig Skamfuldhed. Havde denne hans Optræden ikke været et Frafald fra alle hans tidligere humane Principer? Han, Redacteuren af et Tidskrift, der var helliget Fremskridtet, greb til Provocationens raa Middel, vendte tilbage til Middelalderens Næveret, anraabte en Art Gudsdom, da i Virkeligheden enhver Duel var bygget paa den Tanke, at man haabede, en eller anden høiere Magt vilde hjælpe den gode Sag til Seir. Hans Kinder glødede af Skamfuldhed og Harme. Men Harmen blev desto stærkere, jo mindre den oprørte Mand kunde øine en anden Udvei. Og saaledes kom han tilsidst til den tragiske Overbevisning, at han maatte bøde med Livet for dette Frafald fra sine Grundsætninger. Saa snart denne Følelse vandt Overhaand, blev han lettere om Hjertet. Saaledes vil det være — sagde han til sig selv, jeg betaler min Gjeld til to Sider; til den ædle unge Kvinde derved, at jeg fører hendes Sag, og denne Gjeld er en Æresgjeld, ingen Gjeld i Betydning af moralsk Forpligtelse; tvertimod, Afbetalingen af denne Gjeld er en Dyd. Men jeg betaler ogsaa Frafaldet fra mine Grundsætninger, og denne Gjeld er en Post, som kræver tung Bod. Eller ophæver Æresgjelden den moralske Forpligtelse? Jeg er bange for, at det ikke vil være Tilfældet. At jeg med Jernet i et Medmenneskes Blod søger at udrette, hvad jeg ikke med min Aand kan opnaae af hans Aand, — det er et skjæbnesvangert Foretagende. Min Dames gode Sag fortjener Seir, min Anvendelse af et Middel, som jeg selv anseer for slet, fortjener Døden.

En mørk Resignation greb Don Peralta, som

nu traf Forberedelserne til Duellen. Fremfor Alt maatte han se sig om efter en Sekundant. Han frygtede sin Ven Carlos rolige, besindige Øine, og denne havde dog været den Nærmeste. Derimod kom han i Tanker om en gammel mexikansk Vaabenfælle, der boede i Sevilla, i Forstaden Triana. Han kjørte hen til Kavallerimajoren, hvem et Streifskud havde gjort til Invalid, og traf ham hjemme. Denne modtog Anmodningen om at figurere som Sekundant, omtrent med samme Henrykkelse som en aldrende Pige, der i sin Tid har glimret som Baldronning, i senere Aar modtager en Indbydelse til et Bal. „Med største Fornøielse", sagde den gamle Hugaf. „Forhaabentlig en alvorlig Affaire?" Da Don Peralta stiltiende nikkede, trykkede den kolossale Major Redacteurens Haand med oprigtig Varme og tog strax Plads i Vognen, for at ledsage Vennen til Redactionslokalet, hvor Fyrstens Sekundant skulde møde.

Paa Slaget ankom denne, en ung Mand af aristokratisk slebne Former. Han gjorde først opmærksom paa, at Duellen ikke kunde finde Sted den næste Dag, der var Langfredag; derimod troede Fyrsten, at Lørdagen, Kl. sex om Morgenen, turde være en passende Tid. Der blev ingen Indvending gjort; som Stedet for Duellen betegnede man et afsides liggende Krat ved Floden, i Nærheden af Byen. Fyrsten paatog sig at sørge for en Læge. Som Vaaben valgte man Kaarden. Alt dette aftalte Sekundanterne indbyrdes, medens Redacteuren opholdt sig i det tilstødende Værelse og ikke kunde undertrykke et Smil over den Gemytlighed, hvormed to Mænd her fastsatte de Betingelser, paa hvilke deres Venner skulde kæmpe paa Liv og Død.

Da Don Peralta atter var alene, skrev han først til sit Blads Læsere en Notits om, at Condesina'ens Fortælling foreløbig ikke kunde fortsættes, da denne Historie, som man jo vidste, foregik i den mest moderne Nutid og endnu ikke var naaet til Afslutning.

Derpaa gav han sig ifærd med, med sin mulige Død for Øie, at optegne hele Gangen i dette Eventyr til sin Ven Carlos, rigtignok med det udtrykkelige Forlangende, at denne aldrig for Offentligheden maatte nævne den Dame, der havde spillet Hovedrollen i disse Begivenheder, eller paa anden Maade bringe hende i Forlegenhed. Da han blev mere og mere udførlig i sin Fortælling, maatte han ogsaa anvende en Del af den følgende Dag, Langfredagen, til Nedskrivningen. Endelig lagde han dette Dokument forseglet og adresseret aabent paa sit Skrivebord. Men bagefter aabnede han det endnu engang og tilføiede følgende Postscriptum:

„Tro endelig ikke, kjære Carlos, at jeg er faldet for en af Fjender behændigt anlagt Intrige. Du kom engang med en saadan Antydning; det falder mig ikke vanskeligt at imødegaa den. Ganske vist kan jeg ikke lade dig se Grevindens sørgmodige Blikke, saaledes som de i Domkirken vare rettede paa mig, anraabende om Hjælp. Men jeg skal blot anføre een Ting, som strax udelukker enhver Tanke om Forræderi og Intriger. Mine foregivne Fjender kunde jo have ryddet mig af Veien paa en langt simplere Maade, ved at sende mig den første den bedste Torero (Tyrefægter) paa Halsen. Hvilken urimelig Tanke, at de skulde have opfundet en saa indviklet Komedie, for Skridt for Skridt at drive mig til Duel og i Døden, da de, som sagt, kunde have naaet det samme Resultat ad direkte Vei. Besudl altsaa hverken mit Minde eller den ædle, ulykkelige Dames, for hvem jeg maaske døer, med en saa lav Mistanke. Og husk ogsaa paa, at hverken en Fyrst N** eller en Grevinde Z*** y M** y C* vilde have nedladt sig til slige Machinationer.

Som det sidste skriftlige Arbeide havde Redacteuren gjemt det Behageligste — et Brev til den Dame, hvem han bragte et saadant Offer. Dette Brev var med al Omhu affattet saaledes, at det ikke kunde kompromittere Grevinden, hvis det nogensinde skulde falde i urette Hænder; ogsaa Underskriften var udeladt. Egentlig var det en sølle, i overspændt Billedsprog affattet Billet, og dog følte Don Peralta en ubeskrivelig Lyksalighed, idet han skrev den. Den var saalydende:

> Pennen hviler; Jernet funkler; dets Lyn betyder Kvindeære. Naar den spanske Jord drikker Blod og til Gjengjeld lader en ædel Kvindes Lykke skyde frem som et slankt Palmetræ, saa var dette Blod intet for dyrekjøbt Sædekorn.

Naturligvis blev denne Billet afsendt saa sent, at Duellen længst maatte være forbi, naar Grevinden læste den; den havde overhovedet kun den Bestemmelse, dersom Don Peralta skulde falde, at være en Hilsen, som den døende Fægter sender til Den, for hvem han trofast gaaer i Døden.

En tung Bekymring voldte Redacteuren Tanken om, hvorvidt Fyrsten vilde bevare Tausheden overfor sin udkaarede Brud. Don Peralta fik det aldrig at vide. Vi selv ere kun fortrolige med de Episoder i denne Begivenhed, som foregik indenfor Redacteurens og hans nærmeste Omgivelses Omraade; Hændelserne i hine Gemakker ere skjulte for os ved tykke Mure, lukkede Døre og svære Portièrer. Imidlertid kan det formodes, da Fyrsten ingenlunde stod paa en fortrolig Fod med den unge Enke, som endnu ikke var hans erklærede Brud, at han inden Duellen ikke havde gjort hende noget Spørgsmaal angaaende Redacteurens gaadefulde Optræden. Det er ikke engang sikkert, at han fik hende at se siden hint Optrin med Don Peralta før om Lørdagen, da han

Langfredag overværede Gudstjenesten paa et Sted, der laa fem Mil fra Sevilla; hans Stamslot var beliggende i denne Egn.

Tidligt Lørdag Morgen stode de to Modstandere overfor hinanden til den fastsatte Tid og paa det fastsatte Sted. Fyrstens Sekundant rettede til Don Peralta's det sædvanlige Spørgsmaal, om Modparten maaske gjorde Afbigt og Duellen saaledes blev ugrundet. Med et venligt Grin erklærede Kavallerimajoren, at dette aldeles ikke var Tilfældet. Altsaa blev alle Forberedelser hurtigt trufne og faa Sekunder efter hvislede de ægte Toledoklinger gjennem Luften.

Strax da Don Peralta stillede sig *en garde*, bemærkede han, at han ganske vist ikke havde mistet den Behændighed, hvormed han forhen havde ført Kaarden, men derimod ved sin senere Syssel med skrevne og trykte Bogstaver den Skarphed i Blikket, der engang var ligesaa klart som Rovfuglens Øie i den øde Sierra. Han saae hverken den yderste Spids af den fjendtlige eller af sin egen Kaarde med ønskelig Tydelighed. Neppe havde han gjort denne Reflexion, før et ubeskriveligt Noget betog ham Veiret. En Gjenstand, som sikkert ikke hørte til der, hvor den nu var trængt ind, sad i hans høire Lunge. Landskabet løb rundt for ham. I det næste Øieblik laa han paa Ryggen og stirrede gjennem bladløse Trætoppe stivt paa de lette Morgenskyer, som droge henover Himlen. Saa lukkede en dyb Besvimelse hans Øine.

Fyrsten havde, da han saae sin Modstander falde, først gjort en Grimace, der omtrent lod til at udtrykke det Samme, som Mephistopheles udbryder, da Valentin falder: „Nu er den Lømmel tam“, Ord, der trods al Raahed paa en egentlig klassisk Maade rummer Kvintessensen af hele Dueldumheden. Da han herpaa nærmede sig den Faldne, og Lægen, som knælende undersøgte Saaret, ved Skuldertræk tilkjendegav, at Affairen vilde tage en dødelig Udgang, da blegnede Fyrsten ganske vist og yttrede, at Kaardespidsen kunde have nøiet sig med at trænge en halv Tomme mindre dybt ind. Men saa vendte han sig med sin Sekundant om for at gaa; hans Ekvipage, der holdt i Nærheden af Krattet, førte de fornemme Herrer tilbage til Byen. Lægen bar med Hjælp af den nu meget forbløffet udseende Kavallerimajor og en Assistent den Haardtsaarede hen i en Leievogn, der holdt parat. Fem Minuter efter hoppede en Solsort fornøiet hen over det Sted, hvor to Mænd havde kæmpet paa Liv og Død.

Don Peralta kom først efter to Timers Forløb til Bevidsthed og fandt sig liggende i sin Seng; ved Siden af ham sad hans Ven Carlos, der imidlertid havde fundet og læst de for ham bestemte Optegnelser. Lægen sad i det tilstødende Værelse, det vil sige i Redactionslokalet, som kun ved en Portière var adskilt fra Soveværelset. Ved Fodenden af Sengen stod med bedrøvelig Mine den trofaste Mulat Gomez; flere Fade, fyldte med blodigt Vand, en Svamp, en Ispose og Lærredsstrimler tydede paa den Hjælp, man havde ydet den Bevidstløse.

Med et bedrøvet Udtryk betragtede Carlos Vennen, uden naturligvis at tilhviske ham andre Ord end kjærligt deltagende, uagtet han i sit stille Sind endnu bestandig nærede Mistanke om, at Don Peralta var falden som Offer for en behændigt lagt Intrige.

Kun een Tanke lod til at beskjæftige den Døende; han spurgte atter og atter om, hvad Tid paa Dagen det var. Klokken var ti, Formiddag. Dæmpet hviskede den blege Mand: „Nu faaer hun mit Brev“. Saa laa han længe stille, og Klokken elleve spurgte han igjen om, hvad Klokken var. „Mon hun nu veed, hvad der er foregaaet?“ hviskede han. Carlos, som godt saae, at endnu et Haab knyttede Stakkelen til Livet, Haabet om, at den Kvinde, for hvem han havde offret sit Liv, med Tilsidesættelse af alle Hensyn vilde ile hen til hans Leie og ved denne ene Handling rigeligt belønne den Døende, spurgte Vennen, om han ønskede, at man skulde sende Bud til hende. Dette Spørgsmaal var en stor Fristelse for den Lidende og han laa i flere Minuter og grundede i stille Henrykkelse. Saa sagde han langsomt og afbrudt: „Hun vilde være ædel nok dertil! . . . og netop derfor maa man ikke sige det til hende . . . forat hun ikke i sit Ædelmod gjør Noget, som hendes Omgivelser aldrig kunde tilgive hende“. Lidt efter tilføiede han: „Men hvor skjønt, hvis hun af sig selv . . .“ Han fuldendte ikke Sætningen, men hensank i Drømmerier, medens hans Hænder usikkert famlede paa det lette Tæppe. Et Kvarter senere sagde han, meget dæmpet, saa at Carlos maatte holde sit Øre tæt hen til hans Mund: „Selv om hun havde været en Uværdig . . . saa havde det kun været et ubehageligt Tilfælde for mig . . . men vilde ikke forringe Værdien af min Handlemaade“. Carlos nikkede venligt og sagde beroligende: „Vær rolig! vidste hun det, kom hun nok“. Men i sit stille Sind var han rigtignok ikke saa tillidsfuld, men det forekom ham tilladt at trøste den døende Ven ved en from Løgn. Og neppe havde han udtalt disse beroligende Ord, før den Saaredes Legeme grebes af disse Gysninger, som betegne Dødskampens Indtræden. Lægen traadte hen til Sengen; men han kunde blot være Vidne til de sidste Trækninger, da Patienten ikke mere vilde modtage de ham tilbudte bedøvende Lindringsmidler. Pludselig rettede han sig op og udbrød med unaturlig stærk Stemme: „Der er hun!“ saa at Alle uvilkaarligt saae henimod Portièren, paa hvilken den Døendes bristende Blik var rettet. Men Portièren rørte sig ikke, og da de atter vendte deres Blik mod Sengen, laa „Giralda's“ Redacteur død udstrakt; i det Samme

slog Klokken tolv fra det nærliggende Taarn, som Bladet havde Navn efter.

I Dødshusets Patio havde man reist en Katafalk, paa hvilken Natten mellem Lørdag og Paaskesøndag Don Peraltas Lig laa udstillet med hint Biværk af brændende Voxlys, svære mørke Tæpper og hvide Blomster, som hører med til en Ligbegængelse i katholske Lande. Jerngitteret, som ellers om Natten pleier at lukke for den Gang, der fører ud paa Gaden, stod inat undtagelsesvis aaben, og i de første Nattetimer vare mange Bekjendte af den Afdøde traadte ind til en kort Bøn. Den tro Gomez holdt Ligvagt ved Baaren.

Det kunde vel være en Time efter Midnat, da Mulatten, som uvilkaarligt var faldet i et let Blund, pludselig løftede Hovedet; han havde hørt lydelig Hulken. Og da han forsigtigt fra den mørke Krog af Gaarden, hvor han havde siddet sammenkrøben, vendte Blikket mod Midten af Patioen, saae han der, ved Katafalkens Hovedende, en ung, sortklædt Dame af ædel Skjønhed, som stod paa det øverste Trin og havde lagt sit Ansigt tæt op til den Dødes, paa samme Pude, og hulkede stærkere og stærkere, helt ude af Fatning.

Dette Syn fornyede hans egen Smerte, saa at ogsaa han brast i Graad. Samtidig traadte han hen til den Fremmede og sagde med halv graadkvalt Stemme: „Han var en saa eiegod Herre og havde gjerne seet alle Guds Skabninger lykkelige.“

Den unge, blege Dame reiste sig og kastede et Blik paa den gamle Tjener; saa sagde hun: „Ja! han var god. Han er død for min Lykke. O! gid jeg kunde raabe det efter ham: Du har tilkæmpet mig min Frihed.“ Og hun knælede ned paa Trinene, og atter græd hun længe og stille, skjulende sit Ansigt i Hænderne. Endelig reiste hun sig som tilskyndet af en kraftig Beslutning. Af sin venstre Haand strøg hun en Guldring og stak den i den Dødes kolde Haand. Ingen Taare faldt mere fra hendes Øine, hun stod der lig et ædelt Marmorbillede, i sin fulde Høide, og medens Læberne sagte bevægede sig, syntes hendes Sjæl at tale med en Sjæl fra en anden Verden.

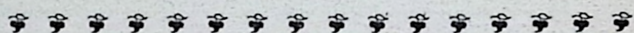
Saa steg hun ned ad Trinene, tilhyllede sit Hoved i Mantillaen og forlod den mørke Gaard; ved Gitterporten vendte hun sig endnu engang om og kastede et sidste Blik paa Katafalken.

Næste Morgen, da Carlos traadte ind i Gaarden, medens Paaskeklokkerne løde ud over Byen, fortalte gamle Gomez sin Herres Ven om det natlige Besøg, og nu endelig lod den Mistroiske sin Tvivl fare og troede ikke længer, at Redacteuren var falden som Offer for en fiffigt beregnet Intrige. Imidlertid kunde Carlos ikke rigtig forklare sig selv, hvordan Don Peraltas Død virkelig havde befriet den fornemme Dame fra yderligere Tilskyndelser til dette andet Ægteskab. Noget Sikkert desangaaende er heller aldrig blevet offentlig bekjendt, men det kan antages, at Fyrsten efter Duellen har omtalt Anledningen dertil for sin Tilkommende, og denne da, overfor et saa storartet Offer som det, Don Peralta havde bragt, har faaet Mod til aabent at erklære sin Brudgom og hele sin Familie, at hun hellere vilde følge sin tro Forsvarer i Døden end blive Fyrstens Hustru. Maaske har hun ogsaa aabenbaret hele sit Eventyr og tilstaaet, at hun var Forfatterinden til Historien om den ulykkelige Grevinde Leocadia. Saa er der maaske hos Fyrsten selv opstaaet en vis Ængstelse for at knytte sin magelige, dagligdags Tilværelse til en Kvinde, der i aandelig Henseende stod saa høit over ham. Maaske, at ogsaa Tanken paa den unge Enkes Ven, der var faldet for hans Haand, fyldte ham med overtroisk Frygt, saa at han ikke ugjerne spillede den Ædelmodige og gav Afkald paa denne Forbindelse. Saa meget er vist, at Giftermaalet ikke kom istand, og at Grevinden to Dage efter Paaske forlod Sevilla for bestandigt.

Paaskesøndag over laa Don Peralta som en stille Mand i den ensomme Patio; Paaskemandag tidligt om Morgenen, blev han begravet. Nogle faa Venner, deriblandt Carlos, Kavallerimajoren og den tro Gomez, fulgte efter Kisten. Ifølge en Optegnelse, fundet mellem hans Papirer, satte man paa Gravstenen kun hans Navn: *Don Peralta.*

Hvert Aar ved Paasketid er paa hans Grav henlagt en Krans af blodrøde Roser. Ingen veed, hvem der lægger den. Dersom vi engang kommer til Sevilla, mon vi saa vil finde den beskedne Grav.

I Parkettet. Aa, Frue, vil De ikke tage Hatten af, jeg kan ikke se Noget, Haaret kan De jo gjerne beholde paa.

Lille Hans er bleven ilde behandlet af sin store Broder og løber grædende hen til Moderen, som stiller hans Taarer, idet hun giver ham ti Øre til at hente Chokolade for i Automatet. Hans gaaer, men kommer tilbage, tudbrølende. *Moderen*: Har du tabt din Tiøre? (Hans benegter det.) *Moderen*: Har Du da kastet den i Automatet? (Hans nikker.) *Moderen*: Hvad fik Du da for den? *Hans*: Musik!

A.: Den ny Skuespillerinde er sjelden smuk!
B.: Kun Skade, at hun spiller saa daarligt.
A.: Men De forlanger virkelig ogsaa for meget.

„Moder, jeg var ligeved at blive kjørt over idag“.
„For Guds Skyld, min Engel, hvordan gik det til?“
„Jo, jeg faldt midt paa Gaden, men der var heldigvis ingen Vogne“.

JORDANS INDLØB I DET DØDE HAV

Et Ridt til det Døde Hav

AF

PROF. H. W. VOGEL

❦

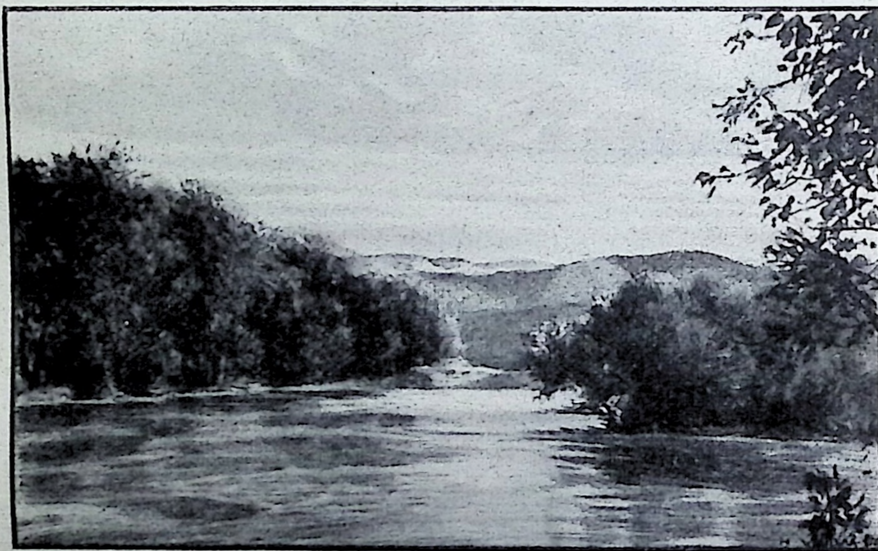
MINE Herskaber! Tillad mig at gjøre Dem opmærksom paa, at vi ved Ridtet til det „Døde Hav maa blive ti Timer i Sadlen og at det gaaer over Stok og Sten“, forklarede vor brave Reisemarechal, Hugo Stangen jun., inden den forestaaende Tour fra Jerusalem til det Døde Hav. Flere satte et langt Ansigt op ved disse Ord, især Damerne i Reiseselskabet. Med mine sexti Somre havde jeg ogsaa Grund til Betænkelighed. Men de vare snart overvundne, og saaledes tiltraadte Hr. Hugo Stangen anden Paaskedag Reisen med sexten Sadler (paa en sad en modig Dame).

Der hørte virkelig Mod dertil, da truende Regnskyer viste sig paa Himlen. Dog med Ordene: „Du maa tro, Du maa vove“, svang vi os i de uvante orientalske Sadler, som just ikke dækkede den bedste Kvalitet af Heste; disse var alt Andet end Arabere. Det gik forbi Damaskusporten, Oliebjerget, Gethsemane. En bekvem, chauseeagtig Vei førte gjennem Kidrondalen henimod de fjerne Judæa Bjerge. Vel havde vi fra Oliebjerget seet det Døde Hav mærkelig nærved. Afstanden blev anslaaet til høist tre Timer. Men det gik ikke saadan.

Ved Bethanien, hvor Christus engang saa gjerne opholdt sig, kom vi over det første Høidedrag. En ny Wadi (Dal) laa foran os. I Slangebugtninger gik Veien ned til en Brønd, der laa overfor et arabisk Herberge af den mest primitive Art. Vi gave Afkald paa dettes Nydelser og lode os nøie med Synet af en Gruppe Indfødte, der sade sammen i lad, orientalsk Betragtning, rygende Vandpiber. Vi red videre gjennem Dalen. Frugtbarheden tog mere og mere af. Omkring Jerusalem er Landet trods sin Rigdom af Sten endnu ikke blottet for grønne Pletter af Oliventræer, Sykomorer etc., men her tog Stenrigdommen betænkeligt til, og da vi bøiede af tilhøire fra den til Jericho førende Chaussee, fik Bibelordet „Paa det at Du ikke skal støde din Fod paa nogen Sten“, sin fulde Berettigelse. Et andet Bjergdrag blev passeret, en ny nøgen Klippedal laa foran os. Dette Spil gjentog sig; kun at Klipperne med hvert Skridt bleve mere og mere øde. Hist og her tillod et Stykke taalelig stenfri Vei en Galop, som ogsaa med Glæde blev vovet, uagtet de smertelige Følger ikke udebleve, og Forskjellige efter to Timers Forløb klagede over Mangelen af Hud. Men undertiden kunde vi ikke engang ride.

Paa stenede, nedad Bakke gaaende Steder maatte vi staa af Hesten og møisommeligt klattre ned ad Skrænten, medens Hestene selv maatte sørge for at komme ned, saa godt de kunde. Saaledes kom vi efter tre Timers Ridt til en enlig stor, med talrige Kupler dækket hvid Moskee. Det er Muselmændenes Mosesgrav, der trodser Bibelens Udtalelse: „Og Ingen haver vidst hans Grav indtil denne Dag". I Orienten er man hurtig til at finde Grave. I den hellige Gravs Kirke i Jerusalem findes ogsaa, foruden mange andre, Adams Grav. Eva hviler langt fra sin elskede Mand, i Sydarabien; hendes Ben ere to hundrede Fod lange, og fromme Muslims give mange Penge for efter Døden at blive begravede mellem Evas Ben.

Ved Moses Grav gjorde vi Holdt; et andet Reiseselskab sluttede sig til os; det var Foreningen af tydske Hotelkellnere i Kairo, som foretog en Paaskeudflugt. Vi gjenkjendte flere Kellnere i Shepherd-Hotel, hvor vi havde logeret for otte Dage siden. De lode til at have været fornøiede med os resp. vore Drikkepenge. For at belønne os for vort Ridt, blev der arrangeret en Ørkenfrokost. „Kelems" bleve udbredte paa Sandet, og Alt, hvad der var medbragt paa Pakheste, pakket ud, deriblandt ogsaa Vand fra Jerusalem og Vin fra Jerusalem, som i fire Dage havde udgjort vor stadige Borddrik istedetfor de dyre, franske Vine. Men Himlen var unaadig. Regnen begyndte at falde. Den forvandlede vort Salt til en dyndet Masse, fortyndede Saucen i vore Konservesdaaser og opblødte vort Brød. Efter at vi overfladisk havde stillet vor Sult, skyndte vi os derfor at pakke ind igjen og svang os i Sadlen, som imidlertid var bleven ganske vaad. Fugtigheden forøgede ingenlunde Ridetourens Behagelighed, og Regnen, som piskede os i Ansigtet og tiltog i Styrke, gjorde det endnu mindre. Snart vare vi gjennemblødte til Skindet. Vandet forstod ovenikjøbet at finde Vei til Støvlerne. Men afsted gik det over Stok og Sten. Tæt ved Mosesgraven havde vi igjen seet det Døde Hav; men vi maatte endnu klattre op ad adskillige Bjergskrænter og passere adskillige øde Dale, inden vi kom det mærkeligt nærmere. Regnen syntes som en Haan over en Ørken, der er saa blottet for al Vegetation.

VED JORDAN

Klipperne antage tildels en brunlig, forbrændt, tildels en svovlgul Nuance. De vexlede hist og her med fortlignende Klippeblokke og -Kegler, opstaaede ved Udvaskning. Den uendelig bedrøvelige Ørken har med Rette givet Anledning til Sagnet om Sodoma og Gomorrha.

Atter viste sig i Frastand den af en hvid, skummende Bølgebræmme omgivne Sø, bagved de høie, golde Moabiter-Bjerge, mod Nord Jordans Munding, omgiven af grøn Vegetation.

Endelig hørte vi den af Søndenvinden oprørte Brænding larme. Nu kunde vi ikke mere være langt borte. Endnu et Par hundrede Skridt i vaade Klæder, gjennemblødte, paa vaade Sadler, og vi vare ved Søen. Den saae, trods Regnskyerne, alt Andet end vild og skummel ud, men skinnede i det reneste Blaa, omgiven af øde Bjerge. En frisk, kvægende Vind strøg hen over den og lod Fortællingen om, at Fugle, som fløi hen over Søen, faldt døde ned, forekomme rentud latterlig. Imidlertid forbarmede Himlen sig over os. Solen smilede atter og gav os en yderst velkommen Leilighed til at tørre vore Klæder.

Det havde nu ligget 'meget' nært, ved den tvungne Afklædning at tage et Bad i Søen, hvori man som bekjendt paa Grund af Vandets Tyngde (det indeholder over 25 Procent Salte) ikke kan drukne, især da Fristelsen til at svømme, uden at kunne det, var stor for enhver Ikkesvømmer. Men kun et Par Kellnere fra Kairo vovede sig ud, men bleve strax kastede tilbage af den stærke Brænding.

Vi leirede os i Sandet i Nærheden af en Sivhytte, som havde mistet alt sit Siv, saa at kun Stilladset var tilbage, og fortsatte vor afbrudte Frokost, indtil vore Klæder vare nogenlunde tørre. Dertil nød vi i fulde Drag den friske Brise, som strøg hen over Havet og frydede os over det ganske eiendommelige Sceneri af det mærkelige Vands omend øde, saa dog storartede Omgivelser. Det syntes uendeligt som et Hav og udgjør det laveste Punkt paa Jordens Overflade

— det ligger som bekjendt 1200 Fod under Middelhavets Speil. Vort Ridt gjaldt derefter Vadestedet over Jordan, hvor Christus var bleven døbt. Vi eskorteredes af to Beduiner, maleriskvildt udseende dumdristige Ryttere, der gave en „Phantasi" tilhest til Bedste for os, da vi havde naaet et jevnt Sted i Ørkenen; de stode under Kommando af en gammel Scheich, der mødte os tilhest, som om han inspirerede sit Rige. Han førte en sex Meter lang Lanse, der vilde have indgydt os Frygt, hvis vi ikke havde lagt Mærke til, at dens Skaft var bøieligt som Spanskrør. Siden hørte vi, at den Gamle var Fader til vore Beduiner. Jo nærmere vi kom Vadestedet, desto mere øgedes Vegetationen. Der viste sig Løvtræer, endog Popler og Asketræer. Fra Krattet lød Sangfuglestemmer, deriblandt endog en Nattergal. Pludselig viste der sig et Slags Skur, konstrueret ganske paa tydsk Maade, forsynet med Borde og Bænke, ved Siden af det laa en kegleformet Straahytte, hvorfra en noget pjaltet Mand krøb frem og tiltalte os paa flydende Tydsk. Det havde vi ligesaa lidt ventet her som Skuret. Manden var i Virkeligheden en Tydsker fra Gnesen, der fungerer frivilligt som Opsynsmand ved Jordans Vadested, tilbyder Hvilepladser og Ly for Solen og ovenikjøbet leier Baade ud for to Francs Timen. Jordanvand, hvormed alle unge Ægtemænd forsynede sig, faaer man gratis. Det er ligesaa leret som Elbvand.

Man kan tænke sig, at der i den beskrevne Situation ikke kunde opstaa Noget som Andagt ved at betræde det hellige Sted. Floden med sine trærige Bredder mindede om Hjemmet. Kun Ørkenbjergene, som i det Fjerne ragede op over Træerne, lode os mærke det fremmede Land. Efterat den sidste af de tømte Vinflasker var fyldt med Jordanvand, red vi videre til Jericho, hvor vi vilde overnatte. Med Møie naaede vi det paa vore trætte Heste efter Solnedgang. Stedet ligner en Fellahlandsby, men har tre Hoteller. Vi fik temmelig ordentligt Logis i Hotel Bellevue. Af Jerichos berømte Mure var ikke engang Ruiner tilbage. Til Gjengjeld har man opdaget Rester af Herodes' Vinterpalads. „Krit", en lille Flod, giver Jericho sin Berettigelse som Oase i Ørkenen. Den udspringer fra en Klippespalte i Ørkenbjergene og danner en ægte Gorge, der kan maale sig med Gorge de Trient.

Vor Tilbagevei den næste Dag førte os langs Høiden af denne Gorge. Dybt nede saae vi den brusende Flod, omgiven af skyggefuldt Grønt, medens vor Fod betraadte nøgne, ophedede Stene. Her i Dybet levede Elias og blev fodret af Ravne. Chausseen til Jerusalem er et Produkt af Nutiden. Paa et Sted var den ved Skred tætved en Afgrund bleven saa smal, at vore Beduiner først ved en Opstabling af henved hundrede Klippeblokke maatte give den den fornødne Bredde, for at Vognene kunde føres over. I en prægtig, høithvælvet Stenbygning, opfyldt af Arabere, Syrere, christne Munke i hvide Kutter og asiatisk Hovedbedækning, fandt vi velsmagende Vin fra Jerusalem, friskt Vand og saftige Oranger. Vor Kurv leverede dertil nogle kolde Høns, og saaledes kunde vi midt i Ørkenbjergene arrangere en prægtig Frokost, der smagte os ganske storartet. Tre Timer efter vare vi, ridende over Bjerge og gjennem Dale, igjen i Jerusalem. Følgerne af Ridetouren viste sig endnu flere Dage efter. Zinksalve var Løsenet.

Julearbeider

I. Dekorationer i Delfter-Maner

Delfter-Varen med sine mangeartede efter Tiderne vexlende Dekorationer har altid været særligt paaskjønnet og er sammen med Rococco-Forbillederne netop nu i høieste Mode, saaledes at Fabrikationen i de sidste Aartier er vaagnet til nyt Liv.

Maleriet var hovedsagelig gjennemført i blaa Farvetoner, mest en mørk og en lysere. Det er ikke alene Prydgjenstande, som Skaale, Vaser og Krukker, ofte af betydelig Størrelse, men tillige Væg- og Bordfliser af forskjellig Form og større Flader til Pynt- og Nytte, som fremstilledes. Baade den chinesiske og hollandske Billedverden er bleven stærkt benyttet som Motiver.

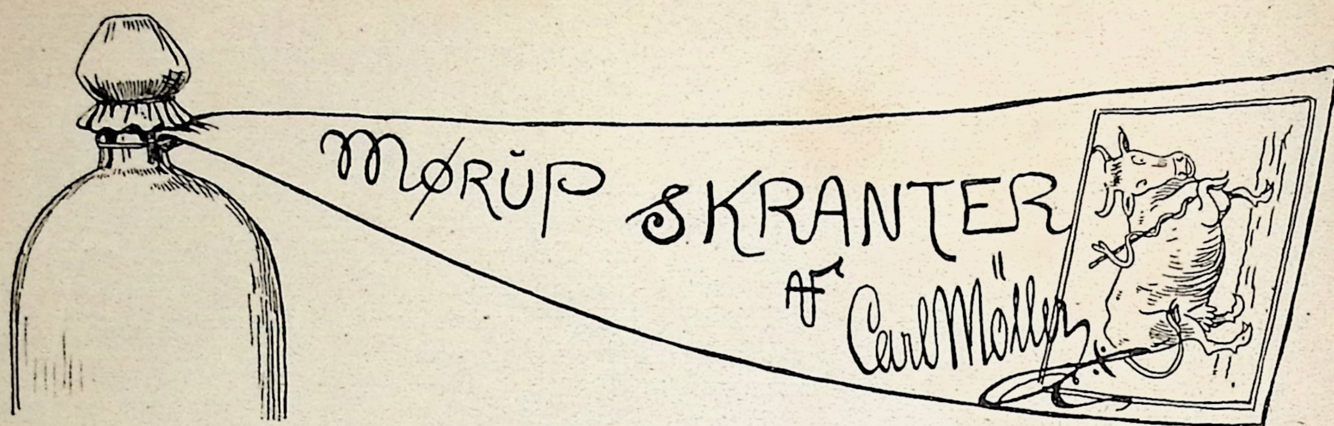
I et Par Aarhundreder blomstrede denne Kunstindustri, der blev støttet ved Nedlæggelsen af store Bryggerier, hvis Kapitaler overførtes paa Fajancehaandværket og tog Kunsten i sin Tjeneste; Udviklingen bragte mange Penge til Landet og Byen, hvis Navn derved vandt Berømmelse. I det 17de Aarhundrede fandtes mange Fabriker og i flere Byer; fra Begyndelsen af vort Aarhundrede har Tilvirkningen været ubetydelig, kun et enkelt Værksted i en enkelt By, men en ny Guldalder synes at skulle oprinde.

Moden holder sig som sagt til de samme blaa brandfaste Kobaltfarver, som kunne faaes i Stellings Farvehandel (Gl. Torv) tilligemed de forskelligt formede Pensler, der benyttes ved Udførelsen. Hvem der har noget Talent for Tegning og Maling vil kunne magte og udføre nette og varierende Ting, som kunne søges baade indenfor Keramiken (det nærmeste Felt), men ogsaa meget vel kunne vælges udenfor; f Ex. ville hvidgrundede Træsager passende kunne give Plads for Delfter-Mønstre, og ved Paaførelse af en klar Fernis yderligere give det Udseende af Underglasur-Arbeide. Hvem der ikke kan benytte forglødet Porcellain (Bisquit) eller Fajance til Maling og derefter følgende Brænding paa Fabrikerne, anbefales særlig saadanne Ting til Arbejdsgrund, og de ere særdeles værdige til Opmærksomhed for Brug i de huslige Kredse, der have Interesse for kunstindustrielle Frembringelser.

Farverne maa, naar de overføres paa Fajance eller forglødet Porcellain, udrøres med lidt Glycerin og Vand, paa Træ eller andet Materiale med lidt opløst Gummi. Emaillefarver kunne selvfølgeligt ogsaa benyttes. Tidskriftet bringer herved to Forbilleder til Kopiering; andre brugelige, smukke Motiver, dels Landskaber, dels stiliserede Blade og Blomster har næsten Enhver seet og beundret paa gamle Gjenstande eller vil kunne finde hos Kunsthandlere.

H. T.-J.

Mørup har gaaet og skrantet i Vinter; rigtig syg kan man ikke sige, han har været, men rask har han heller ikke følt sig. Noget Farligt eller blot Betydningsfuldt har det vel saaledes ikke været, men dog altid nok til at bringe Misstemning i Familien.

Der er blevet tilbragt triste Aftener i det Mørupske Hjem, hvor Fruen og Døttrene med bekymrede Rynker i Panden have kastet ængstelige Sideblikke til Familiefaderen, naar han taus og sløv sad i deres Kreds med Hovedet tungt støttet i Haanden, men hastigt fik Øinene til sig og lod som ingenting, naar han med en utaalmodig Hovedrysten tilkjendegav, at han ikke holdt af at blive iagttaget. Ogsaa Sønnerne tog sig Faderens Tilstand nær, og det vilde være Uret at beskylde de unge Mennesker for Ukjærlighed, fordi der i deres Deltagelse ufrivilligt blandede sig en let Fortrydelse over den Forstyrrelse, som Faderens Upasselighed afstedkom i Familiens sædvanlige Adspredelser og hele Levevis.

Naturligvis vare til en Begyndelse alle Mørupper enige om, at det var Influenza, Overhovedet led af, og Mørup selv var ikke utilfreds med denne Diagnose, eftersom den gav ham Anledning til paa forskjellige Tider af Dagen at indtage større eller mindre Rationer af Cognac eller andre spiritusholdige Drikkevarer. Da han imidlertid endogsaa blev kjed af *denne* Kur og hensank i sin tidligere apathiske Tilstand, af hvilken end ikke en Paadutten af, at Tilfældet kun var begyndende Alderdomssvækkelse, formaaede at rive ham ud, da begyndte jo Sagen at blive betænkelig, og Fruen bestemte sig til at tale med deres Læge om Sagen, — Mørup selv var ikke til at overtale til at gjøre saadant et Skridt.

For et Par Aar siden have Mørupperne faaet en ny Doktor af den meget gyldige Grund, at deres rare gamle Huslæge, hvis Virksomhed i den sidste Snes Aar til Held for Familien hovedsagelig indskrænkede sig til at deltage i tre—fire Middagsselskaber om Aaret — og saa at modtage et ret anseligt Honorar ved Nytaarstide, forstaaer sig —, ved en beklagelig Feiltagelse kom til Skade at expedere *sig selv* ud af Verden.

Til Afløser havde Mørupperne valgt sig en yngre Mand, Dr. Schreiber, der havde vundet en vis journalistisk Hovedstadsberømmelse ved en Række aandrige Avisartikler om actuelle og sensationelle Emner som: Hygiejnen i det kjøbenhavnske Selskabslivs Tjeneste — Renligheden hos Gammelstrands Fiskerkoner — de sanitaire Forhold i vore Variétéer — Hensigtsmæssigheden af den røde Farves Anvendelse paa de Flasker, som indeholde Børnemælk, o. s. v., o. s. v.

I Førstningen havde den kjære Familie ondt ved at forliges med den ny Huslæges Væsen og Optræden. Mørupperne havde, naar Lægen ventedes, været vante til at se den lille, lækre Doktorvogn med den blankskinnende Fernisering og de tykke, krystalklare Speilglasruder rulle op for Gadedøren, hvorpaa den kjære, elskelige Olding, som stedse var iført ulastelige, plet- og rynkefri sorte Klæder og bar hvidt Halstørklæde og guldknappet Bambusstok, langsomt og værdigt steg op ad Trappen paa sine knirkende Sko. Naar han saa havde sluttet sit Besøg hos Patienten, var han traadt ind i Dagligstuen, havde placeret sig i den mageligste Lænestol og ført en hyggelig, jovial Passiar om alle mulige Bynyheder, og han havde stedse nippet lidt til et Glas Portvin, inden han tog bort, — han havde saa velsignet god Tid, den rare gamle Mand.

Hvor helt anderledes var det ikke nu? Dr. Schreiber kommer paa sin Bicycle farende om Hjørnet som en Stormvind — efter Fru Mørups Formening er det et yderst ordinairt Kjøretøi for en studeret Mand —; vel har han tykke, velhavende Kjørehandsker paa, men til Gjengjeld bærer han sine Benklæder sammenbundne forneden paa en mere praktisk end skjøn Maade, der ledte Tanken hen paa den Sort løse Overtræksærmer, som i fordums Dage bares af de underordnede Skrivere i offentlige Kontorer, men som nu kun sees hos Butiksjomfruerne i de finere Viktualiehandler. Med et flot Sving med Benet sætter han af sin skindmagre Ridehest, der for at glæde saa mange som muligt af de Forbipasserende sættes i Stald op ad Muren og spærrer det halve Fortov, medens han selv galoperer op ad Trappen, denne Gang dog nøiende sig med

Dekorationer i Delfter-Maner,

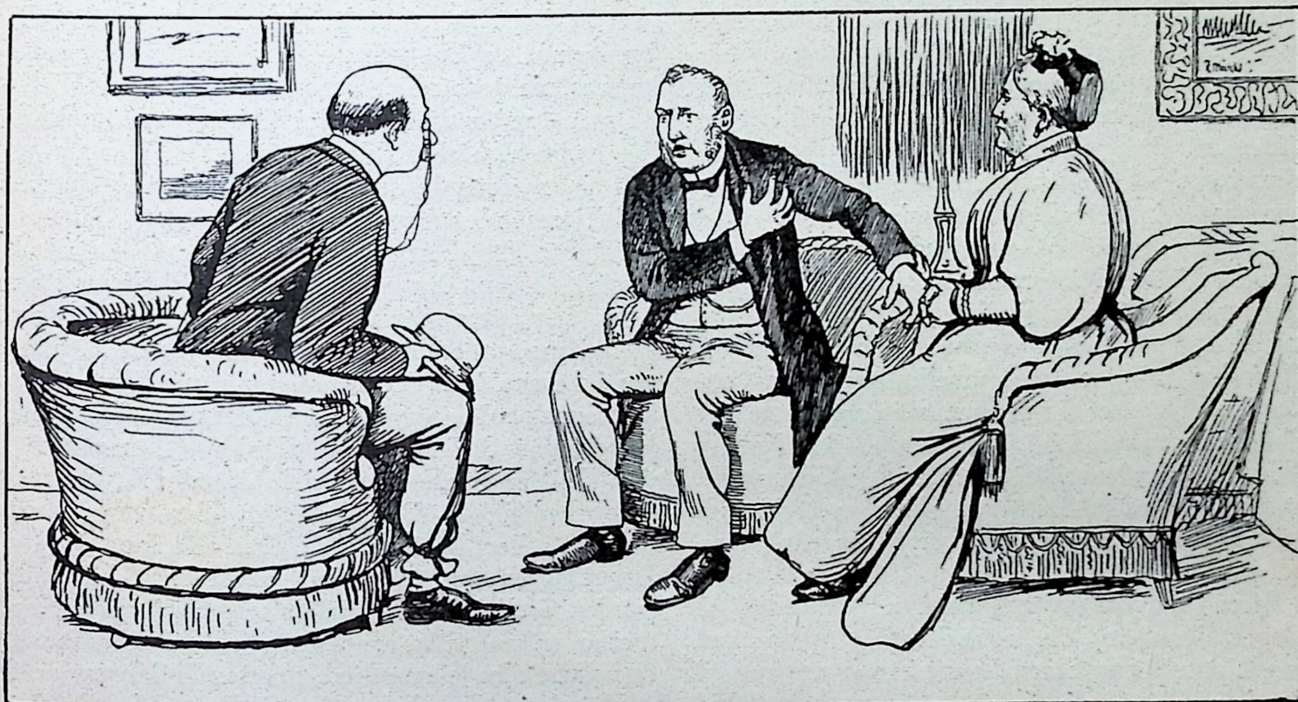
tegnede af **Carl O. J. Lund.**

Græbes Bogtrykkeri.

sine egne Ben som Befordringsmiddel. Han spilder ikke mere end den høist nødvendige Tid paa Undersøgelsen af Patienten eller Ordineringen af Forholdsreglerne, saa stormer han igjen afsted uden at gjøre noget Ophold i Dagligstuen — den sidste Besked afgiver han gjerne i Entréen —, piler buldrende ned ad Trappen, svinger sig behændigt i Sadlen, og — vips! — er han forsvunden om Hjørnet uden at ænse Hektor, der arrigt gjøende protesterer mod den ny Doktorekvipage.

Skjøndt Mørup syntes godt om Schreiber, fordi han flere Gange havde hørt denne aabenhjertigt tilstaa, at det eller det Tilfælde kjendte han ikke noget til, eftersom han ikke havde seet det før, havde Doktoren sikkert ikke længe beholdt sin Isse, der i Blankhed kunde maale sig med den bedst pudsede Messingkugle paa Endestykket af en Jernseng, forstod man saa udmærket godt, at det havde været de stakkels Haar umuligt at holde sig fast deroppe, og at de uhjælpeligt vare gledne ned i Hulen.

I Almindelighed ansees jo en saadan Skaldepande ellers ikke for at være en Prydelse, men i visse Livsstillinger kan den dog have sine Fordele, og den gode Schreiber koketterede nu ikke saa lidt med denne sin Eiendommelighed. Han vidste godt, at den indgjød Respekt, og at han saae umanerligt dybsindig ud, naar han under Examinationen af sine Patienter lod sin hvide Haand glide langsomt, ligesom betænksomt hen over den glatte Flade, og Folk med nogen Ind-

HUSLÆGEN CONSULERES

Plads, da Fru Mørup ivrigt klagede over, at han hørte til de kjedelige Læger, der aldrig siger noget Rigtigt, saa man ikke veed, hvad man skal tro, — hun er nemlig af den Art Mennesker, som ved ethvert nok saa ubetydeligt Ildebefindende kræve et længere klinisk Foredrag. Til alt Held for sig havde Schreiber imidlertid en Talisman, som forlenede ham med en Autoritet, han ellers vilde have savnet, og denne Talisman var — saa mærkeligt det end lyder — hans blanke, skaldede Isse.

Hans Ungdommelighed vilde have gjort det af med ham, hvis ikke hans Hovedhaar af en eller anden ukjendt Grund havde været saa venlige at tage Flugten, kun efterladende nede i Nakkehulen en smal Bræmme af Haar, der saae saa tyndslidt og sølle ud, at man kom til at tænke paa en stramtsiddende Gardinkappe i et Smaamandskjøkken. Naar man saae den runde, reflexrige bildningskraft forestillede sig da ogsaa, at de under saadanne Omstændigheder ligefrem kunde se Hjernen arbeide i sit Værksted under det hvælvede Tag.

Til denne af Naturen saa begunstigede Æsculapii Søn valfartede altsaa Fru Mørup, og Følgen blev, at man i den nærmeste Tid ret ofte kunde se Doktorens Bicycle læne sig fortroligt op ad Muren til det Sted, der rummede det Mørupske Paulun.

Noget større Udbytte gav disse Doktorbesøg dog ikke, hvad der ikke var saa forunderligt, al den Stund den Forklaring af sin Tilstand, som den gamle Bundtmager halvt uvilligt afgav, ikke var mere oplysende, end at den lod paa, at han egentlig ikke feilede det Allerbitterste, men alligevel langt fra rask; han kunde ingen bestemte Smerter paavise og dog syntes han at have ondt i alle Lemmer, samtlige Ledemod og en Masse

kommen ned i Landmandsbankens Boxafdeling — han kunde huske, at han for flere Aar siden havde foræret lille Rudolf et Legetøi, som bestod i to Dukker, som boxede sammen.

Naa, han tog dog Mod til sig og gik ind i Salen.

Da der blev sagt ham, at det var Nervelidelser, han led af, forstod han det . . . eller lod, som han forstod det.

Saa lod han sig undersøge af Anstaltens elskværdige Læge, der temmelig hurtigt blev enig med sig selv om, at Mørup vilde have godt af en to—tre Maaneders Kur.

Selvfølgelig var Fru Mørup strax enig med Doktoren, og saa vedtog *hun* i et Familieraad, at Manden havde godt af en to—tre Maaneders Kur.

Det stemmede ham ogsaa mildere, da han saae, at der gaves fredeligere Idrætter, saasom at en Medhjælper kløede en nerveus Embedsmand i Hovedet, medens et Par andre lavede Roulade paa en velnæret Grosserers Ben.

Efter Haanden som Tiden gik, følte Bundtmageren sig helt vel tilfreds med Gymnastiken og fandt endog Behag i enkelte af Øvelserne. Han blev kort sagt vant til Behandlingen paa samme Maade, som man kan vænne sig til Certosaherrer, Rødgrød, elastiske Strømper og andre af Livets Behageligheder. Men ligesom man ved disse Phænomener ikke føler sig som noget bedre Menneske, saaledes syntes Mørup ikke at spore nogen Bedring.

Den gamle Gymnastiker fandt ogsaa, at der

MØRUP BRUGER KNEIPPKUREN

Og saa begyndte Mørup paa Kuren.

Da han først i et Par Dage havde prøvet Gymnastiken, fandt han den ikke saa livsfarlig, men udleverede frivilligt sine Arme og Ben til høfligst mulig Behandling. Han mødte i Middagsstunden, og kun Udtrykkene paa den Menu, der blev skrevet op i hans Navn til Anvisning for Medhjælperne, forbausede ham noget, da han ikke forud kjendte Retter som: „Strakt siddende Arm Bøining med Knæ- og Ryg-Strygning“ . . . „Halvt liggende Underlivsrystelse med Lænde Fremdragning“ . . . „Halvt liggende frembøiet under Ribbens Rystelse“, o. s. v.

Da Øvelserne ikke forvoldte Mørup nogen Smerte og knap nok kunde siges at være generende, fandt han sig endogsaa i at lade sig bruge som en Slags Proptrækker, den to Medhjælpere forsøgte at skrue ned i en Træbænk.

manglede Noget ved Øvelserne. En og Anden havde bildt ham ind, at der blev sunget til de forskjellige Bevægelser, og derfor savnede han Sang. Det kunde have gjort saa godt — mente han — om der f. Ex. til *Ryghakning* blev foredraget: *„De første Prygl vi i Skolen fik“* — til *Benrulningen: „For det er disse, disse, disse Bentøi, som vi har“* — til *Maveæltning: „Jeg har saa græsselig ondt i min Mave“* o. s. v. Nu foregik imidlertid Alt i begravelsesagtig Stilhed, og det forekom Mørup ganske bestemt, at han tidligere havde været paa Steder, hvor der var nok saa livligt og underholdende som i det orthopædiske Institut.

Med vanlig Standhaftighed holdt Bundtmageren sine tre Maaneder ud; men negtes kunde det jo ikke, at han følte ligesom en Lettelse, da han slap for Gymnastiktimerne.

Det var i Foraarsmaanederne, at Mørup havde besøgt Institutet, og i Midten af Mai flyttede Familien efter gammel Tradition ud til Taarbæk, hvor den drog ind i den underskjønne Villa Malle.

En aarle Morgenstund forefaldt der i den henrivende, saa lidet gedulgte Have, som hørte til Stedet, følgende lille Scene.

I Gavlvinduet paa Nabovillaen laa en ældre agtet Taarbækker-Kjøbenhavner, der var kommen for Skade at staa tidligt op, og nød med Velbehag sin Morgenpibe. Han frydede sig over den friske, styrkende Luft, den lystigt smilende Sol og Blomsterne, som efter Nattens Hvile hilste Dagen ved at udsende en dobbelt stærk Duft, og han afgav til sig selv det ikke ukjendte, aldrig opfyldte Løfte om for Fremtiden hver Morgen at staa lige saa tidligt op.

Tilfældigt faldt hans Øie ned i Villa Malles Have, og han havde nær tabt Piben af Forskrækkelse, da han saae Mørup spankulere omdernede. Det, der gjorde ham saa betuttet, var ikke den Omstændighed, at den brave Bundtmager alt saa tidligt var paa Benene; men det stod dog i Forbindelse med disse Extremiteter.

Trip-trap, trip-trap, trip-trap humpede den ældre Kavaler, saa hastigt han kunde, ned ad Trappen og vimsede med noget stivelseholdige Kammerherreskridt ind i Villa Malles Have.

„Undskyld, at jeg, skjøndt jeg ikke har den Ære at være præsenteret for Dem“, begyndte han, henvendt til Mørup, „trænger ind her; men jeg vil blot tillade mig at gjøre Dem opmærksom paa, Hr. Mørup, at De, da De stod op imorges, har gjort Dem skyldig i en mærkværdig Distraktion.“

„Jeg? Hvad er det for en Distraktion?“ spurgte Mørup forundret.

„De har glemt at klæde Dem paa“, hviskede Herren diskret.

„Glemt at klæde mig paa?“ udbrød Mørup og saae ned ad sine Klæder.

„Ja, jeg mener paa Fødderne! De har hverken Støvler eller Sokker paa.“

„Naa ja, det hører jo med til Kuren! Jeg bruger Kneipp-Kur, skal jeg sige Dem. Ja, den har De vel nok hørt Tale om?“

„Naa—aa! Ja, det er jo ham, den tydske Præst, som helbreder sine Patienter med Vand paa Benene, Vand paa Maven, Vand i Hovedet, Vand udenpaa og Vand indeni . . . Hvor har De dog fundet paa at bruge den Kur?“

„Jeg? Troer De virkelig, jeg kunde hitte paa den Slags Narrestreger? . . . Næ, det er min Kones Ide! Hun fik uheldigvis Bogen til Laans af en Veninde, og saa . . . saa . . .“

„Saa var De den!“

„Akkurat, ja! For Husfredens Skyld gaaer jeg Stakkel nu hver Morgen en halv Timestid paa bare Fødder i det dugvaade Græs. Det er noget væmmeligt Svineri, og saa er Plainen tilmed saa lille, at jeg bliver helt svimmel af at løbe rundt her.“

„Troer De, det er godt for Noget?“

„For Tømmermænd er det ganske udmærket! . . . Bare jeg havde kjendt det i min Ungdom!“

„*Drikker* De ogsaa Vand?“

„Næ, føi for Pokker! Næ, dette her er den eneste Tortur, jeg underkaster mig. Min Kone vilde have mig til at bruge flere af disse Kneipe-Kure, men det negtede jeg bestemt. Tænk Dem, hun foreslog, at jeg et Par Minuter skulde staa i et Badekar med koldt Vand til midt op paa Læggen, og at jeg skulde svøbes ind i et vaadt Lagen og saadan ligge til Sengs en to—tre Timer som et andet Svøbelsebarn. Men saa sagde jeg, jeg var ikke nogen Vandkunstner som denne Colding Møller i Arenatheatret.“

„Hvor længe har De nu brugt disse Morgenpromenader — jeg tør ikke sige: disse græsselige Morgenpromenader, for saa maa jeg høre ilde for min Lyst til at sige Brandere.“

„Aa, vi Møruppper har slet ikke noget mod Brandere, vi vil blot have Lov til at sige: „U—uh! Den var rædsom!“ — men før kan vi heller ikke være bekjendt at more os over Branderen. Men for at svare paa Deres Spørgsmaal: nu har jeg været paa Græsgang i tre Uger, og jeg har lige saa lang Tid tilbage, siger min Kone.“

„Naa, og har De saa sporet nogen Bedring?“

„Aldrig en Smule! Een Behagelighed er der dog ved den tydske Pastors Lære, og den er ikke alene kommen mig, men hele Familien tilgode. Anden Del af hans Værk hedder „*Husapotheket*“, og heri beskriver han alle de Urter, som kan gjengive og bevare Menneskets Sundhed. Blandt Andet skriver han her et Par Sider fulde af Lovtaler over Jordbær som Blodrensningsmiddel. Det var noget for Mutter! Siden hun kom til Pagina 166 i Bogen, har vi hver Dag faaet Jordbær til Middag — og undertiden om Aftenen med.“

„Jamen saa er det jo en ret fremkommelig Mand, den Præst, for De maa vel nok tage et Glas Sherry til Jordbærrene.“

„Jeg troer, De vil! Næ-æ, til Jordbærrene selv hører Mælk eller — som der staaer i den vellykkede dansk-norsk-arabiske Oversættelse: „to Gange om Dagen et Stykke godt Rugbrød med et fjerdedels Krus Jordbær til“, hvilket tyder paa en mærkelig Smag hos Hans Velærværdighed. Næ, af Drikkelse maa man kun faae Vand for alle mulige „Tilfælder“ og helst i saa smaa Portioner som muligt, for den mærkelige Mand paastaaer, at en à to Spiseskefulde Vand slukker Tørsten ligesaa godt som et helt stort Glas. I den Henseende har jeg nu en anden Opfattelse, og jeg drikker trods Kneipp mit Glas Rødvin om Middagen.“

„Ih, Du milde Skaber!“ hørte man pludselig Fru Mørup udbryde, idet hun i kort Galop kom

truntende ned fra Verandaen. „Du staaer jo stille, Mørup! Og Du veed, det er noget af det Kneipp paa det Strengeste forbyder.“

„Det var ogsaa kun, fordi jeg kom i Passiar med denne Herre . . . det er vor Nabo, inde fra „Mathis' Hvile“, Du veed . . . Herren kom herind, fordi han troede, jeg havde glemt at tage Strømper paa, da jeg stod op imorges. Og saa maatte jeg jo holde et lille, længere Foredrag om Kneipps Kurmethoder“, undskyldte Mørup sig med.

„Ja, det var virkelig særdeles interessant“, forsikkrede Naboen galant.

„Ja, ikke sandt?“ sagde Fru Mørup med Overbevisningens Varme. „Og Enhver kan da indse, at den geistlige Mediciner har Ret. Mørup hørte i Førstningen til de Vantro; men da han mærkede, hvor godt han havde af det, blev han naturligvis omvendt, og nu er han saa glad for Kuren, ikke sandt, det er Du?“

„Voldsomt!“ udbrød Mørup til udelt Forbauselse for Naboen, der for anden Gang var ved at tabe Piben. „Gudskelov, der kun er tre Uger tilbage! . . . Naa, nu løber jeg kun Plainen tre Gange rundt, saa er jeg færdig for idag. Og saa veed jeg ikke, Hr. Nabo, om De vil gjøre mig Følgeskab paa en lille Spaseretour op ad Strandveien?“

„Ja-a . . . det kommer an paa . . . Saa tager De vel Strømper og Støvler paa?“

„Naturligvis, hahaha! Jeg skal nemlig — som det hedder hos Kneipp — afslutte Øvelsen med en Spaseretour i Strømper og Støvler paa en tør, med Sand eller Sten belagt Vei. Og de Betingelser troer jeg nok man kan sige Strandveien opfylder.“

Strax efter var Mørup færdig med sin Bodsøvelse, og de to Herrer bød Fruen Farvel og vandrede ned ad Veien.

— — —

Dette er foreløbig den sidste Kur, Mørup har brugt. Men han kommer nok til at gjennemgaa mere, stakkels Mand, thi for hver ny Kurmethode, som hans Kone hitter paa for ham, føler *hun* en kjendelig Lindring.

Haabet er en Strikke, i hvilken Mange hænger sig.

De fleste Mennesker ere bedre end deres Rygte og værre end deres Eftermæle.

Af Intet kommer Intet? Jo: ved Sladder.

Criminalhistorier

fra gamle Dage

En beleven Indbrudstyv

I Aaret 1721 regerede Monsieur Regenten og Banditen Cartouche i Paris, den Første paa sin Onkels, Ludvig den Fjortendes Throne, den Sidste paa Hovedstadens Tage, over hvilke han eiede et omhyggeligt tegnet Kort. Monsieur Hertugen af Orleans, Frankrigs Regent, havde opfundet de elegante Soupeer i Palais Royal og Maskeraderne i Operaen, Cartouche, en Verdensmand, koldblodig og dumdristig, havde ligesom Monsieur Hertugen sit Hof, sit Sovekabinet og sin egen Huslæge. Hele Paris gjenlød af den elskværdige Røvers Vittigheder og Bedrifter, denne Mand, som paalagde sine Folk Høflighed og Velopdragenhed, gjorde Politi-Lieutenantens Gensdarmer Livet surt og sendte undertiden en af dem over i den anden Verden.

Natten til Christi Himmelfartsdag vaagnede Madame Hertuginden de Boufflers, Enke efter den for ti Aar siden afdøde Maréchal de Boufflers, en smuk Dame paa 32 Aar, af en tryg Søvn. Ved det svage Skær fra en Natlampe saae hun Gardinerne for Altanvinduet blive dragne tilside, og en Mand, lille af Væxt, men vel bygget, med et tiltalende Ansigt, betraadte hendes Soveværelse. Han bar Manchetter af Alençoner-Kniplinger, røde Hæle paa sine Sko og havde en ung Herres fuldendte Optræden. Hertuginden blev meget forskrækket og vilde just kalde paa sine Folk, da den Fremmede sagde:

„Rolig, Madame! Jeg beder Dem, kald ikke paa Deres Folk.“

Og idet han tog to Pistoler op af sit Belte, vedblev han:

„Jeg er Cartouche, og Gaden er opfyldt af Politi-Lieutenantens Gensdarmer. Jeg betræder Deres Hus som en Tyv, Madame, men jeg skal opføre mig som en Adelsmand. Jeg er overvældet af Træthed og vanvittig af Sult. Derfor, Madame Hertuginde de Boufflers, har jeg den Ære at udbede mig en Souper og en Seng af Deres bekjendte Gavmildhed.“

Med disse Ord lagde Cartouche Hatten fra sig og bukkede derpaa ærbødigt for Hertuginden, der reiste sig op paa Albuen for at tage den besynderlige Gjæst nærmere i Øiesyn.

„Vær ikke bange, Madame, jeg vil ikke gjøre Dem Fortræd! Vil De være saa venlig at ringe paa Deres Kammerpige? Siig til hende, at De er sulten, og lad hende bringe Dem en kold Kylling og en Flaske Champagne.“

„Men, Monsieur Cartouche? I den stille Uge findes der ikke en Kylling i mit Hus.“

„Forsøg det, Madame.“

Madame de Boufflers adlød, medens Cartouche skjulte sig bag Vinduets Gardiner. Den dristige Tyv vidste Besked. Ganske rigtig blev Kylling og Champagne serveret paa en Sølvbakke, sammen med et Etui, der indeholdt en Sølvgaffel, en Ske og en Kniv, aldeles som i det kongelige Palais. Baade før og efter Maaltidet var Cartouche yderst konversabel. Madame Hertuginden morede sig meget over ham.

Hun mønstrede ham stjaalent. Hvorledes! den Mand, som sad her i hendes Soveværelse, var den berømte Cartouche, som hele Folket og Hoffet var optaget af! Hun havde forestillet sig ham som en Person af et frastødende Ydre og fandt i ham en ung Mand, der saae særdeles godt ud og var saa modig og freidig, saa aandrig og sardonisk. Nu, da Banditens Sult var stillet, hvad mon der saa vilde ske?

„Vær rolig Madame!“ sagde Cartouche med et Smil. „Derhenne staaer en Chaiselongue, paa den vil jeg udhvile mig, indtil Dagen gryer. De har Intet at frygte af mine Venner inat, Madame, De kan sove trygt; en god rolig Nat, min smukke Velgjørerinde.“

Og med et elegant Buk mod Hertuginden strakte Cartouche sig paa Chaiselonguen og sov uden Frygt og Dadel, som Ridder Bayard i egen Person.

En Lysning i Horizonten betegnede den gryende Dag.

„Har De sovet godt, Madame? Tillad, at jeg trækker mig tilbage og takker Dem af mit inderste Hjerte. Hvis jeg saa skammeligt paa en Skærtorsdag har overtraadt alle Afholdenhedens Love, undtagen en, skal jeg gjøre Bod for denne Dødssynd ved Paaskesøndag at gaa til Vesper i Notre Dame Kirken. Maaske vi da har — De, Madame, det Held, og jeg den Ære, at mødes der.“

Et Smil krusede hans Læber; han stak atter Pistolerne i Beltet, bukkede for Hertuginden og forsvandt gjennem Altanvinduet uden at medtage Nogetsomhelst fra Madames Værelse . . .

Paaskesøndag var Notre Dame Kirken. Det store Skib var spærret af vældige Stilladser, da Loftet var under Reparation. Mellem Messe og Vesper delte Cartouche sine Folk i tre Hold. Det ene blev skjult mellem Kapitælerne ligesom en Flok Spurve i Grenene af et Træ, et andet blandede sig mellem Mængden, der traadte ind i Kirken, det tredie endelig blev spredt ved Udgangene.

Vesperen begyndte.

Ved det første Vers af den anden Psalme kastede de af Banditerne, som vare skjulte paa Stilladset, Sten, Værktøi, Kalk og Stiger ned paa Mængden i Kirken. Hjælperne nede i Kirken raabte, at Taget faldt ned; det gjorde Folk vanvittige af Skræk saa de styrtede mod Udgangene, hvor de Banditer, som vare posterede her, gjorde en rig Fangst af Uhre, Snusdaaser, Pengepunge, Ringe, Armbaand o. s. v.

Madame Hertuginden de Boufflers havde indfundet sig til Vesper; Cartouches Ord havde bevæget hende dertil, hun var overmaade nysgjerrig efter at se sin natlige Gjæst ved høi lys Dag.

Da Paniken begyndte, foer en Herre hen til hende. Han lagde sin Arm om hendes Liv, skød med herkulisk Styrke Mængden tilside og bragte Hertuginden uskadt hen til Udgangen.

„Jeg var sikker paa at træffe Dem, Madame, og til Held for Dem. De reddede mig fra Steile og Hjul, til Gjengjeld redder jeg Deres Juveler. En god Gjerning faaer altid sin Løn. Det er Cartouches Tro.“

Og leende, hilsende, forsvandt Cartouche i Mængden, medens Madame Hertuginden steg ind i sin Vogn.

„Nogle Enkelte bleve dræbte, Mange saarede og Tusinder bestjaalne“, fortæller Pignerol i sin „Paris' Historie“.

Cartouche fortsatte sine Bedrifter som en nobel Bandit. Han promenerede om Dagen i Gaderne og om Natten paa Tagene. Han viste sig i de offentlige Anlæg, besøgte de mest populaire Restaurationer, gik i Operaen for at høre nye Operaer, og indlod sig ofte, tidligt om Morgenen, i Klammeri med en Fiskerkone, Hallernes værste Furie.

Et Par Maaneder efter hans Bedrift i Notre Dame tog Politi-Lieutenantens Gensdarmer ham paa Sengen i et lille Værtshus i Courtille.

De lagde ham i Lænker som et vildt Dyr og førte ham til Châtelet-Fængslet.

Der blev stort Røre i Hovedstaden. Det var godt gjort, men Alle vare bedrøvede over det Skete, Alle undtagen Gensdarmerne og Politi-Lieutenanten.

Baade Adel og Borgerskab beleirede Châtelets Gitter i deres Iver for at se den elskværdige, vittige, gentile og beundrede Tyv og Morder. Madame Hertuginden de Boufflers fulgte med Strømmen.

Cartouche modtog hende som en gammel Bekjendt. „Undskyld, Madame, at jeg ikke kan modtage Dem saaledes, som De modtog mig, men min Ven, Politi-Lieutenantens Gensdarmer har frataget mig hele min Eiendom — det vil sige, Andres Eiendom.“

Hertuginden rødmede med et tvungent Smil og gik, efterladende to Louisdorer, en Sum Pressen betegnede som uværdig for Madame Hertuginden de Boufflers.

Cartouche gik til Retterstedet med en Holdning som en Hertug og blev radbrækket paa Greve-Pladsen den 28. November 1721.

Pitaval.

Amerikansk Humor

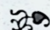
Et Særkjende for den amerikanske Humor er dens Egenskab, at smøre tykt paa. Den er Overdrivelsens Humor, som bestaaer deri, at en Vittighed ligesom mæstes, indtil den er kuglerund og rødmusset, salvelsesfuld og uimodstaaelig som selve Falstaff, der blev skabt og fedet af Shakespeare, saa at han er bleven en Personification af den korpulente Humor. Det Sted i de Forenede Staters Geographi, som betegnes med „nede i det Østlige", har været mest frugtbart paa Kraftexemplarer af overstadig Lystighed. Kun der kunde en veirbidt Vaskebjørn raabe til Skytten: „Skyd ikke, Oberst, nu kommer jeg". Kun i den Egn kjøre Togene saa hurtigt, at Skinnerne blive hede nok til at opvarme Personvognene, og at man, ved at se sig tilbage, seer, hvordan Skinnerne bugte sig ligesom levende Slanger og forsøge at komme ned til Vandet for at blive afsvalede. Kun der reiser man saa hurtigt, at Signalfløiten er ganske overflødig, da det ialtfald en Gang skete, at et Tog var kjørt ind paa Stationen og knust ved et Sammenstød, længe før man der hørte Signalet. Kun der kan et Hug føres saa „glat", at det tager Øret af et Dyr, uden at Dyret mærker det, før det løfter Forpoten for at klø sig bag Øret. Kun der ere Tyvene saa behændige, at de kan stjæle en Valdnøddestamme ud af dens Bark, uden at de fem søvnige Vægtere, der sidde overskrævs paa Barktunnelen, mærker Noget til det.

Jake Denton fortalte i Værtshuset følgende Historie: En vis Konge — hans Navn har jeg glemt — havde en klog Mand, hvis Dom han altid stolede paa. Nu traf det sig tilfældigt en Dag, at Kongen satte sig i Hovedet at ville gaa paa Jagt; efterat have forsamlet sine Hofmænd omkring sig, lod han den kloge Mand kalde og spurgte, om det vilde regne. Den kloge Mand sagde nei, og Kongen og hans Følge red ud.

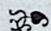
Medens de red henad Veien, mødte de en Bonde, som sad paa et Æsel. Denne raadede dem til at vende om, da det sikkert snart vilde regne. De smilede haanligt og red videre. Men de vare ikke redet en Mil, før de beklagede ikke at have lydt Bondens Raad, da der kom en ordentlig Byge, og de bleve gjennemblødte til Skindet. Da de kom hjem, gjorde Kongen den kloge Mand svære Bebreidelser for hans falske Spaadom. „Jeg mødte en Bonde", sagde han, „som veed meget mer end Du, for han sagde, at det vilde regne, medens Du benegtede det."

Kongen gav saa den kloge Mand Løbepas og sendte Bud efter Bonden, som snart kom. „Siig mig engang," spurgte Kongen, „hvoraf vidste Du, at det vilde regne?" — „Jeg vidste det ikke," gav Bonden til Svar; „det var mit Æsel, der sagde det." — „Hvordan det?" — „Det spidsede Øren."

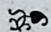
Kongen skikkede Bonden bort, lod gaa Bud efter Æslet og gav det den kloge Mands Embede. „Og derved," bemærkede Jake, „begik han et stort Feilgreb." — „Hvordan det?" spurgte hans Tilhørere. — „Jo," svarede Jake, „siden den Tid vil ethvert Æsel have et Embede."

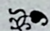
„Tal ikke til mig om at aabne Østers!" udbrød gamle Storm; „der er Ingenting lettere end det, bare man forstaaer sit Kram." — „Hvordan da?" spurgte Stair. — „Med Snustobak!" svarede Storm med Værdighed. „Man anbringer lidt under deres Næse, og saa nyser de Skallen af." — „Jeg kjender en Mand, som benytter en bedre Methode," bemærkede en Tilstedeværende. „Han lægger Østerserne i en Kreds, sætter sig i Midten og begynder at fortælle en Historie. Snart er det et Eventyr i Mexiko, snart en Kjærlighedshistorie, snart en Historie om en mærkelig Børsspekulation. Østerserne blive opmærksomme, den ene efter den anden gaber af Forbauselse over de gyselige Løgne, han fortæller; og lige saasnart de aabner Munden, skynder min Ven sig at snuppe dem, strø Peber paa og sluge dem." — „Det er godt," sagde Stair med et dybt Suk. „Jeg vilde bare ønske, at vi havde et Par Dusin her, saa sprang de op paa vid Gab, skulde jeg mene."

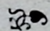
At springe af et Iltog, der har en Fart af tyve Mil i Timen, er slemt for Hatten. Mange Mennesker sige, at det ogsaa vilde være slemt for Hjernen, men det er ikke Tilfældet — da Folk, som virkelig have en Hjerne i Hovedet, ikke begaa den Slags Dumheder.

„De seer ud," sagde en Søn af den grønne Ø til en bleg, udtæret Ryger, „som om De var staaet op af Graven, for at tænde en Cigar, og nu ikke kunde finde Vei tilbage."

„Min Shanghaihane er saa stor," sagde en Amerikaner, „at den maa lægge sig paa Knæ, naar den vil gale."

En Mand, som havde hørt, at Chineserne bestemme Tiden ved at betragte Pupillen i en Kats Øie, gik siden den Tid omkring med en Kat i sin Overfrakke. Nu har han kjøbt Arnicaplaster og gaaer med et Uhr.

Tom Trick.

Tizian:

UNG VENETIANERINDE (FLORA)

Galleria degli Uffizi (Firenze)

P. Petersens Bogtrykkeri

ANDRASSY-GADEN I BUDAPEST, SEET FRA WAITZNER RING.

Andrassy-Gaden i Budapest

BREV TIL „HVER 14. DAG“

❦

Du, som har beredt mig saa mange lykkelige Øieblikke, lad mig synge et freidigt Kvad om Dig!

❦

Den ligner ikke en eneste Gade i nogen By i Verden. Den er enestaaende som selve Skjønheden, der forkjæles og tilbedes.

Dens Begyndelse er stolt, kold, prunkende. Dens mellemste Del glimrende, interessant, imponerende. Dens sidste Del idyllisk, jevn, nydelig. Det Hele: henrivende!

Den bestaaer af tre Dele. Den første tilhører Handelen, den er endnu Gade, moderne, prangende. Den mellemste tilhører Aristokratiet, her brede Paladserne sig, den er kold, stolt, fornem. Og den sidste tilhører dem, der ynde Ro, de mange smaa Haver, foran Villaerne, ere saa romantiske, overraskende, beskedne. Kort sagt: den er afvexlende.

Og i hvilken Grad! Den første Del, indtil den lille Octogon, er opfyldt af Forretninger, med glimrende Udstillinger, med mylrende Liv. Saa ligesom indskrumpes Mængden, den forsvinder paa Ringen og i Sidegaderne. Livet døer ud, her reise sig Paladser, Stilhed og Kulde følger. Men fra den store Octogon klæder Gaden sig i Blomster. Som det hedder i Sangen: „i enhver lille Port skyder en Blomst frem“. Det er Villakvarteret, i den mest brogede Afvexling ligge her de i forskjellig Stil opførte Villaer, omgivne af grønne, nydelige Haver.

Og saa ligger Parkanlæget *(Városliget)* for os!

❦

Andrássy-Gaden er ved denne Afvexling rig paa Mysterier og Overraskelser. Selv den, som boer der, opdager daglig nye, ukjendte Skjønheder.

Pariser-Boulevarden er Verdens Midtpunkt. Enhver Nation, enhver Fremmed føler sig fra første Øieblik hjemme her.

Andrássy-Gaden er enestaaende, Noget for sig selv, endog i Budapest. Som et deiligt Barn, der beundres af Alle, pyntes og forkjæles. Det er Grunden til, at selv Ungareren føler sig tvungen, afmaalt, kold og fremmed her, men forsones af Bevidstheden om, at den er — smuk.

Berlins Friedrichsstrasse er støiende, pludrende, tætpakket. Som et løsrevet Stykke af den stive preussiske Verdensstad. Den ligner Leopoldstadt i Wien.

Selv Begyndelsen af Andrássy-Gaden, Forretningsdelen, er langt mere stille, den skriger mindre op, den snarere kun frister. Som en smuk Kvinde, om hvem vi Intet veed, kun aner Noget. Den har noget broget Zigeuneragtigt men Kunstnerisk ved sig, og den taler til vore Følelser.

ANDRASSY-GADEN. — OPERAEN.

Kjøbenhavns Østergade ligner den i Ynde og Trylleri, men efter mindre Forhold. Særlig i een Retning! Der er ogsaa mange smukke Damer . . .

Med glade Minder tænker jeg paa Dig, Kjøbenhavns Østergade, din Eftermiddags Korso, Aftentourene, de smaa Conditorier, de lækkersultne, kagespisende Noraer, dine blonde, høie, slanke, gazelleagtige Skikkelser. Især deres skjønne, blonde Haar . . .

Kom herhen, Fremmede, i Andrássy-Gaden, til Søndagseftermiddagstourene, ud i Parkanlæget, til Middagskorsoen, til Skjønhedskonkurrencen mellem de mange smukke, brunette, slanke og prægtige Kvinder med de straalende Øine og det fyrige Blik.

Staa saa stille paa Hjørnet af den lille Octogon og betragt Vognevæddeløbet mellem 6 og 7 om Aftenen: de fyrige Heste, de rigtsmykkede smukke Damer i de elegante Ekvipager, det er et blændende Skue, et Billede fra Tusind og een Nat!

Et helt Eventyr, Mohameds sjette Himmel.

Andrássy-Gadens 3184 Meter er altfor lidt for Adelens fyrige Hingste, som i Væddeløbstiden her arrangerer de glimrende Travløb, medens vi Proletarer staa paa begge Sider af Gaden, se og misunde dem.

Nei, langtfra. Jeg misunder dem sandelig ikke

ANDRASSY-GADEN. — OCTOGON-PLADSEN.

deres Glæder, de, som ikke kunne nyde, ikke vurdere, savne en Maalestok for Glæder, som henrykke mig. Et nyt Udtryk for et nyt Begreb . . . Hvad der er Trivialitet for dem, sætter mig i den høieste Henrykkelse.

Hvad kjender de til det, som kaldes Stil? Hvad til den rene, ideale Glæde, som et smukt Udtryk fremkalder.

For det materialistisk tænkende Verdensbarn er Andrássy-Gaden en Spadsereplads, mig sætter den i Skjønhedsstemninger, dens kunstneriske Simpelhed skjænker mig ren æsthetisk Glæde.

Naar jeg staaer stille paa Pladsen foran Operaen, hvor mægtigt gribes jeg da af det Billede, jeg møder. Til begge Sider breder Andrássy-Gaden sig, og foran mig reiser sig Operaen, som et Fepalads, i sin rene Renaissance-Stil, med sin glimrende, forgyldte Façade, der minder om *Ca d'oro* i Valencia.

Længere borte, henimod den den store Octogon lyser Musikacademiets simple Stil frem blandt de brogede Paladser, og tæt ved det Maleriudstillingsbygningen, vor „Salon", i dens Barokostil.

Her skærer Baiza-Gaden sig ind, her boer Maurus Jókai, Digteren, den store Romanforfatter, hvis Værker udgjøre et helt Bibliothek, i sin nydelige Villa. Mesteren for os Alle har bragt vort Folk ny Hæder. Hans Skrifter oversættes paa alle Sprog, læses af alle Nationer.

Saa kommer Villakvarteret med de mange i broget Stil opførte, smaa Villaer, som danne et helt lille Paradis. Endnu, i Senhøstens Dage, staaer Alt grønt, vi nyde næsten en ny Sommer i denne Støvets Verden.

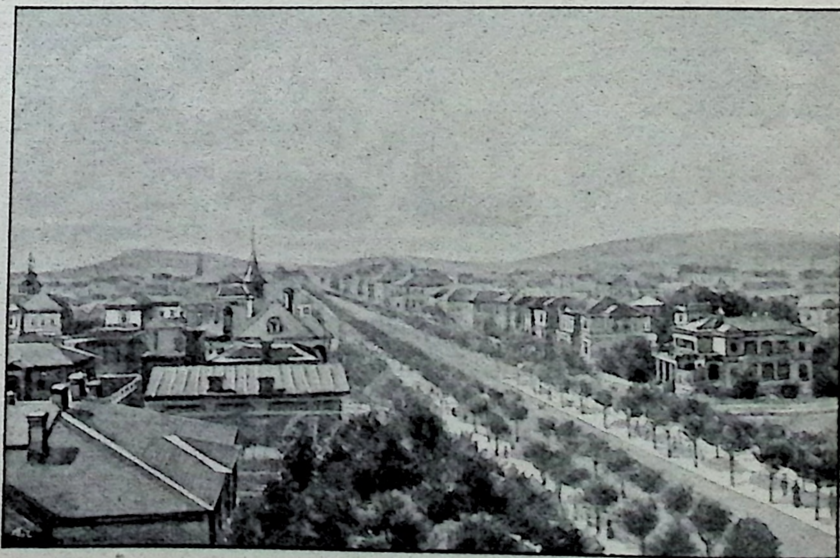
For nu er Støvet overvældende i Budapest. Overalt bygges der, vi forberede os til Milenniumsudstillingen næste Aar.

Tusinde Aar! Det er sandelig et langt Tidsrum. I tusinde Aar at slaaes med Tyrkere, Tartarer, Tydskere, og vi have bevaret vort Sprog, vor Nationalitet uskadt. Et moderne mægtigt Ungarn har udviklet sig paa det Sted, vi maatte værge overfor saa mange Fjender.

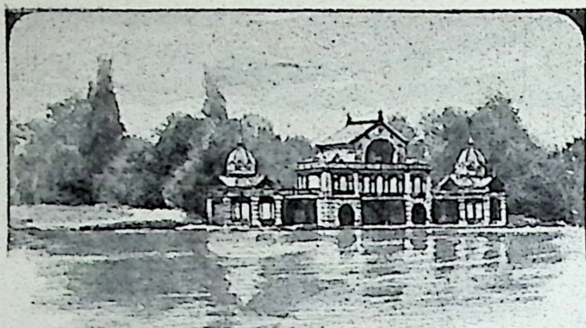
Hvor Byen bliver smuk — tænke vi ved os selv — medens vi indaande Støvet. For i Andrássy-Gaden anlægger de den underjordiske Jernbane, paa Ringene graver de Kanaler, i Kerepeser-Gaden omdannes Sporveien til elektrisk Jernbane. Brr! Alt det Roderi. Dertil kommer de mange nye Bygninger, overalt truer Stilladser.

Men Andrássy-Gaden faaer dog det Smukkeste. Forat hverken Sporvogn eller elektrisk Bane skal mispryde dens Parket, lægges den elektriske Bane under Jorden. Til den findes ikke Magen i hele Verden.

Den underjordiske elektriske Bane bliver og-

ANDRASSY-GADEN. — VILLAKVARTERET.

DAMMEN I PARKANLÆGET (VAROSLIGET).

saa færdig til Mai, næste Aar, naar Udstillingen aabnes.

I festligt Smykke vente vi vore Gjæster. Vi ville vise, at vi høre til Europa, baade i Kunst, Kultur og i Aand.

Altsaa paa Gjensyn!

Dr. *Béla Lázár.*
(Budapest.)

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

Første Kapitel

En Julidag i Aaret 1868 gik to Personer, en Herre og en Dame, samtalende, langsomt frem og tilbage i den smalle Skygge af Banegaarden i Oos (mellem Kehl og Baden-Baden).

Solen stod næsten i Zenith og brændte glødende ned over Badens udstrakte Slette, som udstrækker sig milevidt mellem Rhinen og Schwarzwald, med dens Humlehaver, Vinbjerge og bugnende Frugttræer.

I det Fjerne, mellem Bakkerne og Træerne, saae man det fra Rastatt kommende Iltog. Skjøndt vel endnu en Mil borte fra Stationen, saae man allerede den lange Røgfane, lig en hvid Slange, bugte sig langsomt frem ad den snorlige Skinnevei.

„Du vil altsaa ikke glemme mig, Isodore, — Du vil skrive mig til?“ sagde den smukke, efter sidste Mode klædte unge Mand paa Fransk til sin Ledsagerinde, idet han standsede et Øieblik og greb hendes Haand.

„Ja, Jules, jeg skal skrive Dig til, saa tidt jeg kan“, svarede hun let bevæget, som det lod til. „Sørg for, at Alt spænder godt af derhjemme, og hvis Du kan, saa kom igjen. — Og een Ting til, Jules“, her fik hendes Stemme en anden Tone, og hun slog Øinene op til den fashionable unge Mand; den tidligere Bevægelse lod til at være gaaet over ligesaa hurtigt som en let Sommersky, — „glem endelig ikke at besørge mig de Kjoler og Hatte, Du lovede, jeg trænger saadan til lidt ny Toilette.“

„Som om Du trængte til saadant Tant“, svarede den unge Mand med et mat Smil. „Men Du kan stole paa det, min første Gang imorgen skal være til Rue Vivienne, jeg skal gjøre min Skyldighed.“

„Tak, Jules; men siig mig, hvad er der iveien, hvorfor denne mørke Pande?“

„Aa, Isidore,“ vedblev han sukkende og lod sit Blik med et halvt bedende, halvt vredt Udtryk hvile paa den smukke, unge Pige, — „Du veed jo godt, hvad der gjør mig bekymret og gjør mig Afskeden fra Dig saa tung. — Med Fare for at fortørne Dig, beder jeg Dig i dette Skilsmissens Øieblik endnu engang — er det Dig da slet ikke muligt at rive Dig løs fra den Paagjældende? Følg med mig — kom!“

Den unge Dame trak paa Skuldrene, aabenbart ubehagelig berørt og saae mørkt mod Jorden.

„Ved Gud“, vedblev han mere indtrængende, „jeg kan ikke taale at se paa det, ellers holdt jeg ikke saa ubeskrivelig meget af Dig!“ — Et saa unaturligt Forhold! — Pas paa, Isidore, han kompromitterer Dig en Dag saa alvorligt, at Du vil fortryde det!“

„Du kunde gjerne tale lidt sagtere, naar Du gav gode Raad, kjære Jules“, faldt den unge Dame ham kjøligt i Talen, „men en Gang for alle, lad det være nok, naar jeg forsikkrer Dig, at jeg foreløbig *maa* blive i dette Selskab, at jeg ikke kan, som Du og jeg helst vilde.“

„Ah — c'est bien triste!“ hviskede den unge Mand bedrøvet.

„Oui, mon ami — c'est triste, men kommer Tid kommer Raad, og der har vi Toget.“

Iltoget kom virkelig brusende i det Samme. Et skingrende, langtrukkent Fløit, og det standsede foran Stationsbygningen. Der opstod et almindeligt Røre blandt Mængden, en Ilen og Trængen paa, en Stigen ind og ud, en Tagen imod her, en Sigen Farvel der.

Den unge Mand og hans Dame stode midt i denne Trængsel, den Første tankefuld og med tungt Hjerte, den Sidste, som det lod til, tagende de Ankommende i Øiesyn. Først da Portieren for anden Gang havde afliret sit: „Til Strassburg, Basel, Paris!“ og en Drager kom tililende med en lille Reisekuffert, kyssede han sin Dame paa Haanden, mumlede: „Adieu, Isidore, glem mig ikke!“ med et Blik fuldt af Lidenskab og steg ind i Coupéen.

I næste Øieblik lød Afgangssignalet, Toget satte sig i Bevægelse og brusede afsted.

Den unge Dame vinkede endnu et Par Gange med sin Parasol og gik saa langsomt, ligesom i Tanker, hen til den anden Side af Banegaarden,

hvor Toget til Baden-Baden allerede holdt rede til Afgang.

Under den smalle Søilehal banede netop en ung Herre med en lille Ruslæders Kuffert og et høist respektabelt Paraplyfouderal, hvortil var spændt en Alpestok, sig Vei gjennem Trængselen og hen til Waggonerne. Han bar en let, engelsk Sommerhat, omviklet med et lilafarvet Slør, til Værn mod Sol og Støv, en lysegraa, kort Jakke, korte Benklæder, brune engelske Strømper og Bjergsko med tykke Søm. Hans store Hænder stak i et Par Dogskins Handsker, hvad der gav dem en slaaende Lighed med et Par kogte Krebsekløer. Han havde et godt, ubetydeligt, rødt Ansigt med lyseblaa, lidt udstaaende Øine, lyseblondt Haar og rødlige Bakkenbarter, Overskjæget var efter engelsk Mode glat afraget ligesom en tofingersbred Stribe ved Hagen og Halsen. Hans Linned var fint og hvidt, og i hans Skjortebryst funklede værdifulde Brillantknapper. Hans store, firskaarne Skikkelse havde noget Kluntet i Gangen.

„Første Klasse Baden-Baden", sagde han til Conducteuren og kastede saa sin Haandbagage paa Bagsædet i den ham anviste Coupé, uden dog strax at stige ind. Derimod lænede han sig med en studeret gratieus Holdning til en Pille tæt ved Døren, saae paa sit Gulduhr med en svær Guldkjæde, tog saa et yderst elegant Skildpaddesetui op af Lommen og et tilsvarende Fyrtøi og tændte en Cigarrette, røg med et Udtryk af stor Velvære og ubeskrivelig Gratie og mønstrede noget lapset de Kommende og Gaaende.

Der hørte just ingen særlig Skarpsindighed til for at gjætte, at denne paafaldende klædte, opløbne unge Mand trods sin blærede Optræden sagtens befandt sig paa sin første Udflugt i Livet; den, der iagttog ham lidt mere opmærksomt, maatte strax bemærke, at han endnu var vældig grøn af sin Alder.

Denne Bemærkning lod blandt Andre ogsaa Isidore, den unge, før nævnte Dame, til at gjøre, medens hun gik langsomt op og ned ved Siden af Toget. Bag de lange Frynser paa Parasollen kastede hun i Forbigaaende hurtige og skarpe Blik paa den unge Angloman og skjulte derpaa sine smukke Træk næsten helt i Parasollens Skygge, for at dølge et lille, mokant Smil. Og den unge Mand paa sin Side fulgte hende med sine beundrende Blikke, og jeg troer ikke at lyve, naar jeg paastaaer, at hans Tanker havde fuldtop at bestille med den smukke, høie unge Pige, der i sin lyse, elegante Sommerdragt, med en sirlig lille Kurv paa Armen, trippede saa nydeligt forbi ham, paa de sødeste smaa Fødder af Verden, og at mindst Halvdelen af alle hans udsøgt tvungne Atlituder, som han prøvede, lænet op til Pillen, kun havde en Hensigt: at gjøre Indtryk paa hende.

Om dette virkelig lykkedes ham, ville vi lade usagt, men saa meget er vist, at da der blev ringet anden Gang, gik Isidore tæt forbi den unge Mand, og uden at se op eller tøve, tog hun Plads paa Sædet ligeoverfor Ruslæders Kufferten og Paraplyfouderalet.

Herren ved Pillen, om af Glæde eller Overraskelse skal jeg ikke kunne sige, blev endnu rødere end før, og sagtens var det Tanken om, at sidde alene overfor den smukke Dame, der pludselig gjorde ham saa adspredt, at der krævedes en særlig Opfordring fra Conducteuren for at faae ham til at stige ind.

Med et keitet Buk lettede han paa Hatten og tog Plads ligeoverfor Damen midt paa det andet Sæde, idet han ængstelig gjorde sig Umage for, at hans kaffebrune Strømper ikke streifede Isidores Kjole.

Ruslæders Kufferten beholdt Hjørnepladsen, og dens Eier vilde være rykket helt hen i det andet Hjørne, hvis ikke Solen havde skinnet altfor stærkt der.

Den unge Dame besvarede hans Hilsen med en let Hovedbøining og saae saa ligegyldig ud ad Vinduet, medens hendes *vis-à-vis* uroligt og ubekvemt rutschede frem og tilbage paa Sædet, til Afvexling en Gang saae paa sit Uhr, en anden Gang tog sin Portemonnaie frem og foretog lignende overflødige Beskjæftigelser.

Conducteuren kom og mærkede Billetterne, saa lukkede han Dørene. Det var brændende hedt inde i Vognen, Sæderne og Væggene udstrømmede en sand tropisk Varme.

Isidore drog et lille Suk.

Hendes *vis-à-vis* tog Hatten af, strøg sig et Par Gange gjennem det lyseblonde Haar og tørrede med et Batist-Lommetørklæde Sveden af Panden.

Endelig satte Toget sig i Bevægelse, og som om den unge Dame kun havde ventet paa dette Øieblik, greb hun strax sin Kurv, satte den paa sit Skjød og tog forsigtig Laaget af.

Hun kastede et hurtigt, spørgende Blik over til det andet Sæde, medens hun gjorde dette.

„*Pardon, Monsieur*" — sagde hun bedende — ikke sandt, De vil ikke røbe mig? — den vil aldeles ikke være Dem til Uleilighed." Dermed tog hun Laaget helt af Kurven, hvorfra en Silkespids, knap saa stor som en Haand, hastigt stak sin lille blegrøde Snude frem.

„Jeg be'er Dem, gener Dem endelig ikke, Frøken", svarede Herren overrasket med et noget dumt Smil og blev kirsebærrød i Hovedet — „en allerkjæreste Hund."

Det lille, nydelige Dyr sprang med logrende Hale op paa Skjødet af sin Eierinde og tilkjendegav ved Bjæffen og Kradsen sin levende Glæde over at være befriet fra sit Fængsel.

„*Taisez-vous, Mignonne!*" udbrød Damen og klappede dens glinsende, silkebløde Skind med sine smukke Hænder, — „*pas de bruit m'amie;*

den være meget artig, *Monsieur, — vous de parlez pas français?*"

Den unge Reisende trak forlegen i sin Uhrkjæde og rømmede sig. „*O Mademoiselle — ou Madame, — je parle un peu . . . mais très peu*", hvorpaa Damen smilede nydeligt ad hans Forlegenhed og med et henrivende Blik fra sine straalende Øine forsikkrede hun, at det forekom hende, at han talte slet ikke ilde, han manglede blot Øvelsen — *la pratique.*

Den smukke Person havde aabenbart megen Verden; hendes Sikkerhed og utvungne Optræden gjengav snart den forlegne Herre en Del af hans egen Sikkerhed. Hun forstod behændigt, om med Villie eller ikke, at opmuntre ham og smigre ham paa en fin Maade. Paa den allernaturligste Maade af Verden indviklede hun ham snart i en livlig Samtale, hun drev med ham et Spørgsmaal- og Svarspil paa godt og daarligt Fransk, med iblandede, pudsigt klingende tydske Brokker, hvorved hun fik Alt at vide, hvad der blot nogenlunde kunde være af Interesse for hende, medens hun om sin egen Person og sine Forhold kun røbede saa Meget, som der forekom hende klogt. Hun fik saaledes at vide, at hendes *vis-à-vis* hed Karl Walther og i omtrent et Aar, siden Faderens Død, havde været Chef for et betydeligt Handelshus i Hamburg. Han havde besluttet at adsprede sig lidt, sagde han, han havde arbeidet saa meget og vilde nu foretage en større Recreationsreise, især til Schweiz og Øvre-Italien. Han vilde for en Gangs Skyld ikke se paa et Par tusinde Mark, være rigtig flot og nyde Livet. — Idag kom han fra Frankfurt. Det havde egentlig været hans Hensigt, at tage directe til Rigi — her pegede han paa Alpestokken med Gemsehornet — men han kunde da ikke godt saadan uden videre fare forbi det smukke Baden-Baden, han vilde opholde sig der en to, tre Dage, bese dens Mærkværdigheder og en Gang forsøge sin Lykke ved Rouletten.

„*O Monsieur*, De maa ikke spille ved Roulen", afbrød Damen ham ivrigt, „*c'est bien dangereux ce maudit jeu là,* — ikke spille!" advarede den smukke Person, „tabe mange Penge og have kun daarlig *sommeil.*" Men han slog sig noget renommistisk for Brystet, og man hørte ham ordentlig rasle med Pengesækken, da han svarede: „Bah, om jeg ogsaa taber et Par Mark, Pengene er nu engang til at give ud! — Har De endnu aldrig forsøgt Deres Lykke, Frøken?"

Et eiendommeligt Skær lyste ved dette Spørgsmaal op i den unge Piges Øine, hun klappede sin Hund og svarede derpaa, idet hun saae ud ad Vinduet, let henkastet: „*Oui, Monsieur*, et Par Gange, men min Fader ønsker ikke, at jeg gaaer hen i Spillesalene — jeg fik mange Skjænd for det."

„Deres Hr. Fader er saa streng imod Dem?"

„I dette Punkt, ganske vist."

„Undskyld, boer Deres Hr. Fader i Baden, jeg antog Dem egentlig for fransk!"

„*Certainement*, det er jeg ogsaa, *Monsieur*", sagde hun med Stolthed, „mit Navn er Isidore de Barre-Clairmont. Min Fader er fransk Oberst *en retraite*; vi boer ellers i Paris, men om Sommeren er vi fordetmeste paa Reiser og ved Badestederne, da min Faders Helbred er angrebet. — Han føler sig saa vel ved Luften her, derfor har han en særlig Forkjærlighed for Baden."

„Og tør jeg spørge, hvorfor De skjuler Deres lille Hund saa omhyggeligt?" spurgte Walther og gav Samtalen en anden Vending.

„Aa disse slemme Conducteurer her!" svarede hun livligt og trykkede den lille Spids ømt til sit Bryst, som om hun vilde beskytte den imod dem, „de vil ikke tillade mig at beholde Mignonne hos mig i Coupèen, vil De tænke Dem, den stakkels Lille skal i Hundekassen!"

„Det er rigtignok høist ugalant mod et saa smukt Dyr."

„Ikke sandt? — Jeg undgaaer derfor saavidt muligt at benytte Jernbanen," vedblev Frøkenen, „jeg tager hellere en Vogn; men idag lod det sig med den bedste Villie ikke gjøre, og saa maatte Mignonne i Kurven."

„Hvis jeg ikke tager feil, Frøken, saa fulgte De før Nogen til Toget, en ung Herre med mørkt Haar."

„Ganske rigtigt, Monsieur, jeg fulgte min Fætter hertil; han skulde tilbage til Paris", svarede hun. „Men hvor her er hedt i Coupèen! — Gudskelov, der er allerede det gamle Slot, kan De se, det rager op derovre over Skoven, ikke sandt, det er smukt!"

„Ja, det er virkelig henrivende!" udbrød Kjøbmanden og lænede sig ud ad Vinduet — „det er overraskende smukt!"

„De vil ikke fortryde, at have aflagt Baden et Besøg, Monsieur, to Dage er rigtignok en altfor kort Tid til at lære alle Egnens Skjønheder at kjende."

Toget var i talrige Bugtninger med kun jevn Fart bruset langs den smukke Engdal, med dens Indfatning af Frugt- og Vinbjerge, nu gled det forbi Scheurenkapellet. Dalen havde forsnevret sig betydeligt, og høie, mørke Skovbræmmer indfattede den. Her gik det op mod det gamle Slot, Veien dukkede ind i den dybe Skov, der saaes allerede de første Villaer i Baden, Hus sluttede sig til Hus, Slot til Slot, Park til Park, for deres Fødder laa det lille Paradis nede i Dalkjedelen, rugende i Middagssolens glødende Straaler. Lokomotivet fløitede, Toget mindskede sin Fart. „*Allez ma petite,* — march i Cachotten!" sagde Isidore de Barre-Clairmont og anbragte igjen Silkespidsen, der allerede var vant til denne Procedure, forsigtigt i dens Kurv.

„Maaske har jeg den Lykke at se den naadige Frøken igjen?" spurgte Walther, rødmende over

sin egen Dristighed, da Toget kjørte ind paa Banegaarden.

„Det vilde glæde mig meget“, svarede hun venligt med et straalende Smil, som helt bedaarede den unge Kjøbmand. „I Eftermiddag er vi ialtfald ved Musiken, — *mais nous voilà, au revoir, Monsieur, je suis enchantée d'avoir fait votre connaissance*“, dermed sprang hun let som en Gazelle ned paa Perronen, tog hurtig den første Drosche, hun traf, og kjørte afsted med Mignonne.

Hr. Walther fra Hamburg saae efter hende, saalænge han kunde øine hendes flagrende Hattebaand.

„En bedaarende Person“, mumlede han ved sig selv, „hvilke Øine, hvilken medfødt Noblesse, hvilken Gratie!“

Med et voldsomt Suk steg han ud tilligemed Kuffert og Alpestok, tog Bädecker paa Raad og kjørte til „Badischer Hof“. „Skade, at jeg ikke har dyrket mit Fransk noget mere“, fortsatte han i Vognen sine Selvbetragtninger, „men Forretningen er jo væsentlig kun paa England og Amerika. — Ja, saadan en fransk Dame, det er dog noget ganske andet, end de unge Piger af Borgerstanden hjemme hos os, der er sandelig Esprit i dem, Race! — Jeg kommer virkelig til Baden under en god Stjerne, det kunde ikke træffe sig heldigere. — — Og hvilke smaa Hænder og Fødder, hun havde, og hvor nydeligt hun bruger dem! Naa, forhaabentlig træffer jeg hende i Eftermiddag ved Musiken!“

Dermed kjørte han op for Hotellet, den store Klokke ringede, den guldtressede Portier og flere Kellnere kom farende ud i Porten, En rev Vogndøren op, en Anden hjalp ham at stige ud, en Tredie tog hans Tøi, og saaledes eskorterede de ham ind i Forhallen. „Værelse Nummer ni“, kommanderede Overkellneren efter et prøvende Blik paa den Reisende og hans Bagage. — — „Behager Hr. Baronen at komme til Table d'hôte — der bliver strax ringet?“

Et Kvarter senere sad Karl Walther nede ved Bordet og drak med stort Velvære en halv Flaske Forster Traminer og derefter en Flaske Champagne i Is til en fortrinlig Diner.

Andet Kapitel

Karl Walther var eneste Søn af en anseet hamburgsk Kjøbmand, der i den ældre Del af Byen, ved Wandrahm, havde havt en Exportforretning, som det foregaaende Aar ved hans Død var gaaet over til hans eneste mandlige Arving.

Gamle Walther var en Mand af den gamle Skole, og hans Hustru en god, noget svagelig Dame, som allerede et Aar før sin Mand forlod denne Verden. Samlivet havde været meget lykkeligt, og man sagde, at Hustruens Død gik Manden saa nær til Hjerte, at han ikke forvandt Slaget.

Karl Walther blev saaledes knap sexogtyve Aar gammel uindskrænket Herre over en velordnet Forretning og en Formue paa omtrent femhundredetusinde Mark, paa det eneste Vilkaar at give sine to, betydeligt ældre Søstre, saa længe de forbleve ugifte, alt Nødvendigt til et anstændigt Udkomme og totusind Mark om Aaret i Lommepenge.

For det Tilfælde, at en af dem skulde gifte sig, hvortil der forresten ikke var megen Udsigt, gav Faderens Testamente hende hundredetusinde Mark i Medgift og som Affindelse engang for alle, og saa ivrig havde den gamle Herre været forhippet paa at bevare sin Forretning, at denne Sum ikke maatte tages ud af den og kun maatte forrentes med fire Procent.

Ved den unge Kjøbmands Side stod en gammel, prøvet Ven, Firmaets Bogholder, og Testamentet bød udtrykkeligt at agte og ære ham som den Mand, der ved fyrgetyve Aars tro Virksomhed havde bidraget væsenlig til Firmaets Velstand og gode Navn.

Karl Walther var blevet uddannet til Handelen og specielt til den Forretning, han senere engang selv skulde forestaa. Han havde hjemme faaet en god, borgerlig Opdragelse, Moderen havde nok forkjælet ham lidt, fordi han var den eneste og silde fødte Søn, men hun havde alligevel indprentet ham strengt religieuse Grundsætninger fra Barnsben af.

Med det fyldte syttende Aar tog Faderen ham ud af Institutet og lod ham træde ind som Lærling i en prøvet Handelsvens Contoir. Her blev det unge Menneske indviet i alle Varekundskabens Mysterier, Correspondance og italiensk Bogholderi og, som Faderen udtrykkede sig, gjort til et Menneske. Efterat han saaledes havde tilbragt tre samfulde Aar ved Pulten og paa Varelagrene, besluttede Faderen, at Sønnen nu ogsaa skulde udvide sin Synskreds og sine Erfaringer og sendte ham til Hull til en derværende Grosserer, som drev megen oversøisk Handel og hvem han selv i mange Aar havde staaet i nogen Forbindelse med.

Desværre kuldkastede Skjæbnen denne meget fornuftige Plan, inden denne knap var kommen til Udførelse. Karl blev, et Par Uger efter at han var kommen til Hull, saa alvorligt syg, at man en Tidlang tvivlede om, at han vilde overstaa det; endelig blev han rask, men han skrantede siden bestandig og hans Udseende var saa lidt tilfredsstillende, at Lægerne tilsidst erklærede, at han ikke kunde taale Klimaet og led for meget af Hjemve; — Følgen deraf var, at den unge Mand efter et Par Maaneders Forløb blev kaldt tilbage til Hamburg for ikke at forlade det mere.

Faderen anbragte ham nu som Commis i sin egen Forretning, og under Moderens omhyggelige Pleie kom han snart til Kræfter igjen. I flere

Aar havde han der udfyldt sin Plads med Alvor og Samvittighedsfuldhed, han viste kun ringe Tilbøielighed til at søge Adspredelse udenfor Hjemmet og undgik næsten ængstelig Omgang med sine Jevnaldrende, han var et alvorligt, stille Menneske, noget indtaget i sig selv.

Den Hensigt, senere at sende ham ud paa Reiser, for at udvide hans Verdenskundskab, strandede dels paa de særlig i de senere Aar tiltagende Forretninger, men hovedsagelig paa Moderens begyndende Svagelighed; hun følte, at hendes Kræfter begyndte hurtigt at tage af og vilde derfor paa ingen Betingelse samtykke i en Skilsmisse fra sin Yndling.

Moderen døde, Faderen kort efter, og Karl Walther saae sig saaledes knap sexogtyve Aar gammel i Spidsen for en betydelig Forretning, han var Familiens Overhoved.

Han var med Tiden bleven en ganske dygtig Forretningsmand og vel skikket til at forestaa sit Hus, saa meget mere som gamle Wurm, Bogholderen, stod ham bi med sine Raad og Routine, men til Gjengjeld var det grumme lidt bevendt med hans Menneskekundskab og Livserfaringer.

Han var, som sagt, et godt, pedantisk, noget forfængeligt, ubetydeligt Menneske. Endnu mere end af sin afdøde Moder forkjæledes han af sine to ældre Søstre, Minchen og Pinchen, som efter gamle Jomfruers Sædvane i det eneste mandlige Væsen, de kunde skjænke deres Overflod af Kjærlighed, saae en Adonis og et Indbegreb af alle Fuldkommenheder. Altid paa Kontoret og i Familiekredsen, sjeldent mellem andre Mennesker og aldrig barsk omtumlet af Skjæbnen, var han legemlig og moralsk blødagtig og fuldkommen uskikket til den Kamp, som vi nu engang Alle før eller senere maa udkæmpe med Livet.

Siden Faderens Død var der hengaaet et Aar i anstrengt Arbeide. Hans to Søstre opdagede en Dag, at deres Yndling var blegere end ellers, at han havde mistet sin Appetit og sit gode Humeur. Lægen blev i Smug spurgt tilraads og foreslog en Recreationsreise. Som Følge deraf begyndte de gode Væsener med al List og Udholdenhed at bevæge Broderen til at unde sig nogle Ugers Ro og Adspredelse, indtil denne endelig samtykkede. — De gjorde dette, uagtet de meget godt indsaae, hvor ensom Verden vilde blive dem uden deres Broder. De vare ogsaa Skyld i, at han — ellers i denne Retning temmelig fordringsløs — forsynede sig med yderst moderne Toilette og elegante Reiserekvisiter; deres Broder skulde tage sig ud i det Fremmede, og Enhver skulde strax se paa ham, at han var en Gentleman og den rige Kjøbmand med saa og saa mange Mark Banco.

Efterat saa Alt var istand til Afreisen og Huset beredt for en længere Fraværelse af Herren, omfavnede denne en Dag sine to Søstre og sagde Farvel til den og sin Fødeby for sex Uger.

Lykkelige Karl! Rask, ung, formuende og med sex Ugers uindskrænket Frihed for sig — er det saa underligt, at hans Hjerte svulmede af Glæde og Forventning, efterat han hastigt havde aftørret sin stjaalne Afskedstaare!

Han skulde se Verden, Rhinen, Alperne, Italien! — Farvel Hovedbog, Støv, Kursliste, farvel Overtræksærmer og Kontorstol, Vareprøver og Skibsliste, — hurra, nu bar det ud i Guds store, skjønne Verden!

Saa foer den lykkelige Dødelige med Kurertoget til Køln, besteg efter en Dags Ophold her Dampbaaden og seilede op ad den grønne, herlige Rhin, forbi alle en ædel Naturs Vidundere og Mindesmærkerne om svunden Storhed. Saa kom han til Frankfurt am Main og passerede Skjellet mellem Nord- og Sydtydskland — saa træffe vi ham paa Banegaarden i Oos, og nu se vi ham sidde behageligt med sin Vin og sine Nødder ved Table d'hôte i „Badischer Hof".

„Kellner, Kurlisten!" Denne blev leveret ham, og han studerede den langsomt fra Ende til anden, for i Mylret af lutter ubekjendte Navne at opsøge det, der i Øieblikket interesserede ham mest.

Efter lang, forgjæves Søgen fandt han det under 13. Mai; der stod mellem ankomne Fremmede: Vicomte de Barre-Clairmont, Colonel, med Datter og Betjening fra Paris, Gjæstgivergaarden „Zum Engel".

Han tog sin elegante Notertavle frem, en Foræring af Pinchen, og noterede med Guldstiften den fundne Adresse.

Han fandt senere ogsaa nogle andre Navne, som han opskrev, han opdagede nemlig i Kurlisten to, tre Familier fra Hamburg, som han kjendte; maaske vare de endnu ikke reiste og han kunde hilse paa dem, sine Landsmænd; det er jo en saa behagelig Følelse at se kjendte Ansigter i det Fremmede og tale med dem om Hjemmet.

Karl Walther spurgte saa Kellneren, naar Concerten udenfor Kurhuset begyndte, og da denne svarede: Kl. 5, saae han paa Uhret over Buffeten og blev noget utaalmodig, da han havde halvtredie Time at slaa ihjel forinden.

Han gik op paa sit Værelse, forsøgte at sove og gav sig ifærd med sit Toilette.

Han tog sig overmaade god Tid til denne vigtige Forretning, men alligevel sneglede Minuterne sig afsted, og Viseren maatte rykke mange Gange frem, inden det Øieblik kom, da han turde haabe at gjenfinde sin smukke Reisefælle ved Kurhuset, og Tanken paa den unge Dame optog ham allerede saa meget, at alle andre Planer, som at bese Byen og Kuranlægene, forekom ham uden Interesse.

Endelig udholdt han det ikke længer i det hede Værelse; han var færdig med sin Paaklædning,

satte den lave Straahat med smal Skygge *à la matelot* lidt skraat paa de duftende Lokker, kastede endnu et sidste prøvende Blik i Speilet, pressede Hænderne ind i et Par nye Handsker og forlod saa Hotellet.

Han passerede den lille Bro, som fører over den skummende Oosbæk, og søgte hastigt ind i Ly under Træerne. Den stærke Eftermiddagssol var næsten uudholdelig og gjorde et andet Opholdssted end i Skyggen af Parkens Træer og Alleer ligefrem til en Pine. Der var paafaldende tomt i Gaderne og Anlægene. Byen lod til at holde en almindelig Siesta.

Hist og her paa en Bænk eller i Græsset ved Siden af laa en Arbeider eller en gammel Mand og tog sig en Middagslur, i lange Rækker stode Æslerne med deres røde Sadler og sænkede Øren, og ved Siden af laa Driverne og sov, med Hatten trukket ned over Ansigtet, eller røg. Sovet ind paa Bukkene sade Kuskene under Træernes Løvtag ved deres sovende Heste — kun sjeldent kom en Fodgænger forbi. Kun enkelte Ekvipager, som kjørte op til Slottet, hvor der idag var Galadinér, hvirvlede noget Støv op.

Ogsaa den gamle Borg deroppe paa de mørkeblaa Bjerge, mellem de vældige Ædelgraner, saae søvnig og drømmende ned paa Byen, og kun den dybblaa Himmel, der spændte sig ud over alt dette, smilede med en for en Nordtydsker ukjendt Klarhed.

Den fashionable Hamburger-Kjøbmand spurgte en Æseldriver ved Veien om Gjæstgivergaarden „Zum Engel", og blev ikke lidt forbauset, da han, følgende Vinket, efter nogen Søgen istedetfor et Palads, fandt et lille, gemytligt Værtshus af anden eller tredie Rang, der aldeles ikke forekom ham værdig til under sit Tag at huse et saa fornemt og yndigt Væsen som Isidore de Barre-Clairmont.

Skulde hendes lille, elastiske Fod virkelig betræde de tre slidte Sandstenstrin, som førte op til den gammeldags Dør; skulde det være hint krumme, snørklede Dørgreb, som hendes lille Haand berørte, naar hun vendte hjem fra Promenaden? — Hvilket af de Vinduer, der vare halvtskjulte bag Lindetræerne, var mon hendes? Bag hvilket af de nedrullede Jalousier tog hun mon nu sin Middagssiesta, fortryllende henstrakt paa den svulmende Divan?

Den unge Mands Phantasi var imod Sædvane ikke lidt virksom, da han, langsomt og med stjaalne Blikke spankulerede en halv Snes Gange op og ned i Alleens Skygge; han forestillede sig den unge Dames kongelige Skikkelse, hendes elegante Bevægelser, den lette, elastiske Gang, det funklende, mørkeblaa Øie, snart med skjelmsk Blik snart drømmende sænket og skjult bag de lange, mørke Øienhaar, det blanke, askefarvede Haar, hendes Smil, hendes Stemme, hendes Klædedragt — kort sagt, Karl Walther var paa allerbedste Vei til at blive en komplet Nar — det vil sige: at forelske sig alvorligt i en ham ubekjendt ung Pige, som tilhørte en hel anden Verden og Livsstilling.

Hans Hjerte bankede hørligt under den trange Vest, en indre Uro havde grebet ham, en Ophidselse, som han aldrig før i sit Liv havde kjendt og følt.

Forgjæves tilbragte han et Kvarterstid med Speiden og Venten, intet Jalousi, intet Vindue aabnedes, ingen flygtig, hvid Skikkelse lod sig se bag Gardinerne, Dørene forbleve lukkede, Huset var som uddød, og kun den forgyldte Engel paa Hjørnet af det holdt Vagt udenfor. Hr. Walther tørrede Sveden af Panden og saae paa Uhret. Hans Utaalmodighed blev ved denne forgjæves Søgen og Venten mere opildnet end afkjølet; — endelig vendte han sig for at gaa.

Mismodig og forstemt forlod han sin Speiderpost.

Slentrende nedad den berømte Lichtenthaler Allée, saae han sig helt uventet overfor et bekjendt Ansigt, en ung Videnskabsmand fra Hamburg, ved Navn Kirchheim, som medens hans Forældre levede, havde været en stadig og velseet Gjæst i det Waltherske Hus.

„Walther!"

„Kirchheim! — Det er sandelig en behagelig Overraskelse!"

Man trykkede hinandens Hænder, slog hinanden paa Skuldrene og tolkede gjensidig Glæden over saa uventet at have truffet hinanden i det fremmede Land.

Begge mønstrede hinanden med overraskende Blikke. Walther studsede ved at se sin Ungdomsvens modne Væsen og solbrændte Ansigtsfarve, medens Kirchheim med en vis Forbauselse beskuede den Andens hyperfashionable Hylster og undrede sig over at møde den ivrige Forretningsmand, som ellers kun havde Sans for Debet og Credit, her i det lystige, noget frivole Baden.

Efterat de første varme Hilsener og de hastige Spørgsmaal og Svar, saa naturlige ved et Gjensyn efter lang Tids Forløb, vare forbi, trykkede de to unge Mænd endnu engang hjerteligt hinandens Hænder og gik saa i livlig Samtale ned ad den brede Allée.

„Du har altsaa været hele tre Maaneder i Baden?" spurgte Walther med et Udtryk af Overraskelse. „Lykkelige Menneske, hvilket behageligt Liv maa Du ikke føre her; det er jo et sandt Eden her!"

„Ja, kjæreste Walther, Du kan godt kalde denne grønne Plet for et Paradis," svarede den Anden smilende, „den fortjener Navnet, saa meget mere som det her hverken skorter paa Evaer eller Slanger eller paa gyldne Æbler."

„Nei — virkelig?" udbrød den unge Kjøbmand noget naivt. „Ja, ja, jeg husker, man advarede

mig allerede i Frankfurt for Spillehusene her, men slet saa slemt, som de Folk gjorde det til, troer jeg nu ikke det er. — Men lad mig høre, hvad bestiller Du her, og hvordan har Du havt det i al den Tid, vi ikke have seet hinanden, kjære Ven?"

„Du veed nok", svarede Kirchheim, „at jeg i Begyndelsen af sidste Vinter forlod Hamburg, for at tage med Onkel John til Italien. Vi tilbragte nogle herlige Maaneder i Rom og Neapel og kom først i Foraaret efter nogle Streiftog paa Kryds og Tvers, endnu opfyldte af alle de storartede Indtryk fra en anden Verden, tilbage til Tydskland. Tilfældet førte os hertil, og vi fandt Opholdet, som en Overgang fra Syden til Norden, saa velgjørende og behageligt, at vi endnu ikke have kunnet beslutte os til at reise; vi svælge i vore Erindringer. — Onkel lever for sit Helbred og ordner sine Samlinger, medens jeg har begyndt at nedskrive, hvad jeg har seet og oplevet."

„Hvad siger Du, Kirchheim! Du er altsaa bleven Forfatter? — Naa, med dit Geni faaer Du nok Held med Dig, Misundelsesværdige!"

„Aa, ingen Complimenter, Ven, men jeg vil nu virkelig ikke bytte med nogen Fyrste. Vi boer her i det henrivende Lichtenthal, omgivet af Grønt og Vand, en ægte Idyl. Vi har sagt Farvel til de romerske Gudebilleder og kvæge nu vor overmættede Aand ved Skovstilhed, vi gjøre Udflugter i Omegnen — — — men jeg kjeder Dig; fortæl mig nu om Dig selv, om dine Søstre og om Alle derhjemme — hvordan staaer det til i Hamburg?"

De toge Plads paa en af Bænkene, og Kjøbmanden begyndte at tale om sin Familie, Slægtninge og Bekjendte, om sin Forretning, sine Reiseplaner og saa videre, og naar der blev en Pause i hans Meddelelser, var den Anden hvergang ved Haanden med nye Spørgsmaal for strax at knytte Traaden paany. Walther fortalte om sin Rhinfart, men pludselig brydende af i sine Skildringer, greb han sin Landsmands Arm, som om han vilde lægge ganske særligt Beslag paa hans Opmærksomhed, og spurgte, ikke uden nogen Rødmen: „Apropos, siden Du har været hele tre Maaneder her i Baden, kan Du bestemt give mig en Oplysning. Siig mig engang, har Du ikke tilfældigt her gjort Bekjendtskab med en ung Dame, Datter af en Oberst de Barre-Clairmont fra Paris?"

„Nei, kjære Ven", svarede han, „Navnet og Damen selv er mig aldeles ubekjendt, jeg beklager, at jeg ikke kan tjene Dig."

„Mærkeligt!" vedblev Walther, idet han med sin Stok tegnede Figurer i Gruset, „jeg er overbevist om, at Du ikke desto mindre har seet hende, hun *maa* have faldet Dig i Øinene, hun er af en Skjønhed, man ikke let overseer."

„Til min Skam maa jeg tilstaa", svarede Kirchheim, „at i den Retning ere mine Kundskaber meget mangelfulde. Selv om jeg ogsaa tidligere har studeret lidt Botanik, har jeg dog kun et nogenlunde Kjendskab til den værdige Linnés Plantesystem; men med *Fleurs-animées* har jeg desværre kun kunnet beskjæftige mig grumme lidt. Mig træffer man snarere paa Bjergene og i Skovene end i Alleerne og udenfor Kurhuset. Jeg lever i en ganske afskyelig Uvidenhed om Organismen af disse saakaldte Mimoser, der skyde op her ligesaa broget og frodigt som Orchideerne i et Drivhus. Men hvordan i al Verden — hvis det er tilladt, har Du gjort Bekjendtskab med denne Dame, der bærer et saa høitklingende Navn?"

„Reisebekjendtskab", svarede Walther, daarligt dølgende sin Forlegenhed bag et ligegyldigt Smil. „Tillad, at jeg beskriver hende for Dig. Du kjender sagtens blot ikke hendes Navn, for Du *maa* have lagt Mærke til hende, da hun og hendes Fader have opholdt sig her siden den trettende Mai — hun boer i „den forgyldte Engel."

„Ei, ei", — afbrød Kirchheim, forbauset og morende sig over den dulgte Iver, den Anden med spøgende løftet Finger, „Du veed ovenikjøbet allerede, hvor din Skjønne boer, og har ikke været her i mere end tre Timer, det gaaer jo temmelig hurtigt!"

„Jeg saae det i Fremmedlisten", vedblev Walther og begyndte derpaa at male et Billede af Isidore, som var paasat med temmelig tykke Farver og hvori der ikke blev glemt et eneste af hendes „aandrige" Ord og „himmelske" Smil.

Kirhhheim rystede et Par Gange helt betænkelig paa Hovedet til disse overspændte Meddelelser. „Men, bedste Ven", sagde han endelig — „veed Du ogsaa af, at Du er paa den bedste Vei til en alvorlig Forelskelse? — Din Phantasi løber jo bogstaveligt løbsk med din Forstand, — Du er jo lutter Flamme! — Men Spøg tilside, tillad mig at advare Dig en Smule, Walther, sluk disse Flammer og lær fremfor Alt, herude at se noget kjøligere og lidt reserveret paa Personer og Forhold, især her i Baden . . . jeg forsikkrer Dig, det er et ganske eiendommeligt, undermineret og meget farligt Terrain her. — Oprigtig talt, jo mere jeg hører om denne Frøken de Barre-Clement — —"

„Clairmont", rettede Walther.

„Naa ja, altsaa for mig gjerne Clairmont — desto mere kommer jeg til den Overbevisning, at hun er hverken mere eller mindre end en ganske kjøn og routineret *petite femme.*"

Nei, paa ingen Maade," svarede Walther meget bestemt, „der er Du helt paa Vildspor, Kirchheim — hun er ugift, løs og ledig — det sagde hun selv."

„Vi forstaaer ikke ganske hinanden, gamle Dreng", afbrød den Anden ham, og om hans kloge, klare Øine glimtede et gemytligt Smil, han saae fornøiet sin Ungdomsven ind i det echaufferede Ansigt og vedblev: „Se, *petite femme*, dette Udtryk er ikke at tage bogstaveligt, man forstaaer

her ved det noget ganske Andet, det er Udtrykket for en Person" — han lo høit — „en Dame, der undertiden er for meget og dog paa den anden Side noget for lidt gift."

„Ah!" undslap det uvilkaarligt Walther, og han saae forbauset paa den Talende — „hvordan skal jeg forstaa det?"

„Naa, seer Du", vedblev Kirchheim, — „i Paris gives der mellem Lasten paa Gaden og den fine Verden *(le Monde)* en lang Række af saadanne Existenser, som man indbefatter under Navnet *Demimonde* og som under denne Titel paa en vis Maade har erhvervet sig Borgerret. — Du veed nok, at Franskmanden har et Navn til Alt; før kaldte man Damerne fra hin Sphære Loretter, nutildags, da Keiserdømmet omtrent har udvisket al Forskjel mellem *Monde* og *Demi monde*, er man mere hensynsfuld, man kalder dem *petites-femmes*, — nu vil Du forstaa, hvad jeg mener."

Walthers hele Ansigt var eet stort, rødt Spørgsmaalstegn.

„Ikke? — Saa maa jeg udtrykke mig endnu tydeligere", vedblev Kirchheim smilende, — „for at gjøre det med faa Ord: *petite-femme* er ensbetydende med *femme legère*, Cocotte, Lorette."

Walther foer ved disse sidste Ord op fra Bænken, som stukken af en Naal. „Men Kirchheim!" udbrød han og greb denne ved Armen, „Du er nok ikke rigtig klog — for Guds Skyld, hvordan kan det blot falde Dig ind? — Skam Dig, de fremmede Forhold har fordærvet Dig!"

„Naa", svarede den Anden hjerteligt, „vær overbevist om, at jeg ikke vilde saare Dig, tag mig ikke min Oprigtighed ilde op, det kan jo ogsaa være muligt, at jeg tager feil, — men tro mig, hvad der kommer hertil fra Paris, tilhører enten Samfundets allerhøieste Kredse eller hin halve eller Kvartverden. — Men nu pleier Aristokratiet sjelden at indfinde sig her før til Efteraars-Væddeløbene, og saa en Ting til, Walther, hvis den unge Dame var et anstændigt Fruentimmer, vilde hun sikkert ikke kjøre saadan alene paa Jernbanen, men endnu mindre være saa let til at gjøre Herrebekjendtskaber underveis — tro Du mig."

„Men hvem siger da, at hun overhovedet er saa let til at gjøre Herrebekjendtskaber?" spurgte Walther aabenbart fornærmet.

„Du selv, min Ven, Du selv — eller skulde Du bilde Dig ind, at hun ikke ligesaa let vilde have begyndt en saadan Jernbaneconversation med enhver Anden, som med Dig? — Har *Du* søgt hendes Bekjendtskab, eller talte den unge Dame til *Dig?*"

Kjøbmanden saae forlegen mod Jorden, han havde ikke noget at sige mod denne Bevisførelse, Kirchheim havde Ret, men hans Hjerte talte ikke desto mindre høit til Fordel for Isidore.

„Du gjør hende virkelig Uret", mumlede han og saae derefter paa sit Uhr. „Allerede tre Kvarter til fem", vedblev han, idet han sprang op og gjorde sig rede til Opbrud, „nu er det paatide at gaa hen til Concerten. Hvis Du vil gaa med, vil Du faae Leilighed til at se den unge Dame og bede hende om Forladelse for alt det Onde, Du har sagt om hende."

„Med Fornøielse, Walther, jeg staaer til din Disposition, og gode Ord igjen, gamle Ven —, det skal glæde mig meget, hvis jeg har taget feil."

De slog ind paa Veien til Conversationshuset og behøvede kun at følge med Menneskestrømmen, som pludselig begyndte at befolke Alleerne, for ikke at gaa feil.

De kom først til Boutikerne, om hvilke der i Eftermiddagstimerne altid samle sig en Mængde Nysgjerrige. Der var først i Udkanten af Kurhaven mellem Træerne og Boderne Schwarzwalder Bønder og Bønderpiger i deres Nationaldragter. Saa fulgte paa den korte Plaine mellem Bosquetterne en anden Zone, der, ligesom en Maaneregnbue, i en vid Kreds omgav det egentlige Kurselskab: Børnene, som legede her under Opsyn af deres Bonner og Gouvernanter. Disse smaa Mennesker dannede i Udseende, Dragter og Sprog et sandt Mønsterkort over alle Lande og Nationer *en miniature* og gave Iagttageren Stof til de interessanteste Studier over de forskjellige Folkestammers Raceforskjel og Charakteristik. — Lig en Sky af brogede Sommerfugle flagrede de om med deres Bolde og Ringe.

Vore to Hamburgere passerede forbi disse smaa, nydelige Grupper af legende Børn, uden at lægge Mærke til dem, ialtfald var dette Tilfældet med Karl Walther, da denne kun havde Blik for en eneste Gjenstand, som sandsynligvis befandt sig midt i den lange Række Borde og Stole, de nu nærmede sig. I Mylret der, mellem de pragtfulde og exotiske Toiletter maatte hun være, som han søgte, uden hvem alt Andet her var uden Tiltrækning for ham.

Baden-Baden er det mest fashionable Kursted i Verden; intetsteds seer man derfor mere Skjønhed, Pragt og Luxus end der i Haute-Saisonen i Maanederne mellem Juli og September.

(Fortsættes).

Konen: Naar jeg antog Noget for urigtigt, vilde jeg hellere dø end gjøre det.
Manden: Det Samme vilde jeg.
Konen: Jeg anseer det for høist urigtigt at ryge Cigarer.
Manden: Saa skal Du ikke gjøre det. Aa, giv mig en Tændstik.

„Troer Du ogsaa, at Georg kun tager mig for Pengenes Skyld?"
„For at afgjøre det, maa jeg først vide, hvor meget Du faaer i Medgift."

Armeniere og Tyrker

AF

DR. J. ØSTRUP

Idette Efteraar er Alles Øine vendt mod Tyrkiet, og Sultanens Rige og hans Hovedstad er for Tiden Gjenstand for en Opmærksomhed, som det kan glæde sig over kun sjelden at have givet Anledning til; baade den historiske Interesse for Udviklingen af Begivenhederne under den syge Mands formentlige Dødskamp og den praktiske Frygt for de vidtrækkende Konsekvenser af en Uenighed mellem Arvingerne forener sig om at holde Europas Øine vaagne og rettede paa dette ene Punkt, den lille, historiske Plet ved Bosporus og det gyldne Horn.

ARMENIER FRA SHADOKH.

En eiendommelig Modsætning til denne stærkt koncentrerede Opmærksomhed danner de høist forskjelligartede Iagttagelser, som de forskjellige Tilskuere mener at have gjort, og netop ved de sidste Tiders Begivenheder er disse Afvigelser i Beretningerne om det Sete og Hørte i en sjelden Grad paafaldende. Medens Armenierne raaber til Himlen og til Christenheden om Hævn for de Tusinder og atter Tusinder, der er faldne som Slagtoffre for Pøbelhobes Fanatisme, indberetter de tyrkiske Vali'er og Mutesarrif'er, at de stedfundne Uordener skyldes væbnede armeniske Demonstrationer, og at Antallet af Offre er nogenlunde lige stort paa begge Sider. Og begge disse Røster fortsætter sig med deres Echo i Europa; i England gjør Gladstone og andre filantropiske Politikere sig til villige Udspredere af Raabet om „*Armenian atrocities*“, medens derimod Fastlandets Presse taler i adskilligt roligere Toner og endog undertiden nærmer sig stærkt til den flegmatisk-kyniske Formel, at det kan være dem ligegyldigt, om Svinet æder Hunden eller Hunden æder Svinet.

For Den, der vil søge at finde Sandheden bag alle disse forvirrede Paastande, ligger det nær i første Række at undersøge, om nogen af dem, der fastholder disse Meninger har nogen bestemt Interesse heraf, og næst efter selve de stridende Parter, hvis Vidnesbyrd naturligvis ikke kan tages med, maa man dernæst af denne internationale Jury som inkompetent udskyde England; trods alle Forsikkringer om Venskab for Tyrkiet er denne Nations Interesse af at holde Urolighederne vedlige paa denne Kant af Orienten altid at frygte; herhen peger for det første de historiske Præcedentier — ved Venskabsforholdet mellem England og Tyrkiet har altid den sidste Part været den betalende — og desuden den almindelige Situation; Englænderne har Interesse af at engagere Russerne paa dette Punkt for at bortdrage — i hvert Fald for nogen Tid — deres Opmærksomhed fra Centralasien.

Der bliver saaledes i den moderne Presse ikke meget tilbage at stole paa, og naar vi vil have Rede paa Armeniernes Forhold, maa vi derfor søge andre Kilder. Disse er væsenlig to Slags: Benyttelse af, hvad de tidligere Tiders Historie kan lære os, samt Udtalelser fra videnskabelige Forskere, hvis Upartiskhed er garanteret gjennem deres sociale og nationale Stilling.

Hvad nu det første angaaer, viser det sig, at Tyrkerne ingenlunde er saadanne „Armenienfressere“, som man har villet gjøre dem til, og at den armeniske Nations Ulykker ingenlunde skyldes Osmannerne. Fra den tidligste Tid har Armenien paa Grund af sin udsatte Beliggenhed været et Tvistens Æble mellem mægtigere Nationer; her har Grækere og Ny-Persere hersket, Seldschuker og Mongoler har hærget Landet, og at der er bleven saa meget tilbage af den oprindelige Nationalitet, er i Grunden et helt Vidunder. Det er først under de osmanniske Tyrkers Herredømme, at Nationen har kunnet udvikle sig uden Fare for ydre Fjender, og Enden paa denne frodige merkantile og sociale Udvikling er da bleven Kravet om national Selvstændighed.

At dette Krav i sig selv kan have en vis Berettigelse, vil ingen Europæer nogen Sinde be-

negte, men en anden Sag bliver det, om det bør føres frem paa den Maade, som nu skeer, og tillige, om dette er opportunt for Armenierne selv. Naturligvis har disse indseet, at med egne Kræfter kunde der aldrig være Tale om at opnaae Reformer i denne Retning, man maatte have Europa til at interessere sig for Sagen, og det naturligste Middel var da at paakalde Religionen, som havde vist sig at være saa virksomt et Middel ved de slaviske Nationers Befrielse paa Balkanhalvøen i 1877. Deraf det stadige Raab om Martyrium, som den armeniske Patriark i Konstantinopel *Matthæus Ismirlian* i et offentliggjort Interview endog har givet Udtryk ved at sammenligne de armeniske Uroligheder med de Forfølgelser, som hele Christendommen var udsat for under de romerske Keisere Trajan og Julian den Frafaldne, en Sammenligning, hvis naive Arrogance er lige saa stor som dens politiske Perfidi.

Dette sidste ligger nemlig deri, at fra den tyrkiske Befolknings Side i deres Rivninger med Armenierne er der fra Begyndelsen af ikke saameget Tale om det religieuse Moment, som derimod om det nationale. Man hader Armenierne, ikke fordi de er Christne, men fordi man misunder dem deres overlegne Dygtighed og deres merkantile Energi, som ofte forøges yderligere ved en vidt dreven Samvittighedsløshed; den Følelse, der har fremkaldt Urolighederne i Sasun og i Bitlis, er af samme Natur som den, der tidligere i Europa reiste Bybefolkningerne til Jødeforfølgelser og som endnu i vore Dage i Rusland har vakt lignende Bevægelser. Man er kjed over at se disse Mænd, hos hvem man dog bestandig føler noget fremmed, samle alle Rigdomme og alle Livets Goder, medens man selv skubbes til Side; man søger forgjæves at ramme dem med Loven, thi de holder sig forsigtig indenfor den rigtige Grænse, skjøndt man ofte føler med sig selv noget umoralsk i deres Adfærd; efterhaanden hældes saaledes fra de indeklemte Følelsers Dyb Draabe paa Draabe i Vredens Bæger, indtil dette en skjøn Dag flyder over; og at den længe ventede Gjengjeldelse saa ikke antager saa urbane Former som en moderne europæisk Boy-cotting, er der jo i og for sig ingen Grund til at undre sig over.

ARMENISKE FLYGTNINGE, PAA VEI TIL RUSLAND.

Hvor lidet i Virkeligheden det religieuse Moment har at sige i Forholdet mellem Tyrker og Armeniere sees af den Liberalitet, hvormed selve den osmanniske Regering har aabnet Pladserne i sin Embedsstand for de christne Armeniere, og navnlig da i de sidste Decennier. Man kan ikke komme i et eneste Regeringskontor i Konstantinopel, undtagen man støder paa denne charakteristiske Type med de blege Ansigter og store, sorte Overskjæg, med det slebne Væsen og de besynderlige lange Navne, der alle ender paa —ian (svarende til vort kjære danske —sen) — og det lige fra Ministerens Privatkabinet og til de allerforreste Skrivestuer. Den bekjendte ungarske Orientalisk *Vambéry* bemærker træffende i en Artikel i „Deutsche Revue“, at overfor dette Forhold er der ingen Grund til, „at Europa alligevel taler om de uforbederlige fanatiske Tyrker — dette christelige civiliserede Europa, der endnu kun yderst sjelden har Brug for en jødisk Minister eller General“. Tyrkerne er i det Hele taget — og det er mærkeligt, at man saa længe har kunnet tage Feil deraf — et Folk med overordenlig ringe religieus Intolerance; de har altid som Nation betragtet med stor Lethed kunnet komme overens med Nationer af andre Trosbekjendelser, for saa vidt som det ellers stemmede med deres Interesser, og det samme Forhold seer man i Reglen ogsaa gjennemført i det private Liv.

Det er derfor, at der ligger noget perfidt i fra armenisk Side at ville bringe det religieuse Moment ind i en Kontrovers, der oprindelig kun angaaer rent materielle Interesser. Den armeniske Nation vil have udvidet Selvstyre, om mulig fuldstændig Selvstændighed; den tyrkiske Regering vil bevare *status quo*, Armeniernes Ligeberettigelse med alle Sultanens andre Undersaatter, ligegyldigt af hvad Trosbekjendelse de end

er. Det er Kampens Kjerne, og dermed har Religionen kun saare lidet at skaffe, undtagen som Ophidselsesmiddel i et enkelt, givet Øieblik.

Forøvrigt passer det sig heller ikke for Armenierne at slaa for meget paa Religionens store Tromme, en Nation, hvis Charakter i moralsk Henseende netop frembyder saa mange svage Punkter. De Europæere, der har besøgt Orienten, har i mangt og meget afveget indbyrdes i deres Domme om Lande og Nationer, men om et er saa godt som alle enige, og det er i Angrebene paa den armeniske Nation. Denne eiendommelige Blandingsnation er i intellektuel Henseende ligesaa fremragende som den moralsk staaer tilbage; havesyg, intrigant, uordholdende, listig, det er de Egenskaber, som har skaffet Armenieren sit Ry. Af alt det Kjeltringepak, der for det meste gjør Handel i Orienten til rent Hasard, er Armenierne absolut de værste; de distancerer, hvis man skal tro Landets Ordsprog, langt baade Jøden og Grækeren. Og ved Siden heraf har de hverken den forstes indadvendte Sans for Familielivets Hellighed eller den andens chauvinistiske, men ideelle Patriotisme til at brede et forsonende Skær over disse Feil; i den armeniske Kløgts Overlegenhed er der noget brutalt.

ARMENISKE TÆPPEVÆVERSKER.

Det er saaledes en ren politisk Kamp, der i Øieblikket føres mellem de to Nationer, men med dette Udgangspunkt for Bedømmelsen er da med det Samme den Dom givet, som der maa fældes. Naar Armenierne ved en voldsom Agitation og ved at bringe udenlandske Magters Indflydelse i Vægtskaalen vil *tiltvinge* sig en Forandring i deres statsretslige Stilling, har de dermed selv stillet sig udenfor Loven, og givet Regeringsmyndighederne Lov til at behandle dem som Oprørere; at Undertrykkelsen af disse Oprørsforsøg, der tildels maatte foretages med kurdiske Tropper, den raaeste Del af den tyrkiske Arme, ikke „er foregaaet efter alle Genferkonventionens Forskrifter“, som Vambéry bemærker, er der ingen Anledning til at forundre sig over eller at nære nogen særlig Indignation for. De Udtalelser, som Patriarken Ismirlian lod falde i den ovennævnte Samtale med en græsk Journalist,* at Armenierne vilde fortsætte deres Kamp for Nationens Frihed til det Yderste, er i denne Henseende ogsaa betegnende nok; man føler sig som politisk Parti og taler om de Rettigheder, som skyldes det armeniske Folk og som dette vil hævde. Men dette Sprog kan ikke tales, samtidig med at man med den anden Haand griber efter Martyrkronen, for med dennes Glans at blænde det medlidende Europa.

Denne Kjendsgjerning, at det er en politisk og ikke en religieus Kamp der er Tale om, bestyrkes ogsaa af det Forhold, at der ingenlunde hersker Enighed mellem Armenierne; saafremt der var Tale om en Kamp for Religionen, kunde en Splittelse ikke let tænkes, nu derimod, da der er Tale om en politisk Frigjørelse, er der aabnet Mulighed for forskjelligartede politiske Standpunkter, og her tæller det moderate ingenlunde saa faa Tilhængere, selv om de i Følge Sagens Natur ikke saa stærkt tildrager sig Opmærksomheden.

Overfor de Intransigente, der støttes af armeniske Komiteer rundt om i Europa, staar der en stor Mængde af det armeniske Plutokrati og Aristokrati, der med stor Bekymring seer et Brud i den rolige Udvikling fremkaldt. Mange af disse er selv — eller har nære Forbindelser med — Medlemmer af den ottomanniske Embedsstand, og de mener ved deres betydelige Indflydelse i det Skjulte at fremme deres Nationalitets Sag bedre end de politiske Charlataner, som sidder trygt og lunt i London eller Paris og skriver harmglødende Opraab, som faaer deres mere naive Landsmænd i Van og Bitlis til blindt at rende Brystet i de kurdiske Baschibozukers Bajonetter.

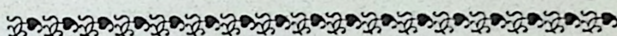
Selvfølgelig gjør der sig ved de statsretslige

* I Athenerbladet „Akropolis“ for Søndag den 22. Oktober (= 3. November efter europæisk Stil).

Forhold, hvorunder Armenierne lever, stærke Krav til Reformer gjeldende, men det er Noget, som ikke angaaer dem alene, men ligesaa vel vedkommer alle Sultanens andre Undersaatter. Armenierne handler baade uklogt og upatriotisk i saaledes, fordi de troer et Øieblik at have fanget Europas Opmærksomhed, at ville skille deres Sag ud fra de øvrige Nationaliteters; armenisk Selvstyre i absolut Forstand kan der dog fornuftigvis aldrig blive Tale om, og udenfor denne Mulighed vilde de bedre kunne opnaae Noget ved at optræde i Fællesskab med deres muhammedanske Landsmænd end ved at ville exploitere Stormagternes Medlidenhed; de maa dog vide, at denne, naar det kommer til Stykket, aldrig vil strække sig en Fingersbred længere end disses egen Interesse.

Og fremfor Alt maa Armenierne opgive det forstilte Martyrium; disse Fortællinger om tyrkiske Provinsgouverneurer, der mir nichts dir nichts overfalder og afbrænder velhavende armeniske Landsbyer og myrder Befolkningen, er saa naive, at det er mærkeligt, at de overhovedet nogensinde har kunnet vinde Tiltro. De tyrkiske Valier, hvis Finansadministration i den Grad bliver seet paa Fingrene, skulde af ren orthodox Fanatisme ødelægge sine bedste Skatteydere, og denne Fremgangsmaade skulde den nogensinde haabe paa at faae godkjendt af den navnlig i Pengesager prikne Centraladministration; at dette kan siges og troes røber den største Uvidenhed med tyrkiske Administrationsforhold; de tyrkiske Provinsgouverneurer har i det Hele ikke Lov til meget paa egen Haand, men mindst af Alt da til at afskære sig selv fra de høist nødvendige Indkomster fra den skatteydende Befolkning. En anden Sag er det, at væbnede armeniske Demonstrationer, hvad enten de nu er planlagte eller ikke, kan fremkalde blodige Repressalier; men det har man da ogsaa andetsteds oplevet Sidestykker til.

Der er saa meget mere Grund for Armenierne til ikke at træde i et opagiteret fjendtligt Forhold til Tyrkerne, med hvem de kulturhistorisk seet paa saa mange Punkter staaer i den nærmeste Berøring, som den virkelige Fare, der truer det osmanniske Rige, hvis den en Gang bryder ud, ogsaa vil kunne ramme dem. Tyrkiet trues nemlig ikke af Europa; den ene Stormagt vil der altid holde den anden tilbage (saa fremt der da ikke indtræder ganske extraordinaire Begivenheder) og det trues heller ikke af de christne Elementer blandt Sultanens Undersaatter; thi disse vil aldrig, naar de da overlades til dem selv, besidde den tilstrækkelige Energi til nogen Reisning. Tyrkiet trues derimod af de muhammedanske, ikke-tyrkiske Nationaliteter i Østen, som forskjellige Aarhundreder har tvunget ind under Sultanens Scepter. Den Reisning, som maaske en Gang vil gjøre det af med Tyrkiet, vil udgaa fra Araberne og Kurderne, og her vil det da blive det religieuse Moment, som bliver det afgjørende. En Reformation i Islam, en Gjenopvaagnen af den sande muhammedanske Aand vil være ensbetydende med Osmannernes Fald; den Følelse af Had, som Verner v. Heidenstam i „Endymion" lader Araberen Emin udtale, Had mod Stambul og mod Tyrkerne som dem, der lefler med Europa og svigter Islams hellige Sag, er fælles for den arabiske Nation. Men kommer en Gang den Mand, der atter reiser Islam, Mahdien, den tolvte Imam, den længe ventede Profet, da vil den muhammedanske Fanatismes Følger maaske ogsaa rulle hen over Armenierne, og alle de rædselsfulde Forfølgelser, som de nu har paaløiet Tyrkerne, vil de da ved en i sig selv ikke uretfærdig Nemesis virkelig faae at føle — — og meget, meget mere til.

Manden: Den Hat, Du har valgt, er rigtig kjøn, men jeg synes ikke, at den passer rigtigt til din Kjole!

Konen (henrykt): Aa lille Mand, vil Du virkelig ogsaa give mig — en ny Kjole?

„Mama, jeg troer, jeg begynder at se gammel ud".

„Jeg forstaaer ikke, hvor det kan falde Dig ind. Jeg hørte endnu idag Hr. Madsen sige til Dig, at Du saae saa ungdommelig ud."

„Det er netop Sagen. Dengang jeg var ung, talte Folk ikke om det."

„Jeg elsker Dig høiere end mig selv", sagde han.

„Det samme gjør jeg", sagde hun, uskyldigt.

A.: Petersen og hans Kone ligger altid i Klammeri.

B.: Ja, de have afvigende Anskuelser om, hvad den Ene burde gjøre, for at gjøre den Anden lykkelig.

Moderen: Hvorfor kommer Du saa sent fra Skole idag, Fritz?

Fritz: Jo, jeg fik Lov til at blive der en Time længere.

Else: Det var her, at den lille Pige faldt igaar, Mama, og alle de andre smaa Piger lo ad hende.

Mama: Det var pænt af Dig, Else, at Du ikke lo med.

Else: Ja, Mama, det var jo mig, der var den lille Pige, der faldt.

Et sikkert Kjendetegn. „Troer Du, at Ernst og Louise gifter sig af Kjærlighed?"

„Absolut. Igaar sad de to Timer ved Siden af hinanden, og Ingen af dem sagde et Muk."

„Jeg siger Dig, Rosenstein er ung, forstaaer sit Kram og er et honnet Menneske; ham tager Du."

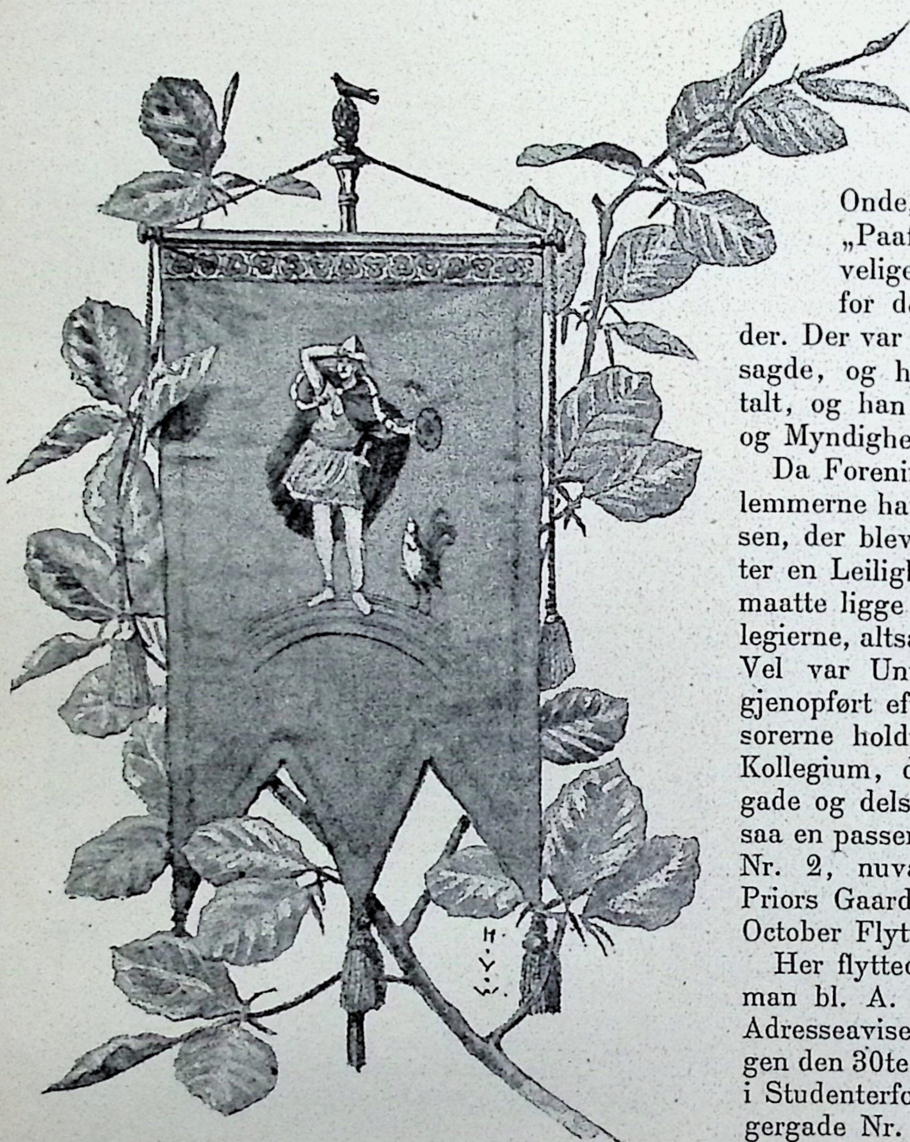
„Nei, jeg gjør ikke! Jeg synes ikke om ham."

„Hvad behager? Du synes ikke om ham! Han synes heller ikke om Dig, men han tager Dig alligevel."

Fra Studenterforeningens første Dage

AF H. C. A. LUND

Den danske Studenterforening blev stiftet den 16de Juli 1820 og har saaledes iaar bestaaet i 75 Aar. Alt længe i Forveien havde akademiske Borgere savnet et Sted, hvor de kunde mødes og drøfte fælles Anliggender, men Ingen var endnu traadt op og havde prøvet paa at samle Kammeraterne om sig. Men i 1820 var Tidens Fylde kommen. Jordbunden var nu saa forberedt, at et Forbud fra det theologiske Fakultet mod at holde Gilde i Regensgaarden længer end til Kl. 12 om Aftenen, var tilstrækkelig til, at Studenterne følte, at de maatte træde op og slutte sig sammen.

Iblandt dem, der stillede sig i Spidsen for Bevægelsen og indbød til Dannelsen af en Forening kan særlig nævnes de senere Digtere *Christian Wilster* og *Christian Winther* samt *Henrik Krøyer*, der erhvervede sig et smukt Navn som Zoolog. Under de daværende politiske og sociale Forhold var en slig Optræden en meget dristig Handling, men Kong Frederik VI og Politidirecteur Kjerulff holdt deres Haand over Studenterne, og dermed var Sagen afgjort. Universitetets ældre Professorer havde saa Lov til at sige alt det Onde, de kunde udtænke om dette nye „Paafund", og til at spaa om de fordærvelige Følger, Foreningen vilde faae for de Studerendes Flid og gode Sæder. Der var Ingen, der brød sig om, hvad de sagde, og hvad de spaaede. Kongen havde talt, og han var den, som ene havde Magt og Myndighed.

Da Foreningen nu var stiftet, og da Medlemmerne havde vedtaget Love, saae Bestyrelsen, der blev kaldt for Senioratet, sig om efter en Leilighed. Alle vare enige om, at den maatte ligge i Nærheden af Regensen og Kollegierne, altsaa i den akademiske Del af Byen. Vel var Universitetet endnu dengang ikke gjenopført efter Branden i 1807, men Professorerne holdt Forelæsninger dels paa Ehlers Kollegium, dels paa et Auditorium i Nørregade og dels i deres Hjem. Man fandt da ogsaa en passende Leilighed paa Kjøbmagergade Nr. 2, nuværende Nr. 52 (Hofboghandler Priors Gaard), hvor anden Sal var ledig til October Flyttedag.

Her flyttede man ind i October 1820, hvad man bl. A. kan se af en Bekjendtgjørelse i Adresseavisen, hvor der staaer: „Idag Mandagen den 30te October begynder Conversationen i Studenterforeningens Værelser paa Kjøbmagergade Nr. 2, 2den Sal". For at faae Penge til at betale de allernødvendigste Gjenstande med, maatte Senioratet henvende sig til Medlemmerne og opfordre dem til at staa i Forskud. Der indkom ialt 100 Rbd. Sedler og 8 Rbd. Sølv fra ialt 12 Medlemmer, hvilken Sum altsaa var Foreningens Driftskapital, i Sandhed en meget lille Sum. Men man maa erindre, at Kornpriserne i Aarene omkring 1820 vare saa lave, at hele Nationen maatte indskrænke sig i alle Retninger og føre et saa tarveligt Liv, at Nutiden forbauses over at læse om det.

Man havde heller ikke Raad til selv at kjøbe Meubler, men man blev nødt til ved Valget af en Vært at tage Hensyn til, hvem der kunde forsyne Foreningen med det meste og bedste Inventarium, og saa maatte man trøste sig med, at man lidt efter lidt kunde faae et og andet Stykke kjøbt. Det Eneste, man tillod sig at anskaffe, var et halvt Dusin Stole og 9 Lispund Tællelys. Saa klager man endda i vore Dage over, at Gassen ikke lyser tilstrækkeligt og vil overalt have elektrisk Belysning. Vore mindre forvænte Forfædre maatte

sidde og pudse deres Lys med Saxe og havde ikke engang Olielamper.

Var det saaledes end smaat med de materielle Goder, Foreningen i Begyndelsen til dagligt tilbød sine Medlemmer, saa kunde den godt flotte sig ved høitidelige Leiligheder som f. Ex. paa Kong Frederik den Sjettes Fødselsdag. Ingen Dag var kjærere for Studenterne, og havde de tidligere stillet Kongen saa høit, saa tilbad de ham nu, efterat han havde taget dem under sin særegne Beskyttelse ved at tillade dem at danne en Forening. Den 28de Januar 1821 var den første store Høitidsdag i Foreningens Historie. Værten saae sig istand til at levere Medlemmerne fire Retter varm Mad og Kage samt en halv Flaske Rødvin for 9 Mark altsaa 3 Kroner. Ved selve Middagen udbragte en af Seniorerne, fhv. Adjunkt, *Christen Thaarup* Kongens Skaal, efterat Forsamlingen havde sunget en Sang til Kongen af *Christian Wilster*. Derefter udbragte Thaarup Kongehusets, Fædrelandets og Universitetets Skaaler. Som man seer, var det kun een Senior, der talte eller rettere, som foreslog Skaaler. Man var endnu ikke kommen saavidt, at man motiverede sin Skaal, nei, man reiste sig blot op og sagde f. Ex., naar man vilde drikke paa Kongens Velgaaende: „Vor allernaadigste Monark, Hans Majestæt Kong Frederik den Sjette længe leve", hvorpaa Forsamlingen ikke som i vore Dage raabte ni lange Hurraer men „Vivat, vivat!" Det var ikke fint at raabe Hurra dengang; det overlod man til Matroser og Englændere. Den Senior, som førte Forsædet, havde saaledes ikke saa besværligt et Hverv, som det kunde se ud. Først langt senere, da det politiske Liv begyndte at vaagne, lærte Folk at faae deres Tungebaand løsnede, og da var det ogsaa den lærde Stand, som gik i Spidsen. Derimod sang man langt mere end i vore Dage ved Gilderne, og dermed kunde Tiden jo gaa nok saa godt.

Allerede i det første Aar, Foreningen bestod, leiede Senioratet Sommerværelser paa Nørrebro, hvor det hos Madam Gundestrup fik to mindre Værelser og et mindre Værelse med Adgang til Keglebane og Have for en halvaarlig Leie af 120 Rbd. Sølv. I den Anledning blev ethvert Medlem af Foreningen sat i en overordenlig Skat af 1 Rbd. Sedler. Dengang var Nørrebro jo ikke som nu en stor Arbeiderforstad men en yndig

Plet, der laa langt borte fra Staden, opfyldt af hyggelige Haver og frodige Enge. Herude gik Keglespillet lystigt under Tilsyn af en Efor (ɔ: det vagthavende Medlem). Han havde i en Protokol at optegne, hvad mærkeligt der forefaldt. Iblandt disse Optegnelser findes bl. A. følgende fra en Mand, hvem man ellers tænker sig fordybet i Studiet af græsk og romersk Aandsliv og Sprog:

„Foruden flere Klager over Mangel paa varm Aftensmad samt paa Alt, hvormed dette Savn pleier at erstattes, Rødgrød, maa her tilføies, at Eforen allerede Kl. 8 paa Fleres Forestilling gav Kegleopreiseren Lov til at gaa hjem, hvorpaa, da flere Liebhavere af Keglespil siden indfandt dem, d'Herrer Hoffmeyer og Lynge paatog dem Opreiserens Forretning.

J. N. Madvig.

En anden Efor, nemlig den senere Postmester *Ove Thomsen*, bekjendt som Redacteur af Fyens Stifts Avis og belletristisk Forfatter, skrev en Aften, da han havde Vagt i Sommerværelserne, en Bemærkning i Eforprotokollen, der til andre Tider let kunde have gjort ham mistænkt for at være en revolutionær Person. Bemærkningen lød saaledes:

„Jeg maa tilkjendegive Senioratet, at vi trænge til en ny Konge, da den nuværende ikke kan holdes opreist uden største Forsigtighed. Iøvrigt Intet".

En tredie Efor skrev nogle Ord, der give En et Indblik i Almuens Dannelsestrin dengang, nemlig:

„Den 14de August befandtes her at være en Keglereiser, som endnu ikke havde lært den lille Tabel. Foruden forefaldt Intet".

Det næste Aar, Foreningen bestod, altsaa i 1822, havde Foreningen sine Sommerværelser paa Vesterbro hos en Urtekræmmer Christensen. Her høitideligholdt Medlemmerne Foreningens anden Stiftelsesdag den 16de Juli 1822. Det var en Aftenfest, der begyndte Kl. 8, men der serveredes ikke desmindre med tre Retter varm Mad samt Kage, Rødgrød, Frugt og Kaffe, alt for den billige Pris af 7 Mark 8 Sk. *Poul Møller*, der Aaret i Forveien var kommen hjem fra sin store Chinareise, og som ikke længe efter var bleven valgt til

Senior, præsiderede ved denne Leilighed og foreslog Skaalerne.

Der er en Aften om Aaret, da altid unge Mennesker i vore Dage søge hjem til deres Familie. og da enhver Familie overhovedet samler alle Paarørende, og det er Juleaften. Men Juleaften holdtes ikke saaledes i Ære for 70 Aar siden og heller ikke i mange Aar derefter. Saa sent som i Fyrgerne spillede Studenterforeningen Komedie denne Aften, hvilket unegteligt forekommer os høist underligt. Men i Tyverne var det en selvfølgelig Sag. Vi finder saaledes i Protokollerne, at der Juleaften 1824 beværtedes med Risengrød, Gaasesteg og Æbleskiver for 4 Mark, og at Medlemmerne derefter havde Adgang til Juletræ og Komedie for 3 Mark.

Hvad nu den aandelige Underholdning angik, da bestod den i Forelæsninger, Disputats og Musik. I det Brev, man den 15de September 1820 sendte til Consistorium for at udbede sig dettes Bifald, stod der, at et ikke ubetydeligt Antal Studerende ved Kjøbenhavns Universitet vare traadte sammen for at stifte et Selskab til Videnskabelighed og Brodersinds Fremme. Man lagde altsaa særlig Vægt paa Videnskabelighed, og man øvede den nu dels ved, at Medlemmerne meddelte hinanden, hvad de havde lært hver paa sit Omraade, dels ved, at de disputerede om opstillede Sætninger baade paa Latin og Dansk men mest paa Latin. Det var altsaa Medlemmerne selv, som underholdt hverandre, og man hentede ikke som i senere Tider Professorer eller andre Videnskabsmænd og bad dem om ved Foredrag at oplyse Tilhørerne. En saadan Ordning kunde gaa paa en Tid, da alle Medlemmer omtrent vare lige gamle og stod paa samme Dannelsestrin, men den maatte ophøre senere, da Studenterforeningen blev en stor akademisk Forening, der samlede Medlemmer af alle Aldere indenfor sine Mure.

En af de første, der gav noget til Bedste var *Nikolai Krossing*, som baade skrev Digte og æsthetiske Afhandlinger, og som mange Nulevende endnu ville mindes som Lærer i Dansk ved Borgerdydskolen paa Christianshavn. Han forelæste i 1821 i to Aftener en dramatisk Behandling af Mythen om Amor og Psyche. Den senere Rektor i Roskilde *Elberling* forelæste bl. A. en Afhandling om Grækernes Overtro, og *Henrichsen*, der ligeledes blev Rektor, fore-

drog en Afhandling om Muhamed som Religionslærer, *Sophus Zahle*, død som Slotspræst i Kjøbenhavn, oplæste en Udsigt over Ewalds Levned, *Abrahams* underholdt Medlemmerne med Bemærkninger, han havde gjort paa en Rhinreise i 1819, *J. M. Thiele* forelæste Brudstykker fra den Reise, han samme Aar havde gjort til Tydskland, Schweiz og Norditalien, *Christian Wilster* oplæste sin fortræffelige Afhandling om Genifeberen, „Trolddoms“ Forfatter, *P. V. Jacobsen*, dengang juridisk Candidat og Volontair i Cancelliet, gav Oplysninger om Straffene i Middelalderen, og *J. A. Dyssel*, der døde som Professor i Mekanik ved den polytekniske Læreanstalt fremstillede Alchymiens Histories Grundsætninger og Hovedlærdomme.

Samtidig hermed disputerede man paa Kraft. En af de første Disputationer indledede Student *N. L. Høyen*, idet han opstillede følgende Sætninger: 1. Den nordiske Mythologi er ikke anvendelig for de bildende Kunster. 2. Det er ikke altid en reel Vinding for Kunsten, at dens Gebet udvides og 3. Om endog en genialsk Kunstner kunde frembringe et fortjenstfuldt Arbeide i den nordiske Mythologi, vilde dette dog snarere skade end gavne Kunsten. Herimod opponerede *Ernst Krøyer* og *Güntelberg*, hvilken Sidste senere gjorde sig bekjendt som Bearbeider af fremmede Skuespil, og som bl. A. skrev Texten til „Lulu“. Man vil iøvrigt neppe tro sine egne Øine, naar man læser, at Høyen forsvarede saadanne Sætninger som de ovennævnte, men dengang han indlod sig herpaa var han kun 23 Aar. Senere blev han jo en vældig og veltalende Forkæmper for det Modsatte.

Længere hen paa Aaret forsvarede han endvidere følgende Sætninger: 1. De dannende Kunster maa stedse gaa til Grunde med Frihed og Religion. 3. Den christelige Mythologi er langt mere passende for Malerkunsten end den græske. 3. Skal Malerkunsten hæve sig til den Høide, som den havde i det 16de Aarhundrede, da maa det ske ved Landskabsmaleriet. 4. De Gamle kunde aldrig drive Landskabsmaleriet til nogen Fuldkommenhed, da det allerede indeholdtes i deres Skulptur og Architectur. Som Opponenter optraadte *Ove Thomsen* og Cand. theol. *J. E. Schow*. De fleste Disputationer førtes imidlertid som sagt paa Latin, hvilket var naturligt paa en Tid, da der examineredes paa dette Sprog ved alle Embedsexaminer, da alle Magister-Licentiat- og Doctordisputatser vare skrevne paa Latin, og da alle Festtaler paa Universitetet ligeledes bleve holdte paa Latin.

Musik og Sang hørte dengang ligesom nu til Livets Fornødenheder. Man var endnu ikke kommen saavidt, at man havde faaet stiftet en Sangforening. Det skete først 1839. Senioratet drog strax Omsorg for at leie et Fortepiano maanedsvis, og der skulde gaa adskillig Tid, før det fik Raad til selv at kjøbe et Firestemmig. Sang var netop dengang lige kommen paa Mode. Dog var det endnu mest Solosang og Duetter, man fik at høre. Den første Aften, der fandt en musikalsk Underholdning Sted, var den 31te Januar 1821, da der „var Vocalmusik og Declamation, udført af *Ernst Krøyer, Chr. Winther, Abrahams* og *B. Borgen*“. I Februar havde Medlemmerne Leilighed til at høre Instrumentalmusik udført af fire Medlemmer samt Declamation af *Agier* og *B. Borgen*. De fire Medlemmer, der spillede paa Instrumenter, vare *Begtrup, Mansa, Fabricius Ter Borch*, og de gav i Begyndelsen af 1821 ofte noget til Bedste.

Næste Aar gik de musikalske Øvelser imidlertid delvis istaa. Paa en Generalforsamling i Januar 1822 sagde den ordførende Senior nemlig, efter at han havde gjort Rede for den Fremgang, de videnskabelige Forhandlinger havde havt: „Lige Held har ikke ledsaget de Øvelser i Tonekunsten, som i forrige Vinter stundom glædede Foreningens Medlemmer. Alle Senioratets gjentagne Bekjendtgjørelser og Tilskyndelser have ikkun fremvirket, at tre Medlemmer have tegnet sig til Deltagelse; at Flere ikke have fulgt disses Exempel, da det dog er Senioratet vitterligt, at et langt større Antal dyrke denne skjønne Kunst, lader sig maaske forklare deraf, at Ingen hidtil har villet paatage sig at ordne og bestyre disse Øvelser. Senioratet maa derpaa atter her gjentage sin indstændige Bøn til Foreningens musicerende Medlemmer, at de ville bestemme en vis Forsamlingsdag for at vælge en Formand, der med Senioratet kunde afgjøre, hvad Understøttelse, de til at fuldføre deres Forehavende behøve, og skal det være Senioratet særdeles magtpaaliggende, saavidt det staaer i sammes Magt, at opfylde deres Begjering. Videre kan Senioratet imidlertid som ukyndigt i Musik ikke foranstalte —“.

Til Slutningen skulle vi endnu omtale, at Medlemmerne skyndte sig med at offre de Bøger, de ikke særlig havde Brug for, paa Studenterforeningens Alter, forat den med Tiden kunde komme i Besiddelse af et Bibliothek. Det var daværende Cand. jur., senere Politisecretair *Jørgensen*, bekjendt som et vittigt Hoved og en gemytlig Kammerat, der gav Stødet til Dannelsen af dette. I Begyndelsen tog Senioratet mod Alt, hvad Medlemmerne tilbød, men den 22de Oktober 1822 udtalte den ordførende Senior *Poul Møller* paa en Generalforsamling: „Da hele Selskabet veed, at Foreningens Bibliothek er saa langt fra at være udsøgt, at det snarere gjør et Selskab af Studerende Skam, og mange Penge desuden spildes paa at indbinde og vedligeholde slette Bøger, forespørger Senioratet, om det skal være forpligtet til at modtage alle mulige Bidrag af ingen Værdi, eller om det kan bemyndiges til at gjøre et Udvalg“. Med stort Flertal gav For-

samlingen Senioratet Bemyndigelse til at øve Censur.

I vore Dage er Biblioteket særdeles vel forsynet, og der er sikkert intet Bibliothek i Hovedstaden, fra hvilket der skeer saa mange Udlaan. Forrige Aar var det nemlig 22,000 Bind.

Tizian

I.

Naar man paa en klar Dag i Venedig kaster Blikket mod Nord, møder det en snekronet Fjeldpyramide, som har stor Lighed med Finsteraarhorn i Berner Oberland. Det er det 11000 Fod høie *Antelao*, som danner Grænsen mellem Venetien og Sydtyrol, mellem Italien og Østerrig, og er en af Kjæmperne i de Kalkbjerge, der sædvanlig kaldes Dolomiterne. Ved dettes Fod stod den venetianske Malerkunsts Stormesters, *Tizians*, Vugge. Sujettet til de groteske Bjerge, som saa hyppigt danne Baggrunden i Mesterens Billeder, ere hentede herfra, Egnens storslaaede Natur og skjønne Mennesker have ofte tjent ham som Forbillede og Modeller til de næsten tusinde Malerier, man tilskriver hans Haand. Hertil vendte han ogsaa ofte tilbage, og i Landsbyen Santa Lucia fandtes i Præstegaarden et Væg-Maleri af Tizian, forestillende Knokkelmanden Døden, indtil en ærværdig Herre i Begyndelsen af dette Aarhundrede lod det overkalke. Synet af dette *memento mori* forstyrrede aabenbart den gode Mand i Nydelsen af Livets Goder.

I Pieve di Cadore viser man endnu det Hus, hvor Tizian i Aaret 1477 blev født som Søn af *Gregorio Vecelli*, en anseet Mand og tapper Soldat, af en Slægt, der i flere Generationer havde udmærket sig ved Kløgt og Tapperhed. Hvorvel det er tvivlsomt, om Tizian virkelig er født her, da Stedet dengang tilhørte hans Bedstefader, har han sikkert baade som Barn og Mand opholdt sig i det lille Hus, der er betegnende for de yderst beskedne Forhold, hvorunder den senere Palsgreve og Malerfyrste voxede op. Han var kun ti Aar gammel, da hans Fader sendte ham til en Slægtning i Venedig, der havde lovet at sørge for ham. Om Drengen allerede dengang har vist en sjelden, kunstnerisk Begavelse, eller hans Forældre, som havde tre Børn foruden at forsørge, i al Almindelighed har ment, at der i det mægtige og rige Venedig aabnede sig større Udsigter for ham, end i den lille Bjerglandsby, er ikke let at afgjøre — det Maleri, der forevises i et Hus i Pieve di Cadore som Barnets Værk, er mere end problematisk — men i saa Fald er det eiendommeligt, at han i tyve Aar kunde opholde sig i Venedig, først som Elev hos Mester *Sebastian Zuccati*, senere hos den berømte Familie *Bellini*, uden at gjøre sig bemærket. Enten har han gjort meget langsomme Fremskridt eller ogsaa har *Giovanni Bellini* benyttet hans Talent, som saa mange andre Elevers, til at udføre de Arbeider, den meget benyttede Mester saa mærkede med sit Navn.

At Tizian virkede under saa afhængige Vilkaar, er saaledes intet Usædvanligt, ligesaalidt som det udelukker selvstændige Forsøg, t. Ex. den lille Madonna i Belvedere i Wien, der fuldstændigt er præget af den Tid og den Kreds, hvori det blev til. Men naar netop han, hvis Ry siden overfløiede alle hans Samtidige, stod saa længe i Skygge, forklares det ved, at to Mænd, foruden Bellini, i Slutningen af hans Læretid fik Indflydelse paa ham, og hvis kunstnerske Overlegenhed han bøiede sig for: *Palma Vecchio* og *Giorgione*. Især til den sidste, Fornyeren af Bellinis Kunst, sluttede han sig med ungdommelig Begeistring og traadte maaske ovenikjøbet ind i hans Atelier.

Fra denne Periode skriver sig, foruden en Række Portraiter, af hvilke Votivtavlen med Billedet af Jacopo Pesaro, Biskop af Paphos, nu i Museet i Antwerpen, er hans første Portraitmaleri i egentlig Forstand, det berømte allegoriske Maleri i det borghesiske Galleri i Rom, der er bekjendt under Navnet „himmelsk og jordisk Kjærlighed.“ Dette Arbeide, der, naar undtages Allegorien fra en senere Tid „De tre Livsaldre“, er enestaaende i Tizians Kunst, er i Valget af Emne tydeligt blevet til under Indflydelse af Giorgione og minder i Behandlingsmaaden om Palma. Tegningen er ikke overalt correct og røber forholdsvis Ungdommelighed, men i Opfattelsen af Naturen og Coloriten viser han sig som Mesteren.

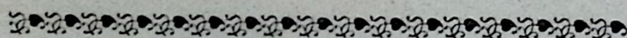
Gjenopførelsen af det tyske Gildehus, det verdensberømte Fondaco dei Tedeschi tætved Rialtobroen i Venedig, efter Branden i Januar 1505 bragte saavidt vides Tizian den første offentlige Bestilling. Det gjaldt Udsmykningen af Ydermurene med Frescomalerier. Det er sandsynligt, at hele Arbeidet har været overdraget til Georgione, der nød stor Anseelse som Frescomaler, og at denne af egen Drift har givet Tizian, hvis Dygtighed han kjendte, Del i Arbeidet. Klimaet og Luftforholdene i Byen ved Lagunerne er imidlertid høist ugunstige for Frescomaleriet; af Giorgiones Fondaco-Fresker er Intet bevaret, og af Tizians er kun sørgelige Rester tilbage, afblegede og usammenhængende. Disse Fresker gave imidlertid, efter deres Fuldendelse, Anledning til en levende Strid om deres Værd. Nogle foretrak Tizians Arbeide for Giorgiones, det gik saa vidt, at man spottende ønskede den Sidste til Lykke med Præstationer, om hvilke man godt vidste, at

de ikke hidrørte fra ham. Det kom til Uenighed, gamle Bellini maatte optræde som Mægler, kort sagt, hele Sagen endte i en Disharmoni. Om denne ogsaa har udstrakt sig til Forholdet mellem de to Kunstnere, veed vi ikke, Traditionen benegter det, idet den paastaaer, at Tizian efter Giorgiones tidlige Død har fuldendt flere af denne paabegyndte Arbeider, men Zanetti udtaler vistnok sine Samtidiges Anskuelse, naar han af Sammenligningen af deres Arbeider ved Fondaco kommer til følgende Slutning: „Giorgione har ved sin glødende Iver og Originalitet oplyst Efterverdenens Sti, men Tizian har ved sin harmoniske Sans overfløiet ham, idet han istedetfor sin Rivals Uro og Dristighed satte mere storartede Forhold, en mere bestemt Form og mere naturtro Farvegivning."

I Aarene 1505 og 6 opholdt *Albrecht Dürer* sig i Venedig, beskjæftiget med et stort Alterbillede, „Rosenkransfesten", for den samme Fondaco, der smykkedes med Giorgiones og Tizians Fresker. Det er tvivlsomt, om Tizian er truffet sammen med Dürer, da denne i sine Breve til Vennen Pirkheimer ikke nævner andre Navne end Bellinis, men at Tizian har kjendt den tydske Mesters Kunst, der var let tilgjængelig i Venedig — en af Aarsagerne til Dürers Besøg var netop at søge Beskyttelse mod de talrige Eftertryk der af hans Stik — derpaa tyder ikke alene den til Træsnit tegnede Frise „Troens Triumf", men det prægtige Maleri „Skattens Mønt" skal efter en gammel Fortælling, meddelt af Scanelli, være bleven til i en indirecte Kappestrid med Dürer.

Da Tizian, efter et Ophold i Padua 1511, hvor han udførte forskjellige Vægmalerier, af hvilke de i *Scuolo de S. Antonio* og *del Carmnie* endnu ere bevarede, vendte tilbage til Venedig, laa Veien aaben for ham. Giorgione var død og *Sebastiano del Piombo* tagen til Rom, maaske fordi han indsaae, at der i Venedig ikke var Plads for ham ved Siden af Tizian. Kort efter sin Tilbagekomst malede han „Marcusbilledet" for S. Spirito, nu i S. Maria della Salute, hvis Tilbliven skyldes den patriotiske Bevægelse i 1512, som utvivlsomt bidrog til at give Tizians Værk dets store Popularitet. Han var Fremtidens Mand, følte det selv og søgte at drage sig Forholdene til Nytte.

(Sluttes.)

Nutildags have saa Mange ingen Livsglæde mere, fordi de kun kjende Livsnydelse.

Mange Menneskers Ærlighed varer kun til den første Fristelse.

I mangen en Bog findes kun de Tanker, som Læseren lægger i den.

„Touristen"

AF

AAGE IBSEN

(FORF. TIL „SØSTER HELENE")

„LILLEHEDEN" — hvormange har vel hørt det Navn før og veed, hvor det ligger? Det hører endnu ikke til de Steder paa Jyllands Vestkyst, som er kommen i Mode som Badested.

„Lilleheden" staaer der skreven over Indgangsdøren til den gamle Kro, der vender sine mange smaa Vinduer ud imod Vesterhavet, som kun et halvt Bøsseskud fra Kroen sender sine Bølger ind mod Stranden. „Lilleheden" hedder den nette, lille Fiskerby, hvis blaa- og rødmalede Smaahuse breder sig over en Slette, bevoxet med Græs og Lyng, hist og her ogsaa med Korn og Kartofler. Og endelig staaer Navnet malet paa den smukke Redningsbaad, der har et helt Hus for sig selv, et grundmuret Hus tæt ved Skrænten, der falder ned mod Havet og mod den lange Mole.

„Hirtshals" derimod har alle hørt om, Pynten Syd for Byen, hvor Fyrtaarnet kneiser, der hvor Kysten bøier af mod Øst og krummer sig som et langstrakt, dovent S op til Skagens Gren.

Og naar derfor Værten i Gjæstgivergaarden, eller Kroen, averterer i Bladene efter Badegjæster i Sommertiden, kalder han klogelig Stedet op efter Fyret. Thi Hirtshals ved Alverden Besked om. Lilleheden er derimod en geografisk Gaade for de Fleste. Det var den i det mindste for mig lige til det Øieblik, da Dagvognen fra Hjørring en Julieftermiddag læssede mig, min Kuffert og mine Vesterhavslængsler af udenfor den gamle Kro.

Stedet er neppe nok opdaget endnu. Men en Gang vil en Del af de mange udslidte og trætte Kjøbstadsmennesker, som trænger til den store Naturs Lægedom, finde ogsaa denne afsides liggende Fiskerby. Da vil de milelange, øde Klitter, hvor nu Harer og Agerhøns lever i uforstyrret Ro, og hvor Faarene ved det sjeldne Syn af Mennesker tumler forfærdede rundt i deres Tøir, og den prægtige Strand, som breder sig under Klitterne blive Skuepladsen for en Del af det Badeliv, som udvikler sig mer og mer Aar for Aar ved Vesterhavet.

Men saa er ogsaa den Tid forbi, da Folk kunde tilbringe nogle Uger af deres Ferie her for en billig Penge og kun forsynede med en lille Garderobe. Saa er den gamle Kro med sine lave Bjælkelofter ikke fin nok mere, og den store Spisesal, der er tømret op af Brædder og Lægter og som smykket med Gran og Fyr langs Væggene minder lidt om en gammel nordisk Hal, vil forekomme Gjæsterne for original og for tarvelig.

Saa kommer der en af disse nymodens, rummelige Bygninger med Paaskrift: „Badehotel“, saa fortvivlet stilløse, med Tilbehør af almindelig, forloren Hotelelegance og af Opvartere. Saa vil Pokker tage al den gamle Hyggelighed og Originalitet; saa bliver den joviale Vært ikke længere Midtpunktet blandt sine Gjæster som nu, men Overkellner i sit eget Hus; saa kan han pakke ned sine gamle Klæder og med dem sin simple, djærve Tale, sine Historier og Anekdoter fra sin Skippertid. For Ingen bryder sig om at høre ham fortælle om den Gang, han forliste sin Brig under Island, eller har Øre for hans aldrig glemte Sorg over Tabet af sin Søn, der kæntrede i sin Baad tæt ved Enden af Molen i en Storm og forsvandt for bestandig.

Og saa vil Pokker tage Harer og Agerhøns i de tause Klitter, og paa den brede, ensomme Strand faaer Ænder, Gjæs, Strandløbere og Maager ingen Fred mere, og der vil vanskelig kunne trives en Idyl som den, jeg nu vil fortælle om; der bliver intet Fristed mere, intet Gjemmested, hvor Kjærligheden mellem to Mennesker kan voxe op i al Hemmelighed, upaaagtet af Andre, som Blomsterne langs Bækken dybt ind mellem Klitterne. Alt faaer et andet Præg, et andet Sving. Kun Vesterhavet vil som før rulle sine lange Bølger ind over Strandens hvide Sand og blande sin dybe Stemme i Alt, hvad der lever og støier paa Kysten.

Det var en Eftermiddag i Slutningen af Juli. Den lille Skare Badegjæster fra Lilleheden drog i deres lyse Sommerpuds Syd paa langs Havet. Maalet var den fjernt liggende Liver-Aa. Fra Posthuset i Fiskerbyen, hvor man havde sat hinanden Stevne, var Toget gaaet over Bakken, hvor Fyrtaarnet kneiser og ned ad steile, sandede Stier mellem Klitterne til Havet.

Luften var varm og stille. En skyfri Sommerdags Glans og Fred hvilede over den øde Strand og de grønne Kitter. Der stod lidt Spektakel og Sø paa den inderste Revle, men hinsides den laa Vesterhavet som en dybblaa, drømmende Uendelighed. Og over Havstokkens faste Sand slikkede Bølgelagets brede Tunger, kantede med Skum, der gnistrede i Sollyset, og saa hørte man denne dæmpede Brusen, denne fjerne, truende Torden, som kun de store Have beholder selv i roligt Veir som Vidnesbyrd om altid vaagne, vældige Kræfter. Men naar Havet trak sig tilbage fra Stranden, laa denne nærmest det i fugtig Glans, speilende Himlens Blaa i sin olieglatte Flade. Skarer af store, graa Maager solede sig paa det hvide Sand og lettede langsomt paa de spidse Vinger til Flugt ud over Søen, naar den brogede Menneskeskare kom dem for nær.

Der hvor den lille Kragebæk kommer frygtsomt listende frem mellem Klitterne for efter mange vidtløftige Slyngninger gjennem Sandet, efter mange Betænkeligheder at løbe ud i Havet, standsede de fleste af Badegjæsterne og vilde ikke længere. Men vi Andre drog videre forbi Taarnby Klitter og stoppede ikke op, før vi naaede den brede Liver-Aas Udløb i Vesterhavet. Vi kravlede til Veirs paa en af de høie Klitter, hvorfra vi havde Udsigt over Aaen under os, over et Mylder af lave, næsten nøgne Sandhøie, en gold, tungsindig, øde Egn, skilt fra Havet ved denne Aa og en Forstrand, bredere end andre Steder, saa bred, at Havets Brusen lød dæmpet og ganske fjern.

Vi strakte vore trætte Lemmer i det varme Sand mellem Marehalmens tørre Blade og den stive, stikkende Havtorn og sank hen i stille, tankefuld Uselskabelighed, indtil en ældre Frøken tog Ordet og idet hun pegede med sin Parasol paa Aaen under os, sagde: „Jeg kan en Historie om Aaen dernede.“

— „Gud velsigne Dem — kan De!“ udbrød en ung Pige, som sad ved Siden af hende og skitserede med Blyant Aaen og dens Omgivelser.

— „Det var deiligt. Er den virkelig?“

— „Den er virkelig“, svarede den gamle Jomfru. „Heltinden i Æventyret har selv fortalt mig den.“

— „Maaske en Kjærlighedshistorie fra Vesterhavet — hvad? — aa—aa!“

Pigebarnet lagde Tegnepapiret fra sig og strakte sig, saa lang hun var, ved sin Naboerskes Fødder. Vi Andre slog Kreds om hende, og da der var bleven Ro i den lille Forsamling, begyndte hun:

Sara Martens hed hun.

En Eftermiddag for tre Aar siden i Blæst og Regn holdt hun sit Indtog i Fiskerbyen, thronende ganske muttersene mellem sine Æsker og Pakkenilliker paa Dagvognen, da den svingede ind paa Pladsen foran Kroen. Vi Badegjæster sad og kukkelurede inden fire Vægge og ventede ingen ny Tilreisende i saadant Veir, og Værten, som ingen Forudbestilling havde modtaget paa Logi, og derfor ikke var synderlig interesseret i Dagvognens Ankomst, reiste sig langsomt fra Kaffebordet i Gjæstestuen, da Piskeknaldene hørtes udenfor, og gik ligegyldig til Vinduet.

Men neppe havde han sat Næsen paa den duggede Rude, før hans Magelighed var blæst bort, og han tog til Bens ud af Stuen. — „Halløi! Mutter“ — hørte vi ham raabe — „Mutter! Sara er kommen, Havfruen er kommen.“

En ny Gjæst vækker jo, som vi Alle har erfaret, stor Nysgjerrighed her paa denne afsides Plet. Og nu oven i Kjøbet en Havfrue. Vi trængte os sammen i Forstuen tæt ved Døren, hvor Regnen rislede ned fra Tagskjægget og sprøitede op fra Stenen foran Indgangen.

En middelhøi, meget slank Kvinde traadte os i Møde. Et vandtæt Overstykke indhyllede hende fra øverst til nederst. Under den opslaaede Hætte saaes et rødmusset Ansigt, omgivet af et mørkt

Haar, der i vaade Tjavser klistrede sig fast til Panden og Kinderne, et Ansigt, der langtfra var kjønt, men som havde et Par brune Øine, der tindrede af Liv og Mod. Naar jeg endvidere tilføier, at hun talte et brilliant, uforfalsket Kjøbenhavnsk, var henved 30 Aar og Lærerinde, og at hun i samfulde 6 Aar havde tilbragt sin Ferie paa dette afsides Sted af Jyllands Vestkyst, er Præsentationen til Ende.

Denne Sara, alias Havfruen, som var Værtens og hans Hustrus Kjæledægge, og som ogsaa snart blev min, er den ene Hovedperson i Kjærlighedsidyllen, hvis jeg tør kalde den saadan. Den Anden kan jeg ikke præsentere. Jeg har for det Første ikke seet ham, og dernæst er han forsvunden, død? — ja der ligger Gaaden. Har Kviksandet derude i Aaen under os taget ham, eller? . . . Men forsvunden er han, som blæst bort fra Jordens Overflade, han, Touristen, som en Aften for ni Aar siden pludselig viste sig i Kroens Spisesal og paa sit norske Maal bad Værten om Mad og Husly for nogle faa Dage, men som blev der i flere Uger.

Et løierligt Pigebarn denne Sara og ikke let at blive klog paa. Uden at staa paa nogen intimere Fod med de øvrige Gjæster var hun som oftest venlig, munter og ligefrem, men saa uden synlig Grund kunde hun blive taus og frastødende, trække sig tilbage fra vort Selskab og vandre sine egne Veie ganske alene, helst de mest ensomme og ikke komme tilsyne i Kroen, før Sulten drev hende hjem. Men en tapper lille En var Havfruen. Man kunde se det paa hende, paa de brune Øine især og saa paa den Maade, hvorpaa hun bar sit Hoved paa den lidt for muskuløse Hals. Hele det spænstige Pigelegeme syntes underkastet en uforfærdet Villies Kommando.

I det mindste var hun en uforknyt Badende.

Aldrig kunde Veiret, hvor ugunstigt det var, eller Havet, hvor truende det saae ud, afholde hende fra paa en bestemt Tid af Formiddagen at drage afsted langs Stranden Nord for Lilleheden til de noget fjernt liggende Badehuse. Hun gik med raske, vuggende Bevægelser, Kjolen løftet lidt i Veiret og svingende sin Badedragt, Man kjendte formelig paa hendes Gang, hvor hun længtes efter den salte Sø.

Og snerpet skulde Ingen med god Grund beskylde Havfruen for at være. Naar hun i sin luftige Badedragt pilede fra Badehuset ned over Stranden til Havet, var det hende komplet ligegyldigt, om der gik Folk i Klitterne eller ved Havet. Som en Søfugl, der længes efter sit Element, satte hun i Løb ned mod Havet uden at se tilhøire eller tilvenstre.

Det var paa en Spaseretur her til Liver-Aa, at jeg blev Saras Fortrolige. En Eftermiddag, smuk og varm som denne, mødte jeg hende paa et af hendes ensomme Streiftog. Vi gik lidt frem og tilbage i Havstokken, hvor Sandet er fast at træde paa og dog blødt som et Tæppe af Fløiel. Saa tog hun pludselig min Arm og pegede paa et Spor i den fugtige Grund og sagde: — „Skal vi følge det . . . skal vi se, hvor det Spor gaaer hen i den vide Verden?“

Vi gik, vi naaede Bækken ved Krageklit, og hinsides Bækken fandt vi atter Fodsporet. Der var kun dette ene. Somme Steder forsvandt det. Søen havde skyllet det bort, eller glattet det ud, men saa stod det der atter tydeligt, som om en usynlig Vandringsmand gik foran os. Med Et standsede Sara. — „Følg mig til Liver-Aa; jeg tør ikke besøge den alene . . . jeg er ellers ikke bange for Ensomheden, men der tør jeg ikke være alene . . . . Vil De?“ Hun talte hurtigt og febrilsk og knugede min Arm ind til sig. — „Saa skal jeg fortælle Dem en Historie om mig selv“, tilføiede hun.

Jeg sagde ja, og vi gik. En halv Snes Alen fra Bredden af Aaen hernede, standsede hun mig med et Ryk. Sporene — de samme, vi havde seet hele Veien — førte nogle Skridt nærmere Aaen, og der var Mærker af en Stok, Huller borede dybt ned i Sandet. Man kunde se, at Vandringsmanden havde prøvet dets Bæreevne; men han var ikke vadet over, thi Sporene dreiede af ned mod Havet og kunde følges helt ned til Aaens Udløb.

Sara var bleg og støttede sig tungt til min Arm.

„Har De seet noget tristere end denne Aa, noget lumskere?“ ... Hun trak mig forsigtig nogle Alen nærmere Bredden, viste mig de mørke, fugtige Sandflader langs dens Løb og pegede med Parasollen ned mod dens Bund, som under det skidengule, ilende Vand syntes at være i idelig Uro og Skjælven.

— „Jeg har hørt, at den har stjaalet et Menneskeliv, en ung Fiskerpiges“, sagde hun. — „Ak, men vidste jeg blot, om *han* er kommen over, eller . . . I disse Dage er det 6 Aar siden, at jeg en Morgen stod alene her saa bedrøvet og forladt . . . Jeg havde fulgt *hans* Fodspor lige til dette Sted; her forsvandt det. Det var Høivande den Dag, og Havet gik et godt Stykke op i Aaløbet; altsaa var det mig umuligt at opdage, om han kunde være gaaet over eller svømmet over nede ved Havstokken, hvor Bunden er fast, men her paa dette Sted . . . De forstaaer . . .“

— „Jeg baade forstaaer, og jeg forstaaer ikke“, svarede jeg. „Kom, De er ude af Dem selv . . . her vil vi ikke blive staaende . . . De har gjort mig ganske uhyggelig til Mode. Kom, lad os gaa!“

(Sluttes.)

„Touristen"

AF

AAGE IBSEN

(Forf. til „Søster Helene")

(1. Fortsættelse og Slutn.)

Jeg trak hende bort. Vi gik over Klitterne i en Bue uden om Aaens Løb og satte os tilsidst ned paa den kegleformede Klit derhenne med Marehalmsdusken i Toppen. Saa fortalte hun:

„Jeg havde i 8 Dage været Gjæst i Kroen, da en Fremmed en Aften, medens vi Badegjæster sad ved Bordet, traadte ind i Stuen, bukkede for Selskabet, smed sin Ransel paa en Stol og spurgte efter Værten. Han ønskede Mad og en Seng for Natten.

Han var Nordmand og paa Fodtour i Jylland for at studere dets Flora. Han havde besøgt Skagen, overnattet sidste Nat i N. Eskjær og vilde om nogle Dage videre Syd paa til Lønstrup og Løkken. Det fortalte han mig, som var hans Sidefælle ved Bordet, medens han spiste. Det tog sig ud, som talte han til sin Tallerken og ikke til mig. Kun af og til gjorde han en lille Bevægelse om imod mig, en lille Dreining med Hovedet; jeg forstod senere hvorfor. Han var nærsynet i en Grad, saa han næsten var blind; hvad der ikke laa lige for hans stærkt slebne Lorgnet, kunde han ikke se. Et mærkeligt Hoved! lidt for stort til Kroppen, der var meget velbygget . . . en lav, stærk Pande, hvorover et mørkt Haar begyndte i trodsige Hvirvler, tæt som en Urskov. Ansigtet var glatbarberet, brunt af Solen, og Trækkene" . . . .

Den lille Havfrue holdt inde, tog sin Hat af og førte Lommetørklædet over sit Ansigt; saa sad hun lidt med Hænderne i Skjødet og stirrede ned i Aaen . . . . „Det er, som seer jeg hans Træk dernede i Vandet, disse aabne, mandige Træk . . . ligesom jeg sidder over hans Grav, og han lytter efter, hvad jeg fortæller. Nei, jeg kan ikke . . . lad os gaa herfra. Solen skinner, og dog er det ligesom ikke rigtig Solskin. Her kan jeg ikke fortælle Dem, hvor lykkelige vi To var, han og jeg, i hine Dage, hvor deiligt vi havde det sammen, hvorledes vi streifede om allevegne ved Dag og sildig Aften. Kom! — hun reiste sig op — „lad os gaa tilbage til den smukke Dal ved Krageklit. Det er endnu tidlig Aften; der vil vi sætte os mellem Blomsterne, og der skal jeg fortælle Dem mit lille Eventyr."

Vi lod os glide ned ad Klitten og kom atter Aaen nær. Sara standsede et Øieblik og stirrede paa den med opspilede Øine, saa vendte hun sig om og trak mig med sig; hun næsten slæbte mig afsted; det gik i Løb mer end i Gang, indtil jeg aandeløs bad hende sagtne Farten. — „Om Forladelse, fordi jeg løber Livet af Dem", sagde hun og kyssede mig. „Nu gaaer vi ganske smaat igjen."

Hun slog sin Parasol op. „Her skinner Solen da atter, Vorherres klare Sol; nu er vi ude af Skyggernes Rige."

Dybt inde i Dalen ved Krageklit, hvor Bækken løber under blomstrende Brombærkrat, slog vi os ned.

— „Er her ikke yndigt og saa fredeligt!" — udbrød min lille Veninde — „og alle de deilige Blomster!" Hun pegede rundt i Græsset, og nævnte Blomsterne ved Navn: den røde Kattehale, den gule Agermaane og Snerre, den røde Geranium, den blaa Mælkeurt, Kampanulaen og Klokkelyngen . . . . „Jeg kan dem ogsaa paa Latin", sagde hun smilende. — „Han lærte mig alle Navnene, og jeg glemmer dem aldrig."

Her sad vi, til Solen gik i Bjerge. Her fik jeg hendes lille Roman at høre.

„Vort første Møde spaaede langtfra noget godt Kammeratskab for Fremtiden — tvertimod. Det var en Morgen, to Dage efter hans Ankomst, at vi traf sammen ved et af Badehusene. Det blæste en halv Storm mod Land, Havet brød sig med Voldsomhed mod Stranden, og Luften var truende og kold. Jeg var ellers ingen Kujon, men den Morgen var jeg dog betænkelig ved at bade saa ene og satte mig paa en Bænk i Læ af Badehuset for at faae Courage. Saa kom han gaaende. Han gik fordybet i at betragte nogle Planter, som han bar i Hænderne, og vilde maaske have passeret Badehuset uden at opdage mig; men saa rev Blæsten Hatten af mig, og under min Jagt efter den, stødte vi sammen.

Ja, det blev et Sammenstød, og jeg maa le, naar jeg tænker tilbage derpaa. Det endte med, at jeg smækvred forlod ham og ikke kom i Vandet. Han begyndte med i al Venlighed men indtrængende at raade mig derfra, fortalte, at han

lige kom fra Badet, at han kun med yderste Besvær havde klaret sig i Land, krybende paa alle fire, saaledes sugede Brændingen ham ud igjen under hvert Forsøg paa at faae Fodfæste i Havstokken. Og til Bevis herpaa blottede han sin ene Arm til Albuen og viste mig nogle blodige Rifter, som skrev sig fra Stenene i Havstokken.

Jeg lo, gav ham et affeiende Svar og gik henimod Badehuset. Han efter mig og greb mig i Armen. Og nu tog det ene Ord det andet, vi stod og raabte til hinanden for at overdøve Havets Brølen, og der kom en underlig Hidsighed op i os Begge, maaske blot fordi vi vare nødte til at skrige saadan op.

„Jeg er en Mand, jeg er stærk og behændig, og havde dog Bryderi med at klare mig derude" — han pegede ud mod Havet — „medens De" ..... „Er Kvinde, ja. Men jeg er ogsaa stærk og behændig .... og det bliver da min egen Risico . . . og jeg vil prøve det." — „Nei, De vil ikke", raabte han. — „Jo, jeg vil."

Ak, ja — vedblev Sara — saadan skjændtes vi To, der siden skulde blive saa gode Venner. Men nu var jeg bleven vred, brød mig ikke det Mindste om Blæsten eller Brændingen; jeg satte Nøglen i Badehusdøren og gik ind. Saa gaaer han naturligvis, tænkte jeg og lukkede Døren med et Smæld. Men da jeg halv afklædt kigede ud gjennem den lille Rude i Væggen, saae jeg ham sidde paa Bænken derude. Vore Øine mødtes, og han hilste smilende op til mig. Det var en flou Situation, især fordi der kom Folk fra Fiskerbyen gaaende langs Havet.

„Jeg kan ikke forhindre Dem i at bade, naturligvis" — sagde han til mig i en rolig Tone, da jeg atter paaklædt lukkede Døren op — „men det bliver i saa Fald i mit Paasyn. Jeg viger ikke herfra, før jeg seer Dem i god Behold paa det Tørre."

Jeg smækkede Døren i, tog Nøglen i Lommen og gik min Vei uden at svare.

Saa var det Dagen efter, henimod Aften. Veiret var blevet stille og mildt. Jeg kom fra Skolen, og da jeg nærmede mig Kroen, hørte jeg Klaverspil fra Gjæstestuen, hvis Vinduer stode aabne. Jeg saae ham sidde ved Pianoet og spille. Der var ingen andre i Stuen. Døren knirkede, hvor forsigtig jeg end tog i Laasen, og han vendte sig om, da jeg traadte ind. — „Er vi vred endnu, Frøken?" spurgte han. Og da jeg ikke svarede, reiste han sig op og gik hen til mig. — „Først nu har jeg funden Leilighed til at afgive Dem min Undskyldning for, hvad der passerede igaar", sagde han og rakte mig Haanden. „Man har fortalt mig, hvor uforfærdet og sikker en Dame De er, at De svømmer som en Havfrue. Jeg kunde have sparet mig min Frygt — men det vidste jeg jo ikke dengang. Skal vi saa være gode Venner?" — „Gjerne", svarede jeg. — „De er Lærerinde?" vedblev han — „i hvilke Fag?" — „Tegning og Gymnastik", svarede jeg. — „Gymnastik! — ja, saa!" — Han maalte mig gjennem Lorgnetten fra Top til Taa. „Ja, De seer virkelig ud til det."

Og vore Øine mødtes i et Smil.

—„Kom, sæt Dem her!" Han trak en Stol hen til Pianoet. — „Skal jeg spille for Dem? Hvad vil De have, sagtens noget rask og feiende?"

— „De mener Noget, der passer til min Profession som Gymnastiker", svarede jeg. — „Ja, det er godt nok til mig."

Han saae skarpt paa mig og gav sig til at spille.

Jeg havde hørt den før . . . Nocturno'en, Chopins deilige Nocturno i G-dur, men ikke som han spillede den . . . maaske bedre spillet, end han gjorde det . . . men der var en Inderlighed i hans Foredrag, en Varme . . . eller var det blot Forholdene, Omgivelserne, mit eget Temperament i Øieblikket, som smykkede hans Spil med disse Egenskaber? „Tak!" hviskede jeg. Og medens han spillede, kom der en efter en anden, fler og fler af Badegjæsterne tilsyne udenfor Vinduerne og lyttede til. — „Lille Havfrue", sagde han ganske svagt under Spillet; „lille Havfrue, jeg spiller kun for Dem . . . Venner altsaa? . . . Touristen og Havfruen . . . . de slaaer deres Pjalter sammen . . . den lange, lyse Sommerdag? . . . Han løb vild i Tonerne, ledte forgjæves efter Traaden . . . Jeg hørte ikke længere efter Musiken, saa underlig tilmode var jeg . . . „Kammeratskab og Venskab", hviskede han . . „siig ja!" — „Ja", svarede jeg, men reiste mig strax efter og forlod Stuen.

Hvordan fortælle Dem, hvad der nu kom — vedblev Sara — det staaer desuden for mig som en Drøm næsten, saa længe, længe er det jo ogsaa siden. Jeg har altid gaaet for en fornuftig og sat Pige, ikke saadan til at løbe med. Men her løb Alt med mig, Havet, Stranden, Klitterne .... dette Friluftsliv i hans Selskab, det gjorde mig altsammen ganske fortumlet, fangede mig . . . Vi To, aa, naar vi gik sammen paa denne øde Kyst, i disse Klitter, langt borte fra alle Andre, da vare vi de eneste to Mennesker paa Jorden, syntes jeg, hensatte muttersene i en ubeboet Egn. Og vi holdt af hinanden som to Mennesker, der kun har hinanden til Selskab i Ensomheden. Fra Livets Dagligdagshed vare vi gledne lige ind i Eventyret, vi vare smuttede gjennem Hegnet omkring Haven ud i den fri, den vilde Skov. Men ingensinde gav vi hinanden et eneste Kjærtegn, aldrig sagde vi til hinanden et Ord om Kjærlighed. I saa Fald vilde det have været ude med Kammeratskabet, med vort ugenerte Samliv, det følte vi instinktmæssigt.

Nu, da jeg er en halvgammel Pige, indseer jeg, at mellem Mand og Kvinde i den unge Alder er Venskab en skrøbelig Ting, er som paa Trods

af Naturen. Der gives maaske Mænd — han f. Ex. — som kunne føre et saadant Forhold uskadt gjennem Fristelser, være stolte af at kunne det, finde en Nydelse deri . . . men vi Kvinder ere ikke Idealister, vi ere anderledes, vi ere naturbundne i vore Følelser, og al vor Dannelse og Udvikling hjælper ikke, forandrer Intet derved. Bruddet kom fra mig.

Det var en Eftermiddag i August. Veiret var den Dag saa stille og lummervarmt, at vi imod Sædvane havde aftalt at blive hjemme, og efter Middagsbordet havde han trukket sig tilbage til sit Logi i Udkanten af Fiskerbyen for at ordne og bestemme nogle Planter, som vi havde indsamlet om Formiddagen. De fleste Badegjæster vare reiste, og jeg sad sammen med de faa, der vare blevne tilbage, i Forsamlingsstuen. Jeg var saa underlig tung i Sindet, saa urolig uden at vide hvorfor, og tilsidst blev Opholdet inden fire Vægge mig uudholdeligt; jeg listede bort fra Selskabet og begav mig paa Vei til det lille Hus, hvor han boede.

Hans Værelse var tomt. Saa gik jeg langsomt op over Bakken, hvor Fyret staaer, og da jeg deroppe fra øinede en Skikkelse nede ved Havet Syd paa, gik jeg i Retning af den, i Haab om, at det maatte være ham.

Det var kvælende varmt under Klitterne, og Havet laa blankt og stille. Men paa den sydlige Horizont stod en Mur af truende sorte Skyer, der spaaede Uveir, og jeg gik hurtigere til.

Personen, jeg styrede mine Skridt imod, var desværre ikke Den, jeg søgte; det saae jeg snart. Det var en halvfjollet Stakkel, hvis Fader og Brødre vare druknede for flere Aar siden under en Storm paa denne Del af Kysten, og som, naar det trak op med Uveir, pleiede at færdes paa Stranden, hvor han gik og svingede et Tørklæde over sit Hoved, som om han vinkede ad Nogen ude til Søes. Denne Manøuvre brugte han ogsaa denne Eftermiddag, og derpaa kjendte jeg ham. Jeg var ikke videre dristig ved at møde ham paa dette øde Sted, men saa trøstede jeg mig med, at jeg var hurtigere til Bens end han, hvis noget Ubehageligt skulde møde mig, og gik ham ind paa Livet.

Den Gale tog imidlertid sin Hue høflig af, da vi mødtes og smilede over hele Ansigtet, og det gav mig Mod til at spørge ham, om han havde seet Noget til Den, jeg ledte efter. Han stirrede i Taushed paa mig, og pegede saa paa nogle Spor, der løb nær Havstokken i det vaade Sand og slog en høi Latter op. Men da der i det Samme lød en buldrende Lyd ude over Havet, løftede han sin knyttede Haand truende mod den mørke Himmel og gav sig ivrigt til at svinge med Tørklædet.

Sporene! — det var ikke faldet mig ind at lede efter dem, og dog hvor mangen en Gang havde jeg ikke moret mig med, veiledet af hans Spor i Sandet at finde den Vei, han var gaaet!

Kort efter at jeg havde forladt den Gale, rykkede Skymassen frem med rivende Fart og formørkede Himlen; de første Regndraaber begyndte at falde, og nu brød der et Uveir løs med Lyn og Torden, og Regnen faldt strømmevis.

I Løbet af faa Minuter var jeg i mit tynde Sommertøi gjennemblødt indtil Kroppen, min stakkels Hat hang som en Klud om mine Øren, mine Sko vare gjennemtrukne af Vand og fulde af Sand ligesom mine Strømper, og saa tunge, at jeg trak dem af og gik videre paa de nøgne Fødder.

Men fremad gik jeg og naaede Bækken her, som jeg vadede over. Saa fortrolig var jeg med Bevidstheden om ikke at kunne blive mere vaad, end jeg allerede var, at jeg ikke gav mig Tid til at lede efter det sædvanlige Overgangssted, men styrede lige ud i Vandløbet.

Aa, jeg husker godt, hvad der drev mig frem i dette forfærdelige Veir, i dette Regnskyl, der udslettede alle Gjenstande, alle Omrids i kort Afstand fra mig; det var Tanken om et Gjensyn af en anden Art end ellers, det var Haabet om at vinde noget Nyt, gribe en Lykke, som jeg ikke før havde turdet tænke paa under dagligdags Forhold, men som min Phantasi, der ildnedes op under Kampen med Elementerne, nu tryllede frem for mit Syn. Og trods Regnen, der sendte Kuldegys gjennem mit ophedede Blod, trods Lynet, der blændede mine Øine, hoppede mit Hjerte i glad Forventning om dette Gjensyn.“

Saras Øine lyste, da hun fortalte mig dette, og der laa et lykkeligt Smil om hendes Mund; men det var kun forbigaaende, og det afløstes snart af et træt Udtryk. Efter en lille Pause vedblev hun:

— „Der ligger hinsides Bækken her, nogle Minuters Gang fra dens Udløb i Havet, en gammel kasseret Redningsbaad under et Træskur, klemt inde mellem lave Klitter og halvt skjult af Sandbanker, som Vinden i Aarenes Løb har hvirvlet op omkring det. Der traf jeg ham.

Det anede mig, at han var søgt derind; thi i mere end en Mils Omkreds fandtes der intet andet Ly mod Regnen end dette Skur mellem Klitterne, og mangfoldige Gange havde vi udhvilet os i den gamle Baad paa vore Streiftog langs Havet.

Han stod med Ryggen til mig, lænet til Baaden og betragtede Uveiret, og som Katten lister sig over en Mus, kom jeg bag paa ham, uden at han hørte mig. Først foer han tilbage, saa greb han mig i Armen og trak mig ind til sig: „Sara! Sara!“ Blodet skød voldsomt op i hans Ansigt. Saa slap han mig pludselig, skød mig næsten fra sig. — „Men hvorledes kommer De her? Og hvordan seer De dog ud! Er De skyllet op af Havet?“

Jeg var forpustet af Anstrengelse og Sindsbevægelse og kunde ikke faae et Ord frem.

— „En skinbarlig Havfrue!“ Han strakte Armen ligesom afværgende ud. Jeg nikkede og rystede min dryppende Kjole, saa Vandet sprøitede hen paa ham, og jeg viste ham mine nøgne, tilsandede Fødder; jeg rev denne Klud af en Hat af mit Hoved, saa Haaret væltede ned over Skuldrene. Jeg bar mig ad som en Hund, man har lukket inde, men som er kommen løs og er rent fortumlet af Glæde over at have fundet sin Herre igjen.

Og da min Mund endelig var kommen paa Gled, snakkede jeg løs, skjøndt Tænderne klaprede af Kulde, thi jeg frøs i mine vaade Klæder, jeg frøs, skjønt Øine og Kinder brændte.

Men jo ivrigere jeg tog paa Vei, desto roligere blev han, og der laa en underlig Usikkerhed og Skyhed i det Blik, hvormed han mønstrede mig.

— „Er De vred paa mig, fordi jeg søgte Dem op?“ spurgte jeg. — „Vred, Sara!“ Han tog mig om Livet. — „Nei, men hvad Pokker skal jeg stille op med saadan et pjaskvaadt Pigebarn. Jeg har aldrig i mit Liv seet Noget saa vaadt. De bliver syg.“

— „Jeg bliver ikke syg“, svarede jeg — „Naar Regnen er forbi, og jeg bliver tør igjen“... „De bliver aldrig tør . . . De driver jo af Vand“, lo han og slap mig. Saa stod han lidt og grundede. „Kom!“ sagde han og greb min Haand — „Gesvindt! det længste Ben foran. Det gjelder Deres Sundhed.“ Han trak mig ud af Skuret i Regnen. — „Denne Vei. Har De Kræfter, saa lad os løbe!“

Det gik op over Klitterne. Vi løb, vi gled paa de vaade Skrænter, standsede for at faae Veiret, og løb igjen. Men da vi naaede Toppen af den sidste Klit, kunde jeg ikke mere og lod mig falde i Græsset.

— „Blot nogle hundrede Skridt, Sara.“ Han reiste mig op. „Blot til Huset derhenne.“

Og med Armen om mit Liv trak han mig afsted til et lille rødmalet Hus, et ensomt lille Hus, halvt skjult bag en lav Bakke.

Han stødte Døren til Forstuen op og puffede mig indenfor.

Jeg husker, at en ældre Kone reiste sig fra en Stol ved Vinduet og tog imod mig, da jeg halvt afmægtig segnede om, at hun hjalp mig af Klæderne og puttede mig i en Seng med store, tunge Dyner, hvor jeg strax sank hen i en Døs.

Da jeg vaagnede, var jeg fortumlet og vidste ikke, hvor jeg var. Jeg satte mig forskrækket op i Sengen og saae mig om. Jeg var ene. Aftensolen skinnede ind gjennem Ruderne, og paa Skorstenen brændte et Baal af Lyngkviste under en lille Kjedel.

— „Godaften!“ lød pludselig en Stemme. Det var ham, der traadte ind ad Døren, og i det Samme huskede jeg Alt, hvad der var hændt mig. Jeg var imidlertid endnu saa fortumlet i Hovedet, at jeg ikke forstod ret meget af, hvad han sagde, medens han vendte Ryggen til mig og havde meget travlt ved Skorstenen. Paa en Snor under Loftet hang mine vaade Klæder. Det mindede mig pludselig om, at jeg var nøgen, og jeg krøb skamfuld under Dynen igjen.

— „Den forbistrede Kjedel“, hørte jeg ham sige, og han pustede af alle Kræfter til Baalet — „Det Afskum! — jeg har fyret under den i over en halv Time, men — — naa, nu troer jeg forresten, det bliver Alvor. De feiler vel ellers ikke Noget, hvad Sara?“

Nei, jeg feilede Ingenting, fortalte Sara mig og lo fornøiet, jeg har aldrig i mit Liv havt det bedre end i den Stund, aldrig følt mig lykkeligere, end da jeg laa i den simple Seng og fulgte hans Bevægelser og lyttede til hans Snakken.

„De skulde have noget Varmt i Livet, før vi gaa herfra“, sagde han. „The var vel det bedste, men det har jeg ikke. Jeg har søgt allevegne i Hytten, men forgjæves. Jeg har lidt Cognac i Feltflasken, . . Kunde De drikke en Toddy, lille Havfrue, som andre Menneskebørn?“

Og medens jeg laa og nippede til den glohede Drik, stod han taus ved Vinduet med Ryggen til mig og saae ud over Havet.

— „Jeg har sendt den gamle Kone til Lilleheden efter tørre Klæder til Dem“, sagde han omsider efter en lang Pause. „Jeg gav hende to Kroner for at skynde sig. De skylder mig altsaa en Krone. Det er ikke mere end billigt, at De betaler Halvparten af, hvad Eventyret koster. Rigtigt Regnskab, længst Venskab, veed De.“

Jeg svarede ikke. Den haarde, tørre Klang i hans Ord skurrede i mine Øren . . . „Men nu fortryder jeg det“, tilføiede han. Jeg saae forbauset paa ham. — „Ikke Pengene, naturligvis“, vedblev han, — „men at jeg sendte hende bort. Jeg burde være gaaet i hendes Sted. Men det faldt mig først ind, da De vaagnede saa frisk . . . og glad og Ingenting feilede. Kan De ikke forstaa“, han stillede sig foran Sengen — „at det er Deres Rygte, jeg tænker paa. Jeg burde ikke være bleven alene med Dem i flere Timer. Nu ville Folk faae travlt med os To — med Dem især, og det — — det ærgrer mig. Det gjør mig ondt for Deres Skyld, at jeg ikke har været forsigtigere.“

Han gik urolig op og ned ad Gulvet og kastede af og til et skarpt Blik paa mig gjennem Lorgnetten, eller stillede sig ved Vinduet og trommede med Fingrene paa Ruden.

— „Jeg vil gaa hende imøde“, sagde han pludselig og greb sin Hat — „De er vel ikke angst for at være alene. Her kommer vist Ingen.“ Men da jeg gjorde en forskrækket Bevægelse, standsede han. „Ja, ja, saa bliver jeg“, sagde han og kastede Hatten fra sig. „Desuden — naar Alt kommer til Alt, have vi To jo Ingen-

ting at skamme os over. Hidentil har vi havt Frihed til at skjøtte os selv. Og skulde man hitte paa at se skjævt til os, saa ... ja, Deres Ferie er jo snart forbi, Sara?“

— „Min Ferie kan høre op den Dag imorgen, op — — sige stop.“ Han talte ganske langsomt uden at se paa mig. „Den, som kan den Kunst, er vel at kalde for et lykkeligt Menneske. Vær nøisom, saa er Du fri og lykkelig. Det er egentlig saa simpelt, skulde man synes ... at sige

„NYHEDER“. Efter Maleri af Carl Carlsen

om det skal være.“ Jeg sagde det saa roligt og ligegyldigt som muligt.

— „Ja vist, ja vist.“ Han klemte Lorgnetten fast paa Næsen og saae forskende paa mig. Saa satte han sig paa Stolen ved Ovnen, med Albuerne støttede til Knæerne og var længe taus.

— „Det er ellers netop Kunsten den at høre stop paa rette Punkt, ikke forlange mere udover dette. Seer De, Sara, derfor er Vandrelivet saa lyst og saa lykkeligt, fordi det falder saa ganske af sig selv at maatte gjøre det. Og belærende er det for Livet i Almindelighed. Jeg mener, det burde i mange Tilfælde sees fra Vandrerens Synspunkt. Der gaaer Per og Poul og klatter

deres Frihed hen, det største Gode, man har, uden at vide ret, hvad de faaer til Gjengjeld“...

Hvad han mere sagde, har jeg glemt, sagde Sara; jeg hørte heller ikke efter; jeg følte enhver Illusion svinde lidt efter lidt, enhver Tanke om at holde ham fast, binde ham til mig.

— „Men vi ville skrive til hinanden, Sara, ikke sandt?“ Saaledes sluttede han.

— „Nei“, svarede jeg. „Jeg skriver saa daarlige Breve. Nei, vi ville ikke skrive.“ Jeg holdt mig tappert, skjøndt paa Nippet til at græde. Han reiste sig pludselig op og strøg det svære Haar fra Panden. Det lysnede op i hans Ansigt. Jeg saae det.

— „Sara! Min lille, flinke Kammerat, min lille tappre Pige! Jeg vil savne Dem og mindes Dem længe. Lille-Skolemester, lille Havfrue!“ Han traadte rask hen til Sengen og strakte Haanden ud. Men jeg dreiede Hovedet om mod Væggen for at skjule mine Taarer og holdt mig stille under Dynen.

— „Pardon Mademoiselle! Jeg glemte, at De ingen Klæder har paa. Men nu“, han tog Lorgnetten af og kastede den paa Dynen — „nu er jeg paa Ære næsten saa blind som — en Muldvarp, hvis De vil række mig Deres Haand.“ Han lo og strakte Haanden ud. „Tak, jeg kysser Deres Haand for første og sidste Gang . . . Sara, græder De?“ Han bøiede sig ned over mit Ansigt, da der i det Samme hørtes en Støi ved Døren. „Det er hende“, sagde han og reiste sig op.

Den gamle Kone kom ind og lagde en lille Vadsæk fra sig paa Sengen. Hun var meget snakkesalig. Men jeg hørte ikke efter, hvad hun fortalte, men iførte mig, saasnart han havde forladt Stuen, med feberagtig Hast de tørre Klæder. Da vi omsider stode færdige til at forlade Huset, tog jeg min Portemonnaie op og betalte den tjenstvillige Gamle rundelig for hendes Uleilighed.

Hun kastede et forskende Blik paa os Begge og sagde med et lunt Smil, idet hun stak Pengene i Lommen: „Jomfruen har nok havt det lunt og godt i Sengen, hihi! Aa, Gud, ja! En husker jo da endnu, da En selv var ung.“ — Jeg skyndte mig ud af Stuen.

Vi gik tause gjennem de øde Klitter hjemefter, og det var Skumring, da vi naaede Foden af Bakken, hvor Fyrtaarnet staaer.

— „Et Stjerneskud — aa!“ Han pegede op over Fyrets Laternekuppel — „Ønsk, Sara!“

— „Jeg har ingen Ønsker“, svarede jeg. Og vi gik videre uden at tale sammen.

Da vi passerede tæt forbi Fyrtaarnets kneisende Murstenskolos, standsede han og tog sit Uhr op.

— „Om et Øieblik tændes Lyset“, sagde han, „lad os vente her.“ Vi lænede os til Murværket og ventede. Han holdt min Haand i sin. Der steg en let Luftning op til os fra Havet og bragte Telegraphtraadene, der løb hen over Bakken, til at give en summende Lyd, der blandede sig med Brændingens sagte Musik dybt nede under os. Ude paa det slumrende Hav arbeidede en Damper sig frem, dens Laterner skinnede af og til ud af den tykke Kulrøg.

Da faldt der pludselig fraoven en stærk Lysning ned over os og over Bakken, medens Hav og Land ude i Synskredsen sank hen i Mørket.

— „Hvad synes De, Sara?“ Han trykkede min Haand. „Vi føie dette Minde til de mange andre. Her ville vi takke hinanden for de mange glade Timer. Og naar vi skilles“ . . .

Jeg rev min Haand løs. Der gik en Skjælven gjennem mig. Saa slog jeg Armene om hans Hals.

— „John! John! jeg kan ikke skilles fra Dig“. Han stred imod et Øieblik, drog mig saa heftigt til sig og kyssede mig.

Og saa er Resten snart fortalt, sagde Sara og tørrede sine Øine. Hvorledes vi kom hjem hin Aften, mindes jeg kun dunkelt. Men næste Morgen bragtes der mig et Brev, hvis Haandskrift jeg kjendte.

Der stod, at han var reist, var draget ad Stranden Syd paa, at han allerede var langt borte, naar jeg modtog dette Brev. Det var et Farvel i venlige, klare Ord, en Bøn om at mindes ham som Ven og Kammerat og ikke som mere.

Jeg græd ikke, jeg gjorde ingen Støi med min Sorg. Jeg gjemte Brevet i min Kuffert, og saa gik jeg langs Havet uden at vide, hvorfor jeg gik, blev ved at gaa, til jeg naaede Liver-Aa.“

— „Og De gjorde intet Forsøg paa at finde hans Spor?“ spurgte jeg hende.

— „Det hørte op ved Aaen“, svarede hun.

— „Men hinsides Aaen, ude i den vide Verden.“

— „Nei!“ svarede hun — „Jeg har foretrukket at lade det være. Nu tynger Savnet mig ikke mere som før. Jeg er ikke skabt for det Sentimentale, har Andet at bestille end drømme. Jeg maa arbeide haardt for at leve, og det hjælper. Men min Ferie tilbringer jeg her, og naar det en sjelden Gang hænder, at jeg ikke kan holde det ud mellem de andre Badegjæster, saa opsøger jeg et af vore gamle Skjulesteder mellem Klitterne. Der kaster jeg mig ned mellem Blomsterne og taler med ham, med min forsvundne Ven.“

Da Fortællingen var tilende, sad vi endnu en Stund og saae ned paa Aaen under os, der uden en Lyd ilede afsted gjennem den nøgne Sandslette, og ikke uden Overvindelse forlode vi vor Leirplads.

Den unge Pige, der især havde fulgt Fortællingen med Interesse, reiste sig fra sin liggende

Stilling og gjorde sin Blyantsskitse færdig, som hun rakte Fortællerinden.

— „Den er Deres, hvis De vil modtage den til Tak for Historien“, sagde hun.

— „Tak!“ svarede den gamle Jomfru. „Den ligner jo udmærket. Men den lille Figur i Baggrunden, som haster afsted med Stok i Haand?“

— „Er Touristen. Jeg har foretrukket at lade ham flygte fra Sara fremfor at drukne. Det er ikke saa romantisk, men mere sandsynligt“, svarede Pigebarnet med sikker Mine. — Og det viste sig, at samtlige Damer vare af hendes Mening.

Hjemve

NOVELLETTE AF JOHAN KELLER

I en af Nord-Amerikas store Byer sad Juleaftens-Dag en ung Mand i et lille Værelse og stirrede bekymret frem for sig.

Der var Sorg i hans klare Øine og Sorg i de trætte Træk om de smalle Læber — der var Sorg over hele Skikkelsen, der sammenbøiet sad i en bredarmet Stol.

Han længtes efter Hjemmet, som var her i Kjøbenhavn, efter Moderen, begge Søstrene og den ganske unge Broder, der gik i Skole endnu. Han længtes, saa han næsten følte legemlig Smerte derved.

Han saae dem Alle for sig i dette Øieblik, saae Sorgen i deres Ansigter, saae den pinende skarpt og smertende klart, saae det, saa han følte sig Fortvivlelsen nær.

— — —

Thi han var jo Grunden til deres fælles Sorg — skamplettet som han havde deres gode Navn! Aa, hvor havde han dog kunnet det! Han forstod det ikke, forstod slet ikke sig selv!

Det var begyndt med smaa Laan af Kassen, smaa Laan, som han i den første Tid virkelig betalte tilbage, men som lidt efter lidt — da han saae, hvor let det lod sig gjøre — blev skubbet længer og længer ud, indtil de tilsidst var blevet saa store, at han ikke *kunde* betale tilbage.

Da han indsaae det, var han lige ved at bukke under. Intet Sted fandt han Fred eller Ro. Hvert Menneske, han mødte, troede han maatte vide det. Han turde ikke længer se Folk i Øinene, han blev menneskesky.

Om Natten lod hans forpinte Hjerne ham aldrig finde Hvile. Han kunde ikke holde ud at ligge i Sengen, og Lampen maatte altid være tændt. Han blev mørkeræd. Evindelig syntes han, at han blev forfulgt.

Det tog paa hans Udseende. Han blev bleg og mager, og Øienhulerne blev dybere og dybere. Da tog Moderen ham for sig en Dag og bebreidede ham mildt hans Indesluttethed. Hun var dog hans Moder, sagde hun, og til en Moder kunde man vel nok betro sig, selv om man var blevet voxen! Var han forelsket? Eller „levede“ han for stærkt? Han skulde sige hende det! Hun vilde jo dog kun hans Vel!

Han stod og saae hende ind i de milde, bedrøvede Øine. De knugede ham sammen, og han følte, hvor nær han var ved at overgive sig. Han var lige paa Nippet til at kaste sig paa sine Knæ og skjule sit Hoved i hendes Skjød. Og saa vilde han hviske hende hele sin Tilstaaelse frem. Hvor det vilde lette!

Men i det Samme lød det for hans Øren, som var der En, der haanligt raabte: Det var Ret, vær bare dum, gjør dig kun latterlig!

Saa havde han slaaet det Hele hen — og saa var han gaaet.

Han kom ikke mere hjem. Den Dag gjorde han endnu et Greb i Kassen, og samme Aften reiste han. Det gik over Korsør, Hamborg, videre til Nord-Amerika!

Hvor havde han lidt paa denne Reise! Uafladelig foer han sammen som et jaget Dyr. Overalt saae han Politi. Naar en Mand blot saae en lille Smule bestemt paa ham, maatte han af al Magt tvinge sig til at være rolig. Han kom til at ryste ved Tanken om, at det muligvis kunde være en Opdager.

Ombord paa den store Damper var han altid alene. Han kunde ikke bekvemme sig til at tale med Nogen.

Først da han atter følte Landjord under sine Fødder, kunde han aande frit.

Han tog strax ind paa et Hotel og gik i Seng med det Samme, og han sov Dagen lang, den hele Nat, til ud paa den næste Dag igjen. Det blev en Søvn uden Drømme, uden Syner. Og han var styrket, da han atter vaagnede.

Saa kom der Dage, hvor han søgte og søgte — og uden Resultat. Alt var optaget, der var ingen Brug for ham,

Men en Aftenstund han vandrede ene om i de store Gader, traf han en gammel Bekjendt, der helt fornøiet slog ham paa Skuldren. Helst vilde han være flygtet, men den Anden holdt ham fast — og det var hans Lykke.

Thi gjennem ham fik han Arbeide, gjennem ham kom han frem, fik under sine Fødder en Grund, der var fast.

Og det blev Arbeide og Arbeide, ingen Tanke for Andet. Penge skulde tjenes, rigtig mange Penge, thi hver eneste Øre, han havde stjaalet, skulde betales tilbage igjen med Rente og Rentes Rente! Det var hans eneste Maal!

— — —

Men denne Dag kunde han ikke arbeide, uafladelig faldt han i Tanker. En Længsel efter Hjemmet og dets varmende Hygge havde grebet ham og banket paa hans Hjerte. Han stirrede

bestandig mere tankefuld frem for sig. Han følte sig saa ene, saa forfærdelig ene, mens Hjemmets Minder trængte sig stærkere og stærkere ind paa ham.

Da reiste han sig pludselig op, satte sig ved et lille Bord og skrev:

Lille kjære Mo'r!

Alt i mig er hos *Jer* i dette Øieblik. Hver Tanke og hver Følelse rummer kun Jer. Gid I i Aften vilde tænke paa mig uden Bitterhed og Vrede for al den Sorg, jeg har forvoldt Jer, da vilde denne min ensomme Jul maaske blive min allerlykkeligste Jul.

Jeg sætter ikke mit Navn under disse Linier, jeg skriver kun det, som Du kaldte mig saa ofte, og som jeg haaber, Du atter en Gang vil kunne sige om mig.

Din

„gode Dreng".

Mens han lukkede Brevet, gled der over hans Ansigt et lyst og lykkeligt Smil.

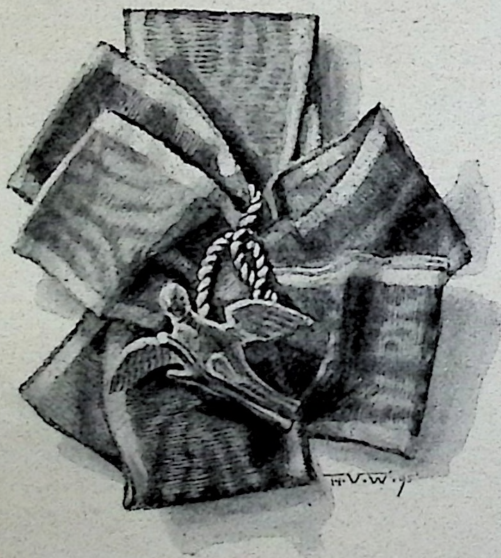

„Det kgl. kjøbenhavnske Skydeselskab og danske Broderskab"

AF

ALBERT GNUDTZMANN

ÆRESTEGNET

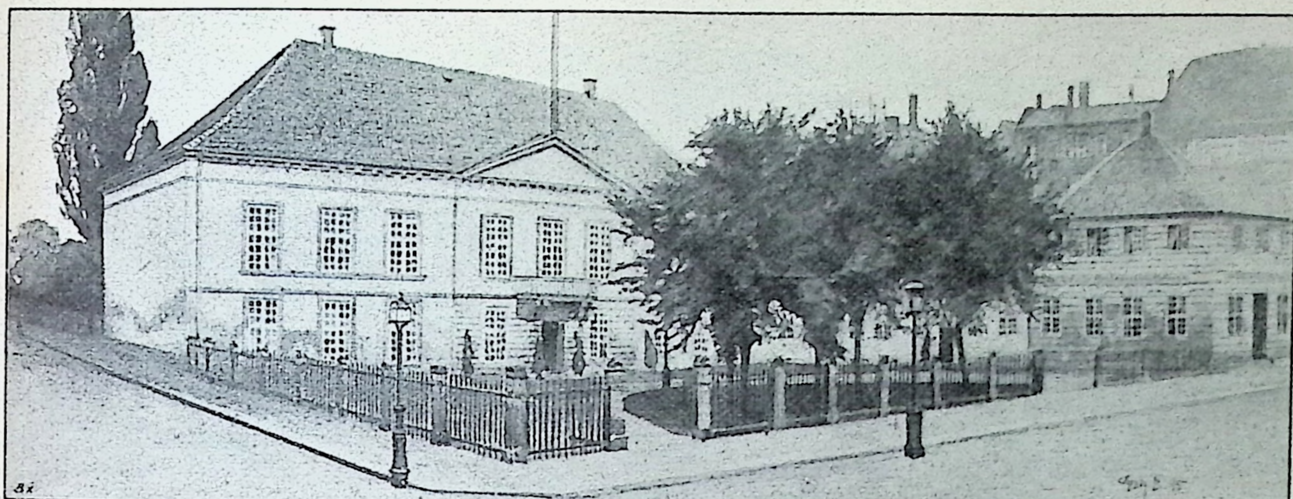
Den, der blot passerer den kgl. Skydebanes fornemt tilbagetrukne Bygning ude paa Vesterbro, vil neppe undgaa at faae Indtrykket af noget Ærværdigt, noget Institutionsagtigt, noget af det, der trodser Tid og Omskiftelser. Midt i det larmende, demokratiske Vesterbro ligger den der som en værdig Protest mod femetages Kaserner, Stuk-Façader og elektrisk Stundesløshed.

Og Skydebanen er i Virkeligheden noget af det Ærværdigste, vi eie — om ikke selve Bygningen, saa det Selskab, der har givet den sit Navn, og hvis officielle Navn er: „Hellig Trefoldigheds-Gilde udi det danske Compagni" eller „det kongelige kjøbenhavnske Skydeselskab og danske Broderskab".

Skydeselskabet er det eneste bevarede af Middelalderens Gilder her i Landet. Det er sandsynligvis stiftet i det 14de Aarhundrede og var oprindelig et Handelslaug. Dets Formaal var at kjøbslaa, spise og drikke, og Navnet „Hellig Trefoldigheds-Gilde" maa altsaa ikke opfattes, som om de ældste Gildebrødre skulde have været en Samling af særlig hellige Mænd. Ved at give Gildet et christeligt Navn fulgte man kun Tidens Skik.

Forvandlingen fra et Handels-Gilde til et Skydeselskab menes at være skeet efterhaanden. Man er da begyndt med Skydningen som et Biformaal, og efterhaanden har den taget Luven fra Handelen. Christian den Tredie skjænkede Selskabet en sølvforgyldt Papegøie, som veiede 13 Lod og hang i en sølvforgyldt Kjæde, og omtrent fra denne Tid kan det vistnok siges, at det gamle Gilde har været et Skydeselskab. Denne kongelige Sølv-Papegøie blev siden hvert Aar baaret i høitideligt Optog af Den, der havde gjort det bedste Skud, fra Skydebanen udenfor Byen til Compagniets Hus inde i Byen, og paa den Dag lod Kongen Skytterne give et Gjæstebud. Senere gik Skikken af Brug, og Sølv-Papegøien blev gjemt paa Raadhuset, hvor den blev stjaalet i Aaret 1701.

I Aaret 1582 har det danske Compagni faaet sin „Laugs- og Gilde-Skraa", „samtyckt af Borgmester og Raad". Af denne sees det, at Brødrene skulde vælge tvende Oldermænd, hvoraf den Ene skulde være Borgmester eller Raadmand, den Anden en Borger. Hvis Nogen uden skjellig Grund undslog sig for dette Hædershverv, da skulde han „giffue første Gang thou Thønder Øll, saadant Øll som de da allmindelig dricke i

DEN KGL. SKYDEBANE

Compagniet og være fri for samme Befallning wdi thou Aar". Undslog han sig efter disse to Aars Forløb endnu en Gang, da skulde han „bøde fire Thønder Øll og wære altid fri". Et lignende borgerligt Ombud bestod i at være Ølsmager. Det kostede dog kun een Tønde Øl at blive fri for denne, som det skulde synes, ret lokkende Bestilling.

Om de Forseelser, som kunde befrygtes fra Brødrenes Side, faaer man et Begreb gjennem Skraaens Straffebestemmelser. At „gjøre Oldermanden wljudt eller giffue hannom onde Ordt og bande hannom" kostede saaledes „en Thønde Øll i Lauget og en Mark i Bøszen". Naar en „Fordantzer" havde ført „Dantzen" op med en „erlige Danne Quinde", da „skulle de alle dantze med Pigerne". Overtrædelse heraf straffedes med Tabet af 4 Sk. for hver Gang — en Regel, som vistnok i vore Dage vilde være paa sin Plads i mangen en Balsal. Man kunde dog ogsaa være *for* ivrig en Danser. Naar det gik saavidt, at man begyndte at „suinge nogen Quinde eller Pige wdi Dantzen" eller at „dantze whoffhelig", undergaves man samme Straf som Den, der lod sig „wbequemmeligen see, enten for eller bag", det vil sige med en Bøde af „2 Thønder Øll och till de fattige y Bøszen 1 Mark".

Andre svære Forbrydelser var at „sette noget Begger med Vilge hoes nogen och spilde", at „spie eller gjøre noget ureent i Compagniet eller i Compagni Gaard", at „doble medt Kort eller medt Therning", at „begynde Kiff och Trætte i Companiet eller i Gaarden", „giffue nogen Broder onde Ord eller bande hannom eller kaste hannom omkring", at „slaa hverandre Pint eller Kindhest eller thage hannom ilde om Næsen", at „bære noget Øll i Gaarden", at „tage Hunde medt sig i Companiet". Den sidste Forseelse straffedes „for Wreenhedtz skyldt" med en Bøde paa 4 Sk. Ellers variere Bøderne fra 1 Sk. til diverse Tønder Øl.

I den samme Skraa findes naturligvis ogsaa Regler for Papegøie-Skydningen. Ligeledes seer man, at Brødrene have valgt Maigreve og redet Sommer i By.

Broderskabet var stadig beskinnet af Naadens Sol, og saavel Kongerne som Landets mest ansete Mænd have været Medlemmer. Desuagtet har det fra Tid til anden havt sine Trængselstider. Det var saaledes ikke altid let at finde en passende Skydeplads. Man maatte leie sig frem, og naar den leiede Grund saa gik over paa andre Hænder, bleve Brødrene husvilde. Paa den Maade har Skydeselskabet ført en Odysseus-agtig omflakkende Tilværelse, snart i den ene, og snart i den anden Ende af Byen.

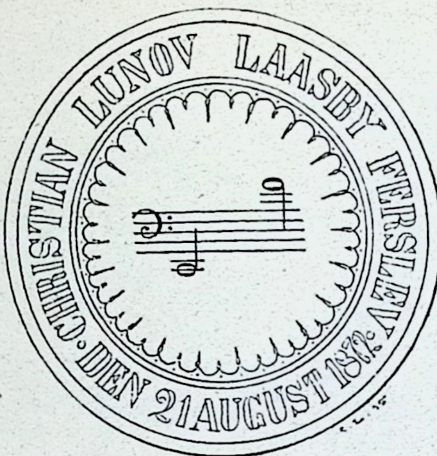
I 1751 fik man imidlertid kongeligt Privilegium paa at benytte den Grund udenfor Vesterport ned mod Stranden, hvor Skydebanen endnu findes, og der blev tilsagt Brødrene, at Grunden maatte være fri for Skatter og Afgifter, saalænge Skytte-Compagniet der havde deres Skydebane. I 1812 erhvervede man denne Plads til Eiendom.

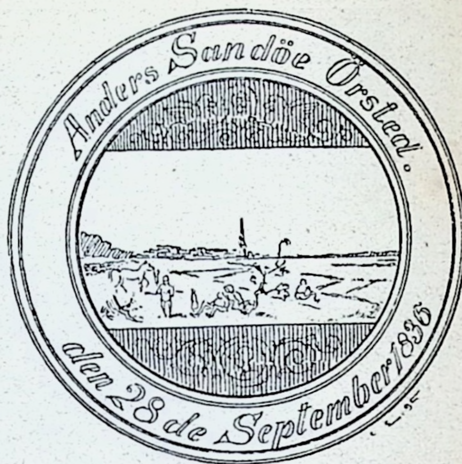
Allerede forinden havde man imidlertid opført den nuværende Hovedbygning. Den 29. Januar 1782, Christian den 7des Fødselsdag, var Grundstenen blevenlagt. I Grunden blev nedlagt en Kobberplade, indeholdende Navnene paa Selskabets daværende Embedsmænd, samt en Daase, indeholdende et Digt af F. W. Wiwet, hvori det bl. A. hedder, at det danske Compagni altid har været „Monarchens Velbehag", og som slutter med følgende velmente Ønsker:

„Gud lægge mange Aar til Kongens Leve Alder!
Gud lad vort Kongehuus bestaa til Verden falder.
Gud byde dette Sted for Uheld blive frie,
Men gavne mange Aar det danske Compagnie!
Gud give! Brødrene maa stedse Himlen ære,
Til Kongens Tjeneste og Landets rede være,
Hinanden elske, var det end med eget Tab;
Saa staaer vel dette Huus og dette Broderskab".

1787 blev Bygningen indviet samtidig med, at det behagede Hs. Maj. Kong Christian den Syvende at give malet Skive.

Ellers bestod Festlighederne i, at Justitsraad Wiwet, Grundstensdigtets Autor, holdt Festtale, at Brødrene med Damer holdt et Festmaaltid paa 156 Couverter, og at man dansede til den lyse Morgen.

I 1828 opførtes det nuværende Skydehus efter Tegning af Professor Hetsch og med Indskriften „Den lige Vei er den bedste". Endelig er i vore Dage den monumentale Skydemur bleven til, som skiller Skydebanens historiske Territorium fra den profane Istedgade paa den anden Side.

Som Skydeselskabets Liv har formet sig gjennem disse Historiens Omskiftelser, bærer det i det Ydre Traditionens ærværdige Præg. Det hører til det Kjøbenhavn, der aldrig forsvinder.

En Række af vore mest berømte Navne knytte sig dertil: foruden Kongerne Blixen-Fineke, Hall, Professor Hermansen, Krieger, Raasløff, Stemann, Trap, Anders Sandøe Ørsted, Hegermann-Lindencrone, Wiedewelt, Thorvaldsen, Oehlenschläger, J. P. E. Hartmann, Hoedt, Phister, Georg Carstensen, Peter Faber, Instrukteur Vilh. Holst, Holstein-Holsteinborg, Estrup og mange Flere. Mellem Fuglekongerne kunne nævnes: af fyrstelige Personer: Frederik VI, Dronning Marie Sophie Frederikke, Frederik VII, Christian IX, Dronning Louise, Kong Georg af Grækenland, Dronning Olga og Prins Hans. Og af Andre: General Eichstedt, Geheimekonferentsraad Bræstrup, Instrukteur N. P. Nielsen, der har skrevet Broderskabets Historie, Digteren H. P. Holst, Kammersangerne J. C. Hansen og N. J. Simonsen, Tietgen og den nuværende Fuglekonge Professor Matzen.

Af Brødrene ere Nogle — for Tiden ca. 80 — „paa Omgang". At være paa Omgang er Noget, der medfører baade Rettigheder og Pligter. Rettighederne bestaa i Adgangen til at deltage i de sædvanlige Onsdagsskiveskydninger i Maanederne Mai—September. Ved disse er der tre Gevinster, hvis traditionelle Navne ere „Lykken", „Kransen" og „Ridderen", og som bestaa i Sølvtøi, ligesom det saakaldte „Christentøi", der tilfalder de Skytter, der efter Gevinsttagerne møde med de bedste Resultater.

Pligterne bestaa i efter Tour at give „Omgang", det vil sige give Sølvgevinsterne og Champagne til hver Broder, der møder ved Middagen. Desuden giver hver ny indtrædende Broder „malet Skive", hvortil ligeledes hører Sølv og Champagne. Hører vedkommende Broder ikke til dem, der ere paa Omgang, kommer han kun en Gang i sit Liv til at tage Spenderbuxerne paa.

I den aarlige Kongefugleskydning kunne alle Brødre deltage.

Denne, der i Reglen foregaaer i Juni, er Aarets store Begivenhed. I gamle Dage skød man Papegøien nede ved Kallebodstrand, nu har man maattet forlægge Skuepladsen ind i Skydebanens store, smukke Have, hvor Skydningen foregaaer foran den nye Skydemur.

Ved Titiden modtages Kongehusets Medlemmer af Aarets Fuglekonge. De bydes Velkommen af drønende Salutskud. Derefter gaaer Processionen sion til Skydepladsen: først Brødrene parvis, saa Musiken, saa Markøren med Sølvgevinsterne paa en Bakke, derefter Aarets Fuglekonge med Hs. Maj. Kongen, og den øvrige Bestyrelse med Prinserne, og endelig Brødrene. Ved Ankomsten udbringes der et Leve for Kongen. Hurraraab og ny Salut.

Ved denne Leilighed foregaaer Skydningen ikke som ved de sædvanlige Onsdagsskydninger fra det gamle Skydehus. Derimod er der paa den indhegnede og flagsmykkede Skydeplads reist et stort Telt, og til Siderne flere mindre, hvor bl. a. Bøsserne opbevares og Sølvgevinsterne ere udstillede.

Høit paa en Stang kneiser den grønne Fugl. Med lige stor Sindsro udsætter denne naturhistoriske Mærkværdighed, der efter Sagnet er en Papegøie, sig hvert Aar for det morderiske Bly. Foreløbig kan den dog være nogenlunde rolig. Først ved Femtiden ere dens Dage talte, naar Brystpladen falder.

Men allerede række de gamle Bøsser deres truende Mundinger imod den. Allerede Synet af disse hæderkronede Muskedonnere er vel egnet

til at stemme Sindet til Ærefrygt. I Omfang kunne mange af dem hamle op med ikke altfor korpulente Kanoner, og flere af dem ere udmærket Arbeide med indlagt Skæft og andre Prydelser. Gjennemgaaende ere de saa tunge, at en Mand kan have ondt nok ved at løfte dem. Følgelig er der ikke Tale om at skyde med dem paa fri Haand.

Disse gamle Vaaben have dog ogsaa engang havt betydningsfuldere Opgave end den at rette deres Ild mod den grønne Fugl. I 1807 gav saaledes den patriotiske Aand, der altid har raadet mellem Brødrene, sig et smukt Udslag deri, at flere af dem stillede paa Voldene med deres Bøsser og Lader. Men siden da have de gamle Forladere nydt en fredeligere og mere sorgfri Alderdom. Nu vilde man vel sagtens neppe falde paa at bruge dem i krigeriske Øiemed, skjønt de mere moderne Vaaben, der ere anskaffede i de senere Aar, ikke bære Vand imod dem i Paalidelighed.

Skud paa Skud falder imidlertid paa Skydepladsen. Den grønne Fugl mister sine Vinger og sin gyldne Ring. Hver Gang en Gevinst falder, gjentage Kanonerne deres høirøstede Hyldest af den Vindende, og Orchesteret falder ind med en Touche.

Ved Tolvtiden er det interessante Tidspunkt kommet, da Frokosten skal indtages. I Procession skrider man til den høitidelige Akt, hvis Stemningsfuldhed støttes af ægte Skildpadde og Vine af mindeværdige Aargange. Der holdes nogle Taler — først for Kongen — og stadig blander Saluten sig i Hurraraabene.

Imidlertid sees ude i Haven et Publikum, bestaaende af Skydebrødrenes Damer eller Andre, som gjennem en eller anden Forbindelse have faaet Adgang til at betræde den historiske Jord og veire en — ganske vist lidt svag — Duft af Høitideligheden. Disse Lykkelige forsvinde dog igjen, naar de egentlige Benaadede atter møde paa Pladsen for at gjenoptage deres Idræt med den styrkede Selvtillid, hvormed en ideal Frokost altid forlener sin Mand.

Takket være Frokosten sætter ogsaa den broderlige Solidaritetsfølelse sine bedste Blomster i disse Timer. Og dog behøves der igrunden ingen Frokost, for at man ved Skydeselskabets Sammenkomster kan føle sig omsuset af Broderaanden. Det er en af det kongelige Skydeselskabs smukkeste Sider, at Alle færdes tvangfrit mellem hverandre, uden at der spørges om Rang eller Stand.

Hen paa Eftermiddagen tage de Kongelige bort. Ved Femtiden falder gjerne Pladen, og hermed er Thronskiftet indenfor Selskabet fuldbyrdet. Den ny Fuglekonges Regeringstiltrædelse indvarsles af en drønende Kanonsalut, saa Vesterbroes Ruder klirre.

Derefter begiver Processionen sig for anden Gang til Spisesalen, hvor Middagen indtages, hvor en endeløs Række Taler holdes, og hvor Visebogen kommer frem. Visebogen skylder *H. P. Holst* sin Oprindelse. Den indeholder især en Mængde Viser af Visedigterne fra Aarhundredets Begyndelse: *Zetlitz* og *Storm*, *Tode* og *Rahbek*. Men der findes ogsaa en Del nyere, dels skrevne specielt for Broderskabet, dels samlede allevegne fra.

Aftentimerne tilbringes ved selskabeligt Samkvem i de forskjellige mindre Lokaler. Der opfriskes gamle Historier, og der fortælles nye, og imens omsvæves man allevegne af de af Historiens usynlige Genier, der have ristet deres Runer paa de malede Skiver, der findes ophængte allevegne, baade i Forhuset og i Skydehuset i Haven.

Ud af disse Skiver kan der læses en hel Slump Kulturhistorie. Har vedkommende Broder været adelig, bære de i Reglen hans Vaaben, ellers ere de som oftest allegoriske, hentydende til Mandens Navn eller hans Stilling i Samfundet, af og til forsynede med en mere eller mindre smagfuld Inscription, eller de ere prydede med Billeder af nu forsvundne Lokaliteter. Her findes af sindbilledlige Skiver Sangeren *Ferslews* og *Georg Carstensens*, *Oehlenschlægers* og *Hartmanns*. Her er en Skive, der giver en Fremstilling af

en Fugleskydning i gamle Dage, en er prydet med et Billede af Ruinen af Marmorkirken, en anden med Pladsen foran det gamle Raadhus o. s. v. Af Inscriptionerne er den mest charakteristiske vistnok den, der findes paa en Stolemager Casper Svendsens Skive. Skiven skriver sig fra 1769 og forestiller en paa en Kanapé hvilende Mandsperson. Inscriptionen er saalydende:

I Sommerens smelt hede Dage,
Naar Sengen for besverlig er,
Kunde mig en Cannopé behage,
En Kølig Roe ieg nyder der,
Ey Loppers Forurettelse
Mig vecker paa en Cannopé.

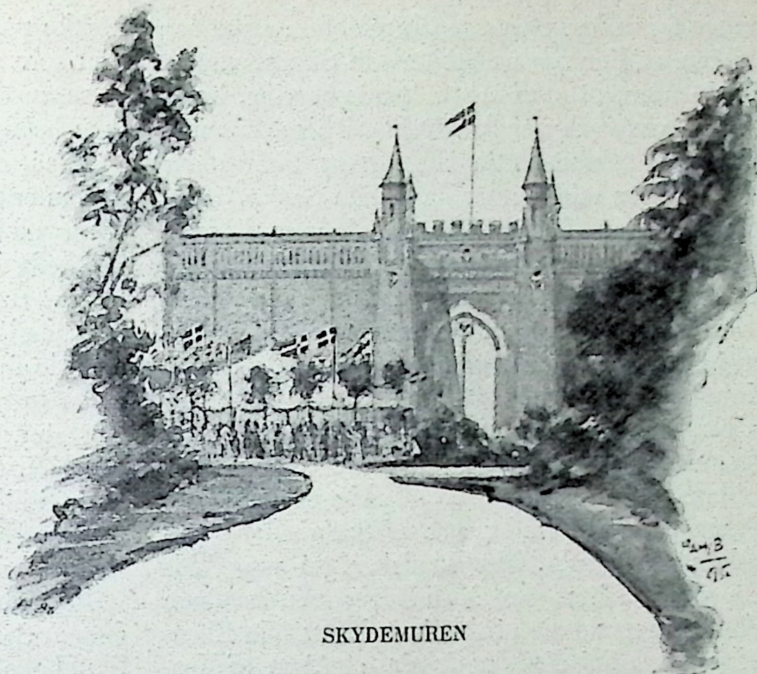
I tidligere Tid brugte man Skiverne efter deres oprindelige Bestemmelse til at skyde efter. Flere af de ældste Skiver ere derved gaaede tabt, og andre ere slemt gjennemhullede af Kugler. Efterhaanden har man dog indseet, hvilken Vandalisme det var saaledes at give Skiverne til Pris, og nu skaanes de altid. Den ældste bevarede Skive er fra 1752 og skriver sig fra en Rustmester Marr. Den forestiller en Hjort med en Skive paa Forbovene og bærer følgende Indskrift:

Gut gezielet, wohl getroffen,
So kann man die beite hoffen.

SKYDEPORTEN

I disse Omgivelser har altsaa det danske Broderskab levet sit Liv Aarhundreder igjennem.

SKYDEMUREN

Udover den rent selskabelige Betydning har Broderskabet vel ogsaa bidraget til at holde sammen paa ialtfald en Del af de bedste Kræfter i Samfundet. Og den graa Bygning paa Vesterbro har altid været Hjemsted for en oprigtig Fædrelandskjærlighed og et godt Kammeratskab. „Æresteg-net“, en sølvforgyldt Papegøie, der hænger i en Guldsnor paa en grøn Moirée-Sløife med Sølvkanter, og som bæres af Brødrene ved festlige Leiligheder, kan derfor godt siges at være et virkeligt Hæderstegn.

Det er jo forøvrigt en bekjendt Sag, at de historiske Lokaler have Betydning ikke blot for Skydebrødrene selv, men for den hele By. Der er over Skydebanen en klassisk Duft, som ikke findes over Byens mere moderne Selskabslokaler. Det nogenlunde fashionable Bryllup, Sølv- eller Guldbryllup eller Jubilæum, der ikke har havt de henfarne Skydebrødres Vaabenskjolde til Baggrund, mangler ligesom noget af sin Indvielse. Ogsaa have jo flere historisk berømte Festligheder fundet Sted paa dette Sted. Her var det f. Ex., at hin mindeværdige Fest stod, da Oehlenschlæger feiredes paa sin 70-aarige Fødselsdag d. 14de November 1849.

Skydebanen har saaledes staaet som et af de faa faste Punkter midt i Tidernes Omskiftelse. Og det har kun forsaavidt været underlagt den ubønhørlige „Forvandlingens Lov“, som nu engang Svinelæder er det Eneste, der forstaaer at trodse sin absolute Uangribelighed Tiderne igjennem. For Tiden gjennemgaaer den gamle Bygning en Fornyelsesproces, af hvilken den forhaabentlig vil gjenopstaa luttret og gjenfødt som selve dens Symbol, den grønne Fugl, der hvert Aar paany atter opstaaer som en Fugl Phønix af sin Aske.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(1. Fortsættelse.)

Hvis Walther ikke havde været saa udelukkende optaget af *een* Tanke, havde han neppe kunnet tilbageholde et Udbrud af Forbauselse og Undren, over denne Fylde af Skjønhed og Rigdom, over denne Mængde af straalende Øine og Brillanter, blændende Nakker og kostbare Kniplinger; — men nu havde hans Blik intetsteds et Holdepunkt, uroligt streifede det søgende fra Bord til Bord, fra den ene Gruppe til den anden. Her løb han mod et Træ, der mod et Bord, han tørnede mod en af Kellnerne, som med Kaffekanden i Haanden brøle deres: „Versez!“ og mere end een Dame traadte han ublidt paa Slæbet. Kirchheim gjorde sig al optænkelig Umage for at holde ham paa ret Kjøl, men hans Anstrengelser vare temmelig spildte; med en Hast, i Zigzag som en Sværmer, fløi Walther snart herhen, snart derhen, hvor han troede at opdage en lys Parasol eller askeblonde Lokker.

Hans besynderlige Optræden forblev ikke ubemærket; mangt et smukt Øie saae vredt paa ham for en aftraadt Garnering, mangt et „*Sacré nom*“ lød efter ham fra Den eller Den, han havde traadt paa Tæerne, og Kellnerne, som han tørnede imod, mumlede et temmelig tydeligt „*Maladroit*“. Og saa anede han slet ikke, at han netop blev mest opmærksomt iagttaget af Den, han forgjæves speidede efter.

Under et af de store Træer, som beskygge Promenaden, sad Isidore de Barre tilbagelænet paa en lille Rorstol, mere liggende end siddende, de nydelige Fødder stemmede mod en Skammel.

Hun var ifort en ligesaa rig som let lilafarvet Robe, der med sine mange Puffer og Opheft-

ninger foran knap naaede til Anklerne, og under hvilken et Par saa smaabitte lila Silkestøvletter tittede frem, at man neppe kunde begribe, hvordan en voxen Person kunde gaa i dem, saa meget mere som de høie Hæle *à la* Pompadour sade næsten midt under de smalle Saaler.

Om Midten af hendes Legeme brusede Læg og Sløifer i brede Festons, og den høie, tilsluttende Taille var foran forsynet med en saa dyb, hjerteformet Udskæring, at man saae Brystets Bevægelser under dets gjennemsigtige Dække af Kniplinger og Tyll.

En elegant lille Hat med et flagrende lila Baand sad kjækt paa de glinsende, langt nedfaldende Lokker; dertil en allerkjæreste lille lila Parasol, et rent Underværk af Sirlighed og Billedskjærerarbeide, lila Handsker, et pragtfuldt Halsbaand, fem—sex Medailloner med kostbare Stene forenede til et Armbaand, en lille Elfenbenstaske, lidt *Poudre-de-riz*, et Atom af Kosmetik, — saaledes sad Mademoiselle Isidore i sin straalende Skjønheds fulde Glans tilbagelænet og saae tilsyneladende drømmende frem under Randen af sin Parasol og lod sig beundre, uden at hun syntes at lægge Mærke dertil, og dog undgik Intet, der passerede omkring hende, hendes skarpe Blik, Intet, som hun overhovedet vilde se.

Hun var i Selskab med en ældre Herre, som ved den anden Side af det lille Bord, der stod imellem dem, nød sin Kaffe, med *un petit verre*, og røg sin Cigar. Han bar en dadelfri glinsende, moderne høi Hat og var helt klædt i Sort. Blændende hvidt Lintøi og *Croix d'honneur's* Rosette i Knaphullet fremhævede den mørke Dragt, og alt dette passede saa fortrinligt til Colonel de Barre-Clairmonts tætte, korte, graahvide Haar og Skjæg og martialske og dog saa vindende Physiognomi, at man, ved at se ham, maatte tilstaa, aldrig at have truffet en smukkere og mere distingueret gammel Herre end han.

Saagodtsom Enhver, der gik forbi de To, vendte sig endnu engang om efter dem og kastede endnu et Blik paa den værdige Gentleman, der med et Udtryk af indre Tilfredshed og Jovialitet røg sin Cigar, og paa hans nydelige, elegante Datter med de straalende Øine. „Hvilken smuk gammel Herre! hvilken smuk ung Pige!" hørte man hviske i hendes Nærhed, „hvor fornem, hvilket nydeligt Toilette!"

„Talte Leroy ikke om de to Vexler, mit Barn?" spurgte Obersten efter længere Taushed, da hans Cigar var røget ud. Han bragte derved sin Mund saa tæt hen til den unge Piges Øre, at ved de Spaserendes Summen Ingen af de Omkringsiddende kunde forstaa hans Ord; hans Mine var derved den venligste af Verden, man kunde godt tro, at han meddelte sin Datter en eller anden behagelig Bemærkning.

„Han sagde, at De om fjorten Dage kunde trække paa ham hos Brückner, — han vil forresten selv skrive til Dem", svarede Isidore, uden at se op eller fortrække en Mine, men aabenbart ikke behagelig berørt af dette Emne.

„Naa, oprigtig talt, jeg er inderlig glad over, at han er borte", vedblev Obersten og tog en ny Cigar ud af sit Etui; „han var i Grunden en skikkelig Fyr, men en fattig Djævel. — Jeg haaber, at Du snarere vil trøste Dig over Tabet af ham, end han vil glemme Dig — hvad?" — Han smilede formelig vindende, da han sagde det. — „Den unge Mand var ikke paa sin Plads her, han stod kun i Veien for Andre, der er bedre end han, og desuden, Du veed nok, mit Barn, at i vor Stilling kan man aldrig være forsigtig nok med saadanne Bekjendtskaber — man compromitterer sig."

Datteren, aabenbart meget lidt opbygget af denne Conversation, saae ligeud og trak paa Skulderen.

„*Cependant*, Jules var en *très bon garçon* og honet", sagde hun efter en lille Pause, „hvad kan han og jeg gjøre for, at De ikke synes om ham?"

„Han er for ung, mit Barn, for ung! — Saadanne umodne Herrer berede En kun Ubehageligheder. Tro mig", her dæmpede han Stemmen endnu mere end før, — „i vor Stilling maa man fremfor Alt lade Hjertet ude af Spillet, det er ikke heldigt, Isidore, vi have Andet at gjøre, end at kure med saadanne unge Lapse. Ikke se tilhøire eller venstre, altid ligeud, lige mod Maalet, det er vor Parole. Den gode Jules vil fylde hele Paris med sine Fortællinger, han vil til alle sine Venner prale af sin Erobring."

„Naa ja, *parbleu* — jeg synes dog, den kom ham dyrt nok at staa", afbrød Datteren ham her kort og saae med et Udtryk af temmelig udatterlig Vrede til den anden Side.

I dette Øieblik begyndte Concerten.

Det 34. Regiments Musikcorps under Ledelse af den berømte Parlow spillede Ouverturen til Oberon: de henrivende Accorder af Webers herlige Musik brusede herover. Idetsamme opdagede Isidores skarpe Øie hendes Reisefælle fra om Morgenen ved hans Vens Arm.

Med et fint, sarkastisk Smil iagttog hun hans forskjellige Maneuvrer og hans smaa Uheld, der ikke fik Ende. Snart forsvandt han i Trængselen snart dukkede han pludselig op igjen et andet Sted, medens hans Øine streifede søgende omkring — hun vidste, at han søgte *hende*.

Hun benyttede et Øieblik, da Walther blev synlig, til at gjøre sin Fader opmærksom paa ham.

„Derovre gaaer den Herre, jeg fortalte Dem om før," sagde hun og pegede med Øinene over paa ham.

„Hvor?" spurgte den værdige Fader, idet han bøiede sig lidt forover og klemte sin Guldpincenez fast paa Næsen.

„Derovre — den høie, blonde Herre med Piquéfrakke og Straahat med blaat Baand; nu staaer han lige ved Siden af Orchestret“, og Isidore løftede sin lille Haand lidt og pegede i den antydede Retning.

„Ah à présent je le vois! — cette grande bête allemande med det røde Skjæg, ikke sandt? Nu seer han lige herover“, sagde den gamle Herre ringeagtende.

„Ganske rigtig, han taler just med en anden Herre.“

„Saa-aa — naa, jeg vilde lyve, hvis jeg sagde, at jeg syntes om ham, min Tro, han seer just ikke meget lovende ud; disse Tydskere ere næsten Alle nogle lurvede Patroner; Du har bestemt igjen taget en Hundesteile for en Guldfisk. — Naa, godt Ord igjen“, tilføiede Obersten, da han saae, at hans Datter igjen trak paa Skulderen, „det er jo muligt, at jeg tager feil; hvad var det Du sagde, han var — en Kjøbmand fra Hamburg?“

„Jeg sagde, hvad han sagde til mig“, svarede Isidore kort.

„Det forekommer mig, at han søger Nogen — vi kan jo siden indrette det saadan, at vi tilfældigt møder ham, for at jeg kan tage ham nærmere i Øiesyn.“

Isidore svarede ikke, men holdt pludselig sin Parasol tæt for Ansigtet og gav sig ivrigt til at sysle med Sløifen i Mignonnes Haar, medens Hunden laa stille paa hendes Skjød.

Idetsamme gik nemlig to meget elegant klædte Herrer lige forbi hende, en ældre Mand med et mørkt, skarpt markeret Ansigt og en yngre med udlevede og intetsigende Træk, to saakaldte *petits-crevés*, Pariser Salonløver, som Baden om Sommeren er saa rig paa og som komme hertil for paa en behagelig Maade at slaa deres Tid og Penge ihjel.

Den yngre af de to Herrer smilede spottende, da han gik forbi det lille Bord, og mønstrede temmelig insolent den gamle Herre og hans Datter; han havde just staaet i Begreb med at tage til sin Hat, da Isidore hurtigt holdt sin Parasol for Ansigtet.

De gik begge et Par Skridt ned ad Alleen, vendte saa om igjen og bleve staaende i Nærheden. Isidore bed sine smaa Læber fast sammen, da hun bemærkede dette, og Oberstens Mine formørkedes.

„Ah voilà — den smukke Marquis, — hvem Pokker kan have betalt hans Gjeld og givet ham Reisepenge til at flanere for her? — Se ikke op, Isidore!“

Isidore rørte sig ikke og trak kun i Hundens Sløife.

„Ventre saint gris“, vedblev den Gamle, idet han kastede et harmfuldt Blik paa de to Mænd, der talte livligt sammen og syntes ugenert at gjøre deres mokante Bemærkninger om Parret, „Pokker tage de uforskammede Karle, det ender med, at jeg en skjøn Dag bliver nødt til at gjøre op med dem!“

Et haanligt Smil gled over Isidores Ansigt, hun dreiede sig lidt om, saa at hun vendte Ryggen til de to Herrer.

I dette Øieblik saae hun Walther, der langsomt og bestandigt søgende ved Vennens Arm kom gaaende ned ad Alleen. Pludselig opdagede nu ogsaa han Gjenstanden for sin Utaalmodighed tæt foran sig, han rødmede stærkt, puffede med Albuen til Kirchheim og tog Hatten af til en dyb, ærbødig Hilsen. Isidore og hendes Fader besvarede den høfligt, de to før nævnte Herrer saae spottende og noget forundret hen paa Walther og Kirchheim, saa lo de høit og gik bagefter dem, medens Obersten blev rød og Isidore bleg af Vrede.

„Naa, har jeg sagt formeget — er hun ikke bedaarende, har Du nogensinde i dit Liv seet en smukkere ung Pige?“ spurgte Walther enthusiastisk, medens de gik.

„Hun er virkelig paafaldende kjøn“, svarede den unge Lærde temmelig kjøligt, „jeg gratulerer Dig til Bekjendtskabet og siger *pater peccavi*, hun og hendes Fader seer yderst respectable ud.“

„Seer Du, Kirchheim, det sagde jeg Dig jo strax!“ udbrød Walther med Enthusiasme. „O, hvilken himmelsk Skikkelse, hvilken Englerenhed i disse Træk, og hvor god den gamle Herre, hendes Fader seer ud!“

„Det er virkelig en statelig Mand, ret en Type paa en gammel fransk Officier.“

„Syntes Du ikke ogsaa, at hun besvarede min Hilsen meget venligt, som om hun var glad over at se mig igjen?“ vedblev Walther, lutter Fyr og Flamme.

„Naa, oprigtig talt, hendes Hilsen var høflig, men til at opdage mere i den end en venlig Tak for din Reverens, er jeg ikke Kjender nok. — Hvad Du dog paa engang er bleven for en Durkløber, kjæreste Karl, Du sætter mig ordentlig i Forbauselse, jeg kjender Dig slet ikke fra den Side, gamle Ven“, svarede Kirchheim, „Du har ikke været saa rask paa det før — forresten, endnu engang, Karl, jeg mener Dig det godt, tag imod et Raad, vær forsigtig med at knytte Bekjendtskaber, man er her i Baden udsat for altfor mange Farer og Skuffelser.“

„Men, kjære Kirchheim, hvorfor gjentager Du nu det?“ afbrød Walther ham bebreidende og utaalmodig; „for det Første bliver jeg jo kun et Par Dage her, og saa kan Du dog umuligt for Alvor mene, at det er nødvendigt, at advare mig mod de Mennesker. Hvis Nogen bærer Sjælens Adel og høi Fødsel skrevet paa sin Pande, saa er det da den unge Pige, og man kan da umuligt antage hendes Fader, en fransk Oberst, for et farligt Menneske, en Industriridder!“

„Naa, Du behøver da ikke ligestrax at fare

op", svarede Kirchheim, der morede sig over Walthers Ophidselse, „jeg taler jo slet ikke specielt om dine nye Bekjendte: jeg mener kun saadan i Almindelighed, at det her aldeles ikke Alt er Guld, der glimrer; jeg fortænker Dig jo slet ikke i, at Du synes om den smukke, unge Pige, — oprigtig talt, jeg synes selv overordentlig godt om hende, men se dine Folk lidt nøiere efter i Sømmene, inden Du forelsker Dig over Hals og Hoved i hende — koldt Vand i Blodet, gamle Dreng! — Og nu maa jeg overlade Dig til din Skjæbne, jeg maa hjem, Onkel venter vist allerede paa mig — altsaa Gud befalet og paa Gjensyn!"

Walther var alene. Hans Hjerte bankede stærkt af Sindsbevægelse og Glæde. Hans Undseelse afholdt ham fra, strax at nærme sig Damen, men han holdt sig skadesløs for dette Savn ved at stille sig hen bag et Træ og derfra stjaalent at iagttage hende.

Da der saa tilfældigt blev et Bord ledigt i Nærheden af ham, tog han Plads ved det og fortsatte skjult bag Mængden denne Beskjæftigelse med uformindsket Iver; saaledes var han alene i sin sværmeriske Ekstase. — Nei, ikke alene! — han saae jo hende, han svælgede i Synet af hende; han kunde ikke mindes, nogensinde i sit Liv at have følt noget Lignende som denne Bevægelse, de mest berusende Billeder omsvævede hans Sjæl, hans Phantasi skabte stadigt nye henrivende Forestillinger og hensatte ham i en Rus, der syntes at give ham Vinger, som bar ham langt bort fra denne prosaiske Jord. Dertil den skjønne Musik, de paradisiske Omgivelser, Solskinnet der ude, den bløde Skygge og de susende Trætoppe ovenover ham, — hvad Under, at alt dette fik den unge Mands Bryst til at svulme og gik ham til Hovedet som en kostelig Champagnerus.

Efter en Stund tog han sin elegante Notitsbog op af Lommen, lagde den foran sig paa Bordet, holdt Blyanten til Læberne og stirrede tankefuld op mod Skyerne, saa fæstede han endnu engang som beruset sit Blik paa Isidore og begyndte at skrive.

Var det Notitser, — enkelte poetiske Tanker eller maaske Vers, som han kradsede ned? Jeg veed det ikke og formoder kun det sidste. Maaske har han senere tilegnet den unge Dame, der begeistrede ham til dem, Versene, og derved aflokket hende et velbehageligt eller spottende Smil, alt eftersom — for Efterverdenen gik de desværre tabt.

Spot ikke! — Hvem har ikke selv i en lignende Situation prøvet sine Vinger!

Først den almindelige Bevægelse omkring ham, der opstod da Concerten var forbi, førte Walther tilbage til Jorden.

Han stod langsomt op og fulgte saa den almindelige Menneskestrøm, for ikke at tabe Isidore afsyne.

Hans Utaalmodighed efter at nærme sig hende, skulde dog endnu sættes paa en temmelig haard Prøve, da han pludselig midt i Mylret stødte paa en af de Familier fra Hamburg, hvis Navne han i Middags havde læst i Kurlisten. Under andre Forhold vilde det have været ham en stor Glæde at træffe Familien her, saameget mere som to meget smukke, unge Piger hørte til den, og disse sendte ham saa venlige Blik fra deres straalende Øine og rakte ham deres smaa Hænder til et hjertigt Velkommen — men nu havde Walther kun *et* Ønske: saa hurtigt som muligt at slippe bort fra dem.

Dette lykkedes ham imidlertid ikke saa let; man overvældede ham med Venligheder og Spørgsmaal, Alle talte paa engang til ham, som det pleier at gaa ved saadanne uventede Møder, man tvang ham ovenikjøbet til at sætte sig ned og fortælle om Hjemmet.

Walther sad som paa Naale paa sin lille Rørstol og maatte, enten han vilde eller ikke, give Svar paa Tiltale. Han maatte slaa sig tiltaals og ovenikjøbet smile ad de Vittigheder, som flagrede frem og tilbage, thi disse Hamburgere vare gemytlige Folk, og de unge Damer skaanede ham aldeles ikke med deres Drillerier over hans forandrede ydre Menneske. Han undrede sig tilsidst selv over, hvor meget og pludselig han havde forandret sig i de faa Timer, hvor lidt de gamle Bekjendte interesserede ham, deres smaa Fortællinger og Anekdoter, Spørgsmaalene om Forretninger og Kurser, de smukke Pigers Koketteri, og navnlig, i hvor høi Grad det lille Ord „Mark", som derhjemme havde havt en sand Trylleklang for ham, havde mistet saa meget af sin gamle, magnetiske Kraft.

Tredie Kapitel.

Desto gladere var Walther, da han efter dette ufrivillige Ophold havde fundet en passende Grund til at slippe bort fra hine Altforelskværdiges Garn. Rigtignok var der ikke Spor af Isidore de Barre at opdage, men han havde før øinet det sidste Glimt af hendes Kjole i Retning af Kolonnaderne, og han styrede nu ufortøvet løs paa disse.

Efter en kort Søgen var han saa lykkelig at finde hende. Isidore og hendes Fader stode foran den Marxske Boghandel og betragtede de udstillede Bøger, Kobberstik og Aquareller.

Hans Hjerte bankede stærkt, da han gik op ad de brede Trin, han straalede over hele Ansigtet, alligevel var han ved sin medfødte Undseelse slet ikke hyggelig tilmode, da han med smaa Skridt nærmede sig Isidore; han vidste jo ikke, om han turde vove at tiltale hende, og at hun selv vilde komme ham imøde, turde han ikke nære det fjerneste Haab om. Han vilde dog

FRA HELLEBÆK — ORIGINALTEGNING AF CARL O. J. LUND

saa gjerne være sammen med hende! — Han gik forbi Kunsthandelen, uden at man lagde Mærke til ham, han naaede Enden af Kolonnaden og vendte om igjen — hans Skridt bleve mindre og mindre, hans Haab sank endnu dybere; — da, just som han for anden Gang vilde gaa forbi dem, vendte Isidore sig som tilfældigt om og blev ham vaer. Et venligt Smil gled over hendes Træk, hun saae paa ham ganske som paa en gammel Bekjendt og drog ham øieblikkelig nærmere, ved usynlige Traade.

„*Ah, Monsieur, vous voilà*", sagde hun muntert, „det glæder mig at se Dem igjen, hvad synes De saa om Baden?"

Walther flagrede for fulde Seil ind i Garnet. Hendes Smil, hendes søde Stemme, hendes hjertelige Imødekommen gjorde ham helt fortumlet af Lykke.

Forlegen, som hans Væsen var, greb han den fremrakte Haand, og bøiet over denne fremstammede han nogle franske og tydske Talemaader, af hvilke Isidore smilende forstod, hvor meget det glædede ham at se hende igjen, og hvor taknemmelig han var for hendes store Venlighed.

Og hun syntes lige saa lidt at lægge Mærke til hans Forlegenhed, som en Dronning, hvis Glans røver en af hendes stakkels Undersaatter Holdning og Mæle, og det var paa den anden Side den unge Dames lette og behændige Optræden, der med sin egen Sikkerhed hjalp Kjøbmanden ud over hans Forlegenhed.

Hun havde en vis afsleben, elskværdig Optræden, som imponerede og behagede Karl Walther — hun behandlede ham ganske som en Bekjendt og syntes slet ikke at bemærke hans Forlegenhed og det Usammenhængende i hans Ord. Idet hun saaledes taktfuld oversaae hans første Forlegenhed, gjengav hun ham hans egen Sikkerhed, hun ligesom rakte ham Haanden for igjen at bringe den Vaklende i Ligevægt.

Man træffer denne Evne langt sjeldnere hos unge og især ugifte Damer, end hos modnere Kvinder med større Livserfaring; man veed ogsaa, hvor let den bliver farlig for unge Mænd.

Naar dette saa ofte i Livet allerede er Tilfældet ved en Kvinde paa tredive til fyrgetyve Aar, hvor meget mere saa ikke ved en ung Pige som Isidore, hvis rige naturlige Fortrin fremhævedes af et ødselt, smagfuldt Toilette.

Dette søde Smil, dette saa frimodige og tiltalende Væsen, denne naturlige Optræden vare Isidores hovedsageligste Tiltrækningsmidler, — er det saa underligt, at disse udøvede deres fulde Virkning paa en saa uerfaren, godtroende og forfængelig Herre som Karl Walther.

Imidlertid stod Obersten endnu og saae paa Aquarellerne — han lod til slet ikke at bemærke, at hans Datter ikke længer var hos ham.

„Naa, fortæl mig saa, hvad De synes om at være her?" spurgte den unge Dame muntert. „Har De allerede seet Dem om i Anlægene, Hr. — aa, undskyld, hvad er det De hedder?"

„Karl Walther, Frøken."

„Comment Carl — Charles, *n'est-ce-pas?*"

„Meget rigtigt — Charles Walther."

„Hvor boer De?" vedblev den unge Pige, idet hun begyndte med smaa Skridt at gaa nedad Kolonnaden og derved satte sin Parasol med det lange Skaft mod Fliserne med en Gratie, som en Marquise à la Louis XIV kunde have misundt hende.

„I „Badischer Hof", Mademoiselle."

„Og De synes om det der — De er fornøiet? Naturligvis, naturligvis, for i „Badischer Hof" er der udmærket."

Foreløbig kan jeg ikke klage", sagde Walther, „Værelset er svalt og behageligt, og Dineren var fortræffelig."

„Naa, for et Par Dage gaaer det nok an", vedblev Isidore, „men ved et længere Ophold vilde jeg dog raade Dem til at tage et Privatlogis, da Priserne der ere exorbitante. — Men De er maaske en Krøsus?" tilføiede hun med et muntert, tilsyneladende naivt Smil og saae Kjøbmanden skjelmsk ind i Ansigtet.

Denne bed da ogsaa strax paa Krogen; han slog Øinene ned og svarede, idet han drapperede sig i falsk Beskedenheds Kaabe, der dog gjennem alle Folder og Huller lod hans Pengestolthed skinne frem: „Det er jeg desværre langtfra, naadige Frøken, men paa Reiser sætter jeg Behagelighed over Alt og seer ikke paa Skillingen, overhovedet for den korte Tid, jeg opholder mig her, kommer det for mig ikke an paa, om jeg giver et Par Mark mere eller mindre ud, — man lever jo kun engang!"

„Det har De fuldkommen Ret i", indrømmede den unge Dame. „Jeg haaber, De vil forlænge Deres Ophold her nogle Dage."

Walther bukkede smigret.

„I den varme Saison gives der virkelig ikke et skjønnere og mere amusant Opholdssted, end Baden-Baden. Opgiv De blot den Ide, at ville bereise Schweiz og Italien i Juli — hvilket Indfald! Det vilde De kun have ringe Glæde af, det vil sige, hvis De da ikke reiser i Forretninger — hvad jeg jo ikke kan vide."

„Aa nei, kun for min Fornøielse!" protesterede Karl Walther livligt; det var ham en Rædsel at blive antaget for en *Commis voyageur* — „kun for min Fornøielse!"

„Naa, saa kan jeg forsikkre Dem, at Fornøielsen kun vil blive saa som saa, 30 Grader Reaumur i Skyggen, daarlig Udsigt og støvede Veie — og saa dette afskyelige Utøi i Italien, disse afskyelige Lopper! — Puh — De kjender det ikke, men det gjør jeg!" tilføiede hun med Eftertryk.

Walther fik først en ærbar Skræk, blev saa betænkelig og svarede efter nogen Tøven: „Jeg

troer selv, at jeg til en Reise i Syden ikke har valgt den heldigste Aarstid; men jeg har tidt og udførligt drøftet min Reiseplan med mine Søstre derhjemme, at disse vilde blive forbausede, naar jeg opgav den saadan uden videre. — Mine Vexler lyde desuden paa Zürich og Venedig — imidlertid vilde det dog være raadeligt, hvis De mener det, at tilbringe de nu saa varme Dage her — her er jo ogsaa smukt! Og De mener virkelig, naadige Frøken, at der for Øieblikket ikke vilde være god Udsigt i Schweiz?"

„*Des brouillards et de la pluie — rien que ça*", forsikkrede hun bestemt, „der er afskyeligt, Saisonen begynder der først i Slutningen af August, naar Dagene blive kortere."

De havde nu naaet Enden af Kolonnaden og vendte om, for igjen at promenere nedad den.

Obersten stod endnu udenfor den Marxske Kunsthandel og studerede gjennem Pincenez'en Aquarellerne, uden at ændse de To. Først da hans Datter slog ham med Fingeren paa Albuen, vendte han sig hurtigt om og opdagede hende i Følge med en fremmed Herre.

„Tillad, kjære Fader", sagde Isidore venligt, „at jeg præsenterer Hr. Charles Walther fra Hamburg for Dig — den samme Herre, som imorges saa elskværdigt tog mig under sin Beskyttelse."

Walther bukkede dybt. — Man kunde ikke se noget mere Værdigt og Vindende, end den Maade, hvorpaa Colonel de Barre bød den unge Fremmede velkommen.

„*Très enchanté de faire votre connaissance, Monsieur*", sagde han og trykkede hans Haand, „min Datter har allerede fortalt mig om Dem og jeg selv saae Dem i Eftermiddags under Concerten. Hvis hun ikke havde sagt mig, at De er en Tydsker, *parole d'honneur*, vilde jeg have antaget Dem for en Landsmand, for en Pariser. De har aldeles den *goût* i Toilettet — hvad skal jeg sige? — *Eh bien*, — De har fuldkommen den rette *chic*, Monsieur. — Vær mig hjertelig velkommen; jeg haaber nogle Uger at have Nydelsen af Deres Underholdning."

Walther fremstammede smigret og rødmende sin Tak og undskyldte sin daarlige Udtryksmaade i et fremmed Sprog.

„Aa, De mangler kun Øvelsen — De har en fortrinlig Udtale — *en vérité, Monsieur*", svarede den gamle Herre høfligt. — „De har ikke før været i Baden?"

„Nei, Hr. Oberst, det er første Gang, jeg er i denne henrivende Egn."

„Naa, jeg haaber, De ikke saa snart vil forlade den igjen!"

„Tænk blot, Papa", svarede Isidore i hans Sted, „Monsieur vil kun blive her i tre Dage — det er næsten utroligt, han vil i denne Hede til Italien, hvad siger De til det?"

„Til Italien!" udbrød Obersten ganske forbauset, — „*parbleu*, paa denne Aarstid, saa misunder jeg Dem ikke — meget varmt der, meget varmt og yderst usundt under Rishøsten; nu hersker der kun Sygdomme og Feber, overalt den farlige Malaria, — det maa jeg absolut fraraade Dem, saafremt da ikke paatrængende Forretninger nøde Dem dertil."

„Aldeles ikke, Hr. Oberst," svarede Walther, „jeg reiser kun for at rekreere mig; men hvis det er Tilfældet, saa troer jeg det vilde være raadeligst at afstaa fra mit oprindelige Forsæt — jeg finder det saa henrivende her!" tilføiede han med det dumme Forsøg paa at sende et smægtende Blik til den unge Dame ved sin Side.

Denne sænkede de smukke Øienlaag for hans Gløď, og Walther troede endog at se hende rødme, hvad der gjorde ham uendelig henrykt og strax bragte ham til det bestemte Forsæt, at lægge nogle Dage til.

„De kjender endnu ikke Baden", vedblev Obersten. „Hvor i hele Verden, undtagen i Paris, vil De se saa megen Rigdom, Skjønhed og Berømthed, som her, og hvilke henrivende Omgivelser, hvilke behagelige Spaseretoure og Udflugter!".

„Jeg skal i ethvert Fald overveie Sagen", svarede Walther, „og takker Dem for Deres venlige Raad, ogsaa Dem, naadige Frøken!"

„Det er smukt af Dem, Monsieur", sagde Isidore og lod sine straalende Øine hvile paa ham, „vi unge Piger er altid stolte, naar en Herre tager imod vore Raad, og til Løn vil jeg nu vise Dem Freskerne her og derpaa føre Dem ind i det Allerhelligste, i Spillesalene. Gaaer De med, Papa?"

„Med stor Fornøielse", svarede Denne og slog forbindtlig ud med Haanden, og saaledes gik de alle Tre en Stund langsomt fra Billede til Billede.

Walther hørte henrykt paa de Sagn og de Legender, som den smukke, unge Pige paa sin livlige og pudsige Maade fortalte ham som Forklaring til Billederne: om den svenske Rytter, der Allehelgensdag paa Flugten sætter over den rivende Liersbæk, om Mummelsøen paa Hornisgrinde og dens Nymfer, som lokke Vandringsmanden ned i de mørke Vandes bundløse Dyb, og saa videre.

Undertiden berørte hun med sin Finger let hans Arm, for at gjøre ham særlig opmærksom paa Et eller Andet, saa foer det hvergang igjennem ham som en sød Gysen. Endelig vare de færdige med det sidste Freskobillede, Isidore kaldte paa sin Hund, der ligesom en lille hvid Muffe lydigt trippede i Hælene paa hende, tog den paa Armen og sagde: „*A présent, Monsieur*, et Øiebliks Taalmodighed, og jeg skal føre Dem ind i Spillesalen, men først maa jeg skaffe denne Contrebande her af Veien", og dermed ilede hun bort.

Da hun en fem Minuter efter kom igjen uden

Mignonne, traf hun sin værdige Fader med Karl Walther endnu paa samme Sted, just som han var i Begreb med, faderligt deltagende, at advare den unge Mand mod Hazardspillets Fristelser. Med de livligste Farver skildrede den erfarne Mand, hvor let Fristelsen var og Spillets forfærdelige Følger. „Der ligger ganske vist en stor Fristelse i den Tanke", sagde han alvorlig, „med en Napoleon og lidt Chance at kunne vinde en Million, men tro De mig, unge Mand, altfor Mange betale Forsøget med aarelang Anger, med et forspildt Liv — eller en knust Hjerneskal! — De tager mig jo ikke denne lille Formaning ilde op", vedblev han, idet han med et Udtryk af Bonhomie, som fuldstændigt overvældede Walther, gav denne Haanden, „men min Alder og mine Erfaringer maa undskylde mig, — og desuden — det forekommer mig virkelig, jeg veed selv ikke hvorfor, — men jeg føler, at jeg allerede har fattet en levende Hengivenhed for Dem. — De ligner saa meget den uforglemmelige Søn af en gammel kjær Ven og Krigskammerat, — hvad skal jeg sige, — jeg beder Dem indstændigt om at love mig, ikke at spille."

Walther var saa rørt og overrasket, at han med al Varme besvarede Oberstens Haandtryk; saa overrumplet var han, at han just stod i Begreb med at give den saa elskværdige gamle Herre det ønskede Løfte, da dennes smukke Datter intervenerede med et Magtsprog.

„Gjør det ikke", sagde hun, idet hun rystede sine lange Lokker og med sit mest forførende Smil traadte hen til dem, „jeg be'er Dem, giv ikke et saa taabeligt Løfte, Monsieur Charles Walther, De vil fortryde det."

„Men Isidore!"

„Men Papa", udbrød denne temmelig heftigt med et fornærmet, forkjælet Barns Mine, „De skal ikke ødelægge mig Fornøielsen. Jeg kommer just for at føre Monsieur ind i Spillesalen, som jeg havde lovet; og at gaa ind i Salen, uden at spille, blot for at se til og betragte Kokotterne, ovenikjøbet i en saadan Temperatur som idag, *parbleu*, det vilde være en altfor haard Opgave."

Faderen virrede bekymret og gnaven med Hovedet. „Du veed, hvor nødigt jeg seer, at Du spiller, min Datter — husk paa, hvor tidt og hvor indstændigt jeg har advaret Dig. — O, Monsieur", vedblev han, henvendende sig til Walther, „De seer, naar Børnene blive ældre, voxe de En over Hovedet."

„Men kjære Papa", begyndte Isidore paany, „jeg vilde jo blot foreslaa Hr. Walther at oprette en lille Aktiebank paa fem, sex Napoleons sammen med mig, det kan man da ikke kalde at spille, *ce n'est qu'un passe-temps*, og det kan da Ingen se noget Ondt i."

„Gjør hvad Du vil", svarede den gamle Herre, der, som det lod til, kun nødigt gav sit Samtykke, „men husk paa Ordsproget: giver man Fanden een Finger, tager han hele Haanden."

Hendes korte Svar paa disse Ord blev givet saa lynsnart, at Walther ikke kunde forstaa det, men det maatte have været noget sjelden Pudsigt, da den ellers saa alvorlige Fader brast i en skraldende Latter.

„*Eh bien — eh bien*, — paa den Maade faaer Du altid Ret!" sagde han endelig. „Gaa saa i Guds Navn, *ma petite*, gjør som Du vil, jeg kommer om et Kvarterstid — *au revoir*, *Monsieur; au revoir*, mit Barn!" — Han var allerede gaaet et Stykke, da han vendte om, kom tilbage og hviskede til Walther: „Spil nu ikke for meget bort, ikke mere end fem Napoleons — lover De mig det?"

„La-la-la — ingen Hemmeligheder i godt Selskab, — Deres Arm, min Herre!" — Derved forhindrede den unge Dame for anden Gang Kjøbmanden i at give sit Løfte, og forat undgaa lignende Episoder, hvilke hun syntes at betragte som ligesaa mange Attentater mod hendes Fornøielsesplan, gik hun hurtigt med denne henimod Salsdørene.

„Saadan en fransk Dame er dog et ganske andet Væsen, end vore kjedelige tydske unge Piger", tænkte Walther i al denne Tid, — „ogsaa Forholdet mellem Forældre og Børn forekommer mig at være et helt andet, end hos os, — Børnene blive der længe før selvstændige og slippe meget lettere bort fra Forældrenes ledende Haand, deraf ogsaa denne Sikkerhed og Bestemthed, der imponerer os saa meget. — En tydsk ung Pige fra Isidores Sphære vilde man bebreide denne fri og uafhængige Optræden, den vilde ikke klæde hende og give Anledning til Folkesnak, men hos *hende* lader det Altsammen saa naturligt, det klæder hende saa godt, det passer saa fuldkomment til hendes Miner og Bevægelser; aa, hun er sandelig en fortryllende Skabning. — Og hvilken agtværdig, venlig gammel Herre hendes Papa er", tænkte han dernæst, gaaende ved Siden af Isidore, — men allerede gik Dobbeltdørene op, allerede hørte han hin sagte Summen, afbrudt af mumlede uforstaaelige Ord, Kuglernes Rullen og Pengenes Klirren — helt nye og usædvanlige Indtryk greb ham, — han befandt sig for første Gang i en fashionabel Spillesal — han stod foran den store Moloch.

Fjerde Kapitel.

Walther blev staaende et Øieblik forbauset og blændet. Salenes pragtfulde Decoration, Loftsmalerierne, de svære, i rige Folder nedhængende Portièrer, Uhrene paa de brede Marmorkaminer. Silketapeterne, Fauteuilerne og Sophaerne langs Væggene, den pyntede Mængde, de raslende Rober, funklende Øine og Brillanter, de blændende

Skuldre og nydelige Fødder overalt, hvorhen han saae, gjorde ham helt fortumlet. — En tæt Mængde pyntede Damer og Herrer stod omkring Spillebordene eller kredsede om dem, paa Siddepladserne langs Væggene havde et rigt Flor af smukke ældre og unge Damer taget Plads. Enkelte Par converserede der sagte med dæmpet Stemme, man vedligeholdt et livligt Spil med Øine og Vifter; en Herre i et Hjørne talte i Smug smilende, med et af Ophidselse blussende Ansigt, sine nys vundne Kontanter, medens der ovre en ældre, fornem udseende Herre syntes at hviske Behageligheder til en billedskjøn ung Pige.

Da Walther derpaa med sin Dame traadte nærmere hen til det forreste Spillebord, saae han Spillernes ophidsede eller fortrukne Ansigter, som omgave det. Store Summer Penge, løse og i Ruller, hele Rækker af Dalere og Sedler i forskjellige Smaapakker laa der i Æsker eller aabent, synlige for de Omstaaende, midt paa Bordet. Der sade Croupiererne med deres ligegyldige Miner, holdende Râteau'en i Haanden, opmærksomt speidende; en af dem dreiede Roulettens Hjul, kastede Kuglen og mumlede: *„Rien ne va plus — quartorze, rouge, pair et manque“* — saa fløi Pengestykkerne, Skraberne tog Pengene ind fra Numrene og Kolonnerne, og paany mumlede Croupieren sit: *„Faites votre jeu, Messieurs!“* paany bleve høie Indsatser vovede, vundne og tabte.

Fra Rouletten førte hans Ledsagerinde ham hen til *Trente-et-quarante.* Der blev Gevinst eller Tab istedetfor ved de rullende Elfenbenskugler afgjort ved to Rækker smaa Kort, som Croupieren talte foran sig paa det grønne Bord.

Der gik det stille og høitideligt til som i en Kvækerforsamling, mange Tusinder vandtes og tabtes her med hvert Udtræk. Spillerne (Galleriet) bestode mest af ældre Damer, ofte i modbydelig dybt nedskaarne svære Rober, paa hvis sminkede og visne, af Lidenskaber fortrukne Træk alle Laster foruden Tidens Tand havde efterladt deres tydelige Spor; kun de graadigt funklende Øine beviste, at der endnu var Liv i disse oppudsede Ruiner. Mænd med gustne Ansigter og elfenbensglatte Isser, ved aarelangt vildt Levnet indtørrede som Mumier, med hele Ruller af Guld foran sig, spillede her Dag ud og Dag ind om Tusinder og atter Tusinder. — Det var den eneste Beskjæftigelse, som endnu for et Øieblik var istand til at sætte disse udbrændte Vulkaner i Flammer.

(Fortsættes.)

Man græder langt lettere over Scenens Sørgespil end over Livets.

De Lykkeligste ere de, der drømme sig ind i Lykken.

Hellebæk

Sangrige Danmark, Du Moder til Helte,
Smilende mildt under Bølgernes Dans,
Aldrig jeg skued dit søgrønne Bælte,
Smykket med Perler, i skjønnere Glans.

Alt hvad er spredt for den Vandrendes Øie
Rundt i vort Land, det har samlet sig her,
Kornrige Dale med grønklædte Høie,
Indsø med Hav og de deiligste Træer;

Duftende Kløver bag dæmrende Skove,
Mægtige Bøge, der speiles i Vand,
Roser, der blusse ved rullende Vove,
Rislende Bække, der lege ved Strand.

Snekker, der Vei gjennem Dybet sig baner,
Færdes paa Søen i tusinde Tal,
Glide paa Bølge, lig snehvide Svaner,
Himlen sig speiler i Vandets Krystal.

Stormen dog vexler med solklare Dage,
Kattegat bruser mod Sverriges Strand,
Kullen det kaster mod Danmark tilbage,
Deiligt at se er det stormende Vand.

Uveiret svinder, og Maanen sig hæver,
Klar som en Aand, der opstiger af Muld,
Lysende Drømme paa Bølgerne svæver,
Vandet sig blander med Straaler af Guld.

Alferne Vei over Lysbroen finder,
Lege med Maanskin, med Luft og med Hav,
Kronborg jeg seer med de glimtende Tinder
Kneisende stolt over Seklernes Grav.

Langsomt nedstiger den dalende Maane,
Solen forjager den flygtige Sky,
Nærmere skuer jeg Sverrig og Skaane,
Venskab fornyes, naar Taagerne fly.

Deilige Strand, med vor Oldtid fortrolig,
Fremtidens Syner dog ligge dig nær;
Kunde jeg vælge paa Jord mig en Bolig,
Visselig troer jeg, jeg valgte den her.

C. Hauch.

Tizian

II

Stillingen som Statsmaler beklædtes for Øieblikket af gamle Bellini, der trods sine halvfemsindstyve Aar endnu ved talrige Medhjælpere var istand til at opfylde de beskedne Krav, Signoriet stillede til ham. Forholdet mellem den tidligere Elev og hans gamle Mester maa have været noget kjøligt, da Tizian i 1513 ligefrem gik ud paa at arve den Gamle i levende Live. Under Foregivende af flere Tilbud udenlands fra, ansøgte han Regeringen om Tilladelse til at male i det store Raads Sal, Bellinis Domaine, og om Expectance paa det første ledige Mæglerpatent, en indbringende Sinecure,

som ophøiede Indehaveren (dengang Bellini) til officiel Maler. Sagtens for at forhindre, at Tizian skulde forlade Venedig, gav Signoriet ham det ønskede Tilsagn og lod ham indrette sig med sine Medhjælpere. Bellini fandt sig dog ikke i saaledes at blive skubbet tilside, han beraabte sig paa sit gamle Privilegium, og Tizian maatte lade sig nøie med mindre Begunstigelser og vente. Først efter Bellinis Død, i 1516 rykkede han fuldstændigt ind i hans Plads, og samtidig blev der truffet den Aftale, at Tizian herefter skulde være ene om Arbeidet, med Udelukkelse af de Malere, som hidtil havde arbeidet sammen med ham. Dette Privilegium indbragte ham 600 Kroner om Aaret og fritog ham for visse Afgifter, til Gjengjeld var han forpligtet til at male de efterhaanden regerende Doger mod en fastsat Betaling af 40 Kroner for hver. Han malede ialt fem Doge-Portraiter. Det kan bemærkes, at Tizian paa dette Tidspunkt af et næsten hundredaarigt Liv i uafbrudt kunstnerisk Arbeide var fyrgetyve Aar gammel. Samme Aar, 1516, foretog han sin første Reise til Hoffet i Ferrara, hvortil der foruden Portraiter af Hertug Alfonso og (?) af hans Gemalinde Lucrezia Borgia knytter sig de to interessante Malerier: „Venusfesten" og „Bacchanter", som begge behandle classiske Emner. To Aar senere udførte han, for Høialteret i Frari-Kirken, et af hans mest berømte Værker, „Assunta" (Maria Himmelfart), som nu findes i det venetianske Academi. Det vakte uhyre Opsigt, og var virkelig af en Storhed i Compositionen og en Farve-Virkning, som Italien ikke havde seet Magen til. Signoriet var dog mindre fornøiet, det havde lagt Mærke til, at Tizian forsømte sit Arbeide i det store Raads Sal.

Tizian stod nu paa sin Berømmelses Tinde. Ved 1521 malede han et Billede af S. Sebastian for den pavelige Legat i Brescia (et Maleri, hvoraf der findes talrige Gjentagelser), og Kjøberne flokkedes om hans Værker. I Begyndelsen af Tyverne giftede han sig med en Dame, Donna Cecilie — vi kjender kun hendes Fornavn — hendes første Barn, Pomponio, blev født i 1525, og to, eller maaske tre andre Børn fulgte efter. I 1526 blev han bekjendt med *Pietro Aretino,* den indflydelsesrige og dristige literaire Fribytter, der spiller en saa mærkelig Rolle i Datidens Historie. Et nøie Venskab knyttede de to Mænd sammen. Tizian sendte et Portrait af ham til Hertugen af Mantua. I August 1530 ramtes han af en stor Sorg, idet hans Hustru døde, efter at have skjænket ham en Datter, Lavinia. Han flyttede nu med sine Børn til et nyt Hjem, og fik sin Søster Orsa til at bestyre sit Hus. Huset er nu vanskeligt at paavise, det laa i Biri grande, dengang en fashionabel Forstad i Udkanten af Venedig, ved Havet, med smukke Haver og Udsigt til Murano. I 1532 malede han i Bologna et Portrait af Keiser Karl V og blev udnævnt til Palsgreve og Ridder af den gyldne Spore, en Ære, som endnu aldrig var bleven nogen Maler tildel.

Den venetianske Regering havde imidlertid tabt Taalmodigheden overfor Tizians Forsømmelighed i Opfyldelsen af sine Pligter som Statsmaler og opfordrede ham i 1538 til at tilbagebetale de Penge, han havde modtaget, uden at give Vederlag for dem; og *Pordenone,* hans gamle Rival, blev ansat i hans Sted. Men Aaret efter, 1539, døde Pordenone, og Tizian, som imidlertid var gaaet i sig selv og endelig havde taget fat paa et af Billederne til Raadssalen: „Slaget ved Cadore eller Spoleto", blev atter indsat i sin Stilling. Dette store Maleri, som nu kun kjendes fra Fontanas Stik og en Skitse af Tizian selv (i Uffizierne), gik tilligemed de øvrige Arbeider, han leverede til Palazzo San Marco, tilgrunde ved den store Brand i 1577.

I 1540 modtog han en Pension fra D'Avalos, Marquis del Vasto, og en Livrente paa 1000 Kr. (som senere blev fordobblet) fra sin keiserlige Velynder, Carl V. En anden Indtægtskilde var en Kontrakt, som han opnaaede i 1542, hvorefter han skulde levere Korn til Cadore, som han besøgte næsten hvert Aar, og hvor han nød megen Anseelse. Tizian eiede en Villa i Nærheden deraf, og herfra har han sikkert gjort sine Landskabsstudier. Den saakaldte Tizians Mølle, som stadigt sees paa hans Studier, ligger i Collontola, i Nærheden af Belluno. I 1546 aflagde han et Besøg i Rom, hvor han blev udnævnt til Æresborger; den samme Ære var bleven Michelangelo tildel i 1537. Han kunde paa samme Tid have efterfulgt Maleren Fra Sebastiano i hans Stilling som Piombo, et Embede, der bestod i at trække i Cistercienserkutten, medens de pavelige Buller bleve forsynede med Blyseglet, og lønnedes med 800 Scudi om Aaret. Tizian havde neppe havt Betænkeligheder ved at blive Munk for at opnaae en saa vellønnet og lidet byrdefuld Bestilling, hvis han ikke i 1547 var blevet kaldet til Augsburg for at male Carl V. og andre fyrstelige Personer. Han var der igjen i 1550 og malede da Portraitet af Philip II., som blev sendt til England og bidrog saa mægtigt til at støtte Prinsens Beilen til Dronning Marys Haand. Aaret forinden havde Tizian trolovet sin smukke Datter Lavinia, som han elskede saa høit og har malet gjentagne Gange, med Cornelio Sarcinelli de Serravalle; hun havde, efter sin Tante Orsas Død bestyret Huset for Faderen. Hendes Bryllup fandt Sted i 1554. Hun døde i Barselseng 1560. Aarene 1551 og 1552 vare blandt dem, i hvilke Tizian arbeidede mindst flittigt, en Omstændighed, som dog ikke er overraskende overfor en Mand paa henved 75 Aar. I 1555 overværede han Conciliet i Trient, hvorom hans ypperlige Maleri eller udførte Skitse i Louvre bærer Vidne. Trods Alt hvad man har paastaaet, var han aldrig i Spanien. Tizians Ven Aretino døde pludse-

lig i 1556, og en anden Ven, Billedhuggeren og Architecten Sansovino, i 1570.

Ved Tizians europæiske Berømmelse og rige Indtægtskilder skulde man ikke tro, at han har været tvungen til at skrive Rykkerbreve, især naar Skyldneren var Herre af Spanien og det amerikanske Indien; men bestandig maatte han besvære sig over, at han ikke fik Penge for sine Malerier og at hans Pensioner udebleve, og samme Aar, han døde (i Februar), opregner han de talrige Malerier, han havde afsendt i de sidste tyve Aar, uden at have modtaget Betaling for dem. Der er virkelig Grund til at tro, at alle hans Pensioner og Privilegier, uagtet deres betydelige nominelle Beløb, kun gav meget usikkre Indtægter. Det er bleven fremhævet, at i Sommeren 1566 (da han blev valgt til Medlem af Academiet i Firenze) gav han en officiel Beretning om sine Indtægter og anførte de forskjellige Poster tilsyneladende under deres Værdi; sin Gage og sine Pensioner nævnede han slet ikke. Maaske var der gyldig Grund dertil.

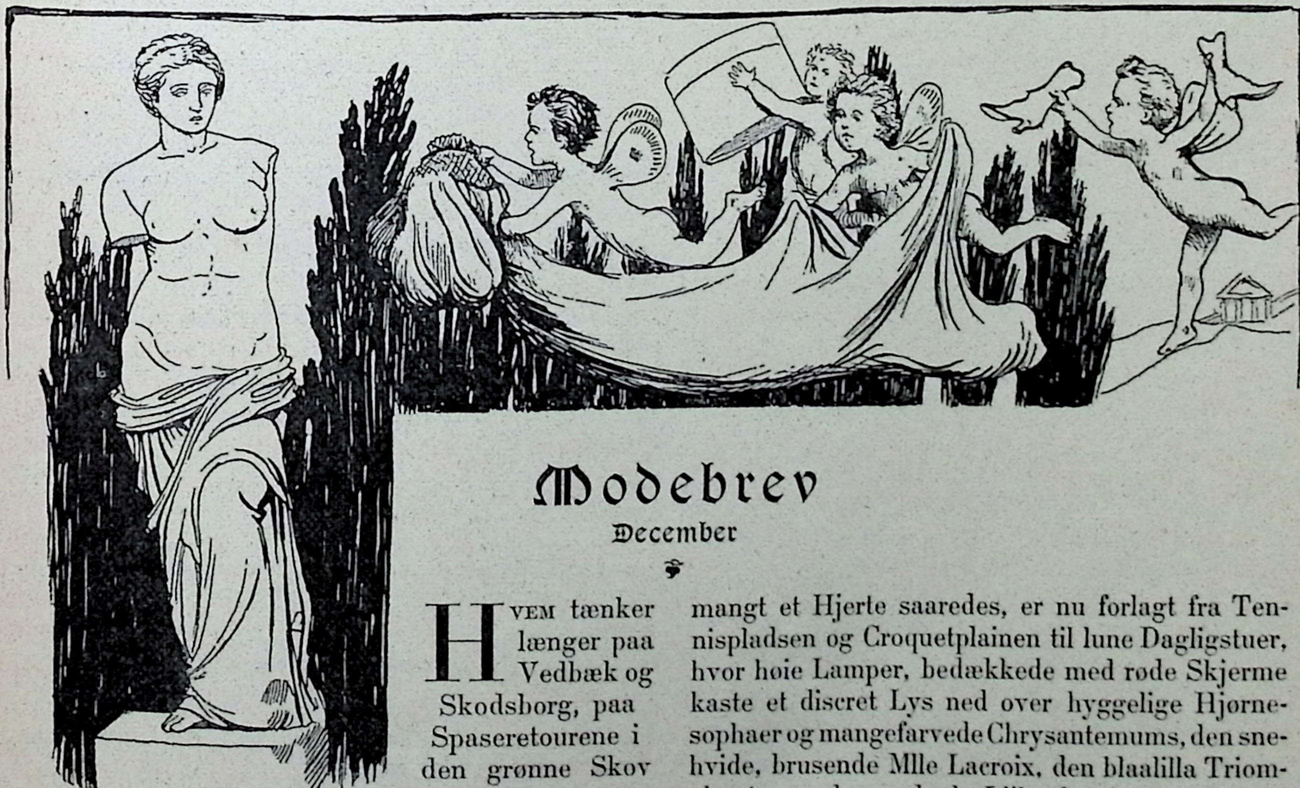
I September 1565 tog Tizian til Cadore og tegnede Decorationer til Kirken i Pieve, tildels udførte af hans Elever. En af disse er en „Forklaring“, en anden „Maria Himmelfart“ (nu i San Salvatore i Venedig), betegnet „*Titianus fecit*“, efter Sigende som en Protest mod Nogle, der stiklede til den gamle Mands svigtende Kræfter.

Han vedblev at modtage Bestillinger lige til det sidste. Han havde valgt det Sted, hvor han vilde begraves, i Crucifix-Capellet i Frari-Kirken, og som Vederlag herfor tilbød han Franciskanerne et Maleri af Pietà, der forestillede ham selv og hans Søn Orazio foran Frelseren, en anden Figur i Compositionen var en Sibylle. Dette Arbeide var næsten fuldendt, da der opstod nogen Uenighed angaaende det, og han bestemte nu, at han vilde begraves i sin Fødeby Pieve.

Tizian var 99 Aar gammel, da Pesten, som dengang rasede i Venedig, bortrev ham d. 27. August 1576. Han blev alligevel begravet i Sta. Maria dei Frari, efter den første Bestemmelse, og Palma il giovine (den unge) fuldendte hans Pietà. Han ligger begravet i Nærheden af sit eget berømte Maleri: Madonna di Casa Pesaro. Intet Mindesmærke betegnede hans Grav, indtil Canova udførte det bekjendte Mindesmærke. Umiddelbart efter Tizian døde hans Søn og Medarbeider Orazia ligeledes af Pest. Hans Hus med dets mange Kostbarheder blev paa samme Tid plyndret af en af de omstreifende Tyvebander, som havde frit Spil i Dødens By.

Al. S.

Modebrev

December

Hvem tænker længer paa Vedbæk og Skodsborg, paa Spaseretourene i den grønne Skov eller Rotourene om Aftenen paa Øresund, medens Maanen sad gul og rund paa Himlen og indhyllede Alt omkring sig i et phantastisk Skjær! Kamppladsen, hvor mangt et Hjerte saaredes, er nu forlagt fra Tennispladsen og Croquetplainen til lune Dagligstuer, hvor høie Lamper, bedækkede med røde Skjerme kaste et discret Lys ned over hyggelige Hjørnesophaer og mangefarvede Chrysantemums, den snehvide, brusende Mlle Lacroix, den blaalilla Triomphante og den rødgule L'ile de plaisir; eller til store Stuer, hvor Lyset skinner skarpt og klart, hvor Musiken bruser og Par efter Par lyder dens Vink og glider rundt og rundt paa det bonede

Gulv. I en saadan Stue var det, at jeg forleden Aften ved Synet af en ung Pige kom til at tænke paa J. P. Jacobsens Digt:

> Cendrée og lille,
> Frisk og fin
> Som nys udsprungne Blade,
> Med Øine milde,
> Let Carmin
> Paa Kindens hvalte Flade.
>
> Og selve Roben:
> Formen ny
> Et Stof med Striber blanke,
> Som støbt foroven,
> Med en Sky
> Fra Beltets gyldne Skranke.

Hun var sød, ligesom hin lille Pige i Digtet, og at Kjolen var ganske ny, kunde jeg forstaa af den Maade, hvorpaa hun nu og da beundrende lod Blikket glide ned ad den, naar hun troede sig ubemærket. Den var af hvidt, stribet Crêpe de chine. Livet, der var meget nedringet og besat med en Krans af Smørblomster om Halsen, var hegtet i Siden. Nederdelen vid og uden Spor af Slæb. Om Livet et guldgult Silkebelte samt guldgule Silkestrømper og Sko.

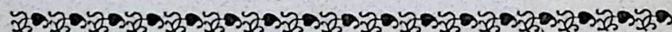
Den Dragt, Skitsen viser, blev baaret af en ung, smuk Frue. Stoffet er Silke og Farven en sart lysegrøn, nilfarvet kaldes den, og dog minder den ikke om Flodens Farve, snarere faaer den En til at tænke paa Foraar, paa nys udsprungne Bøgeblade. Livet er ganske glat og hegtet i Ryggen. Fra hver Skulder løber et Stykke foldet Silketøi, krydses under Brystet og fortsættes hængende ned paa hver Side af Nederdelen. Paa hver Spids er fastsyet en nydelig Aigrette af hvide, romerske Perler. Det fixe Albueærme er afdelt i to Puf og opheftet med en Perleaigrette. Rundt Udskjæringen i Halsen falder, let og brusende, en Flæse af lysegrønt Crêpe de chine, i hvis Folder store, romerske Perler komme tilsyne. Paa høire Side af Nederdelen, der ender i et kort Slæb, er heftet et Bundt af ægte, hvide Fjer, ligeledes foran i Brystet.

Lysegrønne Ruhandsker, Silkestrømper og Sko completterer denne smagfulde Dragt.

Haaret, som er opsat efter sidste Parisermode, minder om den Frisure, vore Oldemødre brugte; ja, vidste jeg ikke bedre, vilde jeg, da jeg betragtede den unge Frue, tro, at salig Oldermo'er havde forladt sin Ramme og var steget ned fra sin Plads paa Væggen, for med Liv og Lyst at deltage i Dansen.

I Paris benyttes som Besætning til Bal- og Selskabskjoler Skind af alle Slags. En sort Atlaskes Kjole med en Kant af Zobel eller Nertz rundt Udskjæringen i Halsen og i Kanten af det korte, vide Pufærme, er det Nyeste af alt det Nye.

Ellis.

Mangen En har saalænge hylet med Ulvene, indtil han selv blev til Ulv.

Mangen En føler sig som en Del af Universet, naar han har en Stjerne i Knaphullet.

Med Frasens Blæsebælg er der reist mangen en Storm.

Det er den rette Bygmester, der bygger paa Mængdens Dumhed.

Naar en Kvinde siger, at hun ikke troer paa Kjærligheden, vil hun dermed sige, at hun gjerne vilde tro paa den.

Stædighed er de indskrænkede Hoveders Konsekvens.

Den unge Mand stræber efter at skaffe sig et Navn, den unge Pige efter at miste sit.

Dagens Tanker ere Drømmens Forældre.

VELASQUEZ:

PAVE INNOCENT X (PAMPILI).

GALLERIA DORIA (ROMA)

P. PETERSENS BOGTRYKKERI

MAASFLODEN VED ZWIJNDRECHT

Fra Holland

ERINDRINGER OG BILLEDER AF LOUIS JENSEN

Der er ikke langt fra Danmark til Holland. Fra Kjøbenhavn kan man naae Amsterdam i fire og tyve Timer ad Jernveien. Men medens „Touriststrømmen“ stadig bølger mod Syd til Schweiz og Italien, mod Vest til Paris eller nordpaa, er det hidtil forholdsvis faa af vore iøvrigt saa meget reisende Landsmænd, der have lagt Touren til Holland; dette Land, som vel i Manges Tanker staaer som kjedeligt, graat og fladt, uden større Naturskjønheder. Og ganske vist, Bjerge som i Norge eller Schweitz, vil man forgjæves lede efter, Sydens blendende Solpragt kan det eiheller byde paa, ja nødes man end til at indrømme, at det er saa fladt som en Pandekage, at det er grønt „over det Hele“ — endogsaa meget grønt — saa eier det dog saa megen landskabelig Skjønhed, saa fine Farveharmonier over de flade Enge med de blinkende Kanaler, saa mange interessante Eiendommeligheder i det Hele taget, at det nok er et Besøg værd. Amerikanerne og Englænderne have forlængst „opdaget“ Holland som Touristland, og de rige Kunstskatte have alt i lange Tider draget Kunstnere og Kunstvenner.

Og Holland er et lille Land, hurtigt at gjennemreise — og der er altid noget tilfredsstillende i at faae meget at se i kort Tid, naar man reiser. Afstandene mellem Byerne ere smaa, Forbindelsen mellem dem let og bekvem og for en stor Del saa behagelig beskaffen, at den Reisende har Valget mellem Jernbane, Sporvogn og Dampskib, ja han kan endogsaa paa enkelte Router opnaae en saa pikant Befordring, som en „trekschuit“, en Baad, trukken af en Hest.

Vi komme imidlertid til Holland pr. Bane, ere paa Grænsen blevne elskværdigt behandlede af de yderst medgjørlige Toldembedsmænd, have stilllet vort Uhr en Time tilbage efter hollandsk Tid og selvfølgelig strax faaet tændt en af de velbekjendte gode og utrolig billige hollandske Cigarer og kunne nu fra Coupéens Vindue nyde Synet af Landskabet, der i Førstningen er noget bakket, hist og her isprængt Lyng og sandede Strækninger, men jo nærmere vi komme Amsterdam bliver mere og mere „hollandsk“, fladt, ganske fladt, hjemligt forresten, ofte mindende om en flad, frugtbar sjællandsk Egn. Storken spanker om paa de udstrakte Enge, hvor de sort-

brogede Koer græsse ved Siden af de sværtbyggede Heste, Horizontens lige Linier hist og her brudte af et rødt Seil fra de usynlige Kanaler eller af en af de utallige Vindmøller med deres sorte Legeme og rastløse, tavlede Arme. En Del af disse Møllers Virksomhed er at male Vandet ud af Engene, men mange af dem ere Savmøller, Oliemøller etc. Hyppigt have de Navne, som „de Windhond“, „de Zwaan“ eller lignende og ere, især i Nord-Holland, ikke sjeldent bemalede med skinnende grønne og røde Farver.

Ensformigt bliver Landskabet egentlig ikke, alle pyntelige og skinne af Renlighed, Hollændernes velbekjendte Dyd, der undertiden drives saa vidt, at man kan se Tjenestepiger med deres Spande, Koste og Haandsprøiter begynde en ordentlig Afvaskning af Husvægge og Fortouge, lige efterat en forsvarlig Regnbyge har besørget det Fornødne i saa Henseende.

Og Byerne fordærve ikke det gode Indtryk. En egen Hygge er i Reglen udbredt over dem, og maleriske og eiendommelige ere de næsten alle, de større naturligvis i mindre Grad — som

VED ZAANDAM.

Himlens Vexlen forhindrer det, — i Løbet af en Time kan man i Holland have „mange Slags Veir“, lige fra det klareste Solskin til den tykkeste Taage, der dog heldigvis kan lette ligesaa pludseligt, som den kom.

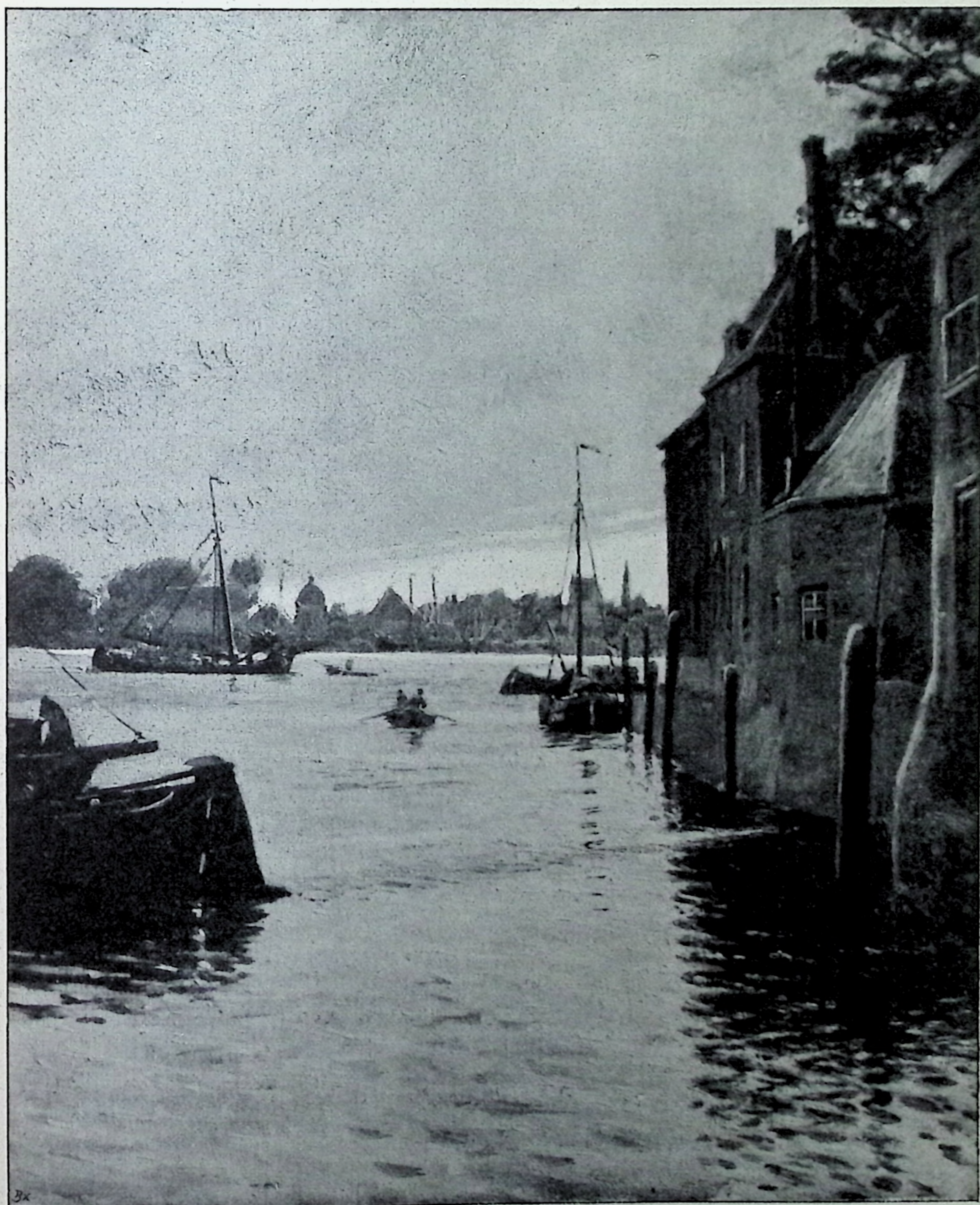
Kanaler passere vi stadig, der er Kanaler overalt i Holland. De tjene til Afløb for det overflødige Vand, for en stor Del som „Landeveie“ — ogsaa som Grænseskjel gjøre de Nytte.

Af og til standse vi ved en eller anden lille Landsby, de venlige Huse med de røde Tage, grønne og røde Vinduesrammer og Skodder, se f. Ex. Haag, den unge femtenaarige Dronning Wilhelmines Residensby, der virker moderne og fornemt — af de mindre have mange derimod bevaret deres gamle Præg, og man savner egentlig kun det syttende Aarhundredes Dragter for at føle sig hensat til Rembrandts og Poul Potters Tid.

Og hvor nær ligge dog ikke disse Byer hinanden:

Fra Amsterdam til Haag er $^3/_4$ Times Jernbanekjørsel, mellem disse Haarlem — der bør sees i det tidlige Foraar, naar de enorme Hyacinth-

marker staa i Flor — og Leyden. Syd for Haag: Delft med de gamle, berømte Fajancefabriker, og kun 15 Minuter herfra Rotterdam, paa Veien dertil passeres Schiedam, og vore hollandske Medreisendes Ansigter skinne af Fryd ved Synet dommeligheder. Bedst vil det lønne sig at tage dertil fra Rotterdam ad „Waterweg“, med en af „Fob Smits“ comfortabelt udstyrede Dampere, selv om man derved maa offre en god Timestid paa Touren. En Del Smaapladser — 7

FRA DORDRECHT

— og Lugten — af de mange Geneverbrænderier. Og endelig efter andre femten Minuters Kjørsel, Dordrecht, Sydhollands svømmende By, maaske den interessanteste og mest maleriske af Hollands Byer. Den ligger henrivende smukt ved Maasfloden og forener i sig alle Landets Eiendommeligheder.

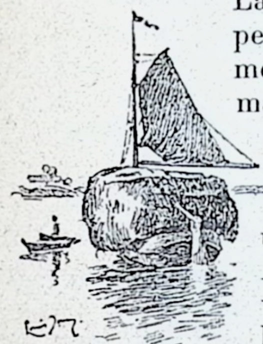
i Tallet — anløbes underveis, alle charakteristiske og kjønt beliggende, i flere af dem hersker et vist Liv, som i „Slikkerveer“ og „Kinderdijk“, der have ret store Skibsværfter; ved denne sidste kan man desuden glæde sig over en Række Vindmøller — 21 tæller man — af stor malerisk Virkning.

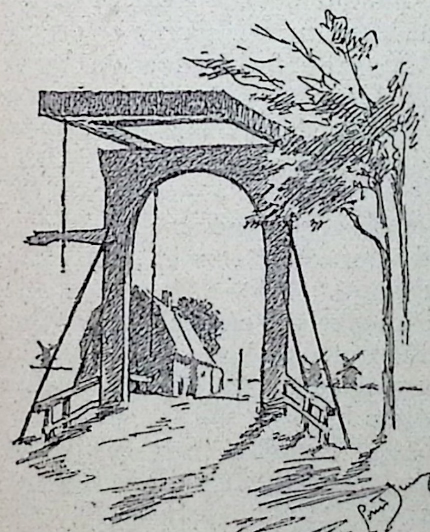
KANAL I DORDRECHT

Hver Bugtning af Floden viser os et nyt Billede, der tiltager i Liv, jo mere vi nærme os Dordrecht, eller Dordt, som Hollænderne ogsaa kalde den.

Robaade, fyldte med herlige Grøntsager, styrende deres Vei til Rotterdam, tildels førte af Strømmen, komme fra de Dordrecht omliggende Landsbyer „Zwijndrecht“, „Papendrecht“ og andre, de store med Hø belæssede Baade og de mange Damp- og Seilskibe af alle Størrelser, afgive et muntert og vexlende Skue. Floden udvider sig og deler sig i flere Arme, og langt forude skimte vi Dordt som en mørk Masse, liggende lavt over Havfladen.

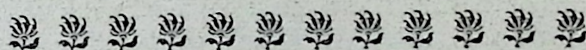
Længe have vi allerede kunnet øine Taarnet paa dens ærværdige gamle Kirke, „de groote Kerk“, en gammel Bekjendt for Den, der kjender noget til den gamle hollandske Malerkunst; Alb. Cuyp har malet dette Taarn utallige Gange. Uforandret det samme, rager det mægtigt op over Byen, nu dukke nogle Vindmøller og en Del Skibsmaster op, og tilhøire den vældige Jernbanebro over Maas — rivende Billedet lidt ud af Stilen. Ved Kaien „de Merwede“, hvor vi lande, er i Reglen mange Mennesker, blandt hvilke mange charakteristiske Typer, gamle Mænd med høie Hatte og vide „Amagerbuxer“ og Koner med et særlig eiendommeligt Hovedtøi, en stor hvid Kappe, der ved Ørerne er fæstet med de saakaldte „Chrullers“, forgyldte Spiraler, der ligne Proptrækkere. Velhavende Bønderkoner bære dem undertiden af massivt Guld, og det er ingenlunde sjeldent at de repræsentere en Værdi af 200—300 Gylden (300—450 Kr.)

For at komme ind i Byen, maa vi gjennem en gammel, med en Kuppel forsynet Portbygning, som Dordrechts vise Fædre i den seneste Tid have ladet „restaurere“ paa en temmelig barbarisk Maade.

Byen er gjennemskaaret af Kanaler, „Grachter“ — og næsten hele Færdselen skeer ad disse. De store Kanaler, der ogsaa tjene til indre Havn, ere forbundne med smaa, Gaderne med Broer, oftest Trækbroer. Husene gaa i mange af Kanalerne lige ned i Vandet og give derved Dordrecht en stor Lighed med Venedig, de gamle, smalle, i Reglen med takkede Gavle prydede Huse, helde ud over Gader og Kanaler, det er ikke usædvanligt at se et Hus helde 1 à 2 Alen ud fra den lodrette Linie. Kjøretøier seer man ikke mange af i denne By, og den Sporvogn, der findes, kjører i Reglen uden ret mange Passagerer. Mest samler Livet sig i Hovedgaden „Voorstraat,“ en lang Gade med mange Boutikker og flere Caféer. Og har man her iagttaget Gadens Liv, forundret sig over de mange pæne, sortklædte Herrer, der gaa fra Dør til Dør med en stor Sparebøsse og samle kjærlige Gaver til velgjørende Formaal, over Smaadrengene, der allerede i sex Aars Alderen ryge deres Cigar, hvad de „har Lov til af Fa'r“, beklaget de stakkels Hunde, der møisommeligt ase afsted, forspændt tungt læssede Karrer, da gaa man hen til det stille Kvarter om „de groote Kerk“ og betragte den prægtige, gamle, gothiske Bygning, der nu i 4—5 Aarhundreder har vogtet Byen som en kjærlig Moder. Men er det en stille Sommeraften, gaa da tilbage gjennem den gamle Port, til Kaien, der nu ligger stille og folketom, og se i Skumringen paa Floden, medens Mørket sænker sig i en dyb blaalig Dis, hvori Flodbaadenes Lanterner, anbragte i Mastetoppene, tegne sig som Stjerneskud, medens de taktfaste Slag fra Stampemøllen hinsides Vandet klinge underlig høitidsfuldt i den stille Aften. —

Jo længere den Fremmede dvæler i denne By, jo flere overraskende Eiendommeligheder, jo flere Skjønheder vil den aabenbare ham.

Aforismer

Naar man vil frem, man ei maa gaa tilbage;
men vil man frem, man ei for haardt maa tage
fat paa den Sag, som man vil føre frem.
Thi gjør man det, saa gaar man helt tilbage
just, som man troer, at helt man fører frem.

Jeg hader disse franske Aandrigheder
af svundne Tiders fade Bedstefædre.
Et Barn, som ved sit Legetøi sig kjeder,
traf ofte Sandheds Som paa Ho'det bedre.

Tro halvt kun, hvad man skriver,
og aldrig, hvad man siger.
Der gives ei saa stærk en Gift
som den, man kalder Smiger.

Vilh. Bergsøe.

Faderkjærlighed

NOVELLE

AF

P. E. BENZON (FORF. TIL „SVOVL“)

MODEREN var gjort istand og Barnet puslet, og Jordemoderen skød den paa Klem staaende Dør op og sagde: „Værs'go', nu kan Sagføreren godt komme.“

Hun maatte sige det to Gange, før han hørte det. Han var faldet hen i en Dvale af Lykke, nu da det var overstaaet. Han følte sig som mørbanket efter denne forfærdelige Nat, hvor han havde gaaet Mile op og ned ad Gulvet med lange Skridt, havde tændt sin Pibe de Snese Gange og atter ladet den gaa ud.

Hvergang hun klynkede derinde i Sovekammeret som en syg Hund, havde han vist sit hvide Ansigt i Dørsprækken og spurgt, hvordan det gik, og naar saa Turen var ovre, havde Anna selv nok saa freidigt raabt ind til ham, at det gik rigtig godt. Det var i Begyndelsen — nu syntes han, at det var saa uendelig længe siden. Senere, da det gik haardere og hurtigere paa og hendes Klynken var afløst af langtrukne Hyl, havde han listet sig derind og holdt hendes Haand, men hun havde ligget med lukkede Øine og vendt det sveddryppende Ansigt til den anden Side, og Svigermoderen havde vinket ham bort.

Og igjen længe efter, da hans Nerver var oprevne til det Yderste af Venten og Angst, var der pludselig vældet ind til ham en vedholdende Brølen af en Altklang saa dyb, at den slet ikke syntes at kunne hidrøre fra en Menneskestemme, og op af Tonemassen var der dukket et raadløst, fortvivlet Raab, et idelig gjentaget: „Hjælp mig, hjælp mig!“ Men da havde Anton med det Samme været over sin værste Angst, for han forstod — han vidste ikke selv hvorfor — at nu maatte det strax komme. Og Gudskelov saa kraftig den Stemme var — han kom til at tænke paa en Taagesirene — ja hun stod det magelig igjennem, det var han vis paa.

Saa var Brølet pludselig standset, og et Sekund efter havde Barneskriget taget fat, saa fint og skingert og utaalmodigt — aa det rene Ingenting efter Moderens stærke Røst, men et Barneskrig var vel ikke anderledes.

Saa var det han var sunket hen, og Svigermoderens lakoniske Meddelelse gjennem Dørsprækken, at det var en Pige, havde ikke gjort noget dybere Indtryk paa ham.

„Værs'go', nu kan Sagføreren godt komme“, sagde altsaa Jordemoderen, og det kostede ligefrem Anton en Anstrengelse at gjøre sig klart, at han ikke længer var banlyst fra sit eget Sovekammer. Denne Nats Begivenheder havde vendt fuldstændig op og ned paa hans huslige Begreber. Saa stormede han ind til Sengen, hvor Anna laa saa mat og straalende glad og smilte til ham. Hendes Øine havde hængt ved hans, strax han kom i Døren. Han kyssede hende og satte sig paa Sengekanten og havde slet ikke Lyst til at sige Noget, men blot til at se paa disse straalende Øine, som mødte hans. De havde straalet Liv og Lykke ind i ham hver Dag i dette Aar, han og hun havde levet sammen; men saadan som nu havde han aldrig seet dem: Blikket var blevet varmere og det havde et Skær som af Taarer, der blot forhøiede deres Glans.

Hvor han dog forstod hende: saadan tindrer Stjernerne dobbelt klart, naar Skyerne er dragne forbi — nu var Angsten forbi, den de havde gaaet og skjult for hinanden i de sidste Maaneder: det var Glæden over, at hun fik Lov at blive hos ham, der nu straalede ud af hendes Øine.

„Hvor jeg dog er glad og taknemmelig, Anton“, hviskede hun med sin matte Stemme, „saa lykkelig har jeg aldrig været.“

„Hvorover?“ lokkede han og smilte som den, der forud kjender Svaret. For han var endnu ikke voxet fra den Fornøielse at fralokke hende en Kjærlighedserklæring.

„Du dumme Dreng“, smilte hun og tjattede ham over Haanden, „Du vil nok gjøre Dig vigtig og lade, som om Du ikke selv er lige saa glad. Over Barnet naturligvis.“

„Barnet ja“, sagde han og havde Møie med at skjule sin Skuffelse. Han havde ikke skjænket Barnet en Tanke, siden han var kommet ind i Stuen og havde seet de Øine. Blot hende havde han tænkt paa — at han fik Lov at beholde hende.

Han havde en Følelse, som om han blev sat

udenfor. Det var stygt af ham — naturligvis var han glad over Barnet, hendes Glæde skulde ogsaa være hans. Men saadan lige strax, efter alt det han havde gaaet igjennem for hendes Skyld — det var ikke til at forlange.

„Var det slemt?“ spurgte han lidt efter; han havde siddet med et hemmelighedsfuldt Smil og ladet hende udlægge det, som hun syntes.

„Slemt — Barnet?“ Hun kiggede forundret paa ham.

„Kan Du dog ikke —“. Han var nær bruset ud med sin Krænkelse, men tog sig i det. „Led Du meget? mener jeg.“

„Naa det!“ udbrød hun — hun maatte hente Tankerne langt borte, „ja Du kan tro, at det var slemt. Veed Du, hvad jeg sagde til Moder, da det var værst? Havde jeg vidst i Forveien, sagde jeg, at det var at være gift, saa —. Men jeg mente det ikke Du, jeg mente det slet ikke — Du maa ikke sætte det Ansigt op. Nu er jeg jo saa glad, saa glad.“

„Over Barnet ja“, sagde han lidt stødt og frigjorde sig blidt for Armene, hun havde slaaet om hans Hals.

„Men Anton dog, jeg troer virkelig, at Du er skinsyg paa Barnet. Og Du har slet ikke seet det endnu — har ikke engang spurgt om det.“

„Jeg længes jo forfærdelig efter at se det, kan Du vel begribe; men Du er den Første for mig, og det vil Du altid blive. Jeg har lidt saa meget for din Skyld inat, at jeg ikke har havt mange Tanker for Barnet.“

„Stakkels Dreng, var Du saa angst?“ ynkede hun og strøg ham over Panden, „— ja nu er det forbi, Gudskelov, og Du kan tro, Du har en deilig lille Pige.“

Han maatte skyde Vuggen hen til hende, og det var med Nød og Neppe, at Jordemoderen fik Lov til at tage Barnet op, for Anna vilde selv. Med hurtige Hænder løste hun Barnet ud af Shawlet og rakte det op imod ham.

„Se, Faderhjerte, og vær stolt?“

Faderhjertet følte — ja hvad følte det i Grunden? Var det, fordi de havde gaaet og drømt sammen om dette Barn og glædet sig til det og udtømt sig i fjerntflydende Planer — var det derfor, at Lykkekapitalen for hans Vedkommende var svunden ind ved alle de Forskud, han havde hævet, saa at det, han nu følte, nærmest var en Skuffelse? Han tog Barnet saa keitet, at Anna maatte le: hun læste i hans Ansigt ikke Andet end en pudsig Angst for at tage for haardt paa den skrøbelige Pakke.

Han kunde aldeles ikke forstaa det —: var det saadan at være Fader? Der rørte sig ikke i ham den fjerneste Følelse af Slægtskab med denne røde, lille Ting, i hvis linieløse Udkast til et Ansigt noget ubestemmeligt sortegraat Noget anedes i Dybet af to Sprækker, som trak sig sammen for Lyset. Han borede frem af sin Erindring den ubeskrivelige Lykkefølelse, der havde grebet ham, dengang Anna første Gang betroede ham, at Barnet var ivente. Imod de Rørelser af Løfter og Haab, som dengang havde bevæget hans Sjæl, var selve Faktum, dette mørkerøde Faktum uden Øienbryn, ærligt talt en Skuffelse.

„Er hun ikke deilig?“ hviskede Anna med hele Ansigtet i eet Smil.

„Det er der ikke to Meninger om“, undveg han spøgende, „især klæder de Gryn paa Næsen ganske storartet.“

Aarh! Du skal ogsaa strax see alting! Madam Jakobsen siger, de gaaer snart bort. Men Du er naturligvis kjed over, at det ikke blev en Dreng?“

„Hvorfor det? en Pige er jo ogsaa et Menneske — skjøndt af en ringere Slags.“

„Kom, lad mig rykke Dig i Haaret, Du Drillepind!“ befalede hun kampberedt, og Svigermoder maatte lægge sig imellem, for at Anna ikke skulde blive anstrengt, Anton fik som en særlig Naade Lov til at lægge Barnet ned i Vuggen, og mens han dækkede Dynen over, tænkte han, at dersom han havde vidst, at Barnet var blevet saa rødt, havde de alligevel ikke valgt det blaa Stof til Vuggehimlen. Det Blaa stod skrækkeligt til Ansigtets Krebsefarve.

— — Der var gaaet en Maanedstid, Svigermoder var forsvundet, og med hende den Duft af harsk Haarolie, der pleiede at omgive hende som en Atmosphære, og Anton følte sig igjen med en vis Lettelse som Indehaver af sine husfaderlige Rettigheder. Han og Anna havde i Grunden slet ikke talt med hinanden i al denne Tid — det de da forstod ved at tale: at læse i hinandens Sjæl som i en aaben Bog. For saadan havde de havt det med hinanden hele dette lange Aar, indtil Barnet kom, saa tæt sammenknyttede, den Ene fuld delagtig i alt den Andens Liv — undtagen jo Søndag Formiddagene, naar hun gik i Kirke og han blev hjemme. Men det havde ikke skilt, vidste han: Anna havde kun der havt sit lille særlige Omraade, ligesom han havde sit i sine Forretninger.

Naar han nu tænkte tilbage, undrede han sig over, at deres Hvedebrødsdage (uh, det flade Ord!) havde varet saa længe. Naturligvis kunde de ikke vare ved bestandig. Svigermoderens maanedlange Ophold i deres Hjem havde dannet en naturlig Overgang til et nyt Stadium: han var gaaet af Veien for dette fremmede Menneske, som altid var i Stuen, denne ukaldede Trediemand, hvis ældre Rettigheder han maatte anerkjende, skjøndt han ikke kunde lide hende.

Saa havde han maattet undvære Anna saa længe, og nu, da Svigermoderen er reist, var jo Forholdene helt forandrede fra før: Anna var bestandig om Barnet og sad ikke længer med sit Sytøi inde paa hans Contor, mens han skrev, for saa at forsvinde som en Vind ud ad Døren, saa snart det ringede. Og han selv fik for hver

Uge, der gik, mindre Tid til sin Raadighed. Han var ikke længer den mindst benyttede af den lille Byes sytten Sagførere; han var ved at komme i Skuddet, havde jo ogsaa nu To at slide for.

Undertiden tænkte han rigtignok paa, om han ikke maaske gik der og hyklede for sig selv, naar han gav Forholdene Skylden for, at den gamle Fortrolighed var forbi. Var der ikke Noget i, hvad Anna havde sagt: at han var skinsyg paa Barnet? Skinsyg var nu saa stærkt et Ord — men alligevel. En Faders Rolle var nu i Grunden ogsaa underlig, slet ikke saa let at vænne sig til. Han havde jo da ikke giftet sig for at faae et Barn, men for at eie Anna, eie hende helt — og saa kom dette Barn, bedst som de havde det saa godt med hinanden, og gjorde Krav paa den hele Anna eller ialtfald paa Størsteparten af hende, saa der kun blev Levninger til ham.

En Fader var altsaa kun til i Naturens Husholdning for at skaffe Kvinden Moderkjærlighedens Glæde. Og hun for sit Vedkommende — hun er kun til for dette: at føde og opføde Barnet. Naturen slaaer en kold Latter op over sine Skabninger, som den har narret til at virkeliggjøre dens Formaal: den bryder sig hverken om Faderen eller Moderen, men kun om det næste Kuld. Hvilken Falliterklæring for det, Mennesker kalder Aand, at Moderkjærligheden — den dunkle Drift, Kvindens Fælleseie med Dyrene — skulde være stærkere og seirrigere end den frit vælgende Sjælenes Kjærlighed, som bandt ham til Anna. Ja for den Kjærlighed var da vel ikke ogsaa Drift? Snak! — afviste han Spørgsmaalet. Den havde da ialtfald faaet et aandeligt Indhold, vidste han. Og han var lykkelig ved, at ingen dyriske Forkjærlighed for Afkommet fra hans Side skulde træde imellem Anna og ham. Ja vist var han lykkelig derved. Han vilde være lykkelig derved. Han elskede hende af sit hele Hjerte som den første Dag. Derfor skulde hun heller ikke bedrøves med hans Skuffelse, hun skulde ikke vide Andet, end at han var ligesaa glad ved Barnet, nu da det var kommet, som han havde været, dengang det ventedes. Ja han havde glædet sig til det Barn — hedt, utaalmodigt — forunderligt at tænke paa nu.

Nei, hun skulde ingen Ting vide, og han forstod at passe paa sig selv. Han viste jo da den lille Fremmede al skyldig Opmærksomhed, hvergang han kom ind i Stuen. Hans lille Anna skulde først og fremmest skaanes. Og Anton følte sig meget overlegen og meget ædel ved denne Beslutning.

Hans lille Anna var imidlertid ikke dummere, end Folk er flest, og hun mærkede godt, at hun havde mistet Noget, samtidig med at hun havde faaet sin lille Skat der, som trykkede sin lille Næse flad mod hendes Bryst og borede sine Fingre ind i hendes Hud som for at faae Kilden til at strømme rigere. Hun havde saadan glædet sig til at være fælles med Anton om Barnet, saaledes som de hidtil havde været fælles om alt — næsten alt. Ikke saaledes, at hun vilde dele sin Kjærlighed imellem ham og den Lille, saa der blev mindre til ham end før. Troede han maaske det — var det derfor, han trak sig tilbage? Han behøvede ikke at være bange, hun holdt jo meget mere af ham nu end før — aa mere endnu end af Barnet, det var hun vis paa. Men paa en helt anden Maade. Og hun maatte græde en lille Smule, af Lykke og Savn paa een Gang, naar hun mærkede, hvordan hendes Kjærlighed voxede med Tallet paa dem, hun havde at elske, mens han, som skulde have den største Part, var bleven saa sær i den sidste Tid.

Men Tausheden skulde ikke gro op imellem dem og liste deres Lykke fra dem. Vilde han ikke sige, hvad der var iveien, saa maatte hun spørge. Men hun kunde ikke komme til det: han havde saadan en behændig, spøgefuld Maade at smutte bort paa, hvergang hun nærmede sig Sagen, og imens gik Dagene, de kostbare Dage, hvor de skulde have været dobbelt lykkelige mod før, nu da de havde Barnet. Og hver Dag lagde et nyt Stykke Taushed imellem dem. For denne Hverdagspassiar om Bynyt og Dagens Smaating, som hun før havde fundet nok saa hyggelig, som et Mellemspil, hvor Stemningen laa og samlede Kræfter, den forekom hende nu, da den var den eneste Art af Samtale, de førte med hinanden, som en Spot, et usselt Krigspuds, hvormed de skjulte sig for hinanden.

Nei, dette kunde ikke gaa længere, hun maatte tage sig sammen, være paatrængende om nødvendigt: det gjaldt jo da deres Lykke. Hun hørte hans Skridt i Gangen — nu skulde det være, nu lige strax.

Han kom hen og kyssede hende og kiggede til Barnet ved hendes Bryst. „*Hvila ved denna källa*", nynnede han, „hun lider nok ingen Nød; det er ogsaa svært, saa hun voxer."

„Synes Du? ja jeg troer ogsaa — men jeg kan jo ikke saa godt bedømme det, jeg som er over hende hele Tiden. *Du* seer jo kun saa lidt til hende. Jeg synes ellers, Du skulde være lidt mere inde hos os, Anton. Jeg kan saadan længes efter Dig, efter at have Dig for mig selv — ligesom før, veed Du."

„Længes! men søde Anna dog, Du har jo Selskab hele Dagen."

„Ja men *Dig*, Anton! Uden Dig er jeg alligevel ensom."

„Men jeg kan jo da ikke forsømme mit Arbeide, hvor gjerne jeg saa vil være hos Dig. Du skulde bare vide, hvor det dynger sig op derinde — Skjøder, Forligsklager, Indlæg etcetera. — Veed Du forresten, hvad *etcetera* betyder?" brød han af med et muntert Blink i Øiet.

(Sluttes.)

TIZIANS SELVPORTRAIT

(Til Artiklen Pag. 141)

Paa Paradisets Eng

EFTER RUDOLPH BAUMBACH VED THOR LANGE

De fleste Smaabørn komme, naar de dø, strax op i Himmelen. Denne Himmel er noget meget alvorligt, om hvilket vi Lægfolk bør tale med Forsigtighed og holde os til hvad Præsten prædiker eller hvad Fader og Moder have lært os i vor Barndom. Noget Andet er efter Sagnet den saakaldte Paradiseng, der, som Legenden siger, ligger etsteds mellem Stjernerne udenfor Guldporten, ved hvilken Sanct Peter staaer paa Vagt. Derhen komme de Børn, som nok have været gode men dog ikke tilstrækkeligt artige til strax at rykke op i øverste Klasse. Engle blive de alligevel og nogen Straf for deres Smule Uartighed faae de ikke, saasom de store Cheruber altid tage Børnene i Forsvar og undskylde dem med, at de Smaa egenligt kun af den Grund vare uvorne at de havde en daarlig Mave eller Ondt i Halsen. En blank Guldglorie til at bære om Hovedet bliver der ogsaa givet hver af dem paa den første Fødselsdag, de tilbringe fjernt fra deres jordiske Forældre, men hvis Nogen troer, at Englebørnene den hele lange Dag ikke bestille Andet end at lege Tagfat mellem Skyerne eller slaa Smut henad Himlen med Stjerneskud, saa tager han rigtignok meget feil. Ogsaa deroppe maa man gaa i Skole for at vænne sig af med Spilopper og lære at arte sig vel. A-B-C-Bogen, de læse i, er fuld af deilige Eventyr med straalende Billeder, Griflerne ere af Guld, og Tavlen, de skrive paa, af Sølv, men baade for den lille og den store Tabel ere Englebørn fri, thi i Evigheden kjendes heldigvis ikke Noget til Talstørrelser. Skolelærer for dem er den bekjendte Doctor Faust. Han var paa Jorden Magister og maa nu paa Grund af en Historie, der ikke kommer denne Sag ved, finde sig i at holde Skole i Himlen til han selv engang faaer Ferie i den evige Hvile. Onsdag og Lørdag Eftermiddag have Skolebørnene fri: saa gaa de sammen med deres Lærer en lang Spaseretour henad Mælkeveien. Men om Søndagen faaer de Lov til at lege paa Paradisengen udenfor Himlens Port, og den Fornøielse glæder de sig til hele Ugen igjennem. Den Dag staaer de ikke under Opsyn af Doctor Faust; han har havt nok at bestille med dem i Skolen og maa ogsaa engang imellem hvile sig ud. Her er det Sanct Peter, som skal passe paa dem, medens de tumle sig paa Engen. Han vaager over, at Alt gaaer ordentligt til ved Legen og at Ingen gjør kaade Streger eller fjerner sig for langt fra de Andre. Flyver en af dem høiere tilveirs, end tilladt er, fløiter han i sin store gyldne Nøgle. Det betyder: Tilbage igjen og paa Plads!

Engang en Søndag skinnede Solen saa stærkt, at den hellige Petrus af Varme faldt isøvn udenfor Himmelporten. Da de smaa Engle mærkede det, fløi de fra hinanden til alle Sider og spredte sig over hele Paradisengen. De vævreste iblandt dem gik paa Opdagelsesreise og kom tilsidst til det store Plankeværk ved Verdens Ende. Først ledte de efter en Sprække til at kigge igjennem, men, da de ingen fandt, flagrede de opad Brædevæggen, klamrede sig fast øverst oppe og stak nysgjerrigt Hovedet ud over Kanten.

Derovre paa den anden Side laa Helvede, og paa Pladsen foran Plankeværket løb en Mængde Smaadjævle omkring og gjorde Hundekunster. Spektakelmagerne vare saa sorte som om de vare dyppede i det Blæk, der paa Jorden gjør saa mange Ulykker; i Panden havde de et Par Horn og bagpaa en lang Hale. Tilfældigvis saae en af de sorte Fyre tilveirs og fik derved Øie paa Englene, der tittede ud over Plankeværket. Strax begyndte Skjælmene dernede bønligt at bede om Lov til blot et Øieblik at slippe ind i Himlen. De skulde nok være ganske stille og opføre sig rigtig net.

Det gjorde Englebørnene ondt for de stakkels Smaadjævle; de syntes, at de sorte Krabater saae ganske gemytlige ud og muntre, at man vel nok kunde slaa en lille Leg af med dem. Et af Børnene vidste, hvor Jacobsstigen var gjemt. Den fik han i Forening med alle de Andre trukken ud af Skuret og stille, ganske stille for ikke at vække Sanct Peter slæbte de afsted med den og skubbede den over Plankeværket ned i Helvede. Strax entrede Spektakelmagerne med de lange Haler i flyvende Fart som Abekatte op ad Trinene. Børnene deroppe rakte dem Haanden og hjalp dem over paa den anden Side. Paa den Maade slap de smaa Uhyrer ind, hvor de ikke havde Noget at bestille.

I Begyndelsen bar de sig ganske ordenligt ad. Velopdragent gik de omkring og bar deres Hale som Slæb under Armen paa den Maade som de

vare oplærte til af Fandens Oldermoder, der holder strengt paa gode Manerer. Men med Pænheden varede det ikke længe; de begyndte snart at blive kaade, vendte Møller, slog Kuldbøtter og sprang Buk over hinanden samt hylede dertil op som rigtige Djævleunger. Den skikkelige Maane, der netop kiggede ud af et Vindue i Himlen, blev modtagen af dem paa den mest uforskammede Maade, de rakte Tunge ad den, peb i Fingrene og vrængede Næse, saa Maanen grædefærdig maatte trække sig tilbage og rulle et Gardin ned. Tilsidst fandt de paa at rykke Blomsterne paa Paradisengen op med Rod og kaste dem i Massevis ned paa Jorden.

Nu blev Englene bange og fortrød nogensinde at have indladt sig med disse sorte Lømler. De bad og truede, men ligemeget hjalp det, og tilsidst gav en af de Langhalede en lille Engel et saadant smældende Ørefigen at Sanct Peter vaagnede ved Kladsket deraf.

Han slog sine Hænder sammen af Forfærdelse over at se det Hus, der stod. „Ind i Skolestuen med Jer, March!“ raabte han saa det dundrede, og Englebørnene listede af forknytte og med hængende Vinger. Derpaa hentede han et Par haandfaste Helgene, Sanct Christofer og Sanct Dunstan. De fik Smaadjævlene fat i Nakken og hjalp dem hjemad i en Fart. En af de værste, ham der havde slaaet Engelen paa Øret, var ovenikjøbet fræk nok til at mukke ad de Ældre. Saa tog Sanct Dunstan ham ved Halen, svang ham nogle Gange rundt i Luften og — vupdi! — fløi Fyren i en Bue over Plankeværket ned paa alle Fire i det Hul, hvor han hørte hjemme.

Næste Dag klagede Sanct Peter til Doctor Faust, og Skolebørnene fik deres fortjente Straf. Den følgende Søndag kom Ingen af dem ud at lege paa Engen, og ham, der havde fundet paa at hente Jacobsstigen, maatte staa en hel Time i Skammekrogen uden Glorie om Hovedet.

En god Side havde Sagen dog. Blomsterne, der vare blevne rykkede op af Paradisengen og kastede ned paa Jorden, slog Rod og voxede videre. Vel tabte Stjerneblomsten meget af sin oprindelige himmelske Skjønhed, men allerkjæreste er den dog endnu at se med sin guldgule Skive og sølvhvide Straalekrans. Og saasom den er af ædelt Udspring, boer der i den en sælsom Kraft. Naar en ung Pige plukker en saadan Blomst og et for et rykker de hvide Blade af dens Krone samtidigt med at hun udtaler en velbekjendt Formel faaer hun, naar hun kommer til det sidste Stjerneblad, ufeilbarligt Svar i den vigtige Sag, der ligger hende paa Hjerte.

Kampen mellem Dyr og Planter

AF

JULIUS STINDE

Dengang Mennesket endnu betragtede Jorden som Verdens Midtpunkt, Solen som et stort Lys, der kredsede omkring den til velvillig Oplysning, og sig selv som dette Midtpunkts egentlige Kjerne, gjaldt alt det Skabte som et Slags Udstyr, til Gavn og Glæde for Skabningens Herre. Da vare Træerne grønne, fordi denne Farve gjorde godt i Øinene, Himlen blaa, fordi det tog sig saa fornøieligt ud, om Vinteren frøs det, forat Folk kunde løbe paa Skøiter, og Sommerens Hede modnede Korn, Frugt og Druer til Lade og Kjælder.

Men det, der ikke gjorde paaviselig Nytte, brød Ingen sig om, og det, der gjorde Skade, blev betragtet som noget ubegribeligt eller som et Tugtens Ris for den syndige Menneskehed, hvis ikke som et Værk af selve den Onde, om hvem man vidste, at han saaede Klinte blandt Hveden.

En saadan sneverhjertet, spidsborgerlig Naturbetragtning var bleven til i Studerekammeret; mellem Menneskene og Naturen blev opstillet et beskrevet eller trykt Blad, som hæmmede Synet, hvad enten nu et saadant Blad hidrørte fra hellige eller profane Skrifter: der var jo en Tid, da de, der tvivlede om Rigtigheden af de aristoteliske Læresætninger blev brændte som Kjættere. Den Kundskabstrang, som boer i Mennesket, lod sig dog ikke i Længden opdæmme. Hist og her bleve de kunstige Skranker gjennembrudte, gamle Skrifter vare ikke istand til at holde Trangen til Kundskab tilbage: Solen blev Midtpunktet i vor Planetverden, og Mennesket blev stillet i sluttet Række med Jordens øvrige levende Væsener.

Hvor dybt det end maatte saare hans Stolthed, var det dog kun en retfærdig Straf for hans tidligere Hovmod. Hans Theaterkrone som Skabningens Herre blev frataget ham, men til Gjengjeld modtog han Forvisningen om, at han, ved at arbeide paa sin egen Fuldkommengjørelse i legemlig og aandelig Henseende, engang i Tiden vil have Efterkommere, der staa ligesaa langt over ham som han nu staaer over sin abeagtige Stamfader.

Med denne Forjættelse er Mange fornøiede. De nyde Livet og sige: Fuldkommenheden efter os; vi plukke Glædens Roser, hvor vi kunne det, og have ikke isinde at lægge Baand paa os af Hensyn til fjerne Efterkommere. Andre ere glade over, at Tvangen hørte op og at Forskningen er uhindret. Disse veed, hvor faa af de Gaader, der gjemme sig i et Støvgran paa Jorden, vi have løst, denne Jord, der paa sin Side ikke er andet end et Støvgran i Verdensaltet. De søge

at trænge ind i det Ubekjendte, som møder dem, og finde Livets Nydelse i Forskningen, for dem bliver Naturen i Virkeligheden en Bog, hvori de læse, og selv om ogsaa det Meste kun er forstaaeligt for de Indviede, saa tyde de dog ogsaa undertiden Afsnit, der lade sig overføre i daglig Tale, og henlede Lægmands Øie paa Naturen, som prises af saa Mange, men hvormed kun saa Faa beskjæftige sig alvorligt og indgaaende.

Der gives virkelig Mangfoldige, som endnu leve i den Tro, at Naturen skaber og virker for Mennesket. De ere af den Mening, at Chinatræet frembringer det bittre Stof, Chinin, forat der skal findes et Lægemiddel mod Feberen, og forklare Nødvendigheden af de dem ellers forhadte Giftplanter derved, at Gifte tjene Lægen som Vaaben mod Sygdomme. Men Forskeren dømmer helt anderledes.

Naar man lægger Mærke til græssende Dyr, vil man se, at een Dyreart vrager den Plante, en anden den. Tornebusken er dem Alle imod, Brændenelden lader de staa, den stivhaarede Slangehoved ligesaa. Der kræves ikke synderlig Eftertanke for at indse, hvordan Planten her med ydre Vaaben værger sig mod det græssende Dyr. Tornene, Piggene, Neldehaarene ere ikke Andet end Spyd, Dolke og Giftnaale, der tilføie Dyremundens bløde, følsomme Dele Smerte og Saar. Dyret lærer snart sine Modstandere at kjende, og denne Kundskab gaaer i Arv til Efterkommerne, idet den, efter de Lærdes Mening, bliver dem medfødt som en instinctmæssig Undgaaelse af det Skadelige.

Denne Anskuelse synes at være desto mere berettiget som den til Dato er den eneste, der kan forklare Undgaaelsen af saadanne Planter, hvis Værn er en indre Gift, som først virker efter nogen Tids Forløb. Hvorfor undgaaer Kreaturerne Høst-Tidløs, Stormhat, Natskyggearterne, Skarntyde og andre Giftplanter? De forsøge ikke engang at smage paa de farlige Planter. De ledes af tidligere Generationers Erfaring . . . af Instinctet.

Og dog gives der Dyr, som danne Undtagelser fra Reglen. Kamelen æder uden Vanskelighed tornede og piggede Væxter; i dens Mund afsondrer der sig et seigt Spyt, som indhyller Mimosernes Torne og Kaktusplanternes spidse Pigge. Og Geden æder Giftplanter, som absolut vilde dræbe andre Planteædere.

Giftene ere ikke fordelte regelmæssigt i Planterne, de findes i størst Mængde i Huden, i de ydre Barklag, i Frugternes og Frøenes Skal, kort sagt i alle ydre Væv. Saaledes sidder Valmuens Gift — Morphium — mest i den Kapsel, der gjemmer Frøet, den bittre Chinin i Barken, for at holde de gnavende Dyr borte, og selv Apelsinen har en uspiselig Skal til Værn mod alle de Skabninger, der kun have Munden til at komme til det søde Indre.

Nogle Planter, som Giftlaktuk og Svaleurt, have den Egenskab, paa de Steder, hvor de saares, at lade deres Giftsaft flyde ud i rigelig Mængde, for, inden de blive spiste med Rub og Stub, at ødelægge Appetiten for de graadige Dyr.

Planteverdenen har mange Fjender, der rekrutere sig fra alle Dyrearter. Men begge vil leve, baade Planten og Dyret, de vil begge ikke dø ud, men bevare deres Art for Efterverdenen.

Det lyder ganske vist besynderligt i dette Tilfælde at tale om en Villie, men naar man seer ædrueligt paa Fakta, gjør alle Tildragelser i Naturen Indtryk af en Villie, en planmæssig Hensigt, som om baade Planten og Dyret havde faaet Forstand eller kloge Raad, den ene ikke mindre end den anden. Saa læser man i Naturens Bog som i en Eventyrbog, især naar vi ikke tillægge det Dyr, hvorom der her særligt er Tale, saakaldte aandelige Evner.

Dette Dyr er Sneglen, der ved sin Mængde og sin Graadighed ere en sand Planteødelægger. Men hvordan Planterne nu værge sig mod deres Arvefjende, det er ganske vidunderligt.

Nogle Planter have formeret sig efter en saadan Maalestok, at de ere Sneglen overlegne og ligesaa lidt lade sig udrydde helt, som t. Ex. Chineserne blandt Folkeslagene. Planterne leve langtfra fredeligt indbyrdes: den ene Art fortrænger den anden. Man seer, hvad der bliver af en Have, naar Menneskets raadende Haand fattes. Den forvildes . . . Ukrudtet kvæler og knuger de finere Planter, indtil det har faaet Magten. Betragter man endvidere Ukrudtet, seer man, hvilke slemme Gaster det er: Nelder, Natskygge, Burre-Snerre, Ulvemælk, vild Petersillie, Tidsler og Tjørn; lutter Planter, der ere forsynede med kraftige Vaaben mod Fjenderne af Dyreriget.

I den fri Natur vilde talrige Arter være uddøde — overvoxede med Ukrudt, overvundne af stærkere Fæller — hvis ikke ogsaa de havde forstaaet at ruste sig mod fjendtlige Dyr, ialtfald mod Gjennemsnitsfjenderne, selv om de ogsaa staa magtesløse overfor enkelte, særligt udrustede Fjender.

Jo mindre Modtagelighed en Snegl besidder for de Beskyttelsesmidler, der indeholdes i Planterne, desto farligere er den. Ligesom blandt Menneskene de for Godt og Ondt Uimodtagelige gjøre Samfundet mest Skade, saaledes er ogsaa de smagshærdede Snegle Planteverdenens værste Fjender. Og dog har Fordringsforsøg vist, at ogsaa de gjøre Forskjel i Valget af deres Føde.

Saaledes æde de intet eller kun lidt af friske Svampe. Men naar Svampene vare udtrukne med Spiritus og igjen tørrede, saa fortærede de dem i kort Tid. Spiritussen maatte derfor have udtrukket et Stof, som var Sneglen imod, altsaa er Svampenes indre Værn. Andre Snegle derimod æde alle Arter af Svampe, selv de giftigste; de

staa i et Lighedsforhold til Gederne, der æde Skarntyden, som Køerne vrage.

Mange Snegle ernære sig kun af afdøde Plantedele og vrage friske; ved Forraadningen ødelægges Stofdannelser, der var dem ubehagelige eller skadelige. Da Forraadning ikke er andet end de mindste Væseners Arbeide, saa sørge Bakterierne, idet de selv forplante og ernære sig, for Sneglenes Underhold. Disse æde det Raadnende og med det Bakterierne.

Snegle have en stor Forkjærlighed for Sødt; de foretrække Gulerodsskiver for mangen anden, mindre sukkerholdig Næring. Men naar saadanne Skiver dyppes i en blot 1 pCt. Garvestofopløsning, røre Sneglene ikke deres Livret.

Garvestofrige Planter vrages af de fleste planteædende Pattedyr, den sammensnerpende Garvesyre er dem ligesaa meget imod som et Skovæble er det for os. I Træernes Bark og i altidgrønne Blade findes den i rigelig Mængde. Egen er vort garvestofrigeste Træ; maaske opnaaer den en saa høi Alder, fordi det Stof, vi ikke kan undvære til Garvning, til Sortfarvning og til Blæk, fra den tidligste Ungdom beskytter den mod Skadedyr.

Andre Planter, som ikke have lært den Kunst at udvikle Garvestof, forsvare sig med en anden Gift, med Syresalt (oxalsur Kali). Skovsyren smager sur, fordi dens Blade indeholde dette Salt, som i store Indgifter ogsaa dræber Mennesket. Sneglene er det saa modbydeligt, at de ikke røre ved Gulerodskiver, der bleve dyppede i en svag Opløsning af Syresalt. Arterne af Natlys-Familien udsondre af talrige hule Smaahaar en sur Saft, der i Draabeform bliver hængende paa Enden af hvert Haar. Saasnart en Snegl berører en saadan Plante med sine Følehorn, dryppe Draaberne ned paa deres følsomme Hud. Den trækker i en Fart Følehornene til sig og forlader hurtigst muligt den bidende Plante. Den er maaske tilmode som En, der uforvarende griber ned i Brændenelder. Afsondringen paa Haarene indeholder foruden Eddike- og Æblesyre især Oxalsyre.

Men naar der falder Regn, vasker denne de ætsende Draaber af disse Planters Haar, og Sneglen tør vove et Angreb. Og vi se virkelig, især Natsneglene, baade de sorte og de brunrøde, allerede før indtrædende Regn begive sig paa Vandring, saa at Landmanden henregner dem til Veirprophetene; efter Regnen ere de mere livlige og opsøge de Planter, der ere blevne spiselige for dem. Planterne behøve en vis Tid for at blive udrustede paany; den saakaldte Steffensurt i vore Skove behøver halvanden Time efter Afskylningen, inden nye Smaadraaber vise sig paa Haarenderne. I den Tid kan Sneglen gjøre sig tilgode.

Andre Planter igjen, som Rude, Salvie, Storkenæb afsondre stærkt lugtende Olier, afleirede i smaa Celler; Entianarterne og Bukkeblad søge deres Redning i bittre Stoffer. At disse bittre Stoffer skulde bringe det febersyge og mavelidende Menneske Lindring, laa neppe i Planternes Hensigt . . . de vilde blot ikke lade sig udrydde af Sneglene og bleve bittre.

Planter, som paa Grund af deres Safter modstaa Sneglene, ere i det Ydre gjerne saaledes beskafne, at de med Lethed kan ædes; deres Blade og Stilke ere bløde og glatte og tilgængelige for Fjenderne. Andre Planter, som mangle den „indre Gift", forsyne sig med ydre Vaaben.

Hvem kjender ikke Græssernes, Siv- og Rørbladenes skærende Skarphed, Skavgræssets fileagtige Haardhed? Græssernes Kiselindhold gjør dem uspiselige for Sneglene. At virkelig Afleiringen af Kiselsyre i Græsserne kun er til Værn mod Sneglene, fremgaaer deraf, at Agersnegle fortærede Maisplanter, der vare drevne i fuldkommen kiselfrie Næringsopløsninger, altsaa havde bløde Blade, medens de selv efter en flere Dages Sultekur lode de skærende Blade paa en Maisplante, der var voxet ude paa Marken, urørt.

Græsserne ere for os Jordboere de vigtigste Planter, til dem høre Kornarterne: Hvede, Rug, Byg, Havre, Mais o. s. v. De udgjøre Hovedfoderet for vore Kreaturer: Køer, Faar, Geder, Heste. Hvis de ikke vare istand til at optage Kiselsyre af Jordbunden, opløse den i deres Safter og afsætte den paa Stilke og Blade, maatte Mennesket ernære sig paa anden Maade end nu, og maaske vilde det se anderledes ud paa Jorden end nu. Naar Agersneglen træffer paa unge, endnu ikke kiselholdige Spirer, saa ødelægger den skaanselsløst, hvad den finder, og paa Marken bliver der øde og tomt. Her maa man dog huske paa, at Kornet hos os er en Kulturplante. Men Kulturplanter adskille sig fra deres, i den fri Væxts Nød og Bekymring, i Kampen for Tilværelsen styrkede Fæller derved, at de, vante til Menneskets Beskyttelse, ikke i tilstrækkelig Grad skaffede sig et Værn og bukke under, saasnart de ere henviste til sig selv. Deraf kommer det, at med Mennesket forsvinder ogsaa Planter.

Da Trediveaarskrigen gjorde Tydskland folketom, blev ogsaa Markerne til Stepper, paa hvilke kun det, der ikke trængte til Pleie, skød op og bredte sig. Kornet forsvandt fra Markerne, Blomsten fra Haverne. Efter Krigen fulgte Nød, Pest og Død, der rømmede op blandt Menneskene. Og bagefter Rædslerne kom Sneglen listende og aad de Planter, som kun trives i Freden, og udryddede dem.

Vi ere fra Naturens Bog komne ind paa Historiens. Eller skulde Natur og Historie alligevel være nærmere beslægtede med hinanden, end Den er tilbøielig til at antage, der betragter Mennesket som Skabningens uafhængige Herre? —

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(2. Fortsættelse.)

De to unge Mennesker gik gjennem de forskjellige Spilleværelser, overalt gjentog sig for deres Øine det samme Billede, overalt Glans og Pragt, lidenskabeligt fortrukne og ophidsede Miner, Raslen af Penge, letfærdige Mænd og kokette Kvinder med glødende eller smægtende Øine, som lurede paa Bytte.

Walther følte sig forvirret og beklemt. De lumre Rum, den tunge, af Uddunstninger og Parfumer opfyldte Luft, denne Mumlen og Hvisken og Raslen, Synet af Spillerne og Pengene gjorde ham saa fortumlet, at han lod til knap at høre Isidores enkelte Bemærkninger. „Utroligt! fabelagtigt!“ mumlede han et Par Gange som Udtryk for sine egne Følelser.

„*Comment?*“ sagde Damen, som ikke forstod disse uvilkaarlige Udbrud, medens hun, munter som en Fisk i Vandet svævede ved hans Side.

„Jeg vil sige, at saaledes havde jeg dog ikke forestillet mig det“, svarede han og tog sig sammen, „det overgaaer jo ethvert Begreb, hvor høit og med hvilken Lidenskab her spilles, hvordan kan en Regering taale sligt?“

„Aa ingen saadanne alvorlige Reflexioner, maa jeg bede!“ sagde den unge Pige muntert, — „jeg troer, De var istand til at moralisere her, i en ung Dames Nærværelse, — *eh bien, Monsieur,* er det kjønt af Dem?“

„Jeg be'r tusinde Gange om Forladelse, Mademoiselle“, — svarede Walther med et tvungent Smil, — „men det er dog virkelig —“

„Bah, De maa først vænne Dem til denne Atmosphære, Monsieur, — jeg finder det her undertiden meget underholdende, naturligvis kun en enkelt Gang“, henkastede Isidore, afbrydende ham, derpaa vinkede hun ad en Tjener og modtog af ham en Naal med et tykt Hoved og et Markerkort, hvorfor hun stak ham et Pengestykke i Haanden.

Idet hun saa livligt vendte sig om mod sin forundrede Ledsager, sagde hun opmuntrende: „*Eh bien,* min Herre, *commençons* — hvor meget skal vi sætte ind? — Fem Napoleons hver — hvad mener De?“

„Javel, javel!“ svarede Kjøbmanden hastigt og tog op af sin Portemonnaie fem Guldstykker, som han lagde i den lille, udstrakte Haand.

Isidore tilføiede den samme Sum, bad Walther om at holde sig lige i Nærheden af hende, og trængte sig saa temmelig ugeneret gjennem de Spillende, som gjorde Plads for den elegante, smukke Dame, saa tæt hen til *Trente-et-quarante,* at hun opnaaede en Plads lige bagved den forreste Stolerække.

Walther, som fulgte i Hælene paa hende, stod i den omgivende Trængsel saa nær ved sin Medspillerske, at de knap kunde bevæge sig uden at berøre hinanden. — Forbauset saae han, hvordan hun bøiede sig langt forover, saa at hendes smukke Hoved et Øieblik næsten helt forsvandt mellem to foran hende siddende Herrers skaldede Hoveder; strax efter vendte en af Skaldepanderne

med et venligt Grin sig om og tilbød Damen, der igjen rettede sig iveiret, med sin beringede, benede Haand en af de stærkt gjennemstukne Markersedler, som hun 'et Øieblik opmærksomt studerede og saa leverede tilbage med en let Hilsen.

Isidore begyndte at spille. Walther saae opmærksomt til, hvordan hun satte Guldstykkerne snart paa *rouge,* snart paa *noir* og efter hvert Coup stak med Naalen i Markersedlen. I Førstningen vendte hun sig af og til om og hviskede nogle korte Ord, der gjaldt Spillet, til ham, men

snart lagde dette saa fuldstændigt Beslag paa hende, at hun lod til at have glemt ham.

Walther følte sig i høi Grad ubehagelig tilmode, han vidste selv ikke, hvorfor. Var det, fordi han saa udeltagende og uden tilstrækkeligt at kunne følge Hazardens Chancer og Indsatserne, maatte staa som ledig Tilskuer, var det Trængselen eller Varmen — kort sagt, han begyndte at trænge til Luft, og saaledes snoede han sig efter en Stund Skridt for Skridt ud af den Menneskesværm, der næsten tog Veiret fra ham, og gik omkring Bordet over paa den anden Side. Her stod han uhindret overfor Isidore og kunde af og til gjennem de Foranstaaendes Hoveder og Skuldre se hendes smukke, ophedede Ansigt og iagttage dets Udtryk. — Men ogsaa dette var ham i Længden ikke nok, han var et Par Gange ligeved at gjøre et Tegn til hende eller endnu engang at trænge sig hen i hendes Nærhed, for at bede hende om at høre op, men hvergang holdt hans medfødte Godmodighed og Undseelse ham tilbage.

Colonel de Barre kom heller ikke, forgjæves saae han sig et Par Gange om efter ham, og saa drev han endelig temmelig mismodig ind i et af de Værelser, hvor der blev spillet Roulette, og satte der paa Lykke og Fromme nogle Guldstykker.

Som næsten alle Begyndere, der ikke kjende Spillet og hengive sig blindt til det, havde han Held med sig, han traf et Par Numre og havde allerede vundet en tyve, tredive Napoleons, da det pludseligt faldt ham ind, at han da umuligt kunde lade sin Dame være saa længe alene, og som Følge deraf skyndte sig tilbage til sin gamle Plads og stillede sig ligeoverfor Isidore.

Kort efter opstod en almindelig Bevægelse blandt Spillerne, Massen af dem skubbede sig tilbage, nogle Stole bleve flyttede — Bankieren havde slaaet en Taille tilende og begyndte at blande Kortene, hvad der altid kræver nogen Tid, som de Spillende benytte til at trække lidt frisk Luft.

En slog ham paa Armen, og ved at se op saae han Isidore med blussende Ansigt ved sin Side. „Kom“, sagde hun hastigt, „Varmen her er ulidelig, lad os gaa ud i det Fri — jeg er ligeved at kvæles.“

Han fulgte efter hende, da hun hurtigt ilede ud af Salen, og lagde ikke Mærke til, at to *petits crevés*, en ældre og en yngre, lo haanligt efter hende.

Den unge Pige gik saa hurtigt nedad Trinene, at Walther knap kunde følge med, først under Træerne mindskede hun nogenlunde sin Hast, og i Nærheden af Salgsboderne standsede hun.

„De har ikke seet Fader, Monsieur Walther?“ spurgte hun og saae sig om til alle Sider, idet hun heftigt bevægede sin Vifte.

„Nei, naadige Frøken“, svarede han, idet han antog at hendes Uro skyldes Heden inde i Salen og Spillets uvante Ophidselse, „vil De have, at jeg skal opsøge ham?“

„Nei, nei“, sagde Isidore hastigt, — „kom, lad os hellere gaa lidt nedad Alleen, — men apropos, jeg har jo endnu ikke aflagt Dem Regnskab for vort Actieforetagende“, tilføiede hun efter en Pause, med et tvungent Smil, „vi have vundet en Bagatel. — Jeg havde allerede bragt det til to Billets (tusinde Francs), men saa kom den modbydelige Marquis, og saa tabte jeg det Hele igjen, paa nær en tolv, tretten Napoleons.“

„Hvilken Marquis?“ spurgte Walther med en Blanding af Misfornøielse og Nysgjerrighed.

„Aa, et ganske ligegyldigt Menneske, der for mig har noget sjelden Usympathetisk; jeg kjender ham kun flygtigt, men hver Gang han kommer i min Nærhed, viger Lykken strax fra mig — *c'est mon cauchemar!*“ henkastede Isidore, men uden at se op. — „Aa, kald paa Kusken der — Aftenen er saa sval, lad os kjøre en lille Tour.“

En sirlig, lille Kurvevogn, trukken af to smaa, fyrige Heste med ungarsk Seletøi, kjørte just forbi. Om Walther nu i sin Uerfarenhed ikke antog det elegante Kjøretøi for en Hyrevogn, eller det var den unge Dames overraskende Opfordring, der for et Øieblik gjorde ham maalløs, nok af det, istedetfor at følge den, blev han staaende, uden at røre sig.

Men allerede ilede Isidore, uden at vente paa Walther, ud paa Kjørebanen og raabte et høit: „*Cocher, cocher!*“ Vognen holdt, og Kusken sprang tjenstfærdig ned. I næste Øieblik havde Isidore allerede taget Plads paa en skraa, noget forhøiet Pude og holdt de røde Tømmer i Hænderne.

„*Eh bien, Monsieur*“, udbrød hun utaalmodig, „*montez montez!*“ og inden den brave Kjøbmand vidste af det, sad han allerede ved Siden af den smukke, unge Pige og lod sig bortføre af hende i susende Galop.

Det havde han endnu aldrig oplevet; hvordan havde han kunnet drømme om, at et saa nydeligt Væsen som Mademoiselle de Barre-Clairmont egenhændigt i et af de eleganteste Toiletter og i en af de nydeligste Vogne af Verden vilde kjøre ham ned ad Lichtenthaler Alleen! — Det skulde hans gode Søstre i Hamburg bare vide!

Han sad der ganske stolt, da den første Overraskelse var forbi. Han saae, at mange af de Spaserende vendte sig om efter dem, han saae den elegante, unge Pige ved sin Side, med de straalende Øine, de halvt aabne Læber og de flagrende Lokker, hvordan hun med sine smaa Hænder saa sikkert og behændigt styrede de fyrige Dyr, og svælgede i Henrykkelse.

Træerne, Menneskene, Ryttere og Kjøretøier dansede i Flugten forbi ham, den fugtige Aftenluft, som krydret strøg herover fra de nære Bjerge og fra Schwarzwalds mørke Dale, viftede hans Kinder og svalede hans Pande, tilmed lo hans

Dames tindrende Øine af og til saa venligt og opfordrende til ham, — ak, Walther troede at drømme, med aabne Øine at staa midt i et straalende Eventyr!

Der laa det gamle Slot høit oppe paa Bjerget — dets mørkviolette Contourer tegnede sig skarpt af mod den gyldne Aftenhimmel, tilhøire laa Friesenberg med sine smukke Schweizerhuse og Villaer, bag dem laa Byen, kun enkelte Landsteder med store Haver laa endnu ved Veien, indtil ogsaa disse endelig hørte op og de kom ud paa den aabne Landevei. Fodgængerne bleve færre og færre, til Gjengjeld mødte de desto flere Ryttere, Ryttersker og Ekvipager, og tungt belæssede Høstvogne. Lystigt plaskede den raske Oosbæk ved Siden af den speilglatte Landevei som en kaad Gut, nærmere og nærmere traadte de mørke Bjerge hen til den. Snart laa Badelivet med dets Larm og Ophidselser langt bag dem, og stille Skovensomhed modtog dem med sit beroligende, poetiske Pust.

Walther var i en saadan Stemning, at han godt kunde have omfavnet hele Verden og helst den smukke, unge Pige ved hans Side med den. — Men nei, denne sidste Tanke, et saa dristigt Ønske opstod ikke i hans gode, saa undselige Hjerte, — han betragtede snarere den elegante, kjække Dame, en venlig Skjæbne havde ført ham sammen med, som et Væsen af en høiere Art; den ydre Glans, som omgav hende, røvede den let fængelige Kjøbmand al rolig Dømmekraft — hans Hjerte var opfyldt af Stolthed og Lyksalighed — fuld af Taknemmelighed mod hende, og saa formastelig var han ikke, han, den jevne, om end velhavende Hamburger, at løfte sine Øine til Frøken de Barre med andre Følelser, end med en undselig, drengeagtig Beundring.

Den, der engang en smuk Sommeraften, med forelsket Hjerte er kjørt henad Veien til Ebernsteinburg, vil indrømme, at der neppe i hele Verden kan gives en Plet, som er mere henrivende end disse stille mørke Schwarzwalddale med deres Kjøling, deres Skygge og deres krydrede Duft af Hø og Harpix.

De ligge der saa ensomme, saa vildt romantiske med deres Klippeblokke og ældgamle Ædelgraner, den klare Forelbæk mumler saa forfriskende gjennem Skovengene, man skulde tro, at man var milevidt borte fra Verdens Larm — indtil der paa engang høres lystige Stemmer, Piskeknald og Hovslag og en Række rullende Kjøretøier med elegante Damer og Herrer, en Cavalkade, som hurtigt galopperer forbi, eller en Flok farende Svende, som drage afsted under Sang, og vi pludselig igjen ere midt inde i Verdens Larm.

Jo mere Chausseen gik op ad Bakke, desto mere lod Isidore Tømmerne hænge, og Hestene, som mærkede dette, benyttede sig deraf, de gik først over i langsomt Trav og endelig i Skridt.

„Ikke sandt, her er smukt?“ afbrød Damen pludselig den unge Mands Drømmerier; — „naa, kys mig i en Fart paa Haanden til Tak for at jeg har beredt Dem en saa behagelig Aften, min Hr. Ridder!“ Dermed holdt hun overgivent sin venstre Haand tæt hen til hans Mund.

Walther kyssede den een Gang, to Gange og troede at mærke et svagt Tryk igjen.

„Naa — jeg sagde Dem jo strax imorges, at der kun gives eet behageligt Sommeropholdssted, og det er Baden“, vedblev hun, sprudlende af Lune, og gav Tømmerne til Kusken, — vil man synde, det vil sige adsprede sig, gaaer man hen i Kurhuset, der er Helvede, Monsieur; — vil man blive et godt Menneske igjen, saa kjører man ud i den smukke, stille Skov og renser sig fra denne slette Jords Støv, — her er Himlen.“

„Ja“, svarede Walther med latterlig Høitidelighed og en Sentimentalitet, der stak komisk af mod den unge Piges Munterhed, „her er saa høitideligt, saa stille — her maa man blive til et godt Menneske!“

„*Comment?* — De sukker jo, min Ven, ved denne Tanke, som om Deres Hjerte skulde briste!“ spottede Isidore.

„Aa, jeg sukkede blot, fordi — — —“

„Men De skal ikke sukke, naar De er sammen med mig, Monsieur, thi for det Første har De ingen Grund til saadanne melankolske Udbrud, og for det Andet sætter De mig i daarligt Humeur, jeg forbyder Dem derfor engang for alle at sukke — *compris?*“

Walther var nu ligeved at sukke rigtigt for Alvor, men Isidore gav ham ikke Tid dertil.

„Seer De“, vedblev hun, „det lille Taarn ligefor os, det er Landsbyen Geroldsau, derhen gjelder Touren idag. — Men ryger De ikke, Monsieur Charles Walther? Aa, jeg havde rent glemt det, jeg be'er, gener Dem endelig ikke for min Skyld!“

„Meget venligt!“ læspede Walther med et ømt Blik og tændte en Cigar.

I Geroldsau holdt Vognen et Øieblik udenfor Værtshuset, man nød nogle Forfriskninger, Isidore plukkede en stor Bouket Markblomster og tiltraadte saa Hjemveien.

Isidore lod Kusken tage Tømmerne, og medens Mørket faldt paa rullede Parret i rask Trav ned imod Dalen. Maanen steg imidlertid fuld og straalende op bag Bjergene og Millioner Stjerner funklede paa den mørkeblaa Himmel. Walthers Hjerte var overfyldt af romantiske, ubestemte Følelser, halvt lykkelige, halvt smertelige, som uvilkaarligt gjorde ham forlegen og tyngede hans Bryst, medens Isidore, som ikke lod til at have nogen Anelse om sin Cavalers Sjælstilstand, passiarede videre paa sin livlige og pudsige Maade — saa at hun tilsidst besørgede Underholdningen ganske alene.

Hun beskrev med friske Farver sit Liv i Paris,

STELLA MARIS

Efter Maleri af VIRGINIE DEMONT-BRETON

talte om deres Hus i Chaussée d'Antin, om deres Ekvipager og Fester, deres store Forbindelser; saa fortalte hun om deres Reiser og Opholdet ved de forskjellige Badesteder, som hun havde besøgt, endelig begyndte hun at sporge Walther ud om hans nærmere Forhold. Han kunde naturligvis heller ikke nu være tilbageholdende med sine Meddelelser og gav den unge Dame en for hende yderst interessant men for Læseren temmelig tør Beretning om sine intimeste Forhold og Forbindelser.

Den varme Interesse, den smukke Pige nærede for Alt, hvad der vedrørte ham, smigrede hans Egenkjærlighed, og han gjorde sig derfor ogsaa al Umage for ikke at dølge Noget men skildre hele sit Liv, sine Udsigter og Forhaabninger, indvie hende i hans Forretningsforhold og Formuesomstændigheder, saa nøie, som han aldrig før havde gjort det for noget Menneske — han stod netop i Begreb med at forelske sig for Alvor, og var saaledes en dobbelt Nar. — Lad Den, der kan og veed sig fri for Skyld, bebreide ham det.

Da de havde naaet Lichtenthaler Alleen, læste Isidore i hans Hjerte som i en aaben Bog. Walther havde underveis et Par Gange forlegen trykket hendes Haand, og hun havde ikke trukket sin tilbage, han havde ogsaa sukket et Par Gange, uden at faae en Reprimande; Isidore var endog saa elskværdig, at hun yttrede et „Allerede!“ da de kjørte forbi de første Gaslygter i Byen. Et Par Minuter efter hjalp Walther hende ud af Vognen, gav Kusken et Guldstykke og var saa dristig, at byde Isidore Armen. Denne støttede sig et Øieblik let til den, men strax efter slap hun den igjen, bad ham om at vente paa det Sted, hvor de stod, og skyndte sig afsted for at hente stakkels Mignonne, som hun helt havde glemt siden i Eftermiddags.

Det varede vel et godt Kvarter, og Walther begyndte allerede at blive urolig og bekymret, inden Isidore kom tilbage med Hunden paa Armen.

„De maa undskylde“, sagde hun venligt, „at jeg lod Dem vente saalænge; — min Fader beder Dem om at spise til Aften sammen med os i Conversationshuset, hvis De ikke har noget Bedre for.“

Walther blev rød af Glæde og mumlede sin Tak for saa megen Godhed. — Nogle Minuter efter sad han mellem Fader og Datter i den elegante Spisesal og klinkede med det fyldte Champagneglas.

Femte Kapitel.

I Beletagen i den forgyldte Engel boede Colonel de Barre med sin Datter. Næste Formiddag Kl. elleve sad Isidore paa en lav Tabouret og vaskede og kæmmede Mignonne. Balkondørene stode aabne og lod den friske Luft strømme ind. Værelset var hyggeligt men ikke elegant, derimod vidnede alle Toiletgjenstande og Klædningsstykker, som laa strøede omkring paa Meublerne, om det største Raffinement.

Paa Natbordet ved Siden af den tarvelige Seng med hvide Omhæng, som indtog Baggrunden af Værelset, laa Ringe og Armbaand med de kostbareste Stene, en Elfenbensdaase med Læbepomade og en Sølv-Bonbonnière. Paa Gulvet ved Siden af hvilede en pragtfuld Chignon kammeratlig mellem Silkestrømper og broderet Undertøi, saa sart som Maaneskin. Foran Speilet, paa en almindelig Rørstol stod et pragtfuldt Reisetoilette, rigt udarbeidet i Guld og Krystal, paa Væggene hang ved Siden af daarlige Kobberstik de kostbareste Rober, — kort sagt, overalt herskede en luxurieus Uorden, som tydeligt viste, hvor lidt Eieren var vant til at agte paa Værdien af sin Eiendom. — Midt i Værelset sad Isidore selv ved Siden af et mægtigt Lavoir og bearbeidede Mignonne med en ulden Lap og venetiansk Sæbe. Hendes smukke Hænder gned saa ivrigt, at Skummet steg høit op mellem Silkehaarene, og heldte omhyggeligt Vand over dem, saaledes, at det, naar det løb ned, igjen glattede Haarene; saa aftørrede hun det rystende Dyr i et Haandklæde med samme Omhu som en Moder sit Barn, kæmmede og børstede det, indtil Alt var snehvidt og glinsende, og lagde det endelig hen paa en blød Pude i Hjørnet af en Fauteuil.

„Saa, *m'amie*“, sagde hun kjærligt, — „nu er dit Toilette færdigt, — saa, sov nu!“

Saa tog hun nogle Journaler paa Bordet, kastede sig paa Chaiselonguen og begyndte at læse.

I sin blendende hvide Peignoir med det opheftede naturlige Haar lignede hun næsten en anden Mignonne, kun i forstørret Format.

„Kjedeligt Tøieri“, sagde hun lidt efter, kastede Journalerne paa Gulvet og ringede.

„Disse gode Parisere har om Sommeren heller ikke for megen Aand — hvis man lagde alt det Kram der under en Presse, vilde der neppe komme en eneste fornuftig Tanke ud deraf“, mumlede hun. „Bring mig min Frokost“, sagde hun saa til den indtrædende Pige, „lidt ristet Skinke, Grete, og lidt Ost, jeg er sulten.“

„Meget vel.“ —

Medens Isidore endnu var ved at spise, bankede det paa Døren, som dannede Forbindelsen mellem dette Soveværelse og det tilstødende Værelse.

Uden at afbryde sit Maaltid saae den unge Pige et Øieblik op og udbrød med haard Stemme: „Jeg er endnu ikke at faae i Tale.“

„Jeg har Breve til Dig, Isidore“, hørte man Oberstens dæmpede Stemme.

„*Ah — c'est autre chose,* — vent et Øieblik — jeg skal strax lukke op“, svarede hun og reiste sig. Hun traadte hurtigt hen foran Speilet, og ved at se, at Pudderkaabens fine Batist med alle de mange Kniplinger og Indlæg kun meget ufuldkomment dækkede hendes Yndigheder, kastede hun hurtigt en lang Silkekjole og et Kashmir-Schawl over sig, stak de nøgne Fødder i blaa Silketøfler og skød saa først Slaaen fra. Obersten, i en prægtig tyrkisk Slobrok, med Papilloter i Overskjæget og en lille tyrkisk Pibe i Munden, traadte ind.

Han rakte Haanden med Brevene ud, man kunde ikke sige, om for at sige Godmorgen eller blot for at aflevere Brevene, og mumlede mellem Tænderne Noget, der kunde ligne et „*bon jour*“.

Naar denne lidet hjertelige Hilsen fra Faderens Side allerede var noget paafaldende, saa var hans smukke Datters Adfærd ligefrem fordømmelig og ubarnlig. Hun modtog Brevene koldt, uden Tak eller et Ord, kastede et ærgerligt Blik paa den tyrkiske Pibe og gik saa hen til Vinduet, uden at tage videre Notits af Faderen.

Papa lod ikke til at føle sig særlig ilde berørt deraf, han satte sig i en Fauteuil og iagttog under sine buskede Bryn Isidore, der stod ved Vinduet og læste Adressen; kun een Gang sparkede han ærgerlig efter stakkels Mignonne, der, siden han var traadt ind i Værelset, ikke havde ophørt at gjø ad ham.

„Læg Dig, Mignonne!“ udbrød Isidore. Hunden krøb lydig hen paa sin Pude, men havde ikke Øinene fra Obersten og iagttog ham ligesaa lurende som Denne sin Datter, der hastigt fløi det ene Brev igjennem og saa rev det itu, men lod til at sluge det andet med fuld Interesse. Jo mere Damens Træk opklaredes under Læsningen og hendes Øine fik et glad Udtryk, desto mere bister saae den Gamle ud, desto hurtigere blæste han Røgskyerne ud i Værelset.

Da Isidore saa havde stukket Brevet ned i Lommen paa sin Kjole, viste der sig pludselig en Skygge af Ærgrelse paa hendes Pande.

„*Mon Dieu,* hvilken utaalelig Lugt“, sagde hun ærgerlig, gik lidt frem og tilbage i Værelset og viftede med Haanden, „hvor tidt skal jeg bede Dem om ikke at komme med Piben ind i min Stue, denne Røg er utaalelig!“

„Naa, naa“, brummede Papa og satte *corpus delicti* fra sig — „blot ikke saa heftig, maa jeg be'e, jeg tænkte ikke strax paa det. — Var det Brev, Du lige stak i Lommen, ikke fra Monsieur Jules?“

Istedetfor Svar traadte Isidore med rynket Pande og stolt løftet Hoved ganske tæt hen til Obersten, maalte ham et Øieblik med tindrende Øine fra Top til Taa og sagde: „Det er imod vor Kontrakt, min Herre, at dutte mig indenfor mine fire Vægge. Jeg frabeder mig disse Platheder — de lugter ligesom den Korporal der paa hundrede Skridt af Vagtstuen.“

Det var et eiendommelig stygt Blik, Faderen sendte den fortørnede Datter, det havde noget af en Basilisks, af en Hugorms, der gjør sig rede til Spring; desto besynderligere lød derfor det rolige Svar: „De er igjen idag noget ophidset, Isidore — De er endnu vred paa mig fra vor Samtale igaar Aftes. — Men nu taler jeg ikke mere om det, men siig mig, hvad skriver Jules?“

„Ikke Noget, der kunde have Interesse for Dem, min Herre!“ svarede den unge Pige opfarende og vendte tilbage til sin Frokost.

„Jeg maa endnu engang sige Dem“, begyndte den Gamle igjen, „at Deres Maade, at tage Alting ilde op, passer slet ikke i vort Kram — hverken De eller jeg opnaaer Noget derved; det er ikke godt, naar unge Hoveder vil være klogere end gamle, der har lært Verden og Menneskene at kjende og besidder Erfaringer!“

„Aa, der gives Ting, som mange Mennesker heller aldrig vil kunne forstaa, f. Ex. at der gives Væsener, der nok kan, *maa* gjøre Meget — som ikke er rigtigt — af Nød, af Trang — men dog ikke Alt!“ svarede Isidore opirret og slog et Æg itu med Bagsiden af Kaffeskeen.

„De er et Barn, Isidore“, begyndte Obersten i den mest godmodige Tone, — „jeg vil glemme Deres krænkende Ord fra før og for hundrede Gang tale fornuftigt med Dem. — Seer De, vi er begge To komne til Verden med en god Appetit og sunde Lemmer og desuden med det levende Instinct: at nyde Livet; men vi savnede desværre de fornødne Midler dertil. Min Fader — en brav, talentfuld Mand — maatte med Friheden, med Livet bøde for Forsøget paa at skaffe sig og sin Familie en Existens.“

„Ja, de sendte ham for Indbrud paa Galeierne“, brummede Isidore bag sin Kaffekop.

Obersten strøg sig med Haanden over Øinene; han var Skuespiller indenfor sine fire Vægge som udenfor paa Verdens Brædder — han kunde ikke andet.

„Jeg stod alene, en stakkels Forældreløs paa tretten Aar — som et svagt Barn blev jeg stødt ud i Livets Kamp — Skjæbnen har tumlet haardt med mig. — Nok om det. — Efterat have forsøgt Alt, for at arbeide mig frem, og slette Mennesker havde berøvet mig Alt, hvad jeg eiede,

og saa slængt mig tilside som en udpresset Citron, havde jeg ikke anden Udvei end at blive Soldat, for at friste Livet. — Jeg har kæmpet i Algier; Saharas Sand, Klipperne i Oran og Konstantine have drukket mit Blod“ — (her smilte Isidore ironisk) — jeg var en af de Gamle, de Modigste af de Modige; — hvad har det gavnet mig? — Da mine Saar havde gjort mig uskikket til at tjene mere, gav man mig dette lille Baand, en ussel Pension og lod mig gaa. Igjen havde andre Mænd, der vare klogere end jeg, benyttet mig som en Stige, paa hvilken de selv steg op til Hæder, Ære og Penge — kun jeg blev i Sumpen. — Cavaignac og Pélissier vare mine Teltkammerater og Dusbrødre, — men, det taler vi ikke om! . . . Endelig — ak, desværre saa sent — fik jeg Øinene op. Jeg havde længe nok været Ambolten, nu vilde jeg ogsaa engang prøve paa at være Hammer! — Jeg begyndte at speculere i mine Medmenneskers Dumhed, som disse før havde speculeret i min egen Dumhed. Jeg valgte mig en Rolle for Resten af mit Liv og begyndte at spille den:

'La vie — la vie,
Ce n'est qu'une comédie!'

raabte han saa høit, at Mignonne igjen begyndte at gjø. — „Ja, ja — Gudskelov — man har sin Nød og sine Bekymringer, men man lever dog og nyder Livet.“

Isidore drak rolig sin Kaffe, Obersten sparkede ad Hunden og begyndte igjen:

„Seer De, min Kjære, De er i samme Situation som jeg — et Folkets Barn, *sans le sou!* — Skabt som Nogen til at nyde og bedaare, var De paa bedste Vei til at styrte i Ulykke, da jeg tog mig af Dem. Jeg opdagede med skarpt Blik Deres fortræffelige Anlæg, jeg gjorde for Dem, hvad Deres egen Fader neppe havde gjort for Dem — det skal De engang imellem huske paa, det er nødvendigt, at De gjør det — jeg rev Dem ud af Elendigheden, jeg lod Dem lære noget, jeg gav Dem Silkekjoler og Juveler, jeg gav Deres Skjønhed Indfatning, jeg indviede Dem i Livets store Hemmeligheder; men lad det være nok! . . . Kjender De Historien om den store Cagliostro og hans utaknemmelige Hustru? — De arbeidede og gjorde i Forening en rig Høst, men begge sank ned i Nød og Elendighed, fordi den smukke Kvinde havde et Hjerte, som bedaaredes af en forløben Wiener Laps. Hun røbede Hemmeligheden — hun ødelagde sig selv og ham! . . . Hele vort Velfærd afhænger af vort gode Spil, Isidore, — lader vi Nogen kigge os i Kortene, saa er Alt ude. I denne Verden er man altid kun det man gjør sig selv til. — Nedad Bakke gaaer det let — men opad kun besværligt!“

Isidore sukkede.

„Men jeg seer, at jeg trætter Dem, — kun et Par Ord endnu. Lægger De virkelig saa megen Vægt paa denne Monsieur Jules, naa godt, saa gjem ham til senere — som Dessert, men vær forsigtig, Isidore. — Og nu til vor brave Hamburger. *Entre nous*, jeg synes om Mennesket, han gaaer i Tøiet og har Hjertet paa Læben, han er Vox i Deres Hænder — jeg gjør Dem min Compliment!“

Isidore sukkede igjen.

„De sukker?“

„*Il m'embête*, — han forekommer mig som et Lam, der skal føres til Slagtebænken, og det er mig imod.“

„La — la — la — De kjender ikke disse sentimentale Tydskere, mit Barn — han vil gjøre Dem mange Knuder, inden han gaaer i Fælden. Det unge Menneske er alt andet end dum, og tykho'edede ere alle disse Mennesker her tillands, naa, blot hans Skind viser sig at være et gyldent, naar han bliver klippet. — Var det Brev, De før rev itu, ikke fra ham?“

Jo — han beder om at maatte aflægge en Visit Kl. tolv.“

„Naa, giv ham saa en pæn Modtagelse“, sagde den Gamle, idet han reiste sig op og tog sin Pibe —„om Enkelthederne kan vi siden tale, og endnu engang — vær fornuftig.“

Han stod allerede i Døren ind til sit Værelse, da han vendte sig om og ledte efter Noget i Lommen paa sin Slobrok.

„Apropos — her er igjen kommet et Rykkerbrev fra Deres Fru Moder i Rouen — hun vil have Penge. Send hende hundrede Francs og forbyd hende at adressere sine Breve til mig, de uorthographiske Udskrifter have et altfor vulgairt Udseende — det compromitterer.“ — Han lagde en lille, sammenkrøllet Billet paa en Stol, slog ud med Haanden og forsvandt bag Portièren.

Isidore saae med rynket Pande efter ham. „*Misérable!*“ udbrød hun og knyttede sin lille Haand, saa brast hun i Graad. „Den Skurk“, hulkede hun, — „han har mig i sit Garn — han leger med mig som Katten med Musen — men Taalmodighed, Taalmodighed, *chacun a son tour!*“ og atter knyttede hun Haanden henimod Døren. — —

Imidlertid sad Karl Walther i sit Hotel og skrev til sine Søstre. — Den, der havde kigget ham over Skulderen, vilde have læst, hvordan hans hele Hjerte paa det hvide Papir strømmede over af Isidores Deilighed og hendes Faders Godhed og Forekommenhed. Han fortalte om Mødet paa Jernbanen, Kjøretouren og Souperen i Kursalen paa en saa glødende og veltalende Maade, at han selv deri ikke kunde gjenkjende sin gamle Kjøbmandsstil. — Han beskrev for sine Søstre Badens Skjønheder som Sommeropholdssted, Mødet med kjære Bekjendte fra Hamburg, og underrettede dem endelig om, at han agtede at blive her nogle Dage længere end hans op-

rindelige Hensigt havde været; han endte med de Ord: „Det har altid været Eders Ønske, at se mig lykkelig gift — ak! den herlige unge Pige, det var en Hustru, som jeg kunde ønske mig, — smuk, rig, af fornem Familie og høit dannet; sandelig, hvis hun vilde have mig, saa var det strax forbi med mit Ungkarleliv. Alverden vilde misunde mig hende.

Sjette Kapitel.

Walther gjorde Toilette, tog en Vogn og kjørte ud til Lichtenthal, for at besøge Kirchheim og dennes Onkel, men der var Ingen af dem hjemme. Hans næste Visit gjaldt Familien fra Hamburg, der blev han til henad Kl. tolv og begav sig saa paa Veien til Oberst de Barre.

Obersten var ikke hjemme, men Isidore modtog ham i Salonen.

Hun var i en blendende hvid, rigt broderet Morgenkjole med blaa Silkesløifer, et Baand af samme Farve holdt hendes rige Lokker sammen. Hun modtog den hamburgske Kjøbmand med en Blanding af Gratie og Fortrolighed, der smigrede denne ligesaa meget som det gjorde ham henrykt. Hun behandlede ham ikke som en Fremmed, men som en Ven eller kjær Bekjendt.

„De maa undskylde Fader", sagde hun, efterat have bedt ham om at tage Plads, „vigtige Forretninger nødte ham til at gaa ud og give Afkald paa den Lykke imorges at forhøre sig om Deres Befindende, han er for en Timestid siden gaaet ud med Marquis Montagne. — De maa tage tiltakke med mig, Monsieur Charles."

Karl Walther lagde Haanden paa Hjertet og forsikkrede galant, at naar han var hos hende, havde han intet andet Ønske og han kjendte ingen større Lykke, end at turde opholde sig i hendes Nærhed etc. etc.

„Ah, — De forstaaer Dem altsaa ogsaa paa at gjøre Complimenter", svarede Isidore skjelmsk og gjorde ham helt fortumlet ved et fyrigt Blik af hendes virkelig prægtige Øine — „alle Mænd ere ens, og vi stakkels Piger vilde være ilde farne, hvis vi tog alle deres Ord for gode Varer."

Walther forsikkrede om sin Oprigtighed med en Iver, der havde noget Komisk ved sig, og tilføiede saa som et Bevis paa, hvor godt han syntes om det her, og tilmed ene og alene ved den Omstændighed, at have gjort hendes Bekjendtskab, at han var fast besluttet paa ikke at tage bort før om mindst otte Dage.

„Naa, det er jo et fornuftigt Indfald", sagde Isidore fornøiet og bandt en ny Sløife i Mignonnes Haar — „og veed De hvad — nu benytter vi os af vor Frihed. Gaa et Øieblik med mig hen i Salene, Monsieur — vil De? — — Papa faaer det ikke at vide. — De har intet Begreb om hvor streng Papa er — men heldigvis er han kjørt ud."

Ingen var gladere end Walther. — Isidore tog Handsker og Parasol, lagde sin smalle Haand paa den unge Mands Arm og forlod Huset med ham. — De gik langsomt, i munter Samtale nedad Veien til Conversationshuset. — Paa den anden Side under Træerne sade to Herrer og

røg, det var de Samme som den foregaaende Dag havde bragt Obersten saadan i Harnisk. — „Eller veed De hvad?" begyndte Isidore pludselig og sænkede sin Parasol, saa at den skyggede for hele hendes Ansigt og Overkroppen — „lad os heller kjøre lidt ud i Skoven — der er dog nu saa varmt inde i Salene."

Walther var selvfølgelig enig i Alt, og saaledes satte Begge sig igjen op i en lille, aaben Vogn.

„Til Skovhuset!" befalede den unge Pige, og Hestene satte sig i Bevægelse.

Snart optog Skovens Skygge dem med sin krydrede Kjøling. Solen spillede paa Løvet, Fuglene fløi om mellem Grenene, Biller summede ved Veien, og brogede Sommerfugle flagrede fra Blomst til Blomst, — langsomt gik det opad Bakke.

Mageligt lænet tilbage sade de to unge Mennesker og betragtede det Hele en Stund i Taushed — endelig begyndte de at tale; — det var en munter Passiar, hvoraf Hamburgeren denne Gang besørgede det Meste, da han efterhaanden blev mere og mere livlig, medens Isidore drømmende hørte efter, med smægtende, halvt lukkede Øine og de smaa Fødder stemmede mod Vognlæderet. Det skikkelige, godtroende Menneske havde ingen Anelse om, hvad der beskjæftigede den smukke Pande, medens han aabnede sin Veltalenheds Sluser. — Han vilde være bleven ikke lidt forbauset, hvis han havde kunnet gjætte hendes Tanker.

„Alle dine Bekymringer vilde med et faae Ende", overveiede Isidore, — „dersom Du smedede denne Mand i dine Lænker. — Han er rig,

godmodig, uerfaren, godtroende, han vilde være som Vox i dine Hænder, Du kunde med et ryste denne usikkre Existens af Dig, blive en *femme honnête*, vende Obersten Ryggen!" —

For hine stakkels Væsener, som leve i denne forgyldte Elendighed, ligger der en dyb, skjult Tiltrækning i den Tanke, engang at kunne vende Lasten Ryggen, indtage en agtet Stilling i Livet, have en Mand, Børn og en betrygget anstændig Existens! —

En Smule Fiffighed, og det kunde lykkes! Men ikke forhaste sig. „*Pas aller trop vite,*" først maa Du lære ham lidt nøiere at kjende, maa vide, om de 500,000 Mark ikke ere opdigtede, existere i Maanen.

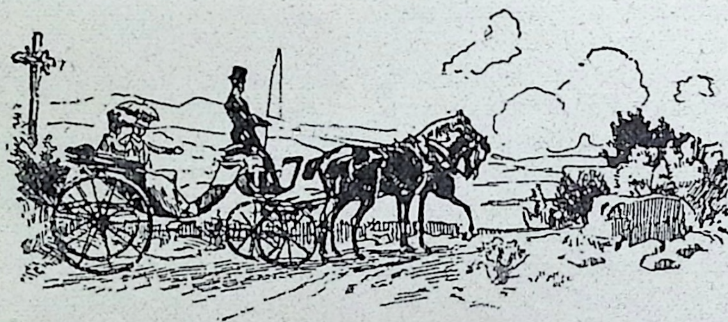
Hun iagttog Walther, fik ham ved smaa indstrøede Spørgsmaal og Bemærkninger til at blive mere og mere veltalende.

„Han er slet ikke saa styg", tænkte hun — „men hans keitede Udtryksmaade og saa hans klodsede og affecterede Væsen er mig imod, hans Praleri er meget *mauvais genre* . . . men det giver sig nok.

Hun sammenlignede ham saa i sine Tanker med Monsieur Jules. — „*Pauvre Jules!*" — og et let Suk undslap hendes Læber. Det er dog sørgeligt, at gifte sig for de kjære Penges Skyld med en Tilbøielighed i Hjertet, at lyve Kjærlighed, kysse den Enes Mund idet man tænker paa den Anden. Saa tænkte hun igjen paa Obersten, paa sin utaalelige Afhængighed af ham. — — —

Alle disse Tanker beskjæftigede Isidore, halvt bevidste, halvt taagede, medens hun lod sig vugge af den magelige Vogn og indaandede den kraftige Skovluft. — Hun var saa fordybet i sine egne Grublerier, at hendes Ledsagers næsten uafbrudte Tale kun ligesom fjerntfra naaede hendes Øre, hun forstod nok Betydningen, men de enkelte Ord undgik hende. —

(Fortsættes.)

Velazquez: Pave Innocent X (Pamfili)

I Aarene 1649 og 50 opholdt Velazquez sig for anden Gang i Italien. Dette Ophold stod i Forbindelse med det nye Hverv, Philip IV havde overdraget sin betroede Hofmaler i hans Egenskab som Inspecteur ved den delvise Ombygning og Udsmykning af Slottet i Madrid.

En Dag udtalte Hans Majestæt sin Hensigt at oprette et Galleri med Malerier, hvortil han (Velazquez) skulde søge Mestrene og vælge de bedste. „Eders Majestæt," svarede Maleren, „bør have Billeder, som ikke ere i Hvermands Eie." — „Hvorledes opnaaes det?" — „Dersom E. M. giver mig Orlov, fordrister jeg mig til at tage til Rom og Venedig og der opsøge og erhverve de bedste Billeder, af Tizian, Paolo Veronese, Bassano, Raphael Urbinas, Parmesano og Andre. Thi der gives faa Fyrster, som eie Malerier af disse Mestre og mindst i et saadant Antal som E. M. ved min Iver vil komme i Besiddelse af."

Forslaget vandt Kongens Bifald, den attraaede Orlov blev tilstaaet, og i Januar 1649 forlod Velazquez Malaga i Følge med den spanske Afsending, Hertugen af Náxera y Maqueda, der i Triest skulde afhente den ny Dronning, Marie Anne af Østerrig. Paa Grund af Storm og Modvind ankom Skibet først d. 11. Februar til Genua, hvor Velazquez steg iland. Efter et Besøg i Venedig, hvor han kjøbte Billeder af Paolo Veronese og Tintoretto,, begav han sig til Rom, og tog, efter i Neapel at have afleveret sine Anbefalingsskrivelser til Vicekongen, Ophold i den evige Stad.

Om det nuværende venskabelige Forhold mellem Spanien og Pavestolen var Anledningen eller den spanske Maler vilde vise sine italienske Collegaer hvad han formaaede, nok er det, hans Ophold her fremkaldte en af de skjønneste Perler i Mesterens Kunst, Portraitet af Innocent X, som for Tiden beklædte St. Peders Stol. Skjøndt Innocent i Almindelighed ikke var nogen Ynder af Kunstnere, havde han dog samtykket i at lade sig afbilde af den spanske Hofmaler. Forinden

Velazquez gav sig ifærd med denne Opgave, malede han og lod udstille et Billede af sin Tjener, Mulatten Juan de Parejo, der forøvrigt i Smug øvede sig i sin Herres Kunst og siden selv optraadte som en ganske dygtig Maler. Dette Billede vandt paa Grund af sin slaaende Naturtroskab megen Anerkjendelse og det romerske Academi gav den Udtryk ved at udnævne Velazquez til Medlem. Derefter blev saa det vidunderlige Pave-Portrait til, der endnu den Dag idag vækker samme Beundring som ved sin første Fremkomst.

Pave Innocent var endnu, trods sine 75 Aar en høi, majestætisk Skikkelse med „en Ynglings Stemme, Farve og Gang.“ Endnu var han livlig i sin Bevægelser, en rask Fodgænger, der lo ad sine Lægers Advarsler. Skjøndt af et tungt Temperament og tilbøielig til Grublerier, kunde han overfor Personer, der besade hans Tillid, være oprømt, spøgefuld og sarkastisk. Men ellers var han lunefuld, vankelmodig, egensindig, en Byrde for sig selv. Han var mistroisk-skeptisk i sin Bedømmelse af Mennesker, ikke hurtig til at opfatte, men udholdende og utrættelig i Varetagelsen af sine Forretninger. Han var ingen Ven af Soldater, men Skjæbnens Ironi havde bestemt ham til at gjøre Brug af de barberiniske Kanoner. Fuldblodsitalienerens stærke Familiefølelse fuldender Billedet af hans Charakter. Men her traf det sig, at den eneste Person, der havde Evne til at staa ved hans Side, var hans Broders Enke, Olimpia Maidalchini, en Kvinde med mandig Villie og Kløgt; af kvindelige Egenskaber besad hun kun en umættelig Begjærlighed og Herskesyge. Hun havde været sin vankelmodige Svoger en Spore og Leder paa hans Vei til Thronen; Taknemmelighed og Vane knyttede ham til denne Kvinde, der ved hans Død ikke „havde Raad“ til at betale hans Begravelse, saa at en Fremmed, en Cononicus, der tidligere havde staaet i pavelig Tjeneste, maatte offre en halv Scudo for at vise Paven den sidste Ære.

Hans Samtidige overgaa hinanden i Beskrivelsen af hans Hæslighed. Grove Former, en bred Pande, et lurende, næsten skummelt Blik fra de dybtliggende Øine, en uædel Næse, simpel Mund, et lasket, rødt Ansigt, tyndt Skæg: noget oprindelig Raat, der med Aarene var bleven endnu mere frastødende. Da Guido i St. Peter skulde male Attilas Historie, og den daværende Cardinal Pamfili i Congreationen bebreidede ham hans Sendrægtighed, skal hin af Hævn have givet Satanshovedet under Fødderne af hans hellige Michael i Kapucinerkirken Hans Eminences Træk. Guido selv var imidlertid opbragt over denne Historie og erklærede, at naar Folk troede at gjenkjende den store Herre i Satans Træk, saa var Skylden ikke hans Pensel. I Conclaven 1645 skal dette dæmoniske Ydre være gjort gjeldende imod hans Kvalification til Christi Statholder. Mærkeligt nok, at Valazquez, som i sit Hjem havde malet det uhyggeligste af alle Ministerhoveder (Olivares), og den mest uinteressante af alle Fyrstetyper (Philiv IV), ogsaa her i Rom skulde male det mest frastødende Hoved blandt St. Peters Efterfølgere.

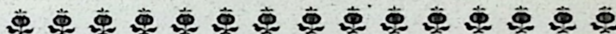
Ikkedestomindre gives der faa Portraiter og Malerier, som saa øieblikkeligt tager Betragteren fangen. Fra de hæslige Træk møder der os et Blik fra de blaagraa Øine, der er mægtigere end det lysende Purpur og det glitrende Guld. Det er et Blik, der kan forfølge En i Drømme.

Paven skjænkede Maleren, som Tegn paa sit Bifald, en Guldkjæde og en Medaille med sit Portrait.

Da Huset Pamfili uddøde (1760), overgik Maleriet i Familien Doria Landis Eie.

Allerede dengang blev det meget beundret i Roms Kunstnerkredse. Palomino skriver: „Vor Velazquez kom til Italien; dog ikke for at lære, men som Lærer: thi Billedet af Pave Innocent X vakte Roms Forbauselse, Alle copierede det til Studium og betragtede det som et Vidunder“.

Al. S.

Physiologien er Menneskeslægtens Bibel, i den staa Livets Love skrevne og i disse træder Dig imøde den vældige Jehovah, hvis Stemme er Torden og hvis Blik er Lyn og som kun kjender et: følg mit Bud eller dø. Livets Love tale tydeligt nok for Den, der vil høre, men Livets Maal skimtes ikke gjennem den ringeste Sprække.

Vi mødes og vi skilles her i Verden, men Mødet bærer altid Frugt, ikke alene for os selv, men gjennem os til mange Andre; vi paavirke Andre, Andre paavirke os, saaledes danner det Hele en sammenhængende Kjæde, hvori Intet er tilfældigt.

Naar man ikke gider gjøre sig den Uleilighed at søge den indre eller ydre Aarsag til et Menneskes Handlinger, dømmer man ligefrem: han eller hun er gal.

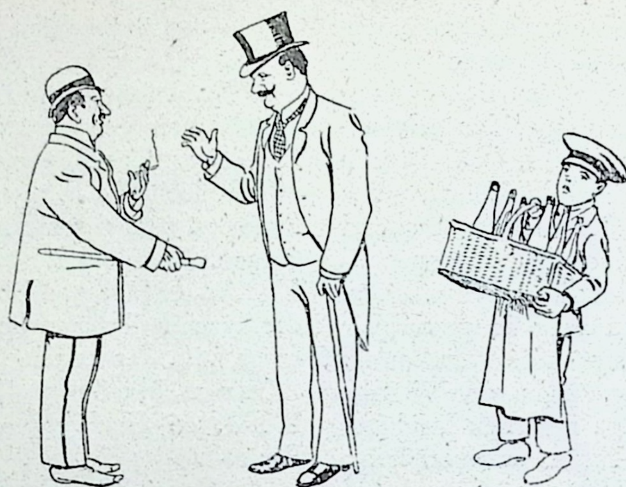

I Baggrunden staa de bedste Iagttagere.

L. R.

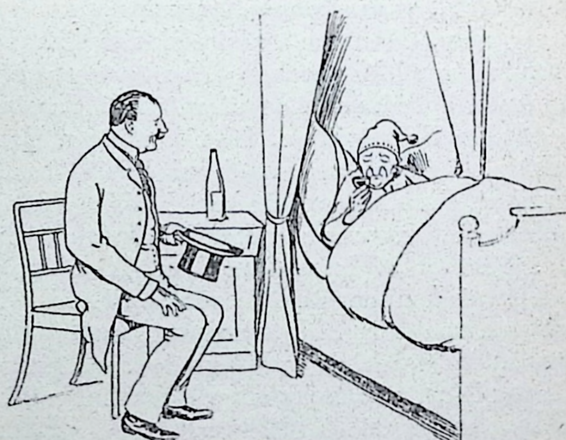
Sex Flasker Vin — Humoreske af Alfr. Schmidt

„Naa! Du skal nok have et ordentligt Sold?"
„Oh nei, det er kun en lille Venlighed jeg vil vise min Onkel. Han ligger paa det Sidste og da jeg skal arve ham, saa vil jeg vise lidt Opmærksomhed."

Entrée.

1ste Flaske.

3die Flaske.

5te Flaske.

6te Flaske.

Fra zoologisk Have

Af ALBERT GNUDTZMANN

Hvor var det ikke en Festdag, da vi som Børn første Gang vare i den zoologiske Have. Maaske det første Bal for en ung Pige staaer i en lignende forklaret Glans, ellers vilde neppe Mange som Voxne have oplevet nogen Dag, der i ublandet Nydelse og vild Henrykkelse kan sættes ved Siden af. Man drømte flere Nætter derefter om den lille Bjørn med de snurrige Indfald, søgte forgjæves at give mindre lykkelige Jevnaldrende en Forestilling om Løvens blodtørstige Ydre og tordnende Brøl og blev ikke træt af at gjenopfriske Mindet om den Abekat, der paa en saa menneskelig Maade havde soigneret sin Unges Pelts — om ikke ganske paa samme Maade som man selv saa ofte var bleven soigneret af sin egen Moder.

GINE

Ogsaa den Voxne kan imidlertid have sin Fornøielse af den zoologiske Have, og jo oftere man kommer der, des større bliver Fornøielsen. Ligesom der er Noget af et Dyr i ethvert Menneske, saaledes er der ogsaa noget Menneskeligt hos ethvert Dyr. Man finder i denne lille Verden, hvor enhver Nation og enhver Race er repræsenteret, baade Kjærlighed og Had, Troskab og Lumskhed, Hidsighed og Blidhed. Og man seer Familielivets Afspeilinger i alle Former. Man ender med at betragte disse Væsener som Ens personlige Venner, hvis Ve og Vel man følger og hvis Død man sørger over.

— Lige ved Havens Indgang fra Roskilde Landevei ligger der en lille gul Bygning. Det er Terrariet, hvortil slutter sig det nyanlagte Akvarium.

I Terrariet findes Dyreverdenens Flegmatikere, Slanger, Øgler og Padder. Der er over disse Stoikere udbredt en ophøiet Ro, der ikke lader sig anfægte af Nogetsomhelst. De Notableste af Terrariets Beboere er Kvælerslangefamilien, som Hr. *Hagenbeck* har ført med til Haven og som bestaaer af et Ægtepar med en halv Snes Børn. Familiens Overhoved er i sin bedste Alder, ca. 40 Aar gammel, maaler sine 10 Alen i Længden og veier et Par hundrede Pund, vistnok Et af de største Exemplarer, der findes i Fangenskab. Denne talrige Familie lever et idyllisk Liv, rullede

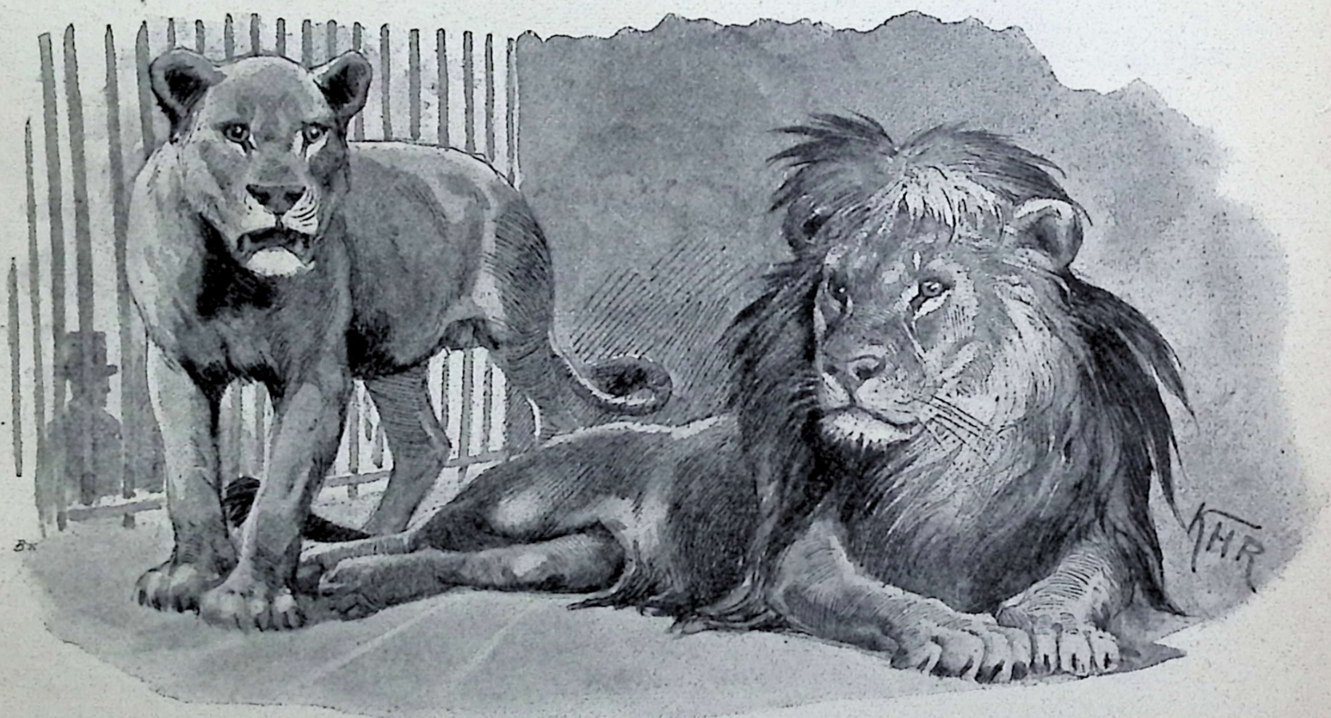
sammen om de Træstammer, der udgjøre Hjemmets Bohave. Kun en Gang imellem seer man en Forskydning i de sammenrullede Masser, til Tegn paa, at der er Liv. Men Familien kan ogsaa sagtens. Den er ikke plaget af Næringssorger, thi kun hver tredie Uge indtager den et Maaltid. Dette bestaaer af levende Kaniner, som dræbes ved, at Slangen ruller sig om dem, saa at Rygraden knuses i Favntaget. Den holder derefter Byttet omslynget i sin Favn nogle Minuter, hvorefter det forsvinder i dens Gab.

Af de andre Slanger lægger man mest Mærke til Sandslangen, der ligner en Medisterpølse og paa hvilken det er vanskeligt at skjelne Hoved fra Hale. Desuden er der en lille indisk Giftslange og forskjellige Snoge.

tudser og en Oxefrø, der har sit Navn af, at den mod Veirforandring brøler næsten som en Oxe. Den maa saaledes ikke forvexles med vor hjemlige Peder Oxes Frø, der som bekjendt udstøder anderledes melankolske Lyde.

Akvariet er som sagt nyanlagt og huser foruden nogle japanesiske Pragtfisk mest hjemlige Fiskearter. Af de Fremmede er den mærkeligste en amerikansk Klatrefisk. Dens Finner ere besatte med Pigge, ved hvis Hjælp den klatrer i Træer for at fange Insecter.

Den grelleste Modsætning til denne Flegmatikernes og de Stummes Leir er Rovdyrhuset. Hist lader man sig ikke anfægte af Noget mellem Himmel og Jord, her ere de store Lidenskaber i stadig, sydende Gjæring, ofte i vildt

HUNLØVEN OG DEN AFDØDE HANLØVE

Ved Siden af Kvælerslangerne boer Krokodillen med de smaa svinepoliske Øine og den frygtelige Tandrække, som dog kun kommer i Bevægelse een Gang om Ugen. Den saavelsom nogle yngre Kammerater skriver sig dog ikke fra Nilen, Krokodillernes klassiske Hjemstavn, men fra Mississippi, og Alle ere de Kaimaner. De Mississippi-Kaimaner synes dog at føle sig ligesaa meget som nogen Nil-Krokodille.

Foruden disse Krybdyr med udpræget blodtørstige Tendenser findes der ogsaa fredeligere og blidere Existenser. Den mest udprægede af disse er Jordleguanen, Thomas, en lille Fyr paa en halv Alens Længde. Den er paa ingen Maade utilgængelig for blidere Tilnærmelser, lader sig gjerne klappe og er af et kjælent Temperament. Til Naboer har den et Par Kæmpe-

Udbrud. Løvens Tordenbrøl ruller klagende gjennem Rummet, Kongetigerens grønne Øine gnistre, en Jaguar rusker i afmægtigt Raseri i Stængerne. Det er idel Torden og Lynild.

Mest komme dog Lidenskaberne i Oprør, naar Fodringen ved Totiden skal finde Sted. Paa Trillebøre kjøres det blodige Hestekjød ned langs Burene. Da bliver der Liv bag Jernstængerne. Smidige Rygge krummes, hvasse Kløer gribe om Stængerne, der hvæses, hyles, brøles og knurres, som vare alle Underverdenens Aander slupne løs. Her tørner et Jaguarpar i Lidenskabernes Hede sammen, Hunnen væltes overende, de stærke Poter, den hvidlige Bug og det fraadende Gab sees et Øieblik kæmpende under Hannen, saa reiser Dyret sig igjen med et Sæt, og Begge styrte de mod Stængerne. Hunløven staaer paa

Bagbenene med Gabet vidtaabent, og ved Siden af bugter den lille Puma sin smidige Krop, mens den i rastløs Ilterhed løber op og ned i Buret. Men med ufølsomt Hjerte triller Oppasseren sin Trillebør ned langs Burene, indtil han naaer det nederste, hvor Fodringen skal begynde. Saa udsøger han med forretningsmæssig Ro et Stykke Kjød af passende Størrelse og stikker det ind mellem Stængerne, hvor Burets Beboer strax falder over det med en Ilterhed, som var det et levende Bytte, der kunde undslippe. Og imens vedblive Kammeraterne i de andre Bure at rase, til Touren efterhaanden kommer til dem.

Ak, det er ikke det varme, levende, sprællende Bytte, som Ørkenens Konge er vant til fra sin lig Ungerne, der have faaet en skikkelig indfødt Kat til Legekammerat. Forældrene befinde sig i Reglen hver i sit Bur og komme kun i særlig interessante Tidsrum sammen i eet. Den midlertidige Separation i Henseende til Bord og Seng foranlediger Hunnen til at udstøde lange, smægtende Hyl af den ikke ukjendte Slags, som erotiske Katte give fra sig om Natten. Kun er Pumaens Hyl i Forhold til Kattens som en Domsbasun i Forhold til en Barnetrompet. Pumaerne kunne forøvrigt blive meget tamme og optræde endog i deres Hjemstavn som Husdyr.

Overhovedet giver Parringen Anledning til stormfulde Scener. Naar et Rovdyrpar sættes sammen, indledes Forholdet med, at de hvæsende

TIGEREN OG HUNDEN

Hjemstavn. Og Løven tænker med Vemod paa den Dag, da den gjorde Springet over de Pallisader, hvormed Faldgruben var omgivet, for at give det Udseende af, at der fandtes et særlig lækkert Bytte indenfor. Den tænker paa den timelange Rasen i den dybe Grav, indtil den hoverende Negerflok om Morgenen fandt det stolte Bytte, og derpaa den lange Række af Ydmygelser, indtil den endte her i det kolde Nord for at lade sig beskue af den ørkesløse Hob.

Af afrikanske Løver eier Zoologisk Have i Øieblikket kun en Hun, efterat den prægtige gamle Hanløve er gaaet al Kjødets Gang. Derimod er der en hel Familie af Pumaer, de smaa brasilianske Løver, Forældre og tre Børn. De nydelige Dyr synes at glæde sig ved Livet, særog fraadende af Raseri gaa løs paa hinanden, og et saadant Sammenstød er ikke frit for Livsfare. Derfor maa Opsynet være paa sin Post udenfor. En velrettet Douche fra en Sprøiteslange kjølner i Reglen Lidenskaberne, og naar dette ikke hjælper, kastes der et forsvarligt Net over Hovederne paa de to Kamphaner, hvorved de med Magt holdes fra hinanden, indtil det kan formodes, at Sindene ere blødgjorte tilstrækkelig til, at Forholdet kan antage den rette Charakter.

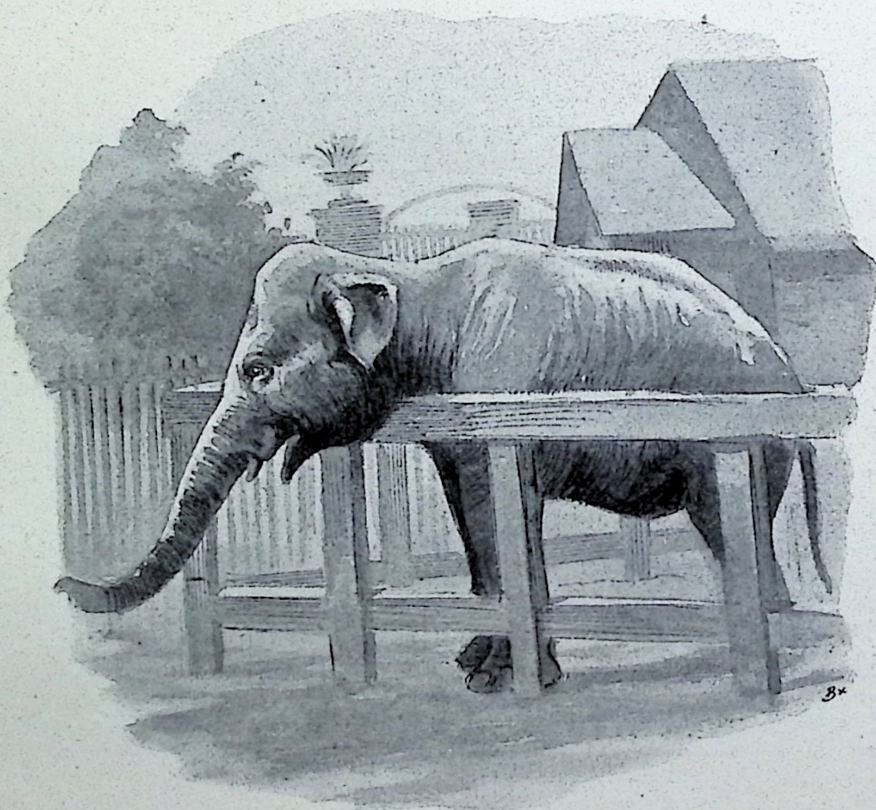
Heller ikke i Forholdet til Børnene ere Følelserne altid de ømmeste. Det er saaledes hændt mere end een Gang, at Fatter og Mutter i deres Hjerters Uskyldighed have tilberedt sig et velsmagende om end tarveligt Maaltid af deres haabefulde Afkom. Der er en Bjørnedame, der

paa denne Maade har sat fire Kuld Unger tilliv.

Men selv Rovdyr have deres blidere Sider. Der bestod saaledes et varmt og inderligt Venskab mellem Tigeren og den lille Hund, som delte Bur sammen i Haven, og det var Hunden, der var den Dominerende i Forholdet. Uden Knurren fandt Tigeren sig i Alt, hvad dens lodne Ven fandt paa, og Hunden tyranniserede sin langt stærkere Fælle med et forkjælet Barns Egenraadighed.

I Rovdyrhuset findes nu foruden Løven, Tigeren med tre Unger og Pumafamilien, tre Jaguarer, en Han og to Hunner, alle overordentlig smukke Exemplarer, og endvidere en Himalaya-Bjørn, nogle siamesiske Katte og en Angorakat.

I Zoologisk Have som andetsteds bekræfter det sig, at den virkelige Storhed som oftest staaer alene. Derfor lever ogsaa Hanelephanten Chang et afsondret Eneboerliv i sin Trævilla og er kun sjeldent at formaa til at træde i en noget venskabeligere Forbindelse med Publikum. Siden Engs triste Død har Chang overhovedet vist sig saare utilgængelig, og Havens Inspecteur er den Eneste, der kan komme den paa nært Hold. Af et langt livligere Temperament er den lille Elephant. Den er, som bekjendt, ogsaa Enkemand, men Ungdommens Sorgløshed har baaret den over Tabet af den Tilbedte. Den kan godt lide at se Mennesker om sig, og naar den er i særlig godt Humeur, tilkjendegiver den dette ved at bumse sin Hjernekiste mod de tykke Jernstænger, der ere satte for Indelukket, med en Kraft, saa det er et Vidunder, at baade Elephant og Jernstænger holde Tørnen ud.

DEN LILLE ELEPHANT

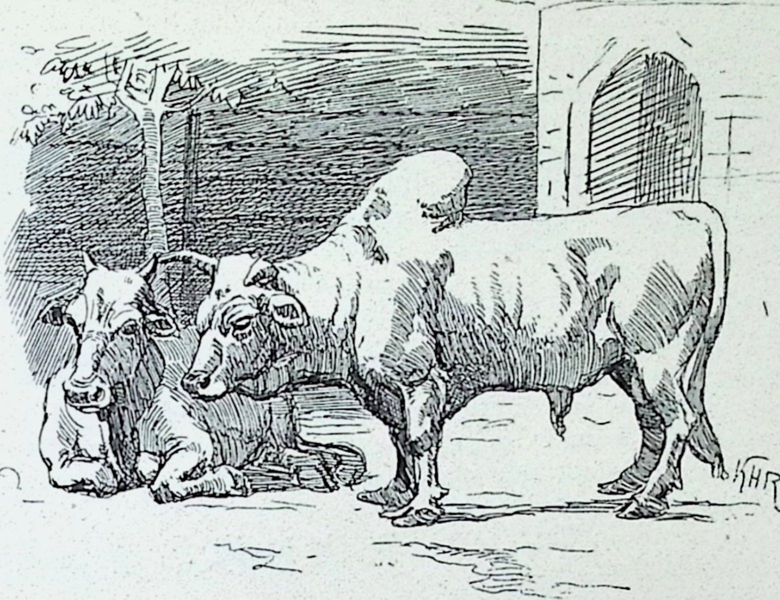
Nogle af de Beboere, der finde sig bedst tilrette i Haven, ere de taalmodige Kameler. Overhovedet — et Naaleøie er vist saa omtrent det Eneste, en Kamel ikke kan gaa igjennem, tilmed uden at tilsætte Noget af sin Sindsligevægt. Dagen igjennem kan man se „Ørkenens Skib“ traske ligesaa taalmodigt i den danske Vinters Pløre, som den i sin Hjemstavn gjør det i Ørkenens Sand. Maaske er det dog med en noget vemodig Følelse, at den skotter over til det Indelukke, der huser det andet Ørkendyr, Strudsen.

Af Bøfler og Oxer vil man træffe en talrig Repræsentation. De mærkeligste ere vel Pukkeloxerne. De have foruden Pukkelen det tilfælles med Kamelerne, at de ere udprægede kontemplative Naturer. De tygge ligesaavel Drøv paa deres Indtryk fra Omverdenen som paa deres Foder, og naar man tygger Drøv, er man kun lidet udsat for at give efter for Øieblikkets første Indskydelse.

I Hus sammen med de sirlige Zebraer boer den mærkelige Gnu, en af Havens største Seværdigheder. Som bekjendt fortæller Sagnet, at da Vorherre havde skabt Verden, fik den Onde Lov til at prøve, om han ogsaa kunde skabe et Dyr. Han skabte da Gnuen, som han gav en Oxes Hoved og Horn, en Hests Manke og Hale, et Æsels Krop og en Hjorts Ben. Og i Virkeligheden kunde Gnuen nok se ud, som om den skyldte en satanisk Aands barokke Lune sin Tilværelse. Grim er den som en Ulykke og ligner nærmest et phantastisk Tabeldyr. Men af Charakter er den skikkelig og godmodig, gjør ikke Fortræd og lader sig gjerne kjærtegne.

At gaa fra Drøvtyggerne til Abehuset er som at komme fra en Forsamling af Etatsraader og Departementchefer midt ind i en Flok Skoledrenge. Aberne ere Havens Gaminer og alle Børns Fryd. Her sidder et værdigt Ægtepar, Fatter er Tøffelhelt, Mutter har en lille Unge klamrende sig fast til hendes Bug. Hele Familien gjør Indtryk af at være hensunken i de mest alvorlige og

dybsindige Overveielser over Tilværelsens store Problemer. Men paa engang farer Fatter som en kaad Dreng op paa den øverste Pind, Mutter efter, og den vilde Jagt fortsættes, indtil den ender med en lille idyllisk Stillelivsscene, idet Mutter knækker Nødder, mens Fatter piller nærgaaende Smaadyr ud af hendes Pelts. Eller se paa Kapucineraben, hvor det hvide Skjæg staaer i pudsig Modsætning til de vævre Bevægelser. Eller den lille Komiker, Jacob, der er Inspecteurens specielle Ven og som viser sig saa kjælen, naar den bliver klappet.

PUKKELOXER

I et stort Bur har Directeur *Hagenbeck* installeret ca. 40 vævre Smaafyre. Der er en idelig Klatren op og ned, Skjæren Ansigter og Udøvelse af anden Abesport. Deres Naboer ere de flyvende Hunde, nogle høist flegmatiske Cavallerer, der paa en behagelig Maade fordrive Tiden ved at hænge i Bagbenene med Hovedet nedad og med sammenfoldede Vinger, som de forøvrigt ere meget ivrige for at pudse og pynte. Naar de skulle have Mad, lade de sig glide ned ad deres Grenestativ, stadig med Hovedet nedad og indtage deres Maaltid i samme bekvemme Stilling. En anden Hagenbecksk Acqvisition ere Næshornfuglene, en zoologisk Sjeldenhed. Med deres kolossale Næb og deres morsomme Maade at bevæge sig paa i korte Sidespring gjøre de et tilstrækkelig curieust Indtryk til, at deres Nærværelse i Abehuset er berettiget.

Sammesteds vimser der en lille rødbrun afrikansk Hund omkring. Den er i sin Tid skjænket af en Negerhøvding til en Sømand, gjennem hvem den er kommet til Haven. Den er i sin Hjemstavn meget yndet til Menneskeføde. Det Samme er forresten Tilfældet med et Par chinesiske Hunde, der findes andetsteds i Haven. I deres Hjemstavn nyde disse sidste endog et saadant Ry som Delikatesse, at det betragtes som et af de største Tegn paa Venskab og Agtelse, man kan vise en Mand, naar man sender ham en saadan Hund i slagtet Tilstand. Det er derfor forbudt at føre dem ud af Riget, og Overtræderen af dette Forbud straffes med ikke mindre end *Døden*, hvis han er indfødt, og med en meget klækkelig Pengebøde, hvis han er fremmed.

Det maa saaledes betragtes som et sjeldent Held, at vor zoologiske Have alligevel er kommet i Besiddelse af disse Dyr. Det Samme kan siges om et andet Dyr, der ogsaa har sit Hjem i Abehuset. Det er en Trækænguruh fra Van Diemens Land. Udvortes seet er den vel ikke saa særdeles mærkelig, skjøndt den jo i og for sig som alle Kænguruher seer snurrig ud med sin lange Støttehale og sine smaa Forben. Hvad der imidlertid giver den dens store Værdi, er den Omstændighed, at det kun en Gang før er lykkedes at føre et Exemplar af denne Dyreart levende til Europa. Den er da ogsaa af Kjendere vurderet til ikke mindre end 2000 Kroner. Andetsteds, hvor den zoologiske Interesse er mere vaagen end her, vilde Folk valfarte i tætte Skarer alene for dette ene Dyrs Skyld. Her lever den ret ubemærket i Abehuset.

GNUEN

Dyrenes Pjerrot er Landbjørnen. Se en Gang

paa den lille lodne „Gine", der har arvet dette Navn fra sin Forgænger i Publikums Yndest, og læg Mærke til den kostelige Blanding af Forslagenhed og Naivitet, af Ondskab og Godmodighed, der lyser den ud af Øinene. Bjørnen er i Fablerne den klassiske Dumme-Peter. Dens Graadighed og Slikvornhed fører den altid paa Glatis, og selv hvor den ledes af ædlere Motiver, kommer den galt afsted og gjør sin Herre en „Bjørnetjeneste".

Hvor Bjørnen hører hjemme, har man nok desværre ikke saa meget Blik for dens kluntede Komik. Der veed man kun, at den er et vildt og skadeligt Rovdyr, paa hvis Pelts der sættes Pris. Ogsaa i Zoologisk Have klager man over, at Bjørnene med Alderen blive ondskabsfulde og i enhver Henseende ubehagelige at have med at gjøre. Men det hører heldigvis til de Ting, som Publikum ikke seer. For Publikum er Bjørnen en godmodig og skikkelig Fyr, der er glad for et Par Nødder eller et Stykke Franskbrød.

Langtfra saa hyggeligt et Indtryk gjør Isbjørnen. Snarere bliver man melankolsk af at iagttage den, thi den er øiensynlig et af de Dyr, der lide mest ved at være i Fangenskab. Som den staaer der i det snevre Indelukke, stadig virrende med Hovedet, er den som en eneste trøstesløs Speiden efter de Farvande, hvor den hører hjemme. Her er den ikke Enehersker over mange Kvadratmile, her seile ingen phantastiske Isbjerge i Horizonten, og Sælerne, som svømme nogle Snese Alen derfra i deres Bassin, kan den ikke naae. Langt hellere vilde det mægtige Dyr vel udfægte en Tvekamp paa Liv og Død med sine værste Fjender, Eskimoerne, end være fordømt til dette Fangeliv. Den forrige Isbjørn blev da ogsaa baade blind og gik fra Forstanden af Melankoli. Den Nuværende har hidtil holdt sig, men hvem veed, hvor længe det varer, inden ogsaa den gaaer Dekadencen imøde?

Man skulde se alle disse Dyr i deres rette Omgivelser, thi hvad er en Isbjørn uden Isbjerge, en Løve uden Ørkensand, en Krokodille uden en Pyramide og en Stump Nil til Baggrund? Dog, med lidt Phantasi kan man maaske selv danne Baggrunden. Den Zoologiske Have bliver da som en Art Prøvekort paa hele den vide, brogede Verden. Og det store Chor af Skrigen, Brølen, Skryden, Brægen, Snadren, Syngen og Fløiten, der lyder ud fra denne Miniatur-Verden til de adstadige Spaseregængere i Frederiksberg Have, bliver da en stor international Sprog-Symphoni, en babylonsk Forvirring af alle Verdens Sprog.

Har man seet Zoologisk Have, har man derfor dog altid seet Noget af Verden. Haven gaaer som bekjendt nu en ny Æra imøde. Man tør vel haabe, at Kjøbenhavnerne mere end hidtil ville benytte Leiligheden til denne Mundsmag paa en Reise Jorden rundt.

Man maa haabe det saameget mere, som en stadig vaagen Interesse er en Livsbetingelse for denne lille Stat i Staten derude ved Søndermarken. Det er nemlig ikke Smaating, der behøves til Underhold af hele denne brogede Befolkning. Findes der end saadanne smaattærende Individer som Slangerne, saa er til Gjengjeld den store Elephant en Fyr, der tærer sine 100 Pund Hø om Dagen. Og naar man hører, at der aarlig fortæres 70.000 Pund Hestekjød derude og at Havens hele Madbudget er 25.000 Kr., saa vil man forstaa, at Brødspørgsmaalet der spiller en meget stor Rolle, foruden at Haven jo har sine andre meget store Udgifter. Maatte de energiske Kjøbenhavnere, der efterhaanden have opdaget saa mange andre Udflugtspunkter i deres Bys Omegn, ogsaa snart „opdage" Zoologisk Have!

Aforismer

Det er ikke fordi Kjærestefolk ere saa let fornærmede, at de skjændes saa ofte, men fordi det er saa morsomt at gjøre det godt igjen.

Det sidste et Menneske gjør for at rette sine Feil, er at skaffe sig af med dem.

Intet er saa vanskeligt at skjule som vore Daarskaber.

Den, der kjøber, hvad han ikke har Brug for, vil snart faae Brug for det, han ikke kan kjøbe.

„Sorgens Vellyst!" betyder efter min Mening, at en gammel Onkel døer, efterlader os 100,000 Dollars og vi begræde ham.

Hvis Du søger Visdom, min unge Ven, saa studer Livet og Menneskene, hvis Du ønsker Lærdom, studer Lexikaer.

Det er langt lettere at se med Medlidenhed paa Den, der staaer under os, end at se uden Misundelse paa Den, der staaer over os.

Ægteskabet er en gammel Institution, ældre end Pyramiderne og ligesaa fuld af Hieroglypher, som Ingen kan tyde.

Ægteskabet er den Kalk, der holder de sociale Mursten sammen.

Kald en Mand en Tyv, og Du giver ham Lov til at stjæle.

De, som føle sig krænkede og trække sig tilbage fra Verden, maa ikke glemme een Ting: at Verden vil glemme dem, længe før de glemme Verden.

Josh Billings.

Faderkjærlighed

NOVELLE

AF

P. E. BENZON (FORF. TIL „SVOVL")

(1. Forts. og Slutn.)

Nu vilde han allerede smutte fra hende — naa værs'go': idag *vilde* hun ikke slippe Traaden. Tag Du Dig blot en Afstikker, min Ven — tænkte hun — jeg skal nok komme tilbage til mit.

„*Etcetera*", sagde hun, „— ja saa meget Latin kan jeg da — eller er det Græsk? Det betyder jo: og saa videre."

„Ja jeg var virkelig ikke klogere end Du lige til for en Time siden; men nu veed jeg bedre Besked. Her var en Husmand ude fra Laugvad og foreviste et Skjøde paa en Parcel, han havde kjøbt for et Aars Tid siden: Om jeg kunde sige ham, hvad det Ord *etcetera* her i Skjødet betød? Man skal nu aldrig være for hurtig til at give Besked, det er en Forretningsregel, som er Guld værd. Altsaa saae jeg meget dybsindig ud, som Du veed jeg kan — saadan — og læste Dokumentet langsomt igjennem. Der var til Slutning nævnet nogle Rettigheder, som Sælgeren forbeholdt sig, og denne Opregning endte med det vanskelige Ord *etcetera*. „Tja-a", sagde jeg og saae endnu dybsindigere ud, „*etcetera*, det betyder jo: og saa videre." Saa skulde Du have seet det Ansigt, Manden satte op. „Og saa videre, siger De" — og saa grundede han lidt. — „Jens Nielsen siger, det betyder, at han maa kjøre Tørv over min Kaalgaard." — Hvad siger Du ellers til den Oversættelse?"

Anton havde gjengivet hele Scenen med stort Liv; Anna brast i Latter.

„Ja Du kan sagtens le, men jeg maatte skam holde paa min Værdighed, skjøndt det kriblede i mig, og med fuldstændig Sindsro bemærkede jeg, at det kunde *etcetera* ogsaa ganske udmærket godt betyde. Og saa sagde jeg ham naturligvis, at det var meget tvivlsomt, om han kunde vinde en Proces."

„Ja det Ord *etcetera* kan betyde mange Ting", sagde Anna; Smilet var ved at gaa bort fra hendes Ansigt.

„Alt muligt ja. Det er rigtig et Fæ til Skriverhans, som har sat det Ord i et Skjøde, hvor det netop gjelder om at nævne Alting klart og bestemt."

„Ja ikke sandt, Anton, det gjelder det jo om allevegne, hvor der staaer Noget paa Spil — at nævne Tingen klart og bestemt?"

„Naturligvis, Anna; ja hvad mener Du egentlig? Du seer formelig juridisk interesseret ud — Du skulde blot selv se det Prokuratoransigt, Du sætter op."

„Jo jeg mener blot", sagde Anna, „at Du selv brugte det ubestemte Ord *etcetera*, som betyder saa meget — og skjuler saa meget."

„Gjorde jeg? Naa ja —".

„Mon der blandt de mange Etcetera'er, som Du siger dynger sig op paa dit Bord og hindrer Dig i at være hos mig som i gamle Dage, ikke skulde være en hel Del, som fortjener at nævnes med deres rette Navne: — lidt Skuffelse — en lille Smule Skinsyge? Eller synes Du ikke, jeg er saa meget for Dig som før — eller er Du begyndt at blive kjed af mig?" Hun følte, at Graaden skjælvede om hendes Mund, og hun vendte Ansigtet bort for ikke at lade ham se det.

„Men Anna dog! Du tager rent feil."

„Der *er* noget iveien, Anton, jeg har mærket det, lige siden Tulle kom. Er det hende, der jager Dig bort? Det er det vist, Anton. Siig mig det blot ærligt, lad os dog tale sammen som i gamle Dage."

„Ja men kjære Anna, Du tager det virkelig altfor alvorligt. Naturligvis kan jeg ikke se paa Barnet med de samme Øine som Du, der staaer det meget nærmere. Forsaavidt kan jeg gjerne indrømme, at jeg har lidt en Skuffelse, for jeg havde bildt mig ind, at det maatte være noget uendelig stort og rigt at føle sig som Fader. Men Andet er der virkelig ikke iveien, det forsikkrer jeg Dig."

Anna havde kun hørt en eneste Sætning, og den smertede hende dybt.

„Staaer jeg Barnet nærmere end Du? Anton

dog — er det ikke ogsaa *dit* Barn? Siig mig nu oprigtigt: elsker Du ikke dit Barn?"

Han blev næsten forfærdet over den Hensynsløshed, hvormed hun greb lige om Bylden. Som hun sad der med Brystet bølgende og noget fjendtligt i sit Blik, forstod han pludselig, hvor dybt han havde krænket hende ved at gaa i al denne Tid og philosophere for sig selv og lade hende være udenfor. Og de var dog fra Begyndelsen blevne enige om, at fuld Fortrolighed var en nødvendig Betingelse for Lykken.

„Er Du vred paa mig, Anna?" spurgte han og tog hendes Haand, „Du maa være retfærdig imod mig og huske paa, at jeg ikke saadan er Herre over mine Følelser."

„Saa er det da sandt, at Du ikke elsker dit Barn?" Hun vilde drage sin Haand til sig, men han holdt den fast.

„Du maa huske paa", sagde han i en belærende Tone, „at Faderkjærligheden ikke er færdig strax fra første Færd. Den har en langsom Væxt, fordi den ikke saaledes som Moderkjærligheden er et Naturinstinct."

„Har I ikke Kjærligheden til jeres Børn af Naturen? — hvad er den da?"

Han var midt inde i en Slobroksphilosophi igjen, men han kunde ikke rigtig komme efter at give Tankerne Udtryk her overfor Anna — maatte jo ogsaa lempe sig lidt efter sin lille Hustrus indviklede Opfattelsesevne: hun manglede jo alle philosophiske Forudsætninger.

„Den er — ja hvad skal jeg sige? — Faderkjærligheden er et Kunstprodukt — et socialt Kunstprodukt — *det* er netop Ordet, hvis Du forstaaer det. Og just derfor trøster jeg mig til, at den maa kunne udvikle sig hos mig, blot Du giver Tid."

„Et socialt Kunstprodukt! — nu snakker Du sort, Anton."

„Aldeles ikke, min Ven, det er kun Dig, som ikke er øvet i Tænkning over Tilværelsens Love." Han følte sig nu helt sikker i Sadlen, for det, han nu vilde sige, var aldeles uigjendriveligt og ikke heller uden en vis Originalitet, turde han nok sige. „Seer Du — hvad man maa arbeide for, kommer man til at sætte Pris paa: den Lov gjelder paa alle Livets Omraader. Og nu er Samfundet saaledes indrettet, at Forsørgelsespligten overfor Børnene paahviler Faderen. Denne Pligt med det Arbeide, den medfører, skaber Faderkjærligheden. Troer Du, at Du forstaaer mig?"

Hans Øine straalede af docerende Meddelelsestrang; saadan havde hun ikke seet ham længe, og en Følelse af de gamle Dages Hygge listede sig ind i hende og fik hende for en Stund til at glemme den Krænkelse, hun følte paa Barnets Vegne.

„Jo", sagde hun med et Smil, „naar jeg anstrenger min Fruentimmerhjerne ganske forfærdeligt, troer jeg nok, at jeg kan følge med. Bliv bare ved."

„Hos Dyrene, veed Du, findes ingen Faderkjærlighed. Hvorfor? Fordi Handyret ikke tager sig af Ungernes Forsørgelse — den besørger Moderen."

„Ja men Dyrene er da ikke os."

„Jo netop", docerede han, „det er aldeles nødvendigt at gaa tilbage til Dyrepsychologien, om vi vil se vore egne sjælelige Naturanlæg i deres første Spirer. Moderkjærligheden findes hos Dyrene, der seer vi et uomtvisteligt Naturanlæg."

„Ja men Anton, paa den Maade gjør Du jo det allermest menneskelige til noget dyrisk. Ja for jeg mærker aldrig *saa* fyldigt, hvad det er at være Menneske, som naar jeg bøier mig ned over dette lille hjælpeløse Væsen og beskytter hende og giver hende Drikke. Er *det* Abekjærlighed?"

„Men Anna dog, det har jeg jo aldrig sagt. Ja er det ikke, som jeg siger: Kvinder duer aldeles ikke til philosophisk Tænkning, for de gjør strax en personlig Anvendelse af almene Sandheder. — Nei lille Anna, naturligvis er Kvindens Moderkjærlighed et *forædlet* Naturinstinct. Men det forhindrer ikke, at vi maa se mere naturalistisk paa Tingene, om vi vil forstaa deres Oprindelse."

„Det synes nu jeg er ganske overflødigt. Jeg veed godt, hvorfra vi har alle vore Evner, vi som er skabte i Guds Billede."

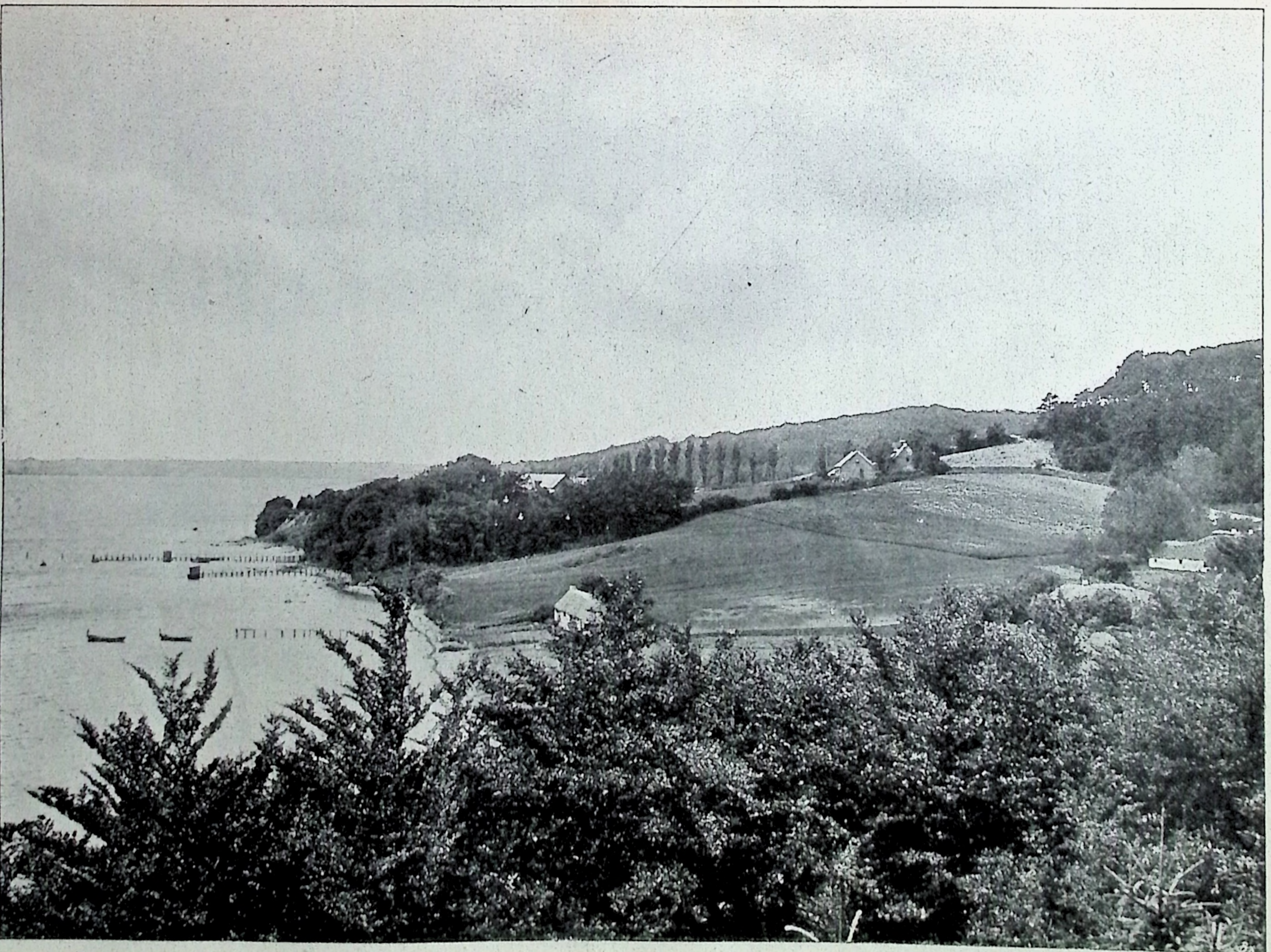
Hvor uvidenskabeligt! tænkte han; men overfor sin søde lille underlegne Modstander følte han sig overbærende stemt og var villig til at strække sig saa langt, som hans videnskabelige Samvittighed tillod. Derfor svarede han uden saa meget som et Skuldertræk:

„Jeg indrømmer, at vort høiere Aandsliv endnu vanskeligt eller maaske slet ikke kan fyldestgjørende forklares ved en Evolution — aa de slemme Fremmedord! undskyld — jeg mener: ved en Udfoldelse af den dyriske Natur. Men til hvad vi kalder Sjæleliv, vore Følelser og Drifter og Instincter, finder vi Begyndelserne hos Dyrene."

„Men Faderkjærligheden finder Du jo ikke hos Dyrene."

Han blev lidt utaalmodig. „Men det har jeg jo forklaret Dig: den findes ikke paa det lavere Trin, fordi der ikke er Brug for den. Men vent Du blot, til Barnet voxer til og begynder at trænge til min Omsorg, saa skal Du se, at Faderkjærligheden kommer af sig selv. Børn *spiser* sig ind i deres Faders Hjerte, skal jeg sige Dig — og jo flere Skomagerregninger, desto mere Kjærlighed. Det bliver, som jeg sagde Dig: vi maa arbeide for, hvad vi skal komme til at elske."

Han syntes, at han havde fremsat Enderesultatet med et vist Fynd, og følte sig ganske stolt af sin Bevisførelses Uigjendrivelighed. Han saae

FRA FAKKEGRAV. I. — EFTER PHOTOGRAPHI.

spøgende paa Anna og ventede Bifald, men hendes Blik svarede ham ikke.

„Spise sig ind i deres Faders Hjerte — hvor det dog lyder stygt“, sagde hun. „I en Moders Hjerte behøver Barnet ikke engang at *smile* sig ind, for det *er* derinde, fra før det bliver født. Tænk, om nu Tulle døde, mens hun er spæd; saa havde Du jo slet ikke eiet hende.“

„Hun døer ikke — hvad er nu det for noget Snak!“ brød han kort af, men blev alligevel underlig tilmode. Det var aldrig før faldet ham ind, at Barnet kunde dø: nu voldte den blotte Tanke ham Smerte. Han forstod det ikke selv, thi om Barnet døde, vilde han jo komme til at eie Anna ganske alene. Naa det var naturligvis for Annas Skyld, at denne Mulighed, at Barnet kunde dø, gjorde ham ondt — ja naturligvis. Stakkels Anna, at hun kunde være saa ængstelig!

Han gjorde et Par Slag over Gulvet. Anna kjendte denne Hurtigmarch. Aa det var i Grunden Synd af hende, at hun havde gjort ham urolig, men han havde da ikke fortjent bedre.

Han standsede igjen foran hende. „Nei saamænd døer hun ikke — troer Du vel?“

„Ja jeg veed jo ikke. Saadan et lille Barn, veed Du —.“

Hun lo indvendig — Tulle var jo saa frisk som en Fisk. Gudskelov, saa holdt han jo alligevel af Barnet. Nei hun fortrød aldeles ikke den Komedie, hun spillede.

„Men har Du mærket Noget?“ — han trippede af Utaalmodighed — „Du maa ingenting skjule for mig, Anna, hører Du!“

„Jeg forsikkrer Dig — men for saadan et spædt Barn kan man jo aldrig være helt tryg. Forresten kan det jo være Dig det Samme, for Du bryder Dig jo ikke om hende.“

„Anna dog, hvor kan Du være saa grusom? Naar der er Fare paafærde! . . . . Hun er foruroligende rød, synes Du ikke? Saadanne blodrige Børn har vist let til Krampe.“

„Det veed jeg virkelig ikke, Anton. Men lad os lægge lille Tulle i Guds Haand.“

„Ja hvem der kunde!“ sagde han — og han mente det.

Men den Dag var det svært for ham at holde Tankerne fast ved Skjøderne og Indlæggene, og han maatte mange Gange ind i Annas Stue og kigge til Barnet. „Stakkels Anna“, sagde han til sig selv, „det vilde være forfærdelig drøit for hende.“

❦

Anton kom først i Seng ud paa Natten. Han listede sig paa Hosesokker ind i Sovekammeret for ikke at forstyrre, og mens han klædte sig af, lyttede han spændt efter Barnets Aandedræt. Der var ingenting at mærke. Men neppe havde han sovet en halv Time, før Tulle gav sig til at skrige, som om hun var pisket. Den exemplariske Unge, som hidtil bestandig med Glans havde klaret Fordøielsens ansvarsfulde Opgave og aldrig havde vækket sin Fader om Natten, vred sig i de skrækkeligste Mavekneb. Men Anton kunde jo ikke godt vide, at det kun var Kneb: han havde endnu ikke erfaret, at naar en Mand volder sin Hustru Sindsbevægelse, faaer det uskyldige Barn i Vuggen det at føle.

Han foer op i Sengen. „Sover Du, Anna?“

Det var ham umuligt at høre hende, saadan som Barnet brølede; men vaagen var hun.

„Hører Du ikke, at Barnet skriger?“

„Hvad siger Du?“ Barnet brølede endnu værre end før.

Han anstrengte sin Stemme til det yderste: „Hører Du ikke, at Barnet skriger?“

„Skriger — naa ja vist skriger hun“, svarede Anna irriterende rolig og gav sig til at vugge og synge af sine Lungers fulde Kraft; men *Sov mit Barn, sov længe* tiltalte aldeles ikke Tulle, og hun skreg endnu vildere.

„Er Du da af Sten, Anna, at Du kan synge!“ Han maatte raabe Ordene ind i hendes Øre. „Forstaaer Du da ikke, at Barnet er sygt — meget sygt; saadan pleier hun jo aldrig at skrige“.

„Aa det er vist ikke noget videre“, raabte Anna tilbage med Stentorrøst, men i en Tone, som godt kunde antyde, at det vist alligevel var noget meget forfærdeligt. Hun havde nemlig ikke det fjerneste imod, at han blev i Angsten endnu en Stund: der var siden i Eftermiddags vaagnet et uanet pædagogisk Talent i den smaa Anna. Selv var hun aldeles rolig, for hun havde havt netop Magen til Tour tidligere paa Natten, inden Anton kom, og den var endt med en fredelig Søvn.

„Lyv nu ikke for mig, Anna“, raabte han — han var bleven i høi Grad nerveus, „siig det lige saa godt, at der er Fare paafærde — ikke sandt, der *er* Fare?“

„Det veed jeg virkelig ikke“, svarede hun og gjorde sin Stemme søvnig, „Du skulde se at sove.“

„Sove! men er Du fra Forstanden — sove, naar vort Barn maaske døer. Har Du det fjerneste Spor af Moderfølelse, vil Du idetmindste tage Barnet op til Dig istedetfor at lade det omkomme der i Vuggen“.

Hun kunde have kysset ham for hvert Ord, men da hun fandt denne Fremgangsmaade mindre forstandig paa et saa tidligt Stadium, nøiedes hun med at sige endnu mere søvnigt: „Godnat Anton, nu sover jeg.“

„Nei dette er dog for galt!“ — han væltede sig i Sengen, som om han laa paa Gløder og æltede Lagnet sammen til en Kugle. Barnet havde nu prøvet sin Stemmes allerhøieste Register, og da det ikke kunde komme høiere, gik dets Skrig over i disse hulkende og gurglende Lyde, som

betyder, at Offret begynder at finde sig i sin Skjæbne og vil prøve paa at falde isøvn.

„Anna dog, hører Du ikke, at Barnet kvæles? nu kan hun ikke faae Veiret længer." Hans Dyne røg ud paa Gulvet og han selv bag efter, i et Spring var han henne ved Vuggen og blev ude af sig selv af Angst ved det Syn, han saae. „Der er Straffen for din Ligegyldighed", skreg han, „hun ligger i Krampe — hun er ganske blaa i Ansigtet."

Anna bøiede sig forfærdet ned over Vuggen. Krampe — og det mens hun havde spillet denne ynkelige Komedie! Et Blik var imidlertid nok til at berolige hende. Naa saadan — jo Barnet var ganske rigtig helt blaat i Ansigtet, men ikke anderledes end hun havde seet det mange Gange før, naar Lampen stod saadan og Skæret faldt bagfra gjennem Vuggens blaa Omhæng.

Nu kunde hun ikke nænne at lade Anton lide længer. „Det er Lamp—", sagde hun, men fortrød i samme Øieblik sin Godmodighed: det var jo hans egen Skyld, naar han saadan kunde lade sig narre — hvorfor havde han aldrig en eneste Gang seet til Barnet i dets Vugge, inden han gik iseng."

„Bliv dog rigtig vaagen, Anna", stønnede Anton, „jeg siger ikke Lampen, jeg siger *Krampen* — hører Du: vort Barn har Krampe. Jeg springer naturligvis strax efter Lægen, og imens maa Du faae Pigen vækket og Vand varmet."

„Men er det nu ogsaa værd, Anton", sagde hun; hun vidste virkelig ikke, hvad hun skulde gjøre, for hun havde drevet Sagen for vidt, til at hun turde gaa til Bekjendelse. Men man kunde da ikke lade Doctoren løbe med Limstangen.

Anton hørte hende ikke, han kastede sig i Klæderne med febrilsk Hast.

„Vi kunde jo da se det an en Times Tid."

„Aa de forbandede Tingester!" var alt, hvad han sagde; det var Buxeselerne, som ikke vilde føie sig.

„Men vi er jo slet ikke visse paa, at det er Krampe", vovede hun spagfærdigt.

Det hørte han. „Ikke visse paa det! Vil Du friste Gud, Anna? Og Du ligger endnu! skynd Dig dog at faae Pigen vækket." Han foer ud af Døren, og strax efter hørte hun Gadedøren smelde.

Anna laa stille og smilte. Hun fortrød ingenting, nei vist ikke! hun var blot saa taknemmelig. Hvor Mændene dog er morsomme: de bygger sig en Hoben Theorier til at forskanse deres Egenkjærlighed med, og saa kan en Smule Hjerteangst puste baade deres Philosophi og deres Egenkjærlighed langt væk og bringe alt det Gode og Kjærlige op i dem; saa snart de taber Hovedet, taler Hjertet. Den kjære, taabelige Dreng, hvor han dog var rørende! Og hun, som havde troet, at han aldrig vilde bryde sig om Tulle — aa han vilde forgude hende! *Det* vilde blive Liv, naar de var tre om at leve det.

Og hun takkede Gud for Mand og Barn — bad ogsaa om, at den Tid maatte komme, da heller ikke Søndagene længer stod skillende mellem ham og hende.

Hun bøiede sig ned over Barnet, der nu sov trygt, og flyttede saa Lampen hen i Værelsets fjerneste Krog. Hun lovede sig selv, at det grimme Omhæng om Vuggen ikke skulde sidde en Dag længer.

— — Anton syntes, at Veien aldrig fik Ende, skjøndt han stormede afsted ned ad Gaden. Hans Skridt gjenlød mellem de lave Husrækker, saa Vægteren, der havde sit Natteleie paa Bunden af en Vogn i Apothekerens Port, kom paa Benene og kiggede ud efter ham.

Han begreb ikke Annas Ligegyldighed — dette var jo næsten samvittighedsløst. Hvem af dem havde saa det dybeste Hjertelag for Barnet, naar det kom til Stykket? Men han vilde tilgive hende for den store Sorgs Skyld, hun vilde faae, naar Barnet døde. Gudskelov, at hun havde ham, havde hans mandige Styrke at klynge sig til, naar Sorgen kom.

Aa Snak, det var nok ikke værd at pukke paa sin Styrke alligevel. Man kunde være stærk, naar man ikke elskede; men inat havde han lært at elske i skjælvende Angst. — Der var nok alligevel en Gud til, som blæser Menneskehjerter i Gløð ved et Pust af sin Mund. Tak, Du deroppe — jeg vilde ikke undvære denne rige Følelse, skjøndt Barnet døer. Nei mindst nu: saa har jeg dog *eiet* hende.

— Da han kom tilbage med Lægen, som underveis havde forvundet sin Gnavenhed over at skulle ud af sin varme Seng, var Anna oppe og Vandet i Kog. Hun følte sig helt skamfuld nu og fandt ikke Ende paa sine Undskyldninger for, at de havde gjort Doctoren Uleilighed: Barnet feilede vist ikke noget videre.

„Ja det er disse unge Mødre, de er altid saa ængstelige", smiskede Doktor Jensen og skød Brillerne tilrette, mens han borede sin tykke Person frem til Vuggen. „Det er ellers en prægtig Unge, De der har — nei hun feiler saamænd ingenting."

Det smagte ikke Anton rigtig, at hans Datter blev kaldt en Unge, men forøvrigt følte han sig smigret over Anerkjendelsen; hans Angst var omskiftet til stille Ophavsglæde. „Ja ikke sandt, Doctor? hun er et sjeldent Barn og gjør ellers aldrig Bryderi: hun har vist en Jernkonstitution."

„Selvfølgelig", smilede Doctoren fra Øienkrogen, „det første Barn er altid et sjeldent Barn."

Anton forstod slet ikke Finten, han bare stod og straalede med et bredt Smil over Barnet. Anna *nød* ham stille — havde det ikke været for det fremmede Menneske, vilde hun være faldet ham om Halsen.

„Og vil De nu se, Doctor, hun *smiler* til mig — jeg troer sandelig, hun kjender mig!"

„Det er Kneb, min Bedste", sagde Doctoren og slog ham gemytlig paa Skulderen.

„Kneb!" Anton var næsten forarget.

„Mavekneb naturligvis — men det kan en Skorstensfeier kurere."

„En Skor—". Var Doktoren bleven gal?

Anna lo. „Doktoren mener naturligvis en Skefuld amerikansk Olie."

„Akkurat — veed De ikke, at den hedder en Skorstensfeier?"

— Da Doktoren var afsted, kunde Anton ikke komme iseng igjen; han gik op og ned i Sovekammerets snevre Rum med Barnet paa Armen.

„Nei vil Du se, Anna", sagde han med en Opdagers Begeistring, „Grynene paa hendes Næse er helt forsvundne."

„Troer Du ikke, jeg veed det. Men Du tænkte vel, at det var skeet lige saa pludselig, som Du har skiftet Sind."

„Jeg var en Østers, Anna — rent ud en Østers. Men vær nu ædelmodig og glem det."

„Ja Gudskelov, at vi nu er To om at glæde os over, at vi har beholdt Tulle."

„Beholdt hende", sagde han grundende, „det passer ikke for mit Vedkommende: jeg har jo først *faaet* hende inat. — Veed Du hvad: der er ingen saa velsignet Drivbænk for menneskelige Følelser som Angsten."

„Det kan saamænd gjerne være", sagde Anna med et lunt Smil. „Der har Du da ialtfald fundet den — hedder det psychologiske? — Forklaring af din nyfødte Faderkjærlighed. Og uden Forklaringen vilde der have manglet Dig Noget i din Lykke."

„Gjør Du Nar? — ja det er, som jeg siger: I Kvinder er ikke Spor af videnskabeligt anlagte."

Fakkegrav

Med den Energi, der er et Særkjende for vor Lægestand, har den optaget Dr. Saugmans paa Lægemødet i Sommer fremsatte Plan til Oprettelsen af et Sanatorium for Brystsyge herhjemme, saa at dennes Virkeliggjørelse nu kun er et Tidsspørgsmaal, efterat et Selskab er dannet og den fornødne Actiekapital omtrent tilveiebragt.

Sanatoriet er, som Dr. Saugman allerede foreslog i sit Foredrag, paatænkt anlagt ved Handelspladsen *Fakkegrav*, paa Nordsiden af Veile Fjord. Byggepladsen findes i det nordostlige Hjørne af en mod Syd aaben, vid Dal, 170' over Havet, ca. 1000 Alen fra Stranden, paa alle Sider, undtagen mod SSV beskyttet af indtil 140' høie Bakker, bevoxede med Naale- og Løvtræer. De to Prospecter, vi bringe, vil give en Forestilling om Stedets storslaaede Skjønhed, der om Sommeren drager Omegnens Beboere i tætte Skarer dertil. Naar Øiet er træt af at beundre Naturen, sørger en stor Restauration for de legemlige Fornødenheder.

Man kommer til Fakkegrav enten med Jernbanen, og den nærmeste Station er da Daugaard ($1^1/_4$ Mil), eller med Dampskibet til Veile, som anløber Stedet. Om Sommeren gaaer der desuden flere Gange daglig Dampbaad fra og til Veile. Kjøbmandsgaarden, med Restaurationen, ligger temmelig høit over Vandet, og fra flere Punkter i den nærmeste Omegn har man aldeles henrivende Udsigter, som fuldtud maale sig med de berømte fra Munkebjerg, især ud over Fjorden og Kattegat, som breder sig milevidt; i klart Veir seer man ganske tydeligt Bogense By.

En halv Mil derfra, ud af Fjordens Munding til, ligger det gamle Slot Rosenvold med sine Grave og Spir, og til den modsatte Side, indad Veile til, har man Tirsbæk. Men tæt rundt omkring er der de deilige Skove med vældige Bakker, dybe Kløfter og lune Smaastier, som snart tabe sig i et dunkelt Grankrat og snart sno sig langs Randen af dybe Afgrunde, i Høide med de ranke Bøges høieste Toppe.

For Den, der har opholdt sig ved Fakkegrav, dukker en Række Minder op. Om dristige Farter langs Stranden, hvor Bølgerne snart lade et bredt Stykke Forstrand aabent, snart skylle lige op til Brinkens lerede Udhulinger, saa man maa klynge sig fra Gren til Gren for at slippe tørskoet over. Om spændende Opdagelsesreiser dybt ind i Skoven, hvor man møder Pan og farer sammen ved en Sommerfugls Flagren. Om Sommerens Tusmørke-Aftener, om de lyse Nætter, da man gik høit oppe over den matblanke Vandflade, i Udkanten af Skoven, og indaandede den varme, berusende Natteluft, fyldt med Duften af Kaprifolier og vilde Roser.

Og denne vidunderlige, uberørte Natur skal om kort Tid indpuste sin rene Livets Aande i de Lidende, som søge Helse der.

Enfant terr'ble.

Dame (i Besøg): „De veed jo nok, at Katte kan se i Mørke."

Den lille Søn i Huset: „Det kan min Søster Anna ogsaa. For da hun forleden stod med Candidat Schmidt ude i den mørke Korridor, sagde hun: Eduard, Du har jo ikke barberet Dig idag."

Fra Gaden.

„Se, der kommer Otto; han har sit Monogram i Benene."

FRA FAKKEGRAV. II. — EFTER PHOTOGRAPHI.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(3. Fortsættelse.)

Ved en Omdreining af Veien naaede de det høieste Punkt af Bjerget, og foran dem, indrammet af det lyse Grønne, som slyngede sig i hinanden over Veien, laa et af de mest henrivende Billeder, et af de mest storartede og herlige Panoramaer i Verden. I et mat blaat Skær, milevid laa den brede Rhinslette foran dem, i Baggrunden begrænset af de mørke Vogeser. Som et smalt Sølvbaand bugtede Rhinen sig gjennem dette grønne Tæppe, hvorover Skyggen af Skyerne trak hen. Langt i Baggrunden, som en blaa Naal, ragede Strassburgs Münster op af den lette Dis, Byer og Landsbyer laa spredte i dette Mosaik af Skov, Eng og Kornmarker. I Forgrunden bleve Farverne mere livlige og varme, Gjenstandene aftegnede sig tydeligere, frem af den flade Slette traadte Bjergene mørkt og kraftigt, Skygge og Lys sondrede sig tydeligere ud fra hinanden — saaledes streifede Blikket henover et udstrakt forjættet Land, og Hjertet blev grebet af dyb Poesi, af en Anelse om Storheden af den Skabermagt, som havde frembragt alt dette.

Et Øieblik var den hamburgske Kjøbmand maalløs af Overraskelse og Henrykkelse, saa udbrød han uvilkaarligt: „O, hvor skjønt, hvor guddommeligt!“ og sprang af Vognen. Kusken standsede Hestene, og i det næste Øieblik berørte ogsaa Isidores lille Fod Jorden.

I Skyggen af en Bøg bleve de staaende, lige ved Kanten af en smal Vei, som drog sig langs med Bjergryggen.

„O, hvor herligt, hvor ubeskriveligt henrivende!“ fremstammede Walther med flammende, drukne Øine og lod Blikket streife henover det udstrakte Land for sine Fødder.

Hans Ledsagerinde betragtede ham med en Slags naiv Forundring. Hvad gik der pludseligt af dette Menneske? kunde Synet af Naturen sætte ham i en saadan Ekstase? — En ganske ny Side i den Bog, hun havde begyndt at studere, blev opslaaet for hende. Hun betragtede Manden med de flammende Øine, i hvilke der lyste en poetisk Følelse, de udspilede Næseboer, den halvtaabnede Mund, den udtryksfulde, talende Stilling hos Karl, der over dette Syn syntes helt at have glemt hende — det var hende en Gaade. —

„*N'est-ce pas, c'est charmant?*“ sagde hun og berørte ham let med Spidsen af sin Parasol, — „seer De, derovre, *c'est Strassbourg, c'est la belle France*!“ —

Walther saae paa hende. Hvilken nydelig Staffage i dette prægtige Landskab! Han fulgte et Øieblik hendes lille udstrakte Haand, som pegede over mod den blaa Naal, Münstertaarnet i den forhenværende tydske By, fra Haanden gled hans Blik op til hendes Øine, og betaget som han var, manglede der ikke meget i at han var faldet paa Knæ — han, den hæderlige Kjøbmand for den elegante Eventyrerske!

Sværmeri har sine ganske særlige Farer for unge, uerfarne Hjerter — det ligner den unge Vin, som virker berusende, omtaager vore Sanser og siden fremkalder Hovedpine. Der paakom Walther en saadan Følelse: Hvis alt dette her var dit og Du kunde lægge dette samt dit Hjerte for Fødderne af den smukke unge Pige ved din Side som din første Kjærligheds Morgengave! — Han saae paa hende, paa hendes nydelige Profil, hendes glansfulde Øine, de prægtige askeblonde Lokker og den herlige Skikkelse — sandelig, tænkte han, denne unge Pige var en Hertugkrone værdig! Hvis jeg ikke var for ringe til at beile til hende, for fattig, ubetydelig, saa . . . Saa faldt det ham ind, hvor venlig hun var imod ham, hvordan hun igaar havde ladet denne lille Haand hvile et Minut i hans, hvor venligt hun havde seet paa ham. —

Hans Egenkjærlighed begyndte paa engang at tale. — Er Du ikke ung og velskabt — har dit Ansigt ikke et vist gentilt Præg, som Damerne synes om? — Har ikke i Hamburg mangen en rig og smuk ung Pige sendt dig venlige Blikke — er da Kløften mellem os To virkelig saa stor — er Du ikke rig? — — —

Imidlertid snakkede Isidore livligt videre. — „Seer De, der er Jernbanen, der gaaer den til Oos og der til Paris. Hvor besynderligt at tænke

sig, at de Skinner der gaa i een Tour til Paris og endnu langt, langt videre!" — Hun begyndte langsomt at sætte sig i Bevægelse, Walther gik ved Siden af hende, Vognen fulgte bagefter. —

„Seer De, der gaaer et Tog — seer det ikke allerkjæreste ud som de Dampskyer puffe op, ligesom et Stykke Legetøi?" —

Hun løb et Par Skridt ind i Skoven og plukkede nogle Skovblomster, saa smuttede hun igjen over Veien, hurtig som en hvid Sommerfugl, ind i den lyse Solglans og plukkede nogle Kornblomster og Valmuer i en Hvedemark. Hun løb et Stykke hen langs Renen og satte sig ned.

„Bliv staaende der, Monsieur — jeg vil binde en Bouket til Dem — det er jeg dygtig til", udbrød hun leende og kastede Parasollen fra sig i Græsset og dukkede op bag de høie Bregner som en skalkagtig Skovnymphe.

Hun var bedaarende saaledes. Walther betragtede hende i en sand Rus af Følelser.

Hun havde lagt de plukkede Blomster i sit Skjød, og hendes smaa Hænder vare travlt beskjæftigede med dem. Under hendes Kjoles blendende Batist stak frem en lillebitte Fod i en høihælet Støvle af brunt Læder og et lille Stykke af en gjennembrudt Strømpe, som markerede hendes Ankels fine Omrids.

I hendes Lokker spillede Solstraalen, som stjal sig gjennem det grønne Løvtag og omgav hendes Pande ligesom med en Straalekrans.

Walther saae paa hende med saa sværmeriske Følelser, som saae han op til en Helgen.

Endelig var Bouketten bunden. Isidore trak med sine Tænder en lang Silkefrynse ud af Parasollen, viklede den om Stilkene og saae smilende op.

Hun reiste sig og sprang ned ad den steile Skraaning. „Her, min Ridder, bær dette til Erindring om Deres Dame som et Pant paa min Gunst", sagde hun med et koket Smil og stak Bouketten i hans Knaphul.

Walther var i den syvende Himmel. — Han kyssede hendes Haand og fremstammede Dumheder; saa gik de videre, Arm i Arm.

For en ung Mand ligger der noget høist Fortryllende i at streife med Gjenstanden for sin Tilbøielighed gjennem Mark og Skov, en stor Fristelse til fortrolig Passiar, hede Blik og stille Haandtryk. I Skovens Ensomhed tale Øinene et mere dristigt Sprog, Ordene tage en høiere Flugt, det er jo saa stille, saa fortroligt derude! — Et Par Gange havde Walther Hjertet paa Læben — men hans medfødte Undseelse og en lille Rest af Forsigtighed holdt et afgjørende Ord tilbage. Han var bange for at overile sig. Maaske havde der kun behøvedes en tydeligere Imødekommenhed fra den smukke unge Piges Side, og hin Undseelse var bleven gjennembrudt som en svag Skranke, men Isidore ønskede ligeledes Tid til Overlæg — hun vilde først vide, om det Offer,

hun bragte, ogsaa var Umagen værd, hun havde endnu ikke taget sin Beslutning. Hun hildede foreløbigt sit Offer tættere og tættere i sine Silkelokkers Garn, hun pustede til Ilden i hans Bryst, mere behøvedes ikke foreløbig.

Nu traadte de fra Skoven ud i det Fri. Isidore vinkede ad Vognen. Begge satte sig op, og i muntert Trav, temmelig steilt nedad Bakke, langs Marker og Vinbjerge kjørte de til Skovfogedboligen, et lille Hus med Træsøiler, som laa i nogen Afstand foran dem.

De bleve ikke lidt forbausede ved her i Hallen, hvor der var flere Gjæster, at se Obersten sidde ved et af de smaa Borde sammen med en anden Herre.

„Deres Hr. Fader!" udbrød Walther, som først blev ham vaer.

„*En effet*", mumlede Isidore og holdt hurtigt sin Parasol hen til Siden, saa at den dækkede for deres Ansigter. — „Kusk, kjør hjem!" raabte hun saa, og saaledes blev hun siddende, idet hun næsten skjulte sit Ansigt ved Walthers Skulder, uden ligestrax at give ham en Forklaring for sin mærkelige Opførsel. Først da de vare saa langt borte, at en Gjenkjendelse var bleven umulig, rettede Isidore sig igjen op og bemærkede Walthers Forbauselse.

„Aa — hvor blev jeg bange!" sagde hun med godt paataget Skræk, — „det var en Lykke, at De strax saae Papa. Imellem os sagt, fik jeg mange Skjænd igaar, fordi jeg var kjørt alene ud med Dem — han mente, det passede sig ikke for en ung Pige", tilføiede hun og slog Øinene blufærdigt ned. — „Papa er meget streng, Monsieur. Tal endelig ikke om det til ham — føl blot, hvor mit Hjerte banker!" Hun trykkede Walthers Haand mod sin venstre Side. En blussende Rødme udgød sig over hans Ansigt.

„Skade!" vedblev Isidore, „jeg vilde saa gjerne have drukket et Glas Fersken-Bowle hos Skovfogden, den er altid saa god og saa kold som Is! Holder De af Fersken-Bowle?"

Walther bejaede dette adspredt og beklemt.

„Naa — et Gode var det, at vi traf Papa, nu veed vi ialtfald, hvor han er, vi er altsaa sikkre mod Overraskelse — lad os benytte den kostbare Tid

og gaa ind i Spillesalen, jeg troer, at jeg idag vil have særligt Held, fordi den første Forventning slog feil."

Det smigrede Walther ikke lidt, at Isidore saa tidt brugte Ordet os.

„Meget gjerne", svarede han redebon, „men undskyld, at jeg tvivler paa Deres Held."

„Hvorfor tvivler De?"

„De kan umuligt vinde, Mademoiselle. — De har for megen Lykke i Kjærlighed!" sagde han med stærk Betoning.

„*En effet?* — Vi faaer at se!" svarede hun kort paa denne sentimentale Frase, og saa holdt hun hurtigt sin Parasol for Ansigtet, for at dølge en Gaben eller et Smil.

Syvende Kapitel.

I alle Spillebanker gives der Folk, som leve af Spillet, uden egentlig selv at spille. De staa hele Dagen ved Banken, med Naal og Tavle i Haanden og markere hvert Coup — de give Raad og Oplysning om Seriernes Stand, animere til at spille, laane og tage Penge og fiske derved i rørt Vand. De tale et Slags Spiller-Rotvælsk, som man kun hører i Hamburg, Baden og Monaco, om *Coup de chapeaux*, *Coup de pistolet*, om *Coup de deux*, *de trois*, *Coup de lion* etc., de gaa altid anstændigt, ofte gentilt eller elegant klædt, bære Ordensbaand og fine Navne, bevæge sig med megen Værdighed og Sikkerhed. Det er fordetmeste ældre, udvendig fashionable Herrer — man kalder dem med et Kunstudtryk *Piqueurs* ellers *Professeurs de jeu*, paa Dansk Spilleprofessorer.

En saadan Eventyrer var vor Oberst, og for at gjøre sin smudsige Forretning endnu mere lukrativ, havde han slaaet sig sammen med Pariser-Kokotten Isidore, hvem en tvingende Brøde imod hendes Villie bandt til ham. Den saakaldte Colonel de Barre-Clairmont, Vicomte og Officier af Æreslegionen, og hans saakaldte Datter Isidore levede af den sørgelige Forretning, at indfange unge uerfarne og rige Mænd i deres Garn, forlede dem til at spille eller udbytte dem i deres Interesse. De drev dette sørgelige Haandværk meget behændigt, men dog ikke saa fuldkommen forsigtigt, at ikke nogle dunkle Rygter om deres Virksomhed vare trængte ud blandt Publikum.

Affairen med Monsieur Jules Leroy, en ung Pariser Kjøbmand, hvem de i Løbet af fjorten Dage havde afsvindlet tyve-, tredivetusende Francs, var bleven skjæbnesvanger for dette Par derved, at Isidore havde været saa taabelig at føle Noget for den unge Mand, og som Følge deraf var faldet lidt ud af Rollen. Isidore var i Grunden ikke helt fordærvet, hun var for svag til at gjøre det Gode og lade det Onde fare, men hun var endnu Kvinde, hun havde endnu et Hjerte, og der gaves Øieblikke, da hun væmmedes ved sin Metier og fattede gode Forsætter. Men hvad skulde hun gjøre? hun kunde aldrig udføre den. Obersten var en snu, forslagen Skurk, og han havde hende fuldstændigt i sine Kløer.

Hendes Opførsel i Sagen Leroy, hendes Mangel paa Klogskab og Forsigtighed havde paadraget hende alvorlige Bebreidelser. Aa, hvor hun hadede denne Pseudo-Fader, hvor hun rasede i sine gyldne Lænker!

Medens den værdige Oberst sad i Skovhuset sammen med en Medskyldig, og der blev truffet den Aftale, at den Sidste skulde reise til Hamburg for paa Stedet at forhøre sig om Walthers pecuniaire Forhold, overveiede Isidore bestandigt, om hun ikke med et Slag skulde gjøre en Ende paa dette Liv og alle dets Forlegenheder, ved at udbytte den unge Kjøbmand til sin egen Fordel eller i værste Tilfælde gifte sig med ham. At dette vilde lykkes hende, tvivlede hun ikke et Øieblik om. Men sæt nu, at Obersten havde en Anelse derom, eller at Walther var fattig og afhængig? . . . Nei, hun maatte først have Vished, — hun vilde udforske ham langt nøiere, inden hun handlede.

Han havde sagt, at Hamburg (i Begyndelsen forstod hun altid Homburg, det andet Navn havde hun aldrig hørt i sit Liv) var en smuk, velhavende By, man levede der som i Himlen; han havde sagt, at han var rig, ialtfald meget velhavende — han eiede henved 750,000 Francs. — *Mon Dieu*, det var ikke meget, men dog tilstrækkeligt; Isidore besluttede, at lade sig nøie dermed, hun vilde, naar hun ikke paa anden Maade kunde komme i Besiddelse af Pengene, bringe Offret.

Aa — hun havde dog sine alvorlige Betænkeligheder derved. Navnlig fandt hun Walther altfor ung. — Kvinder som Isidore foretrække den behagelige Existens ved Siden af en ældre Mand, hvis Livs Aften de kan forskjønne og som til Gjengjeld forguder dem og lader dem mere have den nødvendige Frihed, end den egoistiske Ungdom med dens besværlige Fordringer. Dernæst var hans Formue kun middelmaadig efter hendes ødsle Begreber, og desuden var hans Person hende tildels usympathetisk, tildels gaadefuld. Hun fandt ham flou, med daarlige Manerer, hans Maade at være paa og at føle var hende saa aldeles ny — alt dette gav hende nok at tænke paa og gjorde hende langt mere alvorlig, end det ellers var hendes Sædvane.

Saaledes lurede de to Edderkopper i forskjellige Kroge paa deres intetanende Bytte.

Isidore havde bragt et Brev paa Posthuset

(hundrede Francs til hendes Moder i Rouen) og gik nu med Karl Walther langsomt gjennem de skyggefulde Alleer henimod Kurhuset. Begge talte livligt og beundrede i Pauserne de udstillede Sager i Boutiksvinduerne.

Udenfor en af de rigt udstyrede Juvelerboutiker, en Filial af et af de første Huse i Genf, standsede Isidore og betragtede de fremlagte Gjenstande.

Pludselig, uden at sige et Ord, slap hun sin Ledsagers Arm og aabnede Døren.

„Hvad har De isinde?“ spurgte Walther, i Begreb med at følge efter.

„Det skal De faae at se.“ — Hun talte et Øieblik med Manden i Boutiken og stak allerede i det næste Øieblik en af de smaa Naale, der saa naturligt efterligne en grønglinsende Bille, i den forbausede Kjøbmands Hat.

„*Voilà — je veux vous donner un souvenir, Monsieur*“, sagde hun med et forførende Smil og gjorde ham en pudsig Compliment — „synes De om det lille Insect, saa bær det til Erindring om vor Kjøretour idag og — glem den ikke saa snart.“

Walther var ganske rørt — hans Ansigt formelig straalede af glad Overraskelse.

„O Mademoiselle — o Isidore!“ fremstammede han — „hvormed har jeg fortjent det — aa, hvor De er god!“ — Den skikkelige, enfoldige Fyr saae kun den lille Bille til fem Francs og den lille, juvelsmykkede Haand, som han kyssede, men det forskende Blik og det noget ironiske Drag om den unge Piges let krusede Læber undgik ham selvfølgelig.

Og da han nu endelig summede sig af sin glade Overraskelse, fik han ganske naturligt den Tanke, at gjøre Gjengjeld. Mon hun vilde tage ham det ilde op — mon han turde vove det? Hvor smukt de smaa Ringe funklede paa hendes smalle, hvide Fingre, hvor de blinkede i Solen — allerede fløi hans Blik søgende og forskende over Glasmontrene, allerede stod han ved Disken foran den aldrende Herre, som forestod Salget derinde.

„*O pas de bêtises, mon ami!*“ udbrød Isidore og holdt ham tilbage ved Armen; men var det, fordi hendes Stemme ikke lød bydende nok, eller var det, fordi Walther denne Gang ikke vilde adlyde, hun maatte give efter og lod sig skjændende og afværgende endelig sætte en Saphir med Brillanter til treds Napoleons paa Ringfingeren.

Hun gav ham Haanden, og han kyssede den taknemmelig for saa stor en Naade, og Isidores Øine straalede og smilede. „Men det maa De aldrig gjøre mere, *mon cher*, jeg vil ikke have det“, sagde hun med et let Haandtryk — „jeg vil beholde denne *ene* Erindring om Dem, den skal altid minde mig om Dem, men aldrig mere, hører De, aldrig!“ —

„Det vil gjøre sig“, tænkte hun derved i sit stille Sind, „*vogue la galère*, Actierne stige! — Rundhaandet som en Prins!“ — — —

Saa gik de ind i Spillesalen. Der var endnu temmelig tomt derinde. En Lakai presenterede Isidore en Stol ved *Trente-et-quarante*, og hun satte sig; Walther stillede sig bag hende, med Armen støttet paa Stoleryggen.

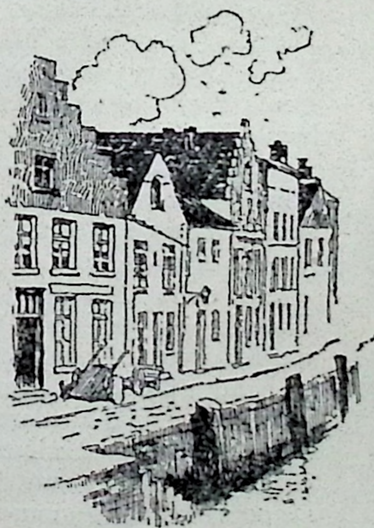
Isidore lagde Viften paa det grønne Bord, ved Siden af den sin lillebitte Portemonnaie af Elfenben med en rigt udskaaren Krone; ud af den tog hun nogle Guldstykker og forkrøllede Sedler og begyndte at pointere. Efter en Stund saae hun smilende op til ham.

„Halvpart, *mon ami? — n'est-ce pas?*“

„Med største Fornøielse!“ — mere kunde han ikke sige, da hun ikke engang afventede hans Svar.

Walther stod og saae til. Det var meget blandede Følelser, som derved spøgede under hans hvide Vest.

Naar han saae ned, saae han Isidores prægtige askeblonde Haar med den nikkende Fjer paa den kokette lille Hat, hendes blendende, elegante Nakke, halvt tilsløret under Kniplinger og Tyll, og den raslende Silkekjole. Dette smukke Billede indrammedes af et Par mandlige Hoveder, blanke som Elfenben, saa kom et Stykke grønt Klæde med Figurer, saa en Række ophidsede Physiognomier. — Saae han ligeud, saae han sit eget Ansigt i Speilet ligeoverfor. Han blev forskrækket; det spurgte ham: Er det virkelig Dig, — Dig, den solide, hæderlige Kjøbmand, i disse Rum, i dette Selskab?! Kunde dit Ansigt ikke pludselig blive heftet ved Speilet til almindelig Skandale? — Hvis en af dine Forretningsvenner saae Dig her, hvad vilde han tro om din Soliditet, om din Hæderlighed! — Han blev ganske ilde tilmode i denne Atmosphære af Patchouli og destilleret Angst, ved Guldets Klirren kom han til at tænke paa sit Contor derhjemme, sine to gode Søstre, sit Hus, sin Forretning . . .

„*Moitié à la masse!*“ raabte lige foran ham Isidores Stemme i en klar, vibrerende Tone, „*moitié à la masse!*“ gjentoge Croupiererne mumlende. — Walther lyttede efter og henvendte igjen sin Opmærksomhed paa Spillet. Taillen blev trukket — *noir* havde vundet.

„Moitié à la masse!“ raabte den samme Stemme paany, og endnu engang gjentoge Croupiererne det. — Dette gjentog sig endnu nogle Gange, Slag i Slag — — Isidores Stemme blev mere og mere haard og skingrende, Mængden rundtom mere og mere ophidset. Ængstelig bemærkede Walther, at Isidore lagde fuldt Beslag paa Publikums Opmærksomhed. Der kom en Serie, og Isidore, som idag havde *„une veine“*, „red“ *noir* med forbausende Dristighed. Hvor høit Isidore pointerede, kunde Walther ikke nøie se, han fik det først at vide af de Omstaaendes Bemærkninger og Hvisken.

Det var især to moderne klædte Herrer, som trængte sig frem og temmelig høit og ugenert gjorde deres Bemærkninger om den unge Pige og hendes Spil. — Walther forstod ikke Fjerdeparten af hvad de sagde, da de talte Fransk og meget hurtigt, og af det, han forstod, begreb han endnu mindre, men det kunde umuligt undgaa ham, at de talte om Isidore, at de gjentagende nævnede Navnet Crusson og snart talte om en Marie, snart om en Bébé, og at deres Blikke vare alt Andet end ærbødige.

Walther stod som paa Gløder. —

„Det er virkelig Skade for Pigebarnet“, sagde den Ene, „hun spiller med en uforlignelig *sang-froid* — paa Ære, der er Race i det, kjære Greve, seer De, hun fortrækker ikke en Mine, og hver Sats er paa femtusinde Francs . . .“

„Ja — og jeg husker endnu godt den Tid, da hun handlede med Blomster og i sin korte uldne Kjole tiggede om *petits-sous*.“

„Hvad der imidlertid ikke forhindrede Dem, Marquis, i at finde lille Marie nydelig og lægge Deres Hjerte og Pung for hendes Fødder“, sagde den Anden med let Spot. — „Sin første Uddannelse skylder hun dog Dem, og De har Ære af hende.“

„Ti stille med gamle Historier; — nu har hun vundet igjen! Men hvor er hendes Kornak henne idag, den gamle Hædersmand? — De har bestemt en ny Gavtyvestreg for; sagtens med den Hummer af en Hollænder eller Tydsker der bagved os. — Det forekommer mig, at det gaaer nedad Bakke med hende; først en Pariser Monsieur Callicot og nu denne lange Skoledreng — hvor ordinairt!“ —

„De har maaske Lyst til at hjælpe hende paa Benene igjen?“ yttrede den Anden sarkastisk.

„Ja, hvorfor ikke?“ svarede Marquien hurtigt. „Naar Fanden tog hendes saakaldte Oberst, den mest skurkagtige af alle Fædre, vilde hun trods Alt endnu være en af de smukkeste Piger i hele Paris. — Skade for Marie, jeg er overbevist om, at hun afskyer den gamle Skurk, men han maa paa en eller anden Maade have Krammet paa hende.“

En almindelig Bevægelse, som pludselig opstod, gjorde Resten af Samtalen uforstaaelig.

En Brusen gik gjennem Salen, den tæt om det grønne Bord pakkede Mængde spredte sig og bevægede sig tilbage. Taillen var tilende, *noir* havde vundet tretten Gange, store Summer vare vundne og tabte — man trak frisk Luft, medens Kortene blandedes.

Med tindrende Øine og blussende Kinder vendte Isidore sig om, hun straalede af Ophidselse og Glæde.

„Çallait fameusement bien“, sagde hun og stak sin Gevinst til sig, „— *quelle belle serie!*“ Hun skød sin Stol tilbage og reiste sig. Alles Øine vare rettede paa hende, uden at hun syntes at lægge Mærke dertil.

„Naa — syntes De om mit Spil? — Sæt dog ikke et saa alvorligt Ansigt op! — Hvilken Hede her i Salen — lad os gaa!“

Saa paa engang formørkedes hendes Øie, der nylig havde smilet saa straalende, hun rynkede Bryn, og hendes Overlæbe krusedes af Vrede. Hun havde seet Greven og Marquien og bemærket deres spottende Miner.

Den mindste af de to Mænd gjorde høit en ondskabsfuld Bemærkning — den unge Pige standsede et Øieblik og betragtede snart ham, snart Walther med lynende Øine, hendes Bryst hævede sig hurtigt, hun blev ligbleg. Walther følte sig i høieste Grad ilde tilmode; helst havde han kastet sig over den uforskammede Laps, men han var bange for at vække Opsigt, at compromittere sig. Aldrig i sit Liv havde han været i en lignende Situation.

„Jeg beder Dem — kom!“ hviskede han til Isidore; men Denne syntes slet ikke at ændse ham.

Stolt som en Dronning rettede hun sig iveiret; med Hovedet tilbage, Blikket fast rettet paa Marquien, gik hun lige henimod ham, saa at han uvilkaarligt gjorde Plads for hende.

„Lâche!“ hvislede hun i Forbigaaende saa høit og foragteligt, at de Omstaaende hørte det og Marquien blegnede.

Hans Ven greb ham ved Armen og holdt ham tilbage, medens den unge Pige med faste Skridt gik henimod Døren og Walther forlegen fulgte bagefter.

„Tilstaa, at De har pint hende tilblods — jeg be'er Dem for Guds Skyld, ingen Scene, kjæreste Ven, berolige Dem og kom med ind i den anden Sal!“ sagde den ældste af de to Mænd og drog den Anden med sig bort fra den gabende, skandalelystne Mængde.

„Ha — det kræver Revanche!“ udbrød Marquien — „det skal hun faae betalt!“

Isidore forlod Spillesalene og gik hastigt og oprørt ned ad Kolonnaderne, uden, som det lod til, at have nogen Anelse om, at Nogen fulgte efter hende.

Walther havde Møie med at indhente den fornærmede Skjønhed, og da dette endelig var lykkedes ham og han noget forlegen tiltalte hende med en dagligdags Frase, saae hun saa adspredt og mørk paa ham, at han følte sig høist ubehagelig tilmode derved. Hendes „*Ah!*“ var saa langt og „*Pardon, Monsieur!*“ saa spidst . . . Hvad havde han da gjort, hvad kunde han gjøre for et vildfremmed Menneskes uforskammede Opførsel? — Han skulde ikke have spurgt: „Hvad har jeg gjort?“ men „Hvad har jeg ikke gjort?“

Han havde tilladt, at man fornærmede hende ved hans Side, han havde ikke udfordret Marquien eller givet ham en Ørefigen — hun vilde være faldet ham om Halsen, hvis han havde gjort det — fra nu af var han som Mand et fuldstændigt Nul i hendes Øine. Hun havde holdt ham for feig, han var hende modbydelig. Saaledes gik hun kogende af Vrede med Blikket mod Jorden taus henimod Alleen, og medens Walther gik ved Siden af hende, havde han en ubehagelig Følelse af, ikke at have spillet nogen særlig roesværdig Rolle inde i Salen; han gjættede lidt af sin Dames Tanker, uden at det blev ham klart, hvad han kunde have gjort, eller hvordan han nu skulde berolige hende.

Hans Forfængelighed led; alligevel vilde det aldrig være faldet ham ind at skyde Marquien ned, han vidste jo ikke engang, hvad der egentlig var foregaaet.

Den gjensidige Taushed begyndte endelig at blive pinlig.

Isidore stod pludselig stille. — „*Ah pardon, Monsieur*“, sagde hun med et tvungent Smil, „jeg havde rent glemt Dem — De var min Makker“, og hun trak en Haandfuld Sedler op af Lommen og rakte ham dem.

„Men, Frøken!“ —

Hun saae med store Øine paa ham.

„Hvad skal det sige? — Vil De fornærme mig? — Der, tag dem og vær ikke kjedelig . . . *Au revoir!*“ —

Hun gik og lod ham staa, og Walther blev endnu længe staaende, og Walther stod endnu længe, med Sedlerne i Haanden, og saae forbløffet efter hende.

Hvad betød det Altsammen? —

Var det den samme Isidore fra om Morgenen, var han selv Karl Walther, den hamburgske Kjøbmand, aller en ufrivillig Acteur i en vidunderlig Eventyrkomedie?! —

Han sukkede dybt. — —

Fra den Eftermiddag skete der et Omsving i Isidores Hensigter med den hamburgske Kjøbmand; — ikke for nogen Pris i Verden vilde hun gifte sig med ham, selv om han var en Krøsus. —

Efterat have grædt ud hjemme, satte hun sig hen og skrev et langt Brev til Jules Leroy, og gik selv henad Aften med Brevet hen paa Posthuset.

Ottende Kapitel.

Walther tilbragte tre meget triste Dage, inden den Sol, der saa hurtigt var gaaet ned, atter steg op for ham. Han hengav sig i denne Tid til sine smertelige Tanker om Omskifteligheden af al Jordisk, han skrev melankolske Breve til sine Søstre og fartede rastløst gennem Alleerne og Spillesalene, for at speide efter Isidore, men forgjæves.

Obersten meddelte ham, at hans Datter var upasselig og holdt sig inde. — „Et lille Anfald af Nerveusitet — Heden. De kjender jo nok Fruentimmer“, tilføiede den brave Fader. „Det skal De ikke være urolig for, kjæreste Ven, det gaaer snart over.“

For første Gang bemærkede Walther i disse Dage, da han, for at blive sine pinlige Tanker kvit, opholdt sig i Timevis i Spillesalene, at Obersten lod til at være en Slags Stamgjæst der.

Han spillede rigtignok ikke selv, men han stod altid lige ved Siden af Bankøren med en stor Pakke Markertavler og et blaat og rødt Blyant i Haanden og markerede Chancerne.

Alverden talte med ham, saae i hans Bog eller syntes at spørge ham tilraads. Selv lod han ogsaa til at kjende Alverden, til Den havde han et forkommende Ord, til Den en Hilsen eller et Vink. Et Par Gange lagde Walther ogsaa Mærke til, at han gjorde høie Indsatser for En og Anden, mest for Damer, uden dog at finde noget Paafaldende i alt dette.

„De seer, min unge Ven“, sagde Obersten ved Leilighed til ham, „jeg interesserer mig levende for Spillets Chancer; paa et Sted som her, hvor Alt dreier sig om Banken, er det ved et længere Ophold uundgaaeligt. — Men De vil ogsaa have bemærket, at jeg aldrig selv sætter en Sou — undtagen for Venner — skjøndt jeg er temmelig sikker paa at vinde store Summer.“

Walther udtrykte sin Respect for en saa sjelden Charakterfasthed og Afholdenhed — han følte en oprigtig, stadig voxende Beundring for den gamle Adelsmand. De talte saa om Spillets Eiendommeligheder og Lykketræf; den gamle Herre holdt en ordentlig Forelæsning for Kjøbmanden over dette Emne, i hvilken han udfoldede en saadan Skarpsindighed og en saadan Combinationsevne, at Walther næsten blev blendet og ikke kunde modstaa Lysten til, endelig at

bede ham om ved Leilighed at maatte gjøre Brug af hans Erfaringer.

Walther oversaae herved fuldstændigt, at den samme Mand, som endnu for et Par Dage siden indtrængende havde advaret ham mod at spille, idag, omend indirecte, opmuntrede ham dertil, men Forelskede ere nu engang slagne med Blindhed. Den pludselige Forandring, som endelig tredie Dagen indtraadte for ham, havde sin ganske særlige Aarsag, som vi maa give en mere udførlig Beretning om.

Da Oberst de Barre kom temmelig sent hjem om Aftenen efter den i forrige Kapitel fortalte Hændelse, fandt han Isidore i et saa slet Humeur sammenkrøben i Hjørnet af hendes Divan, at han øieblikkeligt gjættede, at der maatte være tilstødt hende noget Ubehageligt.

Han havde allerede af en Bekjendt hørt, at Isidore om Eftermiddagen havde vundet en stor Sum — man sagde 30,000 Francs — ved *Trente-et-Quarante*. Som Følge deraf ventede han at træffe hende i et ypperligt Humeur — desto mere forbauset og ængstelig blev han over hendes Sindsstemning.

Isidore var ikke seen til at meddele ham Aarsagen til hendes Ærgrelse og til at erklære, at hun blev ikke længere i Baden. Obersten rynkede Pande og hans Øine flammede.

„*Ah, mon cher Marquis!*“ udbrød han og Aarerne i hans Tindinger svulmede op af Vrede, „jeg mærker, det er paa høie Tid, at tage sig af Dem — man vil sætte en Stopper for Dig, min lille Ven!“ — Han stod op og gik med hastige Skridt op og ned i Værelset. „*Tu l'as voulu, Dandin*“, mumlede han et Par Gange med en styg Latter, „*tu l'as voulu!*“

Han lod Isidore endnu engang fortælle alle Enkeltheder ved Episoden.

„Godt, godt“, sagde han, da hun havde endt sine Meddelelser, „man vil sørge for, at Sligt ikke skeer oftere. Vær De ganske rolig, mit Barn, man vil indestaa for, at saadanne Historier faae Ende; det manglede bare, at saadan en forsulten Vindspiller af gammel Jalousi skulde ødelægge vort gode Renommée her! Det skal De ikke offre en eneste Tanke mere — De skal faae en glimrende Revanche — jeg skal endnu idag sætte En ud efter ham. Man kjender Gudskelov nogle gamle Historier om Marquien; jeg skal endnu idag tale med Ribeirac — han skal ikke længe more sig over sine Dumheder!“

„Og Monsieur Charles“, vedblev han efter en Pause, da den unge Pige ikke svarede, — „den gode Monsieur Charles? — Jeg seer paa Deres smukke Haand en nydelig Ring, som ikke var der før — skulde jeg tage feil, naar jeg antager, at den er en Gave fra den unge Mand?“

„Jeg be'er Dem, tal ikke til mig om den nette Herre, naar De ikke vil gjøre mig vred“, afbrød Isidore ham opirret og med Lidenskab, — „engang for alle, jeg kjender ikke det Fugleskræmsel mere; — en Mand, der kan se paa, at man insulterer en Dame ved hans Side, uden at Galden løber over paa ham, det er ingen Mand, ingen Gentleman — det er en Kujon! Lad os ikke tale mere derom!“ Og hun tog Ringen af sin Finger og kastede den foragteligt henad Bordet.

Obersten saae halvt forbauset, halvt mistroisk paa hende; han tog uvilkaarligt Ringen og lod den funkle i Lyset.

„Min kjære Veninde“, begyndte han efter en Stund med sin sødeste Mine, „De gaaer for vidt, forekommer det mig; jeg haaber, at De efter noget Overlæg vil komme paa andre Tanker om denne Sag — jeg kjender min kloge, min gode Isidore . . . .“

Isidore trak utaalmodigt paa Skulderen, efter Sædvane, og foer op med et barsk „*Que voulez vous?*“ som slet ikke klædte hende.

„Hvad jeg vil? — At De et Øieblik hører roligt paa mig og overveier mine Ord“, svarede den gamle Herre med Mildhed. „Seer De — vi have nu engang indladt os paa Historien med den hamburgske Kjøbmand; — De husker nok, at jeg egentlig fra først af var imod det — imidlertid vi har nu engang begyndt paa Sagen og jeg indseer ikke, hvorfor vi ikke skulde føre den tilende. — Efter nogle overfladiske Informationer har jeg al Grund til at antage, at denne Monsieur Charles virkelig eier en ganske net Formue, som han har fri Raadighed over. For det Andet har han ingen videre Forbindelser her, han er fremmed her, og hvad der er Hovedsagen — han ligger allerede i Deres Garn.“ —

Her gjorde den værdige Oberst en Kunstpause. —

„Han er blødt Vox i Deres Hænder — han bider paa — i Blinde! Lad ham kun til Straf smægte et Par Dage, det faaer Blommerne paa vort Træ til at modnes desto hurtigere. Seer De, Montagne er allerede underveis, jeg sendte ham i Eftermiddags til Hamburg, for at indhente nærmere Oplysninger om den unge Herre paa Stedet

— iovermorgen venter jeg ham tilbage igjen — indtil da — jeg be'er Dem — tag ingen overilede Beslutninger — Pengene vilde være kastede i Rendestenen og Umagen spildt. Hvad vil vi, De og jeg, Isidore, Andet af dette Menneske, end drage os hans Dumhed og Forfængelighed til Nytte — han skal være en Sten mere til det hyggelige Hus, som vi fremtidig agte at bebo. Hvad? — jeg veed meget godt, at De har en Del at udsætte paa mig, paa vort fælles Øiemed, men husk dog paa, endnu et eller to Aars flittigt Arbeide og vi ere Begge fri — De er da uafhængig, rig, og jeg løser Dem fra enhver Forpligtelse."

Isidore sukkede dybt. Hun havde en Moder derhjemme; men hvordan kunde hun elske Moderen, som havde været denne Mands Elskerinde, som havde overgivet hende i hans ubarmhjertige Haand! Hun havde desuden derhjemme en gammel, nedbrudt Fader, hvis fordums Letsindighed havde gjort ham afhængig af den samme Mand, der nu talte til hende. — Hendes Fader havde tidligere været en flittig og dygtig Arbeider. Han var Kobberstikker og levede i gode Kaar, indtil han en Dag gjorde den Opdagelse, at hans Hustru bedrog ham.

Den ædruelige, flittige Mand forfaldt fra det Øieblik til Drik, det gik nedad Bakke med hans Helbred og Velstand, Michel Crusson gjorde Bekjendtskab med Nøden og tilsidst med Politiet. Han havde kun eet Klenodie her paa Jorden, hans Datter, hans lille Marie, for hendes Skyld, for ikke at se hende lide Nød, blev han til Forbryder — han lavede falske Sedler.

Hans Hustru forraadte ham en Gang i Fuldskab til sin Forfører, og Denne skaffede sig med Lethed Beviser paa den af ham saa dybt krænkede Mands Brøde.

Fru Crusson blev ældre, hendes Skjønhed falmede, en skjøn Dag forlod Obersten hende og udbetalte hende siden en lille Pension til hendes Underhold; lille Marie voxede op og blev med Tiden en smuk, forførerisk Pige. Hendes Moders Elsker tog sig af hende. Med Beviserne paa Brøden i Haanden tvang han Forældre og Datter til at føie sig efter ham; Marie eller Isidore — det sidste var hendes antagne Navn — elskede sin Fader høit og samtykkede i at gaa under Aaget, for at frelse ham fra Bagnoet, thi den Art Forbrydelser forældes aldrig.

Hun havde kun det *ene* Ønske: at blive rig — for at kunne sikkre sin stakkels Fader en sorgfri Existens, en rolig Alderdom, og fri — fri fra det tyngende Aag, løst fra sine Lænker.

Den Mand, der havde bragt saa stor Ulykke over hende og hendes Familie, havde givet hende det Løfte, at udlevere hende Beviserne paa hendes Faders Brøde og en tredie Del af deres fælles Udbytte, saasnart de vare komne i Besiddelse af 300,000 Francs.

Barnekjærligheden var den Slavelænke, hvormed den gamle Oberst, med en Hædersmands Mine, holdt sin Pseudo-Datter lænket. Hun dansede sandelig ikke paa Roser, den bedaarende Isidore. Hun havde kun en Skurks Løfte, og Denne taalte ikke engang, at hun havde flere Penge i sit Eie, end et Par Tusindfrancssedler, blot for at forhindre, at hun en skjøn Dag løb fra ham og tilligemed Faderen søgte Skjul etsteds, hvor de kunde leve i Fred for ham. Ved det Haandværk han drev, var Pigen ham uundværlig.

Det var det Løfte, Obersten nu hentydede til. — Isidore sukkede; hun følte altfor godt, at han legede med hende, som Katten med Musen. Han havde Midlerne i Hænde til altid at sætte sin Villie igjennem.

Hun vidste altfor vel, hvad hine Udsigter til en bedre Fremtid betød, og dette bøiede hende dybt.

„Husk paa, Isidore, at al Umage og alle Udgifter vilde være spildte, Montagne koster mig mindst 1500 Francs", vedblev den Gamle og tog sin Hat. — „Vær nu et godt Barn — og hvad det Andet angaaer, saa stol ganske paa mig — den Sag skal faae en Ende."

Obersten gik, og Isidore blev hjemme med sine alt andet end glædelige Tanker.

En halv Time efter sad den Gamle, med stærkt blussende Ansigt, og en anden Mand i Kurhusets Spisesal, ved en Flaske Champagne.

De To havde valgt en hyggelig Krog, der sade de og drak og talte halvhøit og ivrigt sammen.

„Jeg vilde være Dem uendelig forbunden, kjæreste Baron", sagde Obersten efter en længere Sætning noget høiere og klinkede med sin *vis-à-vis*.

Baronen — han kaldte sig Paul Baron de Ribeirac-Cassagnan, var en høi, solbrændt Mand, med langt, kulsort Skjæg, lang, smal Henri quatre, lange, stærke Lemmer, behaarede Hænder som en Abe og smaa, funklende Øine. Hans Toilette var correct: mørk Jaquet, mørke, vide Benklæder, stribet Skjorte med Perlemodersknapper og bred, omfaldende Krave og lakerede Støvler.

Paa første Blik havde han fuldstændig Udseende af en Mand af god Familie, og kun det lidenskabelige Spil i hans Træk, naar han talte, forstyrrede dette Indtryk.

(Fortsættes.)

Boere og Englændere

FORUDEN de brændende Spørgsmaal, det nye Aar tog i Arv efter det gamle, bragte Telegraphen som Nyaarshilsen et nyt, der, selv om det kun er et forbigaaende Uveir paa den politiske Himmel, dog viser, at England i Tilfælde af alvorlige Forviklinger ikke alene er henvist til sig selv men tillige maa gjøre Regning paa en kraftig Koalition af de europæiske Stormagter, der ville gribe enhver Leilighed til at berede det britiske Rige Vanskeligheder.

Dr. Jamesons og „*The Royal Chartered Companys*“ Indfald i den Sydafrikanske Republik og det foreløbige Udfald deraf: Nederlaget, den dristige Eventyrers Tilfangetagelse og Kapkoloniens almægtige Premierminister, Cecil Rhodes Fald, er saa udførligt behandlet i Dagspressen, at vi ikke behøve at opholde os ved dette moderne Fribyttertog, der maa betragtes, ikke som en enkelt Mands egenmægtige Værk, men som et Led i de gjentagne Forsøg paa at danne en eneste „sydfrikansk Stat“ under engelsk Herredømme, og derved forklarer ikke alene selve Begivenheden men ogsaa den lidt iltre Optræden fra Tydsklands Side og Tilslutningen af de øvrige Magter, der ere interesserede i Delingen af det mørke Fastland.

Fra den Tid de hollandske Kolonister i Kaplandet, misfornøiede med det engelske Regimente, 1836 droge ud og efter heftige Kampe med de Indfødte nedsatte sig i Landet hinsides Vaal (Transvaal) og derved lagde Grunden til de to Boer-Republiker, Transvaal (proklameret 1852) og Oranje-Fristaten (proklameret 1854), har Transvaal været en Torn i Øiet paa England. De fortsatte Kampe med de Indfødte, indbyrdes Strid mellem de Ledende og finansielle Vanskeligheder, der i en Aarrække ofte truede den unge Republiks fortsatte Bestaaen, syntes, at der for England vilde byde sig en gunstig Anledning til at gribe ind, men selv om Boerne ogsaa vare uenige indbyrdes, holdt de dog sammen som en Mur, naar det gjaldt at stænge Fremmede ude. Endelig brast Englands Taalmodighed, den syntes Anledningen lod vente vel længe paa sig, og saa skabte den selv en.

I Aaret 1872 var Burger bleven valgt til Republikens Præsident, og da han indsaae Nødvendigheden af at skaffe Landet Forbindelse med Havet, reiste han til Europa for at virke hen til Anlæget af en Jernbane til den portugisiske Delagoabugt. Han opnaaede sin Hensigt. Men Banen maatte føres gjennem en Strækning, som tilhørte Bapedi-Høvdingen Sikonuni, og det lykkedes ikke Boerne at bryde hans Modstand. Dette rent indre Anliggende for Transvaal-Regeringen benyttede den engelske Politik som et Paaskud til at udføre sin længe nærede Plan, at annektere Republiken. Sir Bartle Frere, Gouverneur i Kapkolonien og Overkommissair i Sydafrika, erklærede, at Transvaal-Republiken ikke var istand til at faae Bugt med de Indfødte og derved vilde fremkalde en almindelig Kafferkrig, der saa vilde blive farlig for hele Kapkoloniens Sikkerhed. At forhindre dette var Englands Pligt og Ret. Trods alle Redegjørelser for Sagens rette Sammenhæng og Protester indfandt Sir Theophilus Shepstone, ledsaget af britiske Tropper, sig den 12. April 1877 i Pretoria og erklærede Transvaal indkorporeret som et særligt Gouvernement i Hendes britiske Majestæts Besiddelser. De saaledes overrumplede Boere bed Harmen i sig, og nu var det deres Tour til at vente. Da Englænderne havde trukket det korteste Straa i Krigen mod Zuluerne, tilbød Boerne deres Hjælp mod at faae deres Frihed tilbage. Englands Svar var et Afslag, men endelig slog Befrielsens Time. Den 13. December 1880 proklamerede en provisorisk Regering under Krüger, Joubert og Jorissen Gjenoprettelsen af Landets gamle Uafhængighed og Forfatning. De engelske Garnisoner trak sig tilbage til Forterne i Pretoria, Potschefstroom, Wakkerstroom, Lydenburg og Kanderton, for at afvente de Tropper, der vare afsendte fra Natal under General Sir George Colley. En engelsk Afdeling paa 250 Mand blev den 20. December paa Marchen fra Lydenburg til Pretoria opreven af Boerne. Derefter fulgte, Slag i Slag, det ene Nederlag for Englænderne efter det andet, ved Laings-Nek (24. Jan.), ved Ingogo (8. Februar) og ved Majubabjerget (27. Februar). Den 21. Marts 1881 sluttedes Freden, som stillede Republiken under Englands Suzerainitet men sikkrede den fuld Selvstændighed i den indre Forvaltning. Ifølge Konventionen af 27. Februar 1884 kræver alle Overenskomster med andre Stater (undtagen med Oranje-Fristaten) dog Englands Sanction.

Planen til Oprettelsen af en „Sydafrikansk Union“, der havde været den lønlige Aarsag til Annexionen i 1877, dukkede igjen op i 1886. Den støttedes af Oranje-Fristaten, Kapkolonien og et Flertal af Boere i Transvaal, men Paul Krüger, der i 1883 var bleven valgt til Præ-

sident, stillede sig i bestemt Opposition dertil, og Planen faldt til Jorden.

Naar det nyeste Forsøg paa at gjenoptage den har fristet samme Skjæbne, skyldes det ogsaa hans energiske og dog besindige Optræden.

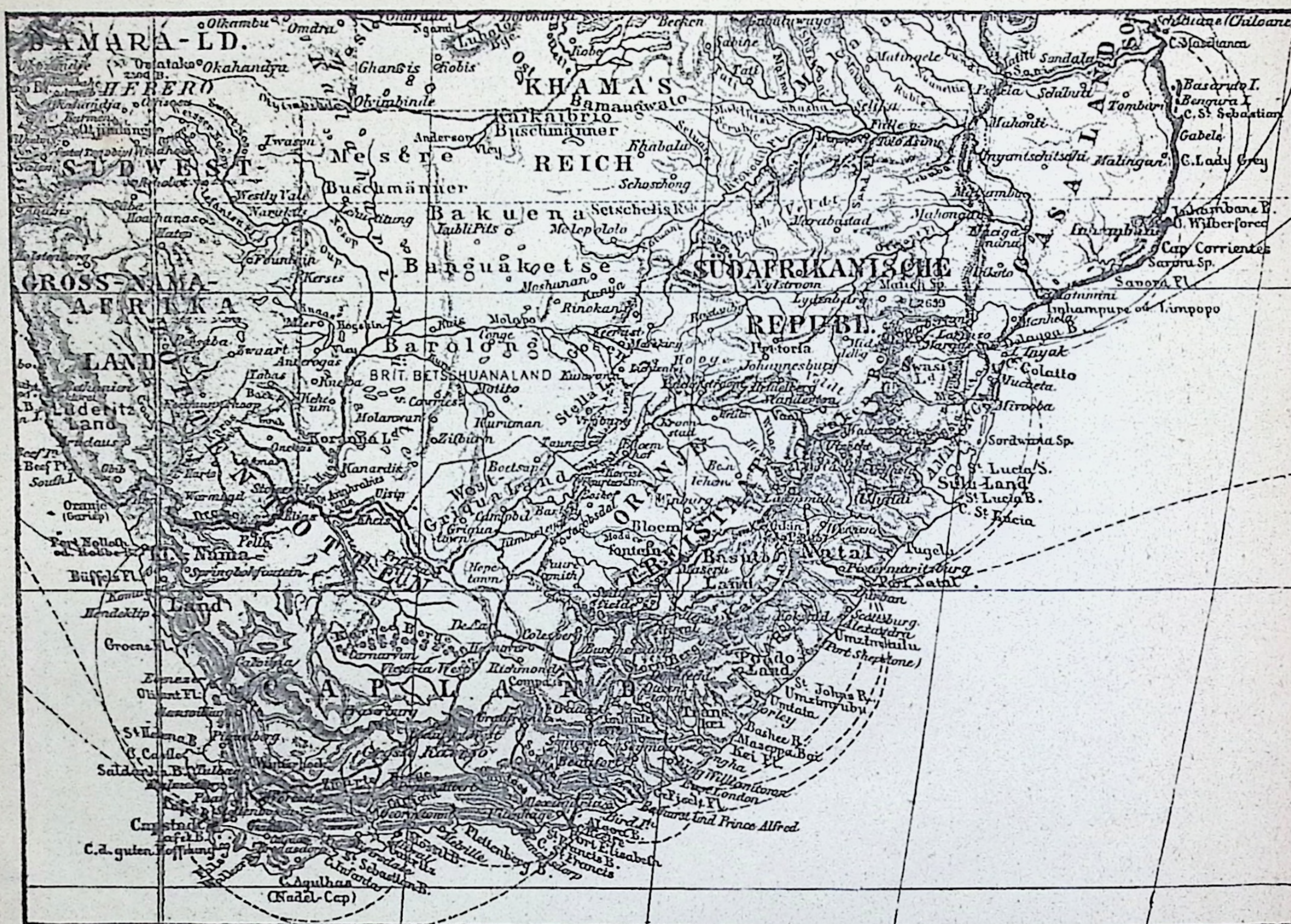
Paul Krüger er født d. 10 October 1825 i Rustenburg. Om Farmersønnens Ungdom er der

PRÆSIDENT KRÜGER UDENFOR SIT HUS I PRETORIA

Intet at fortælle, men efter 1854 meddeler hvert Blad af Sydafrikas Historie om hans Deltagelse i Kampene mod oprørske Negerstammer. Ved sin Omsigt og Tapperhed opnaaede han hurtigt en ledende Stilling blandt sit Folk, der udnævnte ham til Commandant-General og i 1872 til Medlem af det „*Uitvoerende Raad*". I 1883 blev han første Gang valgt til Præsident, og er siden stadig bleven gjenvalgt. Under hans Styrelse er Antallet af Befolkningen steget til det dobbelte, han har fyldt en tom Statskasse, sidste Aars Overskud beløb sig til over 1 Mill. Lstr. Med klart Blik har han indseet Betydningen af Jernbaner for Landet, trods den heftigste Oposition fra Boerne, som derved mistede en betydelig Indtægtskilde i Vogntransporten, ført Jernbaneloven igjennem i Volksraad. Med stor Anstrengelse og Ihærdighed søger han at sprænge den Ring af britisk Gebet, som omgiver Republiken, og har tildels opnaaet det ved Jernbanelinien Pretoria-Marques-Lorenzo.

Krüger er en sand Fader for sit Folk. Om Aftenen, naar Farmerne fra Nær og Fjern

KORT OVER DEN SYDAFRIKANSKE REPUBLIK OG OMGIVELSER

strømme sammen i Pretoria, staaer han selv op paa Prædikestolen og holder Gudstjeneste for dem. Han udebliver aldrig fra Møderne i Volksraad. Han tager ofte Del i Forhandlingerne, og hans Erfaringer og Kløgt, forenet med glimrende Talegaver, giver hans Anskuelser Vægt. Han er en strengt troende Protestant, men dette forhindrer ham ikke i, idag at give et betydeligt Bidrag til en jødisk Skole, imorgen til en katholsk Kirke. I det daglige Liv vil Krüger kun være det, der har gjort ham stor blandt sit Folk, en jevn Boer. Hans Hus i Pretoria staaer til bestemte Tider aabent for Alle, og Fremmede benytte følgelig Leiligheden til personligt at lære den mærkelige Mand at kjende. Kommer man forbi hans Hus, kan man tidt se en ældre Mand sidde paa Verandaen, rygende paa sin lange Pibe og venligt besvarende de Forbigaaendes Hilsen; det er Oom (Onkel) Paul, som Folket kalder ham.

Selv hans Fjender, Englænderne, maa anerkjende hans Energi, Ubestikkelighed og Hæderlighed; under Overskriften „Oom Paul den stærke“ skriver „*Natal Witness*“ i Anledning af et Besøg af Krüger i Johannesburg: „Hvad vi maa anerkjende hos Præsidenten, er hans overordentlige Charakterstyrke og hans mægtige Indflydelse som politisk Faktor. Husk paa, hvordan han er opdraget, under hvilke Omgivelser, uden synderlig Skoledannelse, og husk saa paa, hvordan han er optraadt i en Omvæltningstid for Landet til Rigdom og Industri, en Omvæltning, der er enestaaende i Verdenshistorien. Han spiller endnu samme Rolle som for ti Aar siden og er Mand for ethvert politisk Spørgsmaal, der dukker op. Han veed, hvad han vil, og forstaaer at sætte sin Villie igjennem.“

At denne Lovtale ikke er ufortjent, har de sidste Dages Begivenheder givet Beviser paa.

Al. Schumacher.

Peter Paul Rubens:

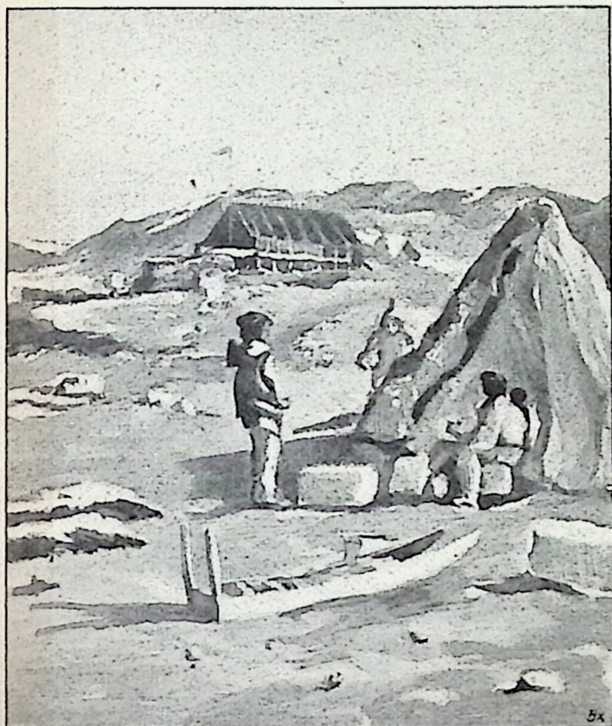
KUNSTNERENS HUSTRU, HELENE FOURMENT MED SIT FØRSTEFØDTE BARN

Gl. Pinakotek i München

P. Petersens Bogtrykkeri

En Maler i Polarlandene

Efter „THE STUDIO“

PEARY-EXPEDITIONENS LEIR

Det var en meget varm Dag, da jeg gik gjennem Militair-Salonen i d'Hrr. Graves' Gallerier i Pall Mall for at træffe Polarmaleren Mr. *Stokes*. Derinde hang Portraiter af jerngraa Officerer, der saae ligesaa varme ud som Malerierne af Caton-Woodville og andre Slagmalere. Et Skridt ind i den næste Afdeling, og det høie Nords kolde Blaa var den fremherskende Farve. Der traf jeg Mr. Stokes midt iblandt sine Malerier, hvis velgjørende Ro syntes at afspeile sig i deres Mesters Væsen. Den første Bemærkning man gjorde, gjaldt selvfølgelig Varmen, og den nys hjemkomne Reisende erklærede, at han foretrak den sidste Sommer, han havde tilbragt midt i Mc Cormick Bugtens evige Sne, for den herhjemme.

„De har været to Gange i Polarlandene, ikke sandt?“ begyndte jeg.

„Jo“, svarede Mr. Stokes. „Jeg var Tegner ved den Expedition, der i 1892 blev sendt ud forat komme Peary til Hjælp, og ved Expeditionen til Nord-Grønland i 1893—94. Hvorfor jeg tog med? Naa, hovedsagelig fordi jeg troede, at slige ubekjendte Regioner vilde frembyde en Mængde nye Emner, og De vil vist indrømme, at jeg havde Ret; men af mange Grunde vil det neppe blive et almindeligt Valfartssted for Malere. Jeg var særlig heldigt stillet; vi befandt os langt mod Nord, kun sexhundrede (engl.) Mil i lige Linie fra selve Nordpolen; og da mit længste Ophold der faldt under mit andet Besøg, lærte jeg Omgivelserne at kjende og kunde afvente de gunstige Leiligheder. For De maa ikke tro, at mange af disse vidunderlige Skyer ere mere almindelige for de Egne end for vor egen. De mest overraskende Lysvirkninger der har jeg aldrig seet to Gange. Der er f. Ex. den, jeg har kaldt *Helvedes Port*, den saae jeg tilfældigt en Dag, vi vare ude paa Jagt i Olriks Bugten, d. 10. September 1894; Skyerne optaarnede sig med den Virkning, jeg har søgt at gjengive. Farven er ikke Spor af overdreven; skjøndt livlig, er den ikke nær saa blendende som den virkelige Himmel var, dengang jeg malede den. Det stille Vand afspeilede Skybankerne, som drev henover det. Vandet blev farvet blodrødt af Solen, der skinnede gjennem en Spalte i Isen bagved os. — Om jeg har malet det Altsammen paa Stedet? — Ja, det vil sige, alle Skitserne bleve tagne i fri Luft, og disse større Malerier ere kun Copier af Studier, gjorte paa Stedet. Jeg foretrækker at male directe efter Naturen; men det var i dette Tilfælde ingen let Sag. Farven frøs paa Penselen og trillede af i tørre Smaakugler. Undertiden, som da jeg tog den Skitse derinde fra Bugten, var der hele Tiden Storm med Isslag, saa at jeg bogstavelig talt maatte skrabe Sneen af Lærredet med en Paletkniv, Stykke for Stykke, og saa dryppe Farven ned paa de udskrabede Steder. Under saadanne Omstændigheder kunde jeg kun smøre Farverne paa, saa hurtigt som muligt, i fri Luft; i mit Atelier, et stort, lyst Rum, gjorde jeg saa Skitserne færdige, naar Farverne vare tøede op, uden at forandre Noget.“

„Hvad Tid paa Dagen pleiede De at male?“

„I Reglen ved Midnat eller deromkring; der er nemlig ikke stor Forskjel paa Lyset i alle fireogtyve Timer. Den Skitse der, af Bowdoin Bugten, husker jeg tydeligt, at jeg tog under særlige Omstændigheder. Den 5. August, dampede vi ind i Bugten, og gik iland, halende Baaden efter os. Saa klattrede vi op over Isdækket, og slog Pæle ned hist og her, forat finde Veien tilbage. Klokken ni om Aftenen havde vi just spidset en Pæl til og slaaet den ned, dødstrætte efter en March paa otte (engl.) Mil, under hvilken vi vare stegne en 3300 Fod iveiret; vi havde ikke taget Snesko med, og droftede, om det ikke vilde være raadeligst at sende Nogle af vort Selskab tilbage efter dem. Saa besluttede Professor Heilbrun og tre Mand at vende om, medens otte Mand gik videre for at slaa en ny Pæl ned; just som Pro-

EN DAL I GRØNLAND

fessoren havde begivet sig paa Vei og var gaaet et Par hundrede Yards, saae vi en Plet i Horizonten og hørte Raab og Skrig. Det var Peary, som vi vare ude at lede efter; i disse Regioner forplanter Lyden sig nemlig i en uhyre Afstand. Vort Selskab opdagede ham først og ventede saa paa de Kommende. Vi vare dengang drivvaade, da vi hele Veien havde vadet i Sne til Knæene og flere Gange vare faldne ned i Spalter op til Skuldrene. Medens vi ventede, trak Taagen op; Bugten under os blev fuldstændig skjult. Nogen Tid efter kom Peary hen til os, og vi vendte tilbage til Skibet, for at blive modtagne med Hurraraab og stor Jubel. Jeg gik strax iseng — Klokken var mellem fire og fem om Eftermiddagen — og sov til Kl. ni næste Aften, den 6. August. Saa stod jeg op og gik iland med mine Malerekvisiter, gik to (eng.) Mil, malede den Skitse, jeg har kaldt *„En Dal i Grønland"*, og kom tilbage til Skibet henad Kl. 2 om Eftermiddagen, den 7. August. Som De seer, er Dalen fuld af Ferskvandspytter, dannede af smeltet Is og Sne. Den er dækket af Mos og Græs og har mange Bregner og Græsser; Myriader af Moskitoer, Sommerfugle, Humlebier, Fluer og andre Insecter sværme om der. Denne lille Anekdote vil bedre end en almindelig Beskrivelse give Dem en Forestilling om de Vanskeligheder, man møder der."

„Ere de Indfødte civiliserede?"

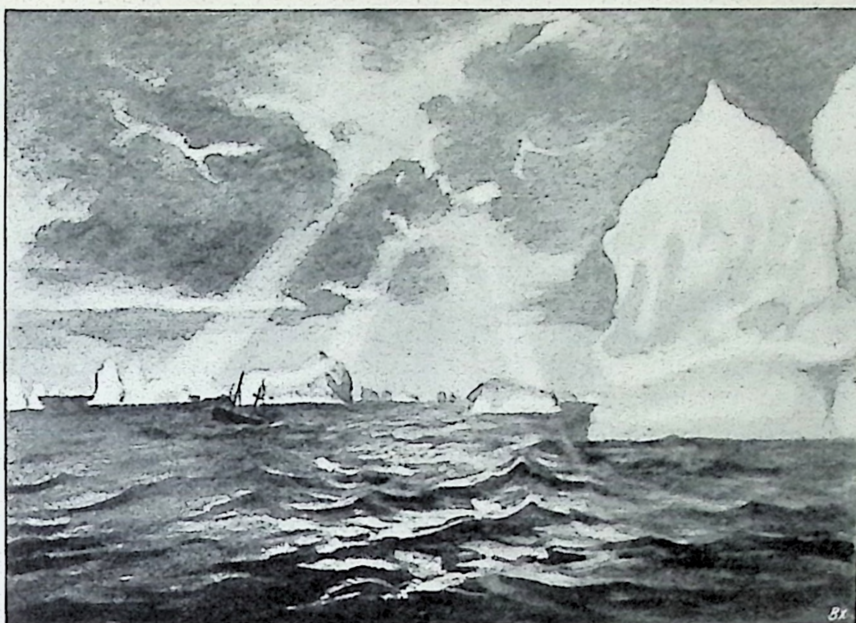
„Ja, paa en Maade; de have deres egne Begreber og Sædvaner, af hvilke nogle maa forekomme os mærkelige, men de ere meget intelligente. Det Maleri der: *„Ing-muk-toe"*, forestiller det Indre af en af deres Hytter, en typisk *igloo;* jeg malede Billedet ganske som De seer det, siddende i Krogen der. Der var ikke megen Plads til at arbeide: kun to Yards paa den ene Led og een paa den anden. Pigerne der, som ere afklædte paa nær et Livstykke, have lige sovet i deres Skindposer. — Om det ogsaa er en Pige? — Nei, det er Sønnen af den gamle Fyr, der staaer ved Siden af ham, og som er „Medicin-Mand". Hvis hans Ansigt var i Ro, vilde De se, hvor kjønt et Udtryk han har. De se ud som de ere: meget godmodige og meget fiffige. Paa Billedet der: *„Eskimoiske Sypiger"*, sidder to Piger og lapper deres Tøi fri Luft — det er i Slutningen af Juli, saa det er forholdsvis varmt."

„De gaa jo klædt som Mændene?"

„Ja, der er ikke megen Forskjel. Kvinderne bære Sælskinds Buxer og en Overklædning af Sælskind, med en Rygpose til at bære deres Børn i. Det Stykke, der er blottet ovenfor Knæet, er for Ventilationens Skyld. I den tørre Luft deroppe sveder man stærkt; under disse Forhold vilde det efter anstrengt Arbeide være farligt at opholde sig i fri Luft, naar man ikke paa eller anden Maade sørgede for Ventilation."

„Er Luften inde i Hytterne ikke gyselig?"

„Jo, den er fæl, inden man bliver vant til den.

EN FLOTILLE AF ISBJERGE

Paa vor anden Reise havde vi rigtig gode Kvarterer; en velbygget Leir med to Træhuse, mit Atelier og en dækket Spaseregang. De kan se en Skitse af den i „*Nord Grønlands Expeditionens Leir.*"

Ved disse Oplysninger til den i Forveien udmærkede Katalog gav Mr. Stokes sine Malerier forøget Interesse. Vore Gjengivelser, efter tre Originaler, have dog tabt meget af deres Farvevirkning. Malerierne bragte det fjerne Nords Ensomhed, Farvemystik og tilsyneladende Ro til Hjertet af det larmende London. Den arktiske Himmels store Skjønhed, selv under almindelige Forhold, med Isens Farve fremhævet af dens høie Lys, Morgenrødens Farveundere i dens eget Hjem, de nye Farvenuancer i Blaat og Grønt, der ligne Beryllens, Smaragdens og Saphirens, gjorde Malerierne til en Fryd baade for Øiet og for Phantasien. At se topographiske Sujetter udførte med fuldendt Technik, er i og for sig noget Nyt. Den fuldendte Technik, som her gjengiver den Poesi, der hviler over en Egn, som hidtil ikke er betraadt af Mennesker, gjør et endnu mere betagende Indtryk. Den, der har besøgt Mr. Stokes' Udstilling, har tillige seet et Glimt af det Romantikens Lys, som ellers kun skinner i Drømmenes og Eventyrets Rige.

Bekkas

AF EN GAMMEL JÆGERS ERINDRINGER

I min Ungdom opholdt jeg mig flere Aar paa et af vore større Godser med udstrakte Skove, store Mosedrag og et udmærket Jagtterrain. Min Virksomhed var mest i Mark og Skov, og dette raske, bevægede Friluftsliv var aldeles efter mit Sind, jeg som altid havde holdt mere af at høre Lærken synge, end Musen pibe.

Godset laa midt i et stort Skovkomplex i en noget afsides Egn, men deiligt var her i denne dybe Skovensomhed; her fandtes Alt, hvad en ung, livskraftig Natur kunde ønske sig.

Den første Dag efter min Ankomst til Gaarden, da jeg vilde gaa ind i Huset, stod en stor, ruhaaret, brunplettet Hønsehund paa Trappen, og som jeg pleiede at gjøre, klappede jeg den paa Hovedet, da jeg gik forbi, men da den arrigt bed efter mig, gav jeg den et Par Træk med en Ridepisk, jeg netop havde i Haanden.

Min Godseier, som saae det, sagde: „Det var Skade, at De blev Uvenner med Bekkas, han er et ondt Asen, men den bedste Hund paa hele Godset."

Næste Dag tog jeg Bøssen og gik ud, for at se mig lidt om i Skoven, og da Bekkas laa i

Gaarden, peb jeg ad ham, han vedblev dog at glo paa mig, men da jeg atter peb og samtidig kastede Bøssen til Kinden, kunde han ikke længer modstaa, men efter at have betænkt sig lidt, kom han sjokkende efter mig, og saaledes var Bekjendtskabet gjort.

Paa vor Tour kom vi over en Eng med Mose og endel Ellekrat, hvor der gik endel løst Ungkvæg, og her begyndte han at søge op under Vinden og stod strax efter fast for en Bekkasin; jeg lod ham gjøre „avance"! op kom den, gjorde sine Zigsagsving, men saa maatte den ned.

En Timestid efter kom jeg samme Vei tilbage, og ved at passere den lille Ellemose, søgte han atter derud og markerede stærkt, netop paa det Sted, Bekkasinen havde ligget; men da jeg antog, at han nu stod for sin egen Fornøielse, og ikke kom, hvormeget jeg peb, tog jeg Pisken, for at vænne ham til at høre, men da jeg kom nærmere, reiste jeg en stor Hare, som Ungkvæget havde stødt løs og som saa var humpet ud til Elletrunten i Mosen.

Dengang slap Morten, men jeg blev saa rørt over den prægtige Hund, at jeg satte mig ned, klappede hans brune Hoved og lovede en anden Gang at tro min ny Ven bedre.

Vi fulgtes ad i flere Aar, havde mange glade Timer sammen, og Bekkas vilde kun gaa med mig.

Han var en ren Perle paa en Andejagt, da han ikke alene apporterede, hvad der tilkom med Rette, men ogsaa apporterede de andre Nabojægeres Ænder, ja han overfaldt de andre Hunde, fratog dem Anden, eller idetmindste en Mundfuld Fjeder, kort sagt, han var en tro Tjener, som saae paa sin Herres Bedste. —

Han havde forøvrigt flere mindre heldige Sider, og navnlig var det en sand Glæde for ham, naar vi passerede Ænder ved en Gaard, da pludselig at bide Halsen over paa en And, og saa komme med det frommeste Ansigt bagefter mig.

Jeg maatte betale flere Ænder, ja engang vilde en Huskone have, at jeg skulde betale de Ællinger, Anden kunde faae i Fremtiden.

En Eftermiddag kom jeg ved at passere en ung Naaleskov til at se en Person, som med Bøsse havde taget Plads ved en Vexel, der gik fra en Granholm til en anden, og jeg blev følgelig staaende for at se, hvad der vilde ske.

Det var en bekjendt Krybskytte, ved Navn Tjener Jens, som ofte skød et Dyr. Paa engang hørte jeg Raab fra en Dreng, som gik Holmen igjennem, og en Smalraa kom hurtigt over Lysningen. Jens skød, men forbi.

Nu skulde han igjen til at lade sin enkeltløbede Forlader, men heri blev han forhindret af Bekkas, som attakerede ham stærkt, og jo mere Jens slog fra sig med Bøssen, desto voldsommere blev Hunden, og Enden paa Legen blev, at Bekkas tog Krybskytten; jeg fik Lov at bære Bøssen, og Jens fulgte med til Godscontoiret, hvor Sagen blev ordnet.

I Juli kom en meget passioneret, men meget tarvelig Jæger til Gaarden i Besøg, en ældre corpulent Kammerjunker, som stadig havde en Monocle i det ene Øie, og da han gjerne vilde præstere Noget paa egen Haand, gjorde han stærk Cour til Bekkas, som han altid trakterede med Kjødben. Da han hørte, at der tæt ved Gaarden var store Ællinger i et Mosehul, fik han en Dag en Line paa Hunden, og ved at holde ham et Kjødben for Næsen fik han ham med mange gode Ord ud til Mosen, men her kom Lysten paa Bekkas, han arbeidede rask og jog flere Ællinger ud, men da Junkeren stadig skød „bom", som vi antog efter Skudene, vi kunde høre, syntes Hunden, at det kunde være nok; han snappede en landløben Ælling, stod saa lidt og saae haanligt til Junkeren, som gjerne havde betalt Ællingen godt, saa travede han hjem og overlod Apporteringen til den ensomme Jæger, hvis han fik Noget, hvilket han nu ikke gjorde.

Uagtet han var temmelig hareren, kunde Naturen undertiden gaa over Optugtelsen, og naar en Hare pludselig blev reist, kunde Bekkas følge den paa Vei, men naar han kom til Eftertanke, gik han hjem, da han vidste, hvad der ventede ham, og vi saae ham ikke mere den Dag, da han listede om i Udhusene, og kom først frem næste Morgen, logrende og elskværdig, naar han troede Alt glemt.

Tilsidst blev Bekkas meget syg, og jeg talte om at skyde ham; i den Anledning fik jeg en eiendommelig Anmodning.

I den nærliggende Landsby tjente en Karl, Per Holt, fra Egnen om Rold Skovdistrict, og samme Per var en vild Kammerat, som havde gjort hele den første Krig med og stadigt lod sig leie ud til den farlige Forposttjeneste for 2 Mark, som han saa trakterede bort paa Kammeraterne og bagefter sloges med dem; for det var nu Pers Fornøielse.

Han havde ofte været med i den tætteste Kugleregn, men blev aldrig saaret, og dette tilskrev han en Seddel, han havde faaet af en klog Kone i Store Arden, og som gjorde ham kuglefast.

Da han altid var blandt de første til at gaa paa og ofte havde udmærket sig, blev han en Dag kaldt frem for Fronten, hvor Obersten sagde ham nogle smukke Ord og vilde overrække ham Danebrogskorset.

Per blev helt elendig, skjævende hen til de andre Soldater, men endelig fik han Mod til at sige:

„Vil Obersten inte heller gi'e mig en Speciespenge?"

„Hvorfor det?" spurgte Obersten smilende.

„Jov", svarede Per paa sin drævende Maade, „seer Hr. Obersten, naarenstid a blyver lidt svi-

rendes, saa faaer a saadn umanerlig Løst til at rives og slaes e bitte Korn med mine goe Venner, og saa blev jo Stadsen taget fra mæ!"

Obersten brast i Latter, Officiererne lo, og hele Bataillonen med! Per fik nu 10 Rd. og kunde træde af, men den Aften blev en sand Festaften i Maketutten, først trakterede han rundt med „smaa Sorte" og bagefter med Prygl!

Denne Per Holt kom en Søndag, da Karlene skulde have Skiveskydning, ud til Gaarden i Følge med to andre Karle, for at tale med mig. „Hvad vil I tre Karle?" spurgte jeg. Per, som var Ordfører, stod og dreiede paa Hatten og kunde ikke rigtig finde Begyndelsen paa Talen, endelig sagde han. „Med Forlov, Bekkas er nok helt ringe, og saa vilde jeg og de andre Karlefolk, bede Herren om Forlov at laane ham i Eftermiddag til lidt Plaser?"

„Hvad skulde det være for Plaser?" spurgte jeg.

„Jov, seer Herren, jeg har en Seddel, som jeg har baaren i grumme mange Slag, og er aldrig bleven saaret af en Kugle."

„Og hvad staaer der paa den Seddel."

„Ja, det veed a it saa lige, de er saadn noet Tydsk eller Latinsk, som ingen Menneske kan læse! Den vilde vi hænge paa Bekkas og saa skyde, for der er nogle af de andre Høveder, som ikke vil tro det, men saa kan vi vise dem, at Sedlen er krabat."

Andragendet kunde ikke bevilliges, og saa raadede jeg dem til at prøve paa dem selv!

Næste Dag tog jeg Bøssen, for at gaa den sidste Tour med min Hund, og hvor syg han var, kradsede han paa Døren og peb af Glæde, da han saae vi skulde ud, men da vi kom ud, og jeg opmuntrede ham til at søge og han hørte Knækket af Hanen, saae han ganske forbauset paa mig, men idet han atter søgte fremad, skød jeg, og han var død med det Samme.

Ene gik jeg hjem, lidt tung i Sind, men endnu flere Aar efter, kunde jeg i Tankerne se det sidste, bebreidende Blik i hans smukke, brune Øie!

Gun.

Rubens og van Dyck

AF

H. C. STILLING

Det varede forholdsvis længe, inden den italienske Kunst kom til at udøve nogen væsentlig Indflydelse i Norden, men da saa endelig her Begeistringen vaktes for de store, italienske Malere, for Leonardo, Michelangelo, Raphael, Tizian o. s. v., blev den ogsaa saameget desto større og almindeligere. En feberagtig Uro greb pludseligt Nordens Kunstnere og foranledigede en almindelig Udvandring af Malerne i Tydskland og Nederlandene, som droge til Italien, for selv at se de Værker, der opfyldte Alle med Beundring, og for om muligt at tilegne sig nogle af de Egenskaber, som stillede disse Mestere saa uendeligt høit; man vilde i hvert Tilfælde kjende det Land, der nu betragtedes som Kunstens rette Hjem. Det var især fra Tiden 1530, at denne Vandrelyst blev almindelig, og Nordens Kunstnere lode sig drage ind i Sydens Tryllekreds; men det blev ikke til Held for deres Kunst; de tabte de Eiendommeligheder, der vare særegne for dem og deres Skole, uden at opnaae nogen virkelig Erstatning derfor. Den høie Idealisme, som var gjennemgaaende hos Italienerne, formaaede Nordboerne ikke at tilegne sig, de kunde kun søge at efterligne den i de ydre Former, men Efterligningen manglede Aandens Sandhed, blev uklar, usand og uskjøn. Galt var det, naar man beskjæftigede sig med religieuse Billeder; værre blev det, naar det gjaldt Mythologi og Allegori, og selv naar man vilde copiere Naturen, f. Ex. i Landskabsbilleder, førte det kun til Misforstaaelser og Overdrivelser. Det Forfald, hvori den italienske Kunst kom længere hen i det 16de Aarhundrede, indvirkede endnu uheldigere paa de Fremmede, og naar disse saa endelig vendte tilbage til deres Hjemstavn, var det Udbytte, de medbragte for deres Kunst, i Almindelighed en forskruet Maniererthed, som baade gik igjennem Composition, Former og Farver.

I hele den sidste Halvdeel af det 16de Aarhundrede saae Tydskland og Nederlandene ikke anden Kunst end den, som repræsenteredes af disse Kunstnere, der saaledes havde tabt Nationalitetens Præg, thi vel fandtes der ogsaa Malere, som ikke naaede at komme til Italien, og hvis sunde Kunstsans lod dem fatte Tidens Brøst; men ogsaa disse bleve paavirkede af Moden og mere eller mindre tvungne ind paa den fordærvelige Afvei, hvorpaa Kunsten var kommet. Den religieuse Begeistring og høie Alvor hos de gamle Malere af van Eycks Skole og hos Albrecht Dürers og Holbeins Samtidige var forsvunden; kirkelige Sujetter behandledes som Genrebilleder af Hverdagslivet; Figurerne bleve til underordnet Staffage i Landskaber med brogede, grelle Farver, af eventyrlig, phantastisk Composition og som oftest af

ubetydelige Dimensioner. Desuagtet have mange af Billederne fra denne Periode deres særegne Værd; ofte udmærke de sig ved et rigt, livligt og for Landskabernes Vedkommende tillige poetisk Indhold, samt flittig, omhyggelig Udførelse i Enkelthederne, og navnlig Portraiter maltes med stor Dygtighed.

Saaledes stod det til med Malerkunsten i Tydskland, da Trediveaarskrigen og dens Følger fuldkomment trykkede den allerede hensygnende Kunst til Jorden; fra den Tid af, indtil hen i det 18de Aarhundrede, er der ikke mere Tale om tydsk Kunst. — Ikke stort bedre stod det til i Nederlandene, som dog i denne Periode — det 16de Aarhundredes sidste Halvdel — kan opvise flere Malere af nogen Betydning, f. Ex. de tre Kunstnere af Navnet Breughel, som efter de Emner, de hver især fortrinsvis pleiede at behandle, kaldes Bonde-Breughel, Helvedes-Breughel og Blomster-Breughel; af dem er den Første Fader til de to Andre; endvidere Carl van Mander, Fader til den Carl van Mander (f. 1580), der som Hofmaler hos Christian IV, opholdt sig lang Tid her i Danmark og malede mange fortræffelige historiske Billeder og Portraiter, af hvilke flere sees i Galleriet paa Charlottenborg; Paul Brill, Landskabsmaler af forholdsvis stor Betydning; Heinrich Goltzius, mest bekjendt af sine talrige Kobberstik, o. s. v. Men medens Kunsten fra det 17de Aarhundredes Begyndelse efterhaanden bukkede fuldkommen under i Tydskland, reiste den sig ved dette Tidspunkt igjen i Nederlandene og naaede her en Høide, som den ikke havde havt siden van Eycks Tid. De politiske og religieuse Kampe, hvoraf Nederlandene havde været hjemsøgt i den sidste Halvdel af det 16de Aarhundrede, fremkaldte imidlertid en Spaltning i Kunsten ligesom i Landsdelene. I den Del af Landet, hvor Chatolicismen og en monarkisk Regeringsform vedbleve at herske, sluttede Kunstnerne sig sammen om Studiet af de gamle store Mestere, paa samme Maade som Italienerne af den eklektiske Retning, medens deres Kunstfæller i den Del af Landet, hvor den protestantiske Tro var bleven den herskende, og hvor man havde tilkæmpet sig en fri Forfatning, fulgte en fri, uafhængig Naturalisme. Det var her, i den nordligere Del af Landet, at den hollandske Skole dannedes, hvis berømteste og mest indflydelsesrige Maler er Paul Rembrandt van Rijn; i den sydligere Del opstod derimod Brabanter Skolen, hvis Grundlægger og største Mester er Peter Paul Rubens.

Rubens blev født 1577 i Singen i Grevskabet Nassau og døde i Antwerpen 1640. Han var Søn af velhavende Forældre, havde faaet en omhyggelig Opdragelse, og var alt i Besiddelse af en sjelden klassisk Dannelse, da han i sit 14de Aar blev Elev af Maleren Adam van Nort, fra hvem han efter 4 Aars Forløb gik over i Otto Vemius's Atelier, hvor han ligeledes forblev i 4 Aar. Disse to Kunstnere, dygtige hver i sin Retning, den første som Colorist, den anden som Componist og aandrig Tegner, tjente netop til at supplere hinanden som Lærere for Rubens, saa at denne, der med sin store, naturlige Begavelse tilegnede sig begges Fuldkommenheder, alt i sit 21de Aar var en saa fremragende Kunstner, at han blev optaget som Mester i Malerlauget i Antwerpen, en dengang ikke ringe Udmærkelse for en saa ung Mand. I Aaret 1600 tiltraadte han en Reise til Italien, hvor han forblev i 7 Aar. Her var det især den venetianske Skole, Giorgiones, Tizians og Paul Veroneses Værker, som havde Indflydelse paa hans Kunst, gav den et eiendommeligt Sving, paatrykte den Fuldendelsens Stempel. Det er interessant at lægge Mærke til, at ligesom van Eycks Kunst gjennem hans Elev Antonello fra Messina havde indvirket saa betydeligt paa den venetianske Skole, saaledes blev det nu denne Skole, som gjennem Rubens og senere ligeledes gjennem van Dyck atter kom til at virke tilbage paa den flanderske Kunst, og saaledes afbetalte sin Gjeld til denne.

Da Rubens var vendt tilbage til sit Fødeland og havde bosat sig i Antwerpen, saae han sig snart omringet af en talrig Skare Elever; hans Kunst og Skole blev uden Modsigelse anerkjendt som den ene berettigede, som det Centralpunkt, om hvilket alle Landets Kunstnere sluttede sig, og hvis Indflydelse strakte sig langt ud over Nederlandenes Grænser, til fjerne Steder. Rubens Liv var en lang Kjæde af Triumpher; faa Malere have malet saa meget, og ere i levende Live blevne skattede og paaskjønnede som han. Som fuldendt Verdensmand, smuk, aandrig og ædel, var han vel seet af Verdens Store. Allerede paa Reisen kom han i Forbindelse med de betydeligste Fyrstelige Personer i Italien, og senere blev han søgt og hædret af Statholderinden over de spanske Nederlande, Isabella, og hendes Gemal, Erkehertug Albrecht, ved hvem han atter kom i Forbindelse med Kongerne Philip III og Philip IV af Spanien, med Dronning Maria af Medici i Frankrig, med Kong Carl I af England o. s. v., og som med disse, saaledes stod han ogsaa i personlig og skriftlig Forbindelse med mange af sin Tids aandrigste og mest udmærkede Mænd. Ikke alene som Kunstner, men ogsaa som høit betroet Diplomat, maatte han gjøre Reiser til Spanien, Frankrig og England, hvor han malede fortrinlige Billeder; i Frankrig forherligede han saaledes Maria af Medicis Livshistorie i en Række store Malerier, som nu ere i Louvre.

I Antwerpen havde han ladet sig bygge et stort, prægtigt Hus, og i den tilstødende Have, en stor Rotunde, overhvælvet af en Kuppel, gjennem hvilken Lyset kom ned fra oven; her arbeidede han. En gammel Tjener ved Navn Val-

veken førte Opsyn med dette hans private Atelier, hvor Ingen turde komme ind, naar Rubens var fraværende. Men Eleverne vidste dog som oftest at forlokke den gamle Valveken til at give dem Adgang til Helligdommen, naar der var noget særdeles at se; saaledes ogsaa engang, da Rubens, efter at have fuldendt et stort Maleri, henad Aften gjorde sin daglige Ridetour omkring i Antwerpens Omegn. De unge Mennesker stode beundrende foran Mesterens Verk; Alvor og Spøg blandede sig i deres Bemærkninger, Spøgen blev til Kaadhed, og en af dem ved Navn Diepenbeck, fik af de Andre et Puf, saa han tumlede over mod Maleriet, og — o Rædsel! — forviskede en Arm og en Kind paa det endnu vaade Billede. — Der stod man nu; Enhver skjalv for Følgerne; man kunde frygte at blive jaget fra Skolen, og gamle Valveken, som mente at være mest udsat for Rubens Vrede, jamrede og var nær ved at fortvivle. Da fik en af dem, Jan van Hoeck, en Ide. „Der er endnu tre Timer tilbage af Dagen"; udbrød han, „lad den Dygtigste iblandt os strax tage fat og reparere Skaden, saa godt som muligt." Alle bifaldt Forslaget. „Ja den Dygtigste!" sagde man og saae sig om i Kredsen; det var alle dygtige Folk, men hvem var den Dygtigste, som turde vove at restaurere Mesterens Arbeide? — Da lød atter van Hoecks Røst: „Hvis I mene som jeg, skal det være van Dyck", og „van Dyck!" istemte hele Forsamlingen, idet den vendte sig mod en ganske ung, ualmindelig smuk og sirlig klædt Mand; han traadte frem, greb Palet og Pensler, og inden Dagslyset var svundet, var Arbeidet færdigt.

Næste Morgen samledes man paa Skolen i bange Forventning om, hvorvidt Skaden var blevet bemærket eller ikke. En Stund gik hen i Taushed, da indfandt Rubens sig og indbød Eleverne til at komme ind i hans private Atelier for at tage det ny Billede i Øiesyn. Han forklarede dem Tanken i Compositionen, gjorde dem opmærksom paa de Steder, hvor han mente, at Arbeidet især var lykkedes, og mærkværdigt nok, blandt disse vare netop de af van Dyck restaurerede Steder. — Var Forandringen undgaaet Mesterens Ørneblik? eller var det en Spøg, en Compliment til Den, som havde vidst at bøde saa flinkt paa Skaden? — Det fik man aldrig at vide, men fra denne Dag af var van Dycks Anseelse som Rubens dygtigste Elev grundlagt, en Anseelse, som han senere bestandigt mere og mere hævdede.

Anton van Dyck var Søn af en rig Lærredshandler i Antwerpen, men denne Lærredshandler havde oprindeligt været Glasmaler i Bois-le-Duc, en By i Holland, medens hans Kone udmærkede sig i Brodering, ved hvilket Arbeide især hendes kunstnerisk gjengivne Menneske- og Dyreskikkelser bleve beundrede. Der var saaledes Kunstnerblod i Barnets Aarer, og Skjønhedssansen indsugede han med Modermælken. I den unge Alder af 11 eller 12 Aar kom han i Lære hos Historiemaleren Henrik van Balen, men da Rubens havde aabnet den Skole, fra hvilken saa meget Herligt skulde fremgaa, og Alles Blikke rettedes paa denne, søgte og opnaaede van Dyck i Aaret 1614 den Gunst at blive optaget blandt hans Elever.

Gamle Dokumenter fra hin Tid vidne om, at van Dyck hurtigt maa have gjort store Fremskridt i Kunsten. Allerede i Begyndelsen af Aaret 1618, altsaa som en Yngling paa 19 Aar, blev han optaget som Mester i Malerlauget i sin Fødeby. I en Contract, dateret 29de Marts 1620, mellem Rubens og Jesuiterne i Antwerpen, angaaende Dekoreringen af denne Ordens Kirke, indrømmes det Rubens at lade sig hjælpe „navnlig af van Dyck". I et Brev fra en af Grev Arundels Agenter i Antwerpen til denne berømte Kunstelsker i England hedder det, „van Dycks Arbeider begynde at blive ligesaa høit skattede som hans Mesters. Det er en ung Mand paa 21 Aar, af en af de rigeste Familier i Byen; det vil blive vanskeligt nok at faae ham til at reise herfra, saameget mere, som han har for Øie den store Lykke, som Rubens gjør". Der maa saaledes have været en Plan i Gjære, til at faae van Dyck draget til England, og flere andre gamle Dokumenter godtgjøre ogsaa, at han virkelig i denne Periode har været der, men de nærmere Omstændigheder ved dette hans første Ophold paa Ølandet ere ubekjendte.

Mod Slutningen af Aaret 1621 tiltraadte han Reisen til Italien; men forinden forærede han sin Mester tre Malerier, af hvilke især det ene, forestillende Christus paa Oliebjerget, en natlig Scene, oplyst af Fakler og fuldt af Poesi og Mesterskab, blev høit skattet af Rubens, som gav det en Æresplads i sit Hus, lod det beundre af Alle, og til Gjengjeld forærede van Dyck en af de bedste Heste i sin Stald. Dette vidner noksom imod dem, der have villet vide, at Forholdet imellem de to Kunstnere var mindre godt, og at Rubens nærede en smaalig Misundelse imod sin talentfulde Elev. — Van Dyck drog altsaa afsted; men foreløbigt kom han ikke ret langt. Paa Veien til Løwen, i den lille Landsby Saventhem, saae han en ung Pige ved Navn Anna van Ophem. At se hende og elske hende var Et for den let fængelige, unge Mand. Italien, Rubens, Fremtid og Hæder, Alt var glemt. Saventhem var det eneste Sted paa Jorden, og der blev han. Han forsømte dog ikke derfor at male. Paa Slottet Tervuren ved Saventhem sees endnu et Portrait af den unge Pige, hvem han har fremstillet som Hyrdinde, omringet af hendes smukke Hunde. Ifølge hendes Opfordring malede han ogsaa flere Malerier til Landsbyens Kirke, deriblandt den hellige Martin, som deler sin Kappe til de Fattige; sig selv har han fremstillet som den Hellige, paa den

ham af Rubens skjænkede Hest. Dette Billede stod altid i høieste Anseelse blandt Omegnens Beboere. Da Franskmændene i Revolutionens Tid vilde bortføre det, stimlede Landbefolkningen sammen, blokerede Soldaterne i Kirken og gav dem ikke fri Afmarch, før de atter havde anbragt Billedet paa dets Plads; det var først ved Hjælp af en større Styrke, at Fjenden opnaaede at bemægtige sig Maleriet, som derpaa var i Louvre i 20 Aar, indtil det atter blev udleveret til Kirken. Hvorlænge van Dycks Ophold paa dette landlige Sted varede, vides ikke nøiagtigt, ei heller, hvad der gjorde Ende paa det ømme Forhold; maaske var det den skaanselsløse Død, som traadte imellem og atter bragte Maleren paa Tanke om, hvad han var Verden og sin Kunst skyldig, og drev ham videre paa den afbrudte Reise.

Endelig naaede han det Italien, som Rubens havde talt saa meget om, og ligesom Byen Venedig havde været Høiskole for Mesteren, saaledes blev den det ogsaa for Eleven, som ved Studiet af de gamle, store Maleres Værker selv erhvervede sig det Mesterstempel, hvormed han siden mærkede alle sine Arbeider. Medens han hidtil ganske var gaaet op i sin Lærers Kunst, erhvervede han sig nu efterhaanden Selvstændighed i sin Fremstillingsmaade; i Forhold til Rubens djærve, storslaaede, ofte næsten voldsomme Stil og Malemaade er van Dyck blid, rolig, yndefuld i sine Fremstillinger. Han opholdt sig ogsaa længe i Genua, hvor han fik fuldt op at bestille, især med at male Portraiter for de rige Patriciere i den paa hin Tid saa kunstelskende Stad, hvor ogsaa Rubens havde opholdt sig en Tid lang og efterladt sig en Mængde Arbeider. Endvidere var han i Florents, i Rom og tilsidst endog paa Sicilien, hvorfra imidlertid Pesten, som dengang rasede der, hurtigt drev ham bort. I Aaret 1626 finde vi ham atter vendt tilbage til sit Fædreland.

Den brabantske Skole stod paa den Tid i sit høieste Flor. Dens Overhoved begyndte at ældes, men han stod omringet af en Skare yngre Kunstnere, tildels hans egne Elever, der udgjorde et Elitecorps af Malere, som Verden sjeldent saae Mage til: Jordaens, Diepenbek, Frans Franck, Gerard Honthorst, Theodor Rombouts, Frans Snyders, Lukas van Uden, de to Zeghers, Paul de Vos, Joost Momper* foruden mange flere, og sideordnet med disse en Række Kobberstikkere, som Peter Soutmann, Schelte Bolwert, Lukas Vorstermann, Paul Pontius, Peter de Jode o.s.v.; Alle ligesom hine, ægte Sønner af den nederlandske Race, og hvad Stort og Herligt hine skabte, det udbredte disse i de fortrinligste Kobberstik over hele Jorden. Van Dyck indtog efter sin Tilbagekomst atter sin gamle Plads ved Mesterens Side, som den første i Rangen næst efter ham, og de paafølgende sex Aar danne Glansperioden for van Dycks Kunst, fornemmelig som Historiemaler, ligesom ogsaa en Række af hans bedste Portraiter ere fra denne Periode. Han havde faaet den heldige Ide at forevige sine udmærkede Kunstfæller og berømteste Samtidige ved et Galleri af Portraiter, malede og raderede af ham selv, og derefter udførte i Kobberstik af hans Kolleger i denne Kunst, og saaledes opstod den, under Navnet „van Dycks hundrede Portraiter“ berømte Samling.

Mange af disse Portraiter bleve malede paa to Reiser, han gjorde, den ene mod Syd til Brüssel, den anden mod Nord til Haag. Paa sidstnævnte Tour besøgte han i Haarlem den udmærkede hollandske Portraitmaler Frans Hals, som var berømt for den vidunderlige Lethed og Hurtighed, hvormed han malede. Uden at nævne sit Navn fremstillede van Dyck sig som en Reisende, der ønskede sit Portrait malet inden Forløbet af en Time, da han saa skulde reise videre. Hals paatog sig uden Betænkning Sagen, satte sig til Staffeliet, begyndte at arbeide, og da en halv Time var forløben, stod han op og sagde: „Min Herre, De er færdig“. Den Reisende betragtede Billedet med Beundring; derpaa sagde han: „Saa hurtigt havde jeg dog ikke troet, at De kunde male: der er altsaa endnu en lille halv Time tilbage af min Tid, og da ogsaa jeg har lidt Færdighed i at bruge Penselen, saa vil jeg med Deres Tilladelse forsøge at male Deres Portrait“. Han fik de fornødne Redskaber, og efter at have arbeidet en kort Stund, sagde han i samme Tone som nys Frans Hals: „Min Herre, De er færdig.“ Hals saae næsten med Forfærdelse paa det som ved et Trylleri fremkomne Billede — „Enten maa I være Djævlen, eller ogsaa er I van Dyck“, udraabte han, idet han omarmede den Fremmede.

(Sluttes).

* Flere af disse ere smukt repræsenterede i vore offentlige Billedgallerier.

Røbet.

Faderen (strengt): „Klara, dit hele Væsen er i den sidste Tid saa forandret — Du er bestemt forelsket?“

Klara: „Men Fader — —!“

Faderen: „Klara, jeg haaber da ialtfald, at det ikke er den Vindhas, Naboens Paul, som har sat Dig Fluer i Hovedet . . . det bliver der ikke Noget af!“

Klara: „Men Fader — *Paul!* . . . jeg kjender ham jo knap.“

Faderen: „Naa, det glæder mig, Du er en sød Pige.“ (Kysser hende).

En Time efter gaaer Papa ud i Haven, hen til sin Yndlingsplads, en stille Bænk, helt i Enden af Haven, i en skjult Krog. Han pleier ellers at gaa derud paa en anden Tid, men idag er han bleven forsinket.

Der sidder jo en Dame ... men det er jo hans Klara? Ja, ja, Barnet har altid havt stor Hang til Ensomhed.

I Papas Øine lurer en Skjelm: „Nu skal jeg gjøre hende ordentlig forskrækket.“

Sagte, sagte, lister han sig gjennem Buskene — nu et Sæt — Papas Hænder lægger sig tæt over Datterens Øine.

Den unge Pige farer op, og saa lyder det over de lyksaligt smilende Læber: „Er Du endelig der, min *kjære, kjære Paul?*“ — Tableau!

Katinka

NOVELLETTE AF FRANZ HERCZEG

(FRA UNGARSK VED AL. SCHUMACHER)

Da Fru Gyurkovics havde faaet sin næstældste Datter gift, lagde hun sig dog ikke paa den lade Side, hvad en anden, mindre samvittighedsfuld Moder maaske vilde have gjort, men kaldte strax sin tredie Datter ud fra Børnestuen og underrettede hende om, at hun fra idag af var en voxen Pige.

Døttrene i Familien Gyurkovics vare saaledes skabte, at man fra deres femtende Aar hvert Øieblik kunde gjøre dem til voxne Piger. Man behøvede blot at give dem lange Klæder og et Fiskebens Korset, sætte deres Haar op efter Moden, Resten kunde man dristigt overlade til dem selv. Det fandt de ud af uden Hjælp. Paa deres Ansigter forvandledes Udtrykket af barnlig Kaadhed af sig selv til Koketteri, de duttede ikke længer en ung Herre men sagde „De der“ til ham, de brød sig heller ikke mere om deres smaa Stykker Havejord og deres Topduer end om en hul Nød. Top-Duerne, Helgenbillederne og Flidsattesterne, som de havde faaet af deres Lærerinder, gik Altsammen i Arv til de yngre Søstre, medens den nybagte voxne Pige af sin nygifte Søster modtog Samlingen af Balkort og Kotillons.

Katinka Gyurkovics blev indtil sit sextende Aar kaldt Kathrine, saa tildelte Moderen hende, paa sin gifte Datters Forslag, istedetfor det bondske Kathrine det mere fornemt klingende Katinka.

Kathrine—Katinka var forøvrigt ligesaa høi, smuk og koket som sine øvrige Søstre, hun dansede ogsaa udmærket, skjøndt hun aldrig havde havt Danselærer. Den sidste Omstændighed beviste desuden, at man i Børnestuen i Bacs-Tamas ogsaa beskjæftigede sig med andet end Cicaspil.

Katinka maatte forsaavidt betragtes som en Mærkelighed i Familien, da hun ikke var mørk men blond. Oprindelig skulde hun maaske ogsaa have været mørk — hendes Øienbryn og Øine lode, som vore Reportere udtrykke sig, Intet tilbage at ønske i Mørkhed — hendes Teint var ogsaa snarere mørk, men hendes svære Haar var ligesaa gyldenblond som paa den byzantinske Dronning, hvis stolte Aasyn jeg engang var forelsket i, og hvis Navn jeg — høist utaknemmeligt af mig — har glemt. Komitatets gamle Herrer beundrede høiligt dette blonde Haar og kaldte Katinka for den lille Madonna. Dermed mente de, at hun havde et meget blidt Sind, hvilket dog senere har vist sig at være en Feiltagelse.

Da de iførte Katinka den første lange Kjole, der var forskrevet fra Budapest, stimlede Tjenestefolkene sammen for at skue Prinsessen. Fru Gyurkovics betragtede med synlig Tilfredshed sin Datter, men ogsaa Katinka følte sig ved at kaste et Blik i Speilet.

Den naadige Frue fortalte sig:
„Naa, hende giver jeg ikke bort under 700 Tdr. Land.“
Hun troede ikke, at Katinka forstod hende. Men den lille Madonna sagde med overlegen Ro:
„Stol paa mig!“
Syvhundrede Tønder Land!
Da Familien Gyurkovics igjen ved Fastelavn opholdt sig i Hovedstaden, skete det en Aften, at 14,000 Tdr. Land slog sig ned ved Katinkas Bord. Naturligvis ikke i een Person.
Af de 14,000 Tdr. Land faldt kun de syvtusinde paa Gida Radványis Part — der var kun den Omstændighed ved det, at de egentlig ikke tilhørte ham men hans Fader, og at Gida Radványi endnu var meget umyndig. Han bar Monocle, kjørte i egen Ekvipage, men forrige Aar dumpede han — som adskillige Gange forud — til Examen.
Hvis Sagen ikke stod saaledes, vilde Katinka sikkert blive Baronesse og Godseierfrue, virkelig stor Godseierfrue og ikke blot paa Hotellisten.
Gamle Radványi var Oberst ved Husarerne. Da han fik at vide, at hans Søn, istedetfor at læse til Examen, gjorde Cour til Frøken Gyurkovics og benyttede sig af det dermed følgende Privilegium, gav han Ondt af sig.
Med Udeladelse af det, der bør udelades, sagde han blandt Andet: „For det Første skal Hvalpe lære Noget. For det Andet skal Du ikke have Noget at gjøre med det Slæng. Men for det Tredie prygler jeg Hvalpen . . . .“
Man kom og fortalte Fru Gyurkovics, at gamle Radványi sikkert vilde have vægtige principielle Betænkeligheder ved et saadant Giftermaal.
„Taalmodighed, Katinka!“ sagde Fru Gyurkovics. „Taalmodighed, den Gamle giver sig nok.“
„Bare lille Gida Radványi ikke var saa stor en Abekat.“
„For alle Eventualiteters Skyld bør Du dog holde Knegten varm.“
Katinka tænkte sig om.
„Det vilde være heldigere, hvis man paa en eller anden Maade kunde faae den Gamle varm!“
(Saadan talte de allerede indbyrdes.)
Familien Gyurkovics reiste igjen hjem til deres Landsby, og de saae ikke Noget til lille Radványi før om Sommeren. Men da saae de ham ogsaa ofte: Radványis Eiendom stødte op til Gyurkovics', og Gida tilbragte Sommeren paa Faderens Gaard. Han gjorde det under Paaskud af at læse til Examen. Ved Middagstid deserterede han gjerne fra sin Præceptor, som hans kjære Fader havde skikket ham paa Halsen, og i en Ridedragt af et afskyeligt Snit lod han sig melde hos Gyurkovics'. Der blev han saa til Aften og kjedede Katinka, snart med at spille Kegler, snart med at synge. (I sin Sorg over Elevens Ulydighed slog Præceptoren sig til Flasken, skjøndt der var dem der paastode, at Præceptoren havde drukket forinden.)

Katinka blev en Gang kjed af hans Overhæng.
„Jeg jager ham bort! Han er jo et rent Barn!“
„Hvad tænker Du paa?“ sukkede Fru Gyurkovics. „Han er ialtfald to, tre Aar ældre end Dig — dernæst er han Magnat, og alle Magnater gifte sig tidligt. Han er det bedste Parti i Komitatet.“
„Men han er saa dum!“
„En Baron skal heller ikke være klog! Naar han er klog, saa anlægger han en Sukkerfabrik og bygger en Skole, eller øder sine Penge paa Danserinder eller paa Politik . . .“
En Gang, da man traf Forberedelser til en Fest i Skoven ved Kanalen, fortalte Gida forskrækket Katinka, at hans Fader kom hertil.
„Fader kommer, han kommer med hele Regimentet. Han bliver ogsaa her, han har ladet sig forsætte hertil med hele Regimentet.“
Det lod til, at „hele Regimentet“ imponerede ham stærkt. Han forestillede sig maaske, at ottehundrede Mand under hans Faders Kommando vilde holde Vagt over ham, saa at han ikke løb efter Katinka Gyurkovics men læste til Examen.
Familien Gyurkovics blev averteret om, at Obersten ogsaa vilde komme til Festen.
„Saa meget desbedre“, sagde Katinka, „saa kan vi ialtfald se hinanden i Øinene.“
Gamle Radványi havde betænkt sig. Det blev Aften, og han var endnu ikke kommen. Hans Søn, som gjerne vilde give Partiet overfor den store Hob, lod Champagnen knalde og var henad Aften meget omtaaget. Præceptoren, som først ved Bønner havde søgt at paavirke sin Elev men siden selvopoffrende havde villet tømme Kantinens hele Champagne-Forraad, bar kjærligt Gida hen til Vognen og fik ham hjem.
Familien Gyurkovics belavede sig ogsaa paa at tage hjem. Hele Familien, men især Katinka, var i daarligt Humeur. De satte sig just tilrette paa Vognen. De otte vare allerede oppe — paa Familien Gyurkovics' rullende Ark var der Plads til utroligt mange Mennesker — kun Katinka stod endnu ved Hestene.
I dette Øieblik gjorde en elegant Jagtvogn Holdt ved Siden af dem. En Officier kjørte de to prægtige Brune.
„Er min Søn ikke her? Radványi, Drengen!“ spurgte Officieren En.
Katinka saae op. Oberst Radványi gjenkjendte Fru Gyurkovics og hilste med Pisken.
„Godaften, min Naadige. Vil De allerede hjem?“
„Ja, vi vil . . .“ sagde Fruen med et ligegyldigt Smil. Men hendes Hjerte bankede stærkt af Bevægelse.
Oberstens Blik hvilede paa Katinka.
„Er det ikke Frøken Katinka? Hvor hun er bleven stor!“
Drilagtig Humor og Malice lyste ud af hans Øine og smilede under hans Overskjæg.

„De er saamange paa Vognen . . . Jeg tilbyder med Glæde en Plads i min.“

En dristig Ide fløi gjennem Katinkas Hoved. Hun sagde:

„Hvis Baronen vil være saa venlig at kjøre mig hjem, takker jeg meget. Tillader Du, Mama?“

I sin Overraskelse nikkede Fru Gyurkovics kun taus . . . Hvilket Pigebarn denne Katinka dog er.

Den unge Pige modtog Oberstens behandskede Haand og svang sig behændigt op paa det høie Sæde. Obersten smækkede med Tungen. Svingende i en Bue foer Vognen ud paa Chausseen og var snart langt forud for den langsomt kjørende Familieark.

„Det var meget kjønt af Dem, Frøken, saa rask at modtage mit Tilbud“, sagde Radványi. „Naturligvis, overfor en gammel Mand behøver man ikke at være raadvild.“

„Føler De Dem gammel?“ spurgte Katinka.

„Ih bevares, især ved Siden af Dem . . .“

Han vilde sige noget mere, men brød pludselig af. Han huskede paa, at den unge Pige var betroet til hans Varetægt.

„Hvor gammel troer De, jeg er?“

Katinka smilede lønligt. Ei ei, han er en Smule forfængelig! Hun besluttede, af Forsigtighed at være meget høflig.

„Mændene ere saa gamle, som de forstaa at give sig Udseende af. De seer ud, som om De var mellem niogtyve og niogtredive Aar.“

Obersten smilede. Se, se, den lille Kat begynder at spinde.

Forresten smigrede Katinka slet ikke, da hun anslog Oberstens Alder til 39 Aar. Han var en statelig, smuk og — i Forhold til sin labanagtige Søn — paafaldende ung Mand. Kun hans høire Kind skæmmedes af et stygt Ar, fremkaldt ved en Krudtexplosion. Da de kom ud fra Piletræerne, skinnede Fuldmaanen dem i Ansigtet, og Radványi tog Katinka nærmere i Øiesyn.

„De bliver vel ikke vred, fordi jeg seer saa nøie paa dem? Jeg har hørt Dem omtale saa meget . . .“

„Nu kommer det!“ tænkte Katinka. Saa spurgte hun dristigt:

„Godt eller daarligt?“

Obersten svarede ikke strax, han vedblev at stirre paa den prægtige Skikkelse, som med fyrstelig Ladhed lænede sig tilbage i Sædet, og det selvbevidste, freidige Pigeaasyn. Som om han forglemte sig, i en saadan Tone udbrød han:

„Og De vil bilde mig ind, at De er forelsket i den Grønskolling?“

Katinka saae forbauset paa ham, men Obersten, som aldrig havde kunnet tæmme sin Tunge, vedblev bittert:

„De maa være en meget eiendommelig ung Pige! Jeg har forestillet mig Dem ganske anderledes. Af Deres hele Væsen seer jeg, at De er meget stolt og ærlig . . . Hvordan forliges det med Deres Stolthed, at De koketterer med saadan en Grønskolling! Og hvordan stemmer det med Deres Ærlighed, at De vil have min Søns Penge?“

Vilde have hans Søns Penge! Katinka var færdig at synke i Jorden af Skam og Harme . . . Saaledes havde endnu aldrig Nogen talt til hende . . . Hun følte sig blodigt krænket . . .

Det var altsaa derfor, han havde bedt hende om at kjøre med? Hun greb efter Tømmerne og sagde:

„Holdt! Jeg kjører ikke med længer! Jeg vil staa af!“

Obersten blev selv forskrækket.

„Jeg be'er Dem, Frøken, De vil da ikke . . .“

Katinka reiste sig heftigt op i den kjørende Vogn.

Obersten vilde gribe hendes Haand, men Hestene bleve sky og begyndte at sætte i Galop.

„Franz! Hold paa Frøkenen!“

Tjeneren, som vilde tage Katinka om Livet, fik en drøi Lussing, men den unge Pige sprang ned fra Vognen, der var i fuld Fart,

Hun faldt, stødte sig, men kom ellers ikke til Skade. Mens hun endnu stod, raadvild om, hvad hun skulde gjøre, kom Radványi haltende hen til hende. Han var ogsaa sprunget af Vognen, som han ikke havde kunnet standse i en Fart, efter at have givet Tømmen til Tjeneren.

„De er virkelig et tosset Barn“, sagde Obersten.

Men da han opdagede, at Katinka græd af Angst og Sindsbevægelse, søgte han at berolige hende.

„Gaa Deres Vei“, sagde Katinka under Graad. „Lad mig være, baade De og Deres Søn! Behold De Deres Søn, jeg vil ikke høre Uartigheder!“

„Tilgiv, Frøken, jeg indseer, at jeg har baaret mig dumt ad. Jeg er allerede afvænt med Dameselskab og pleier altid at nævne Barnet ved sit rette Navn — Pardon! Nu løber min Mund igjen.“

Katinka gik henimod Landsbyen, Obersten haltede ved Siden af hende. Senere sagde hun:

„Hvis De kalder det for chevaleresk, at behandle en ung Pige saaledes . . .“

Obersten tænkte sig om.

„Egentlig har De Ret, og jeg føler, at jeg skylder Dem Satisfaction . . .“

Katinka maalte ham haanligt.

„Det har De let ved at sige, jeg er en ung Pige og kan ikke duellere, og mine mandlige Bekjendte ere ikke saa dumme at duellere for min Skyld.“

Obersten begyndte at finde stort Behag i den unge Pige. Saa blev der ikke talt mere, før de naaede Gaarden.

„Nu er jeg hjemme“, sagde Katinka dæmpet.

„Hvis De tillader, vil jeg vente paa Deres

Moder, at jeg ogsaa kan bede hende om Undskyldning.

De satte sig paa Stenbænken i Verandaen. Nu behandlede Katinka allerede Obersten bedre, han var jo nu hendes Gjæst.

„De skal ikke vente paa Mama“, sagde hun senere. „Det er maaske ogsaa heldigere, at jeg fortæller hende det Hele. Men een Ting beder jeg Dem om: lad ikke Deres Søn komme mere i min Nærhed!“

Obersten reiste sig.

„Jeg beklager virkelig, hvad der er skeet, og det vil være mig kjært paa en eller anden Maade at gjøre det godt igen. Nu betragter jeg Dem allerede med ganske andre Øine, og tro mig, jeg vilde være stolt, hvis min Søn, naar han er bleven Mand . . .“

Vorherre maa vide, hvad Enden var bleven, hvis Katinka ikke hastigt havde afbrudt ham:

„Jeg vil ikke høre tale om Deres Søn!“

„Er De saa vred?“

Katinka, der var ligesaa fredsommelig saa let til Vrede, fik et pludseligt Indfald. Hun rakte Obersten Haanden.

„Jeg vil give Dem Leilighed til Forsoning. Siig mig, danser De?“

Obersten gav sig til at le.

„For et Par Aar siden dansede jeg, naar jeg var tvungen dertil . . . paa Hofballerne . . .“

„Godt, De danser altsaa. For seer De, naar Deres Søn ikke mere kommer til os, vil hele Komitatet tale om mig, hvad der just ikke er behageligt. Man vil sige, at De har forbudt ham det. De kunde forebygge Folkesnakken, hvis De i Selskaber af og til vilde danse med mig og af Ridderlighed gjøre lidt Cour til mig . . .“

Obersten lo igjen, tænkte ved sig selv, at Katinka var en forstandig Pige, og sagde, at det skulde han gjøre.

Men da Katinka laa i sin Seng, fik hun en stor Tanke, saa kaldte hun stille paa sin lille Søster Miczi, som hun holdt meget af, kyssede hendes Haar og hviskede til hende:

„Maaske bliver din Søster alligevel Baronesse!“

Et Par Dage efter fik skingrende Hornmusik Gaardens Vinduer til at klirre. Et helt Husarregiment drog gjennem Landsbyen, i Spidsen red Chefen, strunk og straalende. Under Katinkas Vindue saluterede han saa høitideligt med sin Sabel, at hele Regimentet, uden særlig Kommando, saae tilhøire. Katinka viste sit mest bedaarende Smil og bøiede med en Dronnings Værdighed sit blonde Hoved. Men til sin lille Søster udtalte hun sin Tilfredshed med Soldaternes Holdning.

Efter det første Bal, som blev givet i Komitetshuset, begyndte Folk at snakke. Baron Radványi gjør Cour til lille Tinka Gyurkovics. Og det paa Kraft.

De følgende Baller gav Folkesnakken ny Næring, men da paa St. Elisabeths Dag den første Sne faldt, var Komitatet allerede saa vant til Sagen, at Ingen længer beskjæftigede sig med den.

Men paa St. Elisabeths Dag indtraf en meget interessant Begivenhed. Ind i Katinkas Værelse var fløiet en Svale, som havde forsinket sig paa den lange Reise, og den unge Pige, som var lidt overtroisk, madede den og kjælede for den, og varmede den forkomne lille Fugl med sin Aande.

Den Dag spiste Obersten til Middag hos Gyurkovics, og da han efter Kaffen var alene med Katinka i den lille Salon, klappede han Fuglen, som den unge Pige holdt mellem sine Hænder, og sagde:

„Ikke sandt, jeg er en gammel Æsel?“

„Alderen trykker Dem da ikke, og hvorfor skulde De være en Æsel?“

„Fordi jeg holder saa meget af Dem.“

„De maa undskylde, det er der virkelig ikke noget æselagtigt i! Jeg holder ogsaa af denne Svale, men derfor er jeg da ingen Æsel.“

„Hvad vilde De sige, hvis jeg bad om Deres Haand?“

„Om min?“

„De vilde le ad mig?“

„Det kan jeg ikke udtale mig om, saalænge De ikke har gjort det.“

„Optag det, som om jeg allerede har gjort det. Hvad svarer De?“

Hun svarede det Samme, som i Mandsminde enhver Frøken Gyurkovics, der befandt sig i en lignende Situation, pleiede at svare:

„Tal med min Moder!“

Og saaledes gik det til, at Katinka Gyurkovics allerede i sit syttende Aar blev Oberstinde, og da hun og hendes Mand kommer meget paa høiere Steder, kan det let ske, at hun allerede i sit tyvende Aar forfremmes til Generalinde.

Naar En siger „alle Mennesker siger“, saa kan han sjeldent nævne mere end to Personer, som virkelig „have sagt“.

Forfatterens sædvanlige Udviklingsgang er den: Som Ung skriver han for Udødeligheden, som Mand for Publikum og som Olding for — Honoraret.

Det er vanskeligere at leve efter sine Ideer end at lade dem trykke.

Mange Mennesker føle sig kun tilsidesatte overalt, fordi de overalt ville være de Første.

Til Behandlingen af Tuberkulose

AF

C. KREUSNER

Det er endnu i frisk Minde, med hvilken Begeistring Publikum og Lægerne modtoge de første Meddelelser fra Professor Koch i Berlin om et nyt Middel mod Tuberkulose. De store Forventninger bleve ikke opfyldte. Ligesaalidt er det hidtil lykkedes, at anvende Blodserumbehandlingen, der efter Opfindelsen af det Behring'ske Diphtheritismiddel har opnaaet saa stor Anseelse, paa Tuberkulosen; paa Videnskabens nuværende Standpunkt er det endogsaa tvivlsomt, om den ved de akute Infektionssygdomme saa virksomme Anvendelse af Blodserumet paa tilsvarende Maade vil kunne benyttes i de chroniske Sygdomme, som Kræft og Tuberkulose, der fordetmeste først kan paavises af Lægen, naar Sygdommen forlængst har fattet Rod i Mennesket.

Derfor sender man endnu som tidligere velhavende Patienter til Lande med et mildere Klima eller til Luftkuranstalter, hvor Sygdommen skrider langsommere frem og af og til helbredes. Man har ogsaa virket hen til og faaet oprettet Sanatorier for mindre bemidlede Brystsyge; men det er paa den anden Side klart, at naar gjennemsnitligt hver syvende eller ottende Menneske døer af Brystsyge, saa er hverken den private Velgjørenhed eller en nok saa omfattende Anvendelse af Statens Midler tilstrækkelig til at bringe Hjælp ad denne Vei.

Blandt de tidligere Behandlingsmaader, man saaledes har været tvungen til at optage paany, indtager Kreosotbehandlingen den første Plads. Med dette Middel, naar Patienten taaler det i større Doser og paa et ikke altfor fremrykket Stadium af Sygdommen, er der hidtil opnaaet de bedste Resultater, som ikke alene udstrække sig til det almene Befindende men ogsaa til den lokale Destruktionsproces i Lungen. Det er i og for sig heller ikke saa mærkeligt, da Kreosoten, et Stof der i sin chemiske Sammensætning er meget nær beslægtet med Karbol, besidder betydelige antiseptiske Egenskaber; lykkes det at faae et tilstrækkelig stort Kvantum deraf optaget i det syge Legeme, maa Bakterierne blive dræbte, og saafremt Legemet endnu besidder tilstrækkelig Modstandskraft, kan der opnaaes Helbredelse.

Men desværre er Kreosoten langtfra det uskyldige Stof, som man i den sidste Tid har anseet det for. Bortseet fra, at de fleste Patienter ikke kunne taale Smagen og Lugten, miste et stort Antal Patienter ved Brugen af Midlet al Appetit, afmagres forfærdeligt og føre en ynkelig Tilværelse med Hoste og Nattesved. Det hidrører fra, at Kreosoten, ligesom de fleste Antiseptica ikke taales af det menneskelige Legeme i saadanne Doser, som ere nødvendige for at dræbe Bakterierne. Man har nu af Kreosoten, som er en Blanding af forskjellige Kulbrintederivater, isoleret den virksomste Bestanddel, det saakaldte Guajakol; men desværre viser ogsaa dette Kreosotens giftige Egenskaber og kommer kun de Patienter tilgode, som ere udrustede med særligt kraftige Fordøielsesorganer.

Chemikernes Bestræbelser gik derfor ud paa, at overføre Kreosoten resp. Guajakolet i en Forbindelse, som ikke besidder de førnævnte Stoffers giftige Egenskaber og kun langsomt afspalter det virksomme Guajakol i Fordøielseskanalen, hvor det strax resorberes, uden at skade Slimhinderne. Dette Maal er opnaaet ved at forbinde Guajakolet med Kulsyre. Det paa denne Maade udvundne „Guajakolkarbonat“, et Stof af Formel $CO\ (OC_6\ H_4\ OCH_3)_2$, er chemisk rent, fast og krystallinsk uden Lugt og Smag og uopløseligt i Vand. Det passerer den sunde Mave uden at forandres, og spalter sig først i Tarmen under Optagelse af Vand i Guajakol og Kulsyre. I den syge Phthisikermave, som indeholder Fermenter i stor Mængde, finder netop ved disse Processer en rigelig Afspaltning af Guajakol Sted, og dette angriber først de i Maven værende Bakterier og befrier tilsidst Maven fuldstændigt for dem. Som Følge deraf bedres den Syges Appetit paafaldende hurtigt og dermed øges hans Kræfter og Modstandsevne.

Det i Tyndtarmen afspaltede Guajakol optages i Circulationen og udfører her en dobbelt Opgave. Som almindelig bekjendt, er det

ikke saa meget selve Bakterierne, om de end ere tilstede i Milliarder, som de af dem dannede Stofskifteprodukter, Toxinerne, som forgifte og dræbe Mennesket. Med disse i Blodet og Lymphen opløste Toxiner indgaaer Guajakolet Forbindelser og gjør dem paa denne Maade uskadelige. Men paa den anden Side kommer det ogsaa ved Blodkredsløbet ind i Lungerne og hæmmer der Udviklingen og Formerelsen af Tuberkelbacillerne. Rallelydene aftage, Dæmpningen klares og de ved Ødelæggelse af Lungevævet dannede Hulheder, de saakaldte Caverner, skrumpe efterhaanden ind og forsvinde fordetmeste helt. Samtidig viser Undersøgelsen af Opspyttet, at Bacillerne blive sjeldnere.

At Patienter, hvis Lunger allerede for største Delen ere destruerede, vil blive helbredte, kan følgelig ikke ventes. Ingen Kunst i Verden er istand til at skabe nyt Lungevæv. Helbredelsesprocessen foregaaer derimod ved Ardannelse. Men at Guajakoltherapien betyder et overordentligt Fremskridt i Behandlingen af Tuberkulose, beviser talrige Sygehistorier, som meldes af de mest fordomsfrie Iagttagere. Ikke alene den Velhavende, men ogsaa Fabrikarbeideren, der lever under de mest ugunstige Boligs- og Livsforhold, bliver meget hyppigt i kort Tid igjen arbeidsdygtig; det er paafaldende som Patienterne tiltage i Vægt og i det Hele befinde sig bedre. Der kjendes Tilfælde, i hvilke der i Løbet af en Maaned blev opnaaet en Tiltagen i Vægt af indtil 23 Pund. I Børnehospitalet i Newcastle var Medikamentet sluppet op og manglede i en Ugestid. I denne Uge tabte Børnene i Vægt, men toge atter til, da Guajakolbehandlingen begyndte igjen.

Man giver sædvanlig Guajakolcarbonatet i Doser fra 2 til 3 g, enten i Oblater eller bedre ved at røre det ud i en Æggeblomme og lidt Sukker. Billigt er det ikke, 10 g koste paa herværende Apotheker halvtredie Krone. Den bedste Tid at tage det, er om Aftenen, da den paafølgende Nattehvile fremmer Resorptionen.

Begyndende Tuberkulose og chronisk Katarrh med Spidsinfiltration helbredes i Løbet af to, tre Maaneder, medens de sværere Tilfælde kræver længere Behandling. Det er en Selvfølge, at Behandlingen maa støttes af en passende Diæt, som bevarer og forøger den Syges Livsenergi.

„Weltschmerz"

Ung var jeg, atten—tyve Aar,
Min Kind var rund, mit Haar var tæt,
Mit Haar, der siden — „har kjendt bedre Tider".
Foran: en Livsvei, banet, ret,
Hvor alle Vuggens Feer staaer,
Huldt neiende, til begge Sider.

Ja lig en Skovsti, sval og grøn,
Med Solguld som Dukater spredt
For Foden over Mossets bløde Tæppe —
Saa var den Vei, min Faders Søn,
Gik tanketung, i Grublen stedt,
Men Dagens lyse Skjønhed saae han neppe.

Nei, Himlens Blaa var mig for grelt,
For vammelt hine Blomsters Smil,
Min Haand mod andre Idealer stunded!
Paa Skrænten ved det blanke Belt
Jeg drømte om en mudret Nil,
Selv var jeg Sfinxen, taus — og uudgrundet?

Min Sjæl var som en bundløs Brønd,
Op af hvis gaadefulde Dyb
Der nu og da en Boble steg og bristed.
Bar den ei Bud fra slimet Kryb
I Sjælens Bundfald: Brøst og Synd,
Om krænket Ret, om Tort jeg havde fristet?

Saa var det! Skrækkeligt, men sandt!
Det Bryst, der trak saa sundt sit Veir,
Dæmonisk bused frygtelige Magter!
Men Boblen, der af Dybet randt,
Fik Poesiens Regnbu'skær
Og blev til Digt i lange Nattevagter.

Om denne Verdens Gøgleri
Jeg mørk men philosophisk sang,
Om Længsel efter det, hvori jeg vaded'.
Jeg Kvindens falske Trylleri
Blot med et haanligt Blik betvang,
Den hele Slangens Æt paa Vers jeg haded'.

Ja, det var Lykke, ren og fuld:
At mønte Sjælens eget Guld
I dyb Foragt for „Verdens" Regnepenge.
Selv staa med Smil paa blegen Kind
(Den blev dog lige rød og trind)
Og piske Jorden med de gyldne Strenge. — —

Ung var jeg — atten=tyve Aar,
Men der, hvor Smilet engang sad,
Der kom en Fold, en Latter=Fold i Kinden;
Den dybes ud, hvergang i Kvad
Fordømmes Livets Duft og Vaar —
For nu — jeg holder Næsen tæt til Vinden!

—tt—

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(4. Fortsættelse.)

Han var et af hine Subjecter, ruineret Adelsmand, falsk Spiller, moderne Bravo og maaske noget endnu Værre, som man træffer dem i alle store Byer.

Baronen havde engang skrevet et Par Artikler i en Avis og kaldte sig siden *homme de lettre.*

Om Sommeren drev han om i Spillebankerne, spillede, protegerede Kokotterne og fiskede i rørt Vande. Hans Bravour og Hæderlighed vovede sjelden Nogen at tvivle om, da Faa forstode sig saa godt paa Brugen af Kaarde og Pistol og vare saa hurtigt rede til ved disse Argumenter at bevise deres Agtværdighed, som han.

„Jeg vilde være Dem meget forbunden.“

Baronen bøiede sig lidt og tog sig med sine magre Fingre om Hagen, uden ellers at svare med et Ord.

„Jeg er naturligvis rede til enhver Gjentjeneste, *cher Baron*“, — dermed skjænkede Obersten igjen i Glassene — „*à votre santé!*“ —

„*Et à la vôtre!*“

De to Hædersmænd klinkede paany med hinanden.

Der opstod en længere Pause, som blev udfyldt ved at ryge. Man var færdig med den ene Del af Forretningen — nu kom Touren til den anden.

Obersten tog sin Notitsbog frem og begyndte: „Hvad mener De, min Datter var idag paa en Serie paa tretten!“ — I Pengespørgsmaalet maatte man altid tage et vist Hensyn overfor Baronen — gaa ad en Omvei.

„*Diable!*“ udbrød Baronen med funklende Øine, „et saadant Held møder En ikke hver Dag — jeg har i en hel Uge været forfulgt af Uheld, paa en uforsvarlig Maade! Jeg er omtrent helt blanket af.“ —

„Naa, Kjære, De har jo Deres Venner her, som ikke vil lade Dem i Stikken — det vilde t. Ex. være mig en stor Fornøielse at staa til Deres Tjeneste;“ og den gamle Herre blinkede til sin Tegnebog.

„Virkelig — meget elskværdigt, *Monsieur le colonel.* Dersom De vil — De veed, friske Fisk gode Fisk, jeg er for Øieblikket nederdrægtigt paa Knæerne, saa giv mig en Haandsrækning.“

Obersten smilede forekommende.

Lidt efter stak han med den høfligste Mine af Verden under Bordet et sammenkrøllet Papir til Baronen, og Denne tog imod det med et Smil, der fortrak hans Ansigt paa en virkelig grusom Maaade.

De reiste sig.

„Jeg stoler altsaa paa det!“

„Fuldkommen, kjæreste Oberst — jeg har jo selv en gammel Regning at betale.“ (Det var hans Yndlingsudtryk, Baronen havde altid gamle Regninger at betale).

„Altsaa, god Nat! —

„God Nat!“ —

Niende Kapitel.

Isidore var meget at beklage. — Hun var virkelig ingen slet Charakter; for en Person af hendes Art var hun tilmed næsten en Undtagelse, en Perle. — Den, der ikke kjender til de Anfægtelser og Prøvelser, som den Fattige er udsat for, burde ikke strax trække paa Skulderen ad dem, der vaklede paa den tornestrøede Sti, som glede ud paa de glatte Veie og faldt — det er tidt ikke de Værste. — Mangt et rigt Liv gaaer tabt, Skjønhed, Hjertensgodhed, Talenter, Spirerne til alle Dyder og alle gode Drifter blive begravede, bukke under i den lange, ubarmhjertige Kamp med den haarde Skjæbne og synke tilsidst ned i Dyndet; Gud alene veed, hvad de

engang vare og led! — Med bittre Taarer jordede Isidore igjen et Haab.

Det var en haard Kamp, en haard Resignation!

Hun havde saa gjerne bragt sin gamle Fader det Offer — rakt den unge Tydsker sin Haand; det havde ikke faldet hende vanskeligt at narre Obersten og bevæge denne Monsieur Walther til et Ægteskabsløfte. — Walther var velhavende, selvstændig, hans Hjem laa langt, langt borte i et fremmed Land (hendes geographiske Kundskaber vare yderst mangelfulde); hun elskede ham ikke — ih, Gud bevares! — han var hende usympathetisk, hun forstod ham ikke, hans Personlighed frastødte hende, men hun havde et Øieblik haabet, ved ham at kunne opnaae det, hun i lange Tider havde drømt om: at blive en hæderlig Hustru og eie tilstrækkelige Midler til at rive sin gamle Fader ud af den forhadte Mands Kløer.

Det var nu forbi — gifte sig med ham kunde hun ikke længer, kun plyndre ham. Fra idag af foragtede hun den tydske Kjøbmand — hun følte, at hun ikke var istand til at fortsætte Komedien med ham.

Hun havde kun et Menneske paa Jorden, som hun turde betro sig til — o vidunderlige Kvindehjerter! — og det var den samme M. Jules Leroy, som nylig i Baden-Baden paa et Par Uger havde ødelagt de tredivetusinde Francs, han havde indkasseret for sin Fader hos tydske Handelshuse, der stode i Forbindelse med ham.

Kun til ham kunde hun betro, at hun var ulykkelig, omend ikke hvorfor—hos denne Vindbeutel søgte hun Trøst, og den samme Mand, som nylig havde bedraget sin egen Fader, sendte hun, uden at nære ringeste Tvivl om han Redelighed, sextusinde Francs til Opbevaring, for at hendes Pseudo-Faders gridske Kløer ikke skulde faae fat i dem.

Forunderlige Verden, forunderlige Menneskebørn! — Hvem har Nøglen til alle disse Gaader?

Hun havde endnu sent om Aftenen skrevet et Brev, lagt Pengene i det og derpaa grædt sig isøvn med den ene Trøst, ialtfald at have gjort Noget for sin egen og Faderens Fremtid.

Allerede Kl. 7 næste Morgen var hun oppe, ganske mod Sædvane; trippende om paa Tæerne klædte hun sig paa i en Fart, gled ned ad Trappen, med sit Brev i Lommen, og lod et Bybud besørge det. Hun stod paa Lur overfor Posthuset, indtil Manden havde afleveret Postkvitteringen, saa skyndte hun sig med en Gazelles Hurtighed hjem, smuttede op ad Trappen, uden at blive seet, og gik igjen iseng, ikke for at sove, men for at drømme.

Med Armene slyngede over Hovedet, Haaret udbredt paa Puden, laa hun der og stirrede op mod Loftet, og alle hendes Tanker syntes at afspeile sig i hendes livlige Miner og talende Øine.

De mørke Billeder syntes endelig at forsvinde. — Hun havde et lykkeligt Temperament, Sorgen dvælede aldrig længe hos hende, hendes Træk opklaredes, hun smilede af og til — hun havde spillet sin Slutter et Puds; hun lagde nye Planer og spandt nye Tanker, og da den værdige Oberst henad elleve indfandt sig og gjorde det Forslag, at opbevare den betydelige Sum, hun havde vundet den foregaaende Dag, for hende, leverede hun ham af de virkelig vundne 28,000 Frcs. kun tolv Tusindfrancs-Sedler, idet hun foregav, kun at have vundet 24,000 Francs, og det halvpart med Monsieur Walther.

Den gamle Herre troede hende eller fandt for godt at lade som han troede hende.

Isidore begik, foreløbig bemærket, en ikke ubetydelig Regnefeil i sin Faveur.

Hun havde kun givet Karl Walther fire, fem Tusindfrancssedler — hun vidste det ikke selv saa nøie — Obersten fik tolvtusinde Francs, sextusinde Francs havde hun afsendt med Posten, hun beholdt saaledes endnu henved femtusinde Francs til sin fri Raadighed; forøvrigt havde hun besluttet at lade Herren fra Hamburg betale hende Pengene tilbage med Renter.

Da Obersten saa igjen begyndte en af sine alvorlige Samtaler med den unge Dame, fandt han hende noget mindre pirrelig end Aftenen forud, og det lykkedes ham endelig at overtale hende til at være hans villige Redskab i Sagen med den tydske Kjøbmand, i Tilfælde af at Montagne bragte gode Efterretninger.

De aftalte derpaa en foreløbig Plan, og efterat være bleven enige om den Rolle, hver havde at spille i Komedien, skiltes de.

Den følgende Dags Middag talte man overalt i Hotellerne, ved Table d'hôte og i Caféerne næsten ikke om Andet end om et Optrin, der om Morgenen havde tildraget sig i Spillesalen — en af de smaa Skandaler ved Spillebordet, som hændes næsten daglig der og i fireogtyve Timer give Folk noget at at tale om og „*Le Chroniqueur*" og det lille tydske Blad, som udgaaer i Baden, interessant Spalteføde.

To Pariser-Lapse, Medlemmer af Jockeyklubben, Grev X. og Marquis Y., vare ved Spillebordet blevne uenige med en vis Baron de Ribeirac-Cassagnan, om hvem man ymtede, at han var en af de mest berygtede *Chevaliers d'industrie*, som hvert Aar gjøre Baden usikker. Striden var opstaaet over Indsatserne. Marquis X. og den saakaldte Baron havde begge pointeret med Napoleons ved Rouletten. Baronen havde taget en høi Gevinst ind paa et Nummer, som Marquien paastod at have sat; Striden havde været temmelig heftig, og der var fra begge Sider faldet Ord, som ellers ikke høre hjemme i godt Selskab. Herrerne havde som Følge deraf i stærk Ophidselse forladt Salen og vexlet Kort med hinanden.

Chroniqueuren paastod, at under slige Omstændigheder var en Duel uundgaaelig, og da begge Parter vare bekjendte som fortrinlige Skytter, maatte man med stor Spænding imødese Udfaldet af denne Rencontre.

I sit næste Nummer bragte den en høist interessant Beskrivelse af en fameus Duel, der havde fundet Sted under Murgdalens mørke Graner — Chroniqueuren svælgede ordentlig i de mest nervepirrende Enkeltheder.

Man var saaledes næsten fristet til at tro, at Duellen virkelig havde funden Sted og at Referenten havde været med lige fra Begyndelsen og til den guddommelige Foreldiner, som afsluttede det Hele. — Men dette var dog ingenlunde Tilfældet; det Hele var ægte Reporterphantasi, og det førnævnte lille Blad, der udkom tre Gange om Ugen i Kvartformat, var enten mere ærlig eller bedre underrettet end den praleriske Chroniqueur, naar det meddelte sine firehundrede Læsere, at hin Marquis X. havde fundet for godt at bede sin frygtede Modstander om Undskyldning og reise med sin Ven, Grev Y., til Homburg.

Den gamle Oberst kom hjem, straalende af Glæde, forat meddele, hvor udmærket Ribeirac havde gjort sine Sager. Han havde først koldblodig taget Marquiens Indsats hjem og derpaa offentlig kaldt ham en Industriridder, der vilde bedrage ærlige Folk. Han, Ribeirac, den berygtede Baron, havde i alle Folks Paahør spyttet Marquien de Ord i Ansigtet *(craché dans la figure)*. — Obersten lo sig næsten fordærvet derover.

Og næste Aften var den gamle Herre om muligt endnu mere oprømt, der var formelig noget Barnligt-Gemytligt ved ham, da han fortalte den unge Pige, hvordan Ribeirac havde sendt ham med en Udfordring til Marquien, hvordan han havde gottet sig over den kjære Herres Forlegenhed. — „De har faaet Deres Revanche, Isidore! — Jeg lovede Dem det og jeg pleier at holde mine Løfter!“ fortalte han og kroede sig som en kalkunsk Hane. „Ha, Marquien sad net i Klemme. — Du maa vide, at hvis han havde taget imod Udfordringen, vilde ikke et ordentligt Menneske herefter have omgaaedes ham — de havde strøget ham af Klublisterne, man duellerer nemlig ikke med Folk som Ribeirac; og ikkedestomindre, jeg gad nok se den Mand, der havde Mod til at negte ham Satisfaction eller traktere ham med Ridepisken — haha — han vilde ride ham sønder og sammen . . .“ Og den gamle Hædersmand slog en Latter op, der fik hele hans Krop til at ryste.

„Som sagt“, vedblev han snakkesalig, „Jorden brændte under Marquien og han forstod ogsaa meget godt, hvem han egentlig skyldte denne lille Forvikling; han er slet ikke dum, den gode Fyr. Jeg lod da ogsaa ham og hans Ven sprælle ordentligt og rase ud, inden jeg hjalp dem ud af Klemmen. — Naa, jeg haaber, De vil være fornøiet med mig, mit Barn. — Ribeirac samtykkede efter nogen Tøven i at tage mod Undskyldninger, og Historien kostede naturligvis de To en kjøn lille Sum foruden Ydmygelsen — Baronen er ikke billig; kort sagt, i Eftermiddag ere de to overflødige Mennesker paa Veien til Paris eller hvem veed hvorhen, og Luften er ren! Jeg haaber, Isidore, at De er fornøiet med mig.“

Den unge Dame havde taus hørt paa ham. Om hun ogsaa havde god Grund til at være tilfreds med Udfaldet af denne Sag, lod hun sig dog slet ikke mærke med det, — hun saae ned for sig eller pudsede de fine, lange Negle, og Oberstens høirøstede Munterhed synes ovenikjøbet at være hende imod.

Hvordan kunde den Mand ogsaa forlange, at hun skulde vise ham Venlighed eller Taknemmelighed!

Hun udtalte i faa og tørre Ord, at det var hende behageligt, herefter ikke at blive forulempet af de to Herrer.

„Ja, nu er Luften ren“, begyndte den gamle Herre igjen, der lod til at finde Alt ganske i sin Orden — „og hvad der er mig mindst ligesaa kjært, Montagne er kommen tilbage og bringer de mest tilfredsstillende Efterretninger. — Den gode Hamburger Børsjobber er virkelig i Besiddelse af en meget anstændig Formue og ganske ualmindelig grøn — han er en Bid, som vi paa ingen Betingelse maa gaa glip af. Dersom Alt gaaer vel, saa er dette vort sidste Arbeide, Isidore.“ — Obersten sagde dette meget alvorligt og hviskende, og den unge Pige hørte med spændt Opmærksomhed paa ham. — „Jeg tænker, at hvis vi griber Sagen fornuftigt an, saa presser vi uden al Risiko to, trehundrede Francs ud af ham — i al Stilhed uden at vække Opsigt. Det vilde være Skade, at lade Banken faae fat i ham — hvad fik vi ud af det? — Jeg har denne Gang en helt anden Plan, De maa hjælpe mig, og jeg lover Dem, at Alt skal gaa ganske glat; — den Rolle, De har at spille, er grumme let, den rene Barneleg; vi maatte sandelig bære os meget dumt ad, hvis det ikke skulde lykkes. — Jeg beder Dem derfor, fra i Morgen af igjen at gaa ud, igjen knytte Deres Forhold til den unge Herre . . . jeg beder Dem ogsaa, saa lidt som muligt at besøge Spillesalene . . . og . . .“ — Den gamle Mands Stemme blev efterhaanden mere dæmpet og uforstaaelig. Han saae et Par Gange mistroisk hen til Døren og brød af ved den mindste Lyd. Det, han sagde, maatte ialtfald være af største Vigtighed, da Isidore lyttede mere og mere spændt, og hendes Ansigt begyndte at blusse. — Et Par Gange lod hun til at studse — hun gjorde Indvendinger, hun blev bange, men Obersten forstod hver Gang hurtigt at berolige hende, hans fremmumlede Grunde lod til at tilfredsstille hende . . .

Samtalen varede maaske en halv Time, saa reiste den Gamle sig, med kolde Træk men et triumpherende Smil.

„Der er ikke Spor af Fare ved det — allermindst for Dem, Isidore“, sagde han endnu engang indtrængende, „og jeg byder Dem forud enhver Garanti . . . Husk paa . . . i samme Øieblik, jeg har Vexlerne, faaer De hundredetusinde Francs og de Papirer, De nok veed — jeg tænker, at De kan være tilfreds.“

„*Eh bien*, her er min Haand, jeg samtykker“, sagde Isidore, idet hun pludselig tog en Beslutning. Hun havde lukket Øinene halvt, hun var bleg, og den Haand, hun lagde i Oberstens, var

kold som Is, — „jeg skal gjøre, hvad De forlanger af mig, og venter til Gjengjeld, at De holder Deres Ord ligesaa bestemt, som jeg mit.“

„Det var Ret — nu er Alt i Orden — for Udfaldet garanterer jeg; — endnu engang, det er vort sidste Coup . . . det vil og maa lykkes . . . Jeg takker Dem for Deres Tilsagn, Isidore“ — den gamle Skuespiller lod sin Stemme dirre lidt og saae paa sin Datter som en Fader i en Komedie . . . „jeg takker Dem!“

Obersten var i Slobrok, han draperede sig malerisk i den og gik ind i sit Værelse.

Isidore havde en Følelse, som om En tog en stor Byrde fra hendes Skuldre, da Døren faldt i efter ham. Hun støttede sit Hoved i Hænderne og stirrede tankefuld hen for sig. Hele den paafølgende Nat laa den unge Pige med aabne Øine og tænkte, og allerede ved Daggry stod hun op og skrev igjen et langt Brev. Hun adresserede det til *M. Jules Leroy, Paris, Boulevard de Strassbourg 41,* og bragte det selv paa Posthuset. Samme Dags Eftermiddag mødte hun ved sin Faders Arm igjen udenfor Kurhuset til Concerten. Hendes nylig ankomne pragtfulde Robe, et sandt Mesterværk af Tyll, Silke og engelske Kniplinger fra Mdm. Dubois i Rue Vivienne, vakte almindelig Opsigt, hendes Skjønhed og straalende Smil almindelig Beundring. Men Karl Walther — den Lykkelige — var i den syvende Himmel.

❦

Tiende Kapitel.

Glødende rød gik Augustsolen ned over Murgdalen. Med en Tydelighed, der gjorde alle, selv de mindste og fjerne Gjenstande klart synlige for Øiet, i dybviolet Farvetone tegnede Høidernes Rande, med deres Bræmme af Graner og Klipper, og Bjergenes Tinder sig af mod den gule Aftenhimmel, paa hvilken nogle purpurfarvede, guldkantede Skyer langsomt droge hen.

Men medens Alt syntes badet i Lys og Straaleglans, saa at Øiet blendet lukkede sig halvt, laa Dalen dernede allerede i den frembrydende Sommeraftens graa Halvskygge.

De sidste skraa Straaler af den dalende Sol, der ligesom tøvende endnu kigede frem bag de fjerne Kamme, glitrede gjennem de dybt nedhængende Grene paa de ældgamle Lindetræer, der i Aftenvinden hviskende bevægede deres Toppe frem og tilbage foran Slottet Eberstein.

Det er en pragtfuld Plet der under de høie Træer.

Paa en Terrasse, vel femhundredre Fod over Murgdalen, staaer det gamle Slot, der stammer fra det trettende Aarhundrede, Vuggen for en af Landets ældste og mest berømte Slægter, og skuer med sine Taarne og Altaner ned i den bugtede Dal.

Det rager frem af Tykningen, farvet af Solens sidste Hilsen, skinnende som det pure Guld; langthen sende dets høie Vinduer Afskedshilsenen ud i Landet, i sex Miles Omkreds.

Sagte bruser Murg nede i sit stenede Leie, Raabene fra Færgemændene, som paa deres skrøbelige Tømmerflaader drage mod Rhinen, lyde klart herop. Men langt mere livligt og lystigt, end nede i Dalen, gik det til her oppe, under selve Lindetræerne paa Terrassen.

Eberstein Slot er et af de mest yndede og besøgte Steder i Baden-Badens Omegn. Veien dertil og Udsigten er henrivende, Maalet lønnende, og Slotsforvalteren holder et godt Bord og skjænker det kostbare, uforfalskede „Vildsvine“-Blod, som voxer nedenfor Slottets Mure og lagres i dets udstrakte Kjældere.

Under Træerne, ved talrige Borde sade de Fremmede fra Alverdens Lande og nøde den prægtige Aften. Glas klirrede, Champagnepropper knaldede, og paa Bordene stode Fade med Foreller og Vildt, Opsatser med de kosteligste Frugter, mellem alle Slags mærkeligt formede Flasker med Staniolkapsler.

Langt tarveligere i Klædedragt og Fornødenheder vare de Indfødte, Folk fra Baden-Baden og Gernsbach, som, leirede i Grupper i Græsset, eller siddende i Lysthusene, tømte mangt et Krus af Aarets Bryg og morede sig paa deres støiende, uskyldige Maade. Noget afsides havde en Flok Studenter fra Freiburg ladet sig et Anker bringe. De sade med deres funklende Poka-

ler og besynderligt formede Drikkehorn i Haanden overskrævs paa Stole og Bænke omkring det store, runde Egetræesbord, paa hvilket, halvt skjult under Løvguirlander, Ankeret med den ædle Bygvin var anbragt.

De smukke, almindeligt bekjendte Studentersange afvexlede med lystige Fortællinger og Declamationer, Stemningen var yderst animeret. Ikke langt fra disse, ved et af de mindre Borde, tætved Stenbalustraden, bag hvilken Skrænterne og Vinbjergene falde steilt af mod Dalen, havde fire Personer taget Plads, efter deres Klædedragt og Væsen at dømme var det aabenbart Fremmede; det var to ældre Herrer af et meget sat Udseende, en yngre Herre, klædt efter nyeste Mode, og en ung Dame af en paafaldende Skjønhed.

Tre af dem ere gamle Bekjendte, Oberst de Barre-Clairmont med Datter og en vis Hr. Karl Walther, Kjøbmand fra Hamburg; den anden Gentleman, der just er i en livlig Samtale med Obersten, var for et Par Dage siden bleven forestillet for Hr. Walther som Marquis de Montagne.

Siden den i forrige Kapitel omtalte Samtale mellem Fader og Datter er der gaaet næsten tre Uger, Dagene vare siden blevne mærkeligt kortere og kjøligere. De egentlige Hundedage vare forbi, men Heden i det fashionable Baden-Baden var alligevel endnu saa stor, at Obersten havde fundet for godt at ordinere en lille Forandring af Luft.

Man var just i Begreb med at gjøre en lille Udflugt i Schwarzwald — Touren til Eberstein var den første Station paa denne Udflugt.

Obersten havde havt sine gode Grunde til at søge lidt Skovensomhed.

Saa uerfaren Walther end var i Sager, der laa udenfor det Merkantile, var han dog langtfra helt blind, og netop saadanne Mennesker som han, med en endnu uudviklet Charakter, ere som ingen Andre tilbøielige til at laane Øre til fremmede Indflydelser og fatte Mistanke.

Karl Walther havde i dette korte Tidsrum tilstrækkeligt smagt den første Kjærligheds Sorg og Sødme. Det lille Fartøi, der bar ham, var i de faa Dage bleven tumlet dygtigt om paa oprørske Bølger, snart kastet høit op mod Himlen, snart svaiende dybt nede i mørke Bølgedale.

Han havde været den ulykkeligste af alle Dødelige i den Tid, Isidore havde trukket sig tilbage fra ham; om Dagen havde han forgjæves søgt hende overalt, de halve Nætter havde han tilbragt sukkende under hendes Vinduer. Men hans ømme Billetter forbleve ubesvarede og hans Bouketter havde ikke den Virkning, at man viste sig ved Vinduet og sendte et takkende Blik ned paa Gaden, hvor han stod og ventede. Vinduet aabnedes ikke og den Yndige lod sig ikke se i tre samfulde Dage, og hvis denne Tilstand havde varet endnu længere, var det maaske gaaet ham ligesom Ridder Toggenburg: at han en Morgen havde siddet der som Lig.

Til Held for den af Amors Pil Saarede viste Isidore sig den fjerde Dag igjen blandt de Levende, og med det første huldsalige Smil paa hendes Læber spredtes de sorte Selvmordstanker, som hæslige Natfugle for Dagens Stjerne.

De Jeremiader, som Karl Walther i hine sorgtunge Dage sendte i Brevform til sine Søstre, efterfulgtes af en saadan Jubelsang, at de to gamle Jomfruer derhjemme græd som Børn, ja i deres Hjertesglæde vilde de bestemt strax have pakket ind og personligt være komne til Baden, for med egne Øine at se deres Yndlings „Gjenstand“, dette Vidunder af Skjønhed og Dyd, dersom Minchen, den ældste, ikke netop havde havt den Ørepine, der saa haardnakket plagede hende.

Det var vidunderligt, som Isidore afskar alle sin Tilbeders Spørgsmaal, alle hans milde Bebreidelser og Beklagelser, og med hvilken Lethed hun gled hen over de sidste Dage, ganske som om de aldrig havde existeret eller efterladt fjerneste Spor, og dog vare de endnu ligesaa kjendelige i Walthers Sind som Striben i et Skibs Kjølvand.

Han vaklede endnu som i Drømme, den skikkelige Fyr. Men han havde ogsaa lidt forfærdeligt i disse Par Dage, han var endnu forlegen, følte endnu Jorden vakle under sine Fødder, men Isidore forstod at tage ham og lede ham ind paa fast Grund.

Og nu svømmede han igjen høit paa de gyldne Vover, og nu straalede han igjen af Lykke. Isidore var aldrig forekommet ham smukkere, aldrig havde hun været mere god og venlig imod ham. De vare næsten uadskillelige. — Han kom der i Huset, naar og saa tidt han vilde; de gik og kjørte ud sammen, tidligt og silde; hun havde desuden en hel ny Maade at betragte ham paa, hele hendes Væsen syntes blødere og mere hengivende, og hvad der satte Kronen paa Walthers Lykke: Obersten havde aldrig været venligere imod ham, end netop i de Dage. Han lod til at billige den unge Kjøbmands intime Omgang med hans Datter.

O salige Timer, naar han i den lille, blaa Stue hørte paa Isidores Tale eller naar hun ved hans Arm mødte paa Promenaden! Hvor stolt var han ikke af den smukke Skabning ved hans Side; hans Bryst høinede sig, han kneisede med Nakken, naar hendes Øine forjættende straalede ham imøde og Alverden saae beundrende efter dem!

Saa kom Ønskerne, saa modnedes Beslutningerne, saa troede han at føle, at han elskede, som ingen Dødelig havde elsket før ham, og at Verden uden Isidore for ham vilde være en Orken, hvori han uden Redning maatte vansmægte.

Men misundelige Mennesker vare kun altfor snart rede til at helde en bitter Draabe Malurt i dette Glædesbæger, trykke Brodden i hans lyksalige Sjæl.

Først kom den gule Skinsyge og derpaa den graa Mistro listende, den ene efter den anden, for at hefte sig som Slanger ved hans Hæl. En Formiddag havde han fulgt Isidore hen til Badehusene og slentrede nu om i Anlægene og ventede paa, at den unge Dame tilstrækkeligt havde svalet sine slanke Lemmer i Oosflodens brusende Vande.

Som han gik der, dampede paa en Cigar og med sin Stok slog Blade af Buskene langs Veien, saae han i en af Sidealleerne Familien Buschmann fra Hamburg (Familien med de to kjønne Døttre, han havde hilst paa samme Dag han arriverede til Baden) komme henimod sig.

Nu havde han, hvad han selv maatte tilstaa, under sit Ophold her været alt Andet end høflig mod sine gamle Bekjendte fra Hjemmet; kun to, tre Gange havde han aflagt dem en Visit, som han endda havde søgt at gjøre saa kort som vel mulig, for endelig ikke at forsømme et Øieblik hos Isidore.

Som Følge deraf besvarede Damerne hans Hilsen meget kjøligt, og Walther, brødefuld som han var, vilde neppe have talt til dem, hvis han ikke just havde havt et ledigt Øieblik og hans Søstre ikke gjentagne Gange havde paalagt ham at hilse Familien Buschmann fra dem, hvad han endnu ikke havde gjort.

Faderen og Moderen modtoge ham temmelig godt, men de unge Damer behandlede ham koldt, den ældste af Søstrene, Julie, endog noget spidst. Efterat man havde hilst paa hinanden og sagt nogle almindelige Fraser, betragtede hun ham med et eiendommeligt spottende Blik og sagde, med særligt Eftertryk paa hvert Ord: „De undskylder nok mit nysgjerrige Spørgsmaal — hvem er egentlig den unge Dame, man daglig seer Dem sammen med udenfor Kurhuset?“

Blodet steg Walther til Hovedet — den forræderiske Bølge drog sig helt op under hans rødblonde Haar.

„Aa, jeg be'er“, fremstammede han og trak i sin hvide Krave, som paa engang lod til at blive ham for snever — „jeg be'er, Frøken —“

„Men hvor indiscret, Julie!“ begyndte nu Marie, den yngste af Søstrene, i en ironisk bebreidende Tone.

„Det kan jeg virkelig ikke indse, Frøken“, begyndte Walther igjen meget forlegen, og idet han lidt mistroisk lod sine Øine vandre fra den ene Søster til den anden. „Denne Dame, hvis Skjønhed kun overgaaes af hendes Elskværdighed“, — her blev han pludselig afbrudt af den mistroiske Julies Latter.

„Frøken?“ fremstammede han.

„Jeg be'er Dem, Hr. Walther, bliv De kun ved — De var saa godt paa Gled, — altsaa, hvis Skjønhed kun overgaaes af hendes Elskværdighed — naa videre?“

„Naa ja — en Dame af en af Frankrigs første Familier“, vedblev Walther, som nu nogenlunde havde gjenvundet sin Fatning.

„Ah! — Hun har altsaa Ahner, Marie, hører Du det!“

„Hvor mange, Hr. Walther, sexten — toogtredive? — Apropos, hvad der er Hovedsagen — hvor meget veier hun? Maa man gratulere? Har hun Mark?“

„Men, Børn, saa lad dog Hr. Walther i Fred“, formanede Moderen godmodigt. — „Bryd Dem ikke om det, Pigebørnene ere vrede paa Dem, fordi De, vor Landsmand, bryder sig saa lidt om dem.“

„Men Moder, hvor kan Du dog sige det!“ svarede Marie med en lille, tør Latter. „Hr. Walther har jo Andet og Bedre at foretage sig, end at kjede sig sammen med os stakkels Gjæs. — Vi har jo desværre kun ganske almindeligt rødt Blod i vore Aarer og forstaa ikke at være halvt saa elskværdige, som den stolte franske Dame — hvordan var det nu, hun hed?“

„De gjør mig høiligt Uret, mine Damer; — jeg indrømmer ganske vist — “

„Indrøm Ingenting, undtagen hendes Navn, vi brænde af Nysgjerrighed.“

„Isidore.“

„Guddommeligt, Isidore! — herligt, — men videre, videre!“

„Isidore de Barre-Clairmont.“

„Aa, hvor lyder det smukt — de Barre-Clairmont! — Hvem der dog bare havde saadan et Navn! — Papa, det er ogsaa din Skyld — fra idag af kalder jeg mig Juliette de Buschmann . . .“ sagde den unge Pige med komisk Alvor! men saa, hurtig som et Firben, vendte hun sig igjen om mod den unge Kjøbmand, lagde sin Haand paa hans Arm og saae ham ind i Øinene.

„Hr. Walther“, sagde hun indsmigrende. „Vi To har jo altid været gode Venner, — kan De huske, at De som Dreng tidt kjørte mig i Slæde? — Aa, hvor var det morsomt dengang! — De kunde godt lide mig — og jeg kunde ogsaa godt

lide Dem, mellem os sagt; men siig mig nu ogsaa oprigtigt — maa man gratulere? Jeg skal ikke bringe det videre — taus som Graven. — Naa, bliver det snart? — Jeg brænder af Nysgjerrighed!“

Walther følte sig høist ubehagelig tilmode mellem denne dobbelte Ild. Det saae over al Beskrivelse komisk ud, som han vred og vendte sig under de to Søstres Knappenaalestik og hvor hjælpeløs han søgte en Udvei, for at slippe bort fra dem. Hvis de roligt havde spurgt ham, vilde de øieblikkelig have faaet Alt at vide. Walther havde med Glæde grebet Leiligheden til at tale om Isidore, broute sig af den smukke Pariserindes Gunst. Men deres aabne og dulgte Ironi gjorde den Vankelmodige forlegen og forsigtig, den slog Laas for hans Mund.

Nysgjerrighed var forøvrigt ingenlunde Motivet til de to Søstres Handlemaade — de kjendte forlængst „Damens“ Navn, de vilde blot give den forfængelige Kjøbmand, der helt kunde glemme sine Landsmænd for den opstadsede Fremmede, en lille Reprimande.

„Saa lad dog Hr. Walther i Fred, Julietta“, afbrød den Yngste sin Søster, „vedkommende Isidore har sagtens fundet for godt at paalægge Dem dybeste Discretion. — Forresten, De maa endelig ikke bilde Dem ind, at De er den Første, som spræller i hendes Silkegarn og som hun sender disse Blik . . . saadan . . .“ (her lukkede hun koket Øinene halvt, aabnede dem derpaa langsomt og saae med et eiendommeligt Blik paa Walther, hun copierede Isidore ganske allerkjæreste) — „hahaha! — Nei, nei, Monsieur, inden De kom, var hun ligesaa uadskillelig fra en Pariser Herre og før med ham koketterede hun med to, tre andre — man kjender det — aa, disse franske Damer!“

Walther blegnede. Den unge Piges sidste Ord gav ham et heftigt Stød midt i Hjertet — Skinsygen lagde pludselig for første Gang sine skarpe Kløer om hans intetanende, troskyldige Sind — han var tilmode, som om En havde givet ham et Dolkestik bagfra. — Han stod et Øieblik maalløs og tog sig til Hjertet.

„Skam Dig, Marie“, hørte han Moderens bebreidende Stemme, „hvad er det for dum Snak! — Tag hende det ikke ilde op, Hr. Walther — det er den rene Misundelse.“

Men Walter hørte neppe paa hende og heller ikke paa det andet, de sagde.

„Hun var forinden ligesaa uadskillelig fra en Pariser Herre, og før med ham koketterede hun med to, tre andre,“ lød det uafbrudt for hans Øren, det bruste ham gjennem Hovedet, det snørede hans Bryst sammen og udvidede det saa pludseligt igjen, som om det skulde sprænges.

De to unge Piger bleve ikke lidt forskrækkede, da de opdagede, hvilken uforudseet Virkning deres Ord gjorde paa den unge Mand, hvordan han pludseligt blegnede og vaklede under Vægten af dem.

Julie sendte Marie et talende Blik — det gjorde dem ondt for det stakkels Menneske; — det havde de slet ikke tænkt sig, de havde jo blot villet pine ham lidt, men ikke saare ham.

Ved at tale om ligegyldige Ting søgte de at udslette Indtrykket af deres Meddelelse, men det lykkedes dem ikke — Walther vedblev at være faamælt og forunderlig stundesløs. — Saa skiltes man ad efter en Stund. De gik og lod Brodden sidde i hans Hjerte. Et eneste ubesindigt Ord — hvilken Sorg kan det dog ikke berede et Menneske, hvilken Ødelæggelse kan det ikke anrette!

Langsomt gik Kjøbmanden nedad Alleen, udeltagende for Alt omkring sig, kun beskjæftiget med den ene Tanke. — Hans Cigar var forlængesiden gaaet ud, Stokken hang slapt i Haand — af og til udstødte han et kvalt Suk, han var ligeved at græde.

Saaledes traf Isidore ham, da hun kom gaaende med lette Skridt, straalende som en Foraarsdag i sin hvide Piqués Kjole og med et Ansigt saa friskt som en Rose under den bredskyggede, ilalienske Straahat.

„*Mon Dieu!* — hvad er der iveien, Monsieur Charles — er De syg?“ sagde hun og standsede pludselig foran sin Tilbeder og saae forskende og bekymret paa ham.

„Jeg har det ikke godt, Frøken Isidore — De skal ikke være ængstelig — en Smule Svimmelhed — et pludseligt Ildebefindende — ikke Andet“, fremstammede han.

Isidore blev ligesaa forskrækket over hans forstyrrede Udseende som over det eiendommelig smerteligt spørgende Blik, han derved uvilkaarligt sendte hende.

„Hvad er der nu iveien med ham?“ tænkte hun urolig. „Hvad er der iveien?“ spurgte hun derpaa høit. Derved kom hun ham ganske nær med sit smukke, friske Ansigt, hun saae ham saa forskende ind i Øinene, saa tæt, at hendes af Vinden bevægede Lokker berørte hans Kind. „Hvad er det, Monsieur Charles?“ spurgte hun dæmpet, idet hun greb hans Haand og næsten kyssede hans Læber med sin Aande.

Hendes Stemme klang saa hjertelig, saa bekymret.

Walther skjælvede. Han vilde komme med Udflugter — men forgjæves; hendes Blik hvilede saa troskyldigt, saa indstændigt spørgende paa ham, hendes lille Haand holdt jo hans Haand saa fast omslynget.

„O, Frøken Isidore!“ hulkede han pludselig og hele hans klodsede Skikkelse skjælvede: „o, Isidore!“ og Taarer, bittre, hede Taarer strømmede ud af hans Øine.

„Kom, *mon ami* — lad os ikke give Folk Anledning til at forbauses over os. — Stakkels Ven, hvad har man gjort Dem?“ — saaledes

talte hun indsmigrende og drog den Vaklende med sig ind paa en af de mindre, lidet befærdede Sideveie, hvor tættere Buske skjulte dem for de Nysgjerriges Øine. Hun støttede ham, trykkede let, kjærligt hans Arm — *„pauvre ami, pauvre garçon!“* sagde hun et Par Gange, og disse faa Ord vare saa hver Gang Signalet til et nyt Taareudbrud.

Hun fik ham endelig beroliget saa meget, at hans Ydre ikke længer røbede Stormen i hans Indre; saa vinkede hun ad en Kusk og satte sig med Walther ind i Vognen, og nu maatte han skrifte — skrifte Alt, indtil hans Hjerte laa lige saa aabent for hende som en Bog.

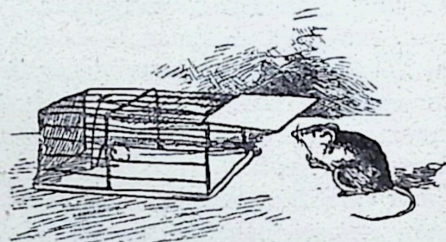
Han fortalte den verdenserfarne unge Pige ikke Andet, end hvad hun allerede havde anet. Isidore fik kun sin Formodning bekræftet og Enkelthederne at vide. Og nu da hun tilstrækkeligt havde sonderet Saaret, begyndte hun at rense det og lægge Plaster paa det.

„Store Barn“, sagde hun medlidende og hendes Stemme vibrerede som Strengen paa en Violoncel, „det er altsaa det, De sørger over? — Stakkels, kjære Monsieur Charles! — Men kjender De da saa lidt til Verden, veed De da ikke, hvor hadefuld den er og navnlig Kvinderne? — Har De da aldrig hørt, at det i mange af vore Medsøstres Øine er en Forbrydelse, naar Naturen har begunstiget os lidt mere end dem selv, eller naar vi forstaa at klæde os med mere Smag? — Det er en slemme, slemme Verden!“

Hun sagde det langsomt — sørgmodigt.

„Pauvre ami, — De har lidt — De lider endnu! — Men hvor tør De ogsaa vove, at gjøre lidt Cour til mig, og ikke til dem? — Har man ikke ogsaa fortalt Dem, med hvilke Tryllemidler det er lykkedes mig at fange Dem? — At jeg er et taabeligt Pigebarn, der viser sig, som hun er, der hader Forstillelse, der ikke kan hykle Kulde, hvor hun . . . det kalder de Koketteri og med deres hæslige Tale forgifter de den Uskyldiges Sjæl. Mærker De da ikke Hensigten, min Ven, de skarpe Kløer bag Fløielspoderne? — det er saadan et gammelt, forslidt Kunstgreb, og alligevel lykkes det næsten altid. — O, Monsieur Charles — siig mig, vær ganske oprigtig, har De nogensinde seet et eneste koket Blik, en eneste behagesyg Gebærde hos mig?“

Og idet hun sagde det, vendte hun sig helt om imod ham og saae saa hjerteligt, saa bønfaldende paa ham, lagde sin lille Haand saa fast mod hans Bryst — den skikkelige Tosse — det gjøs ordentlig i ham, den nagende Smerte forsvandt, som bortmanet af en Fe, hans Bryst hævede sig, og hans Øine smilede gjennem Taarer. Og saa dumpede han, uden at ane det, fra den ene Fælde i den anden og udbrød med lykkelig Tillid: „Aldrig, aldrig!“ — At den smukke Slange, ikke kunde være mere koket, end hun netop var i dette Øieblik, det saae han naturligvis ikke — hun koketterede jo med ham!

„Tak“, sagde hun rørt. — Der var ogsaa et fugtigt Skær under hendes Øienlaag, ja, efterat have overbevist sig om, at Ingen kunde se det, aandede hun ovenikjøbet et flygtigt Kys paa den unge Mands Kind, det første der blev givet og taget imellem dem.

„O, Isidore, kjære Isidore!“ udbrød Walther, overvældet af saa megen Godhed.

„Tys, tys, *mon ami!*“ Med et smerteligt Smil lagde hun sin lille Haand paa hans Mund og pegede saa paa Kusken.

(Fortsættes.)

Hvorledes Professor Röntgen gjorde sin Opdagelse.

I Slutningen af forrige Aar gjorde Professor Röntgen i Würzburg en Opdagelse, der ikke alene i den videnskabelige Verden har vakt Opsigt og givet Anledning til Travlhed i Laboratorierne men ogsaa af det store Publikum er bleven modtaget med en Interesse, der sjelden bliver en ren videnskabelig Opdagelse tildel. Dette skyldes vel nærmest dens faktiske Resultater, der for Lægmand synes at aabne vidtrækkende Perspectiver til Fordel for den operative Lægevidenskab. Endnu befinder Opdagelsen sig paa sit første Stadium og om den vil naae udover dette eller dele Skjæbne med mangfoldige andre ligesaa mærkelige Opdagelser, der for en Stund vakte Nyhedens Interesse, maa Fremtiden vise. Der er endnu meget tilbage.

Under Studiet af Inductionsfænomenerne kom Fysikerne ogsaa til at studere den elektriske Udladning i luftfortyndet Rum og i Luftarter. For at lette dette Studium, konstruerede Mekanikeren Geisler i Bonn de efter ham opkaldte Rør, Glasrør af forskjellig Form, fyldte med fortyndet Luft og i hvis Ender er indsmeltet Platintraade (Elektroder). Sætter man de to Platintraade i Forbindelse med Polerne af en Elektricitetskilde af meget høi Spænding, t. Ex. et Ruhmkorffsk Inductionsapparat, skeer der en Udladning i Røret. Naar Luften i dette er tilstrækkelig fortyndet, seer man da Følgende: Luften viser sig som et glødende Hylster, men ligeoverfor den negative Elektrode (Kathoden) viser der sig en Plet, der lyser med gult, grønt eller blaaligt Lys, den saakaldte Fluorescensplet. Disse Straaler, Kathodestraalerne, bleve først iagttagne af Hittorf og have i det Væsentlige to Egenskaber: de forplante sig kun i lige Linie, de ere ikke selvlysende, men fremkalde Fluorescensfænomener paa Rørenes Vægge. Den bekjendte engelske Fysiker William Crookes, Opfinderen af Radiometret, som uafhængigt af Hittorf men langt senere anstillede Forsøg med Kathodestraalerne, forklarede Fænomenet ved, at der ved Udladningen rives meget smaa Partikler af Kathoden (Emanationstheorien), medens Wiedemann hævder, at det skyldes Bølgebevægelse.

Ved at studere disse Kathodestraaler var det at Röntgen gjorde sin mærkelige Opdagelse. Over et Hittorfsk Rør anbragte han et sort Paphylster, der var saa tæt, at ikke en Lysstraale kunde trænge ind udefra. I Nærheden af det Hittorfske Rør stod en Skjærm, bestrøget med Baryumplatincyanyr. Dette Stof har den Egenskab at lyse hvidt, saasnart det træffes af Lys- eller Kathodestraaler. Nu sendte Röntgen en stærk Inductionsstrøm gjennem det beklædte Hittorfske Rør. Hvergang Elektriciteten gik gjennem Røret, fremkom et Lysskær paa den fluorescerende Skjærm. Straalerne, som bevirkede dette, maatte være trængte igjennem det sorte Paphylster. For det menneskelige Øie vare de usynlige. Röntgen konstaterede, at disse Straaler ikke udgik fra alle Steder i det Hittorfske Rør, men kun fra dem, der bleve trufne af Kathodestraalerne. Anbringer man nu mellem dette Sted og den fluorescerende Skjærm en eller anden Gjenstand, en Bog, en Træ- eller Metalplade, saa viser der sig en tydelig men ikke fuldkommen mørk Skygge paa Skjærmen. De Röntgenske Straaler gaa saaledes gjennem Legemerne og tilmed gjennem saadanne, der ere uigjennemtrængelige for de hidtil bekjendte Lysstraaler, ved Gjennemgangen absorberes de af Legemerne og i forskjellig Grad af de enkelte.

Men de Röntgenske Straaler have endnu en speciel Egenskab, der er af stor Betydning for Studiet af dem og for deres praktiske Anvendelse. De paavirke de i Fotografien benyttede tørre Gelatine-Plader paa samme Maade som almindelige Lysstraaler. Man kan fastholde de af de Röntgenske Straaler fremkaldte Billeder, paa den fotografiske Plade. Det eiendommelige ved en saadan Fotografering er, at Trækassetten, som indeholder den modtagelige Plade, ikke behøver at lukkes op, Straalerne gaa uhindret gjennem Træet. Men paa Grund af denne Egenskab kan

man ogsaa med dem, hvad der har vakt størst Opsigt og Forbauselse, optage Billedet af Gjenstande, her ere helt omgivne af en uigjennemsigtig Substans. Röntgen har saaledes fotograferet en Sats Messinglodder, som laa i en Trækasse. Men det mest imponerende var Optagelsen af en Haand, hvori man tydeligt kunde se Skelettet. Dette forklares deraf, at de Röntgenske Straaler med Lethed gaa gjennem Kassettens Træ og Haandens Hud og Muskler, slet ikke gjennem Metal og langt mindre gjennem Knogler end gjennem Muskler.

I det følgende Hefte skulle vi, foruden et Portrait af Opdageren, bringe et Par Fotografier, tagne ved Hjælp af de Röntgenske Straaler.

Den vise Ibn Hallah

I Moskeens Skygge sad Ibn Hallah, den vise Derwisch, omgiven af sine Elever. Opfyldte af alvorlig Videbegjærlighed rettede de stadigt nye Spørgsmaal til ham, da paa engang nogle unge, fornemme Lediggængere kom til og begyndte at bespotte den Gamle.

Men Ibn Hallah tav taalmodig dertil. Endelig udbrød El Zorid, en af Flokken: „Naar Du er saa klog, kan Du saa besvare mig tre Spørgsmaal: For det Første, hvordan kan Du lære, at der er en Gud til? Hverken Du, eller jeg, eller noget Menneske har nogensinde seet ham, og jeg troer ikke paa det, jeg ikke seer.

„For det Andet: hvorfor gjør Du Mennesket ansvarligt for dets slette Gjerninger? Naar Gud har skabt det, maa det handle som det gjør, og Ingen kan og maa gaa irette med det derfor; og endelig siig mig engang, hvordan kan Djævelen lide Helvedeskvaler, da jo selve Koranen tillægger ham et Ildlegeme? Kan Ild skade Ild?“

Ibn Hallah tav bestandig. Leende og spottende gjentog El Zorid sine Spørgsmaal.

Da bukkede den vise Mand sig rolig ned, tog en haard Klump Jord og kastede den i Hovedet paa Spotteren, saa at hans Turban trillede langt henad Sandet.

Da El Zorid havde forvundet sin Smerte og Skræk, ilede han med sine Kammerater hen til Kadien, for at faae Ibn Hallah strengt straffet.

Men Kadien var retfærdig og ubestikkelig og lod ogsaa den vise Derwisch kalde.

El Zorid maatte igjen fortælle, hvorledes det Hele var gaaet til, og fremhævede, hvordan det værkede i hans Hoved. Da han tav, strøg Ibn Hallah sig smilende om sit lange, hvide Skjæg og henvendte sig til Kadien.

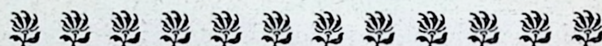
„Herre“, sagde han, „det var langt fra mig, med dette Kast at tilføie den ædle El Zorid en Fornærmelse eller gjøre ham Fortræd. Jeg vilde kun derved give Svar paa hans Spørgsmaal.“

Forbausede saae Kadien og Anklageren paa ham.

„O Kadi“, vedblev den Vise, „hvordan kan El Zorids Hoved værke? Seer Du Noget til det? — Jeg ikke heller! Og jeg troer ikke paa det, jeg ikke seer; og endvidere, hvordan kan han drage mig til Ansvar? Jeg maa handle, som jeg gjør, og Ingen tør bebreide mig det, og endelig, har Allah ikke skabt os af Jord? Jeg kastede jo blot en Klump Jord efter El Zorid. Kan Jord da skade Jord?“

„Du har Ret, Ibn Hallah, som man kalder den Vise, gaa frit herfra,“ sagde Kadien tankefuld, „men for dig, ukaldede Spotter, var det sandelig det bedste Svar!“ —

Leo Cassan.

Bag Sløret

Af hvert Minut Du drage ud det bedste,
spild ikke et med Tanken paa det næste.

Thi mellem Dig og det er lagt en Skranke,
som ikke brydes ned af nogen Tanke.

En Daare Den, som Fremtids Kyst vil øine,
Du seer kun Gravene, som trindt sig høine,

Du seer kun Livet, som sig mægtigt rører,
men ei den store Lov, som Kraften fører.

Om for Dig selv Du end forgjæves strider,
din Virken spreder Frø til mange Sider.

Men vidste Du, at Du forgjæves stred,
da vilde strax Du lægge Værget ned.

Derfor ei Blikket over Øiet rækker,
derfor det tætte Slør din Fremtid dækker,

derfor Du kun kan gjennem Sløret kjende,
det sikkre, stille Maal ved Veiens Ende.

Al. Schumacher.

Ungarns Millenniums-Udstilling

(Fra 2. Mai til 31. October 1896)

Tusinde Aar! Et langt Tidsrum i et Folks Historie. For tusinde Aar siden droge Magyarerne ind i Landet, forsvarede det mod Tyrker og Tartarer, og under fortsatte Kampe værnede de med Hæder Europa, bleve dettes Bolværk mod Øst.

Den Fest, vi feire paa Mindedagen, bliver en tro Afspeiling af vor tusindaarige Historie, vor Kultur og vor Udvikling.

Det er til et saadant Tilbageblik, at vi indbyde hele Verden: „Kom, se og lær at holde af os!"

Grundprincipet for den moderne Verdensanskuelse er Altruismen. Vi skulle elske Alle! Men vi kunne kun elske det, vi kjende. Netop af denne Grund sende vi Danmark vor Indbydelse, vor hjerteligste Indbydelse. Kom herned og se Frihedens Land, det constitutionelle Ungarn, som efter tusindaarige Kampe har bragt sin Udvikling til dens nuværende Høide, og med Selvbevidsthed og Selvfølelse.

Danmarks Sønner ville træffe et ikke mindre gjæstfrit og ridderligt Folk end det selv, saaledes som vi kjende det fra de uforglemmelige Dage, da det feirede sin Konges Jubilæum. Det var et uforglemmelig smukt Skue . . . til et saadant indbyde ogsaa vi!

Vi feire ogsaa et Jubilæum: vor Bestaaen i tusinde Aar.

Vor Fest er udelukkende en Fest for Kulturen. En Fest for Arbeidet, for Nationalfølelsen og for Fliden.

En smuk og prægtig Fest; til fælles Glæde indbyde vi Nordens Folk, af hvem vi have lært Sløjd, hvis Forfattere vi elske og for hvis Skove vi sværme.

MILLENNIUMS-UDSTILLINGEN: DE HISTORISKE BYGNINGER

Paa denne Dag skulle Folkene mødes som Brødre. Lad den franske Revolutions store Ideer blive til Virkelighed. Retfærdigheden skal opstaa og Kjærligheden blive levende i Hjerterne.

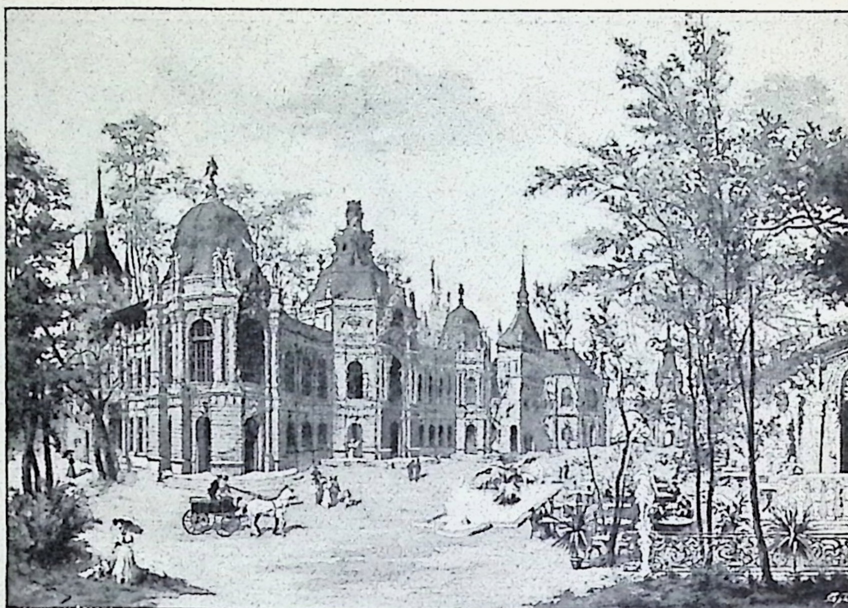
Men lad mig nu fortælle Et og Andet om Festlighederne, om Udstillingen, om hvad vi ville vise Broder-Folkene. Vi fremstille vor Fortid og vor Nutid. Maaske kunne vi ogsaa deraf øse Fortrøstning til Fremtiden. Baade vi og vore Gjæster.

Vi begynde med de Bygninger, der ville blive staaende som et varigt Minde om Millenniet.

Saadanne ere i første Række den prægtige Parlamentsbygning, maaske den skjønneste Bygning af den Art i hele Verden. Den er opført ved Bredden af Donauen, paa et malerisk smukt Sted; en lignende Plet findes i Kristiania, ved

Fjorden. Vi bygge nye Broer og oprette 500 nye Folkeskoler. Men noget af det Smukkeste bliver det store Festtog, som i Billeder fremstiller Ungarns tusindaarige Historie.

Først kommer de erobrende Magyarer, paa vilde Heste, i krigerisk Pragt og med krigerisk Mod. Skindene, der ere kastede over deres Skuldre, flagre for Vinden, deres Pile og Sværd funkle i Solen. Og blandt dem *Arpád*, i Pantherskind, paa snehvid Ganger, omgiven af Stammefyrsterne: Kund, Tass, Huba, Töhötöm. Lehel støder i Hornet, kalder Skaren til Kamp, Botonds Stridskølle blinker, den, der aabnede Vei gjennem Byzanz' Port.

MILLENNIUMS-UDSTILLINGEN; DE HISTORISKE BYGNINGER

Efter de stolte Skarer kommer paa en pragtfuld Thronstol *Stephan den Hellige*, Ungarns første Konge, hvis hellige høire Haand, trods de tusinde Aar, ikke er hensmuldret til Støv men endnu beskytter og forsvarer sit Folk. Ved hans Side rider paa en hvid Hingst Biskop *Astricus*, og efter ham følger Missionairenes Skare, som under hellige Sange ere dragne rundt i Landet og have omvendt de hedenske Magyarer til den christne Lære.

Derefter følger alle de ungarske Konger, af Arpáds Stamme, af de forskjellige Fyrstehuse, Habsburgerne; den „bogelskende" Koloman; Kong Béla, den anden Grundlægger af den ungarske Stat; Ludvig den Store, den Pragtelskende; Matthias, den Retfærdige. Og al Glans og Storhed, som fandtes i de Tider, drager Altsammen levende forbi vore Blikke, ganske som det var i svundne Dage. Og de Frihedshelte og stolte Førere, Nationen har eiet, slutte sig ind i Rammen, paa rette Sted og i den rette Belysning: Rákóczy'erne, Bethlen'erne, Bocskay, Tökölyi.

Saa følger, med alle dets brogede Billeder, *1848*, Frihedskampen, med dens Helte, dens Stormænd og dens Martyrer.

Og tilsidst, til allersidst, Slutstenen paa dette Aartusinde, 1867, Forsoningen mellem Konge og Folk.

Men nu vende vi os til Udstillingsbygningerne.

I Parkanlæget *(Városliget)* staa allerede de smukke Pavilloner og det af Architekt Ignaz Alpar opførte maleriske Bygningskomplex, der allerede i sin ydre Konstruktion fremstiller den ungarske Architekturs Historie fra den første ungarske Konges Tid indtil vore Dage. Dette skal indeholde *den historiske Udstilling*, Minderne fra de forløbne tusinde Aar: Relikvier, Kunstskatte, Documenter, Mindesmærker, Antikviteter. Det kongelige Skatkammer har udlaant alle de kongelige ungarske Relikvier, den tyrkiske Sultan har udlaant de ungarske Kunstskatte, som

MILLENNIUMS-UDSTILLINGEN: DE HISTORIKE BYGNINGER

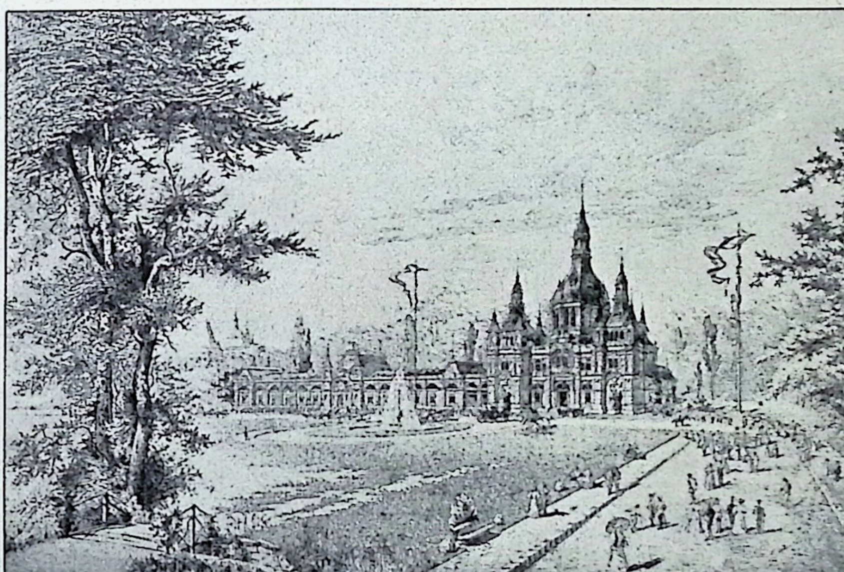
bortførtes under Tyrkerkrigene; alle de interessante Gjenstande, som findes i Vaticanet, i italienske, polske og franske Museer vil blive samlede her.

En luftig Bro fører ind i Bygningen, hvor den kongelige Pavillon findes, men som en Del af det Hele, ikke afsondret. Kongen og hans Folk ere et; dette er ogsaa symbolsk.

De kongelige Gemakker ere udstyrede i Stilen fra Stephan den Helliges Tid. Her i denne romansk-byzantinske Hal vil Kongen modtage Nationens Hyldest og de fremmede Notabiliteter. Det lille Kapel, som støder op dertil, er en Efterligning af den ældste ungarske Kirkebygning, Abbedi-Kirken St. Jaák, en Juvel af romansk Stil.

Tilhøire for Porten overfor den romanske Bygning hæver den gothiske sig med sin rige Ornamentik. Det er en Efterligning af Vajda-Hunyadi-Borgen.

Den under Johan Hunyadis Statholderskab opførte flere Stokværk høie Bygning speiler sine Karnapper i Dammen, og paa den ene Side slutter Fæstningstaarnet i Segesvar, paa den anden Kapellet i Csütörtökhely sig til den, i malerisk Gruppering fremstillende den ungarske Architektur i det XIV og XV Aarhundrede.

MILLENNIUMS-UDSTILLINGEN: DE HISTORISKE BYGNINGER

Her se vi Minderne fra Anjou-Perioden, fra Karl Roberts, Ludvig den Stores og Sigmunds Tid lige ned til Nederlaget ved Mohacs (1526), alle de Skatte og historiske Relikvier, som ere opbevarede i vort Land og i Udlandets Samlinger. For at anføre nogle Exempler, vil vi her kunne beundre den ungarske Guldsmedekunst i de Mesterværker, som skyldes Ludvig den Stores Gavmildhed. De i Domkirken i Aachen opbevarede kunstfærdige Kalke, Lysestager, Relikvieskrin, og en tro Efterligning af St. Simons Sølvsarkophag, hvis senere Original findes i Zara, danner et rigt Materiale for Kunsthistorien, ligesom Kong Matthias Hunyadis berømte Bibliothek, „Corvina“ Bindene, der fra saagodtsom enhver Nations Bibliothek Europa over er sendt os til Tusindaarsfesten, for efter femhundrede Aars Forløb atter samlede paa et Sted at vidne om den kunstelskende, store Konge.

I Vajda-Hunyadi-Borgens Riddersal i Stueetagen er samlet en Række af vore krigshistoriske Minder, Gjenstande, der knytte sig til Johan Hunyadi, Paul Kinizsy og andre af vore Helte, i Etagerne ovenover findes derimod kirkelige Gjenstande, Guldsmedearbeider og pragtfulde Klædedragter.

Foruden dette venter der den omhyggelige Iagttager mangfoldige Overraskelser: Kapellet i Csütörtökhely (XV. Aarh.), fuldstændigt udstyret, med Undtagelse af Sanctuariet, en Vaaningsstue fra det XV. Aarhundrede, et Bibliothek med Bogerne lænkede til Hylderne, fra samme Tid, en middelalderlig Raadhussal fra Øvreungarn, et *locus credibilis** med dets Archiv, alt dette vil give direkte Billeder af Livet i Middelalderen og belyse det fra mangfoldige Sider.

Den tredie Bygnings-Gruppe, som i Omfang er den største og i Henseende til Stilarterne frembyder de rigeste Variationer, er bestemt til at opbevare Minderne fra det XVI—XIX Aarhundrede. Vi maa betragte denne Bygning som rige ungarske Magnaters Herresæder. Den med fire Smaataarne og den nydelige Katharina-Bastion i Kronstadt prydede Del danner Kjernen i vor Bygning, hvis Karnapper og Karnap-Vinduer vise Middelalderens Tradition. Sidefløien er bygget til og den til Vindue forandrede Port fortæller, at efter Udvidelsen er Situationen forandret. Mægtige Fløie ere tilbyggede, og de prægtigste af disse ere i Fischer von Erlach-Stilen, italiensk Barokstil.

Især henleder jeg vore ærede Gjæsters Opmærksomhed paa det i Stueetagen beliggende Bakács Kapel i prægtig Renaissance-Stil, opført af Thomas Bakács, Fyrstbiskop i Gran.

I denne Afdeling vil blive udstillet kirkelige, krigshistoriske, offentlige og private Gjenstande.

Ogsaa af det moderne Ungarn ville vi give en interessant Fremstilling. Men min Artikel idag

* I ungarsk Ret.

knytter sig kun til Billederne af de historiske Bygninger.

Senere om det Øvrige.

Men indtil da gjentager jeg, at Danmarks Sønner ville finde et Folk, der er ikke mindre gjæstfrit og ridderligt end de selv.

Budapest. *Dr. Béla Lázár.*

Rubens og van Dyck

AF

H. C. STILLING

(I. Forts. og Slutn.)

RUBENS var to Gange gift. Med sin første Kone havde han flere Børn, iblandt dem en Datter. Efter denne Kones Død ægtede han 1630 en overordentlig smuk og elskværdig Pige paa 16 Aar, Helene Fourment, som han senere hyppigt benyttede som Model til sine Malerier. Man siger, at Rubens søgte at hidføre en Forbindelse mellem Datteren og van Dyck, men at denne syntes saa godt om Stedmoderen, at han over hende forsømte Datteren; i hvert Tilfælde var Kunstneren endnu fri og frank, da han i Aaret 1632 blev opfordret til at komme til England. I de 12 Aar, der vare forløbne, siden han sidst var i dette Land, havde han nu erhvervet sig et stort Navn. Grev Arundel, hans gamle Velynder, havde i Mellemtiden en Tid lang været i Unaade, men var atter kommet i Carl I's Gunst, og det var tildels ifølge den kunstelskende Greves Tilskyndelse, at Kongen lod van Dyck kalde. Han blev modtaget af sin ædle Velynder, blev anvist en prægtig Bolig i Blackfriars og kunde leve paa Kongens Bekostning. Han blev præsenteret ved Hoffet og indført i det mest aristokratiske Selskab i Verden, og overalt gjorde han sig bemærket ved sin ædle, fuldkommen elegante Optræden; man fandt, at denne borgerlige Nederlænder tog sig ud som en sand Gentleman, og netop dette bidrog maaske mere end alt Andet til at bringe ham i Yndest hos Kongen.

Hans første Arbeide blev selvfølgeligt at male Kongen, Dronningen og deres Børn; og disse Portraiter, navnlig Kongens, bleve siden gjentagne mangfoldige Gange. Carl I viste aabent sin Sympathi for den brabantske Kunstner, og Kongens Yacht saaes hyppigt passere over Themsen, naar Monarken vilde tilbringe nogle Timer hos van Dyck, se ham male og høre ham tale om sin Kunst. Enhver, som gjorde Fordring paa at høre til den store Verden, troede sig forpligtet til at følge Kongens Exempel, og snart saae Maleren alle Majestætens Yndlinge, Hoffets Herrer og Damer, Ministre, Kammerherrer, Pager o. s. v. stimle sammen hos sig; Enhver vilde have sit Portrait, og med Undtagelse af Tizian har maaske aldrig nogen Maler seet saa mange stolte og yndige Modeller sidde for sig. De fornemme engelske Damer vare dengang ligesom endnu af vidunderlig Skjønhed, Hoffet indbefattede et Udvalg af de mest Henrivende, og det var en farlig Stilling for van Dyck at sidde hele Timer og studere disse fortryllende Træk, tale med disse aandfulde Feer, hvis Silkekjoler raslede omkring hans Staffeli, og hvis parfumerede Kniplinger opfyldte hans Atelier med Vellugt. Af Naturen let fængelig grebes den unge Kunstner af mere end en Lidenskab. Saaledes var det en Tid lang Lady Stanhope, som begeistrede ham, men de skjønne Portraiter, han malede af hende, tjente kun til at fortrylle Lord Raleigh, som efter at være bleven Eier af Billederne ogsaa var saa lykkelig at komme i Besiddelse af Originalen; senere fængsledes han en Tid lang af Margarethe Lencon, en Dame lige berømt for sin Skjønhed som for sine galante Æventyr.

Anekdoten om van Dycks Besøg hos Frans Hals er begrundet i den store Hurtighed, hvormed han forstod at male. Naar den Person, han skulde portraitere, havde indtaget den Stilling, han anordnede, skizzerede han i Løbet af den første Time hele Billedet med sort og hvidt Kridt paa graat Papir. Efter denne Tegning maatte duelige Hjælpere, som han havde i sin Tjeneste, anlægge Oliemaleriet og udføre Dragten efter Klæder, som laantes hos Vedkommende, samt Hænderne efter Modeller, enten mandlige eller kvindelige, som han ligeledes havde i sin Tjeneste. Naar Eleverne saaledes havde udført, hvad de formaaede, sad Vedkommende atter for van Dyck, som da i faa Timer malede Billedet færdigt til den Fuldkommenhed, som endnu beundres. Paa denne Maade gik Arbeidet let nok; aldrig sad een og samme Person mere end een Time ad Gangen for ham; naar hans Uhr forkyndte, at Tiden var omme, reiste han sig op og tilkjendegav med et Buk, at man var færdig for den Dag, hvorefter Tiden for næste Møde blev aftalt; derpaa indfandt en ny Model sig, et nyt Staffeli blev stillet frem, hans Kammertjener leverede ham en anden Palet og Pensler, og paa den Maade kunde han arbeide paa mange Portraiter i Løbet af een og samme Dag. Da han fik fra 30 indtil 50 Lstr. for Stykket, eftersom det var et Brystbillede eller en hel Figur, saa er det let at forstaa, at hans Indtægter maatte være helt betydelige; men han var ogsaa Manden, som kunde bruge dem, til al mulig Luxus, Fornøielser, Fester, kostbare Gaver til Damerne o. s. v. Carl I havde gjort ham til Ridder og optaget ham i den engelske Adelstand, han vilde nu ogsaa i ydre Glans være sin ny Stand værdig, førte et stort Hus, holdt et talrigt Tjenerskab og havde endog et Musikkorps i sin Tjeneste, som han lod spille for at underholde sine Gjæster og Modeller; de Perso-

PETER PAUL RUBENS

Selvportrait. I Galleria degli Uffizi, Firenze

ner, som han skulde male, indbød han nemlig til sit Taffel, for at han i Løbet af Maaltidet og under Samtalen kunde mærke sig det Udtryk i Vedkommendes Træk, som syntes ham mest gunstigt for Portraitet.

Imidlertid led hans Sundhed ikke mindre end hans Børs ved det forcerede Liv, han førte, delt mellem vilde Glæder og Overanstrengelse i Arbeide. Hans gode Venner, og blandt dem Kongen, troede derfor at føre ham til et mere maadeholdent, fornuftigt og lykkeligt Liv, ved at formaa ham til at gifte sig. Marie Ruthven, en skotsk Dame uden Formue, men af fornem Familie og med formaaende Slægtninge og Forbindelser ved Hoffet, blev Kunstnerens Hustru, Ridder van Dycks Gemalinde; dog denne Forbindelse gjorde ham ikke mere lykkelig end forhen.

Træt af at male disse uendelig mange Portraiter, fik han Lyst til at dekorere Væggene i den store Festsal i Slottet Whitehall, hvis Loft var malet af Rubens, med Billeder af Hosebaandsordenens Historie, og gjorde Kongen Forslag derom; men den Sum, han forlangte (der nævnes 75,000 Lstr.) afskrækkede Carl I fra at gaa ind paa Forslaget, hvor lokkende dette end forøvrigt syntes ham. Ikke blot at Kongen alt dengang var i Forlegenhed for Penge og i Biskop Juxon havde en nøieseende Skatmester, men Regeringens Byrder begyndte stærkt at tynge ham; den sorgløse Tid var forbi; imellem Presbyterianerne ulmede Misfornøielsen og Hadet, og paa Horizonten skimtedes den lille, sorte Sky, som forkyndte det sig nærmende Uveir. Fra denne Tid af, antages det, stammer det herlige Portrait — nu et af Louvres kostbareste Stykker, og forøvrigt bekjendt af Stranges mesterlige Kobberstik — som fremstiller den ulykkelige Monark hensunken i Drømmerier, spaserende i en landlig Egn, i en simpel Adelsmands Dragt, kun ledsaget af Staldmesteren Hamilton.

Ligesom Forholdene ved det engelske Hof gradvis vare blevne mere og mere uhyggelige for Holbein, saaledes bleve de det nu ogsaa for van Dyck. Han saae Lord Strafford vandre til Skafottet; han saae Kongen med sine Børn flygte til Staden York, medens Dronning Henriette søgte Tilflugt i Frankrig; han saae Grev Arundel emigrere og Ridderskabet spredes for alle Vinde. De prægtige Portraiters Tid var forbi. Syg, nedbøiet og utilfreds med Alt tænkte van Dyck, at han vilde kunne trække friere Aande i ethvert andet Land end England, og besluttede sig derfor til at drage til Paris, for at ansøge om at komme til at male de Dekorationer, som Ludvig XIII paatænkte at lade udføre i Louvres store Galleri. I Foraaret 1641 reiste han da med sin Kone; men i Paris traf han Poussin, som var bleven kaldet fra Rom, netop for at udføre dette Arbeide, men ogsaa for at blive modarbeidet af andre indflydelsesrige Kunstnere; dette blev i endnu høiere Grad van Dycks Lod, som ved hvert Skridt mødte Skinsyge og Intriger, hvorfor han skyndte sig med atter at komme bort, og vendte tilbage til London. Her blev han grebet af en vedvarende Mathed, som bebudede hans nære Død. Carl I, som var ham virkelig hengiven, lovede 300 Lstr. til sin Læge, naar han kunde frelse den ulykkelige Maler. Ethvert Middel blev forsøgt; der fortælles, at man for at skaffe de iskolde Lemmer lidt Varme, lagde den Døende i den aabne Bug paa en nylig dræbt Ko, men Alt var forgjæves, Livets Kilde var udtørret. Van Dyck døde i Blackfriars d. 9de December 1641, efterladende en Datter, som kom til Verden 8 Dage før han forlod den. I S. Pauls Kirkens Chor i London er hans Grav.

Kjæl ikke for Sorgen, thi da bliver den en Mare, som tærer paa din Livskraft. Overvind den ved Arbeide, helst saadan som fordrer Næver; det er den bedste Lægedom, thi i Arbeidet ligger Lykke, Tilfredshed, Alt, hvad der giver Livet Værd. Paa en Dag i Virksomhed følger en Nat i Hvile og en Morgen med Styrke til at tage fat paany.

Store Aanders Feil vise sig mest udpræget hos deres Efterlignere.

Spildt Tid er en Gjæld, der ofte koster os Aagerrenter.

Mange Mennesker tro, at det er et Tegn paa dybt Blik, overalt at se Afgrunde af Slethed.

Mange gaa tilgrunde i Lykken og ikke i Ulykken.

Genialitet gaaer ofte Haand i Haand med Mangel paa Charakter.

Man vilde have langt mere Tillid til Menneskene, naar man havde Tillid til sig selv.

Mange Mennesker ere kun lykkelige, naar de kan gjøre Andre ulykkelige.

L. R.

Et Hestehoved foran

Tvers over de tilsneede Marker, der laa med Solnedgangens gule Lys over sig, kom en Mand gaaende i tung, langskridtet Gang, idet han stævnede mod en lille Udflyttergaard paa Agerup Mark. Over hans venstre Axel hang en Tversæk, i høire Haand førte han en svær Knortekjæp.

Ikke saa snart havde han rørt ved Portklinken, før en lille Stuehund røg imod ham med sit klingre „Væv, væv, væv!“ der akkompagneredes af Lænkehundens sindige „Vuf, vuf, vuf!“

Manden standsede og snakkede godt til den lille, bøiede sig ned for at klappe den, men Hunden var ubestikkelig, den fulgte ham i Hælene helt ind i Dagligstuen, hvor Konen — Gjertrud — sad og spandt ved det hendøende Dagskær.

Hun standsede Rokkehjulet, da han havde faaet sig skubbet inden for Døren, mens hun besvarede hans dæmpede „God Aften“.

„Kan vi slaa en lille Handel om Trætøi i Dag?“

„Ja — jeg veed snart ikke. Jeg troer ikke, vi trænger for noget.“

„Aa, jo — for gammelt Kjendskabs Skyld.“ Han svang den ramlende Tversæk af Skuldren og satte den paa Gulvet, mens Konen maalsaae paa ham.

„Gammelt Kjendskab? Da veed, det er da ikke Morten, der har tjent for Andensvend her for mange Aar siden? — vi har spurgt, han er kommen til at gaa med Skeer.“

Han smilede fornøiet helt om til Ørene.

„Jo det *er* saamænd saa, men Du kan sagtens ikke kjende mig.“

„Nei, det kan jeg rigtignok ikke.“ Hun reiste sig og gav Haand til ham. „Som Du dog har forandret Dig! Du maa da være voxen, siden Du flyttede fra os, Du var jo kun en lille Knude den Gang, endskjøndt Du var atten Aar. — Og saa det store Skjæg, Du har lagt Dig til — det er derfor, jeg kan slet ikke kjende Dig; og Du er jo ogsaa bleven deit magrere.“

„Ja, men det er ikke saa sært, at jeg har tabt mig, saa mange Gjenvordigheder jeg har havt.“

Han tog Veiret dybt.

„Jeg har været i flere haarde Sygdomme — ja det har været den ene Besværlighed oven paa den anden; og naar der saa bliver ved at vælte Børn ind — min Kone har faaet Tvillinger ikke mindre som to Gange — saa kan Du jo nok tænke, at jeg har ikke havt det *ret* synderlig.“

„Herre Gud. Ja, det er rigtignok ikke Spøgeværk, hvor saadan noget falder paa. Men sæt Dig dog ned, Morten! Nu skal jeg se efter noget Mad, for Du kan nok være lid til noget.“

„Tak. — Ja, det er jo ikke saa let at traske om saadan fra Morgen til Aften.“

Han satte sig lemfældig i Krogen ved et Hjørne af det lange, hvidskurede Bord, saa langt tilbage i Skyggen, han kunde komme.

„Hvor mange Aar er det nu, siden Du tjente her, Morten? Ja lad mig se, det kan jeg jo saa nemt regne ud, for vor Karen var akkurat to Aar, da Du reiste — Du var altid saa dygtig til at lege med hende om Aftenen — og nu bliver hun to og tyve. Det er ikke saa sært, jeg kan ikke kjende Dig. — Kan Du huske den Gang, Du fisked' hende op af Andedammen?“

„Jo—v! Ja, da var hun kommen i Knibe. Hun var altid saa glad ved mig.“

„I var jo *svært* gode Venner. Det er jo ikke Alle, der saadan kan omgaaes det Slags Folk.“

„Nei, der er stor Forskjel. Men det har jeg nu kunnet saa temmelig med, hvor jeg har været.“

Der lød raske Trin ude fra Stenbroen, hvor Datteren kom bærende en tom Spand.

„Der har vi hende“, sagde Gjertrud. „Nu kan I gjøre jer kjendt med hinanden, mens jeg skjærer Dig en Mundfuld Brød.“

Han kigede ud ad Vinduet.

„Men er *det* Ka—ren! Der er rigtignok bleven en fejs Pige af *hende*.“

Ved Pigens Indtræden, sagde Moderen fra Kjøkkenet:

„Det er din gamle Kjæreste, der er kommen for at besøge Dig.“

Pigen saae alvorlig paa Gjæsten, der sad og smilede ærbødig til hende,

„He, he, he! Du vil vel ikke kjendes ved mig længer, Karen?“

„Jeg veed ikke af, jeg har seet Dig før.“

„Det er Morten — ham, der hjalp Dig op af Andedammen, da Du var en lille bitte En. Men det kan Du ikke huske.“

Karen stod glad overrasket:

„*Men!* — Ja, det har Mo'r fortalt saa tidt.“ Hun rakte ham venlig Haanden. „Ja, vi havde rigtignok hørt, at Du var kommen til at gaa med Skeer nu.“

„Ja; ja, vi skal jo tjene Føden med noget.“

„Hvor var det, Du reiste hen at tjene herfra, Morten?“ spurgte Gjertrud fra Kjøkkenet, „var det ikke helt op ad Skovsiden?“

„Jo, det var til en Gaard oppe i Vissenbjerg Sogn, hvor jeg boer nu. Men det Flyt har jeg fortrudt mange mange Gange, for saadan en Tjeneste, som jeg havde her — saadan et Madkva'ter —, det har jeg hverken havt før eller siden.

„Du er gift vel?“ spurgte Karen.

„Ja — desværre. Vi er otte, saa der skal ikke lidt til, Ka—ren.“

„U—ha! Nei det maa Du nok sige.“

Der blev en Pause. Han sad og sukkede dybt og saae nedbøiet hen for sig, mens Øinene skinnede fugtigt i Lyset fra Kakkelovnsilden.

„Ja, din Fa'r er jo død, det *har* jeg da spurgt.“

„Ja, Fa'r er død; det er syv Aar siden“, svarede hun stille.

Gjertrud kom ind med en Tallerkenfuld Mad, tog saa Flaske og Glas ud af Krogskabet; nu skulde han værsgod forsyne sig.

Han tog godt fra — Stykke paa Stykke forsvandt, til Tallerkenen var tømt, skjøndt det knap var at se paa ham, at han spiste.

„Gaaer Du hjem hver Aften?“ spurgte hun. „Nei, det gjør Du vel ikke.“

„Nei, jeg ligger ude omkring, hvor Folk vil huse mig.“

„Ja, Du maa saa blive her i Nat.“

„Tak; det var rigtignok et godt Tilbud. Men jeg skal hjem, for min Kone ligger syg. Hjem skal jeg, om jeg saa skal vandre den meste Nat.“

„Al det, der ogsaa er falden ind over dit stakkels Menneske“, sagde Gjertrud deltagende.

„Det er Haardheder“, sukkede han. „Men det maa jo saa være Guds Villie.“

„Ja, vi skal jo tage, hvad Vorherre lægger paa os.“

„Og være glad til“, sagde han høitidelig og slog en Dram i sig.

„Hvordan — ligger Du til Leie, Morten, eller Du har Hus selv?“

„Jeg ligger kun til Leie.“

„Mo'r“, kaldte Datteren fra Kjøkkenet.

Gjertrud gik ud til hende. De stod og mumlede noget til hinanden, hvorefter Moderen gik ned i Kjælderen. Da hun atter kom ind i Dagligstuen, havde hun en Ost og et stort Stykke Sul med til ham.

„Tak! Mange tusende Tak! Det kan nok være, min Kone bliver glad, naar jeg kommer med saadan en Dragtfuld. — Nu vil jeg tømme Trætøiet sammen i den ene Pose og komme Sulet i den tomme, saa kan der bedre blive Ligevægt.“

Han tømte en af sine Poser af paa Bordet.

„Jeg vil ogsaa gjerne give Dig et halvt Brød, hvis Du troer, Du kan føre det.“

„Du er alt for god ved mig! Føre det kan jeg jo sagtens.“

Karen hentede et halvt Rugbrød, som han fik i Posen til det andet, hvorpaa de tog hans Trævarer i Øiesyn. Gjertrud kjøbte flere Ting af ham, skjøndt, hun maatte sige, at hun i Øieblikket ikke havde Brug for det altsammen.

Dernæst gav Karen ham Kaffe med Krydderbrød til.

„Skal jeg have mer endnu! Jeg kan jo snart ikke være bekjendt at komme her tiere.“

„Vist kan Du saa“, sagde Gjertrud, „Du har ikke besøgt os for tidt, siden Du reiste. Hvordan kan det være, Du slet ikke kom ud og saae til os, Morten?“

„Det var jo den lange Vei, ellers havde jeg ogsaa kommen. Jeg gik og længtes saa meget efter at se til jer, men det gik hen — og saa blev jeg gift, og der kom saa meget i Veien.“ — Han tømte Koppen. — „Saa, nu siger jeg saa mange Tak. Nu kan jeg nok taale at stampe hjem, om ogsaa det bliver noget silde.“

Han pakkede sammen og hev Tversækken over Skuldren.

„Ah, den er vægtig — næstendels tungere, end den var den anden Morgen, jeg gik hjemme fra.“ Han bød dem Haanden. „Farvel, og nu Tak for alt godt. — Farvel, Karen.“

„Farvel, Morten.“

Ugen efter fik Hundene travlt igen: Ind ad Porten kom i frisk Gang en tyk lavstammet Mand — ligeledes med Stok og Tversæk.

Moder og Datter sad i Dagligstuen, da han kom.

„'Dav!“ hilste han muntert. „Nu kommer *Skemanden.*“ Han slængte sin Byrde paa Gulvet og strøg Kabudsen af sit svedende Hoved.

„Ja“, svarede Gjertrud, „vi har nu ikke Brug for noget i Dag.“

„Jo Fanme har I og *det!* — Ja, Du kender mig vel sagtens ikke nu, Gjertrud?“

Begge saae vist paa ham.

„Du kan ikke se, det er Morten, I havde til at tjene her?“

De to Kvinder studsede og vexlede et Blik med hinanden.

„Det lyder mig noget underligt“, tog Gjertrud Ordet. „Han har jo nylig været her.“

„Hvad *har* han?“

„Men Jøsses dog!“ udbrød hun. „Her var jo en lang Skjæggemand forleden og foregav, at han var Morten, der havde tjent os, og vi betænkte ham med et og andet; vi havde ondt af det for ham, fordi han klagede sig, at han sad saa smaat ved det.“

Morten stod et Øieblik — som himmelfalden — og stirrede paa dem med et fjollet Blik.

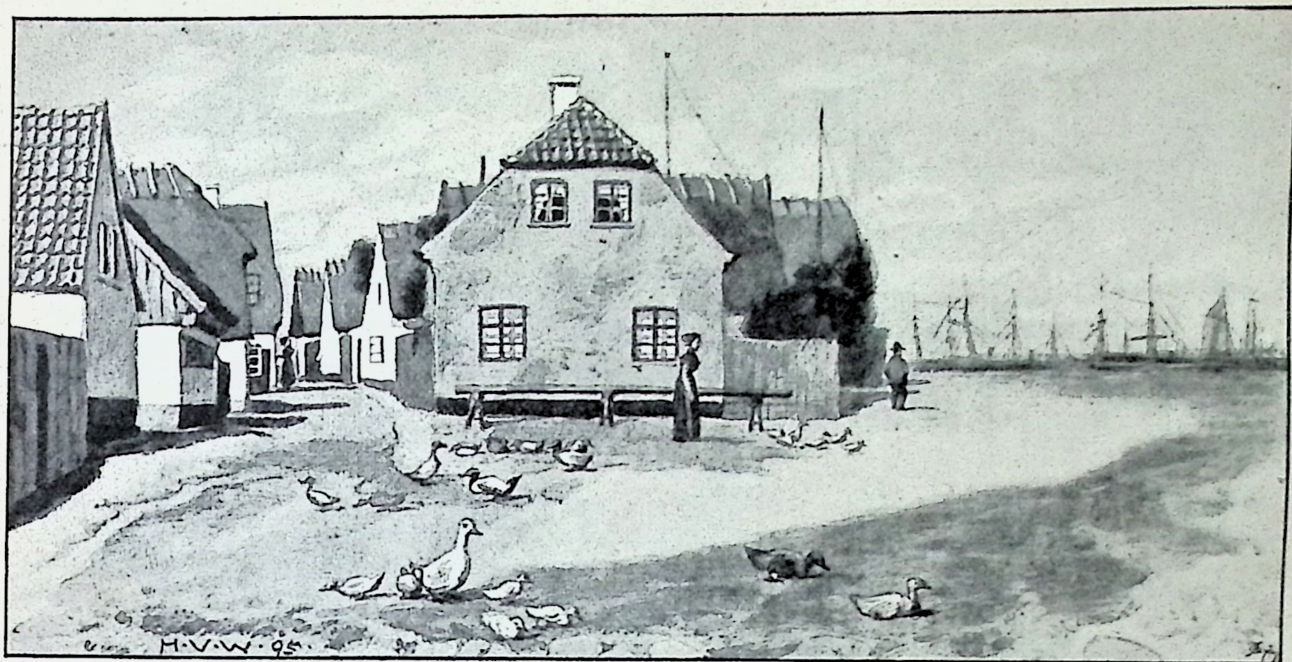
„En Skjægge-mand siger Du? — Aa! det har været Jesper Kukker, de kalder ham. Jeg har rigtignok snakket med ham engang i Vinter, og da fortalte jeg ham, at jeg skulde herud, hvor jeg havde tjent — der vilde jeg nok handle godt.“

Hans Forbauselse afløstes af Harme:

„F— han da ogsaa i den Kukker!“

Hans P. Lunde.

PARTI FRA DRAGØR

Dragør

Hver Sommer-Søndag pr. Damper til Vands
I fem Kvarter kan til Dragør man komme:
Paa tyve Minutter — pr. Bane til Lands —
Med elektrisk Gnist før Aaret er omme! —
Glansen fra Duft-Vaudevillens Idyl,
Med „Jokum og Lisbeth“ i Amagerlandet
Er borte, — — det er Realismens Skyld:
Nej, *vor* Tid vil se noget ganske andet!

Og dog! med en Luftning af Romantik
Er Dragør endnu! — en anselig Flække,
Der Traditioner og Amager-Skik
Ej helt og ganske paa Hylden vil lægge. —
De møder — Piger og Koner — som før
I Amagerstads til Højtid og Fester!
Derude er mangt et Interiør
Til Held for Kunstens indviede Præster.

Smaahaver med klippede Hække og Træ'r
Foran de gammeldags, lave Façader,
Og toppede Brosten i noget nær
En sand Labyrint af Gyder og Gader.
Sømærker! — Fyr i det høie Græs,
Der Lamperne tænder, naar Dagen hælder!
Vidtstrakte Fæl'der — Oaser for Gæs! —
Og ikke mindre end tvende Hoteller!

GYDE I DRAGØR

Men Krønikebogen fortælle kan,
At Dragør har ogsaa haft Storheds-Timer,
Da Silden i Middelalderen kom
Forbi paa Vandring i talløse Stimer.
Syv hundrede Boder til Husbehov!
Ja her var Marked inde og ude,
Og her havde Hansestæderne Lov
At samle og lade de købte Stude.

Men Silden blev væk — og Profitten med den!
At „Tiderne skifte" Dragør fik sande.
Stor-Hand'lens Dage kom ikke igen,
Og Fiskeriet er smaat i de Vande:

Der fares til Søs! — Af Lodser en Stab
Retleder Skuder, hvor Grunde har spærret, —
Bjerger de stødte, og mindsker for Tab;
Mens Kvinden ved Væven passer sit Lærred.

Her er helt kønt ved den lave Strand
Med Udsigt over til Saltholm og Sverrig,
Med Rækker af Skibe paa gyngende Vand! —
I vore Dage blev Dragør ærgerrig:
Fik Kirke, og brugte en Kapital
Til Anlæg med Plantning af Træ'r og Buske,
Med Bænke i skyggende Areal:
Det maa de besøgende særlig huske!

Men det er neppe en falsk Profeti:
At det, som skal kalde en Myriade
Af Gæster til Amager-Landliggeri
Er Dragørs berømte, styrkende Bade!
Der venter Byen en Opkomst og Vækst,
Naar Kravet til disse er honoreret:
Paa Forhaand i Billedrammen og Tekst
Sit Indlæg „Hver fjortende Dag" har leveret.

H. Vilh. Martensen.

POSTHUSET I DRAGØR

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(5. Fortsættelse.)

„Lad mig tale, Charles. — Jeg er Dem taknemmelig for Deres Tillid, vi have jo kun kjendt hinanden i et Par Uger — men der gives et Frimureri mellem ædle Sjæle, som aldrig fornegter sig. Jeg takker Dem for, at De troer mig og tilgiver Dem, naar De et Øieblik har tvivlet paa mig. Verden er saa slet. — Men Gudskelov, jeg har Intet at bebreide mig, og nu, min Ven, vil jeg for første og sidste Gang ydmyge mig saa meget for en Mand, at jeg forsvarer mig mod en saadan hadefuld Anklage."

„O nei, Isidore, o nei!" udbrød Walther bevæget.

Men hun rystede langsomt paa Hovedet og begyndte saa: „Det er det bedste. Seer De — og modtag det engang for alle som en Lære for Fremtiden, hvor let en uskyldig Sag kan fordreies, et godt Rygte blive ødelagt — hin uadskillelige Pariser Herre er ingen Anden end Fætter Jules; De saae ham jo selv — et eiegodt ungt Menneske, hvem jeg holder af som af en Broder — det er vel ikke underligt, naar Jules var min daglige Ledsager, saalænge han opholdt sig her."

Walthers Øine begyndte at straale.

„Og de to, tre Herrer, som jeg forinden koketterede med — er De da saa blind, Walther, at De ikke mærker, hvem der er ment med dem? — det er jo ikke Andre end de to paatrængende Fyre, for hvis Skyld jeg nær havde brudt med min eneste Ven."

„O, Isidore", udbrød Walther, i hvis Indre nu ogsaa den sidste Skygge forsvandt — „kan De nogensinde tilgive, hvad jeg har forbrudt imod Dem, søde Pige?!"

„Tys, *mon ami!*" afbrød Isidore ham igjen, med et smerteligt Smil, — „ikke et Ord mere — det var et svagt Øieblik — og jeg tilgiver Dem, men enhver Omtale deraf vilde saare min Stolthed føleligt — vilde være en ufortjent Krænkelse. Lad os tale om noget mere behageligt."

Dermed var denne Sag afgjort imellem dem. Walther var foreløbig overbevist, men dog ikke saa fuldkommen beroliget, at ikke en svag Gjenklang og en smertelig Erindring var bleven tilbage i hans Indre.

Efter Skinsygen kom Mistænksomheden.

Et Par Dage efter denne første Episode besøgte Kirchheim ham og begyndte efter nogle Omsvøb forsigtigt at udspørge sin Ungdomsven om hans Forhold til Isidore og hendes Fader. Walther havde ikke Grund til at dølge Nogetsomhelst for ham, tvertimod, han beflittede sig paa den største Oprigtighed og udgjød sig i Lovtaler over sine nye Bekjendte.

„Kan Du huske, Kirchheim, hvordan Du dengang advarede mig mod Oberst de Barre og hans Datter?" endte han tilsidst med et Smil. —

Kirchheim bevarede sin Alvor.

„Og hvis jeg nu idag kom for igjen at advare Dig, Karl", svarede han i en bestemt Tone — (Walther spidsede Øren og rynkede Panden — „og naar jeg nu havde vægtige Grunde for min tidligere Mistanke, — naar jeg kunde bevise Dig, at den saakaldte Oberst er en Eventyrer, og at hans Datter slet ikke er hans Datter?"

„Nei, det er dog for galt, Kirchheim", udbrød Walther indigneret, „saadanne Ord taaler jeg ikke af Nogen — ikke af Nogen!" vedblev han med en Stemme, der for hvert Ord tiltog i Ophidselse. — „Det er for galt — for afskyeligt! — Hvad har disse Mennesker gjort Dig?!"

Han gik med lange Skridt op og ned ad Gulvet.

„Skjændigt — skjændigt!" udbrød han. „Man kan mærke, at Du kommer fra Familien Buschmann! — Disse Krager — hahaha — som kaste Skarn paa en Svane, fordi de selv ere hæslige! — Afskyeligt, skjændigt!"

„Du er fuldstændigt paa Vildspor og miskjender mine velmente Hensigter", svarede Kirchheim meget alvorligt, da Karl Walther havde beroliget sig saa meget, at han overhovedet lod ham komme tilorde. „Jeg vil ikke anklage eller bagtale Nogen, jeg mener kun at opfylde en Vennepligt, naar jeg advarer Dig imod blindt at kaste

Dig ind i Forhold, som Du ikke kjender og som kan drage meget, meget ubehagelige Følger efter sig."

Den unge Philologs værdige, mandige Tone undlod ikke i Længden at gjøre Indtryk paa Walthers let bevægelige Sind. Han kastede sig ned paa en Stol, med en fortrædelig Mine, og mumlede uforstaaelige Ord.

„Seer Du, Karl, vi ere Skolekammerater fra Smaa af, Venner, dine Forældres Hus var næsten et andet Hjem for mig. — Min Interesse for Dig og Dine er ikke nogen almindelig. — Du talte dengang til mig om denne Oberst og hans Datter, hvis Bekjendtskab Du havde gjort paa Reisen, — Du viste mig dem senere, og jeg saae siden, hvordan De drog Dig bort fra alle dine gamle Bekjendte, lagde fuldstændigt Beslag paa Dig. — Som det altid er Tilfældet ved et Badested, blev der talt meget om det." — —

Walther saae opmærksomt paa ham.

„Uden min Villie hørte jeg Ord og Hentydninger, der gjorde mig alvorligt bekymret og fik mig til at søge nærmere Oplysninger om denne Familie."

„Naa — og saa —?"

„Ja, kjære Walther, hvad jeg fik at vide og skaffede mig *Vished* om, er alt Andet end beroligende. — Jeg haaber, at Du endnu ikke har indladt Dig i alvorlige Forbindelser med de Mennesker, ellers maatte jeg opfordre Dig til ufortøvet og radikalt at afbryde disse Forbindelser igjen — man har skjændigt ført Dig bag Lyset."

Walther blegnede — hans store, røde Hænder famlede om paa Lænestolens Arme, hans Miner udtrykte den høieste Bestyrtelse.

„Hør nu roligt paa mig, min Ven", vedblev Kirchheim efter en lille Pause. „Denne foregivne Oberst er ikke Andet end en saakaldt *Professeur de jeu*, en Mand, der frister Livet ved Spillebanken, som forfører unge, rige Folk til høit Spil."

Her foer Walther op af sine Grublerier, med en Heftighed, saa Kirchheim forskrækket foer tilbage.

„Falsk!" brølede han, „falsk som Helvede!!" — og saa brast han i en krampagtig Latter. „Den Mand en Spiller — haha! — der lever af Banken . . . hahaha! — der slæber unge, rige Mænd som Slagtoffre hen til Guldkalven?! — Undskyld — det er for absurd — jeg maa først le mig ordentlig ud!" og han brast igjen i en lang, skærende Latter.

Skjøndt Kirchheims Stilling overfor Vennen var Alt andet end behagelig, holdt han dog mandigt ud; hans Blik fulgte bekymret Vennen, og da Walther nu med en sand Haanlatter spurgte ham: „Naa, og saa Datteren — hvad siger man om hende?" —

„At hun er en Lorette", svarede han koldt, „en forhenværende Blomsterpige fra Boulevarderne i Paris, for Øieblikket den saakaldte Obersts Medhjælperske, idet hun gjør Tjeneste som Lokkefugl — det er ikke mere end et Par Uger siden, at de paa en fiffig Maade blankede en Handelsreisende fra Paris fuldstændigt af . . ."

„Er Du saa færdig?!"

„Endnu ikke — tillad, at jeg nævner min Kilde."

„Nei — og atter nei!" brusede Walther ud i utæmmelig Vrede, Aarerne i hans Pande svulmede op og han knyttede Hænderne. — „Nei — nu kan det være nok! Hvis Du ikke var min Ven, hvis jeg ikke troede, at man skjændigt havde løiet for Dig — saa — —! Aa, det er skammeligt — nederdrægtigt — infamt!" udbrød han og foer som en Rasende om i Værelset.

Kirchheim reiste sig roligt op: „Jeg har gjort min Pligt — tænk nu over, hvad jeg har sagt, inden det er for sent. — Nu gaaer jeg — naar Du trænger til mig, veed Du, hvor Du kan træffe mig — adieu!" —

Han gik, men i Døren vendte han sig endnu engang om og sagde, med et alvorligt Blik paa den Uforbederlige: „Beviserne for det, jeg har meddelt Dig, staa til din Disposition — husk paa —"

Men Walther stampede i Gulvet, slog ud med begge Hænder, at han skulde gaa, og han gik.

Og igjen kunde det ikke undgaa Isidores skarpe Blik, at der var foregaaet noget ganske Eiendommeligt med Kjøbmanden, og selv om hun ikke fik Alt at vide, da Walther skammede sig ved at gjentage de afskyelige Ting, Kirchheim havde sagt om hende og hendes Fader, saa fik hun dog tilstrækkeligt at vide, for paa en snedig Maade at træffe sine Forholdsregler.

Det var sikkert intet Tilfælde, at Obersten de følgende Dage forestillede ham for nogle af sine gamle Bekjendte, lutter værdige Herrer med gode og tildels meget fornemme Navne og Titler, og da han en af de følgende Morgener aflagde en Visit hos Isidore, traf det sig ganske tilfældigt, at den gamle Herre nødte ham ind i sit eget Værelse og viste ham nogle Sjeldenheder, som han havde opsamlet hist og her paa sine Reiser. Derved blev en Skuffe i hans Skrivebord staaende aaben, saa at Kjøbmanden uvilkaarligt maatte se en Bunke gamle Pergamenter med Silkesnore og Trækapsler, hvis ærværdige Udseende ikke undlod at gjøre Indtryk paa ham.

I Samtalens Løb fremtog Obersten nogle af de gamle Dokumenter og viste Walther dem: et Dokument, hvori *Croix d'honneur* tildeles Lieutenant de Barre-Clairmont for udmærket Bravour ved Stormen paa Konstantine — endvidere et Adels-Diplom med Ludvig den Trettendes Underskrift og Frankrigs Vaaben i rødt Vox.

„Uagtet mine tresindstyve Aar er jeg Husets Kadet", sagde Obersten, godmodigt smilende. „Min Fætter Léon har Marquisatet, han er barnløs lige-

som min ældre Broder, og saaledes er jeg eller rettere Isidore den nærmeste Agnat til Husets udstrakte Besiddelser. Min Formue som yngste Søn — (og han pegede med en theatralsk Haandbevægelse paa de gamle Dokumenter i sit Skrivebord) — er efter vore Begreber ikke betydelig. De fleste af mine Godser vare stærkt forgjældede (min salige Fader var en Levemand og forstod ikke at spare) — dengang jeg overtog dem, og de vare allesammen i en meget forsømt Tilstand. De opslugte siden omtrent ligesaa meget som de bragte ind, ved de bestandige Forbedringer — men det er Altsammen for min Datter", tilføiede han stolt. „Hvad gjør man ikke for sit Barn! — Endnu et Par Aars Taalmodighed, og Frugterne ville være modne og af sig selv falde ned i hendes Skjød. — — Men tilgiv mig, min unge Ven — jeg taler her om Ting, der ikke kan have synderlig Interesse for Dem. Se hellere paa denne Tschibuk; — et prægtigt Arbeide, ikke sandt? Det er en Foræring — hahaha! — — — (her blinkede han polisk og lagde sin Haand fortroligt paa Walthers Skulder) — De vilde aldrig kunne gjætte fra hvem; men man har ogsaa engang været ung og lidt af en lystig Fyr, — mellem os sagt, den stammer fra en af de yndigste, sortøiede Piger, som nogensinde har smykket en gammel Kuluglis Harem. — — Dog *passons là-dessus*, og lad os nu gaa ind til min Datter."

Angrebet var slaaet tilbage, men af Isidores Meddelelser fik Obersten at vide, at deres Offers forrige blinde Tillid var rokket, at han havde uvilkaarlige, eiendommelige Anfald, at han røbede Nysgjerrighed og gjorde overflødige Spørgsmaal. — Man tilskrev det Indtrykket af hin Mistro og nye Indskydelser fra hans Venners Side og ansaae det for heldigt at fjerne ham fra disse.

Det var den førnævnte Marquis de Montagne, som en Aften ved Dineren for første Gang bragte Talen hen paa en lille Udflugt i Schwarzwald og beskrev en saadan med saa levende Farver, at det efter megen Modstand fra Oberstens Side endelig blev besluttet at bryde op i en af de første Dage.

Man vilde tage gjennem Murgdalen og over Hornisgrinde, derpaa fra Offenburg gjennem Höllenthal og over Feldberg ned i Wiesenthal og maaske udstrække Reisen indtil Bodensøen. —

Det skulde være en Fodtour (det holdt Isidore paa — hun vilde igjen engang tumle sig frit), man skulde tage saa lidt Bagage med som muligt og more sig storartet. I daarligt Veir kunde fire Personer faae Plads paa een Vogn. Fire Personer vare tilstrækkelige til at bringe Afvexling i Morskaben og spille to Partier Ecarté eller Piquet, naar det skulde regne altfor galt.

Og som det var besluttet, saaledes blev det ogsaa iværksat. — En Søndag Eftermiddag forlode de fire Personer i en magelig, aaben Vogn Badestedets Tummel og kjørte op til Eberstein, hvor de ankom henad Aften og hvor vi atter træffe dem.

Inden Isidore lukkede sin lille Reisekuffert, havde hun først skyndt sig hen til Telegraphstationen; der afsendte hun et Telegram til Monsieur Jules, med de faa Ord: „Strassburg 23., Kl. 4, det røde Hus.

Marie Crusson."

ELLEVTE KAPITEL.

Studenterne vare ved det fjerde eller femte Anker. Deres Stemning var efterhaanden bleven yderst animeret — man kunde ligesaa godt antage, at det var Nydelsen af Øllet som Solens sidste Hilsen, der lagde et saa varmt rødt Skær over deres ungdommelige Ansigter.

„Der Sultan lebt in Saus und Braus,
Er wohnt in einem schönen Haus,
Voll wunderschöner Mägdelein,
Drum möcht ich wohl der Sultan sein!"

sang en smuk Student, staaende paa Bordet og svingende sit med Sølv indlagte Drikkehorn. Han havde en Egekrans paa det brune Haar, under hvilket et Par klare, blaa Øine tindrede overmodigt. Hans opsmøgede Skjorteærmer lode se den kraftige Underarm. Over hans brede Bryst drog sig det trefarvede Baand. Han havde en klar, mægtig Baryton, han sang med Humor og af fuldt Bryst, saa at hans Stemme virkede sympathetisk paa de Andre, Choret faldt da ogsaa ind med al Magt og Præcision:

„Voll wunderschöner Mägdelein,
Drum möcht ich wohl der Sultan sein!"

Forsangeren gjorde en lille Pause, førte derpaa sit Drikkehorn op til Læberne, kastede et talende Blik over det hen i den Retning, hvor Isidore sad, og begyndte saa med fuld Kraft at synge det næste Vers:

„Doch nein, er ist ein armer Mann;
Lebt er nach seinem Alkoran,
So trinkt er keinen Tropfen Wein,
Ich möchte doch nicht Sultan sein!

So trinkt er keinen Tropfen Wein,
Ich möchte doch nicht Sultan sein!"

faldt Choret ind for anden Gang, medens Isidore rødmede let under de fyrige Blikke fra den unge Mand med Drikkehornet, og for et Sekund kom der ogsaa et livligere Skær i hendes Øine.

„Det kan jeg lide, Tanken er ligesaa smuk som Melodien! — Siig mig engang, er de unge Mennesker der af god Familie?" spurgte hun pludselig og saae igjen over paa Sangeren, der atter sendte hende fyrige Blikke.

„Ja vist saa — det er Studenter, der gjøre sig en glad Dag."

„Og de Baand der, er det de tydske Farver?"

„Nei, det er deres Korpsfarver; — forresten troer jeg, at de unge Mennesker nu har faaet nok at drikke; jeg er bange for, at de vil blive paatrængende, de er saa støiende, synes De ikke ogsaa?"

„Tvertimod, denne lille *fête* morer mig overordentligt, jeg holder saa meget af at se lystige Mennesker; — hos os i Frankrig er man altid lystig, — *o si gai, si gai!*" og hun klappede af Glæde i sine smaa Hænder. Hun tog sit Bægerglas, skjænkede Champagne i det, saa det skummede over, nikkede et „*à votre santé*" til Walther og tømte det saa i eet Drag.

Dette syntes mærkværdigt nok strax ovre ved det andet Bord at blive opfattet som om det ogsaa havde gjaldt de raske Studenter.

„Ein blaues Aug',
Ein rother Mund
Und Rosen auf den Wangen,
Die will ich preisen alle Stund',
Die möcht ich heiss umfangen" . . .

begyndte Choret af fuld Røst, og de Blikke, man sendte herover, bleve mere og mere udtryksfulde og dristige, den lystige Flok gjorde aabenbart „Jux" med den smukke, unge Pige, der var en saa venlig og opmærksom Tilskuer, de følte sig smigrede og i deres meget løftede Stemning maatte de give deres Følelser Luft.

De to gamle Herrer og Isidore lode til slet ikke at tage det ilde op, at Studenterne begyndte at beskjæftige sig med dem; deres eiendommelige Ceremonier og Skikke, hele det farverige Billede, der oprullede sig for deres Øine, syntes at behage og more dem — medens det berørte Walther meget ubehageligt, at Isidore ikke var mere tilbageholdende og ikke fuldstændigt ignorerede de lystige Svendes Paatrængenhed.

Da nu den førnævnte Student paany fyldte sit Drikkehorn og uden Tvang hilste paa Isidore og udbragte en Skaal, kunde den unge Kjøbmand neppe længer beherske sin Utaalmodighed.

„Ich trinke diese Ganze
Der schönsten Perl' im Kranze!"

sang Studenten, idet han svingede sit Horn, og Alle istemte jublende denne Skaal.

„Paatrængende Fyre!" brummede Walther og saae mørkt hen i en anden Retning, medens Obersten løftede sit Glas og bukkede høfligt; Marquien og Isidore fulgte smilende hans Exempel. Og da det nu blev mørkere og mere kjøligt under de gamle Lindetræer, saa hængte Studenterne kulørte Papirslygter op i Grenene, og deres milde, farvede Lys sittrede gjennem det grønne Løv og kastede en magisk Glans over Bordet med Ankeret og de soldende Studenter.

Isidore var helt ellevild af Glæde. „*Oh comme c'est joli*!" udbrød hun, hver Gang en ny Lygte blev hængt op — „*oh c'est charmant*!" og man kunde se paa hende, at hun allerhelst strax var løbet over til dem og havde taget Plads midt iblandt de flotte Fyre, havde slynget en Egekrans om det lokkede Haar og ladet sig feire som Festens Dronning.

Klokken var halv elleve, da Walthers Opfordringer endelig frugtede. Det lille Selskab brød op.

Ikke uden Beklagelse og idet hun endnu ofte vendte sig om, forlod Isidore Pladsen under de duftende Lindetræer. Taus gik hun støttet til Walthers Arm ned ad den bratte Vei, som fører til Gernsbach, og lyttede efter Studenternes Sange, som, baarne herover af Nattevinden, løde mere og mere fjernt. —

Engang sukkede hun dybt og engang hviskede hun Navnet Jules, men saa sagte, at kun Alferne og St. Hansormene hørte det. Hvad mon der foregik i hendes Sjæl? —

(Fortsættes.)

Samoanerne i Cirkus

EN SAMOANERINDE

Samoa- eller Skipperøerne, beliggende Øst for Australien, høre til de skjønneste og mest frugtbare blandt Sydhavsøerne. De bestaa af fire store og 10 smaa Øer, som tilsammen have et Fladeindhold af 2787 ☐ km. Af de fire store danne *Savaii* (31 ☐ Mile) og *Upolu* (16 ☐ Mile) den vestlige, *Manua* og *Tutuila* (tils. 2½ ☐ Mil) den østlige Gruppe.

Øerne, som opdagedes 1722 af Hollænderen Roggeween, have høie og steile Kyster, ingen særlig gode Havne (kun *Apia* paa Upolu og *Pago-Pago* paa Tutuila) og ere alle meget bjergfulde. Slettelandet mellem Bjergene langs Kysten er veldyrket, frugtbart og med frodig Tropevegetation. Befolkningen bestaaer af med et rundt Tal 38,000 Indfødte af den polynesiske Race, foruden ca. 300 Hvide og henved 1000 fremmede Plantagearbeidere fra andre Sydhavsøer. Der udføres Kopra (tørrede Kokoskjerner) og Bomuld.

Samoa-Øerne staa under en Konge, f. T. *Malietoa Laupepa*, og have en lovgivende Forsamling med to Kamre. I Hovedstaden *Apia* paa Upolu findes et Trykkeri, hvorfra der udgaaer en engelsk Avis og religieuse Skrifter i Samoasproget (en Gruppe af den malaio-polynesiske Sprogstamme, velklingende, vokalrigt med faa Konsonanter). I politisk Henseende brydes tydsk med engelsk og især amerikansk Indflydelse, og Befolkningen tager livligt Parti. Det var amerikanske Orlogsbaade, som under Angrebet paa Tydskerne i 1889 forsynede de Indfødte med Ammunition og Vaaben, og en Amerikaner var deres Anfører.

De i den herværende Cirkus-Bygning foreviste Samoanere høre uden Tvivl til de interessanteste Menneskegrupper, som ere bragte til Europa. Ganske vist ere de stærkt paavirkede af Kulturen, men denne har dog ikke formaaet helt at udviske deres oprindelige Eiendommeligheder. Vore Antipoder ere gjennemgaaende kraftigt byggede; efter alle de tyndbenede og tyndarmede Afrikanere og Asiater er det en sand Øienslyst at træffe saa smukke og vel udviklede Mennesker. Hudfarven er lysebrun med en gullig Tone, som forhøies ved Indgnidningen med den uundgaaelige Kokosolie. Mænd og Kvinder ere tatoverede, de første ovenfor Knæet, de sidste paa Underarmen. Det fortjener at bemærkes, at alle de Samoanere, som optræde i Cirkus, kunne skrive og sende lange Breve hjem. Rigtignok skal den overveiende Del være af god Familie, Programmet nævner flere Høvdingesønner, og blandt Damerne er der en rigtig Prinsesse, den nydelige Miss Faï.

I deres Danse vise Samoanerne Smidighed og Gratie samt en medfødt Rhytmesans. Orchestret indskrænker sig til Trommer, og Danserinderne benytte flade Træstykker som en Art Castagnetter. For Sang og Poesi have de særligt Talent. I Sange, forfattede af dem selv, besynge de deres Livs Tildragelser; saaledes foredrage Kvinderne, gruppede efter deres Fødeøer, en flerstemmig „Hilsen til Hjemmet".

Samoamændenes krigeriske Tilbøieligheder give sig Udtryk i „Krigsdansen", i hvilken en stor Kniv, der symbolsk afmeier Fjendernes Hoveder, spiller en fremtrædende Rolle; forøvrigt virker denne Dans, hvori ogsaa Kvinderne deltage med stort Liv, ved sine maleriske Stillinger og Grupperinger, som et virkeligt Balletnummer. Det Samme er iøvrigt Tilfældet med den komiske „Hundedans", hvori Danserinderne efterligne en Hunds Gjøen. Et Par Boxere, forsynede med tykke Handsker, vække ved deres Smidighed og Færdighed almindeligt Bifald; ogsaa deres Landsmænd, som sidde leirede i Baggrunden, lønne hvert velrettet Stød med drønende Klapsalver. Interessant er Tilberedningen af Kava, Nationaldrikken. I deres Hjemstavn tygge de Skjønne Rødderne af den Peberplante, som anvendes dertil, men her blive de, til Ære for Civilisationen, knuste mellem to Stene, inden Rodtrevlerne, under jublende Sang, udtrækkes i Vandet.

Naar Kokosskaalen med den færdige Drik tømmes med et koket smilende „Skaal" ud mod Tilskuerne, er det jo ogsaa et Tegn paa en Belevenhed, man ikke havde ventet hos „vore Antipoder".

SAMOANERNE. Tilberedning af Kavadrikken.

Pengekatten

En Criminalhistorie af GREGOR CSIKY

Under Fløiten, Støien og Signalisering kjørte Toget langsomt ind paa den overdækkede Perron. Dørene bleve lukkede op, de Reisende steg ud, kun Hr. Csató rørte sig ikke af Pletten, og forgjæves tilbød et Bybud med lokkende Røst ham sin Assistance. Han saae fortvivlet ud ad Vinduet og lod sine endnu søvndrukne Øine glide udeltagende ud over Menneskemylret. Hans Halstørklæde var gaaet op, hans Frakke og Vest vare opknappede og hans Mund stod paa vid Gab, som om han ikke havde kunnet lukke den igjen, efter det forfærdede Udraab, han for lidt siden havde udstødt. Men efterhaanden kom Hr. Csató saa meget til sig selv igjen, at han sendte Bud efter Stationsforstanderen.

Denne indfandt sig hurtigt og saae med alt andet end venlige Blikke paa den velnærede og graahaarede Reisende, som lænede sig ud ad Coupévinduet. „Vær saa god at staa ud", sagde han strengt, „Toget gaaer ikke længere".

„Jeg viger ikke herfra, før vi have constateret Facta officielt og i Vidners Nærværelse", sagde han med fortvivlet Stemme.

„Hvilke Facta?" spurgte Stationsforstanderen vredt og forbauset.

„Man har plyndret mig", sagde Hr. Csató.

„Det er ikke Tilfældet!" udbrød Stationsforstanderen.

„Desværre er det Tilfældet", sagde Hr. Csató, idet han med febrilsk Iver befølte sin brede Ryg, „den er der ikke!"

„Hvad for noget?" spurgte Stationsforstanderen.

„Pengekatten", sagde Hr. Csató gispende. „Den er borte tilligemed de 10,000 Gylden, som laa i den."

„Hvor skulde den være bleven af?" spurgte Stationsforstanderen heftigt.

„Bare jeg vidste det?" sukkede den Bestjaalne. „Seer De, Hr. Stationsforstander, Pengene vare ikke mine egne, jeg skulde bringe min Godseier dem, og af Hensyn til min uplettede Ære kan jeg ikke forlade denne Coupé, inden der er optaget en Rapport og i Vidners Nærværelse over det stedfundne Tyveri. Vil De sende Bud efter en Politicommissair og to Vidner."

„Lad gaa", sagde Stationsforstanderen, der begyndte at blive nysgjerrig. „Jeg skal være det ene Vidne, og Controlleuren kan være det andet. Commissairen er ogsaa tilfældigt tilstede, fortæl altsaa hvad der er skeet."

Hr. Csató lænede sig endnu længere ud ad Coupévinduet og begyndte sin vigtige Tilstaaelse.

„Hvad er Deres Navn?" spurgte Commissairen.

„Mit Navn er Bernhard Csató og jeg er Embedsmand paa Hans Høivelbaarenhed Hr. Dionys Saraglyais Gods, og igaar Aftes —"

„Hvor gammel er De?" skreg Commissairen.

„St. Georgsdag blev jeg 56 Aar, og igaar Aftes —"

„Hvilken Religion tilhører De", vedblev Commissairen, som holdt sig til de gjængse Regler.

„Den romersk-catholske", sagde Hr. Csató, „men i min Hjemstavn Liget har vi ingen Kirke, og derfor pleier jeg engang imellem at gaa hen til den protestantiske Præst og spille Tarok."

„Er De gift eller ugift?" afbrød Commissairen Hr. Csatós Troesbekjendelse.

„Forrige Aar havde jeg Sølvbryllup og igaar Aftes —"

„Har De Børn?"

„Vort Ægteskab er ikke velsignet med Efterkommere", svarede Hr. Csató med et Suk.

„Det er mistænkeligt", sagde Commissairen strengt med et Blik paa de to lovlige Vidner, som uafbrudt hostede.

„Hvorfor er det mistænkeligt?" spurgte Hr. Csató forfærdet.

„Godt, bliv bare ved", sagde Commissairen i en barsk Tone, „hvad er det saa De savner?"

„Igaar Aftes", vedblev Hr. Csató med skjælvende Stemme, „modtog jeg et Telegram fra Hans Naade Godseieren om, at han ufortøvet skulde have 10,000 Gylden af Godskassen. Jeg sad just og spiste til Aften, da det var min Kones Navnedag, hun hedder nemlig Juliane."

„Det kommer ikke Sagen ved", udbrød Commissairen utaalmodig.

„Undskyld, det kommer rigtignok Sagen ved, for det skete medens vi spiste til Aften. Ved den tredie Ret kom Telegrammet og vi havde endnu tre Retter tilbage. Jeg kan altsaa godt sige, at Telegrammet faldt som en Bombe ned i Maden. Notaren udbragte allerede for fjerde Gang min Kones Skaal, vi klinkede, drak, og var meget fornøiede. Nu kommer Telegrammet, jeg læser det. Jeg vil selv overbringe de 10,000 Gylden,

sagde jeg til min Kone, for der er ogsaa Noget jeg skal tale med Hans Naade om. Godt, sagde min Kone, men pas paa dit Helbred og tab ikke Pengene. Du skal ikke være bange, mit Hjerte, sagde jeg, for vi lægger Pengene i en solid Pengekat af Læder og jeg spænder den om Livet paa mig. Men spænd ikke Remmen for stærkt, sagde min Kone, for Du har spist godt, og da Du er tyk, kan Du let faae et Tilfælde. Saa reiste vi os fra Bordet, og jeg og Kassereren og Controlleuren gik ind i det lille Kontor. Der stod det vældige Jernpengeskab. Selv Kassereren gaaer kun derind, naar han har faaet store Summer ind eller har store Udbetalinger, ellers arbeider han i det store Kontor."

„Kom nu bare ud af Kontoret og gaa videre", udbrød Commissairen ærgerlig.

„Det lader sig ikke gjøre, for der skete det."

„I det store eller det lille Kontor?"

„I det lille. Vi tog ti Tusindgylden-Sedler ud af Kassen og lagde dem sammenfoldede i Pengekattens store Taske; saa klædte jeg mig — med Tugt at melde — af og spændte Pengekatten paa den bare Krop, tog saa igjen mit Tøi paa, og vi gik ind til Gjæsterne. Lad dem endelig ikke forstyrre, sagde jeg, men jeg maa sige Farvel, for Toget gaaer om en halv Time. Lad os blot tømme et Glas paa en lykkelig Reise, sagde Notaren, som ikke lod nogen Leilighed til at udbringe en Skaal, undslippe sig. Vi skjænkede altsaa i Glassene."

„Drik nu Deres Glas ud og kjør videre!" brølede Politicommissairen rasende.

„Vi tømte vore Glas, jeg kyssede min Kone, trykkede Gjæsternes Hænder, lod spænde for og kjørte til Stationen. Castellanen og to herskabelige Skrivere fulgte med, de sang hele Veien, for at holde Røverne borte. Paa Stationen raadede Castellanen mig til at tage en separat Sove-Coupé, da jeg saa ikke vilde være udsat for at komme i Berøring med Tyve. Den ene Skriver gik strax hen til Kassen for at tage Billet, den anden bar min Reisetaske, saa hjalp de mig begge ind i Coupeen og ønskede mig en lykkelig Reise. Castellanen raabte endnu efter mig, at jeg skulde passe paa „det Paagjeldende" — han turde ikke nævne Pengekatten i saa mange Menneskers Nærværelse — Conducteuren smækkede Døren i, man ringede for tredie Gang og vi kjørte afsted."

„Gudskelov, at De endelig kom afsted", udbrød Politicommissairen utaalmodig.

„Det Samme tænkte jeg", sagde Hr. Csató melankolsk, „og efterat have gjort mig det mageligt i Coupeen faldt jeg isøvn. Da jeg, ved Ankomsten hertil, vaagnede, følte jeg efter min Pengekat og gjorde den skrækkelige Opdagelse, at den var stjaalet fra mig."

„Naar faldt De isøvn!" spurgte Stationsforstanderen.

„Det maa have været lige i Begyndelsen af Reisen."

„Hvoraf slutter De det?"

„Fordi jeg ikke har hørt Navnene paa Stationerne."

„Vaagnede De slet ikke underveis?"

„Det kan jeg ikke mindes."

„Har De ikke lagt Mærke til, at Nogen har forstyrret Dem i Deres Søvn?"

„Nei — jo — jeg havde engang en Fornemmelse, som om det trak ind i Coupeen."

„Hvor kom den Træk fra?"

„Den kom vist fra det aabne Vindue."

„Hvorfor lukkede De da ikke Vinduet, naar De ikke holder af Træk?"

„Jeg kan ikke rigtig komme paa det, og Castellanen og de to Skrivere kan ogsaa bevidne, at jeg lukkede begge Vinduer og trak Gardinerne for. Og da jeg kom hertil var begge Vinduer endnu lukkede og Gardinerne trukne for."

„Hvor kom da den Træk fra?"

„Det maa have været i det Øieblik, da Røveren lukkede Døren op."

Politicommissairen stirrede forbauset op i Luften, som om han vilde finde Gaadens Løsning der. Imens gjennemrodede Hr. Csató i Forening med de to lovlige Vidner sine Lommer og sin Kuffert, klædte sig af og paa, løftede Puderne op og krøb ind under Sæderne. Men Alt var forgjæves. Endelig spurgte Politicommissairen: „Hvem har De Mistanke til?"

„Du milde Gud! Jeg har ikke Mistanke til Nogen. Vinduerne vare ubeskadigede og Conducteuren lod Ingen komme ind i Coupeen."

„Jeg har ham!" udbrød Politicommissairen høitideligt, „Conducteuren er Tyven."

„Umuligt!" udbrød Stationsforstanderen.

„Naar Talen er om stjaalne Penge, saa er Ingenting umuligt", sagde Politicommissairen med sagkyndig Autoritet. „Lad os faae fat i Manden."

Han var let at faae fat i, den mistænkelige Conducteur stod udenfor den næste Coupé: en dødelig Bleghed viste sig paa hans Ansigt, da han hørte sit Navn udtale af Retfærdighedens Haandlanger.

„Hvor er de stjaaalne 10,000 Gylden?" spurgte Commissairen og greb den Anklagede i Brystet.

„Det veed jeg sandelig ikke", sagde den skjælvende Conducteur, idet hans Tænder klapprede og han rystede i Knæerne, „jeg er uskyldig."

„Det kan enhver Tyveknegt sige", bemærkede Commissairen med bitter Philosophi. „I Cachotten med ham. Resten skal Dommeren nok besørge."

„Men, Hr. Commissair", indvendte Stationsforstanderen, „denne Mands Opførsel har altid været mønsterværdig —"

„Naar det gjelder Penge, saa existerer der ikke noget Mønsterværdigt", sagde Commissairen med overlegen Værdighed. „Afsted!"

„Vil De ikke være saa god først at underskrive Protokollen, før stiger jeg ikke ud af Coupeen", sagde Hr. Csató ud ad Vinduet.

Der gik pludselig et Lys op for Commissairen. Med den ene Haand holdt han Conducteuren ved Kraven og med den anden trak han uden videre Hr. Csató ud af Coupeen, saa at den velnærede Mand paa Grund af det store og uventede Spring nær var gaaet paa Hovedet, saa tog han ogsaa ham ved Kraven, idet han sagde: „De maa ogsaa følge med!"

„Godt, men slip min Krave", svarede Hr. Csató, der var ikke lidt forbløffet over denne Vending.

„Tyven holder man ved Kraven."

„Jeg er ingen Tyv!"

„Det maa Dommeren afgjøre."

„Men man har jo bestjaalet mig!"

„Var det Deres Penge eller en Andens?"

„Min Godseiers."

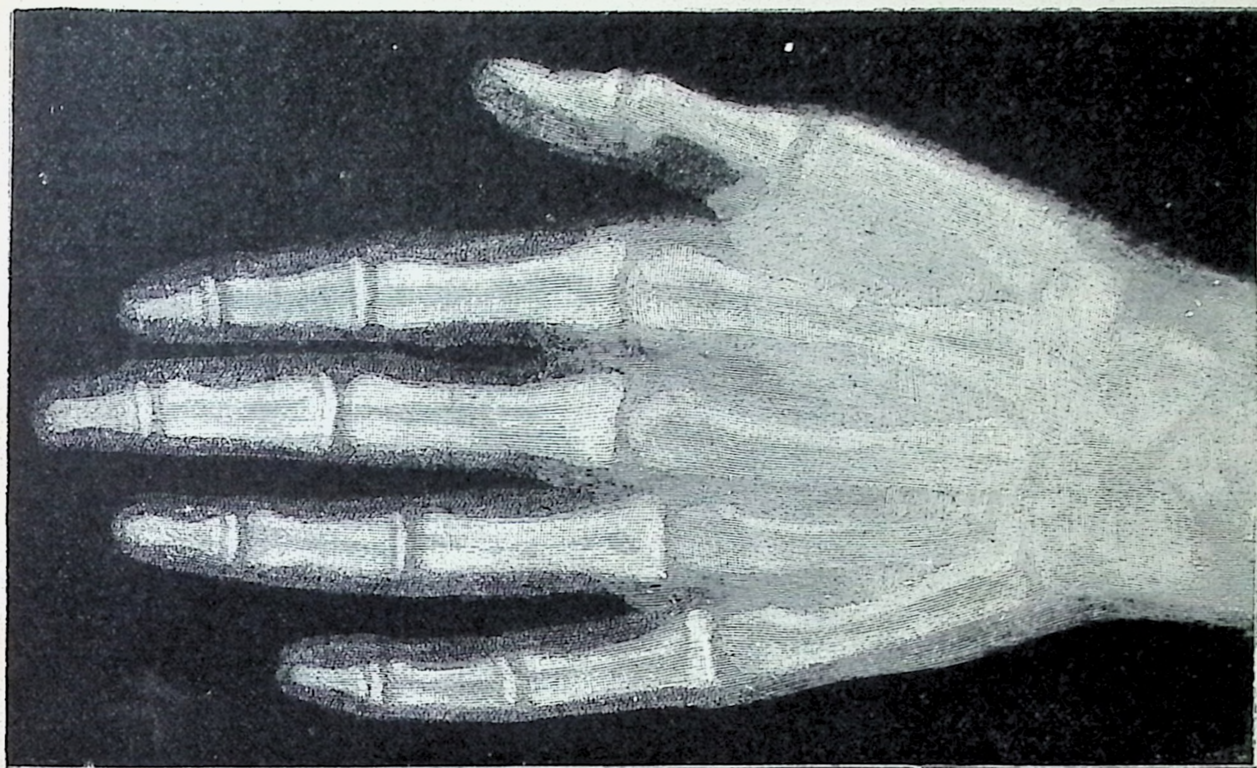
„Naar det gjelder Penge, saa er Enhver, der kan faae Fingre i dem, en Tyv. Altsaa afsted med Jer, hen til Dommeren!"

Dommeren, Matthias Heveder, var en meget skarpsindig Criminalist og en svoren Tilhænger af den ny juridiske Skole. I Alt handlede han efter Principer. Som en stor Eklektiker benyttede han de videnskabelige Resultater i hele den udenlandske Theori og Praxis, idet han, ligesom Bien, af Alt udsøgte det Bedste og Nyttigste, og han lignede ogsaa dette flittige Dyr deri, at han var forsynet med en mægtig satirisk Brodd. Med et selvbevidst Smil pleiede han at sige: Franskmændene have kun drevet det til, at de ved alle hemmelighedsfulde Forbrydelser gaa ud fra det Princip: „*Cherchez la femme!*" Jeg gaaer endnu videre og siger: „Find Fruentimmeret! Og jeg skal finde hende", endte han triumpherende, „hidtil har jeg jo altid fundet hende." ... Csatósagen elektriserede Hr. Heveder og han samlede al sin Forsigtighed og Snedighed, for paa en tilfredsstillende Maade at løse denne *cause célèbre*. Det første Skridt, han gjorde, var at anbringe de to mistænkelige Individer, Csató og Conducteuren, i Eneceller, forat de hverken skulde komme i Berøring med hinanden eller med Yderverdenen. Forgjæves bønfaldt Csató med foldede Hænder Dommeren om, at man ialtfald vilde underrette hans Godseier om Sagen, da Hans Naade sikkert med Utalmodighed ventede paa de 10,000 Gylden og maatte tro det Værste, naar han ikke hørte et Ord. Men Dommeren var ubønhørlig og haanede Delinkventen paa det Ubarmhjertigste. „Jeg har det", udbrød Hr. Heveder, „her har nok et Fruentimmer sin Haand med i Spillet! Af de to mistænkelige Individer er den Skyldige sikkert Den, der staaer i Forbindelse med et Fruentimmer. Den ene af Misdæderne, Bernhard Csató, er, som det fremgaaer af hans Tilstaaelse, gift. Jeg har allerede ad telegraphisk Vei sørget for, at Konen, uden at vække Opsigt og med største Skaansomhed, ufortøvet arresteres og føres hertil; imorgen vil hun være her. Da Conducteuren ikke er gift, maa vi udspionere, om han har en Kjæreste, og har vi først fundet de to Fruentimmer, har vi ogsaa Nøglen til Gaaden."

Han studerede først Telegrammerne, som vare indløbne fra samtlige Stationer paa Togstrækningen og som meddelte de afholdte Forhør. I de fleste fandt han Ingenting, men to Telegrammer vakte hele hans Opmærksomhed.

Ifølge det ene havde Banevogteren i den forløbne Nat, i samme Øieblik, Toget brusede forbi hans Station, seet, hvordan en kvindelig Haand blev stukken ud fra en anden Klasses Coupé og lod en Gjenstand falde til Jorden. Banevogteren havde rigtignok, efterat Toget var faret forbi, af Nysgjerrighed ledt efter den paagjeldende Gjenstand, men i Mørket ikke kunnet finde Noget. Det andet Telegram fra en anden Banevogter lød endnu mere mistænkeligt. Denne saae, at i den forløbne Nat, netop som Toget med fuld Fart susede forbi ham, stod Conducteuren paa Gangbrædtet og talte med en Dame, der lænede sig ud ad Vinduet i en tredie Klasses Coupé; kun kunde han ikke skjelne, om Conducteuren stak Noget til Damen eller hun Noget til ham.

„Her har vi Fruentimmeret, ja, jeg kan godt sige, her er Fruentimmerne!" sagde Hr. Heveder. „Sagen er jo klar. Enten er Conducteuren eller Csató den skyldige; har den Første stjaalet Pengene, saa er det ubekjendte Fruentimmer, som han talte med ved Vinduet i en tredie Klasses Coupé, hans Medskyldige. Den hemmelighedsfulde Bevægelse, Vogteren melder, bestod sikkert deri, at hun dengang leverede Kjæresten de stjaalne Penge. Jeg maa derfor komme paa Spor efter hende, og saa har jeg fundet Fruentimmeret! Eller Csató er den Skyldige!" og her gav Hr. Heveder et glimrende Bevis paa sit psychologiske Skarpblik. Det var soleklart, at Csató, der jo ikke saa let kunde løbe sin Vei med de 10,000 Gylden, fordi han vidste, at man vilde faae fat paa ham og sætte ham fast, havde arrangeret Sagen saaledes, at han havde givet Pengene til sin Elskerinde og, idet han anstillede sig bestjaalen, derved bortledede enhver Skygge af Mistanke fra sig selv. „I dette Tilfælde er det Fruentimmer, som efter Banevogterens Iagttagelse stak Haanden ud ad Vinduet og lod en Gjenstand falde til Jorden, hans Medskyldige. Denne Gjenstand var virkelig den tømte Pengekat, som man ved et rent Tilfælde ikke har fundet?" Endelig var en tredie Mulighed ikke udelukket, nemlig at Hr. Csatós Kone var Ophavet til Tyveriet, i hvilket Tilfælde de to andre Kvinder rigtignok ikke spillede nogen Rolle eller ialtfald kun en underordnet i det forbryderiske Drama. Men hvorledes det nu end forholdt sig, saa vilde han snart

FOTOGRAFIER TAGNE VED HJÆLP AF DE RÖNTGENSKE STRAALER AF PROFESSORERNE EDER OG VALENTA I WIEN.

faae Fingre i dem alle tre, og en af dem maa absolut være den rette!

Dommeren tog først Conducteuren for; uden nogensomhelst Indledning rettede han følgende Spørgsmaal til ham: „Hvor boer Deres Kjæreste?“ Fra sin mangeaarige Praxis vidste han, at man ved et pludseligt Flankeangreb lettest forvirrer de haardnakkede Forbrydere. Hans List lykkedes ogsaa, da den forbløffede Forbryder blev ildrød og ikke alene røbede sin Tilbeders Bopæl men ogsaa hendes Navn og Stilling i Samfundet. Hun hed Lotti og var Stuepige hos Hr. Adolf Rosenstock i Dob-utcza i Pest.

„Jeg veed tilstrækkeligt, De kan gaa tilbage til Arresten“, sagde Dommeren med et triumpherende Smil og gav saa strax Ordre til at arrestere Frøken Lotti og grundigt undersøge alle hendes Gjemmer.

Kort efter stod den dødeligt forskrækkede unge Pige, under Ledsagelse af en Betjent, for Dommeren. Den offentlige Sikkerheds Vogter meldte pligtskyldig, at han havde foretaget Husundersøgelse hos Delinkventinden og i hendes Kommode fundet 7 Gylden 25 Kreuzer, hvilken Sum han havde beslaglagt.

„Godt!“ sagde Dommeren, „De kan gaa!“ Idet han derpaa henvendte sig til den rystende Lotti og saae gjennemborende paa hende, spurgte han strengt: „Hvor er Resten?“

„Hvilken Rest?“ spurgte Frøken Lotti grædende.

„De 9992 Gylden 75 Kreuzer!“ sagde Dommeren barsk.

„Naadig Herre, det kjender jeg ikke til“, udbrød Frøken Lotti bittert hulkende.

„De vil altsaa ikke tilstaa? Naa, saa vil jeg hjælpe lidt paa Deres Hukommelse: hvor kom De fra imorges tidlig?“

„Fra min Fødeby, jeg havde besøgt min Fader.“

„Og hvad var det, De inat talte med Conducteuren om?“

„Aa Gud!“ jamrede Frøken Lotti og holdt Hænderne for Ansigtet.

„Jeg veed Alting“, sagde Dommeren med ubarmhjertig Strenghed.

„Naadig Herre, det er ikke min Skyld“, udbrød Lotti høit hulkende. „Han har saa længe gaaet og smidsket for mig, og han lovede, at ville gifte mig.“

„Og hvor har De gjort af Pengene?“

„Hvilke Penge?“

„De stjaalne Penge“, tordnede Dommeren.

„Gud fri mig, har han ogsaa stjaalet! Og til mig sagde han, at han havde sparet lidt sammen af sine Drikkepenge, og at han vilde holde Bryllup, saasnart han havde 100 Gylden.“

„Det er ikke det Talen er om, mig narrer De ikke!“ udbrød Dommeren rasende, „hvor er de 10,000 Gylden?“

„Jeg er uskyldig!“ udbrød Lotti og vred sine Hænder. „Jeg talte kun ud ad Vinduet med Conducteuren.“

„Og hvad var det, han stak Dem i Haanden?“

„Et Kirsebær!“

„Vi faae at se, om det ogsaa imorgen er et Kirsebær! Sæt hende foreløbigt ind i Arresten . . . Lad os nu engang se paa den anden Inculpat; lad Csató komme ind!“

„Forbryderen“ Hr. Csató var helt til Rotterne, da man førte ham frem for Dommeren. Efter sin sædvanlige Methode gjorde Denne ham det snigmorderiske Spørgsmaal: „Hvem er det, De staaer i Forhold til?“

„I Forhold?“ udbrød Csató, lamslaaet af Forfærdelse. „Hvilket Forhold?“

„Et Kjærlighedsforhold!“

„Et Kjærlighedsforhold! Forfærdelig! Hvis min Kone hørte det!“

„Hun skal nok faae det at vide!“

„Det manglede bare!“

„Men naar De vil sige mig Navnet paa Deres Elskerinde, saa lover jeg, at Deres Kone aldrig skal faae Noget at vide derom!“

„Jeg elsker kun min Kone og forstaaer ikke Deres Spørgsmaal!“

„Det er dog en forstokket Skurk!“ mumlede Dommeren ærgerlig. „Denne udspekulerede Tyveknegt faaer jeg ikke saa let Krammet paa som paa den uerfarne Conducteur! Naa, vi skal nok faae Dig mør!“ Og Hr. Heveder gav Ordre til, at den Anklagedes Kone skulde arresteres og føres for Retten.

Fru Csató var en meget resolut Dame, udrustet med vægtige Næver, en skarp Tunge og kraftige Lunger. Da hun blev ført frem for Dommeren, udgjød hun en ikke blid Strøm af Ord over hans Hoved: om man da levede i Rusland? Hvordan man kunde falde paa at behandle en hæderlig Kvinde saaledes? Og mere af samme Slags.

Dommeren svarede med de Ord: „Vær saa god at tage Plads! De maa være forberedt paa det Værste. Man bedrager Dem!“

„Hvad?“ raabte Damen: „Bedrager man mig?“

„Ja, De er skammeligt ført bag Lyset, ovenikjøbet af Deres Mand, der staaer i Forhold til et berygtet Fruentimmer.“

„Det er umuligt!“ udbrød den 50-aarige Dame. „Forrige Aar havde vi Sølvbryllup. Umuligt!“

„Det er desværre Tilfældet. Deres Mand er ovenikjøbet igaar flygtet med sin Elskerinde til Udlandet, idet han tog 10,000 Gylden med, som han skulde have leveret til sin Godseier“, sagde Dommeren med Eftertryk.

„Med 10,000 Gylden? Dem har han jo slet ikke taget med!“

„Hvad for noget?“ udbrød Heveder forbauset.

„Han lod Pengene blive liggende i det lille Contor. Han havde drukket lidt vel meget og i

Skyndsomheden glemt at spænde Pengekatten om sig, idet han levede i den Tro, at han allerede havde gjort det. Kassereren opdagede det allerede den næste Dag og telegrapherede strax til Godseieren."

„Det er umuligt!" udbrød Dommeren høist bestyrtet.

„De kan jo forhøre Dem hos Godseieren selv, naar De ikke vil tro mig!" udbrød den værdige Dame krænket.

Med den Skarpsindighed, der er et Særkjende hos store Aander, indsaae Dommeren øieblikkelig, at han uden Grund havde mistænkt de to Anklagede og deres Damer. Men for en Forsigtigheds Skyld telegrapherede han til Dionys Saraglyai og bad ham om Oplysning. Det kort efter indløbne Svar bekræftede fuldstændigt Fru Csatós Udsagn, og Hr. Heveder var under disse Omstændigheder nødsaget til at sætte samtlige Anklagede paa fri Fod.

„Mit System har glimrende bestaaet sin Prøve", mumlede Dommeren og gned sig tilfreds i Hænderne. „Søg Fruentimmeret", sige Franskmændene; men jeg siger: „Find Fruentimmeret!" Vi fandt Fruentimmeret og har derved ogsaa strax fundet Nøglen til den mystiske Forbrydelse!" . . . .

(Fra Ungarsk ved AL. S.)

Faderen (alvorlig): Har Du spurgt Mo'er, om Du maatte faae det Æble?
Lille Hans (tre Aar gammel): Ja, Fa'er.
Faderen: Er det nu ogsaa sandt? Jeg vil spørge Mo'er ad, og siger hun, at Du ikke har spurgt hende, saa faaer Du Bank, fordi Du har lavet en Historie. Spurgte Du saa Mo'er om det?
Lille Hans: Jo, Fa'er, det gjorde jeg. (En Pause). Men hun sagde nei.

Smith hadede Brown. Jones var formodentlig ikke Perleven med nogen af dem. En Dag kom Jones hen til Brown og sagde:

„Har De hørt det Puds, Drengene forleden Dag spillede Smith?"

„Nei; men" — ivrigt — „hvad var det?"

„Smith fik sendt en stor Pakke, indsvøbt i Papir. Da han tog det første Stykke Papir af, fandt han et andet, og da han havde taget det af, et nyt, og saadan blev det ved, indtil han havde en hel Bunke Papir. Inde i det sidste Stykke Papir laa en lille Æske, og hvad troer De, der var i den?"

„Det veed jeg saamænd ikke; ingenting?"

„Nei; en Grisehale."

„En Grisehale!"

„Ja, og jeg veed, hvor den kom fra. Ja, og det gjør De ogsaa, Skurk!"

„Nei, jeg gjør ikke; hvor fra?"

„En Gris!"

Folk siger, at Jones aldrig var sluppet levende derfra, hvis han ikke havde været saa let til Bens.

X-Straalerne

Dr. WILHELM RÖNTGEN,
Professor i Würzburg; født 1845

I Tilslutning til vor Artikel i forrige Hefte bringe vi et Portrait af *X*-Straalernes Opdager, Prof. Röntgen, og to Gjengivelser efter Fotografier, der, i Sammenligning med de tidligere fremkomne, vise et betydeligt Fremskridt i Fotograferingen af det Usynlige.

De skyldes Directeuren for den k. k. Læreog Forsøgsanstalt for Fotografi etc. i Wien, Prof. Eder, og hans Assistent, Prof. Valenta, to Autoriteter paa Fotografiens Omraade. De benyttede dertil Plöckerske Glasrør, som ved Hjælp af en Kahlbaumsk Kvægsølvluftpompe bleve evacuerede, indtil den indledede Gnist fra et Ruhmkorffsk Inductionsapparat viste det Craokes'ske Fluorescenzfænomen. Gjenstanden, der skal fotograferes, Haand eller Fod, lægges paa en lukket Trækasse, som indeholder den fotografiske Plade, og bliver i to, tre Timer udsat for Belysning af de Röntgen'ske Straaler, hvorved Negativbilledet fremkommer paa Pladen. Paa de Eder-Valenta'ske Fotografier, som i Modsætning til de tidligere skyggeagtige synes helt plastiske, ligge Knoglerne tilsyneladende løse op til hinanden, fordi nemlig de Muskel- og Bruskdele, som forbinder dem, ere let gjennemtrængelige for Straalerne. Selv Haandrodens Skelet sees tydeligt. Det maa bemærkes, at Haanden — af et Lig — var injiceret med den Teichmann'ske Masse, en Blanding af Kridt, Zinnober og Petroleum. Særlig mærkeligt er det hidtil ikke iagttagne Fænomen,

at stærke Muskelsener markere sig skyggeagtigt men dog tydeligt fremtrædende. Ved meget lang Belysning forsvinde alle de Knoglerne omgivende Kjøddele, Blodkar, Muskel- og Bruskpartier, og der fremkommer en uhyggelig naturtro Skelethaand. Fodskelettet viser ogsaa tydeligt Taaknoglernes Forkrøblinger, især den lille Taaes, som fremkaldes ved Brugen af for snevert Fodtøi.

Chemikeren, Dr. Fritz Giesel i Braunschweig, der allerede har vundet et Navn ved sine Fotografier i naturlige Farver, har ogsaa beskjæftiget sig med de gaadefulde Straaler og opnaaet overraskende Resultater. Han fotograferede saaledes en død Kanariefugl, af hvis Fjerbeklædning der ikke er Spor tilbage paa Billedet, Bløddelene staa skyggeagtigt svagt, men Skelettet aftegner sig mørkt og skarpt. Denne Skarphed opnaaede Fotografen derved, at han ikke lagde Pladen i en Trækassette men svøbte den ind i sort Papir og befæstede saa Fuglen paa dette. Expositionen varede i 20 Minuter.

Man haaber forøvrigt, at det ved en tilsvarende Forbedring af Vacuumrørene skal lykkes at afkorte den altfor lange og trættende Belysningsvarighed, hvilket jo vilde være af stor Vigtighed, især for den medicinske Praxis.

I det sidste Møde i Videnskabernes Academi i Paris meddelte den berømte Chirury Lannelongue om de glimrende diagnostiske Resultater, han havde opnaaet ved Fotografering med Röntgen'ske Straaler. Det er lykkedes ham ved Fotografier af denne Art med Sikkerhed at kjende Forskjel paa to Knokkel-Sygdomme, der i deres Symptomer frembyde stor Lighed med hinanden, og med Bestemthed at konstatere Knokkel-Tuberkulose.

I Anledning af den Röntgen'ske Opdagelse er der den 22. Januar i Berlin stiftet en videnskabelig fotografisk Forening, som allerede tæller 400 Medlemmer, hvoraf mange indenfor Berlin. Af de sidste kan nævnes Prof. Wiedemann i Erlangen, Prof. Weber, Prof. Ebert i Kiel, Dr. Hugo Kaiser, Dr. C. Lohse i Postdam og Prof. Kohlrausch i Hannover. Foreningen vil ikke alene dyrke Fotografien men ogsaa beslægtede Omraader af Lysets Fysik. Den foreløbige Bestyrelse bestaaer af Dr. H. W. Vogel, Prof. Dr. Goldstein og Astronomen Archenhold. Oplysninger om Foreningen gives af Fr. Domke, Assistent ved den techniske Høiskoles photochemiske Laboratorium i Berlin.

Aforismer

Mænd sorge over det, de have mistet — Kvinder over det, de have faaet.

En Løgn er ligesom en Kat, den kommer aldrig til Dig i lige Linie.

Naturen er en god Moder, Den havde ikke Raad til at gjøre os fuldkomne, derfor gjorde den os blinde for vore Feil.

Vogt Dig for Manden med de halvt lukkede Øine — han drømmer ikke.

Naar jeg seer en virkelig smuk Kvinde optaget af „Kvindens Rettigheder", saa har jeg den største Lyst til at tage Hatten af og gaa med i Toget.

En livlig Phantasi er ligesom visse Glas, der paa Afstand faae Gjenstande til at se dobbelt saa store ud, og nærved halvt saa store, som de i Virkeligheden ere.

Smiger er ligesom Eau de Cologne, den skal lugtes til, ikke tages ind.

Sladder er ligesom en Gedebams, hvis Du ikke kan slaa den ihjel med det første Slag, gjør Du bedst i slet ikke at slaa efter den.

Hvor latterligt er det, bestandig at være paa Jagt efter Ro og Fred.

Love ere ikke et Værk af Retfærdighed men af Nødvendighed.

Den, som ikke kan finde nogen Dyd i det menneskelige Hjerte, har aabenbart givet os et tro Billede af sit eget.

Josh Billings.

Frans Hals:

AMMEN OG BARNET

Berliner-Galleriet

P. Petersens Bogtrykkeri

I ATELIERET

Modeller

AF

CARL CARLSEN

Skal De virkelig ha'e levende Mennesker til at sidde for Dem? Guj, jeg troede, at De saadan tog det efter Phantasien. Men naturligvis — en anden En har jo inte saadan Forstand paa de Dele, men saa megen Forstand har jeg dog, at dette rigtige Aaljemaleri, det er Kaanst — naar man saadan kiger gjennem Haanden . . . Og saa er det jo holdbart — ikke sandt, Hr. —, det kan jo vaskes?

„Siig mig nu engang Hr. —, saadan lige ud af Posen, hvor meget skulde det koste at faae Peddersen malet saadan i hvad man kalder for Brststykke? . . . 50 Kr., siger De? . . . Ja, det veed Gud, det er saamænd inte for meget, for Kaansten den skal jo betales, og jeg vilde saamænd heller inte betænke mig paa det, hvis det stod til mig. Men det er jo inte saadan, nei, det er det virkelig inte, for Kaanstnerne skal jo leve, og en anden En skal jo ogsaa leve. Er det inte sandt?"

Omtrent i saadanne Ord skete Introduktionen til Samarbeidet med En af mine første Modeller. Jeg var den Gang 20 Aar og syntes, at det var meget godt at faae en Bestilling paa et Portrait til 50 Kr. Imidlertid maa man ingenlunde tro, at man kommer sovende til sin Lykke som Portraitmaler, thi rent bortseet fra Arbeidet er maaske ingen Gren af Kunsten i den Grad udsat for en indgaaende og i mange Tilfælde knusende Kritik, ofte udøvet af en hel Familie paa een Gang, der kommer anstigende for at se en kjær Paarørendes dyrebare Træk forevigede. Snart er Haaret udmærket men Næsen for stor, snart finder man ikke den Dyrebares Udtryk elskeligt nok, og sommetider kan man ikke forsone sig med, at Ansigtet er sort paa den ene Side, og vil paa ingen Maade tage imod den naturlige Forklaring, at det Sorte er Skygge.

Saadan husker jeg, at jeg engang malede en meget korpulent Dame for den høie Pris af 100 Kr. Hele Huset knagede, naar hun kom anstigende. Med smaa Udbrud som af en 18-aarig Ungmø og kokette Bevægelser med den nederste Del af Ryggen vimsede hun hen til mit knuste Speil, hvor hun gjorde grand toilette, en Proces, der tog megen Tid, da hun aldrig kunde faae Kappen til at sidde forførerisk nok paa det med Haarvox indsmurte Hoved. Derefter ordnede hun med sin fede, ringbesatte Haand Folderne paa sin gamle, knækkede Silkekjole og lod sig saa falde ned i min skrøbelige Lænestol, der sukkede under Vægten.

Omsider blev Billedet færdigt men til hendes store Utilfredshed, da det var „klattet", hvormed hun mente de høie Glanslys paa Pande og Næse. Jeg sendte Portraitet til hende med en haandfast Mand, der fik strengt Paalæg om ikke

at aflevere det uden at faae Betaling. Han kom tilbage med den Besked, at hun ikke vilde modtage det, da det var klattet.

Saa fik jeg en lys Ide. Med en Barberkniv skrabede jeg det ganske glat som et Speil, sendte det atter afsted, og et Kvarter senere kom Budet tilbage med Penge og med den Besked, at nu var det brillant.

Fornøielsen ved at være Maler er saaledes ikke altid ublandet. En Figurmaler er jo altid mere eller mindre afhængig af sine Modeller, der ingenlunde altid ere lette at komme ud af det med. Men det vilde dog være Synd at negte, at der ogsaa af og til indtræffer oplivende Episoder, der tildels holde En skadesløs for de Ærgrelser, man har.

Sammen med en Ven havde jeg engang sat mig for at male nogle Studiehoveder. Vi vare kun Begyndere, og med ung Begeistring glædede vi os til at frembringe noget Udmærket. I Forhaabningsholms Allé havde jeg et Værelse, som nok kunde gjelde for Atelier, men nu gjaldt det om at faae fat i en Model, en gammel Mand eller Kone med et malerisk Ansigt.

En Vintereftermiddag travede vi da ud sammen paa Modeljagt. Det var allerede mørkt, og for at faae Kig paa et brugeligt Ansigt holdt vi os i Nærheden af de tændte Gaslygter. Naar vi da havde faaet Øie paa en Person, som syntes os lovende, listede vi os som Katte efter Vedkommende, ofte til ikke ringe Bestyrtelse for Byttet. Flere Gange reddede Personer sig ved en ilsom Flugt, nogle bad os med vrede Ord passe os selv, og en gammel Mand, hvem vi antastede, blev, da han havde hørt, hvad der var vor Hensigt, aldeles rasende og fortalte os, at han dog ikke skulde have Noget af at blive stillet ud til Grin i Udhængsskabene paa Gaden. Omsider fik vi dog fat i en virkelig charakteristisk gammel Kone, som lovede os at stille næste Dags Formiddag for at sidde for os.

Næste Formiddag kom, og præcis paa Slaget ringede det ogsaa paa Dørklokken. Men til vor store Forbauselse træder en helt anden Madam, som forresten var Jomfru, ind ad Døren. Hun holdt et sammenlagt Tørklæde i Haanden og spurgte, om det ikke var os, der skulde male en Kone, „ja, for seer De, den anden Kone kunde ikke komme og saa sendte hun mig, hvis jeg anstod Dem.“

Nu vare vi ærlig talt ikke videre henrykte over Byttet, thi medens den anden Kone var stor og anseelig og havde et charakteristisk Ansigt, var denne lille og tør med et intetsigende og flout Ansigt. Vi bestemte os imidlertid, efter at have holdt et kort Krigsraad, til at tage tiltakke, og meddelte hende dette. Hun blev imidlertid staaende med et noget genert Udtryk, og først efter gjentagne Forespørgsler om, hvad der var iveien, sagde hun; „Ja undskyld, men det skulde da vel inte være nøgen?“ Da dette var besvaret med et leende „Nei, Vorherre bevares,“ fik hun Overtøiet af og blev placeret, stadig med det sammenlagte Tørklæde i Haanden. Vi malede væk, passiarende indbyrdes og med Jomfru Hansen, som hun hed. Ind imellem gav vi os til at synge, bl. a. „Husker Du i Høst.“ Da vi havde sunget Sangen til Ende, tager Jomfru Hansen paa at smile paa en lidt genert Maade og med et saa pudsigt Udtryk i Ansigtet, at min Ven og jeg brast i Latter. Da Latteren var stilnet af, spurgte vi: „Men hvad er der dog i Veien, Jomfru Hansen?“ „Aa, De veed jo ikke, hvad jeg hedder.“ „Nei, hvad hedder De da?“ „Aa, jeg hedder Karen“ — udtalt smægtende med æ-Lyd af den 56—57 aarige Ungmø.

DEN KORPULENTE DAME

Da vi havde malet Jomfru Hansen, begyndte jeg at tænke paa et Billede med Motiv. Det skulde naturligvis være Noget, som kunde gjøre sig, men hvad Resultatet af mine Speculationer blev, husker jeg ikke mere i Enkelthederne. Kun veed jeg, at det skulde være et Motiv fra en Circus, og jeg havde tænkt mig Noget med en Berider, der i Vrede skynder paa Primadonnaen, som skal ind paa Scenen.

Imidlertid fik jeg leiet i en Maskeradegarderobe nogle usle elendige Pjalter, og saa gjaldt det om at finde en Model til Berideren. Ude i en af Nørrebros Sidegader fik jeg efter Anvisning fat i en saadan. Han var Kammerjæger af Profession og en meget vigtig Person, der lod mig vide, at det var en stor Naade, at han vilde sidde

Model for mig. For en klækkelig Betaling nedlod han sig dog dertil.

Da han saa kom til mig, var han meget kammeratlig. Jeg begyndte at forklare ham min Tanke med Billedet. „Naa saaledes“, var hans Svar, og førend jeg var færdig med mit Foredrag, var han allerede henne i den anden Ende af Værelset med et:

„Lad De mig bare klare den. Jeg er med paa Situationen.“

Her halede han op i dette skrækkelige Trikot, som stadig sank ned om ham, gik derefter med hurtige Skridt frem i Værelsets Midte, stillede sig i en truende Positur paa sine ikke ganske feilfri, tynde trikotklædte Ben, strakte den ene Haand truende frem og sagde, stadig fegtende med Armen som mod en tænkt Modstander:

„Naa, saa det er Dig, Din Tyveknegt! Du trænger nok svært til at blive pillet lidt under Vingerne! Hva', sagde Du Noget? . . . Hva' behager? . . . Saa—aa . . . Aa, kom nu ikke med den Paraply, som det regner igjennem . . . Naa, Høistærede, hvad mener De om den? . . . Din Tyveknegt — hvadbehager, Høistærede? . . . Jeg skal Fa'elyneme konfirmere Dig, Din Hundehvalp! Du skal nok komme til at neie Dig, mit Lam . . .. Sagde De Noget, Høistærede?“

Efter et Par Minuters Forløb var Hr. Kammerjægeren træt, rettede sig og pustede. „Vil De hellere have en anden Stilling, kan De saa godt faae det“, sagde han, kilede atter hen i Krogen, styrtede paany løs paa sin tænkte Modstander og gav ham en lignende Overhaling, uden at dog denne Stilling var synderlig forskjellig fra den første.

Jeg blev imidlertid nerveus af denne støiende Fyr, og da jeg egentlig ikke var klar over Billedets Motiv, gik otte Dage hen uden noget Resultat. Saa bad han om Penge for den forløbne Tid, dem fik han, og væk var og blev han. Med Billedet blev det aldrig til Noget.

„. . . DET SKULDE DA VEL INTE VÆRE NØGEN?“

Samme Fyr var naturligvis fuld af Historier, og en af dem var ganske pudsig. Han havde en tynd Stok med sig, og en Dag viste han mig, at Stokken var en Kaardestok. Jeg spurgte ham, om det var tilladt at bære saadanne skjulte Vaaben. „Nei“, svarede han, „men seer De, den hører med til min Forretning. Saadan kommer jeg en Gang ud paa Landet, og der er der saadan en Birkedommer eller Aksistent eller saadan en Rad, der faaer Kig paa denne her Indretning.

— Veed De ikke, siger han, at det er forbudt at bære den Slags skjulte Vaaben?

— Jo, Hr. Aksistent, siger saa jeg, men seer De, den hører med til min Forretning.

— Saa—aa?

— Ja—a. Jo, seer De, naar jeg nu kommer til saadan et Rottehul eller Musehul, saa jager jeg bare denne her lige durk ind i Hullet, ligesaa langt jeg kan komme, og seer De, saa hænder det jo sjeldent, at der ikke hænger en Rotte eller Mus paa.

Se den kunde jo Aksistenten ikke give igjen paa.“

Engang havde jeg en Kone fra Vartov til Model. Hun stillede i en Dragt fra Landet, hvor hun havde været i sine unge Dage, og hver Gang hun efter et Hvil paany skulde sætte sig i Stilling for mig, foretog hun en for mig aldeles ubegribelig, langsom Dreining med Hovedet, næsten som hun skulde dreie det af Led, hvorpaa hun sagde „saa“, for at antyde, at nu var Stillingen som den skulde være.

Jeg spurgte hende, hvorfor hun gjorde den Bevægelse. Og med et overlegent Smil sagde hun:

„Troer De, det er første Gang, jeg bliver malet? De kan vel nok forstaa, at jeg maa ha'e Punktet.“

Efter denne Forklaring var hun jo atter kommet ud af Stillingen og beskrev atter den samme Dreining. Først dreiede hun Hovedet bagud og

til Siden, saa hun kunde kige hen i en Krog tilvenstre for hende, bag hendes Ryg. Saa beskrev hendes Blik en tænkt Bue paa Loftet fremefter og endte ved et bestemt Punkt i Værelset, som hun stirrede paa for at faae den rigtige Stilling med Hovedet. Denne Patentmethode at komme i Stilling paa har jeg dog aldrig hverken før eller senere truffet i min Praxis.

Et Aar, da Tiden for Udstillingen saa smaat begyndte at nærme sig, kom jeg i Tanker om, at jeg engang havde seet en morsom gammel Beværtning i et bedaget og forfaldent Hus ude paa en af Broerne, og jeg fik Lyst til at hente Motiv derfra.

En Dag, da Veiret var smukt, begav jeg mig da derud. Men først da jeg stod udenfor, kom jeg i Tanker om, at jeg maatte have et Paaskud til at gaa ind, thi Bevertningens Ydre indbød ikke til at nyde Noget derinde, og at falde ind ad Døren med mit egentlige Ærinde ansaae jeg ikke for praktisk.

Jeg bestemte mig da efter nogen Overveielse til at laane en Veiviser. Som sagt saa gjort. En Klokke paa en rund Jernpind meldte mit Komme ved at kime som besat uden at gjøre Indtryk af at ville standse. Buffeten var i det næste Værelse, hvor en Del Murere tilbragte deres Middagshvil med at spille Kort. Verten, en svær Mand med et blegfedt, mimrende Ansigt stod og iagttog dem, dampende paa en lang, sur Pibe, hvor det Halve af Hovedet manglede. Han vendte sit udtryksløse Hoved hen mod mig og nikkede skjødesløst som en souverain Selvhersker i sit Rige. Jeg fik en vis Respekt for ham, til hvis Gunst jeg skulde beile, thi strax ved første Øiekast var jeg paa det Rene med, at dette Lokale egnede sig fortrinligt for et Folkelivsbillede.

BEVERTNINGEN

„Jeg maatte vel ikke se Deres Veiviser", sagde jeg til hans vindtørre, men godlidende Kone, der stod bag Buffeten. Hun forstod mig imidlertid ikke, da hun var ivrigt optaget af at skjænde paa et Par opløbne Drenge, som pjaskede i en Vandballe, hvori Glassene bleve vaskede, og i det Samme fik hun et Anfald af Nysen, saa at jeg maatte gjentage mit Spørgsmaal.

Nu traadte Verten til. „Vi har kun en fra 86", sagde han. Jeg fik imidlertid Veiviseren og rodede om som en Besat. Min Opmærksomhed var imens henvendt paa Lokalet, og saa gik jeg lige løs paa Sagen og bad ham, om jeg ikke maatte tale et Par Ord med ham.

Han maalte mig op og ned men travede imidlertid paa sine udtraadte, grønne Morgensko ind i et Værelse ved Siden af, hvor jeg saa fremsatte min Anmodning om at maatte male hans Restauration.

Han rystede energisk paa Hovedet. „Nei, det kan der ikke være Tale om. Den kunde kanske nok trænge til at blive malet, men skal den males, saa skal Sivertsen have det Arbeide."

En Smule fornærmet gjorde jeg ham det forstaaeligt, at saadan var det ikke ment. Hans Ansigt klaredes betydeligt, Munden mimrede, Øinene græd, saadan lo han, samtidig med at han rettede sig ved den kildrende Tanke om, at hans Paulun skulde foreviges.

„Naa, saadan", sagde han, „ja, det kan De s'gu gjerne. De kan godt sidde her i denne Stue."

Jeg takkede, og næste Dag kom jeg igjen med mine Apparater og begyndte paa Værket.

I dette gamle — Gud veed, hvor gamle — Lokale kom der en Mængde forskjellige Mennesker, Gamle og Unge, Smede, Brolæggere, Skomagere, Kuske o. s. v. Naar de kom ind, kunde de strax ikke fatte, hvad jeg bestilte. En spurgte mig saaledes: „De maler maaske ud ad Vinduet?" Da jeg forklarede ham, at det var Stuerne, jeg malede, saae han lidt paa det paabegyndte Arbeide, og da jeg ydermere viste ham det runde Bord, Vinduet med Plakaterne o. s. v., fortrak hans Ansigt sig til et velbehageligt Grin, og med et kraftigt Næveslag i Bordet udbrød han:

„Det er det Kraftknuseme ogsaa! Ha ha ha! Det er Bordet, ja det er Bordet! Og med det Samme pegede han paa Billedet, saa at der kom Farve paa hans Finger.

„Pas paa, at De ikke rører ved det."

„Nei, nei, De kan tro nei, Høistærede, jeg rører aldrig ved den Slags Sager. For seer De, saa meget veed man s'gu dog, at den Slags, det er Kaanstsager. Det skal der Spekkelation til. Ja ja ja, det var dog Satens — ha ha ha! Du Nielsen" — her kaldte han paa Verten — „Du Nielsen, veed Du, hvad Du skulde? Du skulde Kraftknuseme sidde der med din Kone og Børnene men rigtignok ikke i den Maandering. Og saa skulde Du kjøbe Billedet, for seer Du, det er hvad man kalder for et Aaljetryksstykke, forstaaer Du. Ikke sandt, Hr. Maler?"

„Sikke noget Sludder!" rettede Verten ham, „dette her er Aaljemaling. Det er paa Lærred og kan holde 100 Aar. Min Broders Datter ma-

ler nemlig ogsaa den Slags -- paa Terrakotta — det vil sige, det er jo mest kuns saadan som Blomster . . . Ja, da har hun s'gu da forresten

I BEVERTNINGEN

malet en Dame af fra disse Chokoladeæsker — ja, jeg siger ligesaa grangiveligt . . . Hvad troer Du nu, saadant et Stykke kan koste?"

„Aa, jeg er tilbøielig til at antage, at naar det bliver fix og færdigt,. kan det vel ongefær omtrent blive en halv Snes Kroner med Ramme."

Et haanligt Smil gled hen over Vertens Ansigt samtidig med, at han blinkede til mig for at antyde, at vi forstod hinanden.

„Ti Kroner“, brølede han, „Du faaer det s'gu ikke for halvtreds.“

Jeg traadte mæglende til. „Nei, det er jo ikke saa billigt, det koster jo en Del Arbeide.“ Imidlertid blev Værten inviteret ind paa en lille Sort, hvor man saa drøftede Kunsten videre.

Blandt dem, der kom i Bevertningen, var der en ganske kjøn Smed, der nogle Gange om Dagen følte Trang til at væde en tør Plet i Halsen med en lille Sort. Han lod mig forblommet forstaa, at ogsaa han var Kunstner, om ikke just Maler. Han var nemlig Opfinder og havde den Vane, naar han kom med sine videnskabelige Udviklinger, at se vist paa mig og strække sin høire Arm hen imod mit Ansigt med Pegefingeren omtrent paa min Næse og med de dybsindige Ord: „Fatter De min Mening?“ — en Maneuvre, der altid bragte mig til at skele ind imod denne sorte Finger.

Saadan begyndte han en Dag:

„Ja, De kjender jo en Laas? . . . Naa, De kjender ikke en Laas, ja ja, men De veed dog, at der er en Fjeder i en Laas. Seer De, saadan henved Juletid saa laves der jo en Del Legetøi saadan med Mikkenik i, og man er jo da heller ikke noget rent Fæ — fatter De min Mening? — og som saadan tænker jeg jo en Dukke ud, som jeg vil sige, for at tage et Exempel, som lige paa en Gang ku' springe op — hvadbehager — og ligesom den saa er fær'ig, saa kommer der jo en god Ven — mellem os sagt en rigtig ondskabsfuld Rad — tykke Møller hed han forresten. Naa, jeg lader jo Dukken springe og tænker ikke paa nogen Ting. Men saa en Dag efter Jul saa kommer jeg saadan ganske stantepeder gjennem Sværtegade, og der seer jeg i en Kjælder en Plakat med Dukker, der ku' springe akkurat ligesom min, og Dukkerne laa ved Siden af i Vindeverret. Fatter De min Mening? — Han havde Faenlyneme gaaet hen og snuppet min Opfindelse. Ja, jeg veed ikke, hvad De gi'er mig?“

„FATTER DE MIN MENING? . . .“

Under denne Forklaring var der kommet en ny Gjæst, som blev præsenteret for mig som Hr. Torskekvæler Sørensen-Ballerup. Da ogsaa han havde faaet Historien med Dukken og maattet døie den sorte Finger paa sin Næse, fortalte han mig, at han var Fiskehandler men interesserede sig levende for Kunsten, da han selv engang havde handlet med Malerier.

„Naturligvis“, sagde han, „var det jo kuns billigere Stykker, som jeg saadan kunde komme over paa Auktioner. Saadan seer jeg en Dag et stort Landskabsstykke, det var saadan helt sort, saa jeg kunde jo regne ud, at det maatte være meget gammelt, og saa var det klistret over bagpaa med flere Lag Papir. Naa, jeg faaer jo Lyst til at se det efter i Sammenføiningerne, og saa kan De tænke Dem, saa kommer der min Salighed krybende en ganske regulair Væggetøi frem og lidt efter nok En.

„Naa, jeg har nu aldrig hørt til de Dummeste, og saa siger jeg til en af disse Auktionsmadammer, samtidig med at jeg puttede en Krone til hende: — Naar nu det Stykke kommer frem, siger jeg, saa siger De, at der er en Væggetøi. — Og aldrig, lad mig saa synke i Jorden, har jeg seet saadan et Komediantspilleri i mine Dage, for lige som Stykket kommer frem, snupper hun det ligesaa uskyldigt, og saa i det Sammesmækker hun det fra sig noksaa gelinde, ligesom det sku' vælte, og saa brøler hun: — Uf, der er Væggetøi paa'et! — Og saa skulde De have seet Folk springe om, Nogle de lo, og Andre de blev blege. Og der var Ingen, der turde byde, saa jeg fik Stykket for 35 Kr. og solgte det Dagen efter for 150. Og det er saa sandt, som at jeg sidder her.

„Men næste Gang, da jeg kommer paa Auktion, saa kommer Faensteileme Kjællingen og spø'r: — Der skulde vel inte være noget Væggetøi idag?“

Saadan traf jeg ved den Leilighed en Mand, der baade var Kunstkjender og Mæcen. Det er naturligvis ikke hver Dag, at Kunsten fører En sammen med saa interessante Personligheder. Men der er nok endda, som man ikke senere fortryder at have stiftet Bekjendtskab med.

Calle

AF

KNUD BAUDITZ

Det var nede i Rom for nogle Aar tilbage. Jeg havde hørt Militairmusiken spille paa Monte Pincio og seet Solen gaa ned bag St. Peterskirken, derfra var jeg langsomt slentret forbi Villa Medici hen til S. Trinitáde Monti og stod nu oppe paa det Øverste af Scala di Spagna, medens Klokkernes Bedeslag fra alle de mange Kirker efterhaanden klang over til mig for tilsidst at dø hen i den klare Luft. Endnu lyste Himlen med gjennemsigtige Farver fra det dybeste Purpur til det skæreste Grønne, dog kun en kort Tid, saa hyllede Mørket sin sorte Kappe om den store Stad. Nede i Via Condotti og længere borte i Via Fontanella dukkede Lygternes Blus frem i snorlige Rader som glimrende St. Hans Orme og ligesom tvang Blikket til at følge de to lige Linier, der tilsidst langt borte mødtes og gik sammen i et.

Det var i Carnevalsugen, den sidste Dag, og nede fra Corsoen trængte de Tusinders Raab og Larm herop som en enstonende Mumlen, der kun lod Stilheden heroppe træde saa meget des stærkere frem. Pladsen var som uddød, Alt hvad der kunde krybe og gaa var samlet nede paa Corsoen og Piazza del Popolo for at nyde Glædens Bæger til Bunds.

Jeg var træt af al den Støi og Larm, al den Raaben og Skrigen, som jeg ikke forstod noget af, og som syntes mig saa raa og ideforladt, saa lidet svarende til den Forestilling, jeg havde gjort mig om et romersk Carneval. Og derfor havde jeg søgt herhen bort fra Mængden, hen hvor der var Stilhed og Fred, og det havde jeg fundet her. Og jeg sank hen i Drømme — Drømme om en dansk Sommeraften, naar Solen er gaaet ned, og Enghøet dufter, og Kirkeklokken sender sine tre Gange tre høitidelige Slag ud over Landet for at meddele, at Dagens Gjerning er endt og Hvilens Stund er kommen. Hvorfor, veed jeg ikke, men naar jeg i Udlandet længes efter Danmark og forestiller mig et dansk Landskab, saa skal der altid Duft af Hø og Kirkeklokkeklang til. Det er slet ikke noget bestemt Sted, jeg seer for mig, men blot noget vagt, med grønne Enge og brogede Køer, med Fred og Stilhed og Myggenes Summen.

Hvorlænge jeg havde staaet saaledes, veed jeg ikke, jeg havde fuldstændig glemt Tid og Sted, og det faldt ganske naturligt for mig at høre en barnlig Stemme sige paa Dansk: „Mørkt, Calle fryser, Calle gaa hjem“. — Det passede fuldstændigt ind i min Drøm, men idet jeg, endnu halvt ubevidst, vendte mig efter Lyden, kom jeg med et til Besindelse om, at jeg stod midt her i den evige Stad, fjernt fra det kjære Danmark, som nu laa hyllet i Sne og Is, og min Nysgjerrighed vaktes efter at faae at vide, hvem den umyndige Landsmand vel kunde være, som havde revet mig ud af mine Drømme. Det var næsten helt mørkt, men jeg kunde dog se, at der noget fra mig, helt henne ved Balustradens Runding stod en høi Mand. Hans Ansigtstræk kunde jeg ikke skjelne, men i hele hans Stilling var der noget saa tungsindigt og opgivet, noget, der passede fuldstændigt til hans Stemmes sløvede, dybe Klang, da han lidt efter svarede: „Ja ja da, lille Carl, lad os saa gaa hjem.“ Paa den anden Side af ham, saaledes at jeg ikke havde kunnet se det, stod Barnet, han havde talt til, men til min Forundring var det en Dreng paa vel en 7—8 Aar, medens jeg havde ventet at se et ganske lille Barn. Manden tog ham ved Haanden og steg langsomt ned ad Trappens Marmortrin, og medens jeg med Øinene fulgte deres Silhouetter, som tegnede sig mod de lyse Trin, tænkte jeg paa, hvor tungt det maatte være at se saadant et stakkels Barn trives og voxe legemligt, medens Aandsevnerne stode i Stampe og maaske aldrig naaede ud over det lille Barns Udviklingstrin. Maaske var det Grunden til den Sørgmodighed, som prægede hans Holdning og lød i hans Stemme, tænkte jeg. Imidlertid vilde jeg neppe have skjænket denne Tildragelse nogen videre Opmærksomhed, hvis jeg ikke tilfældigvis, da

jeg lidt efter traadte ind i Porten til Grand Hotel, havde seet Manden og Drengen, fremdeles Haand i Haand, gaa op ad Trappen der. De boede altsaa paa samme Hotel som jeg, og jeg spurgte derfor Portieren, hvem det var. Han svarede paa sin underlige Sprogblanding: „Signor Hog and his boy, di Danimarca.“

Jeg skulde kun være ganske kort Tid i Rom og havde derfor ikke undersøgt, om der boede Landsmænd paa mit Hotel, brød mig forresten heller ikke særlig om at træffe nogen, men nu var min Nysgjerrighed vakt, og jeg spekulerede paa, hvem det vel kunde være. Hog? — Det lød ikke dansk, men det faldt mig ind, om det ikke skulde være Høg. Jeg spurgte Portieren, om han ikke hed Høg. „Si, si, Signor, Heg“, kom Svaret. Heg, ja det var naturligvis Høg. Og pludselig slog det mig, om det muligvis skulde være Niels Høg, min Barndoms bedste Ven, som jeg rigtignok ikke havde seet, siden jeg i Sextenaars Alderen blev sendt til Hovedstaden for at studere. Niels Høg! — Men hvorfor skulde det netop være ham. Det vilde være et underligt Træf, om vi skulde mødes hernede, saa langt fra Skuepladsen for vor Barndoms muntre Lege. Men hvis det nu virkelig var ham! Og jeg saae Niels Høg for mig, saaledes som han saae ud, da vore Veie skiltes. Dengang var han temmelig spinkel, blond, med store dybe, blaa Øine og med en Latter saa sund og frisk, at den gik os Alle lige til Hjertet, og saa smittende, at vi Alle lo med, naar han blot begyndte. Men denne Mand var, saavidt jeg havde kunnet se i det usikkre Lys, snarere brunet, og Stemmen havde lydt saa dyb og alvorlig, men alligevel — nu jeg tænkte derpaa, var der maaske dog Noget, der mindede om Niels Høgs Tonefald. Blot jeg kunde faae hans Øine at se, Stemmen og Haarets Farve kunde have skiftet, men Øinene, de dybe trofaste Øine, de kunde umulig være forandrede.

Ved Table d'hôte't saae jeg efter ham, han var der imidlertid ikke, af Verten fik jeg at vide, at han spiste paa sine egne Værelser, men pleiede at sætte sig ind i Rygesalonen, naar han havde faaet Drengen til Ro.

Saasnart jeg var færdig med at spise, gik jeg ind i Rygeværelset, en lidet søgt Lokalitet.

Strax jeg kom derind, saae jeg, at der ingen Andre var tilstede end min Landsmand oppe fra Scala di Spagna. Og jeg saae strax, at det var Niels, min Barndomsven. Men han saae saa bedrøvet ud, at jeg et Øieblik betænkte mig paa at tiltale ham. Jeg syntes ikke, jeg havde nogen Ret til at trænge mig ind paa ham, men tog dog Mod til mig og gik hen til ham og sagde:

„Goddag Niels, kan Du kjende mig igjen.“ Han foer sammen, men idet han saae op, gik der et lyst Smil over hans Ansigt, og han svarede: „Nei, er det Dig, det var da morsomt. Gud veed, hvor længe det er siden vi sidst saaes.“ — „Naa, Du kan altsaa ogsaa kjende mig igjen.“ „Om jeg kan“, afbrød han mig, „ja det var da ikke godt andet, Du ligner jo fuldstændig Dig selv, — om ikke paa andet, havde jeg da kunnet kjende Dig paa det store Ar tvers over Panden, det har Du altsaa endnu. Kan Du huske, det fik Du den Sommer hos Onkel paa Fjordbygaard, da Du væltede med Hølæsset.“ — „Ja, det er rigtigt nok“, svarede jeg, og inden vi vidste et Ord af det, vare vi langt inde i Barndomsminderne, denne uudtømmelige Kilde for Fornyelse og Foryngelse, naar gamle Venner mødes.

Vi kunde have siddet til langt ud paa Natten og snakket sammen, men jeg blev tilsidst nødt til at bryde op for at træffe en Tydsker, med hvem jeg havde aftalt at tilbringe Aftenen. Forinden jeg skiltes fra Niels, bestemte vi dog at mødes den næste Dag til Frokost paa Café di Roma.

Det blev der imidlertid ikke noget af. Da jeg den næste Dag indfandt mig paa det aftalte Sted, laa der et Brev til mig. Jeg aabnede det og læste:

Kjære Ven!

„Undskyld min Udeblivelse, jeg er bange for, at jeg bliver alvorlig syg, og vilde være Dig meget taknemmelig, om Du snarest mulig vilde se op til mig.

Din hengivne
Niels Høg.

Brevet var skrevet med Blyant, og hans Haand havde øiensynlig rystet stærkt.

Jeg skyndte mig naturligvis over til Hotellet, der laa paa den anden Side af Corsoen, og løb strax op ad Trappen til hans Værelse, hvis Numer Portieren havde opgivet mig. Jeg bankede paa, men da jeg intet Svar fik og mærkede, at Døren ikke var laaset, aabnede jeg den og gik lige ind. Det var et stort, lyst Værelse paa Solsiden, med en mægtig Seng, ved Siden af hvilken der stod en Barneseng, øiensynlig til Drengen. Idet jeg traadte ind, dreiede Niels Hovedet imod mig, men det var let at se, at det voldte ham Pine at bevæge sig. Hans Øine skinnede stærkt og Kinderne glødede i Feberhede. Jeg gik hen til Sengen og vilde give ham Haanden, men han gjorde en afværgende Bevægelse og hviskede: „Nei lad være, det smitter.“ — Hans Læber vare ganske tørre, jeg skjænkede derfor noget Vand til ham og gav ham det. Han drak med Begjærlighed, og hans Stemme lød nu meget klarere, da han sagde: „Jeg er bange for, at det er Typhus, jeg har. Jeg besøgte forleden Dag en Englænder, der havde det, og jeg er vist bleven smittet af ham.“ — „Aa, Snak“, svarede jeg, „det smitter ikke paa den Maade, det er vel blot et almindeligt Feberanfald. Men Du har vel sendt Bud efter en Læge?“ — „Ja, jeg har en Tydsker, Doctor Schmidt, jeg har ingen Fidus til de italienske Kvaksalvere.“ — „Naa, det var

godt, han kommer forhaabentlig snart.“ — Han nikkede bekræftende. „Er der ikke Noget, jeg kan hjælpe Dig med“, spurgte jeg. — „Jo, hvis Du vil, det er en meget stor Tjeneste, men jeg veed Ingen, jeg ellers kan henvende mig til, og hvis Du ikke havde været her, veed jeg slet ikke . . . Ja, jeg fik ikke fortalt Dig igaar Aftes, at jeg ikke er alene, men at jeg har min lille Søstersøn Carl Holm med hernede.“ — „Din Søstersøn?“ — „Ja, han er kun otte Aar og han er . . . han er meget sent udviklet, og for nogle faa Dage siden er min gamle Tjener reist hjem, hans Kone laa for Døden, saa hvis jeg bliver syg i længere Tid, er der slet Ingen til at tage sig af ham, og det var derfor, jeg vilde bede Dig om . . . om Du . . . jeg mener . . .“ — „Ja, naturligvis, det skal Du ikke bryde Dig om, det skal jeg nok sørge for. Hvor er han henne?“ — „Stuepigen lovede at passe paa ham foreløbig, men Du vil altsaa tage Dig af ham, det er smukt af Dig, og jeg veed ikke, hvorledes jeg skal takke Dig.“ — „Aa, det er ligemeget; hvad hedder han“, spurgte jeg, „aa Carl, ikke sandt?“ — Han nikkede men sagde Intet, det voldte ham øiensynlig Besvær at tale. En Tid lang laa han ganske stille, og jeg troede allerede, at han var falden i Søvn, men pludselig slog han Øinene op og sagde til mig: „Hør, hvis jeg skulde tabe Bevidstheden . . . min Tegnebog under Hovedpuden . . .“ — „Skal jeg gjemme den for Dig?“ — „Ja Tak, der er Penge, og Papirerne maa Du besørge og . . . aa, det er som mit Hoved skulde sprænges, jeg kan ikke holde Tankerne sammen . . . men Brevet, forstaaer Du nok . . .“ — „Er der et Brev, jeg skal besørge for Dig?“ spurgte jeg. — „Ja Brevet . . . aa, hold paa Sengen, den gynger op og ned . . . aa, mit Hoved, der er Ild i det, jeg kan ikke . . . der er Myrer i mine Aarer . . .“ — Han begyndte at fantasere. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre, jeg turde ikke gaa fra ham og haabede blot, at Doctoren snart maatte komme. Det hjalp lidt, da jeg lagde et Vandomslag paa hans Pande, han hørte op at tale, men bevægede uafladelig Læberne, og af og til stønnede han høit af Smerte og rystede over hele Kroppen. Jeg turde ikke forlade ham af Frygt for at han skulde springe ud af Sengen eller kaste Tæpperne af sig. Endelig kom Doctoren. Efterat have undersøgt den Syge omhyggeligt, erklærede han, foreløbig ikke at kunne sige noget bestemt, men at der var al Rimelighed for, at det var en Typhus i Udbrud. Jeg spurgte, om det ikke var bedre at faae den Syge paa Hospitalet, men det vilde han ikke vide noget om, han laa bedre her paa Hotellet under hans eget Opsyn, og han skulde snarest muligt skaffe en Sygepleierske, for hvis Paalidelighed han indestod. Han skulde nu lige med det Samme se at faae fat i hende og lovede selv at komme igjen inden Aften. En Timestid efter indfandt der sig ogsaa en ældre Kvinde, som viste sig at tale Tydsk og gjorde et meget behageligt Indtryk.

Endelig kunde jeg faae Leilighed til at se efter den lille Myndling, som saa pludselig var bleven overladt til min Varetægt. Efter nogen Søgen fandt jeg ham nede i Hotellets store Kjøkken, hvor han morede sig kongeligt med nogle Grydelaag og pludrede lystelig til stor Moro for alle Folkene. Jeg gik hen til ham og sagde: „Vil Du ikke med ud at spasere, Carl.“ — Han saae forbauset op paa mig, vel sagtens fordi jeg talte Dansk til ham, hvad han i den senere Tid neppe var vant til at høre af Andre end Morbroderen. „Basere, Tøi paa“, kom det efter en lille Pause, og, da jeg rakte ham Haanden, tog han den ganske roligt og fulgte villig med. Efter at jeg med Stuepigens Hjælp havde faaet givet ham hans Overtøi paa, gik vi ud paa Gaden. Jeg vogtede mig vel for at tale om Morbroderen, og det syntes ikke, at han savnede ham. Det kom vel af, at han under Reiselivet havde været overladt en Del til Fremmede, og det, at jeg talte Dansk til ham, gjorde, at jeg hurtigere, end det ellers vilde have været Tilfældet, vandt hans Tillid. Saavidt jeg kunde skjønne, forstod han Alt, hvad man sagde til ham, hvorimod han selv ikke talte bedre end en 2—2½ Aars Dreng. Naar man saae ham, var der intet Paafaldende i hans Ydre, det skulde da være en Smule flakkende i Blikket, som om han undertiden havde Tanker, han ikke kunde finde Udtryk for. Han var blond, med Morbroderens dybe blaa Øine, spinkel, men fuldstændig harmonisk bygget og saae rask og sund ud. — Jeg kom snart til at holde af ham, som om jeg havde kjendt ham længe, og det maa han vel have kunnet mærke, for han pludrede trøstig løs om Alt, hvad vi saae paa Gaden, Heste og Boutiksruder, Soldater og Springvand, Statuer og Sporvogne, alt paa en livlig Maade, som, hvis han kun havde været en 2—3 Aar, vilde have berettiget til at kalde ham et opvakt Barn.

Efter et Par Timers Tid vendte jeg tilbage til Hotellet med ham, og nu syntes det pludseligt, som om han savnede Morbroderen. „Morbro'r, Calle vi' ind ti' Morbro'r“, raabte han og begyndte at løbe op ad Trappen til Morbroderens Værelse. Jeg løb efter ham og fik ham bragt ind til mig selv, men det voldte megen Graad og Kval, før jeg fik stillet ham tilfreds. Tilsidst blev han søvnig og jeg fik bragt ham til Ro inde i mit eget Værelse, hvor jeg havde ladet hans lille Seng flytte hen. Kort efter sov han sødelig, og jeg kunde nu høre over, hvorledes det gik med Patienten.

Doctoren var lige kommen igjen og erklærede det nu afgjort for Typhus, men kunde paa dette Tidspunkt aldeles Intet sige om Udsigterne. Den Syge havde stærk Feber og fantaserede uafladelig, saa at der maatte vaages over ham om Nat-

ten, men forøvrigt var der intet andet at foretage end af og til at give ham noget Is og feberstillende Mixtur. — Nu fulgte der en drøi Tid, en hel Uge igjennem laa Niels Høg i Feberfantasier, og gjentagne Gange steg Temperaturen til en foruroligende Høide. Lægen mente ikke, at der var Fare for Smitte og havde intet imod, at jeg opholdt mig inde hos den Syge. Det var i Almindelighed henimod Midnat, at Feberen naaede sit Høidepunkt, og et Par Nætter tilbragte jeg i Sygeværelset paa en Chaiselongue for det Tilfælde, at min Hjælp skulde blive nødvendig.

Jeg veed ikke, hvorledes det i Almindelighed gaaer, om man af de Syges Fantasier kan slutte sig til, hvad Hemmeligheder de til daglig bære paa. Med Niels Høg var det i hvert Fald ikke Tilfældet. Den ene Ide jog den anden, og det var haabløst at prøve paa at faae Sammenhæng i dem. Jeg lyttede tidt efter, naar han saaledes laa og talte uafbrudt lang Tid igjennem, ikke uden en vis Nysgjerrighed indrømmer jeg. I hans Brevtaske havde jeg nemlig seet efter det Brev, som ved Sygdommens Udbrud øiensynlig laa ham saa stærkt paa Sinde, og jeg havde fundet et, hvor der paa Konvoluten var skrevet: „I Tilfælde af min Død bedes indlagte Brev besørget efter Adressen. Jeg gik ud fra, at det var dette Brev, han havde sigtet til, og jeg var som sagt nysgjerrig efter at faae at vide, hvorledes Adressen lød, men saalænge Sygdommen var paa sit Høidepunkt, var der Intet, der kunde lede mig paa Sporet. Først længere hen, da han havde Perioder, hvor han var ved sin fulde Bevidsthed, men dog endnu til Tider, navnlig henimod Aften, fantaserede, var det ligesom han paa Overgangen fra den bevidste til den ubevidste Tilstand kæmpede imod og frygtede for at røbe Noget, der trykkede ham. Saaledes husker jeg, det var vist den 10de Dag efterat han var bleven syg, at han henad Aften sagde: „Nei, nei, jeg tør ikke . . . De maa ikke bede mig om nogen Forklaring . . . Magnhild, vil De da ikke tro mig paa mit Ord . . .“ — Saa tav han lidt og laa med et Udtryk af Smerte og Angst i sit Ansigt, men pludselig syntes han at tage sig sammen og sagde med fuldkommen klar Stemme: „Hvad er Klokken?“ — „Otte“, svarede jeg. — „Hvad Datum skriver vi i Dag?“ — „Den 13de.“ — „Den 13de“, og der var et Udtryk af Angst i hans Stemme. „Ja“, svarede jeg. „Den 13de Februar. Er der Noget, Du skulde have udrettet, som er blevet glemt?“ — „Nei, nei, Ingenting, det var blot . . .“, og han syntes at falde i Tanker. Lidt efter faldt han isøvn, men hele Natten sov han uroligt, og flere Gange foer han op med Raabet: „Magnhild“, men naar jeg saa spurgte ham, om han ønskede Noget, svarede han blot: „Tak, Ingenting“, og vidste øiensynlig ikke, at han havde sagt Noget. Men uvilkaarlig kom jeg til at tænke paa, om jeg her havde fundet Navnet paa Brevets Adressat.

Efterhaanden tog Feberen af, og han var nu igjen helt klar, men Tilstanden var dog meget betænkelig, thi Kræfterne svandt snarere, end de tog til, og saa længe Feberen ikke helt hørte op, var der ikke Haab om nogen afgjørende Bedring. Jeg havde allerede været meget længere end fra først af paatænkt i Rom og vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre. Reise fra ham under disse Forhold vilde jeg ikke, og blive kunde jeg som sagt daarligt. Saa endelig den 21de Dag tog det en afgjort Vending til det bedre, og da Doctoren om Aftenen havde seet til ham, erklærede han, at nu var al Fare forbi, og det skulde ikke vare længe, inden Patienten var oven Senge og saa vidt restitueret, at han kunde sendes Syd paa. Samtidig var der kommet en dansk Familie af mit Bekjendtskab til Rom, som agtede at blive der i længere Tid og lovede at tage sig af den lille Carl, indtil Morbroderen selv blev rask nok dertil. Allerede nu kunde han faae Lov til at tilbringe flere Timer inde hos ham, og det var rørende at se, hvorledes han ligesom havde en Følelse af, at han ikke maatte gjøre Støi eller plage den Syge. „Morbo'r syg, Calle sta' være stille“, sagde han saaledes til mig en Dag, og saa kunde han sidde i Timevis og more sig med at tage nogle Marmorkugler op af en Pose og putte dem deri igjen.

Afskedens Time slog, men det var svært at sige Farvel til „Calle“, han var voxet fast til mit Hjerte i denne Tid, hvor jeg havde maattet tage mig af ham og baaret Ansvaret for ham. Jeg havde vænnet mig til at forstaa hans ufuldkomne Tale, og, naar han om Aftenen, efter at være puttet i Seng, slog Armene om min Hals og kyssede mig, som han vel var vant til det med Morbroderen, ønskede jeg tidt, at det var min egen lille Dreng, og glemte fuldstændigt, at han var bestemt til at forblive et *lille* Barn hele sin Levetid.

Fra Rom reiste jeg, efter en lille Udflugt op i Bjergene, til Napoli, hvor jeg blev en Uges Tid. Derfra gik Reisen videre directe til Capri. Lige før min Afreise fra Napoli fik jeg Brev fra Niels Høg, at det gik rask fremad med hans Helbredelse, og at han, saasnart Doctoren gav ham Lov til at reise, agtede sig Syd paa, for der at komme fuldstændigt til Kræfter. Det var kun min Agt at blive et Par Dage paa Capri, men det kom til at gaa ligesom i Rom, mit Ophold blev meget længere end fra først af paatænkt. Jo bedre jeg lærte Øen at kjende, desmere syntes jeg der var at se og desmere kom jeg til at holde af den. Endelig var Afreisen bestemt, men saa blæste det op til en Storm, saa at Dampbaaden ikke kunde faae Forbindelse med Øen, hverken ved den store eller den lille Marina, og det varede ved i 3 Dage. Endelig stillede Stormen

af, og jeg beredte mig til at tage bort med Damperen henad Aften, naar den vendte tilbage til Napoli. Forinden var der dog Tid til et sidste Svip op til Anacapri og Monte Solaro, Øens høieste Punkt. Jeg naaede først tilbage i sidste Øieblik, men idet jeg træder ind i Verandaen paa Quisisana, hvem sidder saa der Andre end Niels Høg og lille Carl. Den Sidste opdagede mig først og udstødte et Glædesraab ved at se mig. Naa, der blev en Spørgen og Svaren. Jeg fik at vide, at Lægen havde beordret Niels til Capri, og at han allerede for flere Dage siden havde skrevet til mig for at meddele sin Ankomst og bede mig forlænge mit Ophold, saa at vi kunde være noget sammen, men den samme Grund, som havde holdt mig tilbage paa Capri, havde forsinket Brevet, nemlig Stormen, som havde umuliggjort al Forbindelse med Omverdenen. Nu var han og lille Carl der imidlertid selv i god Behold, og der var ikke Tale om, at jeg kunde faae Lov at reise. Jeg gjorde en Del Indvendinger, men det hjalp ikke noget. Det var Synd baade overfor ham og Calle, og da han appellerede til denne og spurgte: „Maa Onkel vel reise, Carl“, og denne svarede: „Onkel bli'e, Calle godt li'e Onkel“, saa kunde jeg ikke modstaa længer, men lovede at blive et Par Dage endnu og sætte dem ind i Forholdene.

Og jeg fortrød ikke, at jeg havde givet efter. De følgende Dage færdedes vi nemlig uafbrudt sammen og jeg fik Leilighed til at forny Venskabet med Niels Høg og gjenopfriske mange glade Erindringer fra vor Barndom, ligesom jeg saae, at han stadig var den samme fintfølende, trofaste Personlighed, som i gamle Dage havde vundet Alles Venskab. — Som oftest gik vi ned til Stranden, den store eller den lille Marina, eftersom Vinden var, og medens Drengen laa og legede i Sandet med Muslingeskaller, som de indfødte Børn, hvis Yndling han hurtig var bleven, bragte ham, talte Niels og jeg om gamle Dage. Altid var han overbærende i sin Dom og søgte at se Alting i det bedste Lys eller, hvor det lod sig gjøre, idetmindste at undskylde og forklare, hvorfor det var galt fat.

Kun, naar jeg kom ind paa hans personlige Forhold, blev han indesluttet og afvisende, og mest, naar det var hans Forhold til Søstersønnen, jeg berørte, saa kunde der komme et mørkt, ja ligefrem fortvivlet Udtryk i hans Øine.

Kun en eneste Gang under vort Samvær fik jeg en Antydning af Grunden til hans Indesluttethed paa dette Omraade. — Det var en Dag henimod Solnedgang. Vi sade oppe paa Castello di Barbarossa. Carl, som havde streifet rundt med os paa Klipperne, var bleven træt og laa med Hovedet i Skjødet paa Niels og sov sødeligt. Det var blikstille og Havet laa som et Speil for vor Fod. Ude mod Vest sank Solen som en uhyre Kobberkugle og sendte lange Purpurkiler langs Horisonten hen bag om Ischia, der laa som en kæmpemæssig Hval lige for os. Jo længere Solen sank, des nærmere syntes Ischia at komme, det var som kunde vi se bag om den. Havet lyste og glimrede i violette og sølvhvide Strimer, saa rødmede det svagt, Farven blev stærkere og stærkere, og lige idet Solen med sin Rand syntes at berøre Havet, flammede det op, som tændtes det i Brand, et Øieblik laa det luende rødt, indtil Solen helt var dykket ned i Horisonten, saa falmede det brat og gjennem glinsende Hvidt antog det den dybeste blaa Farve. — Vi havde siddet ganske tause og seet det vidunderlige Skue, nu brød Niels Stilheden og sagde: „Reiser Du saa virkelig i Morgen?“ — „Ja, jeg gjør“, svarede jeg, „jeg har allerede været her altfor længe.“ — „Naa ja, jeg tør jo ikke bede Dig blive, tvertimod, jeg maa takke Dig for Alt, hvad Du har gjort for mig — ogsaa for ham“, han pegede paa Carl. — „Aa, der er saamænd Ingenting at takke for“. — „Jo, der er, og jeg skal aldrig glemme det.“ — Lidt efter sagde han: „Der er Noget, der maaske har undret Dig, jeg mener, det er maaske galt af mig, at jeg flere Gange har ladet det mangle paa Fortrolighed overfor Dig.“ — „Hvorledes mener Du?“ — „Jo, naar Du vilde tale med mig om Carl, jeg veed jo godt, det ikke var af Nysgjerrighed, men af Deltagelse, men jeg skal sige Dig, jeg har ingen Ret . . . og heller ikke Mod til det. Jeg kan ikke forklare Dig hvorfor . . . blot saameget kan jeg sige Dig, at Carl har et Krav paa mig, som jeg aldrig kan fyldestgjøre, og som jeg aldrig tør prøve at unddrage fra. Du er ikke vred over, at jeg ikke kan sige Dig mere, vel!“ — „Nei, hvor kan Du tro det“, svarede jeg. — „Ja, ja, saa er det vel bedst, vi seer at komme hjem, det begynder at blive koldt.“ — Han vækkede Carl, og vi gik hjemad i Taushed.

Tidlig den næste Morgen tog jeg afsted med aaben Baad over til Amalfi. Niels og Carl fulgte mig ned til den store Marina, hvor Baaden laa ved Molen med det store Latinerseil halvt heist. Det var drøit at sige Farvel til det deilige Capri, men endnu sværere var det at tage Afsked med de to gode Venner, for Gud veed hvor lang Tid. Hvor var jeg dog kommet til at holde af den Dreng, og jeg syntes, han i den korte Tid, jeg havde kjendt ham, havde begyndt at udvikle sig, eller maaske kom det blot af, at jeg havde lært bedre at forstaa hans barnlige Sprog, men da han nu tilsidst af sig selv sagde: „Far-vel Onkel, Calle gjerne se Onkel i-gen“, var det ikke langt fra, at jeg havde faaet Taarer i Øinene. Jeg sprang ombord i Baaden, Seilet heistes helt op, og langsomt gled Baaden ud paa de friske Bølger, men længe kunde jeg endnu se dem Begge staa derinde paa Spidsen af Molen og vinke til mig med deres Lommetørklæder.

(Sluttes).

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(6. Fortsættelse.)

Nede ved Kapellet steg de to gamle Herrer op i Vognen og kjørte i Forveien, for at bestille Logis, medens Walther og Isidore langsomt fulgte bagefter tilfods.

„De er saa taus, *mon ami?*“ spurgte Isidore, og faldt pludselig tilbage i sit gamle, muntre Væsen, „er her ikke smukt?“

De stode tætved Broen i det klare Maaneskin, og da hun saae saa sødt og inderligt paa ham, blev han igjen let om Hjertet, han søgte hendes Øine og fandt dem.

„Hvad vilde De nu helst være, Charles, Paven eller Sultanen?“ spurgte hun skjelmsk og kom ham ganske nær. —

Og han lo ogsaa, saae forelsket paa hende og sagde: „Naturligvis Sultanen.“

Da lagde hun pludselig sine smaa Hænder paa hans Skuldre.

„Nuvel, Sultan“, sagde hun, „jeg forbyder Dem i hele tre Dage at drikke en Draabe Vin, vil De adlyde, Charles?“

Han nikkede og saae uafbrudt paa hende.

Hun hævede sig lidt paa Taaspidserne, og saa kyssede hun ham paa Munden — et varmt, fyrigt Kys, der betog Walther den Smule Forstand, han endnu havde tilbage. — Men da han nu vilde omfavne hende, smuttede hun behændigt som en Slange fra ham og truede med Fingeren ad ham.

„Artig, min Sultan!“ sagde hun skalkagtigt; „kjære Sultan, skaan din ydmyge Slavinde! se, det er alt saa silde og Fatme er træt. Kom!“

Og hun gik foran ham over Broen, langs med den skummende, glitrende Murg hen til Grannaalebadet, udenfor hvilket Vognen holdt og Bagagen netop blev læsset af, og Walther gik langsomt som i Drømme bagefter.

De fandt Obersten og Marquien i Gjæstestuen ved deres Cigarer og en Flaske Affenthaler. Man aftalte Reiseplanen for den næste Dag og gik saa til Ro.

Walther laa og drømte med aabne Øine. Udenfor skinnede Maanen, udenfor brusede Murgs Vande mellem Stenene, og Træernes Toppe med deres hvislende Bladesmykke skinnede som Sølv. Den krydrede, svale Natteluft strøg ind gjennem det halvt aabnede Vindue, men den beroligede ikke Kjøbmandens ophidsede Blod, han lagde slet ikke Mærke til, at den viftede hans Pande og Kinder; han var tilmode som den unge Væbner i den gamle Sang:

„Jeg har kysset skjøn Rohtrauts Mund,
Ti stille, mit Hjerte!“

Kunde han da virkelig fatte det? — turde han tro, at Isidore var hans, at hun elskede ham?! — Han lod alle Dagene, siden han havde lært hende at kjende, endnu engang drage forbi Tankerne, han blev baade let og tung om Hjertet derved, beklemt og dernæst atter saa tillidsfuld, saa glad! — Hvor god hun havde været imod ham, lige fra den første Dag, mod ham *alene*, ellers ikke mod Nogen — hvor smuk hun var, som ingen anden Kvinde paa Jorden, hendes Person, hele hendes Væsen, hvor henrev og fortryllede det ham! Og hun, den fornemme Dame af en af Frankrigs første Familier, hvordan kunde det være, at hun saaledes foretrak ham, den jevne, tydske Kjøbmand, at hun kun havde Ord og Blik for ham! — Kunde han endnu nære Tvivl om, at hun elskede ham, at hun ialtfald vilde lære at elske ham, idag havde hun jo kysset ham, hans Læber havde berørt hendes, hun havde et Øieblik hængt om hans Hals! Kunde det være letfærdigt Spil, Koketteri? — Nei og tusinde Gange nei! saaledes udbrød det i ham. — Hvor var det muligt, hvordan kunde en ung Pige som Isidore, af hendes Stand, hendes Opdragelse, nærme sig en Mand saa meget, naar hun ikke elskede ham! — Og nu udmalede han sig, hvordan hun nu, maaske blot ved en tynd Væg adskilt fra ham, laa søvnløs udstrakt paa sit jomfruelige Leie og tænkte paa ham; han drømte om, hvor skjønt, hvor ufatteligt skjønt det vilde være, naar et saadant Klenodie var hans, hvordan hun med sin Ynde vilde opfylde det gamle Hus ved Wandrahm i Hamburg, hvordan han vilde elske hende og bære hende paa Hænderne, hvordan Alle maatte misunde ham den her-

lige Skabning. Han overveiede saa, om han skulde vove det eller ikke, at spørge Isidore, om hun vilde være hans Hustru. Der kom en Angst over ham, en trykkende Følelse, som han aldrig før havde kjendt. Mon hun vilde sige Ja? Og hvad saa, hvis hun sagde Nei? — Skulde han ikke heller først banke paa hos Faderen eller skulde han tale med hende selv, skulde han vove det imorgen eller skulde han vente lidt endnu? — Og medens han laa saaledes og med aabne Øine overveiede og grundede, laa Isidore i Nærheden af ham i en tryg og sund Søvn.

Inden hun lagde sig, havde hun ved Skæret fra det enlige Lys paa Natbordet aabnet en Medaillon, som hun bar i en tynd Guldkjæde om Halsen, hun havde betragtet Billedet deri med et langt, længselsfuldt Blik.

„Taalmodighed“, mumlede hun, „Taalmodighed, Jules, et Par Uger til, og jeg er fri.“

Saa havde hun kysset Billedet og lukket Kapselen. Hun var en Kvinde, og maatte have En at elske. — Hun slukkede Lyset, smilede lyksaligt som et uskyldigt Barn, saa lullede Vandets Brusen og Bladenes Hvisken hende i en dyb og rolig Søvn.

Obersten og Marquien laa i samme Værelse. De havde endnu Lys og konverserede hinanden til over Midnat.

„Saaledes troer jeg nok, det skal være — Reisen vil svare Regning, det gjelder blot om at være forsigtig og holde Øinene aabne.“ Med disse Ord slukkede Obersten endelig Lyset, lagde sin Pibe hen paa Lysepladen, bandt sig i Mørket et rødt Silketørklæde om Hovedet og laa fem Minuter efter i en tryg Søvn.

Tolvte Kapitel.

Den følgende Dag reiste det af saa besynderlige Elementer sammensatte Selskab videre. Det kom efter en temmelig anstrengende Tour gjennem Murgdalen til Schönmünzach og tog ind i Postgaarden. Det tør vel antages, at Karl Walther paa hele Reisen fik Leilighed til at være meget alene med Isidore, og at han, fortryllet af hendes Fortrolighed, kom mere forelsket end før til det lille Sted, hvor de toge Nattekvarter.

Uden at Walther naturligvis havde nogen Anelse derom, drøftede Obersten og Isidore allerede næste Morgen ganske tidligt endnu engang de næste Skridt, der var at gjøre. Afgjørelsen nærmede sig.

Den stakkels, intetanende tydske Kjøbmand havde ikke Spor af Mistanke om, at han befandt sig midt i en Bande Gavtyve og at hele Reisen kun var arrangeret for i Ro og Mag at plukke ham.

Da han paa Trappen mødte Isidore, saa smuk og straalende, og hun saa hjerteligt rakte ham Haanden, kunde han vel ane, at hun nys endnu engang havde rekapituleret Alt, hvad der hørte til hendes Rolle? Da Marquien trykkede hans Haand og Obersten venligt slog ham paa Skulderen og roste hans Udseende, kunde han saa tænke, at disse Skurke for et Øieblik siden havde talt om ham, at de havde besluttet, at om to Dage skulde det store Slag staa, Nettet drages sammen om den dumme Dompap? Han havde jo ikke Spor af Verdenskundskab, han var jo en Nar i Tillid og Lettroenhed, han lod sig saa let imponere, han var saa latterlig grøn, saa forfængelig og — ovenikjøbet forelsket: havde han blot havt sine Øine lidt aabne, havt lidt mere Forstand, maatte han jo have seet, at Alt her ikke var, som det syntes.

Han saae, at Marquien drak meget Cognac og havde ganske eiendommelige Manerer — han ansaae det for originalt; men det faldt ham ikke ind, at spørge sig selv, om en virkelig Marquis vilde opføre sig saaledes.

Han saae, at Isidore koketterede med ham, hun havde kysset ham — et langt, brændende Kys. Havde han blot en eneste Gang tænkt paa, om en Dame af Stand, en anstændig Pige kunde kokettere og kysse saaledes; var det blot et eneste Øieblik faldet ham ind at gjøre sig det Spørgsmaal, om hans Søstre eller de andre Damer, han kjendte, vilde bære sig saaledes ad — men nei, hvor plump Fælden var, han gik i den.

Obersten smigrede ham, hans Datter trak ham om ved Næsen.

Da de havde drukket Kaffe og gik op paa deres Værelser, for at hente de Smaating, de vilde tage med, mødte han igjen tilfældigt den

unge Pige i Korridoren. Tjenstvillig tilbød han at bære hendes Plaid og Parasol, hun takkede og sendte ham saadanne lysende Blikke, at Walther blev dristig, greb hende om Livet og søgte at kysse hende paa Munden. Men med et Firbens Behændighed snoede hun sig fra ham, stillede

sig op i tre Skridts Afstand fra ham, stampede med Foden i Gulvet og sagde theatralsk: „O, Charles, dersom De gjorde det, maatte jeg hade Dem! Det er uhæderligt af Dem, De misbruger min Svaghed!“ Og derved slog hun Øinene ned, saa tugtigt og bedrøvet, at Walther var lige ved at kaste sig paa Knæ, da han hørte Skridt paa Trappen.

„Jeg er ikke vred paa Dem, men gjør det aldrig mere“, sagde hun sørgmodig og gik saa langsomt ned ad Trappen.

Men neppe havde hun sat sig ind i Vognen — man vilde idag kjøre til Hornisgrinde og derfra gaa til Ottenhöfen — før Isidore igjen var den gamle, ja næsten mere overgiven end ellers; hun drillede Walther med hans lyseblaa Slips, som ganske vist stak noget grelt af mod hans rødblonde Skjæg, hun lod ham knappe hendes Handsker, hvorved hun kom ham saa nær, at Blodet steg ham op i Ansigtet, og begyndte tilsidst af Kaadhed at nynne den gamle Vise:

„Au claire de la lune
mon ami Pierrot — — “

Man havde slaaet Kaleschen ned, og Morgenvinden legede med hendes Lokker og rødnede hendes fine Kinder, Hestene travede muntert henad den ny, vel vedligeholdte Vei langs med Schönmünzach og saa lige ind mellem Bjergene i Langbach-Dalen.

I Begyndelsen mødte man endnu af og til Folk, Høstpiger og Brændehuggere, paa Veien og kom forbi enkelte Gaarde, med lange, lave Tage; men senere blev det mere og mere ensomt og den stille, mørke Skov optog dem i sin majestætiske Domkirke. Jo høiere de kom op, desto mægtigere optaarnede de mørke Skovskrænter sig foran og ved Siden af dem, som om de vilde spærre Veien for dem. Solen stak voldsomt. Efter halvtredie Times Kjørsel kom man til Eckle.

Man fik neppe Tid til at lukke Vognen, da et af de pludselige Uveir, som paa denne Aarstid ere saa hyppige her i Bjergene, med al Vælde og Storslaaethed brød løs over deres Hoveder og nedenunder dem. Først en fjernt rullende Torden, saa steg et tungt, blaagraat Tæppe hastigt op fra Acherthal, tilhyllede hurtigt hele Landskabet og tildækkede den blaa Himmel. Nogle hvide Striber flagrede som Avantgarde foran det og spredtes i Trætoppene og om Bjergene i mindre og mindre Atomer, som Flænger af et Slør. Pludselig indhylledes hele Landskabet i en fin, næsten uigjennemsigtig Taage, Tordenen rullede Slag i Slag med frygtelig Vælde, Lynene sønderreve som bugtende gule Slanger, der blendede Øiet, de af Stormen jagede Skyer, Trætoppene svaiede og bøiede sig dybt mod Jorden, og nu brød Regnen løs af al Magt, med Lyn paa Lyn, Drøn paa Drøn. Hestene rystede og stode stille midt paa Veien; med indklemte Haler stak de Hovederne sammen, som om de ikke vilde se Faren.

Skjælvende af overtroisk, barnagtig Angst sad Isidore sammenkrøben i det ene Hjørne af Vognen, ved hvert Tordenbrag skreg hun høit, hyllede Ansigtet ind i sin Plaid og var lige ved at faae Krampe af Dødsangst. Bleg som et Spøgelse, med aaben Mund, stirrede Marquien ud i Uveiret; kun naar den unge Pige ved hans Side udstødte et Skrig, sendte han hende giftige Blikke og mumlede stygge og simple Eder i Skjæget.

Oberstens Pibe gik ud og han satte et meget alvorligt Ansigt op — han var aabenbart ogsaa bange; han rystede som i Feber.

Walther var lutter Bekymring og Opoffrelse for den Tilbedte; han talte trøstende Ord til Isidore som til et Barn, han søgte at gribe hendes Hænder, han bad hende om at beherske sig, og da alt dette var forgjæves, bredte han omhyggeligt sin Regnkappe ud over hende, da Vandet allerede løb ind gjennem alle Sprækker i Vognen.

Det var en modbydelig Scene: den hvinende unge Pige, den af Angst halvdøde, bandende Marquis og den tappre Oberst med sine fem Felttog, der tilskrev den pludselig indtraadte Kulde sine Tænders Klapren; kun Kjøbmanden og Kusken, der rolig stod i Regnen hos sine Heste, røbede ingen Frygt.

Et stærkere Slag, der vakte alle Bjergenes Ekkoer tillive, syntes endelig at standse Uveirets Magt, det klarede op, Lynene trak længere og længere bort, og Regnen aftog i Voldsomhed.

Kusken krøb op paa Bukken, Vognen satte sig langsomt igjen i Bevægelse.

Ad steile, smalle Veie, med to store Træ-Hæmsko paa Hjulene, kjørte de ned i Achers Dal.

Taus tændte Obersten sin Pibe igjen, han brummede noget om Uveirene i Atlas' Dale og sad saa stille, røg og stirrede ud i det graa Landskab; kun af og til saae han ærgerligt hen paa Datteren, som endnu hulkede dæmpet.

Marquien mumlede noget om nerveuse Fruentimmer og bad Obersten om Flasken.

Walther sad lidt forlegen og vidste ikke rigtig, hvad han skulde gjøre; hans Øine hvilede stjaalent med kjærlig Deltagelse paa Isidore. „Hun har det efter sin Moder“, hviskede Obersten til ham, „ lad hende bare sidde, det gaaer snart over — der, tag en Slurk, De er ogsaa bleven vaad ligesom vi Allesammen.“

Kjærligheden gjør blind, siger et gammelt Ordsprog, og det maa sagtens være Tilfældet, da Walther ogsaa denne Gang var slagen med Blindhed, eller rettere sagt, han havde kun Øie for den dødeligt forskrækkede unge Pige. Han skulde hellere have taget Marquien lidt nøiere i Øiesyn, da Denne før kastede sin ubekvemme Maske, eller Obersten; — hvor uerfaren han end var, maatte han derved have tænkt paa sin Ven Kirchheims Advarsler, men ogsaa denne Gang var og blev han blind.

En venlig Skjæbne syntes udtrykkeligt at have fremkaldt dette Uveir, for ved Lynenes Skær at vise ham hans Omgivelser i deres sande Skikkelse — forgjæves! Han følte en dyb, lidenskabelig Deltagelse for den halvdøde Isidore og en flygtig Harme mod Marquien for dennes brutale Optræden; men Afgrunden ved sin Side saae han ikke.

Vognen holdt endelig udenfor Gjæstgivergaarden i Ottenhöfen, just som den første Stribe blaa Himmel atter traadte frem mellem Skyerne.

De to gamle Herrer steg først ud, Walther hjalp Isidore og bar hende næsten hen til Døren.

„De er angreben — stakkels Isidore!“ sagde han kjærligt.

Et let Haandtryk var hendes Tak.

„Lad mig faae et Værelse“, bad hun mat.

Han opfyldte hendes Ønske, og gik saa ned i den lille Have, og da han fandt det for fugtigt og ensomt her, ind i den lave Gjæstestue, hvor de to gamle Herrer skyllede den sidste Angst over Uveiret ned med en Flaske Vin.

Saa venligt havde Obersten aldrig smilet og gjort Plads ved sin Side for ham som idag; han følte, at man idag var faldet lidt ud af Rollen og at der fordredes en lille Kraftanstrengelse fra hans Side.

Den store Skuespiller havde ikke alene atter forsynet sit eget Ansigt med det mest værdige og velvillige Smil, men ogsaa givet Marquien et lille opmuntrende Strøg med Harefoden; denne saae ialtfald i dette Øieblik med snehvid Krave og Manchetter, pragtfuld Brystnaal og Brillanter paa Fingrene høist respektabel ud bag den grønne Flaske; ogsaa hans Paryk, som imorges ved et eller andet Tilfælde, maaske ved et af de mange Lyn, havde antaget en noget forsoren Stilling, sad nu igjen lodret, og den ny dresserede Pandelok thronede majestætisk paa Toppen af hans noget høie Tænkerpande.

„Kom, min unge Ven“, henvendte Oberst de Barre opmuntrende til Walther og forlangte et tredie Glas. — „Det er udmærket Vin, man faaer her, den egner sig ypperligt til at fordrive Eftervirkningerne af Uveiret; Fugtighed mod Fugtighed, saa fordriver det ene det andet, og Mennesket befinder sig vel derved. Hvad mener De om denne gamle Campagnepraxis, Marquis?“

Den Tiltalte nikkede værdigt og glippede et Par Gange værdigt med Øienlaagene som et bekræftende Tegn.

„Fuldstændig af Deres Mening . . . fortræffeligt . . . udmærket Middel“, mumlede han, og til Bevis paa, at det var hans Alvor, tømte han sit Glas i et Par Drag og satte det tomt fra sig igjen.

„Naa, hvordan har De det saa“, spurgte Obersten med en fortrolig Hvisken, „De var saa overmaade opmærksom mod mit kjære Barn — jeg takker Dem oprigtigt for det, Hr. Walther. Men vil De ikke hellere skifte Tøi?“ vedblev han, efter et Par Gange bekymret at have ladet sin Haand glide hen over den unge Mands Skulder og Arm, „De er helt gjennemblødt, De skulde tage en tør Skjorte paa.“

„Tak“, svarede Walther beskeden, „en Smule Regn maa man finde sig i paa en Udflugt, det er jeg vant til — men hvis jeg maatte bede om et Glas Vin, det varmer saa rart de indvendige Dele.“ Han drak og saae derpaa hen til Døren, som om han hvert Øieblik ventede Nogen træde ind ad den.

Obersten bemærkede dette og hans Distraction, han bøiede sig igjen henimod ham — foruden dem var der nogle andre Gjæster tilstede, som ikke behøvede at høre det.

„Hun er ellers saa rask som en ung Raa“, begyndte han fortroligt med et betegnende Blik mod Døren, „i hele sit Liv har hun kun to, tre Gange havt Snue. Det har hun efter mig: jeg veed ikke, hvad Sygdom er, uagtet mine femoghalvtresindstyve Aar, og har Gudskelov endnu alle mine toogtredive Tænder. Desto mærkeligere er det, at et Uveir angriber hendes Nerver saa

stærkt; Torden gjør hende hver Gang helt fortumlet. Hendes salig Moder var akkurat ligesaadan; det er en Arvefeil. Heldigvis varer denne Tilstand aldrig længe; en Timestid efter straaler mit Barn igjen som en Rose. Jeg kan ikke begribe, hvor hun bliver af — hun skammer sig sagtens over sin Angst; hvis De ikke tager mig det ilde op, at jeg forlader Dem et Øieblik, vilde jeg gjerne se til Barnet."

Walther fandt denne faderlige Omsorg altfor naturlig til at han skulde være fuldkommen enig med Obersten.

Han blev alene med Marquien og en ny Flaske Vin. Den gamle værdige Herre syntes at føle sig forpligtet til at føre Conversationen. Imod Sædvane blev han helt veltalende. Han fortalte Walther, at han havde været adskillige Gange i Hamburg, hans Fødeby, mens han endnu „seilede." Hvad han egentlig mente med dette Ord, kunde den unge Kjøbmand ikke rigtig blive klog paa.

Han havde syntes rigtig godt om Byen, skjøndt den var noget frivol — her kneb han listigt det ene Øie sammen og saae polisk smilende over Randen af sit Glas.

Elben var forresten et forbistret Farvand, de havde engang paa Høiden af Helgoland mistet Besanmasten og alt det løbende Gods; han huskede det ligesaa tydeligt, som om det var skeet idag.

Det glædede Walther, saa uventet at høre tale om sit Hjem, og i sin Glæde lagde han slet ikke Mærke til, at Marquien efterhaanden begyndte høist snedigt at fritte ham ud, først om Dit og Dat, saa om de derværende Handelsforhold, og om han kjendte Huset Hob & Co. eller Huset X. & Y. og om han stod i Forbindelse med det og det Firma og saa videre.

Walther svarede meget udførligt paa disse Spørgsmaal, skjøndt han var noget distrait og hyppigt lod Blikket søge hen mod Døren. — Endelig gik denne op, og Fader og Datter traadte ind, den Sidste fuldstændigt restitueret, i et allerkjæreste, frisk Toilette, der klædte hende henrivende, og blomstrende og rødmusset som altid. Da hun traadte ind i den lille, tarvelige Bondestue, lignede hun i Virkeligheden en Fe.

Hendes Haar var sat op paany og glinsede som Silke, hendes Øine straalede under de lange Øienhaar, paa hvilke der endnu laa et Par Gran *Poudre de riz*, hendes Læber vare friske som Carmin, hendes Kinder med et let Skær af Rødt — kortsagt Isidore var fra Top til Taa som nyfødt, og det forekom Walther, at han aldrig havde seet hende mere nydelig og bedaarende end i dette Øieblik, og et vist smægtende Udtryk i hendes fugtige Øine lod hende forekomme ham endnu smukkere og attraaværdig.

Han sprang op og ilede hende imøde, og medens Obersten smilede halvt stolt, halvt velbehageligt, rakte Isidore ham sin lille, duftende Haand til Kys.

„Her kommer jeg med Deserteuren, frisk som en Lilieconval, og nu mener jeg, at vi kan indtage vor Frokost, thi, oprigtig talt, jeg er sulten."

I en Sidedal til Acher, kun en Mil fra denne og midt i den mørke Skovensomhed, ligger Allerheiligen, en af de kosteligste Perler i det paa Skjønheder saa rige Schwarzwald.

Dalen aabner sig mod Vest ud imod Rhinsletten, og den Reisende, der kommer fra Nordtydskland, forbauses over det milde Klima og den frodige Vegetation, som findes her. Et Pust fra Syden trænger herop. Trævæxten er mere frodig og mangfoldig end i det Nordlige eller i den Del af Tydskland, der ligger under samme Breddegrad. Her voxer den ægte Kastanie, ikke i enkelte Exemplarer, men i mægtige Grupper, her skyde vore almindeligt bekjendte vifteformige Bregner, der, naar man skærer Roden over, paa Snitfladen vise en flakt Ørn, istedetfor som ellers to, tre Fod høie, op i over Mandshøide; her findes den store italienske Blomme, Meloner voxe i det Fri, Blomsterne dufte langt stærkere, og Himlen er engang saa blaa som i det nordlige Tyskland.

Det gamle Præmonstratenser-Kloster, som nutildags besøges af saa mange Reisende, en af Tydsklands mest maleriske Ruiner, bekjendt fra Billeder og Fotografier, blev stiftet 1196 af Uta af Schauenburg, en Datter af Pfalzgrev Gottfried af Calw og Luitgardis af Zähringen, Hertug Welf VI.s Enke. 1803 blev det sækulariseret, og kort efter lagde en Lynstraale det i Aske. De mægtige Bygninger brændte ud, kun de tilbageblevne Mure vidne endnu om svunden Pragt og Storhed, de indtage næsten hele Dalens Brede.

Ved Siden af Klosteret ligger det smukke Skovfogedhus med sine vidtløftige Udbygninger og sin store Gaardsplads, der overskygges af prægtige, gamle Lindetræer.

Gjennem en lille, venlig Engdal, ad en velholdt Grusvei, kommer man i fem Minuter til det Sted, hvor Lierbach i en Række Vandfald larmende styrter ned mellem Büttenschöffens vilde Klipper. Ved Sprængninger og Trapper ere disse Naturskjønheder gjorte tilgængelige for Beskueren. De føre ned til „Stenbordet", hvorfra man, ved at se tilbage, har et Overblik over hele det store dobbelte Vandfald.

Denne Plet er rig paa Sagn; Freskerne i Drikkehallen i Baden have hentet en Del af deres Sujetter derfra: Svenskerspringet, Zigeunerskoven og Æselbrønden.

Klokken var henad fem om Eftermiddagen, og efter Uveiret stod Solen atter venligt paa Himlen, medens forbidragende enkelte Skyer, de sidste Minder om Uveiret, seilede gjennem den rene, blaa Luft og ved deres Skygger gave Landskabet forøget Tiltrækning.

En Kareth kom kjørende ned ad den stærkt bugtede Vei fra Ottenhöfen. Kusken knaldede med Pisken og Hestene skridtede lystigt ud; de vidste af lang Erfaring, at der skulde bedes hos Skovfogden, og at Hø og Havre her vare af bedste Slags.

Vognen raslede ind i Gaarden, og den vidtbekjendte Skovfoged og Gjæstgiver Mittenmaier kom ud i Døren for at modtage de nye Gjæster.

Kusken hjalp Marquien og Obersten ned ad det smalle Vogntrin, Walther fulgte mere lettilbens efter, og tilsidst Isidore, som venlig modtog den unge Mands Hjælp.

Nogle nysgjerrige Ansigter kom tilsyne i Vinduerne, thi i Skovfogedboligen er der altid Fremmede og en ny ankommende Vogn vækker altid nogle Lediggængeres Opmærksomhed. Obersten besvarede venligt Skovfogdens Hilsen og bestilte Værelser og Mad. Saa traadte alle Fire ind i Huset.

Omtrent en Time senere indtoge de, efterat have gjort Toilette, en fortræffelig Diner i det bedste Hjørne af Gjæstestuen.

Walther var endnu opfyldt af Indtrykkene fra den sidste Tour, han var begeistret over Skovens pragtfulde Grønne og de storartede Udsigter. Ogsaa Klosterruinen og Skovfogedboligen fandt han over al Beskrivelse romantisk.

Heri var Isidore ogsaa enig med ham. Hun udtalte, at der ikke let fandtes en mere henrivende Plet end Allerheiligen, og at man ikke kunde have det bedre, end her. Hvis hun maatte raade, tilføiede hun, saa blev man her mindst i en tre, fire Dage og nød ret af Hjertenslyst alle Naturens Skjønheder.

Marquien nikkede flere Gange meget bifaldende.

„Forellerne her ere ganske overordentlig velsmagende", sagde han og anbragte en dygtig Gaffelbid af en saadan i sin rummelige Mund, „jeg er af den Mening, at Frøkenen har slaaet Hovedet paa Sømmet, Oberst; her kunde man lægge sig for Anker en god Stund."

Obersten smilede paa sin mest elskværdige Maade.

„Saa maa De henvende Dem til Hr. Walther, vor enstemmigt valgte *Maître de plaisir*", svarede han og saae opmuntrende paa denne; „maaske giver han efter for vore forenede Bønner — hvad unge Ven?"

Lidt rødmende gik Walther ind paa Spøgen, det forekom ham, at han havde mærket et let Tryk af sin Naboerskes lille Fod under Bordet.

„Aa, naar det kommer an paa mig", sagde han som Følge deraf noget stammende, „jeg er fuldkommen af Deres Mening — mit Embede gjør mig til en tro Slave af Deres Ønsker."

„Bravo — altsaa bliver vi", sagde Obersten, idet han løftede sit Glas og venligt drak Walther til.

„O charmant, vi bliver!" udbrød ogsaa Isidore glædestraalende og blev saa pludselig igjen mere alvorlig, da hun opfangede et talende Blik fra sin Fader.

Alle toge tilsidst Glassene i Haanden og klinkede med hverandre, og Obersten kaldte paa Kellneren, bestilte en Flaske Moët til og meddelte ham, at de foreløbigt vilde beholde deres Værelser i tre Dage.

Det unge Menneske følte sig smigret over den store Ære og kom tilbage med en Flaske Champagne. Isidore indlod sig i en lang Samtale med Skovfogden, hvem hun udspurgte om Stedets Seværdigheder og som venligt gav hende udførlig Oplysning om Alt.

Efter Bordet begyndte de to Herrer som sædvanligt at spille Piquet, medens Isidore foreslog Walther at foretage en lille Promenade til Vandfaldene.

Selvfølgelig erklærede den unge Mand med største Glæde sig rede dertil.

De gik ned ad Trappen og over Gaardspladsen. De forlode denne gjennem en lav Port og kom ud paa en bugtet Grusvei, der slyngede sig henunder Træernes friske Grønne langsmed en klar Bæk.

„Giv mig Deres Arm, Charles", sagde Isidore, efterat Gaardens Mur skjulte dem for indiscrete Blikke fra Skovfogedhuset.

Walther blev ganske eiendommeligt tilmode. For første Gang kaldte hun ham Charles, og hendes Stemme klang bevæget. Ogsaa hans Hjerte var saa fuldt, som om det skulde sprænges, han fornam paa dets Uro, paa dets Banken, hvor kjær den unge Pige var bleven ham, hvordan han aldrig vilde kunde udholde Tanken om at være hende foruden. Han kunde jo ikke længer tvivle om, at han elskede hende, med en første Kjærligheds hele Styrke. Dette gjorde ham saa taus og tankefuld. Isidore stak fortrolig sin lille Haand ind under hans Arm og støttede sig let til den. Hun var ligeledes faamælt og saae ned mod Jorden; Hatten skjulte hendes Ansigt for ham.

Gruset var endnu fugtigt fra Uveiret idag, hun gik forsigtigt paa Taaspidserne ved Siden af ham.

Walther blev mere og mere forlegen, han kunde idag ikke finde den rette Tone, det rette Ord; en Stund gik Samtalen helt istaa. Han overveiede og grundede.

Var han ikke den velhavende Kjøbmand fra Hamburg med 500,000 Mark, kunde han ikke byde en Hustru Alt, hvad hendes Hjerte begjærede: en hyggeligt, gammelt Hus, smukke Klæder og Smykker, Loge i Theatret og Ekvipage? Hvor mange tusinde unge Piger vilde ikke med Glæde sige Ja, naar han friede til dem! Med Isidore var det ganske vist en anden Sag; hun vilde med Tiden komme i Besiddelse af en næsten fyrstelig Rigdom, der langt overgik hans, hun tilhørte en af Frankrigs ældste Familier, hun var saa smuk, saa elegant . . . Men udjevnede Kjærligheden ikke Alt, kunde den ikke være Broen over denne Kløft? Og kunde han ikke haabe, maatte han ikke tro, at hun elskede ham, hun, det henrivende Væsen, som nu gik saa undseelig, saa bly ved hans Side? Ak, hvad vilde han ikke have givet for at vide, hvilke Tanker, der i Øieblikket optog Isidore! Han sagtnede derved mere og mere sine Skridt, Beslutningen om at tale modnedes hurtigere og hurtigere — han havde allerede Ordet paa sine Læber. Da stode de pludselig ved det larmende Vandfald og han saae paa Trapperne og Broerne enkelte Mennesker, der nøde det storartede Skuespil.

„O, hvor herligt!“ udbrød Isidore og saae for første Gang op paa ham, et hurtigt, fugtigt Blik, som om hun undsaae sig ved at møde hans Blik.

Hun klamrede sig ængstelig til hans Arm, som om hun var bange for det brusende Vand, som blev hun svimmel ved Synet af det pilsnare Fald.

De stode en Stund tæt op til hinanden og saae ned i det brusende Skum, hvorover en prægtig Regnbue hvælvede sig.

Saaledes brusede det ogsaa i Walthers Hjerte, og Haabet var Regnbuen, der i tusinde Farver viste sig for hans indre Blik.

De begyndte at stige langsomt ned ad de fugtige Trin.

Walther gik vaersomt i Forveien og hjalp den unge Dame, der havde rakt ham sin ene Haand, medens hun med den anden omhyggeligt løftede op i Kjolen, for at den ikke skulde blive vaad. Medens de steg ned saae Walther snart paa de smaa Fødder, der saa sirligt og dog saa forsigtigt søgte de ujevne, glatte Trin, snart hende ind i Øiet, som hun saa haardnakket holdt sænket mod Jorden. Han søgte det, søgte det, indtil han havde fundet det, indtil hun langsomt, ligesom bebreidende løftede det mod ham og derpaa rødmende atter overskyggede det med de lange Øienhaar.

„Isidore“, mumlede han fuld af dyb Lidenskab.

Hun vendte bleg Hovedet til Siden.

„Isidore — søde Isidore!“

Hun vuggede det langsomt et Par Gange frem og tilbage og det forekom Walther, at han mærkede et let, ganske let Tryk af hendes slanke Fingre.

Saaledes kom de, uden at ændse det herlige Naturskuespil foran dem, ned til Stenbordet. Her blêve de staaende, Begge stærkt bevægede, Begge dybt grebne.

„Isidore!“ tryglede Walther paany med skjælvende, af Lidenskab bevæget Stemme og greb begge hendes slapt nedhængende Hænder.

Langsomt saae hun nu op til ham, som om hans søgende Blikke magnetisk drog hendes til sig.

I hendes smukke, mørke Øine perlede to store Taarer og løb langsomt nedad de bløde Kinder.

„Isidore — hvorfor græder De?“

Med uendelig Vemod i sine Træk og i Stemmens Tonefald svarede hun: „Jeg tænker paa, hvordan Alt dog er saa forgængeligt, hvordan dette Vand her iler afsted og aldrig vender tilbage, hvordan disse Blomster her visne og aldrig dufte mere; jeg tænker just paa, at om et Par Dage vil De, Charles, reise bort — og aldrig vende tilbage!“

En Gysen gjennemrislede hele hendes Legeme, hun lod et længselsfuldt Blik streife ud i det Fjerne, og da hun havde overbevist sig om, at Ingen var i Nærheden, vaklede hun og faldt næsten sammen. Hvad var naturligere, end at Walther opfangede hende i sine Arme og at hendes Hoved hvilede ved hans Skulder?

„Søde, kjære Isidore!“

„O, Charles, hvad gjør De?“ Deres Arme omslyngede hinanden og deres Læber mødtes i hede, lange Kys . . . Endelig skød hun blidt den Berusede tilbage, drog sig langsomt ud af hans Arme. „O, Charles“, sagde hun bebreidende — „hvad har vi gjort!“

Men han slyngede endnu engang Armen om hendes Liv, drog hende endnu engang ind til sig og udbrød: „Nu er Du min — min for evig! O siig, Isidore, at Du elsker mig, lad mig høre disse sødeste Ord fra dine Læber!“

Og hun klyngede sig endnu engang kjærligt til ham og saae ham endnu engang med et fugtigt Blik dybt ind i Øiet og sagde: „Jeg elsker Dig! Jeg har elsket Dig fra den første Gang jeg saa Dig!“

De plukkede nogle Blomster og Blade til Erindring om det Sted, hvor de havde sluttet deres Kjærlighedspagt. De aftalte, at de foreløbigt ikke vilde sige Noget, ikke lade sig mærke med Noget og være lykkelig i Stilhed.

(Fortsættes.)

Fru P.: Gaaer Du? Du kan ikke tro, hvor her er kjedeligt om Aftenen.

Hr. P.: Jo; det er netop derfor, jeg gaaer min Vei.

LANDSKAB FRA ORINOCO-DELTAET

Fra Orinocofloden

Orinoco=Delta'et

Republiken Venezuela, der indtager den nordostlige Del af det sydamerikanske Fastland og, skjøndt dobbelt saa stor som Tydskland, i Sammenligning med Brasilien og Argentina kun omfatter et forholdsvis lille Omraade, udmærker sig ved en mere storslaaet og afvexlende Natur end noget andet Land. I den sydvestlige Del kunne vi, paa en relativ lille Strækning, fra det tropiske Lavland, der omgiver den skjønne Maracaibo-Sø, til Cordillernes evige Sne, i nogle faa Dage gjennemvandre de forskjelligste Klimaer og derefter, i ligesaa kort Tid, stige ned paa de vidt udstrakte Llanos (Stepper). Paa denne Reise skifte Landskabsbillederne uafbrudt; til uberørte frygtelige Udørkener slutte sig venlige opdyrkede Strækninger, som indbyde til Hvile, særligt i de høitliggende Steder i Cordillerne, hvor Climaet er mildt.

Men naar den Reisende strax vil trænge ind i det hede, tropiske Lavlands vilde Skovregioner, uden først at berøre Kyststæderne og disses Omgivelser, saa raade vi ham til at tage hen til Orinoco-Delta'et, hvor der strax møder ham den mest storartede Planteverden. Thi her findes alle Betingelser for at frembringe en saa mægtig, tildels uigjennemtrængelig Vegetation. Dette store Delta udstrækker sig fra den sydlige Hovedarm af den vældige Flod til Øen Trinidad og dannes af et stort Antal Flodarme, hvoraf flere ere seilbare, som t. Ex. Macareo, der saa temmelig gjennemstrømmer Midten af Delta'et og udmunder ved Trinidad; ad den finder Dampskibsforbindelsen Sted mellem den sidste Ø og Ciudad Bolivar. Denne Flodvei fører os lige ind i Hjertet af Delta'et med dets Plante- og Dyrerigdom, og selv om ogsaa Damperen hastigt farer forbi den i ødsel Pragt straalende Planteverden, faae vi dog et flygtigt Indblik i denne Eventyrverden. Vort Landskabsbillede fremstiller et Sceneri, som Øiet her møder overalt, stedse forskjelligt, men altid med den samme Skovcharakter. I den sydlige Del og især ved Mundingen af Hovedarmen, Boca de Navios, er Plantevæxten paa de flade Øer og ved Flodens sydlige Bred mindre frodig, og saasnart vi have forladt Deltaregionen, frembyde Kæmpeflodens Bredder kun liden Afvexling og tildels samme Billede som mange europæiske; kun en Viftepalme, som rager op hist og her, og saa naturligvis Heden, minder om Troperne.

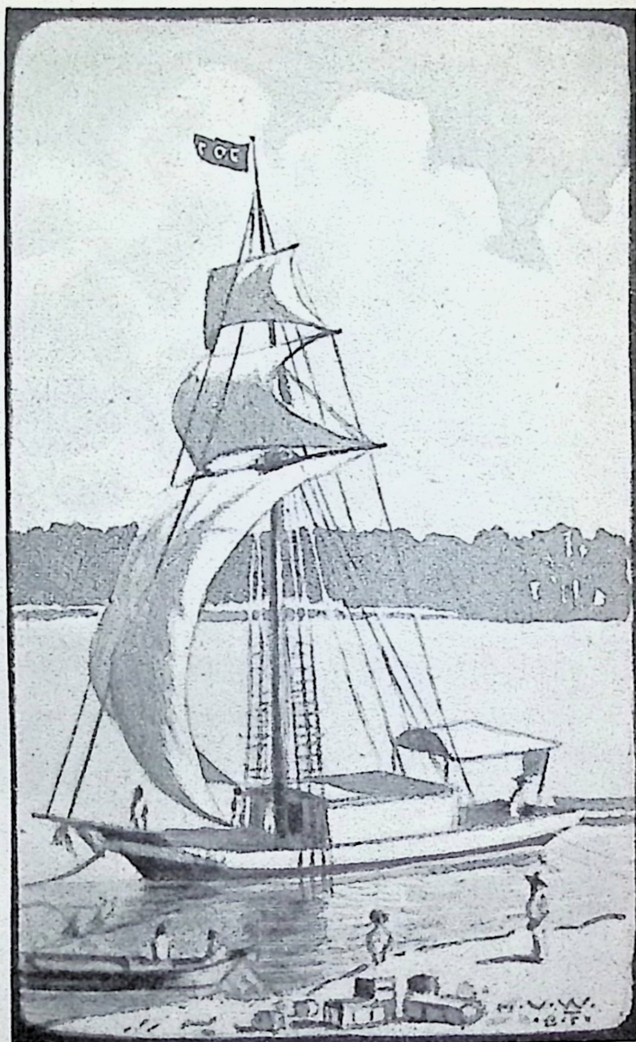
De samme Planter, Dyr og Mennesker, som vi træffe paa Rio Escalante, der udmunder i Maracaibo-Søen, finde vi ogsaa her ved Macareo; Menneskene dog kun paa særligt gunstige, høiere

liggende Steder, der ere mindre udsatte for Oversvømmelser. Det er Resterne af de gamle Guaraunos-Indianere, der her i den evige Moskitoplage føre en ynkelig Tilværelse og beskjæftige sig med Fiskeri, Jagt og Skovhugst.

Den Reisende, som vil foretage Excursioner i disse Egne, maa forlade Dampskibet og i smaa Fartøier besøge Flodløbene, for i Ro at kunne gjøre sine Studier; her finder han ogsaa Leilighed til at iagttage Dyreverdenen, der i Rigdom fuldstændigt svarer til Floraen, og her forstaaer han først ret de Indfødtes Udbrud, som allerede Humboldt omtaler: *„Es como en el paraise!“* (Det er som i Paradiset). Hvem formaaer at skildre Planternes Form- og Farvepragt, male det rige Dyreliv og gjengive deres mangfoldige, fremmedartede Stemmer! Men her slutter sig til den høieste Naturnydelse fordetmeste ogsaa Kampen med Plante- og Dyreverdenen. Først efter et besværligt Arbeide kunne vi trænge ind gjennem den tætte Vegetation; paa mange Steder, hvor Planteverdenen naaer som en Mur helt ned til Vandet, er det komplet umuligt. Af større Dyr findes her navnlig Jaguaren, Kaimanen og Pumaen; men de flygte sædvanligt for Mennesket, medens de forhadte Moskitoer overfalde os med frygtelig Hensynsløshed.

Englændernes nyeste Bestræbelser for at komme i Besiddelse af Orinocomundingen, Indgangen til det rige og endnu lidet bekjendte Indre, ville neppe lykkes, da Venezolanerne meget godt kjende Betydningen af denne Flodmunding og aldrig ville tillade, at den kommer i fremmed Besiddelse.

A. Goering.

FLODSKIB PAA ORINOCO

Paa Orinoco

PLANTAGE

Orinoco bliver forholdsvis lidt befaret og kun af Skibe med ringe Dybgaaende. Seilskibe kunne paa Grund af den stærke Strøm kun komme opad Floden ved Hjælp af den altid blæsende Nordostpassat. Farvandet er meget farligt paa Grund af de Malstrømme eller Hvirvler, der foraarsages af de under Vand liggende Klippeblokke, og som ofte ere af en saadan Styrke, at de bringe et Skib ud af dets Kurs, sætte det paa Grund og faae det til at kæntre. Ogsaa de der hyppigt optrædende pludselige og heftige Uveir og Cykloner ere særligt farlige for Søfolkene paa Floden. En gyselig Plage for de Reisende paa Orinoco ere Moskitoerne, som om Aftenen komme ud fra Urskoven og omsværme Skibet i store Masser, saa at Søfolkene kun nogenlunde kunne værne sig imod dem ved trods Heden at hylle sig ind i Olieklæder og tætte Klædningsstykker.

Politiske Uroligheder og hyppige Revolutioner ere Aarsagerne til Handelens og Industriens Forfald i Venezuela, hvad de forladte og ødelagte Plantager ved Bredderne af Orinoco ogsaa vidne om. Frodig Plantevæxt tildækker i utrolig kort Tid disse Steder, saa at der snart ikke er Spor tilbage af dem. Hist og her i Udkanten af Urskoven seer man enkelte Indianerkolonier, hvis Beboere tilhøre Guaraunos Stammen og leve spredte over Delta'et, men kun ved Bredderne af selve Floden eller dens Sidearme, da Urskoven med dens sumpede Jordbund ikke kan beboes

CIUDAD BOLIVAR

og kun sjeldent betrædes. Disse Guaraunos ere en smuk, velvoxen Menneskerace, Kvinderne udmærke sig desuden ved naturlig Ynde i deres Bevægelser. Overfor Hvide ere Indianerne sky og tilbageholdende. Deres væsentligste Føde bestaaer i Kjødet af Morocoto'en, en velsmagende Fisk, der forekommer hyppigt i Orinoco og gjennemsnitlig veier en 20 Pund. Kommer et Skib i Nærheden af en saadan Koloni, der ofte kun bestaaer af nogle faa Hytter, saa sætte Indianerne i en Fart deres Canoer i Vandet, lade dem med friske Fødevarer, og under Raaben og Skrigen roe de i en Fart ud til Skibet. De komme med Fisk, Kokosnødder, Bananer, Sukkerrør, foruden med Papegøier, Urskovhonning, Høns og andre Delikatesser for Sømanden, og ere glade, naar de til Gjengjeld kunne tiltuske sig Beskøiter, Mel, Medekroge, Skraatobak o. l.

I Regntiden stiger Floden meget stærkt og anretter saa i Forening med Cykloner ofte skrækkelige Ødelæggelser. Det er ikke sjeldent, at hele Indianerkolonier blive ødelagte. Saa kan man hyppigt se en stor Cano eller Bongo, med en eller to Familier ombord, seile nedad Strømmen, det er Indianere, som af Elementerne fordrevne fra deres Hjem nu søge sig et andet Sted, hvor de saa opslaa en ny Hytte af Rør og Fitjipalmeblade. En Trægled, nogle Sten, som danne Ildstedet, Høns, Bananer, Kokosnødder, Medesnører og Garn, samt den dem uundværlige saltede eller lufttørrede Morocoto udgjøre deres rørlige Eiendom og følge dem paa Reisen til deres ny Hjem.

Jo nærmere man tilvands kommer Byen Bolivar (Angostura), desto mere høiner Terrainet sig. Urskoven træder tilbage fra Flodbredden, og lav Underskov vexler med alle Slags Cacteer. Blikket streifer saa udover vidtstrakte Llanos, hvis maleriske Baggrund dannes af Høilandet. — Ciudad Bolivar ved Orinoco er Venezuelas vigtigste Handelsplads, og der findes betydelige tydske Handelshuse, ligesom det ogsaa hovedsagelig er tydske, især hamburgske Seilskibe, som befare Orinoco og besørge Handelen.

Karl Leipold.

„De Vises Sten"

AF

KARL STICHLER

I Aarhundreder har Kunsten at fremstille Guld af mindre værdifulde Stoffer ved forskjellige Blandinger, Smelteforsøg og lignende Experimenter krævet mangfoldige Offre, uden at have givet et directe Resultat eller blot Sandsynligheden af et saadant. I Modsætning dertil har i Nutiden den kunstige Fremstilling af ægte Ædelstene gjort virkelige Fremskridt og leveret værdifulde Stene. Selvfølgelig er Talen her ikke om Glasflus og efterlignende, farvede Glasblandinger, men om de af Lerjord fremstillede Rubiner, Spireller, Beryller og Chrysoberyller, hvortil i en nær Fremtid sagtens ogsaa vil slutte sig kunstigt fremstillede Smaragder. Kun ved med største Omhu at følge de nyere chemiske og fysiske Iagttagelser og Forskrifter kunde disse mineralske Kunstproducter fremstilles saa gode, at de svarede til Naturproducterne af samme Art og neppe ere til at skjelne fra disse.

Forsøg ud i det Blaa, med et planløst Spild af Materiale, Arbeide og Tid, var i forrige Tider betegnende for de Mænd, der efter Forgodtbefindende og uden videnskabelige Kundskaber syslede med slige Arbeider. En praktisk og fagvidenskabelig strengt ordnet Fremgangsmaade, der samtidig nøie følger de naturlige Grundbetingel-

ser, muliggjør Nutidens Resultater. I denne Retning gaa nu ogsaa de Forsøg og Forarbeider, som siden 1853 gjøres til kunstig Fremstilling af ægte Diamanter, for at disse endnu saa kostbare og sjeldne Stene lettere kunne anvendes i techniske Øiemed,

Diamanten vil altid danne det bedste og skarpeste Angrebsmateriale til Dybboring i haarde Stenarter, til Gjennembrydning af Bjergmasser ved Anlæg af Tuneller eller ved Terrainindskjæringer i Klippegrund til Kanalanlæg, samt desuden ved industriel Bearbeidelse af Granit, Posphyr, Kvarts, Feldspat og Støbestaal.

Tre Aartiere ere forløbne, siden den schweiziske Ingenieur Lechot gjorde det Forslag: at forsyne Ringbor til Dybboringer i haarde Stenarter med sorte, brasilianske Diamanter og ved hurtigere Dreining af disse Diamantborekranse at fremskynde Borearbeidet. Man fulgte hans Raad, og Resultatet lønnede sig. Borekranse, forsynede med Diamantsplinter eller med Diamanter fra en halv til en hel Ærts Størrelse, og som bevægede ved mechanisk Drivkraft gjorde 250 til 300 Omdreininger i Minutet, sparede megen Tid og ydede et betydeligt hurtigere og mere sikkert og bedre Arbeide. Bore- eller Sprænghullerne kunde anlægges i mindre Omfang, og Borekjernen var desuden mere tydelig og ren end før.

Hvad man med de tidligere, ufuldkomne Boreapparater brugte Aar til, det udførte man nu i Løbet af faa Maaneder. Til Exempel blev der ved den for en Snes Aar siden med Diamantkransbor foretagne Dybboring i Bethlehem ved Libau i Schlesien i 67 Dage gennemboret ialt 500 m. Ved den gamle Fremgangsmaade havde man brugt mindst to Aar dertil.

De sorte Diamanter, som anvendes hertil, koste beregnede efter Vægt ca. 70 Kroner Stykket, en med tolv Diamanter forsynet Borekrans af ca. 20 cm. i Diameter i færdig Staalindfatning henved 900 Kroner. Mindre Borekranse af $3\frac{1}{2}$ cm. i Gjennemsnit, som anvendes til Sprænghuller, indeholde sædvanlig kun Diamanter til en samlet Værdi af fra 80—100 Kr. Sliddet paa disse Ædelstene ved Boringer i haarde Klippemasser er forholdsvis ringe.

I den nordamerikanske Stat Colorado anslog man ved Boringen af en Schakt paa 130 m. Længde i den haardeste Kvarts og Feldspat Sliddet til idethøieste 30 Dollar.

Naar de skarpe Kanter og Hjørner ere blevne slidte af de til Boring anvendte Diamanter, sælges de til omtrent samme Vægtspris til Diamantsliberier, for der som Diamantstøv at benyttes ved Slibningen af de mere værdifulde klare Diamanter.

Samtidig med denne Anvendelse af den haardeste Ædelsten gjordes der Forsøg paa at fremstille den kunstig i samme Haardhed, som udmærker den naturlige Diamant, der findes i Jorden og i Meteorstene og Meteorjern.

To Metaller, Aluminium og Jern, benyttes ved den kunstige Fremstilling af Diamanter. Foruden de rene Kulstofdiamanter fremtraadte Bordiamanten, af Grundstoffet Bor, der er lettere at fremstille og i krystalliseret Tilstand har mest Lighed med det rene Kulstof.

Paa vor Planet forekommer Bor sjeldnere i Naturen, end det i Mineral-, Plante- og Dyreriget meget udbredte Kulstof, som danner den egentlige Diamant.

I Aaret 1809 næsten samtidigt opdaget af Humphrey Davy, Gay Lussac og Thénard, forekommer Grundstoffet Bor aldrig frit i Naturen paa vor Klode, men forbunden med Ilt som Borsyre (Sassolin) eller med Natron som borsurt Natron (Borax).

Baade den tydske Chemiker, Friedrich Wöhler († 1882) og hans franske Kollega, Henri Etienne Sainte-Claire-Deville († 1881) opdagede, hvorledes man af Borsyre eller amorf Bor — der danner et brunt Pulver — kunde fremstille Bordiamanter. Disse ere gjennemsigtige, fordetmeste granatrøde eller honninggule, men kunne ogsaa undertiden være ganske vandklare. De have samme Krystalform som den almindelige Kulstofdiamant, en sjelden Glans og stærk Lysbrydningsevne og staa ogsaa i Haardhed Diamanten nærmest. Deres Fremstilling er ikke saa omstændelig og vanskelig som den nuværende Fremstilling af ægte Kulstofdiamanter, og saafremt det lykkes at „blege“ og „sminke“ dem, ville de maaske ogsaa komme til at spille en Rolle i Juvelhandelen.

Bordiamanten fremstilles paa følgende Maade: Borsyre og Natrium kommes i en Støbejernsdigel, bedækkes med Kogsalt og bringes til at smelte. Efter at Massen er afkølet, opløses den i Vand, der er tilsat Saltsyre. Den tilbageblivende Rest udvaskes ligeledes med saltsyreholdigt Vand og giver nu det amorfe (ukrystalliserede) Bor. Dette tørres omhyggeligt paa porøse Stene og stampes saa fast i en Smeltedigel, medens samtidigt en Stang rent Aluminium stikkes ned midt i Massen. Det Hele glødes nu nogle Timer i stærk Hvidglødhede, der vilde faae Nikkel til at smelte. Her udøver Aluminiummetallet nu en lignende Virkning som Jernet overfor Kulstoffet ved Fremstillingen af Kulstofdiamanter.

Naar den længe og stærkt gjennemglødede Masse er bleven afkjølet, findes Boret krystalliseret i firesidede Prismer baade paa Overfladen af Aluminiumstangen og efter dennes Opløsning i Saltsyre i dens indre Dele ved Siden af eller mellem Borgrafit.

Det er et kostbart, vidtløftigt og besværligt Experiment, og naar den Experimenterende ikke er øvet i den Slags Arbeider, kan det let gaa ham som Middelalderens Alkemister ved deres

Forsøg paa at fremstille „De Vises Sten". I de første Decennier af vort Aarhundrede søgte ovenikjøbet Mænd, hvem det ellers ikke skortede paa Fagkundskab og Erfaring, paa en temmelig nem Maade at fremstille ægte Diamanter.

De to Nordamerikanere Silliman og Hare vilde i Fyrgene af Kulstof have udsmeltet „ukrystalliserede" Diamanter. De vakte megen Opsigt, men det viste sig snart, at disse „ukrystalliserede Diamanter" vare værdiløse og ikke kunde betragtes som Ædelstene.

En Franskmand, Monsieur Gannel, gik det ikke bedre. Han vilde ved en langsom Indvirkning af Fosfor paa Svovlkulstof, ved Udskilling af rent Kulstof, ogsaa have frembragt Diamanter i virkelig krystalliseret Tilstand. Men ved nærmere Undersøgelse af hans „Diamanter" reduceredes de til Fosforkrystaller.

De omhyggelige og kostbare Arbeider, som foretoges af Desprez i Paris (1853) kom allerede Maalet noget nærmere. Ved langsom Forflygtigelse af Sukkerkul i et hermetisk tillukket Rum og Anvendelse af Elektricitet frembragte han i Løbet af en Maaned og flere Dage nogle oktaedriske Krystaller. Disse smaabitte Krystaller, som kun kunde undersøges ved Hjælp af Mikroskopet, lignede ægte Diamanter.

I den nyere Tid er der saa i Wien, paa Foranledning af Grev Wilczek foretaget yderligere Arbeider i denne Retning, som da ogsaa have bragt mere tydelige og opmuntrende Resultater.

Jo mere man forskede efter, hvorledes de ægte Diamanter vare opstaaede, desto mere kom man til den Overbevisning, at de vare Smeltnings- og Krystallisationsproducter fra Meteorer og saaledes en Art „Gave fra Himlen".

Den Smeltnings- og Krystallisationsproces, som maaske med Lynets Hurtighed foregaaer i Meteorjern, ved Udelukkelse af vor Atmosfæres Ilt og under et uhyre Tryk, forklarer saa tydeligt og bestemt det flydende Kulstofs Forvandling til den yderst haarde og prægtige Krystalform, som vi kalder Diamant, at Fundene og Iagttagelserne fra de indre Hulrum i jernholdige Meteorer give den bedste Veiledning til kunstig Fremstilling af ægte Kulstofdiamanter.

Det lader sig ogsaa formode, at mange af de Klumper Meteorjern, som gjemmes i offentlige Samlinger eller endnu ligge uopdagede i Jorden, indeholde de prægtigste Diamanter i deres hule Indre.

Denne Antagelse støttes af følgende Beretning: I Marts Maaned 1891 modtog Eierne af Gruberne ved Canon Diablo, i Arizonaterritoriet, Nordamerika, en Meddelelse om, at der var fundet en gediegen Jern-Aare. Til Bekræftelse herpaa medfulgte en Prøve af det fundne Metal. Denne Prøve blev strax sendt til den Sagkyndige, Mr. A. E. Foote, og denne blev strax opmærksom paa den mærkeligt ujevne Overflade og en Brudflades krystallinske Beskaffenhed. Han var strax overbevist om, at her ikke kunde være Tale om en Jernmine, men at Fundet var Meteorjern. I Juni 1891 besøgte han Stedet og fandt ogsaa strax sin Antagelse bekræftet.

Omtrent ti engelske Mil Sydost for Canon Diablo, ved Foden af en næsten cirkelrund, af Sand- og Kalksten dannet Forhøining i den saakaldte „Crater Mountain", fandt man en Del smaa Stykker af samme Art. Lidt over tre Kilometer fra dette Sted, i sydostlig Retning og næsten nøiagtigt i Strækningens Længderetning, opdagede man to større Masser, der laa i $24,_{28}$ Meters Afstand fra hinanden. Jordbunden, hvor disse Metalstykker fandtes, bestod af Sandsten og Kalk. Al Søgen efter Spor af Lava, Obsidian eller andre vulkanske Stenarter var forgjæves. Her kunde Talen kun være om Meteorrester.

Den største af de her fundne Masser havde en Vægt af $90,_{171}$ kg, en fladtrykt, næsten firkantet Form og Fordybninger paa Overfladen. Tre Hulrum droge sig gjennem hele Stykket. Den anden Masse, som paa Overfladen ligeledes havde talrige Fordybninger og veiede $69,_{855}$ kg, blev tilligemed det tredie fundne Stykke ($18,_{144}$ kg) af samme Art skaaret i Stykker til nærmere Undersøgelse.

Af det sidstnævnte Stykke blev en Del sendt Chemikeren König til Analyse, og denne Fagmand aflagde saa i det nordamerikanske Naturforskermøde d. 20. August 1891 en strengt saglig Beretning, som indeholdt, hvad der til Dato var fremkommet ved Undersøgelserne og som maatte vække betydelig Opsigt. Først var man, ved at gjennemskære dette Meteorstykke, bleven opmærksomt paa Massens usædvanlige Haardhed. Kun med stort Besvær og stærk Beskadigelse af de anvendte Redskaber lykkedes det at gjennemskære Stykket, der viste sig at være hult indvendig. Ved en nøie Undersøgelse af dette Hulrums Sider, opdagedes Diamanter, der gjennemskare poleret Korund (Haardhed = 9) „ligesaa let som en Kniv skærer i Gips". De fundne Diamanter vare smaa og af sort Farve, havde saaledes meget ringe Handelsværdi, men desto større Betydning for Videnskaben, da man først siden 1887 kjender Opdagelser af Diamanter i Meteoriter, og dette kun i Meteorstene, medens det her dreiede sig om Meteorjern. I de indvendige Hulheder i dette Meteorjern fandt man Smaakorn af amorf (ukrystalliseret) Kul. Et af disse Korn blev behandlet med Syrer, og dets Kjerne viste sig at være en hvid Diamant af en halv Millimeters Længde. Foruden disse værdifulde Fund fandt man i disse Hulrum Troilit (meteorisk Svovljern) og Daubréelit. Hele Stykkets Jernmasse indeholdt kun tre Procent Nikkelmetal.

Her havde man saa at sige igjen afluret Naturen en Hemmelighed, da Hulheden i Metalmassen maatte betragtes som Tilblivelsesstedet

for de deri fundne Krystaldannelser. Hele den foregaaende Proces stod klar for den kyndige Geolog og Chemiker.

At man havde fundet Resterne af en temmelig betydelig Meteor viste de yderlige Fund, Mr. Foote gjorde paa samme Sted, og som beløb sig til ialt 134 Stykker Meteorjern, der veiede fra $1,_{79}$ g til $286,_{7}$ kg og repræsenterede en samlet Vægt af $670,_{27}$ kg.

Hvis der i vore Jernværker kunde fremstilles Diamanter af samme Haardhed som de, der blive til i Meteorjernets Hulheder, vilde Techniken derved snart komme i Besiddelse af ypperlige Redskaber.

Naar vi forlade dette interessante Problem, som for Tiden drøftes saa meget, og opkaste det maaske mere overraskende Spørgsmaal: „Vil den kunstigt fremstillede og dog ægte Kulstofdiamant muligt faae Betydning i Fremtidens Belysningsvæsen?“ komme vi strax ind paa et andet Omraade.

Allerede i Aaret 1879 foreviste den engelske Fysiker Crookes i Paris for et indbudt Selskab paa henved fire hundrede Personer et fængslende og høist overraskende Skuespil, idet han lod Diamanter og Rubiner udsende et magisk Lys og derved i Virkeligheden præsterede Noget, som ellers kun hørte hjemme i Eventyret. De første franske Lærde overværede dette Kunststykke. Crookes havde anbragt Diamanter og Rubiner i tilsmeltede Glasrør. Luften i disse var fortyndet til næsten 0,000,001 Atmosfære. Naar en elektrisk Strøm saa blev ledet ind i Røret, straalede Diamanter og Rubiner i de skjønneste Farver. En Diamant lyste som et Stearinlys, men med grøn Farve. Rubinen gav rødt Lys, og hele Experimentet blev dengang (1879) meget omtalt og drøftet under Navnet „lysende Materie.“ Nu veed vi, at det er Kathodestraalerne, der frembringe denne Virkning.

Hvad der allerede for Aarhundreder siden blev skildret i østerlandske Eventyr, havde man nu seet med egne Øine, og naar hvide Diamanter og større Rubiner lettere kunde skaffes tilveie, vilde det være en passende Belysning ved festlige Leiligheder.

Hvor „stemningsfuldt“ vilde den grønt lysende Diamant ikke tage sig ud i en Dames Boudoir eller den rødt lysende Rubin virke i en Festsal, omgiven af Sølv- og Guld-Service, naar den elektriske Strøm pludselig udfoldede dens lysende Evne!

Hvad der for Øieblikket synes svært opnaaeligt eller maaske helt umuligt, vil maaske i Løbet af et Par Decennier vise sig som den simpleste Sag af Verden.

„De Vises Sten“, som de gamle Guldmagere forgjæves søgte i deres Lønkammer, blev det givet vor Tid at finde, vel i andre Former og med større Maal for Øie.

Abdallah

Abdallah reiser gjennem Ørkenen; han er bleven overfalden af Samum; hans Kamel er faldet som Offer for Ørkenstormen, men Abdallah er sluppet derfra med Livet, da han havde begravet Ansigtet i Sandet, dengang den glødende Vind susede henover ham. Men nu plages han af en rasende Tørst; Vandsækkene ere indtørrede og saa vidt Øiet naaer, er kun den øde Ørken. Stakkels Abdallah.

Abdallah gjorde, hvad han var nødsaget til, han gik møisommeligt videre tilfods, stolede paa Allah og led Tørst. Natten med den Kjøling forfriskede den trætte Vandrer, og næste Morgen gik han trøstigt videre. Men snart plagede den brændende Sol ham saa stærkt, at han neppe kunde slæbe sig afsted og endelig afkræftet sank om i Sandet. Taalmodigt venter han, at Døden skal gjøre Ende paa hans Kvaler, eller at uventet Hjælp skal redde hans Liv, og han forsømmer ikke at anraabe Allahs Almagt om det sidste.

Hør blot! Er det ikke Kameltrav? Abdallah løfter Hovedet og seer en Europæer komme travende paa en Kamel. „Allah være priset“, udbryder han, „Kamelen er belæsset med Vandsække, nu er jeg frelst!“

Neppe havde den Fremmede faaet Øie paa stakkels Abdallah, før han medlidende steg af og tiltalte ham saaledes: „Mit Navn er Meyer, jeg reiser for Rouge & Co., den første Vinhandel i Europa, vil De der smage en Prøve? Den fineste, der existerer!“ „Har Du Vand hos Dig?“ spurgte Abdallah; „for Allahs Skyld, giv mig en Drik, jeg vansmægter!“ „Vand? Nei, ikke det der ligner!“ lo den Reisende, „jeg drikker aldrig en Draabe Vand — jeg reiser jo i Vin?“ Hans røde Næse bekræftede hans Udsagn. Skuffet sank Abdallah tilbage i Sandet, „en god Muselman drikker ikke Vin“, sagde han mat.

„Hvad behager, gode Muselman?“ udbrød Meyer, „naar man er tørstig, maa man lære at drikke Vin! Og naar De en eneste Gang har smagt vore Sorter, bliver De en stadig Kunde og blæser Koranen et Stykke. Det gjør mange andre.“

„Er din Vin ublandet?“ spurgte Abdallah og et Skær af Haab opklarede hans Aasyn.

„Det skulde jeg mene! Der gives ikke noget mere ægte! Solid Firma Rouge & Co.“ Atter afmalede bitter Skuffelse sig paa den Vansmægtendes Aasyn. „Drag din Vei og lad mig dø“, sukkede han.

„Naa, gamle Fyr,“ sagde Meyer godmodigt, „selv om Du er en noksaa stædig Muselman, vil jeg alligevel frelse Dig; sæt Dig med op paa min Kamel.“

„Tak“, svarede Abdallah, „for mig gives der ingen Hjælp mere, jeg vilde vansmægte paa Veien.“

Den Vinreisende vilde allerede drage videre, da stakkels Abdallah kom i Tanker om, hvad hans Fader havde sagt paa sit Dødsleie: „Tro ingen Vantro, især naar han hedder Meyer.“

„Giv hid af din Vin!“ udbrød han hastig, og drak begjærligt. „Gud ske Lov! Jeg behøver ikke at vansmægte, for *den* kan jeg roligt drikke!“

W. M.

Et 600-Aars Jubilæum

Et Par Kapitler af Helligaands-Kapellets Historie

af

BØRGE JANSSEN

Der holdes jo nutildags Jubilæer i Dusinvis, og der findes vel neppe den agtede Medborger, som ikke mindst een Gang i sit Liv er blevet vækket med Hornmusik om Morgenen og senere paa Dagen har faaet overrakt en eller anden passende lille Sølvgjenstand, som i de kommende Aar kunde tages frem for ved høitidelige Leiligheder at vises undrende Slægtninge og Venner.

Naa, dette kan jo være til Gavn og Glæde for Jubilaren og Guldsmeden, medens Glæden muligvis ikke altid er saa overvældende hos de ædle Givere, ialtfald kan det nok blive lidt generende, naar den samme ærede Medborger i den Grad er kommet i Jubilæumshumeuret, at han slet ikke kan holde op med at jubilere. Der gives ialtfald, efter et sikkert Forlydende, Folk, som i Løbet af en Levetid paa ca. 60 Aar har feiret mindst 6 Jubilæer, og man forstaaer, at i dette Tilfælde er Jubilaren og Guldsmeden absolut de gladeste Parter i Sagen. Der gives da ogsaa, stadig efter et sikkert Forlydende, Folk, som trækker paa Smilebaandet af disse Jubilæer, og disse Folk fordrer baade mere end 25, 50 og

HELLIGAANDS-KAPELLET

60 Aar for at Jubilæet skal have noget paa sig. Hvad vilde de samme Godtfolk imidlertid sige, om de blev budt paa et Jubilæum, der ikke alene havde 60 Aar paa Bagen, men 10 Gange 60, ja, de vilde sandsynligvis sige, at den Slags Jubilæer vare de ikke utilbøielige til at tage Hatten af for. Og det kan de samme Godtfolk da faae Lov til nu iaar, for vi kan nemlig her i vor gode gamle Stad feire et 600-Aars Jubilæum, som falder inden Udgangen af det Herrens Aar 1896.

Og Jubilaren, der forøvrigt paa en Maade er Fader baade til Vartov og Bidstrup, staaer nu ret passende pudset og pyntet i sin bedste Stads, lignende sig selv, som da den blev til. Og Strøgets Promenerende er Dag efter Dag gledet den forbi, og de har sendt den mere eller mindre interesserede Blikke, dog neppe anende, at det var en gammel Jubilar, der blev pyntet til sin 600-Aars Fødselsdag.

Saadan er det nu imidlertid, og den gamle Jubilar hedder Helligaandshuset.

Med dette Jubilæum begynder et nyt Kapitel i det gamle Fødselsdagsbarns Historie, et nyt Kapitel, hvis Forgængere vare mange og interessante, saa interessante, at det vel nok er værd at kigge dem lidt nærmere efter i Sømmene.

Det første Kapitel bærer Aarstallet 1296 og beretter om, at salig Biskop Johannes Krog i dette Aar stiftede Helligaands-Hospitalet, der til 1476 udelukkende var Hospital, men da ogsaa gik over til at blive Kloster for Brødrene af den hellige Augustinus Orden.

1530 blev det saa atter Hospital, der ikke alene bestod af det nuværende Helligaandshus, men ogsaa af en Mængde Bygninger, som opførtes paa Terrainet helt ned til Kjøbmagergade. Der var Sygehuse, Boliger for gamle vanføre Folk, Badstue, Hestemølle, Konventstue, hvor Christian den II. 1513 forhandlede med det danske og norske Rigsraad, og endelig Helligaands-Kirken, der ogsaa kom til at spille en Rolle i den ulykkelige Konges Historie. Her var det nemlig i Følge Bruuns „Kjøbenhavn", at det store Møde holdtes, ved hvilket det besluttedes at sætte Kongen i Fængsel. I Tidernes Løb benyttedes de forskjellige Bygninger endvidere til Forsamlingshus for Geistligheden og Adelen, som her havde Arkiv og Brevkammer, dernæst indtil 1553 til Universitetsbibliothek, medens det saakaldte „lille Helliggeisthus" indrettedes som et Slags Galehus, der blev den første Oprindelse til St. Hans Hospital.

Alle disse Bygninger er jo nu imidlertid forlængst jevnede med Jorden, og tilbage staaer kun Kirken og det nu restaurerede Helligaandshus, og som det nu staaer med sine lave Hvælvinger, sine slanke Søiler, sine spidsbuede Vinduer og takkede Gavle, saadan stod det vel omtrent for 600 Aar siden, da det aabnede sine Døre for arme værkbrudne og syge Stakler, der tyede herhen for at finde Lægedom og Hvile eller for at dø i Fred, medens Munkene bad deres Rosenkrans og læste Messer for de arme syndige Sjæle.

Og rækkes der nuomstunder Syge og Fattige en hjælpende Haand, heller ikke i hin Tid skortede det paa Hjælpsomheden, ialtfald er der øvet mangen en god Gjerning paa dette Sted, og endnu ere de ikke glemte, de staa indskrevne i den gamle Jubilars Historie.

Konger og Dronninger gik fremmest i Rækken, baade Christian den I., Enkedronning Dorothea, Kong Hans, Dronning Christine og Frederik den I. nævnes blandt Velgjørerne, ja, selv Paven var med og det endda i høi Grad; thi Hans Hellighed gav nemlig Hospitalet Tilladelse til at give fuldstændig Aflad, og det var Noget, som bragte mange Penge til Huse; hvem vil ikke gjerne have sine Synder forladte, naar det ikke er for dyrt? Forskjellige Konger bestemte f. Ex. endvidere, at undervægtigt Brød, Smør, der ulovligt solgtes udenfor Smørstingernes Lav, Svin, som bleve antrufne paa Byens Volde, Flæsk, Ister, Gryn og Sild, der falbødes paa ulovlige Steder, skulde tilfalde Hospitalet. Hertil kom saa endvidere Vraggods, Indtægten af Tavlbæringen og Blokken i Frue Kirke, Almisser fra hele Sjælland, indsamlede af de saakaldte „Helligaandsbedere". 36 Tdr. Salt af Øresundstolden, Kongetiende af 39 Sogne paa Sjælland, Indtægterne af forskjellige Avlsgaarde, der i 1581 endog var gaaet op til 110 i Tallet, Bøder for Drab, testamenterede Sager m. m., som man seer en Godgjørenhed, der ikke er fri for at imponere.

Og gik det trevent med Almisserne, saa manglede det dengang som nu ikke paa kraftige Opfordringer. Her er saaledes en, forfattet af den bekjendte Biskop Palladius:

„Men vil du se, hvem du giver din Almisse, da, naar du kommer til Kjøbenhavn, og haver der Noget at gjøre, gak ind i Helliggeistes Hus midt i Byen, der skal du finde en aaben Dør for dig, gak der op ad den ene Side og ned ad den anden og se hvilke mange arme Almissehoffder, der ligger paa de Senge, indførte af ganske Sjællands Land. — —" Her følger saa en meget realistisk Skildring, hvori Værk, Kræft, Maddiker og Arme spiller Hovedrollen, alt naturligvis beregnet paa at vække Folks Medlidenhed, hvad da sikkert ogsaa er lykkedes.

Som „Lille Helliggeisthus" blev den første Oprindelse til det senere St. Hans Hospital, saaledes blev det egentlige Helligaandshus det Samme for vort eget gode gamle Vartov. Det var Niels Trolle, dydig og velagtet Herre, der i 1563 for Penge og Jordegods kjøbte sig den første private Seng, som Stifteren og hans Arvinger til evig Tid skulde have Ret til at belægge.

Derefter fulgte Rigens Hovmester Peder Oxe, og han kjøbte hele 8 Senge, hvis lykkelige Indehavere endda extra fik Øl, Mad, Klæder, Ildebrændsel, to Maaltider om Dagen, hvert Maaltid paa 3 Retter, hvoraf den ene altid skulde være fersk.

For saa at slutte af med den mere triste Del af Helligaands-Husets Historie skal jeg blot her tilføie endnu en Opfordring til Godgjørenheden, ligesom den tidligere nævnte forfattet af Biskop Palladius. Saaledes lyder den: „Jeg vil ikke andet befale Eder om dennem end at I vilde give dem det Skjæl, som I vilde have af dennem, om I vare derinde, og de herude, naar deres Bud kommer over til Eder, ikke aleneste med Mad, Penge og Korn, men ogsaa med et Sengeklæde, et Lagen, et gammelt Haandklæde, Forklæde, Halsklæde og give dem hjem til de Fattige at tørre det Vor (Materie) og Blod af deres pokkede Ansigter med — —“ hvorefter han gaaer over til at tale om de gamle Alterklæder fra Katholicismens Dage, om hvilke det hedder, „da kunde de skikke dennem hen til de Fattige udi Helliggester Hus, heller end de hænge herinde og raadne.“

Hermed være da den mere bedrøvelige Del af Historien sluttet, hvorefter den mere lystige følger.

Kong Kristian d. III. gav 12 trængende Studenter daglig fri Forpleining i „Klosteret“, d. v. s. Helligaandshuset, og Frederik d. II. stiftede 1569 Kommunitetet, ved hvilket 100 Studenter fik frit Bord. Hver Formiddag Kl. 10 serveredes der Frokost, hver Dag Kl. 5 Middag for de akademiske Borgere, som havde at møde paa Pletten til Klokkeslet; i modsat Fald kunde de gaa igjen, saa sultne som de kom. Dekanus og Kumunitetsprovsten præsiderede og sørgede for, at Alt gik tilbørligt til, at de fornødne Bordbønner bleve læste, de fornødne Salmer og Lovsange sungne, alt paa Latin.

Der sparedes ikke paa Fetalierne, og ifølge Kjærs „Præsten i Veilby“ serveredes der til hvert Maaltid 3 Retter kraftig Mad, og ved høitidelige Leiligheder, saasom Magister- og Doctorgilder steg Retternes Tal til 6—7, ligesom man om Søndagen fik extra Steg. Til Hverdags Brug vankede der een Pot Øl pr. Mand, men var der noget særligt paafærde, rulledes der en Tønde tydsk Øl ind i Hallen, og man tømte da rigelig med „Glædesbægere.“

Hvad Anretningen i denne Datidens Studenterforening angik, da var den slet ikke at foragte, to Gange om Ugen fik man ren Dug paa Bordet; Tallerken og Ske, som Klosteret stillede til behagelig Afbenyttelse, var af Tin, Kniv og Gaffel maatte derimod medbringes, og Gaffen glemtes ialtfald aldrig, den var nemlig femgrenet og kaldtes Haanden.

Foruden de lykkelige 100, som havde Kommunitet, nød ogsaa Mange godt af Klosterets Mad; selv den mest forslugne af de 100 kunde jo nemlig umulig sætte alle de mange Retter tillivs, og de Smuler, der faldt fra de Lykkeliges Bord, fik andre fattige Studenter, „Davidsdegnene,“ Latinskoledrengene, der sang i Slotskirken og endvidere fattige Koner, som stillede udenfor Klosterets Dør, naar det lakkede mod Slut med Maaltiderne derinde.

Ogsaa for Renligheden blev der sørget, ialtfald lød Reglementet paa, at der to Gange om Ugen skulde gjøres rent og ryges med Enebær derinde, men ikke destomindre klagedes der til Tider over „ond Lugt og Stank,“ ligesom der forøvrigt ogsaa klagedes over Maden, man sagde nemlig, at „Brødet var orret, Øllet surt eller tykt som Svineføde. Dyppelsen det bare Vand, Kjødet havde Tanke og Bergfisken var haard, saa den hverken var til at bide eller skære i.“

Dette har dog sandsynligvis kun været periodisk, ialtfald for Øllets vedkommende, ellers var det neppe muligt, at man formaaede at tage saa rigeligt til sig af de vaade Varer. Og det gjorde man! Et lille Exempel her:

Fra St. Hansdag til Begyndelsen af Juli Maaned 1604, altsaa paa 8 Dage, drak de glade Studenter ved deres Mai- og Kransegilder siger og skriver 18 Tdr. tysk Øl. Men for at naae dette smukke Maal mødte ogsaa kun tredive Studenter til Maaltiderne, medens Resten kun kunde overkomme at stille til Driks.“

Af al den megen Øl kom naturligvis Lystighed, Raahed og Slagsmaal, og heraf fulgte saa igjen strenge Straffe, der maatte afsones i Universitetets Fængsel, hvor der sikkert ikke var rart at være. Idetmindste sang en Student som følger:

> Holmens Fanger de har bedre
> end en venneløs Student,
> naar de end i Bolt og Fjedre
> hen i Trældom blive sendt:
> De dog nyde Bord og Brød
> til de Drog, de blive død.

— — — Og Bægerklangen og Lystighed tav bag Klosterets Mure, Studenterne maatte rykke ud, og i Stedet viedes det gamle Kloster til de Døde. Aar gik, Liglugten laa tung og klam fra Væg til Væg, men ogsaa det er nu forbi, et nyt Kapitel af dets Historie begynder, ingen veed, hvad det vil fortælle.

Men pudset og prydet staaer det gamle Helligaandshus, ogsaa det er fulgt med Tiden, ogsaa det vil have Jubilæum.

De to Beduiner

En Beduin fra Torvet kom;
En Kurv man saae ham bære,
I den var Æg, saa friske som
Et Hjerte tør begjære.
Fornøiet tog han lange Skridt,
Trods Middagssol og Støvet,
Imens han regned den Profit,
Som Følgen blev af Kjøbet.

Saa mødte han — ei til sit Held —
En Ven, der snildt var gaaet
Til Torvs og for en Bagatel
En Høne havde faaet.
Strunk paa hans Arm den saae sig om,
Lod sig med Anstand bære
Og var i alle Maader som
En Høne bør at være.

De standsede og spurgte Nyt,
Og af sig selv kom Talen
Paa Kjøbet — og paa den Disput
Desværre blev Finalen,
At Pagten — ved Profetens Skjæg —
Blev sluttet, som bestemte,
At Hønen skulde ruge Æg,
Saa mange Kurven gjemte.

Man raisonnerede som saa:
En Kylling vilde komme,
Med Ben og Krop med Hoved paa
Af næsten hver en Blomme,
Og naar man saae det Resultat,
Der vandtes af det Hele,
Man vilde Flokken akkurat
I tvende Parter dele.

Naar Hver fik sin, og Ingen mindst,
Var det en ærlig Vandel,
Saa fik man sig en smuk Gevinst
Af Dagens Torvehandel.
Fra Panden Sveden haglede,
Snart Hyttens Dør de naa'de,
At Hønen flittig kaglede
En heldig Udgang spaa'de.

Og Fruen sin Forpligtelse
Opfyldte prompt paa Pletten,
Men ak! Ved en Besigtelse
Det viste sig, at tretten
Smaa Skabninger der hoppede
Som Kyllinge-Besætning —
Og dermed Damen stoppede
Sin liggende Forretning.

Naar en fik syv, saa fik jo kun
Sex Kyllinger den anden,
Her mente man var gyldig Grund
Til Eder, Raab og Banden.
Frem og tilbage skjændtes de;
Hvem skulde her gi'e efter?
Snart vel Affairen endtes i
Et Slid af Begges Kræfter.

Saa fik den Ene den Ide:
Hvis Kadien var hjemme,
Han skulde Tvistens Æbler se
Og viselig bestemme,
Hvorlunde begge To fik Ret,
Helst uden Tab at friste,
At Sagen ikke var saa let
De allerede vidste.

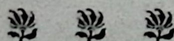
Med alle de Bevingede
Til Dommeren de rendte
Og for hans Øren ringede,
Saalænge til han kjendte
Den usle Kiv. — Saa dybt til Jord
De bøied sig med Raabet,
At af hans mer end vise Ord
Retfærdighed de haabed'.

Kadien, den ærværdige,
Sin stumme Ro bevared,
Imens de to spagfærdige
Taus ventede paa Svaret.
Han grunded lidt, saa lød hans Bud:
Tag hele Kyllingflokken
Og Hønen med og bring dem ud
I Kjøkkenet til Kokken.

Og da I to ei er tilfreds
Med syv og sex af Flokken,
Skal hver af jer nu faae halvtreds
Talt flink af Bambusstokken.
En saadan Bastonnadekur
Er just den ene rette,
Som holder borte hver Filur
Fra al unyttig Trætte. —

Se, den Historie er skeet
Engang blandt Beduiner,
Og dog herhjemme tidt er seet
Smaakævl, som dette ligner.
Sligt paa Humeur og Pungen ta'er,
Og kan Du Trætte hindre,
Selv om til syv Du Retten har:
Tag hellere een mindre.

H. Vilh. Martensen.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(7. Fortsættelse.)

„Jeg vil først sondere Papa lidt og forberede ham“, sagde Isidore, idet hun gjorde sig rede til at gaa videre. „Seer De, Charles, Papa holder meget af Dem, og hvis han var uafhængig, hvis han alene kunde raade over mig, kunde vi være sikkre paa, at faae hans øieblikkelige Samtykke, men De veed godt, at vi er en gammel Familie, at der engang vil tilfalde mig en stor Formue — forudsat, at jeg gifter mig efter min Stand. En Mesalliance (her smilede hun saa hjerteligt til ham, at han maatte kysse hende) „udelukker mig følgelig fra alle disse Rettigheder og indskrænker mig til en langt mere beskeden Arvelod, og det falder jo en Fader ikke saa let, navnlig naar han har vænnet sig til den Tanke og hele sit Liv arbeidet hen til, engang i Tiden at se sin Datter som en af de rigeste Arvinger i Landet. Desuden har Papa aldrig tænkt sig, at jeg kunde blive gift med nogen Anden end en Franskmand — kortsagt, alt dette skal vel overveies og forberedes. Lad det foreløbigt være nok, at vi elske hinanden og stole paa hinanden — ikke sandt, Charles? Det Øvrige overlader De til mig og Kjærlighedens Gud! Vær De kun rolig — det vil koste megen Umage, men tilsidst gjør Papa alligevel, hvad hans Isidore vil.“

De gik endnu en Stund frem og tilbage paa de mest ensomme Skovveie, for at fatte sig saameget, at de kunde vise sig for de to gamle Herrer, uden Frygt for, at disse skulde lægge Mærke til deres glade Sindsbevægelse. Walther befandt sig i en hel Rus af Lykke, og den unge Dame havde den største Møie med at formaa ham til at lægge en Dæmper paa sin overstrømmende Kjærlighed. Det kostede hende al den Selvbeherskelse, hun var istand til, for ikke at falde ud af Rollen, og skjøndt hun just ikke var snerpet, saa var hendes Tilbeder hende dog saa usympathetisk og hans overspændte Væsen hende saadan imod, at hun hvert Øieblik frygtede for, at hendes livlige Temperament skulde løbe af med hende og hun skulde vise en Mine, der lidet passede for en saa varmt elskende Kvinde, som hun foregav at være. Hun opfordrede derfor til at vende om, idet hun paastod, at en længere Fraværelse vilde være paafaldende.

„Ikke sandt, Charles“, sagde hun, da de kunde se Huset, „De vil være fornuftig og ikke handle overilet. De stoler paa mig?“

Hun sagde dette saa indtrængende, og hendes Stemme lød derhos saa hjertelig, at den unge Mand udtømte sig i Forsikkringer og lovede at gjøre Alt, hvad hun ønskede.

Et eneste Blik paa de To var alligevel tilstrækkeligt for Obersten til strax, da de traadte ind i Værelset, at opdage, at Isidore havde spillet sin Rolle udmærket; der havde slet ikke behøvedes det lille, betydningsfulde Tegn, som hun i Smug gjorde til ham. I Løbet af Aftenen havde den brave gamle Mand mere og mere Leilighed til at bemærke, hvor godt Fisken hang paa Krogen. Dette var sagtens Grunden til at baade han og Marquien efterhaanden kom i det bedste Humeur.

Man kunde ikke se et mere gemytligt Selskab end disse fire Mennesker, af hvilke hver idag var lykkelig paa sin egen Vis, og man gav kun efter for sine inderste Følelser, da det besluttedes at slutte Aftenen med en lille Fest.

En lille Champagnebowle med Is og Ferskener, som Walther tillavede, bidrog ikke lidt til at høine Stemningen endnu mere.

Da man følte sig lidt generet i Gjæstestuen mellem de mange Gjæster, saa foreslog Marquien, at de skulde trække sig tilbage til det største af deres Værelser og gjøre sig det hyggeligt der.

Det største Værelse var det, Obersten beboede sammen med Marquien.

Bowlen, Frugt og Dessert blev baaret derop af Kellneren. Marquien lagde sit stive Halsbind og tog Tøfler paa, Obersten ombyttede sin sorte Frakke med en Hjemmefrakke og anbragte en Fez med blaa Kvast paa sit kortklippede Haar. Og Isidore kom efter en kort Fraværelse tilbage i en hvid, hjerteformet udskaaren Morgenkjole med langt Slæb, der klædte hende henrivende. Hendes svære, blonde Haar var samlet i et Net

med kirsebærrødt Baand, og hendes Fødder, som kom tilsyne under Kjolen, stak i kirsebærrøde Silketøfler; kun Walther blev som han var.

Man flyttede samtlige Sophaer og Lænestole sammen om det store runde Bord, man drak, røg, fortalte og spøgte, Marquien afslørede sig efterhaanden som en af de gemytligste Fyre i Verden, der med pudsig Tørhed forstod at fortælle de kosteligste Anekdoter og Smaahistorier og forresten var alt andet end kræsen i Valget af sit Stof.

Walther var noget stille, drak kun lidt og saae næsten ufravendt med smægtende Blikke paa Isidore, der af og til belønnede ham med et Blik eller et flygtigt Haandtryk.

„Ak, hvor er det deiligt at elske i Løndom!“ tænkte den Lykkelige.

Talen faldt endelig ogsaa paa Baden-Baden og paa Spillet, og efter at have fortalt nogle Anekdoter, foreslog Obersten at spille et lille Parti *Trente-et-quarante.*

Dette ny Forslag blev af Marquien modtaget med et bifaldende Smil, men med Jubel af Isidore.

Som en Følge deraf malede Obersten med Kridt *rouge* og *noir*, *couleur* og *contre-couleur* paa Bordet, bestilte Kort, og Spillet begyndte.

Der blev pointeret temmelig høit, og det var saaledes intet Under, at Tankerne hos mindst tre af Selskabet snart bleve næsten fuldstændigt optagne deraf.

Længe efter Midnat skiltes man ad, og ifølge det gamle Ordsprog: Lykke i Spil, Ulykke i Kjærlighed, fandt Walther, da han kom ind paa sit Værelse, sig betydelig lettet for klingende Mammon.

Trettende Kapitel.

Walther vaagnede lidt sent den næste Morgen. Solen skinnede allerede klart ind i Værelset og næsten hen paa hans Seng.

Han sprang ud af Sengen og klædte sig paa i en Fart. Han haabede at kunne overtale Isidore til en Morgentour — hun var som altid hans første Tanke.

Med lette Fjed gik han nedad Korridoren og bankede paa hendes Dør, men Ingen svarede; han bankede stærkere — forgjæves. Han blev ikke lidt overrasket, da han af Stuepigen hørte, at hele Selskabet allerede sad nedenunder ved Kaffen. Klokken halv ti allerede ved Kaffen — det maatte sandelig have Noget at betyde! Og det var ogsaa Tilfældet.

Da Walther traadte ind i Gjæstestuen, blev han modtaget med nogle drillende Bemærkninger om hans Syvsoveri. Obersten sagde, at han havde været oppe paa hans Værelse for at vække ham, men fundet ham slumrende saa sødt, at han havde foretrukket at vende om med uforrettet Sag, uagtet han derved nær var gaaet tabt af den Fornøielse, at sige Adieu til ham. Desværre var der indtraadt en uventet Forstyrrelse i deres Udflugt, vedblev han. „Det Telegram der“ — der laa virkelig et saadant paa Bordet — „kalder min gamle Ven, vor kjære Marquis i Forretninger til Paris. Han vil tage med Middagstoget og jeg vil følge ham til Appenweier.“

Walther udtalte sin Beklagelse herover, skjøndt han strax indsaae, at det gav ham Leilighed til idag at være alene med Isidore, og han var igrunden ikke videre bedrøvet over Marquiens Afreise. Men umiddelbart efter kom han til at tænke paa, at naar Marquien blev borte i længere Tid, vilde Obersten tilbringe mere af sin Tid i Datterens og hans Selskab, og paa Grund af denne Ideforbindelse spurgte han saa hastigt, at det formeligt lød deltagende: „Men De bliver vel ikke længe borte, Hr. Marquis?“

„Jeg haaber at være tilbage om tre, fire Dage, og at træffe Dem igjen her, høistærede Herre“, svarede denne, „det er kun en Termin, jeg maa møde til, en Pengesag; hele Historien er afgjort i en halv Time, men alligevel tvinger den mig til at være tre Dage underveis — gid Pokker havde alle Advokater og Domstole!“

Lyden af Vognen, der kjørte op for Døren, gav Tegnet til Opbrud. Marquiens Reisetaske laa allerede parat paa en af Stolene. Obersten drak Resten af sin Kaffe, saae paa Uhret og opfordrede til at skynde sig.

„Min kjære unge Ven“, henvendte han, inden han forlod Værelset, til Walther og greb derved med et hjerteligt Tryk hans ene Haand og saae ham med sit mest vindende Smil ind i Øiet, „jeg efterlader min Datter i Deres Varetægt; jeg veed, at hun ikke kan være i bedre Hænder — forresten kommer jeg igjen iaften. Jeg tager tilbage med Sex-Toget til Acher, og derfra med Vogn, jeg er altsaa hjemme Kl. syv — indtil da — *au revoir!*“

„Adieu, min Datter!“ sagde han derpaa til denne og kyssede hende faderligt paa Panden, „gjør dine Sager godt og vent mig Klokken syv med Maden.“

Man vexlede tillige Haandtryk med Marquien og steg tilvogns. Isidore stod ved Vogndøren. Walther saae, at hendes Fader endnu henvendte nogle Ord til hende, idet han smilede yderst ven-

ligt. Hvad han sagde, kunde Walther ikke forstaa, uagtet han stod lige bagved Isidore (Obersten talte hurtigt og med dæmpet Stemme, idet han bøiede sig lidt ned til den unge Pige); han opfangede kun det ene Ord: „*Quatre*“, og da hun svarede: „*Pour sûr Papa*“, men uden al Sammenhæng. Isidore nikkede bekræftende, hendes Fader gav hende endnu engang Haanden, og saa satte Vognen sig i Bevægelse.

Vognen rullede i muntert Trav henad Veien til Ottenhöfen, og de to unge Mennesker saae efter den, indtil den forsvandt ovre i Skoven.

Saa gik de langsomt ind i Huset. I den store, med Hjortegevierer og Jagtstykker smykkede Forstue bleve de staaende et Øieblik, som efter Aftale, og saae lidt tøvende og forlegent paa hinanden. Walther greb med Lidenskab begge den unge Dames Hænder, og hun overlod ham dem uden Modstand, idet hun bly slog Øinene ned, som om hun ikke kunde udholde den Flamme, der skød op i den unge Mands Blik; han stod et Øieblik ligesom beruset og betragtede hende fuld af Lidenskab og Henrykkelse.

„Isidore, elsker Du mig?“ hviskede han lidenskabeligt.

Hun lod sine smukke, mørke Øine et Sekund hvile forjættende paa ham og han mærkede, at hendes smalle Fingre omspændte hans Hænder med et ømt Tryk.

„Du spørger endnu?“ udbrød hun og atter slog hun Øinene ned og rødmede ligesaa undseeligt som en Skolepige, der for første Gang skrifter en Forseelse.

Af dette sentimentale Lune sprang Walther saa over i den mest overgivne Stemning.

Han drog hendes Haand gjennem sin Arm og medens de gik nedad den lange Korridor begyndte han smilende: „De veed da vel, min smukke Frøken, at De idag staaer under min Beskyttelse?“

„*Eh bien, mon cher monsieur!*“ svarede hun, idet hun hastigt slog ind i samme Tone og saae skjelmsk op til ham.

„Naa — det vil sige, at De idag maa adlyde mig lidt — for idag betragte mig som Deres strenge Herre og Mester.“

„Hm — opfatter De Deres Beskytterrolle saa bydende?“

„Naturligvis kun til Deres eget Bedste: jeg vil imidlertid ikke være altfor streng, naar De vil være kjønt lydig.“

„Lad høre.“

Han rykkede nu frem med sin lille Plan; man vilde gjøre sig det behageligt, strax slentre ud i den dybe, ensomme Skov, derefter spise Frokost *tête-à-tête*, saa holde en lille Siesta og igjen hendrømme Eftermiddagen i Skoven, man vilde kun leve for hinanden og ikke være et Øieblik fra hinanden.

Isidore gik tilsyneladende ivrigt ind paa alle disse Forslag, imidlertid optog hun dog hele Sagen noget mere kjøligt og praktisk end den sværmeriske Elsker.

Maaske var hun bange for at være for længe alene sammen med den fyrige Elsker, eller hans Overspændthed gik hende for vidt — kortsagt, hun samtykkede i, fuldstændigt at hellige sig for deres unge Kjærlighed og for ham, men begyndte strax med et Men, idet hun holdt paa, først at ville gjøre et mere omhyggeligt Toilette. Walthers Bønner og Indvendinger kunde ikke bevæge hende til at afstaa fra dette Forsæt. „En lille halv Times Taalmodighed, *mon ami*“, sagde hun indsmigrende og gav ham et let Slag paa Kinden. Dermed ilede hun hastigt op ad Trappen og ind paa sit Værelse, og det varede noget længe, inden denne lille halve Time var omme, og Walthers Taalmodighed blev sat paa en meget haard Prøve. Hun kom først tilsyne Kl. elleve, med det uskyldigste Ansigt af Verden, livlig og freidig som sædvanlig, hun syntes slet ikke at lægge Mærke til Walthers Fortrædelighed; men hun tog sig saa henrivende ud i sit stramt siddende Morgentoilette med det blaa Belte og det brede blaa Silkeskærf, at denne Fortrædelighed ikke varede længe ved.

Isidore passiarede om alt muligt, kun ikke om Kjærlighed, medens hun, let støttet til Walthers Arm, gik langsomt henad Veien, og hun gjorde brat Ende paa hans Sværmeri for en lille Skovidyl med den simple Indvending: „Om han vilde forlange, at hun skulde faae Torne i Fødderne og Græspletter paa sin Kjole?“

Hun opsøgte de mest befærdede Veie og paa Walthers indtrængende Forestillinger og Bebreidelser svarede hun irettesættende: *Mais que voulez-vous que je fasse? — il faut garder les déhors,*“ eller „*il faut sauver les apparences, mon ami!*“ og Lignende.

Den saaledes for sine Hyrdetimer bedragne Monsieur Charles søgte vel i Begyndelsen endnu nogle Gange, med Bønner og paatagen Krænkelse at sætte sin Villie igjennem, men hans Bestræbelser rokkede ikke den unge Dames „Grundsætninger“. Hun var imidlertid saa klog, at lade Charles ane, at hun var bange for ham, at en saadan længere *Tête-à-tête* kunde blive farlig for hende, og idet hun saaledes paa den ene Side stødte ham, forstod hun paa den anden Side at smigre hans Forfængelighed og forsøde Pillen for ham; Walther maatte jo, naar Alt kom til Alt, finde det høist naturligt og passende, at en ung Pige som Isidore ikke vilde streife om i Skoven alene med *ham*, ovenikjøbet, naar hendes Fader ikke engang var i Nærheden. Han maatte selv indrømme, at hans tilkommende Hustru ikke burde handle anderledes. Disse Reflexioner og fremfor alt, Bevidstheden om, at være et saa farligt Menneske, trøstede ham og

hjalp til efterhaanden at forjage sit daarlige Humeur.

Men Isidore forstod til Gjengjeld at trøste ham ved tusinde smaa Opmærksomheder: hun sendte ham ømme, ovenikjøbet smægtende Blikke, hun stak en lille Bouket Markblomster i hans Knaphul, hun trykkede et Par Gange stjaalent hans Haand, hun talte om, hvor langt deiligere det vilde være, naar hun engang som hans lille Kone igjen kom til Allerheiligen, og de saa ligesom nu spaserede om i den smukke Skov; han maatte love hende bestemt, at han vilde tage hende herhen strax den første Sommer, for at opfriske alle Erindringer, og saa fremdeles. De gik saa langsomt i Skyggen tilbage til Skovfogedhuset og indtog i et Hjørne af den store Spisesal deres anden Frokost, men der var saamange Fremmede tilstede og saamange Øine betragtede den smukke, unge Pige, at Walther ikke kunde undres over, at hun helt paatog sig en fornem Dames Mine; men han var ikke desto mindre fortvivlet, og hans faamælte Væsen, hans Forstemthed kunde ikke undgaa den unge Dame. Et Par Gange saae hun tankefuld hen paa det store Schwarzvalder Uhr ligeoverfor, hun studerede, som det lod til, den gamle Uhrskive og de udskaarne Visere, af hvilke man tydeligt saae den største glide henover den hvide Skive, fra Minut til Minut.

Lidt efter Kl. to begyndte hun at gabe bag sin Serviet, og uden at drikke sin Kaffe, skød hun pludselig sin Stol tilbage.

„Kom, *mon ami*, jeg er saa træt, der maa være Torden i Luften — lad os reise os.“

Der var virkelig noget lummert inde i Salen.

Med mørke Blikke fulgte Walther hende til Døren. Altsaa bedraget for alle de skjønne Timer, han havde haabet — istedetfor en Dag i Glæde en Dag i Sorg!

Han gik bagefter Isidore, langsomt op ad Trappen. Hun gik et Stykke nedad den kjølige, mørke Korridor, med Hovedet let sænket. Hendes Skridt bleve mindre og mindre. Pludselig stod hun stille, som om hun havde taget en Beslutning, og vendte sig om mod Walther. Hun strakte begge Hænder ud imod ham.

„Er De vred paa mig?“ spurgte hun.

Walther bed sig i Læben og tav.

„Slemme Menneske — tænker De da slet ikke paa mig?“ vedblev hun. „Jeg vil sige Dem Noget, Walther, jeg har Medlidenhed med os Begge. Lad mig være alene en Timestid, jeg maa hvile mig et Øieblik; Klokken tre kan De hente mig, saa gaa vi en Tour. Bank paa min Dør — vil De det?“

Walther smilede meget sentimentalt og nikkede langsomt.

„Altsaa *au revoir!*“ Dermed smuttede hun let henad Gangen og forsvandt bag Døren.

Walther saae efter hende, indtil den sidste Flig af hendes Kjole var forsvunden, saa gik han ind paa sit Værelse, satte sig i Sophahjørnet og spekulerede.

Men Kjærlighed pleier altid at gaa Haand i Haand med Sorg! — Walther var en forkjælet Lykkens Yndling, han var ærgerlig og gnaven, han var vred paa sig selv og hele Verden, fordi Alt ikke gik efter hans Hoved, han var opbragt paa Isidore, fordi hun saa grusomt kuldkastede hans skjønne Luftkasteller, og alligevel havde han ikke Noget at bebreide hende.

Med lange uregelmæssige Skridt gik han en Tidlang op og ned ad Gulvet, og talte med sig selv. Saa tog han en Cigar, tændte den og smed sig ned i et Hjørne af Sophaen. Han røg en Stund, saa begyndte han at rode om i sin Brevmappe, der laa paa Bordet foran ham, indtil det endelig faldt ham ind, at han ikke i hele tre Dage havde skrevet til sine Søstre og at to Breve fra dem endnu vare ubesvarede.

Hastigt tog han et Brevkort og skrev nogle flygtige Linier, saa lænede han sig igjen tilbage i Sophahjørnet og fordybede sig i Tanker; Uhret lagde han paa Bordet foran sig.

Paa samme Tid sad Isidore i sit Værelse og traf Forberedelser til det store Slag, som skulde udføres paa Slaget fire. Hun skiftede endnu engang Dragt. Istedetfor den lyse Morgenkjole iførte hun sig en Slobrok af indisk Kashmir med brede, kulørte Borter. Det bløde Stof flød i lange Folder ned ad hendes smukke Legeme og fremhævede det ved let og elastisk at slutte sig om de slanke, smukt afrundede Former. Det dybt udskaarne Liv omsluttede hendes fine, bøielige Taille og lod Kniplingerne paa hendes Chemise dukke frem under det. Da hun havde klædt sig paa, kastede hun endnu et langt Blik i Speilet og sukkede dybt.

„*Mon dieu*, jeg vilde ønske, at den Komedie var overstaaet!“

Hun gik hen til sin Kuffert, fremtog Pen og Papir og begyndte at skrive, ligesom Walther gjorde det nogle faa Skridt fra hende. Men hendes Brev var langt og kostede hende aabenbart stor Umage. Gjentagne Gange holdt hun inde, stirrede tankefuldt ud i Luften og begyndte saa tøvende paany.

„Kjære Jules!“

„Jeg skriver Dig til fra et lille Sted, hvis Navn jeg hverken kan huske eller udtale. Jeg staaer i Begreb med at foretage det store Skridt, som maa afgjøre hele min Fremtid. Den

BOBS MIDDAG

EFTER MALERI AF ARTHUR J. ELSLEY

Tilstand, hvori jeg befinder mig, kan umuligt vare længere, jeg maa afryste de Lænker, som gjør mig til en Uslings Slave og trykke mine Hænder tilblods. Hvor høit jeg end elsker Dig, Jules, saa gives der dog visse Ting, som jeg aldrig kunde betro Dig — Familiehemmeligheder, som gave mig i denne Mands Hænder og paalagde mig Taushed overfor hele Verden. Jeg har endelig fundet en Leilighed til at bryde disse Lænker, at gjenvinde min Frihed og hævne mig paa det Menneske, som jeg hader mest i hele Verden. Jeg gjør derved Regning paa din Hjælp, Jules; jeg venter bestemt at træffe Dig den treogtyvende, altsaa iovermorgen, i Strassburg. I Løbet af nogle faa Timer maa Alt afgjøres. Jeg skal være klog og spille min Rolle godt, hvor sur den end bliver mig; der staaer altfor meget paa Spil. Hvad der saa endnu er tilbage at gjøre, maa vi aftale mundtligt med hinanden, derfor maa Du komme — komme, for forhaabentlig aldrig mere at skilles fra mig. Han skal fange sig i sit eget Garn. Jeg vilde fortvivle, hvis vi ikke havde Held med os. Jeg begaaer maaske noget Urigtigt, men Den, jeg begaaer det imod, vil ikke dø deraf, selv om han ogsaa maa bløde tilgavns. Det gjør mig ondt for ham, da han er et troskyldigt, simpelt Menneske; men som han selv siger, han er rig og elsker mig. Dersom han virkelig elsker mig, saa vil han min Lykke, og den kan jeg kun finde fjernt fra ham. Han vil blive en Erfaring rigere og et Par tusind Francs fattigere — *voilà tout*. Han maa søge Trøst hos en tydsk Gretchen, *ce pauvre Charles* med de røde Haar og Hænder og de vandblaa Fiskeøine, hvormed han altid seer saa forelsket paa mig. Hvis jeg vilde gifte mig med ham — maatte jeg bo med ham i et Aquarium; jeg vilde forresten kun gjøre ham ulykkelig, den stakkels Tydsker. Mit Hjerte banker, jeg er ængstelig for de næste Timer. Men det være som det vil, jeg maa ikke tøve og være ængstelig — det gjelder min, naar Du vil det, vor Livslykke, kjære Jules. Jeg omfavner Dig ømt.

Din Marie."

Hun lagde Brevet sammen og stak det i en Konvolut, skrev udenpaa og ringede. Hun spurgte Kellneren, naar den næste Post gik, og da denne svarede: om en halv Time, gav hun ham en Sølvmønt og bad ham strax at kaste Brevet i Postkassen, saa lagde hun sig paa Sophaen og lukkede Øinene.

Paa Slaget tre bankede Walther paa hendes Dør og fik intet Svar. Han bankede anden Gang, og da der igjen ikke lød et „Kom ind", aabnede han langsomt Døren og saae ind i Værelset. Hans Ansigt begyndte at straale. Sagte listede han sig nærmere, hans Øine hang ved det nydelige Billede, som viste sig for dem.

Der laa Gjenstanden for hans Kjærlighed overvældet af Søvn, saa smuk, saa forførende, som han aldrig havde seet og drømt om en Kvinde. Og dette henrivende, herlige Væsen tilhørte ham, elskede ham! Han blev staaende og slugte Isidore med Øinene.

Hendes Hoved, omflydt af blonde Lokker, beaandet af Sundhedens Farve, hvilede gratieust paa Puden. Hendes Bryst hævede og sænkede sig regelmæssigt, en lille, lillebitte Fod i Silkesko med Hæle stjal sig frem under Kjolens lange, bløde Folder, som sluttede sig tæt om hendes Legeme. Hans Aandedræt standsede, han spilede Øinene næsten unaturligt op — med smaa, vaklende Skridt, paa Taaspidserne, traadte han nærmere og knælede ned paa Tæppet foran Sophaen.

„Isidore!" mumlede han lidenskabeligt. Den unge Pige svarede ikke og rørte ikke en Mine.

„Isidore!" Han greb hendes Haand, Ærmet gled tilbage og blottede den skjønneste Arm i Verden næsten op til Skulderen.

„Isidore — aa, hvor Du er smuk!"

Isidore vaagnede. Overrasket foer hun op; endnu søvndrukken strøg hun sig med den frie Haand over Øinene. Hun udstødte et lille, sødt Skrig.

„Hvad er det — hvor er jeg? Charles! . . . Og de laa i hinandens Arme, Mund mod Mund, Hjerte mod Hjerte.

Et Øieblik hengav Isidore sig til hans fyrige Omfavnelse, saa skød hun ham tilbage med en Kraft, som man ikke skulde have tiltroet dette forvænte Legeme. I det næste Øieblik stod hun opreist.

„De er vanvittig, Charles — hvad gjør De? Jeg har aldrig seet Dem saaledes . . . De maa fatte Dem, *mon ami*. Kom, sæt Dem herhen!"

Walther kæmpede efter Fatning. Han tog sig et Par Gange med den skjælvende Haand op til Panden og trak i sit Slips, hans Ansigt blussede saa unaturligt, at det var helt ængsteligt.

Han lod sig falde ned i Sophahjørnet, holdt Haanden for sine Øine og sukkede dybt et Par Gange.

Isidore satte sig ved Siden af ham og greb ømt hans Haand.

„*Mon pauvre Charles!*" begyndte hun (det gjorde hende virkelig ondt for ham, ikke for det han nu led, men for det han vilde komme til at lide), „De maa ikke ophidse Dem saaledes, De skader Deres Helbred og bereder mig oprigtig Sorg."

Hun fjernede hans Haand fra Øinene, klappede ham paa Kinden og talte venligt til ham, som til et stort Barn.

Endelig begyndte Walther at blive Herre over sine Følelser og at tale. I et daarligt Fransk, blandet med tydske Brokker, fremstammede han Alt, hvad han havde paa Hjerte. Han kunde ikke længere udholde denne Tilstand, det var grusomt, som hun behandlede ham — hun skulde

tie stille og ikke sige Noget, han var ulykkelig og kun ved hende, og endnu idag eller imorgen vilde han tale med hendes Fader, denne Tilstand oprev ham, et saadant Liv var ikke til at holde ud, han vilde ikke ønske sin værste Fjende det.

„Men for Guds Skyld, Charles, hvad vil De gjøre? De vil ødelægge det Hele, De vil gjøre os Begge ulykkelige med Deres Utaalmodighed!“ udbrød Isidore. „De kjender ikke Fader, han er fuld af Fordomme, han holder meget paa sin gamle Adel, han er bunden af Familieforhold. Jeg beder, jeg bønfalder Dem, handl ikke overilet, tag imod Fornuft!“

Hun saae paa Uhret, Klokken var næsten halv fire.

„De maa ogsaa først prøve Dem selv noget mere, om De virkelig elsker mig“, vedblev hun, „om De ikke senere vil angre dette Skridt . . .“

„Jeg angre! Jeg prøve mig selv! O, Isidore, hvilket Offer forlanger De ikke! Dræb mig, tag Alt, hvad jeg eier, men riv mig ud af denne ulidelige Tilstand! — Elsker De mig!“

Det var et eiendommeligt Smil, der gled henover Isidores Ansigt, som om hun vilde sige: Og hvis jeg nu tog Dig paa Ordet?

„Stakkels Taabe!“ sagde hun med en særlig Betoning, og saa vedblev hun mere livligt: „Men saaledes ere I Mænd allesammen, uden Undtagelse. Først bestorme I os, først flamme I som et Baal, og naar Autodaféen saa er forbi, er eders Hjerte brændt ud, koldt som Aske — og Tilbederen forvandler sig til en Tyran. Saaledes ere I allesammen.“

Walther var ikke koldblodig nok til at tænke videre over disse Udtalelser, der løde besynderligt i en uerfaren, ung Piges Mund; Stormen rasede endnu i hans Indre, Bølgerne gik endnu for høie. Han svor den ene Gang efter den anden, at Isidore tog feil, at enten vare alle Mænd bedre, end hun skildrede dem, eller ogsaa var ialtfald han en priselig Undtagelse. Han vred sine Hænder, da den unge Pige rystede paa Hovedet, vantro om end venligt smilende; han saae efter hende, da hun en Stund begyndte at gaa tankefuld op og ned ad Gulvet; han udbrød skiftevis, hvor smuk hun var og at han med Glæde vilde bringe ethvert Offer, blot for at komme til at eie hende saasnart som muligt.

Isidores fine Øre havde allerede for et Par Minuter siden hørt en Vogn komme kjørende. Uhrets Viser pegede næsten paa fire.

Pludselig standsede hun ligesom tankefuld og henvendte sig derpaa til Charles.

„Kom“, sagde hun ligesom dybt bevæget, „jeg vil tro Dem, min Ven, giv mig Deres Haand! Ak!“ — hun sukkede dybt — „gaaer det da mig bedre end Dem, Elskede, maa jeg ikke haabe og vente ligesom De? Læg Dem paa Knæ for mig og bed om Forladelse for alle Deres slette Tanker om mig!“ vedblev hun, og med et Smil, halvt skjelmsk, halvt tungsindigt, saae hun paa Walther. „Naa — bliver det snart?“

Walther reiste sig. Endnu et Blik saa fuldt af Bebreidelse og Klage, at en Sten maatte røres derved, saa kastede han sig for den unge Dames Fødder og hulkede som et Barn.

Hun bøiede sig ned til ham og kyssede ham let paa Hovedet, og han begravede sit Ansigt i Folderne af hendes Kjole, sønderknust og skamfuld. Klokken slog fire, hun troede at høre en svag Støi inde i det tilstødende Værelse. Opmærksomt saae hun hen til Døren, medens hun lod Haanden glide henover Walthers parfumerede Lokker.

„Du elsker mig virkelig altsaa saa høit, min kjære Charles?“ Hendes Blik var uafbrudt spændt rettet mod Døren, hendes Miner begyndte allerede at røbe en opstigende Utaalmodighed.

„Og Du lider saa meget ved denne Kjærlighed?“ vedblev hun.

„O, over al Beskrivelse!“

I det Samme blev Døren aabnet, langsomt og forsigtigt, og Obersten kom tilsyne, og da han et Øieblik med et sarkastisk Smil havde betragtet den interessante Gruppe, nikkede han kjendeligt fornøiet til den unge Pige. Ogsaa Isidore smilede sarkastisk, næsten skadefro, og det var Komedien i Komedien.

„Naa, saa viid da“, vedblev hun strax efter, idet hun faldt tilbage i sin Rolle, „lad mig sige Dig endnu engang, at jeg lider ligesaa meget som Du, at jeg elsker Dig, Dig alene, min Charles, og vil være din Hustru, at jeg . . .“ Længere kom hun ikke, med det gjennemtrængende Skrig: „Min Fader!“ sprang hun op og stødte Walther saa heftigt tilbage, at han nær var trillet om paa Tæppet. Det var et Optrin til at male, det vilde have gjort Virkning paa enhver Scene.

Her stod Datteren i sin fulde Høide, med den ene Haand udstrakt ligesom afværgende, den anden fast trykket mod Hjertet, med sittrende Knæ, Blikket sænket mod Jorden — for hendes Fod laa den Elskede, som med Øinene rettede til Siden forgjæves kæmpede efter Fatning; og der Obersten, den fortørnede Fader, der lige var faldet ned fra Skyerne, som lod til endnu ikke at kunde fatte det Uhørte, med forskende, mørk Mine, og som i Virkeligheden havde den største Møie med ikke at le høit ad Walthers ubeskrivelig forbløffede Ansigt.

„Isidore! Min Herre! Hvilken sørgelig Overraskelse bereder De mig!“ udbrød Obersten, og hans Stemme skjælvede.

Han traadte nogle Skridt frem i Værelset, han saae saa overrasket og fortørnet ud, at Walther blegnede.

„Fader, kjære Fader!“ udbrød Isidore og styrtede henimod ham. Men han stødte hende tilbage.

„Ti stille, utaknemmelige Datter!“ udbrød han og rynkede de buskede Bryn, „ti stille, jeg har hørt Alt! Du har kun altfor vel forstaaet at føre den kjærligste Fader bag Lyset. Og De, min Herre“, henvendte han med en af Heftighed dirrende Stemme til Walther, som imidlertid havde reist sig op og stod som en stakkels Synder foran ham, „hvormed vil De undskylde en saadan Adfærd, hvorledes kan De som Mand af Ære forsvare et saadant Brudd paa Tro og Love?“

Denne havde imidlertid nogenlunde forvundet sin første Skræk. Han lagde sin Haand forsikkrende paa Brystet og sagde ikke uden Værdighed: „Hr. Vicomte, det gjør mig ondt, jeg beklager, at De paa denne Maade er kommet til Kundskab om de Følelser, der besjæle os Begge til hinanden. Jeg elsker Deres Datter, hun elsker mig igjen. Jeg har de bedste, de redeligste Hensigter, min Herre; imorgen eller iovermorgen vilde jeg have faaet Mod til at tilstaa Dem denne Kjærlighed og bede om Deres faderlige Velsignelse, om Deres Samtykke til at turde kalde Deres Frøken Datter min. Vi selv ere først for ganske nyligt komne til Klarhed over vore Følelser og have givet dem Udtryk i Ord.“

Obersten gjorde en heftigt afværgende Bevægelse.

„Bedøm ikke mig eller Deres Datter falsk; hun er det reneste, guddommeligste Væsen, og ligesaa ren, saa stor er min Kjærlighed til hende! Ræk mig Deres Haand, siig, at De ikke er vred paa os, gjør mig til det lykkeligste Menneske paa Jorden — tillad, at jeg maa kalde mig Deres Søn!“

Den gamle Herre syntes kjendelig bevæget og dybt greben. Walther havde, da han først var bleven varm, talt med en varm Følelses Ild og Pathos. Isidore stod ubevægelig og bedækkede sit Ansigt; hun hulkede: „Min Fader!“ og greb med Lidenskab hans Haand. Saaledes angrebet fra to Sider, lod Denne til at vakle, han syntes at ville unddrage de to Elskende sine Hænder, men at hans medfødte Godmodighed vægrede sig derved.

„Fader, kjære Fader!“

„Hr. Vicomte!“

Endelig frigjorde Obersten sig blidt fra de To.

„Sæt Jer ned“, sagde han mat, og hør roligt paa mig. — Jeg er overbevist om“, begyndte han efter en længere, for Walther yderst pinlig Pause, idet han gned sine Øine, som om han aftørrede en lønlig Taare, „jeg er overbevist om, at I virkelig holder af hinanden; det jeg nylig har seet og hørt, lader mig ikke i Tvivl derom. Jeg havde rigtignok ventet mere Fortrolighed, mere Oprigtighed af mit Barn og af Dem, men jeg formoder, at De snart, saaledes som det sømmer sig, vilde have gjort mig bekjendt med Deres gjensidige Følelser, og vil ikke være vred. De, min Herre, elsker min Datter og forlanger mit Samtykke, min Velsignelse; men har De da ogsaa blot et eneste Øieblik overveiet, om jeg overhovedet er istand til at godkjende en saadan Forbindelse? Har jeg da ikke tilstrækkeligt og gjen-

FRA STUDIEMAPPEN

MODELSTUDIE AF CARL CARLSEN

tagende talt om mit Barns eiendommelige Forhold, om de vigtige Familieforhold, der ogsaa gjøre sig gjeldende ved et saa vigtigt Skridt af min Datter og veie tungt, langt tungere, end maaske andetsteds, i Vægtskaalen! — — Dersom De blot et eneste Øieblik havde overveiet alt dette, Forskjellen i Nationalitet, Fødsel og Formue, maatte De saa ikke føle, at det i dette Tilfælde var rigtigt og nødvendigt, først at tale med Faderen, inden De røvede Datterens Hjerte? De ønsker at gifte Dem med Isidore. Hvad er De istand til at byde mit Barn? Er De rig og anseet nok til at erstatte min Datter det, hun giver Afkald paa, naar hun bliver Deres Hustru? Og Du, min Datter, troer Du, at din Kjærlighed er stærk nok til at offre Rang og en stor Formue, blot for at kunne følge den Mand, som nu beiler til Dig?“

Isidore, som hidtil havde siddet stille og taalmodig med nedslagne Øine, løftede nu langsomt sit smukke Hoved og saae sin Fader fast ind i Øinene.

„Ja, Fader, den er stærk nok!“ sagde hun med Inderlighed og Overbevisning og ligesom reven hen af en dyb, indre Nødvendighed, „Du hørte selv, at jeg sagde til Charles, at jeg elskede ham og vilde være hans Hustru. En de Barre har kun *eet* Ord, hun vælger kun *engang!* Siig ikke til mig, at jeg ikke veed, hvad jeg gjør, at jeg engang vil angre det Skridt, jeg nu staaer i Begreb med at gjøre. Jeg veed, hvad jeg offrer, jeg er gammel nok til selv at vælge og træffe en Afgjørelse. Her, Charles, endnu engang, her er min Haand“, sagde hun med et ømt, hengivende Smil, „for Dig offrer jeg Alt, kun ikke min Kjærlighed — hvad vilde jeg være uden Dig!“

„Isidore, himmelske, dyrebare Isidore, det skal Du aldrig komme til at fortryde“, udbrød Walther i overstrømmende Lykke og greb heftigt den lille Haand, som hun rakte ham, og pressede den mod sine Læber.

„Hr. Vicomte!“

„Kjæreste Fader!“

Den gamle Herre lod til at være dybt bevæget. Han reiste sig langsomt, kyssede sin Datter kjærligt paa Panden og rakte med bortvendt Ansigt Walther sin høire Haand.

„Lad mig være alene, Børn, giv mig Tid til at overveie Sagen!“

Han holdt sit Lommetørklæde for Ansigtet og vaklede ind i sit Værelse, den store Gjøgler, og jeg er overbevist om, han spillede saa naturligt, at han virkelig havde en Taare i Øiet. De Elskende faldt naturligvis i hinandens Arme, da Døren havde lukket sig efter ham. De tilsvore endnu engang hinanden Kjærlighed og Troskab, men saa bad Isidore den altfor Voldsomme om at lade hende være alene, for at hun kunde hvile sig ud og samle sine Tanker, saa han maatte adlyde enten han vilde eller ikke. Han løb ud i Skoven, for at juble sin Lykke ud for Blomsterne, den truede med at kvæle ham. Isidore tog sin lille Flacon med engelsk Lugtesalt, lugtede til den, stængede begge Dørene og lagde sig paa Sophaen med en Bog i Haanden; men hun læste kun lidt.

(Fortsættes.)

Calle

AF

KNUD BAUDITZ

(1. Forts. og Slutn.)

En Aften i Slutningen af August samme Aar traf jeg i Tivoli en Ven, som jeg ikke havde seet i flere Aar, og som i Mellemtiden havde faaet en Stilling ude i Landet. Vi bleve enige om at spise til Aften sammen og sade snart bænkede i en hyggelig Krog hos Nimb. I Samtalens Løb siger min Ven: „Kan Du huske Niels Høg, det var i Grunden en brillant Fyr. Gud veed, hvor i Verden han opholder sig.“ — „Det kan jeg saamænd sige Dig“, svarede jeg, og nu fortalte jeg om mit Sammentræf med ham i Italien. „Forresten tænkte han paa at komme herhjem til Vinter,“ sluttede jeg, „og slaa sig ned paa Fjordbygaard, den arvede han jo efter Onkelen.“ — „Det var da morsomt, saa bliver vi paa en Maade Naboer.“ „Hvorledes det“, spurgte jeg. „Jo, jeg er jo bleven første Fuldmægtig hos Herredsfogden i Fjordby Herred og har kun en lille halv Mil til Fjordbygaard. — Jeg troede forresten, at han havde bestemt sig til at sælge den“, fortsatte han, „det sagde man derovre paa Egnen.“ — „Saa, hvorfor det?“ — „Jo, de sagde, at han ikke kunde lide at bo der efter den Historie, Du veed nok.“ — „Nei, hvad for en Historie?“ — „Naa, den kjender Du ikke, ja, jeg har det forresten kun von hören sagen, jeg var jo ikke kommet til Egnen endnu, dengang den passerede, men den fortælles som følger. Det kan vel være en 8—9 Aar siden, han havde allerede

eiet Fjordbygaard i et Par Aar, og Folk havde naturligvis travlt med, hvem der skulde blive den lykkelige og drage ind som Herskerinde over alle Herlighederne og hans Hjerte ovenikjøbet. Men Niels syntes ikke at ville forhaste sig. Der var adskillige baade smukke og indtagende Piger paa Egnen, som vist ikke vilde have betænkt sig paa at slaa til, hvis han havde friet til dem, men han syntes som sagt ikke, det havde noget Hastværk, han havde det godt, som han havde det.

Saa var det en Sommer, at der kom en Frøken Strøm paa Besøg paa Fannerup, Du veed Nabogaarden til Fjordbygaard. I Begyndelsen var der Ingen, der mærkede Noget, og hun var jo desuden norsk, saa . . ."

„Norsk," afbrød jeg ham, „veed Du ikke, hvad hun hed til Fornavn?" — „Lad mig se, det var . . . bi lidt, Magnhild, troer jeg." — „Magnhild, er Du vis paa det?" — „Jo, Gu' var det Magnhild, Magnhild Strøm. Men hvorfor det?" — „Aa, ingenting, gaa bare videre." —

„Naa ja, Folk mærkede som sagt ikke Noget i Begyndelsen, men saa dukkede der en Lieutenant op, Pokker maa vide, hvad han hed. Og nu kan det nok være, der kom Liv i Niels Høg. Der var ikke længere Tvivl om, at nu var det Alvor, han og Lieutenanten kappedes om, hvem der kunde gjøre mest Cour til den norske Guldfugl, hun var nemlig meget rig, sagdes der, og Chancerne syntes at være omtrent lige til at begynde med. Det varede et halvt Aarstid, men efterhaanden syntes det dog, som om Niels Høg havde de bedste Udsigter, og Folk ventede allerede saa smaat, at Forlovelsen skulde deklareres mellem dem. Men just som Spændingen var paa Høidepunktet forsvandt Niels pludselig og var borte i 8 Dage, saavidt vides i Kjøbenhavn. Han kom tilbage Dagen før hun skulde reise, og havde en Samtale under fire Øine med hende i Fannerup Skov. Hvad der er foregaaet der, er der Ingen der veed, men samme Aften reiste han bort igen og har ikke siden sat sine Fødder paa Fjordbygaard. Nogle mener, at han har friet og faaet en Kurv, Andre mener, de allerede paa det Tidspunkt vare hemmelig forlovede og at han blot har benyttet Leiligheden til at bryde med hende i rette Tid, fordi hun koketterede med Lieutenanten. Hvad der er det rigtige, er ikke godt at afgjøre, det eneste, der er sikkert, er, at Lieutenanten samme Dag spiste paa Fannerup og efter Middag fik sig en regulær Kurv, det er der nemlig Øien- og Ørenvidne paa, eftersom han var saa uforsigtig at fri til hende foran en Vinduesfordybning, hvor Adjunkt Petersen sad sammen med Præstens Anette. Den følgende Vinter døde Niels' Søster nede i Tydskland, og han reiste udenlands med Søstersønnen, som jo, efter hvad der siges, og hvad jeg forresten ogsaa havde hørt tidligere, er noget abnorm."

Her sluttede min Vens Beretning, og kort efter gik vi hver til Sit.

Da jeg kom hjem, kiggede jeg som sædvanlig Aftenberlingeren igjennem. Pludselig faldt mit Øie paa en Bekjendtgjørelse, undertegnet Niels Høg. Den lød saaledes:

> Det meddeles herved Slægt og Venner, at jeg har havt den store Sorg, at min kjære lille Søstersøn, Carl Helm, er afgaaet ved Døden som Følge af Diphteritis.

Et Øieblik stod jeg som forstenet. Hvorfor skulde jeg faae Øie paa denne Bekjendtgjørelse just iaften, hvor jeg havde tænkt paa og talt saameget om „Calle", og saa at tænke sig, at han allerede i flere Dage havde været død, rimeligvis allerede var begravet; i Syden gaaer det jo hurtigt. Stakkels lille Carl! Og dog var det maaske bedst saadan. Nu sov han sin evige Barnesøvn, og kjærlige Hænder havde lukket hans Øine, før de havde lært at se Andet end Lys og Glæde i denne Verden. —

Jeg skrev strax samme Aften til Niels Høg og søgte at trøste ham saa godt jeg kunde. — Sex Uger efter fik jeg et Brev fra Niels, dateret fra en lille By oppe i Bjergene.

„Kjære Ven", skrev han, „først nu modtog jeg dit Brev; det har fulgt mig fra Sted til Sted, medens jeg flakkede rundt i disse lidet civiliserede Egne, og jeg skynder mig at svare derpaa, fordi Du er den eneste af dem derhjemme, der har kjendt Carl, og fordi Du bedst kan forstaa, hvor stor den Sorg er, der har ramt mig. Alle de Andre skrive om den store Lykke, det er, at Vorherre har taget ham hjem til sig o. s. v. o. s. v., han var jo dog aldrig bleven Andet end en Idiot, ja det skrive de naturligvis ikke ligefrem, de sylte det ind i smukke Talemaader, men det er da Meningen med det. Carl en Idiot! Ja, de kjende maaske ikke bedre, det er vel ikke af ond Villie; men de skulde blot vide, hvor kjærligt hans lille Hjerte var, og hvor godt han forstod at vise det paa sin barnlige Maade, — og desuden, hvem veed, om han ikke var bleven raskere, jeg syntes i den sidste Tid, før han døde, at der var en Forandring til det bedre. Endelig var der jo Muligheden for en Operation. Flere Gange havde jeg Lyst til at spørge Dig om Raad nu i Foraaret paa Capri, om jeg ikke skulde reise med ham til Paris til Professor Bernard. — Aa, hvorfor reiste jeg ikke den Gang. Var det af Frygt for et mistrøstende Resultat, søgte jeg at trække Afgjørelsen ud saa længe som muligt, turde jeg ikke, naar det kom til Stykket, høre Dommen? — hans Dom og min Dom! . . . Ja, maaske de Andre have Ret, udtrykke det blot lidt plumpt; det var vel det bedste, at han døde allerede nu, og dog vide hverken de eller noget levende Menneske, uden jeg, hvorfor det var det bedste . . . Tidligere, mens han levede, turde jeg aldrig, men nu efter

hans Død falder det mig saa let, naar Solen er gaaet ned, og Mørket har lagt sig hen over Bjergene, naar alting er stille og hele Naturen er gaaet til Ro, saa sidder jeg oppe ved det lille Bjergkapel og fantaserer om, hvorledes det vilde have været, om Carl, lille Carl, var bleven fuldstændig rask. Tidligere turde jeg ikke, for jeg vidste jo, at Øieblikket kom, hvor jeg vaagnede op til Virkeligheden, den ubønhørlige Virkelighed, men nu er der ingen Fare længer, nu vaagner lille Carl selv aldrig mere, kun jeg sidder ene tilbage, ene og forladt. — Jeg vilde saa gjerne græde, men jeg kan ikke, jeg vilde saa gjerne arbeide, tænke, adspredes, men heller ikke det kan jeg, jeg kan kun tænke den ene Tanke: hvis han havde levet, og hvis han — men længere kommer jeg aldrig, saa er det, som reiste der sig en høi, høi, sort Mur for mit Øie, og hvad der er bag ved den, det veed jeg ikke . . . Men stundom farer der som et Lynglimt gjennem min Hjerne, hvad der vilde være bleven af ham, hvis ikke . . . nei, nei, jeg tør jo ikke betro det til Nogen, hvis der er en Gud til, saa har han vel seet det, men han har vel ogsaa seet min Anger og veed, hvad jeg offred, for at sone min Brøde . . . Lille Carl er død, jeg skal aldrig mere høre ham sige: „Morbro'r ikke være vred, Calle være sød" — aa, det er saa knugende svært at vide, han er død. Hver Time paa Dagen og de lange, lange Nætter igjennem kan jeg høre Lyden af Jorden, der faldt paa hans lille Kiste, en hjerteløs, dump Lyd. Den glemmer jeg aldrig, det var som hamredes den ind i min Hjerne, og samtidig snærede det om mit Bryst, som skulde Hjertet presses ud af det. Forbi, forbi, forbi. Tre Skuffer Jord og Alt er endt. Nu sover Carl den evige Søvn og paa hans Grav voxer der hvide Roser, men jeg sidder her tilbage alene, ganske alene. — Farvel, kjære Ven; Tak for al din Kjærlighed mod ham, den skal jeg aldrig glemme.

Her sluttede jeg Brevet. I en Efterskrift havde han tilføiet, at han agtede at reise med det første, hvorhen vidste han ikke. Tiden gik; af og til søgte jeg Efterretninger om ham, men kunde ingen nøiagtig Besked faae, og selv skrev han ikke mere til mig.

❦

En Juliaften kom jeg gaaende langsomt henad Landeveien, som fører til Fjordby. I en Ugestid havde jeg turet om til Fods og havde besluttet at ende i denne Egn, som jeg i mange Aar ikke havde seet. Der, hvor den hundredaarige Lindeallée fra Landeveien fører op til Fjordbygaard, ligger der en Høi, vistnok en gammel Kæmpegrav, hvorfra man har en deilig Udsigt. Der vilde jeg op og se Solen gaa ned. Hvor mange Gange havde jeg ikke som Dreng siddet deroppe sammen med Niels og Herredsfogdens Emil netop paa denne Tid af Aftenen. Denne Høi havde altid været Midtpunktet for vore Barndomslege, og paa de mange lykkelige Minder fra dengang tænkte jeg, mens jeg langsomt vandrede op ad Sneglegangen, der førte til Høiens Top. Nu stod jeg deroppe, og derovre paa den anden Side Fjorden laa den lille By med de røde Tage og de mange Ruder, der luede som det blanke Guld i den synkende Sols Straaler, mens til den anden Side Fjordbygaards takkede Gavle ragede op over Træernes bølgende Luehav. Ud langs Fjordens Bredde strakte sig de fede Enge med det nyslaaede Hø sat i Stak, og langt, langt borte skimtede man selve Havet, henover hvilket en Dampers Skorsten trak sin sorte Tuschstreg.

Det var saa fredeligt og kjønt, som kun et rigtig dansk Sommerlandskab kan være det. Her var Alt, hvad en Dansk sætter Pris paa: Skov, Eng og Vand, og nu begyndte Kirkeklokken histovre at ringe Solen ned. Køerne bøgede og Myggene summede i Skyggen af de gamle Bøgetræer, der kronede Høiens Top. — Ved en Ideassociation stod pludselig hin Karnevalseftermiddag i Rom for mit Blik, her var jo Alt, hvad jeg havde drømt om paa Toppen af Scala di Spagna. — Men Niels, — hvor var han? Streifede han endnu rundt i fremmede Lande eller — — Med en rask Vending bestemte jeg mig til at gaa op til Gaarden for at faae Problemet klaret. Der maatte de da vide Besked, skulde man tro.

I det Samme kom der Nogen opad Gangen, og jeg hørte en Stemme med let norsk Akcent sige: „Uf, der er En deroppe, Du". — „Hva' for En", svaredes der af en Stemme, som jeg med Glæde gjenkjendte som Niels'.

— „Niels, er det Dig", raabte jeg og styrtede frem, saa at jeg nær havde væltet en nydelig Dame, som i det Samme kom tilsyne. — „Nei nu har jeg da aldrig kjendt Mage, hvor i al Verden kommer Du fra", og nu dukkede Niels' Ansigt frem, det var da morsomt. — Vi havde i Gjensynets Glæde slaaet Armene om hinanden paa en Maade, som vist syntes Damen noget theatralsk, for hun saae spørgende paa Niels.

— „Det er sandt", sagde han, „Du kjender jo ikke min Kone. Magnhild, maa jeg forestille Dig . . . han nævnede mit Navn, Du veed Vennen fra Rom." — „Aa, saa kjender jeg Dem nok saa godt af Omtale", afbrød hun ham og rakte mig Haanden. Jeg stod helt stum af Forbauselse. Hans Kone! Og hun hed Magnhild til Fornavn!

Den næste Dag efter Middag sade vi to Herrer inde i Niels' hyggelige Værelse og nøde Tilværelsen med en god Cigar i Munden. Han havde fortalt om sine Reiser, siden vi sidst mødtes; nu blev der en lille Pause i Samtalen, og mit Blik faldt paa et Billede, som hængte lige over Skrivebordet. Det forestillede Carl i en lidt

yngre Alder, end den jeg havde kjendt ham i, og var øiensynlig malet af en betydelig Kunstner. Da Niels saae den Retning, mit Blik havde taget, blev han pludselig alvorlig, og det var ligesom han flere Gange vilde sige Noget, men betænkte sig igjen. Endelig sagde han: „Nei, det kan ikke nytte Noget, jeg maa hellere fortælle Dig det Hele.“ — „Hvilket?“ spurgte jeg. — „Har Du ikke lagt Mærke til, at jeg slet ikke har talt til Dig om Carl.“ — „Jo, men jeg troede, Du vilde undgaa at rippe op i Sorgen.“ — „Ja og nei, jeg vidste, at naar jeg begyndte, vilde jeg fortælle det alt, men det er maaske netop godt en Gang at faae talt ud. Jeg var lige ved det den Gang paa Capri, husker Du nok, og hvem véed, om det ikke havde forandret meget . . . Nei, det kan ikke nytte at tænke paa det, Du maa hellere selv høre og dømme.“

Og saa fortalte han omtrent Følgende:

„Du veed jo, at jeg var ganske ung, da jeg arvede Gaarden efter Onkel, og de første Aar gik hen med strengt Arbeide for at sætte mig ind i Gaardens Drift, som desuden havde været endel forsømt i Onkels sidste Leveaar. Forelskelser, som ellers spille saa stor en Rolle i unge Menneskers Liv, havde jeg saa at sige ikke havt Noget af, jeg havde ligefrem ikke Tid dertil. Saa var det, at jeg efter nogle Aars Forløb besluttede mig til at tilbringe en Vinter i Kjøbenhavn; jeg havde en Følelse af, at jeg var ifærd med helt at rustificeres. Hvis jeg saa samtidig kunde finde mig en Kone, tænkte jeg, vilde det jo være rart. Det blev der imidlertid Intet af. Vel saae jeg imidlertid mange nydelige unge Piger, men ingen, som jeg blev for Alvor forelsket i. Min Tid var ikke kommet endnu.

„Derimod knyttede jeg et andet Forhold. Jeg saae, hvorledes saa mange unge Mennesker af dem, jeg mest omgikkes med, bar sig ad, og jeg fulgte Trop. Paa et Foreningsbal, hvor Herrerne gjennemgaaende hørte til høiere Samfundslag end Damerne, lærte jeg en ung Pige at kjende, Louise hed hun. Hun syntes om mig, og det gjorde Indtryk paa mig, det smigrede min Forfængelighed. Jeg fortsatte Bekjendtskabet, og det varede ikke længe, før Forholdet blev intimt imellem os. At sige, at jeg forførte hende, vilde være et galt Udtryk, det var snarere omvendt, og skjøndt jeg paa ingen Maade nærede nogen dybere Følelse for hende, gjorde mig ingen Samvittighedsskrupler — dengang idetmindste. Det var min Overbevisning, at hun under alle Omstændigheder vilde komme ind paa Skraaplanet efter hele sit Temperament, og hvorfor skulde saa jeg ikke lige saa godt som en anden. — Du forstaaer nok jeg ræsonerede som saa mange unge Mennesker har ræsoneret før mig og vil gjøre det efter mig. Jo yngre man er, des lettere vil Forstanden komme Sanserne til Hjælp. Og paa det Omraade var jeg meget enig een Gang. At jeg efterhaanden opdagede, at hun havde fattet en virkelig Kjærlighed til mig, kunde nok af og til gjøre mig betænkelig, men jeg var allerede hildet i Vanens Baand og kunde ikke bekvemme mig til at bryde med hende, før jeg henad Sommeren tog tilbage hertil. Ved den Leilighed gik det jo nok op for mig, hvor galt jeg havde baaret mig ad, men gjort Gjerning staaer ikke til at ændre, og paa den anden Side var jeg glad ved at komme ud af det Hele og tilbage til mit vante Liv paa Landet. Med dobbelt Iver tog jeg fat paa Arbeidet igjen, og hurtig, altfor hurtig, gled Louise og Forholdet til hende ud af mit Bevidsthedsliv, for mig havde det jo aldrig været forbundet med nogen dybere Følelse. Men det var ikke alene Arbeidet, der optog min Interesse, der kom noget Andet til.

„Langt ud paa Sommeren samme Aar kom der en ung Dame til Fannerupgaard for at tilbringe en længere Tid der. Det var Magnhild Strøm, min nuværende Hustru. Strax første Gang, jeg saae hende, gjorde hun et stærkt Indtryk paa mig, og inden faa Dages Forløb følte jeg, at hende skulde det være eller ingen. Jeg var fuldstændig forvandlet, alle mine Tanker kredsede om hende. Alt syntes mig nyt og ukjendt. Jeg havde altid elsket Naturen, men aldrig før havde den været saa rig og vidunderlig som i disse Dage, hvor hver Blomst forekom mig et Billede paa hendes Skjønhed, hver Fugl syntes at synge hendes Pris. Jeg var som beruset og vidste ikke, hvad godt jeg skulde gjøre mine Medmennesker. Jeg kunde have kysset den gamle Ane Hønsepige af lutter Glæde over at være til og i Bevidstheden om, at Gjenstanden for alle mine Drømme levede ikkun faa Tusind Alen fra mig. — Stundom kunde jeg tænke paa Louise, men istedetfor at føle Anger overfor hende, var det snarere Medlidenhed, der besjælede mig, og Stolthed over Dybden af mine nuværende Følelser og min Fantasis Rigdom, jeg var forelsket i min egen Forelskelse.

„Saaledes gik der vel en 14 Dages Tid, men saa begyndte Tvivlen at gro op i min Sjæl. Jeg havde ikke længere nok i Bevidstheden om, at jeg selv elskede, jeg maatte ogsaa vide, om min Kjærlighed var gjengjeldt. Og saa kom der en Tid, hvor jeg var, som vel de fleste Mennesker have kjendt til, snart himmelhoch jauchzend, snart zum Tode betrübt. — Der var en anden, som gjorde Cour til Magnhild paa samme Tid. Hvor jeg misundte ham hans Selvtillid, han syntes altid saa sikker paa sig selv og paa hende. Og jeg kunde forstaa, at hun foretrak ham, det maatte hun jo, han var smuk, elegant, elskværdig, et lyst Hoved, et dygtigt og bravt Menneske. Jeg holdt selv af ham, og var jeg end aldrig saa skinsyg, kunde jeg ikke blive vred paa ham, ei heller paa hende, men blot saa uendelig bedrøvet, jeg syntes, at Livet var ikke værd at leve.

Men lidt efter lidt gik det op for mig, at det alligevel var mig, der var den Udkaarne, Seirherren, og naar de Andre fandt, at Magnhild var koket, vidste jeg godt, at det, som de Andre toge for Koketteri, blot var Magnhilds Angst for at lægge sine Følelser blot, før hun var klar paa mig og vel ogsaa paa sig selv. Der var tusinde Smaating, hvorpaa jeg kunde mærke, at det var mig, hun foretrak, men det kunde de Andre ikke se. Naar hun skjænkede Blomster bort til os Herrer, til mig og ham den Anden, saa sagde de, at hun var koket. Men de kunde jo ikke se Forskjellen paa hendes Blik, idet hun bortgav Blomsterne, det kunde kun jeg og maaske den Anden. Den, som elsker, er skarptsynet, og jeg havde ondt af min Medbeiler.

Tiden gik. Vi havde holdt Jul og vare komne ind i det ny Aar. Jeg var lykkelig, uendelig lykkelig, og min Kjærlighed voxede sig stor og dyb. Det var ikke længere en Forelskelses Rus, men en Følelse saa mægtig, at den kunde vare for hele Livet . . . ja, den vil vare til min Død. — Jeg var saa lykkelig, som vist faa Mennesker have været, og jeg var ydmyg i min Lykke, nu — jeg følte, hvor lidet jeg selv havde gjort for at fortjene den, men netop fordi den forædlede mig, syntes jeg, at Nemesis ikke burde ramme mig . . . men den ramte; jeg havde taget Kjærlighedens Navn forfængeligt og fik sone, hvad jeg havde forbrudt.

Jeg havde boet ovre paa Fannerupgaard et Par Dage. Da jeg kom hjem, laa der Brev til mig fra Louise, det var over en Uge gammelt, forsinket af Sne og Ishindringer. Indholdet — ja Indholdet var, at hun ventede sin Nedkomst en af de første Dage, og jeg var Fader til Barnet. Hun maatte endelig se mig og bad mig saa mindelig at komme over til hende, skjøndt jeg havde forbudt hende at skrive allerede for flere Maaneder siden.

Jeg reiste samme Nat med Iltoget til Kjøbenhavn, efter først at have skrevet et Par Linier til Magnhild, hvori jeg fortalte, at pludselige Forretninger havde kaldt mig til Kjøbenhavn. Det var en forfærdelig Reise. Jeg havde aldrig tænkt mig den Mulighed, som nu var indtruffen. I den Retning ere unge Mennesker grænseløst letsindige. Og Louise havde aldrig fortalt mig noget derom. Stakkels hun, allerede for Maaneder siden havde jeg skrevet til hende, at det ikke nyttede, om hun skrev til mig, hun fik ingen Svar fra mig, alt var og maatte være forbi imellem os. Jeg havde gjort det for hendes egen og min Skyld. Og nu — nu skulde hun altsaa være Moder; hun havde vel haabet til det sidste, at Tilfældet — eller hun havde villet skaanet mig, netop fordi hun elskede mig saa høit, skjøndt hun vidste, at hun havde mistet mig for stedse, jeg havde jo skrevet, hvorfor det maatte være forbi. — Jeg Fader! . . . Maaske jeg allerede var det, hun havde jo skrevet: en af de første Dage . . . Hvis jeg nu kom for sent . . .

Ja, jeg kom for saa vidt for sent. Louise havde nogle Dage før min Ankomst bragt en Dreng til Verden. Hun blev saa glad ved at se mig, og jeg besøgte hende i den kommende Uge hver Dag. Efter en Uges Forløb var hun saa vidt restitueret, at Lægen mente, at hun var udenfor al Fare, og jeg kunde saaledes tale med hende om vor og Barnets Fremtid. Jeg havde grublet over, hvad jeg skulde gjøre. Men jeg var kommet til det Resultat, at jeg ikke var forpligtet til at opofre min og Magnhilds Lykke. Dele Livet med Louise kunde og vilde jeg ikke, det vilde i Virkeligheden ikke blive til hendes sande Lykke, thi Livet vilde blive uudholdeligt for mig og derigjennem vel ogsaa for hende. Og Barnet — naa ja, det vilde jeg sørge for, eventuelt adoptere, hvis Magnhild vilde give sit Samtykke. Alt dette forklarede jeg Louise, og jeg bad hende om Tilgivelse for, hvad ondt jeg havde gjort hende. Hun laa en lille Tid stille, saa sagde hun: Aa nei, Niels, Du skal ikke bede mig om Forladelse, det er jo ikke din Skyld. Jeg kan jo ogsaa nok forstaa, at saadan En som jeg er altfor ubetydelig for Dig. Men Du har jo dog ogsaa holdt af mig, ikke sandt.“ — Jeg nikkede. — „Og se, hvad Drengen angaaer“, fortsatte hun, „saa er det bedst han følger med mig, saa bliver det nok godt altsammen. Naar Du blot vil love mig at huske, at jeg altid har holdt saa grumme meget af Dig og kunde gjøre Alt for din Skyld. Og saa skal Du have Tak, fordi Du kom herover og saae til mig og lille Carl.“ — Ja Carl hed han, han var blevet hjemmedøbt strax efter Fødselen, fordi de frygtede for hans Liv. Jeg tog saa Afsked og lovede at komme igjen den næste Morgen tidlig før min Afreise.

Den næste Dag, det var den 13. Februar . . . Jeg glemmer aldrig det Øieblik. Da jeg kom til det Sted, hvor Louise boede, var der til Trods for det tidlige Klokkeslet samlet en Skare Mennesker udenfor Husets Gadedør. En Politibetjent stod udenfor denne. Idet jeg kom, hørte jeg Udraab som „det er forfærdeligt“ og „Gud, hvor rædsomt.“ Jeg spurgte Politibetjenten, hvad der var paafærde. — Jo, der var skeet et Ulykkestilfælde. En Kvinde var i Febervildelse sprunget ud af et Vindue paa 4de Sal og havde slaaet sig ihjel paa Stedet. — Fra 4de Sal! næsten skreg jeg. — Ja deroppe fra, han pegede paa Vinduet i Louises Sovekammer. Derimod slap et spædt Barn, hun ha'de i Armen, da hun sprang ud, næsten uskadt fra det, fortsatte han i en Tone, som vidnede om, at han allerede mange Gange havde gjentaget Beretningen, — det fik kun et lille Knubs i Hovedet, men det mente Lægen ikke vilde gjøre noget. — Naa, det var da Held i Uheld, svarede jeg og prøvede at give min Stemme en ligegyldig Klang. Jeg havde en in-

stinctmæssig Følelse af, at Betjenten under ingen Omstændigheder maatte opdage, at det Hele vedrørte mig, saa vilde han gribe mig i Armen og raabe: Morder!"

Her gjorde Niels et Ophold og saa stivt hen for sig. Jeg turde ikke tale til ham.

Lidt efter fortsatte han: „De sagde, det var et Feberanfald, jeg kunde jo sagtens have forklaret dem Sammenhængen... men hvad kunde det nytte. Hun havde ment at befri mig for hende selv og Barnet . . . men Barnet levede, og Magnhild levede, og jeg selv levede, og jeg havde Forpligtelser mod os Alle eller i hvert Fald mod de To af os. Saa sørgede jeg for Barnet, fik det med til min Søster i Tydskland, der var Ingen herhjemme, der vidste rigtig Besked om hende, og da hun Aaret efter døde, tog jeg Barnet til mig som min Søstersøn. Jeg havde gjerne givet det mit Navn, men det syntes jeg ikke jeg havde Ret til . . . Kan Du nu forstaa, hvorfor jeg holdt saa meget af Carl og havde Forpligtelser imod ham, som Intet i Verden kunde befri mig for, selv om det Stød i Hovedet ikke havde havt nogen Indflydelse paa hans Forstand senere, men at den skyldtes en Forsnevring af Hjernekassen, som Professor Bernard mente."

„Men Magnhild?" spurgte jeg.

„Magnhild! Ja, strax efter Katastrofen reiste jeg herover. Jeg maatte jo se hende en eneste Gang endnu. I Fanneruplund taltes vi ved. Jeg fortalte hende, hvor høit jeg elskede hende, men at jeg var hende uværdig. — Hvorfor? vilde hun vide. — Det kunde jeg ikke sige. Jeg var standhaftig eller paastaaelig, om Du vil, og reiste samme Aften."

„Men senere? Hvorledes blev hun din Hustru?"

„Ja senere . . . Jo, der sad en ensom forgræmmet Mand paa en Kirkegaard og græd over et Barn, som var begravet der, og hvis Grav var hans eneste Tilflugtsted her i Verden, naar de tunge Tanker kom over ham. Men en Dag var der en Kvinde, som opsøgte ham der og fortalte ham hans egen Livshistorie, den hun med Kjærlighedens Instinct halvt havde gjettet sig til, halvt havde erfaret hist og her, og hun sagde ..."

„. . . at han ingen Ret havde til at gjøre *to* Mennesker ulykkelige. For det havde han ikke, vel?" Det var Fru Magnhilds lyse Stemme, som afbrød os, og hun saae ømt paa Niels, — „det havde han bestemt ikke", gjentog hun.

„Havde han?"

Nye Udgravninger i Pompeji

AF

DR. OTTO KAEMMEL

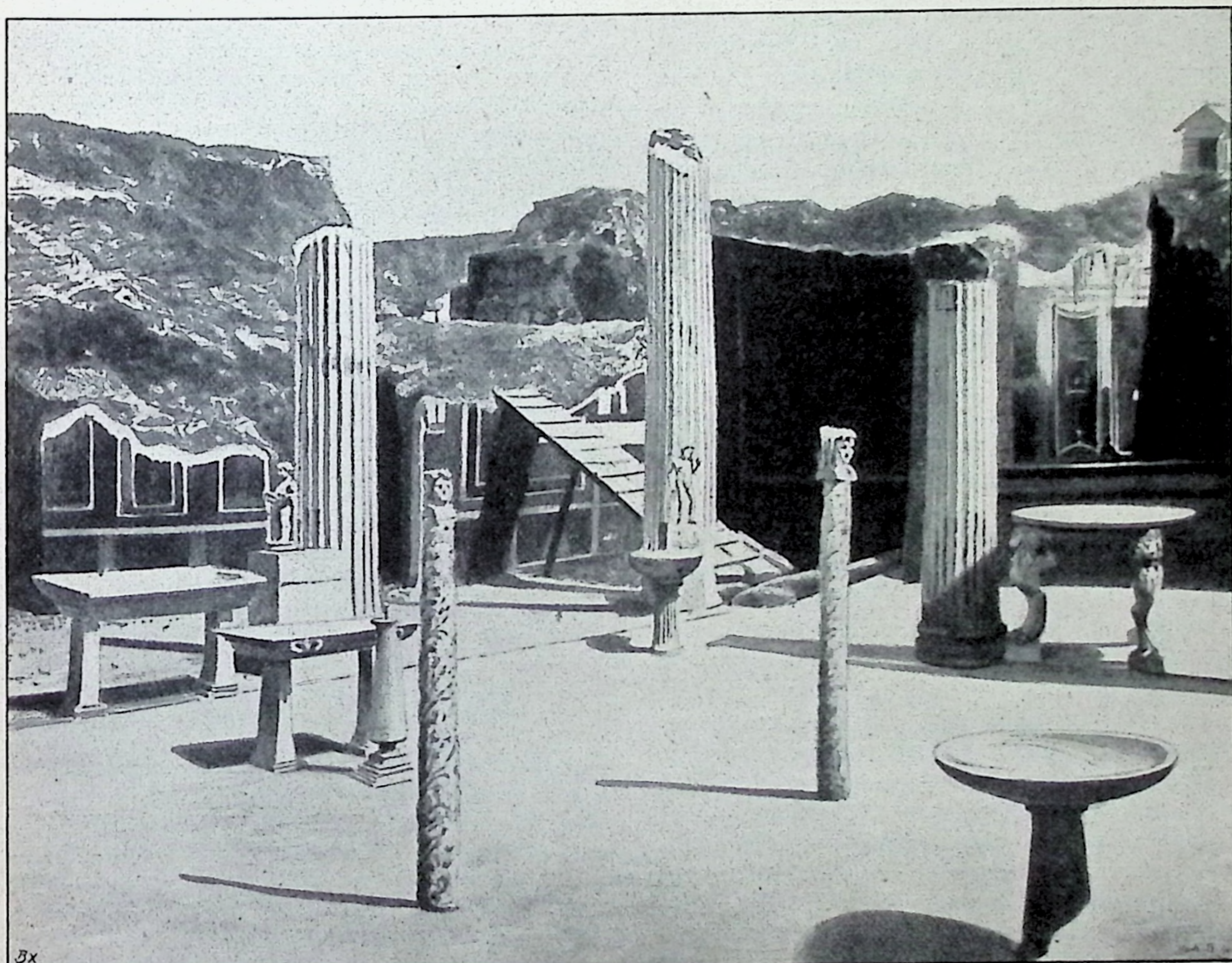

INTET vækker hos den dannede Reisende en mere eiendommelig Følelse, end naar han for første Gang nærmer sig Pompeji. Tæt langs det blaa Hav fører Jernbanen fra Neapel til Salerno, undertiden i dybe Indskjæringer gjennem sorte Lavamasser, medens tilvenstre Vesuvs graablaa Kegle træder stærkere frem, indtil de grønne Plantninger og hvide Gaarde paa dets nederste Trediedel blive tydeligt synlige og over dem de sortegraa Askemarker med de mørkere Striber af størknede Lavastrømme. Endelig, efter omtrent en Times Kjørsel, dukke kort før den lille Station, som bærer det verdensbekjendte Navn Pompeji, anseelige ensartede, grønne Bakker op paa den modsatte Side af Landeveien og foran dem en lille Gruppe beskedne Gjæstgivergaarde. Disse Bygninger ere det levende Pompeji, Bakkerne bestaa af Grusmasserne fra den udgravede By. Selve Byen dækkes af dem; først naar man er gaaet et Stykke henad Landeveien, forbi Gjæstgivergaardene, viser der sig noget ophøiet tilvenstre en rødlig-graabrun Husmasse uden Tage, der ikke seer synderligt anderledes ud end en lille syditaliensk Bjergby nutildags: det er gamle Pompeji.

Forbi en Gruppe høistammede Eucalyptustræer og mellem Buske, der om Foraaret ere bedækkede med røde, asterslignende Kaktusblomster, fører Veien til Indgangen til den gamle By, til *Porta marina*. Saasnart man har passeret den temmelig snevre velbevarede Porthvælving, føler man sig med et Slag sat 1800 Aar tilbage i Tiden. Rundtom Dødens Stilhed; kun Vandrerens Skridt gjenlyder fra den smalle Kjørebanes brede Lavafliser og de høie Fortov langs Husenes Vægge; kun af og til høres Menneskestemmer, af andre Besøgende, for snart at forstumme igjen; stundom dukker ogsaa en Fører op. Og dog er Alt opfyldt af Sporene af et fordums travlt Liv, som pludselig er udslukket, og hvis ydre Form nu træder os direkte imøde, uden enhver Forandring, uden de Tilsætninger, som vi ellers pleie at finde ved andre Ruiner, som aldrig ere blevne helt forladte. Ogsaa det prægtige Landskab er endnu det Samme; der staaer, ganske vist i en anden Form end i Aaret 79 f. Chr., Ødelæggeren, Vesuv, paa den anden Side udbreder den udstrakte Kornslette sig ned mod Havet og Sorentiner-Bjergenes smukke, maleriske Kjæde.

Siden 1748 arbeides der paa Udgravningen af den i Aarhundreder fuldstændig glemte By, men planmæssigt og videnskabeligt først siden 1860 under Ledelse af den dygtige Giuseppe Fiorelli, og kun den mindre Halvdel af Byen, rigtignok

udentvivl den vigtigste, er hidtil udgravet. Thi meget langsomt og forsigtigt fjernes og undersøges Lag for Lag af den sortegraa vulkanske Aske, der bestaaer af smaa Stene *(lapilli)* og gjennemsnitlig ligger næsten to Etager (6 Meter) over den antike Gadebrolægning, saa bæres den op i Kurve og heldes ud i en lille Markbanes Tipvogne. Derved medvirke ikke mere end 50—60 Mennesker, ogsaa Kvinder og Børn, og Fiorelli beregner, at naar Arbeidet fortsættes paa denne Maade, vil der endnu gaa en 70 Aar, inden hele

ET NYT UDGRAVET HUS I POMPEJI. — UDSIGT FRA PERISTYLEN TIL ATRIUM

Byen er udgravet, da den udstrækker sig over et Areal af fra 1200 til 700 Meter.

Særlig levende bliver Interessen hos alle Deltagerne, naar der blandt den temmelig ensformige Mængde af almindelige smaa Privathuse afdækkes en Bygning, som udmærker sig ved sin Størrelse og kunstneriske Udsmykning. Saaledes stødte man i December 1894 i den VI. Region, ikke langt fra Skæringspunktet af *Via octava (Vico del Labirinto)* og *Via prima (Vico di Mercurio)* ligeoverfor *Casa del Labirinto* og ikke langt fra den udstrakte *Casa del Fauno* paa et herskabeligt Hus. Da jeg besøgte Pompeji d. 28. og 29. April forrige Aar var Bygningen allerede for største Delen afdækket, der blev dog arbeidet videre, og næsten hver Dag gav nye interessante Resultater, saa at Huset var Maalet for alle Besøgende, der med største Spænding saae paa Gravningen. Hovedindgangen paa Nordsiden var endnu tildækket, men Husets Vestibulum var allerede udgravet, saa at man derfra kunde træde ind i Atrium. Fra denne kommer man umiddelbart, uden at der ligger et Tablinum imellem, ind i Peristylen (Søilegaarden), det smukkeste og største Rum i Huset, en Firkant, hvis længste Side vender ud mod Atrium, og som er omgiven af hvide, korinthiske Stuksøiler, syv paa den ene Side og fire paa den anden, og usædvanlig rigt dekoreret. Thi i Midten ligger en Marmorfontæne, og rundtom den staa otte sirlige firkantede Marmorbækkener, otte Statuetter af Marmor (Springvandsfigurer: en Bacchus, en Silen, en Jæger og flere andre) og to mindre tilsvarende, af Bronce, ligeoverfor hinanden (Drenge med en Gaas). To Dobbeltbuster paa sirlige, med Vinløv omslyngede Postamenter og et Par smukke, runde Marmorborde paa Løvefødder fuldende Rummets Udsmykning, og det Hele er bevaret saa frisk og uskadt som om det

lige var udgaaet fra Billedhuggerens Værksted: kun den ene Broncestatuette viste en eiendommelig violet-blaalig Patina. Væggene ere dekorerede i den saakaldte tredie (yngste) Periodes fornemme Maner.

Endnu større Interesse vakte Værelserne, da disse indeholde en ganske usædvanlig Rigdom af store Vægmalerier, der prange i de friskeste Farver paa Væggenes mørkerøde Undergrund. Et ved Atrium indeholder Fremstillinger af Cyparissus med den døende Hind og en Kamp mellem Eros og en lille Pan *(Paniscus)*, medens Bacchus seer til. To andre, temmelig store Rum støde op til Peristylen. Det ene, allerede helt udgravede, er smykket med Malerier fra den thebanske Sagnkreds, og af disse fængsler et tilhøire for Indgangen Alles Opmærksomhed i høieste Grad, da det fremstiller den fra den saakaldte Farnesiske Tyr i Neapel almindelig bekjendte Scene i en lignende Opfattelse, ligesom Musæet i Neapel jo ogsaa indeholder Brudstykket af et Billede, der behandler samme Emne som Laokoon-Gruppen, begge Dele Exempler paa det enge Sammenhæng mellem Plastik og Maleri. Det andet Værelse var ved mit første Besøg endnu ikke helt udgravet; endnu var den bageste Væg skjult af en sortegraa Grusdynge, som skød sig frem til Midten af Rummet, medens den høire og den venstre Side allerede laa frit og ligeledes viste pragtfuldt bevarede Fresker.

Desto større var de Besøgendes Spænding den følgende Dag, thi nu var hin Grusdynge forsvunden, og under en Arbeiders omhyggeligt rensende Haand fremtraadte i lysende Farver et nyt stort Billede, der, saavidt man foreløbigt kunde se, fremstiller Merkur i en Afskedsscene. Samtidigt saae man, at den Væg, der vendte ud til Gangen mellem Peristyl og Atrium, forneden var brudt igjennem paa to Steder, for at et Menneske kunde krybe derigjennem. Der er altsaa sagtens af Husets Eier eller fra uberettiget Side ligesom andetsteds i Pompeji efter Ødelæggelsen gjort Forsøg paa at hente flere Gjenstande, og deraf kommer det maaske, at Antallet af de Brugsgjenstande og Smykker, som man hidtil har fundet i dette rige Hus, kun er ringe; de indskrænke sig til en med Bronce og Jern beslaaet Kasse, et Signet, en Ring med en Karneol, en Kjæde, Skaale, Glaskaraffer o. lign.

Netop overfor dette usædvanligt smukke og velbevarede Hus trænger det Ønske sig frem, at det maatte blive staaende fuldstændigt i samme Tilstand, hvori man fandt det, eller ogsaa gjøre det fuldkommen ny Forsøg paa at gjenopbygge det i sin oprindelige Skikkelse, hvad der vilde virke langt mere anskueligt end den magasinagtige Opstabling af Kunstværker og Brugsgjenstande i et Musæum.

Kongens Klæder

EN HISTORIE AF KOLOMAN MIKSZATH

OGSAA Krønikeskrivere ere ofte stundesløse. Saaledes fortælle de os Historien om Kong Maurus, men glemte at tilføie, hvilket Land Hans Majestæt herskede over. Dog troer jeg, at dette ikke gjør Noget til Sagen, da Den, der ikke vil, alligevel ikke troer paa Historien. Men jeg vil holde mig nøie til Sandheden.

En Eftermiddag besørgede Kong Maurus sine Regeringsforretninger, d. v. s. han underskrev nogle og halvfjerdsindstyve Dokumenter, hvis Indhold Ministeren foredrog ham i en syngende Tone. Hans Majestæt behagede med lukkede Øine at høre det uundgaaelige Foredrag til Ende. Det var nogle Udnævnelser, nogle Dødsdomme og andre lignende Bagateller; han gabede blot engang imellem.

„Vi ere færdige“, sagde Ministeren, idet han tog den omfangsrige Bunke Akter under Armen og puttede Statssignetet i Vestelommen.

„Vent lidt, Narcis“, sagde Kongen, „tag Signetet op af Lommen og tryk det paa en Dødsdom *in blanco*, og giv mig den saa til Underskrift.“

„En Dødsdom *in blanco*, Deres Majestæt?“ udbrød Ministeren forbauset.

„Naa, har Du maaske Noget imod det? Du tænker vel paa, at Du er min konstitutionelle Minister, som maa vide, hvorfor han sætter det ham betroede Segl under. Narcis, Narcis, Du bliver barnagtig.“

„O, Deres Majestæt, hvad tænker De paa. Jeg er den bedste Konges trofaste Slave.“

Kongen slog naadigt gamle Narcis paa Skulderen, saa tog han det færdige Dokument og gjemte det i Inderlommen paa sit gyldne Klædebon.

„Imidlertid besidder jeg den urokkelige, konstitutionelle Følelse, Gamle. Jeg har den og derfor siger jeg Dig i al Fortrolighed, hvad jeg vil bruge Dødsdommen til.“

„Allernaadigste Konge!“ lovpriste Narcis.

„Jeg beiler til en meget smuk Dames Gunst, og hun bad mig om denne Tjeneste. En Bagatel! Du indseer da nok, at jeg ikke kunde negte hende den.“

„Deres Majestæt er altfor naadig!“

„Jeg er klog, Narcis! Sagen er nemlig den, at den smukke Dame ikke har Magt men en Gemal. Jeg giver hende nu Magten, og hun befrier sig fra sin Mand. Tys, Narcis, at Ingen hører det, thi saaledes vil det forholde sig, antager jeg.“

„At omfavne er bedre end at dræbe“, udbrød Narcis.

„Det er det, Gamle. Jeg vil strax bringe hende Dokumentet, thi Kongens Naade er et frugtbringende Sædekorn for Eder. Skriv det ind i den gyldne Rigsbog. Har Du ogsaa indført det, jeg igaar sagde om den ny Skatteberegning.“

„Ja vel, Deres Majestæt.“

„Lad mig høre, hvordan det lyder.“

Ministeren aabnede den gyldne Bog og læste de sidste Linier: „Den gode Konge er som en Gartner, han beskærer Træerne.“

„Det er virkelig godt sagt“, yttrede Kongen fornøiet, og idet han tog sin Fes paa, begav han sig

ind i den lukkede Have ved Bredden af den hellige Nil, den, som Ingen turde betræde.

De Tjenere og Hofmænd, han mødte paa sin Vei, bøiede sig dybt til Jorden for ham: „Vær hilset, store Kong Maurus.“

Hans straalende, gyldne Klædebon blændede Alles Øine, og Jorden skjælvede under hans stolte Skridt. I Haven sang Nattergalen om Kjærlighed, som gjettede den Kongens Tanker, de slanke Lilier bøiede sig, Roserne bestrøede hans Vei med deres Blomsterblade, og Azaleerne hviskede dæmpet et Navn, men ikke Herskerens, men Florillas, den bedaarende Kvinde, Narcis' Svigerdatter, til hvem Kongen begav sig i Løndom. Men inde paa Slottet gjettede Alle frem og tilbage paa, hvor Hans Majestæt var gaaet hen.

Kun Ministeren hviskede til sin Søn: „Han bærer en Mands Hoved under sin Kappe.“

Rogus tog sig forskrækket op til Hovedet. Det sad endnu trygt paa sin gamle Plads, det forekom ham kun større, ligesom prydet med tvende Horn.

Hurtigt sagde han til Vogteren, som stod ved Havens Indgang: „Her er en Pung med Guld. Byt Klæder med mig og lad mig komme ind i Haven.“

Vogteren afslog det. „Jeg kan ikke. Kongen lader mit Hoved hugge af, naar han kommer tilbage.“

„Du er en Æsel“, sagde Rogus. „Kongen kan først dræbe Dig, naar han kommer tilbage, mens jeg gjør det paa Stedet, hvis Du ikke adlyder mig; Du vinder altsaa Tid og dertil en Pung med Guld.“

Vogteren gik ind paa det fordelagtige Tilbud, og Rogus, som forlængst havde anet Uraad, listede sig ind i Haven og fulgte Kongens Spor. Ogsaa for ham bøiede Lilierne sig, strøede Roserne deres Blade og hviskede Azaleerne Florillas Navn; men Rogus traadte dem ned for Fode.

En Løndør, hvortil Kong Maurus havde Nøglen, førte fra Haven ud til Nilens Bred, og følgende Floden, skred han forbi pragtfulde Lystslotte. Blandt disse var ogsaa Rogus' Villa, som Kongen sidste Sommer havde ladet opføre og derpaa naadigst skjænket sin tro Mand. — Altsaa allerede for et Aar siden havde man kunnet skrive i den gyldne Bog, at Kongens Naade er et frugtbringende Sædekorn.

Rogus listede sig stadigt bagefter Kongen, hvilket var saa meget lettere, som denne havde ladet Havedøren staa aaben efter sig.

Dyb Stilhed herskede ved Flodens Bred, kun Bølgerne plaskede blødt og sagte. Aftendæmringen farvede dem staalblaa, saa at den glitrende Nil lignede Klingen paa et vældigt Dommersværd.

Da Kongen kom til Rogus' Bolig, fløitede han tre Gange i en Sølvfløite. Ved dette Tegn kom en ung Dame tilsyne paa Altanen.

Jeg siger kun saameget, at Datidens Kunstnere aldrig overleverede et skjønnere Hoved end dette til Efterverdenen. Glans ombølgede hendes Skikkelse, straalende vare hendes Øine. Idet hun i Mørket bøiede sig ned fra Altanen, lignede hendes lange, svære, blonde Haar Mælkeveien, men det var ingen himmelsk Vei, men en af dem, der fører til Helvede.

„Er det Dig, Florilla?“ hviskede Kongen.

Rogus skjulte sig bag en Busk og lyttede med bankende Hjerte efter, hvad der nu vilde ske; han vidste det godt, han havde forlængst anet det.

„Det er mig, min Konge, det er mig“, lød Florillas sølvklare Stemme.

„Maa jeg komme op til Dig i mit Himmerige?“

„Hvorfor bede, Kongen har kun at befale.“

„Din Mand har jeg paalagt Hoftjeneste, han kan ikke overraske os, og saafremt Du vil, kommer han maaske ikke mere tilbage, Florilla. Her er Dødsdommen.“

„Med Ministerens Segl?“

„Ja vel.“

„Tølperagtigt nok af min Fader“, tænkte Rogus ved sig selv.

„Bring mig det om en Time“, hviskede Florilla, „imens dysser jeg mine tjenende Kvinder i Søvn.“

At vente en hel Time, er en lang Tid for en Konge, især naar han er forelsket.

Det var en glødende hed Aften, varme Dunster steg op fra Jorden, ikke en Vind rørte sig, Nilen laa blank som et Speil. En Bille svømmede roligt paa et løsrevet Blomsterblad, uden at behøve at være bange for at lide Skibbrud.

Kongen saae længe paa det fristende Vand, indtil Ønsker opsteg i ham. Og hvad en Konge ønsker — — Strax satte han sig ned ved Bredden under en Busk, i hvis Nærhed Rogus, med Hjernen opfyldt af krydsende Tanker og taagede Beslutninger, laa skjult, og tog de med Guldsporer forsynede gule Støvler af sine Fødder, aftog sin Purpurkaabe og den orangefarvede, med Brillantknapper prydede Vest, tog Sølvfløiten af sin Hals, klædte sig af til Skindet og lagde de kostbare Klædningsstykker i det bløde Græs.

Den mægtige Hersker saae sig om. Ingen var at se. Hvem vilde ogsaa have vovet sig hen til den hellige Nils forbudne Strand!

Kun Vandets Speil var uforskammet nok til at vise hans Skikkelse. Maurus sprang hurtigt i Vandet, som blødt bar ham videre og kjærtegnede hans hede Lemmer. Han følte sig herligt tilmode. De tætte Blomsterranker, som slyngede sig op ad Træerne ved Bredden, dannede en duftende Mur, under hans Fødder knasede fint Sand og kildrede hans Fodsaaler.

Da han havde badet sig tilstrækkeligt, og Tiden for Stævnemødet nærmede sig, steg han op af Vandet, for at klæde sig paa og skyndte sig skjælvende hen til det Sted, hvor han havde ladet sine Klæder ligge. Han havde taget feil af Busken og ilede videre, men atter forgjæves. Han gik tilbage. Der var intet af de kongelige Klædebon. Han løb med klaprende Tænder fra Busk til Busk. Intetsteds Noget. Han løb langs hele Bredden, søgte i alle Buskene. Han følte allerede ingen Kulde mere, men Sveddraaber perlede ned ad hans Ansigt, og han begyndte at raabe: „Hvor er mine Klæder? Hvem har stjaalet dem? Det kan ikke have været et Menneske. Hører Du det, Jord! Hvis Du har opslugt dem, lader jeg alle Træer og Planter i mit Rige rive op af Dig.“

Han kastede sig paa Jorden og hulkede bittert. Saa sprang han op og truede rasende ad Maanen.

„Lys bedre, Du usle Natlampe, eller jeg ødelægger dine Templer.“

Men Maanen syntes ikke tilbøielig til at adlyde: den bar sig ad ligesom en tugtig Jomfru og tildækkede sit Aasyn med Skyslør.

Nu begyndte det ovenikjøbet at regne, og Støvet, som drev ned fra Træerne, vansirede hans Ansigt. I yderste Fortvivlelse besluttede han at gaa tilbage til Slottet og hente Klæder. Han blev rigtignok ikke sparet for den store Skam, at Vogterne saae ham, men det vidste han Raad for, han vilde strax lade deres Hoveder afhugge, for at de Intet skulde røbe.

Han ilede hen til Løndøren. Den var lukket, og dog huskede han, at han havde ladet Nøglen blive siddende i den. Der var ikke Andet for, han maatte gaa langsmed Floden, som omgav Byen, gaa indad den sydlige Port og gjennem utallige Gader og Stræder til Slottets Hovedindgang. Han maatte skynde sig, da det allerede begyndte at dages. Store Skaber, hvilke Smædeviser vilde man ikke digte, naar hans Undersaatter saae ham i den Skikkelse! Men heldigvis saae Ingen ham. Gaderne, gjennem hvilke Kongen forpustet løb, vare endnu menneske-tomme. Kun en Tigger, ved Navn Dim, laa sovende, med en gammel Sæk over sig, foran Templets Indgangsdør.

Misundelig vækkede Kongen ham. „Giv mig strax dit Tæppe", sagde han bydende. Den forskrækkede Tigger loftede sin Krykke og slog om sig med den.

„Pak Dig bort, eller jeg slaaer Dig ned."

Kongen indsaae, at han var den Svagere, og ilede bittret videre. En Flok herreløse Hunde fulgte gjøende og hylende efter ham hen til Slottet. Portvagten stod lænet op til Porten og drømte netop i Halvsøvne, da En slog ham paa Skulderen.

„Halløi! Hvem er Du og hvad vil Du?"

„Lad mig komme ind", befalede Kongen i en febrilsk ophidset Tone, „og giv mig din Kappe."

Vagten optog det som Spøg og gjorde en Grimace, der skulde se ud som et Smil. „Naa, det er ikke Andet Du ønsker? Det er ikke daarligt! Jeg beklager kun, at Daarekisten ligger et andet Sted."

„Jeg befaler Dig, strax at adlyde", udbrød Kongen rasende.

„Afsted!" sagde Soldaten og rettede sit Spyd mod den ynkelige Skikkelse, hvis Fødder blødte og hvis Haar hang i Tjavser ned fra Hovedet.

„Kjender Du mig ikke?"

„Nei."

„Jeg er Kongen."

„Eller En, der er sprungen ud fra Daarekisten. Gaa din Vei! Vær glad over, at jeg er for træt, ellers vilde jeg i Kongens Navn gjennemprygle Dig saadan, at Du fik Andet at tænke paa."

Maurus begyndte at give gode Ord, da han havde hørt, at dette skulde nytte overfor hans Undersaatter."

„Hør paa mig, min tappre Helt. Iaftes badede jeg mig i Nilen; imens stjal Nogen mine Klæder. Jeg sværger, at jeg er Kong Maurus."

„Sniksnak", sagde Soldaten. „Kongen er deroppe og sover nu. Endnu i Nat gav han personlig min Kammerat en Ordre, der skulde udføres i Hast. Men pak Dig nu bort med din fixe Ide."

Trykket ind til Muren vaklede Maurus udmattet og mod i Hu til sin Elskedes Palads. Der vilde han banke paa og bede om et Klædningsstykke. Forfærdelige Trudsler svævede paa hans Læber. Han vilde lægge hele Byen i Aske, saasnart han — saasnart han — Her stode hans Tanker stille.

Saasnart han havde en Kappe paa.

En Kappe? Hvad? Altsaa dermed begynder Kongen. Saa fik han Øie paa Dim. Den gamle Dagdriver var allerede staaet op, og ventede paa at Værtshuset skulde blive lukket op.

„Giv mig din Sæk", sagde Kongen med hæs Stemme.

Dim sendte ham et haanligt Blik: „Aha, nu er vi ikke mer saa stor paa det som før. Hvor har Du drukket dine Klæder op? Hvem har klædt Dig saadan af? Det er en ren Skandale med de lumpne Værtshusholdere. Hvis jeg var Konge lod jeg dem hænge Alle tilhobe."

„Jeg skal gjøre det", gispede Maurus, „giv mig blot din Sæk."

„Hvad, Du vil lade de Snydere hænge? Hvem er Du da?"

„Jeg er Kongen."

Dim stirrede forbauset paa ham.

„Har Du ikke seet mit Billede præget paa Guldstykkerne?"

„Jeg har aldrig seet et Guldstykke", sagde Tiggeren og gav Kongen sin Sæk.

Nu kunde han mere modigt ile hen til Rogus' Slot. Uagtet den tidlige Morgen var en stor Menneskehob forsamlet udenfor Porten og lod til at vente paa Noget. Hviskende talte de sammen. Kongen gjenkjendte flere af sine Hofmænd blandt Mængden, men de veg tilside for ham, at Sækken ikke skulde berøre deres fine Klæder.

Kongen traadte hen til Porten og slog med knyttet Haand paa den: „Luk op! Jeg, Kongen, befaler det."

Dørvogteren lo høit: „Stakkels Vanvittige!"

Maurus henvendte sig med fortvivlet Aasyn og i en bønfaldende Tone til de Omstaaende.

„Kan I heller ikke kjende mig? I kjære Folk og gode Undersaatter se paa mig, ikke sandt, jeg er Herskeren."

Et beklagende Smil svarede ham.

„Kabul, som jeg forrige Uge skjænkede en Formue, hvor tier Du? Og Du, Niles, som jeg ophøiede fra Intet, fornegter Du mig ogsaa?"

Men hverken Kabul eller Niles gjenkjendte Kongen.

„Utaknemmelige!" rasede han. „Hvor er Husets Frue? Hvor er Florilla? Hun vil gjenkjende mig."

I dette Øieblik traadte en kongelig Herold ud ad Porten; paa hans løftede Spyd var spiddet en Kvindes Hoved. „Her er Florilla."

Det var hende; men hun kjendte ham heller ikke mere. Hun tav for evigt. Endnu bølgede det lange, gyldne Haar omkring det smukke Hoved og faldt helt ned til Enden af Spydskaftet.

Folket jublede. Men Kongen udbrød i Smerte: „Hvem har vovet at gjøre det?"

Ingen svarede ham, men han fik det strax at vide.

Herolden læste Dommen op og naglede den paa Porten, for at Folket paa den kongelige Underskrift og Ministerens Segl kunde se, at Loven var skeet Fyldest.

Maurus sank sønderknust sammen, og idet han greb sig med Hænderne op til Tindingerne, mumlede han halvt vanvittig: „Maaske er jeg alligevel ikke, alligevel ikke Kong Maurus."

Folkemængden voxede. Riddere og Damer kom, for endnu engang at se det smukke, afskaarne Hoved, som aldrig mere kunde modtage et Kjærtegn

og som man fra nu af hverken behøvede at misunde eller vise Ærbødighed.

Ogsaa Tiggeren kom til Skuespillet. De, som havde modtaget Gaver af Kongen, brød sig ikke om ham; den Eneste, der havde givet ham Noget, kom hen til ham og tiltalte ham.

„Kom med mig, min gode Mand; de store Herrer ville puffe til Dig og sønderrive den Las, jeg gav Dig.“

Han tog ham ved Haanden og førte ham bort.

Kongen fandt sig taalmodig i Alt, han havde ingen Villie længer.

Paa det store Torv lyste hans Øine endnu engang. Paa et Gadehjørne mødte han Ministeren, Narcis, der med en Pakke Dokumenter under Armen var paa Veien til Slottet.

Han løb efter ham og faldt ham om Halsen.

„Narcis, Narcis, kjære gamle Ven! Det er godt, at jeg traf Dig.“

Ministeren rev sig oprørt fra ham.

„Hvad er det for en Uforskammethed, hvad?“

„Hvad, kjender Du mig ikke? Du ikkeheller? Jeg er altsaa virkelig ikke Kongen?“

Nei, det er Du ikke“, svarede Ministeren leende, „men en Fyr, der ligner ham paa Stemmen, hvis Du ikke var saa hæs.“

Og til Erindring om dette Møde slog han ham gemytligt over Ryggen med den guldknappede Spanskrørsstok, han havde faaet af Kongen paa sin 50-aarige Fødselsdag.

I det mest straalende Humeur betraadte han Slottet. Tjenerne lukkede ærbødigt Dørene op for ham, lige til den sidste Sal, hvorfra, da han med et dybt Buk ventede paa det allerhøieste Vink — Rogus traadte ud.

Rogus fortalte ham formodentlig Alt. Hvordan han havde beluret Kongens Samtale med Florilla og derpaa i den afklædte Konges Tøi var gaaet op paa Slottet og havde sat Florillas Navn ind i Dødsdommen.

Hvad der videre skete, fortælle Krønikeskriverne, men jeg siger det ikke, for jeg troer ikke selv paa Slutningen.

(Fra Ungarsk ved *Al. S.*)

En Sørøverhistorie

EFTER

EMANUEL GEIBEL

Den gamle Styrmand fortæller:

Vi havde ladet Olie og Korender
og seilede fornøiet med vor Fragt
fra Malta til Gibraltar; Jokum Schytt,
den lybske Kapitain, med fem Matroser,
og jeg, Hans Kiekebusch, var med som Styrmand.
Helt lystigt blæste Vinden, vi var alt
forbi Sardinien, da agter os
nordostfra kom en svært fordægtig Seiler,
der som med Syvmilsstøvler Vandet skar.
For Øiet satte Jokum Schytt sit Glas,
keg, rystede paa Ho'edet, keg igjen
og mer og mer alvorlig blev hans Mine.
„Det var som Satan!“ udbrød han tilsidst,
„Haifisken æde mig, saafremt det ei
er en Tuneser, som har faaet Kig
paa os og paa vor kjønne Skonnert. — Nu
det gjelder, Manne. Alle Klude til,
alt hvad hun taaler.

Dog det var for sent —
et knapt Kvarter derefter vidste vi
var Flugt umulig. Thi Korsaren alt
det røde Flag lod tone fra sin Gaffel,
og snart et Skud bød os at lægge bi.
Det Galskab var at tænke paa Forsvar,
hvad mægted vi Par Mand imod en Flok
forvovent Pak, oplært til Rov og Brand
som vi var øved i at spille Kegler.
En Salve blot, saa var vi feiet væk,
Den Sag var klar. „Forhold jer roligt, Manne,“
befalte Jokum Schytt, „og lad mig handle,
jeg troer at have hittet paa et Kneb,
som dog maaske kan hjælpe os af Klemmen.
Vel spiller jeg *va banque* dermed, men vi
er kristne Mennesker, og han deroppe
forlader ei en Gut i Nødens Stund.“

Og brummende forsvandt han i Kahytten
og tog de andre med, kun mig befaled
han blive her, indtil Besøget kom,
og da som var det høist velkomne Gjæster,
med Høflighed dem vise ned til ham.

Mit Hjerte sad helt oppe i min Hals,
da nu Tuneseren med hvert Minut
kom nærmere, og snart jeg kunde skjelne
de vantro Rævepelses lumske Fjæs
og Negrene, som hang i Takelagen.
Nu saae jeg, hvordan en af disse Skurke
løfted sin Entrehage, flere fulgte
Exemplet; derpaa, nu — et vældigt Slag,
et voldsomt Ryk, og Bord ved Bord vi laa
nu med Tuneseren.

En Morian,
den brede Kniv i Flaben, entred først
ind paa vort Dæk, som kom Kaptainen selv,
enøiet, arret, skjægget som et Vildsvin,

og fra hans mørkegrønne Turban funkled
Halvmaanen i Rubiner. Efter ham
de Andre fulgte; vilde, gustne Djævle
i skidne Pjalter klædt, men hver og en
bevæbned med Gevær med Kniv og Øxe.
Det løb mig ned ad Ryggen koldt som Is,
dog adlød jeg Kaptainens Ordre, gjorde
mit pæneste Skrabud og viste høfligt
Korsaren Vei, idet jeg som en Kellner
ned ad Kahyttens Trappe foer i Spring.
Snart buldred det bagefter mig, og Mester
Enoie stod i Døren, i hver Haand
en spændt Pistol, men da han saae sig om,
han standsed maalløs som en Gjerdestav.
Thi foran ham sad gamle Jokum Schytt,
Kabudsen lidt paa Snur, paa aaben Tønde
med Krudt og smøgte paa sin korte Pibe,
mens rundtom lig en Tryllekreds laa strøet
en Stribe bred af Tøndens sorte Indhold.
Vi stod bagved ham, mælte ei et Kvæk,
mens han sad rolig paa sin Tønde, lod
som der var ingen Verdens Ting ivei'n,
saae hen paa Tyrken, brummed kort: „Goddag,
hvad staaer til Tjeneste, om jeg tør spørge?"
Og da Korsaren pustede sig op
ret som en bøs Kalkun, begyndte gale
op paa sit Kaudervælsk; da det ei batted
saa viste Tænder, gjorde vilde Fagter,
sa'e Jokum: „Tyrkisk, det forstaaer jeg ei,
Hoistærede, men *parlez vous francais?*"
Og alt imens han damped løs, saa Gnister
til alle Sider røg som fra en Skorsten,
og smaat jeg tænkte: vi gaaer snart tilveirs!
Det tyktes vist vor Rinaldini med
en daarlig Spas, han blev helt gul og grøn
og gjorde høire om og foer afsted.
Nu gik en heftig Pludren løs paa Dækket,
en djævelsk Larm, en Skubben og Staahei,
som om de vendte op og ned paa Skuden,
mens vi i Skræk og Angst, som skræmte Høns,
os flokked tæt i Ly af vor Kaptain,
som ikke mælede et Ord, men roligt
blev ved at dampe væk. Vi vidste vel,
at Ladningen var godt forsikkret, frygted
dog Tyrken, naar han havde plyndret, vilde
af pure Ondskab bore os isænk,
og saa: Godnat, I skjønne lylske Taarne! —
En lang og bange Time nu forløb.
Med et vi hørte Baadsmandspiben skingre
igjennem Larmen, og paa Dækket opstod
en voldsom Trængsel, ligervis en Flugt.
Strax efter mærked vi en vældig Bragen,
et Stød, som reves Skib fra Skib med Magt.
Derefter Stilhed. End en lille Stund
vi vented lyttende, men ei vi hørte
den mindste Lyd; der hersked ingen Tvivl,
de vare borte. — „Naa," sa'e Jokum Schytt,
„nu synes Luften være klar igjen,
hvad om vi nu besaae den lidte Skade,"
og steg paa Dækket op, vi efter ham.

Hvor saae der ud! i Noahs store Stald
paa Arken hersked neppe større Virvar.
Rundtom laa Halm og Straa, Korenderfade,
Værktøi og Oliepiber, Kogekar
og Løg i vild Uorden mænget sammen,
som pludselig den store Plyndringsfest
var bleven afbrudt i sit bedste Arbeid.
Og det forholdt sig saa. Thi fra Nordost
kom, mens vor Tyrker lig en jaget Høg
skød Fart mod Syd, for fulde Seil en engelsk
Fregat med Orlogsflaget paa sin Top.

Vi jubled høit, omfavnede hverandre,
Skibsdrengen faldt paa Knæ og bad, mens Kokken,
som sidste Vinter laa i Portsmouth, svang
sin Hue, brølende: *„God save the King!"*
Men Jochum Schytt et Løg tog op fra Dækket
og lugted til det, nøs; jeg mærked godt,
vi skulde ikke se, han græd. Saa tog han
Kabudsen af og sa'e: „Nu takker Gud!
Idag gjør det mig ondt, jeg ei kan synge,
fordi som Dreng jeg skulked altfor tidt.
Den Engelsmand os skikker Himlen selv,
jeg havde ikke givet blot en Søsling
for Livet, var han udebleven. Nu
løb det dog naadigt af."

„Kaptain," jeg sa'e,
„en Lykke dog, I huskede paa Krudtet,
hvis ei, selv Hjælpen kommen var forsilde." —

„Naa Krudtet," lo han, medens Skjelmen lyste
ud af hans klare Øie, „Krudt, javel,
vi eie ikke tyve Skud ombord.
Det sorte Kram, hvorfor hin vantro Hund
fik saadan Skræk i Blodet, det var kun
Schweriner Roefrø, af samme Slags,
som det Kanariefuglen hjemme æder.
En ærlig Gut maa vide sig at klare,
saa gjør Vorherre Resten. — Se nu efter,
om Skjelmerne har været over Rommen,
vi efter Skrækken trænger til en Slurk."

HVER 14. DAG

ILLUSTRERET TIDSKRIFT

UDGIVET AF

SOPHUS BAUDITZ

REDAKTØR: AL. SCHUMACHER

— III. BIND —

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

— REITZELSKE AFDELING —

P. PETERSENS BOGTRYKKERI (EGMONT H. PETERSEN)

1896

INDHOLD

Fra fremmede Lande.

Fra Videnskabens Omraade.

Modebrev.

Kunstbilag og Billeder uden Text.

CARL CARLSEN: EFTER BALLET

Marquis de Mérosailles' Væddemaal

FORTÆLLING

AF

ANTHONY HOPE

I Foraaret 1634 ankom en fransk Adelsmand til Strelsau. Han var af høi Byrd, eiede store Godser og var udstyret med mange udmærkede Egenskaber. Han kom paa Besøg hos Prins Rudolf, hvis Bekjendtskab han havde gjort i Paris. Kong Henry modtog Monsieur de Mérosailles — det var Adelsmandens Navn — meget naadigt, sendte ham en Æresvagt imøde, der skulde ledsage ham til Slottet Zenda, hvor Prinsen boede tilligemed sin Søster Osra. Her blev Marquien modtaget med megen Glæde, da Prinsen fandt sit Landophold kjedeligt og glædede sig til en Vens Selskab, til at have et Menneske, med hvem han kunde tale, gaa paa Jagt og spille Kort. Monsieur de Mérosailles opfyldte alle disse Betingelser, og et varmt Venskab knyttedes mellem de unge Mænd. De talte frit og aabent med hinanden, især naar de havde drukket deres Vin og sade sammen om Aftenen i Prins Rudolfs Værelse, der vendte ud mod Slotsgraven og den bagved liggende Have. En Aften var Marquien saa fri at spørge Prinsen, hvorledes det kunde være, at hans Søster, Prinsessen, en Dame af saa stor Skjønhed, altid syntes bedrøvet, aldrig viste Tegn paa Glæde i Mænds Nærværelse, men behandlede dem alle med Kulde og Ringeagt. Prins Rudolf svarede leende, at unge Piger vare nogle underlige Skabninger, som han forlængst havde slaaet ud af Hovedet — om sit Hjerte talte han ikke — og han endte med at udbryde: „Paa Ære, jeg troer ikke engang, at hun har lagt Mærke til Dig, hun har ikke seet en eneste Gang paa Dig, siden Du kom hertil. Han smilede skadefro, da han vidste, at Marquien ikke var vant til at blive overseet af Damer og vilde tage det ilde op, selv om det var en Prinsesse, der gjorde det. Det viste sig, at Prinsen havde Ret. Monsieur de Merosailles blev meget vred, og idet han dreiede sit Glas mellem Fingrene, sagde han: „Dersom hun ikke var Prinsesse og din Søster, skulde jeg nok faae hende til at se paa mig.“

„Jeg bliver slet ikke fornærmet, hvis hun seer paa Dig“, svarede Prinsen, som denne Aften var meget lystig. „Et Blik er da ikke saa farlig meget.“

Marquien, som vidste, at Rudolf havde mindre Respekt for sin Værdighed end en Prins burde have, henkastede ligegyldigt:

„Et Kys er mere, ikke sandt?“

„En hel Del mere“, lo Prinsen og tyggede paa sit Overskjæg.

„Skal vi vædde?“ spurgte Monsieur de Mérosailles, idet han bøiede sig over Bordet henimod ham.

„Jeg sætter tusinde Daler mod hundrede, at Du ikke faaer et Kys; brug hvad Middel Du vil, undtagen Magt.“

„Jeg modtager Væddemaalet!“ raabte Marquien, „men det skal blive tre Kys istedetfor et.“

„Pas paa“, sagde Prinsen, „kom ikke Lyset før nær. Der er en hel Del Vinger i Strelsau, som er blevne brændte ved det Lys.“

„Ja, Lyset brænder meget klart“, svarede Marquien galant, „men den Fare maa jeg løbe, hvis jeg vinder mit Væddemaal. Altsaa tre Kys, ved hvilke Midler jeg vil, undtagen Magt?“

„Det er slaaet fast“, sagde Rudolf og lo igjen. Han fandt Væddemaalet høist uskadeligt, da han var overbevist om, at Monsieur de Mérosailles ikke vilde opnaae et eneste Kys af Prinsesse Osra, og de havde ovenikjøbet væddet om tre. Men han anede ikke, hvilken Uret han begik mod sin Søster ved saa letsindigt at benytte hendes Navn. Marquien, der nu havde indgaaet Væddemaalet, begyndte at gjore sine Forberedelser for at vinde det. Han sendte Bud efter sine mest pragtfulde Klæder, Smykker og Parfumer; han lagde de kostbareste Gaver for Prinsessens Fod, krydsede hendes Vei, hvorhen hun end gik, ødslede med Blikke og Suk skrev Sonetter, hvad høitstaaende Herrer altid pleiede i de Tider, og skrev Hyrdedigte til hendes Ære, hvori hun altid optraadte som Hovedfiguren under de mest bedaarende Navne. Han bestak Kammerpigen for at faae hende til at lægge disse Digte ind i Prinsessens Værelse. Snart var han bedrøvet, snart opfarende, og han spiste

Intet ved Middagsbordet, sad blot og drak sin Vin i lange Drag, som om han søgte at glemme sin Sorg. Kort sagt, der var ikke eet Vaaben fra Cupidos Rustkammer, som Marquien ikke havde benyttet, blot for at opnaae et Blik fra Prinsesse Osra. Men der kom intet Blik; hun behandlede ham blot med kold Høflighed. Og dog havde hun betragtet ham, naar han ikke saae det, for Prinsesser ligne andre unge Piger en hel Del, og hun fandt ham særdeles smuk og morede sig meget over alle hans Daarskaber. Hun troede dog ikke, at de beviste nogen sand Hengivenhed for hende, men antog det Hele for almindeligt Galanteri. En Dag, da Monsieur de Mérosailles havde prøvet Alt, hvad der stod i hans Magt, gik han iseng. Han sendte Bud efter en Læge, betalte ham et høit Honorar, for at han skulde opdage, at han led af en farlig Sygdom, fik sin Tjener til at male ham hvid i Ansigtet og gjøre Værelset mørkt, og saa laa han der og klagede sig ynkeligt og sagde, at han var meget syg, men det var han glad for, da Døden vilde være lettere for ham at bære end Prinsesse Osras fortsatte Ligegyldighed. Alt dette fortalte Marquiens Tjener til Prinsessens Kammerpige, og saaledes kom det ogsaa Prinsessen for Øren og forvoldte hende megen Ængstelse. Nu indsaae hun, at Marquiens Lidenskab for hende var dyb og sand, og hun blev meget bedrøvet for hans Skyld. Jo længere den skurkagtige Læges Ansigt blev, desto mere bedrøvet blev Prinsessen. Hun gik op og ned ad Gulvet og jamrede sig over den Virkning, hendes Skjønhed udøvede og ønskede, at hun ikke var saa smuk. Alt dette var Prins Rudolf Vidne til, men kunde paa Grund af Væddemaalet ikke rive hende ud af Vildfarelsen; desuden morede den hele Komedie ham, og han svor paa, at den var tre Gange tusinde Daler værd. Tilsidst sendte Marquien Bud gjennem Lægen, der fortalte, at Marquien troede sig Døden nær, og han hentydede til Aarsagen og bad hende have Medlidenhed med ham og besøge ham i hans Værelse for at tale et trøstende Ord til ham, eller blot lade ham se hendes Ansigt, thi hendes Øines Lys, sagde han, kunde maaske helbrede det Saar, det selv var Skyld i. Prinsesse Osra, der lod sig narre af denne Bøn, samtykkede i at gjøre som han bad om. Ledet af en ubestemmelig Indskydelse tog hun sin smukkeste Kjole paa, friserede sig omhyggeligt og traadte ind i hans Værelse, straalende som en Gudinde. Der laa Marquien svag og bleg paa Puden, og man lod dem, som de selv troede, være alene. Osra satte sig ned og begyndte at tale i en meget blid og venlig Tone og hentydede kun ganske svagt til den Galskab, der havde bragt det saa vidt med ham. Hun bad ham tage sig sammen og bekæmpe sin Sygdom, af Hensyn til sine Venner i Frankrig og for hendes Broders Skyld, der holdt saa meget af ham.

„Der er Ingen, der holder af mig“, sagde han krænket, og da Osra vilde afbryde ham, vedblev han: „Thi de Menneskers Kjærlighed, som jeg ikke gjengjelder, har intet Værd for mig og det eneste levende Væsen, jeg elsker —“

Her standsede han, men de Øine, han fæstede paa Osras Ansigt, sluttede Sætningen istedetfor Ord. Osra rødmede og saae til Siden. Da fandt han, at Øieblikket var kommet; han brød ud i en Strøm af Forsikkringer og Selvbebreidelser, kaldte sig en indbildsk Taabe, bad hende ydmygt om Forladelse og erklærede, at han ikke fortjente hendes Venlighed og dog ikke kunde leve uden den; men nu døde han snart og saa hørte han op med at ærgre hende. Men hun, der blev tiltalt med en saadan Lidenskab, viste saa indtagende en Ømhed og Medlidenhed mod Monsieur de Mérosailles, at han var lige ved at glemme, at han spillede Komedie. Han gik nu ivrigt op i sin Rolle, idet han fordobblede sin Heftighed og begyndte at føle og mene over Halvdelen af det, han sagde. Prinsessen var i hans Øine langt smukkere i denne blide Stemning end nogensinde før. Men han huskede paa sit Væddemaal og tilsidst, da hun var lige ved at briste i Graad og, som det syntes, rede til at gjøre, hvad det skulde være for at trøste ham, udbrød han:

„Aa, forlad mig, forlad mig! Lad mig dø alene, men inden De gaaer og jeg døer, giv mig Deres Tilgivelse. Lad Deres Læber berøre min Pande som Tegn paa, at De hører min Bøn; saa vil jeg dø roligt.“

Prinsessen rødmede endnu dybere, og hendes Øine bleve duggede. Hun blev saare rørt over hans Elendighed og over at en saa tapper Herre skulde dø af ulykkelig Kjærlighed. Hun kunde neppe tale af Bevægelse, og Marquien, der saae hendes Bevægelse, blev selv meget rørt. Hun reiste sig fra Stolen, bøiede sig over ham og talte trøstende Ord til ham. Saa berørte hun let hans Pande med sine Læber. Han mærkede hendes Øienhaar paa Panden, de vare vaade af Taarer. Hun begyndte at hulke og skjulte sit Ansigt i Hænderne; hun fandt hans Tilstand yderst bedrøvelig.

Nu havde Monsieur de Mérosailles vundet et af de tre Kys, men underligt nok følte han slet ingen Triumf derved, tvertimod, først nu syntes det at gaa op for ham, at det hele Paafund var falsk og uværdigt. Prinsessens Venlighed i Forening med hendes store Skjønhed og blide Væsen havde en saadan Virkning paa ham, at han ikke mere tænkte paa sit Væddemaal og ikke kunde udholde at bedrage hende længer. Der var ikke andet for ham at gjøre end at tilstaa Alt for Prinsessen, kaste sig i Støvet for hende og bede om hendes Tilgivelse. Efter at have ligget stille en Stund og lyttet til Prinsessens Graad, sprang han pludselig ud af Sengen, viste sig fuldt paaklædt under Natskjorten, som han hurtigt kastede, gned den

hvide Farve af sit Ansigt og faldt paa Knæ for Prinsessen, idet han udbrød, at han havde spillet hende den mest lumpne Streg, at han var en Slyngel og ingen Adelsmand, og dersom hun ikke tilgav ham, vilde han nu virkelig dø. Nei, han kunde ikke leve, dersom han ikke opnaaede hendes Tilgivelse. Nu mente han Alt, hvad han sagde, og undrede sig blot over, at han ikke før var bleven indtaget i hende. Først sad Prinsessen som forstenet; men da han havde endt sit Skriftemaal og hun begreb den Streg, der var spillet hende, og at ikke alene hendes Kys men ogsaa hendes Taarer var blevet fralokket hende ved Svig, og da hun troede, at Marquien nu narrede hende igjen og at der ikke var mere Sandhed og Ærlighed i disse hans Forsikkringer end i hans forrige, da følte hun stor Skamfuldhed og Harme. Hendes Øine skød Lyn, hun reiste sig og saae stolt ned paa Monsieur de Mérosailles, der ydmygt knælede for hendes Fod. Hun blev ganske bleg, pressede Læberne fast sammen, samlede sin Kjole om sig, for at ikke hans Berøring skulde besudle den (saaledes optog den stakkels Adelsmand det) og gik udenom ham hen til Døren. Da hun naaede den, sagde hun: „Deres Død kan udslette denne Fornærmelse, men ellers Intet“, og med kneisende Hoved og en ringeagtende Mine gik hun ud ad Døren og lod Marquien blive liggende paa sine Knæ. Han sprang op for at følge efter hende, men turde ikke. Han kastede sig paa sin Seng i et Anfald af Skam og Ærgrelse, idet han raabte ganske høit:

„Saa skal min Død da udslette det Hele, siden intet Andet kan!“

Han var i en yderst fortvivlet Stemning. I lang Tid blev han liggende sønderknust paa sin Seng. Tilsidst reiste han sig, iførte sig sin tarveligste Klædning, spændte Kaarden om sin Lænd, tog Ridestøvler paa og befalede Tjeneren at sadle Hesten. „Thi“, sagde han til sig selv, „jeg vil ride ud i Skoven og der gjøre Ende paa mit Liv. Maaske vil Prinsessen, naar jeg er død, tilgive mig, tro paa min Kjærlighed og sørge lidt over mig.“

Da han havde forladt sit Værelse, steg han tilhest for at ride over Stadsgraven og mødte da Prins Rudolf midt paa Vindebroen. Da han saae Monsieur de Mérosailles klædt i Sort fra Top til Taa, raabte han spøgefuldt til ham:

„Hvem skal begraves idag og hvor skal Begravelsen være? Det kan umuligt være til din egen, siden Du saa heldigt har forvundet din svære Sygdom!“

„Men det er mig selv, der skal begraves“, svarede Marquien med sagte Stemme, for at Tjenerne Intet skulde høre, „og jeg rider netop til min egen Begravelse.“

„Naa, Spøgen fortsættes altsaa endnu?“ spurgte Prinsen. „Jeg seer imidlertid ikke min Søster ved Vinduet for at speide efter Dig, og jeg er sikker paa, at Du endnu ikke har vundet Væddemaalet.“

„Fordømt være dette Væddemaal!“ raabte Marquien. „Jo, jeg har omtrent vundet det, og derfor er det, at jeg maa dø.“

„Hvad, har hun kysset Dig?“ udbrød Prinsen forbauset og lo høit.

„Ja, hun har kysset mig *en* Gang, og derfor drager jeg nu bort for at dø.“

„Jeg har hørt langt bedre Grunde for at aflive sig end den“, svarede Prinsen og steg af Hesten.

Monsieur de Mérosailles fortalte nu, hvor godt deres gale Streger vare lykkedes.

Prinsen fandt det yderst pudsigt og blev endnu mere lystig, da han hørte om Marquiens Anger. Han kunde neppe bare sig for at le, da han opdagede, at Marquien var kommet Lyset for nær, blevet fanget af dets Flamme og tilredt saa gyseligt, at han ikke kunde udholde at leve.

Medens de talte, holdt Prinsessen ubemærket Øie med dem fra et lille Vindue.

Prinsen tog sin Vens Arm og bad ham ikke være en Nar, men følge ind med ham og drikke en Skaal for Prinsessens Kys. „Thi“, sagde han, „skjøndt Du aldrig vil faae de to andre, var det alligevel brillant gjort af Dig at faae det ene.“

Men Marquien rystede paa Hovedet med en saa bestemt og bedrøvet Mine, at ikke alene Prinsen blev forskrækket, men ogsaa Prinsesse Osra, der stod ved Vinduet og grundede over, hvad der var iveien med Marquien. Nu opdagede hun, at han var klædt i Sort, og at hans Hest stod opsadlet paa den anden Side af Broen.

„Hvad bryder jeg mig om, hvad der bliver af den næsvise Slyngel“, sagde hun. Hun forlod dog ikke Vinduet, men holdt Øie med enhver af Marquiens Bevægelser. Han og Rudolf talte længe sammen, og Rudolf lod mere alvorlig end han ellers pleiede. Tilsidst bøiede Marquien sig ned og kyssede Prinsens Haand, og Prinsen kyssede ham paa begge Kinder. Saa steg Marquien tilhest og red langsomt henimod Zendas Skove. Prinsen trak paa Skulderen, rynkede Panden, gik ind i Slottet og forsvandt fra Prinsessens Synskreds.

Osra, der havde paataget sig en meget ligegyldig Mine, gik ned til sin Broder: „Monsieur de Mérosailles er reist, ikke sandt?“

„Jo, han er“, svarede Rudolf.

Saa begyndte hun at rette de heftigste Bebreidelser mod Marquien og mod Rudolf, thi, sagde hun, man kjender en Mand paa hans Venner, og hvilken Mand maatte Rudolf ikke være, der havde en Ven som Marquien! „De fleste Brødre“, sagde hun harmfuldt, „vilde lade ham bøde med Livet for det han havde gjort. Men Du leer kun, ja, jeg er overbevist om, at Du selv har havt en Finger med i Spillet.“

Prinsen var klog nok til ikke at svare paa

denne Beskyldning. Han trak blot paa Skulderen og svarede:

„Den Tosse sparer mig Uleiligheden, da han er taget afsted for at begaa Selvmord.“

„For at begaa Selvmord!“ udbrød hun lidt vantro. Men saa kom hun til at huske paa Marquiens bedrøvede Blikke og sorte Dragt, og hun troede sin Broders Ord.

„Ja tilvisse“, gjentog Rudolf. „For det Første er Du vred, og saa kan han ikke leve; for det Andet har han opført sig som en stor Skjelm, og derfor vil han ikke leve, for det Tredie er Du saa bedaarende, Søster, at han ikke kan udholde at leve; kort sagt, han er en Nar og derfor vil han dø.“

„Maaske er han allerede død!“ udbrød hun.

„Maaske“, svarede han. „Saa er han ikke den første tappre Mand, der døer for din Skyld.“

Han reiste sig fortørnet og gik ud af Stuen, thi han nærede stort Venskab for Monsieur de Mérosailles.

Da Prinsesse Osra var alene, sad hun en Stund i dybe Tanker. For hendes Fantasi viste sig Billedet af Marquien, som han mod i Hu red hen ad Skovveien for at finde Døden. Uagtet han havde opført sig slet, syntes hun dog det var Synd, at han af den Grund skulde dø. Tænk, om han nu virkelig mente *det*, som han før kun foregav; kunde saa ikke hans Anger nu udslette den Synd, han før begik? Hun sagde til sig selv, at hun ikke kunde sove trygt den Nat, dersom Marquien virkelig udførte sit Forsæt. Hun gik op paa sit Værelse, iførte sig hastigt sin Ridedragt, befalede at en Hest skulde sadles, ilede ned ad Trapperne og over Broen, steg tilhest, og idet hun forbød Tjeneren at følge med, red hun afsted, følgende den samme Vei, Marquien havde taget. Det var sent paa Eftermiddagen, og den nedgaaende Sols Straaler skinnede gjennem Træernes Grene, lige hen paa hendes Ansigt og forhøiede dettes Rødme. Hun sporede Hesten og red hurtigt til, for at finde den fortabte Ridder. Hvad hun vilde ham, naar hun fandt ham, anede hun endnu ikke. Da hun havde redet en Time eller mere, opdagede hun hans Hest, som stod bundet til en Træ. Det var en aaben, græsbevoxet Plet, rundtom omgiven af Træer og Buske. Hun steg af Hesten og bandt den ved Siden af Marquiens. Saa listede hun sig hen og saae Monsieur de Mérosailles sidde i Græsset med Ryggen til hende. Hun holdt Veiret og stod og betragtede ham. Han tog sin Kaarde i Haanden, følte baade paa dens Odd og Eg og sukkede dybt. Prinsessen fandt, at han var smukkere i sin Sorg end før. Nu reiste han sig, greb sin Kaarde og rettede Spidsen imod sit Hjerte. Osra, der frygtede, at den skrækkelige Handling snart vilde blive fuldbyrdet, raabte ivrigt: „Herre, Herre!“

Marquien vendte sig forbauset om. Da han opdagede Prinsessen, stod han stiv som en Støtte, endnu med Sværdet fastknuget i Haanden.

„Kan De sone Deres Synd mod mig ved at begaa en ny mod Himlen“, spurgte hun strengt, men hendes Kind blev rød og efter en Stunds Forløb slog hun sit Blik ned for hans.

„Hvorledes er De kommen herhen?“ spurgte han.

„Jeg hørte“, sagde hun, „at De havde isinde at begaa denne store Synd, og saa red jeg efter Dem for at forebygge den.“

„Kan De forebygge, hvad De selv har foraarsaget?“ spurgte han.

„Det er ikke min Skyld, men Deres egne Rænkers“, svarede hun.

„Det er sandt“, udbrød Marquien, idet han slængte Kaarden henad Jorden, „jeg er ikke værdig til at leve. Jeg beder Dem, Prinsesse, lad mig alene, for at jeg kan dø, thi saalænge jeg seer Deres Ansigt, kan jeg ikke løsrive mig fra denne Verden!“

Han knælede ned i Græsset for hendes Fod. Prinsessen greb fat i en af Grenene paa det Træ, hvorunder hun stod, og drog den saa langt ned, at den halvt skjulte hendes Ansigt, saa at Marquien ikke kunde se andet end hendes Øine inde mellem Løvet. Saaledes skjult faldt det hende lettere at tale til ham, og hun sagde mildt: „Og tør De dø utilgivet?“

„Jeg har bedt om Tilgivelse, før De fandt mig“, sagde han.

„Om Himlens Tilgivelse?“ spurgte hun.

„Ja, thi om den turde jeg bede.“

Grenen gyngede op og ned, og nu kom Osras lyse Haar og bløde Kind tilsyne mellem Bladene. Lidt efter hørte Marquien en Stemme sige:

„Tilgiver Himlen uden Opfordring?“

„Visseligt ikke“, svarede han forundret.

„Men“, sagde hun, „ere vi stakkels Dødelige da mere venlige end Himlen?“

Marquien reiste sig, gik et Par Skridt henimod Grenene og kastede sig atter paa Knæ.

„En stor Synder“, sagde han, „kan ikke tro sig selv tilgivet.“

„Da gjør han Uret mod den, hvis Tilgivelse han søger.“

„Saa vil jeg bede derom, og hvis jeg opnaaer den, vil jeg dø lykkelig.“

Grenene bevægede sig igjen, og Osra sagde: „Nei, dersom De vil dø, maa De dø uden Tilgivelse.“

Monsieur de Mérosailles sprang op, da han hørte disse Ord, og gik hen til Grenen, saa nær, at han berørte de grønne Blade. Solens Straaler faldt paa hendes lysende Øine og gjorde hendes Kinder endnu rødere, eller maaske var Grunden dertil en anden. Aftenen var stille og der hørtes ikke en Lyd i den store Skov.

„Jeg kan ikke tro, at De tilgiver mig; Forseelsen var saa stor“, sagde han.

„Det var den, men alligevel tilgiver jeg.“

„Jeg kan ikke tro det“, sagde han igjen, og

han saae først paa sin Kaarde og dernæst gjennem Bladene paa Prinsessen.

„Jeg kan ikke gjøre mere end sige, at hvis De vil leve, saa tilgiver jeg Dem. Og vi vil glemme!"

„Ved Himlen, nei!" hviskede han. „Dersom jeg skal glemme for at faae Tilgivelse, saa vil jeg hellere huske og være Tilgivelsen foruden!"

Han syntes at høre en dæmpet Latter bag Bladene.

„Saa vil *jeg* glemme, og *De* blive tilgivet", svarede hun.

Marquien holdt en Gren tilside og sagde igjen: „Jeg kan ikke tro, at jeg er tilgivet. Vil De ikke give mig et Tegn, saa at jeg kan tro derpaa."

„Aa, Marquis, lad være med at drage den Gren tilside."

„Jeg maa dø, med mindre jeg har et sikkert Tegn paa Deres Tilgivelse."

„Nu vil De narre mig!"

„Nei, det er Sandhed!" og han pegede igjen paa Hjertet med Kaarden og svor ved sin Ære, at med mindre hun gav ham et Tegn, vilde han dræbe sig.

„Aa", sagde Prinsessen fornærmet, „gid jeg aldrig var kommen!"

„Saa vilde jeg være død for længe siden — død uden Tilgivelse."

„Men De vil jo stadig dø!"

„Ja, jeg maa dø, med mindre —"

LÆGEN OG PRINSESSEN

„Stik Kaarden i Skeden, Marquis. Solen skinner paa den og blender mine Øine."

„Det er umuligt, thi Deres Øine ere klarere end baade Sol og Kaarde tilsammen."

„Saa maa jeg skygge for dem med Bladene."

„Ja, skyg for dem med Bladene", hviskede han. „Er der intet Tegn paa Tilgivelse?"

En lille Stund herskede fuldkommen Stilhed. Saa sagde Osra:

„Hvorfor svor De før ved Deres Ære?"

„Fordi det er en Ed, jeg ikke kan bryde."

„Jeg vilde ønske, jeg ikke var kommen", sukkede Prinsessen. Grenen blev holdt nede et Øieblik, saa svippede den hurtigt op igjen, og dens Blade berørte Monsieur de Mérosailles Kind. Han lo høit og fornøiet.

„Der var Noget, der rørte ved min Kind", sagde han.

„Det maa have været et Blad", svarede hun.

„Aa, et Blad!"

„Ja, det troer jeg da", sagde Osra.

„Saa maa det have været et Blad fra Livets Træ!" udbrød Marquien.

„Jeg vilde ønske, her var En, der vilde hjælpe mig op paa Hesten", sagde Prinsessen.

„For at De kan ride tilbage til Slottet — alene?"

„Ja, med mindre De rider med for at berolige min Broder."

„At gjøre det, vilde jo kun være almindelig Høflighed", svarede Marquien.

Saa steg de tilhest og red tilbage gjennem Skoven. Veien derud havde Prinsessen tilbagelagt paa en Time og dog var de hele to om Hjemveien. Alligevel talte de neppe et Ord den hele Tid, og skjøndt Solen nu var gaaet ned, laa Skæret dog endnu paa Prinsessens Ansigt og i hendes Øine, medens Marquien red med et Smil om Munden. Inden de naaede Slottet kom Prins Rudolf dem imøde og raabte, næsten før han naaede dem: „Der er ikke et Øieblik at spilde, dersom Marquien sætter Pris paa sit Liv eller sin Frihed!"

Da han kom hen til dem, fortalte han, at Kammerpigen havde været falsk mod Mérosailles, og, efter at have modtaget hans Penge, havde hun skjult sig i hans Værelse og seet Prinsessen give ham det første Kys. Derpaa var hun ilet til Kongen, som var paa Jagt i Nærheden, og havde robet det Hele. „Og en af mine Cavalerer", vedblev han, „kom ridende hertil, for at fortælle mig det. Om en Time vil Vagten være her, og dersom Kongen faaer Dig i sin Magt, bliver Du hængt, lige saa vist som jeg staaer her."

Prinsessen blev dødbleg, men Marquien svarede stolt: „Undskyld, Prins, men Kongen tør

ikke hænge mig; jeg er Adelsmand og Kongen af Frankrigs Undersaat."

„Menneske, Menneske!" udbrød Rudolf. „Loven vil først hænge Dig og siden tænke over Resten. Lad os skynde os, nu da Mørket falder paa. Du skal klæde Dig ud som min Tjener, jeg rider til Grænsen og Du skal ledsage mig. Paa den Maade vil Du komme i Sikkerhed. Jeg vil ikke se Dig hængt for saadan en Bagatels Skyld."

„Jeg vilde med Glæde have givet mit Liv for det, Du kalder en Bagatel", svarede Marquien og bukkede for Osra.

„Saa behold baade din Bagatel og dit Liv", sagde Rudolf. „Kom nu med ind og ifør Dig dit Livrée."

Da Prinsen og Monsieur de Mérosailles kom ud igjen og stode paa Vindebroen, var Aftenen faldet paa og det var ganske mørkt. Hestene stode rede ved Enden af Broen, og ved Siden af dem stod Prinsessen. „Hurtig!" sagde hun. „En Bonde, der kom her forbi, har seet en Skare Mænd komme over Bakken og sagde, at det var Kongens Folk."

„Tilhest!" raabte Prinsen til Marquien, som nu var forklædt som Tjener. „Maaske kan vi undgaa dem og maaske vover de ikke at standse mig."

Men Marquien tøvede lidt; han syntes slet ikke om at løbe sin Vei. Prinsessen gik lidt iforveien, og idet hun skyggede med Haanden for Øjnene, udbrød hun: „Se, se der! Jeg seer Staalet blinke i Mørket. De have naaet Toppen af Bakken og komme nu herhen."

Prins Rudolf sprang hurtig op paa sin Hest og raabte igjen til Monsieur de Mérosailles:

„Skynd Dig, skynd Dig! Det gjelder dit Liv!"

Saa endelig, skjøndt tøvende, var Marquien ifærd med at stige tilhest, da Prinsessen hurtig ilede tilbage til dem og — husk paa, det var en meget mørk Aften — gik hen til sin Broder, trykkede hans Haand og sagde: „Hr. Marquis, jeg tilgiver Alt. Tak for Deres Artighed. Farvel!"

Prins Rudolf stirrede forbauset paa hende uden at tale. Men hun gik, trods Mørket, meget hurtigt hen til Monsieur de Mérosailles, der just var ifærd med at springe op paa Hesten, slyngede den ene Arm let om hans Hals, og sagde: „Farvel, kjære Broder — Gud bevare Dig! Pas paa, at intet Ondt vederfares min gode Ven, Monsieur de Mérosailles", og hun trykkede et flygtigt Kys paa hans Kind. Da udstødte hun pludselig et Skrig og udbrød; „Aa, hvad har jeg dog gjort!" og hun skjulte Ansigtet i sine Hænder. Prins Rudolf brast i en kort, høi Latter, sagde dog Intet til sin Søster, men skyndede paa Marquien. Marquien, der følte en Blanding af Triumf og Sorg, sprang tilhest, og de red afsted. Neppe vare de borte, før Kongens Folk kom ridende henimod Broen, hvor Prinsessen stod.

„Hvad ønsker De, Herre?" spurgte hun deres Kapitain i en streng og kold Tone.

„Prinsesse", svarede Kapitainen, „vi har faaet Ordre til at bringe Monsieur de Mérosailles, død eller levende, til Kongen. Vi har faaet at vide, at han befinder sig her; hvis han da ikke var en af de Ryttere, der nylig red herfra."

„Rytterne, De saae, var min Broder, Prinsen, og hans Tjener", sagde Osra. „Hvis De troer, at Marquien er her paa Slottet, da staaer det Dem frit for at søge fra Loft til Kjelder, og hvis De finder ham, saa bring ham til min Fader, som han har befalet."

Soldaterne steg af Hesten, søgte overalt paa Slottet, fandt Marquiens Klæder samt det Pudder, hvormed han havde gjort sit Ansigt hvidt, men Marquien selv fandt de ikke. Kapitainen gik ud til Prinsessen, som endnu stod paa Broen, og sagde: „Prinsesse, han er ikke paa Slottet."

„Er han ikke?" sagde hun, idet hun gik hen paa Midten af Broen og kigede ned i Vandet.

„Var det virkelig Prinsens Tjener, der fulgte med ham?"

„Oprigtig talt", svarede Prinsessen, „var det saa mørkt, at jeg ikke tydeligt kunde skjelne Mandens Ansigt."

„Den Ene af dem var Prinsen, thi jeg saae Dem omfavne og kysse ham."

„De gjør Ret i at slutte, at han var min Broder", svarede Osra og smilede.

„Den Anden gav De Haanden."

„Og nu giver jeg Dem Haanden", sagde Osra med stolt Ligegyldighed. „Naar jeg giver Haanden til min Faders Tjener, hvorfor skulde jeg saa ikke gjøre det Samme ved min Broders?" og hun holdt Haanden ud, forat han kundekysse den.

„Men vi fandt Marquiens Klæder", vedblev Kapitainen.

„Han kan jo have glemt nogle af sine Klæder paa Slottet", svarede Osra.

„Jeg vil ride bag efter dem!" udbrød Kapitainen.

„Jeg tvivler om, at De vil kunne indhente dem", sagde hun og lo, „det er en halv Time siden de red herfra, og Grænsen ligger lige herved."

Kapitainen og hans Folk begav sig alligevel paa Vei og red indtil de mødte Prins Rudolf, der havde ledsaget Marquien og givet ham tusinde Daler, saa at han hyppigt kunde skifte Hest, og saaledes frelst ham.

Men Prinsesse Osra stod længe og stirrede ned i Vandet. Stundom sukkede hun, saa rynkede hun Panden, og skjøndt Ingen var i Nærheden og det tillige var meget mørkt, rødmede hun dog mere end en Gang. Saa vendte hun tilbage til Slottet, idet hun ganske sagte mumlede ved sig selv:

„Jeg veed, hvorfor jeg kyssede ham første Gang — det var af Medlidenhed; hvorfor jeg kyssede ham anden Gang, veed jeg ogsaa — det var for at tilgive ham. Men hvorfor jeg kyssede ham tredie Gang og hvad det Kys betød, det veed kun Gud."

Og hun gik smilende videre.

(Fra Engelsk ved *Ellis.*)

INDKJØRSEL TIL HERLUFSHOLM FRA NORDSIDEN

DET gamle Benedictinerkloster i Nestved *St. Peder* (Monasterium Beati Petri Nestvediensis) var stiftet allerede i 1135 og blev et af de rigeste og mest ansete i Danmark. Af Erik Lam* og de følgende Konger udstyret med store Privilegier, eiede det foruden et stort Bøndergods endog hele Nestved By samt alle Bymarkerne „med næsten fuld Suverænitetsret“, saa det „hævede Told og alle andre Kgl. Skatter af Byen, indsatte og afsatte Øvrigheden og i alle Maader var Byens Herskab“. Det var saaledes en lille Stat i Staten, var fritaget for alle Forpligtelser mod Landets Regent og stod alene under Paven og Biskoppen i Roskilde, medens Byens Indbyggere maatte betale Skat til Klosteret enten i Penge eller Naturalydelser, hvortil endnu kom de gode Indtægter, som Afladshandelen kastede af sig. Intet Under, at Gaverne strømmede til i rigelig Mængde, saa at Listen over dets Velgjørere opviser næsten halvtrediehundrede Navne og det „havde Velyndere og Velgjørere baade i Rusland, Sverige og Norge“.

Saa skete det i April 1261, at hele Klosteret med Undtagelse af Kirken brændte. Følgen deraf var, at det flyttedes ud i Skoven i den deilige og fredelige Egn ved Susaaen, hvor det fik Navnet *„Skovkloster“*. Men alle de gamle Privilegier samt Herredømmet over Byen bevarede det lige til Reformationen 1536.

Sandsynligvis er Klosteret allerede i dette Aar blevet inddraget under Kronen; dog havde det endnu i 1550 baade Abbed og Munke, og først 10 Aar efter, da disse efterhaanden vare uddøde, har Staten faaet fuld Raadighed over Klostergodset. I Aaret 1560 mageskiftede* Frederik II det med Herluf Trolle mod dennes nordsjællandske Godser. Fra denne Tid faaer det Navnet *Herlufsholm*. Men Bønderne her paa Egnen sige endnu den Dag i Dag: „oppe paa Klosteret.“ Ved Fundats af *23. Mai 1565*, 8 Dage før Herluf Trolle for sidste Gang løb ud med Flaaden mod Svenskerne, skjænkede han og hans ædle Hustru, Birgitte Goye, Gaard og Gods til „en fri adelig Skole“ paa ægte Luthersk Grundvold — som alle Latinskoler dengang — med Latin

* Erik Lams Kongebrev af 1140 er det første i Rækken af de Gavebreve, der ere samlede i „Liber Donationum Beati Petri Nestv.“, der opbevares i Stiftelsens Arkiv. Det er det ældste Diplom i hele Norden. (Se *Secher* i Aarb. f. n. Oldk. og Hist. f. 1882 og *Grove* Aarb. f. 1890. Sechers Afhandling indeholder et Facsimile af Brevet).

* Mageskifte-Brevet af 1. Juli 1560 findes endnu i Herlufsholms Arkiv og nævner som hørende til Skovklosters Gods ikke mindre end 131 Gaarde (!) samt endel Huse. Herluf Trolle fik desuden fuld Birkeret over Godset.

som eneste Sprog og eneste Meddelelsesmiddel mellem Disciplene indbyrdes.*

Denne smukke Tanke og storslaaede Gave vil sikkre Herluf og Birgitte en taknemmelig Ihukommelse blandt Danmarks ædleste Navne, saalænge Landet staaer. Som et skjønt Udtryk for Mindet om denne Bedrift hidsættes G. Rodes Sang fra Herlufsholms 300-Aars Fest 1865:

Den rige Ridder sad med sin Hustru i Hal,
Alt var dem Lykken god fra Morgenstunden;
De kunde smykket Hallen med Filsben og Koral
Og gyldne Floie reist af Klostergrunden;
Og ladet Hornet lyde, hvor der spilled Hjort og Hind,
Og ladet Vinen springe, naar der strømmed Gjæster ind,
Mens Dansen gik saa let igjennem Lunden.

Dog ei de vilde bryde den gamle Kloster-Ro,
Thi helligst var dem Aandens stille Flammer;
Og Hvem de havde skjænket deres brændende Tro,
Det hørte lønlig Borgens Bedekammer;
Og daled Sol i Vester under Aftenklokkens Klang,
Da mødtes Psalmetonen med Nattergalens Sang
Og signed Freden under Bøgens Stammer.

Da steg saa from en Tanke op i de Tvendes Bryst:
Et Fredens Hjem skal disse Skove være,
Og her skal sene Tider fornemme Herrens Røst
Og bøie deres Knæ til hans Ære! —
Og Aanden gav dem Syner, saa frydefuldt de saae
De vexlende Slægter til Klosterskolen gaa
Og mod det Høie Lovsangstonen bære.

Længst Riddersmanden blegned af sin Vunde saa rød,
Han hviles under Marmor hint hvide;
Længst har hans blege Rose sovet Søvnen saa sød
Og ventet Dagens Komme ved hans Side;
Men Klosterskolen reiser sig i Fredskovens Ly,
Og hvergang Bøgen grønnes, er deres Ære ny,
Alt medens Hundredaarene de skride.

O Fædreland! Du nynner dine sørgende Kvad
Indunder Løvet som en Turteldue,
O, sænk din trætte Vinge i dine Minders Bad
Og stig som Lærke under Himlens Bue;
Saa Sangen atter klinger om en Slægt ved Nørrehav
Med Tro som disse Tvende, med Daad som sprang deraf
Og tændte i din Nat en Morgenlue.

Gjennem skiftende Tider har Herlufsholm undergaaet store Forandringer, styret snart kraftigt og godt i Stifternes Aand, snart med Udygtighed eller Egennytte. Men

„Saa trofast er *Han*, den almægtige Gud
Mod dem, som ham elske og holde hans Bud;
I tusinde Led deres Værk han bevarer
Og bærer det frem gjennem tusinde Farer.“**

Hvis Nogen af det ovenfor sagte har faaet Lyst til at aflægge et lille Besøg paa det gamle Kloster, ville vi gjerne tilbyde os som Fører. Lad os da tage vort Udgangspunkt fra Nestved.

Naar vi følge opad Susaaens høire Bred, komme vi forbi Magle-Mølle-Papirfabrik og derpaa ad en Vei, der slynger sig gjennem Skoven, efter 20 Minuters Gang til Herlufsholm. For at komme ind ad den paa Titelbilledet antydede Side gaa vi gjennem „Nyhave“, derpaa nord om Gaarden og bøie fra Alleen imellem 2 Funktionærboliger ind paa „*Nyvei*“, der sees paa Tegningen. Vi komme først forbi (forrest tilhøire) „Store-Pil“, som enhver Herlovianer betragter med Ærbødighed. Nogle antage den for plantet af Herluf Trolle, Andre endog af de sidste Munke. Saa gammel er den vel neppe; men den har i hvert Fald oplevet meget indtil denne Dag, da den kun er en ærværdig Ruin. Omkring dens gamle, veirbidte Hoved kredse endnu utallige Sværme af Krager og Alliker, og under dens Skygge var og er endnu Disciplenes gamle Langboldplads.

Et Par Skridt videre fører os forbi Rektorboligen tilhøire og Kirken med den gamle Klosterbygning tilvenstre. Ligefor, i Baggrunden, sees den egentlige Skolebygning med Klasserne, Bolig for Disciplene og de ugifte Lærere m. m.

Vi komme lige til Kl. 11, da Formiddagstimerne høre op, og Disciplene mylre ud. Lad os følge Strømmen, der gaaer ud til *Sportspladsen*. Langs Alleen, indrammet af Skov paa de tre andre Sider strækker sig et Terrain paa en 7 Tdr. Land, som af den nuværende* Forstander er indrømmet til de forskjellige Slags Sport: Cricket, Fodbold og Lawn-Tennis. April-Solen ligger varmt over den hele Slette og Skovkanten, der dirrer i Foraarsfornemmelser, og en Mængde Disciple i Skjorteærmer ere i livlig Bevægelse spredte over Terrainet. Man forstaaer, at der her udvikles gode Muskler i disse unge Arme og Ben, og at de Bjerge af Kjød eller Flæsk, der om lidt ville blive satte frem for dem derovre i Spisesalen, kunne forsvinde som Dug for Solen. — Det er dog kun en Del af Disciplene, som her ere i Virksomhed; andre sværme imens omkring i de deilige Skove, hvor Skovbunden alt saa smaat begynder at pippe og hvor de flygtende Raadyrs hvide Speile forsvinde i Krattet. Om faa Uger vil et yppigt Tæppe af Anemoner, Hanekam, Gøjgeurt og Bukkar brede sig under Træerne og fylde Skoven med sin berusende Duft; og naar saa om atter nogle Uger Bøgen slaaer sit lyse Telt ud over al denne Herlighed, medens Nattergalens lange Toner anføre den hele Fløite-Koncert — ja saa er det ikke saa galt at være Discipel paa Herlufsholm!

* Brugen af Dansk istedetfor Latin „straffes med Ris, ligesom naar Børnene havde stimets eller slaaets, som noget uskikkeligt, utilbørligt eller usømmeligt.“ (Skolens Ordinants jfr. Reglementet for Roskilde Domskole af 1638, der „forbyder saavel Degne som Primsinker at tale andet Sprog end Latin og sætter en Bøde af 1 Skilling for hvert 3 danske Ord, Nogen taler.“

** Af *Chr. Richards* Kantate ved ovennævnte Fest.

* Hs. Exc. Konseilspræsident, Lehnsbaron *Reedtz-Thott* til Gaunø.

SPISESALEN

Endnu andre af Disciplene ville vi, da det netop er Badedag idag, træffe ovre i *Badeanstalten*. Der er Tid til, at vi endnu inden Middagsbordet kunne tage denne i Øiesyn. Det er en lille fix Bygning i gammeltydsk Stil, som af den nuværende Forstander er sat i den gamles Sted og netop i Vinter for første Gang er tagen i Brug. Med sit Bindingsværk, sit høie Tag i Korsform, paa hvis Midte en lille Tagrytter kneiser, gjør den et meget tiltalende Indtryk. Gjennem et Forrum træde vi ind i Tværhallen, et eneste stort Rum, forskallet til op under Hanebjelken med ferniserede og dekorerede Brædder; den nævnte Tagrytter tjener som en mægtig Ventilator, og de store Buevinduer kaste et bredt Lys over det smukke Terrazzo-Gulv. Paa begge Langsider 6 Baase, aflukkede med høie Marmorplader; over hver Baas en Bruse, og udenfor Baasene udskaarne Stole til at anbringe Tøiet. I Midtgangen er der rigelig Plads for den tilsynshavende Lærer. Paa et Vink af denne styrter Vandet ned over 12 glade Drenge, der juble i den varme Regn og til Slut faae en kold Overbrusning. Alt er renligt og nydeligt, og Anstalten synes at være en Mønster-Indretning i sit Slags. Hver Discipel faaer, i Tiden fra Sommerbadningens Ophør til den igjen begynder, hver Uge et saadant Bad.

DE NEDERSTE KLASSERS VASKESAL

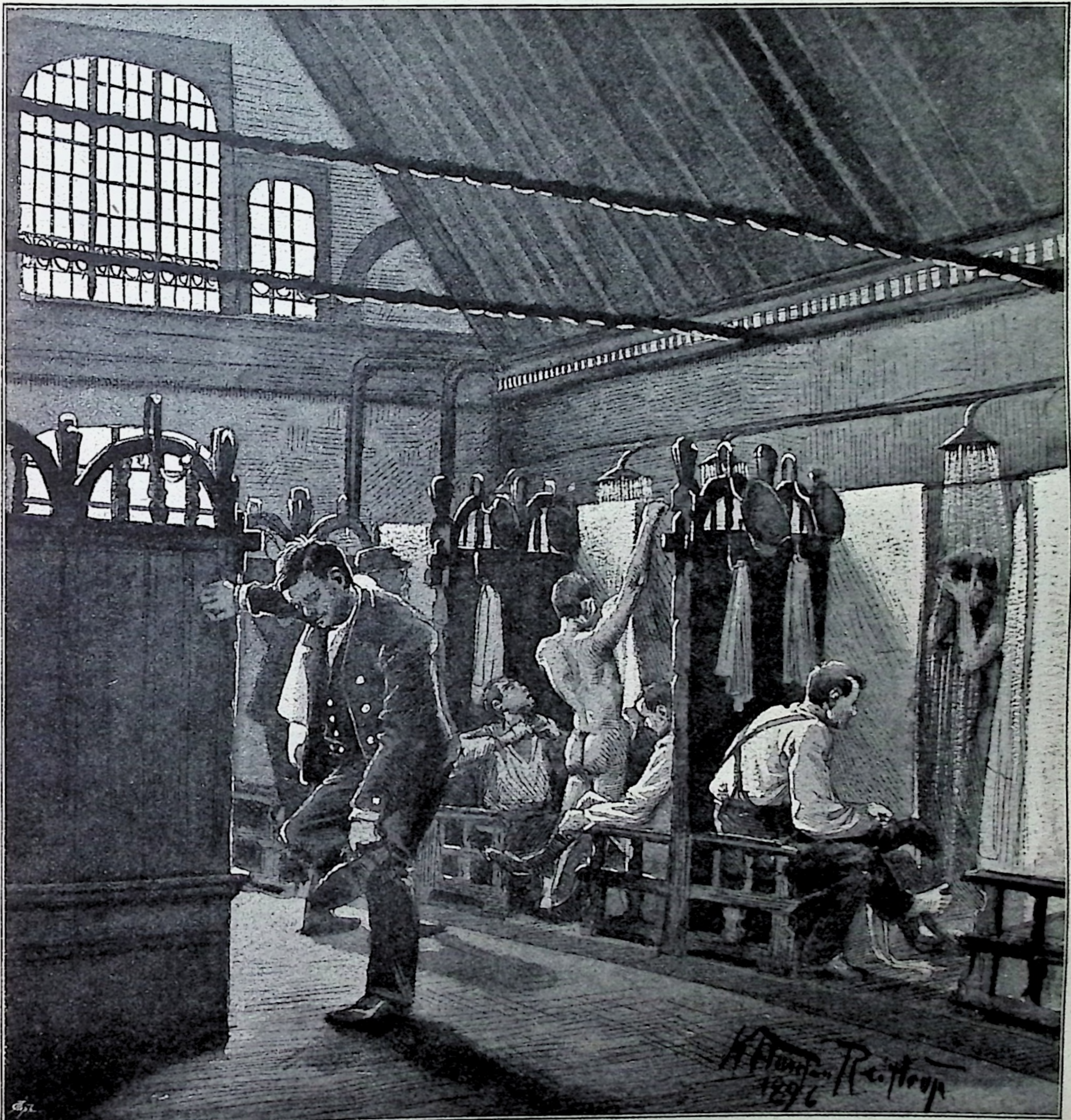
Nu er Klokken 12. Middagsklokken ringer, og vi begive os med Lærere og Disciple over til Spisesalen for at deltage i Skolens Middag, hvortil enhver Fremmed, der indføres af Rektor eller en Lærer, er velkommen.

Vi træde ind i den gamle Klosterbygning, Klosterets Borg. Dennes 4 Fløie, hvoraf Kirken udgjør den ene, omslutte en stor Gaard med en Borglind i Midten. Langs de 2 Sider ud mod Gaarden løbe aabne Arkader; den tredie, en hvælvet Gang, der fører til Kirken, er med det tilstødende Refektorium (maaske Konventstue — nu „Oldnordisk Museum“) noget af det sidste, der er tilbage fra Munketiden, Munkenes sædvanlige Vei til Kirken; man synes endnu at høre deres Sandaler slæbe henad Fliserne, naar de i Nattens Mørke med deres Lygter gik til Vigilierne.

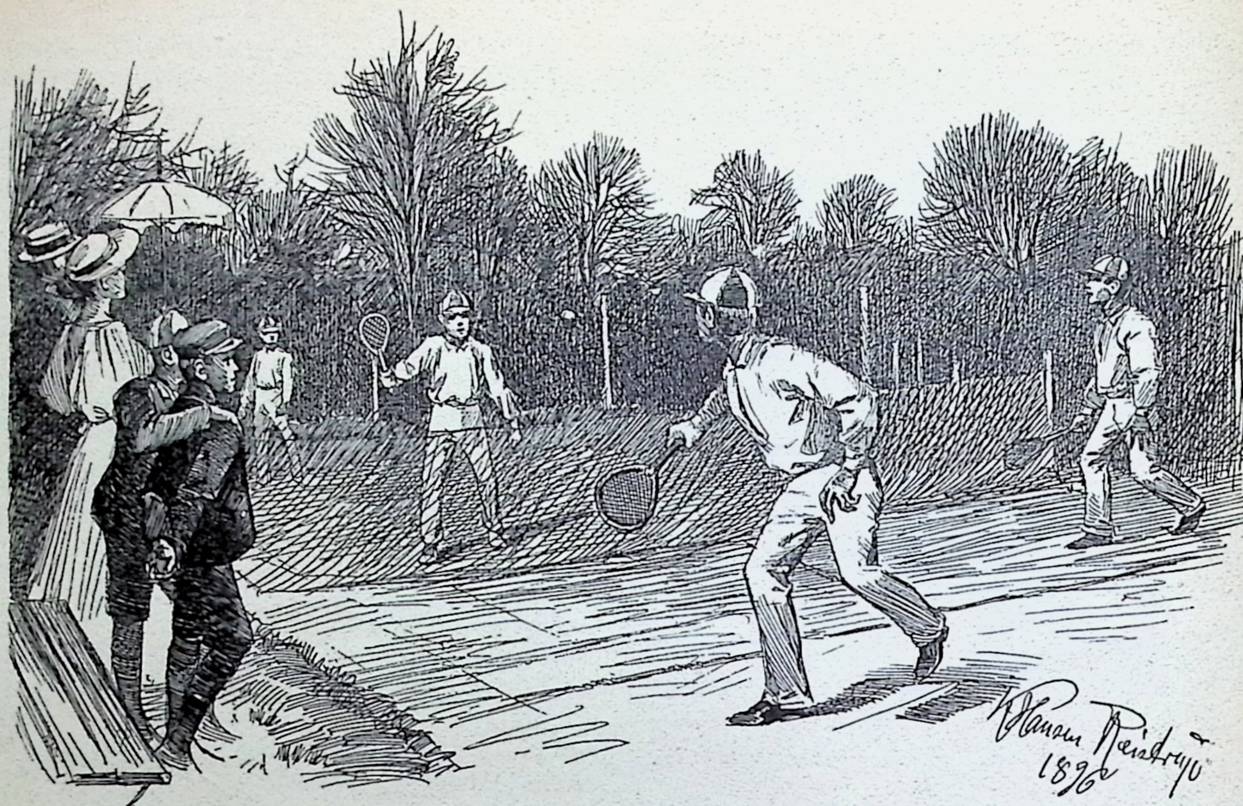
Ad den brede, statelige Trappe i Hovedfløien stige vi op til en Korridor, ved hvis ene Ende findes Forstanderens Leilighed og Festsalen, ved den anden Spisesalen. *Festsalen* er rigt dekoreret af Hilcker — vistnok hans sidste monumentale Arbeide — med et pragtfuldt kasetteret Loft, under det en bred Frise med Figurer og paa Døre og Panelværk svagt stiliserede Planter, alle tegnede af Hilcker efter Naturen i Herlufsholms Omegn. Paa Væggene oliemalede Billeder af Stifterne og Herlufsholms Forstandere. Her

holdes „Trolleballet“ paa Stifterens Fødselsdag (14de Jan.), 2 større Baller med Komedie og Koncert, undertiden en lille Svingom, musikalske Præstationer eller Foredrag.

Men vi skulde ind i *Spisesalen*. Det er en stor Sal med mørkt ferniseret og farvesmykket Bjelkeloft, med 2 mægtige Kaminer i Frederiksborgsk Stil og en Frise af Vaabenskjolde under Loftet. 2 lange Borde samle her Middag og Aften Disciple og Lærere. Disciplene staa allerede hver bag sin Træstol, vi finde i en Fart vor Plads, Bordbønnen fremsiges, med et Ryk flyve alle Stolene tilbage, man tager Sæde, og en livlig Mumlen lyder gjennem Salen. De store, bedækkede Fade, der bæres ind af Tjenerne, gjemme en mere end almindelig solid Kost, der i Forbindelse med den regelmæssige Dagsorden og det meget Friluftsliv lægger en Grundvold for Sundheden, der neppe kan være bedre. Som Exempel paa, hvad Vintersæsonen kan præstere, kunde maaske nævnes: en Gaas til 6, en And til 3, en Høne til 2; for de Yngres Vedkommende noget mindre. Man har en tryg Følelse af, at Drengene blive mætte.

BADE-ANSTALTEN

TENNIS-PLADSEN

Efter Middagen er der atter $^1/_2$ à $^3/_4$ Times Fritid, inden Forberedelsen til Eftermiddagstimerne begynder. Saa følge de tre Klassetimer, der dog ere stærkt brudte ved Gymnastik- og Sang-Timer. Fra 6-7 fri, Kl. 7 Aftensbord, Kl. $8^1/_2$ atter Forberedelsestid. Øverste Klasses Disciple ere dog i H. t. deres Forberedelse ikke bundne til bestemte Tider og have i det Hele flere Privilegier.

Som Dagen begynder med Lovsang, saaledes ender den ogsaa med Lovsang, Kl. 9. I Sommermaanederne flokkes paa denne Tid mange fra Gaarden og Spaserende fra Nestved under Lovsangsalens Vinduer. Den sidste Stribe af Guldskæret over de takkede Gavle og Skovenes Toppe er svundet, en forunderlig Fred hviler over den gamle Gaard og den skjønne Egn, og man mindes Ordene i Rodes smukke Sang:

„Og daled Sol i Vester under Aftenklokkens Klang,
Da mødtes Psalmetonen med Nattergalens Sang
Og signed Freden under Bøgens Stammer."

H. H.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(8. Fortsættelse.)

Fjortende Kapitel.

Walther maatte spise alene til Middag Kl. syv, da baade Isidore og hendes Fader lode sige, at han maatte undskylde dem, de vare begge for angrebne til at komme ned. De spiste paa deres Værelse, det vil sige Oberstens Værelse. Den gamle joviale Herre var saa overgiven og saa uudtømmelig i sine Spørgsmaal, Meddelelser og i Gjentagelser af Hovedscenerne i den lille Komedie fra før, at han imod Sædvane neppe kom til at spise. Isidore derimod var alvorlig og taus, hun talte ikke mere end nødvendigt og lod just ikke til at finde overdreven Behag i sin Hr. Faders Lystighed.

I Hovedsagen vare de begge enige, nemlig deri, at det nu ikke vilde falde særlig vanskeligt at faae Walther til at gaa ind paa de Betingelser, man vilde foreslaa ham.

Hvilke disse Betingelser vare, skal vi strax faae at vide.

Walther sad, efter hastigt at have endt sit

Maaltid, oppe paa sit Værelse og skrev; da bankede det paa Døren og den indtrædende Kellner bad ham om at komme ned til Vicomten.

Med Hjertebanken reiste Walther sig og gik, med en Bøn paa Læben, nedad Korridoren.

Udenfor Isidores Dør standsede han et Øieblik og lyttede, men Intet rørte sig derinde; saa bankede han paa Faderens Dør. Med et af Forventning bankende Hjerte traadte han ind. Det næste Øieblik skulde afgjøre hans hele Fremtid, hele Livslykke.

Oberst de Barre-Clairmont var alene.

I sort Kjole, blendende hvidt Lintøi og med Æreslegionens Rosette i Knaphullet sad han i Sophaen, nogle Papirer laa foran ham paa Bordet, paa hvilket to Lamper kastede et klart Lys.

Ved Walthers Indtræden reiste han sig og saae med det smukke, charakteristiske Hoved overmaade værdig ud. Paa hans Aasyn thronede alvorlig Godhed.

Venligt bød han den unge Mand, som forlegen traadte nærmere, Velkommen og bad ham om at tage Plads. Nu skulde det store Coup foretages, nu gjaldt det om at være klog og drage Garnet helt sammen. Og Vicomten var en gammel, erfaren Fuglefænger. Han begyndte med at gjøre sit Offer Komplimenter.

„De veed, Monsieur Walther, hvor stor Pris jeg har sat paa Dem lige fra den første Dag af vort Bekjendtskab", sagde han med Hjertelighed og gav ham Haanden, ligesom følgende en indre Trang. „Jeg følte mig paa en ganske særlig Maade tiltrukken af Dem. Jeg spurgte ikke om Deres Stilling, Deres Forhold, jeg saae kun paa Dem selv, Deres aabne, retskafne Væsen, Deres Ansigt, som saa levende mindede mig om Sønnen af en forlængst afdød Vaabenfælle, og imod min Sædvane drog jeg med Glæde den Fremmede ind i vor lille Kreds. *Hélas!* Dengang tænkte jeg rigtignok ikke paa, at det skulde komme *dertil.* Misforstaa mig ikke, Charles, jeg vil ingenlunde saare Dem — endnu engang, jeg er Dem hjerteligt bevaagen, jeg holder af Deres friske, glade Ungdom, den minder mig om min egen. Hvad Dem selv angaaer, saa . . . oprigtig talt" — her strakte den gamle Herre begge Hænder over Bordet og saae paa Walther med et saa trohjertet, ærligt Smil, at selv klogere Folk end Karl Walther maatte være gaaet i Fælden — „jeg kunde vanskeligt finde en ung Mand, bortseet fra Deres store Ungdom, til hvem jeg hellere vilde betro min eneste Datters Lykke, end netop Dem!"

„O, Hr. Vicomte, hvor De er god!" fremstammede Walther og trykkede hans Haand, indtil han blev høirød i Hovedet.

„Ja, unge Ven, saaledes forholder det sig", vedblev Obersten, „Deres Person vilde være mig hjertelig velkommen, men Forholdene, Forholdene!" Vicomte lod til at tænke sig om, der indtraadte en længere Pause; Karl sad der, som om han ventede Død eller Liv fra hans Læber. „Seer De", vedblev han endelig meget bevæget, „siden i Middags sidder jeg og grubler. Jeg tænker frem og tilbage, hvad jeg bør gjøre, som Fader og som Medlem af en gammel Slægt, der er kommen ind i Landet med Vilhelm Erobreren og har bevaret sit Vaabenskjold uplettet!"

Han begyndte nu at tale om den Formue, som engang vilde tilfalde hans Datter, han talte længe om Mandslehn og Fideikommisser, om Aner og Adelsprøver, han lod Riddergodser og Millioner spille for Øinene af Walther, indtil denne blev helt fortumlet i Hovedet og han, den velhavende Kjøbmand, med det, han eiede, forekom sig saa lille som en Mus, der helst var krøbet i et Musehul.

„*Eh bien,* seer De, Charles", saaledes endte han med Pathos, „alt dette vil Isidore give Afkald paa, fordi hun elsker Dem, men jeg, hendes Fader og naturlige Formynder, har andre Hensyn at tage for mit Barns Vel, jeg maa tænke for hende, og jeg spørger Dem nu, hvad har De til Gjengjeld at byde min Datter — ikke af Kjærlighed og Løfter om at gjøre hende lykkelig, men af jordisk Gods — siig mig, hvad kan De lægge i Vægtskaalen som Erstatning?"

„Hr. Vicomte", fremstammede Walther, — „overfor en saadan Formue er jeg ganske vist næsten kun en Tigger. — Tro mig — uagtet jeg er Kjøbmand og forstaaer at regne — det vil sige, forstaaer mig paa Penges Værdi — jeg har aldrig — blot et eneste Øieblik anet, at —"

„Godt, godt — jeg troer Dem", hjalp Vicomten ham over Forhindringen.

„Jeg takker Dem oprigtigt, min Herre, for denne Tillid og vil besvare Oprigtighed med Oprigtighed. De veed vel — jeg elsker Deres Frøken Datter ikke for Pengenes eller for Navnets Skyld — jeg har aldrig seet paa sligt. — Jeg er selv istand til at ernære min Hustru meget anstændigt efter vore Forhold i Tydskland, jeg har et smukt, gammelt Hus og en god, solid Forretning, som har taget stærkt Opsving og hvert Aar indbringer mig 40—50,000 Mark netto, De forstaaer nok — en Kjøbmand — især naar han driver oversøisk Handel" — her blev Walther et Par Tommer høiere — „og tager Del i større Foretagender, veed aldrig saa nøie paa et Par Hundrede, hvordan hans Sager staa — men sidste Gang sluttede jeg af med over 500,000."

Han begyndte nu med stor Vidtløftighed at udbrede sig om alle sine Forhold og Fremtidsplaner, og hvor lang Tid han end brugte dertil, saa hørte Obersten taalmodigt og med spændt Opmærksomhed paa ham, kun en Gang afbrød han ham med det Spørgsmaal: „Hvor meget er det, en Mark?" Og da Walther havde svaret:

„Halvanden Francs" gav han ham Tegn til at fortsætte.

Walther gjorde dette og bad saa endnu engang indtrængende Obersten om, ikke at gjøre ham og Isidore ulykkelige og ikke betragte det som Egoisme, naar han trods Alt ikke hørte op med at bede ham om hans Datters Haand, han kunde ikke leve hende foruden, og han havde jo selv hørt, at hun elskede ham og vilde blive hans Hustru.

Ved disse indstændige Bønner syntes den gamle Herre endelig at blødgjøres, men sandsynlig vilde Kampen have varet en god Stund endnu, hvis ikke Isidore, der havde lyttet ved Døren, i dette Øieblik var kommet sin Elskede til Hjælp og ved sine stormende, inderlige Bønner og Forsikkringen om, ikke at kunne blive lykkelig uden Walther, havde givet Sagen en hurtigere Vending.

Obersten spillede sin Rolle ypperligt; — han vaklede endnu et Øieblik som under Indtrykket af de mest modstridende Følelser, han lod til at være rørt, greben, han fandt ovenikjøbet en eller to Taarer, da han endelig sagde: „Aa Gud — hvad skal jeg gjøre? — Har en Fader nogensinde været i en lignende Situation! — Naa, godt — jeg seer nok, at jeg maa give efter for Jer, jeg formaaer ikke at modstaa Jer, jeg samtykker." —

„Fader, kjære Fader!"

„Hr. Vicomte!" udbrød begge samtidigt.

Denne unddrog sig deres Omfavnelser og vinkede afværgende med Haanden.

„Stille, stille! — Jeg samtykker, men kun paa *een* Betingelse. — Gaa, Isidore!"

Isidore foer hen til ham og hængte sig om hans Hals. „O, vær ikke for haard!" hviskede hun og ilede ud, idet hun kyssede paa Fingeren ad Walther; de to Mænd vare nu alene.

„Sæt Dem ned", — sagde Obersten alvorlig.

Walthers Hjerte bankede hørligt af bange Forventning, skjøndt det var ligeved at strømme over af Lykke og Salighed. — Isidores Fader saae meget alvorlig og høitidelig ud.

„Jeg har een Betingelse at stille; det er maaske kun en Form, en Bagatel, men det er alvorlige Bevæggrunde, de berettigede Betænkeligheder hos en Mand, som er altfor nøie kjendt med Verden, der dicterer mig den. — De er endnu meget ung — De har kun kjendt min Datter i saa kort Tid, De er desuden Kjøbmand. De beiler til en ung Pige og foregiver, at elske hende. Jeg forlanger nu — et lille Aequivalent overfor det, Isidore tilfører Dem — et ringe Offer. Jeg forlanger, at ligesom jeg sikkrer mit Barns Fremtid, skal De ogsaa gjøre Noget for Deres tilkommende Hustru. Kald det ikke en Marotte og smil ikke over Sagens Ubetydelighed, Charles — jeg forlanger, at De udsætter en Enkepension for Isidore. Hun medbringer foruden min Eiendom Belle-Fontaine femhundredetusinde Francs i rede Penge, over hvilken Sum De kan disponere i Deres Forretning. Belle-Fontaine til en Værdi af halvanden Million bliver derimod kontraktlig forbeholdt mit Barn som hendes udelukkende Eiendom, men desuden forpligter De Dem til at legere hende tohundredetusinde Francs, og det paa den Maade, at De, naar Kontrakten er underskreven, udsteder fem Vexler, hver lydende paa halvtresindstyve Francs, hvorimod jeg og Deres Brud paa vor Side forpligter os til, kun at præsentere disse Vexler, naar enten De imod Forventning skulde træde tilbage fra Deres Forbindelse med Isidore eller hun engang bliver den Overlevende."

Hans Blik hvilede forskende paa Walthers Ansigt, medens han langsomt og med skarp Betoning udtalte hvert enkelt Ord, og Ingen kunde have mærket paa Hykleren, hvor meget han selv var opfyldt af Sindsbevægelse og Forventning, hvor begjærligt han lurede paa det Svar, den forelskede Handelsmand vilde give paa hans Forslag. Han havde fuldstændig Minen af en bekymret, prøvende Fader, der drøfter et pinligt men nødvendigt Anliggende.

Det var ingenlunde undgaaet ham, hvorledes Blodet var steget op i Walthers Kind, da han talte om de femhundredetusinde Francs og Luftkastellet Belle-Fontaine; Walthers livlige Blik viste, at Maddingen virkede, han tvivlede som Følge deraf heller ikke om, at Kjøbmanden vilde bide sig saa fast i den, at Slutningssætningen ikke vilde faae ham til at vakle.

Han saae derpaa, hvorledes Walther ved hans sidste Ord blegnede, hvordan hans Aandedræt standsede et Øieblik, ligesom hans Blik uroligt søgte Gulvet.

Han havde maaske triumferet lidt for tidligt. Walther var et uerfarent Menneske, men en ganske dygtig Kjøbmand. Han forstod saa godt som Nogen at regne og kjendte Pengenes Værdi — Vicomtens Forslag frapperede ham derfor i høieste Grad. Fem Vexler, hver paa halvtresindstyvetusinde Francs — ethundredeogsexogtresindstyvetusinde sexhundredeogsexogtreds totrediedel Mark — over tresindstyvetusinde Thaler, næsten Trediedelen af hans Formue!!! — Overfor det følte han sig ikke engang beroliget ved Udsigten til de materielle Goder, hans Hustru vilde medbringe, eller Vicomtens kontraktlige Løfte om kun at præsentere dem i de to nævnte Tilfælde.

Der indtraadte en lang, trykkende Pause.

Den Gamle skjælvede indvendig for et uheldigt Resultat og iagttog med den bekymrede Faders Maske sit Offer, og dette var aabenbart bragt saaledes fra Koncepterne, at det behøvede Tid til at samle sine Tanker og tage den nødvendige Beslutning.

Ikke et Øieblik opsteg i Walthers uskyldige Hjerte den ringeste Mistanke om, at det Hele kunde være en Fælde, der var stillet for ham, at

man lovede ham Meget, men for de Millioner, man viste ham i det Fjerne, forlangte virkelige Tusinder, han tvivlede ikke et Øieblik paa Vicomtens Ord, han indsaae ogsaa ganske godt det Fornuftige i dennes Forslag, at han af ham, den Fremmede, forlangte en mere reel Sikkerhed for sin Datters Fremtid end blotte Ord og Løfter; — det Hele var desuden lagt saa behændigt tilrette, den gamle Herres Ydre var saa overmaade tillidvækkende og hans Kjærlighed saa blind, at han ikke et eneste Øieblik vilde have betænkt sig paa at samtykke i sin tilkommende Svigerfaders Betingelser, hvis det ikke havde været ham, den til Forsigtighed vante Kjøbmand, saa haardt imod, overhovedet at udstede Vexler til at saa stort Beløb og i Andres Hænder vide en Sum, som, hvis der blev drevet Misbrug med den, kunde bringe ham paa Fallittens Rand. — Han havde en Følelse, som om Jorden vaklede under hans Fødder, han tænkte uvilkaarligt paa sine to Søstre, paa det gamle Hus og den gamle Forretning derhjemme, paa den gamle, alvorlige Bogholder med de blaa Briller og Pennen bag Øret — han saae ham sidde med Hovedbogen foran sig og fare op af Forskrækkelse ved at høre, at Firmaet havde Vexler løbende til et Beløb af ethundredeogsexogtresindstyvetusinde sexhundredeogsexogtreds totrediedel Mark. —

Et Øieblik saae han forlegen og skamfuld paa Vicomten og bemærkede, hvorledes dennes mørke Øine hvilede mildt og bebreidende paa ham.

„*Au porteur?*“ spurgte han forlegen.

Vicomten nikkede roligt.

„Paa Sigt?“

„Paa Sigt.“

Walther sukkede dybt og lod igjen Hagen sorgbetynget synke ned mod Brystet — hans Læber bevægede sig, hans Fingre legede krampagtigt med Uhrkjæden.

Obersten lod ham en Stund være uforstyrret, endelig begyndte han i sin mest troskyldige og faderlige Tone: „Giv Dem Tid til at tænke over Sagen, kjære Walther — jeg skynder ikke paa Dem, Deres Beslutning maa være fuldstændig frivillig. De vilde være en daarlig Kjøbmand, hvis De tilstod Kjærligheden, hvad Klogskaben negter Dem.“

Ind i den sidste Sætning klang en dæmpet, ligesom uvilkaarligt anslaaet ironisk Streng, saa Walther følte det som Piskeslag; det gav formelig et Sæt i ham.

„Sov paa hele Sagen — jeg er aldeles ikke vred paa Dem, fordi De tøver,“ vedblev den Gamle med mat Stemme. — „Jeg kjender det, jeg gjør Dem ingen Bebreidelse derfor, kjære Charles, — paa Ære ikke! — Der er en forbistret Forskjel paa vor fyrige Indbildningskraft og den kolde Virkelighed; det er den samme Historie hos os gamle Militære — man har tidt Lyst til i smukt Solskin at storme Fæstningen *à tout prix*, og tæller man bagefter sine Kanoner, sin Ammunition og tænker man paa de Offre, det vil koste i Døde og Saarede — kommer der ovenikjøbet Graaveir og Regn til, saa slaaer man ofte Chamade og tager en anden Beslutning — derfor kan man ikkedestomindre være en brav Karl, en dygtig Soldat. — Giv Dem altsaa Tid, Charles!“

Dermed reiste Obersten sig og begyndte at gaa langsomt om i Værelset, med Hovedet bøiet forover og Hænderne paa Ryggen.

Isidore stod derovre og lyttede ved Døren — ogsaa hendes Hjerte bankede næsten febrilsk af Forventning. Hun overveiede, om hun ikke, istedetfor at afvente det aftalte Tegn fra Obersten, uden videre skulde komme ham til Undsætning. Men Walther stod allerede op efter en lang, tung Kamp.

„Hr. Vicomte“, sagde han, idet han stod op og med Heftighed greb dennes Haand, „De vilde gjøre mig høilig Uret, hvis De har troet, at min Tøven udsprang af Mangel paa Kjærlighed til Isidore eller af Mangel paa Beredvillighed til at bringe et Offer — vær overbevist om, at dette ikke er Tilfældet. — Men jeg er ikke alene ansvarlig for mig selv — jeg har to Søstre, der omfatte mig med den ømmeste Kjærlighed — kortsagt, Hr. Vicomte, mit Firma har aldrig, saa længe det existerer, udstedt Vexler paa et saa stort Beløb, — ikke blot tilnærmelsesvis, og at vide en saadan Sum — næsten en Trediedel af min Formue i andre Hænder, er ikke saa ligefrem — saa let — det er ingen Bagatel. — Imidlertid — jeg samtykker!“

„Jeg vidste det, jeg tænkte det, min kjære Ven — jeg agter Dem ikke en Tøddel mindre derfor“ — udbrød Obersten med Enthusiasme og gjorde en hastig Bevægelse, som om han vilde trykke den unge Mand til sit Bryst. — „Jeg takker Dem, Walther. — Men De er en rigtig Tosse med Deres Frygt — nu, da De ridderligt har ført Kampen tilende, tør jeg udtale det. — Det skulde jo kun være en Prøvesten for Standhaftigheden af Deres Kjærlighed — jeg har jo allerede sagt Dem, at vi *kontraktligt* tilsikkrer Dem, at disse to Vexler kun ville blive præsenterede i de to af mig nævnte Tilfælde — er det Dem tilstrækkeligt? Kan De tro, jeg var saa taabelig at vente, at De skulde tage en saadan Sum ud af Deres Forretning — gjøre den flydende? Hvad skulde det til — hvad Mening var der i det?“ Men i et andet Tilfælde ere de gjort ugyldige ved selve Kontrakten. Døer De før Isidore — man maa jo tage Alt i Betænkning — naa, saa tilhører Pengene Deres Hustru — det har forhaabentlig lange Udsigter, og desuden, for at berolige Dem fuldstændigt, giver jeg — Oberst de Barre-Clairmont — Dem mit Æresord paa, at disse Vexler skal blive liggende roligt i mit Chatol eller endnu bedre tilligemed

selve Ægteskabskontrakten deponeret hos en keiserlig Notar — er det Dem tilstrækkeligt, unge Ven?"

Walther blev betydeligt lettere om Hjertet.

„Ja, vel er det tilstrækkeligt — fuldstændigt — jeg samtykker i Alt, De er Godheden, Ædelmodigheden selv!" udbrød han overvældet.

„Min Søn, min gode, kjære Søn — naa, saa give Gud sin Velsignelse!" — Dermed trykkede Vicomte de Barre sin tilkommende Svigersøn til sit Bryst og kyssede ham paa begge Kinder. — „Gaa nu og gjør hende saa lykkelig, som hun fortjener det!" saaledes nødte han ham til Døren, hvor Isidore — nu hans Forlovede — overstrømmende af Lykke sank i hans Arme.

Da Døren havde lukket sig efter de to Elskende, drog den gamle Herre et dybt Suk — og det kom fra Hjertet. Han tørrede Sveden af Panden og tændte en Cigar.

„Han var dog mere seig, end jeg troede — Pokker tro disse tykhovede Tydskere!" mumlede han, siddende i Sophahjørnet — og efter en Stund gled saa et venligt Smil over hans Ansigt og han lo fornøiet ved sig selv: „Men nu sidder han fast!"

Femtende Kapitel.

Saaledes var da nu det store Coup lykkedes. Hvad der endnu var tilbage at gjøre, var en Bagatel og desuden saa vel forberedt, at det ikke godt kunde slaa feil. — Summen var allerede saa sikkert i Hænderne paa det nette Par, at hver af dem allerede lagde sine Planer til deres Anvendelse. Vicomten overveiede med Flid og Omsigt, hvor man sikkrest og uden altfor store Omkostninger kunde omsætte de fem Vexler i rede Penge. Isidore derimod anvendte hele sin Skarpsindighed paa Planer om, hvorledes hun skulde fange den Gamle i hans eget Garn og kunde tilegne sig Pengene og det røde Chatol, hvori Beviset for Faderens Brøde laa gjemt. — Derved gjorde hun Regning paa Jules' Assistance.

Medens disse Tanker holdt Vicomten og den bedaarende Isidore vaagen, sov Walther trygt i sin store, gammelfrankiske Seng, med et lykkeligt Smil paa sine Læber. Det var den enogtyvende.

Den treogtyvende August gjenfinde vi dem alle tre i Strassburg, just som de i en lukket Droske — det regnede nemlig stærkt — staa i Begreb med at kjøre fra Banegaarden til *Maison-rouge*.

Walther straalede. — Endnu idag skulde den formelle Forlovelse finde Sted og Kontrakten underskrives, og, hvilken Lykke! allerede om fire Uger skulde Brylluppet staa. Vicomten havde selv arrangeret det saaledes; han var ingen Ven af lange Forlovelser og desuden maatte han, som han sagde — optræde overfor sin Familie med et *fait accompli*, saa vilde den lettere finde sig i Mesalliancen, og saa videre.

Isidore saae mindre fornøiet ud, hun var, som hun sagde, bange for det kjedelige Ceremoniel ved Underskrivningen af Kontrakten og desuden om Morgenen vaagnet med en temmelig stærk Hovedpine.

Maison-rouge ligger ved Kleberpladsen, det største Torv i Byen, og er omtrent det mest besøgte Hotel i Strassburg.

Klokken var henad elleve om Formiddagen, da Vognen holdt udenfor det og der blev ringet paa den store Hotelklokke til dens Modtagelse. Viftende med Servietter kom tre, fire Kellnere, Hotelkarlen og Portieren farende ud og ledsagede bukkende de nyankomne Gjæster ind i Huset.

Vicomten bestilte Værelser og en lille Gaffelfrokost, og følgende den foranspringende Overkellner, gik det lille Selskab op ad Trappen. Under det tætte, sorte Reiseslør speidede Isidores Øine omkring overalt, men hun var snedig nok til ikke at lade sine Ledsagere ane det.

Overkellneren anviste dem to Værelser ved Siden af hinanden og et tredie, som laa lidt længere fra de to. Til ikke ringe Forbauselse for Walther og til Isidores Glæde tog Vicomten det tredie Værelse, saa at Isidore og Walther kom til at bo ved Siden af hinanden.

Medens de endnu stode ude i den halvmørke Korridor, lo og talte Isidore imod Sædvane temmelig høit; maaske som Følge deraf blev ikke langt derfra Døren til Nr. 9 aabnet paa Klem, og gjennem den smalle Sprække saaes et Minut et Par nysgjerrige Øine, der tilhørte en ung, meget elegant klædt Herre. —

Efter en lille Disput, i hvilken den Ene søgte at overgaa den Anden i Høflighed, gav Isidore endelig efter for Faderens Opfordringer og sagde: „Naa, som Du vil, Papa, saa tager jeg altsaa Nr. 12."

„Og jeg Nr. 11, min Skat", tilføiede Walther.

Saa blev Korridoren tom.

Et Øieblik efter blev der ringet fra Nr. 9.

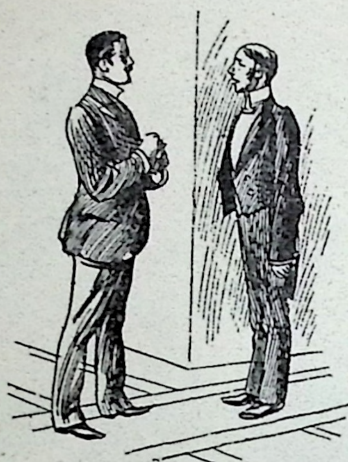
„Kellner, hvem boer paa Nr. 13?" spurgte den elegante, unge Herre.

„For Øieblikket Ingen — Herskaberne reiste imorges."

„Lad mig se Værelset."

CHRISTUS I HELVEDE

„Til Tjeneste!"

Jules Leroy — thi ham var det, lod sig vise Nr. 13, fandt det mere efter sin Smag end Nr. 9 og gav Ordre til at bringe hans Tøi derhen.

Neppe var han kommen i Besiddelse af Nr. 13, saa begyndte han at fløite og synge høit, idet han hele Tiden gik op og ned foran den Dør, som forbandt Nr. 13 med Nr. 12.

Han hørte Slaaen blive skudt fra derinde.

Saa tog han imod sit Tøi, aflaasede Døren ud til Gangen, saae sig om, for at opdage hvorvidt der var Mulighed for at belure ham, og aabnede saa Døren ind til Nr. 12. I næste Øieblik gled Isidore over Tærskelen, med Fingeren paa Læben, for at paalægge Taushed. Saa lukkede hun sagte Døren, og de to Elskende laa i hinandens Arme.

Isidore lo og græd som et Barn af Lykke: „Jules — min kjære, kjære Jules — har jeg Dig endelig! — O, hvor jeg har lidt! — men nu er jeg lykkelig — nu vil Alt blive godt, Gud være lovet!"

Hvor saae hun smuk og straalende ud! — Lykkelige Jules! — Dog lad os foreløbig overlade de To til deres Lykke — Gjensynet varede jo kun nogle faa Minuter, saa kaldte Pligten Isidore.

Strax efter Nr. 9 havde Nr. 17 — Vicomten — ringet.

„Bring mig Fremmedbogen", befalede denne Kellneren.

„Strax, min Herre."

Bogen kom, Vicomten bladede den opmærksomt igjennem.

„Ah voila — Monsieur Russeau Nr. 29 — est-ce qu'il est à la maison, garçon?"

„Qui, Monsieur."

„Gaa hen til ham og meld Hr. Jaques fra Baden-Baden."

„Skal ske!"

„Fem Minuter efter omfavnede paa Nr. 29 Vicomten og Marquien hinanden, ganske som Jules Leroy og Isidore de Barre-Clairmont nedenunder. De vare særdeles fornøiede, skjøndt ikke meget støiende, de to gamle Herrer.

(Fortsættes.)

Dansephilosophi

(Text til Carl Carlsens Billede)

Dans ud! Dans ud! mens Du er ung
Og Hjertets Strenge klinge,
Og var din Fod end nok saa tung
Den faaer af Dansen Vinge.
Træd an, naar Valsen tager fat
Og Fløiten muntert jubler;
Men — Dansegulvet det er glat,
Pas paa, Du ikke snubler.

Thi træder Du din Fod af Led,
Du mister Dansens Hemme,
Og med det ungdomssikkre Fjed
Gaaer Glæden let i Glemme.
Saa dans med én, og dans med to;
Men se dog, hvor Du træder,
Sælg ei dit unge Hjertes Ro
For Dansens lette Glæder.

Ak, let at skrive Medicin,
Naar selv man ei behøver;
Men Ungdom er en fyrig Vin,
Som skummer og bedøver.
Den faaer da gaa den lange Vei,
Som vi før den har faret;
Men tænk, hvad kunde der dog ei
Af Taarer være sparet!

Alfred Ipsen.

Sascha Schneider

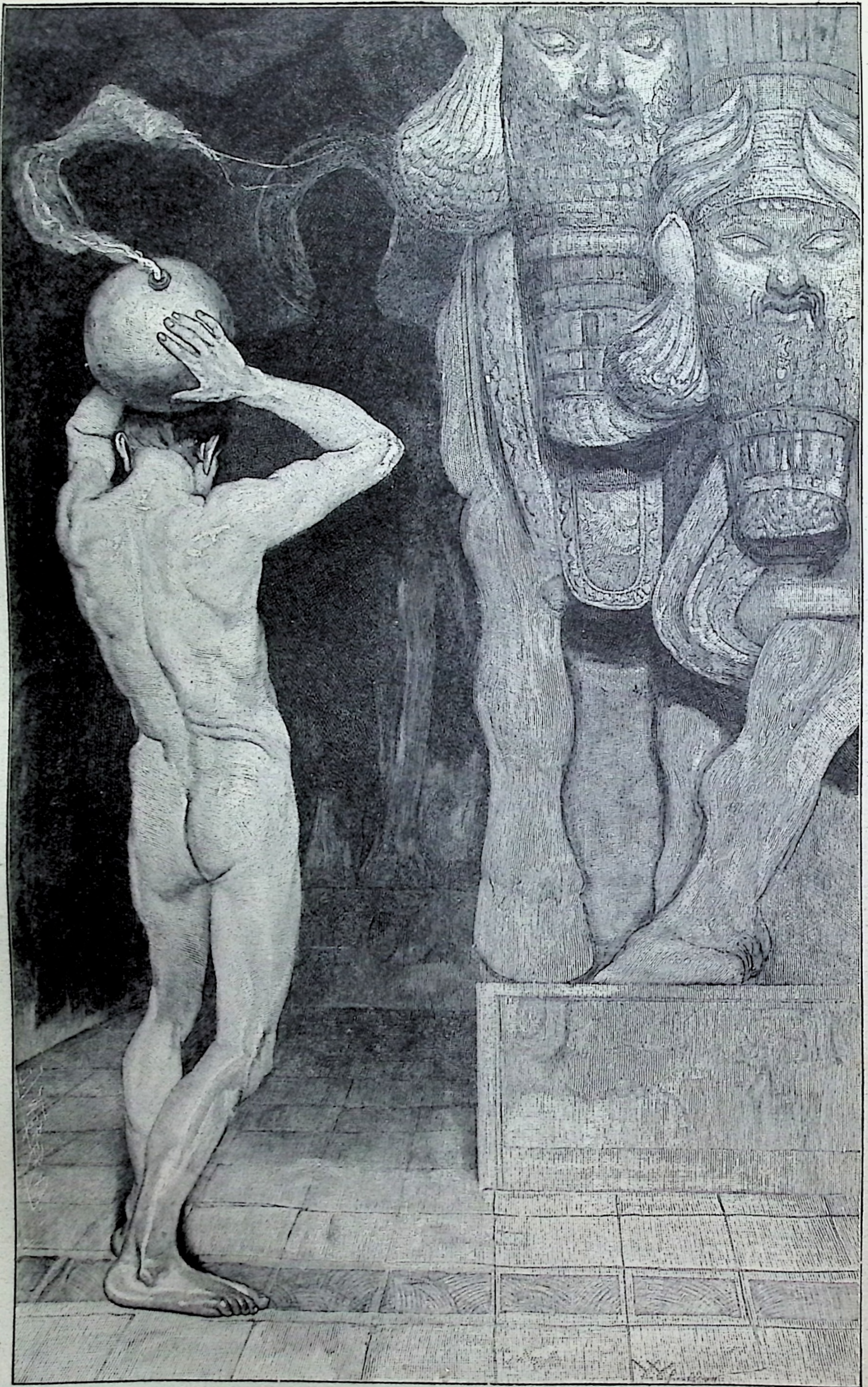

Aldrig før har der i Kunsthistorien været en Tid saa rig paa Overraskelser som vor, aldrig en saa hyppig, næsten meteoragtig Opdukken af unge hidtil ganske ukjendte Navne, som nu pludselig ere paa Alles Læber; men heller aldrig et saa hurtigt Forbrug af Kræfter, der med dristig Stolthed syntes at trodse hele Verden, for i Løbet af kort Tid at forsvinde og glemmes. Istedetfor den rolige Udvikling, der i gradvis Tilbliven og Væxt først endnu engang lever i og føler, hvad de foregaaende Slægter have levet og følt, og saa stadig bygger videre paa det langsomt Indvundne, er nu traadt det hastige Spring til den høieste Tinde; men det øieblikkelige Ry bliver til Gjengjeld ikke sjelden skjæbnesvangert, og den, der nylig saae den mest glimrende Bane for sig, glider ubarmhjertig tilbage i det mørke Intet. Af de mangfoldige lovende Talenter i den unge tydske Kunst, have kun meget faa fuldtud svaret til Forventningerne, og det vilde saaledes være temmelig voveligt, hvis man allerede nu vilde se en af Fremtidens Berømtheder i den unge Maler Sascha Schneider, der ved sin første Fremtræden for Offentligheden strax henledte Alles Øine paa sig. Men den Række af ham tegnede statelige Cartoner, som vare udstillede først i Dresden, hvor de bleve til, og derefter i München, Berlin og andre Steder, vidne absolut om en saa usædvanlig Begavelse og en saa udpræget personlig Selvstændighed, at man oprigtigt tør glæde sig over de i dem indeholdte kunstneriske Løfter. Og saameget mere som disse Arbeider ere Værker, der ikke alene vise alvorlig Stræben og Evne i Forening med ægte moderne Opfattelse, men tillige give et nyt Vidnesbyrd om den Aand, der allerede paa Dürers Tid kæmpede efter at give de dybsindigste Tanker kunstnerisk Form.

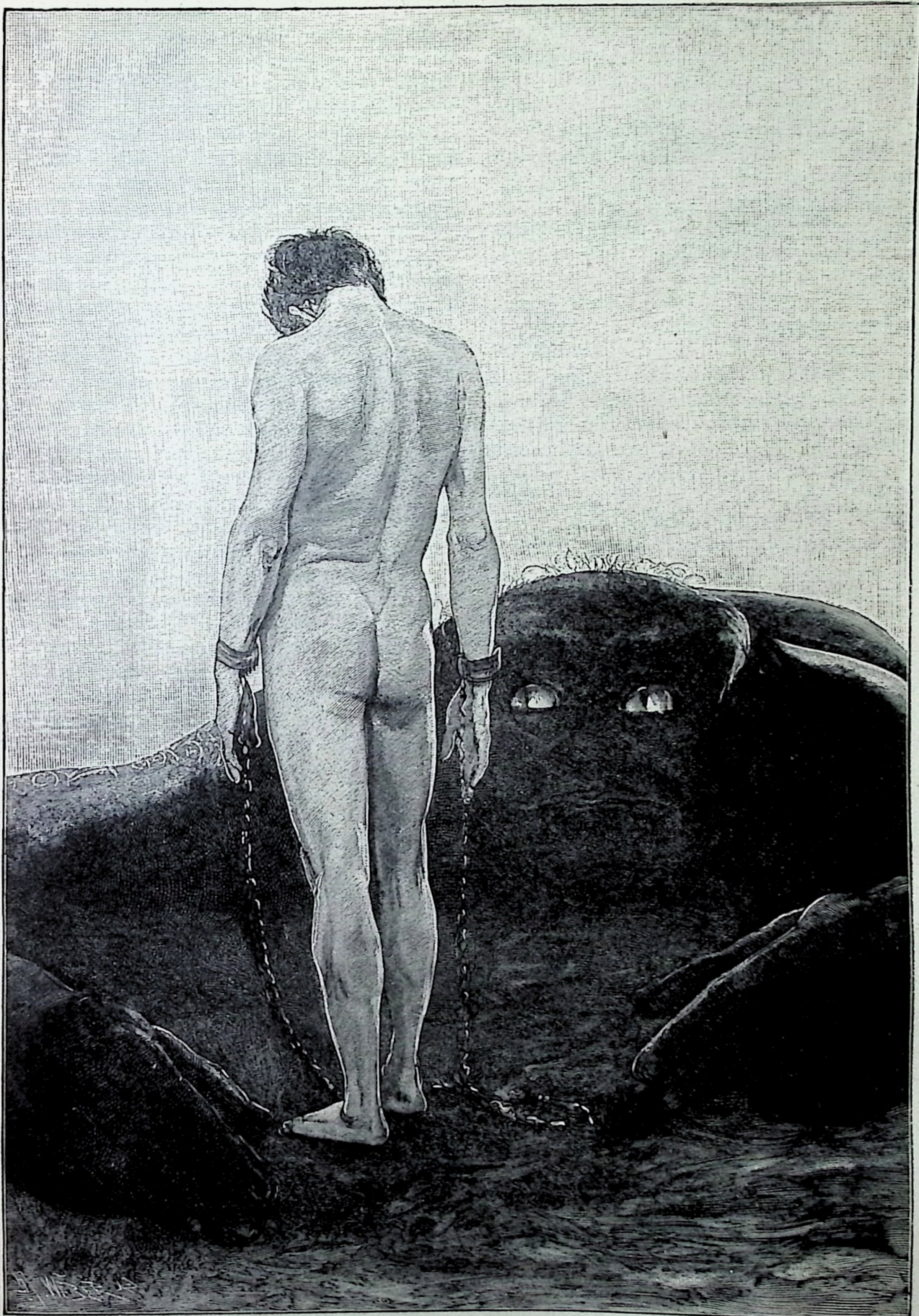

SASCHA SCHNEIDER

Den femogtyveaarige Kunstner er født i St. Petersborg, hvor hans Fornavn Alexander forvandlede sig til det russiske Sascha, men af tydske Forældre. Sin første Barndom tilbragte han i Rusland, i Tyrol og Schweiz, men fandt derpaa et nyt Hjem i Dresden, hvor han gik i Skole. Allerede under Skoletiden traadte han i nært Forhold til den for nogle Aar siden afdøde Maler, Leonhard Gey, der med faderlig Deltagelse tog sig af ham og blev hans Lærer. I 1889 traadte Schneider ind i Academiet i Dresden, men forlod det tre Aar efter. Løst fra alle academiske Baand

ANARKISTEN

FØLELSEN AF AFHÆNGIGHED

benyttede han nu sin kunstneriske Frihed til at give de Tanker og Forestillinger, der opfyldte ham, Udtryk og Form i de Cartoner, som ved deres første Udstilling bragte Kunstneren levende Anerkjendelse og tillige den Tilfredsstillelse, at to af hans Arbeider bleve kjøbte til Kobberstiksamlingen i Dresden og fire andre til Musæet i Magdeburg. Medens disse første Arbeider fra hans Haand fortsatte deres Rundreise fra Sted til Sted, gav Kunstneren sig ifærd med nye Opgaver, og man vil snart lære den meget omtalte Cartontegner at kjende ogsaa som Maler, Raderer og Lithograph.

Hvad der gjennemgaaende charakteriserer Schneiders Arbeider er den store og strenge Alvor, som taler ud fra dem, og den i enhver Henseende overraskende Modenhed: der giver sig tilkjende baade i Opfindelsen og Opfattelsen af de behandlede Motiver samt i den ganske usædvanlige Sikkerhed, hvormed han synes at beherske den menneskelige eller ialtfald den mandlige Skikkelse, som foreløbigt næsten udelukkende møder os. At den unge Kunstner udstrækker Haanden efter de høieste Maal og hans Phantasi bevæger sig i en Verden af de dybeste Problemer, er i og for sig ikke underligt, da Dristighed er Ungdommens Forret. Man fordrer og venter ikke, at den skal finde en klar og udtømmende Form for sine store, høitflyvende Ideer, og man forlanger allermindst, at den skal skjænke os virkelig nye Tanker og virkelig nye Anskuelser. Men at dette netop er lykkedes ham, er særlig det, hvorved Sascha Sneider vækker vor Forbauselse. Ved sin første Optræden staaer han overfor os som en Kunstner, der i Ordets egentlige Forstand øser af sig selv og især i de Cartoner, som behandle religiøse Emner, giver os nye Tanker i ny Form.

Dette er forholdsvis mindst Tilfældet i den Composition, som skildrer os *„Christus i Helvede“*: Motivet er stort og klart tænkt; i Forløserens opreiste Skikkelse, som med lysende Blik viser de Fordømtes Fyrste samt Død og Djævel tilbage i hans Intet, og medens han træder Slangen under Fod barmhjertigt udstrækker Haanden mod de Syndere, som lyde Naadekaldet og søge at bryde deres Lænker, stræber en alvorlig Tanke efter alvorligt og fornemt Udtryk. Denne Figur kan dog neppe frikjendes for theatralsk Pathos, og i de omgivende Grupper kæmper Formgivningen endnu umiskjendeligt med Reminiscenser fra den ældre Kunst, hvorved en Michelangelos Værdighed blander sig med en Breughels Phantastik. Man møder Tilløb til en monumental Kunst, men endnu ikke selve denne, saaledes som den udfolder sig stor og rolig i Cartonen „Et Gjensyn“. Her maa man forbauses over, at en ung Mand har indvundet denne Tanke fuld af dramatisk Kraft og dyb Stemning for den bildende Kunst. Billedet stiller Frelseren og Verdensdommeren og Forræderen Judas overfor hinanden paa den yderste Dag i en Gruppe, hvori den dybeste Sorg og den vildeste Fortvivlelse kommer til et gribende Udtryk. Taus spørger Forløserens forskende Øie: „Hvorledes kunde Du gjøre det imod mig?“ og i en indre Sønderrevethed, der bliver til Vanvid, strækker Forbryderen Pungen med de 30 Sølvpenge ud imod den bedragne Herre, tryglende om at befri ham for Pengene og den Forbandelse, der klæber ved ham. Men hvad den Skyldige og med ham Dommeren føler, det afspeiler sig i den alvorlige Medfølelse baade hos de to Engle, som bære Christi Kors og Tornekrone, og i den anden, der staaer ved Siden af den lurende Djævel som et Sindbillede paa den Alt skuende Retfærdighed i sit, med aabne Øine prydede Klædebon og med sænket Blik venter paa Udfaldet af dette Optrin, der indenfor sin snevre Ramme bringer hele Indholdet af en verdensrystende Tragedie til Udtryk.

Endnu engang fremstiller Kunstneren Skikkelsen af *„Judas Ischariotes“*. Med stirrende Blik, hildet i Tjørneranker, skrider han henover den med glødende Sølvpenge bedækkede Jord, medens Phantomet af Korset, der minder ham om hans Brøde, viser sig foran ham; i det Fjerne dukker Retfærdighedens Engel frem i taagede Omrids. Ikke mindre original er Fremstillingen af Christus som Forkynder af Kjærlighedens Evangelium i Cartonen „Et er fornødent!“ Foran Korset, paa hvilket man læser Ordene „Frihed, Lighed, Broderskab“, staaer han og forkynder Forsoningens Evangelium, der vil udjevne Forskjellen imellem Fattig og Rig, Høi og Lav og gjøre alle Mennesker til ligeberettigede Børn af en og samme Fader. Men den stupide Hob, som ikke har det fjerneste Begreb om hans Aands Storhed og Dybde, hans Villies Kraft og Klarhed, seer med sløvt Blik paa ham. I denne Fremstilling bliver Forkynderen af den ædleste og reneste Menneskekjærlighed til en idealistisk Sværmer, fremmed for Verden. Med haanlig Latter strækker Satan, der er afbildet som en gyselig Abe, sig op over Korsets Arme, han kjender denne jordiske Verden bedre og veed, hvilken blodig Høst der vil skyde op af den fromme Sæd. Hans forpestende Aande bølger henover Mængden, og i den blander sig Røgen af den Ild, der flammer op fra Revolutionernes Arnested. Det er en skarp Kritik over den Idealisme, der tilstræber Menneskehedens Lykke; men Kunstneren klæder den ikke i Form af frivol Spot, men i en dyb og vemodig Sorg. Hans Følelse klinger sammen med Forløserens, der raaber sit „Ve“ over det fortabte Jerusalem.

Det er ligeledes religieuse Tanker og Forestillinger, der give sig Udtryk i „Verdens Herre“, den assyriske Hersker, der staaer stolt, mørk og kold foran sin ophøiede Throne. Paa Sokkelen under ham findes Omridsene af et gammeldags

Mosaikbillede, der fremstiller den korsfæstede Christus. Han træder det under Fødder; hans fastbegrundede Magt foragter Sværmeren, der vil drage ham ned i Fællesskab med Verdens Fattige og Forladte. Men i sin Høihed gribes han alligevel af en Følelse af Forladthed, Følelsen af et Liv, der er uden Indhold, fordi det fattes den forløsende og lyksaliggjørende Kjærlighed. Det er en lignende Tanke, som i „Mammons Slave“ finder et rigtignok mere udvortes opfattet end dybt følt Udtryk.

I *„Anarkisten“* er det langt bedre lykkedes ham at give sine Tanker et talende Udtryk. Med den tunge Bombe træder han langsomt hen til den med mægtige Stenbilleder smykkede Portal af et assyrisk Palads, forat slynge Død og Fordærvelse ind i den stolte Pragt, der synes at trodse Aartusinder. Men næsten endnu mesterligere udtrykkes en ligesaa moderne Tanke i den Carton, som Kunstneren gav den ikke videre heldigt valgte Betegnelse *„Følelse af Afhængighed“*: Kampen mod en Skjæbne, der er stærkere end Mennesket. Rent kunstnerisk seet, er Figuren, som staaer der med sænket Hoved og slapt nedhængende, lænkebetyngede Arme og uden Modstand er prisgivet Uhyret, der betegner den mørke Skjæbne, en udmærket Præstation, som kun kan lykkes en virkelig Mester.

Trods al Anerkjendelse af hans eiendommelige Kunst, har Schneider alligevel været Gjenstand for høist feilagtige Opfattelser. Man har villet stemple ham som en religieus Maler og til hans Arbeider knyttet mere eller mindre aandrige Undersøgelser om Muligheden og Berettigelsen af moderne religieus Kunst, uden at indse, i hvor høi Grad det bibelske Motiv hos ham kun er ligesom et Paaskud til at udtale personlige Tanker og Følelser i Skikkelser, der have det Fortrin at være kjendte af og forstaaelige for Alle. Man har endvidere i ham seet Tegneren i bestemt Modsætning til Maleren og derved fuldstændigt ladet ude af Betragtning, at Schneiders Kunst ganske vist er nøie kjendt med de Betingelser for Fremstillingsmaaden, der fremgaa af den særlige Technik, men tillige har sin Rod i en saa levende, ægte malerisk Følelse, at det kun kan være et Tidsspørgsmaal ogsaa at se Kunstneren fremstille sine Ideer i Farver. Hans rige, endnu stundom ungdommelig overspændte Phantasi, der stræber ud over Tingenes udvortes Skikkelse til deres dybe, symbolske Opfattelse, vil sagtens endnu ofte lade ham gribe til Udtryksmidlerne for den farveløse Fremstilling, der ikke er bunden til det farvede Billedes umiddelbare Realitet; men det vil neppe vare længe, før vi ogsaa hilse Kunstneren som Digteren, der giver sit Følelsesliv Udtryk i Farver.

Fendler.

Hvert Paradis har sit Kundskabens Træ.

—o—

En Sjæl uden Begeistring er som en Bue med slap Streng.

—o—

Pedanteri er den kjedsommelige Kunst, at være stor i det Smaa og lille i det Store.

—o—

En Kjæphest æder ofte mere end hundrede Arbeidsheste.

—o—

Det er kun Mændene, der have gjort Kvinderne til Gaader.

—o—

Parnasset er forskanset med Papirkurve.

—o—

Man kalder vor Lykke ufortjent, naar vi ikke deler den med Venner.

—o—

Nød lærer langt oftere at lyve end at bede.

—o—

„Kvinden,“ siger Mændene, „har Luner.“ Hos sig selv kalde de det Stemninger.

—o—

Hos Mænd af overfladisk Tænkemaade gjelder en lille Fod ofte mere end et stort Hjerte.

—o—

Mange Mennesker glimre ved — Andres Fraværelse.

JUDAS ISCHARIOTES

MUMIEMASKER FRA ARSINOË (MUSÆET I GHIZEH)

Gamle Ægyptiske Prinsesser

AF

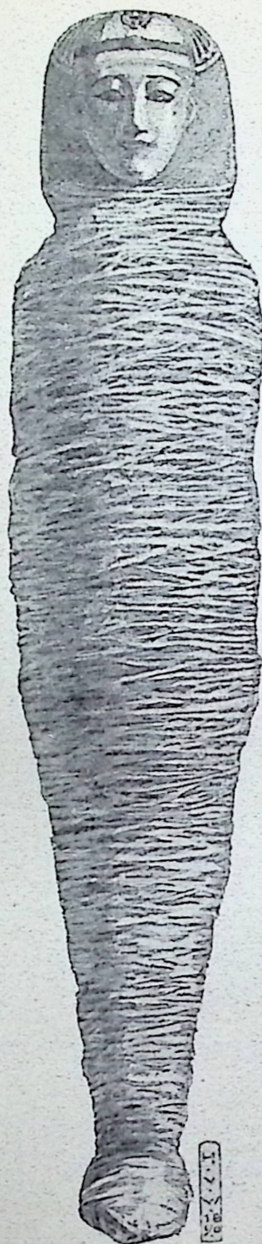
PROF. DR. VALD. SCHMIDT

Vi skulle idag bede vore Læsere følge os helt ned til Ægypten for at aflægge et lille Besøg hos de gode gamle Ægyptere, fra hvem vi bringe det nyeste Nyt. Nogle af vore Læsere ville maaske nok finde en gammel Bekjendt imellem disse vore Billeder, nemlig Mumien fra Geografisk Selskab, som ifjor, to og tyve Aarhundreder efter sin Død, begav sig paa Reise til Danmark for at vise sig i Geografisk Selskab kort før Jul. Der er maaske dem, der ville huske dette interessante Individ under Navnet „den ægyptiske Prinsesse fra Geografisk Selskab", thi saaledes blev den ogsaa kaldt. Da nemlig de Mumiebind, der vare viklede om Benene, i Medlemmernes Paasyn bleve viklede af Fødderne under Mødet, kom der en nydelig fintformet vel bevaret Fod frem, aldeles som en Damefod; og da det at ligge ubevægelig paa Ryggen over 2000 Aar, i Længden kan blive lidt besværligt og let kan føre til, at baade En selv og Ens Klæder blive lidt møre, saa er det ikke at undre sig over, at Mumien, da den var bleven taget op af sin Kiste, havde faaet lidt Skade i Ryggen, saaledes at et Par større Ben faldt ud. Disse Ben saae noget fladere ud, end Ben af den Art pleie at være paa Mænd; og da hele Legemsbygningen syntes fin og net, saa troede vi og flere andre, at vor Mumie tilhørte en Kvinde. Og hvorfor skulde det ikke være en Prinsesse? Vistnok var denne Mumie til Forskjel fra mange andre ægyptiske Mumier taus med Hensyn til sit Navn og sine Titler; men andre Mumier, der have en lignende Mumiedragt med forgyldt Maske over Ansigtet, føre ofte Titlen „Prins." Hvorfor skulde vor Mumie ikke ogsaa have været Prinsesse? — De gamle Ægyptere vare meget stærke i Titler. Allerede for over 5000 Aar siden var Titelvæsenet høit udviklet;

det vrimlede dengang i Ægypten med Prinser og Prinsesser, „Kongelige Slægtninge“, „Kongens Venner“, „Kongens intimeste Venner“ o. s. v. Nogle af de gamle Titler gik i den følgende Tid af Brug og afløstes af nye; men i det syvende Aarhundrede for Kristus, da Ægypten atter levede op, efterat Forholdene i Landet i nogle Aarhundreder havde været mindre lykkelige, og da der i Landet i Kunst og Literatur udviklede sig en ægyptisk Renaissance, gravede man alle de gamle Titler op igjen, og man blev ved at pynte sig med dem og glæde sig over dem helt ned i den græske og romerske Tid.

Ægyptere og Ægypterinder, der førte Titler „Prins“ eller „Prinsesse“ eller „Kongelig Slægtning“ vare ikke sjeldne i Ægypten endog efter Alexander den Stores Dage, efterat den sidste Rest af nationalt Selvstyre var gaaet tabt. I disse Prinser eller Prinsesser maa man dog ikke se Slægtninge eller Efterkommere af den da regerende Kongeslægt, de græsk-makedoniske Ptolemæer. Tvertimod, en Efterkommer af de stolte Ptolemæere kunde det aldrig falde ind hverken at leve eller at dø og lade sig begrave som en Ægypter. Ptolemæerne vare Grækere af Sprog og Tankesæt, uagtet de vare fødte i Ægypten, og Slægten havde levet der i flere Slægtled. De saae altid dybt ned paa Ægypterne som paa en lavere Race, og paa samme Maade betragtede i Regelen alle Grækerne i Ægypten Landets Børn. Grækerne havde jo i Aarhundreder vist sig som de ypperste i hele Verden i Videnskab og Kunst. Under Alexander den Store havde de dertil godtgjort, at de kunde beseire hele Verden; Ægypterne derimod havde efter de herskende Grækeres Mening i Grunden ingen anden Opgave end at arbeide og trælle for deres Herrer, Grækerne. Deres Skikke og Levevis kunde maaske nok fortjene en vis Opmærksomhed for deres Eiendommelighed, men efterligne ægyptiske Skikke, kunde ikke let falde nogen Græker ind! Ægyptiske Prinser og Prinsesser vare Efterkommere af gamle indfødte Kongeslægter, og af dem havde der været mange, da man havde Optegnelser om ikke mindre end tredive Kongehuse („Dynastier“), som efter hinanden havde regeret over Ægypten. Der maatte følgelig være ikke faa Familier, som fordum havde været beslægtede med et af disse Kongehuse, og disse Familier kunde da ikke alle være helt uddøde!

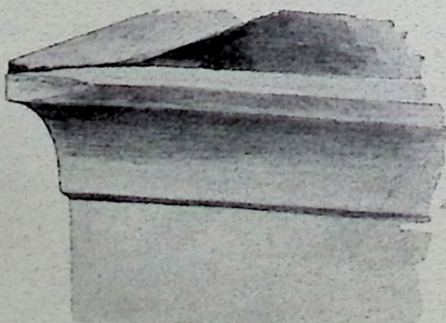
MUMIEN FRA GEOGR. SELSKAB

Vi give her en Tegning af Mumien fra „Geografisk Selskab“, helt indviklet som den er i sine Mumiebaand, der for en stor Del bestaa af temmelig smalle bændellignende Strimler. Det til Indviklingen anvendte Linned er af tre forskjellige Finheder, eftersom det fandtes nærmere eller fjernere selve den balsamerede Mumie. Hovedet er helt dækket af en Art Maske, der er dannet af flere over hinanden lagte Lag Linned, som udvendig er overtrukken med et Lag Gibs. Ansigtet er forgyldt, og det er ægte Forgyldning, som har modstaaet Tidens Tand udmærket. Mærkeligt nok har man allerede i Oldtiden plettet den smukke Forgyldning paa en ubehagelig Maade, idet man har heldt flydende Jordbeg ud over en Del af Ansigtet. Hvorfor, vide vi ikke; det var maaske en af Skikkene ved Begravelsen, og det kan maaske sammenstilles med vore Oldtidsskikke ofte at sønderbryde det Sværd, den Døde fik med i Graven. Øienbrynene ere indlagte med smukt blaa Lapis Lazuli, dog neppe ægte Lapis, men eftergjort; thi Ægypterne vare Mestre i at efterligne denne kostbare Stenart.

Masken dækker hele Hovedet og gaaer ned paa Brystet, hvor den er dækket af Mumiebindene, for at den ikke skulde falde af. Paa Maskens Isse er efter ægyptisk Sædvane malet en Torbist (hvad man kalder en Scarabæus) med udbredte Vinger. Dette Dyr var nemlig hos de gamle Ægyptere et Billede paa Overgang og Udvikling fra en lavere til en høiere Tilstandsform og derved et Symbol paa Udødeligheden. Den er saaledes et Sidestykke til Sommerfuglen, som vi sætte paa vore Gravmindesmærker.

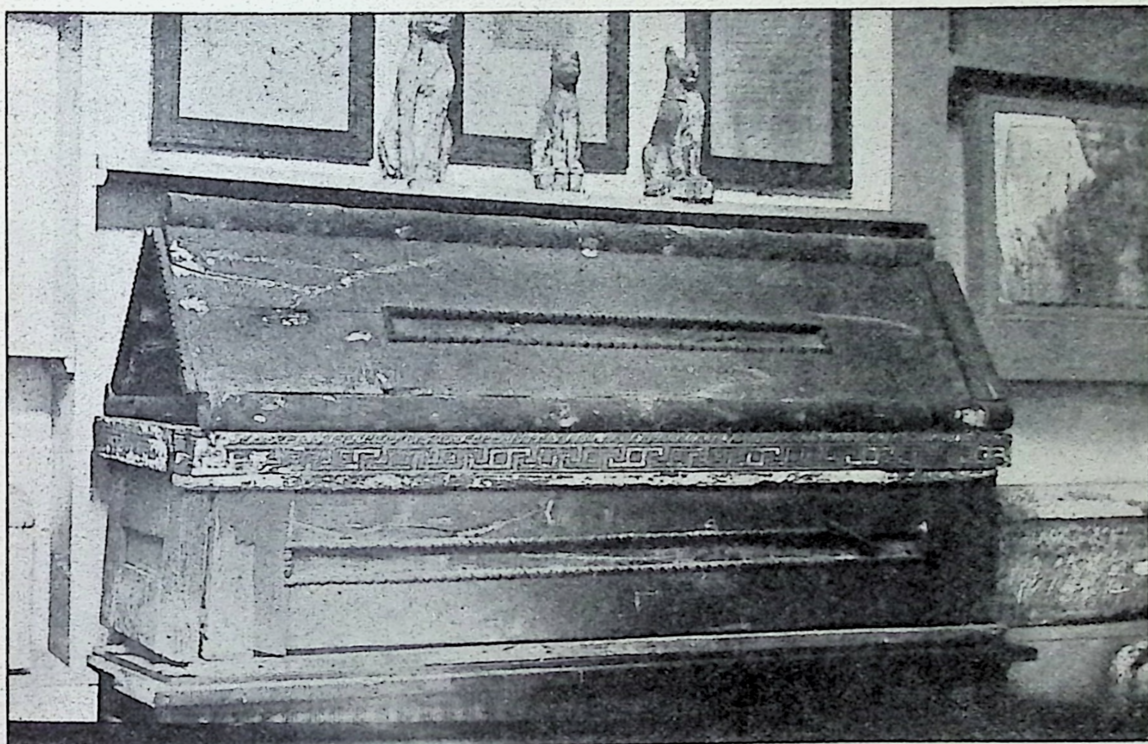
Om Hovedet havde Mumien, som det synes, en Krands af Blomster; af Blomsterne er der Intet tilbage; derimod har vi fundet større Stykker af Kransen, hvortil de vare bundne.

Paa Brystet laa næsten skjult under Bindene en Brystplade og under Fødderne Sandaler af

HJØRNE AF MUMIENS KISTE MED HULLISTE

samme Stof; alt var viklet ind i Mumiebind. Kisten var en temmelig simpel rectangulær Trækasse af Akacietræ; den øverste Rand har en smuk Hulliste eller Hulkehle, som vi have gjengivet paa Billedet. Denne Liste er slet ikke ægyptisk, men græsk og viser os saaledes, hvad Tid vor Mumie tilhører. Mange ægte Ægyptere lod nemlig dengang endel af de Gjenstande, de brugte, udføre hos græske Haandværkere. Laaget til Kisten er ikke kommet med til Danmark, men da man nu ret godt kjender denne Art Mumiekister, saa kunne vi med Sikkerhed sige, at Laaget har bestaaet af mindre Træstykker, føiede sammen omtrent som Bunden i vore Komodeskuffer. Tiden kan vel sættes til et Par Aarhundreder før Kristus.

MUMIEKISTE FRA MEMFIS (I MUSEET I GHIZEH)

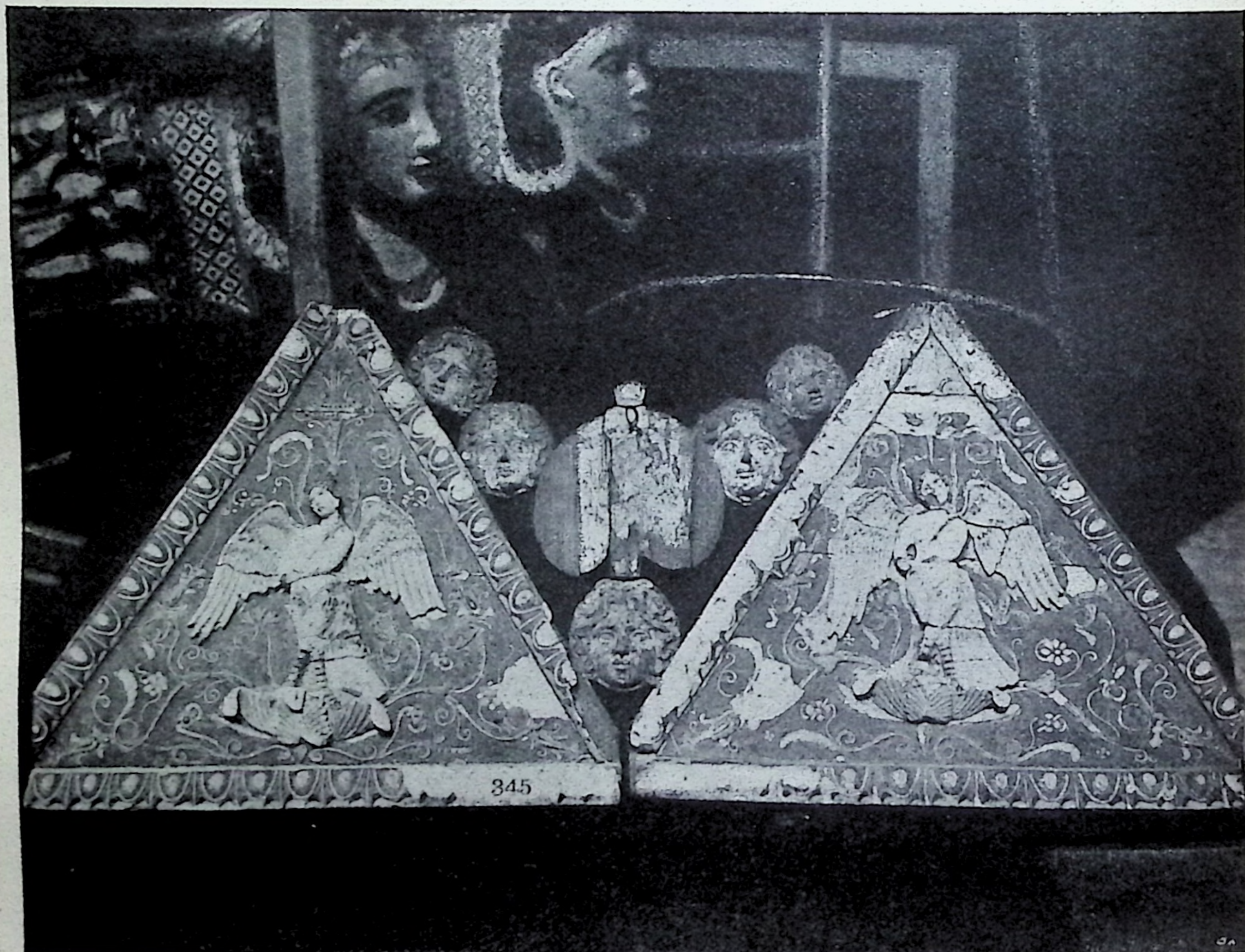
Da Mumien efterat være bleven udstillet under Mødet, flyttedes tilbage til sin Kiste, faldt der atter nogle Ben ud; de ere blevne underkastede lægekyndig Behandling, og nu har det vist sig, at vor Mumie slet ikke er nogen Kvinde, men en Mand.

Da vor Prinsesse saaledes havde svigtet os, søgte vi at faae et Par virkelige Prinsesser i Stedet. Paa vor Anmodning har Hr. Emil Brugsch-Bey, Konservator ved Ægyptens Nationalmuseum i Ghizeh ved Kairo, taget Fotografier af noget af det nyeste Nyt af denne Art, og som stammer fra samme Tid som vor Mumie. Brugsch-Bey var oprindelig Fotograf og levede som saadan i Ægypten, da hans Broder, afdøde Heinrich Brugsch-Pascha, skaffede ham en Stilling ved Khedivens Museum; og skjøndt han siden er avanceret, driver han dog Fotografien ved Siden som et Bierhverv, og han har ladet sig bevæge til for os at udføre Fotografier af disse Mumier, som Ingen før har fotograferet eller udgivet Afbildning af.

Man vil her blive opmærksom paa to Dame-Portræt-Mumiemasker, maaske to Prinsesser. Naar Læserne nu kaste et Blik paa det af vore Billeder, hvor man ser de to Mumiemasker gjengivne, saaledes som de ere opstillede i et Skab i Museet, vil det maaske gaa En eller Anden, ligesom det gik os, da vi først saae Billedet. Vi tænkte os henflyttede til det kongelige Theater i Arsinoë, hvor de to Damer fordum levede, i Ptolemæernes Dage, og vi troede at se de to Damer sidde i en Balkon-Loge som Tilskuerinder. De gamle Ægyptere havde sikkert nok ingen Theatre, men da Grækerne efter Alexander den Stores Seire i Mængde strømmede til Ægypten og bleve Landets Herrer, kunde de ikke undvære deres Theatre, og snart reiste der sig saadanne i de større Byer, hvor der levede mange Grækere. Ikke faa Indfødte fik efterhaanden Smag for denne Nydelse, og vi have al Grund til at antage, at vore to Damer ikke have været uden Interesse for den græske sceniske Kunst. Helt ufølsomme for græsk Kunst have de jo i ethvert Tilfælde ikke været, siden de lod græske Kunstnere udføre deres Mumiemasker.

Paa samme Billede seer man nedenunder Ornamenter fra en anden Mumiekiste i Museet i Ghizeh.

Kisten selv (afb. S. 27) har en rectangulær Form ligesom vor Mumies fra Geogr. Selskab laa. Men den er langt mere udsmykket og aabenbart udført af meget duelige græske Haandværkere og Kunstnere. Medens vor Mumies Kiste havde fladt Laag, er denne Kistes Laag spids opstigende som Taget paa et Hus. Ryggen af Taget og Tagskjæget ere prydede med Rundstave, hvis Ender har været besatte med Ornamenter i Form af smaa Ansigter, hvilke man ligeledes seer gjengivne paa samme Billede. De to trekantede Gavle af Taget

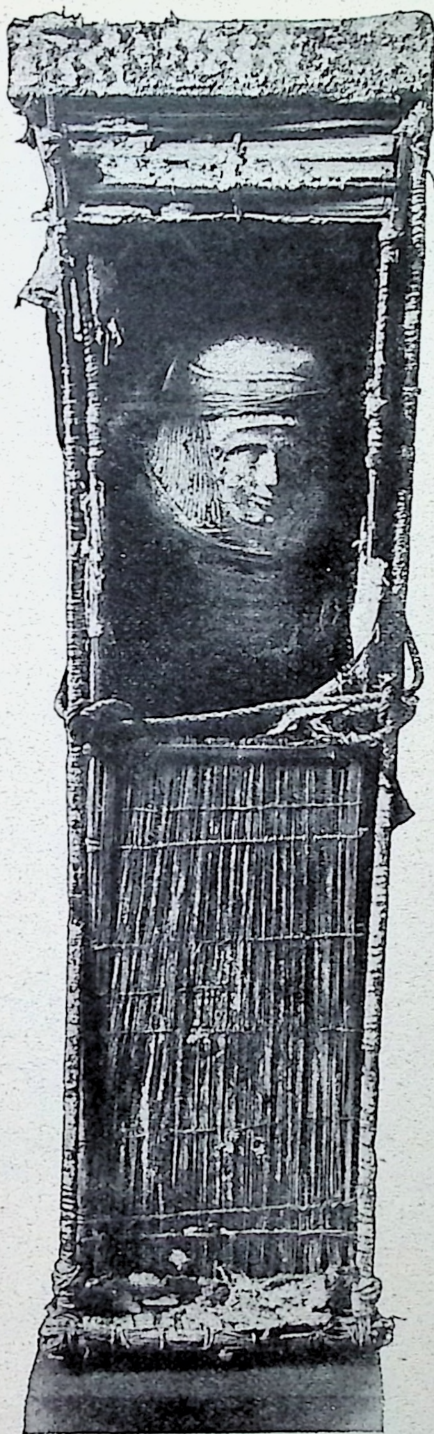

GAVLSTYKKER OG ORNAMENTER TILHØRENDE MUMIEKISTEN FRA MEMFIS (I GHIZEH); OVENOVER DE TO PRINSESSERS MUMIEMASKER

paa Kisten vare dækkede med Stuk og meget smukt ornamenterede, som man kan se paa et andet af vore Billeder. Man seer her nogle fint tegnede vingede Figurer — man kunde sige virkelige Engle. Det er dog neppe Engle, men snarere græske Amoriner, thi hele Begravelsen, der stammer fra Memfis, var hedensk. Men paa den anden Side synes det klart, at vi her har Forbillederne for den kristne Kunsts Engle. Der hviler et temmelig tæt Mørke over den kristne Kunsts første Barndom; maaske kan dette Billede hjælpe os lidt paa Vei. Det forekommer os ikke urimeligt at antage, at Alexandria, der har spillet en stor Rolle i Udviklingen af den kristne Troslære, ogsaa har ydet et væsentligt Bidrag til Udviklingen af den kristne Kunst, og at man her med Held har begyndt at fremstille Scener fra den hellige Historie ved Hjælp af Skikkelser, hentede fra den klassiske Kunst, og at man har gjort det saa hensynsfuldt og med saa meget Held, at det slet ikke faldt Beskuerne ind, at disse Skikkelser havde staaet i den hedenske Religions Tjeneste.

Naar man med Opmærksomhed betragter disse Billeder, som vi her have gjengivet, kan man dog umuligt, forekommer det os — som saa mange forøvrigt tidligere have gjort, frakjende de gamle Ægyptere god kunstnerisk Smag! Saavel Mumiemaskerne som Ornamenter og Figurer paa Kisterne ere meget smagfuldt udførte.

Man kunde undre sig over, at de gamle Ægyptere anvendte saa megen Møie paa deres Mumiekister og forgyldte Mumiekassernes Ansigter med ægte Forgyldning, naar Kisten med Mumien i dog var bestemt til at gjemmes langt nede i Jorden og helst saa godt og dybt nede, under Bunker af Sten, at den ikke let kunde graves op igjen. Sagen er imidlertid den, at der meget ofte hengik lang Tid, inden Mumiekisten nedsattes

MUMIE I EN KASSE AF RISFLETNING
I MUSEET I GHIZEH

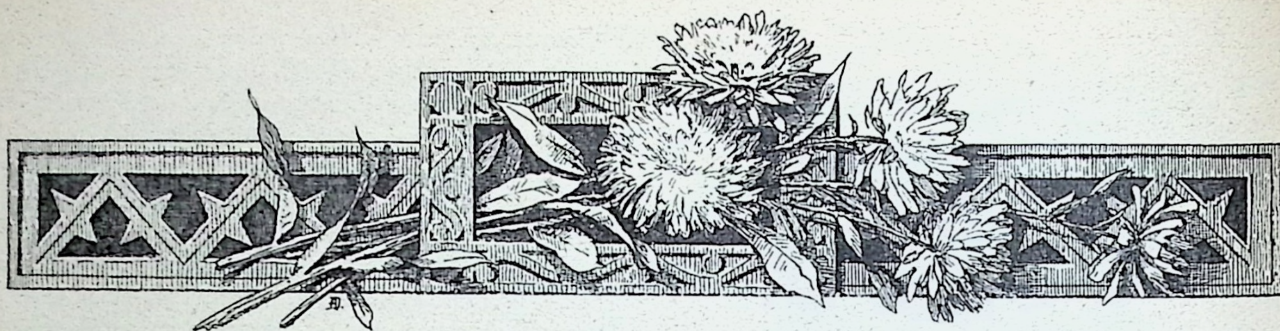
i Graven. De gamle Ægyptere beholdt ofte deres Slægtninges Mumiekister i deres Huse, efter at Mumien var bleven balsameret, og det i Aarevis. Kisterne med Mumierne stode opstillede langs Væggene i Husets største Værelser. Man levede saaledes midt mellem sine kjære Afdøde. Mumiekisterne, der bleve opstillede paa denne Maade, havde gjerne Mumieform og man kan derfor ikke undre sig over, at de vare prægtigt smykkede og forgyldte; de vare en Art forgyldte Salon Møbler. Længere hen i Tiden blev det Brug i Stedet for Mumiemasken at sætte foran Hovedet et Portræt af den Afdøde; Kassens Mumieform gik efterhaanden af Brug og erstattedes af en Art Kasser, lignende vore gamle bornholmske Uhres Kasser, og det saaledes, at Portrætet indtog Uhrskivens Plads. Af den Art Portræter er der bevaret en hel Del, som nu ere en 17—1800 Aar gamle, men som trods denne meget respektable Alder, ere fortrinligt bevarede, uagtet de ikke ere malede med Oliefarver, som vare ubekjendte i Oldtiden. De ere malede med Voxfarver, som ere indbrændte paa Træ ved at holdes nær til opvarmede Gjenstande (enkaustisk Maleri).

I Antiksamlingen i Prinsens Palæ er der et Par Portræter af denne Art og fem paa Ny Carlsbergs Glyptothek. For et Par Aar siden var den største Samling af denne Art, som tilhører Th. Graf i Wien, udstillet her i Byen.

Da Træ altid var en efterspurgt og kostbar Vare i Ægypten, dannedes de ydre Mumiekasser af og til af Risfletning eller desl. Vi have afbildet en saadan Mumiekasse med Mumien i (ogsaa fra Ghizeh-Museet); denne Mumie seer næsten ud, som sad den i en Art Porte-Chaise.

Naar et ægyptisk Hus skiftede Eier, enten ved at den gamle Eier gik fallit eller Familien uddøde o. desl. er det klart, at den nye Eier ikke bekymrede sig videre om sin Forgængers Families Mumier, men hurtigst muligt kjørte dem ud af Huset og lod dem begrave med saa lille Bekostning som muligt. Noget saadant syntes ikke at have været saa sjeldent Tilfældet i Ægypten, da man oftere har fundet endog meget rigt udstyrede Mumier og Mumiekister eller Levninger af saadanne yderst skjødesløst henslængte i Nærheden af Ruiner af gamle Huse. Men man har ogsaa Exempler paa, at Mumier af denne Art ere fundne i Gravkamre, hvor de have været bisatte paa regelmæssig Maade.

Folkevise

Min Fader bygged et Fangebur,
— Mig længes —
Give Gud brast baade Taarn og Mur!
— Der alle Lænkerne sprænges. —

Hist udenfor paa det grønne Næs
Tre Gangere lege paa gyldent Græs.

Den ene er sort, den anden er graa,
Den tredie bar snehvide Vinger paa.

Den løfter mig op over Murens Rand
Af Fængsel ud til min Fæstemand.

Vid ud, hvor Sol skinner blank og bred,
— Mig længes —
Til Fribed ud og til Kjærlighed.
— Der alle Lænkerne sprænges. —

Fransk Motiv fra det trettende Aarhundrede.

Ved Thor Lange.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(9. Fortsættelse.)

„ALTSAA er Alt i den bedste Orden — det glæder mig, det glæder mig, gamle Ven", hviskede Vicomten muntert og gned sig i Hænderne, og saa fortalte han med forbausende Tungefærdighed de sidste Dages Hændelser og hørte endelig paa Marquiens Anvisninger.

Jeg behøver vel ikke at sige, at denne brave Mand havde arrangeret Alt til Skurkestregen i Strassburg.

„I begiver Jer tilvogns hen til Rue des Hallebardes" — sagde han dæmpet, men med Eftertryk paa hvert Ord — „Rue des Hallebardes Nr. 149, det er et gammelt Hus med Søiler. I gaaer op ad Trappen og finder paa første Sal en stor Porcellainsplade med Paaskrift: ‚Roubard, keiserlig Notar'. Desuden er der en Haand; den peger ned ad en lang, ærværdigt udseende Gang, saa kommer der en høi Fløidør, paa den staaer ‚*Etude*'. Der gaaer I ind. Der træffer I Notaren og en Skriver — den gamle Herre i Værelset ved Siden af, det er mig. — Souchardon kommer expres fra Paris for at spille Advokatens Rolle. Souchardon skal have femtusinde Francs.

Hvad jeg skal have — det veed Du. Og en Ting endnu: naar I gaaer ned ad Trappen, sørg saa for, at den unge Herre ikke seer sig om. Det kunde være, at Porcellainspladen var borte — vi kan ikke lade den blive siddende længe der, uden at vove for meget. — Bliv lidt tilbage — det kan neppe være paafaldende, og modtag

strax Vexlerne af mig. Pengene til Souchardon og mig maa Du have parat. — Og nu — *en avant!* — Jeg gaaer, og venter Jer Kl. 2 paa det aftalte Sted.“

De to Hædersmænd trykkede hjerteligt hinandens Hænder, saa skiltes de.

Et Øieblik efter bankede Vicomten paa Walthers Dør.

„Jeg kommer for at ryge min Pibe hos Dem, kjære Søn“, sagde han gemytligt. „Men De er alene, hvor er Isidore?“

Isidore var endnu hos Jules. Da der blev banket paa hendes Dør, smuttede hun saa behændigt og lydløst som en Slange ind i sit Værelse og raabte: „Strax, strax, Papa!“

I det næste Øieblik var hun saa inde hos de to Herrer.

„Hvor Du er smuk, Isidore!“ udbrød Walther fuld af Henrykkelse, „hvor Du straaler, min søde Pige!“ og han kyssede hende, hende, som endnu var helt blussende af en Andens Kys.

Ogsaa Vicomten gjorde hende Complimenter for hendes smukke og lykkelige Udseende; saa gik man ned til Frokosten.

Paa Slaget to holdt Vognen udenfor Rue des Hallebardes Nr. 149. Man gik op ad Trappen, og vist tilrette af den store Plade, kom man ind i Monsieur Roubards Etude.

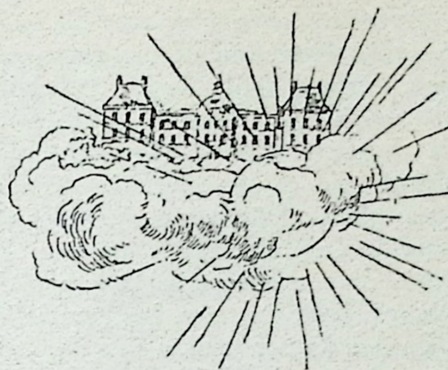

En ældre Herre af et meget værdigt, næsten strengt Ydre kom de Indtrædende imøde. — Vicomten hilste hjerteligt paa denne og præsenterede sin Datter og Hr. Charles Walther for Hr. Roubard.

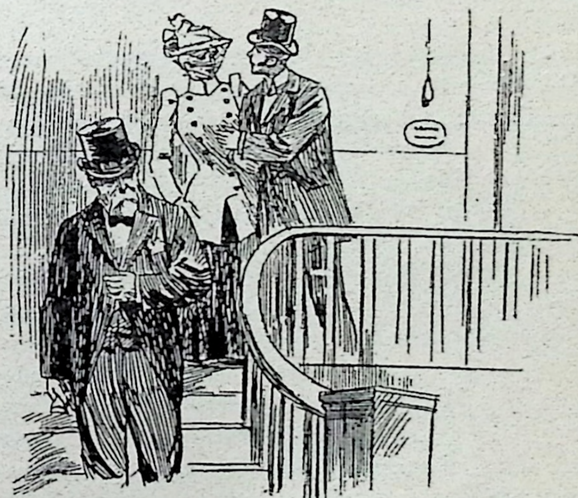
„De har, som jeg veed, modtaget min Skrivelse og mine Documenter“, begyndte Vicomten og tog sin Næseklemmer paa, „jeg tør derfor antage, at Alt er forberedt til den forestaaende Handling.“

„Det er det virkelig, Hr. Vicomte, jeg haaber, at Formaliteterne ikke skal opholde Dem længere end nødvendigt; alle Papirer, Documenter og Vidnerne ere tilstede. Naar De befaler, saa begynder jeg. Maa jeg bede Dem tage Plads.“

Man satte sig — saa indtraadte en høitidelig Pause, hvorefter Notaren begyndte med dæmpet, monoton Stemme: „Jeg François Hector, Vicomte de Barre-Clairmont, Seigneur de Brisson etc., overdrager herved til min eneste Datter Isidore Antoinette mit Gods Belle-Fontaine o. s. v., o. s. v. — med alle deraf flydende Rettigheder og Revenuer, prøvede og konstaterede ifølge hoslagte Documenter o. s. v.“ — saaledes blev det ved en god Stund, saa at det summede for Walthers Øren og han næsten troede at drømme. Han holdt Isidores Haand i sin — Begge sade saa stille, som om det Hele ikke kom dem ved.

Efter dette Gavebrev oplæstes Kontrakten paa samme Maade, Vexlerne bleve skrevne, Vidnerne affærdigede og Vexler og Documenter høitideligt vedlagte Akterne. Advokaten gratulerede Faderen og Brudeparret, overgav Walther og Isidore Kvitteringerne for de deponerede Papirer og trak sig et Øieblik med Obersten tilbage i det tilstødende Værelse, hvor Gebyhrerne bleve udbetalte. Saa omfavnede Faderen rørt sine to Børn, og man gik.

Obersten var i det bedste Humeur, medens Isidore og Walther syntes alvorligere stemte i deres Overmaal af Lykke. Da de kom til Hotellet, modtog Vicomten et Brev, som endnu forøgede hans Munterhed.

„Børn, Marquis de Montagne kommer med Sex-Toget fra Paris; der, Du kan selv læse det, Isidore. — Charmant, charmant!“ udbrød han, „vi modtager naturligvis vor gamle Ven og spise til Middag sammen.“ (Obersten havde for et Øieblik siden udbetalt titusinde Francs i ti smukke Banknoter til denne Pariser-Reisende.) Hans Glæde var saa hjertelig, at den syntes at smitte de Andre.

Den øsende Regn forhindrede dem i at tage Byen i Øiesyn. Man blev derfor paa Hotellet.

Kl. sex kom den Ventede virkelig og blev modtaget paa det Hjerteligste — saa satte man sig hen til den gemytlige Diner, ved hvilken der ikke blev sparet paa Champagne.

Først meget sent gik man hver til Sit.

De to gamle Herrer raadsloge endnu til over Midnat om den bedste Maade til saa hurtigt som muligt at omsætte Vexlerne i Sølv og derefter gjøre sig usynlige. Tilsidst bleve de enige om, at Frankfurt som et stort Jernbane-Knudepunkt og Pengemarked maatte egne sig bedst dertil.

Walther kastede sig uroligt om paa sit Leie, den megen Champagne, maaske ogsaa Tanken om, at være Isidore saa nær, lod ham ikke sove. — Paa de fem Vexler tænkte han ikke, de vare jo deponerede hos den keiserlige Notar. — Det var jo slet ikke hans Hensigt at skilles fra Isidore — følgelig kunde de hvile ganske trygt der til hans Død.

Til Gjengjeld ventede der ham om nogle faa Uger femhundredetusinde Francs og en nydelig, tilbedt Hustru!

Det var dette, der oprørte hans Sind og forstyrrede hans Slummer.

❦

Da Himlen ogsaa den næste Dag var overtrukken og truede med Regn, blev man ved Kaffen enige om, at man et Par Dage vilde tage over Mannheim og Frankfurt til Wiesbaden og Homburg, for at adsprede sig, som Obersten sagde. Ingen havde Noget at indvende mod denne Plan, og saaledes tog man virkelig afsted ved Middagstid og var efter en behagelig Tour endnu samme Aften i Frankfurt, hvor man tog ind i Hotel du Nord i Gallusstrasse.

Med samme Tog kom ogsaa en ung Mand til Frankfurt og tog ind i det mere beskedne Brüsseler Hof ligeoverfor Hotel du Nord.

De to gamle Herrer beboede i Forening et Værelse med Kabinet. Walthers Værelse laa i samme Etage, ligeoverfor Isidores. Naar Isidore saae ud ad Vinduet, saae hun over til Jules Leroy.

Den følgende Dag begyndte saa — ved Siden af de Fornøielser, som man maatte opsøge for ikke at falde ud af Rollen overfor Walther — enhver at gaa sin egen Vei for at opnaae sine Hensigter. Walther benyttede den næste Morgen til at skrive et langt Brev til sine Søstre Pinchen og Minchen, hvori han underrettede dem om sin Lykke — han omtalte ikke Vexlerne med et Ord, da han ansaae det for unødvendigt.

De to Hædersmænd sade endnu, indhyllede i deres Slobrokke, ved Kaffen, da Isidores slanke Skikkelse blev synlig gjennem den Røg, som deres Piber hvirvlede op. Hun aflagde uden Omstændigheder et Morgenbesøg hos sin Fader.

Den snedige unge Pige gjættede, hvilke Tanker hendes Pseudofader og hans Medhjælper omgikkes. Da man talte om Frankfurt, anede hun strax, at man havde isinde at omsætte Vexlerne her. Isidore vidste bestemt, at Vexlerne allerede vare i Vicomtens Hænder. Hun havde sin Hr. Fader stærkt mistænkt for, at han nu havde en Skurkestreg isinde imod hende selv. Hun tøvede derfor ikke med at minde ham om Opfyldelsen af hans Betingelser, for at komme paa det Rene med Sagen. Men desuden havde hun i den ene Nat, hun havde tilbragt i Strassburg, aftalt langt mere vidtgaaende Planer med Jules Leroy, og hun havde dengang forestillet ham, hvor ubetinget nødvendigt det var, at han forblev i hendes Nærhed, men at hans Nærværelse hverken maatte anes af Obersten eller hans Ven. Han havde givet hende Løfte om, omhyggeligt at undgaa dem; derimod havde de indbyrdes truffet Aftale om et helt Telegrafsystem fra Vindue til Vindue og haabede at faae Leilighed til af og til at se hinanden. Forsigtigheden forbød dem at bo i *samme* Hotel.

Saaledes stode Sagerne, da Isidore aflagde sit Besøg.

Efterat Marquien havde kastet *et* Blik paa sit Kostume, som hverken var helt eller propert, trak han sig tilbage til sit Kammer og lod sin Ven være alene med Datteren — overladende til Obersten at sætte hans skyndsomme Flugt paa Finfølelsens Regning.

Et bistert Smil gled ved denne Overraskelse over Oberstens Ansigt; han draperede sig i sin Silkeslobrok, for at skjule Manglerne ved sin Underbeklædning.

Men den gamle Hykler havde sine Miner saaledes i sin Magt, at han, efterat have sat sin Pibe hen i en Krog, allerede igjen bar sin sædvanlige, af Velvillie straalende Maske, bag hvilken han saa snedigt forstod at dølge sine inderste Tanker.

„Godmorgen, min kjære Datter — hvilken behagelig Overraskelse!“ sagde han galant, „jeg be'er, sæt Dig i Sophaen; — har Du sovet godt?“

„Jeg beder Dem undskylde, hvis jeg forstyrrer“, svarede Isidore afmaalt, „men uopsættelige og paatrængende Forretninger“ — disse to Ord betonede hun særligt — „maa undskylde mig, naar jeg uleiliger Dem saa tidligt.“

Obersten gjorde en betegnende Gestus mod Døren, og idet han dæmpede sin Stemme tilstrækkeligt til, at man i det tilstødende Værelse ikke kunde forstaa ham, spurgte han bekymret: „Er der noget iveien med Dig og din Tilkommende? — Jeg haaber da ikke —“

„Aa, i den Retning er alt i den skjønneste Harmoni“, svarede Isidore let henkastet, idet hun sank ned i et Hjørne af Sophaen, jeg kom-

mer blot, for at minde Dem om Deres Løfte — De lovede i sin Tid for det Tilfælde, at jeg vilde række Haand til en vis Sag og denne maatte lykkes, at udlevere mig et vist, for mig meget vigtigt Document og udbetale mig en bestemt Sum. Jeg har løst min Opgave, Vexlerne ere i Deres Hænder — hold nu ogsaa Deres Løfte til mig."

Isidore havde talt roligt, fuldstændig forretningsmæssigt og ladet sine Øine hvile uafbrudt paa den foran hende siddende Oberst, iagttagende enhver Mine, enhver Trækning hos ham. Han legede med den lange Kvast paa sin Slobrok og lod til at betænke sig.

„Jeg skal med samme Aabenhed besvare Deres aabne Spørgsmaal", sagde han efter en lille Pause, stadig med dæmpet Stemme. „De har følgelig Ret til at forlange Opfyldelsen af mit givne Løfte, og jeg er naturligvis strax villig til at imødekomme Dem, forsaavidt jeg er istand til det *her*. Vexlerne ere i mine Hænder. Jeg har isinde at omsætte dem i rede Penge her, ganske vist med noget Tab, det er hovedsageligt derfor, at vi reiste hertil. — De seer, jeg er ganske oprigtig overfor Dem. — Jeg agter endnu idag at gjøre de fornødne Skridt, for at opnaae dette, og haaber at det maa lykkes mig i Løbet af nogle faa Dage. Men indtil da maa De have Taalmodighed og Tillid. — Jeg kunde nu strax give Dem to Vexler til et Beløb af hundredetusinde Francs, men oprigtig talt, jeg er bange for, at De skulde forsøge paa at forsølve dem, og lidet erfaren i saadanne delikate Sager kunde De derved i sidste Øieblik vække Mistanke, en Opdagelse var mulig og Byttet vilde glide ud af vore Hænder. — Hvad det omtalte Papir angaaer, saa har jeg det ikke her. Det ligger i Baden, i min Kassette, kjære Barn. Hvis jeg havde taget det med, vilde jeg naturligvis strax udlevere Dem det, saa meget mere som jeg jo nu ikke længer kan have Interesse af dette Bevis paa Deres Faders Brøde. Med de Penge, som om nogle faa Dage staa til min Raadighed, kan jeg opgive dette møisommelige og farlige Zigeunerliv og leve efter min Stand og Tilbøielighed hvorsomhelst i Verden. Jeg antog oprindelig, at vi vilde reise hertil over Baden. Jeg beklager oprigtig, at De endnu maa slaa Dem tiltaals saa længe, mit Barn, — jeg gjør det nødigt; jeg veed, at De længes efter Frihed, i Deres Indre er De vred paa mig, skjøndt med Urette, og længes efter at komme bort fra mig. Jeg vil ikke gaa irette med Dem, — det vil gjøre mig ondt, meget ondt herefter at maatte savne Dem" — her vibrerede hans Stemme — „men jeg har givet mit Løfte og vil holde det — men indtil da — Isidore — maa De slaa Dem tiltaals."

Isidore vidste nu Alt, hvad hun vilde vide. Obersten havde en Ræv bag Øret, han spillede Komedie, altsaa vilde han narre hende. Hans Angivelse af at have ladet Kassetten blive i Baden, var urigtig. — Hun vidste det bestemt, han skilte sig aldrig ved den, og desuden havde hun jo endnu den foregaaende Aften seet den gjennem Nøglehullet, da hun efter den overdaadige Diner stod lyttende ved den Gamles Dør. Det stod fuldstændig klart for hende, at hendes Pseudofader vilde bemægtige sig hele Summen og en skjøn Dag i al Stilhed fordufte med den. Det omtalte Papir vilde jo saa virksomt forhindre Isidore i at slaa Allarm. Saa kunde hun klare sig med Walther, efter bedste Evne, og saa kunde der blive af *hende*, hvad der vilde, hvad brød han sig om det.

Isidore følte kun altfor godt, at hele hendes Fremtid i dette Øieblik afhang af hendes List og Selvbeherskelse, men med aaben Magt var her kun Lidet eller Intet at udrette. Hun satte derfor et meget bedrøvet Ansigt op, hun saae tankefuld, ligesom opfyldt af vaklende Følelser, en Stund hen for sig og kastede kun af og til mistroiske Blikke paa Obersten, som om hun vilde udforske hans lønligste Tanker.

„De har altsaa virkelig ikke det omtalte Papir her?" spurgte hun nedslaaet.

„Det giver jeg Dem mit Æresord paa", svarede han med ædel Dristighed.

„Og naar vil Forretningerne her være afsluttede — naar tager vi tilbage til Baden!"

„Senest om otte Dage."

Isidore syntes igjen at betænke sig. Hun sukkede dybt.

„Godt", sagde hun derpaa — „jeg vil tro Dem; det vilde ogsaa være altfor afskyeligt af Dem, hvis De igjen vilde gaa Krogveie — altsaa om otte Dage. — Men een Ting maa jeg bede om: Komedien med denne Hamburger Seladon bliver mig med hver Time mere utaalelig — min Taalmodighed overfor ham er næsten udtømt, Klogskab og skyldigt Hensyn til mig fordrer, at De og Marquien lader mig være saa lidt som muligt alene med dette Menneske. — Desuden, denne Monsieur Charles bestormer mig med Bønner om, at jeg skal formaa Dem til, at vi saa snart som muligt reise til Hamburg, for at han kan præsentere os for sin Familie — De maa finde paa Noget til at opholde ham med."

Obersten smilede lidt satirisk.

„De begynder at føle Dem generet ved at være forlovet? — Naa, vær De bare rolig, mit Barn, vi skal gjøre Alt, hvad der staaer til os, for at komme Dem til Hjælp — sørg *De* kun for, at Kjærestens Hjerte ikke afkjøles.“

Isidore reiste sig.

„Jeg har altsaa Deres Ord paa, at De spiller ærligt Spil?“ spurgte hun endnu engang med Eftertryk, idet hun saae den Gamle fast, næsten truende ind i Øinene.

„Mit Æresord, Isidore.“

„Saa god Morgen og endnu engang, undskyld, at jeg har forstyrret Dem.“

Den Gamle gav hende Haanden, — hun trykkede den fast og gik.

„Den Storm har vi lykkelig redet af“, mumlede Vicomten fornøiet, da Døren havde lukket sig efter hende. „Hun er en klog lille Hex, men *par dieu*, vi er dog fiffigere end hun.“

Han tændte sin Pibe og kaldte paa Marquien.

Denne var meget nysgjerrig efter at erfare Grunden til dette tidlige Besøg, men Vicomten ansaae det for overflødigt at gjøre ham Meddelelser derom.

Vicomten havde i kort Tid begaaet to grove Feil: for det Første holdt han sig for klogere end Isidore og troede foreløbigt at have beroliget hende, og for det Andet betroede han sig denne Gang ikke til sin prøvede Ven, som bestemt vilde have rokket hans Sikkerhed en Smule, eftersom Marquien var en Erkeskurk og overmaade durkdreven. — Maaske for første Gang i sit Liv havde Obersten Hemmeligheder for ham, og det af den ganske simple Grund, at han havde isinde ogsaa at blive ham kvit. — Han vilde nyde sine tohundredeoghalvtresindstyvetusinde Francs ganske alene, og Marquien vilde sikkert ikke undlade, altid at tære paa hans Pung. Men hvis han blot havde givet ham en Anelse om, at det var hans Mening at narre Isidore, saa var denne med Lethed kommet til den Slutning, at Obersten ogsaa vilde ryste ham af sig. Men nu trængte han i de nærmeste Dage til sin gamle Forretningsven for at faae Vexlerne omsatte — han foretrak derfor at binde ham Noget paa Ærmet, istedetfor at sige ham den virkelige Grund til Isidores Besøg.

Denne havde neppe lukket Døren, før hele hendes Ansigt paa engang forandrede sig. Hendes Øine funklede af Had og Skadefryd.

„Elendige Skurk!“ hviskede hun, „det skal være sidste Gang, Du bedrager mig! — Han er falsk som Helvede — men Gudskelov, at jeg har gjennemskuet ham! Det skal Du komme til at bøde for — aa, kunde jeg blot have knust ham med mine Hænder! — Men Hævnen er sød, Hr. Papa!“

Hun var saa ophidset, at hun i lang Tid gik urolig op og ned i sit Værelse — med stirrende Blik, sammentrukne Øienbryn, den ene Haand om Hagen, den anden hængende knyttet ned, gik hun op og ned i sin lange, folderige Kjole, feiende det lange Slæb efter sig, smuk som en Hævnens Gudinde.

Hun rasede og grundede — grundede paa Hævn. Hun glædede sig formelig over, at hun nu havde en Grund mere til at hade den Gamle og kunde handle hensynsløst uden Samvittighedsnag. Hendes Bryst var saa fuldt, at det truede med at sprænges. Pludselig afbrød hun sin rastløse Gang. Med en rask Bevægelse af Foden kastede hun utaalmodig Slæbet tilside, stillede sig hen i Vinduet og saae over til Brüsseler Hof. I et af Vinduerne stod en Herrehat — Jules var altsaa hjemme.

Hun skyndte sig hen til Bordet, greb Vandkaraffen og satte den hen i Vinduet. Saa kastede hun Tøflerne, saa de fløi henad Gulvet, tog sine Støvler paa, rev Morgenkjolen af med et Ryk og iførte sig en mørk Silkekjole, tog Hat og Overstykke, greb Penge, Handsker og Paraply og smuttede lydløst ud ad Døren, nedad Korridoren og Trapperne, og gik et Øieblik efter ned ad Gallustrasse, henimod Zeil. Kun da hun gik forbi Portierens Rum, sagtnede hun et Øieblik sine Skridt.

Aldrig saasnart havde Isidore naaet Zeil, før hun gik ind i en Gadedør og vendte Vrangen ud paa sit Overstykke. Dette var fornylig hvidt med lila, nu var det lila med smaa hvide Palmer. I en Modeforretning kjøbte hun et tæt, mørkeblaat Slør, lod det befæste om Hatten og Haaret og skyndte sig tilbage ad samme Vei, som hun nylig var kommen, men valgte denne Gang det modsatte Fortov. Hun slog Paraplyen op, skjøndt det ikke regnede, og efter et eneste mønstrende Blik paa Hotel du Nord gik hun ind i det lige overfor liggende Brüsseler Hof.

„Hvor skal De hen, Madame?“ spurgte Portieren, hvem hun hastigt ilede forbi.

„Til Nummer otte“, svarede hun og slog Paraplyen ned, lidt forpustet og vendende Ansigtet mod Trappen, hvor der var mørkere.

„Jeg skal følge Dem op“, sagde Portieren og gik iforveien. I Hotellet er man gjerne lidt mistroisk overfor tilslørede Damer.

Portieren bankede paa Døren til Nummer otte.

„Monsieur, der er en Dame, som ønsker at tale med Dem.“

„*Ah, ma soeur!*“ udbrød Jules Leroy —“ „*faites donc entrer ma soeur!*“ og han strakte begge Hænder ud imod den Indtrædende.

Portieren, som nu var overflødig, bortfjernede sig og saae lidt efter Herren fra Nummer otte komme med sin Søster nedad Trappen og forlade Hotellet.

Damen havde et hvidt Tørklæde bundet om under Sløret, som om hun havde Tandpine, og det var ham paafaldende, at hun allerede i Forstuen slog Paraplyen op, uagtet det ikke regnede.

Men i et Hotel foregaaer der saa meget, at en Portier ikke let bliver forbauset.

Parret gik, mønstrende Boutikerne paa begge Sider, nedad Gaden og gik ind i et Apothek. Under Paaskud af at have Tandpine, bad Isidore i gebrokkent Tydsk om lidt Chloroform.

Man gav hende en lille Flaske fuld deraf.

Saa forlangte hun Opium. Men det blev negtet hende, da man ikke maatte udlevere Opium uden Recept.

Isidore spurgte nu efter en dygtig Tandlæge. Provisoren gav hende Veiviseren, og den lidende Dames foregivne Mand skrev nogle Adresser op.

En halv Time efter vendte Parret, forsynet med en Recept, tilbage til det samme Apothek og fik nu udleveret en lille Portion Opium. Med samme Recept gik de fra det ene Apothek til det andet, saa at de efter en længere Spaseretour vare i Besiddelse af et tilstrækkeligt Kvantum af den brune Saft — det var nok til at befordre flere Mennesker over i den anden Verden.

Henad Klokken halv tolv — Isidore havde underveis gjort nogle andre Indkjøb — vendte den unge Dame i Overstykket, hvidt med lila og uden blaat Slør, alene tilbage til Hotellet og fik at vide af Portieren, at Hr. Marquien nu var gaaet ud, men at de andre Herrer vare paa Nummer sytten. Derhen begav Isidore sig og spurgte ti Minuter efter med det uskyldigste Smil Walther, hvad han syntes om de kjøbte Handsker og om den lille Kniplingskrave ikke var allerkjæreste.

Om Eftermiddagen kjørte man til Homburg og morede sig kongeligt, men ved Nattetid var man igjen i Frankfurt am Main.

Da Obersten og Marquien næste Dag gik ud i Forretninger, fulgte en ung Mand med brunt Fuldskjæg efter dem i nogen Afstand. Den unge Mand mindede i Holdning og Bevægelse om Monsieur Leron. Den unge Mand saae de to Hædersmænd gaa ind i et Hus ved Zeil, i Nærheden af Hovedvagten, og blev staaende og betragtede Billederne i en Boutik, indtil de to Herrer kom ud igjen, ledsagede af en tredie med et noget orientalsk Præg. Alle Tre begave sig derfra hen til Telegrafstationen, Manden med Skjæget fulgte dem ogsaa derhen. I de paafølgende to Dage havde de to gamle Herrer mange Forretninger i Huset ved Zeil og tillige i et andet, mindre fornemt Hus i Allerheiligenstrasse.

Det undgik ikke Manden med Skjæget, at Mændene i Begyndelsen satte temmelig bekymrede Miner op og talte ivrigt og alvorligt; men den syvogtyvende om Eftermiddagen saae han dem komme ud fra Huset ved Zeil med straalende, fornøiede Ansigter. De vinkede ad en Droske og kjørte directe til Hotel du Nord. I en anden Droske kjørte Jules Leroy til Brüsseler Hof, og da han var kommen dertil, satte han sin Hat hen i Vindueskarmen.

Lidt efter kom Isidore tilsyne ved et Vindue i Hotel du Nord.

Jules trykkede, ligesom tilfældigt, begge sine Hænder med de udspilede ti Fingre mod Ruden og traadte saa tilbage fra Vinduet.

I samme Øieblik vidste Isidore, at Vicomten havde Pengene. Hun blev et Øieblik bleg og pressede begge Hænder mod Hjertet. — Saa havde hun taget sin Beslutning og traf sine Forholdsregler.

Dersom Isidore endnu havde tvivlet, vilde Oberstens straalende Ansigt, da han kom ned til Dineren, have røbet hende Alt; hvormegen Umage han end gjorde for at beherske sig — den gamle Skuespiller var idag ikke Herre over sine Øine.

Walther var ikke i det bedste Humeur under Opholdet i Frankfurt; han havde sagtens udmalet sig Forlovelsestiden i mere rosenrøde Farver. — Han havde knap havt Leilighed til at være alene med sin Forlovede, hun lod til at være bange for ham og med Villie at undgaa ham. — Hvis hun ikke engang imellem lidenskabeligt havde lænet sig til hans Bryst, ligesom følgende en indre Trang, hvis hun ikke saa overbevisende havde sagt, at hun elskede ham og undertiden blufærdigt tilføiet, at hun var bange for ham, han var saa voldsom — saa havde han ofte følt sig skuffet i sin smukke Forlovede.

Han var imidlertid kun altfor tilbøielig til at tro hende og tilskrev desuden hendes livlige franske Charakter denne hendes vexlende Adfærd — men imod sin Villie havde han ofte Anfald af Forstemthed og Sentimentalitet.

Medens Isidore, inden hun satte sig tilbords, bød Faderen sin Pande til Kys, fandt hun Leilighed til at hviske til ham: „Walther er idag i et meget daarligt Humeur, find paa Noget til at adsprede ham.“

Et Haandtryk og et Nik var Svaret.

Obersten lod et hastigt, forskende Blik streife Walthers Ansigt og fandt nu ogsaa selv, at den unge Mand trængte til Opmuntring. Han var ingenlunde bestyrtet derover, thi idet han gjorde sig Umage for at faae ham i bedre Humeur kunde han med Lethed skjule sin egen Sindsbevægelse.

Han paatog sig derfor sin elskværdigste Mine og udfoldede hele sit glimrende Conversationstalent.

Isidore hjalp til med kjærlige Ord og fyrige Blikke, medens Marquien, som sad ligeoverfor Walther, klinkede flittigt med ham. Den unge Herre maatte ikke komme altfor meget til Eftertanke.

Ved den tredie Ret vare alle Fire allerede aabenbart i det mest straalende Humeur. Kellneren bragte allerede den tredie Flaske Champagne.

Senere, ved Kaffen, foreslog Marquien, at de skulde tage hen til Palmehaven. Man begav sig derhen tilvogns og blev der indtil Mørket faldt paa.

Det var en pragtfuld Sommeraften; efter Regndagene, som havde forfrisket Alt, havde det idag igjen været klart Solskin og Fugtigheden var hurtigt forsvunden af Jorden — kun en velgjørende, kjølig Luft var bleven tilbage. Nu stod Fuldmaanen paa den stjernebesaaede Himmel. Man vendte tilfreds tilbage til Byen og drev langsomt nedad den befolkede, straalende oplyste Zeil. De to gamle Herrer gik i Forveien, Isidore og Walther fulgte kjærligt Arm i Arm bagefter.

Saaledes vendte man henad Kl. ti langsomt tilbage til Hotellet — tilsyneladende i den mest fuldkomne Harmoni.

Og alligevel, Den, der havde kunnet se ind i disse Menneskers Hjerter, vilde have fundet, at ialtfald hos tre af dem var den muntre Mine, den sorgløse Tale kun en Maske; bag de klare Pander arbeidede mørke Tanker, modnedes de lønlige Planer.

„Nu eller aldrig“, tænkte baade Obersten og Isidore, medens den brave Marquis roligt overveiede, hvordan han paa den mest passende Maade kunde lette sin mangeaarige Ven for en lille Sum.

Isidore spillede sin Rolle bedst — hun var en Kvinde og ovenikjøbet en undertrykt Kvinde.

Da den gamle Herre — den joviale Fader, gjorde det Forslag, at afslutte en munter Dag med en glad Aften, mødtes han mere end paa Halvveien med hendes egne Ønsker, men hun vogtede sig vel for at vise sin Beredvillighed altfor aabent. Hun gav kun efter for Herrernes indstændige Opfordringer. Marquien lod aldrig en Leilighed til at drikke sig fuld paa Andres Bekostning gaa fra sig, og Walthers Hjerte var idag saa rummeligt, havde takket være Isidores Ømhed i saa høi Grad Trang til at lukke Døren op paa vid Gab for Fornøielsen, at han næsten jublende slog til og lidenskabeligt omfavnede Isidore, da hun samtykkede i at forskjønne Festen med sin Nærværelse.

Efter nogen Overveielse besluttede man at indtage en bedre Souper paa Walthers Værelse, som var det største og bedst skikkede dertil, og skred strax til Udførelsen af denne Plan.

Under Paaskud af at rette lidt paa sit Toilette, gik Isidore ind paa sit Værelse, tændte hastigt et Lys og satte det hen i Vinduet.

Hun behøvede ikke at vente længe, før der histovre blev rullet et Gardin op, og i Vinduets mørke Ramme, belyst af Lygterne fra Gaden, kom Skikkelsen af en Mand tilsyne.

Forsigtigt traadte den unge Pige lidt tilbage og løftede Lyset to Gange langsomt iveiret.

Skikkelsen derovre gjorde en bekræftende Gestus; saa trak Isidore Gardinerne for og Skyggen derovre forsvandt.

Et Øieblik stod den unge Pige hensunken i dybe Tanker midt i Værelset, med Hænderne pressede mod det bankende Hjerte. Hendes Træk afspeilede tydeligt Spændingen i hendes Sjæl. Saa rettede hun Blikket mod Værelsets Loft, hendes Læber mumlede dæmpede Ord — en Bøn? — Et Raab om Hjælp fra hendes inderste Sjæl? Hvem kan vide det? —

Og nu skred hun resolut til Værket — det gjaldt jo om at vove det store Coup. — Hun traadte hen til Speilet og ordnede sit Haar. Hun stak en kjøn Ponceausløife koket i det svære Haar. Saa skiftede hun Kjole, smykkede sig med sine smukkeste Juveler og tog til allersidst en lille Flaske op af Kufferten, betragtede den en Stund og lod den saa forsigtigt glide ned i Lommen paa sin Kjole.

„Altsaa fem Draaber til hver — hverken mere eller mindre!“ mumlede hun og vendte sig for at gaa. — Derved kom hun forbi Speilet og kastede endnu et Blik i det.

„*Mon dieu* — hvor jeg seer bleg og daarlig ud!“ udbrød hun forskrækket. Hun skyndte sig hen til sit Toiletbord, tog Kvasten, gav sit Ansigt et rigeligt Lag *poudre veloutine* og gned sine Læber med Carmin.

Strax efter traadte hun straalende af Skjønhed og Brillanter ind i Walthers Værelse, hvor hun modtoges med et tredobbelt „Ah!“

Kellneren dækkede Bordet — Spisesedlen studeredes med Flid og Omhu, man bestilte de lækkreste Retter og bedste Vine. En Time efter var Stemningen allerede meget løftet.

Isidore syntes at være den mest livlige.

Marquien og hendes elskværdige Fader sade i een Latter over hendes sprudlende Vittigheder og Brandere, og deres blussende Ansigter vidnede om, at de allerede havde drukket bravt.

FRA STENHOLT VANG (TIDLIGT FORAAR)

ORIGINALTEGNING AF CARL O. J. LUND

Walther, som, foreløbig bemærket, ikke forstod Tredieparten af Samtalen og især sin Forlovedes aandrige Pointer, lo af fuld Hals og svor den ene Gang efter den anden paa, at han var den lykkeligste af alle Dødelige, da Ingen paa den hele Jord havde en halv saa sød, lille Kjæreste, som han.

At hans Ansigt havde antaget omtrent samme Farve som en kogt Hummer og at hans Stemme begyndte at blive usikker — det skyldtes væsentligt Marquien, som til Svigerfaderens største Moro drak den unge Mand dygtigt til.

„Jeg er nysgjerrig efter at se om det er sandt, at I Tydskere ere saadanne Helvedes Karle til at drikke — jeg tør *sacre mille tonnerre* binde an med Jer Allesammen!" udbrød han et Par Gange leende, og det nyttede ikke Isidore det ringeste, at hun bad om Naade for sin Forlovede.

Som Franskmændene ere vante til, kom efter Desserten Kaffen, og med denne Likøren. Cognac, Chartreuse, gul og grøn, og en Flaske Kirchwasser blev stillet midt paa Bordet.

Isidore saae hen paa Uhret over Kaminen — det var langt over Midnat. — Walther lallede kun — de to gamle Herrer vare, for at bruge et mildt Udtryk — stærkt berusede. — Festen var efterhaanden bleven til en Orgie — Skrankerne vare faldne. Marquien greb allerede efter Cognacflasken, da Isidore med glødende Kinder og funklende Øine greb ham ved Armen og holdt hans Haand tilbage.

„*Parbleu*, gamle Synder!" udbrød hun og satte behændigt Kaffe og Likører hen paa et Sidebord — „det bliver der endnu ikke Noget af. Først vil jeg udbringe en Skaal, da ingen af jer Andre gjør det. — Fyld endnu engang jeres Glas med skummende Champagne — naa, Walther, sid ikke der og sov som en tydsk Bjørn!" Hun ruskede ham op af hans Halvslummer, og idet hun med Flasken svævede fra den Ene til den Anden — skjøn som Hebe selv, skjænkede hun i de høie Bægerglas, saa de skummede over. Derpaa, idet hun løftede sit eget Glas, udbrød hun, rystende sine Lokker, i overgivent Lune: „En Skaal for det, vi elske! — *et honte à celui qui ne vide pas son verre jusqu'à la dernière goutte!*"

„Bravo — bravo!" raabte de to Gamle.

(Fortsættes.)

Erindringer fra Skanse 2

AF

Arkitekt TH. STUCKENBERG

I Krigene for Slesvig indtager uomtvistelig Kampene i Sundeved en fremragende Plads, dels paa Grund af deres store Antal, og dels som Følge af, at den sidste Kamp om Dybbølstillingen var saa godt som afgjørende for Tabet af denne Landsdel. Tab er derfor det rette Ord; thi hvad enten man overskuer Terrainet fra Høiderne ved Sønderborg eller fra Dybbølmølle, vil det snart staa Beskueren klart, at dette af Naturen saa rigt udrustede Sted ikke alene overrasker ved sin Skjønhed men synes som skabt for et Forsvar, ialtfald overfor en Fjende, der ikke er Herre paa Vandet. Det store Bakkedrag, paa hvis Top Dybbøl Mølle endnu ligger, skjuler og dækker for en stor Del Sønderborg og saaledes tillige hele det store Terrain mellem dette og nævnte By for Fjenden, medens Terrainets Flanker ere beskyttede, paa den ene Side af Vemmingbund og paa den anden af Alssund. Dersom Preussernes Skyts ikke havde været vort i høi Grad overlegent, kunde denne, for et Forsvar i enhver Henseende saa vel egnede Stilling have holdt sig meget længere. Det er ikke min Hensigt med disse eller følgende Udtalelser at rette nogen Anke mod Nogen, jeg har kun anført dette, for at de daværende Forhold derovre kunne staa klart for Læserne. Preussernes Anlæg af Batterierne paa Broagerland ved Vemmingbund var vor første og største Ulykke. Da Rækkeevnen af det nyere Skyts dengang ikke var videre kjendt, havde vi aldeles ikke tænkt paa et fjendtligt Artilleriangreb fra den Side, dog, hvis det var blevet ved, at Fjenden derfra havde demonteret nogle Kanoner i vore ligeoverfor liggende Skanser 1 og 2, kunde det endda have passeret, men at vor Frontstilling, Skanserne 3, 4, 5 og 6, ogsaa kunde flankeres af den fjendtlige Ild, var langt værre, det havde Ingen anet. At Fjenden med sine 24 Pundige tillige kunde bestryge saa at sige hele Stillingen bagved ovennævnte Værker tilligemed Alssund og Sønderborg, overtraf, om jeg saa maa sige, vel dengang enhver Forventning. At man dog kan vænne sig til meget, fik vi snart at se, da det jo først var efter en lang Beskydning og en ligefrem Beleiring i to Maaneder, at Fjenden vovede en Storm, som lykkedes. Om man ikke efter et saa langt Forsvar burde have forladt en Stilling, som kun bestod af provisoriske, halvt nedskudte Værker, i hvilke de fleste Kanoner vare ubrugelige, maa Andre dømme om, jeg vil blot fortælle lidt om, hvad jeg saae og hørte i Stillingen, især i Skanse 2, medens jeg som

Conducteur i Ingenieurkorpset omtrent hele Marts Maaned gjorde Tjeneste ved Skansens Istandsættelse, hvilket mest foregik om Natten. Skanse 2 var et lukket Værk. Volden var til alle Sider omgiven af en bred, tør Grav, og paa Gravskraaningen var anbragt Pallisader helt rundt. I den østlige Side, ind imod Stillingen, var Indgangen til Værket over en Træbro gjennem en Barriereport. Strax indenfor Indgangen tilvenstre, altsaa i den Del af Skansen, der vendte ud imod Vemminglund og Broagerland (den sydlige), var anbragt to riflede firepundige Kanoner, og umiddelbart ved dette Kanonplacement var anlagt et Krudtmagasin. Den mod Vest og Nord vendende Del var forsynet med ældre Skyts, som ikke kunde række ret langt, og som derfor kun var anvendeligt, naar Fjenden arbeidede sig nærmere ind, eller hvis han vilde storme. I denne Del af Værket var det andet Krudtmagasin anbragt. Fritbeliggende i Skansen, men dog lidt mere henimod den først omtalte sydlige Del, laa Blokhuset, som skulde tjene til Værn for Forsvarerne. Ude i Stillingen ved den saakaldte Aabenraavei modtog jeg regelmæssigt hver Aften circa 200 Mand (Militairarbeidere), som skulde staa mig bi i den før omtalte natlige Gjerning. Med disse og en Sapeur gik Marchen hver Aften Kl. 7 over Markerne til Skansen. Ved Ankomsten var Alt stille, da der fra vor Side sjeldent blev skudt efter Mørkets Frembrud, hvorimod Fjenden som Regel, formodentlig for at holde os vaagne, omtrent hver halve Time sendte os en af sine større Granater. I Begyndelsen af Marts var Alt dog forholdsvis roligt, og man fik næsten Indtryk af, at gamle General Wrangel betænkte sig paa, hvad han vilde gjøre. Det varede dog ikke længe, før Ilden fra Broagerland blev aabnet, og det blev nødvendigt hver Aften strax at stille en Mand op som Post for at holde Øie med Projectilerne, der som oftest faldt i Skansen eller dennes Nærhed, men ogsaa undertiden vare tiltænkte Skanserne 3—4 og 5, og saaledes forsvandt hvislende gjennem Luften henover os. Senere forøgedes Posterne til to, da Fjenden ogsaa var kommen i Besiddelse af Høiderne ved Avnbjerg, hvad der bragte lidt mere Afvexling i Situationen, eftersom Skydningen snart var fra Broager, snart fra Avnbjerg, hvorved Posterne undertiden kom til at raabe „Dæk!“ i Munden paa hinanden. Med Skydningens Tiltagen om Dagen voxede Arbeidet om Natten, da næsten hele Jordlaget, som dækkede Krudtmagasinernes Krone og Brystværnskronen, meget ofte var bortskudt. Skydeskaarene vare som oftest meget medtagne, da Fjenden rettede sin Ild efter disse, for muligt at træffe Skytset og demontere dette. Der maatte derfor regelmæssigt hver Aften anbringes nye Skansekurve og Sandsække, navnlig paa den sydlige Side, som vendte mod Broager. Skansens Helt, Lieutenant Anker, var gjerne ved at gaa til Ro, naar jeg om Aftenen henad Kl. 8 kom derud. Efter en kort Samtale, hvori han søgte at gjøre Rede for, hvor Istandsættelserne vare mest nødvendige, saae jeg ham forsvinde gjennem en lille Jerndør, der førte ind til Krudtmagasinets Forstue, hvor han saa hvilede sig ud efter Dagens Besværligheder. Han forlod mig aldrig uden at have sagt noget opmuntrende, og han var næsten altid livlig og spøgefuld endnu i den sene Aftenstund. Saa lod han sig sjeldent se mere, før om Morgenen Kl. 4, for at spørge, om jeg snart var færdig med Alt, saa at Skydningen igjen kunde begynde, det var det, han tænkte mest paa.

Naar der var Tid til det, fortalte han mig altid lidt om, hvad der var foregaaet Dagen forud, og da jeg paa Grund af Mørket ikke kunde se ret langt bort, fik hans Fortælling stor Interesse for mig, da jeg derved tillige blev istand til at bedømme, baade Forholdene i Skansen og Fjendens Standpunkt og Fremtrængen i Terrainet. Jeg var derfor, naar jeg kom derud, altid glad ved at træffe ham, thi vor Samtale lettede mig Overblikket over den hele Situation.

Snart fortalte han om en Kanon, som var bleven aldeles ødelagt, og som han havde maattet grave ned i Skansen for at blive af med den, snart, at den fjendtlige Ild havde gjort Blokhuset ubrugeligt, og at Opholdet derinde var farligere end udenfor, men Hovedindholdet af hans Fortælling dreiede sig dog mest om, hvormange Skud han havde gjort, og om at Forsvaret blev vanskeligere Dag for Dag. Naar Artillerifægtningen begyndte med Batterierne paa Broagerland, var Virkningen af det fjendtlige Skyts ofte saa stærk, at selv Artilleristerne undertiden havde ondt ved at klare sig, hvorfor det efter Ankers Forlangende blev befalet, at Infanteribesætningen hverken maatte opholde sig i Blokhuset eller i Skansen, men kun ude i Løbegravene mellem Skanserne. En Aften, da jeg ikke havde seet Lieutenant Anker og var stærkt beskjæftiget med at faae Arbeiderne i Gang i den nordlige Del af Skansen ved Krudtmagasinet, hvor næsten al Jorden var bortskudt, blev der raabt „Broager dæk!“ Da der ikke fandtes anden Dækning i Nærheden end Blokhuset, løb jeg hastig derhen og fik, da jeg var tæt derved, et saa voldsomt Slag i Ansigtet, at jeg tumlede om med det Samme. Slaget var saa heftigt og smertefuldt, at jeg i det første Øieblik troede mig ramt af en Granatstump. Efter at have ligget bevidstløs i nogen Tid, kom jeg til mig selv, og det viste sig da, at det ikke var en Granatstump, men Pumpestangen af en Sprøite, der var stillet op imod Blokhusets Ydervæg, jeg havde faaet lige i Ansigtet. Følgen deraf indskrænkede sig heldigvis til,

at den venstre Del af Ansigtet var stærk ophovnet og prangede i Gult og Blaat. Jeg var snart saa rask, at jeg kunde efterse Arbeidet og forblive paa min Post til om Morgenen. Da jeg traf Lieutenant Anker og fortalte ham om mit Uheld, fik jeg at vide, at han havde maattet rekvirere en Sprøite, da der i de sidste Dage flere Gange var udbrudt Ild i Blokhuset. Efter at have fortalt dette, fortsatte han: „Igaar skød Fjenden igjen Blokhuset i Brand. Den Sapeur, der om Dagen var tilstede i Skansen, gik, skjøndt Blokhuset stadig blev beskudt, afklædt ind med Sprøiteslangen og slukkede, medens han laa paa Ryggen, det stærkt brændende Bjælkeloft, uden at ændse hverken Træsplinterne eller Granatstumperne. Denne Daad skaffede ham hæderlig Omtale i Rapporten, men ellers Intet, da han var slem til at tage sig en altfor stor Snaps. Nogle enkelte Gange besøgte jeg ogsaa Stillingen om Dagen, da det ofte, især om Formiddagen, var umuligt at sove for Skydningen i Stillingen, og jeg fik derved Leilighed til at se Lieutenant Anker og hans Mandskab i travl Virksomhed med de to smaa, riflede firepundige Kanoner, som vare de eneste, hvormed de kunde række Fjenden paa Broagerland, og som undertiden skiftevis, en stor Del af Formiddagen, besvarede den langt overlegne fjendtlige Ild.

Blandt de natlige Begivenheder, som jeg endnu ganske tydeligt erindrer, staaer H. M. Kongens uventede Besøg i forreste Række.

Prof. Otto Bache har fremstillet det i sit bekjendte Maleri, hvor den før beskrevne sydlige Del af Skansen, med de to riflede firepundige Kanoner, og Ankers Sovested, Krudtmagasinet, ere korrekt angivne tilvenstre, medens en Del af Blokhuset findes tilhøire paa Maleriet. Kongen ankom, efterat have besøgt flere af de andre Skanser, meget silde til Skansen 2, og skjøndt han havde tilbagelagt hele Veien gjennem Stillingen tilfods, syntes han hverken træt eller anstrengt. Hs. Majestæt opholdt sig omtrent et Kvarter i Skansen og underholdt sig i den Tid med flere Menige og med Infanteribesætningens Chef, Premierlieutenant Drastrup* af 3die Regiment, og lod sig af denne Alt forevise, hvorefter han med Stab gik videre, sagtens til Skanse 1, for over denne at vende tilbage til Sønderborg.

Hvis jeg, foruden Skansens Kommandør, Lieutenant Anker, skulde fremhæve nogle af de Mænd, jeg under mit lange Ophold derude havde Leilighed til at beundre, vilde Antallet selvfølgelig ikke blive saa ganske ringe; thi der var mange at dem, jeg kom i Berøring med, som til enhver Tid, ikke alene opfyldte deres Pligt, men ogsaa udviste stor Ro og Koldblodighed. Blandt disse Tappre maa jeg da, foruden Lieutenant Castenschiold, som undertiden afløste Skansekommandøren, fremhæve min Chef, Ingenieurlieutenant Otto Larssen*, som var den ledende Aand i Skanserne 1—2 og 3. Efterat disse vare halvt nedskudte om Dagen, arbeidede han bestandig saaledes om Natten, at han om Morgenen kunde aflevere Alt i nogenlunde kampdygtig Stand, lige til den Dag, da Stillingen faldt i Fjendens Hænder. Han var utrættelig og var ofte baade Dag og Nat ved sin farefulde Gjerning, for bestandig at afhjælpe opstaaede Mangler. Til mig kom han i Reglen først henad Natten, efter selv at have sat Arbeiderne i Gang i Skanserne 1 og 3, og vor første Gjerning var da i Forening at bestige Brystværnskronen for at foretage et Eftersyn hele Skansen rundt. Naar der da undertiden i det Samme blev skudt, blev han altid staaende stille, saae paa mig og spurgte smilende, om vi skulde dække os, men vi gjorde da gjerne Begge, som efter Aftale, en Vending for at se i hvilken Retning Granaten tilbagelagde sin Bane, da vi af Erfaring vidste, at det omtrent var umuligt at komme hastig nok bort for at søge Dækning. Modig, pligtopfyldende, utrættelig og imødekommende staaer han forrest i Rækken af dem, jeg mindes fra Skansens Forsvar.

Af Skanse 2, hvorfra den lange og heltemodige Kamp førtes i over 2 Maaneder indtil den 18. April for 32 Aar siden, er der intet mere tilbage, men Stedet vil dog endnu let kunde findes. Paa Høidedraget længst mod Syd henligger nemlig tæt ved Gaardmand Poulsens Eiendom endnu Resterne af Skansens Krudtmagasin, to kolossale Betonblokke. Desuden findes der ogsaa en smukt indhegnet og velvedligeholdt Grav, hvori den preussiske Pioner Klinke hviler. Han var den Første, som besteg den berømte Skanses Brystværn.

---

* Premierlieutenant Drastrup faldt i Kampen om Kjær By, da Preusserne bemægtigede sig Als.

* Premierlieutenant Otto Larssen døde, efter at være udnævnt til Kaptain, nogle Aar efter Krigen i Kjøbenhavn.

VILHELM BECK
EFTER FOTOGRAFI

Med Vilhelm Beck's Portræt

DER sidder i Ørsløv den første Mai
En gjæv Veteran, som ved Kirkevei
Firti Aar paa Vagtpost har staaet.
Hans vældige Røst som en Doms-Basun
For Slægter i Helligdommes Paulun
Til Lyd under Hvælvet har slaaet.

Vi kunde unde ham Veien lidt let!
Hans Livs-Kronometer et Klokkeslet
Nær syv Gange ti snart os melder.
Det har været og er en Arbeidsdag,
Men tro blot ikke, at han stryger Flag,
Fordi det mod Aftenstund helder,

Ved første Øiekast ligner han mer
En ældre Kavalleriofficer
Ved Husarer eller Dragoner.
Med Fipskjæg — veirbidt — Stemmen lidt ru.
Hør ham en Gang; og jeg troer, at du
Med Præsten dig næsten forsoner.

Man faaer den Fornemmelse lige strax,
Den Velærværdighed er af en Slags,
Hvoraf der vist ikke er mange.
Han kan være grov og gi'e en Dravat,
Men han er paa sit Felt en Potentat,
Som Sjæle for Livet kan fange.

I Ordene er en troværdig Klang,
En Overbevisning Gang efter Gang,
Som holder de lyttende Skarer.
De kommer fra Værksted, Krambod og Plov
Og flokkes ved Sø, paa Mark og i Skov,
Naar rundt om i Landet han farer.

Men heller end rose Mandens Person
Og lovsynge lydt hans store Mission,
Skjøndt de begge vel er det værdig,
Vi slutter med en Historie, som
Det synes os, fælder den bedste Dom. —
Det er vist, at den er sandfærdig.

I Korthed den lyder saadan omtrent:
Paa en af Øerne var et Konvent,
Der var mødt baade Bisp og Præster.
Der var Foredrag i Bas og Discant
Og Forhandling og Discussion iblandt
Høi- og velærværdige Gjæster.

De himmelske Ting man drøftede væk,
Og tilsidst man drøftede Vilhelm Beck,
Men begyndte pænt med hans Dyder.
Bispen sad stille og nikkede blot,
Saa mente man, det var passende smaat
At erindre ogsaa hans Lyder.

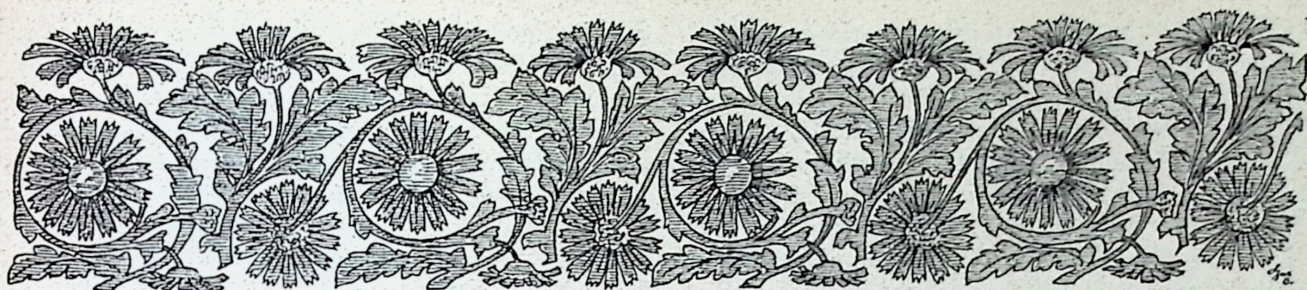
Alt som de blev flere, saa mere kjæk
Hans Brødre i Embedet høvled væk
Paa hans skrappe Omsorg for Hjorden.
Man skotted til Bispen, han tav og lo,
Saa kjørte man videre, det var jo
Komplet i den skjønneste Orden.

Men Bispen gjorde et uventet Træk:
„Der er Noget, *jeg* beundrer hos *Beck*,
Jeg ei i „*mit Stift*“ har erfaret“ . . .
Der laa en Sarkasme i disse Ord,
Den geistlige Trup ved det runde Bord
Ærbødige vented' paa Svaret.

„*To Timer* jeg godt kan høre paa Beck,
Hans Prædiken blæser al Træthed væk,
Om end der er længe til Amen!“ —
Almindelig Pause! — Man lukked' i
Hans Synderegister, det var forbi,
Og Konventet pakkede sammen. —

H. Vilh. Martensen.

Pater Makarius

EN KLOSTERHISTORIE

AF

EDUARD PÖTZL

Midt i Cistercienser-Klosterets Gaard stod en gammel Vindebrønd, omgiven af et rustent Smedejerns-Gitter med forunderlige Snørkler og Løvværk. Foroven løb Gitterstavene sammen til et Tag, paa hvilket en udtakket Vindfløi var rustet fast i sine Hængsler. Stenindfatningen under Gitterværket var graa og forfalden. Græs skød op af Revnerne i de brede Trin, som omgave det. Vinde og Kjæde og Spand vare forlængst borte; kun en mægtig rustgrøn Krog foroven og den afslidte Stenrand forneden bare Mærker af tidligere Brug. Det Hele forekom mig meget unyttigt, men meget ærværdigt, og det glædede mig, at man endnu ikke havde ødelagt Vindebrønden, som saa mange andre gamle Bygningsværker i Nærheden af Keiserstaden.

For en Dreng gjemmer kun det Gamle Hemmeligheder: det er dem, den ungdommelige Fantasi saa gjerne eftersporer, ikke for at udforske dem, men for at spinde sig ind i deres Mystik, der betyder en anden, bedre Verden end den, hvori Tilværelsen forbittres En af Latin, Græsk, Mathematik og andre lignende nedrige Opfindelser.

Skolen var anbragt i det gamle Cistercienser-Kloster, som rummede mange mærkelige Ting. Der var en aaben Korsgang med tilstøvede og udvaskede Billeder; indenfor enkelte af deres sorte Rammer saaes mørke, tilgittrede Vinduesaabninger — Vinduer ind til gyselige Fangehuller, som jeg forestillede mig lige til det Øieblik, da jeg saae Pater Kjøgemesteren komme ud fra et af Fangehullerne med en frygtelig Bedekølle i Haanden. Der fandtes en lille Munkebegravelse under Choret, hvortil Indgangen i den ydre Kirkemur var skjult af en Bunke halvraadne Vinstokke. Halvmørke Oratorier med Trægittre oplivedes under Indflydelse af fantastiske Forestillinger om skjønne Kvinder, som mere eller mindre lignede Klosterværtinden, der gik for at være en stor Skjønhed.

Men den gamle Vindebrønd fængslede mig dog mest. Der gik det Sagn, at der fra dens Dyb, umiddelbart over Vandspeilet, løb en Løngang hen til Stadsgraven, som ved Byens Beleiring af Tyrkerne skulde have ydet god Tjeneste. Næsten daglig stirrede jeg ned i Brønden for muligt engang at faae Øie paa Løngangen. For dette Tilfælde havde jeg allerede udtænkt en nedrig Løgn, hvorved jeg kunde faae den vagtsomme Pedel fjernet og saaledes aabne en Mulighed for useet at kunne fire mig ned ved et Reb og forfølge min Opdagelse videre.

„Dumme Gavtyv!“ sagde en Dag en barsk Røst, da jeg igjen stirrede krampagtigt ned i Brønden. Jeg saae forskrækket op, men blev strax beroliget igjen; det var ingen Anden end Pater Makarius, der havde kaldt paa mig fra sin Celle.

Ingen Anden end Pater Makarius. Ham havde man ikke nødig at være bange for. Om hans velnærede Person med Dobbelthagen, Opstoppernæsen og de smaa blinkende Øine havde der dannet sig en formelig Legende om Godmodighed. Det hed sig, at han for mange Aar siden ogsaa havde været Lærer; men Prælaten havde afsat ham fra denne Stilling paa Grund af en særlig godmodig Handling. Pater Makarius havde nemlig en Dag soldet sammen med sine Elever i et separat Værelse i Gjæstgivergaarden „den forgyldte Slange“, og de havde soldet saadan, at Pedellen, der var urolig over deres Udebliven, næste Formiddag havde fundet Lærer og Elever i bevidstløs Tilstand i „den forgyldte Slange“. I Anledning af denne ubehagelige Begivenhed blev Pater Makarius, uagtet han deri ikke kunde se Andet end et usædvanlig smukt og fortroligt Forhold mellem Lærer og Elever, forflyttet til et afsides Præste-

kald. Men her vakte han dog snart sine Sognebørns Mishag derved, at hans Søndagsprædikener altid dreiede sig om et og samme Thema: han var overbevist om, at der blandt de forsamlede Andægtige fandtes mindst halvtredsindstyve nedrige Gavtyve, som i Forening stjal ham Kornet fra Marken og med Hensyn til hvilke han ikke forlod sig paa de guddommelige Straffe alene men ved given Leilighed egenhændigt skulde dreie Halsen om paa dem.

Formedelst en Klage fra hans Sognebørn, som mærkværdigt nok alle erklærede, at de følte sig høiligt krænkede af saadanne Prædikener, blev Pater Makarius forflyttet til et andet Kald, hvor han levede i den bedste Forstaaelse med alle sine Sognebørn, undtagen med to; da han en Dag slog disse to til Jorden og brækkede adskillige Lemmer paa dem, havde han heller intet blivende Sted her, og med tungt Hjerte tog Prælaten ham tilbage til Klosteret.

For de øvrige Konventualer var Pater Makarius nu en stadig Kilde til Forargelse. De paastode, at han allerede ved den Maade, hvorpaa han bar sin Ordensdragt, beredte dem Skam og Skjændsel. Han pleiede aldrig at bære den længere end til Knæerne, saa at man saae hans tykke Lægge, der sædvanligt stak i grove Uldstrømper. Desuden havde han den aldrig knappet i Halsen, men betjente sig med Forkjærlighed af et broget Tørklæde, over hvilket han bøiede Kraven paa en hvid Bondeskjorte. Naar han i dette Kostume med vægtige Skridt travede om i Klosterhaven, saa gik Patrene langt afveien for ham, og Klerkene rødmede over at se en præsteviet Mand med et saa upassende Ydre. Saasnart Pater Makarius mærkede det, truede han ad Klerkene og raabte, at han skulde kaste dem alle tilhobe i Møddingpølen; dermed mente han en lille Bæk, hvori alle Kloakerne havde deres Udløb.

Ogsaa med Patrene var han tidt i Konflikt, og en af disse skal — efter hvad Rygtet gik — have havt et smerteligt Udfald for Pater Marcellus, thi Pater Makarius kvalte ham i Refektoriet saa eftertrykkeligt, at man almindeligt troede, at Pater Marcellus ikke vilde overleve det.

Den Respect, han paa denne Maade skaffede sig, bevirkede tilsidst, at ikke engang Prælaten vovede at binde an med ham og at man lod ham gjøre, som han vilde, selv naar han anrettede gyselige Ødelæggelser i Klosterhaven ved Anlæget af foregivne romerske Bade, eller ved Midnatstid skød efter Ugler udenfor Prælatens Vinduer, eller inde i sin egen Celle anbragte en alenhøi Sanddynge til Kaninavl og Plantning af Skovtræer. Da det blev meldt, at Biskoppen vilde komme og visitere Klosteret, kunde Ingen formaa ham til at fjerne Sanddyngen og Kaninerne. Han gjorde kun den Indrømmelse, at bemale Cellens Vægge med nogle Bjerge fra den hellige Skrift. Paa et af disse Bjerge malede han et Kors, kaldte det Golgatha og erklærede, at hvis Biskoppen imod Forventning ikke skulde blive fornøiet ved Synet af dette bibelske Landskab, saa kunde man overhovedet ikke gjøre en Biskop det tilpas i denne Verden.

Golgatha, Sinai Bjerg og en rygende Vulkan dannede endnu Baggrunden for det sandede Landskab, dengang jeg, efter en ny Opfordring fra Pater Makarius, betraadte hans Celle. En herlig Duft, der udgik fra en halv Snes stegte Æbler, som Pater Makarius netop var ifærd med at faae Has paa, opfyldte Landskabet. Pater Makarius sad paa sin Seng og havde foran sig et lille Bord med de omtalte Æbler, et opslaaet Breviarium og et Krus Klostervin. Seng og Bord stode midt i Sandet, og ved Sengens Hovedgjerde begyndte Naaleskoven, som med Tiden var bleven noget tør.

„Dumme Gavtyv“, gjentog Pateren og skød et Æble hen til mig. „Det lader til, at Du virkelig troer paa Løngangen nede i Brønden. Der er ingen; jeg har selv været dernede og var nær druknet“, sagde han i sin brede, bayerske Dialekt. „Men hvis Du vil og har Courage, Dreng, kan Du følge med ned i den store Gravhvælving; der kan Du se Benene af mine Herrer Confratres fra gamle Dage.“

Med begeistret Gysen gik jeg ind paa dette Forslag. Pater Makarius, der som det lod til altid var udrustet til saadanne Expeditioner, tog et Reb og en Lygte frem af et Skab, og vi begave os gjennem de rungende Korridorer først op paa Klosterets Tagrum — thi mærkeligt nok skulde Indgangen til den mig ubekjendte store Grav være fra Loftet og tilmed ad en smal Vindeltrappe, der var anbragt i en hul Kirkepille. Efter en længere Vandring gjennem de vidtløftige Tagrum og efter at have passeret mange Jerndøre, der adskilte de enkelte Loftsafdelinger, standsede Pater Makarius tilsidst foran en lille, hvidkalket Jerndør, der lod sig aabne under særlig Vanskelighed og virkelig aabenbarede de første Trin af en Vindeltrappe.

„Se saa“, sagde Makarius, „der er Veien; i hundrede Aar har ikke en levende Sjæl været dernede. De troer allesammen, at Trinene er sunkne sammen, men vi skal nok komme derned. Bind bare Rebet rigtig godt om Livet og følg langsomt efter mig.“

Vi steg ned; Lygten kastede sit Skær paa det graa Murværk, og jo længere vi kom ned, desto mere muggen og trykkende blev Luften. Det lod virkelig til, at Ingen havde gaaet denne Vei i mange, mange Tider. Flere Gange, naar Støvet hvirvlede tættere op, prustede Pater Makarius som en Flodhest og udbrød: „Jeg kvæles, jeg kvæles!“ Men alligevel steg han længere og længere ned, og endelig trak han Veiret dybt, og holdt Lygten i Veiret.

Vi vare virkelig komne ned i Gravhvælvingen. En ubeskrivelig Atmosphære opfyldte dette kjælderagtige Rum; vi indaandede en Luft af et Aarhundredes Ælde. Hvælvingens Loft var sværtet, aabenbart af Faklerne, der brugtes ved Bisættelsen af de her hvilende Ordensbrødre. I Rummets Sidevægge var indsat Stenkister, som ragede en halv Alen udenfor Muren og vare uden Laag.

Pater Makarius lod Lygtens Skin falde paa en af disse aabne Kister. Vi saae deri et mærkværdigt velbevaret Ansigt og ovenfor det, fuldstændig uskadt, den sorte Silkebaret, som hører med til Cisterciensernes Ordensdragt. Uden Frygt greb Pater Makarius efter den, men i samme Øieblik smuldrede den hen i smaa Stykker, der med en eiendommelig hviskende Lyd gled ned paa Bunden af Kisten. Saa indtraadte en Stilhed, hvis Uhyggelighed levende har fæstnet sig i min Erindring paa Grund af den skrækkelige Lyd, der pludselig afbrød den. Trækvinden slog Jerndøren i deroppe og dette foraarsagede en Larm og et Lufttryk, saa vi havde en Fornemmelse, som om en Legion af Helvedes Aander foer ned ad Vindeltrappen som gjennem en Skorsten. Jeg mærkede tydeligt et voldsomt Stød, der aabenbart hidrørte fra Lufttrykket, og Pater Makarius maatte have følt det Samme, thi i et Sæt var han henne ved Trappen og styrtede op ad den, slæbende mig bagefter sig i Rebet . . .

I en gyselig Tilstand tørnede vi mod Jerndøren, som Pater Makarius tre Gange maatte kaste sig imod med hele Kroppen, ligesom en Stormbuk, inden den sprang op. Pater Makarius lukkede den omhyggeligt igjen. Han var ligbleg.

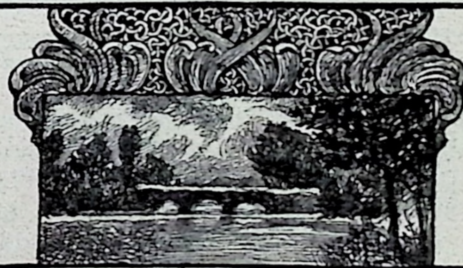
„Det var formasteligt! det var formasteligt!" gispede han frem; „bed et Fadervor, Dreng, fordi de Døde lod os slippe ud. Jeg havde minsæl aldrig tænkt, at de døde Confratres kunde sætte mig i saadan en dødelig Angst!"

Han tog det Løfte af mig, ikke at tale om vort Eventyr til Nogen. Fra dette Øieblik vare vi gode Venner — et Forbund, som langtfra var til Fordel for mig i de øvrige Ordensmedlemmers Øine, thi selv om ogsaa Eventyret i Gravhvælvingen aldrig blev opdaget, saa var det Samme ikke Tilfældet med andre Foretagender, vi udførte i Forening.

Der var et underjordisk Vandløb, der fra fremmed Grund mundede ud i Klosterhaven. Der tilbragte jeg ofte halve Dage med at jage Fiskene fra den fremmede Grund ind i Vandløbet, medens Pater Makarius sad i den udmurede Hvælving, ved sit vældige Legeme fik Vandet til at stige og fangede Fiskene med Haanden for strax med Tænderne at bide Hovedet af dem og lade dem glide ned i sine Svømmebuxer. Til hans Yndlingsbeskjæftigelser hørte ogsaa Jagt paa Vandrotter og Indfangning af sværmende Bier. Ved den sidste Leilighed blev han engang stukket i den Grad, at de unge Klerke allerede nærede et lønligt Haab om, at Klosteret snarligt vilde blive befriet fra den Skamplet, som Pater Makarius efter deres Mening kastede paa det. Men Kæmpen kom sig igjen og skaffede dem bestandige Ærgrelser ved Anlæget af nye „Romerske Bade" og endelig ved at bygge „Toskanske Lysthuse" (naturligvis nogle vanvittige Tingester).

Om Vinteren pleiede han at hugge Hul i Isen paa Bækken, for at tage sit sædvanlige Bad. Kun iført en Slobrok løb han saa tilbage til sin Celle og gik iseng. Det havde han ogsaa gjort en Januardag for nogle Aar siden. I to Dage udeblev han derefter fra Maaltiderne i Refectoriet. Ingen fandt det paafaldende, da han tidt spiste udenfor Klosteret. Den tredie Dag uddeltes de sædvanlige Vinpenge. Pater Makarius mødte heller ikke. Det fandt man paafaldende, da han aldrig forsømte denne Leilighed. Man sprængte Døren ind til hans Celle og fandt ham liggende død i Sengen, med det rolige Ansigt vendt mod Sinai Bjerg. De fortørrede Træer udstrakte deres Grene over den Døde, Golgatha ragede mørkt op over dem, og som Sørgevagt listede de afmagrede Kaniner om i det svagt knasende Sand . . .

AFORISMER

Af alle Dumheder, et Menneske kan begaa, er den at gifte sig den fornuftigste, thi det kan han ialtfald ikke gjøre hver Dag.

Ikke enhver Kvinde er født Skuespillerinde, men enhver forstaaer at give en Scene.

Et Vægmaleri fra Casa dei Vetti

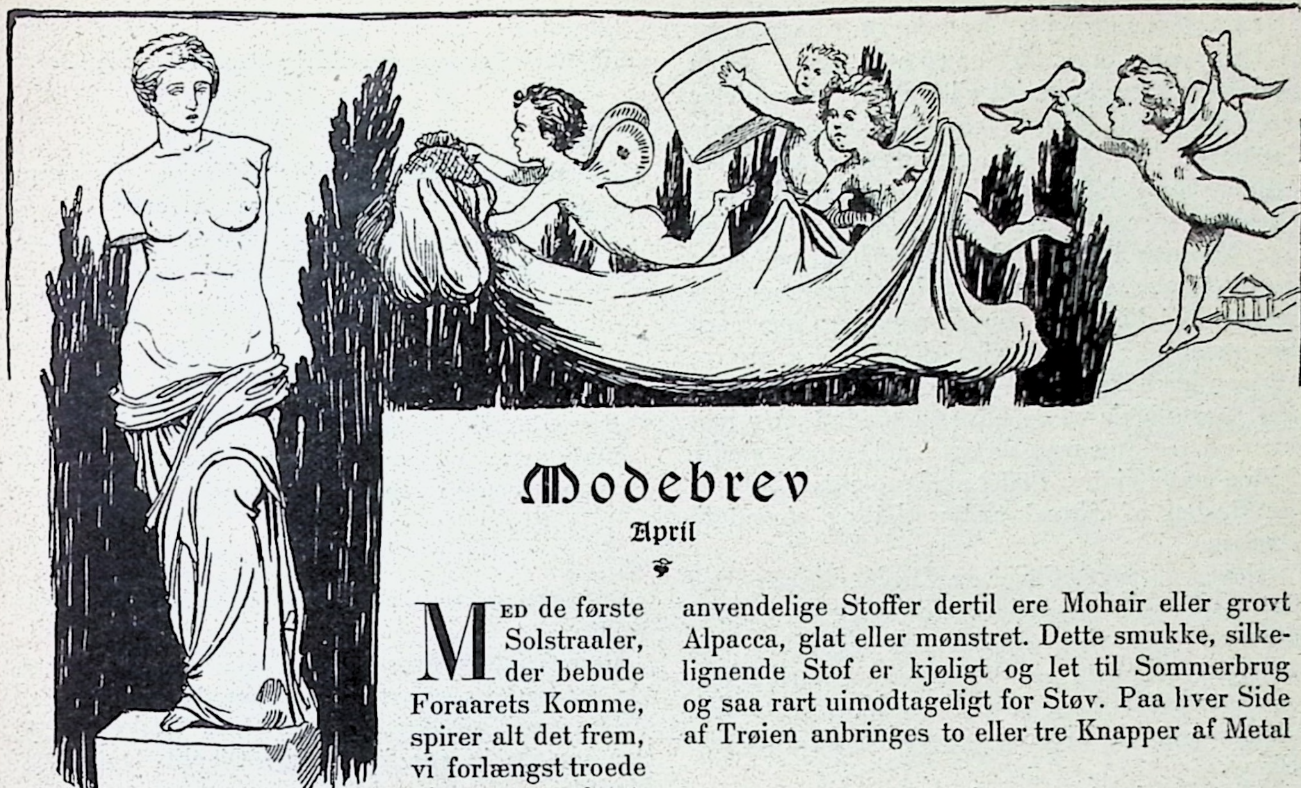
IXIONS STRAF. FRESKOMALERI I CASA DEI VETTI
TEGNET EFTER FOTOGRAFI AF H. V. WESTERGAARD

For kort Tid siden bragte vi en illustreret Beretning om den vigtige og værdifulde Udgravning af Casa dei Vetti i Pompeji, en fornem Families Hus, der hører til de betydeligste, vi hidtil kjende i Pompeji og adskiller sig fra de mange smaa private Huse ikke alene ved sin Størrelse men ogsaa ved sin rige kunstneriske Udsmykning med Sculpturer og Malerier. Baade de to Modtagelsesværelser paa begge Sider af Peristylen og Spisestuen ere rigt smykkede med Malerier. I den sidste fremstiller en Frise, der løber langs med de fire Vægge, Scener fra Hverdagslivet og Mythologien: en Kranseforretning, et Klædevalkeri, et Hestevæddeløb, en Guldsmeds Værksted, Ifigenejas Offring. Tre Vægge i hvert af Modtagelsesværelserne ere smykkede med ornamentale Fremstillinger, der omgive et Maleri af ca. en Kvadratmeters Størrelse.

Af disse have især to betydelig æsthetisk Værdi. Den ene af disse Fresker forestiller Herkules, der dræber Slangerne, den anden giver en Fremstilling af *den til Hjulet bundne Ixion*, hvoraf vi bringe en Afbildning. Prof. Kaemmel, Forfatteren til den omtalte Beretning, forklarede Billedet, der dengang endnu ikke var fuldstændig renset, som Merkur i en Afskedsscene, men uagtet der mellem Arkæologerne har udspundet sig en livlig Strid om denne Freske, er der dog ingen Tvivl om, at den førnævnte Udtydning er den rette, skjøndt Enkelthederne i Udførelsen endnu vente paa en Forklaring. Ixion betragtes i den græske Mythologi som den første Slægtningsmorder; hans Forbrydelse er saa stor, at ingen Gud vil aftvætte den; kun Zeus forbarmer sig over ham, da Ixion slagen af Vanvid trygler ham om Beskyttelse. Han ophøier ham til sin Bordfælle og skjænker ham Udødeligheden. Men Ixion viser sig uværdig til denne Velgjerning. Han bliver rasende forelsket i Zeus' Gemalinde, Juno, og Zeus befaler Hermes at binde ham med Slanger til et vinget glødende Hjul med fire Eger, der evigt dreier sig og under Svøbeslag og Raabet: „Man skal ære sin Velgjørere" ruller afsted gjennem Luften. Dette Sagn er gjentagne Gange fremstillet, t. Ex. paa det kumanske Vasebillede i Berlin (Nr. 3023). Fremstillingen paa den pompejanske Freske afviger tildels fra Traditionen og den almindelige Fremstilling. For det Første mangle Slangerne, med hvilke Ixion skal være bunden. Den kraftige Mandsskikkelse er Hermes, der udfører Zeus' Befaling, den mandlige Skikkelse ved Siden af ham er sagtens Hephæstos, der, ligesom paa det kumanske Vasebillede, hjælper Hermes. Den sidste Fremstilling viser endnu paa begge Sider Erinnyer og forneden en bevinget Skikkelse med Slanger i Haaret og en Fakkel i den høire Haand: en Furie. Den siddende, prægtige Kvindeskikkelse er sikkert Juno, som med majestætisk Ro overværer Ixions Straf, han, som havde vovet at krænke hendes høie Kvindeværdighed. Furien i Vasebilledet har her forvandlet sig til et kvindeligt Væsen, der sidder paa Gulvet og klagende, med smerteligt Aasyn og løftet Haand vender Blikket mod oven. Figuren minder med sit tætsluttende sorte Hovedklæde, det opadvendte Ansigt og de smertefulde Træk meget om *Mater dolorosa*, der er sunket ned for Korsets Fod, og det er ikke usandsynligt, at denne Type fra den græsk-romerske Kunst er gaaet directe over i den byzantinsk-græske. Den ungdommelige Gudeskikkelse med Glorien, ved Siden af Juno, minder absolut om den byzantinske Kunst i de følgende Aarhundreder. Denne Freske maa altsaa som Bindeled mellem disse to Kunst-Tidsaldre indrømmes en fremtrædende Plads i Fremtidens Kunsthistorie.

P. K.

Modebrev

April

Med de første Solstraaler, der bebude Foraarets Komme, spirer alt det frem, vi forlængst troede gjemt og glemt. Vintergjækken nikker med sit lille, hvide Hoved, Blomsterhandlernes Vinduer bugner af pragtfulde Roser, og gaaer man ned ad Asfalten rækkes Hænder med duftende Violer En imøde og det er, som sagde Blomsten: „Tag mig, kjøb mig, sæt mig i din Stue, Du vil ikke fortryde det, jeg er Foraarets Bebuder, det længe ventede Foraar!“ Man gaaer omkring som i en Drøm, snart saa forunderlig glad og snart lidt beklemt, gaaer og venter paa at Noget vil ske, man veed ikke selv hvad. Men Solen, der ellers er saa god og mild, er slet ikke galant mod vort gamle Vintertøi; den lader sine Straaler falde saa skarpt og klart, at man ikke kan andet end lægge Mærke til, at Kaaben er begyndt at blive lidt graa i Kanten og Kjolen en lille Smule falmet. Alt trænger til Fornyelse, og det gjelder om at gjøre denne saa tiltalende som muligt. Nederdelen er i alt væsentligt uforandret, samme Vidde og Snit, som den havde i Vinter. En Silkeplissé, samme Farve som Nederdelen, syet ovenpaa Skoningen, er af god Virkning, naar Kjolen løftes op. Livet derimod undergaaer en Forandring. Det skal være glat og stramt, desværre, var jeg lige ved at sige, thi det, at den løse Blusefaçon gaaer ud af Verden, frister mange Damer til at misbruge Korsettet, dette moderne Torturredskab, som onde og misundelige Mandfolk kalder det. Helt give Afkald paa de løse Forstykker, behøver vi dog ikke, da den moderne Trøie à la Louis seize, baade kan bæres knappet og aaben og i sidste Tilfælde benyttes da Veste af lyst Silke eller Chiffon. Dragt med Skjødetrøie, med eller uden Revers, vil blive meget brugt, og de mest anvendelige Stoffer dertil ere Mohair eller grovt Alpacca, glat eller mønstret. Dette smukke, silkelignende Stof er kjøligt og let til Sommerbrug og saa rart uimodtageligt for Støv. Paa hver Side af Trøien anbringes to eller tre Knapper af Metal

eller Possementarbeide, hvad der nu staaer bedst til Dragtens Farve. En ganske lysegraa Kjole med Besætning af Hvidt eller Staal er særdeles klædelig og fin. Modefarverne for den kommende Saison ere meget bløde og matte og langt klædeligere for Teinten i Almindelighed end de klare Farver, som var de fremherskende ifjor. Forskjellige Nuancer i Blaat, Grønt og Graat vil blive de foretrukne. *Last but not least* kommer Ærmerne. Utallige ere de Gange jeg har hørt Spørgsmaalet: „Skal vi virkelig have snevre Ærmer igjen?“ Ja, Alt tyder jo paa, at det vil ske. Naturligvis vil de blive snevre lidt efter lidt, men allerede nu maa de syes med langt mindre Vidde end i Vinter. Puffet skal være ganske kort, og Resten af Ærmet slutte glat og stramt til Armen.

Capes af Silke, Fløiel og Klæde, besatte med Jet og Possementarbeide, ere stadig *en vogue*, De bør være vide og brusende og ikke naae længere end til Livet, Overtrøien er ganske kort med stram Ryg og løse Forstykker, eller den slutter helt til Figuren og ender da i et lille Skjød.

Hattene, der bæres ned i Panden, ere fladere og mere bredskyggede end de vare ifjor. De ere forarbeidede af Fantasistraa i alle Nuancer og Farver og rigeligt besatte med Tull, Sløifer og Blomster. Skyggen er let ophøiet i Nakken, hvor en Roset eller et Bundt Blomster er heftet. Selve Damehattens Form er lille, men da Besætningen mest sammensættes af udstaaende Vinger af Tull og Kniplinger, faaer den let et lidt bredt Udseende.

❦

Foraaret 1896, som smiler til os fra „Hver 14. Dags“ Spalter er en ung Dame, der har opfyldt den strenge Modes Fordringer paa en smuk og smagfuld Maade. Hendes Dragt er af en sart grøn Farve med Revers af hvidt Bengaline og Vest af grønt Fløiel.

Ellis.

Herren: „Far vel Frøken, imorgen reiser jeg til Ægypten.“

Den unge Pige: „Saa faaer De ogsaa Nilen at se?“

Herren: „Det gjør jeg, skal jeg maaske tage en Flaske *Nilvand* med hjem til Dem.“

Den unge Pige: „Nei Tak, men jeg vilde gjerne have en lille Flaske *Krokodilletaarer.*

—○—

Lille Ella: „Hans! Nu skal Du tie stille! Ikke sandt Moder, Mænd maa aldrig have det sidste Ord.“

—○—

„De siger, at siden De blev gift giver De færre Penge ud end før — er det Deres Alvor?“

„Ja det er — jeg vilde blot ønske, at jeg kunde sige det Samme om — min Kone.“

—○—

Misforstaaelse.

Herren: „Min hvide Pudel skal males imorges.“

Frøkenen: „Aa, den er dog saa kjøn; hvorfor vil De ikke lade den være som den er?“

—○—

Den unge Mand: „Vil De være min, Engel, Juvel?!“

Damen: „Men hvor kan det falde Dem ind? Kan De da overhovedet ernære en Kone?“

Den unge Mand: „Ernære? Gud, Frøken, hvordan kan De i dette høitidelige Øieblik tænke paa Mad?!“

—○—

1. Læredreng: „Kommer din Mester godt ud af det med sin Kone?“

2. Læredreng: „Naa, det kommer mig tidt for, som om han stod — i Lære hos hende.“

—○—

Onkelen: „Naa, min kjære Neveu, gjør Videnskaben ikke tidt et overvældende Indtryk paa Dig?“

Studenten: „Jo, Onkel — jeg er tidt helt *beruset.*“

—○—

„Siig mig engang, hvoraf kommer det, at I har saa mange Kogebøger i jeres Bogskab?“

„Aa, det er ingen Kogebøger; saadan lader Moder alle de Bøger indbinde, som min Søster ikke maa læse, og saa rører hun dem aldrig.“

—○—

Skarp Logik.

Læreren: „Det nuværende Baden ved Wien hed allerede hos Romerne *Aqua*. Deraf seer vi, at Romerne allerede dengang . . . naa Meyer?“

Meyer: „Kunde Latin.“

FRANZ JOSEPH I.

Keiser af Østerrig og apostol. Konge af Ungarn

P. Petersens Bogtrykkeri

For tusinde Aar siden

Ovre i Asien, i Landet mellem Irtisch og Ural laa Magyarernes oprindelige Hjemstavn. Her, omgivne af de med dem beslægtede finsk-ugriske og turko-tartariske Folkeslag, ernærede de sig ligesom disse af Jagt, Fiskeri og Kvægavl. En Dag brød de op derfra; søgte de nye Græsgange, skyldtes det Overfald af fjendtlige Naboer? Ingen veed det. Krøniken fortæller blot følgende: I Aaret 884, da Karl den Tykke atter var Eneherre i det frankiske Rige, da Leo den Vise regerede i Konstantinopel og Hadrian den Tredie sad paa St. Peters Stol traadte Høvdingene for syv Stammer af det magyariske Folk sammen, valgte den vise Almos til deres Fører paa den forestaaende Vandring, og begave sig paa Vei. Efter i flere Dage at være dragne gjennem øde, ubeboede Egne, satte de, efter Nomaders Skik, paa oppustede Huder over Volga og sloge endelig deres Telte op ved den vestlige Grænse af Chazarernes Land, hvor de kom i Berøring med Byzantinerne. Konstantin den Purpurfødte blev deres første Historieskriver.

Men heller ikke her skulde de finde et blivende Hjem. Efter tre Aars Forløb overfaldt deres gamle Fjender, Petschegeterne, dem og adsplittede dem i to Hobe, som droge hver ad sin Kant og aldrig mødtes mere. Den ene Del drog mod Øst til Kaukasus og tabte sig uden Spor, men den anden gik, anført af Elød, over Dniepr, besatte de udstrakte Sletter ved Bug, Dniestr og Sered, og kaldte det ny Hjem Atelkuzu eller Etelköz, Landet mellem Floderne.

Kort efter skete det, at de paa Foranledning af Chazarernes Fyrste valgte sig et fælles Overhoved, idet de indsaae, at den løse Forbindelse mellem Stammerne var Aarsagen til deres Svaghed og Ulykke. Og de kaarede Arpád, Sønnen af deres Fører paa Vandringen, Almos, til deres Fyrste. De sagde til ham: „Du skal være vor Fyrste og din Slægt efter Dig. Før os, vi vil lyde Dig, men hvad Bytte vi vinder, skal deles lige mellem Stammerne, vi vil have Sæde i dit Raad, og bryder Du denne Overenskomst, jager vi Dig bort og forbander Dig.“ Saa ridsede de sig med Sværdet i Armen, lod Blodet dryppe ned i et Bæger, halvfyldt med Vin, og offrede dette til Guderne, og løftede Arpád paa Skjolde.

Det var Ungarns Forfatning, som her blev til.

Efter Magyarernes Sammenslutning voxede de i Styrke og de bleve søgte Forbundsfæller.

Keiser Leo kaldte dem til Hjælp mod Bulgarerfyrsten Simeon, men størst Betydning fik det, da den romerske Keiser, Arnulf, søgte deres Bistand i den Krig, han havde begyndt mod Slavernes mægtige Fyrste, Swatopluk. Denne Kamp paa Liv og Død mellem to Nationer, Tydskere og Slaver, om hvem der skulde have Overtaget, havde allerede varet i to Aar, da Arnulf sendte Bud efter Arpáds Rytterskarer, der hurtigt viste sig paa Pannoniens Sletter. Heller ikke Magyarerne bidroge til at give Krigen en afgjørende Vending — den afsluttedes først med Swatopluks Død — og Hjælpen, de havde ydet Arnulf, bragte dem ikke anden Fordel end den, at de havde seet et herligt Land, der var let at erobre. Og dette Kjendskab skulde komme dem tilgode i Anledning af de Begivenheder, som imidlertid vare foregaaede i deres Hjem. Bulgarerfyrsten Simeon benyttede sig af Krigernes Fraværelse til at tage Hævn for det Nederlag, de havde tilføiet ham. Han sluttede Forbund med deres uforsonlige Fjender, Petschegeterne, overfaldt det værgeløse Land med Mord og Brand og slæbte Kvinder og Børn i Fangenskab.

Da Arpád kom tilbage fra sit Krigstog, idet han tog Veien mod Nord, bagom Karpatherne, traf han sammen med sit flygtende, atter hjemløse Folk. Det var ikke vanskeligt at tage en Beslutning. Med hans svækkede, modløse Skare var det umuligt at optage en Kamp med den mægtige Fjende for at erobre Hjemmet tilbage; og selv om dette virkeligt skulde lykkes, saa vilde de dog bestandigt være udsatte for fjendtlige Angreb og nødsagede til ligesom at leve med Sværdet i Haanden. Langt lettere og mere sikkert var det at søge et nyt Fædreland, og da de paa deres sidste Felttog havde lært det Land at kjende, hvorom Sagnet gik, at Attila og Hunnerne, deres asiatiske Frænder, engang havde hersket over det. De bestemte sig altsaa til den ny Vandring og tiltraadte den. For at komme

bort fra Fjenden og maaske tillige for at forstærke sig med stammebeslægtede Horder, droge de i nordostlig Retning og kom til Kiew, hvor de ikke alene vandt rigt Bytte, men bleve forøgede med Paloczerne, som Russerne havde kaldt til Hjælp, foruden at ogsaa mange Russere sluttede sig til det fremmede Folk.

Forstærkede med Mandskab og Udrustning fortsatte Magyarerne deres Vandring og droge gjennem Lodomerien og Galizien. Fyrsterne og Folkene i disse Lande ilede med at tilkjøbe sig Fred og Skaansel, og for hurtigst muligt at blive de ubudne Gjæster kvit, gav de dem ikke alene Veivisere men ogsaa Bueskytter med og sendte Arbeidere i Forveien, der skulde bane Vei for dem over Karpatherne. Med Besvær men uden at blive angrebne, steg det vandrende Folk over Bjergene, kom ned i den nordostlige Del af Bereg-Komitat og slog Leir i Egnen mellem Latorcza-Floden og Szörnyer-Mosen, der hvor nu Slottet Munkács kneiser paa en høi Klippe. Her holdt de Hvil og ordnede Hæren til det forestaaende Felttog.

Paa den Tid herskede Zalán over det bulgariske Vasalrige mellem Donau og Theiss indtil de nordlige Karpather. Paa den anden Side af Theiss, mellem Floderne Szamos og Maros indtil Siebenbürgens Grænse var Chazaren Ménmarót Herre over en blandet Befolkning af Chazarer, Bulgarer, Avarer og Walacher. Begrænset af Maros mod Nord, af Donau mod Vest og Syd og af Aluta mod Øst udstrakte sig Gláds Herredømme over et hovedsagelig af Walacher og Bulgarer beboet Omraade, som sandsynligvis var afhængigt af det tilgrænsende bulgariske Rige. Over den største Del af Siebenbürgen, som fornemlig var beboet af Walacher, herskede Geló; Széklerne raadede vistnok allerede dengang over den øvrige Del. Øvrepannonien, som grænsede mod Syd til Donau og mod Øst til Zaláns Land, hørte til det stormähriske Rige. Nedrepannonien, mellem Donau og Drau, havde Braszlaw i Lehn af Keiser Arnulf. De græsk-italienske Byer ved Adriaterhavet, samt den slaviske Befolkning paa begge Sider af Save, vare afhængige, snart af den østlige og snart af den vestlige Keiser og som Følge deraf temmelig frie.

Den Egn, som Magyarerne først betraadte, hørte til Zaláns Land. Slaverne og Walacherne, som boede der, følte sig ikke tilbøielige til at kæmpe for deres bulgariske Herrer og underkastede sig strax frivilligt. Kun Borgen Ungvár, hvor Laborcz var Zaláns Befalingsmand, lod til at ville gjøre Modstand. Men da Arpád førte sine Folk imod den, flygtede Laborcz til den stærkere Zemplin, blev indhentet af Magyarerne og hængt ved Bredden af en Flod, der efter ham fører Navnet Laborcz. Saaledes kom Magyarerne i Besiddelse af den første faste Plads og feirede det heldige Resultat i hele tre Dage med Offre og Gilder.

Herfra udgjød de bevæbnede Skarer sig over Sletten mellem Theiss og Bodrog, uden at støde paa synderlig Modstand; efter dem fulgte det øvrige Folk med deres Hjorder; hele Egnen indtil det nuværende Ugocsa blev indtaget. Flygtninge bragte Zalán Bud om hvad der foregik i den nordlige Del af hans Rige. Han var ikke rustet til Kamp og skikkede derfor kun Sendebud til Arpád, forbød ham at drage videre og truede med sin og Simeons Magt. Arpád var for klog til at udfordre Bulgarernes Magt, inden han havde faaet fast Fod i Landet, han tog venligt mod Sendebudene, gav dem Foræringer og lod Stammehøvdingene Und, Ketel og Tarczal følge med dem som Overbringere af hans Forslag til Zalán. Disse lød: Hertugen havde som Attilas Efterkommer Ret til hele Landet men vilde ikke gjøre denne sin Ret gjeldende, han forlangte kun at rykke frem til Sajó og bad om en Haandfuld Græs fra Alpár-Hede og Vand fra Donauen, for at kunne sammenligne begge Dele med det scytiske. Som Gaver medbragte de tolv hvide Heste, ligesaa mange Kameler, kabariske Drenge, rutheniske Piger og kostbare Klæder. Zalán var glad over at slippe for saa billigt Kjøb og tilstod den Bøn, han ikke vovede at afslaa.

Nu forlagde Arpád sin Leir længere mod Syd, i det skjønne Szerencs, paa hvis Bjerge Tokayerdruen voxer; hvor Blikket fra Høiderne seer ned i frugtbare Dale; til den ene Side rage Karpatherne snebedækkede Tinder op i det Fjerne, til den anden udstrækker sig Lavlandets uendelige Slette. Herfra drog Bors, Börgörs Søn, ud med sine Kabarer, betvang og besatte Egnen ved Sajó, byggede Borgen Borsod, gik derfra op i Tatra, sikkrede Grænserne mod Polen og førte Sønnerne af de fornemste Beboere som Gidsler til Hertugen, der modtog ham med Glæde og belønnede ham rigt.

Paa samme Tid gik der Sendebud til Ménmarót med Anmodning om godvilligt at afstaa Egnen ved Szamos og Nyér-er Landet indtil Meszes-Bjergene. Men da han afslog den dristige Fordring, rykkede Tas, Szabolcs og Tuhutum ind i disse Egne, erobrede Borgen Szatmár og trængte frem til de førnævnte Bjerge og Körösfloden, hvor de to første bosatte sig imellem Landets gamle Beboere og byggede Borgen Sabolcs. Egnen paa den anden Side Körös indtil Maros forblev i Ménmaróts Besiddelse.

Den snu Tuhutum havde større Planer for. Efterat have udspeidet Siebenbürgen gik han hurtigt gjennem Bjergpassene, slog ved Almás-Floden Walacherne, hvis Fyrste Geló omkom paa Flugten. Saa bosatte han sig her med sin Stamme og grundlagde et Vasalrige under de ungarske Hertugers Overherredømme.

Ved disse Seire og Erobringer voxede Magyarernes Magt og Selvtillid. Arpád sendte atter Bud til Zalán og forlangte Landet indtil Zagyva.

Zalán saae sig nødsaget til ogsaa at samtykke i denne Afstaaelse, hvorefter Landet indtil Mátra blev besat af Kabarer og Paloczer under Høvdingene Ede og Edömér.
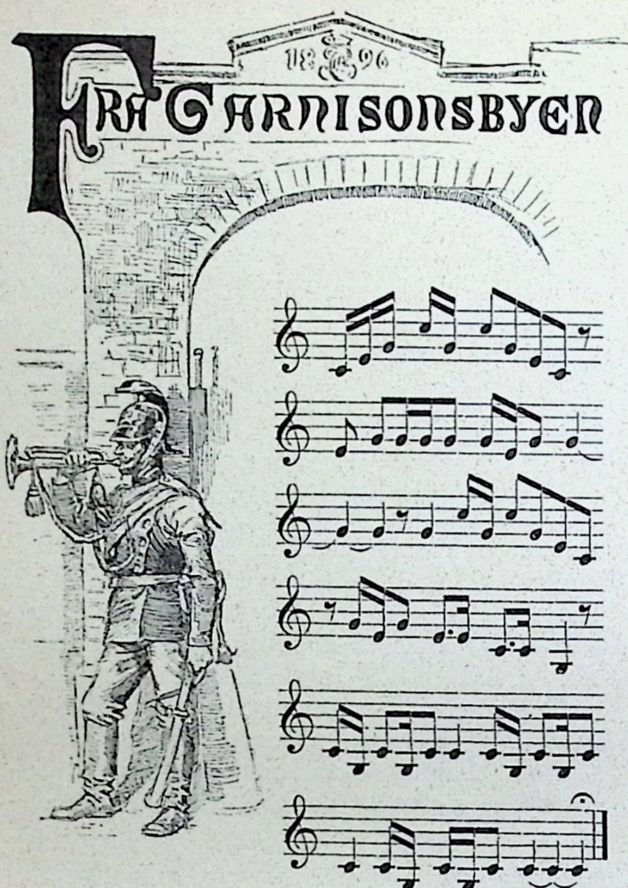
Paa denne Tid var Swatopluk død, hans Sønner kom snart i Strid, der opstod en blodig Borgerkrig, og Keiser Arnulf gjorde sig al Umage for at puste til Tvedragten mellem Brødrene. Arpád benyttede sig af Leiligheden. Fra Egnen ved Mátra, hvor han dengang stod med Hovedhæren, sendte han Zuárd, Kadósa og Huba ud for at erobre Øvrepannonien. Paa Veien gjennem Zaláns Land, de nuværende Komitater Gömör, Neográd, Sohl og Bars, fandt de saa godt som ingen Modstand, saa at de med Lethed bemægtigede sig det aabne Land og de faste Pladser, og Befolkningen underkastede sig ikke alene men sluttede sig ogsaa til Krigstoget. Men ved Neutra mødte de Zobor med den mæhriske Hær. I tre Dage varede Kampen og først den fjerde Dag lykkedes det Magyarerne at sætte over Floden Neutra og gjennembryde de mæhriske Slagrækker. Zobor selv blev saaret og taget til Fange af Kadósa, to Dage efter blev Borgen Neutra stormet og Zobor, af Forbittrelse over den haardnakkede Modstand, hængt paa det nærliggende Bjerg, der fik Navn efter ham. Kort efter overgav ogsaa de andre faste Pladser sig, Szempte, Beczkó, Galgócz, Trencsin, Bánvára; hele Egnen fra Waag til March blev indtaget og sikkret ved Besætninger. Anførerne vendte tilbage til Arpád og medbragte de fornemste Indbyggere i Lænker. Men Arpád løste med Høvdingenes Samtykke Fangernes Lænker, lode dem sværge Troskab og anviste dem Bopæl i andre Egne. I Aaret 896 var det mæhriske Rige ikke mere til, det var nu delt mellem Magyarerne og Bøhmerne.

Opskræmmet af disse Seire og med Rette fortørnet over nye Overgreb fra Magyarernes Side, besluttede Zalán sig endelig til den afgjørende Kamp. En Hjælpehær, som Bulgarerfyrsten Simeon, hans Overherre, sendte, var indtruffen, Magyarernes Magt delt ved det før skildrede Felttog; nu mente han, at Øieblikket var kommet, da han maatte begynde Krigen og enten seire eller bukke under. Han sendte derfor det trodsige Bud til Arpád, at han ufortøvet skulde rømme det Land, han havde bemægtiget sig, og da han modtog et ligesaa trodsigt Svar, brød Begge op med deres Skarer; Zalán fra Titel og Arpád fra Bredderne af Zagyva. Solen var ved at gaa ned, da Hærene mødtes paa Alpár-Hede. Begge rustede sig til den næste Dags afgjørende Kamp. Om Morgenen stødte Lehel, Søn af Stammefyrsten Tas, i Hornet og gav Tegn til Angreb. Han og Bulcs førte Fortravet og bare Nationalbanneret, Arpád selv førte Hovedhæren. Kampen varede ikke længe; Bulgarerne kom i Uorden og flygtede; de Fleste fandt Døden i Theiss eller under Magyarernes Vaaben; Zalán undslap til Simeon, hans Rige var tabt for bestandigt. Seierherrerne stormede Borgene Titel og Zalánkemény, gik over Theiss og erobrede det herlige, frugtbare Land indtil Belgrad. Denne Dag, paa hvilken den mægtigste og farligste Fjende ikke alene blev slaaet men helt beseiret, var afgjørende; et udstrakt Rige var vundet og dets Besiddelse var sikkret.

En Tid efter blev Folket stævnet til Møde paa den store Slette, Puszta-Szer, hvor nu Szegedin ligger. Her bleve de gamle Løfter bekræftede og nye Aftaler trufne. Paa denne første Rigsdag blev den ungarske Stat til.

Dette skete 896, for tusinde Aar siden.

truttede Overtrompeteren af alle Kræfter, efter at han med Hjelm og Sabel og hele Herligheden paa havde staaet et Par Minuter med Uhret i Haanden udenfor Porten til den Kaserne, som laa omtrent midt i Garnisonsbyen. Denne var ingenlunde af nogen særlig imponerende Udstrækning, tvertimod, den kunde vel rumme saadant noget som en 4—5000 Indbyggere, og Tonerne fra een Kavalleritrompet, navnlig naar den blæstes af en Mand med saa solide Lunger som Overtrompeterens, kunde i den stille, varme Augustdags rolige Luft magelig høres ud over den ganske Stad. Men ikke desto mindre vakte det krigerske Instrument øieblikkelig et mangestemmigt Ekko til Live. Neppe havde det udsendt den sidste, langtrukne Tone af Signalet før dette gjentoges in extenso af en fire, fem Trompeter rundt omkring i Gaderne og udenfor de to smaa Kaserner, som laa hver i sin Udkant af Byen, saa at selv det mest tunghøre Medlem af dennes Borgerstand ikke kunde undgaa at bemærke, at der maatte være noget Extra paa Færde med Dragonerne i denne tidlige Eftermiddagstime.

Og Allarmsignalet trængte helt ud i den lille smukke Lystskov, der laa tæt udenfor Byen. Her sad Dragon Nr. 97, Søren Madsen, en af første Eskadrons raskeste Folk og almindelig bekjendt som en stor Don Juan, i øm Samtale med en af sine ikke faatallige Flammer, Barnepigen hos Vinhandler Mortensen inde paa Torvet. Søren var nemlig Eskadronsordonnans i den Uge, og naar han i denne Egenskab spaserede ud Klokken 1—2 om Middagen for at forevise Eskadronens Lieutenanter Regimentsbefalingen, vidste han altid paa en høist sindrig Maade at forene det Nyttige med det Behagelige ved samtidig at arrangere et lille Stævnemøde med Line, som paa det Klokkeslet regelmæssig luftede sin Husbonds yngste Poder under de store, skyggefulde Bøgetræer ude i Skyttevænget, som Lystskovens topografiske Betegnelse lød.

I daarlig Overensstemmelse med den klare, blaa Himmel stod Lines Barometer forresten paa Uveir den Dag, og det ingenlunde uden Berettigelse. Hun havde nemlig den foregaaende Aften, useet af Søren, observeret ham gaaende og gjøre Stormkur til Borgmesterens tykke Kokkepige, og som Følge af dette lidet opbyggelige Skue hærgede nu Skinsygens Kvaler hendes ungdommelige Hjerte. Søren havde derfor sin fulde Hyre med at stille hende tilfreds ved Hjælp af en lang Række Forsikkringer og Forklaringer, som mildest talt ikke vare ganske overensstemmende med Sandheden, og Situationen begyndte egentlig talt at kjede ham ikke saa lidt endda. Da lød pludselig det skingrende Trompetsignal ud i den stille Skov.

„Hille den gloende! Nu er den gal, Line! — Ded er „hurtig Udrykning“!“ udbrød han og foer op med en Fart, som om der var gaaet et elektrisk Stød gjennem den ikke synderlig behagelige Træbænk. „Nu maa jeg s'gu ta'e til Bens, og ded lidt rygende, for ellers saa reiser Ritmesteren nok Børster!“

„Jamen, Søren! Jeg har jo en Slat Gammelvin med til Dig, som jeg reddede inde i Boutiken i Formiddags!“ indvendte Line, hvis bittre Følelser overfor hendes troløse Tilbeder efter denne Meddelelse at dømme dog nok ikke maatte være saa grumme dybt rodfæstede. Og samtidig greb hun med høire Haand fat i Sørens Sabelgehæng og halede en Sodavandsflaske, halv fyldt med den omtalte liflige Druesaft, op af Lommen med den venstre.

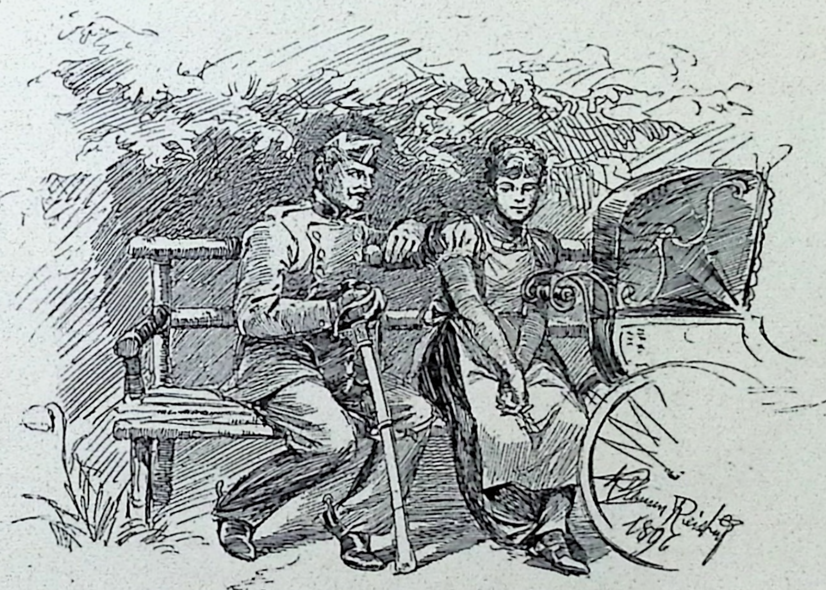
„Kom med den i en Snup, min Tøs! Den ka' je' li'e akkurat naae at faae tyllet i mig!“ raabte Søren, og i det Samme snappede han uden videre Komplimenter Flasken ud af Haanden paa hende, satte den for Munden og lod i næste Sekund dens Bund pege op mod den blaa Himmel.

„A—ah! Ded var daū svært, saa ded lettede!“ erklærede han derefter med dyb Overbevisning, idet han lod Haanden glide hen over sit fixe, lille Overskjæg. „Jeg var s'gu bleven hel tør i Halsen af at rende Ordonnans i denne stegende Hede. — Du er li'egodt en Kjernepige, Line! Je' holder morderlig meiet af Dig! — Farvel, og Tak for Skjænken! — Du kommer vel med til

Tappenstreg i Aften? Saa ka' vi kanske faae os en lille Sludder sammen!"

Og dermed slog han Armen om Halsen paa hende, gav hende et forsvarligt Smækkys og pilede i næste Sekund i fuldt Firspring hjem til sin i Byens nærmeste Udkant liggende Kaserne, hvor han et Par Minuter efter indtraf i stærkt transpirerende Tilstand.

Her fandt han alt i vildeste Oprør. Som opskræmmede Myrer i en Tue stormede hans Kammerater frem og tilbage mellem Belægningsstuerne og den lige over for liggende Stald, belæssede med Mantelsække, Fodersække, rullede Kapper, Sabler, Karabiner, Hjelme, Feltflasker og alle de mange andre Attributer, som henhøre til en Dragons og hans Hests feltmæssige Udrustning. Og inde i Stalden gik det allerede løs med fuld Kraft med at sadle og oppakke Hestene, under høilydt Akkompagnement af ivrige Tilraab til disse, de jernskoede Hoves Stampen i Spiltougene og energiske Talemaader fra de yngre Underofficerer, som blussende af Tjenstiver fare omkring i Staldgangen for at sætte den størst mulige Fart i Tingene.

SØREN OG LINE

Ude i Staldporten stod gamle Sergent Homann med Bandoleret kastet over den halvt tilknappede Vaabenfrakke, Hjelmen ned i Nakken og Sablen under Armen med Gehænget dinglende ned ad Siden og betragtede den livlige Scene med sin sædvanlige ophøiede Ro.

„Naada! Det var rigtig rart, at De endelig kunde faae i Sinde at vende Næsen hjemad, 97!" raabte han, da vor Ven Søren i det Samme kom farende forbi ham, slæbende paa sit Paktøi. „Har De kanske Bomuld i Ørerne, eller har De taget Dem en lille Skovtur, siden De ikke har hørt, at her er blæst til Udrykning for en halv Time siden i det Mindste?"

„Je' har væ't ude hos Sekondløitnanten med Regementsbefalingen, Hr. Skersant!" oplyste Efternøleren ilsomt, idet han fortsatte Farten op til sin Hest og smed hele sin Byrde bag ved den.

„Og saa har Han naturligvis med det Samme været henne og blive fodret af hos en af sine Madkjærester! — Jo Tak! Den kjender vi nok!" erklærede Homann bistert, idet han fulgte efter Søren, der forresten var hans specielle Yndling. „Maaske De nu vil være saa behagelig at skruppe Dem lidt, for vi Andre er lige strax færdige til at ride!"

Og som for at give denne Erklæring endnu større Vægt, spændte Sergenten Sabelgehænget om sin omfangsrige Taille og strøg Schupperne paa Hjelmen ned under sit graasprængte Fuldskjæg.

„Javel, Hr. Skersant! Je' ska' snart være li'e saa vidt!" forsikkrede Søren tillidsfuldt, idet han langede Sadlen ned fra Knagen og lagde Gjordene og Remmetøiet tilrette i den. Hidtil havde han nemlig altid været ude som Nr. 2, naar Eskadronen havde havt Øvelse i Hurtigpakning, og nu gjaldt det om at hævde sit Ry som en af dens skrappeste Oppakkere, saa meget mere, som hans værste Konkurrent, Nr. 73, efter sin borgerlige Livsstilling almindeligvis kaldet Smeden, allerede havde alt Tøiet paa Hesten og var i Færd med at hænge Bandoler og Feltflaske om sig selv.

„Hov, Nelly!" raabte Søren, idet han foer op til sin raske Skimmel, spændte Dækkengjorden løs og rev Dækkenet af hende.

„Ja, dit Brød maa Du ha'e til go'e til vi kommer hjem igjen, gamle Tøs! Nu har vi ingen Tid til at nyde Forfriskningsgjenstande!" vedblev han, da Nelly smaavrinskende dreiede Hovedet om imod ham for at faae sin sædvanlige Lækkerbid. Og i en Haandevending laa det sammenlagte Dækken paa Ryggen af hende, hvorefter Søren i et Spring fløi ned i Staldgangen efter Sadlen. Men samtidig foer Nr. 73 fuldt paaklædt og med Kandaren i Haanden op til sin brune Holger, spændte i et Tag Grimen af ham og vendte ham om i Spiltouget.

„Det var Ret, Smed! Saadan skal det være!" raabte Sergent Homann, der stod og betragtede de to raske Dragoner med stor Interesse. „I Dag klemmer De 97! Han har alt for mange Kjærester i Hovedet og Tommelfingre paa Næverne, at han kan blive færdig for det Første! — Nu afsted med Dem, Smed, saa er De ude som en kjøn Nr. 1."

Og i samme Sekund halede Smeden med Holger ved Tøilen afsted ud af Staldporten. Men lige i Hælene paa ham kom en rask lille Underkorporal, der ogsaa konkurrerede til Æren af at være første Mand paa Pletten. Nu gjaldt det altsaa om, hvem af de To der kunde komme først i Sadlen. Med et energisk Tag greb Smeden fat i Holgers tykke Manke, satte Foden i Bøilen og svingede sig op, men uheldigvis kom Homann henne fra Staldporten efter Dragonen, der siddende halvveis oppe paa Mantelsækken bortførtes af den Brune under stedse vildere Krumspring.

„Tag Hovedet op paa Kaninen! — Saa! Der spildte han s'gu Hatten! tilføiede Homann nærmest til Oplysning for sig selv, da Holger i det Samme langede et Par ualmindelig velmente Bagben op i Luften, hvorved dens Rytter rigtig-

OBERSTEN OG HANS ADJUTANT

han under denne Manøver til at streife dens Kryds med Kanten af sin høire Støvle, og det tog den Brune ham høist fornærmelig op. Den var nemlig meget kilden netop paa det Sted, og neppe mærkede den den lette Berøring, før den satte Hovedet ned mellem Benene og foer afsted hen ad Ridebanen i en Række Bukkespring, af hvilke alene det første vilde have været fuldstændig tilstrækkeligt til at vippe en mindre sikker Rytter end Smeden paa Hovedet ud af Sadlen.

„Hov! Hov! Hov! — Smaa Slag! Fald endelig ikke ned af Bordet, Smed!" raabte Sergent nok rutschede ned i Sadlen, men samtidig tabte hans Hjelm Ballancen og trillede hen ad Ridebanen.

„Bliv bare siddende, Smed, saa skal jeg lange Dem den op!" raabte Sergenten tjenstvillig, idet han satte sine hjulede Ben i Gang hen imod Parret, der fremdeles valsede rundt, saa Gruset fløi dem om Ørerne. „Ho—a! Ho—a! God gammel Dreng!" beroligede han den irriterede Holger og bukkede sig samtidig med en Del Besvær for at tage den forulykkede Hovedbedækning op.

„Jøsses bevares vel, hvor den gamle Bøtte dog

er lavet til!“ udbrød han derefter med et trøstesløst Blik paa Hjelmen, der i Faldet havde faaet Kammen stødt af. „Den bliver aldrig i sine Dage til Menneske mere, før den kommer paa Sanatorium inde paa Tøihuset! — Den Vægterkabuds kan De da ikke ride gjennem Byen med, Smed, for saa bliver De s'gu til Grin for hele Menigheden!“

Og det havde gamle Homann Ret i, for en Dragonhjelm uden Kam kan i Retning af Komik magelig tage Konkurrencen op med selv det forfløineste Exemplar af en Klownhat, og prisgiver ufeilbarligt sin Bærer for den mest uforbeholdne Munterhed, hvorsomhelst han viser sig.

Under denne lille Episode var den ene Dragon efter den anden kommen turende ud af Stalden, og nu holdt Størsteparten af de henved fyrretyve Mand, som befolkede Kasernen, rangerede paa to Geleder ude paa Ridebanen, hvor Eskadronens Stabssergent var i Færd med at inddele dem.

„Ja, nu maa De undskylde, Smed, at jeg ikke længer har Tid til at nyde Deres behagelige Selskab, for nu skal vi afsted!“ oplyste Homann med et Tag i sit Gehæng. „Se De bare at faae fat paa Staldvagtens Hjelm i Stedet for denne hersens bedrøvelige Gjenstand. — Der kommer 97 drattende som en god Numer Sidst, den Kamel! Faae ham til at hjælpe Dem, saa kan I To jo komme bagefter! — Død og salte Pine! Der har vi Premierlieutenanten!“

Og med dette Udraab luntede den gamle Sergent hen til sin tykke sorte Hoppe, kravlede op i Sadlen paa hende og red hen paa Styrkens høire Fløi.

„Naa, Alt er i Orden, Stabssergent?“ spurgte Premierlieutenanten, idet han parerede sin Hest midt foran Fronten.

„Vel, Hr. Premierløitnant!“ svarede den høie, martialske Stabssergent Fensmark. „Alt er ude af Stalden, men 73 og 97 er bleven lidt forsinkede uden egen Skyld.“

„Godt! Saa lad dem komme bagefter snarest muligt. — Værs'god! Vil De afmarchere med Styrken til Allarmpladsen. Jeg rider iforveien.“

„Vel, Hr. Premierløitnant!“ svarede Fensmark med Haanden til Hjelmen. „Skynd Jer nu lidt, I To derhenne! — Fra høire former Roder! — Mar—r—r—rch! — Trrrra—av!“

Og nu raslede hele Skaren ned ad Gaden med en Fart, der under almindelige Forhold absolut vilde have bragt den i Konflikt med den stedlige Politivedtægt, men som under de nærværende Omstændigheder tvertimod indbragte de raske Dragoner enstemmigt Bifald, i ethvert Tilfælde fra den civile Befolknings mere ungdommelige Bestanddele, der i forholdsvis tætte Skarer vare strømmede sammen for at nyde Godt af det militære Skuespil.

Det var ligefrem livsfarligt for Fodgængere at passere Gaderne i Nærheden af den Kaserne, fra hvis Port Overtrompeteren havde givet sit Solonummer til Bedste. Dens rummelige Ridebane var nemlig Regimentets Allarmplads, og neppe et Kvarter efter at Signalet havde lydt, kom den ene større og mindre Rytterflok efter den anden farende fra de to andre Kaserner og fra de civile Stalde, som benyttedes af Regimentet, og forsvandt ind gjennem den paa vid Gab aabenstaaende Kaserneport. Første Eskadrons Hovedstyrke var allerede rykket ind, og Eskadronchefen var, assisteret af sine Lieutenanter, i fuld Gang med at efterse Sadlingen og Oppakningen. Da kom der to Efternølere susende i fri Trav hen ad Gaden, saa Stenbroen gnistrede under Hovene. Det var Søren og Smeden.

„Je' ka' s'gu ikke holde det Bæst af en Hjelm paa Skallen, 97!“ erklærede den Sidstnævnte med et krampagtigt Tag i Kammen paa sin laante Hovedbedækning, der var noget rigelig stor til ham, uagtet han havde stoppet en halv Avis ned under Svederemmen.

„Skidt, Smed! Spænd bare Schupperne et Par Huller til, saa bli'er hun s'gu nok siddende!“ trøstede Søren sin Kammerat, idet han samtidig trykkede Schænklerne til Nelly, saa hun satte endnu mere Fart paa. „Hov! Va'skov der! — Vil Du væk, Dreng!“

Og som et Lyn foere de to Ryttere ind paa Ridebanen, hvor de et Øieblik efter holdt paa deres Pladser i Eskadronen.

Og hvem var nu det egentlige Ophav til hele dette Røre blandt Byens militaire Besætning? Ja, her som i saa mange andre Tilfælde maatte man for at komme tilbunds i Sagen spørge med den franske Dommer: *ou est la femme?*

Tingen var nemlig den, at Regimentschefen, Oberst Busch, havde inviteret hele sit Officerskorps til Middag hos sig denne Dag, og da han og Oberstinden den foregaaende Aften efter The sad sammen i hans Værelse, han fordybet i den nyeste Berlinger og hun tilsyneladende stærkt optaget af en af de i den sidste Læsetaske modtagne Romaner, rettede Oberstinden pludselig det Spørgsmaal til sin Mand:

„Hør, kjære Ven! Veed Du, hvad jeg vilde ønske?“

„Nei, min søde Pige, det veed jeg ikke“, erklærede Obersten uden Betænkning, idet hans Tanker samtidig halvt ubevidst svævede hen i Retning af hans Frues nærforestaaende Fødselsdag og de dermed i Forbindelse staaende Gaver, hvis Valg stadig forvoldte ham et betydeligt Hovedbrud.

„Jeg vilde ønske, at Du af en eller anden Grund var i Tjeneste et Par Timer i Morgen efter Frokost, saa at jeg kunde faae luftet rigtig ud her inde i din Stue, inden vore Gjæster

kommer. For det kan ikke negtes, kjære Ven, at her lugter ualmindelig gyseligt af Tobak.“

„Ja—a! Javist lugter her af Tobak, det indrømmer jeg“, erklærede Obersten med et ømt Blik paa den pragtfuldt tilrøgne Merskumspibe, han holdt i Haanden. „Men for Pokker! Det er da ingen Fruentimmer, her kommer i Morgen, veed jeg. Og jeg skulde mene, at Ingen af mine Officerer gaaer af Veien for en god Cigar, følgelig maa de da ogsaa kunne taale den Smule Tobakslugt.“

„Ja, men Du har virkelig dampet ualmindelig

TAPPENSTREG

slemt her inde i den sidste Tid, kjære Busch“, indvendte Oberstinden, „og af Hensyn til min husmoderlige Ære vilde Du gjøre mig en Tjeneste ved at give mig Leilighed til at foretage en forsvarlig Udluftning.“

„Hm! — Hm! — Ja, min søde Pige, naar Du sætter saa stor Pris paa det, saa naturligvis!“ svarede den galante Ægtemand. „Hm! — Hm! — Hm! — Lad os se engang! Jeg kunde jo f. Ex. ride en længere Tur — men mit sædvanlige Morgenridt opgiver jeg grumme nødig, og ride alene ud to Gange paa een Dag — hm! — hm! — Lad os se!“ Her stillede Obersten sig op foran Eskadronernes Øvelseslister, som hang over hans Skrivebord. „Første Eskadron har Hesteparade i Morgen Formiddag — anden ligesaa — hm! hm! Og tredie har Fodøvelser. — Jeg har det!“ udbrød han pludselig, idet han næsten med et Spring tog Front mod Oberstinden. „Jeg holder en hurtig Udrykning med Regimentet Klokken halv to. Til den Tid har Hestene fordøiet deres Middagsfoder, og Folkene har faaet Mad. — Saa tager vi en rask lille Felttjeneste paa et Par Timers Tid, og saa møder vore Gjæster her Klokken sex med endnu bedre Appetit end ellers. Ah—ha—a! Det var en superb Ide. — Ja, naar man har en Kone som Dig, er det ingen Sag at faae gode Ideer! — Jeg glæder mig ligefrem til den Tur!“

Resultatet af denne Forhandling var, at da Obersten den følgende Morgen havde besørget de foreliggende Tjenestesager med sin Adjutant, Premierlieutenant Winslev, anmodede han sluttelig denne om paa Veien hjemad at gaa hen til de tre Eskadronschefer og i dybeste Fortrolighed meddele dem, at Regimentet vilde blive blæst ud Klokken halv to samme Eftermiddag.

„Og saa kommer De jo til Hest herhen et

HURTIG UDRYKNING

Kvarter efter at der er blæst, min gode Adjutant? — Farvel!" sluttede Obersten Samtalen, hvorefter Adjutanten ilsomt forsvandt for at udføre det ham overdragne Hverv.

Premierlieutenant Winslev havde en høi Stjerne saavel hos sin Regimentsschef som hos de øvrige Officerer. Han var en meget dygtig og tjenstivrig ung Officer og en elskværdig Kammerat, men han havde en temmelig stærkt fremtrædende Svaghed: han var til sine Tider meget distræt, og denne Skrøbelighed havde allerede spillet ham mangt et Puds. Blandt Andet var det hændet flere Gange, at han til sine yngre Kammeraters store Fornøielse havde givet Møde ved mer eller mindre høitidelige Leiligheder med Sabel og Hjelm paa, men uden det dermed uadskilleligt forbundne Sølvbandoler, hvilket han i Distraktion havde ladet blive hængende ganske roligt hjemme i sit Klædeskab, og denne mindre reglementerede Udhaling havde blandt Kammeraterne faaet Navn af „den Winslewske Paradedragt."

I Løbet af en halv Timestid havde han faaet meddelt Eskadronscheferne Hemmeligheden angaaende den forestaaende Udblæsning, og derefter vandrede han hjem til det ved hans Bolig liggende Regimentskontor, hvor han strax, assisteret af Skriveren, gav sig i Færd med at klare et indviklet Administrationsspørgsmaal, som Obersten havde givet ham til nærmere Undersøgelse. Denne nødvendiggjorde Granskningen af et Utal af ældre og nyere Kundgjørelser, Generalkommandobefalinger o. s. v., og Resultatet blev, at den tjenstivrige Adjutant fordybede sig i den Grad i Sagen, at han rent glemte hele Omverdenen, den hurtige Udrykning deri indbefattet.

Med et kort Pusterum, under hvilket han nød sin tarvelige Ungkarlefrokost, fortsatte han Arbeidet, indtil han pludselig opskræmmedes ved Allarmsignalets skingrende Toner fra første Eskadrons tæt ved hans Bolig liggende Kaserne.

„Død og Pine! Udrykningen! Den havde jeg rent glemt!" udbrød han, idet han sprang op fra Skrivebordet og ilede hen til Vinduet, som han rev op paa vid Gab.

„Halløi, Ole!" raabte han ud i Gaarden, hvor hans Hestepasser stod og børstede løs paa den ene af hans Heste. „Sadl Olga til mig, men i en lynende Fart! — Og træk hende saa hen for Gadedøren!"

Og derefter foer han ind i Sovekamret og fik Ridebenklæderne og Støvlerne paa, Sablen spændt om sig og Hjelmen taget ud af Fouderalet.

„Saa, for en Ulykke! Hvor er nu min Noterbog henne?" mumlede han og begyndte derpaa en omstændelig Jagt efter denne for en Adjutant uundværlige Udrustningsgjenstand, indtil han omsider fandt den liggende velbeholden inde paa Kontoret under en hel Bunke Skrivelser.

„Je' melder mei me' Hesten, Hr. Premirløgtenant!" lod Oles mindre velklingende Røst sig i det Samme høre udenfor Gadedøren.

„Godt! Nu kommer jeg!" svarede Winslev ilsomt, stormede atter ind i Sovekamret, satte Hjelmen paa og sprang et Øieblik efter i Sadlen.

„Ska' Hr. Premirløgtenanten ikke ha'e — —?"

„Ti stille, Ole! Nu har jeg ikke Tid at høre paa Dig!" afbrød Winslev ham ualmindelig bistert, idet han samlede Tøilerne og trykkede Schenklerne til Hesten, og et Sekund efter travede han hen ad Gaden.

„Jamen, ska' Hr. Premirløgtenanten ikke ha'e sit Bandoler — —?" begyndte Ole atter med hævet Røst, men stoppede brat af og rystede paa Hovedet med en haabløs Mine, thi hans Herre var allerede saa langt borte, at enhver Forstaaelse mellem dem var umulig.

Fem Minuter efter sprang Winslev af Hesten foran Regimentschefens Bolig og kastede Tøilen til Hestepasseren, der allerede stod udenfor Døren med Oberstens smukke, brune Hoppe ved Haanden. Og nu kom Oberst Busch ogsaa til Syne, fuldt udrustet, og gik hen mod Hestene, medens han trak sine Handsker paa. Samtidig kastede han et Blik paa den hilsende Adjutant og studsede kjendeligt, medens hans Øienbryn trak sig sammen paa en ildevarslende Maade.

„Det er mig meget ubehageligt at se Dem møde i ureglementsmæssig Paaklædning, min gode Adjutant, tilmed ved en Leilighed, hvor hele Regimentet er samlet!" sagde han halvt dæmpet og med et skarpt Tonefald.

Premierlieutenant Winslev stirrede saa betuttet paa sin Chef, som om denne pludselig havde tiltalt ham paa Kinesisk.

„Hvor har De gjort af Deres Bandoler?" spurgte Obersten, om hvis Øienkroge der begyndte at vise sig et tæt Væv af smaa Rynker.

Adjutantens Haand foer fra Hjelmskyggen ned til hans Bryst, og i samme Nu skød en Blodstrøm op i hans solbrændte Kinder, da han opdagede, at han var i „Winslevsk Paradedragt."

„Jeg beder meget om Forladelse, Hr. Oberst!" stammede han. „Jeg har ærligt talt rent glemt at tage det paa."

Nu bleve Rynkerne om Oberstens Øienkroge til et gemytligt Smil, der udbredte sig over hele hans Ansigt.

Ja, det er nok, saa vidt jeg husker, ikke første Gang, at den Malheur er hændet Dem, min gode Winslev, hahaha!" lo han med et Slag paa den ulykkelige Adjutants Skulder. „Ja, ja! Gaa nu ind og tag det paa, som hænger inde i mit Værelse. Det er ganske vist ikke nyt, men dog anstændigt. Saa venter jeg paa Dem her saa længe!"

❦

„Eskadren! Giv Agt! Sabel — ud!" kommanderede de tre Eskadronschefer i Munden paa

hverandre, da Oberst Busch faa Minuter efter viste sig i strakt Galop ved Indgangen til Allarmpladsen med Adjutanten ved sin venstre Side, og nu paafulgte den sædvanlige Afgivelse af Meldinger, Eftersyn af Oppakningen o. s. v., hvorefter Regimentet afmarcherede til Felttjenesteøvelse en lille Mils Vei ude i Terrainet.

Henved tre Timer senere skingrede en lystig Feltmarch paany gjennem Byens Gader, og kort efter opmarcherede Dragonerne paa Allarmpladsen, støvede og ophedede, men alle tilhobe overmaade fornøiede over den raske lille Tour, som havde dannet en kjærkommen Afvexling i den daglige Riden paa Exercerpladsen. Og atter gjordes de omliggende Gader usikkre af større og mindre Ryttertropper, som, denne Gang dog i sindig Skridt, rykkede hjemad til de forskjellige Kaserner og Stalde for at paabegynde en høist nødvendig Rengjøring af Heste og Tøi.

Den varme Augustdag var bleven afløst af en herlig, sval Aften med klar, stjernebesaaet Himmel. Byens Torv vrimlede af Mennesker, som under høirøstet Passiar og gemytlige Latterudbrud spaserede omkring og ventede paa, at Tappenstregen skulde begynde. Midt paa Torvet stod hele Dragonmusikkorpset i fuld Puds, ordnet i Geleder og omgivet af en sex—otte menige Dragoner med Stanglygter, hvis Lys afspeilede sig i Hjelmkammene og de skinnende blanke Messinginstrumenter. Og for at holde det nysgjerrige Publikum i ærbødig Afstand var der paa alle fire Sider af Trompeternes Skare fordelt et Dusin Dragoner med trukne Sabler, anførte af en pur ung Sergent, der først for et Par Dage siden havde faaet den tredie Snor paa Armen, og som var i høi Grad opfyldt af Bevidstheden om det ansvarsfulde Hverv, der paahvilede ham i Egenskab af Eskortekommandeur.

Yderst paa høire Fløi af første Geled, ved Siden af Overtrompeteren, stod vor Ven Søren Madsen, stiv og strunk med sin blanke Klinge lænet mod Skulderen. Egentlig talt havde det været ham en lille Streg i Regningen, at han var bleven kommanderet med i Eskorten, efter som han jo oprindelig havde tænkt sig at skulle bivaane Tappenstregen som Tilhører med Line under Armen, men paa den anden Side følte han sig dog ikke saa lidt endda, som han stod der og allerede havde havt Leilighed til i en myndig Tone at anmode et Par lidt nærgaaende Læredrenge om at „humme sig, og det lidt gesvindigt!“ Og forresten stolede han paa, at Skjæbnen vel nok efter endt Tappenstreg vilde føre ham sammen med Line eller i Mangel deraf med en af hans andre Flammer.

„Saa begynder vi altsaa med Nr. 56!“ sagde Overtrompeteren, idet han vendte Hovedet om mod sine Undergivne. „Færdig, Sergent Jespersen!“

„Vel, Hr. Overtrompeter!“ svarede den unge Sergent. „Parade-March!“ kommanderede han derefter, saa det rungede over hele Torvet, og nu satte Skaren sig i Bevægelse.

„En—to—tre--fire!“ talte Overtrompeteren, og saa bruste en lystig March frem fra Hornene, samtidig med at Kommandoet bøiede ind i Hovedgaden, ledsaget af et Utal af klapprende Trætøfler og lignende solide Fodbeklædninger.

Line havde allerede staaet en god Stund i Vinhandlerens Port og speidet længselsfuld efter sit Hjertes Udkaarne, og jo mere Tiden til Tappenstregens Begyndelse nærmede sig, desto kraftigere nagedes hun af Skinsygens Kvaler. Da lødе de første Toner fra Musikkorpset, og lige som hun var ved at opgive ethvert Haab for denne Sinde, fik hun pludselig Øie paa Søren, der stolt som en Spaniol marcherede afsted paa høire Fløi.

Smidig som en Aal borede Line sig nu frem gjennem Stimmelen, og inden Tappenstregen var naaet hundrede Alen høiere op i Gaden, havde hun arbeidet sig klods op paa Siden af Søren, hvis Opmærksomhed hun søgte at tildrage sig ved et energisk Nap i hans høire Ærme. Men Søren var „ikke billig“, naar han var i den Slags Funktioner, og for Øieblikket kunde Line akkurat lige saa godt have forsøgt en Tilnærmelse til Frederik den Syvendes Statue henne paa Torvet, som til ham. Et fornyet Nap i Ærmet havde kun til Følge, at Søren, der meget godt havde bemærket Line, spjættede ud efter hende med Albuen uden saa meget som at dreie Hovedet om mod hende, men desuagtet opgav Line ikke Ævret. Hun vidste nemlig af Erfaring, at Paraden snart vilde gjøre Holdt udenfor Oberst Buschs Bolig for at aflevere de tre reglementerede Musiknumre, og det skulde dog gaa løierligt til, mente hun, om hun saa ikke kunde faae Munden i Gang paa Søren.

Endelig var hendes Længslers Maal naaet. Trompeterne formerede en Kreds midt paa Gaden ud for det en Etages Sted, som Obersten beboede, og begyndte at blæse et af hans Yndlingsnumre, et Potpouri af danske Melodier. Hele Etagen var festligt oplyst. Gjennem de aabne Vinduer i Oberstens Værelse kunde man i en mild Taage af Tobaksrøg skimte en halv Snes Herrer i civil Selskabsdragt og med Cigarer, Kaffekopper og Likørglas i Hænderne, og ved det ligeledes aabent staaende Vindue i den tilstødende Dagligstue stod Oberstinden i livlig Passiar med en af Ritmestrene, Regimentets Læge og Premierlieutenant Winslev.

Nu ansaae Line Øieblikket for kommet til at indlede en Konversation med sin tæt foran hende staaende Tilbeder.

„Søren!“ hviskede hun halvhøit og med et Tag i hans Sabelgehæng.

„Hold Dig paa Maatten!“ snerrede Søren bistert gjennem Tænderne, idet han dreiede Hovedet halvt om og sendte sin nærgaaende Flamme et just ikke overdreven ømt Øiekast.

Men Line lod sig ikke forbløffe. Til liden Baade for hendes Madmoders Spisekammer var det efterhaanden gaaet mere og mere op for hende, at den mest banede Vei til Sørens Hjerte absolut gik gjennem hans Mave, og derefter havde hun taget sine Forholdsregler.

Nu spillede hun Trumf ud.

„Søren!“ hviskede hun atter. „Jeg har tre Koteletter med Grønærter og en halv Rødvin staaende hjemme til Dig, naar Tappenstregen er forbi!“

„Hm!“ brummede Søren med et Tonefald, der syntes at indeholde en Erkjendelse af, at det Arrangement kunde han ikke staa for. Men dermed gik Konversationen ogsaa fuldstændig i Stykker, thi i det Samme viste Oberst Buschs bredskuldrede Skikkelse sig ved et af Vinduerne, hvorfra han med synligt Velbehag lyttede til Musiken.

Endelig havde Tappenstregen fuldendt sin Tournee gjennem Gaderne og gjorde Holdt ved sit Udgangspunkt henne paa Torvet, hvor der strax efter troppedes af.

„Se saa, Line!“ raabte vor Ven Søren, idet han stak sin Arm ind under sin Tilbedtes. „La' ded nu gaa lidt strygendes, for at je' ka' redde et Nattegn hos Stabsskersanten, inden han lukker Butiken!“

Og dermed ilede Parret afsted hjem til Sørens Kaserne, udenfor hvilken han overlod Line til hendes eget behagelige Selskab, medens han selv skyndte sig ind i Kasernegaarden, hvor han saa at sige løb lige i Armene paa Stabssergent Fensmark.

„Dragon Nr. 97, Madsen, andrager Hr. Stabsskersanten om Nattegn i Aften, paa Grund af at je' har en nær Slægtning, som kommer her forbi med Nattoget!“ sagde han med megen Freidighed, idet han slog Hælene sammen, saa Sporerne klirrede, og lod Haanden fare op til Hjelmen.

Stabssergenten kneb det venstre Øie til og sendte fra det høire et bistert Glimt hen over sin Næse mod Søren.

„Hm! Det er ellers svært, saa Deres ærede Familie er reisende af sig, 97!“ bemærkede han ironisk. „Det er nok ikke længer siden end i forrige Uge, at De havde en gammel Bedstemoder eller Oldemoder eller saadant noget Lignende, som ogsaa kom dampende her forbi med Nattoget. Er det vel?“

„Nei, Hr. Stabsskersant!“ indrømmede Søren beredvilligt. „Men —“

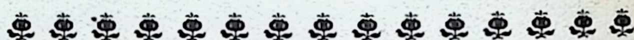
„Naa, ja, ja! Lad gaa da for denne Gangs Skyld, 97. Her har De et Nattegn“, afbrød Fensmark ham. „Men saa gaaer den heller ikke mere for det Første. Saa maa De se at finde paa en anden Røverhistorie!“

„Vel, Hr. Stabsskersant!“ raabte Søren meget fornøiet og foer ind paa Belægningsstuen for at skille sig af med Hjelmen og Tilbehør.

Et Minut efter kom han atter springende ud til den længselsfuldt ventende Line.

„Se saa, min Tøs!“ sagde han og greb hendes Arm. „Lad os nu komme hjem og se, hvordan de Kokkeletter har det!“

Kandarius.

Foraarssol

Det var en dellig Foraarsdag,
Saa lys og varm, saa fuld af Sol,
Med Spurvekvidder, Lærkeslag
Og Duften af Viol.

Jeg Livet nød i fulde Drag.
Jeg jublede min Glæde ud
Og bilsed' Vaarens første Dag,
Som Brudgom bilser Brud:

O, tusindfold velkommen, Du
Sollyse, ungdomsfriske Vaar!]
Saa er den mørke Vinter nu
Vel sluttet for i Aar.

Gjør lyst og let mit tunge Sind
Og giv mig atter freidigt Mod!
O, kom dog i min Stue ind,
Du Sol, jeg længtes mod!

Dog nei! Her er for koldt og stygt
For Dig, Du lyse, varme Sol;
Og Støvet ligger tommmetykt
Omkring paa Bord og Stol.

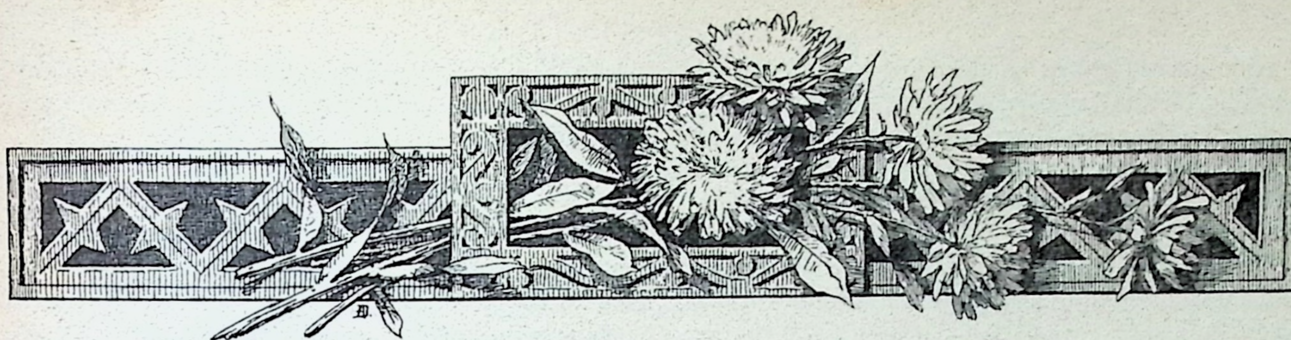
Jeg trækker — blot et Øieblik —
Gardinet for; jeg vil dog ei,
Du skræmmes ved det første Blik
Og lister bort din Vei.

Nu Støvet bort, og Nipset frem!
— Tro mig, det i en Fart skal gaa. —
Og saa —: Velkommen i mit Hjem,
Du Sol, jeg ventëd' paa!

Men Vaarens lyse Dag er kort
Som stækket Haab, vi glædes ved —
Og da jeg trak Gardinet bort,
Var Solen gaaet ned.

Chr. Mielche.

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(10. Fortsættelse.)

WALTHER saae med den Berusedes fjollede Smil hen paa hende, lallede uforstaaelige Ord og gjorde et forgjæves Forsøg paa at reise sig.

Isidore klinkede efterhaanden med hver af Herrerne, sværmende som en Bacchantinde fra den ene til den anden. Men behændigt heldte hun Halvdelen af Vinen ud paa Tæppet — Resten drak hun.

„Og nu, kjære Marquis", udbrød hun overgiven, „nu vil jeg ikke længer holde Dem tilbage fra Deres vante Nydelse."

Hun løb hen til Sidebordet og skjænkede to Glas fulde af Cognac, som hun kredensede for sin Fader og hans Stalbroder.

„Du er en Pokkers Tøs!" udbrød Obersten, idet han tømte sit Glas og blinkede listigt til hende . . . „jeg vilde ønske, at vi dengang i Afrika havde havt en saa smuk Cantinière, saa havde jeg maaske ogsaa tabt mit Hjerte til Dig, din lille Bjergkat, hvad Marquis?"

Isidore trallede en Vise, og med en Pirouette holdt hun det fyldte Glas for Næsen af Marquien.

Denne greb paa engang Glasset og Haanden og drog med et kraftigt Ryk den Skjønne ned paa sit Skjød.

„*Ma foi — pauvrette*", brægede han og saae med sine svømmende Øine lystent paa Isidore — „Du er en Perle af et Fruentimmer. Giv mig et Kys!" og han trykkede et smeldende Kys paa Kinden af den kun lidt Modstræbende og klappede hende paa den fyldige Hals. — „Jeg er desværre en gammel Fyr — men F . . . tage mig, hvis jeg var tyve — eller blot ti Aar yngre, saa lod jeg mig splidse sammen med Dig, *parole d'honneur — Madame la Marquise* — hahaha!" og han brast i en brølende Latter.

Isidore gav ham et kraftigt Slag paa Kinden og sprang op, let som en Fjer.

„Og nu Kaffen, mine Herrer, inden den bliver kold!" udbrød hun med funklende Øine.

Hun stod et Øieblik ved Sidebordet, saa kom hun tilbage med de dampende Kopper.

Hun bød Obersten og Marquien og satte en Kop hen til Walther.

„*Ma foi* — det er et høfligt Menneske — han er falden isøvn, min Hr. Forlovede — har man oplevet Magen! — *Allons, mon bébé!*" raabte hun og ruskede i ham — „der, drik — det vil gjøre Dem livlig."

Dermed tog hun Koppen, holdt den for Munden af Walther, og heldte dens Indhold i ham, saa godt det lod sig gjøre.

Ingen lagde derved Mærke til de forskende, ængstelige Blikke, hun kastede over Bordet, og Udtrykket af dødelig Spænding i hendes Miner.

Marquien heldte en god Portion Cognak i sin Kaffe og tog den brune Drik i een Slurk, Obersten drak i smaa Drag og gjorde Grimasser.

„Det er dog en forbistret daarlig Kaffe, man faaer her i dette lumpne Tyskland — hos os faaer jeg den bedre i den usleste Kneipe, end her i det første Hotel", brummede han, men tømte ikke destomindre ligeledes sin Kop.

Isidore var ligbleg, hendes Øine brændte. Hendes Hjerte stod næsten stille af Bevægelse og Angst. Det Pinlige i hendes Tilstand steg næsten til det Ulidelige. Hun var bange for at besvime — men hun havde stærke Nerver, denne Pariser Lorette.

Hun behøvede forresten ikke at vente længe paa Virkningen af den rigeligt med Opium tilsatte Kaffe.

Walther laa allerede i en dødlignende Søvn.

Noget efter sank saa Marquien pludselig med et Bulder fra sin Stol ned paa Tæppet.

Obersten, hvis seige Natur ydede længst Modstand, reiste sig med Besvær ved denne Lyd.

Med en ubeskrivelig Angst lagde Isidore Mærke til, at han sendte hende et langt, mistroisk Blik.

Med en Aandsnærværelse uden Lige stod hun op, som om hun vilde komme den Faldne til Hjælp — men pludselig blev hun staaende midt i Værelset og med det stønnende Udraab: „Jeg er fuld — Alt løber rundt!“ faldt hun om paa Tæppet.

Obersten lod et Par Gange Haanden glide henover Øinene, ligesom en Drømmende. Han dinglede gjennem Værelset, saae en Stund med store, stirrende Øine snart paa Marquien, snart paa den unge Pige, mumlede ligesom en Ed mellem Tænderne og greb efter Klokkestrengen. Men han havde kun saa megen Kraft, at han kunde sætte den i Bevægelse, saa deisede han ogsaa om paa Stedet, hvor han stod. Et Suk, en Strubelyd, og den narkotiske Gift havde ligeledes faaet Magt over ham.

Isidore, som med en Angst uden Lige havde hørt Klokken ringe, saae knap, hvad der var foregaaet, før hun foer op som en Pil.

Hun kastede et eneste forskende Blik paa det ubevægelige Legeme paa Gulvet.

„Gudskelov!“ — stønnede hun, „det var paa høie Tid!“

Hun gik Kellneren imøde ude i Korridoren og bad ham om en Flaske Vand, saa sank hun sammen paa en Stol. Et Øieblik sad hun uden at røre sig, bleg som en Statue. — Hun havde i de sidste Timer udholdt mere end et Menneske kunde bære. Saa reiste hun sig langsomt.

Hun tog imod Flasken i Døren, lyttede indtil Kellnerens Skridt ikke længere kunde høres, saa laasede hun Døren af.

Med skjælvende Hænder tog hun et Lys, betragtede de Sovende, den ene efter den anden, tilsidst Obersten. Hun løste Halsbindet og Skjortekraven paa dem alle Tre — og for første Gang fløi et triumferende Smil over hendes Træk.

Saa rullede hun Jalousiet lidt op, aabnede Vinduet og kastede en lille Flaske ned paa Gaden. Den gik klirrende itu paa Stenbroen. Hun skyllede ligeledes Kopperne og Kaffekanden med frisk Vand og heldte det ud ad Vinduet.

I to Vinduer paa første Sal af Hotellet ligeoverfor var der endnu Lys — paa Gaden var der dødsstille.

Isidore stillede Lyset i Vindueskarmen og ventede.

Lidt efter viste der sig en Skygge derovre. Hun løftede Lyset to Gange efter hinanden i Veiret, Skyggen nikkede og forsvandt. Med lettet Hjerte lukkede hun Vinduet og satte Lyset hen paa Bordet.

Hun begyndte nu med en Koldblodighed og Hurtighed, der vilde have sat en Tilskuer i Forbauselse, at lede i Oberstens Lommer. Hun tog en stor, rød Brevtaske op af hans Brystlomme, den var meget tyk at føle paa. Isidore aabnede den med febrilsk Hast — den var fuld af Tusindfrancssedler. Med et triumferende Smil lod hun den glide ned i sin egen Lomme. Hun vendte nu tilbage til den Snorkende paa Gulvet. Hun fandt Portemonnaien, Nøglen til hans Værelse, et Cigaretui, Lommmetørklædet og Uhret; — utaalmodigt fortsatte hun sin Søgen, hun savnede endnu det Vigtigste, Nøglen til den røde Kassette. Hun bukkede sig dybt ned og ledte paany. — Og atter lyste hendes Øine: ved en Kjæde, som den Gamle bar om Halsen, opdagede hun den lille Staalnøgle.

„Gud være lovet!“ udbrød hun taknemmeligt. — Hun greb Lyset og ilede ud.

Lydløst smuttede hun over Korridoren og ind i Oberstens Værelse, hun laasede Døren af, Skrivebordet fløi op og Kassetten stod foran hende. — Nøglen passede. — Nu var den lukket op. —

Begjærligt rodede hun Indholdet igjennem: Breve — et Miniaturportrait af hendes Moder, Penge, Documenter af den mest forskjellige Art. — Med Hast rev hun det ene frem efter det andet, indtil hun havde fundet, hvad hun søgte.

Det gamle, gulnede Papir laa i hendes Haand, Beviset paa hendes Faders længst forældede Brøde; hun trykkede det mod Hjerte og Læbe, ligesom beruset af Lykke — saa overgav hun det til Lysets Flamme. Hun ventede, indtil det var brændt helt til Aske, saa tog hun Breve og Documenter, ilede hen til Kakkelovnen og brændte ogsaa dem. Miniaturportraitet af Moderen og Pengene stak hun i Lommen. — Saa ordnede og aflaasede hun Alt, udslettede ethvert ydre Spor. Nu havde hun ikke mere at gjøre her.

Nu gjaldt det blot om at komme ubemærket ud af Huset, at flygte! —

Hun gik op paa sit Værelse og iførte sig en tarvelig, mørk Kjole, saa svøbte hun Alt, hvad hun eiede af Værdisager, ind i et lille Tørklæde og tog Hat og Overstykke paa.

Da hun var færdig dermed, lukkede hun Vinduet op og saae nedad den øde Gade.

Derovre i Skyggen stod en enlig Mand.

Hun hostede sagte. — „Jules!“ kaldte hun saa forsigtigt, at det næsten lød som et Pust i Natten.

Den enlige Vandrer begyndte at nynne en Melodi. — Vinduet blev lukket.

Isidore ringede, og Kellneren kom.

„Madame har ringet“, sagde han, ikke lidt forbauset over, saa sent at finde den unge Dame paaklædt til at gaa ud.

„*Mon ami*“, sagde Isidore, „jeg haaber, De er et Menneske, der ikke er altfor aabenmundet.“

„Aa, Madame!“ svarede Kellneren smigret og bukkede med et dumt Smil.

„Nuvel — min Fader, Marquien og min Forlovede, vi have iaften Allesammen gjort lidt for meget af det Gode. — Herrerne ere — *enfin* — de ere ikke ganske ædru. — Jeg ønsker, at De, naar Herrerne ikke om en Timestid selv gaa iseng, bringer dem til Ro, — De forstaaer mig.“

„Fuldkomment.“

„Jeg ønsker ogsaa, at man ikke faaer Noget at vide derom her i Hotellet.“

„Meget vel, Madame.“

„Her har De foreløbigt en Louis, *mon ami!* Selv vil jeg et Øieblik trække frisk Luft — Deres Champagne er meget stærk — jeg haaber, at en anstændig Dame ikke har Noget at befrygte paa en kort Tour i Gaderne.“

„Nei — det troer jeg ikke.“

„Nuvel — naar De gjør Deres Sager godt, skal De imorgen tidlig faae to Guldstykker til — har De forstaaet mig?“

„Meget vel, Madame kan stole paa mig.“

„Er Porten aaben?“

„Jeg skal lade lukke op for Dem.“

„*Eh bien*, saa gaa De i Forveien, jeg kommer strax.“

Kellneren bukkede og forsvandt. „Naar det hænger rigtigt sammen“, udbrød han smilende idet han gik ned, „saa vil jeg lade mig hænge. — Men hvad kommer det mig ved!“

Isidore kom strax efter. Hun stak Nøglen i Døren ind til Walthers Værelse og lukkede den op. Hun kastede endnu et sidste Blik paa de tre Mænd. — Da hun saae, hvor trygt de sov, gled et Smil af Beroligelse over hendes Ansigt. Hun vilde allerede gaa, da hun endnu engang vendte sig om, maaske følgende en pludselig Indskydelse, maaske en ædlere Følelse.

Det gjorde hende ondt for Walther. Hvad havde han gjort hende, at hun bedrog ham saaledes? — Hun vidste jo, at han virkelig elskede hende paa sin Maade. Hun tog den store røde Brevtaske frem og aabnede den. Hun ledte efter et ubeskrevet Blad, og da hun ikke strax fandt et, tog hun en af de mange Tusindfrancssedler og skrev med Oberstens Blyant, hastigt og uden at sætte sig ned.

Da hun var færdig, lagde hun Sedlen sammen, bøiede sig ned over den sovende Walther og stak den i hans Lomme, ved Siden af Uhret. — Saa nikkede hun endnu engang til ham, hviskede et „*pauvre ami!*“ og forlod Værelset.

Et Øieblik efter traadte hun ud paa Gaden og gik med hastige Skridt nedad den. Kort efter sluttede den enlige Vandrer sig til hende. Hun hængte sig taus ved hans Arm.

„Gudskelov, at Alt er lykkeligt overstaaet — jeg var nær død af Angst!“ mumlede hun. „Hvor holder Vognen?“

„Stakkels Marie!“ svarede han hviskende. „Vær modig, vi ere strax ved Stedet.“

Foran Goethes Monument havde en Droske holdt i en hel Time.

Jules Leroy vækkede den søvnige Kusk, hjalp Isidore ind i Vognen og fulgte selv bagefter.

Kusken knaldede med Pisken, Hesten trak til, og Vognen raslede afsted i Natten.

Sextende Kapitel.

Den nysgjerrige Stuekellner havde ikke undladt at se efter Isidore. Han saae tydeligt, at hun, ikke hundrede Skridt fra Hotellet, mødte en Herre, som aabenbart havde ventet paa hende der; han smuttede ud paa Gaden, for bedre at kunne se, bemærkede ganske tydeligt, da de to Nattevandrere kom indenfor Lyskredsen af den næste Gadelygte, at de gik Arm i Arm.

Et bredt Smil spaltede hans Læber — af Henrykkelse løftede han det ene Knæ og knipsede et Par Gange med Fingrene. „Halløi, naa saadan?“ — fniste han yderst fornøiet — „naa saa Vinden blæser fra den Kant?! — Det skulde hendes Rødtop bare vide, naada, sikke Øine!“ og han var ligeved at dø af Latter.

Han raslede med sin Louisdor i Lommen og saae efter Parret, indtil deres Skikkelser forsvandt for hans Blik; saa gik han ind i Hotellet igjen.

„Jeg skal altsaa vente en Timestid, for at se om de selv kryber tilkøis, hvis ikke, saa skal jeg hjælpe dem iseng“, gjentog han endnu engang sin Instrux og saae paa Uhret. „Halv to!“ Dermed satte han sig paa en Stol i Gjæsteværelset, strækkede sig og faldt isøvn.

Henad Klokken tre vaagnede vor Ganymed, gned sine Øine og reiste sig.

Endnu lidt træt gik han op ad Trappen og aabnede Døren til Nummer sytten.

„Naada!“ udbrød han overrasket og betragtede forskrækket den mærkelige Gruppe paa Tæppet. Men da han hørte den sunde Snorketrio, som de tre Herrer udførte, forvandlede denne Skræk sig til en uhyre Munterhed.

„Naa, de er ordentligt fulde“, fniste han, idet han lod Lysets Skær falde paa hver enkelt af dem — „det er et nydeligt Selskab. Naar Grever og Marquier drikker sig saa pærefulde . . . hvad skal man saa sige om en af os! — Naa, Louis, hvad kommer det forresten Dig ved? — Han skjænkede et Glas Champagne og drak det ud, saa gav han sig endnu engang til ugenert at le. „*Han* ligger nu der — og *hun* render ved Nattetid om paa Gaden med en Anden — Du skulde bare vide, hvad jeg veed, Monsieur Rødtop! — Naa, kom saa her — Du har den korteste Vei, nu skal vi se, hvordan vi faaer Dig iseng. — Halløi! — Monsieur! — halløi, vaagn op! — Lad det gaa lidt villigt?!“ Dermed begyndte han at ruske Walther kraftigt i Skulderen. Men han havde i dette Øieblik ligesaa godt kunnet faae Liv i en Træklods som i Walther. — „Naa — saa det gaaer ikke“, sagde Louis, efter at have indseet det. — „Hiv op!“ — Dermed løftede han det tunge Legeme op ved Skuldrene og med Udfoldelse af alle sine Kræfter slæbte han ham hen paa Sengen. — „Se saa — sov nu sødt“, mumlede han og strøg sig med Ærmet over Panden.

Han foretog nu det samme Experiment med at ruske i og kalde paa de to andre Herrer, men ligeledes forgjæves. Han prøvede paa at løfte dem op, men de vare ham for tunge, og han besluttede derfor, efter nogle forgjæves Forsøg, at lade dem blive liggende, hvor de laa.

„Hun sagde jo, at jeg ikke skulde slaa Allarm, og de to andre Guldstykker faaer jeg alligevel imorgen“, trøstede Kellneren sig. „Naa, Godnat, mine Herrer!“ Dermed bukkede han ironisk for de Sovende og gik iseng. —

Samme Morgen, henad Klokken elleve, blev der ringet saa stærkt og vedholdende, at hele Hotelpersonalet stimlede sammen.

Louis foer op ad Trappen, idet han tog tre Trin paa engang.

„Aha nu bliver de livlige“, udbrød han fornøiet.

En kort Banken, og han traadte ind. — Men hvor forskrækket blev Monsieur Louis ikke, da han saae Kjøbmanden fra Hamburg staa midt i Værelset, bleg som en Døende, med et Stykke Papir i Haanden, dinglende, med forpjusket Haar, fortrukkent Ansigt. „En Læge . . . Politiet!“ raabte han til Kellneren med klangløs, hæs Stemme, medens han dinglede saa heftigt frem og tilbage, som om han skulde styrte om.

I en Haandevending var hele Hotellet paa Benene.

Verten mødte i egen Person; han fandt Karl Walther i en sørgelig Tilstand. I det første Øieblik troede han, at denne var gaaet fra Forstanden. Paa hvert Spørgsmaal svarede han kun som vanvittigt med de to Ord: „En Læge, Politiet!“ — Denne gustne, spøgelseagtige Skikkelse, de to Snorkende paa Gulvet, de tomme Flasker, Opdækningen og ituslaaede Glas, der var noget saa uhyggeligt ved det Hele, at Verten strax gav Ordre til at hente en Læge, og med dæmpet Stemme gav en Anden Ordre til at gaa hen til Politikommissairen.

Man fik Walther iseng. „Jeg er bestjaalen, jeg er bedragen!“ raabte han uafbrudt, „grib hende, grib hende!“

Saa kom Lægen. Denne undersøgte alvorligt og længe Kjøbmanden og de Sovende, og satte derpaa et meget betænkeligt Ansigt op. —

(Fortsættes.)

Christiansminde

AF

HENRIK CAVLING

For en halv Snes Aar siden hed det regelmæssigt hvert Foraar: „Hvor ligger De paa Landet?“ Nu hedder det ligesaa regelmæssigt: „Hvor har De tænkt at reise hen?“ Det er i vore Dage mere fashionabelt at ligge paa et Badested i Ferien end at tilbringe Sommermaanederne i Vedbæk. Desuden er det adskilligt morsommere og adskilligt billigere, og endelig er det en Modesag, rimeligvis en Efterligning af Parisernes Trouville Badeophold, som vi kjender fra „Niniche“. Og Resultatet af saa mange Aarsager har man da de sidste Aar seet i en uhyre Mængde Badesteder, der er skudte op trindt om i Landet, fra Skagen ned over den jydske Vestkyst, i Himmelbjerg-Egnen, paa Fanø, i Middelfart, Tisvilde, Snekkersten, Gilleleie og paa Bornholm.

Forbilledet for næsten alle disse ny Hoteller har været det gamle ansete Badehotel Christiansminde, der ligger et Kvarters Vei fra Svendborg, ud mod Svendborg Fjord. Billedet ovenfor giver en Forestilling om Beliggenheden, samtidigt med, at det forhaabentlig vil vække behagelige Erindringer hos mange Læsere. Der er Dage i Ens Liv, som sporløst forsvinder i den store Strøm af Dage, men længe vil De erindre den Dag, da Kusken Jørgen — kaldet Smukke-Jørgen — med et vældigt Knald standsede Kalechevognen foran Hotellet, sprang af og, idet han aabnede Døren, lod Dem se den smukke røde Bygning, hvilende paa de sirligt revne Gange. Rundt om Bygningen opdagede De saa et Myldr af sommerklædte Pensionairer, værdige Fruer, der betragtede Deres Ankomst som en personlig Fornærmelse og smaa nysgjerrige Frøkener, for hvem De aabenbart var en vis Begivenhed. Saa opdagede De gjennem et af Vinduerne Eierinden Fru *Frandzen* og hendes Søster, Frøken *Parsbjerg*, — to Navne, der er uadskilleligt knyttede til Christiansminde; — og paa Altantrappen saae De *Sørine*, rødmende af Sundhed og knitrende af Stivelse. Og husker De, at der hen over dette Billede stod en Duft af Sommerfriskhed, vilde Roser, stegte Kyllinger og Jordbær.

Badehotellet Christiansminde ligger i en Skov af samme Navn. Stedet er en Æggeblomme,

henkastet paa det fedeste Stykke af den fede fyenske Jord, lige overfor det fede Taasinge, der svømmer som en Kjødbolle i den fede Suppe. Alt i denne Egn er Fedme, Jordens opadstræbende Fedme, der i det milde Klima — det mildeste i Danmark — gjennemstrømmer Naturen, Dyrene og Menneskene.

Disse Linier skrives i Begyndelsen af April, og allerede nu har vi næsten uafbrudt i 3 Uger havt Dage saa sommerlige, at de ifjor ved samme Tid ikke var mere sommerlige i Algerien og Tunis. Skrænten langs med Svendborg Fjord har omtrent en Maaned været oversaaet med Bellis, Løvetand og Solstjerner, og med Rette fortjener denne Vei da Navn af den danske *Riviera*. I Solskinnet glimter smaa Myg. Humlebier kryber langsomt ud og ind i Blomsterne, der dufter i det første Vaarløv. Thi det er ikke blot Ribs og Stikkelsbær, det er ogsaa Buksbom og Underskov, der i Slutningen af Marts har iført sig Foraarets lysegrønne Toilette.

Og over disse første Foraarsblade og over de tusinde Bebudelser af den Tid, der kommer, over alt dette, hviler der en Ynde, saa flygtig og saa fin, at ingen Maler formaaer at skildre den med sin Pensel. Der er noget forunderligt Betagende i Naturens travle Forberedelser til Somrens Komme. Man studser ved at se den nøgne Skovbund, der har faaet Farve, de smaa Bække, der har faaet Løb og Mæle, og Fuglene, der kommer reisende fra de fremmede Lande og faaer anvist Boliger i Gjerder og Buskads. Overalt er der Travlhed, Opløsning og Fornyelse, og saa er der noget, man ikke veed, hvad er, og som man kalder Foraarsluften. Noget, der trætter Legemet, men lægger Haab og Friskhed ind i Menneskenes Hjerte.

Saa kan det midt i Travlheden hænde, at Vinden endnu en skjønne Dag kommer susende i sin graa Kappe, og at den kamplysten vover et Snuptag med Foraaret ude over Fjorden. Det er den evige Kamp mellem det Gamle og det Ny, og med voxende Heftighed kan Kampen kæmpes, førend Vinteren segner i de smeltende Snefug, og før den blomstrende Yngling, Foraaret, forlader Valpladsen i den gyldne Snekke. Paa den kommer Vaaren seilende over Havet, og rundt om den staaer der Sol og Lys og Fuglesang og Bryllupsfest i Himlen og paa Jorden.

Det er Sommer.

Fra Christiansminde spaserer man over Markveiene, gjennem Skoven og ind i Landsbyen. Man passiarer lidt med Mølleren, der er Skeptiker og med Smeden, der er Ironiker, og man gaaer indenfor hos Husmændene og Bønderne, hvor en Kjøbenhavner aldrig kommer uden at berige sin Erfaring.

Almuen i Svendborgs Omegn besidder en mærkelig Finfølelse for alle Bevægelser i Naturen og en paafaldende Evne til Iagttagelse af alle de Fænomener, f. Ex. i Dyreverdenen, vi andre kun kjender gjennem Bøger. Man taler ikke med en snaksom Husmand uden at man modtager en Række uvidenskabelige, personlige og derfor poesifyldte Iagttagelser af Ræv og Hare, Muldvarp og Pindsvin, Svale og Maage, Gedde og Aal, Snog og Firben, og tidt fremtræder disse Iagttagelser med en Fylde, Friskhed og Finhed, som er selve Livet, og som man alene af den Grund forgjæves vilde søge i en Bog. Den danske Literatur er endda paa dette Punkt særlig fattig. St. St. Blicher og H. C. Andersen vidste god Besked, men ingen af dem byggede en Bog udelukkende paa Naturiagttagelser, og endnu eier vi ikke denne Bog. Henry Thorauds „Valden", der indenfor denne specielle Del af Digtning henregnes til Verdensliteraturens Perler, er ikke oversat paa Dansk. Øhlenschlæger havde ikke mere Naturkjendskab, end at han f. Ex. lod en Lærke synge over Kjøbenhavns Volde, og Heiberg, Hertz og Ingemann kjendte neppe en Grønspætte fra en Rødkjelk. Heller ikke Grundtvigianismen havde Øie for den Rigdom af folkelig, poetisk Naturiagttagelse, der ligger opsamlet i den danske Almuebevidsthed og venter paa at blive Literatur.

Fra Svendborg til Christiansminde gaaer der en Spaserevei langs med Fjorden. Det er vistnok den smukkeste Spaserevei i Danmark. Gaaer man indefter, har man paa engang Udsigt til Svendborgs røde Tegltage, til Taasinges grønne Kyster, til Thurøs hvide Skippergaarde med de sorte Stolper og til Brødrene Webers gjennemsigtige Skove. Ganske tæt ved Stien glider Fartøierne forbi, unge travle Dampere og ærværdige Jubilæums-Skonnerter, der er Arvestykker i Svendborgs Patricierfamilier. Man vandrer her i Havstokken og hører Fuglenes Sang og Bølgernes hviskende Samtale.

Ud og ind ad denne Vei spaserer hver Søndag de samme Mennesker, tilsyneladende ganske uinteresserede, næsten andægtige, men dog følsomme for enhver ny Bevægelse, hvert nyt Ansigt i den sagte Strøm. Spasereturen ud til Christiansminde er den eneste Afbrydelse i Svendborgernes ensformige Liv. Hvad de har seet og oplevet paa denne Udflugt er Samtalestof den kommende Uge, den flydende Olie, der nærer Selskabslivets aandelige Væge. Ingen nye Impulser vilde være tænkelige uden denne Udflugt. Derfor foretager Svendborgerne den hver Søndag, og sædvanlig med tilfredsstillende Resultat.

De seer saa milde, saa søndagsfredelige ud,

alle disse Mennesker, næsten som om de gik til Begravelse og dog ikke havde Sorg. Mand og Kone spaserer Arm i Arm og overlader til Datteren, en ung, skær Paaskelillie, at trække Stuehunden bagefter i et Baand. De ældre Ægtepar synes besjælede af den samme ærlige Følelse, som da de for en Menneskealder siden forenedes af Pastor Prip. For de Unge har Synet af saadanne Ægtepar en mægtig opdragende Betydning. Selv Himlens Fugle følger dem med Øinene.

Helst bør man se Svendborgs Jungfernstieg en Søndag Eftermiddag Kl. 4, naar Greven, den gamle nydelige Amtmand, spaserer ud til Christiansminde. Saa blottes alle Hoveder i det stille Solskin. Damerne neier, Konfirmanderne holder op at ryge, og selv i de ganske smaa Børns Ansigter læses Ærbødighed og Kjærlighed. Fremmede rives ogsaa med og hilser ærbødigt paa den venlige Herre, der er som skabt til at være det milde Forsyn i et saadant Samfund.

Naar man boer paa Christiansminde, kan man sidde hele Eftermiddage paa Altanen. Foran ligger Fjorden med sit skiftende Spil af Farver, og med de buttede Omgivelser, hvori den krummede Havarm hviler speilblank, blaa som Himlen, gylden som en Strøm af Guld og rød som Blod. I tidlige Morgener og ved Solnedgange vexler Fjordens Farver hyppigst, og det er især i saadanne Øieblikke, at den frembyder et Billede af Naturskjønhed, til hvilket der neppe findes Sidestykke i Danmark.

Men træd saa ud paa Altanen en Aftenstund, naar Maanen langsomt hæver sig over Thurø, kaster Guld paa Havet og fylder Rummet med sit hvide, milde Lys. —

Træd ud og se Dem om, og De vil aldrig mere glemme Christiansminde.

STRØTANKER

Der gives Menneskeblomster, som aldrig visne, men ogsaa Mennesker, som aldrig blomstre.

—o—

Forelskede Folk ere som Tændstikker, naar de komme i Flamme, miste de Hovedet.

J Skoven

FORTÆLLING AF RUDYARD KIPLING

BLANDT de Drivfjedre, som sætte Statsmaskineriet i Britisk-Indien i Bevægelse, er ingen af større Betydning end Afdelingen for Forstvæsenet. Det yderst vigtige Spørgsmaal — paany at beplante Indien med Skove — har allerede i lang Tid beskjæftiget Regeringens Opmærksomhed, og Udførelsen af dette storartede Project vil udentvivl for Alvor blive paabegyndt, saasnart de fornødne Penge ere tilveiebragte.

De høiere Embedsmænd, som føre Overopsynet over Districter, der undertiden ere større end en tydsk Provins, føre en alt andet end misundelsesværdig Tilværelse. Langt borte fra ethvert Spor af civiliseret Liv, som man kun til en vis Grad træffer det i de store Stationer, hvor engelske civile Embedsmænd og Officerer leve sammen, ere disse ulykkelige Forstmænd fuldstændigt henviste til sig selv; der kan gaa flere Maaneder — ofte et helt Aar — uden at de komme i Berøring med en Europæer. De blive alvorlige og tause under deres Samkvem med de Indfødte i den ensomme Skov og de unge Plantager. De tilbringe den største Del af Dagen i Sadlen, mange Nætter i Telte, naar det ikke er muligt at naae deres hjemlige Bungalow*. Men de lærer, hvordan man skal finde og jage Tigeren, Pantheren, Bjørnen og Ulven; de forstaa Skovens og de natlige Stjerners Sprog, og betragte med næsten faderlig Kjærlighed de unge Træer, de have plantet og som ere voxede op under deres Omsorg.

Gisborne havde allerede i fire Aar været ansat ved Statsskovene. I Begyndelsen var han meget glad over sin Stilling. Han kjendte ikke noget Skjønnere end at tilbringe hele Dagen tilhest i det Fri. Han havde mange hundrede indfødte Underembedsmænd, Brændehuggere og andre Arbeidere under sig, og holdt af at befale.

Men da der var gaaet et Par Maaneder blev det ham kjedeligt; han vilde have givet et Aar af sin Gage for blot en Maaneds Samliv med civiliserede Mennesker.

Denne Krise gik ogsaa over. Skovene optoge ham igjen, og han lod sig nøie med at hellige dem sine Kræfter, at anlægge nye Plantager, lade gamle Træer fælde og iagttage Træernes grønne Blade. Saa maatte han lade Kanalerne, som ofte bleve forstoppede af vissent Løv og ophobet Dynd, rense, og samvittighedsfuldt udføre Alt, hvad der overhovedet hørte med til hans Tjeneste.

Hans Bungalow, et straatækt, hvidtet lille Hus med nogle faa Rum, laa tæt ved den ny Plan-

* Et lille Hus af Træ og Rørfletning.

tage, som han havde et fuldstændigt Overblik over. Naar han steg ned fra sin Veranda, for at ride eller gaa ud, saa var han kun nogle faa Skridt fra sine Træer.

Abdul-Gafur, hans tykke mohammedanske Tjener, besørgede Kjøkkenet, naar hans Herre var hjemme, og den øvrige Tid opholdt han sig hos de andre indfødte Tjenere, i deres Hytter, som laa bagved Bungalowen. Foruden denne første Tjener hørte en anden, dernæst en Rideknegt, to Staldkarle, en Kok og en Vandbærer til Husholdningen. Gisborne saae dem kun engang imellem i tjenstlige Anliggender, og deraf kom det, at den unge Mand var alene den største Del af Dagen.

Om Foraaret udfoldede Træerne i Plantagen kun faa unge Blade, de laa stille og tørre og ventede paa Regn. Om Natten hørte man kun de vilde Dyrs Brøl og Skrig og Vildsvinets Grynten, naar det hvæssede sine Hugtænder mod en Træstamme. Om Sommeren bølgede Skoven svagt frem og tilbage i Middagshedens Dunst. Saa vogtede Gisborne paa det første Tegn til den blaalige Røg, der viste ham, at Skoven stod i Flammer. Saa kom Regnstrømmene, der indhyllede Plantagerne i en varm Damp. I de stille Nætter hørte man de brede Blades Fald under de tunge Draaber og det nedstrømmende Vands Mumlen, der steg til brusende Plasken. Klare Lyn tegnede sælsomme Figurer paa den natlige Himmel, indtil Solen ved Daggry atter steg op i hele sin Pragt og Majestæt, udbredende Lys og Klarhed.

Deraf kom det, at Gisborne lærte hver enkelt Phase af Skovlivet at kjende og begyndte at føle sig ganske lykkelig.

Han havde en høi Gage; han modtog præcis de regelmæssige maanedlige Udbetalinger og lagde Anvisningerne paa den nærmeste Regeringskasse, uden at ændse dem, ned i en Kommode, hvor han opbevarede sine Breve fra England og andre Gjenstande. Naar han en enkelt Gang hentede Penge i Banken, saa var det for at understøtte Enken efter en Bestillingsmand, der var kommen til Ulykke i Tjenesten.

En Nat blev han vækket af et Bud, som gjorde ham den Meddelelse, at en af hans Folk laa dræbt nede ved Floden. Ved Daggry gik Gisborne ud, for at lede efter Morderen. Paa det Sted, hvor den Døde laa, fandt han dennes Enke, der klagede over den Dræbtes Lig, medens nogle Mænd undersøgte Fodsporene i den bløde, fugtige Jord.

„Det har den Røde gjort!“ sagde en af dem, „jeg vidste i Forveien, at han før eller senere vilde angribe Mennesker. Han kan dog sandelig finde Bytte nok uden en saadan Nederdrægtighed! Det har han gjort af ren Grusomhed.“

„Den Røde ligger oppe i Klipperne, bag Træerne!“ sagde Gisborne, som vidste, at Talen var om en Tiger.

„Ikke nu, Sahib, ikke nu, han vandrer uroligt frem og tilbage og søger nyt Bytte. Du veed jo, hvordan det har sig med Tigrene, de lader sig ikke nøie med een Død. Naar de har dræbt et Menneske eller et Dyr, saa følger der endnu to, tre Offre bagefter. Overhovedet gjør Menneskeblod dem helt vilde; maaske er han i dette Øieblik lige i Nærheden af os.“

„Maaske er han gaaet hen til den nærmeste Hytte“, sagde en Anden, „den ligger kun et Par hundrede Skridt herfra. Himmel! hvem er det?“

Gisborne vendte sig om med den Anden. En Mand kom nedad det udtørrede Flodleie. Han var helt nøgen, med Undtagelse af et tyndt Klæde om Hofterne. Paa Hovedet bar han en Krans af hvide Convolvulus. Han var gaaet saa let henover Stenene, at ikke engang Gisbornes øvede Øre havde hørt ham.

„Tigeren, som har dræbt Manden“, begyndte han uden nogen Hilsen, „er gaaet ned til Floden for at drikke; han sover nu under en Klippeblok paa den anden Side af Bakken!“ Hans Stemme var klar som en Klokke, helt forskjellig fra de Indfødtes sædvanlige, grædende Tone. Hans Ansigt, da han løftede det i Solen, kunde have tilhørt en Engel, der havde forvildet sig i Skoven.

Den Dræbtes Enke hørte op med at klage og stirrede med store, forundrede Øine paa den Fremmede.

„Skal jeg vise Sahib Vei?“ spurgte han roligt.

„Naar Du er ganske sikker i din Sag“, sagde Gisborne.

„Ganske sikker?“ vedblev den Fremmede, „jeg saae ham for henved en Timestid siden — den lumpne Hund! Han begynder for tidligt at æde Menneskekjød. Han har endnu en Snes gode Tænder i sit blodtørstige Gab.“

Mændene, som Gisborne havde truffet ved Liget, listede sig bort, af Frygt for, at han skulde opfordre dem til at følge med. Den unge Fremmede lo spottende ad Krysterne.

„Kom Sahib“, sagde han, idet han vendte sig om og med elastiske, gratieuse Skridt gik foran Gisborne.

„Ikke saa hurtigt!“ gispede Englænderen, „jeg kan ikke holde Skridt med Dig. Stop lidt, jeg kjender Dig overhovedet ikke, dit Ansigt er mig fremmed.“

„Det er nok muligt, jeg er først for ganske nylig kommen til denne Skov“.

„Fra hvilken Landsby?“

„Jeg kommer ikke fra nogen Landsby. Jeg kommer derovre fra“, sagde han og pegede mod Nord.

„Du er altsaa en Zigeuner?“

„Nei, Sahib, jeg er en Mand uden Kaste — og jeg kunde godt sige, uden en Fader!“

„Hvad hedder Du?“

„Man kalder mig Mowgli. Og hvad er Sahibs Navn?"

„Jeg er Overinspecteur over disse Plantager og hedder Gisborne."

„Overinspecteur, hvad skal det sige? Tæller man da Træerne og Græsstraaene her i Skoven?"

„Javel, for at saadanne Vagabonder, som Du og dine Lige ikke skal stikke Ild paa dem."

„Jeg? Jeg vilde ikke gjøre Junglekrattet Fortræd, ikke for Alt i Verden. Junglen er mit Hjem."

Han saae med sit uimodstaaelige Smil paa Gisborne og løftede Haanden som et advarende Tegn.

„Rolig, Sahib, nu maa vi gaa forsigtigt; vi har ikke nødigt at vække Hunden, skjøndt han sover fast nok. Det var maaske bedre, at jeg gik i Forveien og drev ham med Vinden hen til Sahib."

„Allah!" udbrød Gisborne, siden hvornaar drives Tigre af nøgne Mænd frem og tilbage ligesom Kvæg?"

Den Fremmede lo dæmpet: „Naa, naar Du ikke troer mig, kom saa med og skyd Bæstet paa din Maade med dit store, engelske Gevær."

Gisborne fulgte sin Fører og krøb og klattrede og bukkede sig og maatte udholde alle de utallige Ubehageligheder ved en Jagt i Junglen. Han var bleven ildrød og dryppede af Sved, medens Mowgli gik foran ham frisk og let.

Endelig opfordrede denne ham til at se over en lille Klippeblok henimod Bakken. Der ved Randen af et lille Vandhul laa Tigeren. Den strakte sig langt og dovent i Solen og lod sin blodrøde Tunge hænge langt ud af det vidt aabne Gab.

Han var allerede tilaars, hans Tænder vare gule og Skindet var hist og her skabet. Men i disse Omgivelser og i det klare Solskin saae han endnu skrækindjagende og majestætisk nok ud.

Gisborne havde ingen sentimentale Ideer, angaaende at dræbe Dyr, naar det dreiede sig om et for Mennesker saa farligt Bæst. Det var en Yngel, der maatte udryddes, hvor man traf den.

Han ventede et Øieblik, for at puste lidt, saa støttede han Bøssen mod Blokken og fløitede sagte. Dyret vendte langsomt Hovedet om, ikke mere end fem, sex Skridt fra Mundingen af hans Bøsse. Med den største Ro og Sikkerhed affyrede Gisborne den ene Kugle lige under Øiet og den anden bag Skulderbladet. Paa saa kort Distance beskytte de vældige Knogler ikke mod den riflede Bøsses Spidskugler.

„Skindet er det knap Umagen værd at samle op", sagde Gisborne, da han betragtede sit Bytte, efterat Røgen var trukket bort og han saae Dyret ligge i de sidste Trækninger.

„En Hundedød for en Hund", sagde Mowgli roligt. „Paa hele Udyret er der Ingenting, som det var Umagen værd at tage med."

„Børsterne? Tager Du ikke Børsterne med?" spurgte Gisborne, som vidste, at Jægerne sætte megen Pris paa slige Trofæer.

„Jeg? Er jeg da en Aadselgrib eller en ussel Klapper, at jeg skulde slæbe om i Skoven med en Tigers Snude? Lad ham ligge, hvor han ligger. Her kommer allerede hans Venner!"

Gisborne hørte en Gribs skingrende Piben over sit Hoved, da han aftørrede sit Gevær.

„Naar Du ingen Klapper er, hvoraf veed Du saa, hvordan man skal nærme sig en Tiger? Ingen kunde have gjort det bedre."

„Jeg hader alle Tigre", sagde Mowgli kort. Vil Sahib lade mig bære sit Gevær? Aha, det er et Pragtstykke! Og hvor gaaer Sahib nu hen?"

„Hjem!"

„Maa jeg gaa med? Jeg har endnu aldrig seet det Indre af en hvid Mands Hus."

Gisborne gik til sin Bungalow; Mowgli gik lydløst, taus foran ham.

Nysgjerrigt betragtede han Alt, hvad han saae paa Verandaen, beføIte mistænksomt Bambusforhænget og traadte, idet han forsigtigt saae sig om, ind i Stuen. Gisborne rullede en Persienne ned, forat beskytte sig mod Solen; den faldt ned med skarp Støi; inden den endnu havde rørt ved Gulvet, var Mowgli faret ud og stod gispende paa Verandaen.

„Er det en Fælde?" spurgte han hurtigt.

Gisborne lo. „Hvide Mænd fanger ikke Mennesker i Fælder; jeg kan nok se, at Du kommer fra Junglen."

„Jeg seer, den har hverken Laas eller Slaa, jeg har aldrig før seet saadan noget!"

Han gik paa Taaspidserne ind i Værelset igjen og betragtede fuld af Forundring Meublerne og Gjenstandene i de to Beboelsesrum.

Abdul-Gafur, der dækkede Bordet til anden Frokost, betragtede den nys Ankomne med Mistro og Ringeagt.

„Saa megen Umage for en Smule Mad, og saa megen Møie for at udhvile sig efter Maden", sagde Mowgli smilende. „Saa gjør vi os det lettere i Junglen. Her er saa mange smukke kostbare Sager, er Sahib ikke bange for, at man skal stjæle Noget fra ham?"

„Det kunde kun en Gavtyv fra Junglen gjøre", sagde Abdul-Gafur, idet han satte et Sølvfad klirrende paa Bordet.

Mowgli stirrede med vidt opspilede Øine paa den tykke, hvidskjæggede Mahommedaner.

„I mit Land, naar en gammel Gedebuk bræger for høit, skærer vi Halsen over paa den", svarede han leende. „Men Du skal ikke være bange, nu gaaer jeg."

Han vendte sig om og forsvandt i Skoven. Gisborne saae efter ham, med et Smil, der endte i et Suk.

Foruden hans regelmæssige Arbeide var der ikke meget, der interesserede Forstinspecteuren,

og denne Skovens Søn, der omgikkes med Tigre som andre Folk med Hunde, havde maaske været en behagelig Adspredelse.

„Det er en ganske besynderlig Fyr", tænkte Gisborne ved sig selv. „Han ligner et Billede fra det klassiske Lexikon. Jeg kunde have Lyst til at beholde ham som Jægersvend. Det er ingen Fornøielse, saadan Dag ud og Dag ind at gaa paa Jagt alene; denne Fyr vilde være en udmærket Jagtfælle. Jeg gad blot vide, hvad han egentlig er for En?" Samme Aften sad han paa Verandaen og tænkte endnu med stille Undren paa den Fremmede og hvad der var blevet af ham. Pludselig, idet en tyk Røgsky fra hans Pibe trak bort, opdagede han Mowgli, der med korslagte Arme stod lige foran ham. Han havde ikke hørt en Lyd, et Spøgelse kunde ikke have overrasket ham mere. Han sprang op og lod sin Pibe falde.

„Inde i Skoven er der Ingen, jeg kan tale med, og jeg kjeder mig, derfor er jeg kommen herhen," sagde Mowgli.

Han bukkede sig ned, tog Gisbornes Pibe op og rakte ham den med et let, gratieust Buk.

„Tak", sagde Gisborne, da han modtog Piben. Saa, efter en lang Pause: „Hvad Nyt er der inde i Skoven? Har Du truffet paa flere Tigre?"

„Nilghaierne* skifte som sædvanligt Græsgang med Nymaanen. Svinene græsse nede ved Kanyefloden, fordi de ikke vil være sammen med Nilghaierne. En So er bleven dræbt af en Leopard. Det er Alt, hvad jeg veed."

„Og hvorfra veed Du alt det?" sagde Gisborne, idet han gik nærmere hen til ham og saae ham dybt ind i Øinene, der tindrede saa klart som Stjerner.

„Hvorfor skulde jeg ikke vide det? Nilghaierne have deres egne Sædvaner, og hvert Barn veed jo, at Svinene ikke græsse sammen med dem."

„Jeg har dog ikke vidst det", sagde Gisborne.

„Aa! og man har sagt mig, at Du har Overopsynet med alle disse Skove?" svarede Mowgli med et godmodigt, ironisk Smil.

„Du kan sagtens opvarte mig med alleslags Historier", svarede Gisborne hastigt, der aabenbart var noget stødt over Mowglis Bemærkning. „Du kan fortælle mig, at Dit og Dat er foregaaet i Skoven, naar der Ingen er tilstede, som kan modsige Dig."

„Jeg skal imorgen vise Dig Knoglerne af Soen", sagde Mowgli, paa hvem Gisbornes Ærgrelse ikke gjorde det ringeste Indtryk. „Hvad angaaer Nilghaierne, hvis Sahib blot vil sætte sig hen og forholde sig meget, meget rolig, skal jeg drive en herop. Og hvis Sahib blot lytter opmærksomt efter, vil han kunne høre, fra hvilken Kant Nilghaien kommer."

„Mowgli, Junglen har gjort Dig forrykt", sagde Gisborne, „hvem kan drive en Nilghai?"

„Stille, stille, sid ganske stille her, nu gaaer jeg!"

„Sandelig, han er en Aand", sagde Gisborne, Mowgli var forsvunden i Mørket, uden at man havde hørt en Lyd. Skoven laa foran ham i store, fløielsagtige Folder under den klare Stjernenats vidunderlige Skær.

Saa tyst var det, at Vindens sagte Sus i Bladene lød over til ham som et sovende Barns ubevidste Suk.

Abdul-Gafur var beskjæftiget ude i Kjøkkenet med at sætte Tallerkener og Fade tilside.

„Stille derude!" udbrød Gisborne og satte sig nu hen — som En, der er vant til at høre Skovens Kirkegaardsfred — for at lytte. Alt var dødsstille omkring ham.

Fra en uberegnelig Afstand, fra et uigjennemtrængeligt Mørke hørtes dæmpet, ganske dæmpet en Ulvs Hylen. Saa fulgte atter lang Stilhed. Endelig, da Gisborne allerede begyndte at blive træt og at tvivle, hørte han en Bragen og Raslen i Underskoven, som om Nogen arbeidede sig med Møie gjennem Krattet. „Det kommer vestfra", tænkte han ved sig selv, „der er Noget paafærde der!" Støien blev stærkere og stærkere: Brag paa Brag, Stød paa Stød. Nu hørte han den dybe Grynten af en Nilghai, der flygtede i panisk Skræk for en usynlig Fare.

En mørk Skygge styrtede frem fra Træerne, gryntede og brummede og dreiede sig raadvild frem og tilbage, snart tilhøire, snart tilvenstre, sprang saa med Raslen over den aabne Plads foran Bungalowen, saa at Gisborne næsten kunde røre med Haanden ved den. Det var en Nilghai-Tyr, den dryppede af Nattedugg og Sved.

Over dens Hals hang Grene af Slyngplanter, dens Øine lyste som Gløder.

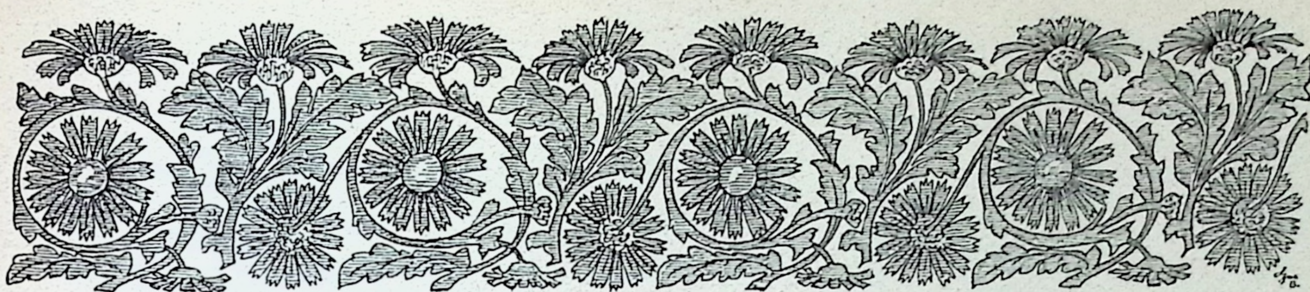
Ved Synet af et Menneske foer Dyret langs med Skovbrynet og var snart forsvundet i Mørket. Gisbornes første forvirrede Tanke var den, at det var frækt af Mowgli at jage den store, blaa Tyr ud fra Skoven til Beskuelse, saa at sige føre den til Parade i den mørke Nat, der tilhørte den. Pludselig sagde en blød Stemme i hans Øre: „Han var med sin Hjord oppe ved Vandet, han kommer vestfra. Troer Sahib mig nu, eller skal jeg drive hele Hjorden herhen? Sahib har Overopsyn med Skovene, han har kun at befale!"

Mowgli havde igjen sat sig paa Verandaen og syntes noget forpustet. Gisborne saae forundret paa ham. „Hvordan har Du baaret Dig ad med det?"

(Fortsættes.)

---

* Den hvidfodede blaa Antilope, der paa Grund af dens formentlige Slægtskab med Koen betragtes som hellig af Hinduerne.

Millenniums-Landsbyen

DEN Fremmede, som iaar besøger Budapest, behøver ikke at reise langt og søge vidt for at lære Landet og Folket at kjende. Det er flyttet ind til Hovedstaden med Huse, Beboere, Fortid og Nutid, Alt.

Paa Széchényi-Øen i Parkanlæget *(városliget)* reiser sig Fortiden: Borgen Vajda-Hunyad fra Siebenbürgen speiler sine hundredaarige Karnapper og Taarne i Dammens blanke Vand mellem Jaák-Kirkens spidsbuede Portal og den italienske Roccocos bløde Linier. Paa det udstrakte Felt rundtom breder saa Nutiden sig, Fremskridtet, baaret af Menneskeaandens Kraft og Snille, Dampens og Elektricitetens, men tillige Poesiens Tidsalder, den Poesi, der har sine Rødder i Virkelighedens kraftige Jordbund.

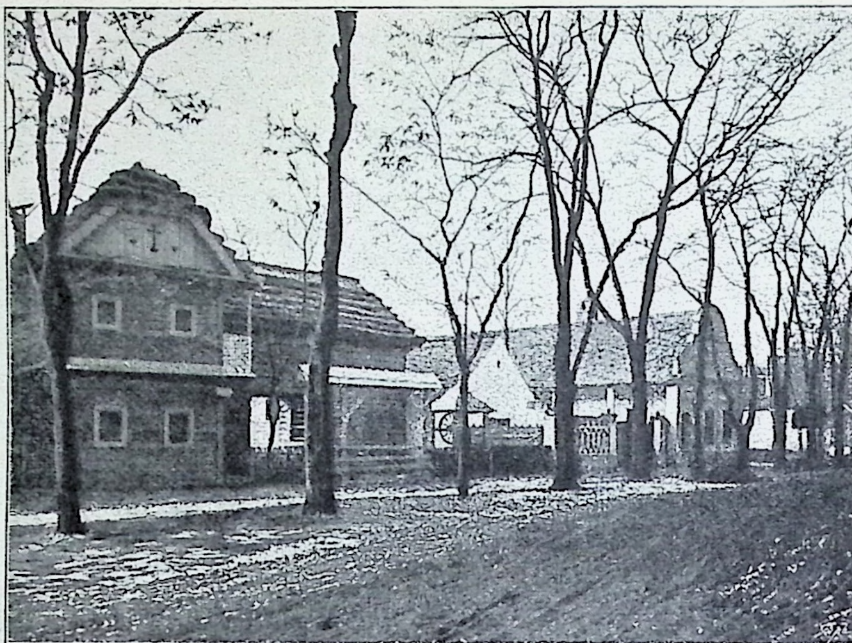

MILLENNIUMS-LANDSBYEN:
HUSE FRA JASZ-NAGY-KUN-SZOLNOK, CSONGRAD, KALOTASZEG OG TOROCZKO

Og afsides fra den larmende Nutid gjemmer Idyllen sig bag løvede Træer: den ethnografiske Landsby. Mellem Skole, Forsamlingshus og Csárda hæver sig Kirken, omgiven af den faste Mur, der tjente til Værn i trange Tider, naar Fjenden var i Landet. Nu har Handlende opslaaet deres Boder her og falbyde de Gjenstande, som Landboerne forfærdige efter ældgamle Mønstre i de lange Vinteraftener. Inde i selve Kirken opbevares de rige Samlinger, Grev Eugen Zichy har medbragt fra sin Reise i Kaukasus og Centralasien, Magyarernes oprindelige Hjemstavn, hvor deres Stammefrænder endnu bo.

Tilvenstre for Kirken begynder den „ungarske Gade.“ Hvert Hus repræsenterer sin bestemte Egn med særlig Byggemaade og Udstyr, og Beboernes Dragter og Levevis fremstilles — foreløbigt kun ved Dukker i Legemsstørrelse, men efterhaanden komme Folkene selv og give Idyllen Liv. Det første Hus er typisk for Szolnok-Komitat, det næste, fra Mindszent, er opført af Congráds Komitat, de rige Dragter og den solide Bohave vidne om Velstand og Velvære. I Kalotaszeger Huset feires en Trolovelsesfest, i Huset fra Toroczkó findes Repræsentanter fra en Egn, hvis Beboeres Skjønhed er bleven til et Ordsprog i Siebenbürgen. Det ene brogede Billede afløser det andet, snart fængsles Opmærksomheden af et Hus, smykket med malede Rosenguirlander, snart af Piger i Fløil og Silke og Karle i snore-

besatte Kapper fra Szirak, snart af Hofjægerne og Svinehyrderne fra Landsbyen Szent-Gál i Bakonyer-Skoven, hvor Røverne i gamle Dage havde hjemme. I „Nationalitets-Gaden“ er den tydsktalende Befolkning repræsenteret. Der ligger et sachsisk Hus fra Egnen ved Hermannstadt, og der hilser vi paa en ældre Kvinde i Stadsdragt, med Gyldenstykkeshue, Silkeforklæde og Brokades Kjole; hun har iført sig Stadsen til Ære for sin Søn, Husaren, der er kommen hjem i Besøg. Der er Schwabere fra Torontál og tydske Bissekræmmere fra Handlova, der om Sommeren streife om i Lavlandet og tilbringe Vinteren i deres store Familiehus. Ved Indgangen til „Nationalitets-Gaden“ ligger Széklerhuset, med malerisk Indhegning, Port som et Dueslag. Ifølge Indskriften er det opført i Anledning af Udstillingen „til Ihukommelse af Frelserens Lidelser“, og Husets Eier ønsker „den Kommende Fred og den Bortgaaende Sundhed“. Og alle de mangfoldige andre Nationaliteter, som befolke Ungarn, have sat hverandre Stevne her: Ruthenere, Serbere, Bulgarer, Slovaker, Slovener og Schokczer.

MILLENNIUMS-LANDSBYEN: Slaviske Huse

I Udkanten af Landsbyen, ved Siden af Forsamlingshuset ligge en Række tarvelige Hytter, her træffe vi Kohyrder fra Overungarn, Faarehyrder fra Kecskemét, Csikóser fra Hortobágy, foruden et helt Zigeunerkvarter, hvis Arrangement skyldes Erkehertug Joseph, der kjender Zigeunerne, deres Sprog og Skikke saa nøie som Faa. De i Husene udstillede 120 legemsstore Dukker, der repræsentere ligesaa mange Typer og Dragter, foruden de talrige, charakteristiske Udstyrsgjenstande skulle senere danne Grundlaget for et ungarsk ethnografisk Musæum.

Derfor er Landsbyen et tro Speilbillede af det ungarske Folkeliv, saaledes som det leves paa Alfölds Sletter og i Karpathernes Høilande.

Og efterhaanden vil et broget Liv udfolde sig i den stille Idyl, naar Folkene fra de forskjellige Egne strømme til Hovedstaden og i egen Person befolke Husene. Saa afholdes her Folkefester og feires Brylluper efter gammel Skik, og i Csárdaen spiller Zigeunerne op, og Dansen gaaer lystigt derinde under Jubel og Sporklirren. Medens de selv føle sig hjemme midt i den fremmede By, der for disse Csikoser, Oxehyrder og Faarehyrder fra de umaadelige Stepper er Eventyrets By, vil den fremmede Tilskuer tro sig hensat i en fantastisk Verden med Virkelighedens Liv og Eventyrets brogede Farver.

VED TREPILELAAGEN

Klampenborgstationens Udvidelse

AF

ALBERT GNUDTZMANN

Den Skovgjæst, der iaar fra Coupévinduet skuer ud over Klampenborgstationens Omgivelser, vil faa det Indtryk, at man Øst for Stationsbygningen er ifærd med at udarbeide Modellen til et lidet Bjerglandskab, der kunde blive en pikant Afvexling fra Dyrehavens og Sundets smilende Idyl. Her er der steile Grusdynger med skarpe Kamme, der løber et lille forpustet og underjordisk udseende Locomotiv ad et smalt Spor ned i en Tunnel, her er der skaaret en dyb Kløft ind i Bakken, der spænder en solid Bro sin stærke Bue fra Skrænt til Skrænt. Og allevegne Arbeidere med Trillebøre og Arbeidere med Spade og Hakke, mens Ingenieurerne og deres Assistenter ere paafærde snart her, snart der med deres ordnende, regulerende og nivellerende Virksomhed.

Noget slet saa høipoetisk som et Bjerglandskab maa man dog alligevel ikke vente sig. Efterhaanden, som disse Grusdynger og disse Udskjæringer forme sig under Ingenieurernes Hænder som Leret under Billedhuggerens, ville sirlige Perroner og Spor bryde frem gjennem Kaoset, og Klampenborgstationen vil fremstaa i den udvidede Skikkelse, som Kystbanetrafikken har gjort nødvendig.

Lad os da se et Øieblik paa, hvorledes Alt vil tage sig ud til September 1897, naar Udvidelsen skal være en fuldbragt Kjendsgjerning.

Strax, naar man fra Strandveien er kommet forbi gamle Klampenborg, vil man lægge Mærke til en Forandring. Den røde Port er forsvundet og med den det gamle gule Bomhus, foran hvilket saa mange glade Skovgjæster, baade de, der havde Selveierkjøretøi, og de, der kom agende med Kapervogn, i Aarenes Løb have maattet gjøre Holdt, inden de fik Adgang til Skovens Herligheder. Dermed ere dog ingenlunde selve Bompengene bortfaldne. Den røde Port er flyttet over paa den anden Side af Kystbanelinien, og

der kneiser allerede nu et nyt Bomhus, en statelig og officielt udseende rød Grundmurs-Bygning, der sikkert vil kunne overleve mere end en Generation af Skovgjæster.

Men inden vi naa saa vidt, passere vi en ny anselig Bro, under hvilken Kystbanetogene skulle passere. Selve Brohvælvingen er af støbt Beton, overmuret med røde Mursten og forsynet med det kongelige Navnetræk og Krone. Staar man stille her et Øieblik for at se paa Udsigten, ser man tilhoire Kystbanen bore sig ind gjennem Skoven. Tilvenstre har man den gamle Station, der bevares for den lokale Trafik, og en lille ny Stationsbygning af Træ, der lægges paa den anden Side af Sporene ned ad Strandveien til og som er bestemt for Kystbanetrafiken. Lige nedenfor har man den nye Dreieskive, der lægges mere østlig end den gamle. Og her løbe da de Lokomotiver, der besørge den lokale Fart mellem Klampenborg og Kjøbenhavn, frem for at foretage den obligate Frontforandring, inden de atter haste ind ad Byen til med deres Paahæng, medens deres Kollegaer i Kystbanens Tjeneste løbe videre frem under Brohvælvingen.

Gaar man frem over Broen, træffer man først paa et nyt Billetkontor, der er anbragt helt her oppe ved Dreieskiven. Veien ned til Stationen bliver derimod ved at gaa, hvor den gaaer, og selve Stationsbygningen bliver staaende.

Men gaaer man endnu lidt videre, vil man opdage en Forandring, der rimeligvis vil glæde adskillige og vel kun skjære dem i Hjertet, der nu engang føle det, som om de mistede et Stykke af deres eget Jeg, naar et Stykke specifikt Kjøbenhavn forsvinder for at give Plads for Noget, der mere nærmer sig det gængse Storstads-Ideal. Baasene ere nemlig forsvundne. Til næste Sommer er det altsaa sidste Gang, at det populaire Træskur bliver Vidne til den Æltnings- og Sammenstuvnings-Proces, der i enhver Kjøbenhavners Bevidsthed staaer som hørende med til en rigtig Skovtur og som har givet Stof til saa mangen Kjøbenhavnervits og saa mangen edderspændt indsendt Artikel i de formedelst Agurketidens Prøvelser taalmodige Spalter i Dagbladene. Hvem har ikke været med til at staae i Queue eller maaske rettere i Lage her paa en Sommersøndag og følt sig varmt omsluttet af svære Familiefædre og suffisante Husmødre, hvis Børn morede sig med at lade deres Legetøisballoner gaa ned i Ens høie Hat, medens de selv agerede Skrigeballoner.

Man skal imidlertid ikke være altfor vemodig ved Tanken om at skulle undvære Baasene, thi de synes at skulle gjenopstaae i en ny, om end maaske en noget forklaret Skikkelse.

Omtrent ud for det Sted, hvor de nu findes, fører der nemlig en Trappe ned til en betonbelagt Tunnel, der under den nuværende Banelinie fører til en Mellemperron, der indrettes mellem den gamle Banelinie og den nye Kystbanelinie, og paa denne Perron finde vi en overdækket Hal, der er bestemt til at optage de ventende Tredie-Klasses Passagerer, og som netop rummer saa mange, der kunne faae Plads i et Tog. Men hvorvidt denne Hal vil faa den Charme over sig, som der var over de gamle Baase, vil naturligvis afhænge dels af dens Størrelse og dels af de Dispositioner, som træffes af Stationspersonalet.

Denne nye Mellemperron, langs hvis vestlige Side Lokaltogene ind til Byen løbe, medens Kystbanetogene i samme Retning løbe langs den østlige, faaer en Bredde af ca. 30 Fod, medens Længden bliver omtrent som fra Raadhuspladsen ud til Vesterbroes Torv. Saa det er ikke noget helt lille Foretagende, det her dreier sig om. Naar der ikke er formegen Trængsel, vil man kunne fordrive Ventetiden, til Toget gaaer, med en ganske anselig Spadseretour, blot ved at gaa en Gang op og ned ad Perronen.

Den før omtalte Tunnel, ad hvilken vi kom til Mellemperronen, gaaer videre under Kystbanesporene og fører os til den Perron, der hører til den østlige Stationsbygning. Denne, der er bestemt til Afgangssted for de Tog, der komme inde fra Byen, bliver af Træ og ganske prunkløs i det Ydre.

Det vil blive et livligt Billede, der i Sommeren 1898 oprulles for Beskueren paa en af de rigtige „Skovsøndage". Tog efter Tog ruller op foran den gamle Station, hvert Kvarter mylrer der en ny Hær af søndagsglade Kjøbenhavnere gjennem Udgangen, mens Solen bringer Damernes lyse Pynt og Herrernes høie Silkehatte til at straale med dobbelt Glans. Der kommer Tog ikke blot fra Stationen ved Gyldenløvesgade, men ogsaa fra Østerbro og Frederiksberg, og for hvert Tog sendes der en vild Horde af Fribyttere ud mod de unge Bøge og Skovbundens Anemoner, mod Restaurateurernes veldækkede Borde og de smaa Skovløberhuses mere borgerlige Forfriskninger.

Men inde fra den gamle, prægtige Skov kommer der en stadig rindende Strøm, der gaaer i modsat Retning. Det er de Skovgjæster, som allerede have indsuget deres Portion frisk Luft og Sommersol for Ugen. De ere sommertrætte og øre af Luften, og i de tømte Madkurve bære de Kontrebande af Skovens Herlighed. Ved Billetkontoret opdage de, at Lokomotivet allerede er fremme paa Dreieskiven, saa gjelder det om ikke at komme forsilde. Og ned forbi Stationen gaaer det, ned ad Trappen, der fører til Tunnellen og videre frem ad denne, medens et nyt Tog inde fra Byen bruser hen over deres Hoveder. Men den store Hal paa Mellemperronen er allerede næsten helt fyldt af ventende Passagerer, saa kun den forreste Del af Strømmen faaer Lov at slippe ind, mens Efternølerne maa vente til næste Omgang. Imidlertid er Lokomotivet spændt for, Hallens Befolkning slippes ud, Efternølerne slip-

pes ind, et Slag paa Klokken, et Pift, et hæst Fløit . . . Hallen er imidlertid fyldt til Hælvten af en ny Skare.

Paa den anden Side af Perronen er imidlertid et nyt Tog kjørt frem. Inde fra Coupeerne synges „Der er et yndigt Land“, der holdes Taler, der raabes Hurra snart for Et, snart for et Andet, uden at Deltagerne dog have nogen synderlig klar Forestilling om, hvad de egentlig raabe for, og ud ad Coupevinduet viftes der til Kjøbenhavnerfolket med smaa Dannebrogsflag og friske Bøgegrene. Det er et Selskab af glade Helsingørianere, isprengt med Landliggerelementer fra Snekkersten og Espergjerde, der for en Gangs Skyld have faaet Lyst at gjæste en anden Del af Øresundskysten end den, de til daglig have vente paa at komme nordpaa med dette Tog. Det er Landliggere, der betragte det som en dyb personlig Krænkelse, at deres ikke-landliggende Bysbørn fra Hovedstaden om Søndagen trænge sig frem i *deres* Skov, se paa *deres* Sund og cykle eller spadsere paa *deres* Strandvei. Derfor flygte de nu længere op ad Kysten, og de føle det som en personlig Tilfredsstillelse saaledes at demonstrere mod det demokratiske Uvæsen, som Skovbanen fører med sig.

Klampenborgstationen vil saaledes fra at være en forholdsvis landlig og beskeden Station blive et Knudepunkt for Kysttrafiken, Brændpunktet for hele det naturtørstende Kjøbenhavns — og det vil jo i Grunden sige hele Kjøbenhavns — Søndagsfornøielse. Men endnu er der jo et godt

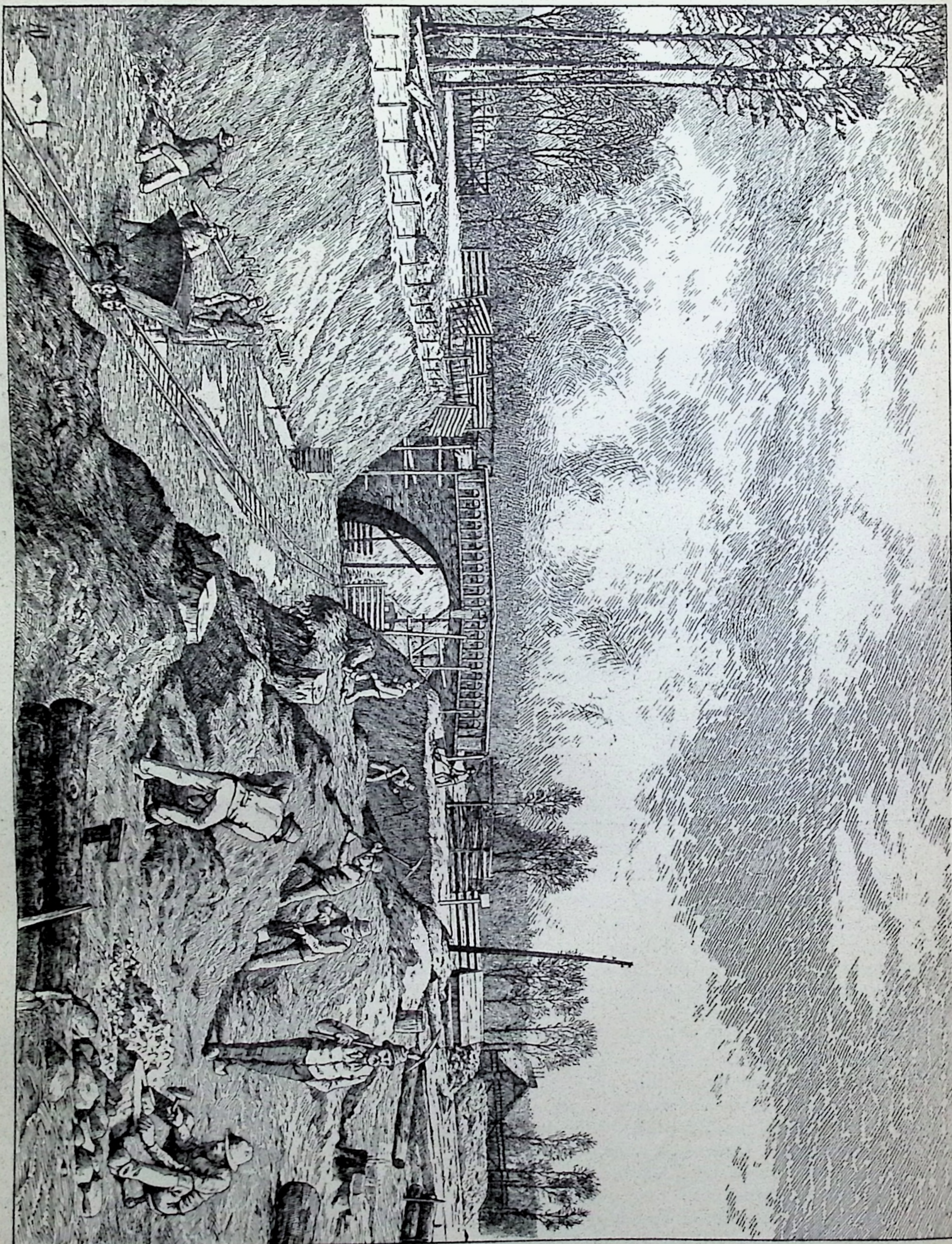

MIDDAGSHVIL

for Øie. Nu stiller de sig op i sluttet Tog paa den lange Perron, hvor deres Nærværelse dog knap nok formaaer at frembringe Trængsel, og saa gaaer det ind i Skoven, hvor Tonerne fra deres medbragte Orkester efterhaanden tabe sig under Bøgene.

Imidlertid ruller et Tog inde fra Byen op for den nye lille Træstation. Det er Kystbanetoget, hvis Passagerer for denne Dag agte at befolke Kysten nordpaa. Men over disse Skovgjæster er der en vis Høitidelighed, thi dette er for de Fleste af Familierne Aarets store Skovtur, da man ikke som sædvanlig nøies med at tage til Charlottenlund eller Klampenborg men skal helt ud til Skodsborg, til Rungsted, til Vedbæk eller maaske helt ned til Helsingør, se paa Udsigt fra Kronborg og spise Middag paa Marienlyst. Men paa Klampenborg Station staaer der en lille Skare synligt forkuede og forurettede Individer, der Stykke frem, inden det kommer saa vidt, og det er et ganske andet Billede, der for Tiden frembyder sig for den skovturende Kjøbenhavner naar han kommer til Stationen.

Endnu er det nemlig væsentlig kun Udgravningsarbeiderne, man beskjæftiger sig med, medens der af den store nye Mellemperron kun findes svage og af den nye Stationsbygning slet intet Spor. Kystbanen antydes endnu kun af et Par smalle Spor, ad hvilke Tipvognene løbe, forspændte med de smaa røgsværtede Arbeidslokomotiver, der pustende og stønnende have travlt med som samvittighedsfuldt Tyende at gjøre Alt i Orden, til Herskabet selv til næste Efteraar flytter ud. Og rundt omkring er der Kaos og Ælte, Lægter og Brædder ligge strøede omkring og man bevæger sig frem ad smalle Gangbrædter over interessante Kløfter. Det Hele ligner en Mellemting af en landlig Mergelgrav

VIADUKTEN VED KLAMPENBORG

og en kjøbenhavnsk Gade, der er ifærd med at gjennemgaa en Asfalteringsproces,

At man ikke ligger paa den lade Side herude, derom vil man faa et Begreb, naar man hører, at alene med Arbeiderne omkring selve Klampenborgstationen ere daglig ca. 150 Arbeidere sysselsatte, medens hele Kystbanestrækningen beskjæftiger 8—900 Mennesker. Alle ere de Soldater i en Hær, hvis Førere ere Ingenieurerne, der idelig færdes i Marken med deres Nivelleringsappater og dels ved Kommandoord dels ved Signaler, som ere uforstaaelige for den Uindviede give tilkjende, snart at en Linie skal drages mere tilhøire, snart mere tilvenstre, snart at Niveauet skal hæves, snart at det skal sænkes. Det Hele foregaar med en næsten militair Præcision, der rykkes frem snart i Kolonner og snart i Blænkerkjæder, medens Ingenieurernes Assistenter agere Adjutanter og ere i idelig Bevægelse frem og tilbage mellem Hovedkvarteret og Afdelingerne i Marken for at hente og bringe Ordrer.

Man har da ogsaa indrettet sig det ganske hyggeligt paa Feltfod herude. Man kamperer i fri Luft og indtager sine Maaltider enten i det lille Træskur, der er reist i Nærheden af Arbeidspladsen, eller under aaben Himmel.

Men rundt om det Hele gaa de tilfældige Nysgjerrige, der komme herud og studse ved Ødelæggelsens Vederstyggelighed: her en Klynge store Bøge fældede, der en Bygning revet ned. Og En og Anden ryster maaske en Smule paa Hovedet over al denne Vandalisme. Men naar det Hele til næste Aar er iorden, vil Tallet paa dem, der føle sig en Smule betænkelige ved Situationen, sikkert være skrumpet ind til et rent Minimum. Thi Meningen er jo dog at skaffe den store Befolkning Adgang til al den rige Naturskjønhed, som vor Nordkyst byder paa — og dette Maal turde vel nok være nogle Offre værd.

STRØTANKER

Det er fordetmeste de smaa Hander, der føre det store Ord.

—o—

Det er lettere at føle sig som Halvgud, end at være et helt Menneske.

I Skoven

FORTÆLLING AF RUDYARD KIPLING

(1. Fortsættelse).

„Sahib har jo seet det, Tyren blev dreven — dreven som en Oxe. Han vil have Noget at fortælle, naar han kommer tilbage til sin Hjord."

„Jeg forstaaer slet ikke det Hele! Kan Du da løbe ligesaa hurtigt som en Nilghai?"

„Det har Sahib jo ogsaa seet. Naar Sahib har Brug for mig til en eller anden Tid — til Jagt — saa staaer jeg, Mowgli, til Tjeneste. Det er en smuk Skov, og jeg vil blive her".

„Godt, saa bliv, naar Du har Lyst dertil. Og vil Du have Noget at spise, giver mine Tjenere Dig det."

„Aa ja!" sagde Mowgli livligt, „jeg holder meget af tilberedte Spiser. Ingen skal sige, at jeg ikke kan spise Kogt eller Stegt ligesaa vel som Nogen. Jeg vil komme til Maaltiderne, og jeg lover Sahib, at jeg skal passe godt paa. Ingen Tyv skal bryde ind her og stjæle Sahibs smukke, kostbare Sager."

Med disse Ord forsvandt Mowgli i Mørket, uden at sige et Ord mere.

Gisborne sad endnu længe paa Verandaen og røg og tænkte over Dagens forunderlige Hændelser. Han var ganske sikker paa, at han i Mowgli havde fundet den ideale Skovvogter, som han saa længe havde søgt.

„Jeg maa sørge for, at han bliver ansat af Regeringen. En Mand, der kan drive en Flok Nilghaier ligesom Faar, er mere værd end halvtresindstyve andre. Han er et sandt Vidunder, et, lusus naturae." Han maa blive Skovvogter; hvis jeg blot kan faae ham til at slaa sig til Ro her." — Abdul-Gafurs Mening om den Fremmede var mindre gunstig. Han betroede sin Herre, da han hjalp ham ved Afklædningen, at saadanne omstreifende Personer, der kom Gud maa vide hvorfra, før eller senere vilde vise sig at være Tyveknegte. Hvad Denne angik, saa havde han ikke megen Fidus til saadanne nøgne Dagdrivere, der ikke engang kunde opføre sig ordentligt overfor ældre Folk.

Gisborne lo og sendte Abdul-Gafur bort. Den gamle Tjener trak sig brummende tilbage. Ud paa Natten havde han Anledning til at staa op og give sin Datter, der var tretten Aar gammel, en Dragt Prygl. Ingen vidste hvorfor, men Gisborne hørte Barnet græde.

Mowgli kom og gik i de følgende Dage lydløst som en Skygge. Han havde taget Ophold i Nærheden af Bungalowen tætved Indgangen til Skoven. Naar Gisborne om Aftenen sad paa Verandaen for at trække lidt frisk Luft, saae han ham ofte sidde paa Verandatrappen med Hovedet paa Knæerne, eller han laa udstrakt paa Jorden med

en Gren, der tjente ham som Pude, under Hovedet, sammenkrøben som et Skovens Dyr.

Naar han fik Øie paa Sahib, hilste han ham ærbødigt og bad ham, blot at sove roligt. Undertiden underholdt han ogsaa Gisborne med vidunderlige Historier om Dyrene i Junglen. Engang traf Gisborne ham i sin Stald, hvor han med stor Opmærksomhed betragtede Hestene. — „Det“, sagde Abdul-Gafur med Eftertryk, „er et sikkert Tegn paa, at han med det Første vil bstjæle en. Da Sahib har givet ham Lov til at opholde sig her, hvorfor beskjæftiger han sig saa ikke som andre skikkelige, ordentlige Mennesker; men nei, det passer ham ikke, han maa løbe frem og tilbage hele Dagen, og Natten med, ligesom en løssluppen Kamel! Han fordreier Hovedet paa Tosserne endnu mere og oplader de Uforstandiges Mund til Ugudelighed.“

Og Abdul-Gafur behandlede Mowgli uvenligt, talte haardt til ham, befalede ham snart det og snart det: at hente Vand, hugge Brænde, plukke det slagtede Fjerkræ — og Mowgli lo godmodigt, uden at ærgre sig, og gjorde Alt, hvad den Gamle befalede ham.

„Han har ingen Kaste“, sagde Abdul, „og gjør Alt, hvad man siger til ham. Sahib skal se sig for, at han ikke en Gang gjør for meget! Han er en Slange i Græsset, en Junglevagabond og en Tyv til sine Dages Ende!“

„Vær rolig!“ sagde Gisborne. „Jeg har Ingenting imod, at Du styrer din egen Husholdning, som Du vil, forudsat, at Du ikke gjør for meget Spektakel, thi jeg kjender dine Skikke og Vaner. Mine Skikke og Vaner kjender Du endnu ikke, hvor længe vi end har været sammen. Manden er udentvivl en Smule forrykt, det er det Hele.“

„Blot en ganske lille Smule, ja vist“, sagde Abdul-Gafur ironisk — „naa, vi faaer at se, hvad der kommer ud af det!“

Et Par Dage efter maatte Gisborne paa en tre Dages Forretningsreise ud i Skoven. Abdul-Gafur, der var gammel og tyk, blev hjemme. Det morede ikke den Gamle at tilbringe Natten i Skovvogternes Hytter eller ovenikjøbet i det Fri. Desuden benyttede han Leiligheden, naar hans Herre var borte, til i hans Navn at inddrive Kontributioner af Melk og Olie hos de Undergivne.

Gisborne forlod næste Morgen ganske tidligt sin Bungalow, lidt ærgerlig over, at Mowgli ikke var der, for at ledsage ham.

Han var kommen til at holde af det mærkelige Menneske, paa Grund af hans Styrke, Hurtighed og hans Bevægelsers Lydløshed, paa Grund af hans Godmodighed og hans urokkelige, harmløse Humor. Denne Skovens Søn kjendte ikke det Mindste til Form og Ceremoni, men i sin Optræden overfor Gisborne var han altid fuld af Ærbødighed og Respekt. Hans barnlige Fortællinger om de vilde Dyr i Skoven og i Junglen morede den unge Englænder, der nu troede fuldt og fast paa dem. Efterat Gisborne i omtrent en Time havde redet inde i Skoven, hørte han en svag Støi bagved sig, han vendte sig om og saae Mowgli, der travede bagefter Hesten.

„Der er Du jo“, sagde Gisborne glad. „Vi har tre Dages Arbeide for os mellem de unge Træer.“

„Det glæder mig“, sagde Mowgli, „jeg er altid glad, naar man passer godt paa de unge Træer, de giver sval Skygge. Naar blot Dyrene ikke beskadiger dem. Vi maa forresten drive Svinene bort igjen.“

„Allerede, hvorfor det?“

„Aa, de har inat huseret mellem de unge Træer og rodet mange Rødder op; jeg har allerede imorges tidligt drevet dem bort, derfor mødte jeg ikke i rette Tid paa Verandaen. Svinene skal overhovedet ikke være paa denne Side af Skoven, vi maa holde dem nedenfor Kanyefloden.“

„Det kunde en Mand gjøre, der var istand til at drive Skyerne ligesom en Faareflok. Men siig mig engang, Mowgli, Du arbeider her i Skoven for mig uden Løn og uden nogensomhelst Fordel!“

„Tilhører Skovene ikke Sahib?“ afbrød Mowgli ham hastigt.

„Det er godt nok“, sagde Gisborne, „men vilde det ikke være bedre, at modtage regelmæssig Løn af Regeringen og siden, efter aarelang Tjeneste, en Pension?“

„Det har jeg ogsaa nok tænkt paa“, sagde Mowgli, „men Skovvogterne boer i Hytter med lukkede Døre og det ligner mig for meget en Fælde. — Men jeg tænker —“

„Tænk over det og siig mig Besked. Men nu vil vi spise Frokost.“

Gisborne steg af og tog sit Morgenmaaltid ud af Sadeltasken. Dagen var allerede bleven hed og lummer. Mowgli laa i Græsset, ligesaa lang han var.

Pludselig hviskede han til Gisborne: „Har Sahib givet Ordre derhjemme til at tage den hvide Hoppe ud af Stalden?“

„Nei, den er for fed og for gammel og desuden noget lam. Hvorfor spørger Du om det?“

„Fordi den i dette Øieblik bliver reden, og det just ikke langsomt, paa Veien til Jernbanestationen.“

„Dum Snak, det er jo saa langt herfra, hvordan kan Du høre det? Det er en Spætte, Du hører hamre.“

Mowgli løftede Haanden, for at beskytte sine Øine mod Solen.

„Det er slet ikke saa langt, ikke en kvart Mil, som Fuglen flyver — og Lyden gaaer som Fuglen. Skal vi gaa hen og se ad?“

„Snak, det var en rar Fornøielse at løbe en kvart Mil i denne Hede, for at se, hvor Lyden kommer fra.“

„Men Hesten er Sahibs Hest, jeg vilde blot

faae den herhen. Naar det ikke er Sahibs Hest, godt, Sahib har blot at befale. Jeg veed kun, at den i Øieblikket bliver redet meget skarpt.“

„Og hvordan vil Du da faae den herhen, din Galfrans?“

„Har Sahib glemt, hvordan jeg bar mig ad med Nilghaien?“

„Godt, saa løb da, naar Du endelig vil“.

„Aa, jeg behøver ikke at løbe!“ Han gav Gisborne et Tegn til at være stille, saa raabte han tre Gange i en dyb, gurglende Tone, som Gisborne endnu ikke havde hørt.

„Den skal nok komme“, sagde han, „lad os blot foreløbigt vente roligt her i Græsset.“ Han lukkede Øinene, som om han vilde sove i den fredelige Morgenstilhed. Gisborne ventede taalmodigt. Mowgli maatte være gal, tænkte han, men han var alligevel en saa underholdende Fælle, som en enlig Forstembedsmand vel kunde ønske sig.“

„Aa“, sagde Mowgli søvnigt med lukkede Øine, „han er falden af, Du skal faae at se, først kommer Hesten og saa Rytteren.“ Han smilede polisk, da Gisbornes Hest begyndte at vrinske. To Minuter efter kom Gisbornes hvide Hoppe, sadlet og optømmet, farende ind paa Lysningen og henimod sin Kammerat.

„Den er ikke varm“, sagde Mowgli, „men naar det er saa hedt træder Sveden ikke let frem. Vi faaer strax Rytteren at se, for et Menneske løber ikke saa hurtigt som en Hest, især naar han er gammel og tyk.“

„Ved Allah! dette er Djævlekunster!“ sagde Gisborne, da han hørte et Skrig i Skoven.

„Bliv ikke bange, Sahib, han kommer ingen Skade til; han vil ogsaa sige, at det er Djævlekunster. Men, hør! hvad er det?“

Det var Abdul-Gafurs Stemme, der med et Udtryk af ubeskrivelig Angst bad Nogen om Naade, for sine graa Haars Skyld.

„Nei, jeg gaaer ikke et Skridt længer“, hylede han. „Jeg er en gammel Mand og har tabt min Turban. Arée! Arée! Ja, jeg gaaer jo, jeg skal gaa hurtigt, jeg skal løbe! O, I Helvedes Djævle, jeg er Muselman!“

Med disse Ord traadte Abdul-Gafur frem fra Buskadset, uden Turban, uden Sko, med opløst Belte, Snavs og Græs i sine knyttede Hænder; hans Ansigt var purpurrødt og Sveden haglede ned ad ham. Saasnart han saae Gisborne, hylede han endnu stærkere og kastede sig skjælvende og udmattet for sin Herres Fødder.

Mowgli betragtede dette Optrin med et overmodigt Smil.

„Det er ingen Spøg“, sagde Gisborne alvorligt, „Manden kan dø hvert Øieblik, Mowgli!“

„Han døer ikke, Sahib, han er kun bange; det var overhovedet slet ikke nødvendigt, at han gik ud i den Hede!“

Abdul-Gafur stod op, gispende og skjælvende over hele Kroppen.

„Det var Hexeri, Trolddom og Djævelkunster!“ hulkede Abdul-Gafur. „Til Straf for mine Synder er jeg bleven jaget gjennem Skoven af Legioner Djævle. Det er ude med mig! Jeg angrer! Tag det, Sahib.“ Med disse Ord rakte han Gisborne en Haandfuld sammenkrøllede Papirer.

„Hvad skal alt det betyde, Abdul-Gafur?“ sagde Gisborne strengt, han gjættede allerede, hvad der vilde komme.

„Kast mig i Fængsel, Sahib! Banknoterne er her allesammen! Men sørg for, at der bliver lukket og stænget ordentligt for mig, at Djævlene ikke kan plage mig. Jeg veed, at jeg har syndet imod Sahib og imod det Salt, jeg har spist. Hvis disse fordømte Skovdjævle ikke var komne, for at pine mig, havde jeg kunnet kjøbe Jord langt herfra og leve i Fred til mine Dages Ende!“ Han kastede sig igjen for Gisbornes Fødder og slog sit Hoved mod Jorden i et Delirium af Fortvivlelse og Fornedrelse.

(Fortsættes.)

Bøn

Læg mig Kjerlighedens Bidsel
I min haarde Mund,
Saa mit Ord ei giftig Tidsel
Saaer, og jeg kun Tænders Gnidsel
Faaer i Hostens Stund.

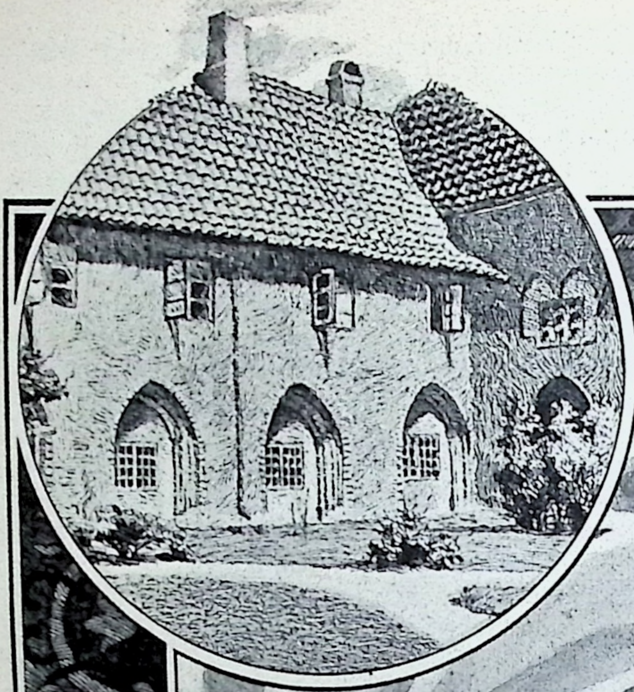
Lad hver Tanke, jeg vil tænke,
For den bli'r til Ord,
Ved min Frelsers Fod sig bænke,
I hans Rigdoms Dyb sig sænke,
Til den har hans Spor.

Gjor den lille vevre Tunge
Langsom i sin Gang,
Lad den kun om Vaaren sjunge,
Som i mine Dage unge,
Nu i Vintren trang.

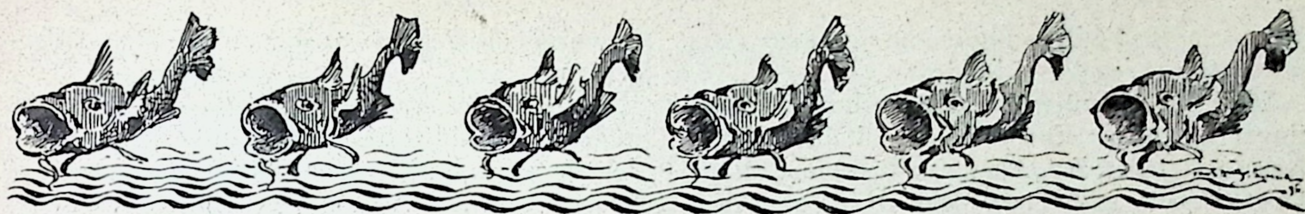
M. Rosing

Helsingør

·SCT·MARIÆ·KLOSTER·

Falsk Spil

ROMAN

AF

JOHANNES VAN DEWALL

(11. Fortsættelse og Slutning).

„Den Herre der skal strax paa Hospitalet“, hviskede han til Verten, — „her er en heftig Nervefeber i Anmarch.“

Han skrev en Recept, førte endnu en hviskende Samtale med Verten og gik saa, for at træffe de fornødne Foranstaltninger.

Kommissairen kom strax efter.

Den Syge fik neppe Øie paa Uniformen, før han foer op som elektriseret.

„Min Herre — jeg er bestjaalet, jeg er bedraget! Grib hende!“ raabte han vildt, og heftigt svingede han en med Blyant beskreven Seddel frem og tilbage.

Kommissairen satte sig hen ved den Syges Seng — efterat have orienteret sig med eet Blik.

„Vær rolig, min Herre — De skal faae det Altsammen igjen“, søgte han at berolige ham.

„Jeg er bestjaalet — jeg er bedraget! — Hold fast paa hende — hun er borte, arrester ham, han har mine Penge, der ligger han — aa Gud, aa Gud!“ — saadan jamrede den Ulykkelige stadigt paany.

Kommissairen tog Sedlen ud af Walthers Haand.

Han rystede tankefuld paa Hovedet, medens han betragtede den nøiere.

Det var en Tusindfrancsseddel, paa hvis hvide Bagside der flygtigt var opkradset nogle Linier paa Fransk. Han læste:

„Min kjære Monsieur Charles!

Tilgiv, at jeg bedrager Dem, og anse mig ikke for slettere, end jeg er. Jeg er kun et Redskab for en Anden, den nette Oberst de Barre-Clairmont, af nærmere Bekjendte ogsaa kaldet Papa Poitoux. Jeg var nødsaget til at føre Dem bag Lyset, for at gjenvinde min og en Andens længe savnede Frihed, jeg var fangen, nu er jeg befriet. Pengene tager jeg med mig. Jeg er Dem evigt taknemmelig derfor. *Pauvre Charles* — De er tohundredeoghalvtresindstyvetusinde Frcs. fattigere og en bitter Erfaring rigere. Hævn Dem og mig paa den Skurk af en Oberst. Trøst Dem med den Tanke, at vi dog aldrig havde kunnet gifte os, og gift Dem med en af Deres tydske Gretchens, der vil gjøre Dem lykkeligere, end Deres Veninde

Marie Crusson,

kaldet Isidore de Barre-Clairmont.“

Den næste Følge deraf var, at Kommissairen, uden foreløbigt at tage mere Notits af den Syges forvirrede Klager, henvendte hele sin Opmærksomhed paa de To, der laa paa Gulvet. Ved Vertens Hjæp undersøgte han dem med en Nøiagtighed og Grundighed, der ikke alene tydede paa mange Aars Øvelse men tillige paa, at han tillagde denne Forretning en stor Vigtighed. — Efter Undersøgelsen af Personerne begyndte en ligesaa omhyggelig af deres Eiendele.

Men hverken denne eller den foregaaende gav et fornødent Holdepunkt.

Politiembedsmanden henvendte derpaa igjen hele sin Opmærksomhed paa den Syge. Idet han tilsyneladende gik ind paa hans Ideer, fik han ham til at tale, og af Walthers forvirrede Klager blev han tilsidst istand til at danne sig et nogenlunde Begreb om hvorledes det Hele hang sammen.

„Det er en slem Historie“, hviskede han til Verten. „Vil De være saa god at sende Kellneren og Portieren herop.“

Saa forhørte han disse to Personer og gjorde Notitser i sin Lommebog.

Det, han fik at vide af Louis, bevægede ham til at foretage en nøie Undersøgelse af det ligeoverfor liggende Værelse, Isidores.

I den lille, elegante Reisekuffert, som var efterladt, fandt han mellem Kniplinger, Linned og Sminkekrukker et Brev med Poststempel Paris, adresseret til Mademoiselle J. de B., *poste restante* Baden Baden, som han læste og med en meget tilfreds Mine stak i Lommen; Brevet var fra en vis Jules Leroy. I Damens Brevmappe fandt han tillige et paabegyndt, temmelig uorthografisk Brev til hendes Fader, som begyndte med

de Ord: „Glæd Dig med mig, om nogle faa Dage er jeg fri, er jeg hos Dig etc.“

Disse Documenter og Kellneren Louis' Forklaringer bevægede Kommissairen til foreløbigt at forlade Hotellet, for at indgive Beretning til sine Overordnede og foretage de nødvendige Skridt.

Inden han gik, paalagde han endnu engang Verten, ikke at lade Nogen komme ind i Sygeværelset og passe godt paa, at Alt forblev i samme Stand som det var.

En halv Time efter kom han igjen med Politilægen og en anden Embedsmand.

Lægen undersøgte Walther, Obersten og Marquien, den Ene efter den Anden, dernæst Glassene og Kopperne og gjorde de Herrer af Politiet opmærksomme paa, hvor paafaldende rene Kaffekopperne og Kaffekanden stode paa Bordet. Den tilkaldte Kellner erklærede paa det Bestemteste, at have bragt Kaffe, det var altsaa besynderligt, hvor Resterne vare blevne af.

De tre Herrer raadsloge et Øieblik sagte med hinanden, saa undersøgte Lægen endnu engang de to Sovende. Han aabnede deres Læber, trak Øienlaagene op, følte Pulsen og Hjerteslaget og hviskede derpaa: „Sandsynligvis Opium. — De to Patienter her ville vaagne sunde og raske om et Par Timer, men det staaer værre til med ham der, jeg er ogsaa af den Mening, at han strax maa paa Hospitalet.“

Politiembedsmændene fik derpaa de to Syvsovere transporteret hen til deres fælles Sovekammer, klædt af og lagt i Seng; Døren ind til Dagligstuen blev staaende aaben.

Politiembedsmændene begave sig derpaa ind i Sideværelset, borede to Huller i Dørene ind til dette, men lod dem foreløbigt staa saa meget aabne, at de kunde se og høre, hvad der foregik i de andre Værelser. Saa satte de sig ned og ventede.

„Hvad mener De om den hele Historie?“ spurgte noget efter den Ene.

„Naa“, svarede den Anden, „mig forekommer Sagen temmelig klar: Den unge Mand er aabenbart Offer for en kolossal Gavtyvestreg. Man har paa en eller anden Maade franarret ham en Sum af 250,000 Francs — efter Brevet her at dømme, er det skeet i Strassburg. Det har sagtens været Vexler, som bleve gjorte i rede Penge her, ellers var denne Papa Poitoux vel ikke reist herhen med sin Lokkefugl og den anden Herre, hans Kumpan. Jeg formoder nu, at Damen, af Frygt for at blive taget ved Næsen af Papa'en, har kommet Opium i Kaffen og er stukket af med Pengene. Som det lader til, skete dette ifølge en fuldstændig overlagt Plan, med hvis Udførelse hin Louis Leroy aabenbart har hjulpet hende. — Den yderligere Udvikling maa vi oppebie her. Imidlertid har jeg givet Ordre til at passe paa ved Portene og paa Banegaardene, Telegrafen har ogsaa arbeidet. Forhaabentligt fanger vi paa denne Maade Fuglene og den største Del af Pengene.“

De to Herrer maatte vente længe.

Først henad Klokken sex om Aftenen rørte det sig derinde; Obersten vaagnede, saae sig forstyrret og forbauset om, greb efter sit Uhr og saae hen til Vinduerne.

„Sex — hm, det er Pokkers tidligt paa Dagen“, mumlede han. „*Hé la-bas, — François!* — Han snorker endnu, det Murmeldyr. Uha, sikken Hovedpine — min Hjerne er som Bly og min Strube som indtørret — det var en drøi Tour! Jeg var et Fæ, at jeg drak mig fuld, ellers kunde jeg nu have været langt borte.“

Ved den første Lyd havde den ene af Politimændene listet sig paa Strømpesokker ind i Sideværelset og lyttede nu spændt efter hvert Ord derinde.

Kort efter blev der ringet.

Louis kom og spurgte om, hvad Herren befalede.

„Bring mig Sodavand!“ udbrød Obersten.

Louis foer afsted, idet han gjorde et betydningsfuldt Tegn til Kommissairen.

Strax efter kom han tilbage med Vandet og et Glas.

Obersten drak, idet han stirrede frem for sig med sine blodunderløbne Øine.

Nede paa Gaden begyndte en Lirekasse at spille.

„Naa — han begynder tidligt paa Dagen“, knurrede den Gamle og satte Glasset fra sig — „han kunde da gjerne lade En have Morgenro.“

„Klokken er jo allerede sex“, sagde Louis, som neppe kunde bare sig for at le.

„Naa, for Pokker, er det da tilladt at gjøre saadan et Spektakel Klokken sex om Morgenen?“ udbrød Obersten arrigt.

„Klokken sex om Morgenen? — det er jo Klokken sex *Aften*, min Herre.“

„Hvad behager — er det *Aften* — er De gal, Menneske?“ udbrød Vicomten og stirrede vantro paa Louis.

„Ja vel — Hr. Vicomten har sovet noget længe.“

I eet Sæt var denne ude af Sengen og henne ved Vinduet.

Han betragtede et Øieblik Menneskemylret paa Gaden og udstødte en frygtelig Ed.

„*Sachre mille diables!*“ brølede han hæst; han befandt sig kjendeligt endnu under Paavirkning af Opiumen — „Død og Helvede! — — François! — Marquis! — op, Klokken er sex!“ brølede han og ruskede saa voldsomt i sin Ven, at denne som Følge deraf gav nogle gryntende Lyde fra sig, men ikke vaagnede.

Saa rev han sig med begge Hænder i Haaret, som om han ikke troede sine egne Sanser, og løb om i Værelset i bar Skjorte — han søgte aabenbart at samle sine Tanker.

„Bring mig mit Tøi!" raabte han til Kellneren.

„Hr. Vicomten maa undskylde, der ligger det", svarede denne med et Buk.

Han greb efter Benklæderne, men pludselig vendte han sig igjen om.

„Hvor er min Svigersøn? Herren med det røde Skjæg, De veed nok?"

„Han sov endnu for lidt siden!" svarede Louis listigt.

„Saa", brummede Obersten, lidt mere beroliget — „lad mig være alene!"

„Meget vel." —

Obersten dukkede sit Hoved ned i Vandfadet, saa skyndte han sig urolig tilbage til Sengen. — Han begyndte at lede. Der laa hans Portemonnaie. — Han aabnede den mistroisk, men hans Penge laa endnu i den. Ved Siden af Pengene laa Uhret, hans Cigaretui, Cigarrør; Alt var der.

Hans Miner opklaredes noget.

Han tog sin Frakke og befølte den ivrigt, hans Øine bleve mere og mere stirrende, hans Træk syntes formeligt at stivne af Skræk.

„Mine Penge, mine Penge, hvor er mine Penge!?" gispede han. Saa holdt han inde og greb sig for Panden — han lod til at tænke sig om.

„Jeg var fuld — jeg er det endnu — her havde jeg dem sidst — hvor har jeg lagt dem?" — Han tog sig til Brystet -- Nøglen var borte.

„Ha!" skreg han, og med et Spring som en Tiger styrtede han sig over den sovende Marquis. Han begyndte med voxende Hast at rode i dennes Seng og Tøi. „Ha — François Lemaitre — forbandet være Du, hvis Du har vovet det!" —

Hans Søgen var forgjæves — Angstsveden traadte frem paa hans Pande og Eder og Udraab strømmede uafbrudt fra hans Læber.

Nu styrtede han hen til Skrivebordet, det stod aabent.

Der stod Kassetten, Nøglen stak i den — et triumferende Smil opklarede hans Miner.

Stakkels Vicomte — Kassetten var tom, Pengene, Brevene, Documenterne vare borte! — —

Som om Lynet havde slaaet ned foran ham, saa forbløffet stirrede den gamle Mand ned i den tomme Kassette, et næsten idiotisk Smil dirrede om hans Læber.

„Mine Penge — mine Papirer — mine Penge — mine Penge!" saaledes hvislede og stønnede det ud fra de af Skræk aabnede Læber.

Som et tirret Rovdyr rasede han om i Værelset, som et vildt Dyr, man har frataget dets Æde. —

Hvor vare de glatte, bedaarende, hykleriske Miner henne, det brave, velvillige Smil, som allerede havde skuffet saa Mange? — Ak, Pariserfernisen var borte og Forbryderen under den kom tilsyne.

Nu foer han i Klæderne og skyndte sig ud paa Gangen, hen til Walthers Værelse.

Han rev Døren op — Værelset var tomt.

Han brølede af Raseri: — „Altsaa borte, borte — han og *hun!*"

Han aabnede Døren paa den modsatte Side af Gangen. Der stod Kufferten, der laa Kjoler, Skjørter, Linned og Toiletartikler spredt omkring paa Borde og Stole, men Værelset var ligeledes tomt! —

Med en afskyelig Ed paa Læberne rev den Gamle i Klokkestrengen.

„Hvor er min Datter, hvor er min Søn?" brølede han til Kellneren og lod til at ville kvæle ham.

„Herren paa Nummer sytten er, som jeg lige hørte, for et Øieblik siden bragt paa Hospitalet, men Damen forlod Hotellet inat, lidt over Et, og er endnu ikke kommen tilbage." —

„Hvad!? — Hvad!? — Himmel og Helvede! — Du lyver, Karl!" — Han løftede de knyttede Næver, vaklede og lænede sig op til Væggen for ikke at styrte om.

Et Øieblik efter mærkede han noget Koldt paa sine Hænder — Følelsen maatte vække gamle Erindringer hos ham, han foer op, som stukket af en Hugorm; — men det var for sent; Haandjernene sade allerede glatte om hans Haandled.

Fem Minuter efter var han og Marquien i Politiets Hænder.

Syttende Kapitel.

Og det er igjen Sommer. Der er gaaet tre Aar siden de i forrige Kapitel skildrede Begivenheder.

Saisonen i Homburg i Aaret 1871 var alt Andet end glimrende. Krigen og den dermed følgende Uro havde holdt de fleste Fremmede, som ellers hvert Aar besøgte Banken borte — kun de russiske Gjæster vare talrigt repræsenterede.

I den ene af Spillesalene ved *Trente-et-quarante* stode to moderne klædte Herrer. Den Ene af dem pointerede, den Anden saae til og mønstrede de forskjellige Ansigter; Den, som forsøgte Spillets Chancer, var en høi, mager med mørkt Haar og skarpe Træk. Den, der saae til, var noget mindre, noget yngre, blond, og havde et temmelig intetsigende Ansigt, som med sine udlevede Træk kun altfor tydeligt talte om lystige Nætter og spildt Ungdomskraft.

„Lad dog det kjedelige Spil fare, Greve", sagde den mindre Herre noget utaalmodigt til den foran ham Staaende og trak ham i Ærmet

— „jeg vilde heller tærske Halm end plage mig i denne Trædemølle af *Trente-et-quarante* — — saa priser jeg Rouletten, der taber man dog sine Penge med Fornøielse — skynd Dem nu — der morer man sig dog ialtfald! Kom, Greve — lad os hellere gaa lidt rundt i Salene."

Greven vendte sig lidt om og hviskede et utaalmodigt: „Strax, strax!" — gjorde endnu et Par Indsatser og forlod saa Bordet med sin Ven. — De drev langsomt gjennem Spillesalene, betragtede med stor Ugenerthed Publikum i disse og gjorde ligesaa ugenerte, halvhøie Bemærkninger.

„Finder De ikke, kjære Greve, at det iaar er over al Maade kjedeligt her i Homburg — en fuldstændig Udørk?" sagde den mindre Herre.

„De glemmer, Marquis", svarede Greven, „at *la crême* er borte iaar, den fine *fleur de cocotte* er ved Beleiringen spredt for alle Vinde, og Aristokratiet er hjemme eller i Syden. — Man gjør ogsaa virkelig klogt i at lære disse *voleurs de Prussiens*, som hidtil har levet af os og flaaet os i Spillestederne, *mores*, saa maa de dog tilsidst indse, at vi endnu har Midler ihænde til at tugte dem, vi behøver jo kun at unddrage Dem vor Søgning, saa maa de sulte ihjel."

„Ja, forudsat, at de ikke kan fordøie Uhre og Klaverer, *cher comte*, ha, ha, ha! — Men se der", — og den lille, blonde Marquis tog sin Næseklemmer paa, „der er jo hele den russiske Koloni forsamlet. — *Sapristi*, hvilken *embarras de beauté!* — Lad os et Øieblik svælge i dette Syn, og sole os i disse skjønne Øines Glans."

Begge bleve staaende og iagttoge.

„Se engang, Greve", begyndte den livlige Marquis paany — „den himmelske Blondine derovre med de søde, blaa Øine, det er den smukke Madame Bauschin, som jeg har fortalt Dem om. — Apropos — hendes Mand har budt hende to Millioner, hvis hun vil lade sig skille fra ham — ha, ha — fabelagtigt! — *parole d'honneur*, ubegribelige, disse Kaviarhandlende!"

„Var De tilstede, da han gjorde hende Forslaget?" spurgte den Anden tørt.

„Aa — Passiar! Men jeg har det fra den bedste Kilde. — En nydelig Person hvad? — Hvilket Haar, hvilken Figur!"

„Naa ja — hun er ikke ilde", svarede Greven ligegyldig. „Saa meget er vist, jeg havde budt det Dobbelte for at blive hende kvit; — hvilke afskyelige Hænder — hvilke vulgære Manerer — hvor paafaldende! — Siig mig hellere, hvem er den Lille der, bagved Damen med det brogede Overstykke — vent lidt, den første, anden — — den tredie tilhøire for denne Fru Benzin eller hvad det er hun hedder?"

„Aa — det er den yndige, den søde lille Due! Hvad De har for et skarpt Blik, kjære Ven! Hun er Saisonens Perle, en lille Moskowiterinde med en Pariserindes Gratie og esprit og enorm rig!"

„Selvfølgelig".

„Nei, ikke selvfølgelig — hun er virkelig rig, meget rig — hun søler i Guld."

„Og hendes Navn?"

„Ja — jeg kjender kun hendes Fornavn, lidt lidt — Lenotschka eller saadan noget, *la belle Hélène* — en charmant Person!"

„Hun er virkelig en nydelig og distingueret Skikkelse."

„Se engang, Greve", afbrød Marquien denne med Heftighed, „hvem Pokker er det Menneske, som Madame Bauschin nu henvender sig til, den gamle Fyr med Galgenfysiognomiet! — Hvor i al Verden har jeg seet det Uglebillede før? — Hjælp mig paa Gled. Hvilket Rovfugleansigt! Hvordan kommer Bauschin til ham?"

Greven saae en Stund opmærksomt over til den anden Side af Bordet, og jo længere han saae, desto mere yttrede der sig en vis Interesse i hans Miner.

„Det er ganske rigtig en gammel Bekjendt af os", sagde han endelig, „kan De virkelig ikke kjende ham?"

„Nei — ikke med den bedste Villie, Greve."

„*En effet*, det undrer mig. De har altsaa helt glemt den kjære Oberst de Barre-Clairmont og hans smukke Datter?" spurgte denne med let Ironi, „fy, hvor utaknemmeligt!"

Den lille Marquis gjorde et formeligt Spring.

„*Ventre-saint-gris!* — Det er ham, det er ham! — Men hvor den gamle Skurk har forandret sig siden jeg havde den Fornøielse at se ham sidst!"

Han saae igjen derover, med den mest levende Interesse.

„Hvad tager han sig nu for, hvad lever han af? — Vil De se, han har taget Skjæget af og lader Haaret voxe. Hvor han seer gammel og lurvet ud — Forretningen lader til at være sløi." — —

„Hvad han tager sig for? — naa, han driver naturligvis sin gamle Metier", svarede Greven tørt, „kun i en lidt anden Form. Han er Piquer, tager Andres Indsats hjem og tager undertiden til Gjengjeld mod en Lussing eller lader sig smide ud, ligesom det kan falde. Banken taaler ham, fordi den behøver saadanne Folk; naar Spillet her hører op, maa han sulte ihjel."

„Det har han godt af“, svarede den Anden med en styg Latter.

„De husker vel nok den lille Affaire i Baden med ham og den Baron, der kostede os en syndig Sum Penge — den samme Gavtyv, der nu har gjort sig saa berygtet som *Commandant des enfants de la mort.* — Vi blev dengang røgede ud, og det var Deres Skyld, hvorfor kunde De ikke lade Deres gamle Flamme i Fred! — Aa Marquis, det var en forbistret dum Streg, Deres Jalousi dengang spillede Dem!“

„Ja, De har Ret“ — læspede han affekteret og saae et Øieblik paa sine Fingre, „det var en taabelig Historie — ha, ha — vi maatte dengang smøre Haser, den kjære Oberst derovre gik af med Profiten; — men *à propos*, har De aldrig hørt Noget om den lille Crusson? — Hvor Pokker kan den lille Hex være bleven af?“

„Naar det interesserer Dem, *cher ami*, kan jeg give Dem Oplysning. — De husker jo nok, at man fortalte i Klubben, at den Gamle og den Lille det Aar havde lokket en tydsk Kjøbmand, en dum Djævel, som forgabede sig i Marie og hendes fornemme Væsen, til et Ægteskab eller saadan Noget og franarret ham en temmelig betydelig Sum. — Den lille Hertug af Bondy fortalte det en Aften ved Dineren. — Crusson var saa løbet sin Vei med Pengene og en Chevalier de Callicot, hendes Elsker, og troløst efterladt sin kjære Papa og Kjæresten i en eller anden tydsk By. Kjøbmanden gjorde Allarm, Politiet blandede sig i det og skaffede den gamle Ræv, der havde fanget sig i sin egen Sax, som man siger, et ubehageligt Øieblik: den ædle Vicomte maatte, saavidt jeg veed, et Par Aar spinde Uld eller saadan Noget. Isidore undslap. „Men den stakkels Djævel af en Tydsker skal have taget sig Sagen saa nær, at han blev gal; den lille Marie Crussons Forræderi skal dog have rystet ham mere end Tabet af Pengene; — det er sentimentale Naturer, disse Vandaler!“

„*Mille diables!* — Ha ha ha! — Naa saa de nappede den Gamle? det glæder mig! — Og *hun?* Har man aldrig siden hørt Noget til hende?“

„Det kan jeg ogsaa give Oplysning om. Sidste Vinter tilbragte jeg, som De veed, et Par Uger i Kairo, for mit Helbreds Skyld, Da jeg en Dag foretog et lille Æselridt gjennem Byen — jeg vilde se Vicekongens nye Have og gjøre nogle Indkjøb — saa gjorde jeg Holdt udenfor et af de større Magasiner i Nærheden af den ny Bazar — jeg skulde have et Par Handsker. — Jeg steg af og gik ind i Boutiken. En Dame reiste sig ved min Indtræden. — Naa, hvem troer De vel, at det var? — Kort og godt, det var Marie Crusson — nu Madame Leroy.“

„*Ah, parbleu!*“ udbrød Marquien og spilede Øinene op.

„Hun kjendte mig strax og modtog mig som en gammel Bekjendt med stor Hjertelighed. Vi talte om Dit og Dat men undgik naturligvis det vigtigste Punkt. Touren kom ogsaa til Dem, men, oprigtig talt, hun brød sig ikke om at høre tale om Dem, kjære Ven, hun er endnu vred paa Dem. — Hun gjorde fuldstændigt Indtryk af en *femme-honnête;* hun fortalte, at hun havde det godt, de tjente mange Penge og hendes Mand var et sandt Mønster paa en Ægtemand, de havde ogsaa to smaa *Bébés*, tilføiede hun med Stolthed. — Hun var bleven lidt fyldig, men det klædte hende ikke ilde; forresten var hun endnu en charmant og elegant Person. — Jeg var der ogsaa flere Gange senere, for at passiare et Øieblik med Madame og Monsieur Leroy — man fik der altid de nyeste Ting og undertiden et sødt Blik fra Madames smukke Øine, der mindede om gamle Dage. Hun har ogsaa anskaffet sig en gammel Fader. Hvis De endnu føler Noget for hende, Marquis — saa besøg hende engang!“ —

Og ikke langt fra dem stod hele denne Tid en høi, rødblond Herre med en Dame under Armen, og medens denne med livlige Øine saae paa Spillet, tabte hendes Mand ikke en Stavelse af de to Herrers Samtale.

Hr. Karl Walther — thi det er ingen Anden end denne, der netop er paa Bryllupsreise med sin unge Hustru — har forandret sig meget i de tre Aar, vi tabte ham afsyne. Det falder vanskeligt, i den satte, pedantisk udseende Mand, i fine mørke Klæder, med den høie Hat i Haanden og det kort studsede Skjæg, at gjenkjende den elegante Monsieur Charles fra Baden, hvor vi lærte ham at kjende i hans Sommerfugleperiode.

Den stakkels Karl Walther har havt en drøi Tid siden.

Han var ganske vist ikke bleven gal, som Greven før fortalte, men han havde været lige ved at gaa fra Forstanden. Slaget havde været for tungt for ham — det Øieblik, da han ved Isidores Brev kom til Bevidsthed om, at han var bedraget for sine Penge, for sin Kjerlighed, at Alt, hvad der omgav ham, var Løgn og Bedrag, havde gjort et saa frygteligt Indtryk paa ham, at hans Sanser svigtede ham.

Vi have seet, at man dengang i Frankfurt bragte ham paa Hospitalet. Det havde været paa høie Tid, thi et Par Timer efter blev han saa rasende, at man maatte lægge Spændetrøie paa ham.

Man frygtede for hans Forstand.

Uafbrudt raabte han: „Jeg er bedragen, jeg er fortabt, — grib hende, hold ham fast!“ og

gjorde de frygteligste Anstrengelser for at rive sig løs og løbe sin Vei.

En stærk Nervefeber frelste ham fra Vanvid og var den lange, smalle Bro til begyndende Helbredelse.

Af hans Papirer saae Øvrigheden, hvem han var, og telegraferede til hans Familie i Hamburg.

Telegrammet udbredte der en ubeskrivelig Bestyrtelse og Sorg. Den gamle Bogholder, Pinchen og Minchen kjørte allerede med det næste Tog til Frankfurt; der fandt de den Ulykkelige paa Hospitalet og hørte de Begivenheder, der vare Aarsag til hans Tilstand.

De saae, at de kom forsent til at raade Bod paa Ulykken; nu gjaldt det blot om at afvende Følgerne deraf.

Med en opoffrende Kjerlighed uden Lige pleiede Søstrene deres syge Broder, medens gamle Wurm rastløst arbeidede paa, at afparere det Stød, Firmaet havde lidt ved Walthers Lettroenhed.

Han underhandlede, bad og truede og udvirkede ialtfald derved en tilstrækkelig lang Frist til at tilveiebringe de nødvendige Penge til at indløse Vexlerne med.

Og medens Tiden gik, udøvede den ogsaa sin lægende og mildnende Virkning paa den Haardtprøvede og hans Forhold.

Walther kom sig. Han vendte hjem til de vante Rum, til vant Beskjæftigelse, de sex Uger af hans Kjerligheds-Vaar og den haarde Sygdom stod for ham som en tung Drøm bag — han blev legemlig rask og langsomt, langsomt tillige paa Sjælen.

Hvor meget han end hang ved Pengene, Tabet af hans Kjerlighed, Tanken om, at hun — Isidore — havde bedraget ham, at hun havde handlet grusomt, skjændigt imod ham, at hun ikke var ham værdig, at det Altsammen, Navn, Rigdom, Kjerlighed og Storhed, havde været Løgn og Hykleri — det havde han langt vanskeligere ved at forvinde end Tabet af en Trediedel af sin Formue.

I Maaneder gik Walther om i Huset, stille, bleg og indesluttet. Der maatte Aar til, for igjen at kunne smile, for at rive ham ud af hin Lethargi og hine Grublerier.

Han havde arbeidet som en Hest for at raade Bod paa det Skete og for at glemme.

I hans Familie blev Fortiden aldrig berørt med et Ord og Isidores Navn blev aldrig nævnet, man saae Broderen lide, man led med ham og tav.

Men det er jo en almindelig bekjendt Sag, at Mennesket hver tredie Aar regenererer sig fuldstændigt, at det bliver et andet ikke alene med Hud og Haar men ogsaa med Kjød og Ben.

Det tredie Aar syntes da ogsaa det gamle Saar i Walthers Bryst at forsvinde med selve Substansen. — De pekuniære Tab vare gjenoprettede, og at gamle Wurm efter Walthers Ønske var optaget som Associé, forhindrede ethvert Tilbagefald.

Men ogsaa udadtil blev Walther mere deltagende. Han søgte atter Menneskers Selskab, han lo igjen, var næsten den Gamle.

Saaledes skete det, at han en Dag i et Selskab traf sammen med Familien Buschmann, og at han opdagede, hvilken smuk og elskværdig Pige Julie Buschmann var bleven i de forløbne Aar. Alle undrede sig over, hvor paafaldende Kjøbmanden følte sig dragen til den unge Pige, og Pinchens Hjerte stod stille, da hun hørte, at de To ovenikjøbet talte om deres Ophold i Baden-Baden.

Men imod Forventning angreb det ikke Broderen det mindste, han lo og talte meget fornøiet.

For at fatte os i Korthed: noget efter bleve de To forlovede og nu havde de været gifte i en Ugestid og vare paa Veien til Schweiz.

Ganske tilfældigt hørte den unge Ægtemand, da han stod med sin Hustru mellem Tilskuerne, de Navne, der engang havde været ham saa „dyrebare", og gjenkjendte de to Herrer, for hvis Skyld han dengang i Baden havde været ligeved at miste sin første Kjerlighed. — Og han blev staaende og lyttede, for ikke at tabe en Stavelse af de to Mænds Samtale.

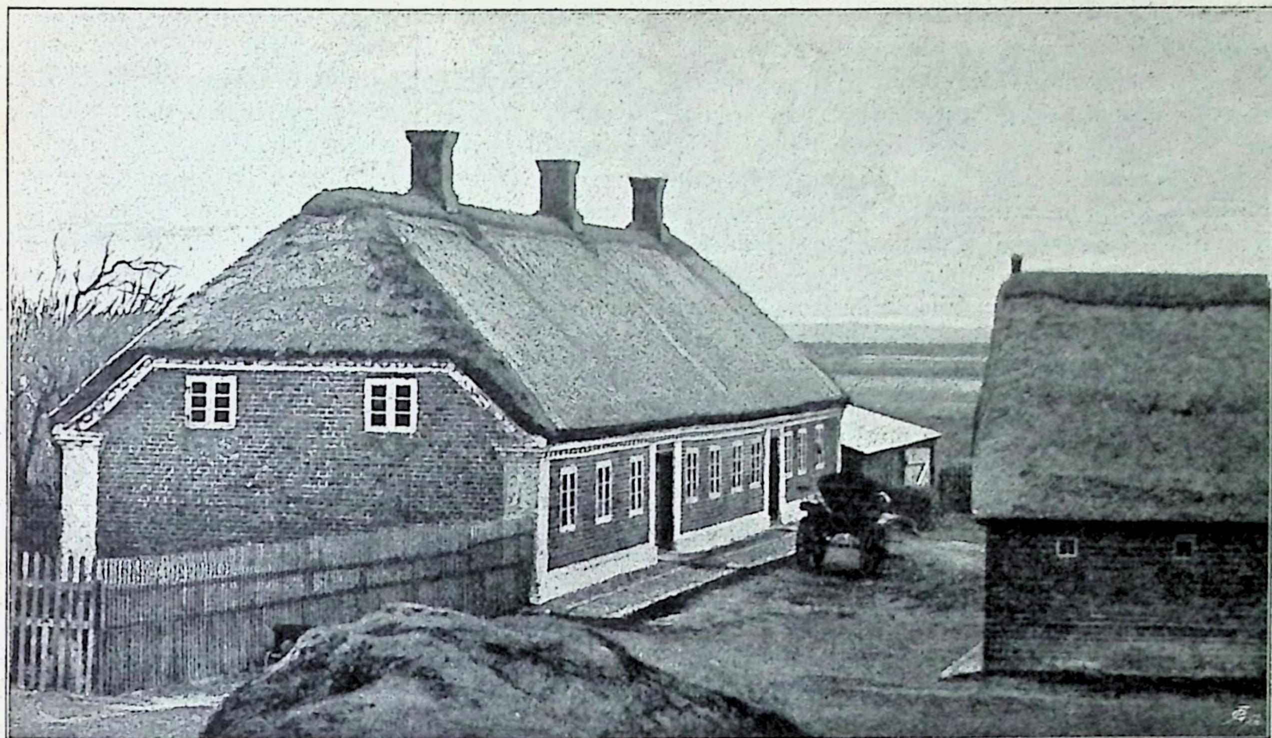
Hvor hans Øine lyse, hvor hans Kinder blusse! Gamle Billeder, gamle Erindringer dukke op — gamle Toner, som han troede forlængst hendøde. — Hans Hjerte banker stærkere. — Ja, det var virkelig Isidores Fader — men hvor forandret! Gammel, gusten, nedbrudt, en Ruin, et Vrag af det, han engang havde været, og som kun med Møie holder sig oven Vande.

Og *hun* i Kairo, hun Madame Leroy, gift med den Mand, hun fulgtes med, da han mødte hende første Gang paa sin Vei! — Endnu engang staaer hendes Billede for ham, hendes søde Blik, hendes Smil, hendes melodiske Stemme, fristende nærmer det sig ham, kilder hans Tanker — men Walther river sig modigt løs, han kaster endnu et Blik over paa den gamle Mand, som engang kaldte sig Oberst de Barre-Clairmont, og han gribes af en Følelse af dyb Medlidenhed — han havde tilgivet!

Han seer ned og møder sin unge Hustrues kjærlige Blik.

„Kom, Julie, lad os gaa", siger han, „Luften i Salene er saa trykkende, vi tager en Tour ud i Skoven."

Og hun lægger smilende sin lille Haand i hans Arm, og de følges ad.

BERGS BARNDOMSHJEM

Christen Bergs Barndomshjem

I disse Dage har Høiskoleforstander Holger Begtrup udgivet en Bog om den afdøde Politiker Christen Berg. Af denne Bog laaner vi følgende Brudstykke, der skildrer Berg i Barndomshjemmet:

Christen Bergs Fødestavn er Gaarden Sønder-Bjerg i Fjaltring Sogn ved Vesterhavet, et Par Mil syd for Harboøre og sydvest for Lemvig.

Sognet danner den sydlige Del af en af de lerede „Bakkeøer", som findes hist og her i Vestjyllands Sandhav. — Lige ud mod Søens Brænding hæver Landet sine gule Brinker, hvoraf den høieste er Bovbjerg i Annexsognet Trans, nord for Fjaltring, og hvert Aar undergraver Bølgeslaget store Stykker af den fede Ler, saa at Ager efter Ager, hele Gaardes Jord, i Tidens Løb skrider ned og vadskes bort af Vandet.

Naar man staaer paa Bakkekammen ud imod Havet med en Mand fra Egnen, da peger han frem i den tomme Luft, hundrede Fod over den brusende Søgang, og nævner Huse og Gaarde, som i hans Faders Tid laa derude. Maaske har han selv haft en dejlig frugtbar Mark, hvoraf der nu ikke er andet tilbage end — Skatterne. Berg har engang i Rigsdagen paatalt det sære Misforhold, at Folk i hans Hjemegn maatte betale Tiende og andre Afgifter af vide Strækninger, der nu var blaa Luft.

Havet tager Leret og lægger Lag paa Lag af Sand i Steden. Hvor Kysten er lavere, som ud for Bergs Fødegaard i den sydlige Del af Fjaltring Sogn, har der heraf dannet sig en Række smaa Sandklitter i Strandkanten, og der er det intet ualmindeligt Syn at se de sorte Ribber af et strandet Skibsskrog, som i sin Tid har løbet sig fast paa den inderste Revle.

Søgangen er ofte meget stærk paa denne Kyst. En hel Mil ind over Landet høres der i uroligt Veir en stadig Brummen ude fra „æ Haw."

Selvfølgelig stryger Vestenvinden ogsaa stærkt ind over det aabne Land. Derfor blev Husene i ældre Tid gerne byggede med lave Vægge og Tagskægget tæt ned mod Jorden, for at de bedre kunde staa for Stormens Kast. Træer eller Frugthaver ses kun saare sjeldent ved Gaardene derude. I Regelen nøies man med en lille „Kaalgaard", omsat med et høit Jorddige eller Plankeværk af Vragstumper.

Men paa Markerne groer Sæden frodigt, og der er rigelig Græs i de grønne Enge. — Det er ingen mager Egn, og dens Beboere er gennemgaaende jevnt velhavende.

Ejendommeligt for disse Vesterhavssogne er den sunde rene Luft med Friskhed fra Søen. Ingensteds spiller Veirliget en større Rolle end her, hvor det skovløse, aabne Land med sine

milevide Flader giver fri Adgang overalt for Blæst og Sol og Regn. — Deiligt kan der være paa en Solskinsdag. Langt ude i Synskredsen staaer Lufthavet som et speilblankt Vand, hvoraf Huse og Stakke rager op som smaa blaanende Skyblokke, der tætner i det Fjerne. Kirkerne med de høie, hvidkalkede Taarne og graablaa Blytage fortoner sig i Luftens lyse Glands. I Vest blinker det mørkeblaa Hav imellem de hvide Klitter. Alting vækker Søndagsstemning med munter Fred i Sindet. Om Efteraaret derimod, naar Skyerne vælter hurtigt over hinanden og skjuler Solen, mens Regnen pidsker ned over de øde Marker, og Kjærene staaer oversvømmede af det raakolde Vand, da er Udsigterne mørke og triste, og da lyder Havets Brøl gjennem den susende Storm uhyggeligt ind i hver en Vraa. Da er det godt at have et Gjemmested for Livets Solskin inde bag de lukkede Døre.

Gaardene i Fjaltring Sogn har fra gammel Tid ligget spredte i Smaagrupper, der hver for sig bærer et Fællesnavn og vistnok engang have hørt sammen i et enkelt „Bol", der senere ere delte i to, sjeldnere tre eller fire Bøndergaarde med omtrent 4 Tdr. Hartkorn til hver.

Saaledes ligger Sønder-Bjerg sammen med Nørre-Bjerg ude i den sydligste Rand af Sognet. Der er kun en Huslængdes Afstand imellem disse Tvillinggaarde paa „Bjerget"s Skraaning. I Aaret 1626 nævnes der ikke mere end een Gaard „paa Bjerg", men i forrige Aarhundrede var den bleven til to. — Under eet nævnes de „Bjerg" den Dag i Dag, og efter den almindelige Skik i Vesteregnen kaldes Folkene fra begge Gaarde med Efternavnet Bjerg.

Sønder-Bjerg var ved Bergs Fødsel og i hans Opvæxt en gammel lerklinet Bindingsværksgaard, hvor der var lavt til Lofterne. Paa „æ Sals" eller Stuehuset var der et „Udskub" mod Nord til Sengestederne, og over det løb Tagskjægget næsten lige ned til Jorden.

Bjerg-Gaardene ligger lunt indklinede under Bakkens Skraaning med Læ mod Nord og Vest. Derimod er der en fri og stor Udsigt mod Syd og Øst. I Sydvest kan man følge Klitrækken udenfor Nissum Fjord, der sees over Engene ved Sønderaa. Mod Sydøst ligger Vibshede, en flad Lyngholm omgiven af Kjær, og bag den høiner Landet sig atter i Bøvlingbjerg med dets gamle og nye Kirke og Herregaarden Ryssensten.

Det er et smukt Skue, naar man en frisk Foraarsdag i Solskin staaer udenfor Gaarden og lader Blikket glide over de grønne Enge med den tindrende Aa, den mørke Hede med de blaalige Kjær, det høie Agerland med de mange Kirker i Sydøst og de hvide Klitter i Sydvest, medens Maageflokke kredser over Plovfuren, og Lærkernes ihærdige, ustandselige Kor synger en jublende Diskant til Havets brummende Bastoner ude i Vest.

Omtrent 2000 Alen er der ud til Havstokken. Veien fører forbi Vraagaardene, over Mærskenge, forbi Strandkroen gjennem en lav og smal Klitrække. Paa dette Sted er Kysten flad; men en halv Mil mod Nord sees Bovbjerg Klint med sit Fyr og Trans Kirketaarn. Nærmere ligger den anselige Kjelberg Klint, hvis gule Skrænt gaar lige ud til Havet. I Syd er der en uafbrudt Sandklit, der skiller mellem Nissum Fjord og Havet, indtil den gjennembrydes ved Thors Minde.

Herude lever Fiskerne deres trange og farefulde Liv. Men for dem, der kan blive paa det faste Land, og som kun igjennem Naboskabet kjender de hærdede Fiskeres Farer og Fattigdom, mens de selv som velstaaende Bønder dyrker den fædrene Jord, er Livet i denne Egn særdeles gunstigt for Udviklingen af sunde Sjæle i kraftige Legemer. — Nogen dybere aandelig Bevægelse sporedes i ældre Tid sjelden, men gammeldags Fromhed, naturlig Kløgt og rolig Velvillie præger disse djerve Bønders Færd. Det rigelige, daglige Brød, erhvervet ved et sundt Arbeide i den frie Luft og under frie Forhold, hvor hver sidder som Herre paa sit Eget, giver Legemet et godt Huld og Sjælen et roligt Velvære. „Den store Nabo" i Vest lægger Stil og Aabenhed i disse Folks Væsen, og den almindelig udbredte Handel, der bringer Bønderne til Markeder og paa lange Reiser, udvikler Kløgten og giver de Træk af smaalig og nøjeseende Beregning, der hos Vestjyden saa ofte forenes med en vis storladen Aabenhed og rundhaandet Gjæstfrihed. Stort og smaat er hos dem sammensat paa en mærkelig Maade. En Mand kan i sin Stue prutte med en Fremmed om en eneste Skilling til det yderste, paa samme Tid som han dækker op for ham med det Bedste, Huset formaaer, og nøder ham til at tage kraftig til sig af Retterne. Han kan være vred og ubehagelig, saa længe Handelen staaer paa, og dog strax efter forekommende og munter mod sin Gjæst, naar den er sluttet.

Hvem, der har kjendt Politikeren Bergs daglige Færd, vil lægge Mærke til, at denne eiendommelige Folkekarakter hos ham fremtraadte meget kjendelig i alle sine Hovedtræk.

Er det ikke den fri, selvfølende vestjydske Bondenatur, udluftet af Pustet fra det store aabne Hav og oplært i Handelens mangeartede Greb og Vendinger, der i ham har gjort sig gjældende som en vigtig Faktor i Nutidslivet herhjemme? — Utvivlsomt ligger Forklaringen af Bergs Personlighed og hele Betydning netop først og fremmest i hans Oprindelse fra den velstaaende Bondeæt derovre ved Vesterhavet.

Hans Blod synes da ogsaa at være helt ublandet vestjydsk. — Saa langt Kirkebøger og Familieoptegnelser kan føre os tilbage i Tiden, finder vi hans Frænder paa fædrene og mødrene Side som ansete Bønder i Fjaltring Sogn.

Farfaderens Fader, Peter Madsen Vraa, var født 1707 og boede paa en af Vraagaardene, nogle Hundrede Alen Vest for Bjerg. Den 3. Juli 1737 blev han ægteviet til Johanne Madsdatter fra Gadegaard og havde med hende fire Børn, hvoraf den ældste var Mads Pedersen, der ved Ægteskab med den trediveaarige Enke Kirsten Jensdatter blev Eier af Gaarden Sønder-Bjerg.

Samme Mads Pedersen Bjerg var Sognefoged og en skrivende Mand. Der er endnu bevaret følgende Optegnelser fra hans Haand:

„Anno 1738 den 15de Juny da er jeg fød til denne Verden, som var en Søndag.

Var hieme hos mine Forældre til Aar 1764, da jeg flytte her til Bierg den 8. Octobr.

Og den 7de Decembr. stod Vores Brølop paa Bierg.

Anno 1765 d. 5. May døde min Fader og Moder af en grasserende sprinkel Syge og blev begraven En Dag i deres Alder 58 Aar.

Min gamle Moder*) døde den same tid i Hendes Alder 83 Aar.

Anno 1765 d. 21. Decembr. blev min Daatter Johane fød til denne Verden Kl. 10 om Morgen.

Anno 1770 d. 19. Octobr. blev min Søn Pouel fød til denne Verden om Morgen.

Anno 1774 den 24. Aprily blev min Datter Anne Johane fød til denne Verden Kl. 6 Mg.

Gud give dem fred og førlighed, Glede og Velstan i denne Verden. Amen!

Anno 1791 d. 16. February Døde min Kone Kiersten Jensdatter i Hendes alder 57 Aar, da vi hafde levet samen noget over 27 Aar.

Dette haver Jeg skrevet til Eftersyn for mine Børen paa deres Fødetid, som de kunde gieme og see efter min Død.

Mads Peder sen.“

Denne gamle Sognefoged, Bergs Farfader levede mange Aar efter sin Hustrus Død. Sønnen optegner:

„Anno 1816 den 2. Febr. døde min Fader i hans Alder 78 aar gammel.“

Gaarden Sønder-Bjerg gik i Arv til den eneste Søn, Bergs Fader, Poul Madsen Bjerg, medens de to Døtre blev giftede bort til andre Gaarde i Trans og Bøvling Sogne.

Poul Bjerg, der blev Sognefoged efter sin Fader, levede ugift indtil dennes Død, men Aaret efter, da hans yngste Søster havde holdt Bryllup og var rejst fra Gaarden, giftede han sig den 20. April 1817 med Ane Christensdatter Skalkhøj, som ved den Tid tjente paa Sønderbjerg. Hun var en Datter af Christen Laursen Fisker og Hustru Ane Jakobsdatter. Faderen var kommen ude fra Harboøre og havde giftet sig ind paa Gaarden Skalkhøj, Nord for Fjaltring Kirke, hvor hans Hustru var født.

Bruden var døbt Søndag før Pintse 1793 og altsaa 24 Aar gammel, da Brylluppet stod. Brudgommen derimod var „en gammel Ungkarl“ paa over 46 Aar. Overleveringen melder, at Poul Bjerg skal have været med ved sin tilkommende Kones Barnedaab, og at han ved den Leilighed skal have sagt, at han ikke vilde gifte sig, før denne her bitte Pige blev gammel nok til at staa Brud. „Det grint' de jo av, men det passed'!“

Ægteparret levede lykkeligt sammen i 23½ Aar til Mandens Død den 7. Oktober 1840 og fik ialt 10 Børn, hvoraf Christen Berg var den syvende. Alle disse Børn, syv Sønner og 3 Døtre, overlevede deres Forældre, og endnu lever der syv af dem, deriblandt Bergs ældste Broder, Mads Povlsen Bjerg, hvis Svigersøn nu ejer Fædrenegaarden. Moderen sad Enke i 23 Aar og døde, ligesom sin Husbond, i en Alder af 70 Aar, den 18. September 1863.

Sognefoged Poul Bjerg var en førlig Mand af Middelhøjde, sindig, godmodig og velbegavet. I sin Fremtræden var han mild og stilfærdig, men han havde stor Anseelse i Sognet for sin Retskaffenhed og ualmindelige Oplysning. Han gav gjerne gode Raad og var derfor vel lidt af alle Naboer. Det største Vidnesbyrd herom er, at hans Frænde paa Vester Vraa, Peder Christensen, der levede i barnløst Ægteskab, i sit Testamente bestemte, at hans Gaard efter hans og Enkens Død skulde gaae i Arv til Povl Bjerg og hans Børn. I Taknemmelighed for denne store Gave kaldte Folkene paa Sønder-Bjerg deres yngste Søn, den nuværende Ingenieur Berg, Peder Vraa efter Giveren.

Mod Fattigfolk var Sognefogden mild og hjælpsom, og det var ikke sjelden, at han betalte Skatten for Smaamand i Stedet for at udpante ham. — Paa Embedsvegne maatte han møde ved alle de mange Strandinger med efterfølgende Auctioner over Vraggodset, der forefaldt paa den henved 2 Mile lange Kyststrækning fra Thorsminde til henimod Bovbjerg. Ofte tog han ved saadanne Leiligheder et Par af sine Drenge med, og den Slags Ture fik stor Betydning for hans Børn.

Ved sin Død efterlod Poul Bjerg Enken og Børnene i jevn Velstand, om end Fædrenearven i Penge ved det senere Skifte ikke kan kaldes betydelig. Hver af Sønnerne fik nemlig 240 Rdl., og hver af Døtrene 120 Rdl. — Den ældste af Sønnerne var et Par og tyve Aar ved Faderens Død og overtog Gaardens Drift for sin Moder. Ved sin fra Faderen arvede „sindige Godmodighed“ blev han hende tillige en god Hjælp ved de yngre Børns Opdragelse.

*) D. e. Farmoderen Johanne Pedersdatter, født 1683.

Bergs Moder var en djerv og dygtig Kvinde. Hun var stor af Væxt og kraftig bygget. Det daglige Livs Besvær bar hun med en hjertelig Munterhed, som straalede ud af hendes kjærlige Øine, og naar Bekymringerne bleve hende for stærke, trøstede hun sig med gammeldags ærlig Gudsfrygt. Myndig og mild var hun Livet i Hjemmet. Sine Drenge opdrog hun til Orden og Lydighed, men hun brugte aldrig legemlige Straffe. „Æ Mund ska gjør' ed," sagde hun. Det var kun Spøg, naar hun, som et Øienvidne beretter, kom ud i Døren og truede Sønnerne med den store Kjørepidsk, fordi de larmede i Gaarden. Der var hyggeligt for Gjæster at komme hos Ane Bjerg. Hun førte dem op i Storstuen med Lergulvet og de mange fyldte Kister langs Væggene, og det skortede ikke paa god Mad og Drikke. Til Fattigfolk stod der en Sæk Gryn i Kjøkkenet. Naar den slap for hurtig op, kunde Povl Bjerg knurre lidt, men Ane svarede, at det vilde der nok blive gjort vel imod dem for i mange Led. I et Brev fra 1860 mindede Christen Berg sin gamle Moder om dette Træk og tilføiede, at det mangen Gang havde glædet ham som Dreng at høre de Fattige mumle Velsignelser over hende, naar de gik med hendes Gaver.

Hver Søndag gik hun i Kirke, og bagefter læste hun en Præken af Luthers Huspostil høit for Børnene og Gaardens Folk. Mens det stod paa, maatte man holde sig ganske stille; men var der en, som hellere vilde være fri for at høre til, fik han Lov at gaa. Christen valgte undertiden at gaa udenfor, men naar han var kommen ud i Gaarden, fortrød han det og klemte sig op ad Døren for at høre, hvad Mor' læste. Hun lærte ogsaa sine Børn Troen og Fadervor. At hendes Gudsfrygt var ægte, bekræftede sig i hendes sidste Svaghedsaar, da hun blev syg og sengeliggende. Hun bar sine Lidelser med taalmodig Munterhed. „Er det nu Noget at klage over?" sagde hun, naar Børnene ynkede hende, „det er jo bare, at jeg er syg, det er da ingen Hjertenssorg."

Blandt Egnens Folk var Ane Bjerg i stor Anseelse, og alle havde den største Respekt for hende, enten de saa traf hende hjemme i hendes daglige Klæder med „Pindeærmer" og rødstribet Uldskørt, eller ved Gilder, hvor hun mødte med „Vingekappe" og høi flosset Filthat efter Datidens Skik.

Efter Alt at dømme har hun været en betydelig Personlighed med stor Livskraft, og man tager neppe feil i, at det især var fra hende, Christen Berg arvede sine store Anlæg. Hun elskede den Søn med den ømmeste Kjerlighed og fulgte hans senere Udvikling med levende Deltagelse. Hendes Øine straalede af Glæde, naar han kom hjem i Besøg og traadte ind i Sengekammeret, hvor hun havde sit Sygeleie. Og Sønnen ærede og elskede til Gjengjæld sin Moder med stor Hengivenhed.

Fjaltring Sogns Kirkebog oplyser, at Christen, Søn af Sognefoged Poul Madsen og Hustru Ane Christensdatter i Bjerg, er født den 18de December 1829 og døbt i Kirken den 26de December samme Aar. Ole Jespersens Kone, Mariane Christensdatter (Moderens Søster) bar Barnet. Faddere var: Gaardmand Peder Christensen Vraae (Faderens Sødskendebarn), Jacob Jeppesen Skalkhøi (Moderens ældste Halvbroder) og Mads Nielsen samt Christian Gadegaards Kone Mariane Bertelsdatter, alle af Fjaltring. — I Slægtens lille Mindebog har Faderen, Poul Bjerg, skrevet:

„Den 18. December 1829 er min Søn Chresten fød til denne Verden om aften Kl. 8."

Faderen staver altsaa efter Egnens Udtale Sønnens Navn med *e*, medens den lovformige Stavemaade i Kirkebogen er med *i*. Dette fortjener udtrykkeligt at anføres, fordi det synes, at Berg ikke selv var vidende om den korrekte Form for hans Navn, ligesom det utallige Gange af Modstandere er skrevet paa Dril, at han hed Chresten.

Kirkebogen indskrænker sig efter sædvanlig Brug til at nævne Fornavnet, hvortil der senere føies Poulsen efter Faderens Fornavn. I Overensstemmelse med Egnens Skik kaldtes Barnet blandt fremmede efter Fødegaarden Christen Bjerg, udtalt *Kræ' Bjær'*, og dette Slægtnavn lærte Stedets Skolelærer Børnene at skrive „Berg", idet han sagde: „Kast *j*'et bort, det tager sig bedre ud".

Den lille Christens Barndom forløb roligt og lykkeligt. Hjemmet var lyst og muntert. Barnet hørte aldrig et uharmonisk Ord imellem Forældrene, og efter Faderens Død fortsattes det jevne Liv for Børnene under Moderens myndige og milde Opsigt. — Christen staaer for sine ældre Sødskendes Erindring som en usædvanlig opvakt, livlig og elskværdig Dreng, der gjerne sang og snakkede Dagen lang. Naar han gik i Marken og vogtede, lød der Vise efter Vise. Han og Naboens Søn Povl Nørre-Bjerg sang ved hver sin Hjord saa høit, at de kunde gaae hjemme paa Bjerg og høre deres stærke, klare Drengerøster. Det var som Lærkernes Humeur laae ham i Blodet. — Naar han var hjemme i Stuen, holdt han svært meget af at komme op paa en Stol eller Skammel for at synge af fuld Hals. Derfor sagde de ældre Sødskende, at de ikke kunde vide, hvor der stod en Degnestol til ham, naar han blev stor. — Han holdt ogsaa af at høre Andre fortælle, og især var der en Karl paa Gaarden ved Navn Jens Mathiesen, som Christen altid vilde høre Historier af, fordi han var saa fuld af gamle Sagn og Eventyr. Samme Jens Mathiesen døde siden paa Fattighuset som en meget gammel Mand; men hver Gang Berg kom til Fjaltring, fik gamle Jens en Rigsdaler af ham,

„fordi han havde fortalt ham Historier, da han var lille.“ — Tidlig begyndte Christen at tale om, at han „vilde være Noget“, og saa kunde han ramse alle de Embeder op, han kjendte, lige fra Konge og ned til Snefoged. Snefoged kunde han da blive, for det var gamle Jens Kallesø, som ellers kun var en ringe Stakkel. — Ved Leiligheder kunde han optræde meget bestemt og bydende, mens han endnu var lille. Der var saaledes en Husmand, som mistænktes for at lade sine Børn hente Kartofler i Kulen paa Sønderbjerg. Derfor gik lille Christen hen til Husmandens Datter og sagde: „Jeg skal skyde Dig, din bitte Tyv, naar Du kommer igjen og stjæler vore Kartofler!“

Af Retfærds strenge Dom fik han et meget stærkt og varigt Indtryk i sin Barndom. Den Mand, som første Gang havde baaret ham igjennem Klitten ud til Vesterhavet, Fiskeren Laurs Povlsen, blev nemlig henrettet den 16. December 1837 paa Marken imellem Fjaltring Kirke og Bjerg. Det var en sjelden oplyst og ret behagelig Mand i Omgang, men han havde slaaet sin Moder ihjel og skjult hendes Lig i Sønderaa. Hun var efter Folks Omdømme „en afskylig Minsk'“ og Mange havde Medfølelse med Synderen; men Dommen over Modermorderen kunde ikke formildes, og Henrettelsen fandt Sted i Nærheden af Gjerningsstedet. Poul Bjerg var med som Sognefoged, og hans Børn var ogsaa Vidner til den uhyggelige Begivenhed. Rundt om Retterstedet stod Sognets Mænd i Kreds med krydsede Forke; men Christen og Poul Nørrebjerg smuttede ind imellem dem og saae, da Hovedet faldt, og Blodet strømmede ud. Som ældre talte Berg ofte om det Indtryk, dette havde gjort paa ham, især fordi han kjendte Manden og havde siddet paa hans Arme.

Andre store Alvorsindtryk hentede han fra „æ Haw.“ Fra sin Fødsel var han vant til at høre det mægtige, utrættelige Bølgebrus derude fra. Den Vuggevise glemte han aldrig. Og siden blev han gjennem daglig Omgang fortrolig med „den store Nabo“, og fik derude en væsentlig Del af sin Opdragelse. Det var, som selve hans Røst med sin høie, lidt hæse Klang var stemt efter Havvindens Sus igjennem Marehalmen. Under Leg ved Kysten vennede han sig til at se rolig ud paa den buldrende Brænding, der ængster den uerfarne Tilskuer med sin Larm og Fraade. Saaledes saae han siden ud over en stormende, uvillig Folkeskare, der larmede som et Hav og sendte fraadende Ord som Skumstænk op imod ham. — Og naar han fik Lov at komme ud i Baaden med en af Fiskerne, da lærte han, hvorledes Menneskets Kløgt og Villie kan bruge Naturens brusende Bølgekraft og Vindens Vælde til at naa sit Maal, om end der maa bies og krydses. Det var en Lærdom, han siden fik Gavn af under sin politiske Navigation. — Men selv kom han ogsaa til at eie noget af Havets Naturkraft. Uvilkaarligt formede hans Sjæleliv sig efter Opdragerens Temperament, mens han indaandede Sundhed og Kraft derude paa Havstokken.

CHRISTEN BERG (1860)

En særlig stor, paa engang uhyggelig og tillokkende Begivenhed var det at opleve en Stranding. Flere Gange var han med sin Fader ved saadanne Leiligheder, og een Stranding, som forefaldt, da han var 9 Aar gammel, blev han Vidne til et Optrin, der fik livsvarig Betydning for ham. — Vraggodset laa samlet paa Stranden, og nogle „høje Herrer“ fra Byen, Øvrighedspersoner, der var mødte for at føre Tilsyn, sad og gjorde sig til Gode med et Anker Vin, som de uden videre havde taget af den strandede Ladning. Da kom der en fattig Mand fra Kysten, som havde hjulpet til ved Bjergningen, og da han fik Øie paa et Tørklæde, som laa i Dyngen, stak han det til sig. Men de fornemme Herrer havde set, hvad han gjorde, og kaldte ham hen foran sig, hvor de sad. Tørklædet blev taget fra ham,

og han blev strengt og haanligt skjeldt ud for en Tyv af de samme Folk, der uantastet sad og nød det langt kostbarere Bytte, de med lige saa liden Ret som han havde tilegnet sig. Lille Christen Berg stod tæt ved, og uvilkaarlig knyttede han Næverne af Harme over, hvad han saa og hørte. I det Øieblik slog det ned i hans Sjæl, hvad Forskjel der dog gjøres paa de smaa og store Tyve, og efter hans egen Udtalelse vaktes der med det samme en stærk Lyst hos ham til at kæmpe for, at der kunde blive lige Ret for alle i Landet.

Under denne Færden ved Havet fik han en saadan Kjerlighed til „Søen og dens Mænd", at han satte sig i Hovedet, at han vilde være Sømand. Men Moderen var altfor bange for Søen og holdt altfor meget af sin Dreng til, at hun skulde tillade ham at gaa den Vej.

Christen Berg kom tidlig til at gaa i Skole og blev meget snart det største Lys blandt Kammeraterne. Da han var otte Aar gammel, fik han en Præmie, fordi han havde lært hele Balles Lærebog med de store Anmærkninger i ottende Kapitel ordret udenad. Hans Hukommelse maa altsaa den Gang allerede have været rent usædvanlig. Hele Skolen igjennem var han Dux. Læreren, Jacob Ørtz, var en ældre brav Mand af den gammeldags Retning uden store Kundskaber. Da Christen i de sidste Skoleaar udmærkede sig ved adskillige Gavtyvestreger, sagde Ørtz en Gang til ham i beskjeden Selverkjendelse: „Ja, Du slaaer Dig løs, min Dreng! Det kommer af, at jeg ikke har mere at lære Dig." Forøvrigt brugte han den opvakte Dreng som Hjælper ved de Mindres Undervisning og lod ham læse høit, blandt andet i Holbergs Komedier, for Kammeraterne. Det er sandsynligt, at dette har givet Eleven den første Lyst til selv engang at blive Lærer.

Den 23. April 1844 blev han „med Roes" udskreven af Skolen, efter at han ved Konfirmandexamen den 9. April havde erholdt følgende Karakterer:

Indenadslæsn. Ug.; Religion Mg. ×; Skrivning Ug.; Regning Ug.; Flid Mg. × og Opførsel Mg.

Den 14. April samme Aar blev han konfirmeret af Sognepræsten F. H. Blichfeldt. Herom hedder det i hans endnu bevarede Skudsmaalsbog:

> „Christen Poulsen Bierg viste under Forberedelsen til Confirmation roesværdig Tænksomhed, Opmærksomhed og Sædelighed og blev derefter med særdeles god Christendomskundskab confirmeret i sin Daabs Pagt i Trans Kirke 1ste Søndag efter Paaske den 14de April 1844 og Søndagen derefter stedet til Guds Bord. Gid dette vel begavede unge Menneske maa tiltage i Alder, Kundskab og Naade for Gud og Mennesker!"

Fjaltring Præstegaard, d. 30. April 1844.

F. H. Blichfeldt.

I Vaande

AF HANS P. LUNDE

Ole Væver kom hjem fra Kirke med tydelige Tegn paa indre Oprør; hans gamle indsvundne Ansigt var mere blaahvidt end ellers, og Munden var snerpet sammen og bævrede.

Han saae flygtigt paa Konen, en stor og stærk Kvinde, der stod ved Kakkelovnen og rørte i Gryden, lagde saa Salmebogen ind i det blaa Krogskab og gav sig tavs til at trække Kirketøiet af.

„Fik I en god Præ'ken i Dag, Ole?" spurgte Mariane.

Da han tøvede med Svaret, saae hun over paa ham og blev først nu opmærksom paa, at der var Noget iveien med ham.

„Saadan Du ryster. Er Du kommen til at fryse oppe i Kirken?"

Ole trak Veiret dybt, mens han stod og famlede med sine Seler.

„Ne—i, ikke videre."

„Da seer Du rigtig saa forkommen ud. Er det da over Noget, Præsten har sagt?"

Der lød et stort Suk som et Varsel om noget Mørkt. Hun foer sammen og saae med Angst i Blikket paa ham.

„Nei, Præsten har ikke sagt noget Ondt, det var Synd at sige. Men Per Jørgen Skræder han fortalte, da vi gik fra Kirke, at vi var sat op i Formueskat. *Fem og tyve Øre* Kvartalet — det er lige en *hel* Krone om Aaret."

„Jøsses!" Mariane havde nær tabt Fadet, hun var ved at øse Grøden i. „Nu troer jeg da ogsaa, at Sogneraadet er fra Forstanden. Hvor kan de dog komme i Tanker om det? — Men det er nu da ikke værd at sørge saa meget over det; faaer vi alt det Andet, faaer vi vel den Krone med; saa gjør jeg en Dags Arbeide mer."

„Ja vist", snærrede han. „Du er i Stand til at holde med Sogneraadet og bryder dig ikke om, hvordan at Pengene gaaer. — Det er rimeligvis vort nye Komfur, at Nogen har faaet ondt af. Det har jeg jo nok sagt, at der skulde nok blive Nogen til at tude dem *det* i Ørene, men Du kunde jo ikke være til, inden Du fik det Stads." Ole stod med krum Ryg og selede sine gamle Buxer helt op under Armene.

„Troer Du da ogsaa, det er det, der er Skyld i'et?"

„Kja, hvad ellers?"

„Det skulde være, om de har ment, at vi kunde taale at give noget mer, fordi vi har Penge i Sparekassen."

„Ja, hvad — om vi ogsaa har et — et Tusend Kroner, saa kunde vi jo ikke komme til at svare nær saa taabelig meget."

„Folk mener, at vi har dejt mer, kan jeg nok

forstaa af og til; det er ikke ret længe siden, at Stine heromme sagde til mig, at hun havde hørt, vi skulde have en tre — fire Tusend."

Ole gjorde en ilter Dreining om imod hende: „Du sagde vel da, det var Løgn?"

„Ja—a, *jeg* sagde, at saa meget havde vi rigtignok ikke."

„He! — nei, Du kan jo ikke give anden Redelighed, end hvad Du selv veed, for Du kan jo hverken læse eller skrive."

Mariane spurgte mygt:

„Hvor meget *har* vi da, Ole?"

„Det er det samme, enten Du véd det saa lige eller ej, saa er Du da fri for at rende og sludre om det."

Mariane vovede ikke at spørge tiere, men hun tillod sig dog at foreslaa, at han gik op og snakkede med Sogneraadet, saa kunde det vel lade sig ændre endnu.

„Ændre? — jo mænd! Naar det er kun to Dage til, at Listen ligger til Eftersyn. Men Du kan jo gaa derop selv imorgen, har Du Lyst, da skal Sogneraadet samles; det er jo dog din Skyld ilein." —

Middagsmaaltidet gled ikke videre godt idag, og det blev en søgn Søndag for de Gamle.

Næste Dags Eftermiddag stod Mariane i Søndagspuds, ferdig til at gaa op med Skatteklagen. Ole var krøben iseng.

„Nu kan Du jo sige ligesom det er, at jeg er syg og skidt og kunde ikke taale at gaa selv; og dig kræver de vel heller ikke til Ed for, hvad vi har i Sparekassen. Men Du kan jo ogsaa nok forstaa at sige til dem, at dersom Sygdom nu skulde falde paa mig, saa taaler vi ikke den Udgift mer om Aaret."

Ole gav et Par klagende Host fra Sengen, da Mariane forlod Huset.

Hendes Indtræden i Skolestuen, hvor Sogneraadet sad i en Rundkreds, næsten helt borte i Røgtaage og Halvmørke, var ligesaa langsom som lydløs. Hvor modig en Kvinde Mariane end var, saa kribled det dog i hende, da hun traadte frem til Bordet. Mange spørgende Blikke var jo ogsaa vendt imod hende — hvad mon *hun* vilde? Det var jo nermest Fattighuskonerne, der indfandt sig ved deres Møder.

Der blev roligt. Og dæmpet, noget forlegen brød hun den lumre Stilhed:

„Det var den Skat. At dersom vi kunde faae den sat ned til det gamle, saa var det rigtignok rart. Ole siger, at vi kan ikke holde ud at svare mer."

Formanden smilede op fra den tykke Foliant, der laa opslaaet foran ham.

„S—aa, kan I ikke? Hvorfor kommer Ole da ikke selv og klager?"

„Aa, han ligger og er saa meget ræle syg; han kunde ikke gaa herop i Dag, om det aldrig var om det."

„Er han sy—y—y—g?" lo Mølleren, der sad med Hænderne foldede over sin svære Mave. „Det forekom mig rigtig, at jeg saae ham i Kirken igaar?"

„Ja, men der har han nok ogsaa faaet det", svarede Mariane, „for han var hel skidt, da han kom hjem. Han er jo ogsaa et gammelt Stakkel nu, han kan ikke stort."

„Ja—a", sagde Mølleren, „I har jo heller ikke nødig at tage saa hardt af det, I to Folk; I har jo mange Penge paa Rente, — har I ikke, Mariane?"

„Nei!" Hun rystede af Iver. „Nei, det er kun Løgn, Folk gaaer og siger om os; de er altid saa misundelige, saa snart vi andre bare har en hel Hose mer end dem."

„Det har jo ikke Noget at sige, Mariane", sagde Formanden forretningsmæssigt, „Du kan jo opgive, hvad I har, saa kan I blive sat i Skat derefter."

„Ja, det ved jeg jo ikke saa lige, for jeg kan ikke læse. Men Ole har sagt, at vi har kun godt et Tusend Kroner, og det siger han, vi kunde ikke komme til at give *saa* meget af."

„Ja", sagde Formanden myndig, „det kommer jo an paa, hvad Ole kalder *godt* et Tusend Kroner. Vi har nu tænkt, at I havde en tre-fire Tusend paa Rente."

„Nei!" tog Mariane forskrækket paa Vei, „det kan jo ikke have Rimelighed. Det er jo dog mest mig, der skal tjene Noget; hvad mener I, saadan en gammel Støiser kan bestille nu?"

„Troer Du nu ikke ilein", sagde Mølleren med slet dulgt Lystighed, „at Ole har set feil af Tallene i Sparekassebogen, Mariane?"

„Nei, det troer jeg ikke, han har; han er temmelig grandsynet endnu. — — I *kommer* til at lade det blive ved det gamle. Hvad om nu Ole skulde blive liggende, og vi skulde komme til at koste Doktor paa ham? Saa er det rigtignok ingen Spøg for os."

Marianes Ord havde ramt et blødt Sted i Sogneraadets Hjerte; og den omstridte Krone blev slettet for en Gangs Skyld. Ikke af Hensyn til Ole; nei. Men de vidste hvad Modtagelse, der ventede hende hjemme, hvis hun ikke fik Held af sin Gang.

Marianes Hjemkomst med det glædelige Budskab havde en løftende Virkning paa Ole. At han just takkede Mariane, gjorde han ikke; det var ikke Oles Vane. Men han anbefalede hende at varme sig en extra Kop Kaffe, og det sagde ikke lidt!

Da hun gav ham en Kopfuld hen paa Sengen, sagde han:

„Nei, sætte Lysblaalaage for vor Have til Sommer, *det* skal Du ikke faa mig til, Mariane, nu jeg seer, hvor ondt Folk har af hver en Bitte, vi gjør."

Mariane svarede intet. Hun havde dog saa inderlig glædet sig til den lyseblaa Laage.

Babiterne i Persien

AF

J. ØSTRUP

Den muhammedanske Del af Orienten er i vor Tid som en sydende Kjedel under lukket Laag, hvorfra nu og da en enkelt hvislende Dampstraale med Magt skaffer sig Udgang. Det, som syder og bruser i Kjedlens Indre, er den religieuse Gjæring, der efterhaanden sætter Folkene i stærkere Spænding, og med visse uregelmæssige Mellemrum skaffer denne Gjæring sig Luft i Oprør, Attentater og lignende voldsomme Skridt.

Et enkelt Led i den lange Række af saadanne Udbrud er den Begivenhed, der for faa Dage siden drog alles Øine mod Teheran; Knaldet af det Revolverskud, der fældede Persiens kloge Shah, *Nasreddin*, var et uheldvarslende Tegn paa, at der i det hemmelighedsfulde Indre hos de orientalske Folk endnu hersker den samme vulkanske Virksomhed usvækket.

Det var et helt Livs Kamp mellem en Fyrste og et Parti, der her fandt en foreløbig Afslutning, og vil end Sympathien nærmest være paa den faldne Herskers Side, maa det dog indrømmes, at hans Modstandere havde Meget at hævne.

Den religieuse Sekt *Babiterne*, hvortil Morderen hørte, og hvis Navn derved har faaet saa kjendt en Klang, skriver sig fra Tiden nærmest før Nasreddins Thronbestigelse. I Midten af Fyrrerne fremtraadte i Schiras en religieus Sværmer ved Navn *Mirza Ali Muhammed*. Allerede i sin tidlige Ungdom var han stærkt hengiven til mystiske Betragtninger, og under en Pilgrimsreise til Mekka udformede disse sig til en sammenhængende Lære, som han efter sin Hjemkomst begyndte at forkynde.

I Begyndelsen fremkom hans Prædikener navnlig som Angreb paa den bestaaende islamitiske Præstestand, og derved lagdes den første Grund til det uslukkelige Fjendskab mellem hans Sekt og denne Stand, der i Persien i Modsætning til de andre muhammedanske Lande besidder stor social Indflydelse. Efterhaanden blev hans Forkyndelser mere positive, og den egenlige Babisme dannede sig.

Denne Sekt har sit Navn af det arabiske Ord *Bâb*, der betyder en Port. Hermed betegnede nemlig Ali Muhammed i sit mystiske Sprog sig selv; han var den Port, der førte til Gud, gjennem ham gik Veien til den rene Erkjendelse. Og fra at være Mellemleddet til Opnaaelsen af denne Erkjendelse gik han lidt efter lidt over til at være selve dennes Gjenstand. Han var ikke blot en Profet, men en Udstrømning af den i hele Verdensaltet værende guddommelige Personlighed.

Ali Muhammeds metafysiske Anskuelser var saaledes, hvad vi nermest vilde kalde Pantheisme. Den pantheistiske Filosofis poesirige Hemmelighedsfuldhed har i Orienten bestandig fængslet Sjælene, og i denne Henseende betegner Babismen kun en Fortsættelse af de dybsindige og dog saa famlende Spekulationer, som i sin Tid Gnostikerne var inde paa og efter dem de muhammedanske Sufi'er, der netop i den persiske Literatur er saa stærkt repræsenterede.

Disse Sufi'er formaaede imidlertid godt paa fredelig Maade at forene deres mystiske Læresætninger med den islamitiske Religions rent ydre Fordringer, og paa samme Maade vilde ogsaa Babismen have kunnet existere i upaaagtet Stilfærdighed, saafremt den kun havde holdt sig indenfor de theoretiske Spekulationers Omraade. Det var først, idet den traadte med moralske og *sociale* Fordringer, at den blev en Samfundsmagt med historisk Betydning.

Og af disse Fordringer var flere af den Natur, at de nødvendigvis maatte føre til et voldsomt Brud med den bestaaende Samfundsorden. Ali Muhammed forkastede Polygamiet og ophævede den Tvang, under hvilken Kvinderne efter Koranens Forskrifter maa leve; han erklærede Dødsstraf for forkastelig og nærmede sig i sin Opfattelse af Eiendomsretten stærkt til en kommunistisk Betragtningsmaade. Tillige mente han, at alle

Skatter og Afgifter til Staten maatte betragtes som frivillige Ydelser, hvorved der ikke kunde blive Tale om nogen Tvang fra Samfundets Side mod Individet. Da endelig i Følge særlige kabbalistiske Spidsfindigheder Tallet 19 stod for ham som et helligt Tal, skulde al Ordning af Kalenderen, af Mønt- og Vægtsystemet osv. være baseret paa Delelighed med dette Tal.

Overfor alt dette kunde den bestaaende Ordnings naturlige Forsvarere ikke godt holde sig rolige. Til Held for Babismen var imidlertid den daværende Hersker, *Shah Muhammed*, en ret lad og tillige meget tvivlesyg Personlighed, der som en filosofisk Feinschmecker interesserede sig for Babisme og for Resten lod Begivenhederne gaa sin Gang. I det sidste Aar af hans Regeringstid tog derfor den nye Sekt rivende Fart, og ikke mindst fordi det lykkedes Ali Muhammed at vinde veltalende og energiske Apostle, blandt hvilke særlig en, ved Navn *Mewla Husajn*, synes at have været en sand Paulus med overlegne Kundskaber, utrættelig Energi og en opportunistisk Dygtighed til at indordne Alt som Midler til det fælles store Maal.

Ved Shah Muhammeds Død Aar 1848, da Nasreddin besteg Thronen, indtraadte der et skjæbnesvangert Omslag i Babismens Forhold til Statsmagten. Den syttenaarige Hersker og hans unge Raadgivere betragtede den nye Religion som samfundsfarlig og besluttede dens Undertrykkelse, koste, hvad det koste vilde.

I Begyndelsen optoges dog Regeringens Opmærksomhed af de Uroligheder, der i Persien, i hvert Fald altid tidligere, syntes uadskillelig forbundne med et Thronskifte, og Babiternes Førere, som indsaa, at aaben Kamp var uundgaaelig, benyttede denne Frist til omfattende krigerske Forberedelser. Da endelig de persiske Regeringstropper kunde rykke ud, mødte de derfor ikke uordnede Horder, men vel indøvede Skarer, i gunstige strategiske Stillinger, og hvad disse Skarer manglede i Antal, erstattedes fuldt ud ved deres glødende Troesiver, som fremkaldte Vidundere af Heltemod.

Det var særlig de nordlige Provinser, Egnene ved det kaspiske Havs Bredder, der blev Skuepladsen for den haardnakkede Kamp, som nu førtes i de følgende fire Aar. Shahens Generaler var ikke altid heldige, og Babiternes Hær, der en Tid endog talte 15,000 Mand, vandt betydelige Fordele, men da Regeringen stadig sendte nye Tropper til Krigsskuepladsen, kunde det endelige Nederlag dog kun forhales, ikke afværges.

De efterhaanden overvældede Afdelinger blev behandlede med stor Strenghed, og da i Aaret 1852 en Babit havde rettet et Attentat mod Shahen personlig, gik man over til Sektens fuldstændige Udryddelse. Dens Stifter, der allerede ved Oprørets Begyndelse var bleven taget til Fange og holdt i Forvaring som et Slags Gidsel, blev nu henrettet paa en grusom Maade, og samme Skjæbne traf hans forskjellige Apostle, blandt hvilke foruden den omtalte Husajn, der var falden i Kamp, en skjøn og høitbegavet Kvinde, Kurret-ul-Ain, havde gjort sig gjældende. I det Hele gav Babiternes endelige Nederlag Anledning til en Række barbariske Afstraffelser, der minde om de mest rædselsfulde Episoder fra Inkvisitionens Historie. Aar 1852 ender Babismens aabenlyse Kamp med Regeringsmagten.

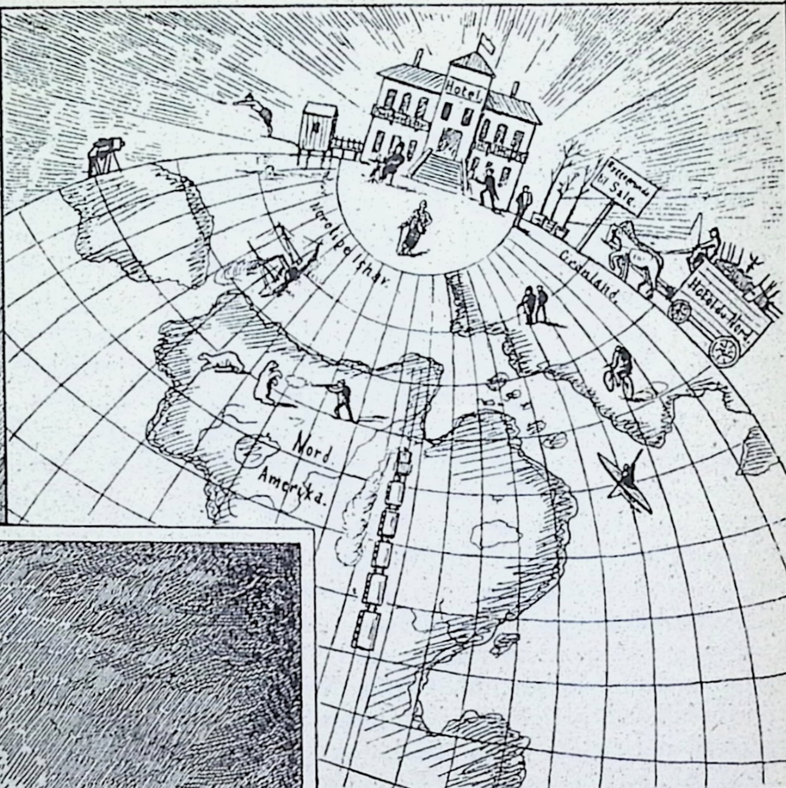
Men det er bekjendt, at en Religion gror hurtigst i den Jordbund, der er gjødet med Martyrblod, og naar Shahen troede at have gjort Ende paa Babismen, viste det sig snart, at det var kun den første Akt i denne Samfundsbevægelses Historie, der nu var udspillet. Forskjellen var blot den, at Babiternes Agitation for Fremtiden antog en hemmelighedsfuld Charakter, der gjorde den saa meget vanskeligere at ramme, og under hele Nasreddins Regering har Sekten atter voxet sig stor og talrig.

Paa Grund af dens skjulte Propaganda er det vanskeligt at faae nøie Rede paa dens nuværende Udbredelse eller faae bestemt de Formaal, den til enhver Tid nærmest har arbeidet for. Det synes, som om det navnlig er de dannede Klasser, der har sluttet sig til den; endog helt op til Shahens personlige Omgivelser skal man kunne træffe Babiter. Desto farligere er den selvfølgelig for Regeringen, og at dens Medlemmer endnu besjæles af Fanatismen i usvækket Grad, derom vidner tilstrækkelig Morderen Rezas desperate Handling.

Der er neppe Tvivl om, at Babismen ogsaa i Persiens fremtidige Historie vil komme til at spille en Rolle. Kulturhistorisk set har det navnlig Interesse at forfølge den som et enkelt Led i den religieuse Bevægelse, der paa saa mange Punkter, i Sudan, i Sydarabien, i Lille-Asien og nu ogsaa i Persien, er oppe blandt Folkene af den muhammedanske Troesbekjendelse. I Orienten har det altid været de religieuse Bevægelser, ikke de politiske, som har affødt de store Begivenheder, og da Europas økonomiske og politiske Interesser i disse Egne stadig voxer, maa ogsaa fra vor Verdensdel alle saadanne Bevægelser følges med stadig stigende Opmærksomhed.

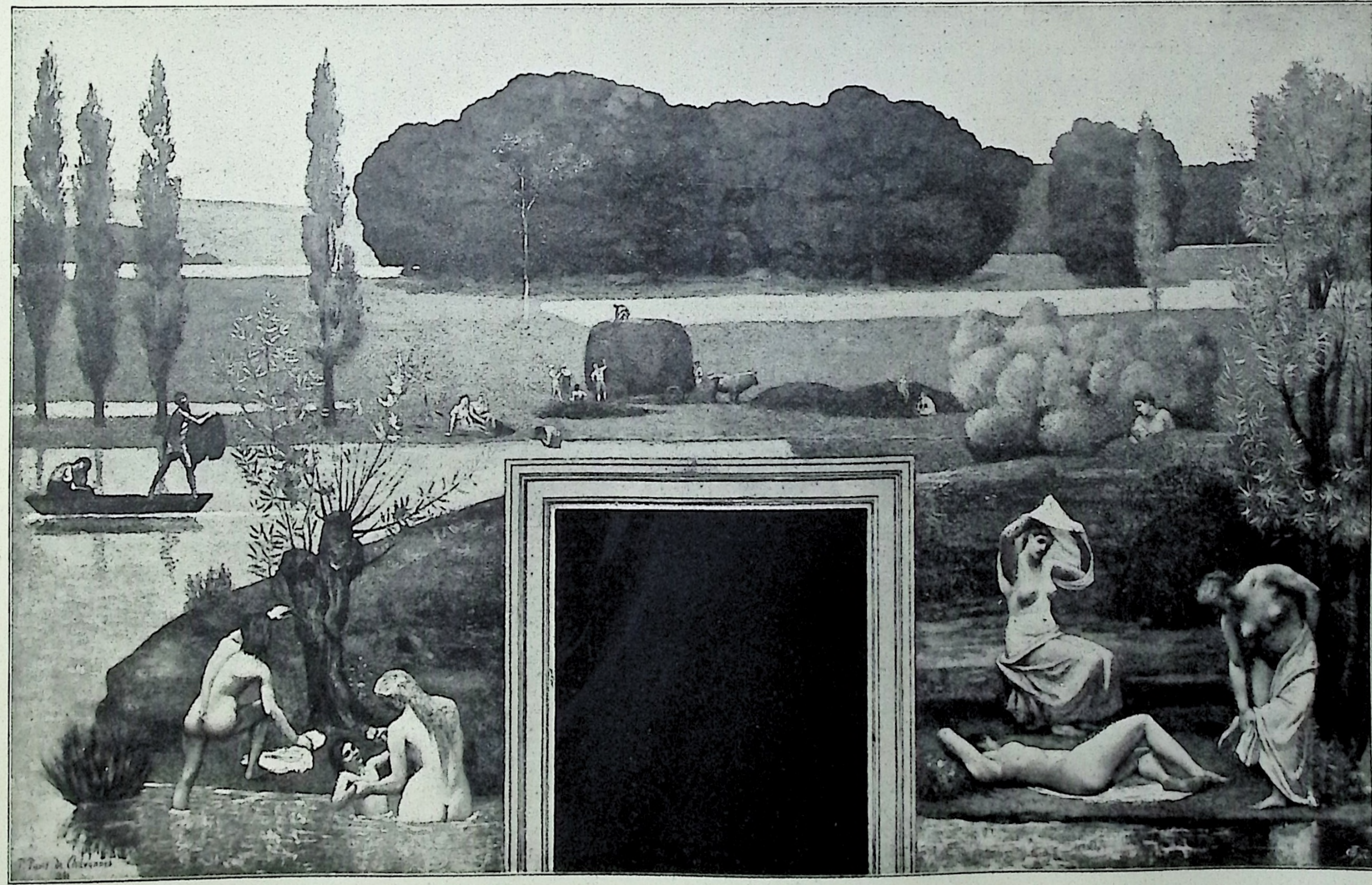

Bare Nansen nu kan bitte
Hvad han skal for Is og Sne!
Kan han ikke, ei en bitte
Det generer, skal De se.

Nei, han synger: „Fandt mod Nor'en
Ei vi Polen til vor Fryd,
„Noch ist Polen nicht verloren“ –
Der er ogsaa En — mod Syd!“

Puvis de Chavannes:

SOMMEREN

Hotel de Ville, Paris

Romerske Keiserbuster fra Ægypten

AF

PROF. DR. VALD. SCHMIDT

I et af de sidste Numre (II, S. 28) saae Læserne et Par Mumiemasker af ægyptiske Damer fra den græsk-romerske Tid, og vi bemærkede, at man ved at se dette Billede med lidt god Villie og lidt Fantasi kunde tænke sig for et Øieblik flyttet hen i et af de gamle Theatre i Arsinoë i Ægypten, hvor disse Damer hørte hjemme. Idag ere vi saa heldige at kunne bringe Billeder af tre Marmorbuster, som i Vinter ere fundne netop i et af Theatrene i Arsinoë, nemlig i Ruinerne af Amfitheatret, og som fornylig ere komne til Glyptotheket paa Ny Carlsberg, hvor disse Kunstværker ere at se i den store Samling af romerske Buster i det ny lange Galleri.

Indskrifter findes der ikke paa disse Buster. Saadanne træffes i det Hele kun paa faa Portraitstatuer og Portraitbuster fra Oldtiden. Derfor ere ogsaa det store Flertal af gamle Buster o. desl., som man seer i Skulptursamlinger og Museer, endnu navnløse. Dog er der endel Undtagelser; man kjender de fleste Keisere og nogle af de berømteste Statsmænd fra Republikens Tid. Saaledes besidder Glyptotheket en udmærket Buste af Pompejus den Store, den bedste, der kjendes af denne store Romer. Udgangspunkt til Bestemmelsen af Portraitbuster afgiver de romerske Mønter, men Mønter ere jo aldrig meget store, saa at Enkeltheder ikke ere lette at se. Hertil kommer, at de Exemplarer af Portraitbuster, man har af Keisere og deres Familier, som oftest komme fra Provinserne, og kunne derfor ikke alle forudsættes at have været meget lignende, da man vel i Reglen har maattet lade sig nøie med Copier. Det var nemlig naturligvis ikke saa let at faa slige store Personer til at „sidde“ ret ofte for en Kunstner; maaske ere Provinsexemplarer af Keiserne endog stundom udførte efter Kameer eller Skitser.

KEISER AUGUST

Alligevel kunne vi ikke være i Tvivl om, hvem disse tre Buster fremstille. Det er *August*, hans Hustru *Livia* og hans Efterfølger *Tiber*. Af August har man mange fortræffelige Statuer og Buster, om hvilke der ikke kan være mindste Tvivl, imedens det om en hel Del, som udgives for August, især de, som ere fundne i romerske Provinser, maa indrømmes, at de ogsaa kunne fremstille andre Medlemmer af Slægten eller muligvis helt andre Personer. Man har i det Hele 100 antike Buster og Statuer af Augustus, foruden en Del Reliefs med hans Billede, og endelig en halvhundrede skaarne Stene med hans Portrait. Vor Buste minder om en Buste af August i Glyptotheket i München, og om Hovedet paa den

smukke, næsten ubeskadigede Statue, som 1863 fandtes ved Primaporta udenfor Rom, og som nu er i Vatikanets Rotunde.

Af Livia haves ikke ret mange sikkre Buster, og flere af dem, der udgives for at forestille denne Keiserinde, ere mindst meget tvivlsomme. Man har imidlertid et Udgangspunkt, idet der 1816 i Bourbonnais ved Neuilly-le-Réal fandtes to Broncebuster, som man kan se siden 1868 i Louvre, og som begge ere forsynede med Indskrifter, idet man paa den ene læser, at „Atespatus, Søn af Crixus, har viet den til Cæsar August", og paa den anden, at samme har viet den til Livia Augusta. Begge ere provinsielt Arbeide, men de afgive Udgangspunkter, og hvad Livia angaaer, saa vil man let kunne finde Lighed imellem Glyptothekets Livia og Broncebusten i Louvre; Haarsætningen er ogsaa omtrent i det Væsentlige den samme hos begge, omend der er en Del Forskjel i Smaating. Livia, som var en Datter af Livius Drusus Claudianus, blev tidlig gift med sin Fætter Tiberius Claudius Nero, ved hvem hun blev Moder til Keiser Tiber, men allerede i Aaret 38, før hun blev 20 Aar, ægtede August hende, efterat hun var skilt fra sin første Mand. Livia var en høitbegavet Kvinde, som langt overgik alle andre Kvinder af Augusts Slægt i Aand og Klogskab, men hun var herskesyg og rænkefuld. Hun døde i Aaret 29 eft. K., 86 Aar gammel.

KEISERINDE LIVIA

Af Tiber har man ogsaa adskillige sikkre Statuer og Buster, dog ikke nær saa mange som af August, thi Tiber var ingen Ynder af at lade sig portraitere. I Glyptotheket har der allerede en Tid været en Buste af Tiber, som nu er opstillet ovenover Busten fra Ægypten; men den er ikke nær saa god. Tiber er forøvrigt let at kjende; hans Pande var bred og havde i det Hele en lidt eiendommelig Form. Om Tiber har de Fleste hørt meget Ondt, om hans mere end tiaarige Ophold paa Capri, og om de underlige Ting, han der skulde have foretaget sig, og om de Grusomheder, der udøvedes i Rom og andetsteds. Alt dette er imidlertid meget overdrevet, og Meget er ligefrem opdigtet af det romerske Aristokrati, som hadede ham. Grusomhederne falde paa Andres Regning, men der hviler naturligvis megen Skyld paa Tiber, at han tillod Andre paa den Maade at herske i sit Sted. Hans Charakter var heller ikke elskværdig; han var stolt, haard og taus; men han var klog og dygtig, og en af de bedste Regenter, som Romerriget har havt. Han var en duelig Finansmand, men udpressede ikke Befolkningen, ophjalp særlig Provinserne, som i Republikens sidste Tider vare blevne grueligt udsugede.

Hans Levemaade var jevn og tarvelig. Han var ogsaa en god Feltherre; men han søgte ikke at yppe Strid, elskede snarere Freden, saa at Riget igrunden var lykkeligt i hans Dage. Men den ringe Anerkjendelse, han fandt hos Publikum, og lidet lykkelige Familieforhold gjorde ham menneskesky og fik ham til at drage sig helt tilbage fra Statsstyrelsen og fra Verden. Forholdet til hans Moder, Livia, hvem han skyldte, at August havde kaaret ham til sin Efterfølger, var ikke godt. Hun vilde gjerne herske, men han vilde ikke overlade hende Magten, og derfor fjernede de sig fra hinanden, efterat Tiber var bleven Keiser.

KEISER TIBER

Forøvrigt kunne vi med Hensyn til Tiber meget vel lade det blive ved disse faa Træk, da vi paa vort Modersmaal have to nye fortrinlige Undersøgelser om denne Keiser, nemlig Nord-

manden, Prof. Weisses „Forelæsninger over Tiberius og Nero“, som udkom i Christiania 1882, og Dr. phil. S. L. Tuxens i disse Dage udkomne interessante Bog: „Keiser Tiberius. En kildekritisk Undersøgelse“, hvorfra det her gjengivne Billede af Tiber (efter en Statue i Vatikanet) velvilligst er overladt os. Keiser August er saa vel kjendt af alle, at man kan spare sig at fortælle Noget om ham. Keiser August hører med til de Flestes Børnelærdom.

De to Buster har det tilfælles, at de ere skjægløse, og at Haaret er temmelig kort afklippet. Saaledes var nemlig Moden i den første Keisertid ligesom i Republikens senere Tid. Maaden, hvorpaa Haar og Skjæg er behandlet, er i det Hele af stor Hjælp til at bestemme Tiden for Portrait-Statuer og Buster. Af Klædedragten kan man ikke slutte Noget; thi naar Romere lode sig afbilde, fremstilledes de enten i Toga eller i Rustning. I denne Henseende blev Moden sig selv lig, men med Hensyn til Haar og Skjæg fulgte Kunsten Moden, som skiftede med Tiden. I Republikens Tid og i Keisertiden til lidt ind i det andet Aarhundrede efter Kristus ere alle Mænd glatragede. Den sidste Keiser uden Skjæg er Trajan, af hvem der gives mange gode Buster. Hadrian er den første Keiser med Skjæg; han havde en Skramme paa Kinden, der ikke var til Pryd for hans Ansigt; derfor lod han Skjæget voxe, saaledes at man ikke saae den. Keiserens Exempel fulgtes snart almindeligt. Alle have nu Skjæg. Hadrians er kort afklippet, men hans Efterfølgere bære det længere; Haaret er ligeledes nu længere. Lucius Verus har f. Ex. en meget stærk Haarvæxt og er let at kjende derpaa. Imod Midten af det 3die Aarhundrede efter Kristus bliver Haaret helt kort afklippet. Skjæget er ogsaa kortere, undertiden ligesaa tæt afklippet, lige ved Roden, som Haaret. Saaledes fremstilles f. Ex. Maximinus Trakeren, der kun regerede et Par Aar, fra 235 til 238, men af hvilken i Italien meget forhadte Keiser man mærkeligt nok kjender henved en halv Snes sikkre Buster. Nogle Keisere fremstilles ogsaa skjægløse, men det er unge Keisere (saaledes Gordian III). Konstantin den Store og hans Efterfølgere, de kristne Keisere, afbildes i Regelen skjægløse; Julianus Apostata gjenoptog derimod som Hedning den ældre Skik at lade sig fremstille med Skjæg. Mønterne ere her, som saa ofte, vore bedste Veiledere.

Kvindernes Haarsætning er ligeledes forskjelligt efter Tiden, og man har i Haarets Behandling en god Hjælp til at bestemme, hvad Tid en Kvindebuste eller Statue tilhører. Livia har, som Billedet viser, Haaret opsat i en stor Knude i Panden. Det var Mode i Republikens sidste Dage og i den første Keisertid. Man vil i Glyptotheket paa Ny Carlsberg finde adskillige gode Kvindebuster med denne Haarknude. I det Hele vil man i denne udmærkede Samling kunne følge de romerske Moder i denne Henseende baade for Mænd og Kvinder igjennem de ikke faa Aarhundreder, i hvilke den romerske Portraitkunst har existeret. Denne efter vore Begreber ikke meget klædelige Haarsætning med Knuden i Panden, som man kan se i Glyptotheket baaren af Antonia, Triumvirens Datter, og af Brutus'es Moder og Søstre, afløses snart af en efter vor Smag meget nettere, hvor Haaret er skilt ad i Panden og ordnet i smaa Lokker omkring Ansigtet, ofte paa Siderne faldende ned paa Halsen. Men under de Flaviske Keisere (fra Aar 70) sættes Lokkerne op i en umaadelig stor Opsats rundt om Ansigtet, (saaledes Julia, Datter af Keiser Titus), imedens Haaret paa Baghovedet er opsat i en Knude, eller, men sjeldnere, falder i Fletninger ned i Nakken. Længere hen afløses denne Mode af en Art Haardiadem i Tunger foran paa Hovedet. Sidenhen bæres Haaret mest i Fletninger, paa Antoninernes Tid (i det andet Aarhundrede) gjerne opsat i en Knude paa Baghovedet, og hen i det 3die Aarhundrede hængende i en rund Fletning ned i Nakken. Haaret er i den ældre Tid gjerne bart, August bærer en enkelt Gang en Krands af Ax, hyppigere en Egeløv- eller Laurbærkrands; senere hen blive den Slags Haarsmykke almindeligere. Keiserinderne have meget ofte et Diadem paa Hovedet.

Busterne ere af parisk Marmor, altsaa ikke forarbeidede i Ægypten, vist i Grækenland eller Italien. De have rimeligvis været bestemte til at indsættes i Statuer. Hoved og den øvrige Person udførtes i Romertiden næsten altid hver for sig. Det havde store Fordele; ja længere hen i Tiden, da Keiserne skiftede hurtigt, var det næsten en Nødvendighed. Det gik ikke an i en offentlig Bygning at have en nylig falden Keisers Statue; man tog da uden videre den faldne Keisers Hoved af, og skyndte sig at faa et af den nye sat paa i Stedet. En Statue kunde saaledes i Løbet af et Aarstid ofte skifte Hoved. Man tænke paa Aar som 68—69, hvor man inden kort Tid havde fem Keisere: Nero, Galba, Otho, Vitellius og Vespasian!

KEISER TIBER

GJENGIVET EFTER EN STATUE I VATIKANET I ROM

I Skoven

FORTÆLLING AF RUDYARD KIPLING

(2. Forts. og Slutn.)

Gisborne talte Banknoterne efter og fandt, at det var hans opsamlede Gage for de sidste ni Maaneder, som havde været opbevaret i Kommoden sammen med Brevene og andre Bagateller.

Mowgli betragtede Abdul-Gafur med et overlegent Smil.

„Det er ikke nødvendigt, at jeg sætter mig tilhest igjen“, hulkede den tykke Tjener, „jeg kan gaa hjem med Sahib, og saa kan han lade mig kaste i Fængsel. Jeg veed, at et saadant Tyveri straffes med Fængsel i flere Aar“, tilføiede han.

Et ensomt Skovliv har undertiden en besynderlig Indflydelse paa et Menneskes Charakter. Gisborne saae paa Abdul-Gafur i hans Fornedrelse, og det gjorde ham ondt for den gamle Mand. Han tænkte paa, at Abdul var en god Tjener, og hvilke Ubehageligheder der vilde være forbundne med Ansættelsen af en ny. Han maatte først lære sin Herres Sædvaner at kjende, der kom et nyt Ansigt i Huset og en ny Sladderhank.

„Hør nu, Abdul-Gafur, Du har begaaet en stor Uret! Du har misbrugt min Tillid og mistet dit gode Rygte. Men jeg vil tro, at Du ikke har tænkt rigtig over, hvad Du har gjort.“

„O Sahib! Jeg sværger Dig ved Allah, at jeg aldrig har havt den ringeste Attraa efter Pengene. Fristeren kom til mig og greb mig ved Halsen og gav ikke slip, før jeg havde taget Pengene.“

„Jeg vil tro Dig. Gaa saa tilbage til mit Hus, og naar jeg kommer, vil jeg sende Pengene til den nærmeste Regeringsbank, og vi taler ikke mere derom. Du er for gammel til at vandre i Fængsel; desuden, din Familie har jo Intet forbrudt.“

Abdul-Gafur kunde ikke frembringe et Ord, han laa jamrende for Gisbornes Fødder.

„Og Sahib skikker mig ikke bort?“ hulkede han.

„Det afhænger af dig selv; sæt Dig nu tilhest og rid hjem.“

„Men Djævlene, Sahib, Djævlene! Skoven er fuld af dem!“

„Det gjør ikke Noget, Fa'erlil“, sagde Mowgli i en indsmigrende Tone, „de gjør Dig ikke Fortræd, saalænge Du følger Sahibs Befalinger. Men naar Du igjen begaaer noget Urigtigt, saa vil de jage Dig hjem ad den samme Vei, ad hvilken Nilghaierne komme.“

Abdul-Gafur stirrede med et Udtryk af Skræk paa Mowgli.

„Er det da hans Djævle? Og det var min Agt at vende hjem og skyde Skylden paa denne Gnom.“

„Ideen er meget god, Huzrut*“, sagde Mowgli; „men inden Du lægger en Fælde, skulde Du først se efter, hvor stort det Vildt er, Du vil fange i den. Jeg tænkte mig kun, at en Tyv havde stjaalet Sahibs Hest. Jeg vidste ikke af, at han vilde gjøre mig til Tyv i Sahibs Øine, for ellers havde mine Djævle trakteret Dig ganske anderledes, De havde slæbt Dig herhen ved Benene — og det er ikke forsent endnu.“

Mowgli saae spørgende paa Gisborne, men Abdul-Gafur var stukket af, saa hurtigt han kunde vralte afsted, var klattret op paa Hoppen og forsvunden i Skoven.

„Saa“, sagde Mowgli, „det spændte jo meget godt af.“

„Men nu gad jeg nok vide, hvad alt dette har at betyde?“ spurgte Gisborne med et alvorligt Udtryk. Hvad er det for en Snak om dine Djævle? Kan Mennesker jages frem og tilbage i Skoven ligesom Kvæg? Svar mig!“

„Er Sahib vred paa mig, fordi jeg har reddet hans Penge?“

„Nei, men der er et eller andet Djævelskab med i Spillet, som jeg ikke synes om.“

„Godt, men naar jeg nu staaer op og gaaer tre Skridt ind i Skoven, saa er Ingen, ikke engang Sahib, istand til at finde mig, før jeg vil. Men jeg holder ikke af at gjøre det og vil heller

* Et Øgenavn, hvis egentlige Betydning er „Deres Majestæt.“

ikke gjerne sige, hvordan det Hele forholder sig. Hav kun lidt Taalmodighed, Sahib, og en Dag skal jeg fortælle Dig Alt! Vi vil gaa paa Jagt sammen. Der er slet ingen Djævelskunster forbunden dermed; men jeg kjender Skoven ligesaa godt, som en Husmoder kjender sit Kjøkken."

Mowgli talte til Gisborne som til et utaalmodigt Barn. Englænderen var forvirret, han tvivlede næsten paa sine egne Sanser og var især meget forstemt. Men han sagde Ingenting, han stirrede tankefuld ned for sig.

Da han igjen slog Øinene op, var hans Ledsager forsvunden. En blid, rolig Stemme lød ud fra Skoven: „Det er ikke godt, at Venner ere vrede paa hinanden. Vent indtil Aften, Sahib, indtil det er blevet mere svalt."

Gisborne følte sig helt forladt, da Mowgli var forsvunden; han var vred paa sig selv og kunde dog ikke lade være at le. Han steg igjen tilhest og red ind i Skoven.

Efter at have besøgt nogle Skovvogterstationer og givet forskjellige Ordrer, begav han sig hen til en ham bekjendt Leirplads i Nærheden af Kanyefloden, hvor han allerede oftere havde tilbragt Natten. Det skumrede allerede, da han kom derhen, og Skoven vaagnede nu til Nattens tyste, rovgriske Liv. Ikke langt fra sig saae han en Leirild, og Vinden bar den appetitlige Lugt af en fortrinlig Diner hen til ham.

„Hm", tænkte han ved sig selv, „det er ialtfald noget Bedre end mit kolde Kjød og Brød. Den Eneste, der kan tillade sig en saadan Luxus her i Skoven, det er Müller, og han skulde, ifølge det officielle Program, nu være i Changamanga — men jeg formoder, at han netop derfor er her i mit Revier."

Den kæmpestore Tydsker, som stod i Spidsen for Forvaltningen af samtlige Skove i Indien, Generalinspecteuren fra Birma til Bombay, havde for Skik, at flyve som en Flaggermus over det store Kontinent og overraske sine Undergivne, naar og hvor man mindst ventede ham. Hans Princip var hyppige og uforudsete Besøg, hvor han mundtlig kunde paatale Forsømmelser og Feil i Tjenesten, istedetfor at føre en vidtløftig Korrespondence, der kunde skade en ellers god Embedsmand.

„Naar jeg giver en af mine unge Folk en ordentlig Røffel", pleiede den godmodige Kæmpe at sige, „saa giver han mig en lang Næse, naar jeg har vendt mig om og tænker som saa: Den forbistrede gamle Müller! Men han beflitter sig paa at gjøre det bedre i Fremtiden. Men naar jeg siger til min tykhovede Secretair, at han skal skrive: Hr. Generalinspecteuren kan ikke forstaa ... Hr. Generalinspecteuren maa udtale sin Forundring over . . . Hr. Generalinspecteuren er noget forstemt og saa videre, det gjør slet ingen Virkning, og min Hr. Eftermand vilde saa en skjøn Dag sige til en af mine bedste Embedsmænd: „Min Forgænger har allerede paatalt Deres Forsømmelighed." Hele denne bureaukratiske Idiotisme er ikke andet end Barnagtighed, og derfor voxer Træerne sandelig ikke høiere."

„Ah, Gisborne!" lød Müllers dybe Røst ud fra Mørket: „det glæder mig at se Dem! Men De kommer til en Pokkers daarlig Diner. Hvor er Deres Leir?"

„Jeg er selv Leiren, Hr. Generalinspecteur."

Müller saae med kjendelig Tilfredshed paa den kraftige, smukke unge Mand med det alvorlige, bestemte Ansigt.

„Det er rigtigt! En Hest, et Stykke koldt Kjød og et Stykke Brød, det var ogsaa min Leir, da jeg var ung; men idag skal De gjøre mig Selskab. Forrige Maaned var jeg i Ministeriet, for at overrække min Beretning. Jeg har skrevet omtrent Halvdelen selv, Resten overlod jeg til min Secretair og drog ud i Skoven. Regeringen er helt tosset med disse Beretninger, det sagde jeg nylig selv til Vicekongen i Simla."

Gisborne smilede, han havde hørt mærkelige Historier om Müllers Sammenstød med Regeringen. Han var *„enfant terrible"* i alle Kontorer, men man lod ham dog ogsaa saa temmeligt gaa efter sit eget Hoved, thi som Forstembedsmand havde han ikke sin Lige i hele Asien.

„Det siger jeg Dem, Gisborne, at hvis jeg træffer Dem i Deres Bungalow, iførd med Beretninger, istedetfor selv at gaae ud i Plantagerne, forsætter jeg Dem til Bikanirørkenen*, saa skal De faae Lov til at beplante den. Jeg har faaet nok af disse Beretninger og Smørerier; vi skal være ude i det Fri og udrette vort Arbeide der."

„For mit Vedkommende kan De være fuldkommen rolig i den Henseende, Hr. Generalinspecteur, jeg hader disse Skriverier endnu mere end De."

Saaledes fortsattes Samtalen om faglige og Forretnings-Anliggender, indtil Maden var færdig. Det var det bedste Maaltid, Gisborne i flere Maaneder havde nydt, og opfyldte Civilisationens Fordringer, lige indtil Ost, Cognac og Kaffe.

„Ah", sagde Müller med et Udtryk af Tilfredshed, da han efter Maaltidet lænede sig magelig tilbage i sin Feltstol og tændte en Cigar, „naar jeg maa skrive Beretninger, er jeg Atheist og Fritænker. Men herude i Skoven er jeg en god troende Christen — og tillige en lille Smule af en Hedning." Hans Hænder vare sunkne ned i Skjødet, han saae drømmende ud i den skumrende Skov, der var saa fuld af uforklarlige Lyde: trøskede Grenes Knækken, Ildens Knittren, Bladenes Susen i den svale Nat. Dertil Kanyeflodens ensformige Mumlen og den ubeskrivelige Hvisken, der lød ned fra det befolkede Høiland —

---

* En af den britiske Regering afhængig Stat i det nordvestlige Indien.

han lukkede Øinene og begyndte at citere Heine.

„Ja, det er sandelig godt, som det er, meget, meget godt. Jeg kan endnu mindes den Tid, Gisborne, da her endnu ikke var et Træ at se, herfra til det opdyrkede Land. Om Sommeren havde Kreaturerne ikke Andet at æde end Knoglerne af Dyr, der vare sultede ihjel. Nu ere Træerne blevne store; de ere blevne plantede af en Fritænker, som nøie kjendte Forholdet mellem Aarsag og Virkning. Ja, her mellem Træerne hersker de gamle Guder; her kunde de Christnes Gud ikke leve, Gisborne."

En Skygge bevægede sig langsomt over Veien og traadte ind i Stjernelyset.

„Har jeg ikke Ret? Stille, Gisborne! Her er Faunus kommen, for at gjøre Generalinspecteuren sin Opvartning, ved Himlen, det er Guden selv, vil De blot se, Gisborne!"

Det var Mowgli, smykket med en frisk Krans af hvide Blomster og en lille Gren i Haanden. Han skottede mistroisk til Skæret fra Ilden og syntes rede til i Nødsfald at forsvinde i Tykningen.

„Det er en af mine Venner", sagde Gisborne, „Heida Mowgli!"

I det næste Øieblik stod Mowgli forlegen foran Gisborne.

„Det var urigtigt af mig at gaa min Vei", sagde han, „meget urigtigt, men jeg vidste ikke, at Kvinden, hvis Mand nylig blev dræbt nede ved Floden, ledte efter Dig overalt, Sahib. Hun havde opdaget dit Spor i Skoven."

„Jeg troer, han er lidt forstyrret!" sagde Gisborne, „men han kjender alle Skovens Dyr og taler om dem, ganske som om de var hans Venner."

„Naturligvis, naturligvis! Naar Faunus ikke kjender dem, hvem skulde saa kjende dem?" sagde Müller ganske alvorligt. „Hvad siger han da om Tigrene, denne Gud, der er Deres Ven?"

Gisborne tændte en ny Cigar og fortalte sin Foresatte Alt, hvad der var foregaaet, siden han havde seet Mowgli første Gang. Müller hørte efter med stor Opmærksomhed, uden at afbryde ham.

„Det er ikke Galskab", sagde Müller, da Gisborne havde fortalt ham Historien om Abdul-Gafur; „det er ingenlunde Galskab. Nei, han er ikke besat, men det er Altsammen meget vidunderligt. I Reglen døer de tidligt, denne Slags Mennesker. Og De siger, at Deres Gavtyv af en Tjener ikke har fortalt Dem, hvem der har jaget ham og Hoppen gjennem Skoven? Nilghaien kunde naturligvis ikke tale. Nei, det er ikke Galskab!"

„Men hvad er det da?" sagde Gisborne; „imorges gik han ærgerlig sin Vei, fordi jeg forlangte at vide, hvordan det Hele hang sammen. Mennesket maa dog være besat af Noget. Jeg siger Dem, jeg kunde ikke høre det Mindste, og jeg smigrer mig dog med at have ligesaa gode Øren som Nogen. Baade Tyren og Manden vare begge vanvittige af Angst og Skræk."

Müller svarede ikke; han vinkede ad Mowgli, at han skulde komme nærmere og sagde til ham i hans Sprog:

„Du skal ikke være bange, lad mig engang se din Arm!" Han beføltе Mowglis Arm omhyggeligt fra Skulderen til Albuen. „Hm, det er, som jeg nok tænkte! Naa, lad mig saa se dine Knæ."

Gisborne lagde Mærke til, at Müller beføltе nogle Ar lige over Anklerne, hvis lysere Farve stak af mod den mørkere Hud.

„Dem har Du sikkert faaet, da Du endnu var meget ung?" sagde han til Mowgli.

„Ja", svarede Mowgli med et Smil, „det er Kjærlighedsmærker af de Smaa." Saa henvendte han sig til Gisborne:

„Sahiben veed Alt. Hvem er han?"

Det kommer bagefter, min Ven", sagde Müller, „men siig mig nu, hvem er de Smaa!"

Som Svar gjorde Mowgli en kredsformig Bevægelse om sit Hoved.

„Saa — aa! Og Du kan jage Nilghaier? Se derovre staaer min Hest, kan Du faae den hen til mig, uden at skræmme den?"

Hvorfor skulde jeg ikke kunne faae Sahibs Hest herhen?" sagde Mowgli med noget hævet Røst. „Det er let nok. Er den tøiret?"

„Bind Hesten løs!" raabte Müller til sin Rideknegt.

Han havde neppe udtalt disse Ord, før Hesten, en mægtig, sort australsk Hoppe, løftede Hovedet og spidsede Øren.

„Tag Dig iagt, driv mig den ikke ind i Skoven", udbrød Müller.

Mowgli stod rolig foran Ilden, i Skikkelse og Aasyn et ægte Billede af den græske Gud. Hoppen vrinskede sagte, løftede det ene Bagben, og saasnart den mærkede, at den ikke var tøiret, løb den hurtigt over til sin Herre og lagde Hovedet op til hans Bryst,

„Er det ikke uhyggeligt, Hr. Generalinspecteur?" spurgte Gisborne.

„Nei, ikke uhyggeligt, Gisborne, men vidunderligt, høist vidunderligt. Staaer det nu ikke klart for Dem?"

„Endnu mindre end før!"

„Jeg vil ikke forklare Dem det; han siger jo, at han senere engang vil fortælle Dem Alt, og det vilde være urigtigt af mig, at gjøre det nu. Men een Ting kan jeg ikke forstaa, nemlig at han overhovedet endnu er levende."

Derpaa henvendte han sig til Mowgli og sagde i dennes Dialekt:

„Hør nu engang! Jeg er Overinspecteur over alle Skove i Indien og over flere til derovre hinsides — det sorte Vand. Jeg veed ikke, hvor

mange Folk jeg har under mig, femtusinde — maaske titusende. Nu vil jeg sige Dig, hvad Du skal gjøre: Du skal ikke mere drive om i Skoven og jage de vilde Dyr sammen, blot for at vise, hvad Du formaaer. Du skal træde i min Tjeneste. Jeg er Regeringen, hvad Skovene angaaer. Du skal være min Skovvogter og jage Naboernes Gjeder og Faar ud af Skoven. Du skal sørge for, at Svinene og Nilghaierne ikke blive for talrige. Du skal sige til Gisborne Sahib, hvor Tigrene er, hvilket Vildt der er i Skoven, og hovedsagelig maa Du melde ham, saasnart Du seer, at der er Ild i Skoven. For disse Tjenester faaer Du hver Maaned en god Løn i Sølv. Senere, naar Du har giftet Dig og faaet Børn og anskaffet Dig Kreaturer, saa faaer Du en god Pension. Hvad siger Du til det?"

„Det har jeg allerede idag talt til ham om", begyndte Gisborne.

„Min Sahib sagde mig det allerede imorges", yttrede Mowgli; „jeg har vel overveiet Sagen og her er mit Svar: Naar jeg overhovedet tager Tjeneste, saa maa det være her i denne Skov og intet andet Sted og hos Gisborne Sahib, og ingen Anden."

„Godt, saa bliver det saadan; om en Uge skal Du faae Din Ansættelse skriftligt, ligesom Regeringens Forsikkring om, at betale Dig din Pension. Saa kan Du slaa din Hytte op, hvor Gisborne Sahib bestemmer det."

„Jeg havde foresat mig, at tale med Dem derom, Hr. Generalinspecteur", sagde Gisborne.

„Det var ganske overflødigt; ligesaa snart jeg saae Manden, sagde jeg til mig selv: Det er en Skovvogter, som der ikke er Mage til i hele Indien. Jeg siger Dem, Gisborne, det vil De snart selv opdage; han er i Slægt med hele Skoven.

„Jeg vilde synes bedre om det Hele, hvis jeg blot kunde forstaa det", sagde Gisborne.

„Det kommer ogsaa en skjønne Dag. Jeg forsikkrer Dem for, at i al den Tid jeg har været i Tjenesten — og det er nu over tredive Aar — har jeg kun truffet paa eet Menneske, der havde begyndt sit Liv som denne Mand —. og han døde i en ung Alder. Af og til læser man om dem i Regeringsberetningerne, men de døer alle unge. Denne Mand har overstaaet det kritiske Tidspunkt, han er en Anachronisme. Han er ældre end Jernalderen, ældre end Stenalderen. Han staaer ved Begyndelsen af Menneskenes Historie — Adam i Edens Have — der fattes ham kun en Eva. Ja, han er ældre end denne Barnehistorie, ligesom Skoven er ældre end alle Guder. Nu er jeg en Hedning, Gisborne, engang for alle!"

Den øvrige Del af Aftenen sad Müller taus foran sit Telt, røg den ene Cigar efter den anden og stirrede ud i Mørket med et Udtryk af stor Forundring i sit Ansigt.

Endelig gik han ind i Teltet, men kom lidt efter ud derfra iført sin Silke-Pyjamas*. Gisborne hørte, hvordan han endnu længe gik op og ned og med meget Udtryk deklamerede tydske Digte for sig selv.

De sidste Ord, Gisborne hørte, vare:

„Om Hedning eller Christen, ikke et Menneske kjender Skovens indre Liv!"

Det var Midnat i Bungalowen, en Uge efter, da Abdul-Gafur askegraa og skjælvende af Vrede traadte hen til Gisbornes Seng og bad ham om at staa op.

„Op, Sahib", hviskede han, „staa op, tag dit Gevær; min Ære er skjændet! Staa op og kom, skyd ham ned, inden Nogen seer Dig!"

Den gamle Mands Ansigt var helt fortrukket af Ophidselse.

Gisborne, endnu halvt sovende, stirrede forundret paa ham.

„Derfor har dette Udskud af Junglekrattet hjulpet mig med at dække Sahibs Bord, at hente Vand og plukke Fjerkræ. De er løbne bort begge To, trods alle Tugtelser, og nu er de Begge i Junglen mellem hans Djævle, og hendes Sjæl drages ned til Helvede. Kom, Sahib, følg med mig." Han trykkede Geværet i Gisbornes Haand og drog ham ud paa Verandaen.

„De er begge To derude i Skoven, Du kan herfra ramme dem med dit Gevær. Kom! stille, stille!"

„Hvad er der paafærde, Abdul-Gafur, hvad gaaer der af Dig?"

„Det er Mowgli med hans Djævle og min Datter!"

Gisborne fulgte taus sin Fører. Ikke uden god Grund havde Mowgli tjent en Mand, som han havde fuldstændigt i sin Magt og som han desuden havde grebet i Tyveri.

Gisborne hørte de blide Toner af en Fløite, der løde over til ham, ligesom en vandrende Skovguds Sang.

Da de kom nærmere hørte han Mumlen af Stemmer. Fodstien, de havde fulgt, endte i en Lysning, som var omgiven af høie Træer. Midt paa den aabne Plads, med Ryggen til sine Forfølgere, sad Mowgli, smykket med friske Kranse, Armen slynget om Abdul-Gafurs Datter, paa en Vindfælde. Skovens Søn spillede paa en Bambusfløite en forunderlig Melodi, og fire Ulve dansede høitideligt paa Bagbenene foran ham.

„Det er hans Djævle", sagde Abdul.

Efter en langtrukken, sittrende Tone lagde Dyrene sig ned og stirrede med deres grønligt glødende Øine paa deres Herres Elskede.

„Seer Du", sagde Mowgli, idet han lagde sin Fløite fra sig i Græsset — „seer Du, lille Hjerte,

* Natdragt, som de fleste Europæere bære i Troperne.

FRA VESTERBROES PASSAGE

Originaltegning af KNUT HANSEN

her er ingen Trolddom, og Du behøver ikke at være bange; jeg sagde Dig det forud, og Du troede mig. Din Fader — aa! Du skulde blot have seet ham, da jeg jog ham henad Nilghaiernes Vei — din Fader sagde, at det var Djævle, og, ved Allah, som er hans Gud, det undrer mig ikke, at han troede det."

Den unge Pige lo med melodisk Stemme, og Gisborne hørte, hvordan Abdul skar Tænder.

Det var ikke længer den sky, frygtsomme unge Pige, som Gisborne havde seet smutte lig en Raa gjennem Skoven, dette var en blomstrende, ung Kvinde, der ligesom en Orchidee i et Nu havde udfoldet sin Blomst.

„Det er mine Legekammerater og mine Brødre, Børn af den Moder, der har givet mig Die, som jeg før har fortalt Dig om", vedblev Mowgli, „Børn af den Fader, der laa ved Indgangen til Hulen mellem mig og Kulden, dengang jeg var et nøgent lille Barn. Vil Du se", en af Ulvene havde løftet sit graa Hoved og slikkede Mowglis nøgne Knæ — „vil Du se, min Broder veed, at jeg nu taler om ham. Ja, dengang jeg var en lille Dreng, var han en ung Ulv og vi trimlede os begge paa Jorden."

„Men Du har jo sagt, at Du er født af Mennesker", hviskede den unge Pige som en kjælen Due og lagde sit Hoved op til hans Skulder — „Du er jo da født af Mennesker?"

„Ja vel er jeg født af Mennesker, og Du har mit Hjerte i din Varetægt, Lille!"

Hendes Hoved sank ned paa Mowglis Bryst, Gisborne gjorde et advarende Tegn til Abdul-Gafur, der var alt Andet end opbygget af det sælsomme Syn.

„Men jeg var en Ulv mellem Ulve, indtil den Tid kom, da de skikkede mig bort fra Junglen, fordi jeg var et Menneske."

„Hvem var det, der sendte Dig bort? Du taler ikke som et rigtigt Menneske."

„Dyrene selv skikkede mig bort, Lille; Du vil maaske ikke tro det, men det er alligevel sandt, at Junglens Dyr skikkede mig bort; men disse Fire fulgte med mig, for det er mine Brødre. Saa gik jeg ud blandt Mennesker og blev Hyrde for deres Kvæg. Hjorderne betalte Tribut til mine Brødre, indtil en gammel Kvinde overraskede mig en Nat, da jeg legede med mine Brødre. De sagde, at jeg var besat af Djævle, og jog mig med Stene og Stokke ud af Landsbyen. Men disse Fire fulgte mig i Smug. Det var paa den Tid, jeg lærte at spise kogt Kjød og sige rentud, hvad der laa mig paa Hjerte. Jeg vandrede fra Landsby til Landsby — mit Hjertes Hjerte — som Kvæghyrde og Jæger, men Ingen vovede at løfte en Haand imod mig." Han bukkede sig ned og klappede Ulven paa Hovedet.

„Gjør Du det ogsaa, Barn, Du skal ikke være bange. De gjør Dig ikke Noget, det er ingen Hexeri. Seer Du! Dyrene kjender Dig allerede!"

„Skoven er fuld af alle Slags Djævle", sagde den unge Pige ængstelig.

„Det er en Løgn, Barn, en taabelig Løgn", sagde Mowgli. „Jeg har ligget om Natten derude i Dugg ved Maaneskin og tillige i Mørke, og jeg veed det. Junglen er mit Hjem. Skal en Mand være bange for Taget paa sit eget Hus eller en Hustru for sin Mands Arne? Bøi Dig ned og klap dem!"

„De ere urene", sagde hun med bortvendt Ansigt.

„Efterat hun har spist af den forbudne Frugt, mindes hun Loven", sagde Abdul-Gafur med Bitterhed. „Hvorfor venter Du, Sahib? dræb, dræb nu!"

„Vær rolig, lad os først høre, hvad der er foregaaet", svarede Gisborne.

„Det er Altsammen smukt og godt", sagde Mowgli, idet han igjen slyngede sin Arm om Pigen — „og hvor var dit Hjerte dengang gjennem de tusinde Landsbyer? Og Du har seet Tusinder af Jomfruer. Og jeg, som ikke er Jomfru længer, eier jeg virkelig dit Hjerte nu?"

„Hvorved skal jeg sværge, ved Allah, som Du taler om?"

„Nei, sværg ved dit Liv, og jeg er fuldkommen tilfreds. Hvor var dit Hjerte i de Dage?"

„Mit Hjerte var i min Mave", sagde Mowgli leende, „thi jeg var ung og altid sulten. Dengang lærte jeg at jage Vildtet, og jeg skikkede mine Brødre frem og tilbage, som jeg vilde, ganske som en Konge byder over sine Soldater. Derfor har jeg jaget Nilghaierne for den taabelige unge Sahib, og den store, tykke Hoppe for den store, tykke Sahib. Netop fordi de tvivlede om, hvad jeg kunde gjøre. Det havde været lige saa let at jage Sahiberne selv. Og i dette Øieblik", sagde han med hævet Røst, „er din Fader og Gisborne Sahib bagved os. Nei, nei, Du skal ikke være bange, løb ikke bort, thi ikke ti Mænd skulle vove at komme Dig for nær. Tænk kun paa, at din Fader har slaaet Dig mere end een Gang. Skal jeg give Befaling til igjen at jage ham gjennem Skoven?" I dette Øieblik reiste en af Ulvene sig op med opspilet Gab.

Gisborne mærkede, at Abdul-Gafur ved hans Side begyndte at skjælve. Da han strax efter vendte sig om, saae han, hvordan den Gamle løb ind i Skoven, saa hurtigt han kunde.

„Saa, nu er kun Gisborne Sahib tilbage", sagde Mowgli, uden at vende sig om; „men jeg har spist Gisbornes Brød og Salt og vil snart komme til helt at staa i hans Tjeneste, og mine Brødre vil være hans Tjenere og jage Vildtet hen til ham. Saa, gaa nu og skjul Dig i Græsset."

Pigen sprang op og var snart bleven usynlig i det høie Græs. En af Ulvene fulgte med som hendes Beskytter. Mowgli stod op og gik hen i den Retning, hvor Gisborne stod — med de andre tre Ulve som sine Ledsagere.

„Seer Du", sagde han til sin tilkommende Herre, idet han pegede paa de tre Ulve, „det er hele Trolddommen. Den tykke Sahib veed, at vi, som ere opvoxede blandt Ulve, en Tidlang løbe paa vore Knæer og Albuer. Da han befølte mine Arme og Ben, opdagede han Sandheden, som Du ikke kjendte. Er det da saa vidunderligt, Sahib?"

„Ja vist, det er altsammen langt mere vidunderligt end Trolddom. Det er altsaa disse her, som jage Nilghaierne?"

„Ja, og de vilde ogsaa jage Eblis, naar jeg befalede dem det; de er mine Øine og Fødder."

„Tag Dig blot ivare for, at Eblis ikke bærer en dobbeltløbet Bøsse. Se blot, den ene staaer bagved den anden, og to Skud vilde dræbe dem alle tre."

„Aa, men de veed, at de skal være dine Tjenere, naar jeg er din Skovvogter."

„Skovvogter eller ikke Skovvogter, Mowgli, Du har begaaet stor Uret mod Abdul-Gafur. Du har vanæret hans Hus og sværtet hans Navn."

„Aa, hvad det angaaer, hans Navn var sort nok, dengang han stjal dine Penge, og han gjorde det endnu sortere, da han før hviskede til Dig, at Du skulde dræbe et nøgent Menneske. Han skal fuldbyrde dette Giftermaal, paa hvad Maade han vil, eller jeg jager ham igjen gjennem Skoven. Jeg vil tale et Ord med ham i Dagningen. Men nu er det paatide at gaa til Ro, god Nat."

Mowgli vendte sig om og forsvandt i Skoven. Gisborne vendte tankefuld tilbage til sin Bungalow, hvor han traf Abdul-Gafur paa Verandaen, opfyldt af Raseri og Frygt.

„Vær Du rolig", sagde Gisborne, „Müller Sahib har gjort Manden til Skovvogter med Pension, og Du veed, hvad en Ansættelse under Regeringen betyder."

„Han er en Udstødt", hylede Abdul, „en uren Hund blandt Hunde, som æder Aadsler; kan en Pension gjøre det godt?"

„Lad Allah dømme! Du seer, at Ulykken er skeet. Vil Du udbasune det for alle andre Tjenere? Sørg i en Fart for Bryllupet; Pigen vil gjøre ham til Muselmand. Det er en kjøn Fyr — kan Du undre Dig over, at hun efter din Behandling er løbet hen til ham?"

„Har han sagt, at han igjen vilde lade sine Djævle jage mig gjennem Skoven?"

„Det troer jeg nok, det forekom mig ialtfald saaledes. Dersom han er en Troldmand, er han ialtfald en meget mægtig!"

Abdul-Gafur betænkte sig et Øieblik, saa gav han sine Følelser frit Løb og glemte fuldstændig, at han var Muselmand. Han kastede sig ned paa Jorden og hylede som en Hund. „Du er en Bramin, jeg er din Ko. Gjør, hvad Du vil, og hvad Du anseer for rigtigt. Frels min Ære, hvis det endnu er muligt."

Gisborne løb igjen ind i Skoven og kaldte paa Mowgli. Svaret kom oppe fra et Træ, i en alt andet end underdanig Tone.

„Svar høfligt", sagde Gisborne, „endnu kan jeg berøve Dig din Stilling og gjøre en Ende paa Dig tilligemed dine Ulve. Pigen maa endnu inat vende tilbage til sin Faders Hus; imorgen er Shadi efter den mohammedanske Lov, og saa kan Du tage hende. Men nu skal Du bringe hende til sin Fader!"

„Jeg forstaaer", Gisborne hørte to Stemmer mumle mellem Grenene . . . „Vi vil adlyde, men for sidste Gang."

Omtrent et Aar efter red Müller og Gisborne gjennem Skoven og talte om tjenstlige Anliggender.

I Nærheden af Klippeblokkene ved Kanyefloden saae de i Skyggen af et Træ et nøgent, ganske lille Barn ligge paa Jorden. Umiddelbart over det viste sig Hovedet af en graa Ulv, der med funklende Øine kigede frem af Buskene.

Gisborne havde lige Tid til at slaa Løbet paa Müllers Bøsse op i Luften, saa at Kuglerne raslede gjennem Grenene.

„Er De gal", skreg Müller — „seer De da ikke?"

„Jeg seer meget godt", sagde Gisborne roligt. „Moderen maa være lige i Nærheden. De vil allarmere hele Kobbelet."

En ung Kone styrtede frem fra Krattet og greb Barnet.

„Hvem har skudt, Sahib?" raabte hun til Gisborne.

„Denne Sahib her, han tænkte ikke paa din Mands Folk."

„Det er nok muligt", sagde Konen, „thi vi, som leve sammen med dem, glemmer undertiden fuldstændigt, at det er Dyr. Mowgli er nede ved Floden og fanger Fisk. Ønsker Sahib maaske at se ham? — Kom frem, kom frem og hils paa Sahib!"

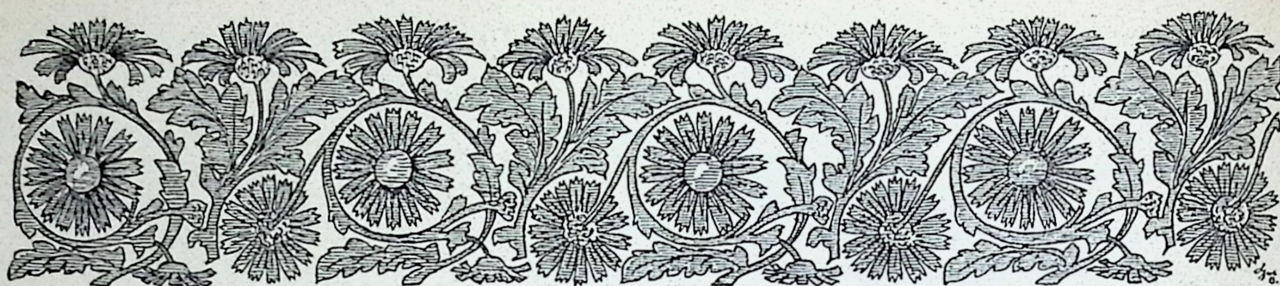
Müllers Øine bleve større og større af Forbauselse. Han sprang af Hesten, medens fire Ulve kom ud fra Skoven og sprang ligesom Hunde omkring Gisborne.

Den unge Moder stod hos og gav sit Barn Die og skubbede til Ulvene, som slikkede hendes nøgne Fødder.

„De havde fuldkommen Ret med Mowgli", sagde Gisborne; „jeg vilde have sagt Dem det før; men jeg har i det sidste Aar vænnet mig saaledes til det Selskab, at jeg ikke har tænkt paa det."

„Aa, jeg be'er, De behøver ikke at undskylde Dem", sagde Müller, „det har ikke Noget at sige. Jeg paatager mig ogsaa stundom at gjøre Mirakler, og fordetmeste med Held."

Smugleri

AF

KNUD BAUDITZ

DET var forleden Dag hos den gamle Greve paa Høinæs, at vi efter Middagen kom til at tale om Smugleri. — Den tykke Hofjægermester fra Keilerup, som nok veed, hvad Penge er værd, havde just fortalt om, hvorledes hans Kone havde narret Toldvæsenet, saa at hun var sluppet for at betale Told af nogle Silkekjoler, som hun havde indkjøbt i Paris dels til sig selv, dels til nogle Bekjendte.

„. . . og det kan man da i Grunden ikke kalde at smugle“, endte han sin Beretning.

„Jo saagu kan man saa“, kom det fra Herredsfogden, der stod med Ryggen til Kaminen med begge Hænderne i Buxelommerne og Cigaren i den høire Mundvig, hvad der gav hans Stemme en vis Lighed med en snerrende Moppes.

„Jamen, det var jo ikke for at sælge Tøiet“, indvendte Hofjægermesteren, „det var jo kun til eget Brug.“

„Det er s'gu ligegyldigt“, afbrød Herredsfogden ham, „det er Penge, som skulde have været i Statskassen, men ikke kom der.“

„Aa Statskassen, den er saamænd fed nok“, mente Hofjægermesteren, som er ivrig Agrar.

„Ja, der har vi det“, snerrede Herredsfogden, „det er det, jeg siger, Folk i Almindelighed kunde have godt af at gjennemgaa et juridisk Kursus for at faae deres moralske Sands udviklet. Naar det er Staten, man snyder . . .“, her fik han heldigvis Røgen i den gale Hals, og Greven benyttede Leiligheden til at blande sig i Disputen.

„Ja, jeg maa forsaavidt give Herredsfogden Ret. Jeg er ogsaa absolut Modstander af dette Smaasmugleri.“

„Vil De virkelig paastaa, at De aldrig selv har gjort Dem skyldig deri“, spurgte Hofjægermesteren.

„Nei, desværre, jeg maa indrømme, een eneste Gang er jeg bukket under for Fristelsen, men det var under ganske særlig formildende Omstændigheder, og dog ramte Nemesis mig strengt og hurtigt.“

„Saa, hvorledes det“, lød det fra forskjellige Sider.

„Ja, det er en hel Historie“, svarede Greven, „men hvis De Herrer har Lyst til at høre den—.“

„Ja kom endelig med den“, lød det i Kor.

„Som De vil, mine Herrer, det kan maaske tjene som advarende Exempel for Dem i paagjældende Tilfælde. — Men det er vist bedst, Johan, Du fylder Glassene, det vil sige Herredsfogden vil maaske ikke have Cognac, naar han faaer at vide, at det er Kontrabande. Det er nemlig Noget, som min Bedstefader kjøbte i 20-erne af en her paa Egnen bekjendt Smugler.“

„Aa, naar det ligger saa langt tilbage i Tiden, kan det jo dog ikke redresseres og desuden...“ og Herredsfogden saa kjærligt paa det slebne Glas, som Johan lige med et Smil havde fyldt med den ædle Drue.

„Jo, det var altsaa i Fjor“, fortsatte Greven, „da min Kone og jeg skulde til Italien. De husker nok, vi tilbragte hele Vinteren nede i Rom. Nu havde jeg netop et Par Dage før vi skulde reise, faaet sendende en Kasse Cigarer fra en Spanier, jeg engang havde gjort Bekjendtskab med i Paris, og som eier nogle af de bedste Plantager ovre paa Cuba. Jeg havde skaffet ham nogle Oplysninger om nogle formentlige Slægtninge her i Landet, og det var til Tak derfor, at han sendte mig disse Cigarer. Det var Havanesere, forstaaer De, men saadanne Havanesere, som De, mine Herrer, desværre for Dem, sjelden eller jeg tør sige aldrig har smagt Mage til. De havde en Aroma — aah — og Greven lukkede Øinene halvt og slog samtidig et Smask med Tungen, saaat Diana, den gamle Jagthund, forskrækket foer op af sin Søvn. — Men han, Spanieren, skrev ogsaa, at det var af den Slags, som udelukkende er bestemt for det russiske Hof.

Naa, jeg var jo kjed over, at skulle lade dem staa herhjemme hele Vinteren over, saadan en Cigar skal nemlig ryges, mens den er frisk, skal jeg sige Dem, men paa den anden Side troede jeg, at man overhovedet ikke havde Lov til at indføre Tobak i Italien paa Grund af dette Monopol, de har dernede. I hvert Fald vidste jeg, at jeg vilde komme til at betale en blodig Told af dem, hvis ikke de Slyngler af Toldbetjente stjal dem, kort sagt, jeg havde ikke Lyst til at have alt det Vrøvl med Fortoldning o. s. v. og havde derfor bestemt mig til at lade dem blive hjemme, selv om de skulde tabe noget af Aromaen i Mellemtiden.

Saa er det Dagen før vi skal reise, mens jeg om Morgenen staaer og barberer mig, at jeg snakker med min Kone, som sad inde i sit Paaklædningsværelse og blev friseret af Miller — Miller er min Kones Kammerjomfru — og beklager mig over, at jeg er nødt til at lade de deilige Cigarer blive hjemme for det fordømte Toldvæsens Skyld dernede i Italien. — Det er kjedeligt, at Greven er saa bange for alt, hvad der ligner Smugleri, hører jeg saa Miller sige til min Kone — der er kun en Portière mellem vore Paaklædningsværelser. — Hvorfor det Miller, spørger jeg. — Aa Gud, det var saamænd ikke beregnet paa, at Greven skulde høre det, men det kunde da ellers ikke være saa farligt at faae saadan en Smule Cigarer forbi Toldvæsenet, — Ikke det, Gud veed, hvord'n det skulde gaa til, siger jeg saa. — Aark jo Hr. Greve, det skulde jeg nemt sørge for, man kunde jo for Exempel bare lave en falsk Bund i Hendes Naades Hatteæske. — Falsk Bund, er De gal, Miller, raabte jeg. - Men Gud, Hr. Greve, jeg mente blot saadant et Sykke Pap og saa Cigarerne nedenunder. Men man kunde jo ogsaa lægge dem i Hendes Naades Nescessaire. — Hendes Naades Nesce... ja det var da ikke fuldt saa galt, men der er vel ikke Plads til dem. — Aark jo magelig, i Forfjor havde vi jo 30 Alen Kniplinger . . . — Er De gal Miller, hører jeg min Kones Stemme. Jeg lod som ingen Ting og sagde blot ganske rolig: Nei, det gaaer ikke an. — Jamen det kan da egentlig ikke kaldes Smugleri, indvendte nu Miller, hun hader nemlig Toldere overhovedet, og det er hende en ligefrem udsøgt Nydelse at narre dem blot for Sportens Skyld, — det er jo ikke for Pengenes Skyld, Greven er jo villig til at betale, hvis blot De maatte. — Ja, det kan der være Noget i, indrømmer jeg. Hvad mener Du Louise, spørger jeg min Kone. — Ja, jeg kan overhovedet ikke indse, der er Noget i det, svarer hun, — hendes Opfattelse paa det Omraade falder nemlig saa temmelig sammen med Millers, og for den kjære Husfreds Skyld maa jeg jo sommetider lukke Øinene lidt paa Klem — jeg synes, Du skulde lade Miller sørge for Cigarerne.

Naa, jeg vilde jo Pokkers gjerne have dem med, og Resultatet blev da, at jeg af en Forglemmelse lod Kassen staa fremme i mit Paaklædningsværelse. Ganske rigtig, da jeg skal klæde mig om til Middag, er Cigarerne forsvundne paa En nær, som den betænksomme Miller havde undt mig til Afsked før Reisen. Og godt var det, at jeg i det Mindste fik den, for nu skal De høre:

Vi reiste i et Træk Dag og Nat lige til Rom og underveis blev der neppe nok Tid til at sluge Maden end sige til at faae sig et ordentligt Maaltid, som kunde danne Indledningen til en anstændig Cigar, saa jeg ikke saa meget som forhørte mig om, hvorledes det gik med mine fine Russere. Det eneste var, at jeg med en vis Interesse iagttog, hvorledes Miller ved Toldeftersynet paa den italienske Grænse prøvede paa at klemme Næsen af en italiensk Toldbetjent, der havde den Frækhed at prøve paa at stikke bemeldte Legemsdel i min Kones Nescessaire. Det kan nok være, han trak den til sig i en Fart, men hvis han havde seet det Blik, Miller sendte mig, kan det jo gjerne være . . . — Naa, sildig om Aftenen kom vi til Rom og gik sporenstregs tilsengs og sov 14 Timer i Træk. Da jeg den næste Morgen kom ind i vor Dagligstue, fandt jeg til min store Forbauselse en hel Stabel Cigarer paa Skrivebordet. Jeg sagde naturligvis ingenting til Miller, men kjøbte samme Dag en allerkjæreste Mosaikbroche, som jeg lod min Kone give hende.

Paa Hotellet havde vi truffet Falk, De veed, en Broder til ham paa Falkenberg, han havde allerede længe boet dernede, og efter Middag spørger jeg ham, om han ikke vil gaa med op til os og ryge en Cigar. Jo det vilde han da gjerne. Naa, jeg byder ham da en af Russerne, men siger med Villie Ingenting. Jeg vidste fra gammel Tid, at han forstod sig godt paa Cigarer, og glædede mig til at se hans Overraskelse ved at faae noget saa fortrinligt. Han kunde jo nok se paa den, at det var noget ualmindeligt, og tænder den med Andagt, han er jo ikke forvænt til daglig, Stakkel, med det Stads, den italienske Regering byder ham. Naa, som sagt, han tænder den, tager et Drag, tager to Drag, saa slaaer han en underlig Rynke paa Næsen. Hvad' Pokker gaaer der af Manden, tænker jeg, har han mistet Smagen for en god Cigar, saa skulde han min Sandten ikke have havt af mine fine Russere. Imidlertid faaer jeg ogsaa Fyr paa min, men ptoj for Fanden, hvor den smagte. Hva' er det, siger jeg, der er noget galt med den Cigar. — Ja, min er egentlig heller ikke rigtig heldig, siger han. — Saa, siger jeg, det var ellers mærkeligt, det skulde være udsøgte Varer. Men lad os prøve en anden. — Naa, vi tænder hver sin paany, samme Komedie. Saa lugter jeg til dem, den ene efter den anden, men alle som en havde

de en aldeles ubeskrivelig Lugt, saadan en Mellemting af Chlor og dette de strøer i Tøiet for Møl, Afalin."

„Naftalin", afbryder Herredsfogden.

„Ja Naftalin, rigtig Naftalin. De bruger det maaske ogsaa til Uniformen ligesom Louise til min den røde. — Naa, men tilbage til Cigarerne. Miller, brøler jeg, Miller kom herind. Miller kommer ind fra Sovekammeret ved Siden af. — Hva' Pokker er det med disse Cigarer, siger jeg. — Cigarer, jamen Greven havde jo selv sat dem frem, forat jeg . . . — Sludder, det veed jeg nok, det vil sige, det var naturligvis ikke Meningen, men hvad er det, De har gjort ved dem. — Gjort ved dem, jeg har ikke gjort Noget ved dem. — Saa lugt da til dem, saa meget Begreb har De vel for Pokker om Tobak, at De veed, hvord'n en god Cigar skal lugte. — Gud, det er Hendes Naades Tandvand! — Tandvand, siger jeg. — Ja, Hendes Naade havde faaet en Flaske af noget ganske nyt Tandvand, som skal være saa udmærket for Tænderne, men det lugter jo ikke saa godt. — Nei, det skal De have Ret i, indskjød jeg — og det var saa uheldigt, at Flasken gik itu, den Gang, jeg smekkede Nescessairen i for Toldbetjenten. — Ja Tak, saa er der ikke videre, sagde jeg og kunde ikke lade være med at ærgre mig over Brochen, som hun allerede havde faaet stukket i Halsen.

Men som sagt jeg er principielt imod alt Smugleri", saaledes sluttede Greven sin Fortælling.

„Ja, det troer jeg", grinte Herredsfogden.

„Jamen siig mig, alle de Ting, De havde hjem fra Italien", indvendte den økonomiske Hofjægermester, „har De virkelig betalt Told af dem, det maa jo have været knusende dyrt."

„Aa nei, ikke synderlig", svarede Greven, „jeg lod Miller — De veed, min Kones Kammerjomfru — klare Sagerne, da vi kom hjem."

Samvittigheden er Gjerningens Ekko.

—o—

Jo mere En beklager Dig, desto mindre hjælper han Dig.

—o—

Fra det Ophøiede til det Latterlige er kun et Skridt og omvendt alligevel en Mil.

„Naa saadan — —"

Klokkerne ringe til Aftensang; det er saa kønt at se,
Hvor mange, der vandre mod Kirken hen ad Stiens blankbetraadte Sne.

Klokkerne ringe til Julefest; det er en Lyst at skue,
Hvor mange, der slæbe afsted med Øl og Mad til den fattige Stue.

Klokkerne ringe; det er dog en Fryd at se, hvor godt for de Smaa,
Der sørges i Dag — for Stodder og Hund, ja selv for Spurvene, de graa.

Stænger med Neg er der reist overalt — se bare, hvor tæt de staaer
Norden for Præstens Have og Østen for Fogdens Gaard!

Saadan kneiste de ogsaa i Fjor — nei stop, i Aar er der flere:
Rige Per Nielsen, den karrige Hund, er ogsaa med at spendere.

Rige Per Nielsen — ja hvem skulde tænke! Saa har da den hellige Stjerne
Lyst i hans Sjæl og givet ham Sind til at unde de sultne lidt Kjerne.

— Stille jeg staar og kigger derhen — nu aabner han Vinduet paa Klem.
Ganske forsigtig og stille, nu kommer Hovedet med Natbuen frem.

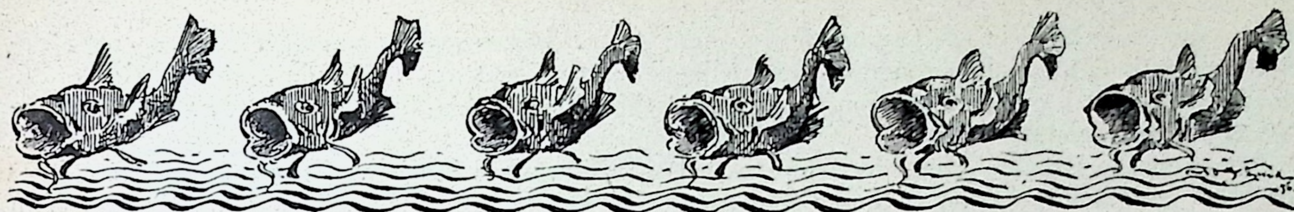
Hovedet og Huen med dinglende Kvast — og saa — men sanser jeg ret?
Lister sig ikke af Vinduet frem med det samme hans rustne Musket!

Jo, og saa smelder helt lystigt et Knald, og hvast gjennem Røgen det blinker;
Se, hvor det drysser fra Neget ned med Spurve, med Lærker og Finker.

Se, hvor han sindigt til Stampen gaaer og sanker for Gryden de Smaa,
Grynter af Fryd. Jeg sukker lidt flov: Naa saadan at forstaa!

Sigurd Müller

Halsbaandet

FORTÆLLING

AF

JULIAN HAWTHORNE

I.

Til de behageligste Erindringer fra min Ungdom hører et gammelt Bondehus ved Havet. — Det er en varm Eftermiddag i Juli. Blaaglitrende ligger Havet foran os; langstrakte Bølger vælte sig langsomt frem og brydes med ensformig Brusen mod de saakaldte „Djævleribben“, en Række spaltede Klipper. En Sværm Insekter danse i den stille, varme Luft; gjennem deres Summen hører man Jack Poyntz bakke paa sin Merskumspibe og den sagte Klirren af hans nydelige Datter Agathes Strikkepinde. Ud fra den aabne Dør høres Lyden af raslende Porcellain — den gode Fru Poyntz er ifærd med at vaske op; vi have lige spist til Middag og nyde nu en behagelig Siesta.

Saaledes sidde vi alle Tre — i min Erindring — ved Siden af hinanden paa Stenbænken udenfor Døren. Henne i Hjørnet skrabe nogle Høns i det varme Sand: den vellugtende Røg fra Poyntz' Pibe stiger i blaa Ringe langsomt op i den stille Luft. En uforglemmelig Tid, hvis velgjørende Ro endnu saa mange Aar efter staaer levende for min Erindring. Nu er jeg en gammel Mand, men hint Julisolskin varmer mit Hjerte den Dag idag.

Poyntz var en gammel Sømand, høi og svær, med veirbidte Træk, et Skjæg, der gik ham langt ned ad Brystet, og Øine klare og blaa som det Hav, de havde seet paa i over tresindstyve Aar.

Han havde havt Held med sig som Sømand; han havde seet mange Lande og bragt mangen en kostbar Ladning hjem, og man kunde paa en vis Maade kalde ham en virkelig Kosmopolit. Efter sin sidste Reise havde han bosat sig i sit gamle Fødested og var begyndt at drive Landvæsen. Han var en velhavende, tilfreds, almindelig anseet Mand, og i de fjorten Dage, jeg havde tilbragt under hans Tag, var jeg kommen til at holde af ham. Hvad nu Agathe angaaer... ak, det var mere end Hengivenhed, jeg følte for hende! Hvor besynderligt, at denne smukke, slanke Prinsesseskikkelse kun var en Sømandsdatter! Hvor megen Pris jeg end satte paa Poyntz, kunde jeg ikke forstaa, at hun virkelig var hans Datter. Hun gjorde fuldkomment Indtryk af et dannet Væsen, og det forekom mig ogsaa tidt, som om hendes Forældre behandlede hende mere som en hædret Gjæst end som deres eget Barn. Den lille, kraftige Peter, som hele Dagen med bare, solbrændte Ben løb om ved Stranden, røbede i hvert Træk sin Herkomst; det faldt vanskeligt at tro, at Agathe var hans Søster.

Hvor tydeligt husker jeg ikke endnu hendes Udseende, uagtet der er gaaet over tyve Aar siden den Dag! En Sky af guldgult Haar omgav hendes fintformede Ansigt, hvorfra under mørke Øienbryn et Par kulsorte Øine saae drømmende ud i Verden. Omridsene af hendes Figur vare fyldigt og dog fint formede, hendes Haandled smalle, og Hænderne lignede dem, der hvile paa Brystet af Canovas Venus. Hele hendes Optræden og Væsen var ligefrem og yndefuld, men alligevel meget tilbageholdende og ofte forbunden med et Anstrøg af Melankoli. Saa kunde hun sidde længe ubevægeligt paa en Plet, med Hænderne i Skjødet og de mørke Øine fæstede drømmende paa Havet. Hvad tænkte hun mon paa? og hvorfor var det sørgelige Tanker, at dømme efter Udtrykket i hendes yndige Ansigt? Jeg har aldrig vovet at spørge hende derom, det Mystiske hos hende udøvede en yderligere Tiltrækning.

En Omstændighed til havde fra Begyndelsen af vakt min særlige Opmærksomhed. Hun pleiede altid at bære et eiendommeligt Halsbaand om sin slanke Hals. Det var sammensat af meget smaa Konkylier af en særlig Art, som man ikke finder i denne Verdensdel. De dannede et mærkeligt Mønster i slyngede Linier og sammenholdtes af en bred Guldlaas, i hvis Midte der var indfattet en stor Perle. Hvor smukt dette Halsbaand end var og klædeligt for Den, der bar det,

havde det dog ikke i den Grad fængslet min Opmærksomhed, hvis ikke en særlig Omstændighed havde været knyttet dertil, som jeg her forbigaaende maa omtale.

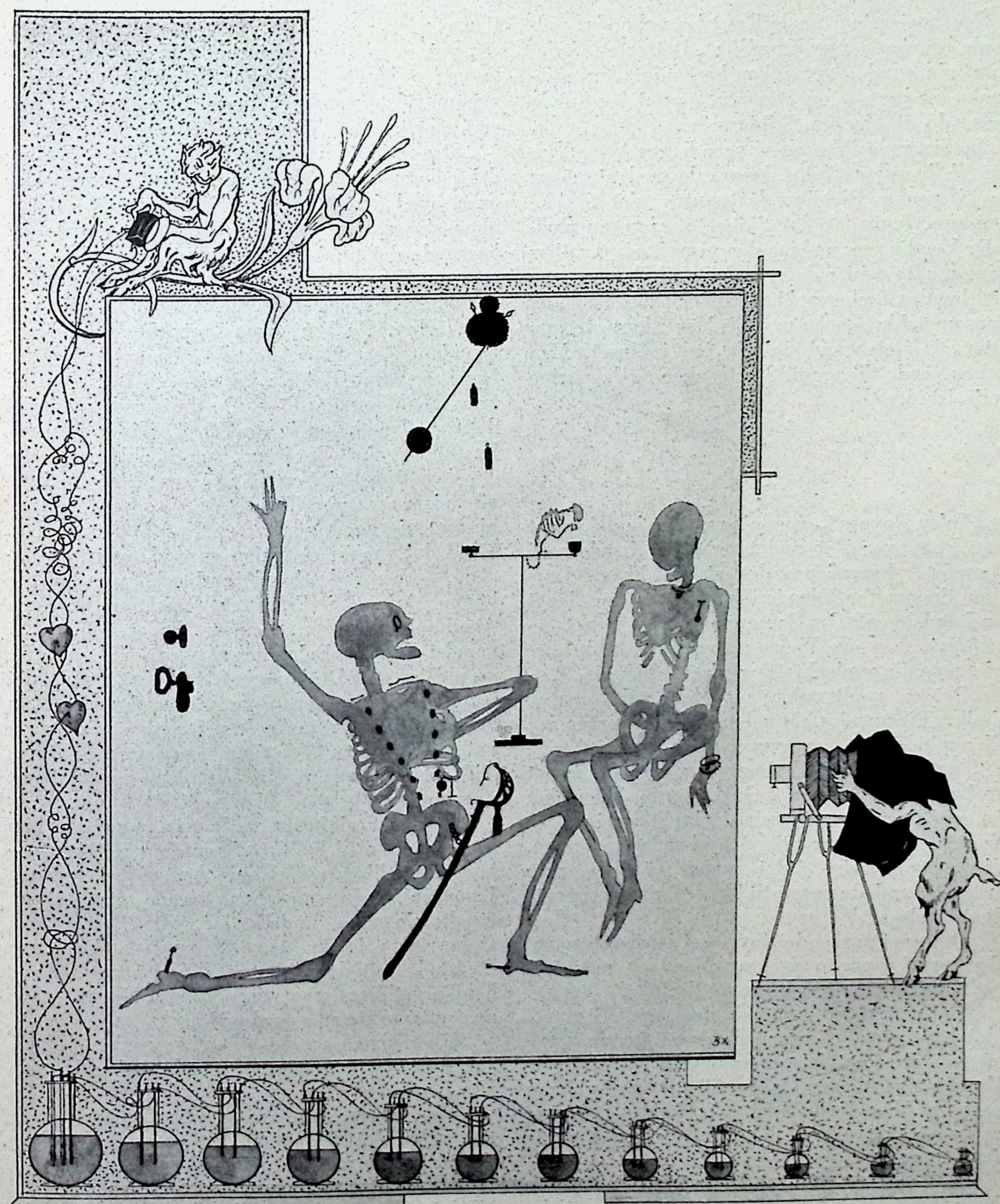
Til mine kostbareste Eiendele paa den Tid hørte et smukt Olieportrait af min Oldemoder, som i sin Ungdom havde været en feiret Skjønhed. Min Familie var af dansk Herkomst, skjøndt Navnet Fyrbjerg efter den ældre Linies Udvandring til Amerika (den jeg tilhørte), var bleven oversat til det nuværende Firemount. — Paa min Oldemoders Tid var der opstaaet en bitter Familietvist; den yngre Broder havde gjort Forsøg paa at drage den Førstefødtes Legitimitet i Tvivl, og da Beviset mislykkedes for ham, paa uretmæssig Maade tilegnet sig en stor Del af Arven og dermed forladt Landet — hvorhen, vidste Ingen, da man ikke havde forsket efter ham. Det hed sig, at han var taget til Tydskland og havde giftet sig der; siden havde man aldrig hørt fra ham. Dog lad os vende tilbage til Portraitet. Det var et Knæstykke og fremstillede min Oldemoder i Datidens eiendommelige Dragt og Hovedpynt; kun een Ting svarede ikke til Datidens Mode — et eiendommeligt Halsbaand af Konkylier, som sammenslyngede i besynderlige Linier sammenholdtes af en bred Guldlaas. Dette Halsbaand havde i flere hundrede Aar været et Arvestykke i vor Familie, og der knyttede sig mangfoldige Traditioner til det. Det hed sig, at en Havfrue eller et lignende mythologisk Væsen havde givet det til vor Families Stamfader, og at det besad visse hemmelighedsfulde Egenskaber. Af hvad Art disse vare, kan jeg ikke sige, kun een Ting husker jeg endnu: at Halsbaandet skulde sikkre vor Slægt Lykke og Velstand, saalænge intet Medlem af Familien satte en Plet paa dens Navn. Smykket var i lange Tider gaaet i Arv fra den ene lykkelige Generation til den anden, indtil det pludselig forsvandt, dengang den før omtalte Familietvist fandt Sted. Man vidste kun, at Oldemoder havde været den Sidste, der havde baaret det. Hun omtalte det ogsaa paa sit Dødsleie og forudsagde, at Familien ikke turde vente Lykke og Velstand, før Arvestykket var kommet tilbage og der var tilveiebragt en Forsoning mellem Familiens tvende Grene.

Den første Del af Spaadommen gik hurtigt i Opfyldelse. Det lykkedes ikke den ældre Gren af Familien Fyrbjerg, at forvinde Følgerne af det Slag, den yngre Broder havde tilføiet den; de kom efterhaanden i saa trange Kaar, at de maatte forlade deres gamle Eiendom og drage til den ny Verden, for der at prøve deres Lykke. Da jeg blev født, befandt vi os i ganske taalelige Omstændigheder, der endnu forbedredes betydeligt under min Opvæxt. Jeg kunde besøge Universitetet og erhvervede mig som ung Jurist efterhaanden en god Indtægt. Et Foraar følte jeg mig noget lidende og besluttede at bruge en Søluftkur, og saaledes skete det, at jeg gjorde Bekjendtskab med Jack Poyntz, Agathe og Halsbaandet.

Naturligvis havde vi forlængst opgivet enhver Tanke om at faae Familiesmykket tilbage. Man antog, at den yngre Broder dengang havde taget det tilligemed alt det Øvrige, skjøndt der ikke forelaa noget Bevis for, at hans Forsvinden havde været samtidig med Familiesmykkets. Oprigtig talt var jeg ogsaa tilbøielig til, efter den barnlige Lettroenheds overvundne Standpunkt, at betragte den romantiske gamle Tradition for en Fabel; det gamle Portrait beviste ganske vist Smykkets Existens, men høist sandsynligt havde min Oldemoder selv ladet det lave i Kjøbenhavn, havde saa mulig forlagt det eller tabt det og digtet Eventyret til Underholdning for sine Børnebørn. Som Dreng troede jeg naturligvis fuldt og fast paa det; det trøstede min Familiestolthed, at vor engang saa rige og ansete Slægts Uheld skyldtes hint Halsbaands Forsvinden, og jeg drømte ofte om, hvordan jeg som Mand vilde sætte al Kraft ind paa at gjenvinde det tabte Smykke og grunde en ny gylden Æra for min Familie. Men hvilken ung Jurist i vort Aarhundrede, selv om han er nok saa romantisk anlagt, kan tro paa Havfruer?" — Hvor overlegent jeg end lo ad dette gamle Eventyr i vor Familie, vil man dog kunne forstaa, at jeg følte et formeligt elektrisk Stød ved Synet af Agathes Halsbaand, og at min Interesse for den smukke unge Pige, der allerede i og for sig havde gjort et uimodstaaeligt Indtryk paa mig, derved blev betydeligt forøget. Halsbaandet havde en saa forbausende Lighed med det paa Billedet, at det sidste kunde have været malet derefter. Udentvivl var det meget muligt, at min Oldemoders Halsbaand ikke var det eneste i sin Art, at der existerede et eller flere lignende. Men jeg var aldeles ikke tilbøielig til at gaa ud paa en saa simpel Løsning af Problemet, jeg elskede Agathe, og da jeg trods min Jura havde noget Poetisk og Sværmerisk i min Charakter, vilde jeg saa gjerne tro, at Halsbaandet paa en eller anden hemmelighedsfuld Maade bragte hende i Forbindelse med mig. Det var mig paafaldende, at hun selv betragtede det som sin kostbareste Eiendom. Hun gik altid med det og berørte det undertiden andægtigt, som om det var en Talisman. Saaledes lagde jeg en Gang Mærke til, at hun ved en pludselig Skræk hastigt greb efter det, som om Halsbaandet skulde beskytte hende, og en anden Gang, just som et Skib kæmpede med Stormen og løb Fare for at strande paa Djævleribbenene, kom jeg til i det Øieblik, da hun med Inderlighed kyssede Laasen, saaledes som en Katholik vilde kysse Krucifixet for at anraabe Gud om at afvende en Ulykke.

„Havfrue! Havfrue! virker din Trolddom

Dur og Mol

EN KJÆRLIGHEDSERKLÆRING

ØIEBLIKSFOTOGRAFI, TAGET MED DE RÖNTGENSKE STRAALER

endnu?“ sagde jeg paa Dansk, thi vor Familie havde bevaret Kjendskabet til det gamle Modersmaal.

Agathe foer heftigt sammen, vendte sig hurtigt om og svarede til min store Forbauselse i samme Sprog: „Tvivl ikke om Trolddom, naar det gjelder om at afvende en Fare!“

Saa syntes hun pludselig at betænke sig, rødmede og sagde paa Engelsk: „Det er en Sang, som min gamle Amme har lært mig. Jeg vilde ønske, at jeg var en Havfrue, saa at jeg kunde frelse de Stakler fra Skibbrud!“

Jeg svarede ikke og vi vare begge tause Vidner til, hvordan Skibet kæmpede med Stormen; da, i samme Øieblik, det syntes viet til Undergang, lykkedes det Skibet at gjøre en pludselig Vending og undgaa den visse Død. Agathes Øine mødte mine; de vare fulde af Taarer, men om hendes Læber spillede et lykkeligt Smil, og ligesom takkende en usynlig Magt, kyssede hun atter sit Halsbaand og gik ind i Huset. Men lad os vende tilbage til Stenbænken og det varme Julisolskin.

II.

„Fa'er Poyntz“, sagde jeg, idet jeg slog det ene Ben over det andet og stak Hænderne i Lommen, „hvoraf kom det, at I har bygget jeres Hus ligeoverfor Djævleribbenene og saa langt fra Landsbyen? Om Sommeren er det meget behageligt, men om Vinteren, naar Sneen dækker Alt, maa Ensomheden dog virke trykkende!“

„Det er sandt nok“, svarede Poyntz og tog sindigt Piben ud af Munden. „Men hverken jeg eller min Fader har bygget dette Hus; i forrige Tider, da her intet Fyrtaarn var, blev der tændt en Lanterne paa Husets Gavl. Jeg husker endnu fra min Barndom, hvordan min Fader i mørke Nætter steg op paa Stigen og tændte Lanternen. Vi har udentvivl frelst mangt et Skib, men mange strandede ogsaa til Trods for alle velmente Bestræbelser.“

„Det er et passende Navn — Djævleribbenene! Benene af mangen en brav Mand og mangt et godt Skib ligger vel begravet der!“

„Det er sikkert“, svarede den gamle Sømand, idet han betænkelig pustede Røgen fra sig. „Saa meget mere som Hvirvelstrømmene dernede holde Vragstumperne og Ligene tilbage og forhindre dem i at blive kastede i Land. Hvad der engang er gaaet under paa det Sted, kommer aldrig frem mere.“

„Men det er en ubehagelig Tanke“, bemærkede jeg; „et stort Skib kunde altsaa gaa under der og ikke efterlade noget Spor af, hvad det var for et Skib og hvem der var ombord.“

Jeg saae tilfældigt paa Agathe, da jeg gjorde denne Bemærkning, og opdagede, at hun pludselig blev bleg og lod Hænderne med en træt Bevægelse synke ned i Skjødet; lidt efter reiste hun sig og gik ind i Huset. Det forekom mig, at hun lagde Haanden paa Halsbaandet, idet hun gik ind ad Døren.

„Det lader til, at Frøken Agathe ikke holder af Samtaler om Skibbrud“, sagde jeg efter en Pause.

„Det er ganske naturligt, Herre“, svarede Poyntz og fæstede Blikket betænkelig paa den skummende Brænding, „især ikke om dem, der er foraarsagede af Djævleribbenene.“

„Staaer hendes Halsbaand maaske i Forbindelse dermed?“ spurgte jeg, uden at være klar over, hvad der bevægede mig til at stille et saa ukonsekvent Spørgsmaal. For nogenlunde at begrunde det tilføiede jeg: „Det seer aldeles ud som om Havet havde skyllet det i Land.“

Poyntz kastede et skarpt, prøvende Blik paa mig. „Naa, De har ogsaa lagt Mærke til Halsbaandet, Herre? Ja, ja, de Herrer Advokater have et skarpt Øie! Da jeg kjender Dem som en brav Mand og veed, at De er kjendt med alle de store Herskaber i New-York, havde jeg nok Lyst til at fortælle Dem om et Skibbrud, der skyldtes Djævleribbenene. Jeg veed, at De ikke vil misbruge min Tillid, og De kan maaske hjælpe mig med at bringe Lys i denne Sag. Hvad det var for et Skib, som dengang strandede, og hvem det havde ombord, har vi aldrig kunnet bringe i Erfaring; Halsbaandet, som Agathe bærer og . . . noget Andet tillige . . . var det Eneste, Bølgerne skyllede i Land. De seer, Herre, at De har gjættet rigtigt, og da det lader til at interessere Dem, vil jeg fortælle Dem hele Historien, maaske kan De give mig en og anden Oplysning. Men først maa jeg, med Deres Tilladelse, stoppe min Pibe, Ordene glide lettere, naar jeg kan ledsage Dem med Røgskyer.“

Jeg svarede ikke, men Poyntz mærkede kun altfor godt, med hvilken Spænding jeg ventede hans Fortælling og forøgede den endnu ved den Langsomhed, hvormed han rensede, stoppede og tændte sin Pibe. Endelig lod Alt til at være i Orden; han lagde begge Arme paa Bænkens Rygstød, fæstede Blikket paa Fyrtaarnet — hans Yndlingsstilling, naar han fortalte Noget — og syntes at vente paa en Inspiration.

„Hvor længe er det siden?“ spurgte jeg tilsidst, da jeg ikke længer kunde beherske min Utaalmodighed.

„Naa, Herre, det kan vel være en femogtyve Aar siden det Skibbrud. De har været et Barn dengang. Jeg var paa den Tid en Mand paa en fyrgetyve Aar; min gamle Fader var gaaet al Kjødets Gang, og jeg var lige kommen tilbage fra en Reise i det stille Hav og boede alene her i Huset. Ved min Hjemkomst fandt jeg den unge Pige, der havde givet mig sit Løfte, som en Andens Hustru, og deraf kom det, at jeg endnu

var Ungkarl i en Alder, da Mange allerede ere Bedstefædre. Tilsidst giftede jeg mig alligevel, Herre, som De seer, og har aldrig havt Grund til at fortryde det".

„Det skulde jeg mene", udbrød jeg leende og saae hen til Huset, hvor den kjønne, raske Fru Poyntz, der var meget yngre end sin Mand, endnu var ifærd med Kjøkkentøiet. Imidlertid faldt det mig ind, at Agathe maatte være en tyve Aar og derfor, da Poyntz havde giftet sig saa sent, umuligt kunde være et Barn af hans Ægteskab. Vare de Formodninger, som Synet af hende havde vakt hos mig, maaske alligevel vel begrundede? Jeg besluttede at vente, i Haab om, at ogsaa dette Spørgsmaal vilde blive besvaret i min Værts Fortælling.

„Det kan vel have været paa den Tid", vedblev Poyntz, efterat han med et venligt Nik havde takket for min Kompliment, „at jeg første Gang gjorde Bekjendtskab med Skolelærer Gloam, som Folk her kalder ham, den Samme, efter hvem Klippespidsen der er opkaldt og som boede paa Lattermøllen ovre bag Skoven. Men det falder mig ind", brød min Fortæller af, idet han tog Merskumspiben ud af Munden og saae spørgende paa mig, „har jeg ikke før fortalt Dem om Skolelærer Gloam?"

„Det troer jeg ikke, det er første Gang jeg hører Navnet. Hvoraf kommer det, at næsten Alt her paa Egnen har et Tilnavn?"

Den gamle Mand lo og strøg sig med den solbrune Haand om det lange Skjæg. „Ja seer De, Herre, paa saadanne afsides Steder, hvor der gives saa faa Mennesker og Ting, komme Tilnavnene ganske af sig selv. Hvad nu Skolelærer Gloam angaaer, saa døde han for en tyve Aar siden, ialtfald hørte hans Legeme op at leve, thi der gives overtroiske Mennesker", her dæmpede han sin Stemme og rynkede tankefuld Panden, „som vil gjøre deres Ed paa, at de visse Dage paa Aaret havde seet ham i Nærheden af Lattermøllen. Hans Grav er der i Nærheden, lige under den sorte Eg; Stedet har noget uhyggeligt ved sig. Naa ligemeget, det hører ikke med til min Fortælling. Da jeg lærte Skolelærer Gloam at kjende, var han en slankt bygget, middelhøi ung Herre, der gjorde sig bemærket ved to Eiendommeligheder, han havde Haar af to Farver og den mærkelige Vane, at tale sagte med sig selv. Han var alt andet end styg, og skjøndt alvorlig og taus, røbede han i hver Bevægelse sin Herkomst som Gentleman. Familien Gloam havde for halvtresindstyve Aar siden været meget anseet og eiet saagodtsom alle Godser her paa Egnen: men de styrede en slet Kurs, om jeg saa maa sige, det gik tilagters for dem og de døde ud, Skolelærer Gloam var den sidste af Slægten. Gamle Harold, hans Fader, havde levet saa vildt og ødselt, at efter hans Død kom Alt under Hammeren, med Undtagelse af Lattermøllen og de Par Skjæpper Land, som hørte til den."

„Hvad lo Møllen da ad, Fa'er Poyntz? befandt den sig saa vel?"

„Aa, Herre", svarede den gamle Sømand og rystede paa Hovedet, „jeg har en Gang hørt denne Latter, men jeg vilde hellere møde den flyvende Hollænder, end høre det en Gang til. Det var mere som et vildt, vanvittigt Skrig end Latter, noget saa overnaturligt, som jeg Gudskelov aldrig har hørt siden. Der var ogsaa hæslige Rygter i Omløb om Møllen; Folk sagde, at den havde dræbt en Mand, hvis Sjæl nu ikke kunde finde Hvile, og den skrækkelige Latter blev sat i Forbindelse dermed."

„Hvem blev da dræbt der?" spurgte jeg.

„Det burde jeg rigtignok have fortalt Dem først", sagde Poyntz. „Det var den Mand, der havde giftet sig med gamle Hr. Harolds Husholderske. Denne Husholderske, Herre, havde som ung været en saa smuk Person, at Alverden var forelsket i hende, og man sagde", her rykkede den gamle Mand nærmere hen til mig og dæmpede sin Stemme til Hvisken, „at ogsaa Hr. Harold havde kastet sine Øine paa hende; ialtfald blev hun gift i en Fart, og hun og hendes Mand blev sendt hen til Møllen, hvor hendes Barn kom til Verden sex Maaneder efter Bryllupet. Naa, hvad jeg veed derom, er, at Barnet ikke havde et Træk fælles med Den, der gik for at være dets Fader; men nu kommer den hæsligste Del af Historien. Et Aar efter Drengens Fødsel blev Mølleren en Morgen funden død under sit eget Møllehjul. Muligvis var han selv ved Uforsigtighed faldet i Vandet og kommet ind under Hjulet, men man hviskede Allehaande i Krogene. Ialtfald tog Enken og Barnet tilbage til Slottet og levede der i mange Aar indtil Hr. Harolds Død. Drengen var opvoxet paa Slottet og havde ogsaa faaet sin Opdragelse der; han vilde have lignet Hr. Harold endnu mere, hvis han ikke hovedsageligt havde lignet sin Moder. Da nu efter Herrens Død Alt blev solgt paa nær Møllen, hvad gjorde saa Enken? Til Alles Forbauselse flyttede hun tilbage til Møllen og Sønnen — han hed David og var paa den Tid et smukt, kraftigt ungt Menneske paa sytten Aar — satte Møllen i Gang igjen. Han var virksom og dygtig og skaffede sig snart sit gode Udkomme derved. Skolelærer Gloam boede hos dem i Møllen, kun at han havde sit eget Værelse med sine Bøger og Instrumenter."

„Var det ikke noget eiendommeligt af ham under de givne Omstændigheder?"

„Ganske vist, men De maa huske paa, at Skolelærer Gloam var et forunderligt Menneske. Han havde alle sine Dage lukket sig inde med sine Bøger og Studier og havde sikkert store Kundskaber i den Retning, men Verden kjendte han ligesaa lidt til — som et nyfødt Barn. Han

havde kun ringe Kundskab om sin Faders Levnet, baade hvad den smukke Husholderske angik og hvilkensomhelst Anden, og offrede det ikke en Tanke, at hendes Søn havde nogetsomhelst Krav paa at kalde sig hans Broder, skjøndt det en Gang senere blev sagt ham, hvad jeg snart skal komme til. Min Mening om ham er, at han paa den Tid var en jevn, venlig Herre, som havde et godt Hjerte og ikke gjorde en Kat Fortræd, kun at han var noget besynderlig og utilgængelig i sit Væsen, hvad der sagtens kom deraf, at han altid rugede over sine Bøger. Og da det var ham komplet ligegyldigt, om han sad i et Slot eller i en Bondehytte, saa længe han blot kunde læse uforstyrret, følte han sig ganske tilfreds i Møllen.

„Saaledes randt Livet hen roligt og uden Forstyrrelse for de Tre, indtil Møllen paa engang igjen lod høre sin skrækkelige Latter; saa kom Folk igjen til at tænke paa de gamle Historier. Forgjæves forsikkrede David og hans Moder, at lidt Rust paa Axen var Grunden til den mærkelige Lyd, de kunde ikke skaffe det stygge Faktum ud af Verden, at den gamle Møller havde fundet sin Død under Møllehjulet, og trods alle Bestræbelser kunde de heller ikke finde Rustpletten. Eller naar de troede at have fundet Stedet og fjernet den lille Brøst, belærte den næste Morgen dem allerede om, at deres Anstrengelser havde været frugtesløse, den skrækkelige Latter lod sig atter høre. Ja, Herre; det var en mærkelig uhyggelig Lyd! Besynderligt nok syntes Skolelærer Gloam ikke at bryde sig derom; muligt, at det laa i hans stundesløse, drømmende Væsen, der lukkede ham helt ude fra Omverdenen, men det var maaske ogsaa, fordi han var den Eneste, der aldrig havde hørt den virkelige Historie om den gamle Møllers Død.

„Nu veed De, Herre, hvem Skolelærer Gloam var, nu skal jeg fortælle Dem Historien om Strandingen paa Djævleribbenene og Halsbaandet.“

III.

„Men først og fremst“, vedblev Poyntz, efterat han med nogle kraftige Drag igjen havde faaet sin halvt udgaaede Pibe i Gang, „først og fremst maa jeg omtale en mærkelig Vane, som han havde — jeg mener Skolelærer Gloam — og hvorved jeg første Gang gjorde hans Bekjendtskab. Saalænge Solen endnu stod paa Himmelen, sad han for lukkede Døre ved sine Bøger, men saasnart Mørket faldt paa, forlod han Huset og gik sig en Tour langs Stranden, hvordan Veiret saa var. Tidt naar jeg efter Midnat seilede hjem fra Fiskefangst, saae jeg ham staa oppe paa den Klippe, hvor nu Fyrtaarnet ligger. Hans Skikkelse tegnede sig sort og overnaturlig stor af mod den lyse Himmel og undertiden gjorde han vilde Fagter med Armene og talte høit i et eller andet ubekjendt hedensk Sprog, skjøndt Ingen var at se, med hvem han havde kunnet tale. Det var da paafaldende, at en fint bygget, svageligt udseende Herre som han paa denne Maade løb om i Storm, Sne og Regn. Mange rystede paa Hovedet derad og erklærede ham for gal; men Andre, som vare overtroiske, paastode fuldt og fast, at han hver Aften deroppe pleiede Underhandlinger med den Onde, for at faae sine Godser og Rigdomme tilbage.

„Men Jack Poyntz, Herre, har aldrig brudt sig om slige Ammestueeventyr; jeg raabte ham tidt an, naar jeg tøirede min Baad og bad ham følge hjem med mig. Saa sade vi gemytligt ved Ildstedet, og han fortalte mig tidt besynderlige Historier, som man ellers sjeldent faaer at høre — han havde sagtens læst dem i de mange Bøger, han bestandigt studerede og hvoraf mange vare skrevne i fremmede Sprog, som ikke tales i vore christne Tider. Paa den Maade bleve vi nærmere bekjendte og snart gode Kammerater, uagtet han var en fin Herre og en lærd Mand og jeg kun en Sømand uden store Bogkundskaber, skjøndt jeg vidste hundrede Gange mere om Mennesker og Forhold end han. Og da der var gaaet et Par Aar, efterat vi saaledes havde truffet hinanden, kjendte jeg ham ligesaa godt som Nogen, ja maaske ligesaa godt som han kjendte sig selv.

„Da hændte det engang i den sidste Septemberuge, at vi fik et forfærdeligt Uveir. Hele Dagen havde Luften været tyk og lummer, og da den maaneløse sorte Nat steg frem, brød en frygtelig Storm løs. Brændingen slog saa drønende mod Djævleribbenene, at man kunde høre det i fem Miles Omkreds. Jeg tændte Lygten, som jeg pleiede, skjøndt jeg vidste, at Lyset ikke vilde gavne stort i en saadan Nat og at et Skib i en saadan Storm ufeilbarligt maatte strande i Nærheden af Klipperne. Da jeg ikke var søvnig, tændte jeg min Pibe og lavede mig endnu en stiv Grog ved Skorstensilden; idag, tænkte jeg, er det umuligt, at min Skolelærer kommer; Ingen kan kæmpe sig frem mod en saadan Blæst. Jeg kunde vel have siddet en Timestid, og Stormen tiltog stadigt i Styrke, da der pludseligt blev banket paa Døren, og da jeg lukkede op, hvem stod saa der? Skolelæreren uden Hat og Frakke, med sit eiendommeligt farvede Haar, forpjusket af Blæsten, og med vidt opspilede mærkeligt skinnende Øine.

„Hvorfor kommer De ikke ind, Herre“, raabte jeg saa høit jeg kunde, for at min Stemme kunde høres i den stærke Storm.

„Det forekom mig, at han svarede Noget derpaa, som jeg ikke kunde forstaa, men hans magre hvide Haand omklamrede min Arm som med en Skruestik og istedetfor at komme ind til mig, trak han mig med sig ud i Stormen. Paa

hans Ansigt kunde jeg se, at der i hans Indre rasede en større Orkan end udenfor; han pegede med Fingeren paa Søen, og jeg forstod, at han havde seet et Skib ved Djævleribbenene. Skjøndt jeg vidste, at det var umuligt at bringe de stakkels Skibbrudne den mindste Hjælp, gjorde jeg mig strax rede til at følge med ham. Efterat jeg havde taget mine Olieklæder og en Flaske Rom, gik vi begge ud i Stormen, henimod Djævleribbenene. Han skyndte sig saadan, at jeg knap kunde følge med.

„Endelig kom vi ned til Stranden, omtrent en Kabellængde fra Klippespidsen. Jeg havde hidtil kunnet holde Øie med min Mand paa Grund af hans hvide Skjorte, thi som jeg allerede før har omtalt var han uden Frakke og jeg havde glemt at spørge ham om Grunden. Men pludselig var han forsvunden og jeg saae ikke Andet end den fraadende Brænding, som slog drønende mod Klipperne. Jeg gik endnu nogle Skridt videre, om Foden af Klippen, da saae jeg ham ligge paa Knæ foran en langagtig Gjenstand, der var indsvøbt i hans Frakke. Da jeg kom nærmere, saae jeg, at det var en lille Pige paa tolv, tretten Aar, tilsyneladende livløs. Hun var drevet i Land paa en Vragstump, Skolelæreren havde seet hende komme svømmende, var klattret ned fra Klippen og havde heldigvis grebet hende i det sidste Øieblik og trukket hende op paa Land. Hvordan han havde baaret sig ad dermed, maa Gud vide, en halv Snes Mand havde maaske knap kunnet gjøre det. Der laa hun tilsyneladende uskadt, men livløs efter Farten gjennem de kolde Bølger.

Da jeg saae, at det foreløbigt vilde være frugtesløst at give hende lidt Rom ind, saa bukkede jeg mig kun ned, for at løfte hende op tilligemed den Vragstump, hun var surret fast til; Skolelærer Gloam hjalp mig, og uden at vexle et Ord bragte vi den lille Skibbrudne til mit Hus. Her svøbte vi hende ind i varme Dækkener og gjorde Alt, hvad vi kunde, for at faae hende tillive, og tilsidst, efterat have tumlet et Par Timer med hende, gjorde hun en lille Bevægelse med Hænderne og udstødte et svagt Suk. Det var en Glæde for mig, og jeg raabte til Skolelæreren: Alt i Orden, Skolelærer, hun vil leve!! Og han, Herre, kaster leende med Nakken og synker saa besvimet om. Det kom sig af den fuldstændige Udmattelse og den udstaaede Angst for, om den saa møisommeligt Frelste vilde komme tillive eller ikke. Jeg maatte altsaa sørge for begge mine Patienter; Skolelæreren fik jeg snart til Bevidsthed igjen, men efterat han havde overbevist sig om, at den lille Pige havde det godt, faldt han i en dyb, naturlig Søvn. Jeg kastede et Tæppe over ham og lod ham sove.

„Omtrent en halv Time efter begyndte den lille Pige at tale; hun havde allerede et Par Gange aabnet Øinene og lukket dem igjen, sagtens for at komme paa det Rene med, hvor hun befandt sig. Man havde ikke kunnet forestille sig en kjønnere lille Pige, hvid og rød med gulgult Haar, store blaa Øine og fint formede Hænder og Fødder; om Halsen bar hun det Halsbaand, De nu har seet paa Agathe! Naa, den Lille saae en Stund paa mig og syntes at have Lyst til at briste i Graad, hvad der var ganske naturligt, eftersom hun ikke kjendte mig, eller vidste, hvor hun befandt sig; saa sagde hun Noget, som hun gjentog to, tre Gange, men jeg kunde ikke forstaa det, da hun talte i et mig ubekjendt Sprog. Jeg antog, at hun spurgte efter sine Forældre, derfor pegede jeg paa den anden Stue og gjorde Tegn, som om de befandt sig derinde, men sov og vilde være uforstyrrede. Det stakkels lille Væsen troede mig og faldt i en tryg Søvn; men jeg saae ved det flagrende Ildskjær, hvordan Taarerne endnu blinkede paa hendes søde Ansigt.

„Saaledes sad jeg da indtil Daggry mellem de To, holdt Ilden vedlige paa Skorstenen og i min Pibe og var slet ikke søvnig. Blæsten var næsten helt ophørt; jeg tog den gamle Lanterne ned fra Gavlen og gav mig til at gjøre Frokosten istand. Efter Solopgang, da de To endnu sov, gik jeg ned til Stranden, for at overbevise mig om, hvorvidt der var Noget at se af Vraget. Men ved Djævleribbenene saaes kun en stor Skummasse, og paa Stranden kunde jeg ikke finde Andet end nogle splintrede Træ- og Jerndele, alt det Øvrige havde Hvirvelstrømmen ved Djævleribbenene opslugt for evigt og ikke efterladt noget Tegn paa, hvor Skibet var kommet fra, hvad det hed og hvor det agtede sig hen. Man havde endog kunnet nære Tvivl om, at der overhovedet havde fundet et Skibbrud Sted, og overtroiske Personer kunde let have faldet paa den Tanke, at det kjønne Barn, som vi havde fundet, var en Havfrue, som Søen havde skyllet i Land, for at bringe os enten Lykke eller Ulykke! Jeg, Herre, lægger ikke Vægt paa saadan dum Snak, men det var alligevel en besynderlig Tildragelse, og der skulde følge langt mere besynderlige Ting efter, som De vil faae at høre.

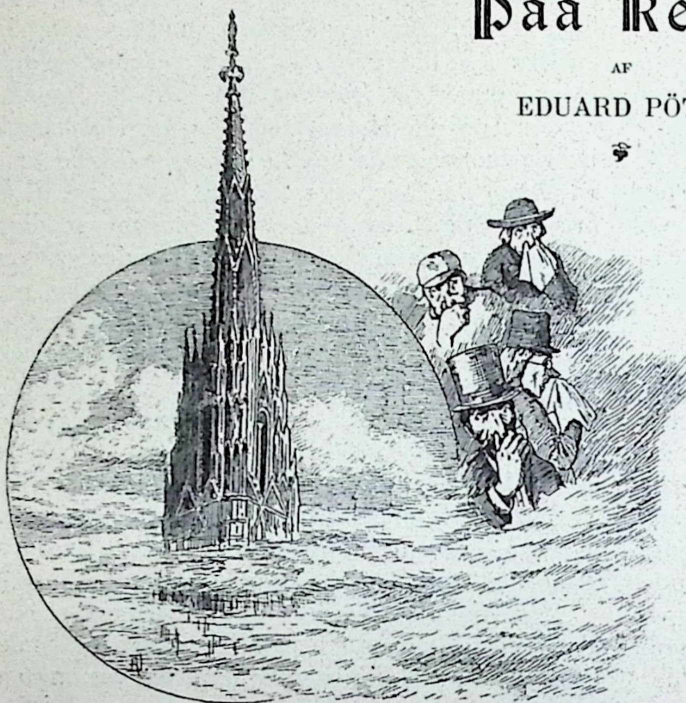
„Paa min Vei kom jeg ogsaa forbi det Sted, hvor jeg traf Skolelæreren med Barnet, og der fandt jeg en lille Jernkiste med en stor Hængelaas; man havde surret den fast til et Stykke Træ, forat den skulde flyde paa Vandet, og den var høist sandsynligt kommen i Land sammen med den lille Pige. Just som jeg begyndte at skære Rebene over, hvormed Kisten var bunden til Træet, saae jeg en af Folkene fra Landsbyen komme gaaende over Fjeldstien henimod mig, og da jeg ikke havde Lyst til i Øieblikket at indlade mig i en Samtale, stak jeg den lille Kiste i Lommen og begav mig paa Hjemveien.

(Fortsættes.)

Paa Reise

AF

EDUARD PÖTZL

I.

En høist æret Kollega har engang skildret Reiselugtene saa fortræffeligt, at man faktisk med Næsen kunde læse mellem Linierne, at han nu endelig var kjed af at snuse om i den vide Verden og selv om Sommeren foretrak at blive hjemme. Oprigtig talt: et Øieblik var jeg lige ved at give ham Ret. Naar jeg, paavirket af hans Skildring, kom til at tænke paa den forbistrede Kulrøg og Fedtos paa Jernbanerne, den mugne Luft i saa mange Hotelværelser og Deligencernes af Støv, Vognsmørelse og Læder sammensatte Duft, saa betænkte jeg, om det ikke var sundere i den egne kjølige, hyggelige Leilighed blandt de af Ælde duftende Bøger . . .

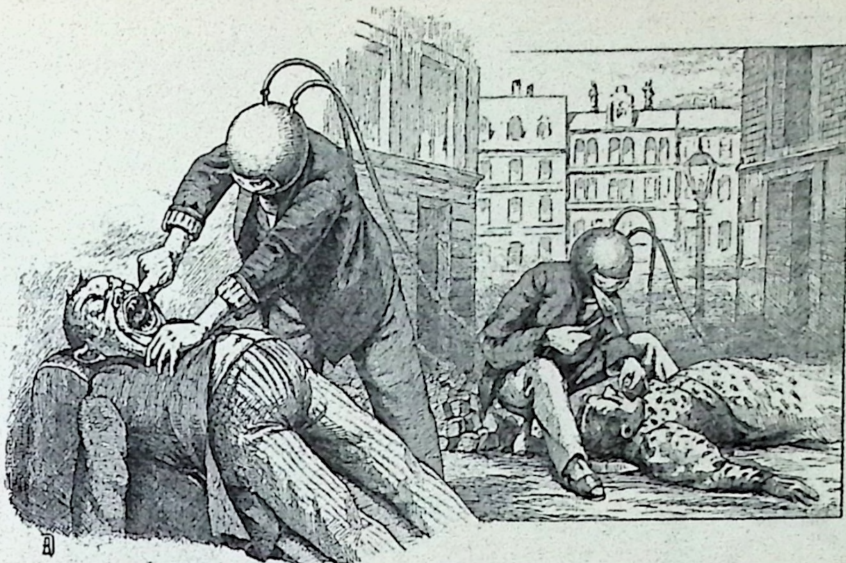
Stop! Der er jeg jo allerede ved en Lugt, som ikke vil behage Enhver. Men mig kildrer dette Pust fra Aarhundreder, der strømmer ud fra gamle Folianter og andre middelalderlige Sager, ikke alene behageligt i Næsen, men er ofte et nødvendigt Hjælpemiddel for ved Hjælp af Lugtenerverne at sætte mig grundigt ind i Fortiden. Dette kunde aldrig give mig Anledning til blot en eneste Dag at forlade mit elskede Wien; og ligesaa lidt var jeg istand til nogensinde at blive kjed af den eiendommelige Atmosphære i vore ærværdige gamle Paladser og Huse i den indre By. Jeg har udfundet, hvad der er Grundtonen i deres Duft. Stenene pleie ikke alene at tale, de dufte ogsaa, medens de efterhaanden smuldre hen, og denne Tribut, som de yde den jordiske Forgængelighed, opvækker hos tænkende Naturer saa mangen en værdifuld Erindring om det nuværende Wiens Fortid, og om Tider, der vare paa engang store, smukke og hyggelige og i hvis Krønike intet Barn af denne By skulde undlade af og til at blade.

Jeg skammer mig ovenikjøbet ikke ved at til-

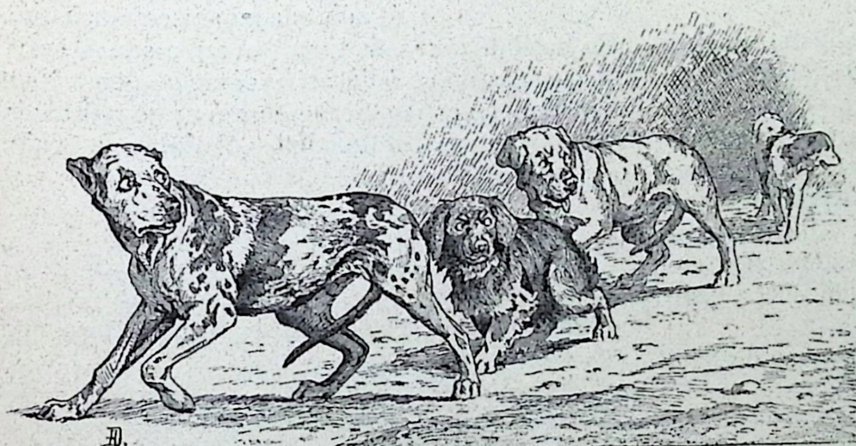

. . . saavidt jeg veed findes der i denne Del af Byen intet Hospital for syge Lammegribbe . . .

staa en Ting til, der allerede har paadraget mig saa mangen skarp Irettesættelse; nemlig, at jeg paa Reiser i andre Lande savner vore Kirker med deres Røgelseduft og Klokkeringning. Jeg savner noget i den vante Harmoni mellem Dagens Toner og Larm, naar jeg ved Middagstid ikke fra det slanke, gothiske Taarn i mit Nabolag hører det dybe og dog saa freidige *C*, hvori hele den lyse Akkord synes at svinge med. Andetsteds forekommer Klokketonen mig altid lidt elegisk; jeg troer altid at høre Molakkorden ud deraf, der t. Ex. ved Begravelser ligefrem klynker fra Landsbykirker, klager i smaa Byer, men i Wien fordetmeste klinger ligesaa alvorligt og høitideligt som Beethovens Sørgemarch.

. . . en Tandlæge praktiserer der under aaben Himmel.

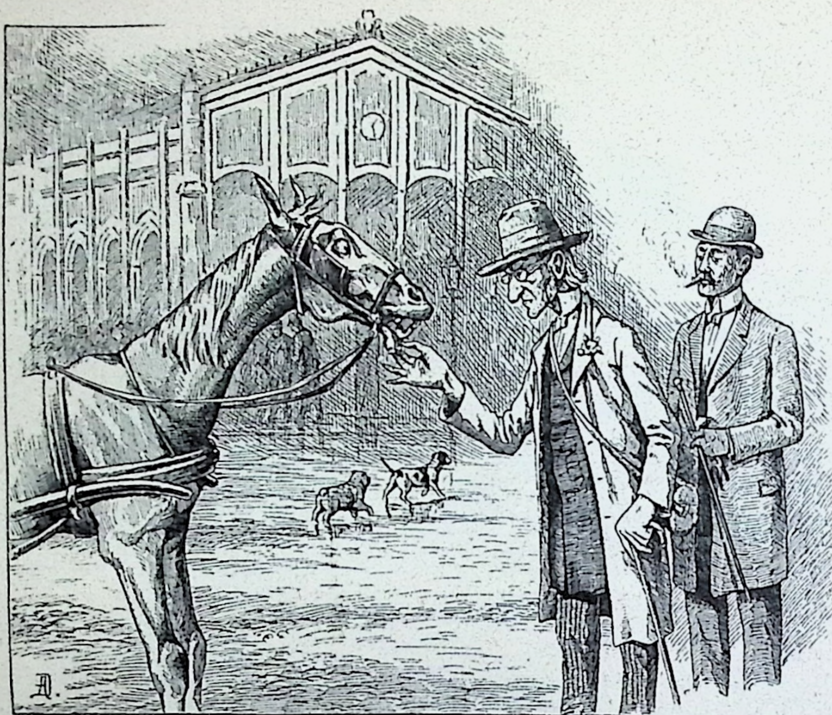

. . . selv Hundene gaa en lang Omvei . . .

Ikke desto mindre gives der Noget, som ved Sommertid paa Reise hjælper med til at undertrykke den hyppigt opstaaende Hjemve: det er Tanken paa Wiener-Aromaen, som man i Juli og August daglig er tvungen til at indaande i Gaderne. Der er især et Sted i Kärntnerstrasse mellem Johannes- og Himmelpfortgasse, som udstraaler en ligefrem gaadefuld Stank, især om Natten. Hvor disse grufulde Dunster stamme fra, er det ikke lykkedes mig at opdage. Saavidt jeg veed findes der i denne Del af Byen intet Hospital for syge Lammegribbe, og intet andet Væsen var istand til blot tilnærmelsesvis at gjøre sig bemærket paa denne Maade. Selv Hundene foretrække at gaa en lang Omvei for at passere dette Sted, mod hvilket Hundegrotten ved Neapel maa kaldes et Luftkursted af første Rang. En Tandlæge fra Kärntnerstrasse praktiserer der under aaben Himmel. Ved en Dykkerhjelm selv beskyttet mod de nedrige Luftarter lader han Patienterne indaande nogle Drag af Stanken. Det gyselige Stads slaaer den gode Mand ned paa Stedet og gjør ham saa bevidstløs, at man langsomt kunde trække alle hans Kindtænder ud og sætte Brosten ind i Stedet for dem, uden at han havde nogen Anelse derom. Det er imidlertid langtfra det Værste, da man jo kan undgaa denne stinkende Ø. Men hvordan skulde man undgaa alle Droskernes Holdepladser? I alle andre Byer i Verden gives der jo ogsaa Hyrevogne og en varm Sommer og et Stofskifte hos Dyrene. Men intetsteds, det kan man dristigt paastaa, blive Menneskene saa stærkt delagtiggjorte i disse Ting, som i Wien. En fremmed Naturforsker sagde forleden til mig, efterat han snusende havde passeret flere Droskeholdepladser, at han vilde forlænge sit Ophold i Wien i nogle Dage.

. . . kjødædende Droskehest . . .

. . . han undersøgte dens Tænder . . .

„Derfor?“ spurgte jeg ham forbløffet, da jeg troede at den stakkels Mand havde faaet Solstik og var bleven gal.

„Ja, netop“, svarede han og gik hen til en Hest, for at undersøge dens Tænder. „Min Kjære, De har ikke noget Begreb om, hvilken Vinding for Videnskaben det kan betyde. Alle Omstændigheder tale nemlig for, at Hestene her ere Carnivorer (Kjødædende). Det vilde ellers være ufatteligt . . .“

Jeg lod ham ikke tale ud, men gjorde ham det begribeligt, at han hellere maatte finde Sagen ufattelig; jeg for min Part havde endnu aldrig i Wien seet en Hest, der i sin Foderpose havde havt en Steg eller en Kotelet. Hvis slige gode Sager kunde findes i en Foderpose, vilde man nok for længesiden have gjort den Opdagelse, at Kusken bandt Posen fast paa sig selv, for at tage for sig af dens Indhold.

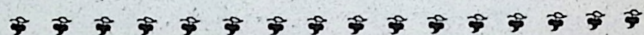

. . . Kusken bandt Foderposen fast paa sig selv . . .

Medens vi behandlede dette Emne, nærmede vi os en Bro, som fører over Wienfloden.

„Her maa være et stort Menageri eller en Negerlandsby i Nærheden“, formodede den fremmede Naturforsker.

„Nei“, oplyste jeg ham. „Hvad det er, De lugter, er et gammelt, aflagt Coupletstof“ — jeg ansaae det for smagløst at udbrede mig nærmere derom. „En saadan Parfume kan De nu møde overalt. Da jeg ikke har nødig at undersøge den videnskabeligt, tager jeg Ferie imorgen; jeg forlader Wien som en Rotte det — stinkende Skib. Lev vel!“

Marie: „Peter, hvis jeg døer, maa Du love mig een Ting.“

Peter: „Og det er?“

Marie: „Gift Dig med Emma Wilkins.“

Peter: „Men jeg troede, at Du hadede hende.“

Marie: „Det er jo netop derfor, jeg beder Dig om at gjøre det.

Fruen: „De siger, at De vil skifte og dog har jeg næsten gjort alt Deres Arbeide.“

Pigen: „Ja, men jeg har ikke været fornøiet med det.“

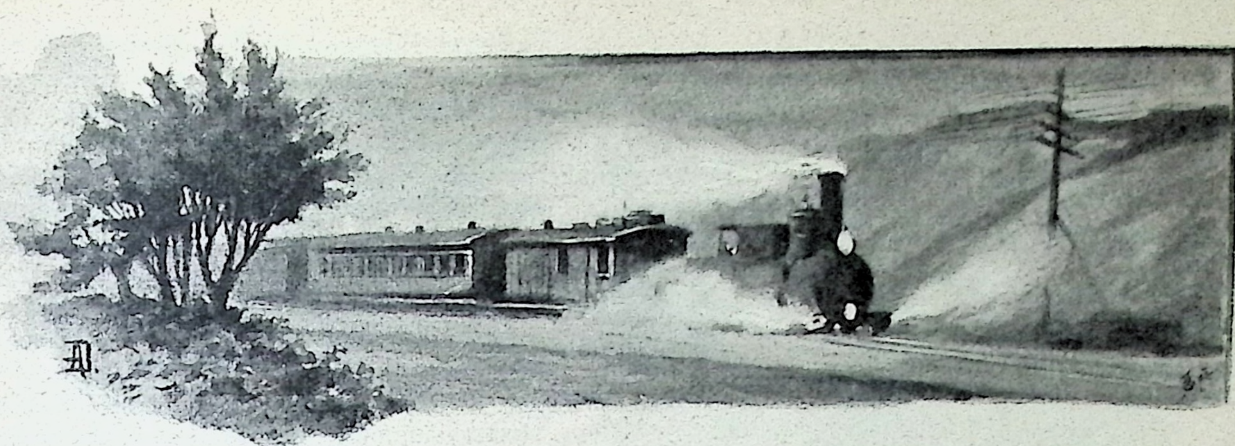
Folk, som aldrig har Tid, udretter i Reglen mindst.

Manden (klagende): „Aa, nu begynder den Gigt igjen i mit Ben.“

Konen (deltagende): „Hvor det gjør mig ondt. Det er et sikkert Tegn paa Regn og idag skulde jeg netop i Boutiker.

Paa Reise

AF

EDUARD PÖTZL

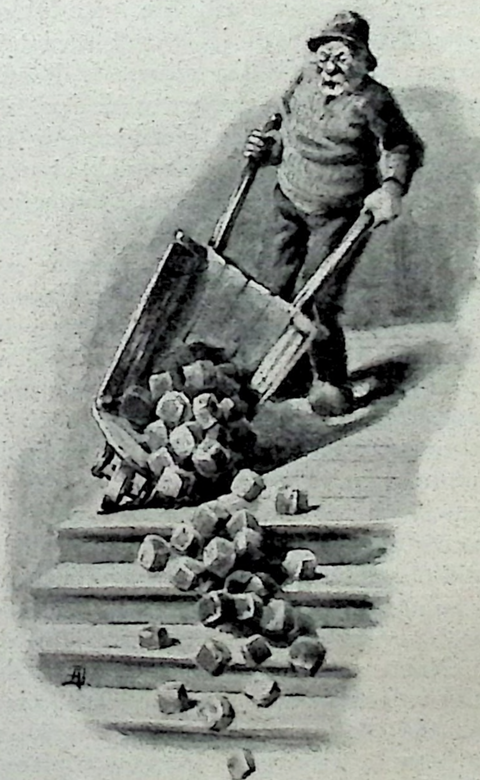
II.

Da der blev ringet anden Gang kom en trivelig Herre ind i den magelige, næsten overdaadigt udstyrede Coupé i Vestbane-Nattoget, hvori jeg, forblendet, som man er i saadanne Tilfælde, havde haabet at være alene. Da den velnærede Herre er en rar Mand og en Bekjendt af mig, saa modtog jeg ham med venlig Mine, idet jeg udtalte min Glæde over at faae ham til Reisefælle. Han sagde det Samme og udtalte Haabet om, at vi maatte faae en behagelig Nat. Sagen lod altsaa til at være i Orden.

Da vi havde fyldt Coupéen tilstrækkeligt med Røg, hvad der var besørget efter Neulengbach, strakte vi os ud paa Sæderne og ventede paa Sønnen. Jeg havde ikke engang endnu fundet den rigtige Hovedstilling, da jeg hørte en Lyd, som om min Nabo havde nyst.

. . . han vilde puste et Piberør ud . . .

. . . en Bør med Brosten blev tømt paa fjerde Sal . . .

„Prosit!“ raabte jeg over til ham.

„Ok nei“, gav han til Svar, reiste sig overende og saae med søvnige Øine ængstelig paa mig.

„Naa, naa“, beroligede jeg ham, „hvorfor skulde De ikke nyse!“

„Naa saadan“, hviskede han og lagde sig ned igjen. „Jeg troede . . .“

„Hvilket?“

. . . han ledte i sine Lommer . . .

Intet Svar; han sov allerede, det lykkelige Menneske. Neppe havde jeg vendt Ansigtet om imod Væggen, naaede den samme Lyd som før mit Øre; men denne Gang mærkede jeg, at det ikke var Nysen, men en eiendommelig Slags Snorken. Jeg dreiede mig forskrækket om. En Snorker i min Coupé — det var en gyselig Opdagelse!

Der laa han, med det fyldige, røde Ansigt fredeligt rettet mod Loftet, medens Maven gik langsomt op og ned under de foldede tykke Hænder. Hvor havde jeg havt mine Tanker henne, da denne Sovekammerat forekom mig saa harmløs? Det var jo Typen paa en Snorker. Alle Mennesker med kort Hals og trivelig Mave pleie at snorke. Undertiden har en Mager ogsaa denne Last; men Staklerne blive snart stokhæse af Anstrengelsen og kunne saaledes ikke stifte synderlig Ufred, medens Tyksakkenes solide Kraft begunstiger en Støi, der absolut hører til de forfærdeligste Naturlyde.

Min Nabos Snorken adskilte sig fra den blandt Verdens øvrige trivelige Befolknings gængse Methode ved en Række Forskærpninger, som efterhaanden lod hele Omfanget af min Ulykke gaa op for mig. Skjæbnen havde ikke ladet sig nøie med at sende mig en mindre øvet, eller lad os sige en middelmaadig Snorker paa Halsen. Nei; det kunde ikke være nogen ringere end Snorkernes Champion, en tyk Mand, som her lige for mine Øine snorkede allermindst for Mesterskabet i Østerrig.

Jeg satte mig fortvivlet overende og fandt mig foreløbigt i denne Virtuoses Kunststykker. Han begyndte altid hver Serie af sine Numre med nogle skarpe Luftstød, som om han vilde puste et Piberør ud. Det havde jeg før i min Uskyldighed antaget for Nysen. Saa sugede han op med en raslende Lyd, lignende den som frembringes af Spandkjæden paa en Muddermaskine. Saa hørtes der et Brag foroven; en Bør med Brosten blev tømt, og Stenene trillede buldrende ned ad Trapperne fra fjerde Sal. Det var naar denne sovende Lindorm trak Veiret.

Men det blev ikke derved. Det næste Aandedrag lignede omtrent et Fyrværkeri fra tre Sider med Raketter, Sværmere og Sole; det tredie gav en levende Fremstilling af et Stillads, der styrter sammen; det fjerde af en Orkan; det femte af et Jordskælv; det sjette af et Sammenstød mellem to Kloder. Efter den sidste Katastrofe reiste han sig regelmæssig overende og udstødte et uhyggeligt „Puh!“ Efter dette advarende Signal sank han igjen tilbage, begyndte med at rense Piberøret og med Opmudringen og endte med Tilintetgjørelsen af to solide Kloder. Da han endelig igjen var kommen til Slutningen „Puh!“ stak jeg Armen ud, slog ham paa Maven og sagde:

„Kjære Ven, det er ikke for min egen Skyld, jeg er Christen og finder mig i Prøvelser; men *De* vil have Fortræd af det, hvis De bliver saadan ved med at sove. Deres Næse maa jo gaa helt i Laser.“

„Hm . . . jeg skal ligestrax“, mumlede han og ledte i sine Lommer. „Der er den.“ Han gav mig sin Billet.

„Sund dem nu lidt; jeg er jo ikke Konduktøren, men et Menneske, der mener Dem det godt. De skulde ikke snorke saadan. De kan jo paadrage Dem en Hjernerystelse.“

„Tak skal De have“, svarede han søvndrukken og gav sig strax efter i Lag med Piberøret.

Da han var ved det sammenstyrtede Stillads,

. . . jeg borede min Paraply ned i Maven paa ham . . .

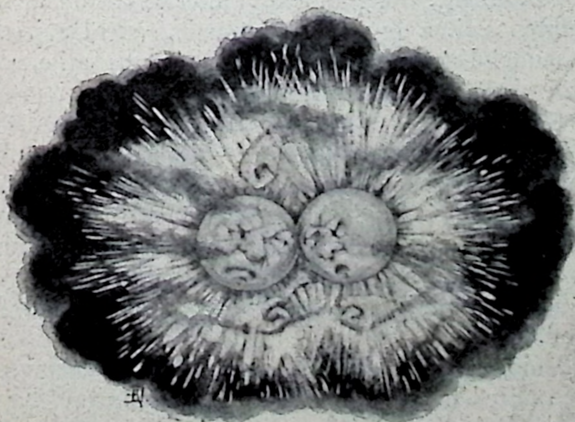
blev der banket paa Væggen inde i den tilstødende Coupé og en barsk Stemme sagde; „Er De da bindegale derinde? Vi er jo ikke i et Løvebur!“ Og en anden Stemme fra den anden Coupé gav det Raad: „Læg det Asen paa Maven, saa stopper han strax op!“ Jeg svarede ikke, men gjorde mig igjen Umage for at faae „Asenet“ vaagen.

Forgjæves. Den stærke Rusken havde ganske vist til Følge, at min Nabo i et Par Minuter afbrød sit forfærdelige Arbeide; men allerede ved den næste Station, hvor Toget holdt, snorkede han igjen saa umenneskeligt, at de øvrige Reisende i Waggonen kom løbende gjennem Korridoren for at lynche ham. Til alt Held var Døren aflaaset, og jeg underhandlede med de rasende Mennesker. Vi bleve enige om skiftevis at vaage en Timestid hos den sovende Fafner og ruske i ham, hver Gang han vilde i Lag med Piben, saa han nok skulde tabe Lysten til at lade Fyrværkeriet futte af eller slippe Orkanen løs.

Det skete, og takket være vor List, kunde hver af os sove i et Par Timer. Henad fem om Morgenen kom Touren til mig, for anden Gang. Denne Gang lagde jeg mig paa Sædet og lod mig nøie med i det kritiske Øieblik at støde til Snorkeren med min Paraply, hvis Haandtag jeg anbragte i hans Vest. Overvældet af Træthed, faldt jeg tilsidst isøvn. Denne Svaghed benyttede den uforbederlige Skurk sig af til at arbeide sig frem til Jordskælvet. Det vækkede mig naturligvis, og jeg borede min Paraply dybt ned i Maven paa ham. Nu vaagnede han med en sidste Stønnen.

„Godmorgen“, sagde han og truede smilende med Fingeren ad mig. „De har saamænd baaret Dem net ad inat. Jeg har været vaagen et Par Gange, og saa har jeg hørt Dem snorke som et Næsehorn. Men det skal De ikke tage Dem nær, jeg sover heldigvis udmærket paa Jernbanen.“

Jeg var maalløs . . . Naa, den Reise begynder sandelig godt!

Et Sammenstød mellem to Kloder . . .

Inter pocula

AF

ELITH REUMERT

„Athene“ holdt Jubilæum i Frederiksdals Kro.

I Latinskolens fjerde Klasse blev Selskabet med nævnte klassiske Navn stiftet under stor Debat af os femten—sextenaars dunhagede Knøse. I den Alder — den begyndende Labansperiode! — gjærer det stærkt i unge Latineres Bryst, og Gjæringen afsætter sit „Skum“, sydende, boblende Skum, snart med en vammelsød, snart med en ram og bitter Afsmag. I den Periode fødes Trangen til al Slags æsthetisk „Umtriebe“, Trangen til at drømme vaagen, til at sverme i Naturen og indlede fortroligt Forhold til den tungsindige Maane, Trangen til den Poesi, der benævnes Kadaverlyrik, og til den Kjerlighed, som — sære Paradox! — maa være ulykkelig for at være lykkelig — — kort og godt: Trangen til de Fornemmelser, for hvilke vi forholdsvis sunde Danskere mangler et saa rammende Udtryk som de mere schwungvolle Tyskeres Weltschmerz! „Athene“ var et Barn af vor femtenaarige Weltschmerz, et literært Selskab, der udgav sit eget Blad, som udkom hver Lørdag og indeholdt Digte og Skizzer, der leveredes paa Omgang af alle Klassens Disciple og underkastedes en sønderlemmende Kritik paa maanedlige Diskussionsmøder, hvor vi øvede os i den ædle Kunst eloqventia, en Disciplin, der burde optages som staaende Examensfag i de lærde Skoler, hvad en skjønsom Efterslægt vilde vide os Tak for, idet den saa forskaanedes for mangen slet holdt Tale i Kirker og Folkeforsamlinger. Enkelte blandt Kammeraterne udviklede efterhaanden deres Veltalenhed til en saadan Fuldkommenhed, at de modtoges af Haandklap, saa ofte de besteg Podiet, og for En gjælder det, at naar han i vor nuværende Rigsdag indtager en fremragende Plads som Taler, bør han i stille Timer sende „Athene“ sin Tak.

Naar Skoven sprang ud, feirede Selskabet sin aarlige Dyrehavstur, der som Regel afsluttedes med Sold i Frederiksdals Kro, — Libationer, hvorom Rektor blev holdt i lykkelig Uvidenhed, men som til Gjengjeld en enkelt Gang overværedes af Inspektor, en vims lille Tyksak, hvis studentikose Jovialitet var tidobbelt større end hans Lærdom.

Saa blev vi omsider en skjøn Sommerdag i Juni forfremmede til Cives academici. De lystige Fugle fløi i Syd og Nord, Livets Alvor stillede sine dystre Krav, og man saa Fuglene lave til Rede, nogle ved Jorden, andre i Høiden. Nogle blev velopdragne Sirfugle i gyldent Bur, andre blev glade Marklærker, klædt i simpelt Graat,

men med Sang i Næbet baade i Solskin og Slud. Æstetikens fristende Doner gjorde deres skyldige Fangst, — En blev en fortræffelig Illustrator, To blev Landskabsmalere og en Enkelt spræller i Theatrets Tryllenet. Nogle blev forsultne Krager, fattige Graaspurve med forpjuskede Fjedre, hvis Sang imellem fortyndedes til svage Pip, — — — men — dybest i Brysterne — klang, fælles for dem alle — de fordums Galgenfugle! — det muntre Refrain fra Melodien, som de kvidrede i unge Dage, da de gik paa Skole og lærte de første Flyvetag for Livet, og kun dette Refrain vilde have Magt til at samle alle Fuglene — Sirfugle og Graaspurve — skræmme dem op, som gamle Kavalleriheste skræmmes op og spidser Øren, naar Reveillen klinger, med Trompetfanfarers, Pibers og Trommers Lyd!

— — —

Posten bragte mig Brev. Jeg laa i Hængekøien under den store Ask i min Have, lad som en solskinslikkende Hankat, hvem ikke et opmarscherende Regiment af overfede Mus vilde bringe ud af dens dvaske Saligheds Fred.

Arrig som en Hund, man forstyrrer i Nydelsen af et Ben, brækkede jeg Brevet og læste. —

I Guder! Hvad var det! I et Sæt sprang jeg ud af Køien. Med Brevet i Haanden gik jeg læsende op og ned ad Havens Gange og løb i min Optagethed Panden mod et Æbletræ. Jeg slugte hvert Bogstav i Brevet som en Himmerigsbid. Den halvgamle Kavallerihest kjendte igjen Reveillen fra unge Dages Krigerfærd! Det var Trompetfanfaren, Pibers og Trommers Lyd!

Brevet var fra Peter Dahlberg, min trofaste Sidekammerat, gjennem mange Skoleaar, Klassens bedste Hoved og kaadeste Spilopmager, i Rektors forblindede Øine den mest syndefulde af Skolens firehundrede Elever. Hvor stod han ikke lyslevende for min Tanke! Navnlig erindrede jeg tydeligt, hvor bittert han engang blev savnet i Klassen, da han, ved at springe ud i Skolegaarden fra første Sal, havde paadraget sig et Hul i Hovedet og maatte holde Sengen i fjorten Dage. Stemningen i Klassen var borte. Selv Solstraalerne, syntes jeg, lagde sig dorske henad de sorte Borde, og jeg tænkte mig, Grunden var den, at de maatte undvære den Glæde, det virkelig var for saadan en lille Morgensolstraale at spille henover Dahlbergs travle Fingre, der snart bearbeidede Skolebordet med en Foldekniv for at forevige Navnet paa hans Flamme fra sidste Skolebal, snart tog dybe Dukkerter i Blækhuset — uvist af hvilken Grund. Og jeg erindrede, hvorledes vi modtog ham, da han kom rask tilbage. Tyve Klosterkringler — en Slags Mundgodt Portneren forhandlede — laa som en Velkomstgave i hans Rum under Skolebordet, et Venskabstegn Dahlberg viste sin Paaskjønnelse af ved at sætte alle Kringlerne tillivs i Løbet af den første puniske Krig i den paafølgende Historietime.

I femten samfulde Aar havde jeg ikke set min Ven, og nu var der en nær Udsigt til at samles baade med ham og alle de andre Kammerater! Thi Dahlbergs Brev var af følgende dithyrambiske Indhold:

„Hæderkronede Athenæer! Gamle Dreng! Vaagn op af Din Dvale! Lad axle Dit Skind! Lad snøre Din Randsel! Førstkommende 27de Juni feirer „Athene" sit tyveaarige Jubilæum! Læg bort Dit Værktøi og beskik Dit Hus! Mød til Middag og sold under Bøgens viftende Faner paa Frederiksdals Kro som i gamle, henrundne Dage! Man samles ved Kjøbenhavns Nordbanegaard den nævnte Datum præcis Kl. 3. Et Svar bedes lynsnart afsendt til den gamle Dreng

Peter Dahlberg,
Læge, Fhv. Sekretær i „Athene".
Sneum pr. Daubjerg."

— — —

Efter det Bevægelsens Choc, Brevet havde givet mig, paafulgte Reaktionens Slappelse, og jeg var igjen den solskinslikkende Kat i Hængekøien under Asken. Jeg lod i Stilhed Tanken dvæle ved alle de gamle Kammerater, som jeg snart skulde gjense. En for en marscherede de frem i Skyggen under Træet — —, jeg lukkede Øinene halvt — —, der stod de! Se der den lange Danielsen, der saae vindt med det venstre Øie, — den lille, tykke Tressing, der altid var Dux og fik Udmærkelse til Artium, den luddovne Svendsen, der altid var Fux, faldt i Søvn i Latintimen og ufeilbarlig vilde være hjemfalden til vor Spot, hvis ikke Skjæbnen havde forlenet hans herkuliske Krop med saa vældige Kræfter, at han vilde have kunnet knuse Enhver af os med et eneste Slag af sine røde Kjæmpenæver, — — den velklædte v. Heller, der aldrig deltog i vore Spektakler for ikke at bringe sit Toilette i Uorden, — den lille blege Henrik Hvid, der aldrig voxede og som Rus lignede en Dreng, der for Løier havde pyntet sig med Studenterhue, — osv. — osv. Men — klarest for Tanken stod dog Dahlberg, der paa Skovballerne fik de fleste Kotillonssløifer og paa Skovtourene altid seirede i Væddeløbet, men som dog aldrig var misundt, fordi vi Alle holdt af ham.

— — —

„Athene" holdt Jubilæum — ifølge det til alle Kammeraterne omsendte Circulaire-Brev fra Dahlberg — i Frederiksdals Kro. Fra alle Kanter og Kroge, Kjøbstæder og Landsbyer, var man en Dag i Juni stimlet sammen til dette med paradisisk enfoldig Skjønhed saa rigt benaadede Sted.

Middagen med den obligate kogte Lax og den med Husblas overmættede, krampagtigt bævrende Rabarbergrød — var sat tillivs. Opfyldte af Gjensynets glade Begeistring, der yderligere var steget ved Hjælp af en rigelig Forsyning af

mistænkelig Vin og lumske Cousse-Café'er, var vi slentrede ind i den nærliggende Skov. Hidtil havde man væsentlig kun kunnet ofre sig for sine nærmeste Bordfæller, som man havde valgt i Relation til gamle Tiders Venskab, — — nu spredtes og blandedes man i broget Flok og fik efterhaanden Bekjendtskabet fornyet med hver Enkelt.

Her saa man en jovial Rektor fra en østjysk By hvile blødt i Armene paa en velfedet Grosserer fra Strøget, — hist en glad Maler med Bulehat og flagrende Slips slaa en høit anset juridisk Professor over Maven, her en overstadig Lærer, hvis Lønnings Magerhed og Afkoms Talrighed sjeldent tillod ham en Luxus, som den han her havde været med til, springe Buk over en stenrig Finansmand, et Forsøg, der mislykkedes i den Grad, at de begge rullede i en Grøft, Finanserne selvfølgelig ovenpaa den magre Lønning, — — her saa man en bekjendt, tilknappet Departementschef af lutter Velvære trække i Skjorteærmer og gjøre Høidespring for at naa en Bøgekvist, — der en langhaaret berømt Pianist, som vandrede begeistret omkring og spillede paa Redekam, — — kort sagt, den usminkede Følelse af øieblikkelig Fryd gjorde det værdige Selskab til en Samling lystige Fyre, der glemte Rangforordning og Livets andre Daarligheder for blot at være unge Mennesker som for tyve Aar siden. Det klædte dem brillant! —

Dahlberg havde hos Kroværten laant et gammelt „Valdhorn", hvormed han ud paa Eftermiddagen blæste til Samling i Kroens Festsal.

Efter Aftensbordet blev et Par dampende Boller bragt ind, Dahlberg slog paa sit Glas og udbragte i veltalende Ord en Toast, der smittede til Efterlignelse, den ene Taler afløste den anden, Lystigheden steg, indtil — *det* skete, som pludselig — med ét Slag ødelagde den jublende Stemning.

En vestjysk Præst, den ovennævnte Henrik Hvid — jeg mindes ham fra Skolen som en underlig upersonlig Dreng — bad om Ordet. Han havde den hele Dag igjennem holdt sig tilbage fra den almindelige — til Tider ganske vist noget larmende — Glæde. Man havde — ligesom i Skoledagene — ladet ham skøtte sig selv, efterat nogle Forsøg paa at faa hans Humeur strammet lidt op vare mislykkede. Nu tiltvang han sig Opmærksomheden — og det med de kraftigste Midler. Han talte saaledes:

„Kjære, gamle Skolekammerater! I vil ikke misforstaa, at jeg kaster et dybt alvorligt Ord ind i Latterens og Glædens høie Bølge. Maaske vil Bølgerne rive det kostbare Ord med sig i deres vilde Tummel, — maaske vil det dæmpe Bølgebraget for en Stund, ligesom Olien gjør det, naar den kastes ud fra Skibet, der er stedt i den yderste Fare. Hvorledes det end vil føie sig, — jeg føler det som en Pligt at tale, som jeg gjør."

Der blev stille, ganske stille om Bordet. Hvid fortsatte:

„Det Ord, jeg kaster ud iblandt Jer, mine Brødre, er det dyreste Ord, noget Sprog i Verden eier, — det er Ordet: Jesus Kristus."

I samme Sekund, dette Ord var udtalt, vexledes forundrede og overraskende Blikke. Et Par af Kammeraterne reiste sig op, gik hurtigt hen til Dahlberg, der var Soldets *magister bibendi* og demonstrerede ivrigt. Dahlberg tyssede paa dem og bad dem sætte sig igjen, men dog paa en Maade, der viste, at han gav dem Ret i deres Demonstrationer.

Hvid saa Intet, hørte Intet, — lod ialtfald, som om han ikke gjorde det. Han løftede blot Stemmen høiere.

„Kjære Kammerater og Brødre! Fra Syd og Nord, fra Vest og Øst er vi stævnet hid — —"

„Fra Øst!" raabte Læge Frandsen fra Lolland, en af Demonstranterne fra før, „jeg troede ikke, her var Svenskere tilstede!"

„Alle fulgte vi Kaldet", fortsatte Hvid uforstyrret.

„Kaldet fra—o—v—e—n!" raabte Frandsen.

„Ja — fraoven kom ganske rigtigt Kaldet, ialtfald til mig", tordnede Hvid, der nu syntes bragt ud af Ligevægten og fik et fanatisk Blik i sine Øine, — „thi Grunden, hvorfor *jeg* er stævnet hid idag, er ikke den, at jeg ønskede at spise og drikke med Jer, — thi det er sandelig kun en stakket Glæde — men den, at jeg ønskede at udvexle de dybe Tanker, de dybe Følelser med Jer."

Der blev nu for Alvor Uro i Leiren, og Udbrud som „Nei, det er dog for galt", „Men, hvor i Alverden vil han hen?" overdøvede for nogle Øieblikke Hvids Stemme. Men — da saa Dahlberg med kraftig Røst bad Kammeraterne have Taalmodighed, for at Dagen dog ikke skulde ende i Disharmoni, blev der atter Taushed, og Hvid tog paany fat, øiensynlig fanatisk grebet.

„Jeg vidste det, Venner, — jeg vidste det!" raabte han. „Det Ord, der burde binde os fast og uløseligt sammen, saaledes at denne Festlighed maatte kunne efterlade et evigt Minde i vore Hjerter, — — det Ord bringer Splittelse og Ufred — jeg vidste det! Og saaledes opfyldes da ogsaa Skriftens Ord, som at læse staaer i Lucas Evangelium i det tolvte Kapitel: „Ild er jeg kommen at kaste paa Jorden! Mene I, at jeg er kommen, at give Fred? Nei, siger jeg Eder, Tvedragt! Fra nu af skulle Fem i et Hus være splidagtige, tre imod to, og to mod tre!"

„Sæt idetmindste Glasset fra Dig, Menneske!" lød det fra en ophidset Stemme. „Du vil dog vel ikke udbringe en Skaal for Jesus! Hvis dette ikke er Blasfemi, ved jeg ikke, hvad Blasefemi er!"

„Blasefemi!" raabte Hvid, idet han dog halvt

instinktmæssig satte Glasset fra sig. „Er det Blasefemi at prædike Guds Rige?“

„Ja“, lød det igjen fra samme Kant som før, „ved et Sold er det Blasefemi!“

„Hvad spørger jeg om Tid og Sted!“ raabte Hvid med en Stemme, der nu var hæs af Skrig, — „hvert Minut af mit Liv er i Skrøbelighed viet *hans* Tjeneste, uanset *hvor* jeg er, og *hvem* jeg taler til. Hvor er det muligt at vi, Kammerater fra de første Ungdomsaar, kan mødes efter saa lang en Adskillelse, uden at vi gjensidig erkyndige os om, hvorledes vore Sager staaer, baade de timelige og de aandelige! Og skulde ikke netop Aandens dybeste Spørgsmaal — Spørgsmaalet om Troen paa den levende Gud! — være det, der laa os paa Hjertet mere end alt — alt Andet! Og er det ikke min hellige Pligt som hans ringe Tjener, at bede ham ihukommet, aldrig at glemme at slaa til Lyd for ham!“

„Ikke paa Puncheglas!“ lød det gjennem Salen.

„Jo!“ raabte Hvid. „Intet er for ringe til at benyttes i *hans* Tjeneste! Vi bo langt fra hverandre, vi gamle Venner. Min jyske Hedekirkes Klokker er Eder for fjerne, til at I kan høre deres bedende, kaldende, manende Røst, — — træffes vi saa engang i Livet, benytter jeg Leiligheden, selv i et muntert Lag, og saa maa mit Slag paa Glasset erstatte Knebelens Slag mod Malmet!“

„Maa jeg bede om Ordet?“ raabte Frandsen.

„Nei“, svarede Dahlberg, „Hvid har det, og han bør tale ud. Men jeg beder Dig, Hvid, at fatte Dig i Korthed nu, da Du mærker, at Selskabet ikke er oplagt til at diskutere religieuse Materier.“

„Kjære Dahlberg“, fortsatte Hvid, „skulde vi vente med at prædike Guds Ord for Folk, til de blev oplagte, trak det vist for længe ud. Da vilde Døden saa sandt overraske de Fleste, før Oplagthedens Stund var kommen.“

„Hvad er det da, Du vil?“

„Hvad jeg vil! Mane Jer til Alvor, mens Tiden er inde! Hvad jeg vil! Frembære en Bøn for Jer Alle og for mig, Bønnen om, at den Tro, der var stærk i os, da vi vare Børn, og Grunden til vort Venskab blev lagt, at den maa voxe sig mægtig i os. Jeg vil, at denne Sammenkomst ikke sluttes, uden at det, der gjælder mest i Liv og i Død, kom paa Tale. Hvad jeg vil! Bede for Jer og mig, at den Aandens Kraft, uden hvilken vort Arbeide er stykkevis og spildt, maa velsigne os til al god Gjerning nu og i Fremtiden. — Endnu Et, kjære Venner! som Afslutning paa mine Ord beder jeg Eder synge — —“

„En Psalme!“ raabte Dahlberg, „Nei, Hvid! Som Dirigent fratager jeg Dig herved Ordet. Vi har hørt paa Dig, lad mig sige — *forholdsvis* roligt, og Du har faaet Lov til at afslutte Din Tale, som Mange med mig finder ilde anbragt paa dette Sted, — — jeg beder Dig, afbryd mig ikke! Jeg veed, Du er af en anden Mening, som jeg til Nød kan respektere men umuligt dele. Nu maa Du give mig Lov til at sige det sidste Ord. Mine Venner! Her kan vort Sold ikke fortsættes; men hvis jeg maa nævne et saa profant Begreb som Tivoli, tror jeg at turde sige, at Byen kan naaes, inden dette Begreb lukkes. Der mødes vi da paany! Lad saa Jernbanewaggonerne ryste os godt igjennem underveis; det kan vi maaske nu trænge til af flere Grunde. Til Opbrud, Kammerater! Og saa et Farvel til Frederiksdals Kro, vor Ungdoms Drømmeland! Paa glad Gjensyn i de Wivelske Haller!“

— — —

Man brød op fra Bordet og samledes i Klynger og diskuterede ivrigt — baade med Humeur og Spot, med Harme og Skuldertræk — hvad der var sket. Henrik Hvid selv syntes slappet og træt efter den voldsomme Anspændelse, der kun havde ført til et saa fattigt Resultat. Han satte sig alene ved et Vindu, hvorfra der var Udsigt over Furesøens blinkende Bølger, paa hvilke netop Nymaanen gjennem Aftendæmringen kastede sit milde Skær. Han støttede Hovedet i sin Haand og stirrede med et aandsfraværende, sløvet Blik gjennem Vinduet udover Søen. Hvor var hans Tanker? Mon ikke i den fjerne, vestjyske Præstegaard paa Heden, hvor Livet var Forsagelse, og hvor man bedre forstod hans manende Kald og vilde give ham Medhold i, hvad han iaften havde foretaget sig?

Hvor smagløs jeg end fandt hans Adfærd, maatte jeg dog føle — en halvt modvillig — Sympathi for denne Mand, der sikkert talte ud af en varm Overbevisning, en Mand, der vel mente, at Livet er saa knugende Alvor, at det kun daarligt giver Plads til Skjæmt alene.

Jeg gik hen til ham og lagde Haanden paa hans Skulder. Han saa op paa mig med et Blik, der var fugtigt af Taarer, og sagde: „Jeg mener, jeg har gjort ret, lad dem saa kun vredes paa mig eller anse mig for forrykt.“

Lidt efter tilføiede han:

„Jeg bliver herude i Nat, ene med min Gud. Jeg vil desuden ikke forstyrre Jeres Glæde, hvis I virkelig *kan* føle Glæde uden at eie den Baggrund af dyb Alvor, der giver Glæden sit eneste Værd.“

— — —

Et Kvarterstid senere rullede to Char-à-bancer med glade Athenæer bort fra Kroen ad Lyngby til. Idet vi svingede om Hjørnet af Veien, saae jeg en lille Skikkelse, der ad en Sti sneg sig ind i Skoven. Det var Henrik Hvid, der vilde være ene med sin Gud. —

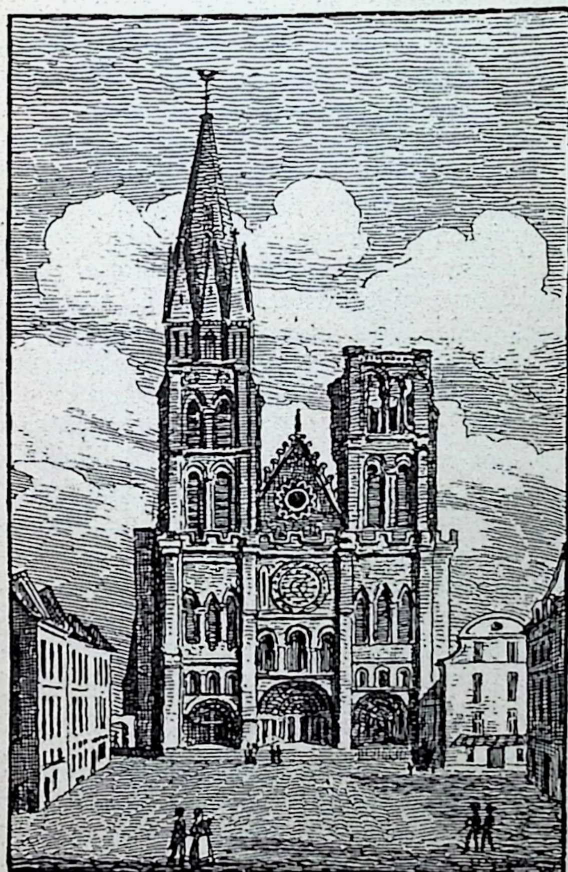

Saint-Denis

AF

V. BOYE

FAÇADEN AF ABBEDIKIRKEN I ST. DENIS

IBLANDT den Hærskare af historiske Mindesmærker, hvorpaa Frankrig er saa rigt, indtager den ærværdige Benediktinerkirke St.-Denis vistnok Forrangen, thi i dens Historie afspeiler sig i en væsenlig Grad hele Landets. Den har været Kongernes Yndlingskirke og Gjenstand for deres og Stormændenes Gavmildhed; men den har ogsaa maattet tage sin Del af de Ulykker, Normannernes Indfald, Kongemagtens Kampe med Vasallerne, Huguenotkrigene og den store Revolution bragte over det blomstrende Rige.

St.-Denis' ældste Historie bunder i Legenden. Da den hellige Dionysius (St. Denis) prædikede Kristendommen for de hedenske Galler henimod Slutningen af det tredie Aarhundrede, udbrød en voldsom Kristenforfølgelse, under hvilken han, Præsten Rusticus og Diakonen Eleutherius led Martyrdøden. Deres Bødler vilde kaste de tre Martyrers Lig i Seinen; men det lykkedes en fornem gallisk Kvinde, Catulla, som forresten selv var Hedning, at begrave Ligene i sin Have, der laa ved den Vei, som fra Paris fører til Soissons. Senere gik hun over til Kristendommen, og da Forfølgelserne vare standsede, lod hun opføre et Kapel over de tre Martyrers Grave. Dette var den første Begyndelse til det senere saa berømte Abbedi, som paa Grund af sin Beliggenhed ved Alfarvei ogsaa kaldtes Saint-Denis de l'Estrée (af det latinske strata, Vei). Det varede heller ikke længe, inden Stedet kom i saa stort Ry, at Kapellet overbyggedes med en anseelig Basilika, og allerede i det sjette Aarhundrede stod her et blomstrende Abbedi.

Da Kong Dagobert I her havde fundet et Tilflugtssted for sin Fader, Clotar IIs Vrede, aflagde han det Løfte, at han vilde hædre de tre Martyrer, et Løfte, han ogsaa holdt fuldt ud, da han efter Faderens Død besteg Thronen. Han udvidede Kirken meget betydelig, idet han dog skaanede Catullas Kapel som Martyrernes Hvilested, og berigede den med store Skatte, som han tog fra andre Kirkebygninger. Ifølge Sagnet lod han saaledes to ciselerede Bronzedøre borttage fra den anseelige Basilika Saint-Hilaire i Poitiers og ad Søveien føre til St.-Denis; men da de skulde udskibes paa et Sted ved Seinen, faldt den ene af dem i Floden, uden at det lykkedes at faae den op igjen. Han ydede desuden de tre Helgener ogsaa mere umiddelbart sin Hyldest, idet han lod deres Ben optage af Gravene og lægge i tre kostbare Kister, der vare beklædte med fint Guld og udstyrede med kostelige Stene; de vare forfærdigede af Datidens ypperste Guldsmed, Eligius (Eloy), som siden blev Biskop af

Noyon og efter sin Død optagen iblandt Helgenerne. Kisterne vare dog for kostbare til, at de skulde forblive urørte, thi længe før den store Revolution erstattedes de med tre glatte Relikvieskrin af Sølv.

Den 19de Januar 638 døde Kong Dagobert i St.-Denis; hans Lig blev balsameret og stedt til Hvile i den Kirke, for hvilken han havde gjort saameget.

Hans Efterfølgere: Clovis II, Thierry III, Pepin den Lille og Karl den Store viste ligeledes Abbediet stor Yndest. Fromme Pilgrimme søgte i store Skarer til Martyrernes Grave, hvorfor Pepin begyndte at opføre en ny Kirke, som fuldendtes i Aaret 775 af Karl den Store — men heller ikke denne Bygning fik nogen lang Levetid, saa at kun nogle Søiler og Søilehoveder deraf endnu ere bevarede.

I det sjette Aarhundrede jordedes en af Kong Chilperics Sønner i Abbediets Kirke ved Siden af St. Dionysius, og fra den Tid valgte de fleste af Frankrigs Konger Kirken til deres sidste Hvilested, hvad der selvfølgelig i høi Grad forøgede Klosterets Magt og Rigdom. Chilperic blev begraven ved sin Søns Side og paa hans Gravsten stod følgende Indskrift: „Jeg, Chilperic, beder om, at mine Ben ikke maa blive førte herfra." Dette hans Ønske er ogsaa blevet opfyldt, thi da Graven ikke var udstyret med noget Monument, undgik den den Skjæbne, som i Aaret 1793 ramte næsten alle Kongegravene i den ærværdige Kirke.

Stedets Beliggenhed ved Alfarvei gjorde det let tilgængeligt for de Mange, som ønskede at gjæste det, hvorfor det heller ikke er til at undres over, at der omkring Abbediet efterhaanden opvoxede en By. Paa den anden Side var det ogsaa udsat for Angreb og Plyndring i Ufredstiden. Værst gik det til, da Normannerne i det niende Aarhundrede plyndrede det og ødelagde den skjønne Kirke, der en Tid lang henlaa som en sørgelig Ruin, indtil en af de første Kapetinger, rimeligvis Kong Robert († 1031) opførte en ny Kirke, hvoraf dog nu kun er tilbage den interessante Krypta. Men saa blev Abbediet befæstet, og senere udholdt det flere Beleiringer, deriblandt af Huguenotterne.

Det stadig voxende Besøg af Fremmede bevirkede, at Kirken atter blev ombygget. Det var den berømte Geistlige og Statsmand, Abbed Suger, den 26de Abbed siden Klosterets Grundlæggelse, som paabegyndte Bygningen af den nye Kirke, der fortsattes af Ludvig den Hellige og fuldendtes af Philip den Dristige, og det er i det væsenlige den samme Bygning, som staaer endnu den Dag i Dag.

Senere fik Kirken en Forøgelse, idet Catharina de Medicis ved den nordlige Side lod opføre et pragtfuldt Kapel, hvis Bygmester den berømte Arkitekt Philibert de l'Orme skal have været; det var bestemt til at bruges som Gravsted for hende, hendes Gemal og deres Børn. Det blev imidlertid ingensinde fuldført, og i Aaret 1719 var det saa brøstfældigt, at det maatte nedbrydes. Dets Tomt blev derpaa brugt som Kirkegaard.

Som Kirken nu staaer, er den en henved 350 Fod lang Korskirke med tre Portaler, der ere rigt udstyrede med Billedhuggerarbeide. Men af de to mægtige Taarne, som hver bæres af fire Søiler, staaer nu kun det ene. Kirkens Indre udmærker sig ved sin Skjønhed og imponerende Størrelse. Hvælvingerne bæres af 60 Søiler, som danne et Midterskib og to Sideskibe indtil Transepten eller Korsarmene. Med Undtagelse af den første Hvælving hæver Koret sig høit over Skibet, og derunder findes Kryptkirken. Selvfølgelig rummer Kirken en Mængde Kapeller og Koret afsluttes med en Absis. Det gamle Abbedis Bygninger støde op til Kirkens sydlige Side, men ere i Tidernes Løb blevne ombyggede og moderniserede, og af de gamle Bygninger existerer nu kun et lille Kapel; hvad selve Kirken angaar, have de forskjellige Ombygninger sat deres Mærke i den og derved i Stenen givet lærerige og interessante Bidrag til dens Historie.

Kirken var rigt udstyret med Ligstene over dens Abbeder, men især med Monumenter over de Konger, Dronninger og andre Medlemmer af Kongefamilierne, som her havde fundet deres sidste Hvilested; intet af disse Monumenter var dog ældre end Kong Ludvig den Helliges Tid. Desuden havde enkelte af Frankrigs høit fortjente Mænd her deres Grave, saaledes den berømte Bertrand Duguesclin († 1380). Man vil kunne forstaa, at disse forskjellige Mindesmærker ligefra den simple, med en kort Indskrift udstyrede Ligsten til de af Datidens udmærkede Kunstnere udførte prægtige Statuer vare af stor kulturhistorisk, flere af dem ogsaa af stor kunstnerisk Betydning.

Men desuden var St.-Denis' Kirke overordenlig rig paa Kunstskatte, som bestod af Relikvieskrin, hellige Kar, Kroner, Sceptre og andre mærkelige Gjenstande, der udmærkede sig dels ved deres kunstneriske Forarbeidelse, dels ved deres historiske Værd. Her var mange prægtige emaillerede Sager, flere værdifulde, gamle Haandskrifter med kostelige Bind, kort sagt en næsten enestaaende Rigdom af Skatte fra de forskjelligste Tider.

Iblandt de historiske Stykker kunne nævnes Kong Dagoberts Scepter, bestaaende af en emailleret Guldstav, paa hvis øverste Ende sad en Ørn, som bar en ung Mand, og hans Thronstol af Bronze; fremdeles Ludvig den Helliges og Jeanne Darcs Sværd. Endelig: Frankrigs berømte Banner, den himmelfaldne Oriflamme, som ulykkeligvis gik tabt under Kong Philip Valois († 1350); ifølge en gammel Beskrivelse bestod

det af tykt Cendal (en Slags Silketøi) og havde flere Splitter. Naar det skulde bruges i Krigen, maatte Kongen først overvære en høitidelig Messe i Nôtre-Dame Kirken i Paris, hvorpaa han begav sig til St.-Denis og udtog Banneret af en Hvælving i Kirken; efter en høitidelig Messe overgav Kongen det til Greven af Vexin, som havde den Forret at bære det i Kampen.

Paa den Vei, som fører fra St.-Denis til Paris, stod fordum syv Taarne, som vare 40 Fod høie og bar Statuer af Ludvig den Hellige og flere andre Medlemmer af Kongefamilien. Ifølge Nogle skal Philip den Dristige († 1285) have ladet disse Taarne opføre, ifølge Andre vare de meget ældre. De ødelagdes under den store franske Revolution.

Abbediet havde existeret i halvtolvte Aarhundrede og var i det lange Tidsrum voxet i Rigdom og Anseelse, omend det undertiden var blevet hjemsøgt af Overfald og Plyndringer. Men saa kom den store franske Revolution. I Aaret 1790 ophævedes de geistlige Ordener, og den 14. September 1792 holdt Munkene sidste Gang Gudstjeneste i den gamle Abbedikirke, som nu for en stakket Stund blev Byens Sognekirke, indtil den lukkedes 1793.

Kong Ludvig XVIs Vankelmodighed og Svaghed medførte Kongedømmets Fald, og den raa Pøbel feirede de vildeste Orgier paa dets Ruiner. Fanatismen kunde ikke finde sig i, at der i den nye Republik existerede Nogetsomhelst, der mindede om Kongedømmet. Man guillotinerede de Levende og frakjendte de Døde Ret til at hvile i Fred i deres Grave.

Det var Digteren Lebrun, som opfordrede til den skamløse Krænkelse af Gravfreden:

> Purgeons le sol des patriotes,
> Par des rois encore infecté;
> La terre de la liberté
> Rejette les os des despotes.
> De ces monstres divinisés
> Que tous les cercuiels soient brisés!
> Que leur mémoire soit flétrie!
> Et qu'avec leurs mânes errans
> Sortent du sein de la patrie
> Les cadavres de ces tyrans!

Konventet efterkom Digterens Opfordring med kun altfor stor Beredvillighed og udstedte et Dekret, i Henhold til hvilket Gravplyndringen begyndte den 6. August 1793, og alene i Løbet af tre Dage ødelagdes 51 Grave med al den Brutalitet, man kan vente af en Pøbelskare. Ligene toges ud af Kisterne og kastedes i Fællesgrave paa den Kirkegaard, hvor Catherina de Medicis' Kapel havde staaet. Det var dog et Held, at der blev optaget en Fortegnelse over de i Gravene forefundne Gjenstande, ligesom der ogsaa foreligger Beskrivelser af Gravstederne.

I flere af de Kister, som bestode af udhulede Stene, laa Blyplader, hvorpaa de Afdødes Navne vare indgraverede — de vandrede i Smeltediglen for at omdannes til Blykugler. Den samme Skjæbne ramte de Blykister, som indesluttede Ligene af Philip den Dristige og Isabel af Arrangonien. Derimod frelstes et mærkeligt, massivt Sølvsignet, der fandtes i den Grav, hvori Ludvig VIIs anden Hustru, Constance af Castilien († 1160) hvilede.

HENRIK IVs LIG UDSTILLET UNDER KIRKENS PLYNDRING I 1793

I nogle Dage holdt man Hvil, men tog saa fat med fornyede Kræfter paa dette Hærværk den 12. August.

Begyndelsen gjordes med Bourbonerne. Den første Kiste, som blev trukken frem, var Henrik IVs. Den store Konges Lig var ualmindelig velbevaret og Ansigtstrækkene saa godt som uforandrede. Om det var en Rest af Skamfølelse, der var Grunden dertil, skal lades usagt, men man udstillede Kongens Lig som det laa i Kisten, i to Dage til Beskuelse af Mængden — men derefter blev det kastet i Fællesgraven. Naar man foer saaledes frem mod en Konge, der havde udmærket sig ved sit Frisind, vil det kunne forstaas, at man gjorde kort Proces med hans Efterfølgere. Nogle af Fyrsternes Hjerter og andre Indvolde vare nedlagte i emaillerede Beholdere af Bly; Hjerterne kastedes i Gravene, Blyet i Smeltedigelen.

Karl V († 1380) laa i sin Kiste med en emailleret Krone paa Hovedet; desuden fandtes her hans Retsstav (main de justice) af Sølv og et fem Fod langt Scepter, som var udstyret med sølvforgyldte Acantusblade.

I hans Dronning, Johanne af Bourbons Kiste laa Levninger af en Krone, en Guldring, Rester af Armsmykker, en forgyldt Rok af Træ og spidse Sko med Guld- og Sølvbroderi.

Liget af Karl VII († 1461) viste sig at være balsameret med Kviksølv, hvad der iøvrigt ogsaa var Tilfælde med nogle andre Lig fra det samme Aarhundrede.

Det Gravsted, som indesluttede Ludvig VIII († 1226), var dækket med en Sten, hvorpaa et Kors var udhugget i Relief. Kongens Lig var indsyet i Læder*, og dette var omgivet med Guldmor. Her laa iøvrigt Resterne af et Diadem, som bestod af et vævet Guldbaand, og et Træscepter.

Ludvig den Helliges Kiste var mindre og smallere end de andre. Kongen døde i Afrika af Pesten (1270), og da man skulde føre hans Lig til Frankrig, anvendte man en uhyggelig Fremgangsmaade, idet man skilte Knoklerne fra Kjødet; dette blev begravet paa Sicilien, hvorimod hans Ben førtes til St.-Denis. Det maa forresten bemærkes, at denne Behandling af Lig anvendtes ikke saa sjældent paa fornemme Personer, der vare døde langt borte fra deres Hjem og ønskede at blive begravede i deres Fædreland. Den var i en væsenlig Grad en Følge af Datidens mangelfulde Kommunikationsmidler.

I Kong Dagoberts og hans Dronning Nantildes Grav stod en omtrent to Fod lang Trækiste, som var foret med Bly og paalangs ved en Planke delt i to Halvdele. I den ene af disse laa Kongens Ben, svøbte i Silketøi, og en Blyplade med Indskriften: „Hic jacet corpus Dagoberti" (ɔ: her hviler Dagoberts Legeme). Knoklerne i Kistens anden Halvdel vare ligeledes omgivne med Silketøi, og paa den derværende Blyplade stod: „Hic jacet corpus Nantildis." Derimod forefandtes ikke Dronningens Hoved, dette og Kistens Lidenhed forklares deraf, at Ludvig den Hellige lod Kongeparrets Ben overføre i en ny Grav; Dronningens Hoved er da rimeligvis blevet efterladt i det oprindelige Gravsted.

Som man kan tænke, foregik denne Plyndring med al mulig Brutalitet. Gulve og Kjældere brødes op med Jernstænger, Stene og Monumenter kastedes hulter tilbulter.

Denne Gang havde Plyndringen varet fra den 12. til den 25. Oktober. Alt i Alt vare ikke færre end 124 Grave blevne skændede, og det var kun ganske enkelte Lig, som vare undgaaede Forbrydernes Opmærksomhed.

Saa godt som alle de Monumenter, der vare af Metal, bleve tilintetgjorte, thi Konventet havde udstedt et særligt Dekret, ifølge hvilket de skulde omsmeltes og det udvundne Metal sendes til Republikens Arsenaler. Denne Skjæbne ramte bl. A. en hvilende Statue af Keiser Karl den Skaldede, Margrethe af Provences Tumba, det rige Monument over Kong Karl VIII og en Billedstøtte af en Sire af Barbazan. Nogle af Stenmonumenterne slæbtes ud af Kirken og kastedes i Dynge til et symbolsk Bjerg, som opførtes kun nogle Skridt fra Portalen og paa hvilket en Statue af Frihedens Gudinde reistes.

Selvfølgelig bleve flere af de andre Monumenter mere eller mindre beskadigede under Kirkens Udplyndring, og de vilde sikkert være blevne sønderslaaede, hvis der ikke havde været en Mand, som med stort Mod og Eftertryk havde forlangt dem udleverede og saaledes frelste dem fra Tilintetgjørelse. Denne Mand var Alexandre Lenoir, som bestemt fordrede, at de skaanede Monumenter skulde opbevares i det Museum, som efter Nationalforsamlingens udstedte Dekret var oprettet, og hvis Direktør Lenoir var. Det lykkedes at frelse en betydelig Del af Kirkens Skatte.

Den saa stærkt mishandlede Kirke blev i nogen Tid benyttet som Tempel for Fornuftens Gudinde; men da man ogsaa aftog Blytaget, maatte man forlægge denne eiendommelige Gudstjeneste til en anden Kirke.

Da Abbedikirken nu stod der til ingen Nytte, drøftede man, hvad der skulde gjøres med den; Nogle foreslog at rive den ned, Andre vilde benytte den som Magasin. Endnu i Aaret 1796 omgikkes man med den Tanke at nedbryde Kirken saaledes, at kun Taarnene og nogle Kapeller bleve tilbage; disse sidste skulde indrettes til Boutiker, som laa paa begge Sider af den Gade, der fremkom ved, at Skibene og Koret jevnedes med Jorden. I Aaret 1800 besøgte Chateaubriand Stedet og var med Sorg Vidne til, at den fordum saa prægtige Abbedikirke nu henstod som en Ruin; Taget var borte, Vinduerne knuste, det regnede ned i Skibet, ingen Grav var at se!

Men da Napoleon, som dog vistnok var adskilligt mere end „en korsikansk Parvenu", greb Tøilerne og bragte Orden i det Kaos, Revolutionens Mænd havde frembragt, da opstod der bedre Tider for den gamle Abbedikirke. Paa hans Bud paabegyndtes Kirkens Restavration i Aaret 1806; den varede indtil 1846. Men med de Tiders Mangel paa Sands for det historisk Overleverede (som ogsaa kjendes i Danmark) svigtede Arkitekterne ganske Kirkens arkitektoniske Traditioner. Herpaa blev der dog raadet Bod, idet den berømte Viollet-le-Duc overtog Kirkens Udbedring og saavidt mulig gjorde sine Forgængeres Forsyndelser imod Kirkens Arkitektur gode igjen, og saaledes staar den skjønne Abbedikirke nu atter i sin gamle Stil.

Da Bourbonerne vare komne tilbage til Frankrig, blev det historiske Museum ophævet i Aaret 1816, og det bestemtes, at Alt hvad der var bevaret af Monumenter fra St. Denis, skulde føres tilbage til Kirken, hvor de forskjellige Mindesmærker under Viollet-le-Ducs kyndige Ledelse efterhaanden bleve anbragte paa deres oprindelige Pladser, saavidt disse kunde angives med Bestemthed.

* Valdemar den Stores og Knud den Sjettes Lig i Ringsted Klosterkirke vare ligeledes omgivne med et Læderhylster. De to Konger vare omtrent samtidige med Ludvig VIII, thi Valdemar døde 1182 og Knud 1202.

Halsbaandet

FORTÆLLING

AF

JULIAN HAWTHORNE

(1. Fortsættelse).

„Og da jeg kom hjem, sad det smukke Barn i en Lænestol og Skolelæreren laa paa sine Knæ foran hende og holdt hendes Hænder i sine og Begge talte sammen i det fremmede Sprog, hun havde talt til mig. Thi seer De, Herre, han havde sagtens lært det af sine Bøger og talte det ligesaagodt som Barnet. Hun var endnu noget sky og kjendelig oplagt til Graad, og han lod til at trøste hende. Da jeg traadte ind, sagde han til mig: „I maa ikke tale om, at hendes Slægtninge er druknede, Jack, jeg har sagt, at de var blevne reddede i en anden Havn og en skjøn Dag vilde komme og hente hende. Imidlertid tager jeg hende med og hun skal bo hos mig i Møllen og være min lille Pige; hun er jo allerede nu min lille Pige, da det var mig, der har revet hende ud af de kolde Bølger, som vilde rane hendes søde unge Liv?“ Nu kyssede han igjen hendes smaa Hænder og sagde Noget til hende paa hendes Modersmaal.

Jeg var ganske rørt over at se de To sammen, da det indtil den Dag idag havde seet ud som om Skolelæreren overhovedet ikke vidste, at der var Kvinder og Børn til i Verden; han var gaaet gjennem Livet, uden at se dem eller tale med dem, undtagen af og til paa hans fraværende drømmende Maade, som om de tilhørte en helt anden Verden. Men nu lod han til at føle en Slags glad Overraskelse, ligesom En, der pludselig staaer overfor uanede Skatte og nu nyder dem dobbelt, efter saa længe at have undværet dem. Han var bleven et helt andet Menneske, som om han pludselig var vaagnet af en Drøm og nu paa een Gang havde Virkeligheden for Øie; det forekom mig endog, som om hans Stemme havde forandret sig, den lød mere dyb og kjærlig, som om han nu var mere Mand end Skolelærer. Jeg vil helst sammenligne ham med et Skib, som i lang Tid af kontrære Vinde er bleven holdt tilbage i kolde, mørke Vande, og pludselig kommer der en frisk Brise, som fylder Seilene og driver det ind i Varme, sydlige Have til tropiske Øer med Glød, Duft og Lys. De leer sagtens ad mig, Herre, fordi en gammel Sømand prøver paa at tale poetisk, men seer De, jeg holdt af denne Mand og det gjorde mig ondt, at han var saa alene, derfor blev jeg saa dybt rørt ved Synet af, at han pludselig havde fundet *noget* Godt i Livet og glædede sig derover.

„Nu maa I hjælpe mig med at faae Barnet hen i Møllen, Jack“, sagde han til mig, „inden Folkene i Landsbyen kommer paa Benene; og I maa ikke tale om, at hun er her og hvor hun er kommen fra. Hun tilhører nu mig og hendes Fortid er begravet for evigt, Gud har selv skjænket mig hende. Jeg vil lære hende at holde af mig, som jeg nu holder af hende, og hun skal ikke tilhøre nogen Anden. Jeg vil erstatte hende Alt, hvad hun har mistet, og give Mere til, min Kjærlighed skal værne og hygge om hende og gjøre hende lykkelig. Og naar Landsbyens Folk opdager, at hun boer hos mig (og det vil de snart gjøre), saa skal det siges til dem, at hun er en Fe, der er kommen, for at bringe mig Lykke. De skal høre, hvordan hun en Morgen steg op af den dybe, klare Møllebæk, at hun, skjøndt hun syntes at være et menneskeligt Væsen, i Virkeligheden ikke hører til de Dødelige, men har samtykket i at blive hos mig, saa længe jeg viser mig værdig til hendes Selskab. Men dersom der skulde komme en Tid — hvad Gud forbyder! — at jeg skulde blive hende uværdig, saa vil hun igjen forsvinde paa samme Sted, hvor hun kom fra, og jeg vil blive mere forladt og ulykkelig end forhen. Og hvad dette Halsbaand angaaer“, vedblev han, „saa er det en

Talisman; selv om Skjæbnen engang skulde skille os ad, vil hun dog lade mig beholde Halsbaandet, det vil være et Pant paa, at . . .“

„Hvad er der paafærde?“

IV.

Fortællingen var pludselig bleven afbrudt. Poyntz og jeg sprang Begge op, med Øine og Øren rettede mod Mølledammen, hvor lille Peter i den sidste Timestid havde siddet roligt og fisket. Et høit Plask i Vandet og et gjennemtrængende Skrig lød pludselig midt i Sommereftermiddagens søvnige Ro.

„Knægten er falden i Vandet! Han kan ikke svømme!“ udbrød Poyntz, og hans sunde, solbrændte Ansigtsfarve blev gusten.

Vi løb Begge saa hurtigt vi kunde hen til Møllebækken. Samtidig hørte jeg hastige Skridt bagved mig og vendte mig om, det var Agathe. Paa hendes nydelige Ansigt afmalede sig den dødeligste Angst, jeg kom i Tanker om den Kjerlighed og Omhu, hun altid skjænkede lille Peter, og Beslutningen om at frelse ham for enhver Pris og selv med Fare for mit eget Liv, blev tifold stærkere hos mig.

Hvad der nu paafulgte var en Scene af den største Forvirring og Sindsbevægelse, først efterat vi senere havde udvexlet vore gjensidige Indtryk, lykkedes det os at konstatere Begivenhedernes Gang.

Efter mange forgjæves Anstrengelser var det endelig lykkedes Hr. Peter at fange en stor Forel. Derover havde han strax først mistet sin aandelige og dernæst sin legemlige Ligevægt. Fisken trak heftigt og stærkt i Snøren, og den lille Mand havde foretrukket selv at følge med Snøren efter Fisken, fremfor at gaa glip af den. Hans Raab havde opskræmmet ikke alene Poyntz og mig, men var ogsaa bleven hørt af Agathe og hans Moder, og den Sidste fulgte med sin Mand, ligesom Agathe med mig. Da Poyntz naaede hen til Bækken, dukkede den unge Fisker netop op for anden Gang; hans Fader sprang frem for at gribe fat i ham, men hans Fod hang fast i Buskene, og han faldt ligesaa lang han var, med Hovedet i Vandet. Inden han igjen kunde komme paa Benene (hvorved hans Hustrues velmente men for krampagtigt heftige Anstrengelser forhindrede ham mere end hjalp ham), var Barnet blevet ført videre af Strømmen og drev henimod Slusen. Agathe var helt ude af sig selv, og hvis jeg ikke havde forhindret det med Magt, vilde hun have kastet sig ud i den rivende Strøm. Da jeg greb hende ved Armen, tilkastede hun mig et Blik, som om hun vilde sætte min Evne og mit Mod til Redningsværket paa Prøve; hendes Dom faldt aabenbart ud til min Gunst, thi hun traadte tilbage og et Øieblik efter stod jeg i Vandet til Brystet og ventede paa Hr. Peter, som den stærke Strøm hurtigt drev henimod mig. Det lykkedes mig at gribe fat i ham, uden derved at tabe Ligevægten og saaledes at frelse os Begge. Agathe hjalp os med at komme iland og vi stode uskadte paa det Tørre. Efter det almindelige Røre, som nu paafulgte, hørte jeg de første forstaaelige Ord af Jack Poyntz.

„Vil Du bare se, Kone!“ udbrød han under Latter og Graad, „se bare, trods Alt har Knegten ikke givet slip paa sin Fisk!“

Og saaledes forholdt det sig ogsaa; han holdt endnu Snøren krampagtigt fast i sin lille Haand, og ved den sprællede den tre Punds Forel.

„Han er et ægte Skud af den gamle Stamme, Hr. Poyntz“, sagde jeg, efterat Latteren over denne forbausende Opdagelse nogenlunde var forstummet. „Men hvad er det, I har der i Mundvigen?“

Den gamle Sømand førte Haanden derop og fik til sin egen ubeskrivelige Forbauselse fat i en Stump af sin elskede Merskumspibe, som han, uden at vide af det, under hele Begivenheden havde holdt fast mellem Tænderne, Resten var høist sandsynligt knækket af i Faldet og laa nu i Møllebækken. Saaledes begave vi os paa Veien hjem; Peter triumferede med sin Forel under Armen, og han selv baaret af sin Fader. Agathe og jeg gik ved Siden af hinanden; Ingen af os talte, og jeg vidste ikke, hvilke Tanker der opfyldte hende, men mit Hjerte slog i salig Glæde, og jeg betragtede Peter og hans Forel som de bedste Venner, en Forelsket nogensinde havde havt. Jeg havde ganske vist ikke udført nogen overordentlig Bedrift, men den var foregaaet for hendes Øine og tildels for hendes Skyld. Da vi kom til Huset og de Andre vare gaaede ind i Forveien, blev hun staaende et Øieblik i Døren, vendte sig smilende om imod mig og pegede med Fingeren paa Laasen paa sit Armbaand.

„Jeg kyssede det, for at frelse Dem . . . og Peter!“ tilføiede hun hastigt, og hendes mørke Øine sendte mig et halv skjelmsk, halv alvorligt Blik.

„Og nu, efterat vi er reddede, forudsætter jeg, at De maaske . . . vil kysse Peter?“ vovede jeg at svare, da mit kolde Bad havde givet mig Mod.

Hun rødmede, men saae mig stift ind i Øinene, og i det næste Øieblik var hun gaaet ind i Huset og lod mig svæve i en pinlig Uvished, om jeg var gaaet for vidt eller ikke vidt nok. Den lykkelige Peter! Et Par blaa Pletter og nogle Mundfulde Vand, det var Summen af hans Lidelser, medens hans Glæder derimod vare umaadelige. Efterat jeg havde skiftet Klæder og kom ned omtrent en halv Time efter, saae jeg ham sidde paa Agathes Skjød, indsvøbt i en gammel Jakke af hans Faders. Han saae med spændt Opmærksomhed paa Moderen, der gjorde Prisen for hans Tapperhed, den store Forel, ren; da jeg

gik forbi, saae Agathe op til mig og kyssede ham!

Jeg gik ud ad Kjøkkendøren og saae mig om efter Poyntz; thi af forskjellige Grunde begyndte jeg at føle den mest levende Interesse for hans Historie, og jeg var meget begjærlig efter at høre Slutningen. Men han var hverken til at høre eller se; han var sagtens ude paa sine Marker og kom neppe hjem før Aften. Indtil da var der god Tid, og jeg vidste ikke, hvad jeg skulde tage mig for imens. Jeg var ophidset og urolig og længtes efter at adsprede mig og komme paa andre Tanker. Men da der ikke passerede det Ringeste, tog jeg mig endelig for at gaa en Tour og havde snart tabt Huset afsyne. Jeg gik paa Lykke og Fromme, uden at ændse, hvorhen jeg gik.

Jeg havde Stof nok til Eftertanke — endda saa rigeligt, at jeg først var ude af Stand til at samle en klar, sammenhængende Tanke. Det ene Billede jog det andet, snart fængsledes min Opmærksomhed snart af det Ene, snart af det Andet. Fra mit Eventyr ved Møllebækken gled mine Tanker hen paa Agathe — paa mit Forhold til hende; elskede hun mig? Havde min heldige Bedrift forøget mine Udsigter til Gjenkjærlighed? og skulde jeg have stjaalet et Kys i Døren? Jeg havde neppe begyndt at drøfte disse Spørgsmaal, før jeg igjen kom til at tænke paa Poyntz' Historie. Var det altsammen sandt? Naar vilde han ende den, og hvordan vilde Slutningen være? Hovedsageligt beherskede Halsbaandet nu mine Tanker. Kunde det virkelig være det Samme, som min Oldermoder havde mistet? og sæt, at det var Tilfældet, vidste Agathe Noget derom? I det næste Øieblik dukkede Billedet af Skolelærer Gloam op for mig. Paa hvad Maade var han død, og hvoraf kom det, at han laa begravet under den sorte Eg? og hvorfor antog man, at det spøgede i Møllen? Hvad var der blevet af David, den smukke Husholderskes Søn? og fremfor Alt, hvordan var det gaaet den lille Havfrue? Saa tænkte jeg igjen paa Halsbaandet, hvordan kom Agathe til at tillægge dette en Talismans Kræfter? og var dette ikke et Bevis paa, at hun kjendte dets tidligere Historie? Og dernæst — var Agathe Poyntz' egen Datter, og hvis det var Tilfældet, hvem var saa hendes Moder? Thi i saa Fald maatte hun være Barn af et andet Ægteskab end det, hvorfra Peter stammede. Nu dukkede Billedet af det forhexede Møllehjul igjen op for mig, den skrækkelige Latter, som efter Poyntz' Mening hidrørte enten fra en ond Aand eller fra den dræbte Møllers fredløse Sjæl. Havde denne Latter virkelig været en saa forfærdelig Lyd, eller skyldtes den en eller anden ganske almindelig, men ubehagelig Støi, som nu efter et Tidsrum af tyve Aar antog en overnaturlig Charakter i hans Erindring? Men hvad kom forresten alle disse gaadefulde Spørgsmaal mig ved? Over alle disse Tanker svævede en nydelig Skikkelse, gjennem alle Billeder, som droge forbi mit indre Blik, tindrede to søde, mørke Øine, laa et Glorieskær af guldgult Haar. Ja, atter og atter, ligesom en Pendul, der svinger frem og tilbage, vendte mine Tanker tilbage til Agathe.

Hensunken i saadanne Grublerier var jeg gaaet ligefrem, da jeg pludselig saae op og igjen og lagde Mærke til Omgivelserne. Hvor var jeg? Sikkert paa et Sted, som jeg aldrig havde seet før. Havet var ikke mere til at se; Jordbunden var stenet og ujevn og Udsigten næsten overalt spærret af Fyrretræer, Birke og Ege. Det var, som hørte jeg Lyden af rindende Vand, og et Blik mod Øst underrettede mig om Tilstedeværelsen af en lille Flod, som jeg ikke kunde se, men hvis Løb betegnedes af de Buske, der omgav dens Bredder. Hele Landskabet havde en vild, uhyggelig Charakter, det syntes at ligge saa afsides fra Menneskers Vei, saa ret et Sted, som en Morder vilde vælge til at udføre sin Forbrydelse, en Plads, der egnede sig som Mødested for onde Aander. Under disse Klippeblokke og Buske kunde et Lig godt ligge i en Snes Aar, uden at blive fundet. Hvor uhyggeligt Stedet end var, gik jeg dog, dreven af en uimodstaaelig Nysgjerrighed, henimod det ubekjendte Vand.

V.

Snart stod jeg ved Bredden af en Flod, der kommende fra Vest løb forbi mine Fødder i østlig Retning. Den nærmede sig mig mellem to Klippevægge, der høinede sig jevnt op imod det Sted, hvor jeg stod. Herfra sænkede Flodleiet sig pludseligt, saa at der var opstaaet et Vandfald, hvorfra Strømmen sydende og brusende ilede henimod Havet.

Over dette Vandfald saaes Resterne af en raat sammentømret Bro, og det forekom mig næsten, at jeg kunde opdage Sporene af en tidligere Vei, der vestfra førte hen til Broen. Broen havde vel oprindeligt ikke bestaaet helt af Sten; sandsynligvis havde en fast Træplanke, indmuret paa hver Side, spændt over Vandfaldet. Uden Rækværk maatte det rigtignok have været en farlig Overgang, da et eneste Feiltrin var det Samme som den visse Død. Dersom Peter var faldet ned i denne Strøm, vilde hverken jeg, eller Poyntz, eller Halsbaandets Tryllekraft havde formaaet at faae ham levende op igjen.

Jeg gik et Par Skridt mod Vest; Klippevæggene bleve lavere og pludseligt aabnede der sig for mine Blikke en lille Dal, ved hvis Indgang der stod en eneste, mægtig Eg, hvis vidt udbredte Grene kastede en dyb Skygge paa Jorden. Bladene sade saa tæt paa Grenene og deres Farve var saa eiendommelig mørk, at hele Træet syntes indhyllet i Mørke. Uagtet Dalens sollyse

Grønne og Vandets høie Plasken gjorde Stedet et øde, forladt Indtryk.

Lige midt i Dalen ved et andet Vandfald stod et stort Møllehjul.

Det rørte sig ikke, og det var sikkert mange Aar siden det havde dreiet sig om sin Axe. Bygget af Træ efter en plump gammeldags Model, havde Veir og Vind sværtet det i den Grad, at det saae ud som forkullet af Ild; de enkelte Dele vare forbundne med store Nagler og Jernhager, hvis tilsyneladeude Styrke nu var illusorisk, da Metallet var i den Grad fortæret af Rust, at et kraftigt Ryk sagtens vilde have været nok til at faae det Hele til at brase sammen. Mangfoldige Aars Regn og Sne havde vasket Rusten i Striber og Pletter over det mørke, frønnede Træværk, saa det næsten saa ud, som om det var oversprøitet med Blod.

Og ved Siden af disse uhyggelige Farvetoner voxede paa mange Steder fint grønt Mos; mellem Egerne skød frodigt Græs op, en Snerle havde fæstet Rod etsteds og slyngede sine fine Ranker om det frønnede Træværk. Det saae ud som om Naturen i sin uudtømmelige Rigdom havde forsøgt at forskjønne dette sørgelige Minde om menneskeligt Arbeide, men uagtet de frodigt blomstrende Planter gjorde dette forladte Møllehjul et mærkeligt frastødende Indtryk paa mig. Jeg kunde ikke selv blive klar over Arten af dette Indtryk. Hvor ene jeg end var, havde jeg alligevel en Følelse af, at jeg (i dette Ords almindelige Forstand) ikke var alene. Der laa Noget i Hjulet, som gik ud over det sædvanlige nøgne materielle Faktum; det gjorde paa mig næsten Indtryk af en Personlighed. Jeg følte fuldkomment det Sygelige og Overspændte i denne Tanke og var dog samtidig magtesløs overfor den. Enhver af os har sagtens engang havt lignende Følelser, og det Faktum, at vor Forstand ikke kan finde nogen Forklaring derfor, forringer ikke deres Virkning.

Mine Øine vare først faldne paa Møllehjulet, og det havde fængslet hele min Opmærksomhed. Men noget efter, ikke uden at maatte anvende en særlig Villieanstrengelse, vendte jeg mig bort fra det og underkastede de øvrige Gjenstande i Dalen en nærmere Undersøgelse. Møllen, hvortil Hjulet hørte, laa paa den høire Flodbred, men var nu kun en Grushob. Træværket var fuldstændig ødelagt og Sten-Fundamenterne vare sunkne sammen og bedækkede med Støv og Ukrudt. Et Par Skridt derfra stod Levningerne af et forladt, øde Hus. Taget var styrtet sammen, Vinduessprosserne vare borte, og Vind og Veir havde fri Adgang til de øde Værelser. Murene havde oprindelig været beslagne med Kalk, men det Meste var faldet af og de faa tiloversblevne Steder vare bedækkede med et tykt Lag grøn Skimmel. I Døren havde en stor Brombærbusk fæstet Rod og udfyldte hele Døraabningen, som om den vilde spærre Adgangen dertil; gule Blomster voxede paa Skorstenen. Det var et i enhver Henseende sørgeligt og nedslaaende Syn; ingen Ørken, som nogensinde er betraadt af en menneskelig Fod, havde paa denne Maade kunnet stemme Tilskueren til Vemod, thi vi Mennesker føle ikke Medlidenhed med Noget, som aldrig har kjendt til Liv, men med det, som engang har levet og nu er dødt, det bevarer selv i Døden en Rest af sin tidligere Livskraft og gjør netop derfor et endnu mere trøstesløst Indtryk.

Efter en Stunds Forløb klattrede jeg forsigtigt ned fra min Observationspost og gik mellem løse Sten og filtrede Buske forbi det store Møllehjul, henimod den store Eg, hvis Skygge jeg snart naaede. Og her mærkede jeg pludselig en stor Træthed paa Sjæl og Legeme. Naar man husker paa, at jeg endnu var Rekonvalescent, kunde Dagens mangfoldige Begivenheder, mit Eventyr med Peter, min lange Spaseretour og Virkningen af Poyntz' besynderlige Fortælling nok gjøre mig træt og lade mig trænge til en kort Hvile. Jeg saae mig om efter en passende Plads, hvorved mit Blik faldt paa en lille Forhøining, der, bedækket med en flad og graa Sten, befandt sig ved Foden af Egen. Maaske havde det i sin Tid været en Bænk; ialtfald svarede det fuldstændigt til mit Øiemed, og jeg kastede mig ned paa Jorden og stemmede Hoved og Skuldre op imod det. Jeg havde vendt Ansigt henimod den aabne Side af Dalen, saa jeg altsaa ikke kunde se Huset og Møllehjulet; alligevel stod det sørgelige Syn af Ruinerne uafbrudt for mit indre Blik.

Løvets Susen over mit Hoved blandede sig med Flodens Brusen og forekom mig som en sagte hviskende Stemme, en Stemme uden Lidenskab og Haab. Jeg lyttede og bildte mig ind at kunne høre Ord og Sætninger i den uartikulerede Mumlen, da den eiendommelige Følelse, at jeg ikke var alene (som hele Tiden ikke havde forladt mig), steg til Overbevisning. Jeg foer op af min liggende Stilling, kastede et spændt Blik paa Møllen og saae strax til min indre Tilfredsstillelse, at min Overbevisning var berettiget. Ovre paa den modsatte Flodbred stod virkelig Skikkelsen af en Mand, med den ene Haand støttet paa Hjulet, medens hans Øine vare stivt fæstede paa mig. Han havde sagtens været der lige fra Begyndelsen af, om ikke netop paa det Sted, saa dog i Nærheden; der gaves Smuthuller nok imellem Ruinerne. Jeg følte en ganske uberettiget Ærgrelse imod ham, han havde overrasket mig, og en Overraskelse, som ikke er behagelig, virker forstyrrende paa vore Følelser.

Han var omtrent af Middelhøide, og iført en lurvet, gammeldags Dragt. Da han ikke havde Hat paa, kunde man se hans svære, sorte Haar, som kun paa enkelte Steder var bleven helt hvidt. Hans Ydre røbede Dannelse og god Familie; hvad der især var mig paafaldende, var

det uendelig vemodige Udtryk i hans Ansigt. Jeg kan ikke beskrive det bedre, end som Udtryk for en Sorg, for hvilken der ikke findes Trøst, hverken i denne eller i den anden Verden, Sorgen over et uerstatteligt Tab. Han gjorde paa mig et lignende Udtryk som det forladte Hus, det virkede blot endnu stærkere, da det udgik fra et Menneske. Manden syntes at være udover sine bedste Aar, naar man vilde dømme efter Rynkerne paa hans Pande og den bøiede Ryg: alligevel var der over hele hans Person et Præg af Umodenhed. Han gjorde Indtrykket af et Menneske, hvis aandelige Evner have beskjæftiget ham i den Grad, at han derover glemmer Virkeligheden. En saa eiendommelig Blanding af Alderdom og Ungdom kan kun virke tiltrækkende ved en Tilføielse af Oprigtighed og Jevnhed, men som i dette Tilfælde absolut fattedes.

Efterat vi i nogle Øieblikke gjensidigt havde betragtet hinanden, gik Manden over Mølleslusen, kom henimod mig og gjorde en hilsende Gestus med Haanden. Hans Manerer lode mig ikke være i Tvivl om, at jeg havde at gjøre med et dannet Menneske, alligevel følte jeg Antipathi for ham og var næsten tilbøielig til at tilkjendegive ham, at hans Nærværelse var mig ubehagelig. Det skyldtes vel mindre min Høflighed, at jeg ikke fulgte denne Impuls, end den stærke Nysgjerrighed, som den Fremmede allerede havde indgydt mig. Han var kortsagt en Magnet, der tiltrak mig med den ene Pol og frastødte mig med den anden, og Tiltrækningskraften var i Øieblikket den stærkeste.

I dette Øieblik faldt det mig ind — jeg forstod nu ikke, at jeg ikke strax havde tænkt paa det — at disse Ruiner maatte være Levningerne af Lattermøllen, som Poyntz havde talt om i sin afbrudte Fortælling. Denne Overbevisning gjorde et alt andet end behageligt Indtryk paa mig; det var mig kjært, at Solen og ikke Maanen skinnede. Jeg var ogsaa glad over at der var et menneskeligt Væsen tilstede, da jeg befandt mig i en nerveus, unormal Tilstand, og skjøndt langtfra at være overtroisk — hvilken Jurist kunde gaa saa vidt? — foretrak jeg dog Selskab for Ensomhed paa et Sted, hvor man troede, at det spøgede. Bedre at tale aabent om saadanne Daarskaber med En — selv om Vedkommende var nok saa usympathetisk, end at gruble i Stilhed derover. Desuden saae denne gammeldags Person ud til at være kjendt paa Egnen; maaske kom han oftere herhen og kunde give mig Oplysning om de forrige Beboere, Skolelærer Gloam og de Øvrige. Jeg fortrød min oprindelige uhøflige Hensigt og besluttede at være venlig imod ham og udforske ham lidt. Som Følge deraf besvarede jeg hans Hilsen og gjorde mig Umage forat paatage mig en elskværdig Mine.

VI.

Omtrent tre Skridt fra mig blev han staaende og strøg sig et Par Gange med Haanden over sit sorte og hvide Haar. Det saae ud, som om han med Magt vilde rive sig ud af en mørk, aandsfraværende Stemning. Endelig begyndte han at tale i en dæmpet Tone, der lød, som om den kom langt borte fra.

„Jeg trænger til Deres Medfølelse“, sagde han.

„Har vi truffet hinanden før?“ spurgte jeg.

„Jeg mindes det ikke — men jeg troer, at jeg halvt om halvt har sovet og knap er vaagen endnu.“

Han rystede langsomt paa Hovedet og lod sine mørke Øine hvile forskende paa mig. Efter en Pause bemærkede han: „De har valgt Dem en daarlig Soveplads. I mange Aar har jeg søgt Hvile der, men forgjæves.“

„Virkelig? Jeg er rent tilfældigt kommen herhen, og at dømme efter Stedets Udseende, kan jeg ikke forudsætte, at her kommer mange Besøgende.“

„De har Ret, der kommer meget Faa herhen; men hvem der kommer, kan altid belave sig paa at træffe mig her.“

Jeg betragtede min eiendommelige Fælle noget nøiere og følte mig paa engang overbevist om, at Manden var vanvittig! Hvordan kunde man ellers forklare det Besynderlige i hans Fremtoning, hans Optræden og hans Ord? Han saae ikke ud til at være farlig; han hørte sagtens til de harmløse, sindsforvirrede Væsener, der ikke ere istand til at udøve Vold, og som derfor faaer Lov til at gaa frit omkring. Der laa vel i disse Ruiners Atmosphære Noget, der svarede til hans egen Stemning; det var et Sted, der bedst egnede sig for en Vanvittig, for et Menneske, hvis Sjæl ogsaa var bleven en Ruin af tidligere Harmoni og Skjønhed. Men Synet af det aandelige Forfald mishagede mig endnu mere end de materielle Gjenstandes, og skjøndt det stakkels Menneske havde bedt om min Medfølelse, mærkede jeg dog ikke noget af den Art hos mig.

Eiendommeligt nok lod han til at have gjettet, hvad der foregik i mine Tanker.

„Jeg er ikke vanvittig“, sagde han i en rolig Tone, men med en Dirren af de finttegnede, energiløse Læber. „Jeg er ikke vanvittig, i saa Henseende feiler jeg intet! Jeg vilde gjerne sætte mig hos Dem og tale med Dem. Nei — jeg be'er, bliv blot siddende! Sid ganske rolig og luk kun Øinene igjen, jeg trænger kun til Deres Øren!“

Medens han sagde dette, gik han hen bagved mig og satte sig tilsyneladende ved Foden af Egen, saa at jeg ikke kunde se ham. Men neppe var han kommen mig afsyne, før jeg grebes af den eiendommelige Følelse, at han havde opløst sig i Luft, og at jeg, hvis jeg vendte mig om,

ikke vilde se ham længer. Kun hans Stemme var bleven tilbage og selv den havde for mig ligesom en overjordisk Klang. Var det virkelig en menneslig Stemme? eller var det ikke snarere Løvets Susen og Vandets Mumlen, der af mine feberagtige Indbildninger blev oversat i hemmelighedsfuldt Sprog?

„De drømte", begyndte Stemmen igjen, „hvad drømte De om Møllehjulet?"

„Hvad jeg drømte om Møllehjulet?" gjentog jeg, lagde mig tilbage paa Forhøiningen og Bedækkede Øinene med Haanden. Igjen et Bevis paa min nye Vens eiendommelige Gjætteevne. Hvorledes kunde han vide, at Møllehjulet overhovedet sysselsatte mine Tanker? Det var kun altfor sandt, at dette netop var den Gjenstand, hvortil jeg havde knyttet mangfoldige fantastiske Formodninger og jeg var nu i den rette Stemning til at give dem Udtryk. Og kunde jeg vel have en bedre Tilhører end en Vanvittig, som selv de vildeste Fantasier ikke vilde sætte i Forbauselse.

„Hvad jeg drømte om Hjulet?" udbrød jeg igjen, „jeg drømte, at det var Lykkens mægtige Hjul, som, træt af at rulle det rundt i Verden, her overlod det til Vandfaldets Skum! Derfor gives der siden hverken Lykke eller Ulykke i Verden, Menneskene vandre henad den slagne Landevei uden Mørke og uden Lys."

„Og er det bedre?"

„Aldeles ikke! Kom tilbage, Du herlige Guddom! kom og riv dit Hjul ud af de Tidsler og Torne, som med deres Arme forsøge at holde det fast her! Bring det igjen ud paa Livets Vei og sæt det i Bevægelse, forat vore Hjerter ikke glemme at banke i Sorg og Glæde, forat vore Sjæle kunde svinge sig op til lyse Høider og ikke sygne hen i den evige, trættende Kamp for Tilværelsen! Kom og bring dit Hjul og sæt det i Bevægelse, saa længe denne Klode bevæger sig, thi din Ubestandighed er vort Livs Liv!"

„Det forekommer mig, at det snarere kunde kaldes ‚Ulykkens Hjul'; thi det dreier sig bestandigt mellem en Nar foroven og et Lig forneden, og Vanvidets Latter lyder foroven og forneden rinder varmt rødt Menneskeblod!"

„Man kan kalde det, hvad man vil, Navnet er ligegyldigt; Død og Liv, Hovedsummen af menneskelige Glæder og Lidelser have sluttet sig til det paa dets Bane, ligesom Mos og Ranker nu omslynge det. Se, hvorledes Naturen i sin uudtømmelige Productionsevne forsøger at forvandle Skjæbnens skrækkelige Symbol til et Smykke! Hvor frygtløst Lys og Skygge dvæler derpaa. Og dog er det blodplettet! Disse fine Skud og Ranker dække nu over noget Frygteligt. Hvad kan det mon være? Jeg føler dets Indflydelse."

„Ja vel føler De den!" hviskede min usete Ledsager med skjælvende Stemme; „hvorledes kunde det være Andet? Sætter det menneskelige Livs Tragedier ikke deres Præg paa de Ting, som vi kalde livløse? Man skjælver ved at berøre Inkvisitionens Torturredskaber og gyser ved Synet af Galeierne og Guillotinen. De følte den uhyggelige Indflydelse, som Træ og Jern udøvede paa Dem, inden De vidste Noget om de skrækkelige Optrin, som knytte sig dertil."

„Og hvoraf er denne uhyggeligge Indflydelse opstaaet?" spurgte jeg, forat høre, hvorledes han vilde bevise sin groteske Theori.

„Det, som har existeret i en Atmosphære af Hævn, Had og Fortvivlelse, bliver tilsidst saa gjennemtrukken af den omgivende Luft, at Ingen kan nærme sig uden at spore den onde Indflydelse. Og denne Indflydelse, naar man hengiver sig til den, trænger mægtigt ind i os, griber først Sjælen, dernæst ogsaa Legemet."

„Men føle vi da Indflydelsen, inden vi kjende de Ting, som fremkaldte den?"

„Fæst Deres Tanker uafbrudt paa hint Hjul", var Svaret, „og pas paa, hvad det vil sige Dem".

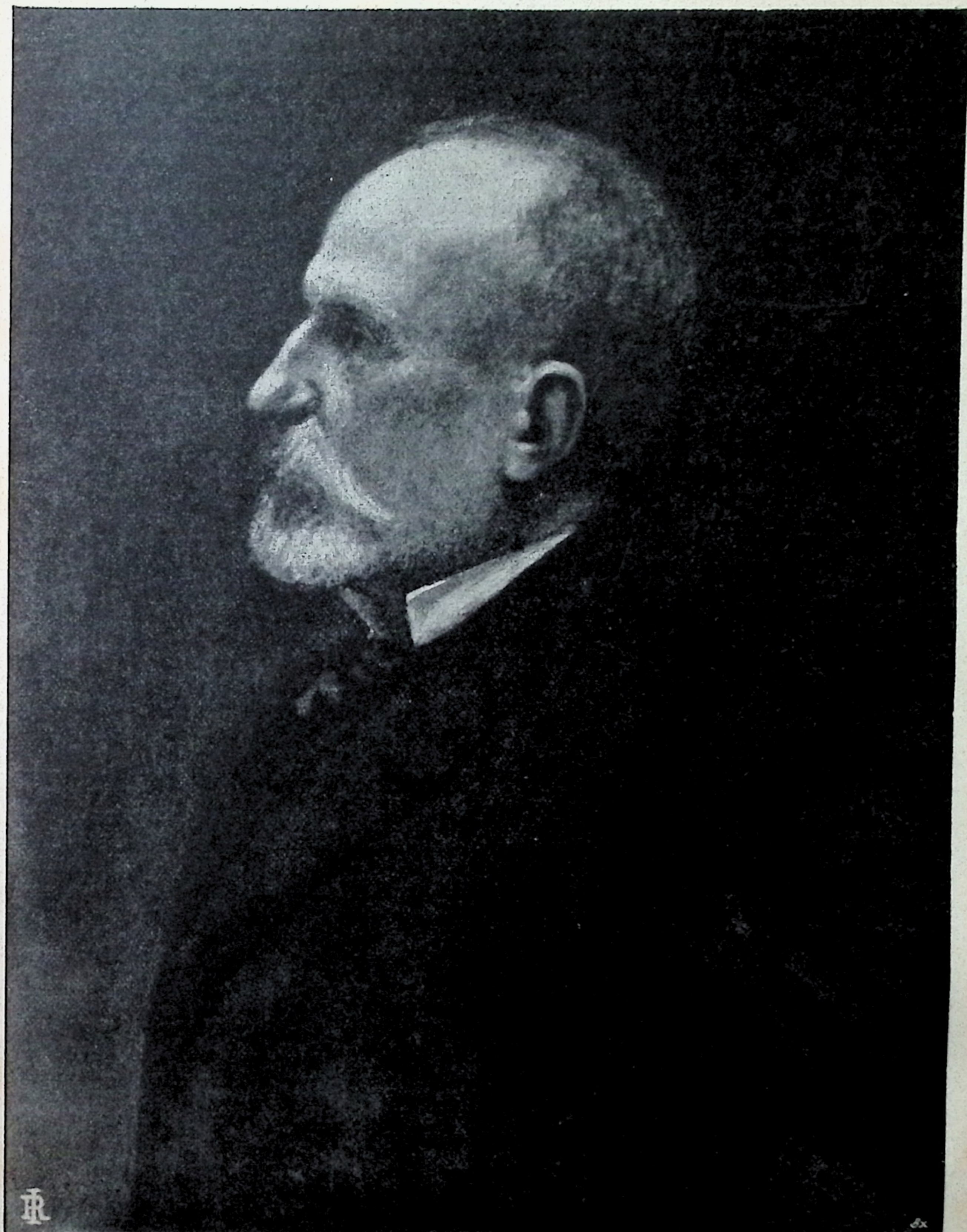
Medens jeg endnu holdt Haanden over Øinene, koncentrerede jeg mine Tanker paa den angivne Gjenstand og følte pludselig en kold Gysen rinde gjennem mine Aarer. Der var ingen Tvivl om, at Hjulet besad en af frygtelige Hemmeligheder omgiven Individualitet. Vandets Brusen og Mumlen forvandlede sig nu i en langsom Rislen af varmt, rødt Menneskeblod, og den lette Vind, der strøg gjennem mit Haar, førte et Pust af Forraadnelse med sig. Var jeg ogsaa paa Vei til at blive vanvittig? Det syntes, som om jeg havde mistet alt Herredømme over mig selv, jeg skjælvede fra Top til Taa.

„Ah, De føler det", mumlede Stemmen igjen, „De har faaet Svar."

„Ved en mægtig Villieanstrengelse lykkedes det mig at gjenvinde min Selvbeherskelse. Det var ogsaa paa høie Tid, thi Intet er lettere og tillige mere farligt end at fordybe sig i sygelige Indbildninger. Med Omslaget i min Stemning fulgte ogsaa en Forandring i Tonen; istedetfor den hidtil anvendte hysteriske Stil sagde jeg med et roligt, ligegyldigt Udtryk: „Lad det nu være godt, vi overdriver jo denne Taabelighed. Jeg veed meget godt, hvor jeg befinder mig; Jack Poyntz begyndte i Eftermiddag at fortælle mig derom. En meget interessant Historie om Lattermøllen, om et Menneske, som skal være død der, om Havfruen med Konkyliehalsbaandet — De seer, jeg er underrettet om Alt. Men Fortællingen blev pludselig afbrudt, maaske kan De fortælle mig Slutningen?"

„De maa selv afslutte den! svarede min Ledsager. „Men jeg trænger til Deres Medfølelse, lad mig derfor fortælle Dem min Historie."

„Ja vel", sagde jeg, „jeg er spændt paa at høre den, og naar jeg har lært Dem bedre at kjende, vil jeg ogsaa bedre kunne forstaa Dem

PUVIS DE CHAVANNES

og føle med Dem. Hvad Slutningen af min Historie angaaer, vil jeg vel snarere have Held med mig som Tilhører end som Fortæller, men hvis det skal være, vil jeg tilføie en Slutning, saa godt jeg formaaer. Og jeg har allerede nu Medfølelse med Dem", tilføiede jeg efter en Pause. „Jeg er et Menneske og føler som saadant Medlidenhed med menneskelige Lidelser."

Min excentriske Ledsager svarede ikke, han drog kun et dybt Suk. Saa begyndte han at tale og med den samme klangløse Stemme, der lød som om den kom langt borte fra. Det lød mere som en monoton træt Oplæsning end som Noget, der blev fortalt; der var ingen Tøven, ingen Lidenskab, ingen Skjælven, ingen Nuancer i Foredraget. Og alligevel rørte Fortællingen mig langt dybere, end om den var bleven baaren af den mest lidenskabelige Veltalenhed. Desuden havde jeg hele Tiden en Følelse, som om det ikke blev fortalt mig men opsteg af en indre Kilde i mig selv, som om jeg kun tænkte det, jeg syntes at høre. Stemmen svarede saa fuldstændigt til Omgivelsernes trøstesløse Forladthed, at den forekom mig som en mystisk Forklaring af denne.

Naar jeg virkelig tager alt det i Betragtning, som jeg havde seet, hørt og oplevet paa denne Dag, troer jeg næsten, at jeg, hvis jeg var faldet i Søvn havde kunnet drømme en Historie som den, han fortalte mig. Ingen Drøm kunde være mere forunderlig end de Ting, han fortalte.

VII.

Den guldhaarede lille Pige blev bragt til Møllen (saaledes begyndte han sin Fortælling) og Gloam kaldte hende Svanhilde. Jael, den gamle Husholderske, saae uvenligt til hende og spurgte, hvorfor et saadant lille Væsen skulde være hos fattige Folk, selv kunde hun jo ikke gjøre Nytte og vilde kun forstyrre de Andre i deres Arbeide.

Gloam svarede: „Himlen har skikket os hende. Hun skal være Symbolet paa alt Godt hos os; behandl hende med Agtelse og Ømhed, saaledes som Du vilde behandle de bedste og ædleste Følelser i dit Hjerte. Det vilde være den største Synd at begaa nogen Uret imod hende, men dersom vi omgiver hende med Kjerlighed, vil Gud for hendes Skyld tilgive os vore Synder."

„Ialtfald er hun en Adelsmands Datter", sagde Jael. „Se blot, hvordan hendes Hænder og Fødder ere formede. Nei. De har aldrig arbeidet, ligesaa lidt som hendes Moder før hende. Naa, maaske kommer hendes Familie en skjøn Dag og henter hende og erstatter os rundeligt for vort Besvær. Eller, hvem veed, maaske er hun en rig Arving? Der er jo Mulighed for Alt. David, min Søn, kom herhen, se blot, hvor kjøn hun er."

Den smukke David bøiede sig ned over Barnet og tog hendes bløde, lille Haand i sin. „Det er hun — en lille Skjønhed!" udbrød han og saae hende ind i de blaa Øine. „Hun taler jo ikke Engelsk, vel? Det er Skade! men det lærer hun snart. Jeg er glad over, at De har bragt hende herhen, Herre", tilføiede han, henvendt til Gloam. „Hvor har De fundet hende?"

„Hun er Regnbuen efter Stormen", svarede Gloam smilende. „Men jeg lærer hende ikke Engelsk. Hun skal nu tale sit eget Sprog." Og han tog Barnet med sig.

„Det troer jeg, det passer ham", mumlede David, „men ikke mig; vil han ikke lære hende Engelsk, saa vil jeg, Død og Helvede, hvis det ikke er det sødeste lille Væsen paa Jorden! Og hun har ogsaa helt bedaaret Skolelæreren, han er siden igaar bleven en hel Anden. Men han skal ikke faae Lov til at have hende for sig selv."

„Hun kan vel være en tretten Aar gammel, ikke?" sagde Jael. „Hun er snart intet Barn længer, David. Om tre, fire Aar er hun gammel nok til at blive gift."

„Hvad kommer det mig ved, Moder? saa er jeg for gammel til at gifte mig med hende", svarede han med et forstaaende Smil.

„Jeg siger Dig, Søn, hun er af fornem Familie og god nok for enhver Mand."

„Det er nu Din Mening, og den kan være meget god. Men jeg trænger ikke alene til god Herkomst, den har jeg allerede, takket være dit smukke Ansigt; hvad jeg trænger til og ikke har, det er Penge. Og hvor kjøn Frøken Svanhilde ogsaa er, i den Henseende er hun værre faren end jeg."

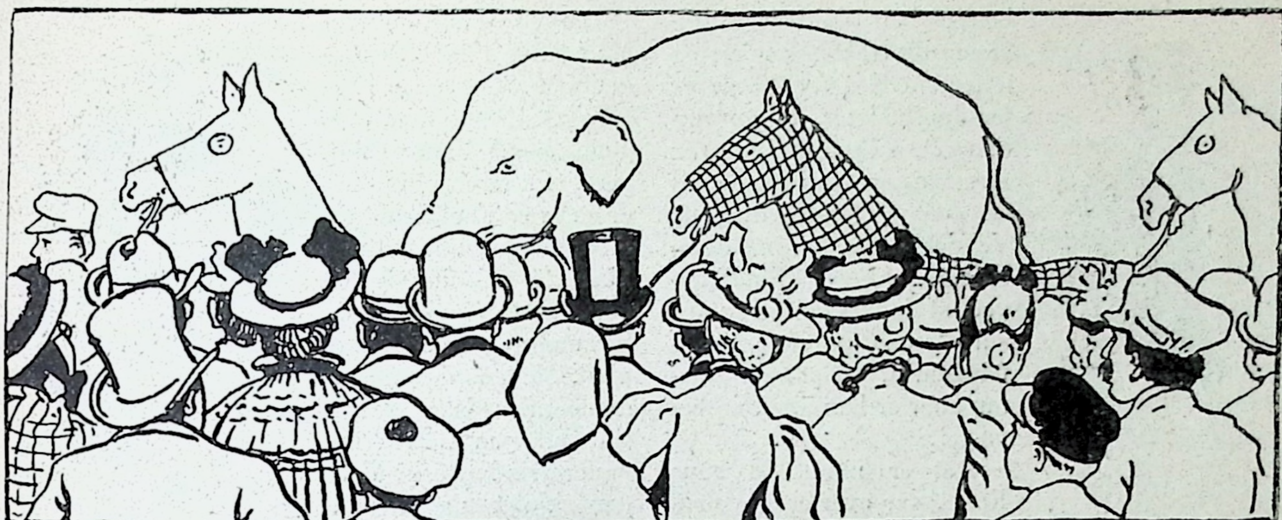
„Men hun kan have rig Familie; maaske lever hendes Forældre endnu. Da hun er den eneste, der blev reddet fra det strandede Skib, vil der sagtens gaa længere Tid hen, inden man kan faae Noget at vide. Men det er nok Umagen værd.

„Havde hun da ingen Papirer hos sig — ikke Noget, der kunde hjælpe til at udfinde, hvem hun er?"

„Jeg spurgte Poyntz om det", sagde Jael, „og efter hvad jeg kunde forstaa, er der nok ikke fundet Noget."

„Naa, næste Gang jeg seer ham, vil jeg forvisse mig derom. Om nogen Tid kan vi bekjendtgjøre det i de udenlandske Blade. Et allerkjæreste lille Væsen er hun, det er baade vist og sandt. Men jeg indlader mig ikke paa det Uvisse, Moder. Hvis jeg nu var bunden til hende for Livstid, og siden fik at vide, at hun ikke har Noget? Hvad skal jeg saa gjøre?"

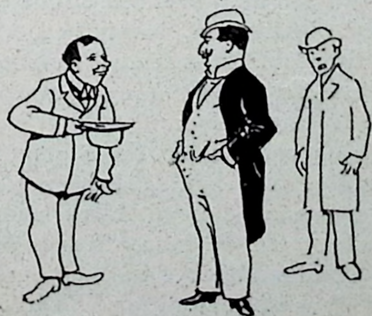
(Fortsættes.)

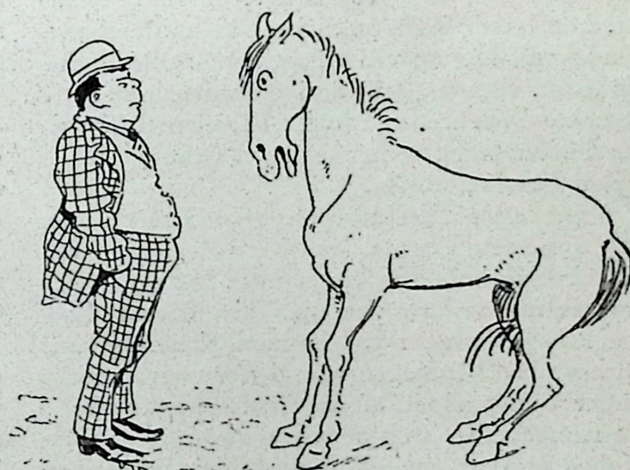
Circus i By

ÆRGJERRIGHEDENS Maal ere mangfoldige som Menneskelivets i det Hele taget. For en lille Dreng kan det være en ærefuld Opgave at ramme en Viduessprosse med en Spytteklat, medens han i en modnere Alder ikke giver sig tilfreds med mindre end at opdage Nordpolen, være Formand for en Begravelseskasse eller sætte en Cyklerecord.

For en stor Mængde Menneskers Forfængelighed er der ikke noget mere kildrende end at være paa Hat med en Circusdirektør eller i Mangel deraf en Artist. Saasnart derfor en Circus kommer til Byen, omsværmes den strax af en trofast Skare, der Sommeren igjennem færdes i dens Kjølvand som Haier i Kjølvandet af et Skib. De gaa gjerne i ternet Tøi, have Hænderne i Buxelommerne og spytte stærkt og hyppigt. Det sidste er overhovedet Noget, som hører med, naar man vil være Hestekjendere, og den, der stiller sig op foran en Hest forat bedømme den med Glacéhandsker paa og uden at spytte, gjør sig ganske simpelt latterlig overfor Hesten.

. . . at være paa Hat med en Circusdirektør . . .

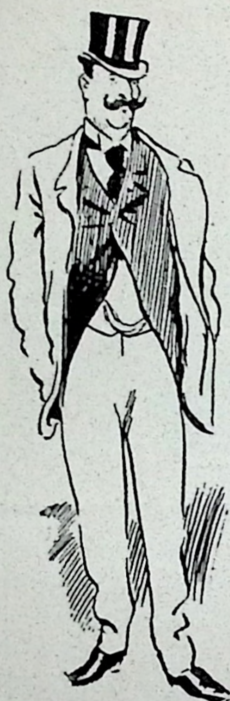

. . . der stiller sig op foran en Hest forat bedømme den . . .

De Circusinteresserede leve egentlig kun i de Maaneder, da der er Circus i Byen. I den Tid se de aandsfraværende ud, naar de paa Gaden møde Bysbørn, der ikke have Frikort til Circus og som henslæbe deres Aftener ved at tage i Skoven, gaa i Tivoli eller sidde hjemme i Skjorteærmer og svede. Og først Efteraaret gjengiver dem atter til en almindelig borgerlig Tilværelse.

Det, der er saa fortryllende ved en Circustrup, er den Mangfoldighed af Typer, den frembyder. Det er en hel lille Stat med Regjering, Standspersoner, solide Borgere, Middelstand og Proletarer.

Regeringens Spids er *Direkteuren*, hvis Herredømme dog er *indskrænket monarkisk*, idet han deler Magten med sin Kone. I Ydre er han en Mellemting mellem en nedersachsisk Arveprins og en Opvarter, og som Tegn paa sin Værdighed

. . . Direkteuren, . . .

bærer han dobbelt Guldkjæde og Nakkeskilning og letter sin Hat *tre Tommer* for Journalister, *to for andre Dødelige* og *en for Kreditorer*. Han gaar om i en stadig Rørelse over de Velgjerninger, hvormed han stadig overøser Publikum ved at lade dem komme i sin Circus, og efter Fremførelsen af sit store Hestenummer er han ligefrem bevæget.

Det er imidlertid hans Kone, der overfor Personalet fører Sceptret. Hun stækker Primadonnaens altfor vidtgaaende Herskesyge og frygtes af Beriderne som en Svigermoder. Skjønt hun derved kommer til at gjennemgaa en Mængde Sindsbevægelser, er hun dog *vel ved Magt*, og de Diamanter, hun bærer i Ørerne, tjene til at fremhæve hendes modne og ved Aflagring forædlede Yndigheder. Hendes Arbeide i Manegen bestaaer i at holde Benefice, ved hvilken Leilighed hun rider Skoleridt og modtages med Orkestertouche og en Lavrbærkrands.

Næst efter Direkteurparret er Skolerytteren den fornemste Person. Han har i Reglen en velsignelsesrig borgerlig Virksomhed bag sig, f. Ex. som Ritmester i Dragonerne, Privatdocent i Zoologi eller Overlærer ved en lærd Skole, og hans Virksomhed i Manègen maa derfor nærmest sees under Synspunktet af en filantropisk Opofrelse for Almenvellet. Den udøves derfor med en Værdighed og Omstændighed, der vilde passe for en Kontorchef i et Ministerium.

Det er imidlertid hans Kone, der overfor Personalet fører Scepteret.

Næst efter Directeurparret er Skolerytteren den . . .

Derved er han en grel Modsætning til Primadonnaen, der er et Følelsesmenneske med uregelmæssige Vaner, medens Parforceryttersken er en brav Familiemoder med mange Børn, hvis kjæreste Beskæftigelse det er at stoppe sin Mands Strømper og lave Bankekjød. Medens derfor Primadonnaen især kaster sine Øine paa Klownerne, under hvis burleske Ydre der skjuler sig en sønderreven Sjæl og som skrive lyriske Digte og sverme for Byron, holder Parforceryttersken sig til Akrobaterne. Thi disse ere som oftest solide Familiefædre, der opelske en lille god Sparekassebog og som ende i et lille Hus paa Landet, hvor de ryge af Merskumspiber, dyrke Kartofler og blive Sogneraadsmedlemmer, medens de af deres Sønner, der ikke ere blevne opdragne til „Arbeidet“, blive Urtekræmmere.

Taknemmeligst er det at være Jockey, en Stilling, der rangerer lige med Tenor og derfor indbringer sin Indehaver en rig Høst af Souvenirs, rosenrøde Billetter og knuste Hjerter. Jockeyen gaaer med Korset, bruger Handsker Nr. 7 og Violparfume, og naar han er kjed af at være Jockey, gifter han sig med en Grossererdatter, bliver fed og lever af sine Penge.

Gjennem Jockeyen kommer saaledes Circusfolket i Rapport til det store Publikum, medens ellers et nøiere personligt Samkvem kun sjeldent udvikles, tildels fordi Artister ikke faa Tid til at rodfæste sig et enkelt Sted.

Det er imidlertid at forudse, at Udviklingen vil medføre en Forandring heri. En Circusforestilling er ikke mere det letsindige Gjøgl, som det ansaas for at være i gamle Dage. Det er meget snarere en Art Manuduktion i Hippologi, der gives og nydes med lige megen Alvor paa begge Sider. Præstationerne drøftes sagligt og videnskabeligt i alvorlige Blade, og allerede nu ser man ofte, at Circus maa spille for tomme Bænke, et Tegn paa kvalificeret Agtelse fra Publikums Side, som ellers kun pleier at vises overfor meget fine og meget skattede Kunstnydelser.

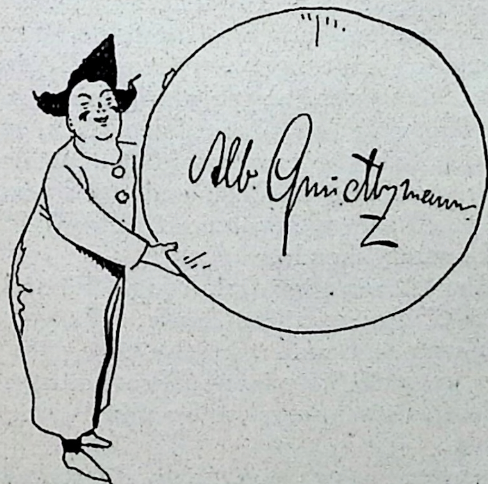
Det er da vel kun et Fremtidsspørgsmaal, naar Circus bliver henlagt under Kultusministeriet, hvornaar der vil blive uddelt Statsunderstøttelse til de mere fremmelige Skolerytttere, Saltomotalerytttere og musikalske Klowner og Etatsraadstitler til Direkteurerne. Kjøbenhavn har allerede set musikalske Klow-

Taknemmeligt er det at være Jockey, . . .

ner, der i deres Hjemstavn nok vare saadan Noget som virkelige Kammermusici og Lærere ved det stedlige Musikkonservatorium. Hvorfor skulde da den officielle Anerkjendelse nægtes en Specialitet indenfor Kunstens vidtstrakte Rige, der dyrkes af saa udmærkede Mænd?

Indtil da bør man imidlertid være taknemmelig mod det private Initiativ, der løser denne vigtige Samfundsopgave. Naar Directeuren ved Saisonens Slutning letter sin Hat de to Tommer og takker for den Interesse, der fra forskjellige Sider vises hans „Bestræbelser“, og naar Hestene vrinske til Afsked og de Circusinteresserede i Afskedens Rørelse spytte dobbelt saa langt som ellers, bør Kjøbenhavneren ikke fortryde de blanke Kroner, hvormed han har vist sin Interesse for denne Samfundssag.

Puvis de Chavannes

Den franske Maler, Puvis de Chavannes, er født i Lyon den 14. December 1824. Han er Elev af Maleren Henri Scheffer og, under et Ophold i Italien, af Conture. Hans første Arbeider, to Malerier kaldet „Krig og Fred“, findes i Museet i Amieno. Derpaa frembragte han „Arbeide og Ro“, „Ave Picardia nutrix“, „Massilia“ og „Sommer“, sidstnævnte kan begge sees i Museet i Marseille, dernæst smykkede han Væggene i den store Sal i Sorbonne og malede de allegoriske Enkeltfigurer: „Vagtsomheden“, „Fantasien“, „Haabet“ og mange andre. I hans halvfjerdsindstyvende Aar begyndte han at dekorere Pantheon i Paris med store religieuse Malerier. Hans Komposition er streng og Figurerne, der i Almindelighed er tegnede med faste Konturer, vise stor Sagkundskab i Formbehandlingen. Den indre Forbindelse mellem Figurernes Komposition og den landskabelige Baggrund, forlener hans Malerier med en sælsom Charme. Med Hensyn til Farven benytter han ofte en ensformig graa Grundtone. Skjøndt hans sidste Malerier, Victor Hugos Apotheose, som han malede 1893 til Hotel de Ville i Paris og „Parsifal“, som saae Lyset 1894, fremkaldte livlig Meningsforskjel, saa er Puvis de Chavannes dog en af de franske Malere, der sættes høiest og hans Værker skattes, paa Grund af deres harmoniske Kraft og henrivende sorte Tone.

Rosa

EN REISEERINDRING

AF

AAGE IBSEN

Kangek, d. 10. Febr. 18—.

Ærede Hr. Doctor!

— — — — — — — — — — — — — —

— — — Og nu vil De af ovenstaaende behageligst indrømme, at jeg har gjort for hende, hvad der har været mig muligt, naar man tager i Betragtning mine ringe Kundskaber i Pathologi og Therapi samt Medicinalbeholdningens Størrelse. Men ligemeget har det hjulpen. Rosa er — Gud bedre det! — snarere bleven mere ussel efter min Behandling, under hvilken, det tør jeg sige, intet til min Raadighed staaende Middel er bleven uforsøgt. Og derfor, ærede Hr. Doctor, betror jeg hende nu i Deres kyndige Hænder, bedende Dem at komme til os, hvis det er Dem muligt vedføiende min Beklagelse over at maatte uleilige Hr. Doctoren paa saa ublid en Aarstid. Men hendes Tilstand begynder at forurolige mig."

Med Høiagtelse, ærbødigst

L. Olsen,
Udligger.

Assistenten ved Kolonien lo, saa Taarerne stod ham i Øinene, medens jeg læste Brevet for ham.

„Der er Skam ingen Tid at spilde, hvis De vil komme tidsnok, Doctor, Asenet har jo forgivet hende, jo, minsæl har han. Du gode Gud, hele Medicinalbeholdningen! Han har ladet stakkels Rosa smage paa det altsammen. Og nu . . . nu begynder". . . . Han vred sig af Latter i Sofaen. . . . . „nu begynder hendes Tilstand at forurolige ham. Det ligner ham, det ligner Olsen. Naa, hvad skal jeg svare Budet?"

— „At jeg kommer naturligvis. At jeg reiser derover. Har De Lyst at følge med?"

Den unge lattermilde Mand saa gjennem Vinduet ud over det tilsneede Land og den mørke Fjord, hvor Isen drev med Strømmen ud mod Havet. Thermometret uden for Ruden i mit lune Konsultationsværelse viste ÷ 12° R.

To Mils Reise i aaben Baad over en grønlandsk Fjord i 12° Kulde! — „det bliver en kold Fornøielse, og saa naaer vi da ikke Kangek med den Vind, før det bliver mørkt. Det er vist falden en Kende." Han pegede paa Aneroïdbarometret over mit Skriverbord.

— „De betænker Dem?", spurgte jeg.

— „Jeg tyder blot Tegnene. For jeg skal sige Dem, jeg har en Gang i to samfulde Døgn ligget indeblæst og indesneet i Olsens Wegivam og svor den Gang paa, at jeg aldrig mere med min gode Villie vilde løbe den Risico. Naa, men jeg vover det, hvis det kan fornøie Dem at have mig med og saa for at se Rosa endnu en Gang. Sex Roere paa Baaden, ikke sandt, fuld Kraft?" Jeg nikkede samtykkende.

Et Par Timer efter forlod jeg, klædt i Skind fra Top til Taa min lune Bolig, ledsaget af min Besætning paa Baaden, tre Mænd og tre Fruentimmer, som slæbte paa min Proviantkasse, Flaskefoderet, Reiseapotheket og min Bjørneskindssovepose.

Og saa roede vi i den kolde Februareftermiddag afsted fra Kolonien for at naa det to Mil bortliggende Udsted Kangek yderst ude ved Pynten af det lave Nordlands snedækte Fjelde, der hvor Havet mødes med Godthaabsfjordens Vande.

Om tre Timer vilde Solen gaa ned, og under fire Timers Roning kunde vi ikke naa derud. Der gik fem Timer; thi Strømmen kæntrede under Veis. Luften var bidende kold, og da vi naaede den uselige lille Bygd beliggende i Bunden af en snever Bugt, var vi stive af Kulde, sultne, trætte og tause, og det var med Møie, vi

krøb iland, snublende og glidende i Mørket paa de dødkolde Fødder over Strandbreddens tang- og isklædte Rullesten.

I Døren til et lille Hus med to smaa oplyste Vinduer modtoges vi af vor Vært, Olsen, med dybe Buk og en Strøm af Velkomstord, og førtes ind et lavloftet, temmelig rummeligt Værelse, oplyst af en Tranlampe. To Træsøiler, som støttede Loftets Bjælkelag, delte ligesom Værelset i to Dele. To Senge, en i hver Ende af Stuen, en Kommode, et Bord paa Pillen mellem Vinduerne, nogle Stole, et lille Stueorgel og en Reol med Bøger, der hang skjævt paa Væggen, var Møblementet.

Men alt det saa vi ikke strax, da vi traadte ind. Vi saae ingen Ting tydeligt, saa fortinnede var Øinene af den bidende Frost; vi skimtede Gjenstandene og Personerne som gjennem en Taage, midt i hvilken Lampens lysende Kuppel skinnede som Maanen i diset Luft. Og saa fornam vi en Varme, en tungt bølgende Varme, der næsten tog Veiret fra os.

Igjennem Taagen dukkede der hist og her Mennesker frem, nogle gesvindte smaa Mennesker, der snakkede i Munden paa hverandre, kastede sig over os, rev og sled i os for at befri os for de tunge Skindpelse, og som forsvandt, Gud ved hvorhen, for atter at komme tilsyne, medens vor Værts Stemme syntes at komme allevegne fra i det halvmørke Rum.

„Værs'go, mine Herrer, værs'go! læg fra Dem, hvor De vil . . . Nei, ikke saa gjerne paa Sengen der, for der — hm! — ligger nemlig Rosa . . . men herhenne, hvis De synes . . ."

Rosa! Jeg havde ganske glemt Rosa. Men nu hørte jeg med et en voldsom Hoste netop fra det Sted, hvor jeg havde været paa Nippet til at kaste min tunge Pels. Godt, at jeg blev advaret i Tide! Den kunde vist have kvalt hende, Stakkelen.

„Hvordan har hun det, Rosa?"

„Bedre, Gudskelov — bedre", hvislede Olsens Stemme. „Men det sidste Anfald! . . . Ansigtet ganske blaat . . . cyanotisk, tror jeg — hm! — at d'Hrr. Læger kalder det. Jeg var Skam bange, hun var bleven kvalt i det, stakkels Rosa!"

Vi stod ved Sengen. Jeg gned Øinene for bedre at se Patienten, og bøiede mig over noget mørkt noget, som Olsen kjærtegnende klappede med sin Haand. Jeg skulde netop sige nogle opmuntrende og trøstende Ord . . .

„Nei, her! her!" Min Vært skjød mig blidt hen mod Sengens anden Ende. „Dette — hm! Det er, det er blot en lille Hund, som . . . saalænge Rosa er syg, vil den absolut ligge der . . ."

Jeg flyttede min Opmuntring og Trøst til Sengens Hovedgærde, og da Olsen havde skaffet et Lys til Veie, gav jeg mig til at studere Patienten.

Rosa var en lille, mager, halvgammel og næsten skaldet Grønlænderinde. I det stærkt benede Ansigt sad et Par smaa skjævtstillede Øine, livlige og skarpe som en Rottes. Hun var ikke tiltrækkende, Rosa, ikke det Mindste. Det eneste, der intet kunde indvendes mod, var to Rækker hvide, regelmæssige Tænder, som de tynde Læber ikke formaaede at dække. Havde hun endda ikke hedt Rosa! Som oftest gjør vel et Navn kun lidt til Sagen, kan i det høieste lokke et Smil frem, naar det ganske knuser den Person, som bærer det. Men her, overfor denne lille stygge, næsten vanføre Kvinde, der som pint af sin Grimhed slog Øinene ned for den Fremmedes ransagende Blik, gik Smilet over til Medynk. Herre Gud, var hun ikke forkleinet nok af Moder-Natur i Forveien, siden Skjæbnen skulde føie dette Navn til som en Satire!

Stakkels Rosa! Meget stakkels, meget syg, det saa man ved første Øiekast, at hun var.

„Jeg . . . jeg har det da bedre nu, nakorsak", sagde hun paa Grønlandsk med hæs og rystende Stemme. „Jeg siger Dig saa mange Tak, fordi Du vilde komme, men lad mig kun vente, og spis Du først. Du maa være sulten."

Det var sent paa Aftenen. Rosa havde haft et Anfald af Aandenød og Hjertebanken, som „nakorssak" havde faaet Bugt med ved en Morfinindsprøjtning og nogle varme Omslag, og nu sov hun i sin Seng med de grove, rene Lagener. Fra min Plads ved Bordet mellem Puderne kunde jeg skimte hendes lille sorte Haartop, der opsat med et blaat Baand strittede kry til Veirs over den næsten skaldede Isse, og i Takt med hendes tunge, besværlige Aandedræt steg og sank over Kanten af Hovedpuden. Denne lille, snurrige Haartop var alt, hvad jeg gjennem Værelsets Halvmørke kunde se af Rosa.

Min Reisefælle og Olsen spillede Kort, og alle Tre drak vi Toddy af store Ølglas.

Slave-Olsen — man havde givet ham dette Øgenavn, uagtet han aldrig havde været i Slaveriet eller i nogen anden til Menneskers moralske Forbedring oprettet Tvangsanstalt — Slave-Olsen var en Mand paa nogle og halvtredsindstyve Aar og havde sin meste Levetid slidt for Føden som Udstedsbestyrer paa Steder, der var saa isolerede saa stedmoderligt behandlede af Naturen og saa blottede for Mennesker med hans Kundskaber og hans Nationalitet — han var, tror jeg, Jyde — at hans Lod i Livet syntes at grænse nær op til de Forbryderes, der er dømte til Deportation i fjerne, sørgelige Egne.

Men det var dog ikke af den Grund, han kaldtes Slave-Olsen. Det kunde han takke sit Væsen for. Aldrig har jeg mødt et mere høfligt Menneske i mine Dage, et mere krybende høfligt og underdanigt Menneske. En lille, lavstammet Figur, undersætsig som en Sømands men

med livlige, glidende, lydløse Bevægelser. Et vældigt, mørkt Haar lagde sig i glinsende Bukler ned over Halsen og smøgede sig kælent ned om Ørene med de forgyldte Ringe. Men fortil voksede det truende og vildt ned over den brede, lave Pande. Øinene sagde intetsomhelst; de var vandblaa, nærsynede uden mindste Udtryk, døde som en frossen Sø, uden Speilning, uden Dybde. Et graasprængt Skæg var studset tæt omkring en stor Mund, hvis Læber aldrig var i Ro, altid rede til et Smil, som man ikke kunde blive klog paa.

Saaledes saa den Mand ud, som faa holdt Omgang med og færre kunde lide, de allermindst som havde fælles Fødeland og fælles Sprog med ham. I heldigste Tilfælde lo man af ham, syntes, at han var en morsom, en uforbederlig Karrikatur; men det skete altid bag hans Ryg, thi ingen skøttede om at have ham til Uven.

Midnat var forbi, og min Reisefælle sov de Retfærdiges Søvn paa Gulvet i sin Sovepose. Langt om længe var jeg ogsaa falden i Søvn paa mit haarde Leie ved hans Side, da jeg vækkedes af Rosas voldsomme Hoste, og da jeg havde sat mig over Ende paa Gulvet, saa jeg ved Skæret af den nedskruede Olielampe min Vært staaende ved sin Kones Seng, bøiet ned over hende. De talte, naar Hosten tillod det, i en hviskende Tone sammen paa grønlandsk, og det forekom mig, at hun med sin nøgne, magre Arm forsøgte at støde ham bort fra Sengen og truende løftede Haanden imod ham.

Jeg traadte sagte nærmere og spurgte, om det atter var galt fat med Patienten, og Olsen, som ikke havde hørt mig komme, foer sammen og trak sig tilbage fra Sengen.

„Jeg syntes, det var Synd at vække Hr. Doctoren, og saa mente jeg, at . . . jeg lagde Mærke til, hvorledes De bar Dem ad før, og vilde selv give hende en Indsprøitning. Men søde Rosa, hun tør ikke . . . hun har ingen hæ — ingen Fidus til min manuelle' Færdighed, 'stakkels Rosa."

Jeg tog Morfinsprøiten fra ham og undersøgte Scalaen ved Lampens Lys. Stemplet var indstillet nøiagtigt efter den Dosis, jeg før havde brugt. Jeg trak Veiret friere, lettet for en underlig Mistro, som pludselig var opstaaet hos mig.

Olsen sendte mig fra Siden et paa en Gang velvilligt og spydigt Smil. „Saavidt jeg med mit mindre gode Syn har kunnet se." . . . „Naa, det er jo aldeles rigtigt", svarede jeg „ganske som det skal være. Prøv De kun, medens jeg holder Lampen."

Han skilte sig upaaklageligt fra den lille Operation, og nogle Minutter efter forkyndte Rosas taktfulde, dybe Aandedrag, at hun sov.

Vi stod en Tid og saa paa den lille, syge Kvinde, saa tog hendes Mand Ordet i en lav Tone. „Det var i Sandhed mageløst forekommende af Hr. Doctoren at komme herud til os med en saa kort Varsel og paa denne Aarstid, mageløst forekommende. Men nu tror jeg, at Rosa kommer over det, Gudskelov! Ja æh — det tilkommer jo rigtignok ikke mig at stille — hm! Prognosen, som det vist hedder, naar Hr. Doctoren er tilstede." Her gjorde han et Buk „men for en Lægmands Øie i det mindste, saa" . . . Han lagde sin Haand blødt paa den Syges Hoved.

„Nu frygter jeg ikke længere for den kære Rosa!"

Han saa paa mig og smilede.

Jeg vendte mig bort uden at svare. Men saa veed jeg ikke, hvorledes det gik til, hvad det var for en Indskydelse, som lagde mig følgende stygge Ord i Munden: Nei, hun kreperer ikke i Nat, Deres kjære Rosa."

Det gav et Stød gjennem hans Krop, som havde et Piskeslag ramt ham, og han sendte mig et lynsnart Blik. Saa foer han med Haanden over sit magre Ansigt og sagde med blød Stemme: „Vi er Dem meget taknemmelige, baade Rosa — og jeg."

Jeg løftede Lampen i Veiret og lod dens Lys falde paa hans Ansigt. Det var stenhaardt og roligt; ikke en Muskel rørte sig deri, og hans forunderlige udslukte Øine mødte mine uden at blinke.

Ilde tilpas, misfornøiet med min Opførsel mod denne høflige Mand vendte jeg mig fra ham og satte Lampen paa Bordet.

Olsen lagde Dynen varsomt tilrette over den Syge og nærmede sig min Reisefælle. „Han sover som en Sten", hviskede han, bøiet over ham og nærmede sig derpaa Bordet, hvor han kastede sig paa en Stol, støttende Albuerne til Knæerne.

Der sad vi To saa hver ved sin Ende af Bordet, tause og forlegne.

Tranlampen brændte søvnigt, og det begyndte at blive koldt i det store, skumle Værelse, men skønt det led sent ud paa Natten, følte jeg ingen Trang til Søvn. Alligevel var det fornuftigst, syntes jeg, at gaae til Køis, da Hjemveien skulde foregaa tidlig næste Morgen.

Men da jeg talte om Reisen, smilede Olsen og rystede paa Hovedet. — „Det bliver der ikke Noget af; hør engang!"

Jeg lyttede. — „Det er Sydvestvinden, der banker paa Ruden; inden ret længe har vi den med fuld Musik. Jeg mærker det paa Gigten i mine Ben. De er mit Barometer. Men De fryser vist!"

Han reiste sig, lagde nogle Stykker Brænde i Ovnen og skruede Lampen i Veiret. Saa satte vi os til Rette ved Bordet, og jeg skjænkede os hver et stort Glas Cognac. Min Vært tømte sit i et Drag og smækkede velbehageligt med Tungen.

(Fortsættes.)

Adolph Menzel:

FREDERIK DEN STORE

I

Sanssouci

P. Petersens Bogtrykkeri

PRINS CARL OG PRINSESSE MAUD

Prinsesse Maud af Wales

Et Bryllup imødesees altid med Interesse og især er det Tilfældet, hvor Bruden er Datter af den elskede Prinsesse af Wales, skriver det engelske Tidskrift „*The Woman at Home*“ Efterretningen om Prinsesse Mauds og Prins Carls Forlovelse kom forrige Efteraar som en Overraskelse, da man i den senere Tid ikke havde tænkt paa en Mand til den unge Prinsesse, der tidligere af Folkesnakken var bestemt til næsten enhver værdig fremmed Prins, saavel som til adskillige engelske Adelsmænd, da man troede, at den yngre Søster maaske vilde følge Hertuginden af Fifes Exempel og fæste Bo i England. Prinsessen valgte imidlertid Danmark til sit fremtidige Opholdssted og, da det er hendes Moders Fødeland, hvor hun vil blive modtaget med Kjerlighed og Hengivenhed og hun har valgt sin tilkommende Mand efter sit eget Hjerte og ikke for at behage Andre, tyder Alt paa, at hendes Ægteskab skal blive lyst og lykkeligt.

Skjøndt Prinsesse Maud er Familiens *baby*, har hun maattet underkaste sig den samme sunde Opdragelse, som Prinsessen af Wales, der iøvrigt er en blid og kjærlig Moder, har givet de andre Børn. I Sandringham pleiede hun at have alle Børnene om sig ved Frokostbordet, og Prinsesse Maud, der var den yngste, sad da i sin

lille Stol ved hendes Side og fik mange smaa Lækkerbidskener over paa sin Tallerken. En Morgen, da hun havde faaet et lille Stykke Brød med Syltetøi, lagde den lille Prinsesse Mærke til, at en Dame, som var paa Besøg, saae meget nøie paa det, og efter nogle Øieblikkes Tøven og øiensynlig Kamp sagde hun: „Hvis De har forfærdelig Lyst til det, maa De gjerne faae det."

Naturligvis vilde Gjæsten afslaa dette Tilbud, som var faldet den Lille saa svært at gjøre, men hendes Moder hviskede hurtigt: „Vær saa god at tage det, hun maa lære at have Omtanke for Andre."

De engelske Prinsesser have faaet en udmærket Opdragelse, god Veiledning i Musik og Sprog, ja selv i den hyggelige gammeldags Kunst at spinde har de faaet Undervisning af deres tydske Lærerinde. Men at sidde og spinde falder nu ikke ganske i Prinsesse Mauds Smag, hun foretrækker at lade Hjulet paa sin Bicycle svirre rundt eller faae sig en munter Galop paa Yndlingshesten. Hendes Kjærlighed til Friluftsliv og til at efterligne Brødrenes Talenter gjorde, at Dronningen af England gav hende Navnet *„The little Tomboy"* og hendes Sødskende kalder hende altid „Harrie."

Hele Familien var bekjendt for deres Spillopper, og de ældre Folk i Sandringham, som ligefrem forguder de unge Prinser og Prinsesser, fortæller mange morsomme Historier om dem. Blev der bygget et Hus i Nærheden af Slottet, kunde Arbeiderne, naar de kom tilbage efter Middagshvil, være sikkre paa, at Prins George havde blandet deres Farver eller paa anden Maade været paa Spil. Før Prinsesse Maud var stor nok til at sidde paa en Saddel, sad hun og hendes Søster i hver sin lille Kurv, der var fastgjort paa hver Side af en lille Pony. Naar Ridetouren var forbi, var det en yndet Sport at tage Dyret med op ad Trappen, lige ind i deres Moders Værelse, og det godmodige lille Dyr blev saa vant til denne Forestilling, at det med største Lethed baade marcherede op og ned ad Trapperne.

Intet Sted passer bedre for Prinsesse Mauds Smag end hendes Hjem i Norfolk med dets lyngbevoxede Heder, Granskove og friske, klare Luft. Det er med en Følelse af Frihed og godt Humør, at man spaserer henad de sandede Veie, der gjennemskære Eiendommen og som sete mod de lange Strækninger af Græsmarker og de mørke Gran- og Fyrretræer, danne et henrivende Maleri i grønne og brune Farver. Midt i denne smukke Natur, der er langt mere opdragende end Slottes kunstige Pragt, har Prinsessen tilbragt den største Del af sit Liv; det gamle Slot blev revet ned og det nye opført kort før hun blev født. Her har hun tilbragt Vintermaanederne med at kjøre eller ride paa de tilfrosne Veie. Som ganske lille Pige løb hun paa den tillagte Sø i Parken, og da hun blev ældre udmærkede hun sig som en modig og yndefuld Skjøiteløberske. Man kan ikke tænke sig noget livligere end Skjøitesaisonen i Sandringham. Om Aftenen er Øen og Søen forvandlet til et Feland, hvor de kulørte Lamper og Fakler skinne og blinke omkap med Stjernerne paa Himlen. Det staaer Enhver frit for at løbe paa Søen, men Folk foretrækker i Reglen at staa ved Bredden og se de Kongelige løbe.

Julen feires efter god, gammel engelsk Skik i Sandringham, og fra Barn af har de unge Prinsesser hjulpet deres Moder med at gjøre Julen lys og glad for deres fattige Naboer; de har leget med Børnene, bragt Gaver til de Gamle og altid havt et venligt Ord til Alle. Det er ganske almindeligt, at se Prinsessen af Wales med Døttre kjøre rundt i Omegnen i en let Egetræes Vogn, hvis Bund er fuld af Appelsiner, som de uddele til Børnene i Landsbyerne, medens Rummet under Kuskesædet indeholder mere nyttige Ting, nemlig The og Urtekramvarer til Forældrene. Disse Ting blive ikke afleverede af en Tjener men af Damerne selv, der gaa ind i Hytterne og tale venligt med Folkene.

En anden Interesse, der knytter sig til Livet i Sandringham, er Omsorgen for Dyrene, og som Barn var det Prinsesse Mauds største Fornøielse at ledsage sin Moder til Hundestalden for at se Hundene blive fodrede; derhen gik Prinsessen af Wales hver Morgen fulgt af en Oppasser; der bar en Kurv med ituskaaret Brød, som hun saa kastede til sine Yndlingsdyr, dog først efter at have taget et stort, hvidt Forklæde paa, for at beskytte sin Kjole mod den lidt for kjærlige Modtagelse, Hundene i Reglen gav hende. Derpaa fulgte et Besøg ved Fugleburene og i Staldene, hvor der er en hel Del Yndlingsheste, de bekjendte og sjeldne ungarske Heste, som Prinsessen kjører *four in hand* i sin Char-á-banc, de søde smaa Ponies, den tro „Huffy", som kjører de kongelige Damer rundt i Landsbyerne og den lille bitte indiske Pony, som, da Børnene vare ganske smaa, trak dem, forspændt en Barnephaeton. Det vilde tage altfor lang Tid at opregne Navnene paa alle de Heste, Hunde, Katte og Fugle, som have været Prinsesse Mauds Yndliegsdyr. Hendes Venner, som veed hvor meget hun holder af Dyr og hvilken udmærket Rytterske hun er, bleve ikke lidt forbausede over den Begeistring hvormed hun hengav sig til den Sport, at kjøre paa Bicycle. Der var en Tid, da hun hver Dag red, men nu staaer hendes smukke Hest i Stalden og sukker forgjæves efter dens smukke, frygtesløse Rytterske, thi Hjulgangeren har fuldstændigt stillet den i Baggrunden. At se en bedre og mere yndefuld Bicyclerytterske end Prinsesse Maud, er umuligt. Hun sidder fuldstændig rank og træder Pedalen uden at det koster hende Spor af Anstrengelse. Hendes Cycledragt er enten sort eller mørkeblaa og bestaaer

af en kort snever Nederdel, stramtsiddende Trøie og Vest og en lille Hat, bukket og paa Siderne, eller en Toque, som svarer til Dragten. Uføre synes ikke at skræmme hende, thi man kan se hende kjøre afsted paa Veiene i Sandringham lige naar det har tøet, og andre Mennesker neppe veed, hvordan de skal undgaa Sølet. Hun kjører meget hurtigt og er i Reglen foran Prinsesse Victoria, der er mindre dristig. Det, at de kongelige Damer kjører, har ført til, at omtrent alle Damer i Omegnen lærer at cycle, selv de, som fra Naturens Haand ikke egner sig til denne Sport.

Prinsessen af Wales, som selv er meget huslig, har ladet sine Døttre faae praktisk Veiledning i Kogekunsten og, som det fortælles, i at kjerne Smør. Skjøndt det Sidste maaske ikke er Tilfældet, er det dog sandt, at de unge Prinsesser tilbringer megen Tid med at se hvorledes det Hele gaaer for sig. I de senere Aar har Prinsesse Maud aflagt næsten daglige Besøg i den techniske Skole i Sandringham for at se Landsbypigerne koge og udføre husligt Arbeide, spinde og sy; ligeledes holder hun meget af at besøge den techniske Skole for Drenge og se dem ved deres Sløid og Metalarbeide. Begge Prinsesserne holder meget af Lædersløid og forarbeider de nydeligste Ting.

Lykkeligt og frit som den unge Prinsesses Liv altid har været, maa man dog ikke tro, at hun har tilbragt al sin Tid med at kjøre, ride og cycle. Hun er blevet undervist af de bedste Lærere og har faaet en Uddannelse, der er hendes høie Byrd værdig. Fransk og Tydsk har hun kunnet fra hun var ganske lille, ligeledes har hun øvet sig i at tale sin Moders Sprog, i hvilket hun nu, da Danmark bliver hendes andet Hjem, er ivrig efter at gjøre Fremskridt. Hendes musikalske Uddannelse har været den allerbedste og hun har naturligvis havt den Fordel, at høre vor Tids ypperste Kunstnere og Komponister og se de bedste Skuespil, der har været opførte de sidste ti Aar. Hun har ofte reist paa Fastlandet og gjort sig bekjendt med Kunstsamlinger og Kunstværker. Med Hensyn til sin Datters Romanlæsning er Prinsesse Alexandra meget streng; i Skolestuen vare Romaner forbudte og selv nu faaer Prinsessen ikke Lov til at læse en Bog, som hendes Moder eller en Hofdame ikke først har gjennemlæst. Som lille Pige tog Prinsessen af Wales ofte sin Datter med paa Besøg i Børnehospitalet, og undertiden uddelte hun og hendes Søster Blomster, sammenbundne med Silkebaand, som de havde klippet af deres egne Skjærf, til de smaa Patienter, som man nok kan forstaa vare henrykte. Paa mange lignende Maader har Prinsesse Maud lært at udøve Velgjørenhedsgjerninger og at have Medfølelse med de Fattige og Lidende.

Skjøndt de unge Prinsesser lige fra deres Barndom har vist sig ved offentlige Leilgheder, saa har de dog aldrig uddelt Præmier eller hjulpet til ved en Basar; kun Hertuginden af Fife tog Del i den Slags Ting efter sit Giftermaal. Prinsessen af Wales har meget strenge Principer med Hensyn til unge Piger, hun finder, at en vis Tilbageholdenhed og Beskedenhed klæder, og det Samme gjør sig gjeldende ved Valget af deres Dragt; deres Klæder er altid meget tarvelige, men bekjendte for deres fixe Snit. Naar de boer i London gaaer de lidt mere elegant klædte, men selv deres Festdragter udmærke sig mere ved Elegance og Stil, end ved Kostbarhed. De bære næsten ingen Juveler; en enkelt Række Perler om Halsen og nogle glatte Armbaand, udgjør hele deres Prydelse. Det siges, at Prinsesse Louise af Wales aldrig havde baaret en Ring, før Hertugen af Fife satte Forlovelsesringen paa hendes Finger, og det Samme er Tilfældet med Prinsesse Maud. Rygtet siger imidlertid, at hun sætter mere Pris paa smukke Klæder end Søstrene, saa det jo er naturligt, at hun efter sit Giftermaal vil klæde sig mere efter sin egen Smag.

Prinsesse Maud er mindre og fyldigere end sine Søstre, hun har smukt brunt Haar og brune Øine, som sete i et bestemt Lys ofte antages for sorte. Der er i Reglen et spøgefuldt Glimt i dem, thi skjøndt hun ved alvorlige Leiligheder kan se meget værdig ud, saa er hendes Lyst til Spøg dog almindelig bekjendt. Indtil nu har Prinsessens Liv jo heller ikke været mærket med mange sørgelige Begivenheder. Hun kan neppe huske den Sorg Familien havde, da hendes Fader 1871 laa syg i Sandringham, svævende mellem Liv og Død; hun var dengang kun to Aar gammel. Sex Aar efter fik hun sin første Barnesorg, idet Brødrene forlode Hjemmet for at gjøre Tjeneste ombord paa „Britannia" og senere begave sig paa en Tour Jorden rundt. Det maa have været meget trist for den otteaarige lille Prinsesse at miste sine Legekammerater, men hvilken Glæde var det ikke, da de unge Kadetter kom hjem i Ferien og fortalte de forunderligste Historier om Haier, Sammenstød med Hvaler, Kænguruh-Jagter og Andejagt i Japan. Den næste Begivenhed i Prinsessens Liv var hendes ældste Søsters Bryllup med Hertugen af Fife, som fandt Sted den 27. Juli 1889. Ved den Leilighed var Prinsesse Maud den sødeste lille Bondepige, man kunde se for sine Øine, klædt i lyserødt Silke, pyntet med Crêpe de chine og seende til høire og venstre med et lystigt Blink i de kjønne Øine. Dengang tænkte Ingen, at Dødens Skygge snart vilde formørke den lykkelige Families Liv. Tabet af den ældste Broder var Prinsesse Mauds første alvorlige Sorg, og det har taget lang Tid at fjerne det Tungsind, der bemægtigede sig Alle i hendes Hjem. I mange Aar har det været Prinsessen af Wales' Skik, efter sit Efteraarsophold i Høilandene, at reise til Danmark med

sine Døttre for at samles med sine Forældre i det gamle Slot, hvor hun tilbragte sin Barndom.

Prinsesse Maud er den danske Kongefamilies erklærede Yngling, og disse Besøg har altid været en Kilde til stor Fornøielse for hende, men det sidste Besøg havde dog størst Interesse, da det som bekjendt endte med en Forlovelse med Prins Carl.

Den engelske Dronning modtog Nyheden om Forlovelsen med stor Tilfredsstillelse og gav sit Samtykke. Kort efter Prinsesse Mauds Hjemkomst til England reiste Prins Carl derover for at modtage Dronningens Lykønskninger, og derefter tog han til Sandringham. Landsbyens Beboere var alle paa Benene den Eftermiddag han ankom. Prinsesse Maud kjørte til Stationen for at tage imod ham, og de to Elskende blev hilste med Tegn paa Interesse og Sympathi. De følgende Dage saaes de ofte paa Landeveiene, begge kjørende paa Cycle.

I Samlivet med en Ægtefælle, der er i Besiddelse af saa mange fortræffelige Egenskaber som Prins Carl, har man al Grund til at antage, at Prinsessen i sit Ægteskab vil føle sig ligesaa glad og lykkelig, som da hun som ung Pige levede i sit Hjem i Sandringham.

Ved *Ellis.*

Halsbaandet

FORTÆLLING

AF

JULIAN HAWTHORNE

(2. Fortsættelse).

„Hvordan kan Du forudsætte Sligt, David? Som om Du ikke kunde gjøre Pigen saa forelsket i Dig, at hun ikke vil gifte sig med nogen Anden end Dig; saa er Du sikker paa hende, og naar Alt falder ud efter Ønske, er det tidsnok at sætte Ringen paa hendes Finger.“

„Det var ingen daarlig Ide. Naa, ialtfald har Skolelæreren nu faaet et Forspring for os, og det vilde ikke være heldigt, at han fik Nys om vort Forehavende; heldigvis har han endnu aldrig lagt Mærke til noget af det, der foregik lige for Næsen af ham. Hvad er det forresten for et eiendommeligt Halsbaand, Barnet har paa; kunde det maaske ikke bidrage til at faae Oplysninger om hende?“

Han brød pludselig af med en Ed, baade han og hans Moder vare blevne blege og lyttede. Ærgrelse lyste ud af hans Øine, men hendes røbede kun en navnløs Skræk.

En besynderlig, uhyggelig Lyd skar gjennem Luften; den syntes at komme fra alle Sider og skingre i Tilhørernes Øren. Hvis den Onde selv havde været tilstede og slaaet en ond, vedholdende Latter op, havde Tonen ikke kunnet være mere frygtelig og afskrækkende.

„Igjen den Latter!“ mumlede David mellem Tænderne. „Den vil jage vore bedste Kunder fra os. Fanden tage mig, hvis jeg ikke nu begynder at tro, at det er Sjælen af din fordømte Mand, som Du har behandlet saa kjærligt. Jeg vil gjøre min Saligheds Ed paa, at der ikke er den mindste Rustplet paa Hjulet.“

„Se ikke saadan paa mig, Søn“, sagde Konen med skjælvende Stemme. „Jeg vilde forebygge det, hvis jeg blot kunde; men hvad skal jeg gjøre?“

„Du kunde springe i Vandet og følge bagefter din Mand; det er sagtens det, han forlanger“, svarede Sønnen rasende. „Du har syndet imod ham, ikke jeg; og saalænge Du er her, vil vi ikke have Held med os — saameget er vist.“

Latteren var forstummet og Jael forlod Værelset, med Haanden presset mod Øinene. Hun elskede Sønnen og vilde have offret sit Hjerteblod for ham, men det var ikke første Gang, at han havde talt paa den Maade.

Efterat hun var gaaet, gik David hen til Vinduet, idet han bandede mellem Tænderne. Pludselig hørte han Gloams Skridt bagved sig og vendte sig forbauset om.

„Hvad var det for en Støi?“ spurgte Gloam.

„Naa, det var ikke noget Nyt, Herre, den gamle Historie. Jeg formoder, at der er noget Galt ved Hjulet.“

„Jeg mindes ikke at have hørt saadan en Lyd før“, sagde Gloam i en ophidset Tone. „Den er skrækkelig, ligesom Skrig af en ond Aand! Lad mig aldrig høre den mere — den forskrækker Svanhilde og trænger sig imellem os ligesom en ond Spaadom. Lad mig aldrig høre den mere!“

„Det er gaaet saa vidt med Dem, at De kun hører med hendes Øren og føler med hendes Sanser“, svarede David smilende. „Fordi *hun* faaer Hovedpine deraf, skurrer det i Deres Øren.

TEGNING AF H. V. WESTERGAARD

Jeg vilde gjerne faae det til at høre op, vidste jeg blot hvordan. Vi mister de halve af vore Kunder derved, Folk paastaaer, at denne Latter stammer fra selve den Onde."

„Det er en afskyelig Lyd!" udbrød Gloam igjen, „Svanhilde er kun født til at høre himmelske Harmonier, disse skingrende Mislyd vil skræmme hende bort fra os."

„Hun blev født til at bære sin Skjæbne, som alle andre Dødelige, Hr. Gloam", svarede den unge Mand i en skarp Tone, saa smilede han igjen og tilføiede mumlende, idet han forlod Værelset, „hun vil saamænd snart vænne sig til den, det behøver man ikke at være bange for."

Men der gik lang Tid, uden den uhyggelige Lyd igjen lod sig høre, og Svanhilde glemte imidlertid sin Skræk og sin Hjemve. Gloam havde sagt til hende, at hun en skjøn Dag vilde faae sine Forældre at se igjen, og hendes Længsel efter dem forvandledes efterhaanden til en rolig og næsten glad Følelse af Forventning. Hun syntes at kjende meget lidt til sine Familieforhold, eller maaske vilde hun ikke udtale sig derom, thi til Trods for hendes vindende Elskværdighed og aaben Væsen, røbede hun en jomfruelig Tilbageholdenhed og Værdighed, som ikke var let at overvinde. Hun indtog Alle, som kom i Berøring med hende. Hele Nabolaget strømmede til for at se Skolelærer Gloams Havfrue; og naar de talte om Lattermøllen, tænkte de tilsidst kun paa Svanhildes muntre Latter, ikke paa den uhyggelige Lyd, som først havde givet Anledning til Navnet og nu næsten gik i Glemme. Den smukke Davids Velstand tog til og hans Kundekreds voxede i den Grad, at Møllen neppe kunde besørge Alle; han havde al Udsigt til i Aarenes Løb at blive en rig Mand. Han og Jael behandlede den lille Havfrue med den største Venlighed, hvilket jo var ganske naturligt; og hvad Gloam havde forudsagt, syntes at gaa i Opfyldelse — hun havde bragt dem Lykke.

Gloam selv var som et andet Menneske. Han levede ikke mere mellem sine Bøger, men forbausede Naboerne ved sin Venlighed og Tilgængelighed. Han og Svanhilde vare altid sammen; de legede og lo som Børn, Haand i Haand gik de lange Spaseretoure, om Vinteren sloges de med Snebolde, om Sommeren og Efteraaret plukkede de Blomster, Bær og Nødder. Han viste hende en ærbødig og kjærlig Hengivenhed; han var rede til at bringe ethvert Offer for hendes Skyld, undtagen det, at hun skulde være det Samme for en Anden som for ham. Men hun var aabenbart fuldkommen tilfreds dermed. Gloam var den Eneste, som talte hendes Sprog og derfor ogsaa den Eneste, hun kunde tale med. Han vilde ikke lære hende Engelsk, og naar Andre forsøgte at gjøre dette, skete det uden hans Vidende og Villie. Han troede maaske, at ingen Anden end han forstod at sætte den tilbørlige Pris paa hende og betragtede det som en Slags Vanhelligelse, naar Andre vovede at nærme sig

hende. Sikkert var det, at de vare meget lykkelige sammen. Han blev igjen ung og frisk i hendes Selskab; han glemte, at hans Pande var rynket, hans Ryg bøiet og hans Haar blevet hvidt før Tiden. Og han nærede ingen Tvivl om, at han stod for hende saa ung, som han følte sig selv.

Men var denne Tillid berettiget? Besad dette Barn, der netop begyndte at udvikle sig til Jomfru, Evnen til at se hans unge, friske Sjæl i det ældede Legeme? En Mand, der var mere kjendt med Verden, vilde have næret Tvivl herom, i Betragtning af, at Kvinderne kun altfor let dømme efter det Ydre og lettere tiltrækkes af en mandig, kraftig Personlighed end af en skjøn Sjæl. Men Gloams Erfaringer havde ikke lært ham dette, det faldt ham ikke ind, at hun nogensinde kunde skuffe ham eller skjænke en Anden den første Plads i sit Hjerte. Hans Drømme gik ud paa, at de en Dag — selv om den endnu var fjern — vilde gifte sig. De tilhørte med Rette hinanden; naar de begge havde endt deres barnlige Lege, vilde de sammen træde ind i et nyt Livsafsnit. Imidlertid vilde han dølge sin Kjærlighed, for ikke at skræmme hende og virke forstyrrende ind i deres Forhold til hinanden. Men hvor ofte har ikke en Elsker mistet den Elskede af Frygt for at skræmme hende ved en Tilstaaelse.

Over to Aar forløb paa denne Maade, og Barnet Svanhilde voxede op til en smuk ung Pige. Hendes store blaa Øine syntes i bevægede Øieblikke ofte sorte, hendes Haar var gyldent som en Aftensky, hendes Ansigt blomstrende af Varme og Liv. Skjøndt blid af Naturen, var hun dog voxet op uden Baand, Ingen havde opkastet sig til Mester overfor hende eller negtet hende Noget. Hun kjendte derfor hverken sin egen Styrke eller Svaghed, men der skulde snart komme den Tid, da hun lærte begges Grænser at kjende. Enhver Kvinde er paa samme Tid stærkere og svagere end hun troer, og hun kan være glad, naar i Prøvelsens Stund hendes Styrke ikke bliver til en Forræder mod hendes Svaghed.

VIII.

En Sommereftermiddag sade Gloam og Svanhilde paa Træbænken ved Møllen og saae paa, hvordan det store Hjul dreiede sig langsomt og tungt om sin Axe. De vare alene; David endte sit Dagværk i Møllen og Jael var beskjæftiget ude i Kjøkkenet. De havde længe siddet tause.

„Kan Du huske“, sagde Svanhilde tilsidst i sit Modersmaal, „at den første Dag jeg var her, hørtes den forfærdelige Lyd, som dengang gjorde mig saa forskrækket? Jeg har ikke hørt den siden. Hvor kom den fra?“

„Axen var sagtens rusten, saadan forklarer jeg det ialtfald. Den skjødesløse David havde sagtens glemt at smøre den. Men jeg irettesatte ham saa energisk, at det ikke er hændt siden.“

„David er ikke skjødesløs — han er flittig til sit Arbeide og jeg holder af ham“, svarede Svanhilde og slog med Nakken. „En saadan Lyd kunde heller aldrig komme fra Axen.“

„Du har Lov til at holde af David, men Du maa ikke elske ham; Du er en lille Prinsesse og han kun Husholderskens Søn.“

„Hvori bestaaer da Forskjellen mellem at holde af og at elske?“ spurgte Svanhilde, henvendt til sin Ledsager.

Han tog hendes Haand og svarede: „Naar Du bliver ældre, skal jeg lære Dig det.“

„Jeg er slet ikke saa ung, som Du troer, jeg er gammel nok til, at Du kan lære mig det nu.“

„Nei, nei!“ sagde Gloam og rystede smilende paa Hovedet. „Du er kun et Barn endnu, der er god Tid, min lille Havfrue.“

„Naar Du ikke vil lære mig det, skal jeg nok finde en Anden. Jeg vil bede David om det! Han har allerede lært mig mange Ting.“

„Han, hvad har Du lært af ham?“ udbrød Gloam.

Svanhilde tøvede. „Jeg burde ikke have sagt det — men det er jo ikke Andet, end at han lærer mig Engelsk. Han vilde ikke have, at Du skulde vide det, inden jeg kunde det tilgavns, saa vilde vi overraske Dig.“

„Han havde ingen Ret dertil. Hvorfor skulde Du lære Engelsk, for at tale med Andre end med mig?“ udbrød Gloam lidenskabelig bevæget.

„Troer Du da, at jeg kun tilhører Dig?“ spurgte Svanhilde og saae paa ham, halvt trodsigt, halvt spøgefuldt. „Nei, jeg tilhører ingen Anden end mig selv, og der gives ogsaa andre Steder end denne i Verden og tillige andre Mennesker. Jeg vil vende tilbage til mit Fædreland.“

„O, Svanhilde“, sagde Gloam med en af Bevægelse halvkvalt Stemme. „Du vil da vel ikke forlade mig? Jeg kan ikke leve uden Dig!“

„Naar Du er saa uvenlig imod mig, gaaer jeg min Vei . . . Naa godt, men Du maa heller ikke være ærgerlig over, at David lærer mig Engelsk og Du maa lade ham lære mig Forskjellen mellem at holde af og at elske; jeg er overbevist om, at han kjender den!“

„Du maa ikke spørge ham derom, kun mig, mig alene! Det er min Ret, og Ingen maa berøve mig den! Jeg har reddet Dig, Svanhilde, jeg har givet Dig tilbage til Livet, og dette Liv tilhører nu mig!“ Den Haand, hvormed han holdt hendes blev kold, hans Ansigt var blegt og han rystede over hele Kroppen. „Jeg har bevaret Dig for mig; jeg har opgivet mit eget Liv, det nye Liv, jeg tidligere var vant til at føre, har jeg opgivet for din Skyld. Jeg *kan* ikke mere vende tilbage til det, hvis Du forlader mig.“

„Jeg har jo ikke bedt Dig om at opgive det for min Skyld“, svarede hun trodsigt. Saa blev

hun atter mere blid og sagde: „Naa, naar det er Dig saa magtpaaliggende, maa Du lære mig at „elske". Kun maa Du siden lade mig elske Enhver, jeg synes om."

En Stund betragtede Gloam hende i Taushed; hans sorte Øine glede langsomt prøvende henover ethvert Træk i hendes Ansigt og Skikkelse. „Du tilhører mig", sagde han tilsidt. „Hvis Du kunde forlade mig for en Andens Skyld, vilde jeg ønske, at Halsbaandet der hellere havde draget Dig ned i Dybet, end —"

Inden han kunde ende Sætningen, hørtes pludselig en gjennemtrængende, vild Lyd, ligesom en dæmonisk Latter. Efter lang Taushed begyndte Møllehjulets onde Aand igjen at drive sit Spil, som om den kun havde ventet paa Trudslen om en slet Handling for triumferende at vaagne til nyt Liv. Svanhilde foer gysende sammen og skjulte Ansigtet i sine Hænder. David kigede ud ad Møllevinduet og saae, hvordan Gloam gjorde en rasende Gestus.

„Aha!" mumlede han ved sig selv, „Barnelegen er altsaa nu tilende? Min kjære Broder har sagtens isinde at erstatte den ved Elskovsleg?"

Der gik atter et Aar, og igjen sad en Mand og en Kvinde paa Bænken ved Møllen. Det var Nat med overtrukken Himmel; kun enkelte Stjerner kom tilsyne mellem Skyerne. Manden havde slynget sin Arm om Kvinden; hendes Hoved hvilede paa hans Skulder, og hendes bløde Fingre legede med Halsbaandet, hun bar. De talte hviskende sammen, som om de frygtede Lyttere i deres Nærhed.

„Du lille Nar!" sagde Manden; „for et Par Maaneder siden kunde jeg ikke gjøre Dig lykkelig paa anden Maade end ved at lære Dig „at elske", og nu, da jeg har lært Dig det, gaaer Du altid omkring med et blegt, forgrædt Ansigt. Hvad er Aarsagen, hvad er Du bange for?"

„Du veed, at Din Kjærlighed gjør mig lykkelig, David," svarede hun med skjælvende Stemme, „men hvorfor skal et Par Elskende altid skjule deres Kjærlighed og overfor Andre forstille sig, som om de vare hinanden ligegyldige? Da jeg første Gang drømte om Kjærlighed, forekom den mig som blaa Himmel og Solskin og Fuglesang, men vor Kjærlighed er lønlig og mørk som Natten."

„Saameget desto bedre! Vor Kjærlighed vedrører ingen Andre end os selv. Vil Du maaske have, at Gloam skal opdage den og skille os ad? Har Du glemt, hvor rasende han blev, da han hørte, at jeg lærte Dig Engelsk? Den gamle Gnier vil have Dig for sig selv! Du har da vel ikke været lykkeligere sammen med ham, end Du nu er det med mig?"

„O, David!" hviskede den unge Pige og klyngede sig ind til ham, „det var noget ganske Andet. Dengang var jeg lykkelig som en Bølge ved Stranden om Sommeren. Jeg havde ingen dybe Tanker, og mit Hjerte bankede aldrig, saaledes som Du nu har lært det at banke, og jeg aandede frit og freidigt og ikke i lange Suk som nu. Gloam har altid sagt, at han har gjengivet mig til Livet; men det er ikke Tilfældet. Da jeg elskede Dig, levede jeg for første Gang. Og min tidligere Lykke var ikke den sande Lykke, thi den gjemte ingen Sorg, den fik mig ikke til at græde, som jeg nu gjør."

Han drog hende nærmere ind til sig. „Lad der blot gaa en lille Tid endnu", sagde han med dæmpet Latter, „saa vænner Du Dig nok til det, saa vil Du ikke længer sukke og græde, men igjen blive ligesaa glad og fornøiet, som Du var det sammen med Gloam. Men Du har vel ikke Lyst til at fortælle ham det? Hvad?"

Hun skjulte sit Ansigt ved hans Skulder. „O, nei, nei, nei! Det kunde jeg ikke, jeg vilde skamme mig for meget. Men hvorfor skammer jeg mig, David? Er det da ikke rigtigt at elske?"

„Om det er rigtigt? Selvfølgeligt. Der kan ikke gives en større Ret! Og efter min Mening er det den behageligste Ret, der existerer. Hvad mener Du, min Lille?"

„David, jeg har hørt — gifter de Mennesker, som elske hinanden, sig da ikke — ialtfald ofte? og saa nærer de ikke Frygt længer og ere ikke mere sørgmodige og skamfulde?"

Der viste sig et Smil paa Davids smukke Ansigt. „Gifte sig? Jo, dumme Mennesker gifte sig. Forlegne Mennesker, som ikke kan ordne deres egne Sager og ikke ere rolige, før Præsten har hjulpet dem tilrette. Det er netop Mennesker, som ikke elske paa den rette Maade, som Du og jeg. De ere mistroiske og tvivle om deres egen Kjærlighed, derfor gaaer de hen i Kirken og lade sig forene ved en kjedsommelig Ceremoni, som de kalder Giftermaal. Nei, nei, det behøver vi ikke, vi har det ikke nødigt."

„Men min Fader og Moder vare da ogsaa gifte," vovede Svanhilde at sige efter en Pause.

„Det kan gjerne være," svarede David. „Men mine Forældre vare ikke gifte, saa Du seer, vi har et Exempel paa begge Dele!"

Hun svarede ikke, men tog sit Hoved bort fra hans Skulder og legede urolig med Halsbaandet. Pludselig gik Laasen op, og Halsbaandet faldt ned paa Jorden. Hun udstødte et lille Skrig og sprang op, rystende over hele Legemet.

„Jeg har tabt det!" udbrød hun. „David, der vil vederfares mig en Ulykke."

„Snak! Der er det jo, fuldstændig uskadt!" Han tog det op, drog hende ned til sig, lagde det igjen om hendes Hals og kyssede derpaa hendes Ansigt og Mund. „Berolige Dig, min Elskede, Du seer jo, at Alt er i sin Orden."

„Der vil hændes mig en Ulykke. Det er aldrig før faldet af mig siden den Dag, min Moder

lagde det om min Hals med Paalæg om, aldrig at skille mig ved det, da det var en Talisman mod alt Ondt. Men jeg stoler paa Dig, Du Kjære! Jeg stoler paa Dig! Men Noget, Noget *maa* være urigtigt, jeg har hengivet mig helt til Dig . . ."

„Læn Dig op til mig, Du Lille, læg din bløde Kind til min og hør nu op med at græde, ellers maa jeg tro, at Du vil fjerne Dig fra mig og forlade mig; og hvad skulde jeg saa gjøre?"

Hun vendte sig om imod ham og omslyngede ham med begge Arme; der laa en Slags vild Fortvivlelse i denne Bevægelse. „Jeg skulde forlade Dig, David? Hvor var det muligt. Men Du maa aldrig forlade mig, min Kjæreste — Kjæreste — Kjæreste! Hvad skulde jeg gjøre, hvis Du forlod mig?"

„Stille, stille, Barn! Du vækker jo hele Huset, naar Du saaledes paa samme Tid leer og græder! Du veed jo godt, at jeg ikke vil forlade Dig! Stille, mit Hjerte, ellers vækker Du Gloam?"

„Han elskede mig ogsaa, han vilde aldrig forlade mig; men han tænkte, jeg var ikke gammel nok, ikke gammel nok! Ak! . . . David, kjender Gud vort Forhold?"

„Ikke tilstrækkeligt til at blive urolig derover," sagde den unge Mand med en kort Latter. „Hvis Nogen kjender Noget til os, kan det kun være det gamle Hjul her. Seer det ikke ud som en gammel, sort Djævel, der kun venter paa at opsluge os? Kom, nu maa vi liste os ind i Huset igjen."

De stode op. Svanhilde blev staaende foran ham, hendes søde, sørgmodige Ansigt lyste som et blegt Skær i Mørket.

„Siig: Jeg elsker Dig, Svanhilde, og vil aldrig forlade Dig!" hviskede hun.

Han tøvede, lo, strøg hende over Haaret og saae hende dybt ind i Øiet, ligesom den Dag, han første Gang havde seet hende. Følte han dog i sit Hjerte en Bebreidelse, da han opdagede, hvor fuldstændigt hun tilhørte ham? „Du har lige skjænket mig din Tillid," sagde han, „hvorfor er Du igjen bleven mistroisk?"

„Nei, men jeg er urolig, jeg er altid urolig. Naar Du ikke er hos mig, er jeg bange for Enhver, jeg møder; jeg troer altid, at de maa læse min Hemmelighed i mine Øine. Naar jeg ikke kan sove om Natten, er jeg bange for at bede til Vorherre, saaledes som jeg før gjorde. Hvad er Aarsagen? Hvorfor har jeg denne Følelse? Vi maa have begaaet noget Urigtigt. Min stakkels Elskede! Har jeg foranlediget Dig til at handle urigtigt? Langt hellere vilde jeg være død!"

„Men mit kjære Hjerte! Som om Du kunde begaa noget Urigtigt, selv om Du ogsaa vilde. Jeg sværger Dig, vi har ikke begaaet noget Urigtigt. Hør, nu vil jeg hviske Dig Noget i Øret: Jeg elsker Dig, Svanhilde, og vil aldrig forlade Dig! Er Du saa rolig?"

Ordene blev hviskede ganske sagte, kun Stjernerne og Møllehjulet havde hørt dem. Pludselig hørtes en Lyd, som en vild Haanlatter. Den hendøde langsomt og atter herskede Nattens Stilhed. Men den gjenlød endnu i Hjertet paa de To, som stjaalent listede sig ind i Huset, og den spandt sig ind i deres urolige Drømme den Nat.

IX.

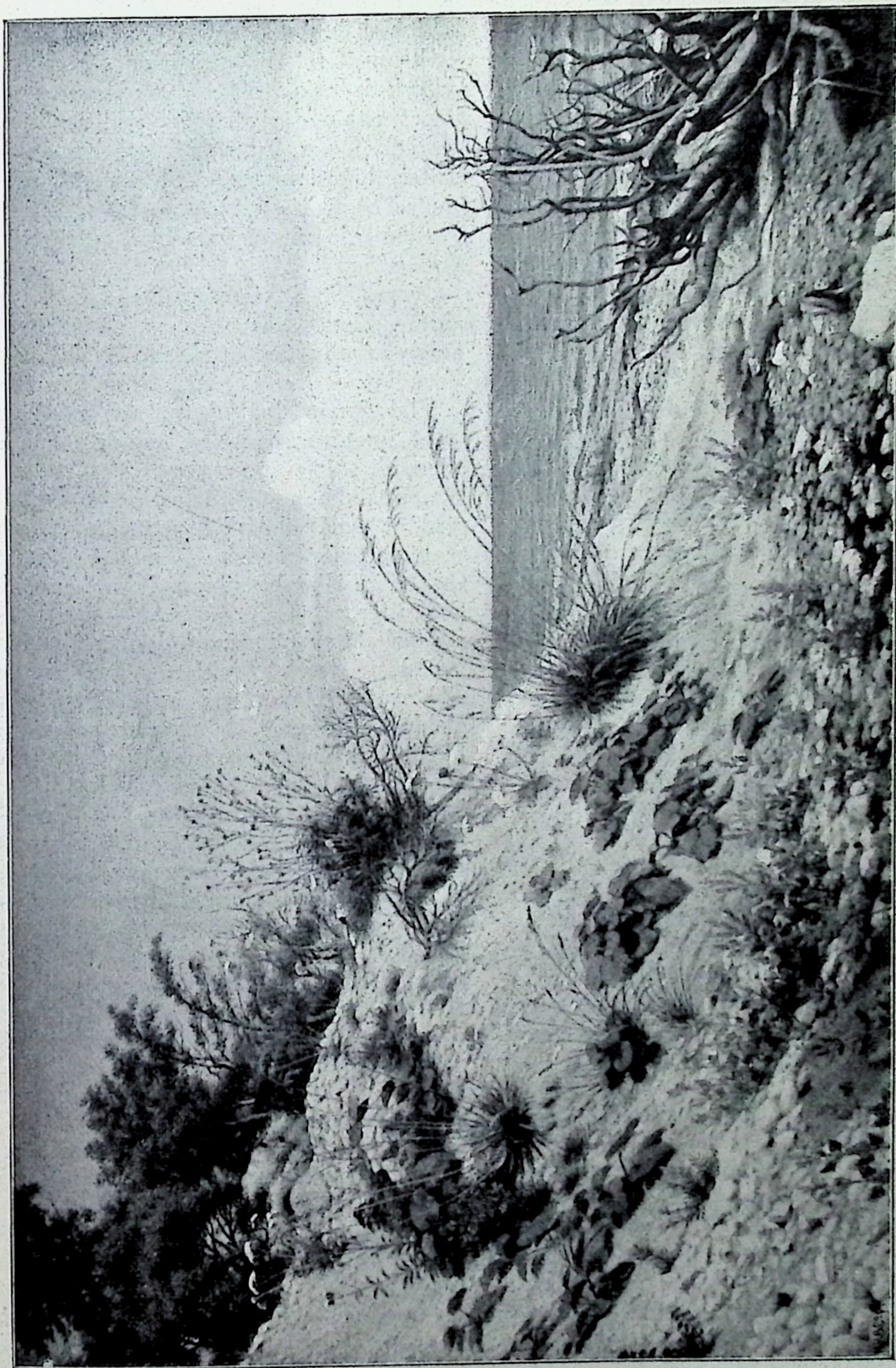
Sommer og Vinter vare gaaede, og der fulgte et sørgeligt, koldt Foraar. De store Snemasser vare tøede og Møllestrømmen var opsvulmet saa stærkt, at den foer brusende afsted med en Bjergstrøms Kraft. Men Møllen klaprede ikke, Hjulet stod stille, i mange Uger havde Arbeidet været afbrudt.

Men derfor havde Huset ikke mistet sine Beboere. En ældre Kvinde med et mørkt Ansigt, som engang havde været smukt, gik syslende frem og tilbage, og en svag, nedbøiet Mand sad stundom i flere Timer ubevægelig i sin Studerestol. Ofte vred han Hænderne i sin Ensomhed og udstødte en uartikuleret, truende Lyd. Paa en bestemt Tid hver Aften stod han op og gik med lydløse Skridt hen til Døren ind til et bestemt Værelse. Der kunde han høre et lille Barns Skrig og dernæst dets unge Moders Stemme, som med et ømt sørgmodigt Udtryk beroligede det. „Mit Barn, græd ikke; tys, tys! Fader kommer snart til os! Han vil komme, han vil komme! han elsker os og vil aldrig forlade os, tys, tys!"

Ved disse Ord blev Mandens blege Aasyn formørket af opstigende Raseri, og han pressede sin knyttede Haand mod Hjertet. Da han endelig vendte tilbage til Studereværelset, faldt han paa Knæ og opløftede sine Arme mod Himlen.

„Gud — det Ondes eller det Godes Gud, hvem Du end er — giv mig min Fjende i min Magt! Lad min Forbandelse hvile paa ham, indtil jeg har ødelagt ham, lad mine Øine se ham gaa tilgrunde! Han har ranet min Kjærlighed, mit Haab, min Lykke! Han har fornedret og vanæret det, som tilhørte mig! Han har gjort mit Liv til en Ørk, til en Plage! Og alligevel vil jeg gjerne leve, lide alt dette og mere til, naar han ved min Forbandelse vilde gaa evigt tilgrunde paa Sjæl og Legeme! Tilstaa mig dette, Gud eller Djævel, og gjør siden med mig, hvad Du vil!"

Saaledes lød hans Bøn. Men aldrig betraadte han det Værelse, hvori den unge Moder laa med sit Barn; han saae ikke paa dem, eller talte til dem, hans Hjerte kunde ikke tilgive dem. Fra det Øieblik, da han første Gang fik Sandheden at vide og i fortvivlet Raseri vilde kvæle For-

C. A. Kølle: PARTI VED MØENS STRAND

føreren, blev hans Sjæl mættet med Gift. Han følte intet Andet end Had til hele Menneskeheden.

Da han en Dag stod ved sit Vindue hensunsunken i mørke Grublerier og stirrede paa det sorte Møllehjul, den eneste Gjenstand, han endnu nærede Sympathi for, blev der banket paa hans Dør, og Jael, Husholdersken, traadte ind. Siden denne Ulykke havde ramt hendes Hus, var der indtraadt en Forandring i hendes Optræden overfor Gloam. Tidligere havde hun udøvet et vist Herredømme over ham, saaledes som det let lykkes en almindelig Natur overfor en mere fin og modtagelig, men nu var den før saa blide og tilbageholdne Gloam bleven saa frygtelig i sin Fortvivlelse, at Jael var begyndt at blive ængstelig for, at han ogsaa skulde gjøre hende Fortræd for hendes Søns Skyld.

Hun kom med tøvende Skridt ind i Værelset og blev staaende i nogen Afstand fra ham. Han vendte sig ikke om og røbede ikke ved nogen Bevægelse, at han var vidende om hendes Nærværelse. Efter en Pause sagde hun: „Herre, han kommer tilbage; David kommer hjem igjen, Herre. Han vil gjøre Alt godt igjen — han vil gifte sig med Svanhilde!“

Gloam rørte sig ikke, men da Jael betragtede ham nøiere, lagde hun Mærke til, hvordan hans Lemmer syntes formelig at forstenes.

Der forløb flere Minuter, inden Gloam svarede. Hans Stemme dirrede og han vendte ikke Ansigtet bort fra Vinduet.

„David kommer tilbage?“

„Ja, Herre, imorges fik jeg Bud fra ham.“

„For . . . at gifte sig med hende?“

„Ja vel, Herre, han vil gjøre hende til en ærlig Kvinde igjen. Hans Gjerning har hele Tiden tynget haardt paa ham. Han haaber, at De nu vil tilgive ham, og at vi Allesammen herefter vil leve lykkeligt sammen.“

Gloam aandede tungt; han krydsede Armene over Brystet og forsøgte at bekæmpe sin voxende Sindsbevægelse. Endelig fremstødte han de Ord: „Naar — naar — naar?“

„Mener De, naar han kommer hertil, Herre? Han kommer iaften til Byen og vil høist sansynligt fortsætte Veien herhen tilfods. Det er heldigt, at vi nu har Maaneskin, saa han ikke kan gaa feil af Veien.“

Gloam strøg sig flere Gange med Haanden gjennem Haaret og stirrede taus paa Hjulet. Han lod til at have forvundet den første Bevægelse, der var fremkaldt ved Efterretningen om Davids Hjemkomst, og Jael glædede sig over, at han tilsyneladende ikke nærede fjendtlige Hensigter imod ham. Hun stod just i Begreb med at forlade Værelset, da Gloam hurtigt vendte sig om og gik bagefter hende.

For første Gang under deres Samtale saae hun nu hans Ansigt; og hvad hun der saae, rystede hendes staalsatte Nerver i den Grad, at hun uvilkaarligt udstødte et let Skrig. Gloam smilede, men det var Smilet hos en ond Aand, der med glubende Attraa har ventet paa Leiligheden til at faae sin Fjende i sin Magt og nu endelig med frygtelig hadefyldt Jubel seer denne Leilighed for sig.

Gloam forstod kun altfor vel det forfærdede Udtryk i Jaels Ansigt og gjorde sig al Umage for at paatage sig en ligegyldig Mine, men det lykkedes ham kun daarligt, og den nerveuse Latter, han tvang sig til for at berolige Jaels pludseligt vakte Mistanke, klang i hendes Øren ligesom hin frygtelige Lyd, der havde givet Møllen Navn.

„Bryd Dig ikke om mig, Jael“, sagde han, „jeg er bleven saa nerveus, det er den naturlige Følge af alle de forudgaaede Sindsbevægelser! Vent lidt — har Du sagt det til hende?“

„Til Svanhilde, Herre? endnu ikke — jeg mente, det var bedre at meddele hende det lidt efter lidt —“

„Siig ikke noget til hende — omtal det ikke med et Ord!“ befalede han hende med haard Stemme, „for maaske han slet ikke kommer!“ Og uvilkaarligt brast han igjen i en høi, uhyggelig Latter.

Husholdersken var glad over at kunne forlade Værelset, da hun virkelig var bange for, at Gloam var bleven gal og i Vanvid kunde øve Vold imod hende. Men efterat hun nogenlunde havde beroliget sig, syntes den Forklaring, Gloam havde givet af sin Adfærd, hende fuldkommen indlysende. Efter den frygtelige Sorg og Smerte, han i flere Uger taus havde baaret hos sig selv, var det naturligt, at den pludselige Efterretning om Davids Hjemkomst maatte gjøre stærk Virkning paa ham, med Tiden vilde han nok falde til Ro.

Imidlertid traf hun Forberedelser til Davids Modtagelse. Den unge Mands Handlemaade overfor Svanhilde havde harmet hans Moder saa meget, at hun fuldstændigt havde billiget den Forvisning, hvortil Gloams Raseri havde tvunget ham. Ikke fordi hun elskede Svanhilde eller var bedrøvet over Umoraliteten i Sønnens Handlemaade. Men hun havde levet i den faste Tro, at den blonde lille Havfrues Slægtninge før eller senere vilde lade høre fra sig. Hun forestillede sig, at de vilde præsentere sig i Skikkelse af en rig, gavmild Adelsmand og hans Frue, funklende af Diamanter. De vilde sige omtrent Følgende: „Vi have hørt, at vor lille Niece eller Cousine, som vi troede død, er bleven frelst og lever her hos Dem.“ — „Ja“, vilde Jael svare, „og vi har opdraget hende som en rigtig Adelsfrøken og behandlet hende, som om hun kom fra et Kongeslot, da vi strax saae, at hun havde blaat Blod i sine Aarer og før eller senere vilde komme til Ære og Værdighed. Saa vilde Svan-

hilde komme og bedaare dem ved sin Skjønhed og nydelige Væsen. Saa vilde de rige Slægtninge tage Svanhilde med sig, men den unge Pige vilde sige: „Ikke uden David, thi jeg elsker ham!“ De vilde sagtens sætte sig derimod, men Davids smukke Ansigt og pæne Manerer vilde afvæbne alle Indvendinger, og tilsidst vilde Jael selv træde frem og offre sin kvindelige Ære for sin Moderkjærlighed og aabent erklære: „Han er af adeligt Blod! hans Fader var gamle Harald Gloam, han er Ætling af Adelsmænd og ikke uværdig til den unge Pige, som elsker ham.“ Saa vilde enhver Modstand være beseiret og alle Paagjeldende vilde fra nu af leve i Overflod og Rigdom.

Det havde været Jaels Drøm, og derfor var hun vred paa Sønnen, fordi han havde forstyrret den ved sin Forseelse. Men David havde efter lange frugtesløse Efterspørgsler opgivet Troen paa at komme til Rigdom og Anseelse ved Svanhilde. Men den unge Pige elskede ham og var meget smuk, de vare næsten altid sammen, og samvittighedsløs som David var, knyttede han et Kjærlighedsforhold med hende. Han tænkte slet ikke paa at gjøre sin Uret god igjen, og da det uventede Udbrud af Gloams Raseri og Fortvivlelse havde drevet ham fra Hjemmet, tog han det som et velkomment Paaskud til at forlade Svanhilde i al hendes Nød.

Jael brød nu sit Hoved over den pludselige Forandring i hans Hensigter. Fortrød han virkelig sin hjerteløse Handlemaade? Hans Brev røbede intet derom, men det indeholdt dog Antydninger, af hvilke Jael drog gunstige Slutninger og derfor glædede sig til hans Komme. Hun havde meddelt Gloam Efterretningen for i Tilfælde af, at han skulde røbe fjendtlige Hensigter, at aabenbare, at hans Fader ogsaa havde været Davids. Men hans besynderlige Adfærd havde forskrækket hende i den Grad, at hun ikke kunde beslutte sig dertil og bestemte at opsætte det til en mere gunstig Leilighed.

(Fortsættes.)

Gurre

I Nordsjælland, i en vild, romantisk Egn ligger det ofte besungne Gurre, omgivet af tætte Skove. I stille Sommeraftener, naar Taagen leirer sig over Engen og det hvisker i Løvet, da føler man ret den Tungsinds Poesi, der hviler over Stedet, og Sagnene om Tove og Kong Volmer faae Farve og Liv. Kun Skade, at den ædruelige Historieforskning er Sagnets Fjende og ligesom den skinsyge Dronning fjerner Tove fra Kongen; til Gjengjeld knytter den hende rigtignok til en anden Kong Volmer, Valdemar den Første. Muligt har han dog opført Gurre og her drømt om Kjærlighed og Lykke. Saa har Tove alligevel siddet ved Gluggen i det høie Taarn, naar Solen dalede, og stirret ud efter sin kongelige Elsker.

Sagnet kan med desto større Frihed slynge sin Vedbend om Gurres sjunkne Mure, siden baade dets Oprindelse og endelige Skjæbne er hyllet i Mørke. Fredelige Murere kan paa Kongebud have nedbrudt det Sten for Sten, og helsingørske Borgere kan i den Ufreds Tid, der har faaet Navn efter den Oldenborger Greve, have ladet den røde Hane gale over Valdemars og Toves Borg. Krøniken tier derom.

Den fortæller kun, at Kong Valdemar den Fjerde, med Tilnavnet Atterdag, jog i dens Skove, naar han var træt af at jage Landets Fjender og yndede Stedet saare, ligesom han her endte sit daadrige Liv den 24. October 1375. Men Sagnet under ikke hans rastløse Sjæl Hvile, det lader ham i Uveirsnætter jage med sine gloende Hunde gjennem den skrækslagne Skov, som Straf fordi han engang udbrød: „Lad Gud kun beholde sit Himmerig, naar jeg maa beholde mit Gurre!“

Hans Datter, Margrethe, opholdt sig vel stundom paa Gurre, og ligesaa gjorde Erik af Pommern, under hvem det endog var Møntsted, men dets Glanstid var tilende, det mistede sine underlagte Herreder og sank ned til et blot Annex til det stolte Krogen (Kronborg) ved Sundet. Vel hørte det endnu til de faste Borge, man kjender en hel Række af dets Høvedsmænd, af hvilke Johan Rantzau vil være den mest bekjendte, men efterhaanden forfaldt det, og i et Brev fra 1534 skildres det saalunde: „Alle Spærene paa Taarnene ere affaldne, Hvælvingerne i Taarnene ere fordærvede, meget af Murene er nedfaldet, og det store Taarn er revnet, saa det skal nedtages“, og 1652 omtales kun „det gamle øde og forstyrrede Slot Gurre.“

Saa forsvinder det ganske, Jorden dækker over de sammenstyrtede Ruiner, Træer og Brombærranker skjule Stedet, hvor det stod, det bliver selv til et Sagn, indtil vort Aarhundrede, da Sansen for de gamle Mindesmærker vækkes, atter drager det frem af Glemselen. Allerede i 1817 anstillede den daværende Eier, Kammerherre v. d. Maase, Eftergravninger, men uden Plan og i ringe Udstrækning, først da Skovrider Bjørnsen i 1832 havde kjøbt den saakaldte Slotsgaard, paa hvis Marker Ruinerne ligge, blev Træerne bortryddede og Bakken udgravet. I 1834 var en betydelig Del af Ruinerne afdækkede, efterat Jordlæs i titusindevis vare bortførte. Senere Udgravninger have ladet Ruinerne træde endnu anseeligere frem. Indenfor den oprensede Slotsgrav, der har en Bredde af 50 Alen, er en 5 Alen bred Kampestens Dossering, som udgjør den egentlige Borggrund. Borgen selv har bestaaet af en Ringmur i skjæv Firkant med fire mindre Taarne, og i Midten af denne hævede sig det faste Hovedtaarn, den ældste Bygning, hvis Sydside har holdt 18 Alen og Østsiden 12 Alen, medens Murene have en Tykkelse af omtrent tre Alen.

De udgravede Levninger give saaledes en god Forestilling om en Borg i Middelalderen. Fantasien kan bygge videre, reise de røde Mure med de smaa Glughuller og de spidse Tage og kalde den svundne Tid tilbage, da Hornet klinger og Kong Valdemar holder Jagt i Gurre Skove.

Al. S.

Væddeløb

SKIZZE AF ISTED MØLLER

I Parken til det grevelige Herresæde stod en Eftermiddag i Forsommeren den yngste af Komtesserne og underholdt sig med Baronen, der i sin flatterende Uniform tog sig særdeles godt ud; han var Premier-Lieutenant i Rytteriet og hørte til Nabobyens Garnison. Paa Ryggen af sin Hest var han for et Par Timer siden indtruffet til Slottet, kaldt ved et Expresbud fra Greven, og han havde mere end gjerne fulgt Opfordringen, thi Komtesse Poulas blaa, skjelmske Øine havde allerede for Maaneder tilbage bragt hans Krigerhjerte til at skjælve, idet han med et Suk maatte erklære sig for overvunden. Ogsaa idag havde han sporet sin Ganger for hurtigere at være i hendes Nærhed, men hans Sjæl var langtfra opfyldt af noget tillidsfuldt Haab, medens han steg op ad den brede Slotstrappe; hans Tilbedte var nemlig for Tiden *la haute volées* absolute Favorit, og han vidste, at hendes Ynde og Naturlighed, der bleve baarne af den friskeste Ungdom, allerede havde lagt Tilbud for hendes smaa Fødder, som stillede *hans* aldeles i Skygge, thi foruden sit smukke Ansigt og glimrende Figur havde Baronen ikke stort Andet at møde frem med end sin Lieutenantsgage og en ikke ubetydelig Gjeld, og disse Herligheder vilde neppe friste hverken Greven eller hans Datter. Imidlertid, Baronen kunde tillige rose sig af at være en af Armeens bedste Ryttere, og dette var Anledningen til, at han ved sin Ankomst blev modtaget med en ganske særlig udsøgt Høflighed, der vakte hans Forbauselse, men da han lidt efter sad med Greven i dennes Arbeidsværelse, rygende den fineste Cigar til det fineste Glas Vin, erfarede han Grunden: Greven var bleven sat i en pinlig Forlegenhed ved at Ritmester N. N., der i Gentlemansløbet havde lovet at ride hans „Almansor" ved de snart forestaaende Eremitageløb, havde meldt Forfald, og hans Bøn var derfor, at Baronen nu vilde paatage sig Opgaven.

Med Glæde gik denne ind derpaa, thi Heste elskede han høiest i Verden næst efter sig selv og saa naturligvis den Dame, han havde den Ære at føre tilbords ved Middagstaflet, til hvilket han venligt var bleven indbudt. Der var jo nok at tale om: Dyrets Training, de anmeldte Konkurrenter og meget Andet, men det var dog kun med halv Opmærksomhed, at Baronen lyttede til Grevens ivrige Ord, thi Komtesse Poula, hvis vaarunge Skikkelse vuggede sig ved hans Side i den lyse Silke, som var det en duftende

Blomst, drog hans Blik og Tanke, og hun saae paa ham idag med mere straalende Øine end hun pleiede, hendes Smil var mere talende, thi som sin Faders Datter var hendes Hovedpassion ogsaa Heste, og hun fulgte derfor Konversationen med glødende Iver.

— Nu, de som sagt henimod Aften stode nede i Parken, hun med den løftede Haand om en Lindegren og med Hovedet støttet mod Armen, han fortabt i forelsket Beskuelse, sagde hun:

„De *maa* seire, Hr. Baron, det vil glæde Papa — og ogsaa mig."

„For *Deres* Skyld, Komtesse Poula —" begyndte han enthousiastisk.

„Aa, stands, det kjeder mig", svarede hun med et Smil, der røbede hendes Overbevisning om, at ikke blot han men adskillige Andre vilde gjøre det Utrolige for hendes Skyld — de havde tidt nok forsikkret hende det. — „Forresten", tilføiede hun med en surmulende Mine, „maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at jeg ikke ynder Fornavne."

Med et mismodigt bedende Blik ind i hendes spurgte han:

„Og det er Alt, De har til Deres Ridder for at opildne ham til Dysten?"

„Nuvel, jeg skal bære en Rose ved Væddeløbet, og den skal være Deres, hvis De kommer ind som den Første."

„De gjør mig lykkelig!" udbrød han med tindrende Øine. „For den Pris sværger jeg at seire!"

„En stakkels Rose", svarede hun, idet en lille Rødme steg op i hendes Kind, og hurtigt tilføiede hun: „Det bliver kjøligt, lad os gaa op til de Andre.

Den store Dag oprandt. En straalende Sommersol fra en skyfri Himmel vækkede Kjøbenhavnerne og kaldte dem til Festen. Man kunde se paa Gadernes Physiognomi, at der var noget Usædvanligt igjære; fra den tidlige Morgenstund færdedes pyntede Folk gjennem Byen, og de mange lyse Dametoiletter gav denne et Præg af muntert Liv. Et usædvanligt Antal elegante Kjøretøier krydsede hverandre, og de mange Liberier viste, at Godseierne for disse Dage havde forladt Herregaardene for at aflægge Hovedstaden et Besøg. Medens en uafbrudt Vognrække bevægede sig ud ad Strandveien og Kongeveien, droge Folk hen paa Formiddagen i Skarer afsted til Klampenborgstationen, hvor der herskede et broget og støiende Virvar, hvor man, opstillede i Queue, utaalmodigt trængte paa for at faae Billetter, og naar man endelig havde dem i Haanden, triumferende løftede dem i Veiret for at vise dem til den længselsfuldt ventende Familie, hvor Extratog under Ringning og Pibning afgik hvert tiende Minut, og Publikum trykkede og masede paa for at komme ud paa Perronen og ind i de glohede Koupeer, som om hvert Tog var det sidste, der blev afsendt — alt imedens man hørte det ensformige Raab fra Sælgeren af Væddeløbsprogrammer, som bleve revne bort og studerede med grundige Miner under Kjørselen. Talen dreiede sig næsten udelukkende om Gentlemansløbet og om, hvorvidt den danske „Almansor" vilde seire, idet der, som dens Konkurrenter, kun var anmeldt to tydske Heste, den ene tilhørende en brandenburgsk Godseier, den anden et østerrigsk Konsortium; Pressen havde vakt det store Publikums Interesse for dette Spørgsmaal, og det blev drøftet med en Iver, som var det en Nationalsag af Betydning.

Endelig naaes Klampenborg, hvor Charabanc'er holde i Mængde; i et Nu ere de stormede, og hver Plads besat — man er bleven borte fra hinanden, kommen op paa forskjellige Vogne, Fornavne raabes overlydt, under Spøg og Latter finder man atter hinanden, Manden med Brystsukker og Appelsiner gjør glimrende Forretninger i den smeltende Varme, og Vognene begynde at kjøre. Eremitageveien er bundløs af Støv, Hjulene synke i til Navet, og Hestene reise Skyer af det graa, melagtige Stof, der skjuler den blaa Himmel og de grønne Træer og lægger sig som en Overklædning paa Passagerernes Skuldre og Ryg, indtil man endelig naaer Slottet og spreder sig til de forskjellige Billetkontorer for efter Omstændighederne at offre 50 Øre eller en halv Snes Kroner paa de forventede spændende Optrin.

Der ligger Tribunen med sine talrige Flag; overalt i Terrainet sees mellem de hvide Mastetræer, hvorfra Dannebrog veier, Husarer tilhest i deres livlige Uniform; Birkets Politibetjente med Guldtressen om Kaskjetten have travlt med at holde Orden i dette uvante Mylr; Publikum, der søger sine Pladser, forvirres af udspændte vildledende Snore og veiledende Plakater, og ovre fra Saddelpladsen lyder Orchestrets muntre Toner. I de ydre Kredse holde Vogn ved Vogn, hvor man staaer op paa Sæderne og strækker Hals for at se Noget af Herligheden ovre i Centrum; her kjører den ene elegante Ekvipage ind efter den anden og afleverer sin kostbare Byrde af henrivende Damer i straalende Silkeskrud og Herrer med sportslige Interesser malet i hvert Træk. Kronprinsen er allerede kommen, og nu høres en Mumlen fare igjennem den tætte Menneskemængde, man iler til Snorene, og paa den fuldtbesatte Tribune reiser Alle sig; borte mellem Træerne nede i Skovene skimtes de kongelige, hoirøde Livreer, og de firspændige Vogne, eskorterede af en Deling Husarer, nærme sig i rask Trav; under livlige Hurraraab kjøre de langs Banen op foran Tribunen, medens Honneurmarchen lyder, og strax efter gives der Signal til første Løbs Begyndelse.

Kort før Kl. 4 var Grevens Charabanc dreiet

ind paa Saddelpladsen; det glimrende Forspand blev kjørt af den unge Stamherre, medens hans Søstre smilende besvarede de ærbødige Hilsener paa deres Vei. Baronen, der var civil, ilede til for at hjælpe dem af Vognen, og han skjælvede let, da han rakte den yngste Komtesse Haanden; hendes Øine straalede febrilsk, og i sin Iver trykkede hun hans, idet hun hviskede: „Husk, jeg stoler paa Dem!“ Den gamle Greve, som allerede tidligere var ankommen, var ogsaa i stærk Bevægelse; han fulgte stadigt Baronen som hans Skygge og anbragte hvert Øieblik sin Pegefinger i hans Knaphul for at holde ham fast og give ham ganske overflødige Raad og Advarsler. „Der vil“, sagde han, „som jeg erfarer, ved Totalisatoren blive holdt betydelige Summer paa „Almansor“ — om ikke af anden Grund, saa for de stakkels Menneskers Skyld er det af største Interesse, at vi vinde. Jeg veed desuden fra bedste Kilde, at det vil berede en Skuffelse paa høieste Steder, om det ikke skeer.“

Da fjerde Løb nærmede sig, skyndte Baronen sig ind for at foretage Omklædningen, medens Staldknegtene, under Grevens Opsyn, sadlede „Almansor.“ Han var lidt underlig tilmode ved at skulle vise sig for disse Tusinder af Mennesker i et Slags Maskeradekostume, men da han saae sig i Speilet, iført Jockeydragten af Silke, høirødt og hvidt som Dannebrog, med de stramtsluttende Benklæder og Huen med den store Skygge, maatte han med et Smil indrømme sig selv, at han gjorde en god Figur, ligesom han undrede sig selv over den Ro, han følte i dette vigtige Øieblik.

De to tydske Ryttere vare allerede tilhest, og, efter nøie at have prøvet Ridetøiet endnu engang, svang Baronen sig op. Da han først var i Sadlen, havde han intet Blik for Omgivelserne, han følte sit Nervesystem vaagne til forstærket Liv, og han klappede Halsen paa det ædle Dyr, der spidsede Ørerne som i Forventning, medens en Groom i Skridt førte det forbi Dommertribunen. Han hilste paa militair Vis og satte strax Hesten i Galop, thi da Løbet skulde gaa over Banen halvanden Gang, var Udgangspunktet et godt Stykke længere oppe. De tre Ryttere toge Opstilling paa Linie og havde Møie med at holde de urolige Dyr, der vidste, hvad man ventede sig af dem og vilde afsted; den preussiske Ritmester var klædt i gule og sorte Farver; Østerrigeren i mørkeblaat og karmoisin. Signalet blev givet, og Løbet begyndte — nu var der ikke mere Tale om Sindsro, Baronen følte sig som Et med sin Hest og laa foroverbøiet paa dens Ryg, som vilde han fremskynde Hurtigheden ved sin Villies Energi; han var opfyldt af en Spillers rasende Lidenskab for at vinde, og han kløvede Luften i den voldsomme Fart, saa han snappede efter Veiret — og dog havde han en iagttagende Finfølelse for enhver af sit Dyrs Bevægelser, dog holdt han skarpt Øie med sine Medbeilere, beregnende enhver Chance med overnaturlig Hurtighed, og hans Blik søgte med feberagtig Skarphed fremad over Grønsværet efter de opstillede Forhindringer. Preusseren tog strax Têten, idet han strøg saa tæt som muligt langs Kredsens indre Mærkepæle, Baronen var faa Alen bagefter, idet han holdt sin Hest let an og saae et karmoisinrødt Ærme ved sin Side. Han vidste, hvad det betød, de To frygtede ikke synderligt de sortgule Farver der foran, Kampen skulde staa mellem ham og hans Sidemand, men Ingen af dem vilde berøve sit Dyr den stimulerende Kraft, der ligger i, at det i det afgjørende Øieblik har en Modstander foran sig at tage. — Den første Hurdle var opstillet ud for Dommerstedet, og alle Heste gik let over Risgjerdet i samme Orden; som i en Drøm hørte Baronen en stærk Summen oppe fra Tilskuertribunens Bænke, saa kom de aabne Pladser, hvor Tusinder af Mennesker stode sammenpakkede i Spænding. Han fornam dem i Forbifarten som et sort Tæppe, der var bredt over det Grønne, men fra Tæppet lød mange Stemmer, Udraab, opmuntrende eller skuffede, men alle heftige, og han vidste, de gjaldt ham — i utæmmelig Kraftfylde gav han Hesten Tømme og Sporer, og „Almansor“ gik forbi de sortgule Farver — han hørte et mægtigt Jubelraab langt bag sig, og hans Hjerte svulmede i Følelser, han aldrig havde kjendt. Men nu — instinctmæssigt mærkede han Østerrigeren komme sig nærmere, med nerveus Lydhørhed opfangede hans Øren Hestens Prusten og Hovslag tæt ved, og han turde ikke vende sig, thi det syntes ham, at hans Dyr fløi afsted næsten uden at røre Jorden under hypnotisk Indflydelse af hans stærke Villie, derfor: fremad, „Almansor“, fremad! De havde passeret et Par Forhindringer til, nu manglede der kun en Hurdle, der var opstillet et Stykke foran Dommerpælen; for at opildne sit Dyr til en sidste Kraftanstrengelse anvendte han vildt Ridepisken mod dets Sider, Slag i Slag — nu gjaldt det: det var Opløbet, som begyndte! Han skimtede allerede det karmoisinrøde Ærme ved sin Side, han tænkte paa Poula, paa Greven, paa Mængden derhenne, som stolede paa ham, han syntes hans Ære, hans Liv stod paa Spil — men — Dyret var træt og havde mistet sin første Spændstighed — han græd indvendig i mørk Forbittrelse — der, kort foran Hurdlen, gik Østerrigeren ham forbi med en hel Hestelængde — men kun et Sekund, saa lød der som et Triumfskrig i hans Sjæl, og han satte over Hurdlen, paa hvis modsatte Side den fremmede Hest laa og sprællede. Et Øieblik efter passerede han Dommerpælen under øredøvende Hurraraab og Fanfare fra Orchestret. Dyret var næsten løbsk af Ophidselse og førte ham et langt Stykke ned ad Banen, inden han ved at save det i Munden med Bidslet fik det standset. Saa kom Tilbage-

ridtet i Skridtgang; det sorte Tæppe, han før var passeret, viste sig at være Tusinder af Mennesker — Landsmænd — der modtoge ham med endeløs Jubel, man kastede Hatte og Kaskjetter i Veiret, Kvinderne viftede med deres Lommetørklæder og havde Glædestaarer i Øinene, der var en Begeistring, som var han kommen hjem som Seierherre med vore tabte Provinser. Og nu Tilskuertribunen, den lignede et bølgende Hav af Hvidt, Damerne vare sprungne op paa Bænkene i alt forglemmende Extase, og Herrerne klappede som besatte, medens fra Dommersædet Præmien — et prægtigt Sølvkrus — blev ham rakt med nogle anerkjendende Ord.

Han dreiede ind paa Saddelpladsen, hvor han først og fremmest spurgte til Østerrigeren og hans Dyr og til sin Glæde erfarede, at Ingen af dem var kommen til Skade. Naturligvis blev han overvældet med Lykønskninger fra alle Sider, ja, da han var steget af Hesten, omfavnede Greven i overstrømmende Jubel sin Rytter — og dog stod denne og speidede rundt omkring med et Udtryk af skuffet Forventning.

Saa nærmede en ung Kvindeskikkelse sig; hendes Bryst bølgede, hendes Øine lyste, hendes Kinder brændte, og hun rakte ham en Rose, idet hun sagde:

„Den er til Dem."

„Tak!" svarede han og førte Blomsten til sine Læber.

Hun var bleven staaende i samme Stilling med løftet Arm:

„Seer De ikke, der er mere?"

Han stirrede forvirret og usikkert paa hende.

„Seer De ikke min Haand? Den er ogsaa Deres!"

Forbi

I Halvskyggens Dæmring ved Skovens Rand,
Der sad han, den unge forelskede Mand.

Han græd, og han lo, og han bad, og han svor;
Saa knittred mod Skyen hans freidige Ord:

„Jeg veed, jeg kan stevne den strideste Lind,
Jeg veed, jeg kan tvinge den rappeste Hind.

Min Elskov kan tænde det bedeste Baal,
Min Elskov kan bøie det haardeste Staal.

Saavist som der grønnes en Gren over Muld,
Saavist skal den Jomfru vel blive mig huld.

Saavist som der vugges et Vern paa Sø,
Saavist skal jeg vinde den væneste Mø.

Saavist som der seiler en Sol over Land,
Saavist skal jeg favne den Lilievand."

— Saa drev han ad Skoven, da Kveld faldt paa;
Da falmede Løvet, og sveden det laa.

Saa drev han langs Søens den stille Strand;
Is da laa over Vove og Vand.

Saa løfted han Øiet mod Himmelen brat;
Død var Sol i den graadtunge Nat.

— Men hist i Borgstuens lune Bo
Sad en Skjønjomfru. Hun skoggerlo.

Sigurd Müller.

Rosa

EN REISEERINDRING

AF

AAGE IBSEN

(1. Fortsættelse)

„Tak — — nei, ikke mere — ellers Tak. Den Slags Varer smager jeg sjelden. Spiritus har jeg nemlig ikke i Huset . . . af visse Grunde . . . for ikke at blive fordrukken. For — naar jeg selv skal sige det — saa, hvis nogen Tid en Mand har havt al god Aarsag til at blive — æh — *spiritu deditus* — — saa har det vel været mig."

Disse fremmede Ord var Olsens Kjæphest; han nød dem med Velbehag, han smagte formelig paa dem, kjælede for disse smaa Kundskabsskatte, som han havde hentet, Gud veed hvorfra, og som hans forbausende Hukommelse gjemte paa, som Gnieren paa sine Penge.

Imidlertid syntes han lidt forlegen over sine uforbeholdne Udtalelser og tav, indtil jeg opfordrede ham til at fortælle mig lidt om sit Liv. Saa løftede han Hovedet, strøg Haaret bort fra Panden og skjænkede sig stik imod sit gode Forsæt et Glas Cognac til. Ja, han listede efterhaanden endnu et Par Glas ned, medens han fortalte mig sin Historie, sit kummerfulde Livs Historie.

Men min Opmærksomhed var ikke altid ved Fortællingen, hvoraf jeg kjendte mange Enkeltheder i Forveien. Jeg fulgte med større Interesse det vexlende Udtryk i hans kloge, af dybe Furer gjennempløiede Ansigt eller lyttede til Blæsten udenfor, der tiltog i Styrke og under Fortællingens Pauser overdøvede de Sovendes Aandedræt.

Først da han kom til sit Bekjendtskab med Rosa, blev jeg rigtig opmærksom.

. . . „Men saa var det, at jeg blev syg — meget syg. Det er nu mange Aar siden, 27 Aar forresten, for vi har havt Sølvbryllup, min Rosa og jeg. Rigtignok i — hm! — al Beskedenhed, uden større Deltagelse fra Omverdenens Side. Hvad jeg feilede dengang, veed jeg ikke, men Sygdommen fik Ord for at være smitsom . . . rimeligvis en tyfoid Feber." Her saae Olsen spørgende hen paa mig. „Naa, det kan nu være ligemeget, men . . . der var paa den Plads, hvor jeg boede, ikke et Menneske, der turde pleie mig, og paa den Aarstid — det var i November — var der ikke Tale om at faae Lægen hentet. Jeg vilde uden Tvivl være kreperet som en Hund af Mangel paa Pleie, om hun derhenne — Rosa — ikke havde taget sig af mig.

Naturligvis nogen — æh — rationel Behandling fik jeg ikke, men Pigebarnet gjorde, hvad hun kunde, og jeg kom mig. Hun holdt ud hos mig Dag og Nat. Naa, saa vidste jeg ikke, hvorledes jeg skulde vise hende min Taknemmelighed, og saa — saa giftede jeg hende. Vi traadte ind i den — hm! — hellige Ægtestand, ja. Men dermed var jeg færdig . . . fra det Øieblik var jeg færdig" . . .

Han ledsagede disse Ord med en Haandbevægelse, der ligesom jevnede alle hans Ungdoms kneisende Forhaabninger med Jorden.

„. . . Færdig med min Karriere, mener jeg", tilføiede han — „færdig — perdu." Han greb Cognacsglasset, slikkede de faa Draaber, som var paa Bunden, i sig og skød det fra sig med en foragtelig Gebærde.

„Det var ellers Tider dengang", vedblev han lidt efter — „da simple Folk som jeg kunde gjøre deres Lykke her i Landet. Jeg kunde nævne flere Exempler. Men jeg var umulig. Aar gik efter Aar, og jeg sad stadig som Udligger. Saa tog jeg fat paa at læse, paa at — om jeg kan kalde det saaledes — restaurere min tarvelige Opdragelse, for at den idetmindste ikke skulde hindre mig i at avancere" . . .

Her holdt han inde, nermede sig lydløst Rosas Seng og bøiede sig ned over hende. „Nei, hun sover. Jeg blev skam bange for, at hun . . . hun forstaaer nemlig Dansk ganske godt, maa Hr. Doctoren vide. Der var saamænd en Tid, det er mange Aar tilbage, da jeg manuducerede hende deri, læste op for hende hver Vinteraften

i vore gamle, klassiske -- hm! — Autores. Det var mit Haab, at vi maaske kunde komme til at indtage en mere . . . mere fremskudt Stilling i Samfundet". Der lagde sig et spydigt Smil om hans Mund.

„Var Rosa en flittig Elev, Olsen?"

„Hun var ikke modtagelig for Kultur, vilde ikke opad, vilde ikke avancere . . . Racen, De veed, Racen! Næh — flittig var hun ikke; faldt gjerne i Søvn, naar jeg læste op, og . . . naa, saa opgav jeg jo omsider at fortsætte med — hm! — Klassikerne og alt det . . . forædlende . . . Tillader De?"

„Værs'go!" Jeg skød Cognacsflasken over til ham. Han holdt det fyldte Glas nogle Øieblikke under Næsen og nedsvælgede i smaa Partier det gule, spritholdige Product, medens Øinene andægtigt lukkede sig.

„Udmærket! og saadan egentlig berusende synes jeg ikke — ikke videre berusende, vel? — — i sin Virkning?"

Jo—o, det syntes jeg nu nok, den var paa Veie til, men jeg vilde ikke modsige ham.

Ligesom for at bevise Rigtigheden af sine Ord, gjorde Olsen en Bevægelse for at reise sig, men faldt tilbage paa Stolen, sad derpaa og famlede lidt ved Glasset og vedblev i en usikker Tone: „Denne Kvinde, seer De, hun . . . var . . . saadan baade paa Sjæl og Legeme — hvad skal vi kalde det?" . . . „Seig", foreslog jeg. Han nikkede.

„Ja, hun var seig. Lære Noget vilde hun ikke og — hæ — dø, det vilde hun heller ikke. Hun har ellers to Gange været nær ved det", tilføiede han hviskende. Men saa standsede han og saae forlegen paa mig. „Ja, De forstaaer nok . . . det var sagt saadan i Fortrolighed . . . in vino veritas, veed De . . . hm! ja det vil sige, jeg mente" . . .

Atter en Bevægelse for at komme paa Benene, og denne Gang lykkedes det. Han stavrede hen til Kommoden og tog en lille Shagpibe, som han stoppede og tændte.

„De skulde vist ikke ryge." Jeg pegede hen paa Rosa.

„Nei, maaske, jeg glemte." . . . Han lagde øieblikkelig Piben fra sig.

„Ja, man skulde vel helst tilkøis, Olsen. Klokken gaaer til to." Jeg reiste mig op. Ved denne Bevægelse kom jeg til at støde til en lille Reol, der hang paa Væggen tæt ved mig, saa at en Bog faldt paa Gulvet. Trods sin omtaagede Tilstand kom min Vert mig i Forkjøbet med at tage den op, og kastede den skjødesløst op paa Reolen.

„Deres Bogsamling er ikke voxet, siden jeg besøgte Dem forrige Aar", sagde jeg.

Han syntes ikke strax at have hørt mine Ord, stod og stirrede paa de smaa tilsneede Ruder med sammenkneben Mund og rynket Pande. Men saa vendte Tankerne tilbage ligesom langveis fra, han saae paa Reolen og paa mig, og purrede hidsigt op i sit tætte Haar.

„Hun brændte de Halve", sagde han ligesom henvendt til sig selv.

„Rosa?"

„Ja, Rosa. Men det er længe siden. Hun var skinsyg paa mine Bøger. Fruentimmeret hadede mine stakkels Bøger . . . Nu staaer de blot og sanker Støv . . ."

„Læser De da ikke mere?"

„Nei", svarede han kort. „Men jeg kan huske Alt, hvad jeg har læst tidligere . . . næsten Alt af det . . . det fordømte Kram." Han stødte Bøgerne haardt ind mod Væggen.

„Naa, naa!" sagde jeg og greb en af Bøgerne, før den faldt paa Gulvet. — „Det mener De ikke."

„Jo, jeg gjør." Han gik nogle Gange op og ned ad Gulvet. De lange Skjøder paa den sorte Frakke, som han havde iført sig til Ære for sine Gjæster, slog ham om Benene, medens han slingrede afsted fra det ene Hjørne af Stuen til det andet. „Det er dem, som har ødelagt mig . . . mine Studier har ødelagt mig, det er et Faktum, gjort mig til den . . . den Karrikatur og saa videre, som jeg nu er . . . dem og saa . . ." han pegede hen paa Sengen — „det lille grimme Fruentimmer derhenne. De har besørget det . . . de har . . . har . . . hver paa sin Maade, jo, hver paa sin Maade . . ."

Efter den explosive Udladning faldt hans ophidsede Ansigtstræk lidt mere til Ro, og mumlende nogle uforstaaelige Ord vendte han sig fra mig og gav sig til at ordne Et og Andet paa Kommoden.

Hvad var der med eet gaaet af den beskedne, underdanige Mand? Havde den stærke Cognac gjort ham forstyrret i Hovedet, eller var det Vinternattens løsslupne Uveirsaander, som tumlede sig om det lille Hus og fyldte Værelset med truende Røster, var det dem, der havde løst op for den fattige, tilsidesatte Udliggers indestængte Skuffelser og slumrende Nag, og var med eet de Baand bristede, hvormed Satiren og Hykleriet havde svinebunden dem gjennem de mange Aar?

I saa Fald var det til ingen Nytte. Vanen er Menneskets halve Natur, ja, hos denne Mand var Vanen mer end Halvdelen. I Morgen, naar han havde sovet paa det, vilde han sikkerlig blive Underkastelsen, Smigeren og Selvsatiren i egen Person; i Morgen vilde han omhyggelig stille sine Bøger i den gamle Orden og være glad for sin lille, grimme Rosa.

Jeg skottede hen til Manden. Han stod med Siden hen til mig og havde atter faaet Piben i Munden, medens Hænderne gik søgende hen over Kommoden; det gjaldt vist Svovlstikkerne. Men med eet kastede han Piben fra sig og gik med drabelige Skridt hen til sin Kones Seng. Med Hænderne foldede over Sengestolpen stod

han længe og betragtede den Sovende, og jeg hørte ham mumle mellem Tænderne: „Ja, ja, lille Rosa . . . stakkels lille Rosa! . . . det lille Dyr!“

Da lød der pludselig et Drøn, der rystede hele Huset og bragte Lampekuplen og Glassene til at klirre.

„Døren til Husgangen“, sagde Olsen. „Det er Blæsten, som har . . .“

„Olsen, lad mig gaa!“

„Paa ingen Maade . . . paa ingen Maade . . . jeg kan godt selv . . . kjender den Ting bedre.“

Han gik med usikkre Skridt hen mod Døren og forsvandt.

I Løbet af den sidste halve Time var Uveiret taget stærkt til. En fin Sne slog ligesom Sand i voldsomme Kast mod de smaa Ruder og bragte af og til Lampens Flamme til osende at stige op i Glasset.

Jeg følte mig dødtræt, tung i Hovedet og misundte min Reisefælle hans sunde, faste Søvn. Hans Ansigt var vendt lige mod Lampen, hvad der ikke i mindste Maade generede ham, saa lidt som den voldsomme Støi, Døren havde gjort, havde bragt ham til at gjøre en eneste Bevægelse. Men Rosa! — Jeg kigede hen til Haartoppen; den rørte sig ikke af Stedet, pegede stille til Veirs over Kanten af Hovedpuden. Naa, Morfinen gjør sin Skyldighed, tænkte jeg og lukkede Øinene.

Saa hørte jeg en Støi ved Døren derude, rystede Søvnigheden af mig og greb en Bog fra Reolen, den første, den bedste. Nordisk Konversationslexikon E til F, læste jeg. Det saae ikke ud til, at der var flere end dette ene Bind, hvad enten nu Rosa havde brændt de andre, eller Olsen laante sig frem Bind for Bind hos Eiermanden. Dernæst fik jeg et defect tydsk Lexikon i Haanden, og saa noget af Søren Kierkegaard, jeg har glemt, hvad det var, hvorefter jeg traf paa et noget fedtet Exemplar af „Hundrede Timer i Engelsk“, Hof- og Statskalenderen for 1876 o. s. v.

Stakkels Olsen! Her sidder han og propper sig med al denne Lærdom, sidder og studerer ved Tranlampen i de lange grønlandske Vinteraftener, medens hans Rosa sover — eller saaledes sad han i hine svundne Aar, da hans Sjæl tørstede efter Kundskaber og hans Haab stod til en mere „fremrykket Stilling i Samfundet . . .“ Hvor blev forresten Manden af? kom jeg til at spørge mig selv. Tilfældig søgte mit Blik hen i Stuens mørke Baggrund, og det gav et Sæt i mig . . . Der sad han henne i den mørkeste Krog, stiv som en Støtte, Olsen! Jeg løftede Lampen i Veiret . . . Ingen Olsen, blot min Reisefælles Fugleskindstrøie, som hang over Stoleryggen. Men i samme Øieblik jeg satte Lampen fra mig, sad han der igjen.

Der blev med eet saa uhyggeligt i dette store, skumle, uryddelige Værelse, medens Blæsten foer hylende omkring Huset eller trak sig knurrende ind mellem Fjeldene lig en Flok vilde Dyr, der flygtede ud i Natten. . . .

— — —

Mine Øine lukkede sig. Dersom jeg vilde, hvor kunde jeg da nu sove! Blot jeg strakte Benene fra mig og støttede Hovedet til Armen — vips, vilde den tage mig, Søvnen, i sine bløde Arme og føre mig bort paa Stormens Vinger, langt bort ind i Drømmenes fjerne Land.

— — —

„. . . Men hvor Pokker blev han af! . . . Jeg havde jo hørt ham lukke Døren . . . og det var allerede noget siden . . . jeg havde ikke drømt det, jeg var lysvaagen den Gang . . . ganske lysvaagen. Jeg spilede Øinene op . . . Aha! der sad han. Kig! kig! Olsen. Men den Leg var ikke længer morsom . . . nei, saa heller lukke Øinene i paany . . . Hvor det blæste! . . . hvor det hylede derude og raabte! . . . Nødraab, Nødskrig! Og nu foer uhyggelige Syner med Lynets Fart gjennem min trætte Hjerne; de kom, forsvandt og kom igjen. Tilsidst blev det Olsen, jeg saae . . . beruset ude i den kolde Nat, ravende om i Snefoget, snublende over de store Sten, tumlet omkring af den hvirvlende Snestorm, der trak ham afsted ned mod Klippestyrtningerne ud mod Søen . . . Nu blev han borte, men Hatten legede Blæsten med, den dansede hen over Fjeldene og fløi saa med eet lige paa Ruden bag min Ryg . . . Jeg vaagnede, og Synet forsvandt.

Men neppe var jeg slumret ind paany, før der kom et andet Syn, som pinte mig ubarmhjertigt. Det var denne, denne Haartop, som ikke længere bevægede sig, som sad saa stille tilveirs... Hvorfor bevægede den sig ikke! For naar hun, Rosa, trak Veiret, saa maatte den jo . . . Den var jo livagtig som Perpendiklen der henne paa Væggen, det var denne Haartop . . . ja, som Perpendiklen, der gaaer, der skal gaa, altid gaa, ellers . . . et eneste Øiebliks Standsen og . . . det er forbi, det er Døden. Herre Jesus! Nei, jeg drømte ikke denne Gang. Jeg sad ret op paa Stolen og stirrede hen paa Sengen, og det blev pludselig saa underlig stille omkring mig . . . Ikke engang Blæsten hørtes mere . . . alene mit Hjertes voldsomme Slag. Død! Og endnu voldgivet en Rest af Angst for at Rosa kunde være død, reiste jeg mig op langsomt, ganske langsomt uden at flytte mit Blik fra Sengen, som jeg ikke turde nærme mig. Rosa! vaagn op! . . . Lyden af min Stemme befriede mig med eet Slag for dette Mareridt; jeg traadte hen til hende.

Der laa hun saa stille og sov. Jeg rørte ved hendes Pande — klam og kold.

Rosa! Rosa! Hun rørte sig ikke. Og Angsten kom igjen med fordobblet Styrke. Klam og kold! Det var Hænderne med, som laa foldede over Dynen. Det blev med eet atter saa stille omkring

mig. Men da jeg bøiede mig ned for at lytte til hendes Aandedrag, susede Vinden atter derude, susede ind i mit Hoved med, og alle Lyde blev borte i dette Sus. Et Greb om Haandleddet — jo, Pulsen slog . . . eller nei, det var Blodbølgen i mine egne Fingerspidser. Jeg ruskede hende i Skulderen, og ophidset som jeg var, ruskede jeg godt til, men hun laa stille, og i dum, raadvild Angst stod jeg der og stirrede gjennem Halvmørket paa den lille, ubevægelige Skabning i Sengen . . .

Saa hørte jeg en Støi bag ved mig og vendte mig om. Det var Olsen.

„Tag Lampen! Hun, Deres Kone . . . blot der ikke er Noget iveien! Lampen, Menneske, hører De ikke!“

Det gav et Hop i den stakkels Mand, men uden at agte paa mit barske Forlangende var han i en Haandevending ved Sengen.

„Der, hold den!“ sagde han. Jeg greb til og brændte mine Fingre paa Tuden af en dampende Kaffekande, som rettedes lige mod mit Bryst.

„Aa, jeg be'er, jeg be'er.“ Olsen trak gesvindt Kanden til sig, og efter næsten med Magt at have skubbet mig til Side, bøiede han sig ned over Rosa . . .

— — —

„Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas.“ . . . Naa, Gudskelov for det! det giver Balance i Livet. Selv under de alvorligste Optrin ligger Smilet paa Lur. Mellem Sorgens stille Omgivelser, ja, medens selve Dødens Majestæt sidder ved Sygesengen kan en lille, lattermild Kobold ganske uventet og høist upassende stikke frem sit næsvise Fjæs. Et Ord blot, en Udtryksmaade, en Bevægelse, der kommer paatvers af Situationen — og man leer, man kan ikke dy sig, selv om Øinene staa fulde af Taarer.

Naar jeg nu efter de mange Aars Forløb kommer til at tænke paa Olsen, da seer jeg ham gjerne, som han i hin Nattetime stod foran mig med Øret tæt til den Syges Mund og med Kaffekanden bagud i stiv Arm. Og jeg hører ham hviske: „En Krise, Hr. Doctor, bare en Krise!“ medens den sorte Kaffe i en tynd Straale seer sit Snit til at løbe ud af Tuden paa den heldende Kande. — „En Krise, ligger kold . . . ikke til at vække . . . overfladisk Respiration . . .“ Jeg hørte ikke Resten af hans Forelæsning, thi jeg fik travlt med at bjerge Resten af Kaffen. Den fortjente det. Det var dog den, som havde reddet Situationen. Takket være dette morsomme Intermezzo klarede det i et Nu op for mit Tankesystem; der blev Lys, hvor der før var Mørke.

„. . . Der var Gløder endnu paa Skorstenen“, sagde Olsen lidt efter, medens han stillede med Kopper og Skeer. — „Og saa tænkte jeg, at en lille Opstrammer . . . et Stimulans — hm! — maaske kunde . . . men vi maa drikke den sort. Mælk har jeg ikke. Café noir altsaa. Jeg udtaler det forhaabentlig rigtig?“

Det blev Slutningen paa det Fyrværkeri af fremmede Ord, som Olsen hin Aften brændte af for mig. Og faa Øieblikke efter laa jeg i min Sovepose . . .

Men lige til jeg faldt isøvn underholdt min Vert mig med en Veltalenhed, som den stærke, sorte Kaffe havde gjort endnu større end sædvanlig. Han var netop midt i Beskrivelsen af en Triumf, som han engang for en Række Aar tilbage havde feiret over sin Foresatte, en noget uduelig Kolonibestyrer — jeg husker nu ikke nøiagtig, hvori Triumfen bestod; det var vistnok vedrørende nogle Regnskaber, som han (Kolonibestyreren) ikke kunde hitte Rede i, men som saa han (Olsen) fik i Orden, for hvilken Tjeneste han (atter Olsen) blev inviteret til hans (denne Gang Kolonibestyrerens) Fødselsdag o. s. v. — Som sagt, han var midt i denne kjønne Fortælling, da jeg var uhøflig nok til at vende mig om paa Siden og sige Godnat. — „Godnat og sov vel.“ „Iligemaade Olsen, iligemaade.“

Det Sidste jeg sansede, var min Verts Skygge, der gled frem og tilbage paa den kalkede Væg ligeoverfor Vinduerne, medens han paa sine bløde Skindstøvler gik lydløst op og ned ad Gulvet mellem mit Leie og Bordet, hvor Lampen brændte. Saa blev det med eet mørkt og stille og — jeg sov.

— Da jeg langt hen paa Morgenen slog Øinene op, skinnede Solen muntert gjennem de smaa halvfrosne Vinduer.

Muntert straalende Solskin! En Overraskelse, ganske uforudset efter saa uhyggelig en Uveirsnat. Og i et Nu lysvaagen satte jeg mig overende paa Leiet og saae mig om i Stuen. Tom, ikke et Menneske.

Ja, Rosa laa naturligvis nok i sin Seng, men fra min Plads kunde jeg ikke se hende, da Kakkelovnen stod mellem Sengen og mig. Derimod havde min Reisefælle forføiet sig bort, thi under Bordet laa hans Sovepose sammenrullet, og min Vert var vel optaget af sine Pligter i Boutiken.

Jeg klædte mig saa ganske stille paa, og gik hen til Rosas Seng. Den var tom. Rosa var — ja, hvor hun end var, i Sengen var hun i hvert Fald ikke. Hvad skulde det betyde? Betød det, at jeg havde udført en Mirakelkur? Ja, for død kunde hun naturligvis ikke være; man ligger da ikke og døer og bliver bragt afveien, medens Doctoren faaer Lov at sove i Ro og Mag?

Nei, Rosa var ikke død. Hun var ifærd med at — brænde Kaffebønner. Da jeg vaagnede, var der ikke mindste Lugt af brændte Bønner i Værelset, nu derimod — langsomt, men overbevisende bredte denne Lugt sig i hele Stuen, kommende fra Døren ud til Gangen. Og medens jeg med Frakken paa Armen og Støvlerne i Haanden stod ved Rosas Seng og med Velbehag ind-

snusede denne friske, oplivende Duft, svandt min Mirakelkur ind til ingen Ting. Thi i hint fjerne Land regnes det ikke for et Mirakel, at en dødssyg Kvinde staaer op og koger Kaffe. Det havde Rosa gjort, det kunde jeg lugte. Aanden kan gjøre det, er end Kjødet skrøbeligt.

Foruden mig var der i Stuen intet andet levende Væsen end den lille, sorte Hund, der Aftenen iforveien havde taget mig saa skammeligt ved Næsen. Den laa sammenrullet ved Kakkelovnen og sov. Men da jeg standsede foran den, strakte den alle fire Ben fra sig, kigede polisk op til mig og sagde: „Aa—aa, saadan en Morgenskraber — naar der er stille i Stuen!"

Jeg fandt omsider mine Husfæller, en hist og en her. Først Rosa — ved Ildstedet naturligvis.

— „Rosa!" jeg truede ad hende med Fingeren — „hvad skal det betyde?"

Det lille Kvindemenneske vendte forlegen sit gustent blege Ansigt bort. — „Jeg er vred paa Dig, Rosa."

„Ja, men Du skulde dog have ordentlig Kaffe, nakorsak, og hvis Du synes, kan jeg jo gaa iseng bagefter."

I den lille Fjælebod havde Olsen travlt med at handle, og han saae mig ikke, da jeg gik forbi, eller lod som han ikke saae mig.

Ved Indgangsdøren til Boden stod et lille snavset Skindmenneske, en lille pjaltet Pige og gnavede paa en Beskøit.

„Niuvertussak sumipâ?" (Hvor er Assistenten?) spurgte jeg, men maatte gjentage Spørgsmaalet, før den Lille fik samlet sig efter sin Forbløffelse, over den fremmede, den mægtige Mand, der tiltalte hende.

„Uvane!" Hun pegede ud mod den ene af de to Klippepynter, der indhegnede Bugten, i hvilken mit Fartøi laa, og gjennem den bløde, nyfaldne Sne naaede jeg derud og traf den, jeg søgte efter, yderst ude paa Pynten siddende paa Hug med sin Fuglebøsse i Anlæg. Havet brød sig larmende mod Klippen under ham, og i et halvt Bøsseskuds Afstand ude paa den blaa Sø svømmede nogle Teister i Morgensolen.

„Godmorgen!" Han hørte mig ikke, thi Brændingens Støi slugte mine Ord. Og for ikke at forstyrre ham, tav jeg stille og holdt Øie med de til Døden indviede Teister. Da Skuddet omsider brasede af, og Krudtrøgen var forsvunden, kunde jeg iagttage Ødelæggelsens Udstrækning. Der var tre Teister, før han fyrede, og lige saa mange dukkede op i Vandskorpen et halvt Minut efter lidt længere ude, tilsyneladende i taaleligt Velbefindende.

„Godmorgen!" brølte jeg. „Har De altid saadant Held med Dem, Sir?"

Han sprang op og gav mig Haanden. — „Med Teister — ja. De er nogle rene Sataner til at dykke." Han trak Patronhylstret ud af Løbet, kastede Bøssen over Skuldren, og vi fulgtes ad tilbage til Huset, hvor Kaffebordet stod dækket. Rosa havde gjort sig Umage. Kaffen var udmærket, og hun fik en Kompliment for sin Dygtighed.

„Ja, Rosa er flink i Husholdningen." Olsen nikkede til sin Kone, der sad stiv som en Høne paa sin Pind, tilsyneladende aldeles uimodtagelig for Ros fra Mandens Side. Saa tav vor Vert. Men siden ved Frokosten, som takket være vor velforsynede Proviantkasse, blev næsten overdaadig, kom Olsen atter i Humeur. Og han vimsede i etvæk med et og andet spiseligt i Hænderne fra Bordet og hen til Sengen, hvor Rosa paa min udtrykkelige Befaling havde søgt Hvile. Kom han med Noget, som hun syntes om, modtog hun ham taus, i modsat Fald viste hun ham af med snerrende Ord, der fremkaldte et spydigt Smil om hans Mund.

Umuligt at komme paa det Rene med de to Menneskers Forhold til hinanden; dertil behøvedes i hvert Fald et længere Ophold. Men heldigvis slap vi for det, thi henimod Aften løiede Vinden af, og vi besluttede os til at forlade den lille Boplads, trods Udsigten til at maatte reise hjemad i Mørke en Del af Veien.

Solen var ifærd med at gaa ned, da vi forlod Huset efter at have taget Afsked med Rosa, som jeg med Magtsprog havde faaet til at blive i Sengen, hvor inderligt hun end ønskede at overvære vor Afreise.

Paa Veien ned til Strandbredden fulgtes min Vert og jeg ad lidt bagefter de Andre.

„Er Deres Kone altid saa — hvad skal jeg kalde det — saa vanskelig imod Dem, naar hun feiler Noget?" spurgte jeg.

„Vanskelig — aa, nei", svarede han. — „Men hun lider af en fix Ide, maa Hr. Doctoren vide."

„Ja, saa, en fix Ide!"

„Men det er kun, naar jeg faaer Besøg af mine kjære Landsmænd, ellers ikke — ikke nu mere. Saa tror hun nemlig, at jeg skammer mig over hende. Og der er jo — hæ — mange Andre, som troer det samme." Han løftede Hovedet og smilte besynderligt.

Jeg var i Forlegenhed med Svaret, da jeg ved at se tilbage til Huset opdagede Rosa staaende i Døren. Jeg pegede derhen.

„Naa, nu har Hr. Doctoren da Syn for Sagn, at hun er seig, som jeg har sagt. Hvad hun vil, det vil hun, og det gjør hun." Han lo og skyndte sig tilbage til Husdøren, hvor jeg saae ham staa og gestikulere med største Ivrighed for Rosa. Men Konen var den stærkeste, hvor ussel og svag hun end var, og nu kom de gaaende langsomt ned til os gjennem den høie Sne, han støttende hende.

„Jeg vilde bare sige Dig Tak endnu engang, nakorsak, for vi sees vel ikke mere." Hun stod foran mig ganske forpustet af den Smule Vei.

„Intet at takke for", svarede jeg paa Dansk.

„Du er en flink og gjæstfri Husmoder, Rosa, men en vanskelig Patient. Forstaaer Du, hvad jeg siger?“

„Jo“, sagde hun, og der gik et blegt Smil over hendes magre, grimme Ansigt.

„Og Du kan leve flere Aar endnu, Rosa.“

Hun saae tvivlende paa mig og fra mig paa sin Mand. — „Der kan Du nu høre, Rosa“, sagde den Sidste, og endelig havde dette gaadefulde Ansigt et Smil, som klædte det.

— Da Baaden var ifærd med at runde om Pynten, hvor min Reisekammerat om Morgenen havde siddet paa Lur efter Teisterne, opfangede jeg et sidste Glimt af dette forunderlige Ægtepar. Olsen viftende med sit Lommetørklæde og holdende Rosa i Haanden.

Det blæste endnu ret frisk fra Sydvest, og Baaden gled for begge sine Seil afsted langs Nordlandets tilsneede Kyster. Hinsides Fjorden løftede Godthaabslandets vældige Bjerge sig op i Vinteraftenens klare Luft.

Men alt som Mørket faldt paa, og Stjernerne begyndte at tændes, gik Vinden sin Vei, og der var intet Andet for, Folkene maatte, hvor nødigt de vilde, i Lag med de tunge Aarer. Det gik saa smaat fremad mod Hjemmet, medens Skumringen lagde sig tættere over Hav og Kyst og over Baaden med de tause Mennesker. Tyst laa det snedækte Land, ingen Lyd uden Vandets tunge Skvulp under de steile Bjerghamre, der ganske sorte i Natten stak Foden frem under den hvide Sne ud i det dybe, mørke Vand.

Uforlignelig høitidsfuld er Polarlandenes stille Vinternat; Intet bryder Tausheden, den aandeagtige Ro over de snedækte Fjelde. Som en vældig Marmorsarkofag ligger Landet under den mørke, stjerneprikkede Hvælving. Og nu som Maanen kommer op over Bjergene langt borte inde i den store Fjord, løfter der sig en vidunderlig Verden frem, skabt af dette Maanelys og disse Marmorværker, en forklaret Verden, hvor vi Mennesker ikke synes at høre hjemme. Og Kysten hinsides den brede Fjord, som vi styrer imod, den svømmer over det mørke, mumlende Dyb som et lysende Feland, fjernt og uvirkeligt, en Evighedskyst, som vi aldrig skal naae. Uforlignelig høitidsfuld er en slig Vinternats Fred. Men under vor stille Nattefærd hører jeg Stemmer hviske om en Fred, der er større end denne. De kommer, jeg veed ikke ret hvorfra, maaske fra de mørke Skikkelser omkring mig, der taler sagte sammen, eller fra Vandets Rislen langs Baadens Sider. De fortæller om Freden i Menneskehjertet, Forsagelsens, Resignationens dyrekjøbte Fred. Og i Stjerner, som det mørke Vand kaster Gjenskinnet af rundt omkring os, hvorfor beundrende stirre op til Eder! I lyser nok, men varmer ikke. Saa er dog Stjernen paa et stakkels Menneskehjertes mørke Vinterhimmel nok saa værd at skue, og findes kan den, leder man blot taalmodigt efter den — Kjærlighedens Stjerne. Den eier baade Lys og Varme.

Ungarsk Musik

I Digterens Ord, i Folkets Musik aabenbarer sig Nationernes Hjerte; deres mest uforfalskede Følelser, mest subjective Følelser komme til Udtryk i Sangen, i den mest almen forstaaelige musikalske Form, og Den, som virkelig vil lære et Folk at kjende, maa ikke forsømme at beskjæftige sig med dets Musik, som hyppigt giver langt mere paalidelige Oplysninger end Historiens Blade eller Rigsdagstaler.

Den ungarske Nations tusindaarige Bestaaen er en tusindaarig Kamp, en Kamp for Fædrelandet, dernæst en Kamp for Christenheden og Civilisationen, en Kamp for Friheden og en Kamp for Æren, og der ligger en dyb Sandhed i Ordsproget: *Inter arma silent musae.* Leir- og Krigssange ere vore ældste musikalske Minder, hvortil endnu kan føies de gamle Kirkesange; i mange af dem aabenbarer sig den nationale Aand. Og dog har det ungarske Folk en meget stærk musikalsk Sans. Allerede Arpáds Hær medbragte „Tarogatóen“, Lyren (længst forsvundne Instrumenter), og de skjønneste Sange opstode paa Folkets Læber, og de opstaa der endnu, uagtet den musikalske Civilisation har fordærvet de gamle Sæder og draget fremmede Elementer ind i den ungarske Musik.

Folkesangen er det ungarske Folks musikalske Aabenbaring, den tro Maler af den ungarske Folkecharakter, Udtrykket for dets snart høit jublende, snart dybt vemodige Temperament; Folkesangen, om hvilken vor store Digter Maurus Jókai siger: „Hvem planter Blomsterne paa Marken? . . . Hvem lærer Lærken at synge? . . . Hvem er Skaberen af Folkesangen? Hvorfra komme disse indsmigrende, eiendommelige Sange, hvis Text og Melodi synes fødte paa samme Tid; Ingen veed, hvorfra. Hvem er kaldet til at give sin Sjæls overstrømmende Følelser Toner, at fortælle om Nationens gamle Skikke, om jublende Sorg, om det lille hvide Hus i det Fjerne, om Pusztaens Fata Morgana og Yndlingshestene? . . . Eller fødes Folkesangen maaske ligesom Skyen? Dag for Dag findes der nye paa Himlen, og dog har Ingen endnu seet, hvor og hvorledes de opstode.“

Ja vel, saaledes fødes Folkesangen, og vi elsker den, forkjæler den, thi den er vor udelukkende Eiendom, den ungarske Nations musikalske Skat, den oprindelige Kilde til den ungarske

Kunstmusik. De, der øste af denne Kilde, havde Held med sig, og vi kan sige, at netop nu, da vi feire vor Tusindaarsfest, udfoldes der en omfattende Virksomhed ogsaa paa dette Omraade. Vi glæde os over alle Nationers Musik, den tydske, den italienske, den franske Musikretning og deres Frembringelser kunne gjøre Regning paa en venlig Modtagelse hos os, men vi sige med Selvtillid, at der tillige gives en ungarsk Musik, som vi elske, uagtet den endnu er i sin Udvikling; det er jo først siden Begyndelsen af dette Aarhundrede at vi søge kunstneriske Former for den.

I Aaret 1822 skrev *Josef Ruzicka* den første ungarske Opera „Bélas Flugt", og i hurtig Rækkefølge fulgte de ungarske Operacomponister *Szerdahelyi, Császár, Mosonyi* og dernæst *Franz Erkel*, hvis Opera „Ladislaus Hunyady", som dog behandler et specielt ungarsk Emne, ogsaa har gjort stor Lykke i Udlandet, hvor den sikkert ikke har mødt en saa subjectiv Kritik som hos os.

Ved Midten af Aarhundredet forstummede Luthen, og Vaabenklirren lød. Men neppe havde Nationen gjenvundet sine gamle Rettigheder, sin Forfatning og sin Frihed, saa blev den musikalske Kunst heller ikke tilbage i den almindelige Udvikling, og nu skrider den frem i national Retning, men i nøie Berøring med Udlandets Musik. *Edmund Mihalovics, Eugen Hubay,* Grev *Géza Zichy, Emerich Elbert, Edmund Farkas, Eugen Sztojavovics, Isidor Bátor* o. A. bestræbe sig ivrigt for Udviklingen af vor Musik, og det er sikkert et interessant Faktum, at de i den sidste Tid ogsaa gjorde Forsøg paa, at componere Symphonier, Sonater, Trios, Quartetter i ungarsk Charakter.

Og hvis der alligevel endnu skulde gives Nogen, der vilde indentificere den ungarske Musik med Zigeunermusiken, vil han sikkert forandre Anskuelse. Denne Misforstaaelse har vor store Kunstner og Komponist Franz Liszt bragt til Udlandet, i sit Værk „Des Bohèmiens et de leur musique en Hongrie", som forresten blev grundigt desavoueret. Den ungarske og Zigeunermusiken ere ligesaalidt et, som Ungareren og Zigeuneren ikke tilhøre en og samme Race. Zigeuneren spiller ikke Zigeunersange for Publikum, han fungerer simpelthen som udførende Musiker og spiller ungarske Sange, ungarsk Musik saaledes, som han hører den, saaledes som han kan den, og han gjør derved ikke mere, end at han undertiden sætter musikalske Kruseduller paa vore simple, smukke Melodier. Zigeuneren har ogsaa en særlig Zigeunermusik, men den spiller han ikke for „de hvide Mennesker", for „Parus", som han siger, og de tvende forvexlede Liszt, til hvem vi forøvrigt er i stor Gjeld, siden hans ungarske Rhapsodier først gjorde vore ungarske Melodier bekjendte i Udlandet.

Vi sætte ogsaa Pris paa Zigeunerne, dette Folk, der er begavet med en vidunderlig musikalsk Følelse og en ægte musikalsk Sjæl, men ikke som Komponister, og de mest berømte Zigeunerprimas'er, der ere omgivne af en formelig Sagnkreds, vare kun Komponister af anden Rang.

Men vi have ikke desto mindre en berømt national March, der ifølge Traditionen er af zigeunerisk Oprindelse; det er Rákóczi Marchen, som ifølge det hundredaarige Sagn skyldes Cinka Panna, Franz Rákóczi den Andens trofaste Zigeunerpige, og som blev til efter Nederlaget ved Trentschin 1708. Derfor det Trodsige, det Bittre, det Truende, Smerten i denne Musik . . .

Musikculturen har ogsaa taget sig af den. Berlioz har instrumenteret den, og Rákóczi-Marchen er bleven et Paradenummer ved de philharmoniske Concerter. Det er den ungarske Musik: en Sammensmeltning af Urkraft og Kunst, en Klang mellem Materie og Form. Dens mest poetiske Aabenbaring er endnu den Dag idag Folkesangen, men i Operaen føres en hel Serie af ungarske Musikværker frem, og den gjenlyder ogsaa hyppigere og hyppigere i vore Concertsale.

Den ungarske Musik har i meget kort Tid udviklet sig saa stærkt, som om den talte tusinde Aar, ligesom vort Land.

Som Supplement til ovenstaaende Artikel af en ungarsk Musikkritiker skal vi i et følgende Hefte bringe en Gjengivelse af Rákóczi Sangen, Grundlaget for Marchen, i dens oprindelige Skikkelse.

Red.

Baadfart paa Søerne

AF

ALB. GNUDTZMANN

Seiladsen paa Søerne har havt nogle Fødselsvanskeligheder at overstaa.

Men da ogsaa romantisk anlagte Naturer have Lugteorganer, og . . .

Først var der Petroleumsbaadene, som ganske vist maatte tiltale romantisk anlagte Naturer, da enhver Seilads med dem var forbunden med Farer og Eventyr af den mest spændende Art, saa at man aldrig vidste, hvordan og hvornaar man kom i Land igjen, naar man en Gang havde begivet sig ud. Men da ogsaa romantisk anlagte Naturer have Lugteorganer, og da disse kildredes paa en mindre tiltalende Maade af den Duft, der opsteg fra de intime Organer, endte det med, at ogsaa Romantikerne svigtede. Og da En af Baadene saa ovenikjøbet i et Anfald af umotiveret Livslyst gav sig til at strande paa Svanereden, blev samtlige Baade solgt til en Marchandiser, og Restlageret af Petroleum anvendt til de Lamper, ved hvilke man gjorde Selskabets Status op.

I et Aar maatte derefter Partiet om Søerne undvære enhver Art af Baadfart, indtil Planen om at skabe en Stump kjøbenhavnsk Venedig fik Undsætning fra Elektriciteten. Da gjenopstod Selskabet fra de Døde med Baade, hvis rolige Elegance kom Idealet nær. Den kjøbenhavnske Presse gav sin Velsignelse og Publikum sine Femører, og allerede efter faa Maaneders Forløb er Baadfarten bleven en Institution, hvis Popularitet og Uundværlighed kan sættes ved Siden af Omnibussernes.

Tilmed synes Seiladsen som Forlystelse betragtet at skulle komme til at høre til de agtværdige Forlystelser, til hvilke man kun hengiver sig, naar man er ledsaget af Slægt og Venner. En Mand kan udmærket godt gaa op med *Johansen* ganske Solo uden at tilsætte Noget af sit Renommee, ja han vil vel endogsaa blive betragtet som lidt af en Helt, ialfald af sig selv og sine ældre kvindelige Paarørende. Han vil rimeligvis ogsaa uden at fremkalde medlidende Skuldertræk kunne ride paa Elefant i zoologisk Have, naar denne pikante Forlystelse bliver indført. Men sætte sig op i en elektrisk Baad ganske alene for at seile fra Baggesensgade til Fredensbro for sin Fornøielses Skyld — aldrig! Saa kunde man næsten ligesaa godt sætte sig til at kjøre paa Karussel i Tivoli eller tage sig en „forkert“ paa aaben Estrade i Tivoli.

Derfor seer man ogsaa Publikum staaende i Queue familievis, naar Baadene skulle afgaa, og der er over en Baadtur lidt af den Nimbus, som der er over enhver Afvigelse fra det Daglige. Man møder til en vis Grad i Feststemning og Festskrud: Herrerne ere silkebehattede, Damerne visitpyntede, Børnene uartige. Dette

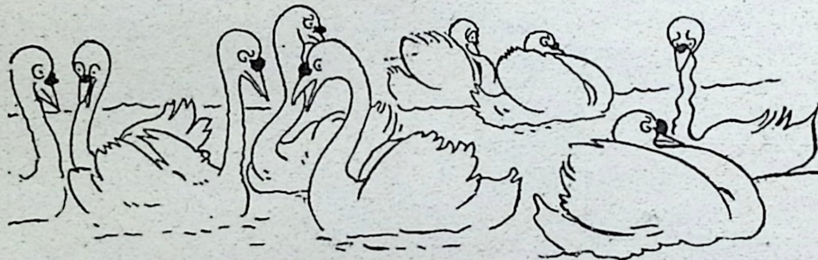

. . . en Søreise med al sin Friskhed og Eventyrlighed . . .

sidste er der ogsaa meget rigere Anledning til, som Børnene *enten* skulle ud at seile — og saa er der ingen Grænse for den Afsky, de nære for det vaade Element — *eller* de skulle det ikke — og saa vise de sig som ægte Patrioter ved paa den mest overbevisende Maade at tilkjendegive, at de anse Søen som Danskens eneste Vei til Ros og Magt.

. . . staaende med løftet Pande . . .

Hvad der hurtigt har givet Baadfarten Rang som Folkeforlystelse og derved hævet den høit over Sporvognes og andre Samfærdselsmidlers Niveau, er at man her paa en nem Maade kan komme til en Søreise med al den Friskhed og Eventyrlighed, som til alle Tider har klæbet ved en saadan. Endnu har Veiret været for mageligt til at røre videre om i Vandfladen — ellers var det maaske ikke umuligt, at Selskabet endogsaa kunde byde paa lidt veritabel Søsyge for Folk, der have de naturlige Anlæg for en saadan. Og vilde det ikke være saare interessant at kunne sige, at man havde været søsyg paa Veien fra Søpavillonen til Droning Louises Bro, samtidig med, at Strækningen er længere end, at Spøgen netop vilde holde op i Tide, inden den begyndte at antage en noget for grovkornet Charakter?

. . . at de ikke mere ere Eneherrer paa Søerne.

Men selv bortseet herfra er der nok af Eventyr ved en saadan maritim Omnibustur.

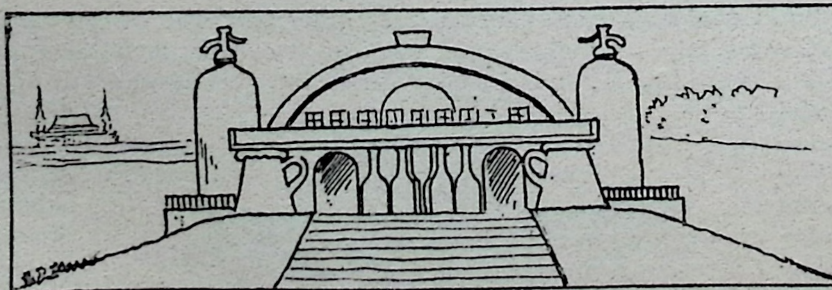
Allerede ved Indstigningen kan man saaledes høre navnlig ældre Damer udstøde smaa kokette Hvin, der paa en tiltalende Maade antyde den Frygtsomhed hos Kvinden, som nu en Gang er saa fortryllende, og som giver deres mandlige Ledsagere Leilighed til at se uforsagte og heltemodige ud. I Forbigaaende bemærket: mon det egentlig er af Svaghed, at en Dame altid skriger, naar hun stiger ind i en Robaad eller sætter sig op i en Gynge eller springer ud fra en Badehusbro eller forsøger at sætte sig op paa sin Fætters Cycle eller trækker i en Knallert? Mon det ikke snarere er et freidigt og selvopmuntrende Udraab af samme Art som Matrosernes Opsange og en Tilkjendegivelse af, at nu skal det ret gaa løs?

Under selve Seiladsen er der rig Anledning for den opvoxende Slægt til at udmærke sig. At dyppe Fingrene i Vandet eller, naar man er i Besiddelse af en uforfærdet Sjæl, sin Kaskjet — det er Paafund, der altid gouteres af Ens Jevnaldrende. Trækker man saa Kaskjetten op, halvfuld af Vand, og doucher de Tilstedeværende med dens Indhold, vil man ogsaa kunne opnaae at henlede de Voxnes Opmærksomhed paa sig paa en fordelagtig Maade. Man kan ogsaa have megen Fornøielse af at efterligne Baadførerens Signalpibe, fiske Cigarstumper op af Vandet eller udvexle Hilsener med de paa Dronning Louises Bro stationerede Drenge, hvis Ungdom forsødes af en saa forfriskende Beskjæftigelse som den at spytte ned i Hovederne paa dem, der seile under Broen.

Baadfartens store Øieblik er det, da Fartøiet glider ind under denne Bro. Her kan en Mand med høi Hat gjøre betydelig Furore, hvis han ikke i rette Øieblik dukker sig. En succès d'estime kan man opnaae ved at blive staaende med løftet Pande og forhærdet Ligegyldighed lige til det Øieblik, da Baaden glider ind under Brohvælvingen, saa at de tilstedeværende Damer allerede i Aanden ser En i hovedløs Tilstand. Det vil paa en smuk Maade fremhæve Ens Sindsro og Nervestyrke.

Denne Brohvælving er vel det interessanteste Sted at passere. Men i det Hele taget er Turen fuld af Romantik. Den forhøies af Svanerne, der stadig omkredse Fartøiet, en Smule fornærmede over, at de ikke mere ere Eneherrer paa Søerne. Og saa maa de jo endda være glade til, at de ikke mere leve paa salig Lohengrins Tid, men at Elektriciteten har afløst dem som Trækkraft.

Svanerne turde imidlertid være de Eneste, der seskjævt til Baadfarten. Man tænker paa at indrette en Restaurationspavillon ved Østerbro. Kunde det ikke blive et Sted, hvor man kunde faae Vand paa Maskine?

. . . en Restaurationspavillon ved Østerbro.

Christian Winther

1796 —— Den 29de Juli —— 1896

AF

OTTO BORCHSENIUS

I Aar, den 29. Juli, er det hundrede Aar siden, at Christian Winther saae Dagens Lys. Han har selv en Gang kaldt sin Fødselsmaaned for „Aarets rige varme Hjerte“, og hvem glæder sig ikke gjerne over Tilfældets Poesi, at netop denne Digter skulde hvile under den danske Sommers Hjerte og springe ud af den danske Sommers Moderskjød. Chr. Winther er født i det rige Sydsjælland med de bugnende Humlehaver og de blomstrende Frugttræer, og vi kjende Allesammen fra „En Ven“ det ydmyge Præstebo i Fensmark med Udsigten over til Gisselfeld og Vester-Egede By. Digteren er selv en trofast Ven af sin Barndoms Tumlepladser og Legekammerater og vender ofte tilbage til disse Steder.

Fra Høiden over Skoven
viser Gisselfeld sin Pragt,
i den friske grønne Mose
er Holmegaarden lagt;
i Parken spiller Karpen
og Brasen saa bred,
i Dyrehaven Hinden
med Lænden trind og fed

— hedder det i den store Besyngelse af „Sjælland“, og hvor i „Hjortens Flugt“ Bønderne fra Fensmark, Kalkerup og Sipperup ride Sommer i By, er det atter hernede, at Folmer Sanger „drikker Rus i Duften af Blomster og af Straa“ og

lovpriser „den søde Frihed“. Og dog ville vel de Fleste af os alligevel fortrinsvis kalde Chr. Winther for Nordsjællands Digter. Furesøen, fra Spurveskjul over „Kollekolle og det bolde Frederiksdal“ til Farum, Dyrehaven med Øresund synes ligesom at være voxet sammen i den almindelige Bevidsthed med Chr. Winthers Navn. „Naar jeg skal synge her“ — hedder det i en Sonet fra Paris — „saa maa jeg drømme mig hist, hvor Sundets Bølger gaa“, og i „Hjemve“ (skrevet i Rom, Mai 1855) mindes Digteren udtrykkelig Dyrehaven:

O Skov, hvor mine Drømme boer,
du Hav, som drukned tidt min Kummer,
du Hegn, som dig saa lønlig snoer
og skygged om min lette Slummer:
du lille Fugl, som kvik og bly
saae ned paa mig fra Bøgens Grene,
naar jeg i Hvidtjørnbuskens Ly
mig følte lykkelig og ene;

I har mig dog vel ei forgjæt?
Siig, vil I venlig mig modtage,
naar jeg, til Døden mat og træt,
til eders Hjem tør atter drage?
Siig, vil med samme Kjærlighed
som før I atter Kræfter give,
at jeg kan glemme, hvad jeg led,
og vække mig min Sang til Live?

Stands da et Øieblik, alle I, der paa en af disse smukke Juli-Dage valfarte til Dyrehaven og færdes langs Hegnet under Hvidtjørnbuskens Ly, stands et Øieblik paa Høiden af den saakaldte „lille Skov“ imellem Stokkerup og Havslunde. Umiddelbart udenfor de kjendte Enebærstaver ligger et rødmalet venligt Hus med en Kvist, hvorfra man saavel kan se ud over Vandet som ind over Skoven. Her havde Chr. Winther boet i Sommeren 1854 og skrevet det Meste af „Hjortens Flugt“, den Digtning, der fremfor noget andet Værk paa den danske Tunge bærer Præget af dansk Sommerliv. Her under disse brede løvrige Grenes Pragt havde Folmer Sanger atter følt Sommerfuglevinger paa sin Fod og Solglimt i sit Blod, og tilbage hertil længtes Digteren fra det gamle, skumle Roma-Tempel:

Men snart — Gud give det saa sandt! —
snart skal jeg staa paa Hjemmets Slette;
da falder Lænken, som mig bandt,
min Sjæl tør atter Vingen lette.
Jeg høre skal det stærke Hav
tilraabe mig med mægtig Stemme;
min Sang skal vaagne i sin Grav,
jeg selv skal reise mig — og glemme!

Og herude istemte Digteren det samme Efteraar sin jublende Hymne til „Hjemmet“:

Her kan jeg frit
aande Luft i min Lunge,
Alt her er mit,
og om Alt tør jeg sjunge,
vandre i Drømme,
stærke og ømme,
høre, hvor Bølgerne runge.

— Hæv dig, min Sang,
paa din klangfulde Vinge!
Fædrenes Vang
du en Hilsen skal bringe;
hult gjennem Dale
Tonernes Tale
smelte og jublende klinge!

Herude aflagde han endelig dybt bevæget sin Tak til den danske Natur, hvor hans Hjerte fik sin Ungdom og sin Sundhed tilbage i „det grønne Mørke, i Sommerduftens Flod;“ det tør være nok at minde om de første og de sidste Linier af „Skovminder“:

I Skoven, hvor jeg vandred,
da jeg var ung og glad,
er Ingenting forandret,
ei Stub, ei Blomst, ei Blad.

— Ak! Alt hvad der kan tænkes
at gjøre Glæden rig,
det Bedste, der kan skjænkes,
har Tiden skjænket mig.

Vi tvivle ikke om, at Chr. Winther regnede sit Folks Kjærlighed med til det Bedste, som Tiden skjænkede ham; men Menneskenes officielle Tak skyede Digteren dog bestandig. Hvem mindes ikke det Fragment af Reinekes Memoirer, som han til Forebyggelse af en offenlig Hyldest paa sin 70aarige Fødselsdag i 1866 lod trykke i „Fædrelandets“ Feuilleton, og hvor der til Skræk og Advarsel berettes om, hvorlunde det gik den sølle Landsbysanger Murmeldyr ved Hove*. Hans Excellence Ræven har Ordet:

Hr. Murmeldyr — igaar var Dagen —
fik lagt en hel Del Aar paa Bagen.
Den Stordaad havde han bedrevet,
at fjorten Lustra han opleved.
Saa stor Merite vel fortjente
en sær Belønning, som man mente.
Og af en Hob Gripominusser,
men fremfor Alt af unge Russer,
som aldrig før var kommet med
til slig Kommers og Lystighed,
der danned sig en Komité,
som ham beredte Sorg og Ve.
En Hare, Spidsmus og en Rotte
som Deputerede nu maatte
begive sig til Fjeldet ud
og bringe ham det Hædersbud,
at hans Velyndere i Folket
nu ønskede at faae ham tolket
den Tak, de mente ham var skyldt
nu, da Halvfjerds han havde fyldt.

Men Murmeldyr var, som sagt, en sølle Stakkel, der ikke havde nogen Sans for Sligt, og selv Ridderkorset kunde ikke lokke ham:

* Se ogsaa i de af F. L. Liebenberg udgivne „Breve fra og til Christian Winther“ dennes Brev af 18. Septbr. 1868 til Etatsraad C. Weis, S. 153 ff.

Han leved stille hen, alene,
kom aldrig frem paa Verdens Scene;
han havde, lig den onde Aand,
for Korset, hængt i vatret Baand,
en Dødsangst, naar det faldt ham ind,
man vilde hænge det paa hans Skind.
Han saae kun med Respekt den Stjerne,
der funkler klart i Nattens Fjerne,
men lo kun ad de Sølversole,
der straale paa saa mangen Kjole.

Han afslaaer derfor simpelthen den høitærede Deputation fra „Studenterforeningen“ og siger beskeden — men for Resten fornemt nok endda:

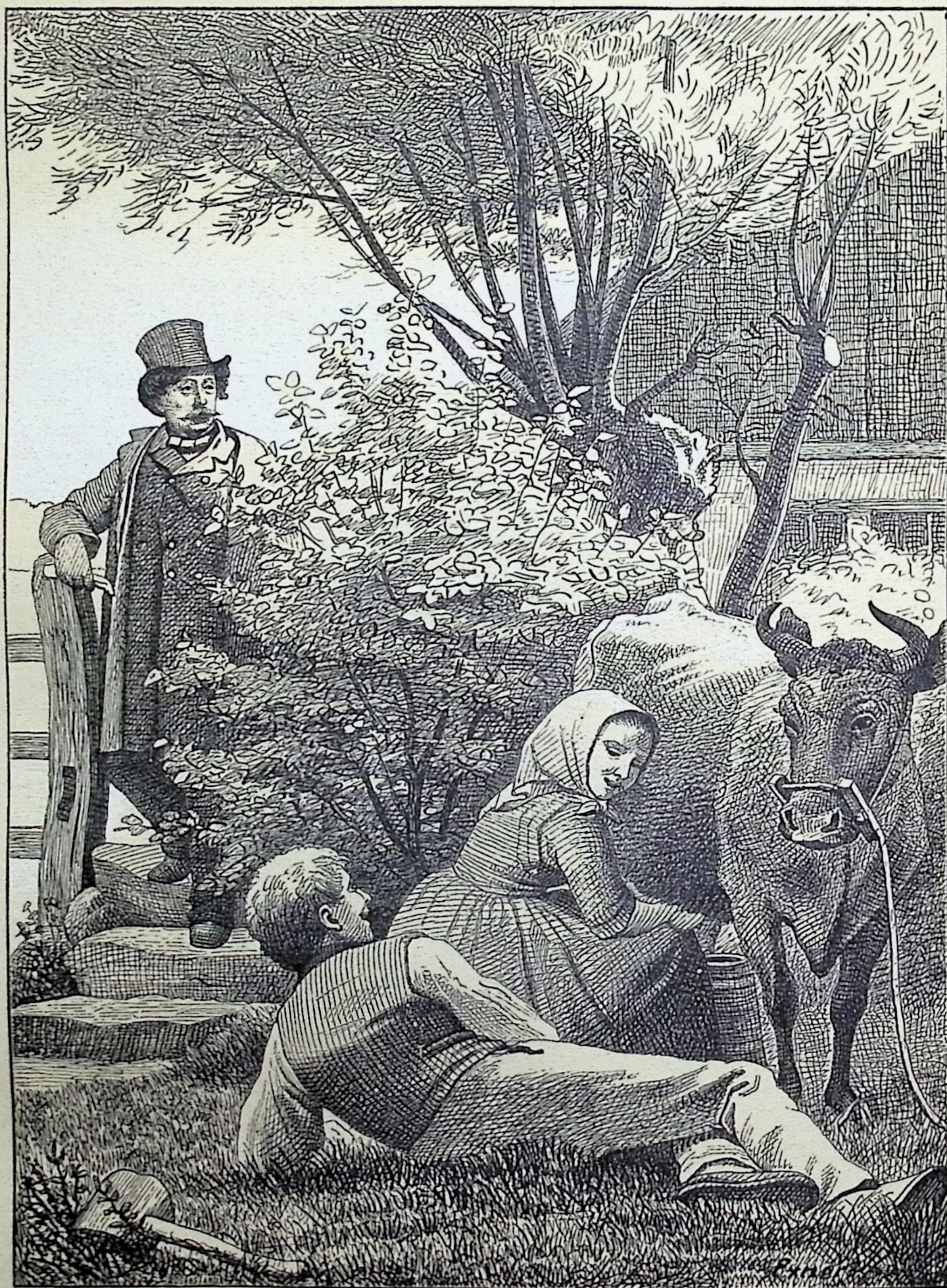
Den Lyra, som Apollo slaaer,
tilbedes ei; men Guden faaer
det Offer selv, han har fortjent.
Jeg var kun Gudens Instrument.
Giv ham den ham tilkommende Ære,
mig er den altfor tung at bære.
Jeg fordrer derfor, lad mig være
i Fred for al Demonstration
og Halen-frem af min Person,
den kommer ikke Kunsten ved.
Gaa altsaa bort og skaan min Fred!

Den Gang slap Digteren for at dele Skjæbne med Murmeldyret, om hvem han nok saa sørgelig udmaler, hvorledes Deputationen alligevel puttede det i en Kareth og drak det saaledes til ved Gildet, at man maatte kjøre det hjem som et Kadaver: og da de fjorten Lustra i 1876 vare blevne til sexten, var Digteren for en Sikkerheds Skyld helt reist sin Vei til Paris.

❦

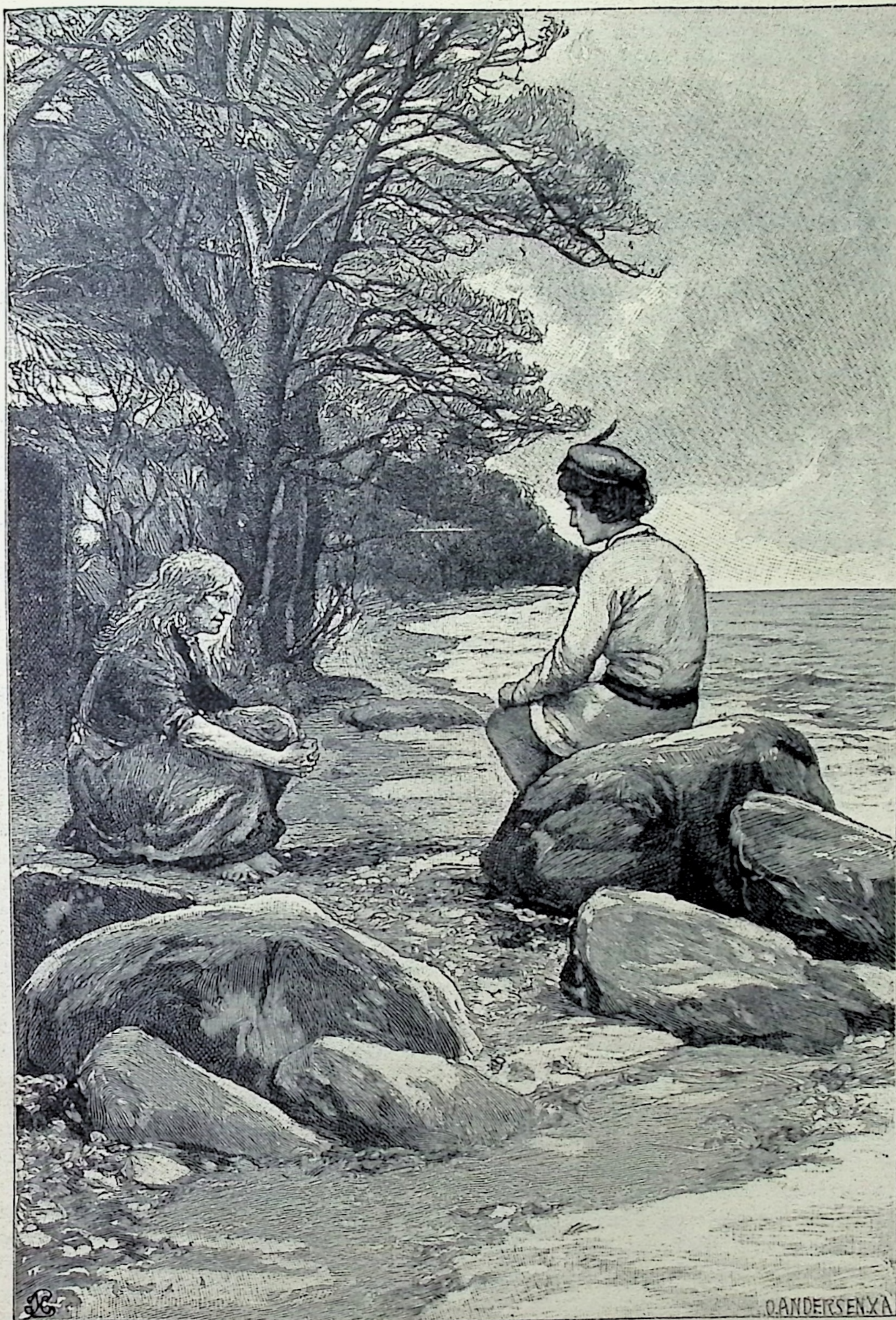
Naar man i Modsætning til de øvrige Perioder i vor Literatur, som N. M. Petersen har givet Navn, har kaldt dette Aarhundredes første Halvdel for „Folketiden“, saa hører Chr. Winther til de store Digtere, der have paatrykt Tiden dens bestemte nationale Præg og Farve. Medens Oehlenschläger, Grundtvig og Ingemann fremstillede vore Helte-Idealer fra Oldtid og Middelalder og derved skabte vor heroiske Literatur, og medens Heiberg, Fru Gyllembourg, Hertz og delvis Paludan-Müller skildrede deres egen Samtid, saa vendte St. Blicher og navnlig Chr. Winther sig fra Menneskene til Naturen og bleve — omtrent samtidig med den nyere danske Malerskoles Opkomst — Gjengivere af vort Fædrelands Natur i dens to fremtrædende Hovedformer. Blicher af Jyllands Heder og Vesterhavet, Chr. Winther af den frugtbare, skov- og kornrige Ø-Natur. De her nævnte Digtere ere derfor sikkert dem, der have havt den største nationale og kulturhistoriske Betydning i dette Aarhundrede, om der ogsaa mellem den talrige Digterskare omkring dem endnu rage flere Hoveder op, af hvilke maaske f. Ex. Hauch var en dybere og større Aand end flere af de nævnte, eller f. Ex. Andersen gjennem sine Børneæventyr fik en Betydning, der naaede langt ud over Danmarks Grænser. Kaste vi da Blikket tilbage paa disse Digtere under Et, hvilken Livskraft har der saa ikke her været tilstede! „Støvets Aar“ synes neppe nok at have været det jordiske Grænseskjel for disse Aander, og den Ene efter den Anden peger paa en Produktion, der strækker sig over 50 Aar, eller sammentrænger i alt Fald, som Fru Gyllembourg, et helt Livs Erfaring i en forbausende kort Aarrække. Spørgsmaalet om Rumfangets og Vægtfyldens (Kvantitetens og Kvalitetens) indbyrdes Forhold i Digtekunsten synes her at finde en vis Besvarelse. Maa man derfor ikke, naar man saaledes under Et lader Blikket glide hen over disse Navne, faae Indtrykket af lykkelige Tilværelser, gode ydre Forhold og indre Fred og Harmoni? Her er ikke Plads for problematiske Naturer og politiske Partikampe; det er vor Literaturs Guldalder, hvor Spydet endnu ikke er slynget ud over Verden og Broder endnu ikke har reist sig mod Broder. Naturligvis seer ikke Alt saa smilende og venlig ud for en nærmere Betragtning. Hver enkelt af disse Aanders Liv kan melde om Kampe nok udadtil og Brydninger nok indadtil, men i det

TITELBILLEDE TIL „TRÆSNIT“ AF J. J. EXNER

Hele og Store staaer denne Digterskare nu for os som en Række straalende Enherjer, der lege i Valhalsgaarden, for atter fredelig at bænke sig Side om Side, naar Kampen er tilende.

Og fra Valhal til Folkvang var der heller aldrig langt i vor Literatur denne Gang. Sidder saaledes Oehlenschläger som Odin paa Hlidskjalv, saa har sikkert Chr. Winther dog i Folkvang „den halve Val“. Hvem skulde forøvrigt have troet, at vort kolde Norden skulde have fostret saa rig en erotisk Digtning, eller at saadanne duftende og farverige Blomster skulde skyde op af Holbergs Jordbund? Det Sidste er dog maaske ikke saa forunderligt. Naar kun Jorden er sund

GULITZA OG STRANGE. TEGNING TIL „HJORTENS FLUGT" (JUBELUDGAVEN) AF KNUD LARSEN

og renset, kan den modtage mange Slags Udsæd. Lad os da her til Ære for vor store Kjærligheds-digter holde en kort Revue over vor erotiske Poesi i dette Aarhundrede.

Man har ikke for Intet kaldet Oehlenschläger for Nordens Homeros. Med Antikens og den gjenopstandne Billedhuggerkunsts Forkjærlighed for det nøgne Legeme meisler han sine plastiske

„Nordens Guder“, og Gerda og Sif ere virkelig homeriske Skikkelser. Hos Oehlenschläger er Sanseligheden Naturdriften selv i al sin Fylde og Sundhed, og den jordiske Attraa, den menneskelige Lidenskab, der ikke altid kan undgaa Støv paa Sommerfuglevingerne, faaer selv i Helges Æventyr med Havfruen guddommelige Former:

> Konning Helge springer i Badet ud,
> han sig i Vandet forlysted;
> han ligner Ægir, den stærke Gud,
> naar Bølgen ham spiller om Brystet.

Schack-Staffeldt gjør derimod Overgangen til de moderne Digtere. Det brændende Begjær syder og gløder i de goetheske Romancer, som „Ynglingen fra Megara“ og „Jomfruen og Guden“, Lidenskaben trodser de menneskelige Samfunds-Institutioner i „Naturdatteren“:

> Han drog mig hen til den Kæmpegrav.
> jeg sagde ei Nei,
> han bad om saa Meget, saa Meget jeg gav,
> hvi skulde jeg ei?
>
> Han bad om saa Meget, saa Meget jeg gav,
> thi jeg var saa blød;
> jeg havde jo ingen Fortræd deraf,
> du Yngling sød!
>
> Da stod jeg siden ved Pigernes Brønd
> en Aften sen
> og fik at vide, at det var en Synd;
> hvorfor er det en?

Og er endelig Staffeldts „Den lille Fugl“ ikke ligefrem Forbilledet for Chr. Winthers „Sommerfuglen“ og alle hans øvrige „frække og letsindige Krabater?“ Er det ikke, som om Chr. Winther selv kunde have sunget det:

> Derpaa faldt Slaaens Blade af,
> og jeg drog over Land og Hav
> til fjerne Blomsteregne;
> en Rad af Somre var mit Liv,
> thi Solskin, Blomster og en Viv
> mig vented allevegne.

Saa kom Christian Winther, og med ham Kjærligheden og Lidenskaben i endnu rigere Fylde og større Mangfoldighed og med alle deres vexlende Afskygninger: Sorg, Glæde, Vemod, Jubel, Sanselighed, Nydelse. Vi have seet, at der ogsaa gik Skyer over hans, som over alle Menneskers Himmel, og baade Livslede og Blaserthed have traadt deres Spor i hans Digtning, men vi have ogsaa seet, at Skov og Sø altid havde Lægedom for hans Hjerte, at Naturen helede de Saar, som Menneskene — Kvinderne — slog. Thi, som Baggesen siger etsteds i „Labyrinthen“, kun det Saar, som Naturens yndigste Jomfruhaand forgjæves gyder Balsam i, er ulægeligt. „Min Flugt var aldrig kjæk og høi“, siger Chr. Winther selv i et af sine Digte „Til En“:

> Derfor jeg har i Sangens Stund
> kun holdt mig til det Lave;
> jeg strøifed med min Vinge kun
> Vandliliens Bæger, Rosens Mund
> i Sangergudens Have.
>
> Jeg drog hen over Mark og Vang
> og Engens Blomsterbede;
> alt det, som man har kaldt min Sang,
> mig lærte Skovens Foraarsklang
> og Lærkens Kvad paa Hede.
>
> — Mig vinked Eros med sin Pil
> og med sin gyldne Bue.
> Han med sit maliciøske Smil
> mig lærte — i letsindig Il —
> at smigre og at true.
>
> Han røbed mig, hvor Mø og Svend
> stod samled' til et Møde;
> han drog mig hemmelig derhen
> og smilte listig, naar igjen
> mig selv han saae at gløde.

Vi have mellem mange lignende netop valgt denne Udtalelse af Digteren selv om hans egen Kunst, fordi den i al sin jevne Simpelhed er betegnende for ham. Det er sandt, hvad han beskeden indrømmer, at vi i vor Literatur have Aander, hvis Flugt er gaaet høiere end hans, og hvis Blik vistnok ogsaa har seet dybere i Menneskesjælen, men der er paa den anden Side faa Personligheder, som have været sandere og oprindeligere end han, og som med saa simple Midler have naaet saa store Virkninger. Der er faa Digtere, som synes os at gjøre vor Folkecharakter større Ære end saadanne ærlige Naturer som Chr. Winther og Poul Møller. Det er sikkert noget Lignende, som Heiberg mener, naar han siger om Chr. Winther, at han „som naturlig og borgerlig Person er Poul Møllers Halvbroder, eller rettere sagt, sammenbragte Broder, men som poetisk Individualitet en kjødelig Broder til ham, og har delt med ham hans Primitivitet og Friskhed“. Det er saaledes ogsaa, hvad blandt Andre P. L. Møller træffende har paavist, Chr. Winther, der har „konsolideret Bevidstheden om den sande *lyriske Diktion*“ hos os og for stedse har gjort en Ende paa de „prosaiske, abstrakte og fattige Fraser i det lyriske Sprog, som en ældre, heri mindre nøieregnende Generation tog for gode Varer“. P. L. Møller saae i Midten af Fyrrerne kun to Farer for Chr. Winthers Poesi, dels en vis forfinet Smag for det fashionable Salonlivs Elegance, og dels en mørk Melankoli, hvor Kjærlighed og Skinsyge føre til Voldsgjerning og Undergang, om end „med et Slags ironisk Bizarreri i de eleganteste, marmorglatte, gallaklædte Vers.“ Der er Steder i Chr. Winthers Digtning, hvor Diktionen farves let af franske Ord og Vendinger, og her er da Digteren gjerne galant i Stedet for erotisk, men som oftest er denne Mesters Sprog kjernefuldt og kjernedansk, ligesom ogsaa — hvad et Par Sider af „Hjortens Flugt“ kan overbevise Enhver om — et rigt Forraad af gamle nordiske Fyndord falder ham utvungent og naturligt paa Læben. Der er ogsaa Steder i Chr. Winthers Digtning, hvor Kompositionen er abrupt, som i „Bægeret“ og „Annette“, eller lagt an paa at

virke ved det Rædselsfulde, som i et Par af de prosaiske Fortællinger. Men hvad siger dette Andet, end at hvor der er Sol, er der ogsaa Skygge, og navnlig „Hjortens Flugt“ beviste jo bedst, at de truende Skyer kun vare forbigaaende. Pudsigere er det, at den dristige Erotiker ogsaa en Gang har ladet sig skræmme af „Dyden“ og „Anstændigheden“, som da han i en bekjendt Romance („Og det var den Ridder, krum og graa“) forandrede de oprindelige Linier:

Henrykt han til sit stærke Bryst
den segnende Jomfru lænked,
og der var ei saa sød en Lyst,
de jo hinanden skjænked —

til de uendelig langt ringere:

Henrykt han til sit stærke Bryst
den segnende Jomfru hæved;
og fulde af Paradisets Lyst
de unge Hjerter bæved.

Men mange af den Slags Indrømmelser tro vi dog ikke, Digteren har gjort, og han har endogsaa i „Sommerfuglen“ leveret et helt poetisk Indlæg for sin flagrante Letsindighed. Og dog have vi endnu en modernere Afskygning i vor erotiske Poesi end Chr. Winther. Hvilken Forskjel var der ikke allerede paa Frejr, der „foragted den koldsindige Ko“ for dens Ligegyldighed mod den deilige Jætinde, og den sjællandske Digter, der slaaer sig ned i Kløveret hos Malkepigen og beder om en Drik af hendes Spand og derpaa en ikke mindre sød Drik af hendes Mund! Det er en Forskjel som fra Klassisk til Moderne. Men hvorledes skulle vi betegne Forskjellen mellem Chr. Winthers Bondepige og Emil Aarestrups Damer, der forsaavidt søge at forene begge Dele, som de „naturligvis“ ere „moderne, men tænkte som Antiker?“ Og medens Oehlenschlæger henrykt besynger de „hvide Bryster“, saaledes at hans Samtidige endogsaa forsøgte den tvivlsomme Vittighed, at Digteren led af Brystsyge, saa hører Toilettet med til Aarestrups Staffage. Han tænker ikke blot paa Liliehaanden, men paa Handsken, som den stikker i, ikke blot paa den guldlokkede Nakke, men paa Hatten, der omslutter den, han hører den glatte Silke „skrige over Knæet“, og han vover at sende „Nanna“ det uforlignelige Digt, der svøbes om de fine Strømper med de smidiglange Skafters Ly. Han er ikke bange for, at hans Ritorneller skal synes smaa og ubetydelige, naar de blot er vingede og nydelige, og der kunde virkelig ud af disse samles en hel „Amorin-Rede“. Skulde vi derfor i vor Literatur trække en Parallel med Heines Buch der Lieder, saa vilde vi dertil ubetinget vælge Aarestrups „Erotiske Situationer“ og lignende Smaadigte, medens Chr. Winthers „Til En“, tungere, men ogsaa vægtigere i aandelig Forstand, bedre kunde jevnføres med Friedrich Rückerts Liebesfrühling. Og dog tro vi ikke, i Forbigaaende bemærket, at en erotisk Anthologi først og fremmest vilde søge de Digte, der bære Overskriften „Til En.“ Vi finde, at Chr. Winthers Kjærlighedsdigtning har udfoldet sine skjønneste Blomster udenfor denne Cyklus, hvor mange Herligheder den ogsaa slutter inde.

Men Christian Winther er ikke alene Kjærlighedens Sanger. I den Række Romancer, hvori han har gjenfødt den gamle Folkevise, har han skjænket sit Fædrelands Literatur en uforgængelig national Skat, i sine Børnedigte voxer han fra Barnets første Skolegang sammen med de Unges Hjerter, for igjen senere at give Ynglingens ømme Længsler det befriende poetiske Udtryk. Hvor dybt Chr. Winthers nationale Digtning derfor bunder i vort Folk, fik man maaske bedst og smukkest at se i det Øieblik, da en Taler paa Rigsdagen i Efteraaret 1864 ikke vovede at stemme for Danmarks Sønderlemmelse, idet han paaberaabte sig Kong Volmer, der ikke kunde „bryde den dyre Skjolderand“. Fraseet den tvingende politiske Nødvendighed, var det Ord, som traf Folkets Hjerte, og som hvert Barn i Danmark forstod.

Den 30te December 1876 lukkede Christian Winther sine Øine i Paris — to Dage efter at Frederik Paludan Müller var død i Fredensborg. Kun det afsjælede Legeme skulde vende tilbage til det Land, hvis Naturskjønhed Digteren aldrig var bleven træt af at prise. Det er ikke uden den samme Tilfældets Poesi, der lod Chr. Winther fødes en Midsommerdag, at den gamle Hauch, Tiberius' Digter, higer mod det evige Rom for at jordes under den alvorlige Cypres, men Chr. Winther ønskede jo selv — hvad der altsaa ogsaa gik i Opfyldelse efter hans Ord — at kunne trække Sjællands Grønsværtæppe over sig og sin Seng, naar Alting er til Ende og Natten stunder til:

Jeg er i fjerne Land og By
forknyt og bly —
Alt er mig fjendsk og fremmed;
som i en vammel Rus jeg staaer,
og Sjælen gaaer
paa egen Haand til Hjemmet.

Nei, her paa denne grønne Ø
med Skov og Sø,
med Bakker, Eng og Strande,
kun her jeg aander Liv og Mod,
her Vuggen stod,
og her min Grav skal stande.

Ovenstaaende Artikel, som med et Par mindre Ændringer gjengives her efter Forfatterens „Literære Feuilletoner“, blev oprindelig skrevet til „Nær og Fjern“ den 29. Juli 1876, da Christian Winther fyldte sit 80 Aar. Fra Paris takkede Digteren sin Forlægger for det tilsendte Nummer af Ugebladet i et hidtil utrykt Brev, hvis første og sidste Afsnit vi hidsætter i Faksimile:

Hr. Boghandler Th. Reitzel.

5te Aug. 1876.

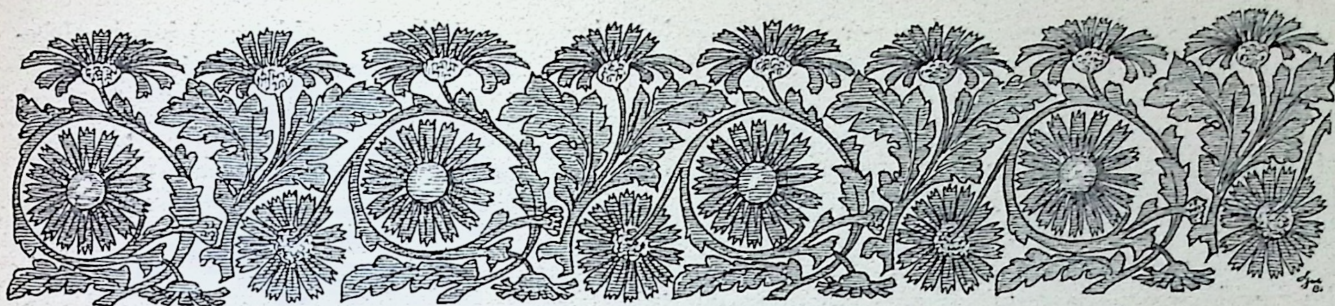
Kjære Theodor Reitzel!

Tusind Tak for Deres venlige Hilsen, som De i Anledning af den 29de f. M. sendte mig pr. Telegraph, som ogsaa for det No. af "Nær og Fjern", med den for mig saa smigrende Artikel. Hvis De veed det og hvis De tör sige mig det, saa gad jeg nok vide, hvem Forfatteren er.

Nu lev vel! kjære Reitzel! Med Hilsen til Deres kjære Nærmeste forbliver jeg

altid Deres hengivne

Christian Winther

Halsbaandet

FORTÆLLING

AF

JULIAN HAWTHORNE

(3. Forts. og Slutn.)

X.

Henimod Solnedgang blev Jael pludselig opskræmmet af en klapprende Lyd, som man nu i flere Uger ikke havde hørt i Møllen. Da hun ikke troede sine egne Øren, holdt hun inde med sin Beskjæftigelse for at lytte. Det var ingen Feiltagelse — Møllen var i Gang! Hun løb hen til Vinduet og saae ud. Jo, der dreiede det store, sorte Hjul sig ligesom forhen tungt om sin Axe og forvandlede det brusende Vand til Skum. Medens hun endnu stod og saae derpaa i uendelig Forbauselse, fik hun Øie paa Gloam, som lige var traadt ud fra Møllen og med øiensynlig Ophidselse betragtede Hjulets Omdreininger. Han havde ingen Hat paa, hans Haar flagrede for Vinden og hans Udseende var forstyrret og uhyggeligt. Pludselig (da Hjulet havde staaet ubenyttet saa længe, var det sagtens blevet meget rustent) hørtes ligesom en overjordisk, vild spottende Latter. Den døde efterhaanden hen, men kun for at bryde løs paany og skingre afskyeligt i Tilhørernes Øren. Jael saae, hvordan Gloam under denne infernalske Støi fægtede med Armene og lod til at føle en vild Glæde. Det var, som om Manden og Hjulet vare besatte af den samme Dæmon.

„Herre, Hr. Gloam!" udbrød Jael, efterat have lukket Vinduet op, og hun gjorde sig Umage for at trænge med sin Stemme gjennem Støien, „hvad er der nu paafærde? hvorfor har De sat Møllen i Gang igjen?"

Han saae med et vildt Blik hen til hende og vinkede med Haanden. „Nu oprinder Glædens Stund!" svarede han. „Min Bøn er ved at gaa i Opfyldelse! Derfor skal Hjulet dreie sig! Hør blot, hvordan det leer og glæder sig!"

„Men der er jo intet Korn — Møllen er tom!"

„Den vil snart fyldes; Kornet vil komme — det kommer, det kommer! Lad blot det store Hjul dreie sig og knuse det til Støv!"

Jael trak sig tilbage, med en urolig Anelse i Hjertet. Gloam var øiensynlig i det frygteligste Sindsoprør, maaske var han virkelig bleven gal. Hun længtes efter Davids Komme og alligevel var hun bange derfor; hun vidste ikke, om Mødet mellem de to Mænd vilde have Godt eller Ondt til Følge. Saa tænkte hun igjen paa Svanhilde og hvad Indtryk hendes Elskers Nærværelse vilde gjøre paa hende. Siden hans Afreise var hun hensunken i en eiendommelig agathisk Stemning, som kun af og til blev afbrudt af en pludselig Sindsbevægelse. Husholdersken havde flere Gange i Løbet af Eftermiddagen seet til hende, men hun havde altid ligget rolig i samme Stilling med aabne, stirrende Øine. Hun talte ikke, og den ydre Virkelighed lod ikke til at existere for hende. Selv Møllens Klappren fængslede kun en kort Tid hendes Opmærksomhed og syntes snarere at være hende behagelig end forstyrrende. Den blandede sig med Tanken paa David og forekom hende sagtens som et Forbud paa hans Tilbagekomst, den hun aldrig havde tvivlet om.

Aftenen var mørk og Natten faldt hurtigt paa. Gloam var gaaet ind i Huset igjen, kort efter at det var blevet mørkt. Jael gik ind til ham for at spørge om, hvor han vilde spise til Aften. Han stod aabenbart i Begreb med at gaa ud igjen, og han havde Noget i Haanden, som han ved Jaels Indtræden strax skjulte under sin Frakke. Paa hendes Spørgsmaal svarede han, at han vilde optage sin gamle Vane, at gaa sig en Tour i Mørket, og saa vilde spise til Aften sammen med David, naar han kom tilbage. Jael følte sig besynderlig urolig og søgte at overtale

ham til at blive hjemme. Men han var døv overfor alle hendes Bønner og skubbede hende sluttelig tilside med en heftig Gebærde.

Imidlertid vedblev Møllen at gaa. Jael tænkte et Øieblik paa at standse den, men hun var bange for Gloams Vrede og lod det være. Hun kunde selv ikke forstaa, hvorfor hun var i en saa febrilsk ophidset Tilstand. Imod hendes Villie beskjæftigede hendes Tanker sig kun med mørke, sørgelige Ting. Hendes Ungdom dukkede op for hende, og med den vendte frugtesløse, pinlige Samvittighedsnag tilbage. Hun forsøgte at samle alle Tanker paa Gjensynet med Sønnen; det bragte hende dog ingen Trøst men opfyldte hende med en uforklarlig Angst og Uro. I al denne Tid var hun trykket af en uhyggelig Følelse, som om Nogen listede sig om i Nærheden af Huset. En Gang, da til hendes Skræk den uhyggelige Latter pludselig igjen lod sig høre, forekom det hende, at en menneskelig Latter, men ligesaa vild og gjennemtrængende, svarede derpaa. Var det muligt, at Gloam var i Nærheden? Og hvis det var Tilfældet, hvorfor opholdt han sig da her? Hun saae forsigtigt ud ad Vinduet; men Maanen var endnu dækket ef Skyer, og hun kunde ikke skjelne Noget. Hun satte sig hen ved Skorstenen; pludselig hørte hun udenfor en skarp, skrattende Lyd, som naar en rusten Sav gjennemskjærer et tykt Stykke Træ, men inden hun kunde blive rigtig klar over det, var Lyden allerede ophørt, og hun troede, at det sagtens kun havde været et Bedrag af hendes ophidsede Sanser.

Omtrent en Time senere, kort før Midnat, vaagnede Svanhilde pludselig og satte sig overende i Sengen. Alt var stille paa nær Møllens Klappren. Det lille Barn laa i en dyb Søvn ved sin Moders Side, med de smaa Hænder knyttede under Hagen og endnu i Søvne holdende fast paa Konkyliehalsbaandet, der var dets kjæreste Legetøi. Efterat Svanhilde havde siddet nogle Minuter uden at røre sig, stod hun op, klædte sig paa, kyssede gjentagne Gange det slumrende Barn og forlod derpaa sagte Værelset. Lydløst listede hun sig ned ad Trappen og ud af Huset, standsede et Øieblik og kastede et prøvende Blik henad de to Veie. Saa bestemte hun sig uden Tøven for den ene og gik med elastiske, hastige Skridt henad den smalle Gangsti langs Møllebækken, som ved efterhaanden opstigende Terrain paa det høieste Punkt dreiede af tilhøire og førte videre over Strømmen ad en smal Bro, som kun bestod af en eneste Planke. Da Svanhilde naaede derhen, gik hun ikke over Broen, men satte sig paa en Sten mellem Buskene og ventede.

Hvorfra havde hun faaet at vide, at David skulde komme? Jael havde ikke sagt Noget til hende, og hun kunde endnu mindre have faaet det at vide af Gloam. Men ikke destomindre sad hun der og ventede, hun vidste, at hendes Kjæreste var i Nærheden og nærmede sig hende med raske Skridt. Om nogle faa Minuter vilde hun høre hans Skridt, saa vilde han gaa over Broen, og hun vilde springe op og møde ham der. Havde han ikke for flere Maaneder siden lovet, at han aldrig vilde forlade hende? og selv om han ogsaa havde været borte i nogen Tid, havde hun aldrig tvivlet om hans Tilbagekomst! Han elskede hende; snart, snart vilde hun atter hvile ved hans Bryst, føle hans Kys paa sine Læber! Hvilken Lykke efter Alt hvad hun havde lidt! Hvor herligt vilde ikke Gjensynet være, og naar hun saa viste ham deres lille Barn, vilde de tilsammen tømme Glædens Bæger til Bunden. I hele sit Liv havde Svanhilde aldrig følt sig saa lykkelig, saa hævet over al jordisk Kummer, som nu.

Da hørte hun hans Skridt, han maatte allerede være i Nærheden; hvis det ikke var saa mørkt, vilde hun allerede have seet ham. Men nu traadte Maanen endelig frem af Skyerne og kastede sit Lys over Landskabet. Den larmende Møllebæk blev paa en Gang klart belyst, ligesom det store, sorte Hjul, der i det blege Maaneskær syntes at strække sine Arme ud, som om det vilde gribe et Offer. Tæt ved Bredden sad en Mand sammenkrøben bag Buskene, med ligblegt Ansigt og vildt glødende Øine. Han havde lagt Fælden og ventede paa Udfaldet. Men han havde ikke lagt Mærke til Svanhilde, hans Øine og Tanker vare kun henvendte i een Retning.

David nærmede sig hurtigt Broen, han fløitede en lystig Sang. Da han næsten havde naaet den, standsede han pludselig og speidede opmærksomt ud i Mørket. Hvad var det for en Skikkelse, der stod ved den anden Side af Broen og tydeligt ventede paa ham? Det kunde da umuligt være Svanhilde? Jo, ganske rigtigt! Det var hende! Han lo dæmpet ved sig selv, og saa følte han sit Hjerte blive varmt og blødt imod hende. „Den stakkels Lille, som hun holder af mig!“ mumlede han. „Og jeg har dog behandlet hende ganske nederdrægtigt. Naa, hvis Alt gaaer efter Ønske, skal jeg gjøre det godt igjen.“

Han traadte ud paa Broen, og Svanhilde skyndte sig ligeledes frem. Saa sprang Manden ud fra Buskene, aandeløs, ikke istand til at faa en Lyd frem. Et Øieblik efter udstødte han et forfærdet advarende Skrig; men det var forsilde, de to Elskende vare mødtes paa Broen, og Svanhilde havde modtaget sit Kys. Medens deres Læber endnu berørte hinanden, brast Planken, der paa nær en Fingersbredde var savet over paa Midten, sønder, og de To, som endnu holdt hinanden omslyngede, styrtede ned i den brusende Møllebæk, der rev dem med sig. Nu vare de naaede hen til Hjulet; med en skingrende, vild Lyd, der lød som en djævelsk Latter, greb Hjulet sit Bytte, knuste det og holdt

det fast. Manden, som med bart Hoved stod ubevægelig i Maanelyset, stirrede som aandsfraværende hen for sig og søgte at komme til Klarhed over, hvad der var foregaaet.

Hjulet stod pludselig stille. Jael kom aandeløs ud fra Møllen og ilede opfyldt af Angst hen til det. En uformelig Masse var klemt ind mellem den nederste Rand af Hjulet og Strømleiet, og en lang Dusk gult Haar flød paa det sorte Vand. Paa den modsatte Bred knælede en Mand og syntes tankeløs at stirre ned i Vandet.

„Det var din Broder“, udbrød Jael fortvivlet hulkende. „Din Fader var ogsaa hans! Du har myrdet ham! Jeg forbander Dig! Gid Du ogsaa laa der, hvor han er!“

„Naa, Jael!“ svarede Gloam smilende, „Du forbander mig og bereder mig paa samme Tid en Glæde! Altsaa min Broder? — Nuvel, Svanhilde elskede ham, ikke mig. Gud være lovet, at jeg var Broder til den Mand, hun elskede; det samme Blod flød i vore Aarer — hun elskede en Del af mig i ham. Men af hvad Grund forbander Du mig, Jael? Jeg bønfalder om alle Menneskers Medlidenhed og Deltagelse!“

Jeg tog Haanden fra Øinene og sprang op. Nei, der var Ingen i Nærheden, jeg var ganske alene. Det begyndte allerede at mørknes, men Gjenstandene vare endnu kjendelige; men hverken under den sorte Eg eller ved Siden af det leende Hjul, eller nogetsteds i Dalen kunde jeg opdage det ringeste Spor af min besynderlige Ledsager, hvis sidste Ord endnu lød for mine Øren: „Jeg bønfalder om alle Menneskers Medlidenhed og Deltagelse!“

XI.

Næste Morgen kom jeg meget sent ned til Frokosten. Det var prægtigt Veir, og en herlig, forfriskende Brise kom ind fra den blaa Sø, der glitrede i Solen. Hele Verden syntes at straale af Livsglæde, og en saadan Dag var man neppe istand til at fatte, at der kunde gives Synd og Forbrydelse paa denne Jord.

„De seer idag ikke ganske vel ud“, sagde Hr. Poyntz paa sin hjertelige Maade, medens hans Hustru bragte mig en dampende Kop Kaffe og et Fad med ristet Flæsk og Æg. „De har sagtens overanstrengt Dem paa Deres Spaseretour igaar? De kom ialtfald meget sent hjem.“

„Ja“, sagde jeg og kastede et Blik paa Agathe, der stod henne ved Vinduet og strikkede et Par Strømper til Peter; Morgensolen funklede paa hendes gyldne Fletninger.

„Ja, Hr. Poyntz, det er bestemt en lang Vei. Er det forresten ikke Søndag idag?“

„Jo!“ udbrød Mand og Hustru samtidigt; og den Første tilføiede: „De vil maaske i Kirke?“

„Nei, idag ikke, men forhaabentlig en følgende Søndag, hvis Frøken Agathe er saa venlig at vise mig Vei.“ Jeg tilkastede hende igjen et Blik, da jeg sagde det, men hun saae ikke op, og jeg kunde ikke engang overtyde mig om hun hørte efter. „Jeg har en Anmodning til Dem, Hr. Poyntz“, vedblev jeg, „hvis De har Tid, vil De saa ikke gaa en Tour med mig op til Møllen?“

„Op til Møllen?“ svarede han og saae forundret paa mig, „det er mange Aar siden, jeg har gaaet den Vei, Herre, men naar De endelig ønsker det, havde De ikke kunnet vælge en bedre Ledsager end mig, jeg kjender hver eneste Plet af Veien.“

Saasnart jeg havde endt min Frokost, tog den brave gamle Sømand sin blanke Hat paa, iførte sig en ny Jakke af mørkeblaat Klæde, stoppede sig en ny Pibe med et lille vemodigt Blik og Suk til den itubrudte, kjære Merskumspibe og erklærede sig rede.

„Farvel, Agathe“, sagde jeg, da jeg gik forbi Vinduet. „Kan jeg maaske tage et eller andet med til Dem fra min Spaseretour?“

„Aa, en Mængde“, svarede hun og saae med en alvorlig Mine paa mig, „men jeg er bange for, at De ikke kan bringe mig det, jeg ønsker. Skjøndt — jeg haaber, at De ikke glemmer at indfinde Dem ved Middagsbordet?“

Hun havde igjen bøiet sig over sit Strikketøi, medens hun sagde dette, og havde et roligt og alvorligt Udtryk. Alligevel var jeg tilbøielig til at bilde mig ind, at min tidligere Bemærkning om Kirkegangen ikke var gaaet hendes Øre forbi. Inden jeg endnu kunde finde et passende Svar (hvergang jeg gjerne overfor Agathe vilde glimre med en aandrig Bemærkning, syntes min Forstand at arbeide med abnorm Langsomhed), udbrød Poyntz med sin dybe Røst: „Om vi kommer tilbage til Middag? Naa, det vil jeg haabe. Min Gamle bager idag en Postei, som jeg vilde seile omkring Kap Horn for at spise. Kom, Hr. Firemount, vi vender hjem med en Appetit, der skal sætte Fruentimmerne i Forbauselse.“

Vi havde allerede gaaet et Stykke og vare komne ind paa den smalle Gangsti, der førte mod Øst, da jeg brød Tausheden og sagde til Jack Poyntz: „Veed De af, Hr. Poyntz, at Deres Datter er et af de mest henrivende kvindelige Væsener i Verden?“

„De mener Agathe? Det er hun, Gud velsigne hende! Det har hun altid været; jeg husker, at hun som ganske lille Barn, ikke længere end min Arm, dengang var ligesaa sød som nu.“

„Tænker hun mon ikke paa snart at gifte sig? Med et saadant Ansigt og en saadan Charakter kan det da ikke skorte hende paa Friere?“

„Naa, hvad det angaaer, Herre“, sagde Poyntz, idet han tog sin Pibe ud af Munden og betrag-

tede den nøie, „maa De ikke tro, at Agathe er ligesom Fiskerpigerne her omkring. Det er jo allesammen rare, skikkelige Piger, jeg siger ikke Noget imod dem, men Agathe seer De, er noget Andet. Maaske finder De det besynderligt, at jeg siger det, Herre, men jeg maa sige det: Agathe er en Dame. Hun boer hos os og deler vore Livsvaner, og holder ogsaa af os, jeg veed, at hun gjør det — men alligevel, hvis De har lagt Mærke til det, taler hun ikke, som jeg og min Gamle, eller tænker saadan. Hun er bleven bygget anderledes end vi — en Kutter, om jeg saa maa sige, medens vi kun er Fiskerbaade. Og det har de unge Knegte her ogsaa indseet, at de ikke er istand til at seile med hende. De er bange for hende, ikke, fordi hun er uvenlig imod dem, nei, tvertimod, men hendes Venlighed er en Dames overfor sine Undergivne, og Alle finder det i sin Orden, ikke en eneste har nogensinde vovet at kny imod det. Og selv om der ogsaa er mangen en brav Fyr imellem dem, er jeg dog tilfreds med det, og det synes Agathe ogsaa at være."

„Og jeg ligesaa", tænkte jeg ved mig selv. „Hun gjør Indtrykket af at tilhøre en anden Race end den herværende", sagde jeg høit, „jeg har i Kjøbenhavn seet Damer, som lignede hende. Men jeg troer neppe, at det var faldet mig ind, hvis jeg ikke igaar tilfældigt havde gjort en Bemærkning paa Dansk, og hun svarede derpaa i samme Sprog."

„Ja saa", sagde Poyntz og skød Hatten bort fra Panden. „Og med Forlov at spørge, Herre, hvordan kommer De selv til at tale Dansk?"

„Min Familie stammer fra Danmark; jeg har oprindelig talt Dansk, det er mit Modersmaal. Vi hedder egentlig Fyrbjerg, men siden min Families Udvandring til Amerika kalder vi os Firemount."

„Naa, altsaa Fyrbjerg", sagde Poyntz og udsendte mægtige Røgskyer. Vi fortsatte tause vor Spaseretour. Jeg nærede det mest levende Ønske om at høre min Formodning bekræftet af Poyntz, men denne lod til at være bleven høiligt overrasket over Navnet Fyrbjerg og at grunde over et for ham mørkt Punkt. Endelig kunde jeg ikke bare mig for at sige: „Jeg har tænkt meget over Deres Fortælling fra igaar Eftermiddags, jeg troer ovenikjøbet, at jeg inat har drømt om den, jeg kan formelig se den lyshaarede, lille Havfrue for mig, efter Deres Beskrivelse kunde hun have været Agathes Søster — eller Moder."

„Og jeg, Herre, tænkte lige nu paa den Hændelse, der afbrød min Fortælling, og hvor meget jeg er Dem Tak skyldig for det Mod og den Energi, De viste ved min Peters Redning. Men ikke alene derfor vil jeg betro mig til Dem, men fordi jeg, som jeg allerede igaar sagde, har Tillid til Dem, jeg veed, at jeg har at gjøre med en ærlig Mand. De har ogsaa allerede gjættet en Del af vor Hemmelighed og lader til at interessere Dem for den, dertil kommer ogsaa Deres Navn, der forekommer mig meget vigtigt med Hensyn til min Fortælling — nuvel, jeg vil fortælle Dem Alt om Agathe, hvad der overhovedet er at fortælle."

Netop i dette Øieblik dreiede vi om en Gruppe Egetræer og befandt os ved Indgangen til den lille Bjergdal, hvor jeg havde oplevet mit Eventyr den foregaaende Dag. Poyntz standsede og saae sig et Øieblik taus om. „Ja, ja, det Hele er endnu ganske som den Gang", sagde han, „lidt forandret af Tiden, og alligevel, det minder mig om svundne Dage! Det er Lattermøllen, Hr. Fyrbjerg. Og der er den sorte Eg, og her stakkels Gloams Grav, seer De? Den graa Sten, som ligger under Egen."

„Hvorfor blev han begravet der?"

„Det var efter hans eget Ønske. De sidste Aar, han levede, var han bleven aandssvag, af Sorg over den unge Pige, som han dengang havde frelst, jeg fortalte Dem igaar derom. Det var en meget sørgelig Historie. Hun havde indladt sig i et Kjærlighedsforhold med denne David, Skolelærerens Broder, og druknede sammen med ham, men Ingen har kunnet blive klog paa, hvordan det egentlig gik til. Man talte ogsaa om, at Skolelæreren selv havde villet fri til hende. Og David vilde sikkert have giftet sig med hende, dersom han havde vidst, hvad jeg veed."

„Noget om hendes Familie?"

„Ja, Herre. Kan De mindes, at jeg fiskede en lille Jernkiste op? Naa, jeg har ikke talt et Ord om det til noget Menneske, ikke engang til Skolelæreren; og kort efter den omtalte Stormnat indskibede jeg mig til Rio og var borte i to Aar. Da jeg kom tilbage, hørte jeg, at David gav sig meget af med Pigen — de kaldte hende Svanhilde. Saa først aabnede jeg Kisten og fandt Papirer, som underrettede om, hvem hun var, og at hendes Forældre levede i Tydskland, hvortil de var indvandrede fra Danmark; saavidt jeg kunde se af Papirerne, for de var skrevne i et fremmed Sprog og jeg maatte laane et Lexikon, for nogenlunde at lære deres Indhold at kjende, lod de til at være velhavende. Nu havde jeg min egen Mening om David, jeg vidste, at han var en kjøn Fyr og havde en god Forstand, men ellers ikke duede meget. Saa tænkte jeg ved mig selv, af mig skal han ikke faae Noget at vide, for ellers gifter han sig med Pigen for hendes Penges Skyld, og hun fortjener en bedre Mand. Og jeg tænkte, det Bedste vilde være at skrive til hendes Familie i Tydskland og fortælle, hvor hun var; saa kunde de selv komme og handle efter eget Skjøn, og jeg havde intet Ansvar længer. Det gjorde jeg ogsaa, men jeg har aldrig faaet Svar, hvorfor, veed jeg ikke. Men det var aldrig faldet mig ind, at denne David var saadan en Skurk og vilde forføre det stakkels uskyldige unge Væsen. Da jeg havde faaet det at vide

tænkte jeg, at det nu var bedre at fortælle ham om hendes Familie, at den var rig og at Svanhilde maaske havde en Arv i Vente, for det Bedste for Svanhilde var nu at blive gift, skjøndt dette Bedste i Betragtning af Davids Charakter desværre var daarligt nok. Jeg gik altsaa til ham og fortalte ham det Hele, og sagde ham tillige min Mening om hans Handlemaade. Han lovede mig ogsaa, at gjøre Alt godt igjen, og vilde kort efter vende tilbage til Lattermøllen. Og jeg troer ogsaa sikkert, at han vilde have holdt Ord, men endnu samme Nat druknede han sammen med Svanhilde, og de blev Begge knuste af det store Møllehjul, der siden den Dag ikke er bleven sat i Gang mere."

„Hvad blev der af hendes Barn — hun havde jo et Barn, ikke sandt?"

„Ja vel, Herre. Naa, det blev først opdraget af Bedstemoderen, Husholdersken Jael; Skolelæreren ændsede det ikke, han var bleven helt utilregnelig, men hans Sindstilstand var mild og melankolsk, han var slet ikke farlig. Men da den gamle Kone døde, tog jeg Barnet til mig og gav hende det Bedste jeg havde, og en bedre Opdragelse, end de almindelige Fiskerpiger faaer her. Og Skjæbnen føiede det saadan, at der netop paa den Tid kom en ældre Kone af dansk Herkomst her til Landsbyen; det lykkedes mig at faae hende til at passe den Lille, og deraf kom det, at hun først lærte sit Modersmaal, og — De har vel allerede gjættet det, Herre — Svanhildes Datter er vor Agathe."

Det var først min Agt, at fortælle Poyntz mit Syn paa samme Sted, hvor jeg havde havt det, men jeg opgav det igjen. Jeg havde en Følelse, som om dette Syn havde været en Døendes sidste Aabenbaring og at jeg maatte vogte den som en hellig Hemmelighed for alle fremmede Øine. Jeg fortalte ham derfor om Familien Fyrbjerg og kom derved til det Resultat, at Agathe og jeg vare beslægtede, omend langt ude. Og jeg kan her tilføie den Bemærkning, at ved at gjennemse Papirerne fandt jeg min Formodning bekræftet i fuldeste Maal. Da vi nærmede os Huset og Agathe fra Vinduet tilvinkede os et Velkommen, sagde jeg til Poyntz: „De og jeg er de sidste af vor Slægt, vi har begge ingen Formue ivente, men, Hr. Poyntz, jeg elsker hende af hele mit Hjerte, hvis hun kan elske mig igjen, vil De saa betro mig hende?"

„Det behøver De ikke at spørge mig om", svarede den gamle Sømand med Taarer i de venlige, blaa Øine, „jeg troer, at hun allerede elsker Dem, ligesom alle vi Andre, da De er et godt og retskaffent Menneske. Det vil nok falde os haardt, at skilles fra hende, hun har i mangfoldige Aar været Lyset i vort Hjem, men, naar Deres Tid tillader det, vil De nok komme og besøge os gamle Mennesker. Og jeg kan sige Dem forud, Herre, at De vil blive en lykkelig Mand."

Der er gaaet tyve Aar siden den Tid, og gamle Jack Poyntz' Spaadom har bekræftet sig. Min Hustru siger ofte smilende, at vi kan takke Tryllekraften ved Halsbaandet, som endnu hviler paa hendes Barm, for vor Velstand. Mig forekommer Halsbaandet som et Symbol paa vor Kjærlighed, hvis Straalegans oplyser vor Liv og har bragt os en bedre Lykke, end nogensomhelst Tryllekraft vilde være istand til.

Stambogsblad

Til Elisabeth de W.

Som en Ypperstepræst til en Offring bered
Trykker Vielsens Krans paa din Pande jeg ned.
Paa hver Lok, der om Tindingen blødt ligger hvalt,
Strøer jeg Digtningens hellige funklende Salt.

Med Beaandelsens klingende Staal i min Røst
Lukker op jeg dit unge, dit barnlige Bryst,
At Alverden maa se paa dit Hjerte af Guld,
Hvor uskyldig Du er og hvor kjærlighedsfuld.

Thor Lange

Kovács

FORTALT AF EN KOVACS* — AF VIKTOR RAKOSI

Det er muligt, at alle Kovács'er i hele Ungarn ere i Familie med hinanden og derfor ogsaa uvilkaarligt pleie at slutte sig sammen.

Det er muligt, at alle Kovács'er i hele Ungarn lide af samme Sygdom.

Og endelig for det Tredie er det muligt, at Nogen har sat sig for at gjøre Løier med en anseelig Del af Ungarns Kovács'er.

Saameget er vist, at i Sommer vare vi sex Kovács'er ved Bikkfa-Badestedet.

Vi vare *Kovách'er*, *Kováts'er*, *Cováchʼer* og ganske simpelt *Kovács'er*, men i Grunden var der ingen Forskjel paa os. Kun at Kovách, Kováts og Covách vare mere store paa det end Kovács. Til de sidste hørte ogsaa jeg. Hvis jeg vilde følge min Fætters Exempel, som skriver sig Kovvách, kunde jeg ogsaa sætte Næsen høiere, men jeg er ikke saadan en Æsel at skrive Kovács med to *v*'er. Jeg maa tilføie, at jeg ikke er inde i Retskrivningsspørgsmaalet.

Bikkfa hører til de saakaldte Kurbrønde, af hvilke der i de senere Aar er aabnet henved hundrede i vort Fædreland. I Ly af store Bøgeskove har der i Aarhundreder ubemærket rislet en Kilde, som paa Grund af sit udrikkelige Vand var slet anskreven i hele Omegnen. Folket har givet det et Navn, som gjør det umuligt paa en dannet Families Bord. For et Par Aar siden kom et Jagtselskab fra den lille Naboby tilfældigt derhen. Blandt Jagtselskabet befandt sig en foretagsom Borgmester og en ærgjerrig Læge. Lægen opdagede strax, at den omtalte Kildes Vand ligner Karlsbader Vandet, kun at det smager langt mere ubehageligt. Borgmesteren fyldte strax et Par Flasker med Vandet og sendte det til Budapest for at faae det analyseret. Analysen fandt usædvanligt mange Bestanddele i det, den unge Kemiker, som udførte den, vilde vise, at ikke det mindste Atom kunde undgaa hans Opmærksomhed. Da den ærgjerrige Læge læste Analysen, udbrød han: „Vi maa skabe Badestedet!" Og saa gjorde Borgmesteren det.

Naturligvis blev det døbt det „ungarske Karlsbad." Men Karlsbad kunde gaa hen og lægge sig ved Siden af det, fordi Bikkfas Alsidighed var rent forbløffende. Det var ligesaa godt mod Gigt som mod Mavekatarrh og kurerede Blodmangel og Søvnløshed med samme Held. Den ærgjerrige unge Læge fandt i engelske Militærlægers Skrifter nogle imponerede Sygdomme, som kun forekomme i Ostindien og kun blandt Hinduerne og satte dem ind i Bladannoncerne. Strax var der en hel Mængde af vore Landsmænd, som opdagede, at de bar paa saadanne Sygdomme, og skyndte sig til Bikkfa, saa at den ærgjerrige unge Læge allerede det tredie Aar kunde sende de mest gunstige Beretninger til den foretagsomme Borgmester, som søgte Lægedom i — Karlsbad (det rigtige).

Det var ved dette Badested, at vi forskjelligt bogstaverende sex Kovács'er dengang opholdt os.

Den første af Dynastiet, som indtraf, var Kovács. Ret og slet Kovács. Den Næste blev allerede kaldt Kovács den Anden. Saa kom jeg. Her havde den offentlige Mening ingen vanskelig Opgave. Mig kaldte man simpelthen den skeløiede Kovács, af en Grund, som jeg anseer det for overflødigt at gaa nærmere ind paa. Den Fjerde var den røde Kovács, den Femte den grimme Kovács, den Sjette den koparrede Kovács. Hvis der var kommet et Medlem til af Dynastiet, maatte han have faaet Navn af den *uforskammede* Kovács, fordi det er en komplet Uforskammethed at indfinde sig som Nummer syv, hvor der i Forveien er sex Kovács'er.

Fem Kovács'er befandt sig allerede ved Badestedet og spiste regelmæssigt sammen. En Dag kom et koparret fremmed Menneske hen til vort Bord. Efter hinanden stod tre Personer op og præsenterede sig:

„Kovács."

„Kovács."

„Kovács."

Den koparrede Fremmede blev staaende.

„Mine Herrer, jeg be'er, ingen Narrestreger. Jeg er intet Barn længer."

Saa reiste den Fjerde sig roligt, rakte Haanden ud, bukkede og sagde:

„Kovács."

Den koparrede Fremmede bed sig i Læben, Galden løb over paa ham, han virrede med Hovedet og sagde:

„Hvis Herrerne for enhver Pris vil binde an med mig, saa staaer jeg til Tjeneste. Jeg boer i Villa Keselyü. Mit Navn er Kovács."

* Navnet *Kovács*, Smed, det tydske *Schmidt*, er meget udbredt i Ungarn.

Dermed dreiede han sig om paa Hælen og vilde gaa, men den udbrydende Latter fik ham til at vende om. Jeg satte mig nærmere hen til ham, og da jeg saaledes svævede i Fare for at faae En paa Øret, forklarede jeg ham skyndsomst Situationen. Samtlige Kovács'er reiste sig, og med Haanden paa Hjertet forsikkrede de paa Ære, at de vare Kovács'er. Først denne Gang fik den Femte Ordet.

„Undskyld, jeg har endnu ikke havt Leilighed . . . Mit Navn er Kovács."

„De ogsaa?" sagde den koparrede Kovács muntert. „Hvor mange er vi da egentlig?"

„Sex."

Dermed endte dette Optrin. En Dag kom Telegrafbudet ind i Spisesalen med et Telegram fra Budapest.

Kovács.

Bikkfa Badeanstalt.

„Hvem skal aabne det?"

„Kovács'er, hvem af Jer venter Telegram fra Budapest?" spurgte En.

Vi baade ventede og ikke ventede. Det bemærkes, at alle Kovács'er vare gifte og fra Budapest.

„Hvad gjør vi saa med Telegrammet?" spurgte den Koparrede.

„Det er klart, at det er til en af os", sagde den Røde.

„Meget sandt, men til hvem."

„Vi kan jo trække Lod."

„Det passer sig ikke . . . den Ældste skal aabne det, og hvis det ikke er til ham . . ."

„Hvorfor den Ældste, hvorfor ikke den Yngste?"

„Hvorfor ikke den Grimmeste?"

„Hvorfor ikke den mest Skeløiede?"

Saaledes stredes vi frem og tilbage. Endelig bestemte vi os dog for den Ældste. Denne aabnede altsaa Telegrammet, læste det, blegnede, slog sig for Panden og udbrød:

„Uhørt!"

Spørgende saae vi paa ham.

„Mine Herrer", vedblev den grimme Kovács med skjælvende Stemme, „Telegrammet er til mig."

Dermed styrtede han afsted med forvildet Aasyn. Men vi vare grueligt nysgjerrige.

Efter Middagen spaserede jeg i Bikkfa-Skoven og mødte der Telegrafﬁrøkenen, med hvem jeg stod paa en meget god Fod. I længere Tid passiarede jeg med hende om Naturen og dens Skjønhed, men saa gik jeg over til den grimme Kovács' Telegram.

Jeg havde knap nævnt det, før hun brast i en høi Latter.

„Stakkels Mand. Det var altsaa til ham?"

„Hvad stod der dog i det? Han blev saa forskrækket."

„Det troer jeg."

Fem Minuter efter (Frøkenen følte sig mere som Badegjæst end som Telegrafist i Bikkfa) var følgende Telegram i mit Eie:

Kovács,

Bikkfa Badeanstalt.

Jeg vil lade Dem vide, at Deres Hustru igaar er løbet bort med en Husarofficier.

Skytsengel.

Hahaha! Stakkels grimme Kovács! Hahaha . . . Det vil sige, at . . . seer man det . . . Jeg følte, at jeg blegnede. Hvor staaer det skrevet, at Telegrammet er til den grimme Kovács?" Jeg er ogsaa gift Mand, vel sandt, at Amalie tilbeder mig . . . naar hun tilbeder mig . . . aa, Passiar . . . det kunde aldrig falde hende ind . . . naar det ikke kunde falde hende ind . . . Jeg kysser Deres Haand, Frøken."

Jeg styrtede hen til Promenaden. Den Koparrede kom mig imøde.

„Kan Du tænke Dig, hvad der stod i den grimme Kovács' Telegram."

„Hvad stod der?"

Jeg fortalte ham det.

„Hahahahahaha!"

Han lo, og jeg lo med. Men det sidste *Haha* tog han pludselig i sig og sagde med alvorlig Røst:

„Telegrammet var jo blot adresseret til: *Kovács — Bikkfa Badeanstalt.*"

„Ja."

„Hvad Pokker skal det sige!"

Naturligvis, han er jo ogsaa gift Mand. Dersom hans Kone var løbet bort? Hvorfor ikke? Koparrede Mennesker ere mere udsatte for det . . . Naturligvis er det hans Kone ... Hahaha ... Gudskelov! Men at jeg kunde tænke paa Amalie, som tilbeder mig — naar hun tilbeder mig. Hm.

Jeg gik videre. Jeg fortalte det til Kovács den Anden og til den røde Kovács. Overalt den samme Virkning: først lo de, saa bleve de betænkelige.

De bleve ogsaa mistroiske! Mit Haab begyndte at leve op. Jeg indsaae allerede, at kun en Sjettedel Sandsynlighed talte for, at min Kone var løbet bort.

Men det er ogsaa nok til at man vil skaffe sig fuld Vished.

Faktum er, at om Aftenen forlod sex Vogne Badestedet, i hver af dem sad en Kovács.

Ikke en eneste af dem havde en ren Samvittighed.

(For Historiens Afrunding skal jeg kun bemærke, at Telegrammet ikke gjaldt min Amalie. De maa nemlig vide, hun tilbeder mig).

Fra Ungarsk ved *Al. S.*

BILLEDER OG TEXT AF TOM PETERSEN

FAABORG hører jo ikke til de særdeles bekjendte eller store Byer her i Landet, og dog fortjener den maaske paa Grund af Beliggenheden, det den omgivende Landskab og sit Fysiognomi i det Hele, noget mere Opmærksomhed end Tilfældet er. Dens Naboby Svendborg er jo allerede i lang Tid slaaet fast i den reisende Mængdes Bevidsthed som et Sted, hvor man gjerne reiser hen for at nyde en smuk Natur. Mulig fortjener Faaborgegnen i mindst ligesaa høi Grad Opmærksomhed. Her er roligere, mere uberørt og paa samme Gang mere aabent, mindre smaatskaaret over Landskabet. Har man fra Odense rumlet den noget trættende Tur sydpaa over Ringe, passeret Brahetrolleborg og Holstenshus' Skove, udbreder sig et smilende, bølgende Lavland, der skraanes jevnt ned mod Søen. Dernede i Dybet, om man saa tør sige, man befinder sig jo i Nærheden af de Høider, der med et bombastisk Navn kaldes „de fynske Alper“, ligger Faaborg.

Den viser sig for Øiet som en lang Silhuet af Bindingsværk og røde Tage, indvævet med blomstrende Frugttræer og foraarsgrønt Løv. Rødt og Hvidt og Grønt og bagved den lyseblaa Sø. Brydende Silhuetten et høit, slankt Klokketaarn, der behersker Byen med sin røde og blaa Hat, et Par Møller og yderst tilvenstre i Billedet den gamle Klosterkirke, nu Byens eneste. Den ligger som en Landsbykirke ligeud mod det omgivende Landskab, her en stor grøn Eng, tidligere en Indsø, det nu udtørrede Sund.

Men bagved dette frodige, venlige Billede har man Søen eller Havet med et sandt Arkipelag af Øer. Lange lave, svagt bølgede Linier i Søen fjernt og nær. Ligefor Byen Bjørnø, tilhøire Avernakø med Korshavn. Tilvenstre i Billedet først Dyreborgpynten med sin smukke Dyrehave, Lyø, længere ude Ærø, og allerlængst ude i Horizonten som en lang tynd Linie Als. Men Toget rasler videre, og vi befinder os paa Perronen lige ud mod den friske, aabne Srand.

Strax vi træder ud fra Banegaarden møder Øiet Klokketaarnet, en gammel Kirkelevning.

Hvor dog saadan et gammelt Taarn med sin mer eller mindre lunefuldt byggede Hat klæder en By. Selv om en By i og for sig kan være ret kjedelig, er der saadan en gammel Ting eller naturligvis helst flere, som hvert Øieblik uventet skyder tilveirs ved et Gadehjørne eller over nogle Tage, strax bliver der Noget ud af Billedet, Noget, der sætter Kulør paa alle de mange trivielle Skorstene.

Men videre maa vi paa vor Gang ind i Byen. Vi gaaer gjennem en Allée hen til Havnen med sin kjedelige Toldbodbygning. Vi dreier tilhøire op ad en steil Gade, Strandgaden, forbi det i alle danske Søkjøbstæder obligate Gjæstgiversted „Skibet“. Ved Siden af dette Skib sees et smukt gammelt hundredaarigt Hus i Empirestil med hvide Pilastre. Paa Billedet seer man hvordan. En gammel Kjøbmandsgaard, en af de mange i Byen fra den gamle Tid, stort anlagte med

megen Plads og store Gaarde med Tømmerstabler og saadan Noget, Rester fra den Tid, da der dreves stor Skibsfart og fandtes store Matadorer.

Vi gaaer videre op ad Strandgaden, seer maaske endog et Øieblik indenfor paa Hjørnet til Marius Madsen og nyder under hans gjestfrie Valnøddetræ Nationaldrikken, en lille Knegt, i Selskab med adskillige gode Borgere, der holder Børs her om Eftermiddagen. Styrkede begiver vi os atter paa vor Valfart, dreier om paa Torvet, hvor vi selvfølgelig atter render Panden mod det allestedsnærværende Klokketaarn, der herfra seet, paa Grund af den korte Distance, seer noget undersætsigt ud.

STRANDGADE

Et Raadhus, en Bankbygning og en prosaisk Vandpost pryder dette Torv. Et morsomt gammelt Springvand vilde jo passe bedre, men findes desværre ikke. Gjennem forskjellige Gader komme vi til Vestergade, for Enden af hvilken Vesterport, Byens gamle Port findes. Den har for en Del Aar

siden gjennemgaaet en saakaldet Restaurering, der har taget svært paa den gamle Fyr. En Del Cementpuds og forskjellige mer eller mindre umotiverede Baand og Nicher er blevet Resultatet. Billede, som man ikke falder over allevegne her i Landet. I tidligere Tid, da Acciseboden fandtes her ligeoverfor Kjøbmandens Trappe og Betjentene færdedes her med deres Søgere, maa her

TORVET

Men selv som den staaer nu der for Enden af Gaden med sit store Lindetræ ved Siden af den anseelige smaarudede gamle Kjøbmandsgaard med den høie Stentrappe og Lygterne lige indenfor Byens Indgang, danner det Hele et typisk have været godt og forefaldet mange pudsige Tildragelser. Naar vi nu tilsidst aflægge en lille Visit i Kirken, troer jeg, at vi er færdige med, hvad Byen byder paa i Retning af egentlige Seværdigheder. Kirken er den gamle Klosterkirke.

Tidligere fandtes en Kirke til, Sct. Nicolai, hvoraf Klokketaarnet er Resten, der staaer tilbage. Da denne Kirke afbrændte, omtrent ved Reformationens Indførelse og Klostrenes Inddragelse, blev Klosterkirken af Christian den III skjænket Byen til Sognekirke. Udvendig ret uanseelig og taarnløs, er det Indre derimod ret imponerende. Det er et stort hvidt treskibet Rum med svære ottekantede Søiler og smukke høie Hvælvinger. I Koret findes endnu fra Munketiden bevaret paa

ØSTERGADE

hver Side en Række smukt udskaarne Munkestole. En kolossal Altertavle, Christus i Emaus, af Marstrand, i en meget plump Indramning afslutter Koret. Her var der tidligere, indtil Halvtredserne, et meget interessant Alter fra den katolske Tid. Det findes nu i oldnordisk Museum. Det er med Fløie, rigt udskaaret, forgyldt og bemalet med mange Figurer i Hautrelief, Gud Fader, Sønnen, Jomfru Marie og et Utal af smaa hellige Mænd og Kvinder. Det maa meget beklages, at det nu er flyttet hen paa en obscur Trappegang i et Museum, istedetfor at et saadant interessant Stykke naturligvis burde blive paa den Plads, hvor det naturligt hører hjemme. Her vilde det i Forbindelse med Munkestolene og hele Kirkens ærværdige Architektur danne et smukt og interessant Billede fra svundne Tider. Men det har de Folk, der i sin Tid har havt med Sagen at gjøre, vel ikke havt Øie for.

Der er jo skeet saa mange mærkelige Ting af den Art.

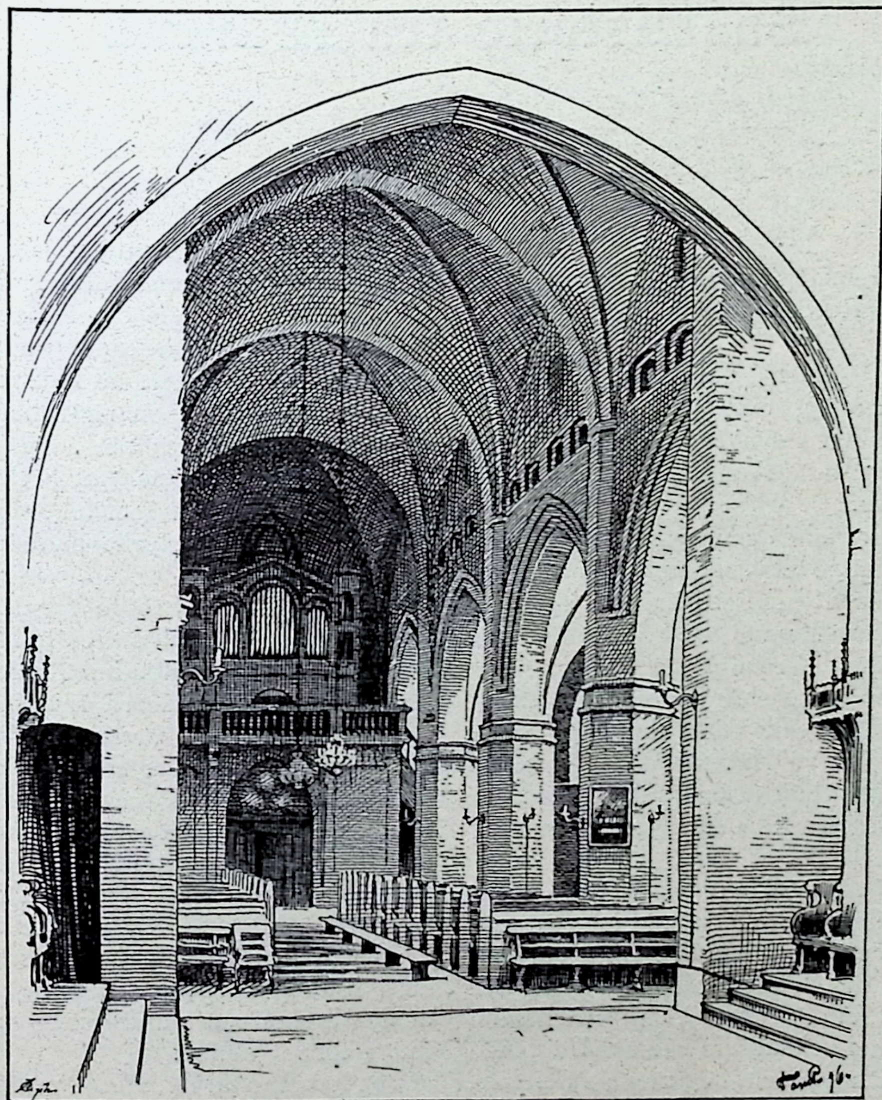
Paa mine Besøg af og til i Kirken, har jeg tilfældig fundet bagved Altertavlen staaende et gammelt Skib af anseelige Dimensioner, saavidt jeg erindrer, er Skroget et Par Alen langt. Det er et udmærket Arbeide, et fuldrigget Fregatskib af forrige Aarhundredes Konstruktion. Hvorfor ikke hænge det op i Kirken i Midterskibet, hvor det har hængt før? Hvorfor skal det staa som Skrammel i en Krog? Det vilde dog sikkert ogsaa kunde blive en Prydelse for Kirken, om det kom op igjen.

VED VESTERPORT

Ja, Byens egentlige Seværdigheder er vi nu færdige med, men forøvrigt er der friskt og smukt hernede paa Sø og Land, og der er en vis helstøbt Charakter over den lille By.

Reminiscenser af den mindre heldige Side af den moderne Architektur skyder naturligvis ogsaa op her, men formaa dog heldigvis endnu ikke at udviske det hyggelige Præg, der kan være over saadan en lille dansk Søkjøbstad, og som findes her. Alt ialt findes her et fredeligt, roligt og smukt Sted med en livlig Befolkning med Tendens til at nyde Livets Goder. Kortsagt en hyggelig lille Rede.

INTERIØR FRA FAABORG GL. KLOSTERKIRKE

En Historie fra Mantua

AF

JOS. VIKTOR WIDMANN

I.

I det rullende Banetog nærmede jeg mig Mantua, medens Regnen slog mod Ruderne i Waggonen.

Saa graa, som sjelden i Italien, og uendelig udspændte Himlen sig over den store Slette. Hele Mincio-Lavningen syntes at være en stor, grøn Sump, i hvis Midte Fæstningen Mantua sad som en uhyre Frø.

Og alligevel svarede denne ensformige Regn og disse graa, fugtige Skyer, som joges af Sydvestvinden, til den Stemning, i hvilken jeg nærmede mig Mantua. Mantua stod for mig ikke som Vergils Mantua. For mig, den Moderne, var det den stakkels, trofaste Andreas Hofers Mantua, han, som laa i Lænker der, som Fjendernes Skare førte ud paa Volden, for paa den korsikanske Tyrans Magtbud at fælde Alpernes Søn. Til dette Mantua passede den graa Himmel og den melankolske Regn.

Og da jeg nu, efterat Toget var kjørt gjennem Fæstningens Tunneler ind paa Banegaarden, steg ud af Coupeen og i lukket Fiaker lod mig bringe hen til det første Hotel i Byen, det „grønne Kors“ (*„Croce verde“*), da harmonerede de gamle, forfaldne Paladsers skumle Udseende saa fuldkomment med Veiret og med de Følelser, hvormed jeg betraadte Mantua. Ja, da jeg lige i Nærheden af *„Croce verde“* opdagede et Hotel „Djævelen“ — der stod virkelig paa Skiltet: *„Albergo con alloggio al Diavolo“* — gjorde det mig ordentlig ondt, at jeg ikke var taget ind i dette Hotel, forat Alt kunde svare til hinanden.

Efterat have faaet et Værelse i *„Croce verde“* og bragt mit Toilette lidt i Orden, gik jeg ned i Spisesalen, som er beliggende i Stueetagen. Det var just den rette Tid til Pranzo'en, Dagens Hovedmaaltid; i den mørke Sal var Gassen allerede tændt.

Italienske Officierer sade ved forskjellige Borde, paa de langs Væggene løbende Divaner eller paa Rørstole. De talte sammen i en dæmpet Tone, som man næsten kunde kalde Hvisken. Jeg lagde ogsaa Mærke til nogle civile Personer; efter det Ydre at dømme maatte det være Godseiere fra Omegnen. En var der med Hustru og Barn; Barnepigen, som gik frem og tilbage eller stillede sig op bag sin Frues Stol, hjalp de travlt beskjæftigede Kellnere med at betjene hendes Herskab. Ved alle disse Sideborde var der ikke Plads for mig; Gjæsterne sade allerede temmelig knebent.

Desto mére paafaldende var det, at der ved et langt Bord midt i Salen, ved hvilket henved tyve Personer mageligt vilde havt Plads, sad en enlig Herre, som Overkellneren viste en ganske særlig Opmærksomhed. Det var en smuk Mand paa henved fyrgetyve Aar. Der var noget Fornemt i hans Ydre. Dermed menes den aandelige Fornemhed, som udmærker en Kunstners, en ædel anlagt Videnskabsmands eller Digters Ansigt. Den høie hvide Pande var en Tænkers. Det melankolske Udtryk i de sorte Øine og de blege Kinder, som omgaves af et mørkt, omhyggeligt studset Fuldskjæg, passede til den Forestilling, at den Fremmede maatte være en betydelig Forfatter eller lignende.

Jeg gik hen til det Bord, ved hvilket han sad saa alene, og, idet jeg hilste, satte jeg mig overfor den Fremmede. Hans forbausede Blik hvilede et Øieblik paa mig; saa, da han opdagede at jeg var en Udlænding, besvarede han min Hilsen, idet tillige et fint Smil spillede om hans Læber. Ved de andre Borde, som jeg kunde se i det store Speil, der bag min Bordfælles Ryg indtog Salens Bagvæg, saae næsten alle Tilstedeværende nysgjerrigt hen paa mig og stak Hovederne sammen, ivrigt hviskende. Da de ikke havde gjort det, dengang jeg traadte ind i Salen, tog jeg vel ikke feil i den Formodning, at det vakte deres Forbauselse, at jeg havde taget Plads lige overfor den enlige Herre.

Det er altsaa — tænkte jeg ved mig selv — en Person, ved hvis Bord Ingen vovede at sætte sig, enten, fordi han er for fornem til, at Nogen vil driste sig dertil, eller, fordi han af en eller anden Grund ikke er yndet her. Naa, Skarpretteren er denne Herre absolut ikke, for det Første, fordi Italien har afskaffet Dødsstraffen og dermed ogsaa dens Udøver, dernæst, fordi disse fine, hvide Hænder, som netop gav sig ifærd med et Æble af Desserten, sikkert aldrig førte et tungere Redskab end Pennen eller, hvis han var Maler, Penselen. Men paa den anden Side kunde jeg heller ikke godt antage den Ubekjendte for en italiensk Hertug eller *Principe;* dertil havde han et altfor kløgtigt og aandrigt Udseende. Det var en Mand, som skyldte, ikke Fødselens Tilfældighed men egen personlig Fortjeneste den Stilling, han maatte indtage.

Overkellneren, der ligeledes syntes forbløffet over, at jeg saadan uden Videre havde taget Plads overfor den Enlige, spurgte nu om, hvad jeg ønskede, idet han præsenterede mig Spisesedlen. Pranzo'en var hurtigt arrangeret. Men ved Vinen indtraf en Vanskelighed. Jeg havde i Verona drukket en ravgul, fortrinlig Vin, som jeg ogsaa gjerne vilde have her; men jeg kunde ikke komme paa Navnet og søgte derfor ved at beskrive den at lede Kellneren paa Sporet. Men han vidste ingen Besked, han var af den Slags, som udmærket udfører deres daglige mekaniske Tjeneste, men strax kommer ud af Skuren, naar man apellerer til deres Tænkeevne i en særlig Sag. Saa lød det pludseligt over Bordet: „Herren mener Val Policella!“ Ordene vare henvendte til Kellneren; den Fremmede udtalte dem, han vilde høfligt komme mig til Hjælp, idet han nævnte den Sort, som han strax havde gjenkjendt efter min Beskrivelse.

Jeg takkede ham med nogle Ord, men han sagde: „De skal ikke takke mig, da De alligevel ikke faaer denne Vin her, skjøndt man nu veed Navnet. Det er næsten ufatteligt, hvor tidt de bedste Sorter Vin i vort Land kun blive indskrænkede til de snevre lokale Kredse, hvor de voxe. Jeg undtager naturligvis nogle syditalienske Vine — Dessertvine — som forsendes overalt.“

Jeg bemærkede dertil, at dette forsaavidt var forklarligt, som næsten enhver Egn i Italien har sine egne gode Vine og derfor ikke behøver at tage dem fra en anden Provins.

„Ja vist!“ sagde han, „det gjelder for mange, men langtfra ikke for alle Egne. Her t. Ex. i det Mantuanske har de en meget slet Vin, og det vilde derfor være ganske naturligt, om de lod finere Sorter komme herover fra det nærliggende Verona. Men det er netop den store Feil hos vort Folk, at det kun ufuldkomment benytter de mange rige Midler, som Landet giver det ihænde.“

Den Fremmede raadede mig derpaa til at tage en anden Sort, der var den bedste af de Vine, som kunde faaes her. Men jeg maatte senere tilstaa, at den alligevel ikke var god.

Dermed var Samtalen kommen i Gang. Foreløbigt holdt den sig til Vinen. Mantuas Kjældere bleve beskrevne som de mest uheldige, da den af en Sø og Mincio-Sumpene omgivne By følgelig havde Grundvand i meget ringe Dybde. Saa gik Samtalen over paa Fæstnigen, naturligvis paa en ganske overfladisk Maade, idet jeg strax tilstod, at jeg havde grumme lidt Forstand paa Fortifikationer og paa militære Sager overhovedet. Min *vis-à-vis* indrømmede det Samme for sit Vedkommende. Jeg vovede nu at spørge, om han kjendte Mantua godt, maaske hyppigt besøgte Byen. „I de sidste Uger“, sagde han, „har jeg været her nogle Gange og vil nu opholde mig her i en fjorten Dage; saa, haaber jeg, at jeg ikke saa snart igjen skal behøve at drikke mantuansk Vin.“

Han havde udtalt den sidste Bemærkning med et Suk, som neppe alene kunde gjelde den daarlige Vin. Han syntes saaledes at have en Forretning her, som var ham ubehagelig. Det antog jeg ialtfald.

Imidlertid havde jeg, som jeg pleier, spist temmelig hurtigt og var ligeledes naaet til Desserten, som min Ubekjendte allerede i et Kvarterstid havde beskjæftiget sig med, uden dog at spise med rigtig Appetit; han var kjendelig adspredt, saa at jeg turde vædde, at han ikke havde mærket Forskjellen, naar han lagde en Skive Æble paa sin Tallerken eller tog et Stykke Gorgonzola-Ost i Munden.

Jeg kaldte nu paa Kellneren og spurgte, om der var Forestilling i Theatret om Aftenen. *„Teatro? Oh! no Signore!“* forsikkrede Kellneren, idet han med Hænderne gjorde en næsten komisk afværgende Gebærde, som om en Theaterforestilling var en Slags Majestætsforbrydelse. „Nei, nei! vi har nu intet Theater i Mantua“, gjentog han, og det lod til, at han formelig var stolt over denne Lacune i Byens Forlystelser, medens hans Kolleger snarere ere stolte af ret at kunne rose deres Byes Theater for den Fremmede.

„I dette Tilfælde“, — med disse Ord henvendte jeg mig igjen til min *vis-à-vis* — „da man altsaa ikke kan komme i Theatret, vil jeg gaa en Tour gjennem Byen, som jeg kun flygtigt har seet fra Vognen. Vil De maaske gjøre mig den Fornøielse at gaa med? Vi kan jo drikke Kaffen et andet Sted, midt i Byen.“

Min Bordfælle syntes et Øieblik at være i Uvished om, hvad han skulde svare paa denne min Opfordring. Jeg veed nu, da jeg nedskriver disse Linier, at han helst ikke var gaaet med, men at han ikke kunde give nogen særlig vægtig Grund til at besvare mit Spørgsmaal benegtende. Den italienske Høflighed fik altsaa hos

ham Overtaget over en lille Betænkelighed, som holdt ham tilbage. Han vilde ikke have, at det skulde siges om ham, at han havde negtet at ledsage en Fremmed paa en Aftentour gjennem Byen. Som Følge deraf svarede han med et venligt Smil, at det vilde være ham en Fornøielse, at gaa en kort Tour med mig, maaske hen til Byens Torv. Men der var ikke meget at se, tilføiede han. Og hvis jeg efter denne Bemærkning havde gjort den ringeste Mine til at blive, hvor jeg var, var der sikkert ikke blevet Noget af Touren.

Men jeg reiste mig, og det samme gjorde min Bordfælle. Tre Kellnere paa engang kom farende for at hjælpe den statelige Mand, som vel maalte sine sex Fod — en Sjeldenhed i Italien — hans Overfrakke paa. „Paraply behøver vi ikke at tage med!“ sagde han, henvendt til mig. „Thi kun et Par Huse herfra begynder murede Buegange, Arkader, eller — som vi kalder dem — *grotti*, der strækker sig gjennem hele Hovedgaden, saa at vi ere godt beskyttede helt hen til Torvet.“

Det var ogsaa Tilfældet. Forøvrigt var Regnen hørt op; men Veiret var trist, og da vi fra Hotellet traadte ud paa den svagt oplyste Gade, modtoges vi af alt Andet end det, man pleier at forestille sig ved en italiensk Aften.

Det var noget mere venligt i Arkaderne, hvor der til Gadebelysningen endnu kom det fra Boutiker og Caféer faldende Lysskær, saa at man tydeligt kunde se de forbigaaendes Ansigter. Der var temmelig mange Mennesker i disse Arkader, og det var mig særligt paafaldende, at Flertallet af dem, der tause og ligegyldige gik forbi os, var Bønder. Disse Bønder vare let kjendelige paa deres Kapper af grovt, mørkt Klæde, som de havde hængende over Skuldrene. Enkelte havde ogsaa slængt en Faareskindspels over sig. De havde trykket de lave, runde Hatte dybt ned i Panden, og Udtrykket i deres Ansigter var paafaldende tvært. Intetsteds livlig Samtale eller munter Latter, som man ellers overalt hører det om Aftenen i Italien, naar Mængden strømmer henimod Korsoen. Der laa over denne Befolkning et dybt Tungsind, der gav vor Vandring gjennem Buegangene en vis Lighed med Dantes og Vergils gjennem Infernos skyggeagtige Trængsel.

Nu blinkede blanke Knapper, hvide Sabelbandolerer og andre militære Kjendetegn; to Gendarmer krydsede vor Vei. Begge førte hilsende Haanden op til de store trekantede Hatte, saasnart de fik Øie paa min Ledsager. De bleve ovenikjøbet staaende ret, indtil han var gaaet forbi. Det gav mig naturligvis igjen Noget at tænke paa og lod mig nu formode, at han var en høi Statsembedsmand. Jeg gjorde intet Spørgsmaal.

Maalet for vor Vandring var Torvet, hvor der findes en ordentlig Café i Buegangene. Men paa Veien gik jeg ind i en Cigarboutik, min Ledsager med mig. Omtrent en halv Snes ældre og yngre Herrer sade og stode der, alle i ivrig Samtale, som dog strax forstummede, idet vi traadte ind. Og, hvad jeg let kunde bemærke, Alles Opmærksomhed gjaldt igjen den gaadefulde Signore, som Tilfældet nu engang havde ført mig sammen med. Der blev ikke yttret et Ord, saa længe vi stode i Cigarboutiken. Men da vi havde forladt den, og jeg, idet vi gik videre, endnu engang vendte mig om, saae jeg, hvordan alle Folkene i Boutiken kom hen til Døren og i Vinduet, for at se efter os.

Endelig havde vi naaet Caféen og satte os ved et Bord. Vi vare her af Stenbuerne over os fuldstændigt beskyttede mod en eventuel fornyet Udgave af Regnen og havde alligevel fri Udsigt over Torvet. Paa denne Tid var det eneste Paafaldende af denne Udsigt naturligvis kun, hvad der fremhævedes af kunstig Belysning. Og i saa Henseende dominerede to transparent oplyste store Ciffertavler alt det Øvrige. Et romersk VII lyste herover fra den modsatte Husrække, tilhøire derfor, med arabiske Tal, et tydeligt 35. Aabenbart en Angivelse af Klokkeslettet, der stemte omtrent med mit Lommeuhr, hvad jeg strax overbeviste mig om. Men hvad der især forbausede mig, var den Opdagelse, at disse Tal ikke befandt sig paa en indvendig fra oplyst Uhrskive, men at Uhret paa det gamle Taarn, hvorfra disse Tal lyste, var anbragt tilvenstre for dem, et stort almindeligt Taarnuhr, som blev sparsomt belyst fra Gaden, saa at man til Nød kunde skjelne dets Visere. De transparente Tavler vare anbragte som en Art Skydetavler i det ældgamle Taarns Mur, selvstændigt ved Siden af Uhret.

„En god Indretning!“ sagde jeg til min tause Ledsager, idet jeg pegede paa Tallene. „Tallene paa et Taarnuhrs Skive ere aabenbart ikke til stor Nytte i Mørke. Men her kan den Forbigaaende orientere sig til enhver Tid, uden at maatte anstrenge sine Øine.“

„Det er Raadhustaarnet“, svarede min Ledsager uden at gaa nærmere ind paa min Bemærkning.

„Men de Tavler anbringes vel kun om Natten“, vedblev jeg, mere for at indlede en Samtale end fordi selve Sagen interesserede mig særligt.

„Ogsaa om Dagen!“ lød det i tre Ord over Bordet.

„Hvad siger De!“ gav jeg til Svar. „Ogsaa om Dagen! Men saa er disse Tavler jo overflødige; man kan jo se den store Uhrskive.“

(Fortsættes.)

A. de Gelder:

PETER DEN STORE

Amsterdam Museum

P. Petersens Bogtrykkeri

Om Postvæsenet

SPREDTE BEMÆRKNINGER FRA FORTID OG NUTID EFTER FREMMEDE OG HJEMLIGE KILDER

AF

P. CHR. AARUP

Det lille Ord Post har naaet en Udbredelse, der er symbolsk for dets Betydning, accepteret af de romanske, germanske og mange andre Spog lyder det under Alverdens Himmelstrøg. Sprogforskerne oplyse os om, at det stammer fra den latinske Betegnelse for de Steder, hvor man i det gamle Romerriges Dage skiftede Heste for Befordringerne; i Dansk har det været anvendt længe førend Organiseringen af Postvæsenet, som vi kjende det nu, og betegnede da en Kurer eller Stafet.

Lige hjælpsomt og uundværligt, som Postvæsenet er for Fyrsten og Tjeneren, Videnskabsmanden, Handelsfolk, kort sagt, Alle uden Undtagelse, ærværdig af Alder og dog hurtigt og paalideligt, diskret, billigt og lettilgængeligt og ikke mindst paa Grund af dets Betydning i kulturhistorisk Henseende, har det et vist Krav paa at omfattes med Interesse i vide Kredse. Vort Land eier ikke noget Postmuseum, hvor man paa anskuelig Maade kan følge en Fremstilling af Samfærdsels- og Meddelelsesmidler fra de primitiveste Former til Postvæsenets nuværende sammensatte og vidtforgrenede Organisme og beundre den snilde Opfindsomhed, der er lagt for Dagen, og de mange Kræfter, der have samvirket, for at imødekomme de betydelige Krav, der fra alle Sider stilles til Nutidspostvæsenet; vi tør derfor paaregne vore Læseres Interesse til nogle spredte Bemærkninger om denne almennyttige Institution i Fortid og Nutid.

ÆGYPTISK BREVBUD — 1500 AAR FØR CHRISTUS

GRÆSK LØBER I OLDTIDEN

Saa langt den historiske Overlevering overhovedet gaaer tilbage, og Oldgranskningen er naaet, finde vi Oplysninger om de Former, Menneskenes Trang til Meddelelsesmidler og Budskaber have givet sig Udslag i, altsaa Postvæsen i antik Forstand, og man vil endog i et nyere Værk, der skildrer Verdenspostvæsenets Historie, finde en udførlig Skildring af Jordens sandsynlige Tilblivelsesmaade og Menneskeslægtens Fremkomst og en indgaaende Behandling af de primitiveste

DE ROMERSKE KEISERES POST

Livsyttringer og allerførste Meddelelsesmidler. Vi vide, at Indierne i en meget fjern Fortid besade en høi Kultur, der neppe har savnet Brevskrivning og Brevforsendelse, og at de gamle Persere og Ægyptere etc. holdt ridende Bude; de græske Løbere, der bragte Meddelelser fra Sted til Sted, prises høit for deres næsten ufattelige Hurtighed, og da Romerriget strakte sit Scepter over største Parten af den dakariske Verden, anlagdes der overalt glimrende Veie, der befaredes af Kurerere og Senatsbude. En Oldtidsforfatters Beretning, der i særlig Grad vidner om, hvorledes man forstod at indrette sig med de Midler, der i hine Tider stod til Raadighed, gjengives her efter en ældre dansk Forfatter. Man stationerede med passende Afstand indbyrdes i lang Række Personer, hver forsynede med Fakler og en Spand med Vand. Skulde der nu hurtig gives en Meddelelse, løftedes paa Udgangspunktet en tændt Fakkel i Veiret, samtidig med at der aabnedes for et Hul i Spandens Bund, og hele Rækken igjennem løftedes Faklerne og aabnedes for Afløbet for Spandene. Disse vare lige store og havde ens Afløb, og Vandets Høide i Spandene og den for hver Høide forud givne Betydning aflæstes ved særlige Mærker. Saasnart Vandstanden var naaet til Mærket for den Efterretning, der skulde gives, lukkede Manden paa Udgangsstedet for Afløbet og sænkede sin Fakkel, hvilket var Tegnet for alle de Øvrige til at gjøre ligesaa, og nu kunde Nyheden ligefrem aflæses efter den resterende Vandmængde i Spandene.

Alle Oldtidens Foranstaltninger til Samkvem og Efterretningsvæsen var alene beregnede paa Benyttelse af Autoriteterne, saaledes som Forholdene vare i Japan inden dette Land aabnedes for europæisk Kultur og nu i over 2000 Aar have været i China, hvis Regering i 1878 for første Gang gav sit Samtykke til Oprettelsen af Postkontorer til almindelig Afbenyttelse for Publikum, og det ene Aarhundrede afløste det andet, uden at Forholdene ændredes i saa Henseende. Helt ned i Middelalderen vare Kjøbmænd og andre Privatfolk henviste til at besørge deres Postsager ved egne Bude eller tilfældige Reisende, og naar Kjøbmændene foretoge de langvarige og besværlige Reiser, medbragte de ofte Tidender og Breve fra Fyrste til Fyrste. Efterhaanden gaves der Private Adgang til Benyttelse af de offentlige Poster, men disse vare da langtfra tilstrækkelige, og man søgte da at hjælpe sig saa godt Omstændighederne tillode det. Geistlige Korporationer, Universiteterne og de større Handelshuse etablerede egne Postforbindelser, og de store Byer med Hansestæderne i Spidsen oprettede betydelige Postudvexlinger mellem Stæderne indbyrdes. Slagterne, der paa Forretnings Vegne foretoge ret vidtstrakte Reiser, benyttedes særlig i Tydskland meget til Besørgelse af Breve, i mange Byer paahvilede det dem som Pligt mod Lettelser i andre Henseender. Naar Slagteren indfandt sig for at opkjøbe Kvæg, tilkjendegav han dette ved at blæse i et lille Horn, og heri søges Oprindelsen til Posthornet, som i de mere afsides Egne endnu ikke er fortrængt af Jernbanernes skingrende Fløiten.

Var end for det store Flertal Brevudvexling en ukjendt Ting og vare Alle uhyre nøisomme i deres Fordringer til Postbesørgelse, spillede dog dengang som nu hurtig og paalidelig Underretning sin store Rolle. Endnu et godt Stykke ind i vort Aarhundrede, maatte de store Bankhuse, for at følge med Kurserne og andre for Samhandelen vigtige Forhold, holde hurtige Kursposter, og saadanne Huse vare selvfølgelig de eneste toneangivende paa Børserne og tillige Gjenstand

JAPANESISK LØBEPOST

for et fuldstændigt Udspioneringssystem fra de Mindres Side. Saa værdifuld har alene Oplysning været om, hvilket Hus, der indehavde de nyeste Efterretninger, at en Bankmand i Frankfurt, der saae en ankommende Kurér dreie ned ad en Gade, hvor der boede flere Firmaer, ikke betænkte sig et Øieblik, sprang ud ad Vinduet og — laa paa Stenbroen med et brækket Ben.

Alle de spredte Virksomheder indenfor mere eller mindre snevre Grænser medførte den væsentlige Mangel, at der saa godt som ikke frembød sig nogen Mulighed for Postforbindelse mellem de forskjellige Riger og Lande. Det var en Ætling af Slægten Torriani fra Milano, bekjendt under Navnet Fyrst af Thurn og Taxis, der med megen Diplomati for en stor Del af Fastlandets Vedkommende gjennemførte den væsentlige Forandring heri, som saa haardt tiltrængtes. Han indrettede ridende Brevpost fra Wien gjennem Württemberg til Brüssel, snart videre derfra til Frankrig, senere til Spanien, og fra Wien gjennem Tyrol og de rige italienske Stæder lige til Rom; nordpaa havde han Forbindelse til Hamburg. Man mistvivlede om saadanne vidtrækkende Foranstaltningers Levedygtighed, men de viste sig snart at være et virksomt Middel til Opblomstring af Handel og Vindskibelighed og bleve en uhyre Rigdomskilde for dens Ophavsmand.

NÜRNBERGER POSTBUD

Medens Postvæsenets Hovedopgave fra tidligste Tider var at drage Omsorg for Befordring, er der ved Kommunikationsvæsenets uhyre Udvikling i nyeste Tid skeet den Forandring, at Befordringsvæsenet hovedsagelig er overgaaet til Jernbaner og Dampskibe, medens Telegrafvæsenet har paataget sig Besørgelsen af saadanne Efterretninger, for hvilke selv Iltogsfarten er for langsom. Disse nye Virksomheder, der paa længere og befærdede Router saa hurtig gjorde Postbefordringsindretningerne ganske forældede, har Postvæsenet da taget i sin Tjeneste til Fremme af dets Opgave, den hurtige og lette Besørgelse af Breve, Penge, Aviser og Smaapakker; men overalt, hvor disse mægtige Allierede fattes, eller deres Virksomhed midlertidig hindres af Naturforholdene, føler Postvæsenet sig vedblivende forpligtet til at etablere Forbindelser, saa gode og hurtige Omstændighederne tillade det. Og saa indgroet er dette i den almindelige Bevidsthed, at naive Barnesjæle eller vittige Hoveder ret ofte i Postkasser afgive Breve med Adresser som Dr. Nansen, Nordpolen, eller Bedstemoder i Himlen.

PERSONBEFORDRING I 15. OG 16. AARHUNDREDE

Besørgelsen af Breve er i alle Lande blevet et Regale, et mere eller mindre omfattende Statsmonopol, der hindrer den private Foretagelseslyst i at drive Postvæsen alene med det størst mulige pekuniære Udbytte for Øie. Til Fremme af det internationale Samkvem har Postvæsenet, saa langt Civilisationen har sine yderste Forposter, samlet sig til en Verdenspostforening med Centralkontor i Bern og med fælles almengyldige Regler for et Landomraade af 99,000,000 □ Kilometre og en Befolkning paa 1000,000,000 Mennesker.

Forudsætningen for denne almindelige Sammenslutning for fredelig

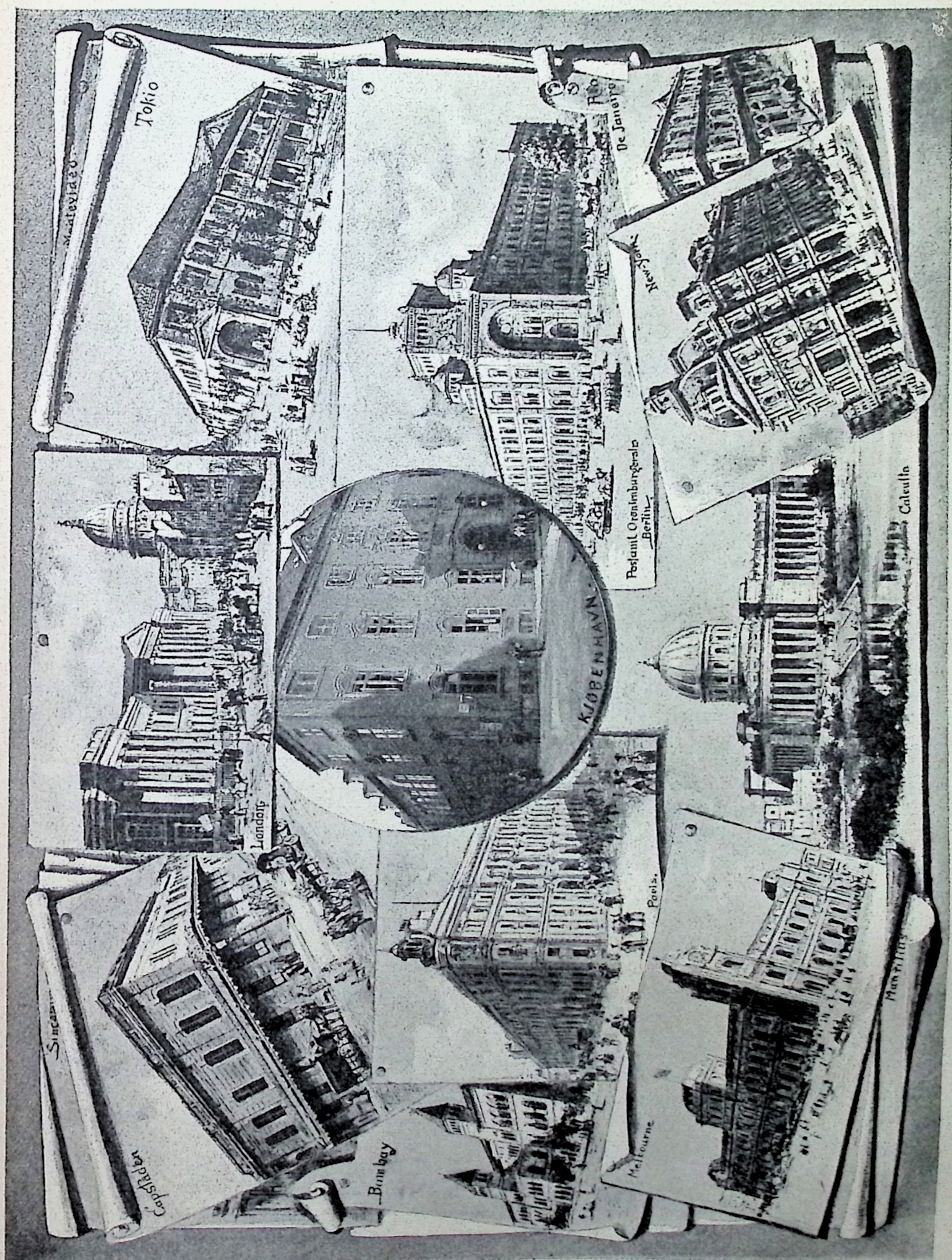
ØRKENPOSTEN

international Samvirken, som Verden hidtil ikke havde seet Magen til, var den ensartede billige Porto og den dermed i Forbindelse staaende Indførsel af Frimærker. Dem fulgte Brevkasserne, der allerede skulle have været i Brug i Republiken Firenze, opstillede i Hovedkirkerne til Modtagelse af anonyme Klager, som bleve gjorte til Gjenstand for retslig Undersøgelse. Ret snedig brugte man at vedlægge Klagen den ene Halvdel af en brækket Sølvmønt for ved Hjælp af den anden Halvdel at legitimere sig som Ophavsmand til Klagen, naar denne var fundet berettiget, og dermed Adkomsten til en Del af den idømte Bøde. Efter 3 Aars Kamp gjennemførte Rovland Hill disse vidtrækkende Reformer i England og dannede derved Grundlaget for hele den moderne Postudvikling, der som Modsætning til den tidligere Vidtløftighed ved Behandling og Taxering, den dyre Porto og deraf følgende faatallige Forsendelser som ledende Princip har yderst ringe Betaling, de store Mængder og den summariske Behandling. Den videre Udvikling heraf er, at Posthusene ere blevne ikke Embedskontorer, som man maa søge til Kjøbstæderne for at henvende sig til, men Knudepunkterne, i By og paa Landet, i et Net, der sender sine Traade ud til Hvermands Hus med Budskab fra Fjern og Nær.

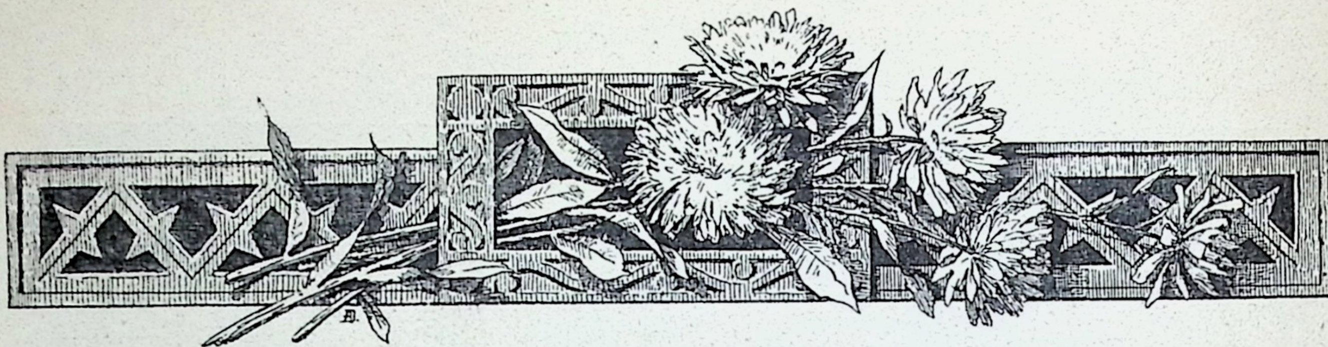
Der arbeider nu i Postvæsenets Tjeneste 800,000 Mennesker, fordelte ved 190,000 Posthuse. De besørge nu aarlig hele Verden over 15,000,000,000 Brevforsendelser og 43 Millioner Pengebreve, der tilligemed Pakkerne have en samlet Værdiangivelse (assureret Værdi) af 35,000,000,000 Kr. Desuden udbetales kontant ved Postanvisninger etc. 12,000,000,000 Kr. aarlig. Disse faa Exempler vise noksom, at den Virksomhed, der nu udfoldes af Postvæsenet, udtrykt i Tallet paa Forsendelserne, naaer saadan Høide, at den fulde Erkjendelse af dem glipper.

POSTBUREAU (FRANSK) I ET JERNBANETOG

POSTHUSE JORDEN RUNDT

Smukke Modeller

Den berømte Sarah Brown er fornylig død, den nydelige Model, som paa Pariser-Studenternes Bal blev baaret i Evadragt gjennem Salen og gav Hr. Senator Béranger den første Anledning til hans Felttog for den krænkede Moral, der siden har reist saa meget Støv. Hvor mange gode og daarlige Vittigheder, de ironiske Franskmænd lavede om Hr. Senatorens forskjellige Bestræbelser, kan kun Den danne sig en Forestilling om, der veed, hvor latterlig man i det let levende Paris kan gjøre sig ved Snerperi. Vittighederne kan derfor kun maales i Skjæppevis. Og de havde Ret, da kun Snerperi kunde tage Anstød af den smukke Sarahs Nøgenhed. Hun indtog ganske vist en Undtagelsesstilling i *Quartier Latin*, hun var den Gudinde, som vakte Begeistringen for Kunst. Enhver sanselig Følelse forsvandt, naar hun afslørede sine fuldendte Former. De mest berømte Kunstnere i Frankrig kappedes om den smukke Model, der er foreviget paa talrige berømte Malerier. Man maa ikke tro, at vi overdriver. Intet er saa sjeldent som en Model af denne Art. Naturen frembringer ikke hver Dag saadanne Kunstværker. Og saa blive de ødelagte af den moderne Dragt, især af Snørlivet, denne alle Kunstneres Fjende. Og selv om de vare hyppigere, ere de ialtfald kun vanskeligt tilgængelige for Malere og Billedhuggere. Ikke enhver fornem Dame er saa fordomsfri, at hun blotter sit Legeme for Kunstneren, saaledes som Pauline Borghese, Napoleons Søster, Canovas Model til „Psyche", eller som Wiens smukke Damer, der bestormede Makarts Atelier, da han behøvede Modeller til de nøgne Figurer paa sit store Maleri, der forestillede Karl den Femtes Indtog.

Et Par Aar før Adolf Huszárs Død besøgte vi ham i hans Atelier i Andrássy-Gaden og beundrede en i Ler udført Gruppe: „Amor og Venus", som Kunstneren skulde udføre i carrarisk Marmor til Grev Eugen Zichy. Gudinden legede med sin Søn, der stod paa hendes Skulder og bøiede sig skjelmsk ned over hende. Arbeidet var fortryllende, især vare vi Alle henrykte over Venus' Skikkelse.

„De har intet Begreb om, hvor vanskeligt det er at finde en god Model til en Figur af denne Art", sagde Huszár. „Brugen af Snørlivet vanskaber saa grundigt det kvindelige Legemes Form, at det bliver saa godt som ubrugeligt i kunstneriske Øiemed. Til denne Venus har saaledes over en halv Snes Modeller siddet for mig, og jeg kom ikke længere end til Hoved og Arme. Jeg kunde ikke beslutte mig til at fortsætte Arbeidet efter Forbilleder, hos hvilke den naturlige Legemsbygning var bleven offret for Moden. Jeg var helt fortvivlet, saa kom en Dag en slovakisk Haandlangerske til mig, hun var paa Grund af en eller anden Forseelse bleven afskediget, havde ikke kunnet faae Arbeide og sultede. Hun vilde staa Model for at tjene et Par Gylden. Hun havde aldrig kjendt til Snørliv og hele Aaret rundt bar hun Mursten — jeg tænkte strax, at der maatte være en god Udvikling af Legemet. Og denne Kone, hvis Ansigtstræk vare frastødende hæslige, besad et Legeme af fuldendt Skjønhed, hendes Ryg sluttede endog af med den berømte Trekant, et charakteristisk Kjendetegn paa det kvindelige Skjønhedsideal, der er repræsenteret i Venus fra Melos og som neppe en af tusinde Kvinder naaer op til. En saadan Model havde jeg ikke drømt om at finde. Nu gik Arbeidet hurtigt fra Haanden. Men, hvor besynderligt det end maa synes Dem, Forbilledet til denne Venus var en fattig, slovakisk Haandlangerske, der efter et kort Ophold i Atelieret er vendt tilbage til sit tidligere Erhverv og sagtens indtil sin Død vil bære Mursten op paa Stilladserne.

Sarah Browns Figur var af en ligesaa fuldendt Skjønhed. Lefèbvre, Carolus Duran, Jean Paul Laurens, Maignan, Merson og mangfoldige andre berømte franske Kunstnere have brugt hende som Model og talte med Begeistring om hende. Hele den unge Kunstnergarde sværmede for hende, levede og elskede med hende. Hun var et Barn af Quartier Latin, og en Armee af Stu-

denter vare gode Venner med hende. Hun kunde have staaet Model til mange flere udødelige Værker, hvis ikke Kjærligheden havde været, som drog det smukke unge Væsen ned i Afgrunden. Hun levede og døde ligesom Trilby, og man vil sikkert engang hævde, at Sarah Brown har staaet Model til Heltinden i Georges du Maurier's Roman,* der ogsaa senere vil blive læst som et interessant Kulturbillede fra den parisiske Ateliersphære. Allerede som Barn kjendte Enhver i det latinske Kvarter *„la petite Sarah."* Hvem hendes Forældre vare, vidste Ingen; hun vidste det maaske ikke selv. Navnet tyder paa britisk Herkomst. Man saae hende som lille Pige altid sammen med en gammel, gnaven og forvoxet Kone, der for en Bagatel besørgede Oversættelser fra de orientalske Sprog og var kjendt af alle Videnskabsmænd. Da den Gamle døde, maatte Sarah sørge for sig selv. Hun kom til en Cirkus, hvor hun gjorde Opsigt ved sit dristige Ridt, indtil hun en Dag styrtede af Hesten og brækkede Foden. Hun blev snart rask igjen, men Manegen var nu lukket for hende. Nu begyndte hendes Carrière som Model, hvorved hun hurtigt opnaaede glimrende Indtægter.

Desværre havde hun ogsaa et meget livligt Temperament, og undertiden gik den flagrende Sommerfugl med brændte Vinger ud af de mangfoldige Elskovseventyr. To Gange søgte hun i sin Hjertesorg at gjøre Ende paa sit Liv, og at det var hendes Alvor, beviser den Omstændighed, at hun bagefter hver Gang laa syg i flere Maaneder. Fra de Dage stammer et originalt og uhyggeligt Maleri, malet af en Kunstner, hvis Navn vi har glemt. Han kaldte det: „Sarah Brown og Døden." Det forestillede den smukke Model, der blotter sit prægtige Legeme for Døden, der er fremstillet som Skelet, der bærer Cylinderhat med Sørgeflor. Maleriet gjorde i sin Tid stor Opsigt paa en bekjendt parisisk Kunsthandlers Udstilling. Et Elskovseventyr blev ogsaa Aarsag til den unge Piges Død. Hun havde forgabet sig i en ung Maler, og da han ikke brød sig om hende, røbede hun hans Forhold til en fornem ung Pige, som besøgte hans Atelier, til den unge Piges Forældre. I sit Sindsoprør rev Rivalinden en japanesisk Dolk ned fra Væggen og stødte den i Brystet paa Forrædersken. Stikket var ikke dødeligt, men Modellens Helbred havde faaet et Knæk, og da Sarah ikke skaanede sig selv, gik det hurtigt ned ad Bakke med hende. Hun døde treogtyve Aar gammel. Hendes Liv var ligesom en Roman og det en meget bevæget. Et af de smukkeste Malerier, hun har staaet Model til, er af Lefèbvre, der endnu i hendes Cirkustid formaaede hende til at besøge hans Atelier, og som skal have været hendes første Kjærlighed. Han idealiserede hendes Skjønhed i sin „Kirkesangerske", over hvilken der svæver et saadan Præg af Kyskhed og Uskyld, som Pariser-Kunstnernes varmblodige Model neppe har været i Besiddelse af. Hun var berømt nok for sin Skjønhed til at hun ovenikjøbet skulde bestræbe sig for at vinde Dydens Krone.

Ogsaa en anden berømt kvindelig Model er bleven meget omtalt i den senere Tid. Det er Londoner Skuespillerinden Dorothy Dene, som inspirerede Frederic Leighton, den berømte engelske Maler og Præsident for Royal Academy, der nylig er død. Dorothy stod ikke Model for nogen anden Maler end ham, og man fortæller, at den klassiske Retning i Mesterens Arbeider udsprang mindre fra en medfødt Tilbøielighed, end fra den Omstændighed, at hans kostbare Models fuldendt klassiske Former inspirerede ham til at fæstne den stolte, fuldendte græske Kvindeskjønhed paa Lærredet. Frederic Leighton var et eiendommeligt Menneske, ikke helt fri for et vist Hang til det Mystiske. Han kom i Gammel-Englands fornemste Kredse og havde en talrig Omgangskreds, men han var altid noget indesluttet og betroede sig aldrig til Nogen. Han havde en fyrstelig Formue, Alverdens Æresbevisninger bleve ham tildel, man beundrede hans Talent, man hyldede og forkjælede ham, overalt hvor han kom, men egentlig lykkelig eller blot glad har aldrig Nogen seet ham. Han havde ingen Familie og forblev ugift, skjøndt der var Damer nok, der lagde an paa ham; endnu med sine tresindstyve Aar var han en smuk, kraftig Mand. Dorothy Dene var ham inderlig hengiven. Man talte om, at Kunstneren var forelsket i hende og vilde ægte hende, men at der gaves en hemmelig Hindring, som ikke kunde overvindes. Man mumlede endog om en forsvunden Mand til Skuespillerinden, som i Virkeligheden aldrig havde været gift. Saaledes levede de to Mennesker i mange Aar Side om Side, uden overfor Verden at være forenede ved et fastere Baand. Som Skuespillerinde har Dorothy ikke stor Betydning, men naar man seer hende paa Scenen glemmer man hendes Spil over hendes Skjønhed og Ynde. Især er Figurens regelmæssige, fuldendte Former fortryllende. Det lille Hoved paa dette Legeme viser mærkeligt nok et rigtigt Capriceansigt, som dog — hvor besynderlige Kontraster og Modsætninger! — igjen har en græsk Profil. Man seer hende i hele sin Skjønhed paa et af Mesterens smukkeste Malerier: „Kymon og Iphigenie". Hun er Hovedfiguren blandt de „boldspillende græske Jomfruer" — fotografiske og andre Gjengivelser af det berømte Billede ere udbredte over hele Jordkloden.

Paa et andet Maleri kan man beundre hendes prægtige Arme, og der gives vel faa Værker, som Leightons Pensel har skabt i det sidste De-

* Udkommen paa Dansk i Oversættelse ved C. V. With paa det Schubotheske Forlag.

cennium, paa hvilke han ikke paa en eller anden Maade har foreviget Dorothy Denes skjønne Legeme. Hun boer sammen med fire andre, efter Sigende ligesaa smukke Søstre i South Kensington i London midt i en Koloni af Malere, Billedhuggere og Skuespillere, der gjerne gik til de fem Gratiers Jours, hvor man altid kunde finde Leighton. Nu er Kunstneren død — er Dorothy Denes Skjønhed dermed ogsaa tabt for Kunsten? Det synes næsten saa, som man desværre maa sige. Man kunde fristes til at beklage, at den blonde Dorothy ikke besad Sarah Browns — lad os sige Tvangløshed, som paa Studenternes Skuldre lod sig bære gjennem Balsalen, i utilsløret Skikkelse. Thi den fuldendte Skjønhed er en herlig Guds Gave, saa at sige et Formens Geni, og dette ligesaa sjeldent som ethvert andet Geni. Og en saadan Kvindeskjønhed fortjener vel at blive foreviget i lysende Farver og i snehvidt Marmor — fortjener Udødelighed, saaledes som den græske Kunst har skjænket den. Enten Skjønheden dukker op i Quartier Latin eller sminker sin Kind paa Theatret, eller bærer Mursten for en ussel Dagløn og i Pjalter, det er fuldstændigt det samme.

Hugo Klein.

Den vise Dervisj

Muley Hafis var en gammel Dervisj, der blev meget omtalt for sine Særheder og sin store Visdom. Hvor han nemlig gik og stod, overalt førte han to store Bøger med sig, den ene i gult, den anden i rødt Bind, og hyppigt saae man ham med betænkelig Mine gjøre Optegnelser, snart i den ene, snart i den anden Bog. Saaledes saae man ham ogsaa en Dag i Stambuls Basarer. Men her vakte hans mystiske Adfærd Mistanke. Zaptieherne eller Politibetjentene anholdt ham og førte ham frem for Kadien.

„Naa, Muley Hafis?“ spurgte Kadien strengt, „hvorfor driver Du om her i Stambul, og hvad skriver Du op i dine Bøger?“

Muley bøiede sig smilende: „Allah er Allah, Herre, jeg studerer Menneskene, mine Brødre; i den røde Bog indfører jeg Navnene paa dem jeg har fundet vise, men i den gule Navnene paa dem, jeg har fundet taabelige.“

Da lo Kadien og lod Muley løbe. Han kunde imidlertid ikke glemme den mærkelige Mand og fortalte kort efter Janitsjar-Seraskieren om ham. Af denne hørte Storvesiren om den komiske Fyr, og af Storvesiren endelig ogsaa selve Padishahen.

„Den Mand vil jeg lære at kjende,“ bød de Troendes Behersker, „man opsøge ham og føre ham til mig!“

Et Par Timer senere stod Muley Hafis for Storherren.

„Jeg hører mærkelige Ting om Dig, Muley Hafis“, sagde Padishahen til ham, „man fortæller mig, at Du studerer Menneskene og i den ene af dine Bøger indfører Navnene paa de Vise, men Taabernes i den anden. I hvilken Bog vilde Du skrive mit Navn?“

„Stormægtige Padishah, ophøiede Hersker, gid dine Øines Lys maa skinne indtil Verdens Ende og din Aande vorde priset indtil den yderste Dag. Men hvordan kan din Slave vide, i hvilken Bog han skal skrive dit Navn, inden han har studeret Dig?“

„Velan, o Muley Hafis, studer mig saa! Du skal herefter have din Plads i min Nærhed, og Intet af hvad jeg foretager mig skal forblive skjult for Dig!“

Dervisjen maatte istedetfor sin luvslidte Munkekaftan iføre sig kostbare Klæder, han maatte tage Del i Padishahens Maaltider, nød de samme Æresbeviser som Rigets Stormænd og blev overvældet med Godhed og Velvillie.

Den tredie Dag blev der meldt to arabiske Hestehandlere, som vilde tilbyde Padishahen nogle Hingste, hvis Stamtræ utvivlsomt kunde føres tilbage til Profetens Stutterier. De havde rigtignok ikke Dyrene med; de stode i Brussa; men de udbredte sig i Lovtaler over Hestenes Skjønhed og Renhed, at Padishahen besluttede at kjøbe Hingstene og, forat Ingen skulde komme ham i Forkjøbet, lod den uhyre Pris for Dyrene udbetale, uden at have seet dem.

Da slog Muley Hafis sin gule Bog op, tog sit Skrivetøi frem af Beltet og vilde til at skrive.

„Hvad gjør Du der, o brave Muley?“ spurgte Padishahen venligt.

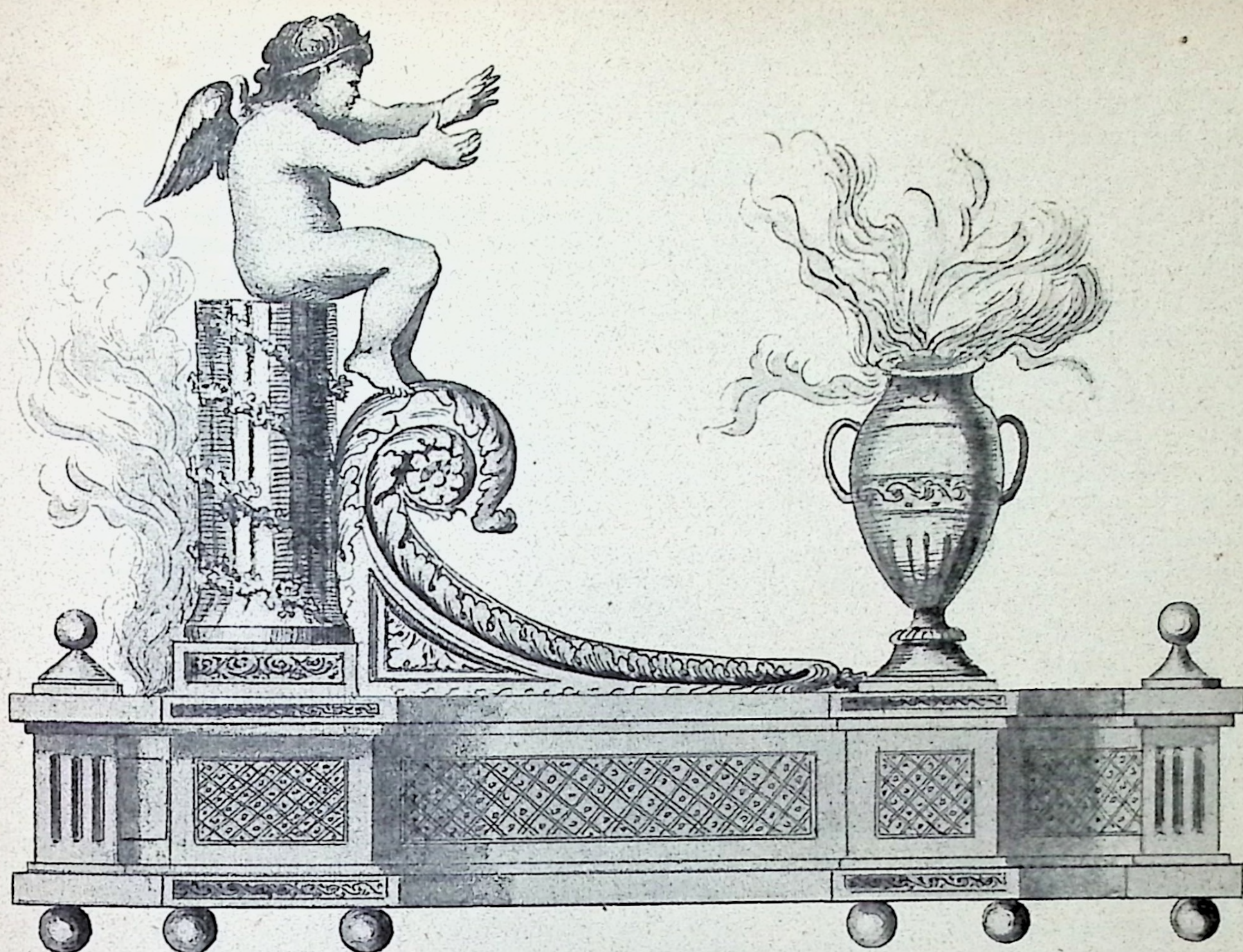
„Din Slave opskriver sin ophøiede Herskers Navn i Taabernes Bog, fordi han har kjøbt og betalt en Vare, uden at have seet den, ja uden nogensomhelst Borgen for, at han ogsaa vil faae den.“

Padishahen smilte fint. Men han beholdt endnu fremdeles Dervisjen i sin Nærhed og overøste ham fremdeles med Tegn paa sin Gunst.

Atter forløb to Dage, da indfandt Hestehandlerne sig med Hingstene, og det viste sig, at der ikke var lovet formeget. Dyrene vare af en enestaaende Skjønhed og rigeligt den Pris værd, som Storherren havde betalt for dem.

„Naa, o vise Muley Hafis“, spurgte Padishahen nu smilende Dervisjen, hvad vil Du nu skrive i dine Bøger? Indseer Du, at Du feilede i din Dom og at jeg handlede ret, da jeg ved øieblikkelig Betaling sikkrede mig de skjønne Dyr?“

Men Muley Hafis tav. Og taus tog han igjen sit Skrivetøi frem af Beltet, slog atter den gule Bog op og føiede ogsaa de to Hestehandleres Navne til Narrenes.

OPSATS I LOUIS XVI STIL

Fra vore Oldeforældres Kjøbenhavn

AF

JULIUS CLAUSEN

DET er ikke saa ualmindeligt, at man hører vore Forfædre prise for deres Nøisomhed og Tarvelighed i Klædedragt, Mad og Drikke — kort sagt hele Levevis. Men sædvanligvis har denne Ros ikke meget paa sig. Det er Erindringens flatterende Skær, der blender de Gamle i Slægten, lader dem glemme deres egne grønne Dage og bringer dem til at moralisere for Ungdommen. Derfor vil man til evig Tid se det kurieuse Fænomen gjentage sig, at Fortiden hæves paa Nutidens Bekostning.

Nu skal det vistnok ikke negtes, at der har været de Dage — og de ligger endda ikke saa forskrækkelig langt tilbage —, hvor det daglige Liv havde et mere nøgternt Anstrøg end nuomstunder, da man hjalp sig med en lille Leilighed, vendte sin Frakke flere Gange, før man lagde den hen, og hvor Selskabslivet havde en yderst beskeden Charakter. Men det vil ogsaa vise sig, at denne Beskedenhed havde bestemte økonomiske Aarsager. Det er som oftest Økonomien, der dikterer Historiens Love. Vore Bedsteforældre gik sjeldent med en spækket Pengepung i Lommen; de sukkede endnu under Efterdønningerne fra Statsbankerottens Dage i 1813, men deres Fædre igjen vare Folk, der sade svært godt i det, og som derfor heller ikke vare tilsinds at negte sig for mange af de jordiske Goder. De sidste tyve Aar i forrige Aarhundrede var en Tid, hvor Livet gled nok saa lystigt og fornøieligt for de gode Borgere i Kongens Kjøbenhavn. Selskabeligheden florerede; man spiste og drak, ikke alene fyldigt og svært, men ogsaa raffineret, efter alle Kunstens Regler. Moden vexlede hyppigt, og man fulgte dens mindste Vink, thi man havde Raad til det. Etiketten var ret streng, og man satte en Ære i at overholde Formerne paa det nøiagtigste. Det er ikke altid noget tiltalende Billede af de gamle Dages Sæder og Skikke, der oprulles for os, naar vi rundt omkring fra gamle Skrifter og Documenter søge at komme til Klarhed herover. Der er en vis herremandsagtig Brovten og Pukken paa Rigdommens Magt, som meget ofte stikker Hovedet frem. De aandelige Interesser dyrkes kun i enkelte Kredse, det jordbundne har en stærk Magt over Sindene, og det

gjør Menneskene smaalige og lidet elskværdige og imødekommende.

Det er et lille Bidrag til disse gamle Dages Psychologi, som maaske ogsaa kan have sin Interesse, vi ville forsøge paa at give. Det er et Stykke af den gode Tones Historie i Firsernes Kjøbenhavn i forrige Aarhundrede.

I Modens og Smagens Historie er det den Epoke, som kaldes „Louis seize's" (Ludvig XVI's) Tidsalder. Den danner Overgangen fra den snørklede og vredne Rokokko til den strenge og vinkelrette Empire. I Møblerne finde vi endnu noget af Rokokkoens Yppighed i Udstyrelse og den overlæssede Forgyldning, men samtidig ogsaa noget af den kommende Enkelthed i Former. Man holdt af rummelig Plads i Værelserne og anbragte derfor saa faa Møbler som muligt i dem. Navnlig gjaldt dette om Salen, den største Stue, der ofte kunde have sine fire til fem Vinduesfag, men som kun benyttedes ved festlige Leiligheder, og til daglig altid var aflaaset. I Salen var ethvert større Møbel, hvor prægtigt det end kunde være, banlyst. Egentlig burde man ikke have andet i Salen end Speile og Stole. Navnlig Speilene vare af Vigtighed. Paa Væggene mellem hvert Vinduesfag hang et og paa Væggen ligeoverfor helst sex à otte, i Reglen med fastgjorte Lysearme, hvorved man sparede Lampetter. For Afvexlings Skyld var det dog almindeligt at anbringe en Kommode under hvert Speil; men med dem, to Spilleborde (Qvadrilleborde kaldtes de) og et Dusin — eller to — forgyldte Armstole med røde Silkehynder var ogsaa hele Meubleringen fuldendt, hvis man da ikke vil regne den obligate Lysekrone med. Den netop i disse Aar ved Winckelmanns Reiser og Skrifter vaagnende Sans for Antiken begyndte dog allerede nu at give sig Udslag i enkelte fornemme Huse, hvor man rundt omkring i Havens og Salens Hjørner anbragte Gibsafstøbninger paa hvidmalede Piedestaler med forgyldte Rifler.

Hvidt med Guld i Salen og mørkt Mahogni i de andre Værelser var høieste *comme il faut.* De allerkjæreste smaa Dragkister med Marmorplade og sveifede Ben gik nu paa Loftet eller til Marchandiserboden og afløstes af Chatoller eller Konsolborde med firkantede lige Ben. Den smukke Skik at indlægge Skabe og Borde med lystfarvet Ahorn- eller Citrontræ i forskjellige Figurer, som Empiretiden havde sin Styrke i, var endnu ikke kommen op. Derimod gav Tidens Sværmeri for Speile sig Udslag i, at man overalt, hvor det lod sig gjøre, anbragte Speilglas i Dørene paa Skabe og Chatoller, navnlig i Sølvskabet, der ofte var Dagligstuens fornemste Meubel. De gamle hyggelige Bornholmer-Uhre med deres „Foderaler" taalte Folk, der vilde være paa Moden, ikke længer i deres Stuer; de ombyttedes med Taffel-Uhrene, der enten blev hængt paa Væggene eller stillede paa et Bord mellem Speilene, hvoraf der ogsaa i det daglige Værelse maatte være mindst to. Stolenes Betræk var i Reglen enten af Damask eller Sirts.

SELSKABSDRAGT FRA CA. 1785

Lige op til Firserne havde man ikke kjendt andre Gardiner for Vinduerne end Trækgardiner. Naar Henrik i „Kildereisen", siger, at han seer Gardinerne røre sig, er Talen aabenbart om Gardiner til at trække tilside. Først nu (omkr. 1780) begyndte de lange Gardiner at komme i Brug. Man anbragte dem almindeligvis som den Dag i Dag: foroven udbredte mod hverandre og derpaa

skraat ned til hver Side af Vindueskarmen, opheftede med Sløifer. Stoffet var enten Damask eller „Netteldug.“

I Sovekammeret var Himmelsengen med blaat eller rødt Silkeforhæng det fornemste Møbel. Brave Borgerfolk tillode sig dog ikke altid den Luxus hver Nat at nedlade sig i dens bløde Dynehav; til daglig Brug betjente man sig af en simpel Dobbeltseng, og kun Lørdag Nat tyede man til Himmelsengen. En Tid havde Kanapeer været i Mode om Sommeren. Som man vil se af en af Skydebanens Skiver, der for Tiden restaureres, forsøgte en Stolemager i Halvfjerserne at slaa til Lyd for Kanapeerne, især med den Motivering, at de vare køligere om Sommeren og derfor mindre modtagelige for Lopper; men den omskiftelige Mode vendte atter Stolemageren og den noget haarde Kanapé Ryggen. —

Førend vi gaa over til at omtale det daglige Ceremoniel, ville vi kaste et kort Blik paa enkelte af Firsernes Moder i Klædedragt, idet det naturligvis følger af sig selv, at det for os Nutidsmennesker kun vil være af Interesse at følge enkelte Hovedtræk, medens vi roligt kunne lade alle de vexlende Smaaforandringer, som hvert Aar dengang som nu frembød, glide forbi.

Den Del af Toilettet, som Datidens Mennesker anvendte størst Omhu paa, var ubetinget Frisuren. Det var ikke alene Kvinderne, der daglig modtog Morgenbesøg af Frisøren, som skulde „akkommodere deres Sæt“, befæste Toupeen, gjøre Plumagefjeren fast, arrangere „Nøllerne, Mytserne, Kalotterne“ eller hvad de utallige Façoner nu kaldtes — ogsaa Mandkjønnet gav Haarkunstnerne fuldtop at bestille. Rigtignok sang de store Parykker paa deres sidste Vers; Moden fordrede nu, at man skulde bære eget Haar og nøies med en lille stiv Piskeparyk eller Pung i Nakken. „Saa vidt er det allerede kommet“, skriver en samtidig Forfatter, „at af 4 til 500 Mennesker, som kan rummes paa Parterret i det danske Komediehuus, har jeg ikke kunnet tælle flere end 25 til 30 med Parykker.“ De talrige Friseurer, af hvilke Størstedelen vare franske Emigranter, led jo rigtignok herved et Hovedskaar i deres Indtægtskilder, men endda var der fuldt op at gjøre. De fabrikerede nye Sæt for Damerne — et af dem kaldtes „Voltaires sidste Suk“ — og desuden havde de den daglige Opgave at sætte Toupéen fast hos enhver Standsperson og indpuddre Haaret. Pastor Strøm fortæller i sine Ungdomserindringer, at han allerede som Discipel i Roskilde lærde Skole ialtfald hver Helligdagsmorgen modtog Besøg af Friseuren paa Sengen. Rigtignok faldt dette ofte noget ubekvemt, da Friseuren havde mange Hoveder at besørge i den lille By og derfor ofte indfandt sig Kl. 5 om Morgenen, saa at Strøm maatte nyde sin Morgenlur i siddende Stilling, efter at Friseuren var gaaet, for ikke at bringe Toupéen i Ulave. Pudder anvendtes i Massevis — „Pudderpatriotismen stiger hver Maaned“, siger den ovenfor citerede Forfatter. Den blonde Haarfarve var mest paa Moden, og hertil hjalp Pudderet godt. For de Faa, der kunde foretrække rødlig Haarfarve, havde man opfundet rødt Pudder.

SPASEREDRAGT FRA CA. 1785

„Fruentimmerne“ gik enten med „Kommoditetshatte“, der vare sorte eller graa og ophæftede bagtil, eller om Sommeren med „Solhatte“ af lignende Façon, men af Straa — altsaa kun en anden Benævnelse for vore „Straahatte.“ Man husker fra „Sanct Hansaftens Spil“ Pigen Cathrines Henrykkelse over, at det dog denne ene Dag tillades hende af hendes Madame „at gaa med Straahat paa.“ Ellers skal en Pige klæde sig efter sin Stand — „siger baade hun og han.“ — Mændenes Hatte lignede tildels de, vi kende fra Holbergs Tidsalder. Fortil løb de ud i en Spids, medens Skyggerne vare opkrammede. Man havde dem baade i sorte og graa Farver — de sidste vare i høi Grad moderne om Sommeren —, glatte og flossede.

Slør for Ansigtet havde Moden aldeles banlyst. „Det synes, ligesom vore Fruentimre tænke for danskt til at antage samme. Hvorfor have vi Ansigter, tænke de? Og Tak være vore Smukke for denne Egensindighed.“ Den Uskik at bære Ørenringe tillod Moden heller ikke.

Kvindedragten var naturligvis idelige Forandringer underkastet, og det vilde føre os for vidt,

om vi skulde beskjæftige os med alle Modens lunefulde Omvexlinger. Som almindelig Regel skal dog nævnes, at det korte Liv hele det Tidsrum, vi her dvæle ved, var yderst moderne. Til Hverdagsbrug gik de mindre Bemidlede med Stoffer af Sirts eller om Sommeren med fint prikket Netteldug, rige Damer i Silke. Stadskjolen havde en lignende Façon som den Holbergske „Adriene“ med Slæb og Læg bagtil. For de Damer, hvis Tilbøieligheder gik i Retning af at være „stærkt udhalede“, opfandt Moden omkring 1780 til Spaserebrug den saakaldte „Amazonedragt:“ Frakke med korte Skjøder, en opfæstet Hat med brede Skygger og stor Fjer og i Haanden en høi og ganske tynd Stok.

I Slutningen af Halvfjerdserne havde næsten enhver Dame altid baaret en lille Vifte i Haanden, enten af forgyldt Elfenben eller en af de billigere saakaldte „Skov-Vifter“ af brunt Træ og grønt Silketøi. Men nu begyndte Vifterne at fortrænges af Parasoller. Paa samme Tid kom ogsaa Paraplyer i almindelig Brug herhjemme.

En samtidig Skribent erklærer, at „hvide Strømper, enten Bomulds eller af Silke eller Traad, alene have Ret til Fruentimrets Ben.“ Mændene bør kun bære dem til Stads og ellers tage til Takke med sorte. Støvler vare endnu ikke komne i Brug blandt Kvindekjønnet, og vare ogsaa mindre nødvendige, da enhver Dame med en Smule Agtelse for sig selv, aldrig nedlod sig til at spasere ud paa sølede Gader og Stræder. At promenere længere end ned i sin Have var noget ukjendt mellem bedrestillede Kvinder. Frihedsbegreberne vare jo endnu saa lidt udviklede. Man gik enten med sorte Lædersko med røde Hæle og Spænder eller med ensfarvede Silkesko. Mellem Mændene havde den engelske Mode seiret og ombyttet de tynde omvendte Sko med tyksaalede do. eller med Støvler med gule Kraver eller Kvaster. Den, der vilde ansees for blot en Smule at følge Moden, gik altid med Sporer paa Støvlerne, hvad enten han red eller ei.

„AMAZONEDRAGT“ FRA CA. 1785

Den største Forskjel i Klædedragten mellem dengang og nu bestaaer dog nok i de Forandringer, Mandsdragten er undergaaet. Hvilken Lighed er der igrunden mellem hin Tids blaa eller brune Kjoler og vore kjedsommelige mørktfarvede Jakker eller Frakker, mellem de stramtsiddende Knæbuxer og vore lange hylsteragtige Benklæder? Til Stadsbrug brugte man som oftest Kjole, Vest og Benklæder af samme Farve; men til Dagligbrug havde man et ubegrænset Farvevalg. Hvad siger man f. Ex. om en Sommerdragt som lysegrøn Klædeskjole med Staalknapper, hvid Vest med fremstikkende Kammerdugs-Kalvekryds, forneden med et Skraasnit, der lod Uhrkjæden falde i Øinene, gule Hjorteskindsbenklæder og høie Blanklædersstøvler med Kvaster? Naar dertil kom en lille Sølvkaarde, som i Reglen dog kun bares ved festlige Leiligheder, maa man indrømme, at en saadan Kavaler kan have taget sig ret statelig ud. —

Den selskabelige Omgangstone havde som sagt et temmelig stivt og reserveret Præg. Standsforskjellen blev nøie overholdt. Man holdt af at vise, at man kunde være sig selv nok, og skjøndt vi leve i Sentimentalitetens Tidsalder, give de stærke Følelser sig dog sjeldent Luft uden Mand og Mand imellem. Forholdet mellem Mand og Kvinde var i Virkeligheden ret løst. Det var ikke ualmindeligt, at en kjøn og anseet Frue havde sin begunstigede Elsker. Man vidste det, men man moraliserede ikke, og man bar gjerne over med Næstens Skrøbeligheder, naar han blot ikke stillede dem for aabenbart til Skue. Naar blot det gode Selskabs Former overholdtes, tog man det ikke saa nøie. Allerede Fru Gyllembourg har fremhævet dette Forhold som en charakteristisk Modsætning mellem forrige Aarhundrede og vort.

Alle udvortes Tegn paa bevægede Følelser ansaaes det for bondeagtigt og simpelt at stille til Skue i større Kredse. En samtidig Forfatter anfører forskjellige Regler for, hvorledes man i det Hele bør føre sig i Selskabslivet. Bl. A. faae vi her at vide, at den galante Skik at kysse Damerne paa Haanden er ved at gaa af Brug. Det

ansees heller ikke mere for fint, at den Ene byder den Anden af sin Snustobaksdaase. Ved Gjæstebud er enhver Skaaldrikning forbudt; den tillades kun, naar man sidder ved Punchebordet. Skaalen ledsages ikke af nogen Motivering, en Skik, som først kom i Brug i Fyrrerne i vort Aarhundrede i de saa snakkesalige national-liberale Tider. Paa enkelte Punkter kan man dog spore det kommende Frihedsgny. Man iagttog ikke Rangforordningens Regler ved Spisebordet saa strengt som før; det gjaldt nu ikke mere for Tegn paa Høviskhed, men snarere for Dumhed, naar Kvinderne holdt sig tause og indesluttede i Selskab. En Forfatter giver dem det Raad ikke blot at tale og le, men endog at tale og le høit, og han tilføier: „Jo mere ugenert, jo nøiere følges Modens Love. Det danske Fruentimmer har Lov til at ligne det franske i det frie, men ikke det flygtige Væsen.“ Og mon ikke Rousseau, den store „Naturevangelist“, tildels er Skyld i, at det efterhaanden blev almindeligere og almindeligere, selv mellem fornemme Folk, at Mødrene ammede deres Børn?

Det er ikke saa forunderligt, at man paa en Tid, hvor det offentlige Liv kun bød paa faa Bekvemmeligheder og liden Luxus, foretrak at feire sine Fester indenfor Hjemmets fire Vægge. Det ansaaes exempelvis for meget ufint at holde Kirkebryllup. De Fleste holdt Stuebryllup, enkelte i et Restaurationslokale — kun de tarvelige og fattige tog i Kirke. Det var endnu almindeligt at holde Bryllup i to Dage. Den første Dag vare Gjæsterne dog kun sammen i den Tid, Vielsen stod paa. Den fandt som oftest Sted i Brudens Hjem Kl. 8 om Aftenen og maatte kun vare et Kvarter. Efter en kort Lykønskning takkedes Gjæsterne for deres Nærværelse af en Bedemand og kjørte derefter hjem, enhver til Sit. Den næste Dag tog man saa gjerne Erstatning for den foregaaendes Nøgternhed; ganske vist brugte man ikke saa usleben Spas som i tidligere Tider, i Form af Brudevers, der bragte Rødmen høit op paa Brudens Kinder; men man fornøiede sig dog godt ved at indtage rigelig Spise og Drikke, baade til Middag og Aften. Om Sommeren var det ikke ualmindeligt at holde Andendags-Bryllup ude paa Landet; om Formiddagen Kl. 11 kjørte man da ud til en af Traktørerne i Lyngby, Taarbæk, Vilhelms-Dal eller Bellevue. Det kunde ogsaa hænde, at man om Vinteren kjørte i Kane til Lyngby — en ikke daarlig Idé. Man tænke sig et saadant Kanetog af glade Bryllupsgjæster i klingrende Frost fare udad den snebedækte Kongevei og ved Aftentid vende hjem ved Fakkelskin i endnu gladere Stemning. — At give Brudegaver holdtes for yderst simpelt og brugtes kun overfor Tjenestefolk. Det betragtedes ogsaa som ufint at aflægge Gratulationsvisiter; tidligere havde det været Skik, at Brud og Brudgom skulde sidde tre „Stads-Dage“ for at modtage Lykønskninger, men dette overholdtes ikke mere. Forøvrigt fulgte man ved Visiter et meget indviklet Ceremoniel. Kom en gift Mand alene, gjorde kun Manden i Huset, hvor han kom, Gjenvisit; kom Konen alene, gjengjeldtes Besøget kun af den kvindelige Part o. s. v.

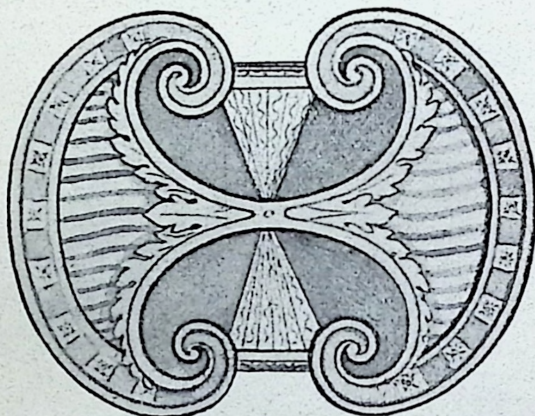
SELSKABSDRAGT FRA CA. 1785

De rationalistiske Tider ønskede som bekjendt Gudstjenesten renset for alle overflødige og udtværende Handlinger. Navnlig talte Bastholm og flere andre betydelige Geistlige for en Indskrænkning af Salmesangen. Det staaer i god Samklang hermed, at hverken Bryllup eller Barnedaab ledsagedes af den mindste Sang og Musik. Ved Barnedaab var det Skik og Brug at indbyde Fadderne ved en Bedemand. Barnet blev ikke mere svøbt, men ganske løst paaklædt, saa det havde Armene frie. Efter Daabshandlingen kjørte Fadderne hen til den Nyfødtes Hjem for at spise Middag. Om nogen Faddergave var der ikke Tale. Barsel-Visiterne, som havde givet Holberg et saa frugtbart Emne til sin lystige „Barselstue“, vare forlængst gaaede af Brug i alle Huse, der respekterede sig selv.

Ligfærden var absolut den Handling i Menneskelivet, man offrede mest Opmærksomhed. Finere Folk ansatte gjerne Jordfæstelsen til Kl. 8 eller 9 om Morgenen, enkelte til om Eftermiddagen mellem 3 og 4. Derimod gjaldt det for simpelt at gaa til Begravelse om Middagen. Kisten

var altid sort og i Reglen smykket med en lille Plade, der forestillede en Engel med et Brev i den ene Haand med den afdødes Navn, og en Basun i den anden. Den Skik at fremstille Liget til almindelig Beskuelse for Følget var ved at gaa af Mode. Naar Liget blev klædt, indbødes de nærmest Paarørende og beværtedes med Kaffe, The, Confekt og Vin. Ved selve Ligfærden slap man imidlertid ikke saa billigt. Om Morgenen bevertedes hele Følget, før det kjørte til Kirken, med Kaffe eller Chokolade. Fra Kirken kjørte enhver hjem til sig selv, men om Eftermiddagen stillede man igjen for at condolere, som blot udførtes ved et Buk, og derefter fortsattes Traktementet. De store Middags- og Aften-Selskaber efter Begravelse begyndte derimod saa smaat at indskrænkes.

Vi har her dvælet ved nogle af de Leiligheder i Menneskelivet, ved hvilke Formen og Moden spiller en overveiende Rolle. Sikkert nok kunde der fremdrages adskilligt Mere til at belyse Forskjellen i Opfattelsen af den gode Tone mellem før og nu; men det anførte turde dog være tilstrækkeligt til at give en Skitse af enkelte af Livets ydre Former i vore Oldeforældres Tid.

Tyrkiske Ordsprog

Spis og drik med din Ven, men gjør ingen Forretning med ham.

For den Forelskede ligger Bagdad ikke langt borte.

Den, der vil have Roserne, maa tage Tornene med.

For den Dovne er hver Dag Bairam.

Det Laante gaaer bort med Latter og kommer igjen med Graad.

Selv om man ogsaa skærer Næse og Øren af et Æsel, er og bliver det dog et Æsel.

En hvid Hund og en sort Hund ere begge Hunde.

Den afskudte Pil vender ikke tilbage.

Vandet sover, men Fjenden sover ikke.

En Historie fra Mantua

AF

JOS. VIKTOR WIDMANN

(1. Fortsættelse.)

Min *vis-à-vis* rørte tankefuld med Skeen om i sin Kaffekop og syntes et Øieblik raadvild, om han skulde svare. Saa sagde han: „Ikke Enhver hertillands kan finde sig tilrette med Viserne og Tallene paa en saa gammeldags Uhrskive. Især for de landlige Torvesøgende maa man gjøre det mere bekvemt og derfor sættes de Tavler ogsaa op om Dagen."

„Som skifte hvert femte Minut!" tilføiede jeg, idet jeg igjen pegede derover, hvor der nu istedetfor 35 lyste et 40 som Minuttal.

Dermed gik Talen igjen i Staa. Min Ubekjendte sænkede af og til Skeen ned i Koppen og førte den til Munden. En Cigar, jeg havde budt ham, afslog han med den Bemærkning, at han ikke røg. Jeg selv tændte min Roma og havde nu Stunder til at se mig om. Men der var ikke meget Interessant at opdage. Ved de andre Smaaborde udenfor Caféen, sade hist og her et Par Officierer. Tiggerdrenge ledte stjaalent under Bordene efter Cigarstumper. I Hovedgangen drog Folket forbi os; vi sade nemlig midt i den store Passage i de her temmelig brede Arkader og spærrede den noget med Bordene. Af den Grund var det ogsaa forstaaeligt, at en Del af de Forbigaaende, især Landboerne, hellere her gik fra Buegangen ud paa den store Plads og defilerede forbi Søilerne.

Men — hvorfor var der overhovedet saa mange Landboere her? Saaledes spurgte jeg mig selv, da Bøndernes Kapper bestandigt vare fremherskende i Trængselen. Selv om der ogsaa idag havde været Marked, var det dog nu langt over den Tid, da disse Mennesker igjen skulde være hjemme i deres Landsbyer eller ialtfald paa Veien. dertil.

Jeg vilde netop spørge min Signore derom, da et uventet Optrin hastigt gjorde Ende paa vort Ophold udenfor Caféen.

En Bondekone paa en tredive Aar, en bleg Kvinde med udtryksfulde, men smerteligt fortrukne Træk, var pludselig fra Gaden, hvor hun først havde staaet stille iagttagende ved en Gruppe Bønder, resolut traadt hen til vort Bord og havde, inden vi kunde forhindre det, ja, før vi blot kunde ane, hvad hun vilde gjøre, med Udraabet *„Misericordia!"* kastet sig for Fødderne af min Ledsager.

Det var et Syn, der gjorde det dybeste Indtryk paa mig. Paa Scenen havde jeg nok seet en Armgart ligge i Støvet for Gessler, men indtil dette Øieblik var jeg bleven sparet for det rystende Syn, at se et stakkels menneskeligt Væsen, som i bitter Alvor kastede sig paa Knæ for et andet Menneske. Hvilket Udtryk af den dybeste Nød i denne Kvindes udtærede Træk! Hvordan disse sorte Øine ligesom borede sig ind i min alvorlige Ledsagers smukke Ansigt, der var blevet endnu blegere end ellers! Der laa i disse Øine en Tryglen, saaledes som en ulykkelig Hund trygler, der seer det dræbende Slag komme fra en Haand, som ellers kun gjorde Godt imod den. Dertil raabte Kvinden gjentagne Gange: *„Misericordia! Misericordia per Pietro Lambruschi!"* (Naade! Naade for Pietro Lambruschi!)

Ved disse klagende Ord, som hørtes langthen i Nattens Stilhed, opstod øieblikkelig en Sammenstimlen af Folk i Arkaderne, og tillige fra Torvepladsen, fra Mørket, som herskede derude, trængte Grupper af Forbigaaende sig hid.

Den, der saa indstændigt blev anraabt om Naade, havde strax søgt at reise sig. Men den Ulykkelige ved hans Fødder omklamrede hans Knæ, saa at han maatte falde om, naar han sprang op, som han egentlig syntes at have til Hensigt. Paa den anden Side besad han aabenbart ikke den nødvendige Voldsomhed til paa en energisk Maade at rive sig løs fra Kvinden. Han bøiede sig ned til hende og hviskede i afbrudte Sætninger: „I er hans Hustru! Ja! det er godt!

Ikke her! Vær rolig. Giv ikke Anledning til Opløb! Enhver skal vederfares Retfærdighed. Slip mig!"

Hun vilde ikke slippe ham. Men pludselig dukkede to Gendarmer frem af den nærmeste Buegangs Mørke. Det forekom mig at være de samme, som vi før havde mødt og som maaske i al Stilhed vare fulgte efter os. De ilede hen til Bondekonen, løsnede Kvindens Hænder fra Mandens Knæ, tog hende under Armen og løftede hende op med et kraftigt Ryk, som spottede enhver Modstand, hvorved den ene af dem ikke kunde afholde sig fra at gjøre hende Bebreidelser, fordi hun saaledes havde besværet „*Eccellenza!*" paa aaben Gade.

Et Øieblik stirrede den stakkels Kvinde paa de to uniformklædte Mænd. Saa udbrød hun: „Godt! Godt! Tag ogsaa mig! Og der er endnu tre Børn i Møllen derhjemme. Hent ogsaa dem; saa har I hele Familien! O! min stakkels Pietro!"

Saasnart Signoren følte sig fri, var han staaet op og vilde til at gaa, for at unddrage sig den gabende Mængde, der var lokket hid af dette ubehagelige Optrin. Men da Kvinden nu lod til at forudsætte, at hun skulde føres til Fængslet, vendte han sig endnu engang hurtigt om imod hende og sagde: „Vær fornuftig — Kone! Disse Mænd vil følge Jer hen til Eders Slægt, som sagtens staaer etsteds paa Torvet. Ingen vil gjøre Jer Fortræd. Og overlad det Øvrige til velvillige Dommere." Han hviskede derpaa nogle Ord til den ene af Gendarmerne og gik, uden at vende sig om. Naturligvis gik jeg med, efter hastigt at have lagt de Par Soldi for Kaffen paa Bordet.

De første tyve Skridt fra Caféen tilbagelagde den kjendelig dybt Bevægede, uden at tage Hensyn til mig. Men da han var kommen hen til et mindre oplyst Sted i Buegangene, standsede han et Øieblik og saae sig om efter mig. Jeg var lige bagved ham og ansaae det for passende, at udtale min Beklagelse over, at jeg ved mit Forslag om denne Spaseretour havde paadraget ham et ubehageligt Møde.

„De er kommen til Mantua paa en slem Tid", sagde han, idet han paa italiensk hjertelig Maade udenvidere tog min Arm ind under sin og saaledes gik videre med mig. „For en sex Uger siden har der været Uroligheder blandt den mantuanske Bondebefolkning. Det var nær kommet til en Opstand. Saameget er ialtfald vist, at der for Øieblikket ligger over tohundrede Bønder som Fanger i denne Fæstnings Fængsler. Jeg er den kongelige Kommissair, som efter høieste Ordre skal overvære Rettens Forhandlinger. Disse stakkels Mennesker tage feil, naar de tro, at Afgjørelsen ligger i min Haand. Men fordi de veed, at jeg er fra Rom og beordret hertil fra Kongens Kabinet, er jeg desværre her omgiven af en Nimbus, som vilde have passet for en af de Tre af Timandsraadet i det gamle Venedig, men ikke for den, der i dette overordentlige Tilfælde kun har at kontrollere Rettens Gang og give Indberetning derom. Men — hvordan kan man af vor stakkels, uvidende Bondestand forlange en Distinction, som tilmed synes for subtil for Herrerne her i Byen!"

Disse Ord forklarede mig naturligvis paa engang Alt, hvad der hidtil var forekommet mig besynderligt: den sky Ærbødighed hos alle Personer, allerede i Hotellet, for denne Herre, der befandt sig i Mantua i et saa vigtigt og sørgeligt Anliggende; den trykkede Stemning i Byen; derfor intet Theater; Nærværelsen af saa mange Landboere, hvem de Fængsledes Skjæbne laa paa Sinde og som nu, da Retten traadte sammen, vilde være i Nærheden, for saa hurtigt som muligt at faae Dommen at vide. Nu kom jeg ogsaa i Tanker om, at jeg endnu i Hjemmet — der var siden gaaet et Par Uger — i tydske Aviser havde læst om Uroligheder blandt Bønderne i det Mantuanske. Men hvor lidt Opmærksomhed offrer man ikke saadanne Meddelelser, i hvis ofte faa sorte Skriftegn der rummes en uberegnelig Sum af Elendighed for levende Menneskehjerter!

Den kongelige Kommissair havde været saa høflig ogsaa at sige mig sit Navn, hvorpaa jeg skyndte mig at give ham Oplysning om min Person og fortælle ham, at det hovedsagelig var Giulio Romanos Malerier i Byens gamle hertugelige Paladser, som havde faaet mig til at gjøre denne Afstikker til Mantua, der ligger temmelig afsides fra den sædvanlige store Touristroute. Signor Emilio — det maa være mig tilladt her at betegne Embedsmanden med dette Navn — svarede, at jeg ikke maatte lade mig forstyrre i denne Hensigt af de sørgelige Begivenheder, der vare foregaaede her, og hvad der muligt vilde følge efter. Hvad ham selv angik, saa beklagede han, at han ikke den følgende Dag sammen med mig kunde vandre igjennem de uhyre Paladsers gamle Sale, da han var fuldtop beskjæftiget med at gjennemse Akterne og konferere med de Dommere, der havde ledet Forundersøgelsen.

Alt dette sagde han med den vindende Elskværdighed, der er eiendommelig for fint dannede Italienere. En Embedsmand af hans Rang vilde neppe i noget andet Land i Verden have været saa hjertelig overfor en Fremmed, som Signore Emilio var det. Ganske vist havde det nylig i Fællesskab oplevede Eventyr nærmet os noget til hinanden.

Jeg vovede med Hensyn dertil det Spørgsmaal, om denne Kvindes Mand var særligt graveret ved denne Proces.

„Hans Navn staaer ganske i lige Linie med alle de Andres Navne", svarede Kommissairen. „Jeg troer ikke, at der imod ham foreligger mere, end mod de Øvrige. Men enhver brav Kvinde vil i et saadant Tilfælde med Rette betragte sin Mands Skjæbne som Midtpunktet i hele Tragedien."

I disse Ord og endnu mere i Stemmens Klang, ligesom ogsaa i et kun halvt undertrykt Suk laa noget Hjerteligt, Menneskekjærligt, saa at jeg i mit stille Sind tænkte, at denne kongelige Kommissair sikkert vilde gjøre Alt, hvad der stod til ham, for at mildne de Ulykkeliges Skjæbne. Kun Skade, at den humane Mand selv udtrykkeligt havde maattet fremhæve, at hans Indflydelse paa Dommen var saa godt som ingen.

Vi vare imidlertid vendte tilbage til vort Hotel og gik ikke ind i Spisesalen, men en Trappe høiere op, hvor de tjenstfærdige Kellnere hurtigt kom til med Lys, for at følge den kongelige Kommissair hen til hans Værelse. Med et noget træt Smil ønskede han mig *felicissima notte* og fjernede sig strax. Jeg søgte ogsaa op paa mit Værelse, hvor jeg snart gik iseng, dog uden strax at kunne falde isøvn.

Aftenens Hændelser forbandt sig med et Indtryk, som jeg for et Par Dage siden havde modtaget ved Bredden af den smukke Gardasø, i Desenzano.

Denne maleriske Rede, egentlig ikke Andet end et stort Fiskerleie, har altid som den sydlige Havneplads for en mægtig Sø en Betydning, som man ikke strax opdager. Derhen føre Heste, Muldyr, men hyppigst de vældige Oxer fra den frugtbare mantuanske Slette alle de utallige Centner Maismel, som saa koges til Polenta paa den modsatte Side af Søen, i Sydtyrol. Store Seilskibe med flere Master, som ogsaa godt kunde vove at befare Havet, bringe den paa høie, tohjulede Kærrer tilførte Ladning til Byerne langs Kysten og til den nordlige Endestation Riva. Den Aften, jeg tilbragte i Desenzano, stode og laa i en lang Række ved Stranden de stakkels Dyr, som lige vare ankomne og nu kunde holde Hvil til henad Midnat. Nogle afkjølede sig i Søen, og paa Murstenene rundtom laa Mændene, solbrændte, magre Skikkelser, der nu fortærede deres beskedne Aftensmad, som de havde taget med hjemmefra. Hvor rigeligt deres Marker end lønne deres Møie, føre de dog et strengt Liv; selv ved det mest anstrengte Arbeide have de kun fra Haanden og i Munden. Da jeg dengang i Desenzano ved Midnat laa i min Seng, vækkedes jeg af Kærrernes Buldren og Oxernes hule Stønnen; jeg vidste, at Mantuanerne nu vare brudte op igjen, for ved Daggry at naae hjem til deres fattige Landsbyer ude paa Sletten.

Nu, i Mantua, forbandt hine Indtryk fra Desenzano sig med Alt, hvad jeg denne Aften havde seet og hørt. Hvor utaalelige maatte Forholdene ikke være blevne for disse stakkels Mennesker, for at de, som i umindelige Tider havde været vante til at lide i Stilhed, endelig havde taget sig sammen til en fortvivlet Protest, der istedetfor Lettelse kun skulde indbringe dem Lænker og ny Elendighed! Mit Hjerte blev tungt ved denne Tanke og samtidig forskede min Forstand efter Kilden til alle disse Brøst, efter de egentlige Skyldige. Jeg vidste, at Godseierne drive deres Eiendomme efter et skrækkeligt Udsugningssystem, for, paa den usselt betalte Landarbeiders Bekostning, at faae Midlerne til et luxuriøst Liv i Byerne; jeg havde ogsaa hørt meget om de umaadelige Grundskatter, om de Aagerrenter, som de forgjeldede Bønder maa finde sig i at betale, og hvorledes den forfærdelige Pellagrasygdom, en Følge af Folkets daarlige Føde, der kun bestaaer af Maismel, hærger saa skrækkeligt blandt Befolkningen.

Men da om Natten Tankerne gaa videre og videre og blive til Spøgelser, der sætte sig ved vort Leie, saa kom jeg tilsidst til det Resultat, at jeg og mine Lige vare Medskyldige i al denne Elendighed. Hvorfor — lød det for mig — hvorfor gjentager vi bestandigt den gamle Vise om Guldorangerne, der i denne Hesperidernes Have gløde i det mørke Løv? Hvorfor have vi Italiefarere kun Øie for Kunstens lysende Skjønhed i dette Land og for dets Bjerges ædle Linier, for de vidunderlige maaneklare Nætter ved lune Strande? Hvorfor seer vi ikke Elendigheden hos en ulykkelig Befolkning, som i det rigeste Land i Verden savner det Nødtørftigste, som ikke smager Vinen, den presser, og ikke nyder Fedmen af Olietræet, den selv har plantet? Og hvorfor fortæller vi bestandigt vore Landsmænd kun om Italiens Vidundere? Er dit Hjerte da blevet saa uimodtageligt for Kjærlighed, at Du smilende kan gaa Veien til Skjønhed over andre brustne Hjerter? Hvis Mignons Sang endelig atter og atter skal lyde, hvorfor saa ikke engang standse ved Ordene: „Hvad har man gjort dig, du stakkels Barn?“ Ja vel! du stakkels Folk i Europas Paradis, dine Marmorbilleder se paa dig og spørge dig: „Hvad har man gjort dig, du stakkels Barn?“

II.

Det var allerede sent, da jeg vaagnede den næste Morgen; men de sørgelige Tanker fra den foregaaende Aften vare svundne med Natten, og Mørkets Billeder holdt ikke Stand mod Dagslyset, som fyldte mit Værelse.

Veiret var blevet lidt bedre, saa at der ialtfald af og til faldt en Solstraale paa Gadens Brosten.

Jeg skyndte mig ned i Spisesalen til første Frokost, idet jeg halvveis haabede endnu at træffe Signore Emilio der. Jeg vilde gjerne have gjort ham nogle Spørgsmaal om de almindelige Forhold blandt Bønderne i Provinsen Mantua. Men han var ikke i Frokostværelset, og da jeg spurgte Kellneren, om Hr. Kommissairen havde været her, hørte jeg, at han allerede Kl. syv havde spist Frokost og forlængesiden var kjørt til Justitspaladset. Han var altsaa ved Arbeidet.

Det lignede ham; han var Mand for med største Samvittighedsfuldhed at udføre et saadant Hverv. Jeg gav mig derfor ogsaa ilag med mit Arbeide, der idag rigtignok forekom mig saare overflødigt, ja næsten usømmeligt. At nyde æsthetisk, medens Andre, i min umiddelbare Nærhed, lide, fordi Savnet af det Nødvendigste har forført dem til at overskride Lovene! Jeg mærkede, at Nattens Spøgelser dog ikke ganske vare forjagne af Morgenen.

Men Gadens vexlende Indtryk, Nødvendigheden af at søge Vei i den fremmede By ved Hjælp af den brave brune Gsell-Fels, som jeg havde i Haanden, det adspredte snart mine Grublerier.

Først begav jeg mig igjen, ligesom igaar, hen til Piazza d'Erbe, Torvet; og atter maatte jeg betragte Tavlerne paa det gamle Raadhustaarn, der ogsaa om Dagen, da man tydeligt kunde se Tallene paa det store Uhr, hvert femte Minut nøie angav Klokkeslettet. Saa vandrede jeg gjennem mange Gader, henad Porta Pusterla til det berømte Lystslot Palazzo del Te, som Giulio Romano byggede til Gonzaga'erne og smykkede med Fresker. Paa begge Sider af de lange Gader sluttede Palads sig til Palads, de fleste dog i en meget forfalden Tilstand og mange staaende tomme. Nogle vare degraderede til Kaserner, andre til Masseboliger for Proletariatet. Byen, som engang talte over halvtresindstyvetusinde Indbyggere, medens den nu kun huser lidt over Halvdelen af dette Antal indenfor sine Mure, forekom mig som en svær Mands Stadsdragt, den et lille Menneske har arvet og ikke er istand til at udfylde med sine spinkle Lemmer.

Det søgte Palazzo del Te viste sig at være en enetages, men desto mere udstrakt Luxusbygning. Under Portens Søiler trippede et Par melankolske Høns om, de lod ikke til at synes om det endnu fremherskende fugtige Veir. En gammel Kat laa paa en fremspringende Gesims, hvor den kunde vente, at enhver Solstraale, som maatte bryde gjennem Skyerne vilde træffe dens Pels. Rundtom en udstrakt, tom Plads, i Baggrunden tilgroede Haver. Intetsteds et menneskeligt Væsen undtagen mig og Portneren, der kom tililende, da jeg havde trukket i Klokkestrengen. Hvor Tiderne skifte! Saaledes præsenterer sig de mægtige Herskeres Lystslot, som Rafaels største Elev har smykket med sin dristige Aands rigeste Fantasi og som i sin Tid har seet Fest paa Fest og af Samtiden blev hyldet som et Feslot.

Jeg vandrede gjennem alle disse med Fresker udstyrede Sale: Cavallis, Psyches, Phaëtons, Davids, Cæsarernes, og — sandelig — Øinene vare fuldt beskjæftigede i disse Rum, hvor der ikke findes en Krog, som ikke gjemmer en livfuld Skikkelse, enten af Mennesker, Guder eller Dyr. Men det største Indtryk modtog jeg først i den vidunderlige Giganternes Sal. Her har Giulio Romano ved at forene visse architektoniske Kunstgreb med Maleriet forstaaet at frembringe et Indtryk, som om man befinder sig i et sammenstyrtende Palads, der under sine bristende Søiler kvæler de af Olympens Guder med Lynstraaler ramte Kæmper, skjøndt disse med deres vældige Lemmer stemme sig mod Kvaderstenene. Giganterne ere med udsvævende Fantasi malede som Kolossalfigurer, saa at Besøgeren af denne Sal forekommer sig selv som en Dverg, der i Længden bliver næsten uhyggelig tilmode i Selskab med disse vilde Skikkelser.

Men da jeg nu undersøgte min Følelse og spurgte mig selv, hvorfor netop denne Sal gjorde et saa stærkt Indtryk paa mig, udfandt jeg, at det ikke var æsthetisk Velbehag som var det Fremherskende. Der var en Reflexion med i Spillet, som først efterhaanden gik op for mig. Jo længere jeg nemlig betragtede disse Giganter, desto mere syntes de at faae en fortvivlet Lighed med Typerne af de mantuanske Bønder, som jeg havde seet den foregaaende Dag og tidligere i Desenzano. Maleren havde givet de vilde Svende Hyrdeskjorter paa, røde, gule, blaa; thi hvis han havde malet disse Kæmpers uhyre Legemer som nøgne, vilde Anvendelsen af en og samme Farve paa saa store Flader have bevirket en uskjøn Ensformighed. Men nu, da de viste sig i forskjelligt farvede Klædebon, vare de, bortsete fra Legemernes kolossale Størrelse et tro Billede af Landets Bønder; det samme lidende, mismodige, fortvivlede Træk, saaledes som jeg havde seet det hos Folkene paa Gaden, laa paa disse lave Pander, i disse trodsigt stirrende eller vildt rullende Øine, spillede om disse fast sammenpressede Læber og paa alle Muskler i det haarde Ansigt. Og mere og mere maatte jeg indrømme, at det var ret passende, at fremstille de trælbundne Bønder som Giganter, der bleve overvundne af Guderne. Har det lave Folk igrunden ikke Kæmpekræfter? Kun at det ikke er istand til at anvende dem paa rette Maade! Jordens Store holde det olympiske Lyn i deres Hænder. Hvem veed! Giulio Romano malede denne Sal efter Afslutningen af den store Bondekrig paa Reformationstiden. Han havde ikke kunnet feire Fyrsternes og Riddernes Seir ved et mere charakteristisk Billede end ved dette Nederlag af de vilde Mænd, som knustes af de svævende Guder. Sandt nok, at saadanne Tanker — at forestille sig det lave Folk som Kæmpen, der ikke forstaaer at gjøre det rette Brug af sine Kræfter — ere moderne Tanker, der vel sjeldent forekomme før 1789. Men paa den anden Side kan der hos saadan en Mester, naar han i lange Dage og med rastløs Pensel bedække Væggenes uhyre Flader, være opstaaet mangen en Ide, som ikke behøver at være optegnet af Vasari. I ethvert Tilfælde — enten Giulio Romano nu har tænkt sig noget saadant eller ikke — maatte jeg tænke paa de tohundrede Bønder, som netop bleve knuste, om-

end ikke af et sammenstyrtende Palads, saa dog af Straffelovens Paragrafer.

Jeg forlod Gonzagaernes Palads i en tankefuld Stemning og maatte for mig selv gjentage de Ord, den kongelige Kommissair havde sagt til mig: „De er kommen til Mantua i en slem Tid.“ Saaledes forholdt det sig. I Nydelsen af Fortidens Kunstskatte blandede sig Bevidstheden om en mørk Nutid.

Da man nu ikke foretager en Rekreationsreise i Italien for at komme i daarligt Humeur, overveiede jeg allerede, om jeg ikke strax, med det næste Iltog skulde fortsætte min Reise, hvis næste Maal var Parma.

Og ikke engang se det store, hertugelige Palads? Det forekom mig dog næsten som en skammelig Flugt. Efter al Sandsynlighed kom jeg aldrig mere til Mantua. Og jeg skulde reise, inden jeg havde seet blot Halvdelen af det Seværdige? Jeg modstod Fristelsen. Den anden Frokost, som jeg indtog i en behagelig Trattoria, satte mig i et bedre Humeur. O, Psyche! Psyche! Hvor et Bæger gammel Chiantes kaster et Rosenskær over dig!

Tidligt paa Eftermiddagen skyndte jeg mig derfor med at absolvere den anden Halvdel af mit Pensum, som optog mig, indtil Skumringen faldt paa. Det gamle hertugelige Palads er nemlig langt, langt større end Palazzo del Te. Det indeholder sexhundrede Værelser. En Labyrinth, som man, uden Custoden, aldrig vilde finde ud af.

Det var en høflig, gammel Mand, som førte mig, en af disse Skildpaddenaturer, der tilbringe næsten et Aarhundrede i de samme Omgivelsers snevre Ensformighed. Allerede hans Fader havde været Paladstjener her, og han selv mindedes meget godt fjerne skjønne Dage, da Pragtværelserne i dette Slot, hvori ogsaa den første Napoleon havde boet, stundom for længere Tid beboedes af residerende østerrigske Erkehertuger. Det var før 1866, da Mantua endnu sammen med Venedig hørte til Østerrig. Den gamle Mand sværmede især for en smuk ung Prinsesse, som havde boet der, medens han selv var ung Lakai. Endnu fik Erindringen om det indtagende Væsen den Gamles indsunkne Øine til at lyse, og da vi stode foran Innocenza i Spisesalen, en af Giulio Romanos skjønneste ungdommelige Skikkelser, hvis virkeligt himmelske Udtryk og uforlignelige Harmoni man ikke bliver træt af at beskue, da hviskede han: „Saadan, ja saadan var Principessa'en!“ I en af Salene stod en Pragtseng; den Gamle foldede Hænderne foran den som for en Helgens Relikvieskrin. Her talte han ikke meget. Men senere, da vi kom til Rum, i hvilke de der opdyngede Sjeldenheders og Kunstskattes store Ælde ikke stode i Forbindelse med den Gamles Ungdomserindringer, viste han sig som en veltalende Custode, der med Stolthed fremhævede sit ligesom fortryllede Slots Herligheder og blandt Andet ogsaa glædede sig, naar jeg gjentagende maatte udtale min Forundring over de uendelige Rækker af Sale, Kabinetter, Korridorer og aabne Buegange.

I en af disse sidste, en aaben Loggia, bad jeg endelig min gamle Fører om Naade. Jeg var dødtræt af at se, og her var en herlig Plads til Hvile. Den lille Søilehal vendte ud til en af Minciosøerne, som her naaer op til Foden af Paladset. Himlen var lige klaret op. Søen glitrede blaaligt og Eftermiddagssolen spillede med varme Lys paa Væggen i Gangen og lod de herlige Fresker der straale i friske Farver, som om disse Billeder først vare malede for ganske nylig. Det var hovedsagelig ornamentale Fresker af samme Art som de Rafael har malet i Vatikanets berømte Loggia. Om den her i saa lyse Farver straalende Efterligning af dem er et Værk af Giulio Romano, kunde jeg ikke sige. Men at de prægtige Billeder tildrog sig moderne Kunstneres Opmærksomhed, derom vidnede to lette Staffelier med tilhørende Stole, som stode her.

Paa den ene af disse Stole tog jeg udmattet Plads; den Gamle tog Plads paa den anden, efter at han først høfligt havde bedt om Tilladelse dertil.

„Hvor er Malerne, som kopierer her?“ spurgte jeg Oldingen.

„Partiti!“ (reiste) sagde han kort.

„Det var vel Italienere? eller tydske Malere?“

Den Gamle rystede paa Hovedet og sagde kun: *„Francesi“* (Franskmænd).

„Kommer de igjen?“ spurgte jeg, uden at føle egentlig Nysgjerrighed. Naar man er træt, snakker man undertiden væk, uden at forbinde særlig Energi med Tankerne.

Den gamle Mand svarede med et mat Smil: *„Mai, mai!“* (aldrig mere). Og saa tilføiede han: „De har malet meget flittigt her, smukke, brave, unge Herrer; men saa var der — *una storia* — en Historie.“ Med et betydningsfuldt Blik mod Himlen og med et Suk endte han den korte Beretning.

Men nu var min Nysgjerrighed virkelig vakt.

„En Historie?“ spurgte jeg.

„Ja! en Historie“, gjentog han; „men en Historie, som man ikke fortæller.“

Der stod jeg. Den Gamle reiste sig ogsaa strax, gik hen til Loggia'ens Balustrade og slog en Smule nervøs uroligt med Nøgleknippet paa den. Jeg forstod Signalet. Og da jeg virkelig var for træt til at lade mig slæbe videre gjennem Paladsets øvrige Kuriositeter, bad jeg Custoden om at vise mig Udgangen; jeg vilde komme igjen den følgende Dag, udrustet med fornyede Kræfter, for at se Resten.

Det var imidlertid ogsaa blevet saa sent, at jeg med en vis Glæde tænkte paa Aftensmaden og strax opsøgte mit Hotel. Her havde Kellneren denne Gang, uden først at spørge, dækket til mig ligeoverfor den kongelige Kommissair. Signor Emilio traadte ogsaa ind paa Slaget sex,

satte sig paa samme Plads som igaar og hilste mig fortroligt som en gammel Bekjendt. Venligt forhørte han sig om mine Vandringer i de fortryllede Slotte, og saaledes skete det, at jeg under Pranzoen udelukkende førte Konversationen.

Da vi endelig vare naaede til Desserten, foreslog jeg, at vi igjen denne Aften skulde gaa hen i en Café. Signor Emilio afslog det. Jeg udtalte min Beklagelse, da jeg meget gjerne vilde have tilbragt Aftenen i hans Selskab. „Veed De hvad?" sagde han derpaa. „Vi drikker Kaffen her i Hotellet, og jeg indbyder Dem til mig, foruden Sovekammeret har jeg en lille Salon til min Disposition. Da Veiret er noget koldt, lader jeg tænde Ild i Kaminen; der sidde vi saa langt bedre end i de for Træk udsatte Arkader udenfor Caféen."

Dette Forslag blev af mig modtaget med stor Taknemmelighed, og dette saa meget mere uden Betænkelighed, som jeg kunde sige mig selv, at det ligeledes var en Behagelighed for den ensomme Herre. Paa Grund af sin eiendommelige Stilling som kongelig Kommissair i denne Statsproces saae han sig dømt til Isolering overfor de herværende Beboere; ialtfald havde han ikke kunnet omgaaes saa frit med dem som med en Fremmed, der reiste videre imorgen eller iovermorgen. Som Følge deraf var han sagtens glad over at have En, han kunde tilbringe Aftenen sammen med. Vi reiste os altsaa, Signor Emilio bestilte Kaffen op paa Værelset, og snart sade vi i hans Salon foran en blussende Ild, ved Siden af os et lille Bord med den brune Mokka og et Lys til Cigarerne.

Naturligvis var det mig meget magtpaaliggende, af min elskværdige Vært endelig at faae noget Bestemt at vide om den foregivne Bondeopstand, hvis Følger lod til at hvile saa tungt paa Byen. Kun var Spørgsmaalet derom en kilden Sag, idet min Videbegjærlighed let kunde se ud som paatrængende Indiskretion.

Men det gik altsammen lettere, end jeg havde troet. Thi idet jeg skildrede de Indtryk, jeg havde modtaget i *Camera dei Giganti*, kunde jeg paa en naturlig Maade lede Samtalen over paa de sørgelige Landboforhold i Lombardiet, og saa gav det ene Ord det andet, indtil jeg endelig sagde rentud: „Jeg har tilfældigvis i Aviserne hjemme ikke læst Noget om det, der har ført til Arrestationerne her i Mantua."

„Aa, det skal jeg fortælle Dem!" sagde Signor Emilio. „Det er jo Altsammen Ting, som Enhver veed her i Mantua. Derved krænker jeg aldeles ikke nogen Statshemmelighed. Forbered Dem blot paa en lille Historie, der klinger næsten som en Novelle."

Jeg var høilig spændt. Signor Emilio flyttede Stolen lidt bort, saa at Skæret fra Lyset faldt ham i Øinene. Saa begyndte han.

III.

„Begyndelsen af min Historie lyder vel mere nationaløkonomisk end novellistisk; men De vil snart se, at Romantiken ikke fattes, rigtignok Romantik paa den allermørkeste Baggrund.

„I henved halvtresindstyve Aar ere Forpagtningsafgifterne i vort Land stegne med femogtyve til tredive Procent. Godseiernes og de større Forpagteres Stilling har forbedret sig; men den Eneste, som ikke vandt Noget, var Bonden, som arbeider for Alle. Hans Dagløn er her i det Mantuanske firsindstyve, men tidt kun halvfjerds eller tresindstyve Centimer. Det er et Faktum, at de strengt arbeidende Bønder ikke faae anden Føde end de evige i Vand kogte Maiskager, denne Polenta, som bevirker Pellagra, og det er endvidere faktisk, at de ovenikjøbet ikke faae tilstrækkeligt af denne usle Føde, og saaledes ikke engang kan spise sig mætte.

„Nu er vor Bondestand allerede paa Grund af sin Uvidenhed mere end den Fattige i mange andre Lande tvungen til at lide i Stilhed. Den kjender sædvanligt ikke Midler og Veie til at opnaae bedre Vilkaar ved at slutte sig sammen med sine Lige.

„Det maatte altsaa være meget galt fat, naar der endelig her paa Egnen opstode en Slags Sammenslutninger, der søgte at blive enige om en fælles Optræden mod de utaalelige Udpresninger af de rige Godseiere, blandt hvilke Mænd af den høieste Adel og ovenikjøbet Rigssdagmænd ere de største Blodsugere.

„Der dannede sig i al Stilhed Bondeforeninger med det Formaal, naar der ved Henvendelse til Grundeierne ikke kunde opnaaes høiere Løn, da at udøve en Slags Tvang derved, at man fra den ene Dag til den anden pludselig afbrød Markarbeidet i alle Sogne, selv om den herved opstaaede Skade var nok saa stor. Som de seer, en Bondestrike *in optima forma*.

„Bønderne begik intet ulovligt ved en saadan Sammenslutning. Det Fatale derved var kun deres Hemmelighedskræmmeri. Det ligger nu engang os Italienere i Blodet. Der maa altid være noget Carbonaritum eller Camorra eller Lignende med i Spillet, selv om det gjelder et godt og berettiget Formaal. For alle de ulykkelige, ubehjælpsomme Bønders Fjender, Godseierne, var det derfor en let Sag, hos Øvrigheden at vække Mistanke om, at disse hemmelige Bestræbelser var en stor socialistisk Sammensværgelse, der ikke gik ud paa mindre end en voldsom Statsomvæltning. Vore reaktionære Blade, som t. Ex. her „Gazetta de Mantua", ophidsede naturligvis, saa meget de kunde, og fortalte Alle, som vilde tro det, at en Hær paa tyvetusinde Bønder vilde falde med Mord og Brand ind i Mantua og at en ligesaa stor vilde marchere mod Cremona.

(Fortsættes.)

Fader Mahmud

AF

MILENA MRAZOVICS

Hvis der nogensinde har existeret et Menneske, som altid var fuldkommen tilfreds, saa var det gamle Mahmud Baba (Fader Mahmud). Han vidste ikke, hvad Utilfredshed var, og kjendte den ikke engang af Omtale. Hvor skulde han ogsaa have lært den at kjende? Da man engang fortalte ham om mange Menneskers Nød, da sad han paa sin Yndlingsplads, et mægtigt Lindetræes Grene, og grundede længe over det, han havde hørt, uden at kunne fatte det. Menneskelig Nød? Hvad var det? Tankefuldt vandrede hans Blik over de udstrakte grønne Skrænter rundtom, medens hans Haand langsomt strøg det lange, sølvhvide Skjæg.

Saa længe han kunde mindes, den gamle, tause Mahmud Baba, sad han hver Aften paa de varme Dage her i den prægtige Linds Grene. Et luftigt Sæde, stort nok til at rumme flere Mennesker, var her sammenføiet af Brædder, op til det førte en smal Trappe, som Mahmud Baba dog endnu med Lethed steg op ad. Lindetræet stod i det Hjørne, som Landeveien dannede med en klar, mumlende Bjergbæk, der gjennemskar den første; paa den anden Side Bækken, ligeledes tæt op til Veien, stod kun faa Skridt fra Linden, saa at dens Grene skyggede over det, et gjæstfrit Tag for Reisende, Mahmud Baba's Han, alle Reisendes Længsel. Tidligt og silde rørte den gamle Kafedschija det brune Kaffepulver ud i det kogende Vand til hans trætte Gjæster. Grupperede i en Halvkreds lyttede de tause til den gamle Guslar, som Aar ud og Aar ind, siddende ved Arnens flagrende Ild foredrog sine Sange.

„Mahmud Baba er deroppe — det bliver atter Aften", yttrede Sangeren, idet han gjennem det aabne Vindue saae hen paa Lindetræet. „Jeg vil nu til Velkomst synge hans Sang: En saadan Pibe og saa skjønne Kvinder eied ikke Keiseren", begyndte han. Taus nikkede Mahmud Baba, da han hørte Sangen, som den bosniske Skjald havde digtet til hans Ære og som de Reisende nu toge med sig til Bosniens fjerneste Egne, Sangen om Mahmud Baba's skjønne Pibe og hans skjønne Kvinder.

Kjærligt betragtede den gamle Mand sin Pibe, fra hvilken den duftende Røg af fin Tobak strømmede ud. Med Hovedet af mørkerødt Ler i Form af en halvt udfoldet Rose fra Damaskus, med et langt Rør af Jasmintræ, der endte i en mægtig Spids af sort Rav, havde den ikke sin Lige og var, som Gave af en Padishah, gaaet i Arv fra Fader til Søn. Nei, der gaves ikke Mage til Pibe og heller ikke til en Kvinde, som Mahmud Baba's.

Nogle faa Skridt bag Han'en, midt paa en saftig Eng, laa Mahmud Baba's Hus, og bag Vinduets Gardin stod Landets skjønneste Kvinde, ung som Morgenen, straalende som Solen, men med en slem Rynke mellem de sorte Øienbryn.

Og atter nikkede Mahmud let. Det var den Syvende. Saa smukke havde de Allesammen været, og da de visnede, saa døde de, og han tog igjen den Smukkeste. Mon han ogsaa vilde se hende visne? Han saae den slemme Rynke mellem hendes Bryn, han saae Omridsene af hendes Haand, der krampagtigt holdt Gardinet fast, og hvor stivt hun stirrede paa ham, og han rystede paa Hovedet. Hvorfor var hun ikke munter? Hun havde jo Brød nok, smukke Klæder og to Rækker Dukater om Halsen. Hun skulde le, altid le.

Ved Siden af Lindetræet stod ovre ved Bækken den slanke, unge Asis, som bragte de Fremmede Kaffen. Næsten hele Dagen vaskede han Kopperne i det klare Vand, medens han uafbrudt saae op til det Vindue, hvis Gardin viste Formerne af en smuk Arm. Hvor selvbevidst slog han ikke med Nakken, saa at Kvasten paa hans Fez bevægede sig i et mægtigt Sving. Hvor lo hans Øine, hvor lynede hans hvide Tænder — det var jo Asis, den smukkeste Karl paa hele Egnen.

Og atter rystede Mahmud Baba misbilligende paa det hvide Hoved, da han lod Blikket glide fra den Ene til den Anden af de unge Mennesker. Lad dem blot finde Behag i hinanden — engang, naar han var borte. -- Hans Hoved sank mere og mere ned mod Brystet, og Røgen, som steg op fra hans Pibe, tog efterhaanden af.

„Asis!"

Ved den Gamles Raab foer denne sammen, Smilet døde pludseligt paa hans Læber og det saae næsten ud, som om han blegnede. I eet Spring satte han over Bækken, klattrede op ad Stigen til Mahmud Baba's Sæde og adlød med en næsten febrilsk Hast ethvert af hans Vink. Han stoppede den kostbare Pibe paany med ædel Trabinjer, tændte den, og da den Gamle satte den til Læberne, foer Asis atter ned og begyndte som aandsfraværende at skylle de rene Kopper. Og da Røgen fra den kostelige Pibe igjen steg op i Lindens Løvtag, saa var ogsaa Mahmud Babas Ønske opfyldt. Det smukke, mørke Aasyn der bag Gardinet havde opklaret sig, og den letsindige Svend havde et alvorligt Udtryk.

Bleve Mahmud Baba's Ønsker overhovedet ikke altid opfyldte? Skjalden derinde ved Arnen sang om længstforsvundne Tider, om den unge Mahmuds Skjønhed og Dyd og dernæst om Oldingens Visdom, Styrke og Sundhed. De skjønneste Kvinder tilhørte ham, det rigeste Gods og den kosteligste Pibe.

Langsomt saae Mahmud Baba sig om. Bølgende Kornmarker og saftiggrønne Græsgange

hævede sig rundtom, for oppe i Høiden at ende i Enebærbuske og Krat. Alt var hans, saa vidt Blikket naaede, og det vedblev at være hans, indtil han laa deroppe hos de gamle Bogumiler, hvis mægtige Stensarkophager, halvt skjulte af Buskene, kigede ned til ham. Kjendte han ikke hver Sten nær og fjern, havde han ikke seet hver Busk langs Bækken skyde frem og voxe op? Billen, der krøb over Veien, Fuglen høit oppe i Luften, de tyktes ham alle gamle Bekjendte fra fjerne Ungdomsdage. Han talte med Blomsten, Vinden, og de gave Svar og fortalte ham Historier fra ældgammel Tid, længe før han selv havde skuet Naturens Herlighed.

Han tilbedte den, Naturen, naar han troede at tilbede Gud, og hver Gang han fromt bøiede Hovedet mod Jorden, da kyssede han den varmt og inderligt. Den gode, gamle Mahmud Baba, han var den største Fritænker, den største Revolutionair, uden at have den mindste Anelse derom. Han følte sig som Konge paa sin Eiendom. Der gaves ingen Lov, som han anerkjendte, thi han havde ingen behov.

Og naar engang hans Tid kom, saa vilde han roligt lægge sig hen ved Siden af de gamle Bogumiler, der havde eiet hans Land før ham, og lytte til Græssets Hvisken. Hans eneste Bekymring gjaldt hans Pibe. Med den i Haanden ønskede han at dø, men Ingen skulde ryge af den efter ham.

Var han da virkelig allerede naaet til sine Dages Ende? Grublende strøg han sig om det hvide Skjæg. Ogsaa Sangeren søgte en Slutning til Mahmud Baba's Sang, og da der endnu ikke var nogen, saa digtede han atter og atter en ny. Hvad sang han om idag? — Om en utro Kvinde og en — forgiftet Pibe.

Mahmud Baba smilede ad Sangerens Phantasi, der altid drager Døden frem som det Skrækkeligste. Og han ønskede næsten, at den vilde indhente ham, naar han var saa lyksalig træt som idag.

Hvor sød var ikke Piben idag, hvor skjønne hans Hustrues Øine, som bleve mere og mere straalende, hvor herlig Verden! Som badet i flydende Guld laa Kornmarkerne foran ham, de ellers saa beskedne Markblomster udsendte en tung, berusende Duft, og Straalerne fra den dalende Sol trængte brændende gjennem den klare, hede Luft.

Mahmud Baba vendte sit Ansigt mod Dagens straalende Stjerne. Hans Øine fik et ligesom forklaret Skær. Efterhaanden farvede de paa den mørkeblaa Himmel flagrende Smaaskyer sig mørkerøde. Et Par Minuter til, og den glødende Ildklode sank ned bag Bjergets Kam. Længselsfuld udstrakte den Gamle sine Arme mod Solen. Det var ham, som saae han den for sidste Gang.

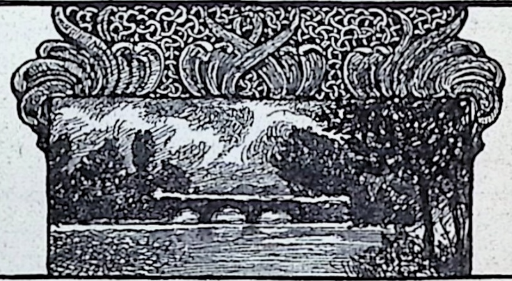
„Nei, nei, ikke for sidste Gang! Jeg skal gjense Dig, Livets Kilde, naar jeg opstaaer af Gravens Mørke! Jeg skal gjense Dig med de første Foraarsblomster, som skyde frem af mit Legeme!“

Og Solen sank, og Mahmud Baba's stille Øine lukkedes. Klirrende faldt den elskede Pibe ud af hans kraftløse Haand ned i Bækken, for den ligblege, skjælvende Ungersvends Fødder, og sønderbrødes.

Ingen skulde ryge af den.

— — —

Og Gardinet derovre for Vinduet blev draget tilside og den smukke, unge Kvinde lo — lo, saaledes som Mahmud Baba havde ønsket det.

AFORISMER

Theori og Praxis ere fjendtlige Søskende, som næsten altid glemme, at de maa tage Hensyn til hinanden.

Hovedordene i Livets Bog ere „Penge“ og „Jeg“.

Middelmaadigheden bliver aldrig miskjendt.

Den Lykkelige lærer aldrig sine Svagheder at kjende, da hans Venner dølge dem for ham.

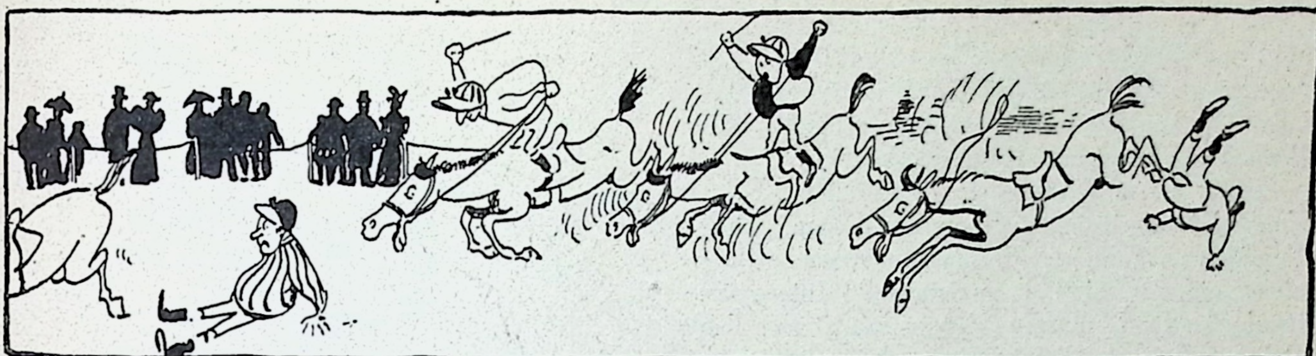

Naar Kullet gløder, Kjære, Du Dig brænder,
Men er det sort, Du sværter dine Hænder;
Saa vig af Slettes Selskab hastig bort,
Om det ei brænder, gjør det Haanden sort.

Dengang Du skued Lyset første Gang,
Du græd, mens Dine jublede af Glæde;
Lev Livet saa, at Du i Dødens Stund
Kan juble høit, mens Dine Kjære græde.

Væddeløb

Den, der Aar for Aar seer „Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme“ figurere som Vert ved Eremitage-Løbene, tør fornuftigvis ikke nære nogen Tvivl om, at disse Løb have fortrinsvis hippologisk Interesse. Da der jo altid har været Foreninger til Fremme af det ædelt Menneskelige paa forskjellig Vis, vilde det være Uret at bestride Berettigelsen af en lignende Virksomhed til Fremme af det ædelt Hestelige, og ifølge et herværende Blads Anskuelse skal der ogsaa i den bedre Del af Hesteverdenen være megen Sympati for Sagen.

Der er saaledes neppe mindre Grund til at glæde sig, naar en fremadstræbende yngre Hest opnaaer et efter vore Forhold svimlende Antal Odds, end naar en fremadstræbende yngre Mand gjør et efter vore Forhold svimlende godt Parti, og der kunde forsaavidt godt være Anledning til et pænt lille Arrangement med lidt Æreport og en Velkomsttale i Hestens Fødeby.

Men Væddeløbenes Betydning turde dog ingenlunde være udtømt med den hippologiske Interesse. Hvis man tænker sig, at Hestene vare udrustede med en lignende Iagttagelsesevne som vi Andre, vilde det vel endogsaa kunne omtvistes, om vi kunde have mest Fornøielse af det Skuespil, de opføre for os eller de af det Skuespil, vi opføre for dem. Ganske særlig har der iaar været Enstemmighed for, at Hestene gjorde deres Sager fortræffeligt, hvorimod de tobenede Medvirkendes Bidrag til Festen — bortseet fra Rytternes — har været underkastet en skarp Kritik.

„Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme“ er derfor altfor beskeden, naar den optræder som handlende udelukkende af Interesse for Heste. Den er sandelig ogsaa en Forening til det ædelt Menneskeliges Fremme, og der er kun den Forskjel paa dens Virksomhed i begge Retninger, at Heste antages at blive ædle af at løbe omkap, hvorimod den menneskelige Ædelhed udvikles paa ganske andre Maader.

Alene ved at kaste et Blik paa Bladenes Beskrivelser af Dametoiletter vil man kunne spore Forædlingen. For ikke mange Aar siden var det

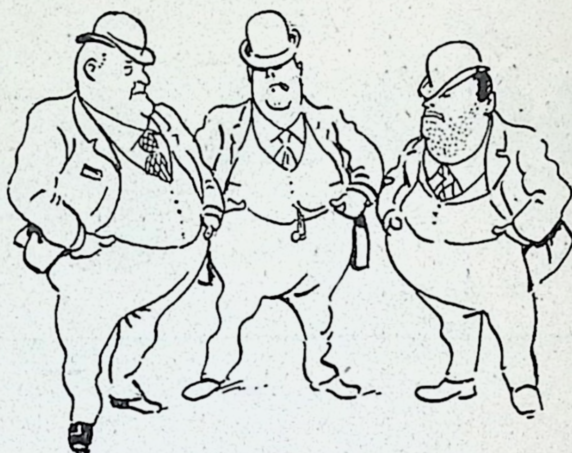
kun Kongehusets Damer, hvis Kostumer vare Gjenstand for bladlig Beskrivelse, ret naturligt tog man dog snart Aristokratiet med. Faa Aar efter var det høiere Bourgeoisis saaledes forædlede, at ogsaa de kunde komme med, og nu er det ikke længere kun det Bourgeoisi, der klipper sine Couponer, men ogsaa det, der klipper sine Manchetter, hvis Damer figurere i Bladenes Cataloger over vor eneste virkelig fashionable Toiletudstilling. Henrik den Fjerdes Tanke, at hver Mand skulde have en Høne i sin Gryde, vil Foreningen saaledes, naar denne Udvikling fortsættes, omforme til, at hver Mands Kone faaer et Væddeløbskostume i sit Klædeskab.

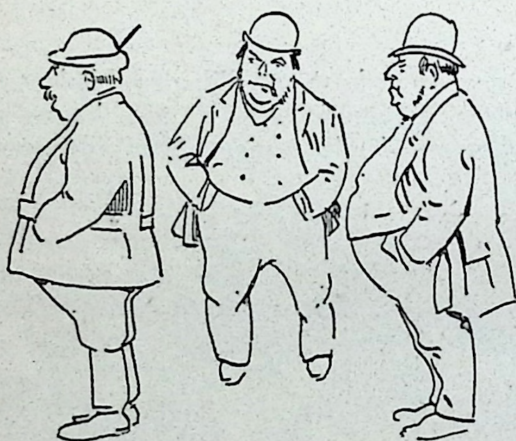
Det er derfor sikkert en Misforstaaelse, naar man har ment, at Væddeløbene fra et fashionabelt Synspunkt iaar skulde have vist Tegn til Dekadence. Det maa jo nemlig betragtes som et afgjort Fremskridt, at Sagen fæster saa dybe Rødder i Folket som muligt. Og naar man har gjort opmærksom paa, at Toiletterne samtidig hermed viste Tendens til større og større Tarvelighed, saa tør denne ædle Simpelhed maaske ogsaa sættes i Forbindelse med en mere lutret

Smag. Der opstaaer altid et mere personligt Forhold mellem Bærerinden af en enkel Dragt end mellem en braskende Silkekjole og dens Eierinde. Hvilken Ynde kan der ikke udfoldes i en Vaskekjole og et Par Halvhandsker?

Det er heller ikke nogen ren Tilfældighed, at Væddeløbssporten saaledes synes at skulle blive Noget af en Folkesag. Den formaaer nemlig i sig at forene en hel Del modstaaende Interesser, baade fra By og Land — den er saa at sige den Bølge, der river Alt med sig.

For det Første drager den Landbrugerne til sig ifølge den naturlige Sympathi, der altid har bestaaet mellem Agerdyrkning og Kvægavl. Landboerne ere iblandt det øvrige Publikum kjendelige paa den Motivernes Renhed, der ombølger dem. De komme der alene for den ædle Hesteavls Skyld og ikke for noget Andet. De holde derfor af at trække sig tilbage til smaa Tête-a-têter med de Heste, der ikke for Øieblikket ere i Virksomhed, og som de underkaste en saglig og grundig Undersøgelse. I Totalisatoren sætte de kun af og til et Par Kroner ind, og de gjøre det mere for paa denne Maade at støtte Sagen og glæde Hestene end for at opnaae nogen jordisk Vinding.

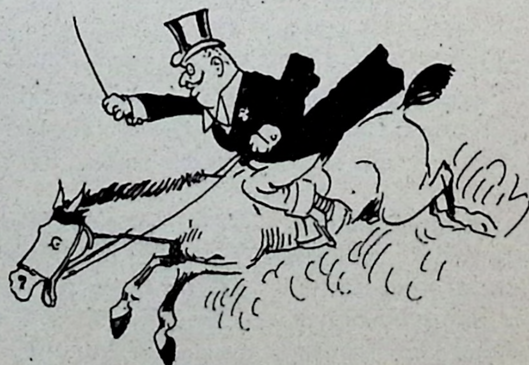
Men ogsaa Industrien er repræsenteret paa Væddeløbsbanens Sadleplads, ialfald naar man tager Begrebet i noget videre Forstand end den sædvanlige. Der har nemlig under Indflydelse af de ikke længere usædvanlige Sportskampe dannet sig en ganske ny Art Industri, der passende kunde kaldes Totalisator-Industri. Dens Udøvere bære som oftest stortærnet Tøi og spraglede Slips, de spytte langt med en egen Overbevisningens Varme og ere bevæbnede med smaa fedtede Lommebøger, i hvilke de af og til stoppe større men ikke mindre fedtede Sedler.

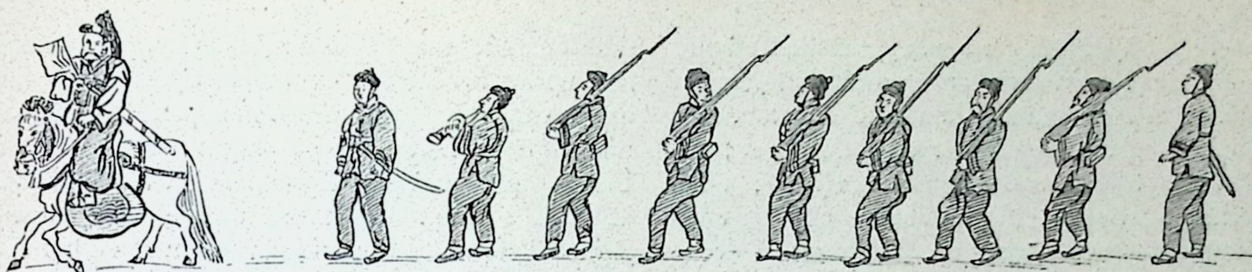
Ogsaa Handelen er repræsenteret ved den levende Udstilling, som vore Damekonfektionsforretninger hvert Aar afholde paa Eremitagesletten, og som er fuldt saa ægte en „Kvindernes Udstilling“ som den ifjor under dette Navn afholdte. At finde noget Berøringspunkt med Søfarten er noget vanskeligere, skjøndt den baade udvendig og indvendig flydende Tilstand, hvori en stor Del af Publikum, navnlig af det udenfor Snoren, befinder sig, vel kunde begeistre en Dyrker af det vaade Element. Men til Gjengjeld spiller den ellers saa mishandlede Beværterstand en fremtrædende Rolle, og om det saa var en kvalitativt saa betydningsfuld Samfundsklasse som Millionairstanden, havde den iaar sendt en Repræsentant.

Hvad der imidlertid gjør dette Folkestevne saa tiltrækkende, er, at her mødes alle Interesser i god Forstaaelse og uden at der er svageste Antydning af nogen Misstemning mellem By og Land, mellem den lille og den store Industri.

Og naar det ovenikjøbet som iaar er Tilfældet, at det i næsten alle Løb er Gentlemen, der ride, og ikke Professionals, saa er ethvert Skær af Materialisme lykkelig undgaaet, og Sommerens fineste Sportsbegivenhed har det ideelle Præg, der fjerner al smaalig Mistænksomhed og lader de hinanden krydsende Interesser gaa op i den samme *sportslige og fashionable Enhed.*

Alb. Gnudtzmann.

Fra Morgenhvilens Rige

Efter E. v. HESSE-WARTEGG

ved

S. N. MOURITSEN

Paa Reise omkring Jorden gjorde jeg i Sommeren 1894 en Udflugt fra Japan til Korea. Det var under interessante Forhold, jeg gjæstede „Morgenhvilens Rige“. Dets sydlige Provinser var i fuldstændigt Oprør mod Regeringen, og Østasiens tvende Stormagter rustede sig til den store Kamp om Herredømmet over det.

Som China i flere Henseender er et stort Korea, saa synes Korea Iagttageren et lille China, dog ikke Nutidens China men Mingdynastiets fra det 17. Aarhundrede. Paa det daværende Kulturtrin er Korea blevet staaende, og det giver derved Anledning til ualmindelig interessante Studier og Sammenligninger, som navnlig paatrænger sig den, der har lært baade den og Japan at kjende.

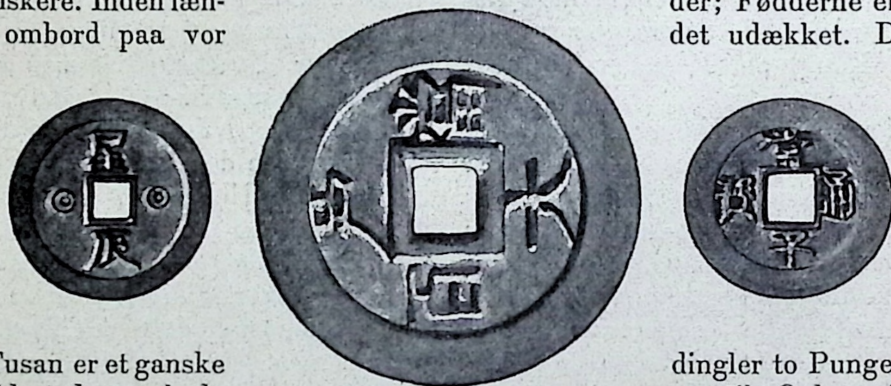
Morgenen efter, at vi havde forladt Nagasakis Havn, laa Koreas Kyst for os. Men hvilken Skuffelse! I Stedet for den herlige, grønne, vel dyrkede japanske Kyst saaes her kun stive, øde, nøgne Fjelde stige tilveirs som en vældig naturlig Mur, bestemt til at hindre enhver Fremmed Adgangen. Dampende langs denne sørgelige, ugjæstmilde Kyst kunde vi paa milelange Strækninger ikke opdage en eneste Nybygd eller saa meget som en Fiskerhytte. Hvilken Modsætning til det paradisiske Japan! Kun et forholdsvis smalt Farvand skiller Øriget fra Korea, hvis mod Syd vendte Kyst ligger paa samme Breddegrad som det japanske Indhav, og dog forekom det mig, som var det den steile, stenede Kyst af Kurilerne eller Aleuterne, jeg havde for mig. For ganske at afspærre Landet fra Yderverdenen har de koreanske Konger ladet Byer og Landsbyer paa denne Kyst jevne med Jorden og forbudt deres Folk at grunde Nybygder der.

Kapteinen forstyrrede mig i mine Betragtninger herover ved at henlede min Opmærksomhed paa fem mægtige Fjelde, som steg op af Havet. Der, sagde han, er Indløbet til Fusans Havn; og ikke længe efter var vi der. Denne lille Havneby paa Koreas Sydkyst har vundet en Navnkundighed, som uden den chinesisk-japanske Krig i 1894 neppe var bleven den til Del. Hvem af de europæiske Geografer vidste i første Halvdel af nævnte Aar noget om Fusan?

Kun de, der har givet sig af med Østasiens, navnlig Japans Historie, vidste, at det i Regelen var fra Fusan, Japaneserne i tidligere Aarhundreder gjorde deres ødelæggende Indfald i deres kontinentale Naboland, og at de, efter at være fordrevne, her fandt deres sidste Holdepunkt, hvortil de klamrede sig krampagtigt fast. For at faae Fred overlod den koreanske Konge dem Pladsen, ikke som et japansk Gibraltar paa koreansk Grund men som en taalt Handelskoloni. Herfra udførtes til Japan Ris, Bønner, Fisk og Perlemorskaller, men de her bosatte Japanesere maatte taale en temmelig streng Behandling af Koreanerne; de var henviste til en ganske lille Plads udenfor det koreanske Fusans Byport og blev strengt bevogtede af Koreanerne. Kun to Gange aarlig var det dem tilladt at komme ind i Byen for at gjæste et Tempel der. Koreanerne kunde derimod drage gjennem den japanske Bydel saa ofte, de lystede. Først 1876 blev Fusans Havn aabnet for Japaneserne mod en aarlig Afgift til Kongen af Korea.

Seet fra Havnen tager Fusan sig ret godt ud, smukkere og venligere, end man kunde vente af en koreansk By. Grunden dertil er let at opdage. Det Fusan, som sædvanlig sees paa en Gjennemreise, er nemlig ikke en koreansk men en helt igjennem japansk By, beboet af omtrent 5000 smaa, mandeløiede Mænd og Kvinder fra de nærliggende Øer Tsushima og Kiuschiu. Gaderne med de smaa nette Træhuse løber langs med Havnen, følgende Terrasserne og altsaa i forskjellig Høide; her og der er de afbrudte af smaa Haver og skovklædte Høie, hvis høie Træer strax siger enhver Kjender af Japan, at der i

Træernes Skygge ligger smaa japanske Templer med røde Porthvælvinger og Offerlanterner af Sten. — Alt er japansk, kun ikke Naturen. Bag Kolonien og til begge Sider sees de nøgne, forbrændte, trøstesløse koreanske Bjerge; uden Marker og Skove, tilsyneladende øde og uden Beboere taarner de sig op. Medens vi i de japanske Havne var vante til at at modtage Havnekommissairens og Lægens Besøg (den sorte Pest rasede i China), brød Ingen sig om os her. Kun nogle aabne koreanske Robaade kom til for at føre japanesiske Passagerer i Land. De mørke, skjæggede, vilde Svende i Baadene, klædte i hvide Bomuldsbluser og Benklæder, dannede ved deres Udseende og høie, kraftige Væxt en sælsom Modsætning til de løierlige, venlige Lilleputer fra Japan. Endelig kom Dampfærgeselskabets Agent og en chinesisk Toldembedsmand, som siden viste sig at være en Tydsker, om Bord, og nu først kunde Kapteinen meddele os, at vi maatte tøve her en Dag og følgelig kunde gaa i Land. I Fusan er Tolddirekteuren en Englænder men de øvrige Toldembedsmænd Tydskere og Danskere. Inden længe var de alle ombord paa vor Damper, dette svømmende Stykke europæiske Civilisation, for at faae Efterretninger fra Yderverdenen. Skjøndt de svor paa, at Fusan er et ganske behageligt Opholdssted, mærkede jeg dog snart af deres Tale, hvor meget de længtes i denne sørgelige Rede, hvortil den japanske Post kun kommer hver fjortende Dag, og Brevene fra Hjemlandet er 7—8 Uger under Veis.

KOREANSKE MØNTER

Da Toldbaaden seilede tilbage, fik jeg Lov at følge med. For at naae frem til Toldboden maatte vi bane os Vei mellem en tæt Hob nysgerrige Koreanere, Chinesere og Japanesere. Hvilket interessant Syn! Skjøndt boende ved Siden af hverandre paa samme Plet har hver Nation bevaret sit Særpræg. Som den magre, gule Chineser med de lange, skjæve Øiespalter adskiller ogsaa den mørkere, kraftigere Koreaner sig paafaldende fra den lille, senefulde, flinke Japaneser.

Men hvor boer Koreanerne og Chineserne her i Fusan? Dog vel ikke i denne smukke japanske By med de venlige Gader, der ligner Gaderne i Nagasaki og Shimonoseki? Her er Alt helt igjennem japansk: de smaa Træhuse med Vinduesruder af Papir og bevægelige Papirvægge, de aabne Kramboder med det kjendte japanske Krims-Krams o. s. v. Den største Seværdighed i det japanske Fusan er Fisketorvet, som man ikke har nødig at lede længe efter; den Stank, som derfra breder sig over hele Byen, leder hurtig paa Sporet. Da jeg kom hen paa Torvet, var man lige i Færd med at slagte et Antal store Fisk, som de kraftige Koreanere havde ondt ved at drage i Land. Ved at se nøiere til opdagede jeg, at disse store Fisk ikke var andet end Haier! Bugten ved Fusan vrimler af disse Havets graadige Hyæner, hvis Finner af Chinesere og Japanesere regnes for store Lækkerbidskener; Haifangerne gjør følgelig glimrende Forretninger. — Fisk, Ris, Bønner og Huder er Fusans vigtigste Udførselsvarer.

I Fusan skeer al Transport ved Hjælp af Lastdragere, udelukkende Koreanere, der er saa billige, at det neppe vilde lønne sig at bruge Pakæsler. Langs med Toldhusmuren kan man om Dagen træffe disse usselt udseende, snavsede men dog store og kraftige Mænd siddende paa Hug med en Kurv ved Siden, og samme Sted strækker de sig om Natten for at sove; de har ingen anden Bolig. Deres Klædning er en pjaltet Bomuldsbluse og lasede Benklæder; Fødderne er nøgne og Hovedet udækket. Deres eneste Nydelse er Piben, som de tilsyneladende kun tager af Munden, naar de vil sove. Om Livet har de et Læderbelte, og derved dingler to Punge: en til Tobak og en til Opbevaring af deres faa Jern- og Broncemønter, de saakaldte „Cash". Deres Føde er kogt Tang, Kartofler, Bønner og Fisk; fersk Fisk spises raa, krydret med rød Peber. Med sand Æselstaalmodighed og Æselsstyrke bærer de utrolige Byrder, mærkeligt nok som oftest — Penge. Selv i den japanske Bydel er den koreanske „Cash" den mest brugte Mønt, eftersom den er Koreas eneste indenlandske Mønt. I Følge den nuværende Kurs er 6,000 (sex Tusende) saadanne „Cash" med en samlet Vægt af 12 Pund (!) lig en amerikansk Dollar, og hvem der skal gjøre Indkjøb af flere Hundrede Dollars Værd, maa ledsages af en hel Karavane Lastdragere, belæssede med Penge. Disse „Cash" er gjennemborede og dragne paa et Halmbaand. Hveranden eller tredie Koreaner, jeg mødte i Fusan, havde nogle saadanne Pengebaand hængende over Skulderen. Vilde Japaneserne indføre Sølvpenge i Korea, vilde de dermed berøve de stakkels Lastdragere ikke blot i Fusan men i det hele Land en Hovedindtægtskilde.

Skjøndt jeg saae baade Chinesere og bedre klædte Koreanere i den japanske By, saae jeg dog ikke

et eneste chinesisk eller koreansk Hus der. Hvor boede de? Som Svar herpaa meddeltes mig, at Fusan egentlig er en Gruppe af fem Byer, hvoraf denne er den japanske Handelskoloni. Chineserne har ligeledes en By for sig, og i de andre Byer har Koreanerne hjemme.

Efter et kort Besøg i den koreanske By Kukan — en Samling elendige, straatækkede Lerhytter med Rester af en Fæstning — og et Ridt i dens Omegn fortsattes Reisen med Damperen over det gule Hav til Koreas vigtigste Havneby, Chemulpo, der ligger omtrent midt paa Halvøens Vestkyst, ca. $7^1/_2$ Mil sydvest for Hovedstaden Søul. For ti Aar siden fandtes paa dette Sted kun et Par usle koreanske Lerhytter; nu ligger her en By med henved 10,000 Indbyggere, en Følge af Havnens Aabning først for Japaneserne (1881) og siden for de øvrige Magter (1882—86). Chemulpo er ligesom Fusan delt mellem forskjellige Nationaliteter. Den vigtigste Del af Byen tilhører Japaneserne; der har Koreanerne intet at sige, og der findes ingen koreanske Embedsmænd. Chemulpos Japanesere er moderne „Gentlemen", der overlade Fiskeri og andet tungt Arbeide til Koreanerne; ofte klæder de sig paa europæisk, og deres By har et europæisk Udseende. Den europæiske Bydel, om man tør nævne dens faa Huse saaledes, er ved Gader skilt fra den japanske By og den usle, snavsede koreanske Landsby. Omgivne af de tre østasiatiske Folk sidder her til Huse Briter, Tydskere, Amerikanere, Russere, Franskmænd, Danskere, Italienere, Østerrigere og Portugisere, ialt — 32! De er Kjøbmænd, Toldembedsmænd, Architekter etc. Helt udenfor Byen boer Missionairerne i smukke, vel indrettede Huse, bedre end Kjøbmændene. Kun de katolske Missionairer, udelukkende Franskmænd, boer tarveligt, men arbeider desto mere; de har ogsaa opnaaet et ti Gange saa stort Resultat og er ti Gange saa afholdte som alle de andre Missionairer tilsammen. Dette viste sig tydeligt ved to Dødsfald, som forefaldt i 1893. Den amerikanske Baptist — eller Methodistmissionairs Død agtede Ingen paa, end ikke hans egne Troesfæller i den europæiske Koloni; men den katolske Missionairs Død vakte almindelig Sorg, og tusende Koreanere fulgte Ligtoget. Dette bekræftedes af alle de Europæere, jeg kom i Berøring med.

Med tilbundne Øine kan man mærke, naar man fra den europæiske Koloni kommer til den dertil stødende koreanske „Bazar", thi her afløses Europæernes mønsterværdige Renlighed og Orden af bundløst Støv og Snavs. I Bazaren udføres alt Arbeide af Mænd, og at vaske, skure og feie er langt under deres Værdighed. I den egentlige Landsby, hvor Kvinderne raader, hersker derimod stor Renlighed baade ude og inde. Den koreanske Kvinde, hvem Husvæsenet helt er overladt, varetager sine Pligter med rørende Flid og beundringsværdig Udholdenhed.

Fra Chemulpo gaaer den nærmeste Vei til Søul over Land. Afstanden er i lige Linie kun 30 engelske Mil, men Veiene i Korea er skrækkelige. Ikke engang mellem Hovedstaden og dens Havneby Chemulpo er der en Vei, og over den brede, rivende Hanflods Arme fører ingen Broer. Kun over mindre Floder, som man kan vade gjennem, er der Broer, men hvor Broerne tiltrænges, findes de ikke. Hertil kommer den sælsomme Skik, at man bryder Broerne af, naar der indtræder Høivande, for at de ikke skal blive revne bort af Vandet. Bromaterialet opstables smukt paa et høit Sted ved Bredden, indtil der atter er saa lavt Vand, at man kan vade gjennem det; saa bringes Broerne i Orden igjen. Under disse Forhold foretrak jeg at tilbagelægge Veien paa Ryggen af en af de katteagtige koreanske Ponnyer, men de japanesiske Tropper, som var landede i Chemulpo kort før min Ankomst og nu allerede havde naaet Hovedstaden, havde taget alle Heste i Brug. Endelig lykkedes det at skaffe en Hest til Veie; den kostede i Leie 20,000 Cash (ca. $3^1/_2$ Dollars), og saa fulgte en Driver med. Det var ikke meget, men da jeg saae Dyret — det saae ud som en syg Loppe, og Sadlen var ikke ulig et Hønsebur — foretrak jeg at holde mig til Vandveien, skønt Reisen derved vilde blive meget længere. Den sidste Del af Reisen op ad Hanfloden til Søuls Havneplads Riung San skete i en stor Robaad.

Søul er fjernet omtrent en Mil fra Floden og Havnen, men selv her findes der ingen ordentlig Vei. Al Transport maa ske ved Hjælp af Dragere og Lastdyr. Overalt mellem Havnen og Hovedstaden saae jeg japanesiske Tropper, hørte Trompetsignaler og Vaabenklirren. Men de koreanske Bønder passede deres Arbeide uden at lade sig forstyrre af, at deres gamle Arvefjende havde besat Landet og holdt sit Indtog i Hovedstaden. Hvorfor skulde de vel ogsaa det? Kunde Mikadoens Tropper gjøre det værre for dem end deres egen Regering? Havde denne ikke afpresset dem den sidste Skilling, frataget dem deres sidste Rest af Ris og Korn? Kunde der gives endnu større Elendighed end den, de smægtede i med Kvinder og Børn?

I en Afstand af en lille halv Fjerdingvei fra Hovedstaden saae jeg endnu ikke noget til denne. Endelig stod jeg paa Randen af den krateragtige Dalkjedel, hvori den ligger. Af alle de Byer, jeg hidtil har seet, er Søul sikkert den eiendommeligste. Hvor findes nok en Storstad med omtrent en Kvart Million Indbyggere og bestaaende af 50,000 straatækte Lerhytter? En By, hvis vigtigsfe Gader er Vandløb, hvori Kloakerne udmunder? En By uden nogen Slags Industri, uden Skorstene, uden Vinduer af Glas, uden Trapper, uden Theater, uden Kafeer eller Thehuse, uden Parker og Haver, uden Barberstuer? I Husene findes ingen Møbler, ingen Senge. Hvor

findes nok en By, som har udelukkende hvidklædte Indbyggere, og dog er mere snavset og opfyldt med Uhumskheder? En By uden Religion, uden Templer, uden Gadebelysning, uden Vandledninger, uden Kjøretøier, uden Brolægning? Og dog siger man endnu, at der findes intet Sted paa Jorden, hvorhen den europæiske Civilisation ikke er trængt.

Det mest seværdige i Søul er den 12 Mil lange Bymur, over hvis Porte chinesiske Dobbelttage hæver sig høiere end nogen anden Bygning i Byen. Selv de kongelige „Slotte“ er nogle usle Bygninger. Templer findes der ingen af og det af den simple Grund, at Koreanerne ikke har nogen egentlig Religion. Deres „Gudstjeneste“ indskrænker sig til at ære Forfædrene. Søul har dog engang havt et stort Buddhatempel, hvoraf der endnu er en Rest tilbage, det smukkeste Stykke Architektur i hele Korea. Skjult mellem de usleste, smudsigste Lerhytter hæver sig en Pagode af fint, hvidt Marmor, et Mesterværk af nordchinesisk Skulptur, som jeg endog i China sjelden saae Mage til, Templets Ødelæggelse og Buddhaismens Undergang skyldes et Indfald af Japaneserne. Disse laa for Byen uden at kunne indtage den; da forklædte de sig som buddhaistiske Præster, og derved lykkedes det dem at overrumple Byen. For at afværge en Gjentagelse af dette forbød Kongen, da der atter var bleven Fred, de buddhaistiske Præster at opholde sig i Byen. Søuls eneste virkelige Gudshus er en smuk katolsk Kirke, hvortil er knyttet en katolsk Biskop, og hvori en allerede ret anseelig Menighed samles.

KOREAS KONGE

Allerede før den chinesisk-japanesiske Krig havde China efter europæiske Begreber anerkjendt Koreas Uafhængighed, og dog var det alligevel kun et chinesisk Lydland. Endnu i Januar 1894 afsendte Koreas Konge Li-Hsi Sendemænd med den i 1637 fastsatte Tribut til den chinesiske Keiser, og den 22. April kom Sendemændene tilbage til Søul med den for Korea bestemte Almanak. Indenfor Chinas Magtomraade tør Ingen, der har sit Liv kjært, raadføre sig med anden Almanak end den af Keiseren autoriserede. Modtagelsen af denne Almanak er Tegn paa Lydighed, Vægring derimod aabent Oprør. Ved Thronledighed i Korea kom Vasalforholdet endnu tydeligere for Dagen, idet den ny Konge ved Sendemænd maatte udbede sig Kongeværdigheden af den chinesiske Keiser, Og dog troer Koreanerne, at større Herre og helligere Person end deres Konge findes ikke i Verden. Han er da ogsaa omgiven af saa stor Pomp og saa vidtløftigt et Ceremoniel, at Himlens Søn, Keiseren af China, neppe deri overgaaer ham meget. Tykke Bøger er fyldte med strenge Forskrifter angaaende de mindste Smaating. Udenfor de fastsatte Audiensdage for Medlemmer af det diplomatiske Korps og de høieste Dignitarier er det kongelige Slot spærret for Alle; selv for Europæere er Slottet utilgængeligt; dog har der i de senere Aar været gjort nogle Undtagelser med disse. Kongens Modtagelsesdragt er en fodlang rød Silkeklædning, paa Brystet prydet med en rund Medaillon med den chinesiske Dobbeltdrage stukken med Guld. Paa Hovedet bærer han en eiendommelig Hue, der er flettet af Hestehaar og har to store Øreklapper. Tegnet paa den kongelige Værdighed er det store Statssegl. Krone, Scepter og Rigsæble ere ukjendte i Korea.

Kongens Person er hellig. Ingen tør se paa ham, Ingen berøre ham, og hvis han selv berører en af sine mandlige Undersaatter, bliver Berøringsstedet strax helligt. Den, som har nydt denne høie Gunst, maa som Tegn derpaa til sin Død bære en rød Silkesnor. Kongen er uindskrænket Herre over Lov og Orden, Liv og Død; paa et Ord af ham kan Hundreder af hans Undersaatters Hoveder falde. Hans Navn, som han tillige med Investituren har modtaget af Chinas Keiser, er det under Dødsstraf forbudt at nævne.

EN AFSTRAFFELSE

Han hedder ganske simpelt „Kongen“, og først af sin Efterfølger faaer han det Navn, hvormed han bliver nævnt i Historien. Af sine Slægtninge og Undersaatter modtager han derimod i levende Live paa den høitideligste Maade forskjellige høitklingende Tilnavne.

Som allerede antydet har Koreanerne Grund til alt andet end Tilfredshed med Statsstyrelsen. Regeringen er havesyg, pengegjerrig og samvittighedsløs. En koreansk politisk Karrikatur fremstiller Korea som et Menneske med et lille, bart Hoved, fordreiede Ansigtstræk, lange, pilmagre Arme og Ben og en skrækkelig oppustet Krop. „Seer De“, sagde en Koreaner til mig, „dette er et Billede af vort forarmede Land. Hovedet er Kongen; Arme og Ben er det udpinte, underkuede Folk, men den mærkede Krop er Embedsmanden, der tillige er Landets Adel“.

Den koreanske Armee synes mig den mærkeligste af alle de høist mærkværdige Armeer, jeg har lært at kjende i de forskjellige Verdensdele. Paa Papiret tæller den koreanske Hær 1,200,000 Mand, men i Virkeligheden staaer kun omtrent 10,000 Mand under Vaaben. I Følge Koreas „Hærorganisation“ er hver sund og velskabt Mand udenfor Adelstanden værnepligtig og opføres paa Listen som Soldat, men ved Bestikkelse unddrager mere end 99 Procent sig denne Pligt. For 2—3 Kroner kan en Mand kjøbe sig fri. I Europa er dette ikke mange Penge, men i Korea lever en Familie længe af denne Sum, og vedkommende Embedsmænd gjør følgelig gode Forretninger. De, der kjøber sig fri, opføres ikke paa Listen, men da denne ikke maa være tom, opføres i Stedet for Navne paa Mænd, som allerede er døde for en Menneskealder siden, og naar saa Mændene ikke findes, maa en Epidemi eller Hungersnød bære Skylden.

Generalerne boer alle i Hovedstaden. At se en af disse Stormænd i Optog paa Vei til det kongelige Palads er kosteligt. Forrest gaaer to civile Embedsmænd med store paa Stænger baarne Tavler, hvorpaa staar skrevet: „Rolighed“ og „Hold Veien fri!“ Efter dem følger midt paa Veien en Embedsmand med en stor Mappe, der indeholder Generalens en halv Kvadratfod store Visitkort. Derpaa kommer nogle Underofficerer, to Trompetere, en Garde paa 12 Mand, væbnede med Geværer og marcherende i to Rækker, en paa hver Side af Veien. Saa kommer endelig Generalen, ridende paa en lille Ponny, der halvveis ledes af en Tjener. Ved Siden af bærer en høitstaaende civil Embedsmand en stor gul Paraply. Generalen er klædt som følger: En lang Kappe, der omtrent ligner en Natskjorte af Guldbrokade og med purpurrøde Ærmer; derover en sort Kappe uden Ærmer og sammenholdt af et blaat Bind om Livet. I Bindet hænger ved venstre Side et japansk Sværd i rød Tøiskede. Ved høire Side bærer han en lille gul Silkefane, hvorpaa Ordet Tai-tyang (General) er anbragt. Hovedet er dækket med en med en lang rød Hestehale smykket Rembrandthat, der fastholdes under Hagen ved et Baand af store Ravperler. Efter Generalen følger en Hob Tjenere, som bærer allehaande ikke just for Militærtjenesten nødvendige Ting, saasom Generalens Pibe, Tobakspung, Regnkappe m. m. Hvorfor er man General, hvis man ikke paa sine Promenader kan tillade sig allehaande smaa Behageligheder?

Retspleien er, som man kan vente den i et Land, der indtil for godt en halv Snes Aar siden var spærret for Civilisationen, middelalderlig, barbarisk. Det skyldes alene japanesisk Indflydelse, at Kongen af Korea blandt andet har kundgjort, at herefter skal kun Forbryderne straffes, ikke tillige deres Slægt og Venner. Tortur anvendes i rigt Maal for at fremtvinge Tilstaaelser. Den

KOREANSK SKOLE

lovhjemlede Tortur, som for Exempel at gjennemsave Laarets Muskler lige ind til Benet med en Snor, er skrækkelig, og den ulovhjemlede, der bruges i Provinserne, er værre. Det er sjeldent, at en Fange efter et Retsmøde er i Stand til uden Hjælp at vende tilbage til Fængslet; sædvanlig bliver det blødende, afmægtige Offer slæbt derhen; Lægetilsyn er der ikke Tale om. At de Fleste tilstaaer, enten de saa er skyldige eller ikke, er en given Sag, thi saasnart Tilstaaelsen er underskreven, er al videre Tortur ifølge Loven forbudt. Den almindeligste Straf er Prygl. Bastonnade gives ikke under Fodsaalen men over *Skinnebenene*, og Fangen anbringes ved denne Leilighed i en siddende Stilling. Ellers, naar Pryglene tildeles, anbringes den afklædte Fange med nedadvendt Ansigt paa Torturbænken, hvortil Arme og Ben fastbindes. Slagene falder paa Læggene og Laarene og gives i Reglen med seige, bøielige Ris. Værre end en saadan Gjennemprygling er Afstraffelse med Tsi-to-kon, en 4-5 Fod lang, tommetyk og 8 Tommer bred Stok af Egetræ; nogle Slag med dette Redskab bringer Blodet frem, Kjødet falder af i Trevler, og efter det 10. eller 12. Slag hører man Slagene falde paa de nøgne Knogler. Dødsstraffe skal i Reglen stadfæstes af Kongen for at kunne udføres. Oprørere og Majestætsforbrydere halshugges, og deres Legemer parteres. Stormænd henrettes dog ikke offentlig men dræbes med Arsenik i Fængslet.

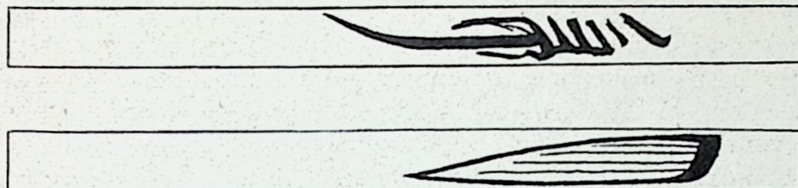

KOREANSK FAMILIE

Hovedaarsagen til Koreas Fordærv er den mægtige Embedsadel, som holder Regeringens Tøiler og raader over Landets Embeder, der sælges til de Høistbydende, undertiden kun for et Aar ad Gangen, men aldrig gives til Uadelige. Embedsstandens Havesyge gaaer over alle Grænser og dræber al Foretagsomhed og Arbeidslyst. Alt hvad Folket erhverver ud over det Nødvendigste til Livets Ophold, river Embedsmændene til sig, og kommer en eller anden tilfældigvis i Besiddelse af en større Sum, har han kun Valget mellem godvillig at afstaa den eller at grave den ned, og opdages dette sidste, er han udsat for at faae al sin Eiendom konfiskeret.

Med et andet Folk end det chinesiske til Nabo vilde Koreanerne sikkert været naaet langt videre i Udvikling, end Tilfældet nu er. Den tusindaarige Forbindelse med det uhyre chinesiske Rige har været bestemmende for Koreanernes aandelige Udvikling, og af dem modtog Japaneserne den chinesiske Kultur. Men medens Japaneserne har brudt med denne Kultur, er Koreanerne blevne siddende i den chinesiske Sump. Den dannede Del af Folket indskrænker sig til Studiet af de gamle Klassikere og Værker, der er mange hundrede Aar gamle. Sproget og Literaturen, Landets Geografi og Naturvidenskaberne forsømmer man ganske. Koreanerne troer endnu, at Jorden er en flad Skive, hvis Midte er optagen af den gamle Verden, der danner en stor Ø. Langs Skivens Rand, der hvor Verden gaaer over i „Evigheden", ligger Nord- og Sydamerika. China og Korea ligger naturligvis midt i Verden, og China er „Midtens Rige." Paa et høist mærkværdigt koreansk Verdenskort, jeg kom i Besiddelse af under Opholdet i Søul, er der afsat 95 Lande med høist mærkelige Navne, saasom de Enbenedes, Langarmedes, Laadnes Land, Trehovedernes Land o. s. v. Af virkelige Landnavne har Kortet kun tre: China, Japan og Mandschuriet („Suk Sin"). Rusland kaldes „Midnattens Rige", og England nævnes som „Oxemulernes", „de Hvides" og „de Hvileløses Land".

I Børneskolen læres det koreanske Alfabet, bestaaende af 25 Bogstaver, og dertil slutter sig Studiet af 190 Grundstavelser og de vigtigste chinesiske Skrifttegn. Som i de muhamedanske Lande sidder Børnene paa Hug paa Gulvet omkring Læreren og skriger og raaber, jo høiere des bedre, naar de undervises. De indvies i Bru-

KOREANSKE SPILLEKORT

gen af Pensel og Tusch og lære at tegne chinesiske Tryk- og Skrifttegn; Koreanerne sætter nemlig megen Pris paa en god læselig Haandskrift, og en ret betydelig Del af Folket kan skrive. Ved Regningen bruges, som overalt i Østen, Regnetavler. Dertil indskrænker sig den Undervisning, som langt den største Del af Folket maa nøies med.

I Korea er Forholdet mellem Forældre og Børn meget ligt, hvad vi kjender fra China. Ordene „Fader“ og „Moder“ er for hellige til at Børnene tør bruge dem. Sønnen maa opvarte Faderen under Maaltiderne og gjøre hans Leie i Stand for Natten. Er Faderen syg eller lider af Alderdomssvaghed, holder Sønnen sig i hans Nærhed Nat og Dag og bringer ham den bedste Mad, der er til at opdrive. Straffes Faderen med Forvisning, maa Sønnen ledsage ham til Forvisningsstedet og ofte endog dele Forvisningen med ham.

Alderen spiller en stor Rolle i Korea. Jo ældre en Koreaner er, des mere anseet er han. Hos os troer vi at glæde Folk, naar vi siger, at de seer unge ud; det Modsatte er Tilfældet i Korea. Hver Koreaner af Mandkjøn har tre Navne; et Stammenavn, et Familienavn og et Personnavn. Kvinderne er derimod navnløse, og deres Stilling i Samfundet svarer dertil; de er Mændenes Slavinder. — Der findes naturligvis i Korea som anden Steds forskjellige Samfundslag. Øverst staaer Hovedstadsadelen, lavest de, der indtager de „syv foragtelige Livsstillinger“, nemlig: Kjøbmændene, Baadsmændene, Fangevogterne, Lastdragerne, Munkene, Slagterne og Troldmændene.

I Følge mine Iagttagelser er Koreanerne et forlystelsessygt Folk, men de har deres egen Maade at more sig paa. Theater er de fremmede for; i Stedet for har de vandrende Fortællere og Mimikere. Koreanerne morer sig hjemme. Skak, Domino og allehaande Lykkespil med Kort er meget yndede Fornøielser. Hvor jeg færdedes i Søul, saae jeg røgende Koreanere optagne af Kortspil. Da de lavere Folkeslags Huse er for smaa og mørke til at tillade Spillepartier inden Døre, saa seer man Naboerne tage Plads midt paa Gaden og spille paa den bare Jord. Undertiden maatte Politiet rydde Gaden for saadanne Spillepartier, for at jeg kunde komme frem med min Bærestol. Neppe var jeg forbi, før Spillet fortsattes. Spillekortene er, næst de amerikanske Indianeres Læderkort, de eiendommeligste, jeg har seet, omtrent 14 Centimeter lange og 2 Centimeter brede Strimler af gult, tykt Oliepapir, forsynede med koreanske Skrifttegn og fortløbende Nummere. Endvidere elskes Musik, Bueskydning, Opsendelse af Drager, Dans m. m. Hvad Dansen angaaer, er Koreanerne enige med de fleste asiatiske Folk i at anse den for nedværdigende og nøies derfor med at lade betalte Danserinder danse for sig.

Fra Søul havde jeg gjerne reist videre nord paa gjennem Landet til Tumenfloden, men jeg blev fra alle Sider fraraadet at gjøre denne Reise, da Krigen og Oprør gjorde den altfor farlig. Jeg besluttede da at vende tilbage til Chemulpo og derfra tage med Damper til Fusan og Shimonoseki i Japan. Da jeg kjendte Flodveien, valgte

KOREANSK BÆRESTOL

jeg denne Gang at reise over Land til Chemulpo. Altsaa betroede jeg min Oppakning til koreanske Dragere, og ridende paa en katteagtig Hest forlod jeg Søul en Morgenstund ved Dagens Frembrud. Efterat være sat over Hanfloden reiste vi omtrent en Mil uden at se andet end Grus og Sand, ikke Spor af Vei, og dog fulgte vi Kongerigets vigtigste Landevei; endelig naaede vi dog en mod Vest førende Vei. Paa hele Strækningen mellem Søul og Chemulpo findes kun en eneste Landsby (Pu-pjøng), som vi fandt besat af Japaneserne. Omtrent 10 engelske Mil øst for Chemulpo førte Veien os over et ualmindelig steilt Høidedrag. Hvorledes det japanske Skyts er bragt frem ad denne Vei fra Havnen til Hovedstaden, er mig en Gaade. Da jeg kom til Chemulpo, laa Damperen der, som skulde bringe mig videre over Fusan til Japan.

Hvad den Reisende har mest Brug for i Korea, som i saa mange andre Lande, er — Taalmodighed. I et Land, hvor Tiden ikke som hos os maales i Minuter og Sekunder men i halve Timer, hvor een Time er lig to af vore, og hvor Lediggang er den almindeligste Virksomhed, i et saadant Land maa man lade sit Uhr og dermed sin Utaalmodighed blive hjemme. I Stedet for maa man medtage en paalidelig koreansk Tjener, et Muldyr til sig selv og nok et Muldyr til at bære de nødvendige Kobberpenge (Cash). Vogne findes ikke i Korea og vilde heller ikke være brugelige paa de elendige Veie. At lade sig gjennemryste i en koreansk Bærestol falder de færreste Mennesker ind; denne Reisemaade er desuden meget dyr, da man alligevel maa medtage 4—6 Dragere, som daglig koster 8—12,000 Cash. Embedsmændene og Mandarinerne bruger dog næsten altid at reise i Bærestole, de har nemlig Dragerne frit.

En Historie fra Mantua

AF

JOS. VIKTOR WIDMANN

(2. Fortsættelse.)

Da nu det herværende Præfectur paa Grundlag af disse vage Beskyldninger virkelig var saa ufornuftigt ved Nattetid at lade Formændene og Næstformændene for disse Bondeforeninger hente ud af deres Senge — vil De tænke Dem, at man udfærdigede Arrestordrene uden Navn! —, da endvidere Øvrigheden ganske overflødigt, som vi nu veed, lagde Soldater i Landsbyerne omkring Mantua, saa fandt her d. 26. Marts den store Bondeforsamling Sted, som maaske virkelig havde antaget en voldsom Charakter, naar ikke noget ganske Uforudseet havde forhindret Revoltens Udbrud.

„Læg Mærke til det! Jeg siger „Revolte." Men vi har endnu ikke noget bestemt Holdepunkt til nøie at sige, hvor vidt Demonstrationen skulde gaa. Parolen til et Fællestog til Præfecturet var ganske vist given. Paa Slaget sex vilde man fra Piazza d'Erbe, der, hvor Taarnet med Uhret staaer, drage til Regeringsbygningen og forlange Fangernes Frigivelse. Om man i Tilfælde af at dette negtedes agtede at bruge Magt, derom veed man saa godt som Intet. Ved den Gjæring af Gemytterne, ved den mørke Fortvivlelse, som havde bemægtiget sig Bønderne, kunde man rigtignok frygte det værste; og den Omstændighed, at Fællestoget til Præfecturet netop skulde sætte sig i Bevægelse ved Mørkets Frembrud giver tillige noget Spillerum for Formodninger.

„Men der blev ikke noget af hele Toget. Og nu kommer vi til det novellistiske Element i min Historie, som jeg før talte om.

„Thi da nu saadan henad sex om Aftenen hele Piazza d'Erbe bølgede af en uhyggeligt sammenstimlende landlig Befolkning, og Enhver saae paa Uhret, som allerede viste 55 Minuter over fem, saa at Toget altsaa skulde afgaa om et Par Minuter — da pludselig gik et Skrig af Raseri og tillige af Angst gjennem Mængden og tusinde Hænder udstrakte sig mod Smaatavlerne paa Taarnuhret, som jo har vakt Deres Opmærksomhed. Det Syn, som frembød sig, var virkelig ogsaa høist forunderligt. Thi — Uhret syntes at gaa tilbage. Den ene Tavle viste foruden det romerske V, som endnu blev staaende, paa engang 50 Minuter, og dernæst, efterat Mængden havde tilbragt yderligere fem Minuter i Uro og Spænding, ovenikjøbet Tallet 45. Uhret gik altsaa faktisk tilbage. Klokken skulde aldrig blive sex den Aften.

„Tradimento! Tradimento!" (Forræderi! Forræderi!) lød det op fra Mængden, da man gjorde denne overraskende Opdagelse. Ingen tvivlede om, at Regeringen havde foranstaltet denne gaadefulde Gaaentilbage af Byens Uhr, for at forhindre Toget til Præfecturet. Men saa maatte Førerne have forraadt Folkets Sag, da kun disse Førere vidste, hvad der egentlig skulde

ske. Der opstod derfor en ubeskrivelig Forvirring blandt Mængden, en heftig, skjøndt ikke høirøstet Debat om, hvorvidt man nu alligevel skulde organisere Toget, eller om det var mere raadeligt at opgive enhver yderligere Demonstration. Følelsen af Modløshed vandt snart Overhaand. En Mængde, sammensat af saa bundfattige og af Nød sløvede Individer, som desuden altid troer at lide Uret fra de Mægtigeres og Dannedes Side, som under smitsomme Sygdomme ovenikjøbet bilder sig ind, at Regeringen forsætligt fremkalder Epidemier for at decimere den fattige Befolkning, en saadan Mængde opgiver strax, naar den har Grund til at anse sig for solgt og forraadt, ethvert Haab om at kunne opnaae Noget ved fælles Optræden. Raadvilde løb de frem og tilbage, spredte sig i Værtshusene paa Torvet, trængte ind i snevre Sidegader, søgte Bekjendte og Slægtninge, med hvilke de kunde drøfte den mærkelige Begivenhed. I dette Øieblik faldt ogsaa en stærk Regn. Dermed var Sagen afgjort. Bandende over Forræderiet og med den mørke Følelse af, at Himlen selv tog Parti imod dem, bevægede Flokke af Landboere sig endnu i flere Timer frem og tilbage under Arkaderne. Paa enkelte Steder kom det ogsaa til Ordstrid med Politiet, som søgte at holde Orden i Trængselen. Men hele Oprøret, hvis man overhovedet havde havt et saadant isinde, hvad jeg meget betvivlede, var forstyrret. Denne Omstændighed forhindrede alligevel ikke Øvrigheden i endnu samme Nat paa løse Anklager at lade foretage yderligere Arrestationer. Antallet af Anklagede steg til tohundrede.

„Saasnart det første Røre havde lagt sig noget, talte man naturligvis overalt om den mærkelige Hændelse med Taarnuhret. I Begyndelsen troede ogsaa Alle i Byen, at hele Historien var arrangeret af Øvrigheden, og at Taarnvægteren efter Ordre fra Politiet havde maattet anbringe Tavlerne forkert.

„Først den følgende Formiddag fik Befolkningen efterhaanden at vide, hvis Skylden var.

„Cherchez la femme!“ gjaldt ogsaa her. Taarnvægteren havde en smuk Datter. Hun havde en Kjærlighedshistorie med en Maler, der forbigaaende opholdt sig i Mantua, en Franskmand, som kopierede oppe i det hertugelige Palads. Hin skjæbnesvangre Aften besørgede den unge Pige nu i Faderens Sted Vagttjenesten ved Taarnuhret; hun havde gjort det i de sidste fem Dage, da hendes Fader laa syg. Naa! Dengang, under denne Bondeforsamling paa Torvet, havde Elskeren lønligt listet sig op til sin Pige i Taarnkammeret. Gud Amor maa vide, hvad de har taget sig for. Ialtfald gav de ikke tilbørlig Agt paa Uhrværket og lod Tidstavlerne spasere i forkert Rækkefølge ind i Rammerne. Og saaledes hændtes det, som Folk siden kalder: „Den forkerte Tid i Mantua.“

Her endte Signor Emilio sin Fortælling, hvis sidste Meddelelse strax mindede mig om Staffelierne i Loggiaen i det hertugelige Palads. Det var altsaa „Historien“, som den gamle Custode ikke vilde fortælle, da han meddelte, at de to unge Malere pludselig havde forladt Mantua.

Jeg takkede den elskværdige Fortæller for de interessante Oplysninger, han havde givet mig. Derefter tilføiede jeg: „Saa staaer Byen egentlig i Gjeld til Taarnvægterens Datter og hendes Kjæreste og burde give Pigen et Udstyr, hvis Franskmanden vil gifte hende. Thi hvem veed, hvad dette besynderlige Tilfælde har forskaanet Byen for.“

„Ja, ja, i en vis Henseende har De Ret“, sagde Signor Emilio. „Men De kjender ikke Fortsættelsen af Historien. Og den er meget sørgelig, men forøvrigt charakteristisk for Tænkemaaden hos den fattigere Befolkning, hvortil man ogsaa maa henregne den gamle Taarnvægter, uagtet han som lønnet af Byen havde sit regelmæssige Udkomme.

„Den gamle Mand boede ligeoverfor Taarnet og laa den Aften alene i sit mørke Kammer. Han havde ikke Andet at adsprede sig med end gjennem den øverste Del af Vinduet — for den nederste Del var, som sædvanligt, hængt et Gardin — at se over paa Taarnuhrets oplyste Tal, som han skyldte sin Stilling og dermed sit Livsophold. Man forestille sig nu hans Forfærdelse, da disse Tavler pludseligt kom tilsyne i den gale Orden. Dette gjorde det frygteligste Indtryk paa den pligtopfyldende, gamle Bestillingsmand. Man kan godt antage, at han i Aarenes Løb havde levet sig ind i den Tanke, at han ikke alene forkyndte Tiden men ligefrem var dens Ophav. Naar dette hans gamle Uhr, som han ellers regulerede saa omhyggeligt, pludseligt, istedetfor at gaa fremad, gik tilbage, saa var det en Begivenhed, som om Tiden selv var vendt om og istedetfor at marchere mod den yderste Dag marcherede til Begyndelsen, til Verdens Skabelse. Feberen, som bandt ham til Sygeleiet, gjorde ham naturligvis dobbelt og tredobbelt modtagelig for det Skrækkelige i et saadant Indtryk. Skjælvende samlede han sine Kræfter, stod op fra sit usle Leie, kastede en gammel Natvægterkappe, der laa som Tæppe paa hans Seng, om sig, og greb en Stok for at støtte sit skrøbelige Legeme. Og saa vaklede han, mere lignende en Død end en Levende, ud ad Stuen, gik ud i det Frie, banede sig uændset Vei gjennem Bøndernes larmende Hob, medens han stadigt havde Blikket henvendt paa Uhret og, da han brugte megen Tid til at komme over Torvet, endnu saae, hvordan Uhrets tilbagegaaende Bevægelse fortsattes i de følgende fem Minuter. Dette Syn øgede hans Attraa efter at komme hen til Stedet og se efter, hvorledes dette gik til. Endelig havde han naaet den krogede, mørke,

men ham velbekjendte Vindeltrappe i Taarnet. Mere krybende end gaaende tilbagelagde han de mange Trin. Og pludseligt dukkede hans Skikkelse op bagved de Elskende. Et eneste Blik fortalte ham Alt. Den pligtforglemmende unge Pige sad ved Siden af en ung Mand og holdt ham fast omslynget. I blindt Raseri og med et hæst Skrig slog den Gamle med Stokken løs paa sit Barn. Forskrækket reiste den unge Mand sig ogsaa, kastede sig i det næste Øieblik over den Gamle og rev Stokken fra ham. Nu styrtede den gamle Mand om. Heftige Krampetrækninger viste sig paa hans Ansigt. Den unge Pige kastede sig klagende over ham. *Mio padre! Mio padre!* (Min Fader! Min Fader!) raabte hun gjentagende, medens Larmen af Mængden nedenfor lød herop som en Brændings Brusen. Saa hørtes hastige Skridt paa Taarntrappen. Naboer, som havde seet den gamle Mand presse sig gjennem Mængden og som tillige vare nysgjerrige efter at høre, hvorfor Uhret pludselig gik i forkert Retning, kom op ad Vindeltrappen. De kom netop tilpas til at faae den gamle Mand bragt tilsengs. Datteren fulgte med det sørgelige Tog. Den unge Fremmede var gaaet, da Naboerne traadte ind.

„Den Nat skal den Gamle ikke have sagt et Ord, undtagen af og til usammenhængende Udbrud i Vildelse. Den næste Morgen var Feberen efterfulgt af stærk Mathed. Den gamle Mand laa stille i Sengen. Men han heftede sine Øine bebreidende paa sit eneste Barn, som ikke kunde udholde disse Blik og takkede Gud, hver Gang en af Naboerne kom for at se til Faderen. Egentlig skulde man havde troet, at Taarnvægteren, ved at høre hvorledes dette Tilfælde muligt havde forskaanet Byen for svære Uroligheder, vilde faae et andet Syn paa Sagen. Men dette var ingenlunde Tilfældet. Skjøndt pligttro Embedsmand, sympathiserede han som en ligeledes Ubemidlet og som et ægte Folkets Barn med Bønderne og havde undt dem alt Held, selv om han aldrig selv vilde have ydet dem en Haandsrækning. Da han nu hørte om de Arrestationer, der havde fundet Sted den foregaaende Nat, kunde Ingen faae ham fra, at alle disse Ulykkelige vare Offre for hans Datters Letsindighed. Denne Forestilling pinte ham mere og mere. Ved Middagstid forværredes hans Tilstand betydeligt. Feberen vendte tilbage med forøget Heftighed, og i sine Feberfantasier forbandede den Gamle flere Gange sit Barn, kaldte hende en Forræderske mod Folket og skal have forudsagt, at hendes Kjærlighed vilde blive hendes Død. To Døgn efter var han et Lig."

Signor Emilio tav atter.

„Og den unge Pige?" vovede jeg at spørge. „Hvad er der siden blevet af hende?"

„Hun er borte! Dagen efter Faderens Begravelse forsvandt hun fra Byen og, efter hvad man siger, med sin Elsker. Om han har giftet hende! Jeg haaber det, skjøndt jeg ikke troer det. Hvor de er tagne hen, veed jeg forøvrigt ikke."

Uagtet denne sidste Meddelelse naturligvis ikke fuldt tilfredsstillede min Nysgjerrighed, vilde jeg dog, da det imidlertid var blevet sent, ikke plage min elskværdige Vært med flere Spørgsmaal. Jeg reiste mig derfor, idet jeg takkede ham varmt for den behagelige Aften, han havde beredt mig.

„Ja! en behagelig Aften!" sagde han med et smerteligt Smil. „Saadan er vi Mennesker. Vi fryde os altid ved vor Næstes Ulykke, selv om vi ikke gjøre det saa grovt som mine Forfædre, der i Kolosseum fornøiede sig over Gladiatorernes Kampe. I vore Dage gaa vi hen at se et Sørgespil eller fortælle hinanden sørgelige Historier. Men, undskyld, jeg vil ikke med min Filosofi afholde Dem fra at gaa til Ro, da Søvn naar Alt kommer til Alt maaske er den allerbedste Livsfilosofi."

Dermed sagde vi Godnat til hinanden, og jeg forlod Signor Emilio.

IV.

Da jeg den næste Dag temmelig tidligt stod udenfor Porten til det hertugelige Palads for at bese de resterende Gemakker i denne Kæmpebygning, hørtes ikke den gamle Custodes slæbende Skridt, da jeg havde ringet paa; det maatte være mere raske Fødder, som nærmede sig den tunge Port, og da den dreiede sig langsomt paa sine Hængsler stod virkelig for mig en smuk ung Mand med sort Overskjæg og livlige Øine. Jeg spurgte strax efter den gamle Custode, idet jeg bemærkede, at jeg allerede den foregaaende Dag havde været her. *„Sono il nipote"* (jeg er Neveuen) sagde det unge Menneske; *„il zio è indisposto"* (Onkel er ikke ganske vel). Det var mig egentlig ubehageligt, da jeg havde gjort Regning paa idag at faae den gamle Mand til at fortælle om den franske Malers Kjærlighedshistorie, som interesserede mig. Men naar jeg saa igjen tænkte paa, hvor afvisende den Gamle igaar havde været, faldt det mig ind, at jeg vel lettere kunde faae Neveuen til at tale og saaledes maaske snarere havde vundet end tabt ved Byttet. Og deri skulde jeg ikke tage feil.

Thi, efterat jeg hurtigt havde sagt det unge, forekommende Menneske, hvilke Rum jeg endnu kun ønskede at se, opholdt jeg mig ikke længe i de gamle Gonzaga-Sale og de sex smaa, lave Rum, i hvilke Hofdvergene i sin Tid havde været anbragte, næsten som i Hundestalde; derimod ønskede jeg endnu engang at føres til den smukke aabne Loggia med Freskerne. Og da jeg nu stod der, denne Gang saae Billederne lyse i Morgensolen — det var imidlertid blevet smukt Veir — og da jeg et Par Sekunder havde ladet Blik-

ket fornøiet svæve henover den lille Søes blaa Flade, henvendte jeg mig pludselig til min unge Fører med det ham lidt overrumplende Spørgsmaal, om han endnu engang og noget mere udførligt vilde fortælle mig Historien om Franskmanden og Taarnvægterens Datter.

„Aa! De kjender Historien!“ sagde det unge Menneske og tvivlede vel ikke om, at hans Onkel maatte have fortalt mig den igaar. Jeg havde ingen Grund til at imødegaa denne hans stille Forudsætning, og var kun betænkt paa, at faae hans Tunge paa Gled, idet jeg lovede ham en god *mancia* (Drikkeskilling), hvis han vilde give mig nogle Meddelelser, som særligt interesserede mig. Naturligvis var ogsaa i dette Tilfælde som overalt Begyndelsen den vanskeligste. Saaledes pludselig at begynde en sammenhængende Fortælling er ikke Hvermands Sag, og vanskeligst, naar Fortælleren ikke rigtig veed, hvormeget Tilhøreren allerede kjender. Derfor maatte jeg komme til mit Maal ved mange Spørgsmaal paa Kryds og Tvers.

Først vilde jeg naturligvis vide, hvordan de To havde gjort hinandens Bekjendtskab. Historien var temmelig simpel. Gaston, — saaledes hed den ene af de unge Malere, den Samme, som siden blev Mariettes Elsker — Gaston var kommen til Italien ikke alene for at kopiere de gamle Mestere, men han vilde ogsaa selvstændig skabe Nyt og søgte allerede, efterat have betraadt Italiens Jordbund, en kvindelig Model, som svarede til alle hans Fordringer. Da han en Dag under sit Ophold i Mantua saae Taarnvægterens Datter paa Grønttorvet, var han alt paa første Blik overbevist om at have fundet, hvad han søgte. Det ungdommelige Legemes slanke og dog fyldige Former, den ranke Væxt, den ædle Holdning, det vidunderlige Forhold mellem Hoved, Hals og Skuldre, dertil det smukke Væsens svævende Gang henrykte den unge Pariser, som strax fulgte efter den unge Pige og tilmed hen til Faderens fattige Bolig. Den Gamle, som endnu ikke var syg, sad oppe i Taarnet ved sit Uhr. Deraf kom det, at den unge Fremmede befandt sig alene med Pigen, da han lige bagefter hende traadte ind i hendes Stue. Hun havde nok lagt Mærke til, at han var gaaet bagefter hende, og da hun var en brav, dydig Pige, modtog hun ham med vrede Ord; en rig, fornem ung Mand kunde jo ikke have Andet end slemme Hensigter overfor den fattige Pige af Folket? Men den unge Franskmand, som vel var forberedt paa en saadan første Storm og forøvrigt havde et livligt, vindende Væsen, lod sig ikke let skræmme eller jage paa Flugt. Han bukkede høfligt ved den smukke Piges heftige Ord, paatog sig en meget alvorlig, ærbødig Mine og bad kun om, at hun vilde høre roligt paa ham. Da han var det Italienske temmelig mægtig, lykkedes det ham at forklare den forbauset Lyttende, at han slet ikke forlangte Andet, end Lov til at tegne hende, tegne hendes smukke Hoved. Han vilde belønne hende rigeligt for hver Gang. Marietta, som ægte Italienerinde allerede fra Malerierne i Kirkerne mere fortrolig med den skjønne Kunst, end dette kunde være Tilfældet hos os i Norden hos et Folkets Barn, forstod den fremmede Malers Bøn og følte sig i sin Naivitet smigret derved. Hun kastede et mønstrende Blik paa den unge Mand, der stod saa beskedent og høfligt foran hende, og hvad hun saae, maatte forøge hendes Tillid. Ialtfald afslog hun ikke ubetinget Forslaget, men sagde, at hun vilde tale med sin Fader derom. Saa sagde Pariseren hende endnu nogle høflige Ord, takkede hende, fordi hun ikke helt havde afvist ham og lovede at komme igjen den næste Dag, hvorpaa han bukkede ærbødigt og forlod den lave Stue, men paa Bordet laa et Tifrancsstykke i Guld, som han havde listet derhen, uden at Marietta mærkede det, saalænge han stod overfor den unge Pige.

Tankefuld tog Marietta nu den lille Mønt og holdt den mellem sin venstre Haands Tommel- og Pegefinger. „Hvor disse Fremmede kaster om sig med Penge“, mumlede hun. Og saa gjenkaldte hun sig Alt, hvad han havde sagt, og endnu mere hans Person. „En smuk Mand! Og saa ung han er! Og saa rundhaandet!“ Hun dreiede Pengestykket mellem Fingrene. Tilsidst lagde hun det i et lille Skrin, som indeholdt nogle værdiløse Smykker, der havde tilhørt hendes afdøde Moder. Da hun lukkede Skrinet, havde hun ogsaa taget en Beslutning, som blev skjæbnesvanger for hende. Hun vilde alligevel ikke sige Noget til sin Fader. „Fader er tidt saa egen! Saa gnaven, saa mistroisk overfor Mennesker.“ Han vilde neppe give sin Tilladelse. Og hun var allerede besluttet paa at tilstaa Maleren hans Bøn. „Naar jeg saa en Dag viser Fader alle de Penge, jeg har tjent saa let og paa en hæderlig Maade, vil han nok blive fornøiet, medens han, hvis jeg fortalte ham det nu, sagtens vilde fare op og fordærve det Hele.“

Da Maleren derfor næste Dag indfandt sig paa samme Tid, modtog Marietta ham med et mildt Smil paa det blege, smukke Ansigt og begyndte Samtalen med den Usandhed, som nydeligt rødmede hendes Kinder, at Faderen havde givet hende Lov. Dertil knyttede hun Spørgsmaalet, hvor hun skulde sidde for ham.

Den unge Franskmand, som var henrykt over et Svar, han neppe havde vovet at haabe, foreslog det hertugelige Palads, der, hvor han og hans Ven malede, da Taarnvægterens mørke Stue selvfølgelig ikke egnede sig dertil. Og Marietta, som vel vidste, at hun let kunde dølge sin Fraværelse for Faderen, der hele Dagen var optaget af sin Beskjæftigelse, var enig med ham og lovede at komme, saasnart hun havde lavet Mad til Faderen.

Det maa her bemærkes, at de to unge Fransk-

mænd, Hr. Gaston og Hr. Henri vare fornemme unge Mennesker og havde de bedste Anbefalinger fra indflydelsesrige Personer i deres Hjem, saa at de ikke alene kunde kopiere i det hertugelige Palads, hvor og hvad de vilde, men ogsaa af de Rum, som stode helt ubenyttede, havde faaet overladt en lille Sal ved Siden af Loggiaen, hvor de af og til udhvilede sig efter Arbeidet paa de med falmet Fløil betrukne forgyldte Pragtstole. Custoden bragte dem her anden Frokost, forat de ikke skulde have nødig af den Grund at gaa den lange Vei fra Paladset hen til deres Hotel.

I denne Sal modtoge de to Franskmænd nu den unge Pige, som med bankende Hjerte og undseeligt traadte ind til dem og i denne sin Forlegenhed saae endnu ti Gange nydeligere ud end ellers, saa at ogsaa Gastons noget skeptiske Ven ikke kunde dølge et Udbrud af Beundring, da det smukke Barn stod foran dem. Ogsaa han vil strax give sig til at tegne. Men her mødte han en uventet Modstand. Marietta, som fra første Øieblik ved en hemmelig Sympathi følte sig dragen til Hr. Gaston, havde en ligesaa tydelig Aversion mod Hr. Henri. Var det Maaden, hvorpaa denne blonde Mand snoede sit spidse Overskjæg, var det det altid noget spottende Udtryk i hans Ansigt eller den i det venstre Øie fastklemte Monocle — hvem kan sige det? Men saa meget er vist, at Marietta udtrykkeligt erklærede, at hun kun havde samtykket i at lade sig tegne af den Herre — dermed pegede hun paa Gaston. Da Henri saa paa Fransk sagde til sin Ven, at Pigen røbede sig som en ægte, listig Italienerinde, idet hun ved denne Vægring sikkert kun vilde opnaae dobbelt Betaling, vendte hun sig resolut om forat gaa, idet hun sagde, at hun ikke vilde finde sig i, at Herrerne i hendes Nærværelse sagde Noget, som hun ikke forstod.

Alle Gastons Bønner om, at hun ogsaa vilde tillade Vennen at tegne hende, vare forgjæves. Forgjæves lovede man hende virkelig dobbelt Betaling; hun var urokkelig, saa at Henri, der var mere ærgerlig over dette Afslag end han vilde lade sig mærke med, tilsidst med en spottende Mine reiste sig og lod de To være alene, idet han haanligt bemærkede, at han ikke havde Noget at gjøre her og ikke vilde forstyrre deres Tête-à-tête.

Fra nu af fjernede Henri sig hver Gang, Marietta traadte ind. Og ganske vist vilde han snart have været et generende Vidne.

Thi allerede efter et Par Dages Forløb var det forbi med de to unge Menneskers Hjertefred, Malerens og hans Models. Ikke ustraffet kunde den let fængelige Gaston i Timevis se Marietta ind i Øinene og med øvet Haand tegne alle de ædle og nydelige Linier, der gjorde dette Ansigt saa tiltrækkende. Og Mariettas Blik sænkede sig ligeledes dybere og dybere i den unge Mands aabne, frimodige Væsen, han, der som rig Fremmed og Kunstner og i sin blomstrende Ungdom eiede altfor megen Tiltrækningskraft for helt at tage en fattig Piges Hjerte fangen.

Den egentlige erklærede Kjærlighed mellem de To blussede klart op, da Gaston den tredie eller fjerde Dag af deres gjensidige Bekjendtskab ikke længere vilde lade sig nøie med at tegne Hovedet og den tilhyllede Skikkelse. Dybt rødmende og under Taarer erklærede Marietta, at hun kun vilde vise sin Kjæreste men ikke nogen anden Mand sine utilslørede Yndigheder. „Kun din Kjæreste, guddommelige Pige?“ udbrød Gaston jublende. „Godt, saa er der ingen Hindring for at Du kan staa Model for mig til Eva eller Afrodite; thi der er ikke en Tomme af dit Legeme, som jeg ikke elsker.“ Saa sank den unge Pige i hans Arme, brændende Kys beseglede Lidenskabens Forbund, som ikke længer kjendte nogen Skranke.

Det var en Kjærlighed, saaledes som Ungdom og Kjød og Blod elsker, uden at hverken den Ene eller den Anden tænker paa, hvad det skal føre til. Især tænkte den unge Maler ikke paa, at han maaske vilde fordærve den elskede Gjenstand, det hulde Væsen, som nu tillidsfuldt hengav sig til ham. De kjendte kun den Lykke, Øieblikket skjænker, og glemte Alt omkring sig.

Hr. Henri mærkede naturligvis snart den Forandring, der foregik med hans Ven. Og da han begyndte at kjede sig ved denne Kurren, som han kaldte Forholdet, pakkede han en Dag sine Malerekvisiter sammen og reiste i Forveien til Parma, som var det næste Maal for de to Franskmænds Reise. Ved denne Afreise vandt den Tilbageblivende kun mere frit Spillerum for sin Kjærlighed og hengav sig med fuld Lidenskab til den salige Rus. Af det Skjønheds-Bæger, som den af Elskov glødende unge Pige kredensede for ham, drak han i lange, dybe Drag, lige lykkelig som Mand og som Kunstner, da Sansernes Nydelse bestandigt paany feirede deres Forklarelse ved Gjengivelsen af de fortryllende smukke Former.

Da kom de onde Dage, da Mariettas Fader blev angreben af Feberen. Marietta maatte, saa godt det lod sig gjøre, dele sin Tid mellem den Syges Pleie og Pasningen af Uhret. Hun havde bønfaldt den Elskede om hverken at besøge hende i det lille Hus eller paa Taarnet. I hele fire Dage adlød han hendes Befaling. Den femte kunde han ikke udholde det længer. I den Aftentime, da hele Torvet vrimlede af Mennesker, af de langsomt frem og tilbage bølgende Masser af utilfredse Bønder, havde han listet sig hen til Taarnet og var smuttet derop. I den første Forvirring over hans Komme forvexlede Marietta de to Smaakasser, hvori Talpladerne laa, og saaledes hændtes det, at hun, medens han omfavnede hende, anbragte de urigtige Tal, den forkerte Tid i Mantua!

Om Mariettas Flugt fra Byen efter Faderens

P. C. Skovgaard: LANDEVEI FORBI HERREGAARDEN VOGNSERUP

Begravelse kunde Custodens Neveu ikke angive noget Bestemt. De to Elskende vare formodentlig afreiste med et Nattog. Sandsynligvis vare de tagne til Parma, hvor Hr. Gastons Ven var reist hen i Forveien. Det var det sidste, jeg i Mantua erfarede om denne Begivenhed. Endnu samme Eftermiddag tog jeg selv til Parma. Jeg havde gjerne i Forveien hilst paa Signor Emilio; men da dette ikke lod sig gjøre, lagde jeg mit Visitkort i Hotellet med et Par Ord, hvori jeg takkede ham for al den Venlighed, en Mand i saa høi Stilling havde vist en ubekjendt Fremmed.

(Fortsættes.)

Invaliden

SKITSE AF GUY DE MAUPASSANT

Det var i Aaret 1882, at jeg oplevede følgende lille Historie. Jeg havde just sat mig mageligt tilrette i Hjørnet af en tom Coupée og lukket Døren i Haab om at kunne blive alene, da den pludselig blev revet op igjen og jeg hørte en Stemme raabe:

„Tag Dem ivare, naadige Herre, vi er lige ved det Sted, hvor Linierne krydses, Trinet er meget høit."

En anden Stemme svarede: „Vær rolig, Lambert, jeg holder mig ved Grebene."

Saa viste der sig et med en rund Hat bedækket Hoved, saa kom to Hænder, som greb fat i de paa begge Sider af Døren anbragte Greb og langsomt droge en svær Krop efter sig, hvis Fødder paa Trinbrædtet frembragte en Lyd som af en Spaserestok.

Da Kroppen endelig havde skubbet sig ind ad Døren, saae jeg et sortlakeret Træben stikke frem, som strax efterfulgtes af et andet.

Bag den Reisende kom et Hoved tilsyne.

„Har De det nu godt og mageligt, naadige Herre?"

„Ja, rigtig godt, Lambert."

„Saa skal jeg komme med Deres Bagage og Deres Krykker." Og en Tjener, der lignede en gammel Soldat, klatrede nu ind i Vognen; han bar paa en Bunke Pakker, indsvøbte i Papir og omhyggeligt ombundne med Seglgarn, som han nu anbragte i Nettet over sin Herres Hoved.

„Saa, der er det Hele, naadige Herre, der er fem: Bonbons, Dukke, Tromme, Gevær og Gaaseleverpostei."

„Godt, min Ven."

„Lykkelig Reise, naadige Herre!"

„Tak, Lambert, hav det nu godt!"

Manden steg ud og lukkede Døren — og jeg betragtede min Reisefælle.

Han kunde være en femogtredive Aar, men hans Haar var allerede næsten hvidt; han var dekoreret, havde et stort Overskjæg og var meget fyldig, af den usunde Korpulence, som kraftige, virksomme Mænd faaer, naar en eller anden Brøst tvinger dem til Ubevægelighed.

Han aftørrede Panden, drog Veiret dybt og sagde, henvendt til mig:

„Generer det Dem, at jeg ryger?"

„Paa ingen Maade!"

Disse Øine, denne Stemme, dette Ansigt! jeg kjendte det Altsammen! Men hvorfra og fra hvilken Tid? Jeg havde sikkert truffet denne Mand før, havde talt med ham, trykket hans Haand, det var længe siden, meget, meget længe siden! Det tabte sig i den Taage, hvori Tanken famler om efter Minder og forfølger dem som flyvende Phantomer, uden at kunne gribe dem. Han betragtede mig nu ligeledes saa uafbrudt og skarpt som en Mand, der mindes Noget, men ikke kan komme til Klarhed. Forvirret vendte vore Øine sig bort, indtil de efter nogle Sekunders Forløb, tiltrukne af den arbeidende Hukommelses lønligt og egensindigt arbeidende Villie, paany mødtes, og jeg sagde:

„Istedetfor saaledes i Smug at iagttage hinanden, skulde vi hellere i Forening se at udfinde, hvorfra vi kjendte hinanden."

Min Reisefælle svarede elskværdigt:

„Det har De fuldkommen Ret i!"

Jeg præsenterede mig: „Henry Bonclair, Embedsmand."

Han tøvede et Par Sekunder, saa sagde han med hint ubestemte Noget i Blik og Stemme, der røber spændt Eftertanke:

„Aa, ganske rigtigt, jeg har truffet Dem hos Poincels; det var — før Krigen — for tolv Aar siden."

„Ja vel . . . ah . . . hm, De er altsaa Lieutenant Revalière?"

„Ja, jeg var ovenikjøbet Kapitain Revalière, indtil den Dag, da jeg mistede mine Ben . . . begge to paa engang . . . en Kanonkugle tog dem med sig."

Vi betragtede hinanden paany, nu, da vi kjendte hinanden. Jeg huskede nu tydeligt denne slanke, smukke unge Mand, der dansede Cotillons med saa munter, gratieus Overgivenhed, at man kaldte ham *„La Trombe"* (Skypompen). Men bag dette skarpt tegnede Billede flagrede noget Andet, noget Ufatteligt, en Historie, jeg havde hørt og glemt igjen — en af de Historier, man hører paa med høflig Opmærksomhed, men som kun efterlader et let, flygtigt, næsten umærkeligt Indtryk.

Der var Kjærlighed med i Spillet. Jeg havde ialtfald denne eiendommelige Følelse, men Intet mere — en Følelse, der lod sig sammenligne med den Lugt, der lader Hunden faae Færten af Vildtet.

Efterhaanden spredtes Skyggerne, og en ung

Piges Ansigt dukkede op for mig. Saa, pludseligt, som Knaldet af en Raket, kom hendes Navn: Frøken de Mandal. Og nu huskede jeg ogsaa alle øvrige Omstændigheder. Det var virkelig en Kjærlighedshistorie, men en ganske almindelig. Den omtalte unge Pige elskede den unge Mand, da jeg lærte ham at kjende, og man talte om deres forestaaende Giftermaal. Han selv lod til at være meget forelsket, uendelig lykkelig. Jeg saae op til Nettet, hvori de Pakker, Tjeneren havde bragt, rystede ved Vognens Stød, og det var, som hørte jeg ham sige: „Se saa, Herre, der er det Hele, der er fem: Bonbons, Dukke, Gevær, Tromme og Gaaseleverpostei . . ." Et Øieblik efter opstod og udviklede sig en hel Roman i mit Hoved; den lignede forresten alle dem, jeg havde læst og i hvilke snart den unge Mand, snart den unge Pige ægter den Udkaarne efter en finansiel eller legemlig Katastrofe. Lemlæstet i Krigen havde denne Officier altsaa efter Felttoget gjenfundet sin unge Brud, hun havde holdt sit Løfte og var bleven hans. Jeg fandt dette smukt, men naturligt, saaledes som man finder ethvert Offer og enhver Løsning af en Konflikt i Bøger og paa Scenen smuk og naturlig. Naar man læser eller hører om en saadan Sjælsstorhed synes det, som om man med samme Enthusiasme og ligesaa stor Hengivelse vilde opoffre sig selv; men man er i meget daarligt Humeur, naar Dagen efter en fattig Ven kommer og vil laane Penge af os!

Pludselig fortrængte en anden, mindre poetisk, men mere almindelig Formodning den første. Maaske havde han allerede giftet sig før Krigen, før den forfærdelige Ulykke med Kanonkuglen, der tog hans Ben med sig; men hun, skjøndt fortvivlet, havde fundet sig deri, havde pleiet og trøstet ham, der var taget afsted smuk og kraftig, for at vende tilbage med amputerede Fødder, en uhyggelig Levning, fordømt til Ubevægelighed, til afmægtig Harme, til uundgaaelig Korpulence.

Var han lykkelig eller var han lidende? En svag, bestandig voxende, tilsidst uimodstaaelig Attraa greb mig; jeg vilde kjende hans Historie, ialtfald i Hovedpunkterne, som vilde hjælpe mig til at gjætte det, han ikke vilde eller kunde sige. Jeg tænkte alt dette, idet jeg talte med ham. Vi havde vexlet nogle ligegyldige Ord. da jeg, idet jeg saae op til Nettet, formodede: „Han har tre Børn, Konfekten er til hans Kone, Dukken til hans lille Datter, Tromme og Gevær til hans Drenge, Posteien til ham selv."

Pludselig spurgte jeg:

„De er Fader?"

Han svarede:

„Nei!"

Jeg følte mig saa forlegen, som om jeg havde begaaet en stor Bommert og vedblev:

„Jeg beder undskylde, men jeg antog det, da jeg hørte Deres Tjener tale om Legetøi . . . Man hører, uden at lytte, og drager uvilkaarligt sine Slutninger deraf."

Han smilede og mumlede:

„Nei, jeg er ikke engang gift, jeg er bleven staaende ved Forberedelserne."

Jeg antog en Mine, som om jeg pludselig erindrede Noget;

„Aa, det er sandt, De var forlovet, da jeg gjorde deres Bekjendtskab, forlovet med Frøken de Mandal, saavidt jeg mindes."

„Ja, De har en ypperlig Hukommelse."

Jeg grebes af en overordentlig Dristighed og tilføiede: „Ja, det forekommer mig, at Frøken de Mandal er bleven gift med . . . Hr. . . . Hr. . . ."

„Hr. de Fleurel;" han udtalte Navnet ganske roligt.

„Ja, rigtigt, nu husker jeg, at jeg ved den Leilighed hørte, at De var bleven saaret."

Jeg saae ham lige ind i Ansigtet, og han rødmede. Hans fyldige Ansigt, som ved den stadige Blodtilstrømning allerede var pupurfarvet, farvedes endnu mørkere.

Han svarede med livlig Iver, som en Mand, der forsvarer en tabt Sag, en Sag, som han i Hjerte og Tanke betragter som tabt, men vil redde overfor Verden.

„Man gjør urigtigt i at nævne Hr. de Fleurels Navn i Forbindelse med mit. Da jeg — desværre uden Fødder — kom hjem fra Krigen, vilde jeg aldrig have samtykket i, at hun skulde blive min Hustru. Det var jo umuligt! Naar man gifter sig, skeer det ikke, for at brillere med Høimodighed, man gjør det, for at leve sammen med en Mand, hver Dag, hver Time, hvert Minut, hvert Sekund! Men naar denne Mand er en Krøbling, saa fordømmer man sig til en Lidelse, der varer indtil Døden! O, jeg forstaaer, jeg begriber, jeg beundrer ethvert Offer, enhver Hengivelse, naar de holder sig indenfor fornuftige Grænser, men jeg billiger ikke en Kvindes Opoffrelse, hendes Afkald paa et lykkeligt Liv, paa alle Glæder, paa alle Drømme, blot for at opnaae Publikums Beundring. Naar jeg hører mine Træben og mine Krykker støde mod Gulvet i mit Værelse, denne Mølleklappren, som jeg fremkalder ved hvert Skridt, saa faaer jeg Anfald af Raseri, i hvilke jeg kunde kvæle min Tjener. Troer De, man har Ret til at fordre af en Hustru, at hun skal taale, hvad man ikke selv kan finde sig i? Og dernæst, troer De, at det er kjønt og behageligt at se mine Benstumper?"

Han tav. Hvad skulde jeg sige? Jeg fandt, at han havde Ret. Kunde jeg bebreide hende, foragte hende eller blot finde, at hun havde handlet urigtigt? Nei! Men!? Denne Løsning, hvor regelret, almindelig, sandsynlig og svarende til Virkeligheden den ogsaa var, tilfredsstillede aldeles ikke min Attraa efter Poesi. Denne hel-

temodige Krøbling fordrede et smukt Offer, som jeg savnede og følte mig skuffet over.

Jeg spurgte ham pludselig:

„Har Fru de Fleurel Børn?“

„Ja vel, en Datter og to Sønner. Legetøiet der er til dem. Hendes Mand og hun selv har altid været saa venlige imod mig.“

Toget klattrede op ad Volden ved St. Germain, det foer gjennem Tunnellerne, kjørte ind paa Banegaarden og holdt.

Jeg stod i Begreb med at byde den invalide Officier min Arm, for at være ham behjælpelig ved Udstigningen, da to Hænder udstrakte sig imod ham gjennem den aabnede Dør:

„God Dag, kjære Revalière.“

„Aa god Dag, Fleurel.“

Bagved Manden stod, smilende og vinkende, hans Kone; hun var endnu meget smuk, blomstrende, henrivende, idet hun, venligt hilsende, kyssede paa de behandskede Fingre ad ham.

En lille Pige ved hendes Side hoppede af Glæde, og de to Drenge betragtede med begjærlige Blik Legetøiet, som fra Nettet vandrede over i deres Faders Hænder.

Da Invaliden var steget ud, omfavnede og kyssede alle Børnene ham. Saa satte Toget sig i Bevægelse, og den lille Pige lagde venligt sin lille Haand paa Krykkens polerede Tværstykke, ret som om hun holdt sin store Ven i Haanden, medens hun muntert hoppede ved Siden af ham.

Braminen og hans Søn

ET SAGN FRA BENGALEN

NEDE i Bengalens Land,
Hvor Solen slemt kan brænde,
Laa til Sengs en gammel Mand,
Svært det lakkede mod Ende.
Han var lærd for et Dusin,
Og hans Dyd vel renomeret.
Kort og godt — en from Bramin,
Som til Himlen aspirered.

Da saa Gubben mærked, at
Han var total marode,
Bad han Tjenerne faa fat
I sin haabefulde Pode.
Han blev hentet i en Snup,
Grumme godt man Stedet kjendte,
Fra en flot Braminerklub
Fluks han Næsen hjemad vendte.

„Kjære Søn“, den Gamle mat
Nu stønned, „laan mig Øre.
Det er høit paa Tide, at
Du min Villie faar at høre.
From er du og god som faa,
Og fra Pligten ei du viger,
Derfor kan jeg stole paa,
Du vil huske hvad jeg siger.

Tænk dig, Brama speciel
Gav mig en Aabenbaring,
Nu om denne til al Held
Faar du nærmere Forklaring:
Vid, min Søn, naar Sjælen gaar
Om en føie Stund paa Vandring:
I et Svin i firti Aar
Skal den bo til en Forandring.

At en hæderlig Bramin,
Som holder sig fra Sølen,
Snart skal rode som et Svin
Om i Skarn og Møddingpølen,
Synes jeg er temm'lig haardt.
Trygt til dig jeg overlader
At befri fra denne Tort
Din ulykkelige Fader.

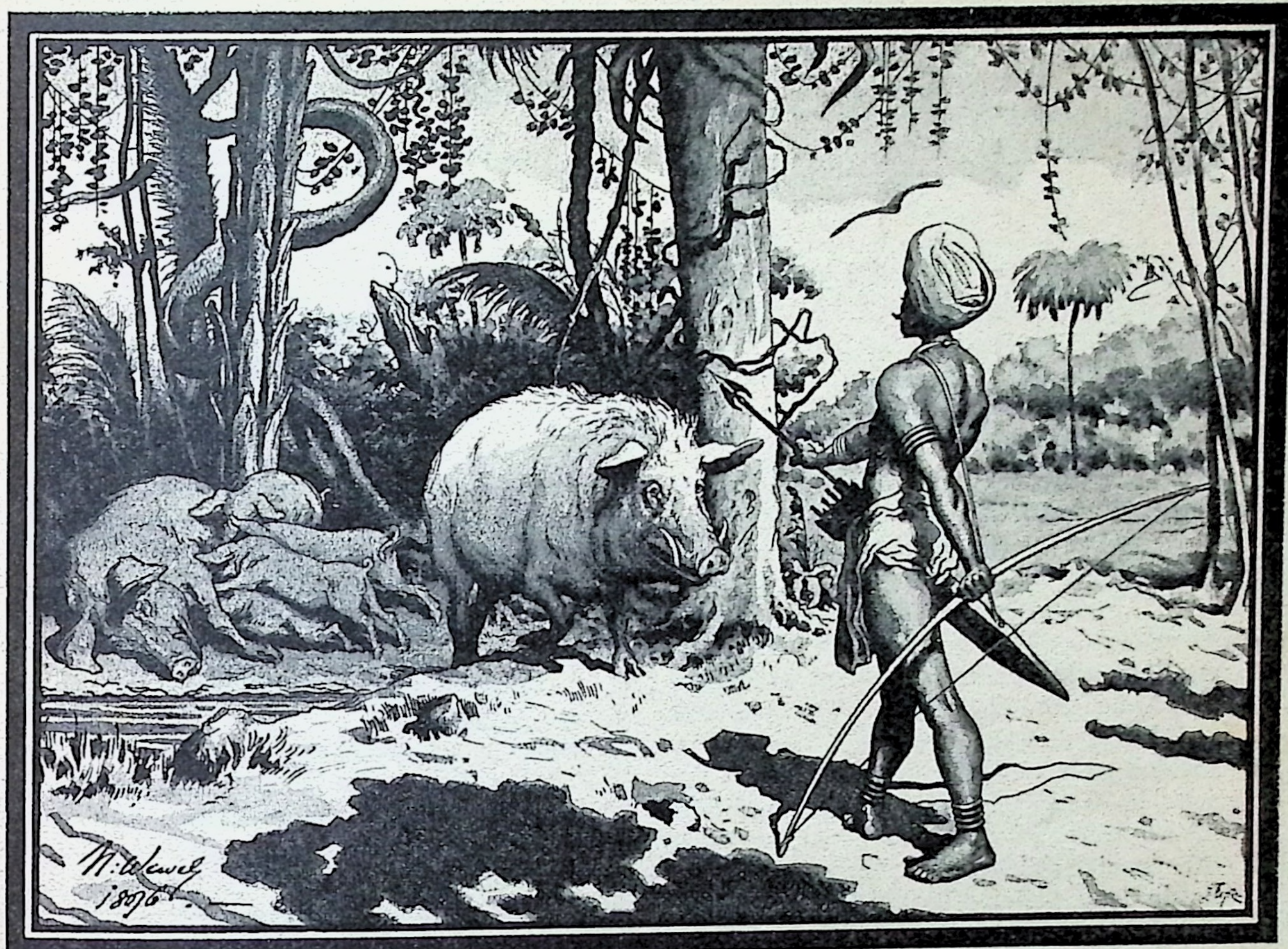
Hør nu hver en Stavelse:
Naar sømmelig til Ende
Er din Fa'ers Begravelse,
Skal til „Bowall Skov“ du rende,
Der en Palme stærk og høi
For dit Blik sig snart vil vise,
Under Grenene med Støi
Gaar en So med sine Grise.

En af Grisene er jeg,
Som løber der elendig,
Derfor maa du ramme mig
Med et Pileskud behændig.
Ved min Aands Opgivelse
Skal du Hovedpuden vende.
Find og læs en Skrivelse,
Saa vil du den rette kjende“.

Ynglingen høitidelig
Sin Fader alting loved,
Saa den Gamle blidelig
Træt til Afsked bøied Hoved.
Hans Begravelse var fin,
Vared hele tvende Dage, —
Saadan jordes en Bramin,
Der paa Sjælefart skal drage.

Saa kom Bud fra hans Distrikt,
I Retten strax at møde,
Just i Stunden, da hans Pligt
Strix ham minded om den Døde.
Der var dukket op en Mand,
Som helst Arven vilde dele
Pænt med ham, og mente, han
Ikke skulde ha'e det Hele.

Det tog Tid naturligvis,
Proces holdt Sønnen hjemme,
Den ulykkelige Gris
Gik ham næsten helt af Glemme.
Andre Ting ham fængsled nu,
Døgnets Snak og Jer'miader.
To Aar gik, før han i Hu
Kom sin haardt betrængte Fader.

Men en Nat han vaagen laa,
Løb det ham rundt i Ho'edet,
Medens han i Tanker saae,
Hvordan Svineflokken roded'
Trynerne i Snavs og Slam
Gryntende i Kor ihærdig,
At hans Fader banded ham
Som et Afkom høist uværdig.

Ungersvenden mindre vel
Sig følte ved den Tanke:
Det var ingen Bagatel
I sligt Kompagni at vanke.
Derfor Fru Aurora saae
Ham til Skoven hastig ile,
Paa hans Skulder Buen laa,
I hans Kogger var der Pile.

Hjertet dikked i Uro,
Og fælt han mærked Kvalmen,
Da han saae en vægtig So
Med Smaagrise under Palmen.
Lystig om de travede,
Et Par Stykker var uvorne,
Strax de smaa blev avede
Af en stor og bister Orne.

Ak! paa den de kjendte Tegn
Vor Yngling kunde skue.
Derfor snart en Pileregn
Vented Ornen fra hans Bue.
„Holdt!“ — det var hans Faders Røst,
Som han angstfuld hørte grynte, —
„Hvorfor gik der Vaar og Høst,
Før til „Bowal“ du dig skyndte?

Det er sandt, du ihukom
Min Bøn, som nys du handled.
Men jeg lærte, Brama som
Til en Orne mig forvandled,
Gav mig dens Natur og Lyst
Med dens Skikkelse tillige —
Soen er mit Hjertes Lyst,
Svinestien Himmerige.

Ja, min Søn, bliv ei perplex,
Der gaaer min Gemalinde,
Dine Søstre — alle sex —
Kan du mellem Grise finde.
Ei jeg elsker dem paa Skrømt,
Nei min Kjærlighed er vældig,
Baandet mellem os er ømt,
Jeg var kort sagt — svineheldig.

Som du seer, jeg har det godt,
Men hvis endnu du tørster
Efter Blod, saa vær dig blot,
Jeg kan nemlig reise Børster.
Kjære Søn, gaa rolig hjem
Og lad fare Svinekrigen.
Lad mig leve her hos dem,
Jeg har kjær i Svinestien.“ —

Slig en Skjæbne vente kan
Braminer i Bengalen,
Men vi Andre hente kan
Megen Lærdom af Moralen:
Svinelysterne bestemt
Maa vi strax i Døden sende,
Ellers kan vi meget nemt
Selv i Svinestien ende.

H. Vilh. Martensen.

Værdiløse Værdier

AF

A. O. KLAUSSMANN

Vore Forfædre vare store Ødelande, der omgikkes yderst letsindigt med Naturens Gaver, for at opnaae forholdsvis ringe Resultater. Til deres Undskyldning tjener ganske vist de Forhold, under hvilke de levede, Forhold, som vi endnu den Dag idag træffer dem i ukultiverede Egne, hvor Farmeren, for at skaffe sig et Par Tønder Land til Dyrkning afbrænder flere Kvadratkilometer af den prægtigste Skov. Som Undskyldning for vore Forfædre tjener ogsaa det mangelfulde Kjendskab til Chemien, som først i de sidste Aartiere af vort Aarhundrede er steget til en eminent Høide og først lærte os Værdien af alle de Ting, Naturen har skjænket os, men desuden bibragte os den Overbevisning, at Ting, som man ansaae for absolut *unyttige*, for *værdiløse* og *overflødige*, nemlig Affaldet, de ofte ildelugtende og alt andet end behageligt udseende Stoffer, som bleve tilbage fra Raamaterialet eller fremkom uder Fabrikationen, ere overordentlig *værdifulde* og i Værdi overgaa Guldet, som gjaldt for det kostbareste Metal.

Naar man tænker paa, hvad Chemien har frembragt af Stenkulstjæren, saa finder man idethøieste noget Tilsvarende i Eventyret, hvori det fortælles, hvordan et gyseligt Uhyre ved den befriende Ridders Kys forvandles til en underskjøn Kongedatter. Saa overdreven denne Sammenligning kunde synes for en nøgtern Betragtning, saa passende og betegnende er den alligevel. Stenkulstjæren, der fremkom som Biprodukt ved Gasfabrikationen, var et høist ubehageligt, ildelugtende Stof. Man anvendte den til Bestrygning af Træflader, der vare udsatte for Veir og Vind, og til Paptage, men dermed var ogsaa dens Anvendelighed forbi, og Gasværkerne vare nødsagede til at betragte Stenkulstjæren ligefrem som en Kalamitet. Saa kom Chemien som forløsende Ridder og viste Verden, at Stenkulstjæren er et af de mest værdifulde Produkter i Naturen. Først var det Farverne, Anilin- og Alizarinfarverne, som Chemien opdagede i Stenkulstjæren, og Historien om Udviklingen af Anilinfarveriet lyder i sig selv som et Eventyr. Den ene Chemiker efter den anden uddrog af den berygtede, ildelugtende Stenkulstjære Farver, som fremkaldte en sand Revolution i Handelen og Industrien, idet den saa kostbare Indigo og Cochenille blev fuldstændig fortrængt. Man fremstillede Farver, den ene skjønnere end den anden, af Stenkulstjæren, man fandt Farvestoffer, som i Fuldkommenhed overgik Alt, hvad der hidtil havde existeret i Naturen, og endnu den Dag idag opdages stadig nye Farver.

Medens man tidligere maatte beitse Bomulden, som skulde farves i Anilin, har man nu fremstillet Farverne saaledes, at Bomulden kan farves ægte uden at beitses.

Saa storartet nu Fremstillingen af disse Anilin- og Alizarinfarver er bleven, saa er de dog kun en ringe Del af de Skatte, som Videnskaben har draget frem af Stenkulstjæren. Der ere Lægemidlerne, som have staaet sin Prøve og nu ere lige uundværlige for Læger og Patienter, Antifibrin, Phenacetin, Antipyrin, Thellin, dernæst de berømte Desinfektionsmidler og Forebyggere af Forraadnelse, som Carbolsyre, Salicylsyre, Salol, Creolin. Men ikke nok med det, Chemien uddrog ogsaa af Stenkulstjæren Pikrinsyren, hvoraf man fremstiller de mest frygtede exploderende Stoffer og som ligeledes har fremkaldt en fuldstændig Revolution i vor Vaabenteknik og i Fremstillingen af Explosionsstoffer.

En nyere Opdagelse blandt de Skatte, Stenkulstjæren gjemmer, er Saccharin, dette søde Stof, hvoraf en Knivspids fuld søder mere end et helt Pund af det fineste raffinerede Sukker. Man kan med Sikkerhed antage, at Stenkulstjærens Skatte endnu ikke ere udtømte med disse Opdagelser, og dette ene Affaldsstof giver et drastisk Bevis paa Værdien af tilsyneladende værdiløse Ting.

Ved Gasfabrikationen er der endnu et andet, tidligere værdiløst Biprodukt, Gasvandet, hvoraf der fremstilles Ammoniak, et Stof, der spiller en vigtig Rolle i Industrien, især til pludselig Frembringelse af høie Kuldegrader. Paa Ammoniakens Billighed beroer Ismaskinerne, som fremstiller kunstig Is selv under tropisk Himmel. Ogsaa Kalken, som i Gasværkerne benyttes til at rense Gassen, afgiver et fortrinligt Gjødningsmiddel.

Der gives i vore Dage ikke en Fabrik, selv om den forarbeider nok saa mærkelige Stoffer, der ikke har Værdier i sine Affaldsstoffer, naar blot Mennesket gjør sig den Umage paa en vis Maade at lokke dem frem.

En af de urenligste Haandværk er Garveriet; Affaldet, Hudstumper, som før bleve tilbage, dannede raadne Masser, der forpestede Luften og gjorde Garverier til en Skræk i hele Nabolaget. Nu er dette Affald en meget søgt Handelsartikel. Man tørrer det, koger det under stærkt Tryk eller behandler det med fortyndet Svovlsyre; saa formales dette Affald til fint Mel, og det udgjør forsaavidt et meget vigtigt Gjødningsstof, som det modstaaer Forraadnelsen i Jorden og derfor virker meget længe.

Tidligere blev Klædevalkeri anseet for en af de urenligste Fabrikationer. Valkningen foregaaer ved at stampe Klædet, hvortil der anvendes Fedt. fordetmeste vegetabilsk og ikke dyrisk Fedt. Valkevandet, der lugter meget ilde og seer endnu værre ud, lod man tidligere løbe ud i Aaer og Floder; nu opsamles det omhyggeligt og ved en temmelig simpel Fremgangsmaade afdampes Vandet, det tilbageblevne Fedt behandles med Svovlsyre og presses, og der fremkommer et Fedt, som er meget seigt og betales høit af Sæbe- og Smørelse-Fabrikanter. Hvor der er Klædefabriker, finder man nu ogsaa en Fabrik, som forarbeider Valkevandet, og Eierne tjener gode Penge.

Ved Tobaksfabrikationen fremkommer ogsaa Affaldsstoffer, som ikke alene ere ubehagelige men ligefrem giftige. De raa Tobaksblade beitses først i en Suppe eller saakaldt „Sauce“, og denne Tobakssuppe forpestede alle Vandløb og dræbte alt Liv i dem. En spekulativ Kjøbmand, som kom til Laibach, hvor den østerrigske Regering har store Fabriker for Virginiacigarer, indsaae Værdien af denne Tobakssuppe. Han erhvervede sig Fabrikens Tobakssauce, førte den pr. Skib til Bremen, og der blev simplere Tobakssorter endnu engang beitsede med den og fik derved en bedre Aroma og tillige en Forbedring af deres Kvalitet. Denne Mand tænkte neppe paa, at denne Tobakssauce skulde blive til en Verdensartikel, og dog udfører et Selskab, som denne Mand oprettede, nu Tobakssaucen til Sydamerika og Australien, hvor den opkjøbes af Eierne af de uhyre Faarehjorder. Disse Faareeiere lede tidligere store Tab ved en Maddike, der borede sig ind under Faarenes Skind og dræbte Dyrene ved Blodforgiftning. Det viste sig, at Tobakssauce, fortyndet med Vand, strax dræber denne Maddike, og nutildags har enhver af de store Faareopdrættere i Sydamerika og Australien Douche-Apparater med fortyndet Tobakssauce, som alle Faarene maa passere for at beskytte dem mod Maddikerne. — Men selv Feieskarnet i Tobaksfabrikerne og de svære Ribber, som før ingen Nytte var til, benyttes nu til Gjødningsstof.

Før kastede man simpelthen Affaldet i Trankogerierne bort, d. v. s. den faste Masse, som blev tilbage, naar man kogte Torskenes Levere, for at fremstille Levertran; nu presses denne Masse i Murstensform og sælges som Gjødning. Affaldet ved Nedlægningen af Sardiner er ligeledes et godt Gjødningsstof. Hovederne og Indvoldene, som man før kastede i Vandet eller lod ligge og forpeste Luften, tørres nu omhyggeligt og males til „Fiske-Guano.“ Man faaer ligeledes et udmærket Gjødningsstof af Affaldet ved Rensningen af Bomuld.

Støv og Kulrester, som samler sig i Kulgruberne, blandes med Stenkulstjære eller Asfalt og presses saa i Former. Det er de saakaldte Briquetter. Man veed, at der i Byen Cognac i Frankrig af Affaldet ved Vinfabrikationen først destilleredes den aromatiske Brændevin, som nu ogsaa fremstilles i andre vinproducerende Lande. Men af Affaldet ved Vinfabrikationen faaer man foruden Cognac ogsaa Vinsten, Eddike, Belysningsgas og en sort Farve.

Aske og Slagger, som tidligere vare de mest værdiløse Stoffer, finde nu ogsaa Anvendelse; en Slagge, som fremkom ved Tilvirkningen af Jern, har ovenikjøbet grundlagt en hel ny Industri.

I Aaret 1870 opfandt den engelske Ingenieur Thomas en ny Fremgangsmaade til at uddrage Fosforet af Jernet. Indeholder Jernet blot en ringe Del Fosfor, bliver det skørt. Da Thomas nu opdagede en forholdsvis simpel Fremgangsmaade til at skaffe Fosforet bort af Jernet, frembragte han en fuldstændig Omvæltning paa Jerntilvirkningens Omraade. Jernslaggen, som kom ud af Høiovnen, indeholdt det Fosfor, som var draget ud af Jernet, og man gav denne Slagge Navn efter Fremgangsmaadens Opfinder, „Thomasslaggen.“ For Teknikeren er dette Ord „Thomasslaggen“ siden blevet til en Art Helligdom. Man har opdaget, at Thomasslaggen er et Affaldsstof, der næsten er ligesaa værdifuldt som det Jern, hvoraf det opstaaer. Alle Ingenieurer gjorde sig Umage for at konstruere Møller, der kunde formale den særdeles haarde Thomasslagge. Nu bygges der stadigt nye Maskiner, som ikke skade Arbeidernes Helbred, da det fine Støv fra Thomasslaggen selvfølgelig indeholder Fosfor, og derfor virker meget skadeligt paa Organismen, naar det indaandes. De nuværende Møller præstere det mest Mulige i saa Henseende. Men den formalede Thomasslagge anvendes til Fremstilling af en Cement, der i Værdi overgaaer alle lignende Bindemidler; denne Cement egner sig især til Vandbygninger. — Man har ogsaa blandet Melet af Thomasslaggen med Leer og Gips og under stærkt hydraulisk Tryk presset det til Mursten, Fliser o. l., som ved Tilsætning af Tho-

masslaggepulveret opnaae en Haardhed, der næsten svarer til Staalets.

Asken af Træ og Stenkul anvendtes tidligere til Gjødning. Men efterat Kullene efterhaanden ere blevne dyrere, har man paa Steder, hvor der samler sig megen Stenkulsaske, anlagt Maskiner, som lader denne Aske gaa igjennem og opsamler de halvforbrændte Steukulsrester. Denne saaledes opsamlede Kokes er fuldstændig svovlfri, varmer godt og har stærk Afsætning.

Naar man blot tager denne sidste Anvendelse af den ellers værdiløse Stenkulsaske i Betragtning, maa man sige sig selv, at der i forrige Tider er gaaet Millioner tilspilde i denne Stenkulsaske.

At man ogsaa af Sved og tilmed af Faarenes Sved kunde fremstille noget Værdifuldt, havde man vel heller ikke tidligere troet, men i den senere Tid fremstiller man deraf et Fedtstof, det saakaldte „Lanolin“, som i renset Tilstand ikke alene benyttes til forskjellige Lægemidler men ogsaa parfumeret findes paa de fornemste Damers Toiletborde.

AFORISMER

En god Leilighed er et halvt Held.

Der gives Mennesker, som undertiden tillade sig den Luxus at være ædle.

De bedste Handlinger ere ofte dem, man ingen Grunde har for.

Det bedste Teleskop er Kjærligheden, det bedste Mikroskop Misundelsen.

De lykkeligste Øieblikke i Livet ere ofte dem, i hvilke man begaaer en Dumhed.

Det, man hos Børn betegner som Uopdragenhed, kalder man hos store Folk Nerveusitet.

Nutildags gjør man sig ikke lystig over Taaberne men over de Vise.

Ronald og Misette

AF

ALBERT DELPIT

I.

Han, Ronald, var sytten Aar gammel; hun, Misette, var femten. Det var to stakkels smaa Vrag af strandede Skibe paa Verdens Ocean. Ronalds Fader, Lord Hawksley, var i Krigsaaret strandet ved Ustariz i de baskiske Provinser. Han levede ikke længe. For anden Gang Enkemand — Roland var født i dette andet Ægteskab — var han i høieste Grad angreben af Tæring og døde sex Maaneder efter; før sin Død havde han overgivet sin Søn til „Hr. Pastoren“ i Ustarix, Abbé Argainarats' Omsorg og Pleie. Den ældste Søn, Robert, studerede i Oxford. Familien brød sig ikke det Mindste om den yngste. De anviste ham en klækkelig Pension, dermed var Alt afgjort.

Enkelte Parisere vilde endnu mindes Misettes Moder, den smukke Raymonde, som spillede i Variétés; hun creerede der den tredie Slavinde i „den skjønne Helene“. Hendes Rolle var ikke stor: en eneste Replik. Men som hun sagde den Replik! Med eet Slag var hendes Lykke gjort. Man tilbød hende Engagement i St. Petersborg, som alle Skuespillerinder drømmer om. Skulde hun tage sin Datter med til Rusland? Det vilde genere hende. Raymonde tøvede ikke. Hun kom i Tanker om, at hun havde en Søster, Enke efter en Gendarm-Kvartermester i Ustariz. Hun sendte hende Barnet som en Pakke med Iltoget. En brillant Moder! . . . En brav Kone, denne Enkemadame Urigaray, og en god Veninde af „Hr. Pastoren“, med hvem hun hver Aften spillede et Parti Bezique. Abbé Argainarats paatog sig Misettes Opdragelse, som han havde paataget sig Raymonds. Saaledes gik det til, at Sønnen af en engelsk Peer og Datteren af en Skuespillerinde blev opdraget sammen.

Børnene bleve strax indtagne i hinanden. De vare begge blonde som det modne Korn; men Rolands Haar havde det rødlige Skær hos Titians Helte, medens Misette med sine guldgule Fletninger mindede om Ary Scheffers Gretchen. Han var høi, slank, elegant; hans sorte, funklende Øine lyste i hans tankefulde, blege Ansigt. Ti Aar gammel var dette Barn allerede en Drømmer. Nordboernes Fantasi har Noget af deres Hjemstavns Taage ved sig. Roland fortabte sig i Drømme, i forunderlige Tanker. Det lod til, at han helst paa sin Fantasies Vinger havde hævet sig høit op over denne Jord. Abbé Argainarats bekæmpede ikke denne Tilbøielighed hos sin Elev. Han var saa frygtsom, den gode Abbé! Da han saae sin Pensionær stille og flittig, lod han sig nøie med at vaage over hans Arbeider,

men han ledede dem ikke. Saaledes havde Roland snart atter og atter læst alle de Bøger, som udgjorde Abbéens lille Bibliothek.

Alle Baskere ere lidt af Digtere. De lever i et saa vidunderligt Landskab, med den udstrakte blaa Himmel over deres Hoveder og de graa Pyrenæer i Horizonten, uden at tale om deres saa forskjelligartede Sletters tusinde Farver, deres Bække og Elves sølvklare Sang, som ofte bringer den hæslige Virkelighed i Forglemmelse. Selv deres melodiøse Sprog ligner rythmisk Poesi. . . . Ja! de har næsten Alle en Skrue løs. Abbéen var derfor henrykt, naar han saae Ronald blegne over hans Yndlingsbøger.

Og hvilke Bøger! Shakespeare, Ossian, Victor Hugo, Goethe: alle dem, som Geniet bærer hen over Skyerne. Lidt efter lidt begyndte Ronald, at forme sig en virkelig Verden ud af denne ideale. Han levede med Ophelia, med Desdemona, med Cordelia, med Esmeralda eller Magarethe. Hans Smag drog ham især hen til de Heltinder, som hans Nationaldigter har skabt. Og paa Grund af denne stadige Beskjæftigelse med dem, var han overbevist om, at han var i Familie med de af Shakespeare skabte Væsener. Af denne Forkjærlighed udsprang en anden. Han elskede alle dem, der ere besjælede af en evig Drøm, som Hamlet, han misundte Romeo, der allerede ved første Skridt mødte Julie. Og da ethvert menneskeligt Væsen vil se sit Ideal legemliggjort, saa gjorde han snart Misette til Deltager i sin Lekture og Incarnation af sine Fantasier.

Ak! hun var langt mere skabt til Handling, den lille Misette. Hun havde blaa, meget blide Øine, som imidlertid blev oplivede af et henrivende Udtryk af Munterhed og lidt Trods. Naar hun lo, saa velklingende som en Sølvklokke, saae man hendes smaa, gjennemsigtigt hvide Tænder. Altid rødmusset, altid munter, kastede hun tidt Bøgerne til Side og sagde til Ronald:

„Kom, lad os lege!“

Og Ronald gik, for at lege med hende, da Misette vilde have det, men uden Venindens Overgivenhed; det var næsten, som om han skulde more en ganske lille Pige. Naar de saa havde leget tilstrækkeligt, sagde hun:

„Fortæl mig nu en Historie.“

Og de satte sig ved Bredden af Nive i en Klippehule, eller naar det var meget varmt, gik de ind i Skoven med de blaalige Enebærbuske, og Ronald fortalte hende om den blege Desdemonas Kjærlighed eller den bekymrede Marinas vidunderlige Eventyr; eller ogsaa Historien om Jane Grey, Rosen, som neppe havde udfoldet sig før den mistede sine Blade.

„Nu er Touren til mig!“ udbrød Misette.

Saa begyndte hun, med sin søde, kvidrende Stemme at synge en eller anden Sang, som hun havde hørt paa Markedet eller af Smuglerne:

„C'est dans la ville de Bordeaux,
Qu'est arrivé trois beaux vaisseaux!“

Saaledes bevarede hvert Barn Præget af sin Herkomst. De voxede langsomt op, uadskillelige, den Ene uundværlig for den Anden, som to Fugle, der ere indespærrede i samme Bur. Om Vinteren tilbragte de Aftenen i Præstegaardens lille Dagligstue. Ved Siden af dem sad „Hr. Pastoren“ og Madame Urigaray med sin evige Bezique. Abbéen, høi og mager, lidt bøiet af Aarene, meget tilbageholdende, talte kun for at melde sine Stik eller med ængstelig Stemme at sige:

„Jeg troer, De snyder, Madam Urigaray!“

For hun snød, Madam Urigaray. En tyk buttet Kone, med grumme megen Kulør, som altid blev rørt, og græd af Rørelse. Hun havde den Eiendommelighed at beklage hele Verden, selv de Lykkelige.

„Hvad bestiller De nu, de stakkels smaa Børn? Hr. Pastor jeg melder Hundrede for Es. Altid fortæller de hinanden de samme stakkels smaa Historier. Denne Gang kan De ikke sige, at jeg snyder, Hr. Pastor. Der, der er min stakkels Ruderknægt; han vil ikke vente paa sin stakkels Spaderdame!“

Det faldt aldrig Abbé Argainarats ind at afbryde den sødlige Ordstrøm, som blev gjort endnu mere vammel ved den fortræffelige Kones Snøvlen. Men hvad brød Børnene sig om Madam Urigarays lange Taler og Abbé Argainarats' korte Svar! Liggende henslængte paa den gamle gule Sofa, betrukken med afgnavet Utrechter Fløiel, fortalte Ronald og Misette hinanden de skjønneste Ting! Misette elskede disse Historier, som Ronald fortalte saa godt, med en besynderlig Glans i de straalende Øine.

Klokken ti, naar Misette og hendes Tante gik hjem, søgte den Lille altid at gjengive de nylig hørte Fortællinger for den Gamle. Saa gav denne sin Rørelse frit Løb! Hun græd regelmæssigt over de ulykkelige Helte og de ulykkelige Heltinder. Men, Du store Gud, hvilken Forvirring i denne Spurvehjerne! Thi man kan nok tænke sig, at Misette havde glemt meget, saa at Madam Urigaray fuldstændigt sammenblandede det Hele paa en sørgelig Maade. Den sildige Tid bidrog ogsaa sit til at forvirre hendes Tanker. Og den næste Morgen, naar den gamle Dame vilde fortælle sine Naboersker og Bekjendte de samme Historier, saa var det er Tohuwabohu af de vidunderligste Ting.

„Den stakkels Frøken Jane Grey, Madam, som blev guillotineret af det Uhyre Marat!“

„Men der var især en ung Pige, hun hed Pomone eller Anemone (Madam Urigaray huskede det ikke saa nøie), som blev kvalt, fordi hun elskede en Neger. En Neger! Kan De forstaa det! Mange Mennesker har dog virkelig en underlig Smag.“ Men det forhindrede ikke den gamle Tante i, samvittighedsfuldt at græde om disse

Damer, selv over dem, der var forelskede i Negere. Det trøstede hende kun lidt, naar Mademoiselle Harispe, Postholdersken, sagde til hende:

„De skal ikke tage Dem det saa nær, Madam Urigaray! Det er jo kun Eventyr!"

Misette derimod tvivlede aldrig paa sin Vens Historier. De vare et Evangelium for hende. Hun hørte paa dem med aaben Mund, med en af Ømhed og Ærbødighed blandet Beundring. Det forekom hende næsten, at hun befandt sig i Selskab med et høiere Væsen, formet af et finere Ler. Forresten gik det alle Andre ligedan, selv „Hr. Pastoren" sagde, naar Ronald havde talt:

„Jeg veed ikke, hvor det Barn faaer sine Tanker fra. Man skulde næsten tro, at Nogen hviskede ham dem i Øret."

I Førstningen forstod Misette ikke rigtig denne Frase. Hun troede i sin Naivitet, at hendes Ven underholdt sig med usynlige Væsener. Langsomt vænnede hun sig til den Tanke, at Ronald havde Inspirationer.

Navnlig lige overfor hende lod han sig henrive til at sige Alt. Paa smilende Foraarsdage fulgtes de ad Haand i Haand og løb over de friske, af den venlige Sol opvarmede Marker. Bønderne saae dem tidt gaa forbi, tæt omslyngede, fordi Ronald støttede den trætte Misette. Eller *„le pastour"* (Hyrden) afbrød sin *„roumanz"*, for at lytte til Ronalds Inspirationer. Lidt efter lidt udvikledes hans Digtertalent. Han improviserede melodiøse Sange i et for de gode Baskere ubekjendt Sprog, som kun Misette forstod. Ronald havde lært hende Engelsk. Thi underligt nok, skjøndt det unge Menneske var opdraget i Frankrig, digtede han kun i sit Modersmaal; drømmende Vers af et stolt Præg, besjælede af et ædelt, ridderligt Sind.

Om Sommeren streifede Ronald og Misette gjennem Skovene, eller langs Elvene. Paa det Sted, hvor Nive slaaer en Bue, paa Veien til Cambo havde Børnene en lille Yndlingsplads, helt oppe paa en Klippe, som var bevoxet med tætte Træer, der dannede en uigjennemtrængelig Tykning. Man maatte bøie de sammenslyngede Grene til Side, for at trænge derind. Var man der endelig, saa frembød der sig et magisk Skuespil. En lille steil Sti, bedækket med Blomster og Mos, førte op til en Skrænt, hvorfra man saae Floden under sig bruse som i en Afgrund.

Den første Gang de stode der, vilde Misette ligesom sin Ven bøie sig ud over den skummende Nive, men hun trak sig pludselig tilbage, ganske bleg klamrede hun sig til Ronalds Skulder og udbrød;

„Jeg er bange, her vil vi ikke mere hen, vel?"

De kom alligevel igjen, og det ofte, og tilsidst næsten hver Dag. Det var ogsaa der, at de en Sommeraften for første Gang læste klart i deres Hjerter. Den Aften vendte Ronald og Misette tilbage, tause, trykkede, trætte. I den sidste Tid var der kommet en vis Uro i Broderens og Søsterens Kys. Den unge sextenaars Knøs blev greben af en let Skjælven, naar han kyssede den unge Piges Haar og Læber. Hun smilede altid under hans Kjærtegn. Men de samme Kjærtegn, som før gjorde hende henrykt, fik hende nu til at blegne.

Den prægtige José, den berømte Smugler, agtet og æret i det hele baskiske Land — som enhver Smugler, der gjør sin Pligt — saae dem den Aften gaa forbi, tause, alvorlige, tæt omslyngede. De standsede udenfor hans Hytte; José sad udenfor Døren og røg taus sin Pibe og klappede en stor Hund, som laa udstrakt tæt ved hans Fødder.

„God Aften, Monsieur Ronald!" raabte José.

„God Aften, José!" svarede Ronald.

Den unge Mand stod et Øieblik stille. Hans fine, blege Hoved, hans Øine, der funklede som Diamanter, hans stolte Holdning indgjød alle Baskerne en vis Agtelse. Ronald stod rank foran Hytten, og Misette, hvis gyldne Fletninger hang langt ned, lænede sig med foldede Hænder til sin Vens Skuldre.

„Ei, ei!" vedblev José, „I gaaer endnu ud at spasere sammen! Veed I af, at I nu er voxne? Før kaldte man jer den lille Broder og den lille Søster, nu vil man kalde jer de smaa Kjærestefolk."

Misette begyndte at le; Ronald gjorde en rask Bevægelse. Og José, som bankede Asken ud af sin Pibe, tilføiede:

„Til Lykke med Spaseretouren, I to Forelskede!"

Ronald svarede Intet, men drog den stadigt leende Misette med sig ind i Skoven. De satte sig ned i Tykningen, og Ronald sagde med alvorlig Stemme:

„Han har Ret, Misette, jeg elsker Dig!"

„Og det gjør Dig bedrøvet? Det har jeg længe vidst. Kom, kys mig!"

Hun rakte ham sine Læber, der lignede et friskt Granatæble. Han tog hende i sine Arme og trykkede hende tæt ind til sig; Kysset var kydsk, som disse Børns Hjerter, og de udvexlede det for Naturens Øine, det første Vidne til deres første Bekjendelse.

„Vi vil elske hinanden i al Evighed!" udbrød Ronald begeistret. „Jeg elsker Dig, som Romeo elskede Julie, som Hamlet Ophelia. Hvis Du vil, saa gaaer vi sammen ind i Skovene og lever der ganske alene."

„Jeg vil altid, hvad Du vil!" sagde Misette muntert.

De sade længe tause og saae paa hinanden. Vinden strøg gjennem Træerne, forstyrrende Sommernattens Stilhed. Libeller vuggede sig i Luften; den flyvende Sommer hang ned fra Grenene, og af og til lød en let Raslen i Krattet —

det var en eller anden omstreifende Hare, som frygtsomt søgte Skjul. Ronald laa udstrakt i Mosset og holdt Misettes Hænder i sine. Han talte ganske sagte, som om han var bange for, at Træerne kunde høre ham.

„Misette, vi har elsket hinanden allerede før vi blev født. De Sjæle, som svæve i Ætherne, elsker allerede hinanden; naar de saa mødes i Livet, saa føle de en Kjærlighed til hinanden, som varer evigt. Se, hvor forunderligt Skjæbnen har ført os sammen! Den har udvalgt os i to store Byer, for at forene os her, midt imellem disse Bjerge, som langtfra ikke rager saa høit mod Sky som mine Drømme. Væsener som vi, vilde være døde mellem Byernes Mure. Gud har givet os den rene Luft under aaben Himmel, Elvenes Sang og Skovenes dybe Mørke."

„Jeg vilde ogsaa nok leve i en stor By, hvis Du var med."

„Der vilde vi være mindre alene, Misette. Der findes ogsaa Mennesker, som kunde se Dig, smile til Dig. Og saa, vi er jo to stakkels, forladte Væsener. Jeg har kun Dig, Du har kun mig. Vi maa opbygge os en Verden af vor Kjærlighed og lukke os inde i den for hele Livet."

„Ja, jeg vil altid hvad Du vil," sagde hun for anden Gang.

Han tog hende i sine Arme og deres Læber mødtes, og Nattergalen begyndte at synge i Nærheden af dem og udstrøede sine Sang-Perler i den stjerneklare Nat. En let Brise strøg som et langt Suk gjennem Krattet. Nive blandede sin Brusen deri, og det var en beundringsværdig Koncert, et kosteligt, harmonisk Potpourri, Nattergalens Sang, Vindens Klage, og de lange Kys udvexlede mellem disse to kydske Væsener, som ikke kjendte det Onde, som i deres Kjærtegn kun søgte noget Uendeligt, Overjordisk for deres Sjæle. Hun brød først Tausheden.

„Dine Læber brænder paa mine", yttrede hun ganske sagte.

Han svarede ikke. Men hun mærkede, hvorledes han foer sammen, ved Maanens blege Lys saae hun, at han var ganske bleg. Hans fine Silhouette aftegnede sig skarpt mod Himlens gjennemsigtige Baggrund. Blidt og tøvende lagde han sin Arm om Misettes Liv og vendte tilbage til Hjemmet, men den Aften blev der ikke talt mere.

Og denne henrivende Drøm, frisk som en Fugls Sang, duftende som Syrenen, varede et helt Aar, et helt, lykkeligt Aar. Intet forstyrrede Renheden af denne Kjærlighed, ved Synet af hvilken Englene maatte smile. Dette unge Menneske paa sytten, denne unge Pige paa femten Aar svævede over Jordelivets Smuds, uden blot at plette Spidserne af deres Vinger. Intet oplyste deres Uvidenhed; hverken den Forvirring, som ledsagede deres Omfavnelser, eller de ubevidste Ønsker, som fulgte efter deres Kys. Meget hurtigt gjættede man deres Hemmelighed og saae, hvorledes deres Venskab var bleven til Kjærlighed. Men de vare omgivne af en saa straalende Uskyld, at det ikke faldt Nogen ind at smile ad dem. Man lod sig nøie med at kalde dem „de smaa Kjærestefolk", uden at Nogen vovede at tænke noget Ondt derved.

Da det igjen blev Foraar og de første Blade lod deres grønne Hoveder titte frem, optog Ronald og Misette igjen deres muntre Spaseretoure. Man kjendte dem overalt i Forpagtergaardene, og de fandt en venlig Modtagelse hos Alle. *Les pastours*, Bønderne, Smuglerne opdagede dem allerede i Frastand. Han i Nationaldragten, i sin graa uldne Bluse, som blottede den hvide, kraftige Hals, det blaa Belte slynget om Livet for at fastholde de sorte Fløiels Benklæder, hun ligeledes klædt som de baskiske Piger: i rødt, kort Skjørt, som slutter sig tæt til Kroppen, og Chemise af ubleget Lærred, paa hvilken hendes svære blonde Haar hang ned i lange Fletninger.

Næsten hver Dag vendte de tilbage til deres Yndlingsplads over Nive, Afgrunden, som de kaldte den. Der følte de sig saa fuldstændigt alene. Deres Kjærlighed havde nu et Datum, et Udgangspunkt.

„Det er nu et Aar siden", sagde Ronald en Eftermiddag. „Vi var her, hvor vi nu er. Se, hvor Naturen er god! Den har ikke forandret Noget; den har villet vedblive at være den Samme, ganske som vi."

De laa Begge udstrakte i Mosset. Hun rakte ham smilende sine Læber, uden Frygt, uden Undseelse. Hvorfor skulde hun ikke det? Undseelsen er Forudfølelsen af det Onde, og hun kjendte det ikke engang af Navn. Og atter begyndte de lange Omfavnelser, Kyssene uden Ende, som henrev dem, indtil de forvirrede dem til Dybet af deres Sjæl.

„Jeg elsker Dig!" sagde han, „for Du er smuk, Du er god, jeg elsker Dig, Julie."

„Jeg elsker Dig!" sagde hun, „for Du er smuk, Du er god, jeg elsker Dig, Romeo!"

„Jeg elsker Dig!" vedblev Ronald, „og Intet kan adskille mig fra Dig. Du er Solen, som opvarmer mig. Men jeg foretrækker et af dine Blikke for alle Solens Straaler, thi dens Straaler tilhører hele Verden, og dine Blikke gjelder kun mig."

(Fortsættes.)

EN VARIETÉSTJERNE

TEGNING AF KNUT HANSEN

Anton van Dyck:

CARL I's BØRN

Fridthjof Nansens Togt

FRIDTHJOF NANSEN

I 38 Maaneder havde man ikke hørt fra Fridthjof Nansen. I over 3 Aar havde man svævet i Uvished om hans og hans Ledsageres Skjæbne. Saa da man mindst ventede det, kom pludselig Budskabet, at Nansen og en Mand til, som først i Telegrammerne kaldtes Scot Hansen, men senere viste sig at hedde Johansen, lykkelig og vel vare arriverede til Norges Nordspids, til Vardø. Den 14. August, da denne Efterretning spredtes over den vide Verden, blev en Glædesdag af første Rang. Kun Et lagde i visse Øieblikke en lille Dæmper paa Begeistringen: Hvad er der blevet af „Fram“ og dets Besætning, som Nansen havde forladt oppe i Isen? Expeditionens Chef forsikrede, at Skibet nok kom godt hjem, inden man anede det. Og han fik Ret i det som i saa meget Andet. En Uge efter, at Depecherne havde bragt Melding om Nansens Hjemkomst, forkyndtes det, at nu laa ogsaa „Fram“ med „Alt vel ombord“ i norsk Havn. Da kjendte Jublen ingen Grænser. Alverdens Blik var rettet mod Vardø og Hammerfest, hvor den kjække Ishavforsker og hans Fæller tiltraadte deres Triumftog langs Norges Vestkyst. Telegrammer fløi i Mængde frem og tilbage, sydpaa til den hele civiliserede Verden med stedse udførligere Beretninger om det mærkelige Togt, nordpaa til de smaa norske Kystbyer med Lykønskninger fra Slægt, Venner og Beundrere i Anledning af den glædelige Udgang paa et saa enestaaende dristigt Foretagende.

Det var i 1888, Nansen fattede sin Plan om at søge op til Nordpolen eller i hvert Fald Egnen deromkring og som væsentlig Støtte paa sin Expedition at benytte netop *den* Faktor, der havde vanskeliggjort og umuliggjort tidligere Forehavender med samme Maal: *Isen*. Af den Omstændighed, at Vragstumper fra det forulykkede Polarskib „Jeanette“ vare fundne ved Grønlands Østkyst og altsaa maatte være drevne med en vestlig Strøm derhen fra de nysibiriske Øer, hvor Skibet var gaaet under, sluttede Nansen, at han ved at sætte et tilstrækkelig stærkt Skib ind i Isen ved de nysibiriske Øer maatte kunne drive med det nordover og vestover til Grønland, og at han paa denne Drift i og med Isen maatte komme til at passere Nordpolen.

Efterhaanden modnedes Planen; han var færdig med sine Beregninger og var naaet til et endeligt Resultat med Hensyn til, hvorledes Sagen skulde gribes an og gjennemføres, og traadte saa offentlig frem med sin imponerende Tanke, der strax vakte den største Opsigt og alle Sagkyndiges udelte Interesse. De til Expeditionens Udrustning nødvendige Pengemidler skaffedes tilveie, dels fra den norske Regering, dels af Private i Danmark, Sverige og England. Da Foretagendet var pekuniært sikkret, byggedes specielt med denne Ishavstur for Øie Damperen „Fram“, hvortil Nansen personlig sammen med sin fra Skifærden over Grønland prøvede Ven, *Sverdrup*, havde givet Tegning, og som udførtes af den bekjendte norske Skibskonstruktør Colin *Archer*. Det Eiendommelige ved „Fram“ var, at det paa Grund af sine stærkt skraanende Sider kunde lade sig løfte op af Isen og ligesom ride paa den, hvorimod det havde været de tidligere til Nordpolsexpeditionerne benyttede Skibes Ulykke, at de med deres mindre rationelle Bygning vare udsatte for hurtigt at blive knust i Isens stærke Skruninger.

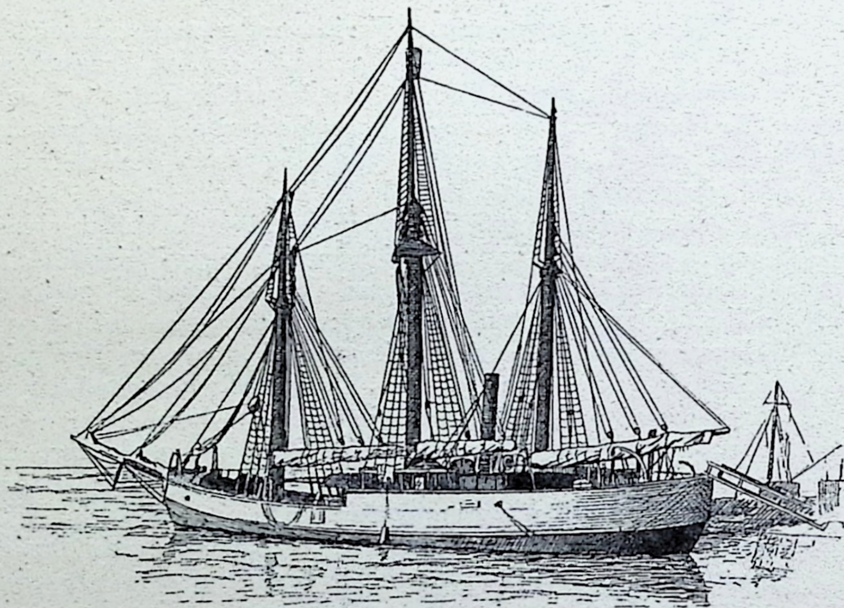
Den 24. Juni 1893 tog Expeditionen afsted fra Christiania. Ved Indløbet til det kariske Hav hentedes Hunde ombord, og saa styrede „Fram“ med de dristige Forskere ombord ud i det store Ubekjendte, hvorfra ingen Efterretning om dem naaede til os, før de selv kom hjem og fortalte, hvad der var hændet dem. Ganske vist indløb der i Foraaret en Meddelelse, men den viste sig senere at være falsk.

Expeditionens Rute har, efter hvad der nu er

oplyst, været følgende: Langs Sibiriens Kyst østpaa til de nysibiriske Øer; en Landing ved Olenek-Floden for at tage flere Slædehunde ombord maatte opgives, da Nansen frygtede for, at dette ene Led i hans Plan vilde komme til at koste ham en hel Overvintring og altsaa et stort Tab af Tid. Saa gik „Fram“ nordpaa ind i aabent Vand, op forbi de nysibiriske Øer indtil 78 Grader 50 Minutter nordlig Bredde, 133 Gr. 37 M. østlig Længde. Paa dette Sted satte Nansen overensstemmende med sin Plan Skibet fast i Isen, og med denne drev det nu nord- og nordvestpaa, netop, som det var forudseet. Skruningerne i Isen vare til Tider overordentlig stærke, men „Fram“ stod dem tappert igjennem og viste sig i det Hele taget ganske i Stand til at opfylde de store Forventninger, Nansen havde sat til det.

Da det syntes, som „Fram“ var naaet saa langt imod Nord, at der var Udsigt til, det ikke vilde kunne komme længere op, fattede Nansen den næsten vanvittig dristige Beslutning at forlade Skibet og, blot ledsaget af en eneste Mand (Johansen), 28 Hunde, 3 Slæder, 2 Seildugskajakker og Proviant for 3 Maaneder, at *gaa* nordpaa over Isen til Polen. Denne Del af Expeditionen er den mest spændende, den, om hvilken man med størst Interesse vil høre Nansen fortælle. Hvad maa han og hans frivillige Følgesvend ikke have lidt og udstaaet paa denne Vandring over de øde Ismasser, hvor Alt — komplet *Alt* — manglede undtagen Farer, Savn og Besværligheder af enhver Art, paa enhver Tid af Døgnet! Men den Legemets, Sindets og Villiens Kraft, man fra tidligere Leiligheder kjendte hos Nansen, overvandt ogsaa paa denne Expedition — uden Overdrivelse den mest dumdristige, noget Menneske endnu har indladt sig paa — alle Hindringer og Trængsler. Den 7. April 1895 naaede de to Mænd den høieste Breddegrad, der hidtil er naaet, nemlig 86 Gr. 14 Min. Længere kunde de ikke komme, Nordpolen maatte de opgive. Mere og mere alvorlig blev Situationen. Kulden var næsten uudholdelig; Land saae de ikke noget til, Provianten var nærved at slippe op; Dagrationerne maatte sættes ned til et Minimum; Hundene maatte paa et Par nær slagtes for at tjene til Føde. Man tænke sig de forfærdelige Forhold deroppe midt i den uendelige Isørk! Noget sydpaa slog de Vinterkvarter op og drog videre næste Foraar. Men nu hændte det, at deres Uhre gik istaa, saa at det blev dem umuligt at tage nøiagtige astronomiske Observationer og derved konstatere, hvor de egentlig befandt sig. Saa seilede de sydpaa gjennem et Farvand, som de ikke kjendte, og — den gode Skjæbne, der havde ført dem velbeholdne og raske igjennem alle Polaregnenes Farer og Besværligheder, bragte dem uventet lige hen i Nærheden af Jackson-Expeditionen, hos hvilken de bleve modtagne med aabne Arme, og som bragte dem tilbage til Norge. — — Dette er i kortest mulige Træk det Vigtigste af, hvad man til det Øieblik, da disse Linier skrives, veed om Nansens æventyrlige Færd i de arktiske Regioner. Med den største Spænding og Interesse maa man imødese de Skildringer, hvori han vil give en udførlig Fremstilling af sin enestaaende Reise og Kamp med Elementerne. Og med ikke mindre Begjærlighed vil de Lærde kaste sig over de Resultater, han og hans Ledsagere er komne til ved de mange videnskabelige Undersøgelser og Observationer, de have foretaget paa den lange Expedition. Hvad Nyt i denne Retning „Fram“ bringer med sig hjem, vides endnu ikke; men allerede det, Nansen strax efter sin Ankomst har fortalt en af sine Landsmænd, lover godt, og man tør da vente, at Nansens Nordpolstogt med „Fram“ ogsaa i videnskabelig Henseende vil vise sig at have baaret saa gode Frugter, som de have fortjent det, — de vidunderlig modige og fabelagtig heldige Mænd, der naaede længere mod Nord end noget andet Menneske og hvis Bedrift er saa storartet, at man i Beundringen over, hvad de *har* præsteret, let glemmer, at det ikke lykkedes dem at komme helt op til Nordpolen!

Gustav Hetsch.

„FRAM“

En Historie fra Mantua

AF

JOS. VIKTOR WIDMANN

(3. Fortsættelse og Slutn.)

V.

PARMA!

Det er sandt, at jeg paa Reisen dertil beskjæftigede mig udelukkende med de to Elskendes Historie; men da jeg først stod i Byen, følte jeg mig i saa høi Grad betagen af denne mærkelige By, at jeg fuldstændigt glemte den franske Maler og hans mantuanske Kjæreste.

Her i Parma er Correggios Geni eneraadende. Man staaer under dets Indflydelse, saasnart man har betraadt Byen. Det er jo mere end Indbildning, at de smaa Gadedrenges smukke Ansigter ere ganske de samme, der med et saa ubeskrivelig elskværdigt og rørende Udtryk stirre os imøde fra Correggios og Parmigianinos Fresker i Domkirken, i Abbedissens berømte Værelse i Klostret S. Paolo og fra Galleriets Værker. Det er jo netop Sagen, at i Italien frister Kunsten ikke Livet som en exotisk Plante i Galleriets Drivhus, men at man seer det Samme, som Billederne vise os, ude paa aaben Gade. Men denne Vexelvirkning mellem Kunst og Liv var mig ganske særligt paafaldende her i Parma. Saae jeg de levende, smukke Knegte lege paa Gaden, saa mindedes jeg de malede Amoretter og Engle, og beundrede jeg saa i Kirkerne og Gallerierne de Sidste, kunde jeg ikke glemme, at ganske lignende Knegte med et virkelig idealt Udtryk i deres Ansigter vare smuttede forbi mig i Gaderne og paa Torvene.

Saaledes hengav jeg mig helt til Mester Correggio, der taler et Sprog, hvis Lige jeg kun kjender i een Kunst, i Mozarts Musik. Men især maatte jeg atter og atter styre mine Fjed mod Domkirken. Der i Kuppelen er malet hin ligesom jublende Maria Himmelfart, en hel Olymp af Helgene, der i munter Hvirvel farer mod Himlen, et Værk af den fyrigste Fantasi og en enthusiastisk Skjønhedsrus, om hvilket Titian engang sagde til Borgerne i Parma: „Selv om I ogsaa fyldte Kuppelen med Guld, har I ikke betalt, hvad den er værd.“

Det var den anden Dag af mit Ophold i Parma, henad ti om Formiddagen. Foraarsdagens Solskin, hvori hele Byen badede sig, gav netop det rette Lys, saa at jeg med ny Glæde betragtede Domkirkens Fresker og langsomt, langsomt, med Hovedet bøiet helt tilbage, gik henover det glatte Marmor i Kirkens Chor. Pludselig hørte jeg lige ved Siden af mig en snøvlende Stemme, der, eftersom jeg ikke havde lagt Mærke til, at Nogen nærmede sig, næsten forskrækkede mig, da jeg saa pludseligt hørte den ved min Side. Det var en af de Ciceroner, som aldrig fattes i italienske Kirker og som vente paa Fremmede, forat tilbyde dem deres Tjeneste. Bestandigt forstaa de først ved en eller anden Samtale, som de begynde, at introducere sig, indtil de saa endelig rykke frem med Tilbud om at vise den fremmede Herre Byens Mærkværdigheder.

Det Individ, som nu havde nærmet sig mig, faldt heller ikke med Døren ind i Huset, men begyndte Samtalen med en Advarsel, som ganske vist strax vakte min Interesse i høieste Grad. „*Attenzione, Signore!*“ sagde han. „Det er meget farligt at gaa saaledes. Just i Forgaars Eftermiddags er her skeet en stor Ulykke.“

„Hvad behager? En stor Ulykke?“ spurgte jeg.

„Ja! en stor Ulykke. En fremmed Herre, der betragtede Freskerne ganske som De, lagde Hovedet tilbage og ikke saae, hvorhen han styrede sin Gang, gik med Ryggen til Skibet og kom, uden at ane det, hen til det Sted, hvor Trinene føre fra Choret ned til Midterskibet. Paa denne Maade styrtede han baglængs ned ad Trinene, for Øinene af hans unge Hustru, der var bleven tilbage i en af Stolene, forat bede. Da hun ilede hen til ham, var han allerede et Lig. Han havde knækket Halsen og var død med det Samme. Aa! hvilken Ulykke! hvilken Ulykke! De skulde blot have hørt den unge Kones Skrig!“

Denne Meddelelse rystede mig virkelig. „Og

hvem var den Mand?“ spurgte jeg. „Sikkert et Par Nygifte paa Bryllupsreise, som man kan møde dem her overalt?“

„Aa! en fin, fornem Herre! Han var en Franskmand; men hans Hustru var en Italienerinde.“

Saasnart Ciceronen udtalte disse Ord, gav det ligesom et Sæt i mig og en Tanke greb mig. Du store Gud! det er de to Elskende fra Mantua!

„Javist er det en Ulykke!“ sagde jeg mere til mig selv end henvendt til Ciceronen. Men denne, som var begjærlig efter at fortsætte Samtalen, greb atter Ordet og sagde: „Han havde en Ven her i Byen, ogsaa en Franskmand. Men de boede ikke i samme Hotel. Vennen var heldigvis ligeledes i Kirken, i et Sideskib, da Ulykken skete. Han kom strax til. Man har fortalt mig, at han har arrangeret det Hele, for at transportere Liget til Paris; det bliver lagt i en Zinkkiste, og om den kommer en prægtig Sarkophag af kostbart Træ. Jeg troer, at Liget allerede i Eftermiddag afgaaer med Iltoget.“

Ciceronen vedblev endnu at snakke, men jeg hørte kun med et halvt Øre paa ham, idet en anden Tanke udelukkende beskjæftigede mig: Hvad skal der blive af den unge Pige? Og jeg begyndte at overveie, om jeg ikke skulde opsøge det Hotel, hvor Hr. Henri boede, for at tale med ham. Med hvad berettigede mig dertil? Humaniteten? Aa, denne giver ikke Ret til at indblande sig i private Affairer. Jo længere jeg overtænkte Sagen, desto mere ugjørligt forekom det mig at blande mig i et Forhold, som dog egentlig ikke vedkom mig. Et Øieblik bedøvede jeg den indre Stemme, som bød mig gaa, ovenikjøbet med den Tanke: Hvem veed, om det virkelig er den Maler og Pigen fra Mantua? Andre Franskmænd kan jo ogsaa reise i Italien. Men denne sidste Udflugt holdt ikke Stand overfor Meddelelsen, at den unge Kone, der havde kastet sig over Liget, var en Italienerinde. Det Hele stemte dog altfor meget overens. At denne Ulykke havde ramt det elskende Par fra Mantua, derom kunde jeg nu ikke længer tvivle.

„Tør jeg maaske føre Herren hen til Baptisteriet eller til det storhertugelige Palads, eller til Madonna della Steccata, eller til Piazza Grande, hvor Correggios Mindesmærke staaer?“ lød nu atter Ciceronens snøvlende Stemme.“

„Ja!“ sagde jeg noget ærgerlig, da denne sørgelige Historie havde grebet mig dybt og jeg ærgrede mig, fordi jeg følte, hvor magtesløs den Enkelte er overfor saa mangen Ulykke. „Ja, før mig, hvorhen De vil, til Steccata og til Paladset og til Baptisteriet og Pokker ivold.“

Ciceronen bukkede taus og tog med underdanig Høflighed min Reisehaandbog fra mig, for at jeg kunde gaa mere ugenert.

Hvad vi saae i hine Formiddagstimer — jeg er ikke istand til at beskrive det. Jeg har kun en dunkel Erindring om et meget ormstukkent Pragttheater af Træ i Paladset, en kuriøs Tingest, som staaer klods op ad det prægtige Billedgalleri og, naar det engang gaaer op i Røg, hvad der meget let kan hændes, vil medføre Tabet af alle de umaadeligt værdifulde Kunstskatte, som hænge i Galleriet.

Ved Middagstid havde jeg faaet nok af denne Vandring gjennem slige Seværdigheder. Jeg følte Trang til frisk Luft og sagde det til min Fører, som strax foreslog mig en Spaseretour over Broen til Kvarteret paa den modsatte Side. En vis Trætthed fik mig til at tage en aaben Vogn; Ciceronen svang sig op paa Bukken ved Siden af Kusken, og saa gik det fra Piazza Grande gjennem den tætte Menneskemylder i Hovedgaden, som fører hen til Broen. Snart havde vi naaet denne, der svinger sig i høie Stenbuer over den brusende, skidengule Torrente di Parma. Den brede Flod var paa Grund af den sidste lange Regntid mere vandrig end sædvanlig og skød med større Hurtighed, end det ellers er eiendommeligt for Slettens Floder, afsted mellem de to Husrækker paa begge Sider af den.

Vor Vogn, som kun kunde kjøre langsomt i Trængselen, var naaet til Midten af Broen, da der pludselig blev Opløb, Folk løb hen til den modsatte Bred, raabte og skreg. Selv en Flok snavsede Kapucinermunke, der kom gaaende over Broen i modsat Retning, standsede og vendte om. Der maatte være foregaaet noget Særligt.

„Cos' è?“ (Hvad er der paafærde?) spurgte jeg Ciceronen.

„Der er En, der er druknet!“ svarede han, i det han blot et Øieblik vendte Hovedet om imod mig, for strax igjen fra sit høie Sæde at speide hen i den Retning, hvor Folkene nede ved Bredden flokkedes om en Gjenstand. „Der trækker de ham op“, tilføiede han, idet han fægtede ivrigt med Hænderne. Og saa udbrød han: „De kommer med ham! de kommer med ham!“

Jeg gav Kusken Ordre til at vente, indtil Folkene, som havde fisket den Druknede op, vare komne forbi os med deres sørgelige Byrde. Denne Ordre var overflødig, da Hesten overhovedet ikke havde kunnet komme gjennem Trængselen.

Forbi Vognen løb nu Gadedrenge, som paa Grund af deres vidunderlige Smidighed kan slippe igjennem overalt. En af dem raabte med skingrende Røst: *„E una donna! una signora!“*

(Det er en Kvinde, en fornem Dame!)

Dette Raab var neppe forstummet, før min Cicerone vendte sig om imod mig og stærkt bevæget udbrød: „Det er hende! Det er Franskmandens ulykkelige unge Kone, som jeg fortalte Dem om i Formiddags! Hun har ikke kunnet overleve sin Mands Død! Hun har kastet sig i Floden! Der er hun!“

Den bølgende Mængde veg et Øieblik tilside for Toget, som kom forbi. Paa en Baare bare

Mænd Liget af en ung Kvinde; de havde bredt et Klæde over den beklædte Skikkelse. Kun det blege Ansigt, hvortil de vaade Tjavser af det sorte Haar klæbede fast, var ubedækket. Skjøndt Øinene vare lukkede og Munden, der bar et Drag af dyb Smerte, stod halvt aaben, maatte Enhver dog føle dette Ansigts store Skjønhed, og fra Mængden, som ærbødigt gjorde Plads, hørte man hist og her det dæmpede Udbrud: *„Che è bella! la povera!“* (Hvor hun er smuk, den Stakkel!) Ingen af Mændene beholdt Hatten paa, hvor Toget drog forbi. Og tilfældigt ringede just, maaske fordi det var ved Middagstid, Domkirkens store Klokker.

I smertelig Bevægelse lænede jeg mig tilbage i Vognen; jeg blev tung om Hjertet, som om jeg i de to Elskende, hvem Døden nu havde forenet, sørgede over Mennesker, der stode mig nær. Det var altsaa Slutningen! sagde jeg med et Suk til mig selv. Og det Eneste, der mildnede Sorgen til stille Vemod, var den Betragtning, at Pigen ialtfald var bleven sparet for at miste den Mand, hun havde hengivet sig til, paa en smerteligere Maade, ved Troløshed. De havde nydt en kort Elskovslykke; saa var endnu i rette Tid ved ydre Magt et Forhold bleven løst, som ikke indeholdt nogen Garanti for at vare ved. Skjæbnen var saaledes maaske mindre grusom, end man skulde tro. Og ikke desto mindre maatte jeg atter og atter hviske hen for mig: Stakkels Marietta! Stakkels Marietta! —

Der er forløbet adskillige Aar siden. Det første af disse Aar maa have været forfærdeligt for de stakkels Offre for Bondeopstanden i det Mantuanske, da de maatte tilbringe det i Fængslet. Saa i det paafølgende Foraar meddelte Aviserne, at alle de tohundrede Anklagede vare frikjendte med Glans. Ikke en eneste Domfældelse kunde finde Sted; Staten maatte bære Omkostningerne ved den store Proces. En Jubel gik gjennem hele Italiens frisindede Befolkning, Festjubel lød i Byerne, især i Lombardiet. Jeg tænkte i mit stille Sind paa Signor Emilio og den sikkert mere end blot passiv sympathetiske Andel, han havde havt deri. Men jeg maatte ogsaa tænke paa den stakkels Marietta, i hvis stille Grav ingen Festjubel trænger hen.

Mc. Goffins Chineser.

For en Snes Aar siden blev der i de Forenede Stater talt og skrevet meget om at „indføre“ chinesiske Tjenestefolk — men man lod snart Sagen falde, da den ikke holdt Prøve. En vis Mc. Goffin fortæller sine Erfaringer med en Tjener fra det himmelske Rige, som han lod komme fra Kalifornien, paa følgende Maade:

Denne Chineser ankom for en otte Dags Tid siden i god Behold til vor Villa. Det Kort, Foster & Co. havde bundet til hans Haarpisk og som bar vor nøiagtige Adresse, var en ypperlig Ide og fremskyndede i høi Grad hans Aflevering: han blev besørget videre fra den ene By til den anden lige til sit Bestemmelsested.

De første Par Dage efter hans Ankomst ærgrede Drengene i Nabolaget os ikke lidt: de hængte saa tætte som Fluer ved vor Indhegning. Chang kunde ikke gaa hen til Kjøbmanden paa Hjørnet, uden at en uvorn Knegt trak ham i Pisken, medens Alle skreg: „Der gaaer Mc. Goffins Chineser.“ Men det tabte efterhaanden Nyhedens Interesse. Menneskegruppen paa Veien indskrænkede sig til en halv Snes Farmere, der kom ned fra Bjergene for at høre, om Chang ikke havde et Par Fættere, der kunde faaes for en billig Penge.

Amalie Elise (det er min Kone) var aldeles henrykt og fortalte alle sine Veninder, at hun vilde forskrive en anden Chineser til den indvendige Gjerning. Naturligvis tog Damerne Anstød af Indførelsen af mandlige Kammerjomfruer; men Piben fik en anden Lyd, da hun viste dem en Seng, som Chang havde redt.

Idag tilbød Chang at frisere hende. Hun blev lidt overrasket over Forslaget og spurgte mig, om hun skulde gjøre et Forsøg med ham. „Ja vist saa“, sagde jeg. Saa kom Chang ind i Dagligstuen og gav sig ifærd med Arbeidet; men den gode Fyr blev gyselig forskrækket, da han opdagede, at hendes Baghaar slet ikke havde Noget at gjøre med hendes andet Skalpdække. Han saae paa mig, som om han vilde sige: „Er det dit Værk? River Du det Hele ud med Rode? Naa saadan behandler de amerikanske Herrer deres Koner?“ — Jeg forklarede ham, at Baghaaret ikke var hendes eget men var kjøbt i Newark; saadan var det nu Mode hos Damerne. Jeg er bange for, at jeg ikke var ganske høflig mod Damerne. Jeg sagde til Chang (dog mere til Opbyggelse for min Kone end for ham), at de paagjeldende Haarduske kommer fra Paris, fra en eller anden afdød Tiggerskes Skalp, og at de, som foreskrevet, var blevne fortoldede; og jeg tilføiede den tungsindige Tanke, hvad der mon vilde ske, naar den yderste Dag oprandt og Mrs. Mc. Goffin endnu var i Besiddelse af det Haar? Naa, Chang flettede Mrs. Mc. Goffins ka-

staniebrune Lokker som det var Mode hos de Skjønne i Canton, og Mrs. Mc. Goffin sagde, at det var meget smukt; men hele Dagen satte hun ikke sine Ben udenfor Huset og tog heller ikke mod Visiter. Her seer man igjen, hvor slavisk Damerne ere underkastede Modens Bud, Changs Maade at frisere stemmede ikke overens med den Mode, efter hvilken de mange Damehoveder i „Harpers Bazar“ ere friserede, og Amalie Elise vilde naturligvis ikke „modtage“ med en „ikke“ moderne Frisure.

Jeg kunde tale i flere Dage om Changs Kogekunst, men jeg vil kun fortælle Dem en lille Hændelse.

En lille Ret, som han havde tillavet med stor Omhu og megen Stolthed, vilde jeg nu ønske, at jeg havde ladet staa. Det var ikke mere end en Mundfuld og gik ganske glat ned. Jeg troede, at det var en Drossel eller en Vagtel, og gjorde ingen Spørgsmaal, da Amalie Elise var i New-York og jeg spiste alene. Dagen efter kom den samme Ret paa Bordet.

„Hør“, siger jeg til min Kone, „vi leve for ødselt. Jeg har ikke Noget imod, at der engang imellem kommer Fugle paa Bordet, men de er for dyre til Hverdagsbrug.“

„Hvor vil Du hen?“ spørger Amalie, „Fugle! jeg har ikke kjøbt Fugle i de sidste Uger.“

„Jamen, Kjære, har Du da ikke igaar kjøbt en Vagtel hos Johnson, forat jeg skulde have noget Lækkert, naar jeg var alene?“

„Nei, — naar Du er ene hjemme, bestiller jeg gjerne noget meget Billigt — Bedekjød eller Flæsk. Nei, lille Mand, naar vi har Fugle, spiser jeg hjemme.“

„Saa var det altsaa ingen Fugl, og det der er vel heller ingen?“

„Nei.“

„Hvad er det da?“ spurgte jeg noget nerveust, mens jeg fik saadan en underlig Fornemmelse i Maven.

„Det veed jeg virkelig ikke. — Giv mig det herover; saa skal jeg se, hvad det er.“

Jeg skød Tallerkenen hen til hende, og hun satte sin Pincenez paa, tog en Sølvgaffel og underkastede Gjenstanden en nøie Undersøgelse. „Jeg opgiver det“, sagde hun tilsidst. „Lad os kalde paa Chang og spørge ham ad.“

Hun ringede, og Chang viste sig strax i Døren. Jeg pegede paa Gjenstanden.

Hans smaa runde Øine straalede af Glæde; han var overbevist om, at vi havde kaldt paa ham for at rose den Ret, jeg feilagtig havde antaget for en Vagtel. Da Chang blev spurgt, „hvad F—n det var?“ forsvandt han pludselig men kom ligesaa hurtigt tilbage.

I Haanden holdt han triumferende — *en Musefælde.* Tableau!

Jeg besvimede ikke, men det svimlede for mig. Amalie Elise tog Tallerkenen med dens Indhold, gik hen til Vinduet og smed det Hele ud. Den gode Chang blegnede og løb ud i Kjøkkenet.

„Gaa bagefter ham, Mand!“ udbrød Mrs. Mc. Goffin, „ellers dræber han sig med en Gaffel eller med Thesien — disse Chinesere begaa Selvmord for den mindste Bagatel.“

Chang lever endnu, men jeg troer ikke, at han mere vil delikatere mig med en „stegt Mus paa ristet Brød.“ Han er en Mester i at vaske Alt, undtagen sit eget Ansigt og sine Hænder. Han stryger godt, men Amalie Elise maatte først vise ham det. Da hun gjorde det, bar hun sig ad som de Fleste — hun spyttede paa Strygejernet, for at se om det var hedt nok. Naar Chang skal stryge, kommer han altid med Strygejernet hen til hende, for at hun kan spytte paa det. Jeg viste ham, hvordan man gjør Ild paa, hvortil jeg benyttede en „Tribune“, for at stikke Ild i Brændet. Siden har jeg opdaget, at han leder hele Huset igjennem efter en „Tribune“, i den Tro, at han skal benytte denne Avis til at tænde Ild med.

Tom Trick.

DET er en bekjendt Sag, at Examensvæsenet hos Chineserne spiller en særdeles stor Rolle. At der ogsaa gjøres meget ud af selve Examinen vil fremgaa af det følgende. Kandidaten slipper ikke som hos os med at sidde nogle Timer daglig under Kontrol, medens de skriftlige Opgaver udarbeides. Chineseren bliver i 3 Døgn holdt indespærret i et Rum for sig selv, og er han først derinde, maa han forblive der hele Tiden, enten han vil eller ei. Anden Dagen faar han leveret lidt Ris, men den er i Almindelighed ikke af bedste Kvalitet, saa de fleste foretrække selv at sørge for deres Forpleining, og da Examinanden desuden i videste Omfang selv maa sørge for sine Fornødenheder og Bekvemmeligheder, er det ikke tilstrækkeligt, at han alene møder udrustet med Kundskaber, ogsaa i materiel Henseende maa han være godt forberedt. Et dygtigt Forraad af Ris, Tvebak, haardkogte Æg etc., endvidere, hvis han er en Smule forvænt, en lille Ovn og noget Kul, for at kunne faa Maden varm, bringer han med; naturligvis glemmer han heller ikke sin Thepotte, Tændstikker og Lys, Tobak og Pibe og andre Smaafornødenheder. Ogsaa Madras og Tæppe til Brug om Natten og en Skærm mod Solstraalerne eller Regn gennem Lysaabningen hører med til Udrustningen. Hele dette Udstyr, der let bliver temmelig fyldigt baade i Henseende til Omfang og Vægt, maa Stakkelen egenhændig medføre, da det er forbudt Tjenere eller Dragere at betræde Examenshusets Tærskel. — Saa snart Opgaverne ere fordelte, sættes Examinanden under Laas og Slaa i de 3 Døgn, og de kan saa arbeide eller sove, spise, ryge, ganske efter Behag.

Dansende og hylende Dervisjer

AF

Dr. IGNAZ KUNOS (Budapest)

Ordet og Begrebet *dervisj* har sin Oprindelse fra Persien og Indien. Selve Ordet betyder *staaende bag Døren* eller Tiggeren, der foragter de jordiske Goder. Allerede i Islams første Aarhundreder fandtes saadanne Dervisjer, men egentlig Magt opnaaede de først, da det osmanniske Herredømme fæstnede sig. De kan hovedsagelig sammenlignes med de christne Munkeordener; de have deres Klostre *(tekke)*, deres Ordener og særlige Gndsdyrkelse, i hvilken andre religieuse Opfattelser træde frem end i den sædvanlige Mohamedanisme. Folket holder dem høit i Ære, især deres Forstander, *sjeikhen*, som gjør Mirakler og er i Samkvem med Gud.

I Aarhundredernes Løb opstode forskjellige Dervisjordener. Der er de tiggende Dervisjer, som gjennemstreife alle mohamedanske Lande, undertiden med politiske Hverv. Der er dem, der agere Troldmænd, gjøre Mirakler og sætte Publikum i Forbauselse ved alleslags Selvpinsler. De mest bekjendte ere de saakaldte dansende og hylende Dervisjer.

De *dansende Dervisjer* eller *Mevlevi*-Ordenen er stiftet i Midten af det 13. Aarhundrede. Dens Stifter er den berømte sofistiske Digter, *Dsjelál-eddin Rumi*, og den Dag idag synge Dervisjerne ogsaa denne Digters persiske Poesier. Allerede i det Ydre ere denne Ordens Medlemmer let kjendelige. De bære høie Kamelhaars Hatte og lange Kaftaner, der naae næsten til Jorden; under disse have de en kort Trøie uden Ærmer og et Skjørt, der er bundet om Hofterne. Under Gudstjenesten tage de Kaftanen af og udføre deres Danse med blottede Fødder, i Trøie og Skjørt. Dervisjordenerne adskille sig fra hverandre hovedsagelig i den forskjellige Gudstjeneste. Denne Gudstjeneste, som de holde en eller to Gange om Ugen, kaldes *sikr*, og bestaaer i det Væsentlige deri, at de ved Afsyngelsen af mystiske Sange ophidser sig selv og derved og ved rythmiske Bevægelser med Kroppen og en overdreven Anspændelse af deres Nerver bringe sig i en Extase lignende Tilstand. Under denne hverken se, høre eller føle de. Det individuelle Liv ophæves, deres Legemer forfines til en Ide og deres rasende Dans og Udraab er Udtrykket for Foreningen med Gud.

Dansen er heller ikke andet end en Personification af de mystiske Sange, som udtrykke Sammensmeltningen med Guddommen. Dervisjerne sidde i en Kreds og indadvendte mumle de deres Sange. Saa lyder *nej'en*, en Fløite, som med skingrende Toner ledsager to Dervisjers Sang. De lovprise den mystiske Kjærlighed, der gaaer op i Gud; imidlertid reise de siddende Dervisjer sig, den Ene efter den Anden, kaste deres Kaftaner, sætte sig atter ned, og med rythmiske Bevægelser med Overkroppen gjentage de mumlende Omkvædet af hvert enkelt Vers. Under denne Sang og Mumlen blive deres regelmæssige Bevægelser med Kroppen paa engang stærkere. Deres trekantformede Bøininger antage større Proportioner, deres Mumlen bliver til Udraab, undertiden til Skrig, de springe op fra deres Plads og komme først lidt til sig selv, naar Sjeikhen gaaer frem og berører deres Ansigter.

Med Armene krydsede over Brystet, med sænket Hoved, med et Udtryk af den dybeste Ydmyghed i deres Ansigt hilse de paa Sjeikhen. Men neppe forlader han dem med en Hovedbøining, før de rette sig iveiret, vende Hovedet mod Himlen, udbrede begge Arme og i langsomt Tempo dreie sig i en Kreds, den saakaldte Dervisjdans. Rythmisk dreie de sig rundt om sig selv og tillige om den cirkelformede Plads, med lukkede Øine og et Udtryk af voxende Extase i deres Ansigter. Efter hverandre træde de ind blandt de Kredsende, hver paa sin Plads og i sin egen Retning, først langsomt, med gravitetiske Skridt, saa paa engang heftigere, med mere vanvittig Hast; Musiken bliver stærkere, hurtigere; naar de saa have naaet Extasens høieste Potens, ophører Musiken pludselig, de Kredsende standse, og bøiende sig for Sjeikhen vende de

med sænket Hoved tilbage til deres Pladser. Tre, fire Gange gjentages dette Optrin. Ved de sidste Dreininger er Legemet i den Grad afmægtigt, Ansigtet saa forklaret, som om de ikke svævede paa Jorden men over den, medens af og til et med Møie tilbageholdt Suk undslipper dem, ligesom den sanselige Fryd udtrykker sig i deres Ansigt. Med Sangens og Dreiningens pludselige Ophør ere de atter ubevægelige, deres Ansigter sløve og udtryksløse.

De hylende Dervisjers Andagt er af en anden Art. Denne Orden, den saakaldte *rufaji*, er stiftet allerede i det 12te Aarhundrede og tilligemed den forrige meget udbredt i det osmanniske Rige. I Bosnien ere disse to ogsaa de mest hyppige og i Ös-Budaváras Moskee forrette *mevlevi-* og *rufaji*-Dervisjerne, maaske lidt overdreven, deres mystiske Andagt. Deres Gudstjeneste foregaaer paa følgende Maade:

Ogsaa de omgive i en Halvkreds den værdigt siddende Sjeikh, og Gudstjenesten begynder med langsom Bøn. Deres Paaklædning er omtrent den samme som *Mevlevi*-Dervisjernes, kun at deres Hat, som de aftage ved Gudstjenestens Begyndelse, er noget lavere. Paa Hovedet beholde de kun en lille blød Hue, som de altid bære under Hatten. Uafbrudt gjentage de *La-ilahi ill-Allah* og *Allah-a ekber*, medens de bevæge Overkroppen tilhøire og venstre og bagover, og ved hver enkelt Bevægelse bøie de ogsaa deres Hoveder. Saa træder en hjælpende Dervisj frem; han ombytter deres tykkere Overklædning med en tyndere og holder en med friskt Vand fyldt Flaske for Næsen af dem, vel et Symbol paa, at de formedelst deres Forening med Gud skal give Afkald paa alle jordiske Goder. Saa reise de sig fra deres Siddepladser og tæt trykkede op til hinanden, i staaende Stilling, fortsætte de deres af Bevægelser med Kroppen ledsagede Andagt. Een Sætning gjentage de uafbrudt, men paa engang høiere, mere skrigende og bevæge heftigere deres Hoveder frem og tilbage. Det Skue, som denne fanatiske Skare frembyder, er langt mere bevæget, saa at sige vildere, end Mevlevi'ernes rythmiske Dans. Paa engang udtale de færre Ord, tilsidst høres kun det ene Ord *Allah*, men dette raabe de med et saa fortvivlet Hyl, saa krampagtige Trækninger gribe deres Legemer, at det næsten opvækker Frygt. Deres Ansigter blive fortrukne, af deres halvt lukkede Øine lyser vild Begeistring, deres Stemmer ere ikke længer menneskelige, men en dyrisk Rallen, og naar de paa et givet Tegn pludselig afbryder Sangen, falde de kraftløse sammen og bøie modløst deres i Sved badede Ansigter. Men de Troende styrte hen til dem, kysse deres Klædninger og berøre deres Hænder. De nære en stærk Tro paa Dervisjernes helbredende Magt. Den, der har et sygt eller værkbrudent Barn, bringer det hen til Dervisjerne, lægger det ned paa Jorden og venter, indtil Sjeikhen endelig træder hen til det.

Saaledes forrette de dansende og hylende Dervisjer deres Andagt.

Det osmanniske Folk sværmer i Virkeligheden for dem, og der findes neppe en større tyrkisk By, hvori der ikke er et Par *tekke* for disse to Dervisj-Sekter. Folk med borgerligt Erhverv kunne ogsaa være Medlemmer af Ordenen, de deltage imidlertid kun i Gudstjenesten. Blandt Dervisjerne i Ös-Budavára træffer man heller ikke en eneste Haandværker eller Kjøbmand.

Disse to Ordener holde mange Steder Gudstjeneste paa samme Tid og i Forening, fordi de staa hinanden nærmest og tillige øse deres Begeistring af samme Kilde, af den fanatiske Kjærlighed til Allah.

Ronald og Misette

AF

ALBERT DELPIT

(1. Forts. og Slutn.)

De holdt hinanden fast omslyngede. En langsom, salig Feber gled gjennem deres Aarer. De saae hinanden ind i Øinene. Solen gik tøvende ned bag den sidste Pyrenæerkjæde. En dyb Mathed greb Naturen, de trætte Fugle flagrede neppe fra Gren til Gren, Træernes Toppe bøiede sig, og Markerne, som smægtede efter Aftenkjølingen, udvidede sig. Overalt sød, berusende Vellyst, opfyldt af tusindfold Duft. Og Duften berusede Børnene, som allerede vare drukne af deres Kjærtegn. De følte ubestemte Ønsker ogsaa hos sig; deres Puls slog stærkere, deres Øine tilsløredes, og deres udmattede Arme bleve trætte af Omfavnelserne, som bragte deres Blod i Kog, uden at svale deres Læber. Ronald var den Første, som rev sig løs fra den Bedøvelse, som havde grebet dem. Han knælede ned i Mosset, medens Misette, endnu liggende udstrakt, atter lagde sit blege Ansigt op til Vennens Bryst. Med et stolt, lykkeligt Smil saae han ned paa hende og strakte Haanden ud mod Horizonten.

„Stig ned i Havet, o store Sol!" udbrød han med klangfuld Stemme. „Du kan udbrede Natten over Verden, men over vore Sjæle sænker Natten sig ikke! De Løgne, som du skinner paa, kjender vi ikke, eller den Skjændsel, som du skjuler. Jeg elsker hende for Guds Aasyn, og for Guds Aasyn elsker hun mig; Intet kan nogensinde skille os ad, og dit Lys vil aldrig se os lide, fordi det altid kun vil se os forenede."

„Og hvis jeg gik bort?" sagde hun.

„Enhver Skabning har sin Skygge, Misette, og jeg følger Dig, hvorhen Du end gaaer."

DANSENDE DERVISJER — EFTER ORIGINALFOTOGRAFI

„Og hvis den kjære Gud gav mig Vinger, saa jeg kunde svinge mig op som en Lærke?“ svarede hun smilende.

„Saa vilde jeg slynge mine Arme om din Hals og flyve op med Dig.“

„Og hvis jeg blev syg, hvis jeg døde, Ronald?“

„Saa vilde jeg klynge mig fast til Dig, og samme Grav vilde blive vor Seng.“

Hun lo muntert og klappede i sine smaa Hænder.

„Gaa kun, jeg gaaer intetsteds hen uden Dig; hvis den kjære Gud gav mig Vinger, saa vilde jeg sige: Skær dem af. Hvis jeg følte mig Døden nær, saa vilde jeg raabe: Ronald! Saa vilde Du komme og omfavne mig, og jeg vilde ikke dø.“

Mørket faldt mere paa. De reiste sig og forsvandt under Bladhavet.

En navnløs Glæde fik deres Bryst til at svulme. De følte sig saa vel i hinandens Selskab! Ungdom, Lykke, Kjærlighed var i deres Følge, hvad var der saa at frygte?

Da de traadte ud paa Landeveien, som fører fra Cambo til Ustariz, lød der et Tordenskrald nede i Pyrenæernes Granitcircus. Og en tung Sky, sort som Høgevinger, bedækkede Himlen i Retning af Pas-de-Roland. Saa sønderrev et rødt Lyn Skyerne, der et Øieblik skinnede ligesom blodige paa den blyfarvede Grund.

„Skynd Dig, skynd Dig, Misette!“ sagde Ronald; „vi maa hjem til Præstegaarden, inden Uveiret bryder løs.“

Hun kastede sit svære, silkebløde Haar tilbage, som ved den hurtige Gang var faldet ned over Ansigtet.

„Naa, saa bliver vi vaade“, svarede hun leende. „Hvis Du vidste, hvor det er mig ligegyldigt.“

„Nei, nei, skynd Dig, Misette!“

„Saa lad os løbe, mig er det lige meget.“

Men Uveiret rasede ikke alene i Pyrenæerne, ikke blot i Horizonten foer Lynet i rødglødende Zigzag gjennem Skyerne. Medens Ronald og Misette troede at flygte for Uveiret, løb de det imøde. Og dette Uveir skulde ogsaa med et Slag tilintetgjøre denne unge, sarte Kjærlighed, der var opblomstret under Sydens kraftige Sol.

II.

Samme Aften traadte Madam Urigaray ind i Præstegaarden, just som Klokken slog otte ovre i Kirken. Abbé Argainarats ventede hende, mens han gik nede i sin Have med en Havesax i Gaarden.

„Er Børnene her, Hr. Pastor?“ spurgte hun.

„Nei, Madam Urigaray.“

„Og der er allerede ringet Sol ned.“

Men Ingen af dem tænkte paa at blive urolig. Det var ikke første Gang, at Ronald og Misette blev saa sent ude. Præsten og den gamle Kone viste, at Alverden tog Børnene under deres Beskyttelse. Naar de ikke vare komne hjem endnu, saa behøvede man ikke at ængste sig af den Grund. Man havde sagtens indbudt dem til at spise til Aften i Uduldes' Meieri eller i Peyrocaves Forpagtergaard; eller de havde maaske forsinket sig ved Boldspillet; Ronald var nemlig en af de bedste Spillere i Landet. Hans Lærer havde været en gammel Bondekarl, en Elev af Curutchet, denne Boldspillets Konge.

Præsten og den gamle Kone gik ind i Salonen, hvor Porette, Husholdersken, hver Aften gjorde Beziquebordet i Orden. Partiet havde ikke varet tyve Minuter, kun afbrudt af et eller to: „De snyder, Madam Urigaray“ — „Hvis man kan sige det, Hr. Pastor“ — da et Virvar af Bjelder og Lyden af galoperende Heste lød ind fra Gaden. Præsten løftede Hovedet.

„Min Gud!“ mumlede han, „hvem kan komme til Ustariz paa denne Tid?“

Strax efter opstod stor Støi, og en Vogn holdt udenfor Præstegaarden. Abbé Argainarats kunde ikke komme sig af sin Forbauselse. Dette Besøg gjaldt altsaa ham? To Minuter efter gik Døren op, og ind traadte en Mand paa henved halvtresindstyve Aar, meget høi, mere slank end mager, med langt Haar og glatraget Ansigt, og Øine, der stirrede ligeud som en Spurvehøgs. Det Første, man lagde Mærke til hos denne Mand, var hans gule, koparrede Ansigt og store, spadeformede Tænder. Han var iført en lang Overfrakke, som naaede ham til Knæerne, og istedetfor Tørklæde bar han et halvt hvidt, halvt sort Halsbind. Hans uventede Tilsynekomst havde noget saa Fantastisk ved sig, at Abbé Argainarats og hans gamle Veninde med aaben Mund stirrede paa ham, uden at mæle et Ord.

„Befinder jeg mig hos Hr. Abbé Argainarats?“ spurgte den Ubekjendte tørt, med stærk engelsk Accent.

„Jo, meget rigtigt! De befinder Dem hos Abbé Argainarats . . . det er mig, min Herre.“

„Jeg er *Reverend* James Thornton.“

Den slanke Mand med det glatte Ansigt bevægede Hovedet en Smule, idet han udtalte de tre Ord „*Reverend* James Thornton“, som om han vilde tillægge dem en særlig Betydning, noget særligt Imponerende. Disse syv Stavelser „*Reverend* James Thornton“ maatte have en magisk Klang for den nye Gjæst. Madam Urigaray vedblev at stirre paa ham som paa et ubekjendt Dyr. Aldrig i sine Dage havde hun seet en saa mager Mand med et saa glat Ansigt. Hvad Abbé Argainarats angaaer, var han helt bestyrtet, og da hans medfødte Undseelse forøgede hans Forvirring, vidste han ikke hvad han skulde sige. Navnet *Reverend* James Thornton var ham rigtignok ikke ubekjendt. Men hvor og

i hvilken Forbindelse havde han hørt det nævne? Endelig behagede den Fremmede at give nærmere Forklaring.

„Jeg er Lord Ronald Hawksley's Onkel", sagde han.

Nu gik der et Lys op for Abbé Argainarats. Det var altsaa *Reverend* James Thornton, som sendte den aarlige Betaling for hans Elev. Ronalds Onkel! Dermed var Alt forklaret. Præsten — thi han var Præst i den anglikanske Kirke, som Abbéen nu kom i Tanker om — vilde besøge sin Neveu. Det var den simpleste Ting af Verden. Den gode Abbé søgte at raade Bod paa den første Kulde ved Modtagelsen.

„Glæder mig meget . . . o, det glæder mig meget at gjøre Deres Bekjendtskab . . . Kjære Madam Urigaray, den Herre er Ronalds Onkel."

Mr. James Thornton nedlod sig til et meget let Nik med Hovedet, derpaa sagde han i den samme isnende Tone:

„Er min Neveu ikke tilstede?"

I samme Øieblik blev Døren reven op med en sølvklar, frisk Latter, et Vandfald styrtede ned paa Madam Urigarays Skjød, og Misette udbrød:

„Aa, Tante, hvor jeg har moret mig. Ronald og jeg, vi har løbet en halv Time. Nu kan Uveiret gjerne komme."

Ronald stod smilende bagved den unge Pige. Han havde endnu ikke bemærket den Fremmede. Misette var den Første, der opdagede ham.

„Aa, en Herre!" sagde hun.

„Det er din Onkel, Ronald!" sagde Abbéen.

Reverend James Thornton traadte et Skridt frem, henimod det unge Menneske. Men Ronald rørte sig ikke, han blev staaende, som i en Slags Forbauselse, og mønstrede den anglikanske Præst med sit rolige, stolte Blik.

„Ja, Ronald, din Onkel", sagde han, „din sidste Slægtning. Til min store Sorg maa jeg meddele Dig, at din ældste Broder, Lord Robert Hawksley er død. Jeg er kommen for at hente Dig. Fra nu af er Du Peer af England, Arving til et af de største Godser i de forenede Kongeriger og vor Families Overhoved. Du maa nu anlægge Sorg."

Ronald stirrede endnu paa Mr. Thornton. Ikke en Bevægelse røbede nogensomhelst Følelse hos ham; der saaes knap en Gnist i Dybet af hans sorte Øine. Efter en kort Pause sagde han langsomt:

„Det er sandt, jeg havde en Broder; Fred med hans Sjæl! Hvordan saae min Broder ud, Hr. Onkel? Var han mørk eller lys? Lignede han mig? Hvordan var hans Haandskrift, siig mig det? Og nu er han død? Det samme Blod flød altsaa i vore Aarer, og jeg har alligevel aldrig kjendt ham, og han har aldrig elsket mig, hverken mig, hans Broder, eller min stakkels Fader, som slumrer ikke langt herfra, paa en fransk Kirkegaard, omgiven af fremmede Grave. Og De, Herre, er min Onkel? Det lader til, at jeg ogsaa har en Onkel. Jeg har maaske ogsaa andre Slægtninge? Dog De tager feil. Jeg har kun een Familie, den De her seer, de elskede Væsener, som har opdraget mig, som holder af mig. Min Broder er altsaa død; det er godt, Herre, jeg vil anlægge Sorg og bede for ham."

Ronald havde talt med rolig, men indtrængende Røst, og med Blikket fæstet paa den Ubekjendte, som troede at have Krav paa ham. Mr. James Thornton smilede velvilligt.

„Du er den Yngste, Ronald, den Yngste og Katholik. Min Svoger havde giftet sig igjen; han havde valgt en Papistinde."

Den unge Mands blege Ansigt farvedes af en svag Rødme.

„Det er rigtigt", svarede han med en vis Værdighed. „Jeg er Katholik, Papist som min elskede Moder, og derfor den Yngste. Den Yngste! Lidt mer end en Hund, ikke sandt? Men nu har Alt forandret sig. Jeg er Peer af England, Arving til en af de største Formuer i de forenede Kongeriger og Overhoved for en gammel Slægt! Og nu, Onkel, behager De at huske paa, at jeg existerer, og De vil udentvivl hente mig?"

„Ja, Ronald, jeg vil hente Dig, som Du selv siger. Siig Farvel til dine Venner, vi reiser."

„Hvorledes? Strax?"

„Ja."

Den unge Mand gik lige hen til den Geistlige og greb ham med sin kraftige Haand i Armen.

„Tag De Deres Peersværdighed, Deres Titel, Deres Millioner med Dem, Herre! Jeg vil kun modtage saa meget af min Formue, som jeg behøver for at leve her med mine Kjære. Jeg har en Familie, et Fædreland af eget Valg! Reis De alene tilbage til det taagede England, som jeg aldrig har kjendt! Jeg elsker og bliver elsket. Hvad bryder jeg mig om Paladserne ved Themsen, naar jeg har mine baskiske Skove, mine sollyse Sletter, mine høie Pyrenæer og den udstrakte klare Himmel over mit Hoved."

Reverend James Thornton behagede at smile. Sandelig, dette unge Menneske forekom ham lidt besynderlig. Han viste sine brede Tænder og rystede sit lange Haar.

„Du er humoristisk anlagt, Neveu. Jeg gratulerer Dem til Deres Elev, Hr. Abbé. En meget god Opdragelse, virkelig meget god. Du vil gjøre stor Lykke i London, Ronald. Du er *excentric*."

Den unge Mand rynkede Panden.

„Jeg spotter aldrig, Herre, og foragter al Spot. Det er kun de Svages eller Krysternes Vaaben. Jeg siger simpelt og tydeligt: Det er min Forlovede og hun skal blive min Hustru."

Han saae paa Misette, som nysgjerrigt var Vidne til denne Scene. Hun var hverken urolig, som Abbéen, eller bestyrtet, som Madam Urigaray. Nei, hun var lutter Øre og ganske henrykt, hendes straalende Blikke røbede det. Ikke for

Intet var hun Datter af en Skuespillerinde. Den theatralske Side af denne uforudsete Scene begeistrede hende. Og dertil var Ronald saa smuk, saa ædel, saa stolt! Da han havde endt, kastede hun sig om hans Hals.

„Hvor det er godt og smukt, det Du nylig sagde, Ronald."

Reverend James Thornton fæstede sine Høgeøine paa hende.

„Aha! Det er altsaa din Forlovede? Du har en god Smag, Neveu. Sagtens en Niece eller Kusine af Dem, Hr. Abbé? Eller maske Deres Datter, Madame?" tilføiede han, henvendt til Madame Urigaray.

„Nei, det er min Tante", skyndte Misette sig at svare. „Min Mama er Kunstnerinde. Hun spiller Komedie."

Denne Gang lo *Reverend* James Thornton høit. Den vordende Lady Hawksley Datter af et Fruentimmer, der lod sig se offentlig og udentvivl halvnøgen, som alle disse Væsener! Det var komisk, grundkomisk. Ronald rynkede igjen Panden. I en velvillig Tone, uden Spor af Vrede, tog hans Onkel atter til Orde.

„Jeg seer nok, kjære Neveu, at Du ikke kjender de Pligter, som din Stilling, din Rang paalægger Dig. I din Alder har man endnu ingen Rettigheder. Jeg er din Formynder. Jeg har allerede ladet alle dine Papirer legalisere af Gesandtskabet. Enten Du vil eller ikke, maa Du følge med mig. Derfor er det bedst at undgaa Skandale og følge mig uden at prøve paa unyttig Modstand. Enhver Skandale er forkastelig. Ve Den, fra hvem Forargelsen kommer! siger Bibelen. Uagtet Du er Papist, burde Du alligevel vide det. Jeg kan, hvis jeg vil, søge Lovens Bistand, for med Magt at fjerne Dig fra dette Hus."

Madame Urigaray lod sig dumpe ned paa den omtalte gule Kanapé og brast i en lydelig Graad; Ronald sagde ikke et Ord. Han gik hen til Misette, som kastede sig i hans Arme. Det var for ham, som om det Slag, hvormed man truede ham, kun skulde ramme hende, og han følte instinktmæssigt, at han maatte beskytte hende.

„Du reiser ikke, Ronald, vel? Lov mig, at Du ikke vil reise!" bad Misette og kunde neppe holde Graaden tilbage.

„Nei, mit Barn, Ronald reiser ikke", svarede Abbé Argainarats. „Hans Fader har betroet ham til mig; ingen Anden end hans Fader har Ret til at tage ham fra mig. Han er død, din Ven er altsaa fri. De spiller et sørgeligt Spil, Mr. Thornton. Ingen vilde staa Dem bi, hvis De vilde foretage noget Skridt imod mig. Følg mit Raad, det Raad, som ogsaa Ronald gav Dem. Reis tilbage til London; adskil ikke dem, der elsker hinanden, og Gud vil lønne Dem."

„Jeg har talt", svarede den Geistlige koldt. „Jeg tilføier kun, at min Tid er kostbar. Naar denne unge Mand ikke falder tilføie, vil jeg tage min Tilflugt til Lovens Haand. Jeg antager, at Myndlingerne lige saa lidt i Frankrig som hos os i England har Ret til at unddrage sig deres Formynders Autoritet."

Denne Gang værdigede Ronald ham ikke engang et Svar. Han slyngede Armen om Misettes Liv og trykkede Abbéens Haand.

„Jeg tager hen til mine Venner, Smuglerne", sagde han. „Der kan Mr. Thornton søge mig, hvis han vil."

Og idet den unge Mand drog Misette, hvis taarevædede Ansigt lignede en bedugget Hækrose, med sig, forlod han stolt og rolig Værelset, uden at se paa Onkelen.

Uveiret tog til. En heftig Blæst havde reist sig, som bøiede Træerne, rev Tagene af Husene og jog tykke, sorte Skyer foran sig.

De smaa Kjærestefolk ilede henad Landeveien til Cambo. Ronald havde lagt sin Plan: han vilde gaa hen til José og tage med denne over den spanske Grænse. I det baskiske Land lever Gensdarmer og Smuglere forresten i bedste Forstaaelse. Naar Grænsen er saa nær, maa man benytte den, ikke sandt? Smugleren er overbevist om, at han er i sin Ret, og Gensdarmen er i Smug af samme Anskuelse.

Ronald var derfor ikke bange. Han besad desuden stor moralsk Ro. Dette Barn nærede saa store Tanker om sin personlige Værdighed, at han ikke engang tænkte paa, at man kunde vove at lægge Haand paa ham. Overbevis en ung Ørn, som flyver mod Solen, som med et Vingeslag er der, hvor dens stolte Frihedsfølelse driver den hen, om at der gives Lænker for dens Fødder. Dette unge Menneske, paa engang vild og civiliseret, kjendte ikke til menneskelige Lænker. Hans ved Drømmerier nærede Indbildningskraft forstod ikke Virkeligheden.

„Mod, lille Misette!" sagde han til sin Veninde. „Vi vækker José; han vil føre os til Spanien, og saa er vi fri for bestandig?"

„Paa Mod skorter det mig ikke", svarede Misette ligefrem. „Men jeg kan ikke se, og jeg er ogsaa søvnig."

De tav og fortsatte deres Vei. Pludselig rystede et frygteligt Tordenskrald de ældgamle Pyrenæer i deres Grundvold. Lynene fulgte nu uafbrudt efter hverandre og sønderrev de tunge Skyer. Regnen skyllede ned, en Regn, som blandet med Hagl ødelagde Træer og Kornmarker. Det var som lutter Bøsseskud, der gjentoge sig, og det paa Maa og Faa udslyngede Skyts syntes at slaa ned til Høire og Venstre. Tillige løsnede Klippestykker sig, rullede nedad Veien, drevne af Stormen, af vældige Orkanstød kastede frem og tilbage, skyllede bort af pludseligt opstaaede, vildt brusende Elve. Paa Himlen uafbrudt Lyn paa Lyn, lig Millioner elektriske Gnister, og hernede, mod den sorte og røde Horizont Pyrenæerne, som syntes at smile midt i den rasende Orkan.

„Ronald, Ronald, hjælp!“ skreg Misette pludselig og styrtede om.

En tung Sten havde beskadiget hendes Fod, og et Hagl, omtrent saa stort som et Morbær, havde saaret den Lilles Pande. En smal Blodstribe kom tilsyne over Øienbrynene.

„Store Gud, Misette, Du er saaret!“

Smilende aftørrede hun Blodet og sagde:

„Aa, min Pande gjør slet ikke ondt. Men veed Du, jeg kan ikke gaa længere.“

Og ganske rigtig, stakkels lille Misette kunde ikke røre sig af Pletten. Hun gik to, tre Skridt henad Landeveien, saa faldt hun paa Knæ ligesom et saaret Raadyr. Ronald saae sig om. Endnu stedse sønderrev Lynet Skyerne, Tordenen rullede og Regnen skyllede ned med forøget Voldsomhed. Han kunde ikke tøve længer, og idet han bøiede sig over sin Veninde, sagde han:

„Læg dine Arme om min Hals, jeg vil bære Dig.“

Hun svarede muntert:

„Aa, hvor rart!“

Hun strøg Haaret, som i brede Tjavser flagrede over hendes Ansigt, tilbage, aftørrede Regndraaberne, som vædede hendes Kinder, og hængte sig om Halsen paa Ronald.

I Begyndelsen skred den unge Mand rask fremad. Misette veiede i hans Arme ikke mere end en Vipstjert paa Grenene af en Viftepalme. Men lidt efter lidt kom Trætheden, som lammede Ronalds Knæer og Arme. Hans Bryst hævede sig, han gispede; hans Gang blev usikker, og dertil kom de naturlige Hindringer, som Orkanen kastede paa hans Vei, løsrevne Klippestykker, uhyre Træstammer, Dynger af skarpe Stene, over hvilke hans usikkre Fod pludselig snublede. Ronald havde gjerne udhvilet sig et Øieblik, samlet lidt Kræfter, men han turde ikke. Hvem kunde vide, om han siden havde Styrke nok til at gaa videre. Og Misette var blidt slumret ind. Ronald mærkede, hvorledes hendes rene, ensformige Aande strøg henad hans blottede Hals. Var han standset, vilde han derved have vækket det kjære Barn, og han maatte beskytte det i enhver Henseende, det lille Væsen, som hengav sig til ham med en tam Fugls Tillid. Nei, Trætheden skulde ikke vinde Seir over hans Villie. Ronald maatte være stærk, han anspændte sine Muskler og trodsede med ædel Stolthed alle Fjender, som havde sammensvoret sig imod ham: Menneskene, Uveiret, Trætheden. Det Værste, som endnu var tilbage, var at klattre op ad den lille Skrænt, som førte til Josés Hytte. Her var Ronald lige ved at bukke under. Blodet susede for hans Øren, et Slør lagde sig for hans Øine, hans ømme Fødder vilde ikke bære ham længer. Ganske sagte men inderligt bad han til Gud om Styrke til at holde ud i denne Prøvelse. Endelig satte han Foden paa det mosbevoxede Plateau, hvor Smuglerens Hytte laa. For sidste Gang mandede han sig op, for ikke at lade Misette falde og lagde hende derpaa blidt og vaersomt ned paa Leiet. Hun aabnede ikke Øinene men lagde kun sin Arm under Hovedet, og atter bare de bevingede Drømme hende ind i Glemselens Rige. Ronald gik rundt omkring Huset, bankede paa Døren, paa Vinduet og raabte med dæmpet Røst: „Luk op, José! Det er mig, Ronald.“ — Intet Svar. Var Smugleren ikke hjemme, barmhjertige Gud? i en saadan Nat? Endelig gav

CHIMPANSER I ZOOLOGISK HAVE

Dørklinken efter, og Ronald kunde træde ind. Der var Ingen. José havde udentvivl benyttet sig af Uveiret og Mørket til at smugle Et eller Andet over Grænsen. Nu først greb en dyb Modløshed det unge Menneske: nu vil det blive Morgen og man vil føre dem tilbage og skille ham fra Misette! Det gjelder om at flygte, men hvorhen og hvorledes? Han kunde knap holde sig opreist, hans Kræfter svigtede ham; han var ikke længer istand til at tage Misette paa sine Arme og bære hende til Grænsen. Han sank ned paa Mosset og udbrød: „Min Gud! min Gud!" — Og Taarerne strømmede af hans Øine. Denne Drømmer, denne Enthusiast, dette over de almindelige Mennesker saa ophøiede Væsen befandt sig for første Gang overfor den grusomme Virkelighed. Til Trods for sin moralske Styrke følte han sig svag, overvunden. O I, hans blege Venner, Alle I, hvis Skygger omsvævede ham! Du, Hamlet, som er saa ubændig paa Kirkegaarden i Helsingør, Du, Lear, som græder paa den øde Gade! Denne Dreng led, som I have lidt, han forstod ogsaa pludselig, at for Mennesket er Smerten Begyndelsen og Enden paa Alt.

Ronald var bukket under. Han udstrakte sig ved Siden af Misette, og overvældet af Træthed faldt han i denne tunge, dybe Søvn, som kun er en kort Rast paa Smertens Vei.

Og Regnen strømmede ned gjennem Grenetaget over dem, Lyn fulgte paa Lyn, og Tordenen drønede uafbrudt. Det var, som om Naturen vilde omgive disse to Væsener med en blendende Ramme, forat deres fine blonde Hoveder skulde aftegne sig endnu skarpere mod det fugtige Løvværks mørke Grund.

Solen var staaet op. Om Morgenen hørte det op at regne, og Uveiret trak imod Vest ud over Havet. Hvilken herlig Dag, fuld af Lys og Friskhed. Træerne, Jorden, Mosset og Bjergene udaandede frisk, balsamisk Duft, med et Koketteri som unge, smukke Piger rystede Grenene deres Blade, paa hvilke der laa store Regndraaber. Fuglene jublede i et harmonisk Chor, og en Sky af smaa Insekter svævede i Luften, som blev endnu mere gjennemsigtig ved Regnbuen, som stod i Horizonten.

„Der er de, der i Græsset", hørtes pludselig Mr. Thorntons tørre Stemme. „Gjør Deres Pligt, mine Herrer."

Det var virkelig den anglikanske Geistlige, ledsaget af to Gendarmer, som i deres Inderste ønskede den gustne, magre og vindtørre Puritaner fra England Pokker i Vold. De tilbade Ronald og Misette, men hvor turde de vove at sætte sig op mod Hr. Mairen? Hr. Mairen var ligesaa lidt et slet Menneske, men hvor turde han sætte sig op mod Hr. Underpræfekten? Og Autoriteterne befalede Underpræfekten at assistere *Rev.* Mr. Thornton, da denne var varmt anbefalet af Hans Excellence, de forenede Kongeriger Storbritanien og Irlands Gesandt.

I et Sæt var Ronald paa Benene. Ogsaa Misette vaagnede, smuk og frisk som en Engel, med Græsstraa i Haaret.

„Tag den Døgenigt der ved Kraven!" sagde Mr. Thornton. „Lad os faae en Ende paa det. Den Komedie har varet længe nok."

„Hurtig ind i Hytten!" sagde Ronald ganske sagte.

Og før deres Modstandere havde rørt sig, vare Ronald og Misette flygtede ind i José's Hytte. I et Hjørne stod en gammel ladt Bøsse lænet op til den høie Kamin. Den unge Mand greb den med sin stærke Haand.

„Hvis disse gode Folk kommer et Skridt nærmere, min Hr. Onkel", sagde han, „saa skyder jeg."

Han havde en prægtig Holdning, den unge, oprørske Løve. Hans blonde Haar lagde som en Glorie om hans blege Ansigt. Hans sorte, lynende Øine funklede af Stolthed. *Reverend* James Thornton rystede som Goliath for David. Ronald saae ham lige ind i Øinene, og tusinde hæslige Tanker krydsedes i det unge Menneskes Hjerne. En Forbrydelse! Var han med sin loyale Charakter istand dertil? Nei. Vaabenet kunde et Øieblik skræmme den Elendige, som vilde rive ham bort fra Misette; men senere? Kunde han gjøre Modstand mod disse gode Folk, som naar Alt kom til Alt vare tvungne til at gjøre deres Pligt? Kunde han blive i Ustariz? Saa skulde han altsaa miste sin dyrebare, elskede Misette, drage over til Englands graa Himmel, Themsens isnende Taage! Skulde han give efter, og hente Misette, naar han var bleven myndig? Men det vilde være fire dræbende Aar i Landflygtighed, blandt Fremmede, som ikke elskede ham, som vilde opbyde Alt, for at bedrage Misette og faae hende til at tro, at hendes Elskede havde glemt hende. Hun var svagere end han, hun vilde maaske ikke modstaa fortsatte Angreb . . . Alle disse Tanker joge hverandre i Ronalds Hjerne. Han forstod, at i Livet maa vore Drømme og Forhaabninger vige tilbage for Umuligheden.

Barnet saae Manden ind i Øinene. En dyb Rynke viste sig paa Ronalds rene Pande. Hans Øine havde et næsten vildt Udtryk. Staaende foran Misette, viste den unge Mand sig stedse rede til Modstand.

„Min Herre", sagde han, „disse gode Folk kjender mig. De veed, at jeg endnu aldrig har løiet. Træk Dem godvilligt tilbage, lad mig være alene med Misette, og jeg giver Dem mit Æresord paa, at jeg om en Time skal være borte herfra."

Reverend James Thornton rystede samtykkende sit lange Haar. Han var nu meget villig til at gaa ind derpaa, Josés gamle Bøsse havde

en uimodstaaelig Veltalenhed. Men han tilføiede endnu:

„Jeg har dit Ord?“

„Mit Æresord paa, at jeg om en Time skal være borte herfra.“

III.

De vare nu i deres Yndlingsasyl, i Skovtykningen ved Bredden af Nive. Den af Uveiret opsvulmede Flod væltede sine gule Vande afsted i mørk Harme og brød sit Skum mod de Træstammer, Grene og Klippestykker, som den rev med i sit Løb.

Misette hulkede.

„Du vil reise. Jeg faaer Dig aldrig at se mere, og de vil skille os ad for bestandig. O Ronald, min Ronald! Hvordan kan jeg leve uden Dig! Jeg bønfalder Dig, bliv her, forlad os ikke. Jeg er din Søster, din Veninde, din lille Kjæreste . . . Drag ikke bort, o drag ikke bort!“

Og hun hulkede uafbrudt, idet hun fortvivlet klyngede sig til Ronald, og hendes spæde Legeme skjælvede. Det sittrede som et Træ, der bevæges af Vinden. Hans Ansigt var ligblegt, og store, hede Taarer rullede ned ad hans Kinder. Den Ulykkelige led forfærdeligt, men havde ikke Mod til at sige et Ord. Han saae paa hende med sine dybe, ildfulde Øine, i hvilke en vild Tanke dukkede op, forsvandt og fremsteg paany. Han syntes at kæmpe med sig selv, kæmpe mod en Bevægelse, som stadig paatrængte sig ham, som han ikke kunde blive Herre over.

„Drag ikke bort, drag ikke bort!“ jamrede hun.

„Hvor gamle er vi, Misette?“ spurgte Ronald med sin dybe, klangfulde Stemme. „Du er femten, jeg er sytten Aar, og Du græder, og jeg græder, vi lider allerede! Smerten er altsaa alle Skabningers Lod, siden den rammer dem saa unge og ikke engang skaaner Børn som os!“

Han tog hende i sine Arme, lagde hende ned i Mosset og tog Plads ved Siden af hende; saa vedblev han sagte, meget sagte:

„O, Du min Elskede! Livet er kun et Blund, og jeg vil vaagne op i den anden Verden efter denne hæslige Drøm hernede. Jeg vil flygte ind i Evigheden, som er uden Ende, for at forlade denne Verden, hvori Alt er forgængeligt. Jeg vil flygte til Landet for den evigt trofaste Kjærlighed, til det ukjendte Land, som vi saa ofte har talt om.“

En let Gysen gjennemfoer hende; derpaa saae hun ham ind i Øinene.

„Du vil dø?“

„Ja.“

„Hvorfor lader Du mig blive alene tilbage?“

„Fordi jeg ikke kan leve adskilt fra Dig, og fordi jeg er et Barn og fordi Alt skiller os ad. Det er bedre, at jeg døer. Du vil ialtfald ikke glemme mig!“

Hun omfavnede ham fortvivlet.

„Tag mig med Dig, Ronald, gjør det?“ sagde hun med dæmpet Røst.

„Dræbe Dig? Men jeg har ingen Ret dertil, jeg vil ikke have, at Du skal lide.“

Et blegt Smil spillede om Misettes Mund. Hun klyngede sig tæt ind til Ronald, deres Læber mødtes i lidenskabelige Kys.

„Jeg elsker Dig! Jeg elsker Dig!“ mumlede Misette, bleg af Bevægelse og lukkede Øinene.

Med hendøende Stemme svarede han:

„Jeg elsker Dig! . . . Lev vel! . . . Lev vel! . . .“

Han forsøgte at rive sig løs fra den unge Piges Arme, men hun holdt ham fast omslynget; et svagt Smil spillede om hendes Læber; ganske blidt skød hun ham hen til Randen af den Afgrund, i hvis Dyb den rasende Nive larmede. Ronald lukkede Øinene, men han aabnede dem hurtigt igjen, da den friske Kjøling, som steg op fra Floden, og Støvregnen fra Hvirvlerne strøg over hans Ansigt. Nu forstod han hende og forsøgte at rive sig løs fra Misette.

„Nei, nei,“ mumlede hun og gjentog de Ord, han selv nylig havde udtalt, „jeg vil forlade denne Verden, hvori Alt er forgængeligt, og følge Dig til hin Verden, hvor Alt er evigt, uden Ende.“

I en sidste, overjordisk Omfavnelse trykkede hun sin Elskedes Legeme ind til sig, og de to Børn rullede, fast omslyngede ned i Nive, som kjærligt lukkede sig over dem.

Chimpanserne i Zoologisk Have

Zoologisk Have har i sit skiftende Repertoire optaget tre Chimpanser. Det er pudsige Fyre, disse unge Afrikanere, og samle ogsaa et talrigt og interesseret Publikum om deres Bur. Især har *Ernst*, den først Ankomne, sat sig fast i de Besøgendes Gunst. Ubetalelig er ogsaa den Alvor, hvormed han efter endt Maaltid kravler op i sin Stol, sætter sig magelig tilrette, trækker i sine sorte Whiskers, kløer sig under Hagen og seer overlegent paa Tilværelsen. Medens *Sambo* og Miss *Nelly* ere noget sky, har Ernst hurtigt gjort sig gode Venner med Havens Funktionairer, han vil gjerne tages paa Armen og kjæles for, og naar man forlader Buret, kaster han sig paa Ryggen og vræler som et uartigt Barn. Han og hans Kammerater ere jo ogsaa Børn endnu, og blive vel neppe andet, siden Menneskeaberne ikke trives borte fra Urskovens frodige Varme.

S.

Om Glas og dets Tilvirkning

AF

H. TAUBER-JENSEN

Som saamange nyttige og smukke Opfindelser er Glassets elementære Sammensætning, ifølge en kjendt Beretning fra Oldtiden, skeet tilfældig, idet en Del af de Stoffer, som endnu anvendes den Dag idag til Fabrikationen, vare tilstede ved en Leilighed, hvor Fønikierne havde tændt et stort Baal paa Stranden; disse Ting smeltede da sammen til flydende, urene Glasmasser og fandtes efter Brændingens Slutning størknede paa Sandet.

Herfra altsaa den første Kundskab om Hvad der danner Glas, og hvorledes Glas frembringes. Man lavede da ogsaa senere i Oldtiden, hvad „Antiksamlingen“ og „Brygger Jacobsens Samlinger“ vise, smukke Glassager; jeg antager, at den halvmatte perlemorsagtig glinsende Overflade, som disse ældgamle Ting vise, idetmindste tildels er frembragt ved Tidens og Findestedernes Indflydelse; den er eiendommelig for saadanne virkelig gamle Sager, men kan eftergjøres, og efterlignes nu af moderne Anstalter med stor Dygtighed og Virkning; Glaspaster og emailleagtige Glasperler høre ogsaa til denne længstsvundne Tids Frembringelser fra Ægypten og Middelhavslandene.

Som al anden Kunst og Videnskab er Glastilvirkningen siden druknet i Barbariets Aarhundreder, dog kun for senere at blive bragt til Gjenudvikling, med derefter følgende planmæssig Forbedring og Fremstilling.

Medens Venedig stod paa sit Høieste som østerlandsk Handelsby, blev dette Sted berømt for sine enestaaende smukke og sjeldne Glasvarer (Murano-Fabrikerne), der baade hvad Masserne og den udmærket tekniske Færdighed angik, satte Yndere og Kjendere i Beundring. De skjønne Ting, som vor Rosenborg Samling eier, der var en Gave fra VenedigsDoge til Kong Fr. IV, til Minde om dennes Besøg paa Stedet, vare allerede dengang Sjeldenheder, og ere nu af næsten ubetalelig Værdi; de omfatte forskjellige Arter, baade saakaldte Millefiori-, Fioriu- og Avanturin-Glas, der bl. A. udmærke sig ved en ganske usædvanlig Tyndhed, Lethed og Finhed, idet de tillige fremvise de fineste Farveprydelser i Form af spundne, flettede og vævede, i Massen opsmeltede Glastraade; tillige vare, men vistnok paa et noget senere Tidspunkt, „Speilene“ og „Krystalkronerne“ fra Venedig berømte. Denne til Stedet bundne Fuldkommenhed i Tilvirkning af Prydglas tilhørte altsaa den senere Middelalder og holdtes saa hemmelig, at de mange Anstrengelser og Forsøg fra forskjellige Sider paa at lære Kunsten at kjende bleve fuldstændig frugtesløse, saaledes at denne Kunstindustri fuldstændig uddøde; først i en senere Tid (de første efterlignende Prøver fandtes paa Londoner-Udstillingen 1862) er den gjenopvakt og har bragt smukke Resultater. Før kjendtes ikke Brugen af Glas som Materiale til Nytte- og Brugsgjenstande, hvorimod Lersager anvendtes i stor og stedse forbedret Fremstilling.

Senere opstod i de forskjellige Lande Glasindustrien, oftere foranlediget ved den naturlige Tilstedeværelse af Hovedstofferne til dets Sammensætning, f. Ex. rene, store Sand- eller Kvartsleier. Bøhmen blev et af de Steder, der til de sidste Tider har fortsat en Storproduktion og Udførsel af Glasvarer, særlig fra Empire-Tiden og nu atter af de bekjendte glansfulde slebne Varer, *Krystalglas*. Belgien har gjort sig berømt ved Speil- og Vinduesglas; slige Specialiteter afhænge naturlig for største Delen af særlige Anlæg og eiendommelig udviklet Teknik.

Det første Glasværk her i Landet var vistnok det, som Grev C. Danneskjold-Samsøe 1822 anlagte paa *Holmegaard* og hvis Drift og Forbrug baseredes paa de til Godset hørende store Tørvemoser. Ogsaa afd. Hofjægermester Schütte paa Bygholm fandt sig paa Grund af lignende store Mosedrags Beliggenhed ved Gandrupgaard, under Mylenbergs Godser imellem Hobro og Aal-

borg, foranlediget til der at indrette en Glashytte under Navnet *Conradsminde*, hvilken senere forpagtedes til d'Hrr. Rathmann og Kissmayer, der sluttelig oprettede *Aalborg Glasværk*, som endnu drives, medens Conradsminde forlængst er nedlagt.

Efterhaanden maatte Holmegaards Glasværk, der er beliggende en Milsvei fra Nestved, erkjendes ikke at kunne overkomme alle Opgaver, og især at ligge uden tilstrækkelig lette Forbindelsesveie for de mest fyldende og tillige kuranteste Artikler, som f. Ex. Flaskeglas o. L., tilmed vare Smeltningsmethoderne ifærd med at undergaa Forandringer, idet det maatte ansees for mest praktisk at fremstille Gas af Brændemidlerne, istedetfor den hidtil brugte direkte Fyring, ved Hjælp af de saakaldte „Regeneratorer", Indretninger, der nu anvendes saagodtsom overalt. Igjennem særskilte Foranstaltninger udvikles denne, opsamles og føres gjennem Ledninger til Ovnene, hvor den virker mere jevnt, sparsommeligt og vedvarende, hvad der har megen Betydning for Arbeidets Regulering. For disse mere merkantile Formaal, og den langt større Kapital, som Forarbeiderne krævede, kunde Grev Danneskjold som Enebesidder ikke ventes alene at ville bære Omkostningerne. Der blev derfor, med denne nødvendige Udvidelse for Øie, dannet et Aktieselskab, som afkjøbte Greven Kastrup Glasværk, ved hvilket der allerede fandtes en stor Virksomhed, og hvor mange philantropiske Foretagender vare grundede af Hensyn til Værkets Fremgang. Saaledes havde Greven 1847 ladet opbygge en hel Del Arbeiderboliger, Forsamlingsrum o. s. v., der endnu existere. Dette Værk har tillige den meget væsentlige Fordel af en egen Havn, hvor altsaa Kul, ildfast Ler og de forskjellige Mineralier og øvrige Materiale direkte kan modtages, og hvorfra ligeledes det færdige Produkt let kan udskibes. Endvidere maatte det jo betragtes som meget heldigt at være i Nærheden af det største Forbrugssted (Kjøbenhavn), og Værket har derfor siden det overgik til Aktieselskabet stedse været og er endnu (der bygges i Øieblikket en stor Bygning til Sliberi) under stadig og storartet Udvidelse; sidst har Fabrikerne bygget sin egen anseelige Bygning med Udsalgsrum ved Nørrevold i Kjøbenhavn, det tidligere Hotel Dannevirke, i hvis Bagbygninger Kontorer og Lagere ogsaa tidligere fandtes.

BOUTEILLEFABRIKATION VED BASSINET

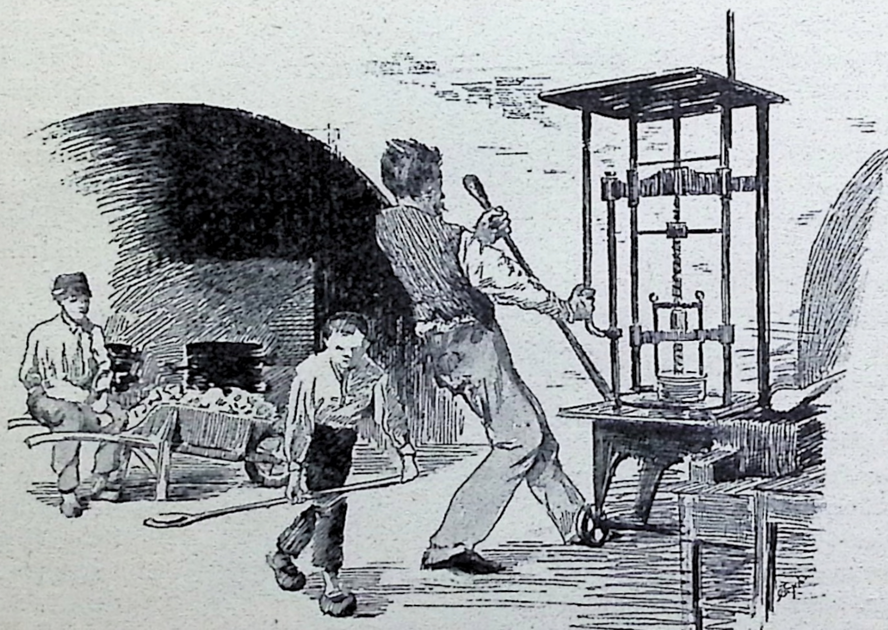
For at have noget Friskt og Selvoplevet at ty til ved Affattelsen af denne lille Artikel, har Forfatteren søgt Leilighed til sammen med Bladets Tegner at se Værket i Virksomhed, og skal meddele Et og Andet af det, han har seet og hørt.

Kastrup Glasværk, der nu (tilligemed Hellerup og Godthaab Flaskeværker) foruden ca. 8 Millioner Bouteiller aarlig leverer for 3,400,000 Kr. forskjelligartet hvidt og farvet Glas (Medicin-, Lampe-, Drikke- og Presseglas, beskjæftiger til Stadighed henved 150 Arbeidere, der skifte i to Hold. Om Natten vedvarer Brændingen i Ovnene, af hvilke der i Hvidtglas-Værkstedsbygningen findes to, der under Arbeidsstandsningen atter fyldes med Masser, der skulle være smeltede og færdige igjen den næste Morgen, naar Arbeidet gjenoptages. Et vældigt Flammehav, der nu frembringes ved nøie regulered Tilstrømning af Gas og atmosphærisk Luft, omhyller de i Ovnen værende ildfaste Lerpotter, som deri blive helt gjennemsigtigt glødende, og som ogsaa ved de høie Varmegrader og under Paavirkningen af de indeholdte flydende smeltede Glasmasser efterhaanden fortæres, saaledes at de med Mellemrum maa erstattes med andre. Værket har store Beholdninger af Raamateriale, saaledes af plastisk ildfast Ler fra det Hessiske, der sammen med Chamotte (brændt og finmalet Ler) og Sand, af paalidelige Arbeidere, saakaldte Kapseldreiere, omhyggelig og med stor Akkuratesse omformes til solid dannede Glaspotter; disse ere mere end alenhøie, cylindriske 2—3" tykke og ca. 20° brede Potter, som efter meget forsigtig og langsom Tørring og forudgaaet Brænding skulle erstatte dem, som efterhaanden blive ubrugelige. I saadanne Kar smeltes alle de finere forskjellige ufarvede og kulørte Glasmasser. Det meste Gods gjøres af fin hvid eller halvhvid Masse; hvad der bliver tilovers eller søndres, samles og knuses, for atter ved Leilighed at blive smeltet sammen med de ellers før Brændingen blandede og sammensigtede Glasbestanddele.

Disse ere navnlig kiselsure Salte, hvis Anvendelse beroer paa Kiselsyrens (Sand, Kvarts

og Flint) Evne til, under høie Varmegrader at uddrive andre Syrer af deres mineralske Forbindelser, idet de samtidig danne Glasset; som nødvendige Hjælpemidler hertil indtræder Kalk og Kali (Potaske) eller Natron (Soda); de sidstes Forbindelser anvendte alene ere for opløselige; Kali- og Natronvandglas-(Opløsninger) ere jo almindelig kjendte. Som Smeltemiddel bruges i store Mængder „Mønnie", et Blyoverilte, der i mindre ren Tilstand anvendes meget til rød Malerfarve og som et stærkt Jernkit.

Bouteillefabrikationen af mørkere og lysere grønt og brunt Glas finder nu saagodtsom altid Sted ved Forme, der give det bestemt Størrelse og det fuldstændig ensartede Udseende, som forlanges, og saadanne Former betjenes af Arbeideren med Foden, efterat Glasmassen, ved Blæsning igjennem Piben har faaet en passende Udvidelse; den sidste Blæsning skeer i den lukkede Form, der dannes af to Dele. Tidligere blev Flaskeglasset ogsaa smeltet i Potter, hvad der nu ikke skeer mere til stor Lettelse for baade Fabriker og Arbeidere. Bouteilleovnen dannes nu af et mægtigt af ildfast Materiale opmuret Bassin, der ligeledes ved Generatorgas og Luft holdes uafbrudt opvarmet, idet Flammerne vexelvis slaa om og over Bassinets Langsider, saaat Heden reguleres. Ved Bassinets ene halvrunde Ende findes Aabninger for tolv arbeidende Svende, som derfra bekvemt kunne forsyne deres Piber med smeltet og afklaret Glasmasse, der bestandig flyder henimod Aabningerne. Dette Bassin er beliggende midt i en stor Bygning med frit Rum udenfor til alle Sider. Et saadant Bassin udholder den fortærende Flamme i adskillige Maaneder, fra fem til sex; til Slutning, naar det bliver ubrugeligt, standses Ilden, og det flydende Glas tappes ud i Sandet ved Ovnens modsatte Ende, hvor det vælder frem som seige Masser, der efterhaanden afgive deres Varme og størkne til en Art Lava. Imidlertid maa et nyt Bassin være opbygget og gjort færdig til Brug. Det størknede Glas knuses og iblandes det Stof, der gaaer til Smeltning i det nye Bassin.

PRESNING FRA HVIDGLASOVNEN

Oprindelig vare Alle, og endnu ere en Del Glasmagere fremmede Folk, mest Tydskere; derfra stamme de mange udanske Benævnelser for Arbeide og Værktøi i denne som i saa mange andre Industrier, der kun langsomt og med Besvær kunne blive erstattede af tilsvarende danske; hvor dette kan ske, burde det ske, men Sagen er meget vanskelig, og bør neppe forceres frem, medens dog enhver god Leilighed burde benyttes. Efterhaanden gaa danske Folk ind i Arbeidet, idet adskillige, der som Børn have været Forældrenes Hjælpere, senere optage deres Gjerning, som de fra Barnsben ere blevne fortrolige med. Thi en Glasmager arbeider (især ved Potte-Ovnene) *ikke alene;* der danne tre Personer en saakaldet „Stol", som bestaaer af en Arbeider og to Hjælpere; den Dueligste er saa Mester for Stolen, ved hvilken i Reglen to Drenge ere de Assisterende; men hverken Mesteren eller Drengene have det allermindste med nogen Stol at gjøre! tvertimod ere de i uafladelig, ilsom Bevægelse; den ene Dreng henter paa „Piben", der dyppes i Potten ved Ovnen, den glødende Masse, som han under Gangen vender og dreier, inden den afleveres til Mesteren, der i samme Øieblik har afleveret det færdige, endnu glødende Arbeidsstykke til den anden Dreng, som bringer en Pibe med nyt Glas. En eiendommelig Summen lyder gjennem dette store Arbeidsrum, hvor saa mange Mennesker færdes travlt og lynsnart imellem hinanden, medens Ovnene lyse glødende og Drenge løbe om, bringende enten glødende Klumper Glas eller færdige Arbeidsstykker paa Plads, tilsyneladende forvirret, men Alt dog efter den skjønneste Plan og Orden. En Gang imellem indtræffer naturligvis Uheld og faaes Brandsaar. Piben er et $1\frac{1}{2}$—2 Alen langt trukket hult Jernrør (Gasrør), som under Arbeidet stadig svinges og dreies og flere Gange blæses igjennem for at faae den rette Form paa Stykket.

Ved andre Arbeider, f. Ex. naar et hult Drikkeglas forsynes med Fod, siges Arbeideren at have „en Post“, og man kan da undertiden finde ham siddende med en glødende Glasklump paa Enden af en lang tynd Jernstok, der skal afkjøles til det Punkt, da den endnu formaaer at hefte fast paa den færdige Glasoverdel; jeg saae i Løbet af et Par Minuter flere saakaldte Beatrice-Glas komme paa Fødder (B.-Gl. er Handelsnavnet paa en bestemt Cylinder-Glasform à $^1/_4$—$^1/_2$ Liter). Lampeglas tilvirkes her paa Kastrup efter en stor Maalestok; de blæses og støbes i mange Former og Størrelser, og forsynes, efterat alt overflødigt Glas er bortsprængt og de skarpe Kanter enten ved gjentagen Opvarmning eller Slibning borttagne, med særlige bestilte Navne og Mærker, der her ætses, men ogsaa kunne, hvad der er omstændeligere og mest skeer for større Mønstre, fremstilles ved Sandblæsning. Paa de fine Mærker, der ere frembragte ved Hjælp af et Gummistempel og et Fernistryk paa Glasset, strøes pulveriseret Fluornatrium; kort efter staaer Mærket tydeligt og uudsletteligt, mat paa det blanke Glas. Mange Arter Varer presses i Jernforme med Haand-, Fod- eller Maskinkraft; en saadan Maskine passes af en Arbeider, der lægger Masse ind og tager ud, medens Drenge, ganske let paaklædte, ile til og fra med de glødende Glasklumper, som i et Øieblik ere forvandlede, have faaet Form og ere blevne faste. Ved Afbildningerne har Tegneren vist baade denne Presning fra Hvidglas-Ovnen og Bouteillefabrikationen ved Bassinet.

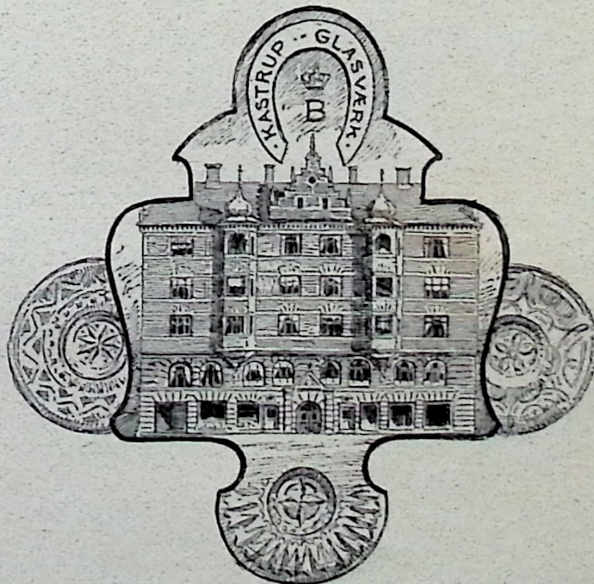
Farverne til de mange smukke og finere Sager, som nu udgaa fra Værkets Potteovne, frembringes ved forskjellige Metalilter: *Kobalt* (blaa Farver), *Jern* (grønne, brune og gule), *Brunsten* (lilla og violette), *Kobber* (bl. A. leverer Kobber-Foriltet nu en pragtfuld rød Farve, næsten som Guld-Purpur, til Illuminationskupler), *Chrom* (grøn) — og ved passende Blandinger heraf; disse opløse sig i Glasmasserne og have betydelig Farveevne, saa at ofte nogle faa Procent, undertiden $^0/_{00}$, ere tilstrækkelige til at give kraftige Farvenuancer.

Store Kjøleanlæg gjøre det muligt meget langsomt og gradvis at afkjøle Arbeidsstykkerne, og ofte er dette, f. Ex. ved Lampeglassene, af ganske særegen Vigtighed for Produktets Godhed og Holdbarhed under Brugen; af saadanne Kjølerum eller Ovne findes en større og en mindre, der optage Productionen efterhaanden som den skrider frem, og først afgiver den efter 1 à 2 Døgns gradvise Afkjøling.

Glas kan altsaa underkastes mange Behandlinger for at naae sin endelige Form, idet det baade kan blæses, formes, presses, støbes og valses; en af de nyere Anvendelser deraf er at lave murstensformede Stykker (vel sagtens hule) for ved Indmuring at skaffe Lys fra en Væg, hvor Vinduer ikke maa findes; tykke riflede Plader have jo alt i mange Aar været brugte til Lyskasser og paa Gaardspladser.

En ganske særlig Art decorativ Udsmykning og dennes Oprindelse skal omtales i det saakaldte *Lustre-Glas*. Der berettes nemlig herom fra en ungarsk Glashytte, at man en Fest-Aften afbrændte bengalske Flammer i Ovnene, og Dagen efter havde alt den Aften fabrikeret Glas en mat iriserende flerfarvet Overflade, som var paafaldende og skjøn; nuomstunder behøver man ikke at løbe an paa Tilfældigheder, men kan ved en let Efterbrænding og Paaføring af metalliske Forbindelser frembringe saadanne Farvevirkninger, der paa al Keramik men særlig paa Glas kunne give bedaarende smukke Reflexer. De Fleste ville kjende Maneren fra de almindelige Blomsterglas, der hvile paa tre regnbuefarvede Kugler. Som bekjendt kan Glas ogsaa spindes til fine tynde Traade, og et Pariserfirma har i de sidste Aar med adskilligt Held benyttet Væv af dette Spind til Klædestoffer, der skulle have et ganske silkeagtigt Udseende, og til kunstigt Haar.

Slibning af Glas, der hidtil især er foregaaet paa Holmegaard, men nu ogsaa drives paa Kastrup Glasværk, finder Sted ved Hjælp af grovere og finere Sand og Vand paa store flade Jernskiver; senere skeer Poleringen paa Træ og Læder og med finere Slibemidler.

Den nyjødiske Literatur

AF

DR. J. ØSTRUP

DEN Periode, som vort Aarhundrede udgjør i den jødiske Nations Kulturhistorie, har nærmest været en Opløsningens Tidsalder. Saasnart der aabnedes de jødiske Individer Mulighed for at blive selvstændige og retmæssige Borgere i de Lande, hvori de levede, slappedes med det samme de Baand, der hidtil havde holdt de forskjellige geografisk adskilte og sprogligt uensartede jødiske Menigheder sammen til at udgjøre og føle sig som et enkelt Folk.

Jevnsides hermed har ogsaa det religieuse Forfald virket. De forrige Aarhundreders Tvang og Forfølgelse drev med jernhaard Nødvendighed Jøderne sammen til Synagogen; man kom naturlig til at elske Religionen, netop fordi man var Martyr for den, og ved Jødernes Udelukkelse fra andre Livsværdier, blev den religieuse Følelse den eneste, der gav deres Liv Fylde og forlenede hver enkelt med Spænstighed og Udholdenhed. Da denne Tvang ikke længere existerede, da Muren omkring Ghetto'en var falden, maatte hele vort Aarhundredes filosofiske Udvikling med dens Uvilje mod al rituel Religieusitet og orthodox Ensidighed blive særlig farlig for Jøderne at komme i Berøring med; i visse Tilfælde synes endog Fritænkeriet paa en noget hastværksmæssig og uskjøn Maade at være bleven benyttet som Middel til hurtigst muligt at komme paa samme sociale Fod som de indo-europæiske Medborgere.

I Vesteuropa kan man derfor nu ikke mere tale om Jøderne som *Nation*, om de end som *Race* bestandig indtager et Særstandpunkt.

Anderledes stiller Sagerne sig derimod i de østligere Egne af vor Verdensdel, hvor baade den kulturhistoriske og økonomiske Udvikling har været særlig gunstig for en Bevarelse hos Jøderne af ældre Eiendommeligheder, netop de Eiendommeligheder, der lod de over hele Verden spredte Menigheder føle sig som Led af et Hele.

Og hvad der mest af Alt har bidraget til, at Jøderne her stadig har kunnet føle sig som en Nation, er den Omstændighed, at de her besidder det for en selvstændig Nation vigtigste, nemlig et eget Sprog, det saakaldte Jødetydske.

Man har undertiden været tilbøielig til at opfatte dette Sprog blot som en Argot, der for en ofte forfulgt, altid forkuet Klasse Mennesker tidt og mange Gange kunde have sin praktiske Betydning. Under det uforstaaelige „Mauscheln" kunde selv i Tredjemands Paahør mange Hemmeligheder og Forretningskneb skjules, og man har saaledes villet reducere det Jødetydske til noget lignende som det Kaudervælsk, Tyvebanderne i Storstæder som Paris eller Berlin taler indbyrdes.

Men saaledes forholder det sig ikke. Det Jødetydske er et paa ganske naturlig Maade udviklet Meddelelsesmiddel, der er blevet et Fællessprog for de under forskjellige Regeringer og blandt forskjelligt talende Nationer spredte Menigheder.

Det vigtigste Bevis for, at vi her har et virkeligt Sprog, er det, at der paa dette foreligger en hel Literatur.

For Jøderne i Rusland og Polen er vel endnu det Hebraiske det lærde og som saadan ogsaa det fine Skriftsprog; paa dette udkommer den Dag i Dag forskjellige Tidskrifter, ligesom ogsaa selvstændige videnskabelige Arbeider udgives paa Hebraisk. Men ved Siden heraf har ogsaa Folkesproget tilkæmpet sig en Plads i Literaturen, naturligvis i den Del, der henvender sig til hele Folket, den belletristiske. Der skrives og oversættes Romaner paa dette Sprog, og det formes i Vers, undertiden Vers, som ingen sand Digter behøvede at skamme sig ved.

Heine betegner i sine Breve „Ueber Polen" dette mærkelige Sprog som „ein mit Hebräisch durchmischtes und mit Polnisch faconniertes Deutsch", og denne Beskrivelse passer i alt væsenligt, naar undtages, at i den skriftlige Anvendelse er Indvirkningen fra slaviske Sprog, russisk og polsk, overmaade svag og egenlig kun rent sporadisk. Hvad der derimod netop

giver Sproget Farve, er dets eiendommelige Forbindelse af det Hebraiske og det Tydske. De hebraiske Ord indgaa nemlig i Sætningen fuldstændig som tydske og behandles grammatisk som saadanne; f. Ex. af det hebraiske ganav, at stjæle, dannes Udtrykket: „Ein geganweter Blick" for hvad der ellers i Tydsk vilde hedde: „ein verstohlener Blick", og af Ordet jom tow ɔ: Festdag, afledes uden mindste Betænkeligheder Udtrykket: jomtowdige Kleider ɔ: Festkleider, og saaledes videre; det Hebraiske leverer Stenene og det Tydske Kalken til denne eiendommelige Sprogbygning.

En Del af disse Ord er de samme som de, der ogsaa hos os for en Menneskealder siden eller mere kunde høres i Jøders Samtaler indbyrdes, og paa hvis Anvendelse Goldschmidt i sine Romaner har givet os saa mange charakteristiske Exempler.

Ogsaa i sit Ydre fremtræder denne Literatur paa en nok saa mærkelig Maade, idet Texterne skrives med hebraiske Bogstaver. Da dette Alfabet i Følge sine til et semitisk Sprog afpassede Eiendommeligheder ikke altid enes saa godt med det tydske Sprogs Fordringer, opstaaer der tidt og ofte Uklarhed, og denne forøges yderligere derved, at i selve den østtydske Dialekt Lyde som a og o, i og ü, ei og äu er faldne sammen og derfor naturligvis ogsaa betegnes paa ens Maade i den hebraiske Transskription; man skjelner altsaa ikke mellem Ord som liegen og lügen, Thieren og Thüren, sagen og sogen, leise og Läuse osv. For selve den jødiske tydsktalende Læser falder dette selvfølgelig ganske simpelt, men for den Fremmede opstaaer derved nu og da Uklarhed.

Større Interesse end den rent sproglige har ved denne eiendommelige Literatur dens kulturhistoriske Særpræg. Den omfatter foruden versificerede Stykker som sagt navnlig mindre Noveller og Fortællinger, altid med stærk Forkjærlighed for det specielt jødiske. Helten er den unge, lærde Rabbiner, der elsker den rige Kjøbmands Datter og efter ved sin Kundskab og Dygtighed at have skaffet sine Troesbrødre forskjellige Fordele endelig som Belønning opnaaer den Elskedes Haand, eller det er en from og fattig Jøde, der i en given Situation opoffrer sig for hele Menighedens Bedste og drager de kristne Forfølgeres Had over paa sig, og lignende. Bestandig aander der i disse Fremstillinger en vemodig Følelse af Forkuelse og Forsagelse, blandet med en usvigelig Tillid til Israels Gud, som har bevaret sit Folk trods alle Trængsler i Aartusinder. Det er den gammeldags, strengt jødiske Aand, der har inspireret denne Literaturs Forfattere; vi seer her det jødiske Liv skildret, saaledes som det leves i de mørke, krogede Jødekvarterer i Byer som Prag, Krakau, Lemberg og Tarnow, dette mærkværdige Liv, hvor den daglige Trældoms virkelige og moralske Smuds er blandet med den høieste poetiske Religieusitet. I disse Fortællinger gjenfinder vi de bekjendte Typer med Kabudsen, Proptrækkerkrøllerne, den lange Kaftan og de høie Støvler, der i Ugens sex Dage slider i det smaalige Erhvervs Trædemølle for paa Sabbathen at sidde thronende med husfaderlig Værdighed for Bordenden i sit Hus og glæde sig over den liflige Schalet og de skinnende Schabbes-Lys paa den snehvide Dug.

Den religieuse Konservatisme, der gaaer gjennem hele denne Literatur, fortsætter sig ogsaa paa andre Omraader. Ofte klages der over den opvoxende Slægt, der lader haant om Fædrenes Visdom:

> Und unser neuer junger Dor (ɔ: Generation)
> die studiren, die Maskulim (ɔ: kloge)
> sie haben hinweggelegt schon nur
> die Gemara* und die Tehillim (ɔ: Lovsangene).

Og navnlig bebreides der denne, at den yngre Generation lægger saa lidt Vægt paa det gamle Sprog. „De taler med os paa russisk", siger en af de jødetydske Digtere fra Warschau og tilføier advarende: „Som Ilden næres af Veddet, næres Kjendskabet til Loven af Kjendskabet til Sproget:

> vergessen die Sprache — das ist unser Tot
> dafür soll uns behüten der Bore (ɔ: Skaberen.)

Og denne Uvillie mod den yngre Slægts Tilbøielighed til at gaa op i den omgivende Kultur paa Bekostning af de nationale Eiendommeligheder driver endog nu og da Digteren til at stille sig fjendtlig til den europæiske Civilisation overhovedet. Han føler vel med Vemod, at dette er en Bølge, der vil opsluge hele den specielt jødiske Kultur, men alligevel tilkaster han den en stolt Udfordring med Paaberaabelse af sin nationale Fortid:

> Was darfen mer (ɔ: bedürfen wir) eure Eisenbahnen
> mer haben Qefizes had-derek (ɔ: vi kan vandre paa Landeveien)
> was darfen mer eure schwarze Kunst
> Telephonen und Telegrammen
> Gillui Eliahu (ɔ: Elias' Aabenbaring) ist da bei uns
> a Ruach in euer Mammon (ɔ: forbandet være Eders Skatte!)

Det følger af sig selv, at en Aandsretning, der foretrækker Elias' Aabenbaring som moderne Meddelelsesmiddel fremfor en Telegraf eller Telefon, ikke har Fremtiden for sig. Det er da heller ikke den spænstige Livskraft eller djærve Tro paa det, der skal komme, som giver den kulturhistoriske Retning, vi her møder, Interesse; naar den fylder os med Sympathi, er det kun den Følelse, man altid skjænker de til Under-

* Den senere Del af Talmud, indeholdende Forklaringen til Mischna.

gang indviede; det er Vemodets og ikke Begeistringens Sympathi. Og det er da ogsaa bestandig den første af disse Følelser, der bestandig appelleres til; selv under den gladeste Stemning dukker Tanken op om Nationens Nød og om alle udstaaede Trængsler. Som en fuldgyldig Prøve paa hele denne Tankegang og dens poetiske Udtryksmaade og tillige som interessant Sprogprøve kan følgende Digt tjene; det skyldes en jødisk Digter ved Navn Gordon og findes i en i Warschau 1889 udkommen folkelig Digtsamling, betitlet Schichas Cholin, ɔ: „Folkesproget“, Dette Digt bærer Titlen Zemer simchas Thora, ɔ: en Lovsang over Loven*:

Le-chajim (ɔ: Vivat), Brüder, le-chajim, le-chajim
heute hebben mer die Thora noch a' mal wieder
drum le-chajim und le-schalom, liebe Brüder!
seid fröhlich und danket Gotte, den lieben
für die heilige Thora, auf Permet (ɔ: Pergament) geschrieben!

Die heilige Thora, geschrieben auf Permet
ist doch unser Trost in unserer Armut
alles auf der Welt hebben mer verloren
der Bêt ham-miqdosch (ɔ: det hellige Hus) charub (ɔ: ødelagt) geworden:
charub das Land, wo mer senen (ɔ: wir sind) gesessen,
nichts unser Melukah (ɔ: Herredømme), nichts unser Kehunah (ɔ: Præstedømme)
nur uns ist geblieben unser Emunah (ɔ: Tro);
Gott in Herzen, die Thora in der Hand
senen mer gegangen von Land zu Land
viel Zarôs (ɔ: Trængsler) gelitten, doch lebend geblieben
durch die heilige Thora, auf Permet geschrieben.

Kommt, liebe Brüder, kommt einher, Gücker
kommt lass mir öffnen die historischen Bücher!
was erzählt die Geschichte, was schrieben die Chronikes
nur Räubergeschichten, Mâasôs (ɔ: Bedrifter) von Raspojnikes (ɔ: Udaadsmænd)
unser' Geschichte, so grosz wie die Erd'
ist nicht mit Feder, nur mit Schwert,
nicht mit Tinte geschrieben, nur mit Blut und Zähren,
nicht in Leipzig gedruckt, nur in Glut des Schweren
nicht in Goldschnitt gebunden, nur in Ketten und Eisen,
lass mir mal Einer kommen und weisen:
wo hat man uns nicht verfolgt und vertrieben
für die heilige Thora auf Permet geschrieben.

Zwei tausend Jahr, ein' Kleinigkeit zu sagen.
zwei tausend Jahr gemartert, geschlagen
sieben und siebzig finstere Dorôs (ɔ: Slægter)
gestoppt mit Zarôs (ɔ: Trængsler), gefüllt mit Gezärôs (ɔ: Ødelæggelse)
wenn Ich wollte erzählen jede Gezäre
wollt' heut' nicht geben Simches Thora (ɔ: Glæde over Loven).
Nur das darf ich (ɔ: behøver jeg) nicht, es ist sehr gut ;
bei jedem eingeschrieben in sein Mark, in sein Blut.
Mer hebben alles ausgehalten, alles hinweggegeben,
unser Geld, unser Kabod (ɔ: Ære, unser Gesund (heit) und Leben
wie einmal Hanna ihre Kinder, die sieben,
für die heilige Thora, auf Permet geschrieben.

Und jetzt? ist's schon besser? lässt man uns zufrieden
hat man einmal erkennt, dasz mer Juden
senen auch Menschen also wie die andern,
wollen nicht mehr in der Welt herum wandern?
will man sich auf uns mehr nicht beklagen
das weiss ich nicht, das kann ich Euch nicht sagen!
eins weiss ich — es lebt noch der alte Gott oben
die alte Thora unten und der alte Glauben,
drum sorgt nicht und hofft auf Gott, den lieben,
und auf die heilige Thora, auf Permet geschrieben!

Visselig er de Forhaabninger, som Digteren i det sidste Vers udtaler, allerede for største Delen gaaede i Opfyldelse, men Følgen deraf bliver netop Tabet af de Kultureiendommeligheder, der for ham er Livets kjæreste. Den Tid er vel neppe fjern, da en speciel jødetydsk Kultur og Literatur har ophørt at existere, og som de sidste Rester af en døende Bevægelse har det derfor sin særlige Interesse at lytte til disse Røster, der endnu nu og da i saa smuk en Form lyder ude fra de trange Jødekvarterer i Østeuropas Storbyer.

Julius Lange

EN ERINDRING

Mit første Indtryk af Julius Lange skriver sig fra den Tid, da jeg i den første Halvdel af halvfjerdserne kom til Hovedstaden som farende Skolar fra en Folkehøiskole ude paa Landet, hvor jeg havde faaet min Kundskabstørst vakt, men ingenlunde tilfredsstillet; thi dertil var baade Tiden og Kredsen af Lærefagene paa Høiskolen altfor begrænset. Jeg søgte rundt til mange Katedre, slog mig ned her og der for en Tid, naar der var noget, der lokkede mig, og drog videre, naar det gik op for mig, at det alligevel ikke rigtig var det jeg søgte. Ofte led Foredragene af en for mig høist afskrækkende „Objektivitet“, saaledes at forstaa, at man ikke følte, at Taleren var stærkt personligt optaget af sit Emne, tog Parti for eller imod, søgte at dele af sin Varme eller sin Kulde til sine Tilhørere.

Da kom jeg ogsaa paa min Søgen ind hos Julius Lange, der netop læste over Parthenons-Friserne i det saakaldte teologiske Auditorium, hvor en stor og trofast Tilhørerkreds samledes om hans Tale, der var ledsaget af Forevisninger af Billeder og Afstøbninger. Jeg kom saa uforberedt som vel muligt, uden Begreb om Antiken,

* I den følgende Transskription indsættes som ogsaa i de foregaaende Citater for Tydeligheds Skyld paa de fleste Steder Rigssprogets Former for de i den østtydske Dialekt brugelige, som findes i Originalen.

HANSEN & WELLER FOT.

JULIUS LANGE,
født den 19. Juni 1838; død den 20. August 1896

uden særlig Sans for den en Gang. Men snart sad jeg som fastnaglet til Bænken og lyttede med et bankende Hjerte. Her stod en Mand, der talte helt ud af Personlighed, af indre Oplevelse og Optagethed, og hvilket ungt Hjerte bøier sig ikke i Ærbødighed for en saadan Tale! Ja, det Vidunderlige skete, at det, der den Gang syntes mig dødest af alt dødt: Hellenismen, lykkedes det ham at gjøre levende for mig, saa naar jeg mange Aar efter i *British Museum* betragtede Parthenons-Frisen med en Beundring, jeg aldrig har følt stærkere, saa skyldte jeg vel nok for en væsentlig Del Julius Lange den Sindets Aabenhed, hvormed jeg saae.

Der er sikkert mange han paa lignende Maade har gjort kunstnerisk seende.

Alfred Ipsen

Solformørkelse

MAN sad og „holdt den gaaende" hos Wivel. Der var grumme megen Interesse for Formørkelsen; hvis man havde stirret ind i Caféen udefra gjennem de store Speilglasruder, vilde man have tænkt paa en umaadelig stor Insektkasse fyldt med hvidgule Dampe, hvor en Masse summende og sprællende Individer ere ved at omkomme. Henne ved to sammenstillede Borde sad Svendsen i et større Selskab af Herrer med Damer, hvis Ungdomssol ikke var langt fra den endelige Formørkelse. Idet vi gik ud, slap Svendsen sin Sidedames ringsmykkede Haand, som han spøgefuld havde siddet og dunket i Bordet, og brølte venlig efter os: „Hva' Fa'n, den kommer jo først om en Time! Kom herhen og sæt Jer, vi sidder som vi kan bedst, og Alle sidde for det Samme!" Da vi ikke lod os bevæge af denne Sirenesang, som han brølte ud i Lokalet, tilføiede han ærgerligt: „Den er skunte værd at se paa; der er kun 4 Femtedele, saa vi maa ligefrem sidde her og gjøre den total!" Hele Selskabet grinte, og vi forsvandt.

Mørket begyndte just at liste sig ud af de lange Gader, hvor Lygterne vare slukkede, og Folk hurtigt gik ud ad Langelinie til. Jo nærmere Grønningen, des stærkere blev den klaprende Lyd af Fodslagene i den stille By. Da vi kom op paa Broen foran Amaliegade, saae vi alle de mange Forhøininger ud ad Frihavnen til besatte med Folk; de spaserede ikke som om Middagen, men stode saa underligt stive i det skarpe Morgenlys og stirrede ud mod Øresund, hvor Horizonten rødmede dybt. Oppe paa Kastelsvolden var der myldrende fuldt; alle Klasser havde sendt Repræsentanter, der var baade velklædte og lurvede, men al Forskjel ligesom tværedes ud af den blege Teint og den sløsede Holdning. Paa en Bænk sad *Scheibelein* og paastod, at han vilde faae Solen først at se, fordi han var saa høi. Et Stykke derfra stod en Detailhandler og forklarede sin lille søvnige Kone en Del astronomiske Hemmeligheder.

Det lysner og lysner derovre, Skyerne glode i stærkere og stærkere Farver, og pludselig skyder en klar og skærende Solstraale ind over Mængden. *Detailhandleren* snubber et sværtet Rudeglas fra *sin Kone* og udbryder: „Se, se Du, det er Paastuberanserne, dem der, der gaaer saa forfærdelig langt ud!" Nu skete det optiske Bedrag, at Solen lige i Synslinien saae ud som to; idetsamme hører jeg Svendsen fra Wiwel tale bagved. Han stod med en *hvid og en blaa Dame under hver Arm* og saae forvirret mod Solen: „Gud fri os, jeg seer hele to; vi maa op i Drosken igjen, der er Gud hjælpe mig to hele i Stedet for en Femtedel. Jeg vil hjem, den er aldeles mislykket!"

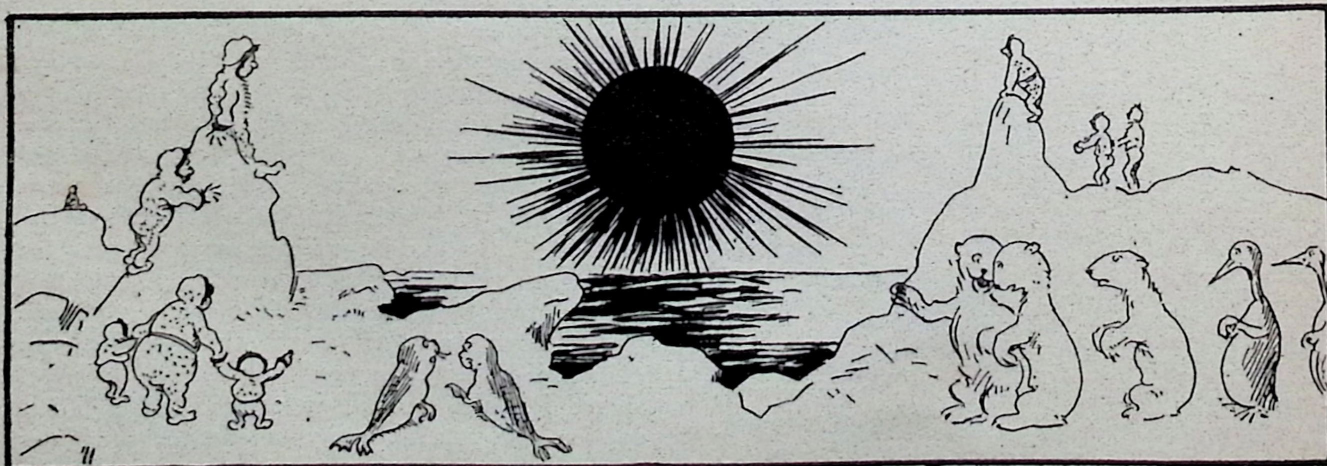
Idet Svendsen gaaer, faaer han Ret; thi Solen skjuler sig i Følelse af sin Ringhed bag en tyk Sky, og Folk stolprer meget fornærmede hjemefter til den varme Kaffe og den længe ventende Seng.

Mislykket er Ordet! Jeg er ikke Agrar, og har derfor ikke Privilegium paa at bande Himlen for hver Dag, der gaaer. Men jeg vil have Lov til at paatale, at vi aldrig faaer en ordentlig, total Solformørkelse her i Landet. Jeg har ofte glædet mig til at skulle opleve, hvad gamle Folk beretter om dette uhyggeligt interessante Fænomen: Solen staaer som en mørkerød glødende Sten paa den graasorte Himmel, Fuglene holde op at synge, Thermometret synker, og Vindene lægge sig. Og saa denne underlige Drilagtighed med kun fire Femtedele. Herregud, den ene Femtedel! Er et saadant Kniberi Himlen værdigt?

Men tillige dette: hvad er det for Mennesker, der faaer det totale Skuespil? *Norge, Novaja-Semlja, Ishavet, Sibirien og Japan.* Nu spørger jeg Dem, Novaja-Semlja? At negte Kjøbenhavn, hvad man giver Novaja-Semlja! Det er lige haardt nok, her at bøie sin Nakke som et enfoldigt Menneske. Og Norge! Gud skal vide, at Norge og Sverige har nok at slaaes om i Forveien; nu bliver Nordmændenes Farvorisering sikkert Anledningen til en Unionskrig. Hvorfor Siberien, der kun er opfyldt af et gudsforgaaent og samfundsfarligt Pak skal have den gratis Himmerigsmundfuld, gider jeg ikke spekulere paa, ligesom man ikke skulde synes, at Japan havde indlagt sig særlig Gunst ved at mase et Par Millioner af det himmelske Riges Sønner. Ishavet vil jeg endda sige, der er lidt Mening med; Nansen og stakkels André skal da have lidt Morsomhed i al den megen Alvor og Videnskab.

Alle Jordens Stater sende Folk ud efter saadan en Solformørkelse. Det undrer mig slet ikke. Saadan er Menneskene. Skinner ikke den klare Sol hver Dag i Aaringer, uden at Folk lægger Mærke dertil eller roser den for det? Men efter de smaa Pletter, som ere usynlige for det blotte Øie, efter dem leder de med Flid. Og kommer der en sjelden Gang en rigtig stor Plet, saa styrter de til Jordens Ende for at se paa den, maale den og optegne den. Og saadan store Pletter blive aldrig glemte, men er fra Gang til Gang at finde i Bøgerne, for at Folk kan vise hen til dem og sige: „Ja, det er saamænd en rigtig rar Sol, men, veed De hvad, den har ogsaa sine Pletter!“

Lukian.

Vartov

VARTOV, den gamle røde Gaard med de mange smalle Vinduer, hører til et af de faa Stykker Inventar, det gamle Kjøbenhavn endnu eier. Med hvor megen Interesse det gamle Sted er bleven omfattet i Tiderne af Almuen, vise de endnu gjængse Folkevittigheder, der ere dannede med Vartov- som første Ord.

Enhver Kjøbenhavner kjender Vartov og veed, hvor det ligger; men det er vist de Allerfærreste, der vide, at det i Aar feirer et saa høiærværdigt Jubilæum som det 600-aarige. Ikke destomindre er det paa en vis Maade saaledes, og Sagen er denne:

Den Roskilde-Biskop Johannes Krag, der levede under Erik Menved, vilde gjøre sin By Kjøbmandhavn, der ikke altid var Bispernes lydigste Stad, en Velgjerning og oprettede derfor i Forbindelse med det da existerende Graabrødrekloster et Hospital, Helligaandshospitalet for Syge og Hjælpeløse, saavel Voxne som Børn. Af et Document seer vi, at Biskoppen var ifærd med at bygge den 30. Januar 1296, saa der er al Rimelighed for, at han ogsaa blev færdig i Aarets Løb. Dette Hospital, der laa mellem Graabrødrekloster og Amagertorv, blev, som følger, efter mange Omskiftelser til det nuværende Vartov, og saaledes kan denne Institution med god Berettigelse følge Nutidens almindelige Krav paa Jubilæer.

Graamunkenes Kloster hørte som alle andre op at existere med Reformationen; men Helligaands-Hospitalet blev opretholdt under Tilsyn af Byens Magistrat. Den første Forandring med Hospitalet skete under Christian den IV., der her som paa saa mange andre Punkter greb reformerende ind. Ved et Mageskifte i 1607 overtog han Hospitalets Grund og gav i Stedet herfor en kongelig Lystgaard paa Strandveien, der i nogen Tid havde været Gjæstgiversted under Navnet Warto, en plattysk Benævnelse, der betyder saameget som „giv Agt“ eller „Holdt her“. Dette Navn fulgte siden med Hospitalet lige til nu. I Vartov hænger et Billede af en Dame med sine to Mænd, og Fablen har til hende knyttet en folkelig, ret pudsig Etymologi; hun skal som Enke have givet Hospitalet sin Formue og kaldt det op efter sine Mænd, der „var to!“

Allerede 1606 var Flytningen imidlertid skeet, og Strandveishospitalet udstyredes med adskillige Tillæg og Lempelser af Kongen; saaledes maatte Præsten i Gjentofte Sogn aarligt udrede til Vartov: 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 4 Tdr. Havre, 6 Lam og 6 Gæs. Al den Herlighed baadede nu ikke meget, Hospitalets Formue havde snart

Tæring, det var klart, at Afstanden var for lang fra Staden. Et Begreb om Datidens Veivæsen faaer man, naar man hører, at Færdslen til Vartov var særlig besværlig, fordi Strandveien var saa tung og sandet, at Vognhjulene bleve stikkende.

1630 foregaaer der da en ny Flytning, idet Hospitalet bygges op lige udenfor Østerport, omtrent hvor „Triangelen“ nu er. Navnet „Vartov“ tog Hospitalet med sig, medens det forrige Sted fra da af kaldtes „gamle Vartov“. Den nye Bygning stod imidlertid ikke længe, idet den blev afbrændt 1658 under Svenskekrigen. I nogle Aar flakkede Hospitalslemmerne om, snart husedes de i en Gaard i Pilestræde, snart efter i Børnehuset paa Christianshavn. Endelig kjøbtes 7. April 1665 Hr. Joachim Friedrich Vinds Gaard i Farvergaden, og det er den Gaard, hvor Hospitalet ligger i 1896.

Det var en kulturhistorisk Plet, der blev tagen i Brug ved den Leilighed. Den Firkant, nuværende Vartov danner, bestod oprindeligt — omkring 1550 — af en Del Smaaboder, der udimod Volden endte i det saakaldte „Vandmølletaarn“. Udenom dette Taarn løb Volden med sin Grav, ikke som senere henimod Frederiksberggades Slutning, men i en brat Dreining udenom Taarnet og ned til „Mølledammen“, der nu kaldes „Vandkunsten“.

Her anlagde Frederik den Anden 1560 det første danske Farveri, efter hvilket Gaden fik Navn, tidligere hed den Søndergade. Særlig godt gik Anstalten vist imidlertid ikke, thi med det nye Aarhundrede faldt den bort. De smaa Boder ved Siden af Farveriet bleve 1589 kjøbte af den berømte Tyge Brahe, som lod dem nedrive og opførte en større Gaard, hvor han foretog sine første videnskabelige Studier, før han flyttede til Hveen. Byen maatte ved Salget overlade ham en Stenskanse ovre paa Volden „tjenlig og brugelig til den viden berømte astronomiske Kunst“. De 2000 Daler Tyge havde offret paa sin nye Gaard, fik han ikke langt Ophold for, og da han fra Hveen drog til Bøhmen, stod Bygningen ganske tom og begyndte at forfalde. Senere kom den paa forskjellige Hænder, og 1665, kom, som sagt, hele Bygningskarreen til at danne Hospitalet Vartov. Den nuværende store Bygning blev opført i forrige Aarhundredes første Halvdel, Grundstenen lagdes 8. Juli 1724, og fra den Tid af har den ærværdige Stiftelse nydt en uforstyrret Tilværelse.

I Tidernes Løb er der ved offentlig Hjælp og især ved privat Velgjørenhed kommen flere og flere „Senge“ til i Vartov, der nu maa siges at have et fortræffeligt materielt Grundlag. For Øieblikket huses der 450 gamle Folk, 400 Kvinder og 50 Mænd. Ved Optagelsen maa alle være over 50 Aar og ikke ganske subsistensløse. Udover Opholdet, Kosten og en halvandethundrede Øre ugentlig maa de sørge for sig selv.

Der leves et Liv for sig selv indenfor de gamle Mure. Kom ude fra Vesterbrokanten, hvor den store By drager sit tunge, larmende Aandedræt og gaa ind gjennnem en af Vartovs Porte:

Strax slaaer der En en Luft imøde, som var det en gammel, skurende Klosterport, der lukkede op for sin Hemmelighed. Naar man saa staaer i den aflange Gaard med den unge Lindeallé, hvor der her og der færdes en rynket og rokkende Gammelkone, bliver det ganske levende dette, at man er „rykket tilbage i Tiden“.

Og dette Indtryk følger med, hvor man kommer inden Døre, baade i Privatstuerne, i Fælles- og Sygeværelser. Smilende og stille kommer de aldrende Kvinder En imøde, naar man har banket paa deres Dør, byder velkommen og beder En om at tage Plads. Hvide Kalkvægge og hvide Sengetæpper, blomstrede smaa Gardiner; Silhuetter, Fotografier og udviskede Daguerreotypier paa Væggene og de særeste Smaapillerier paa gulnede Broderier, bredte ud over Kommoderne.

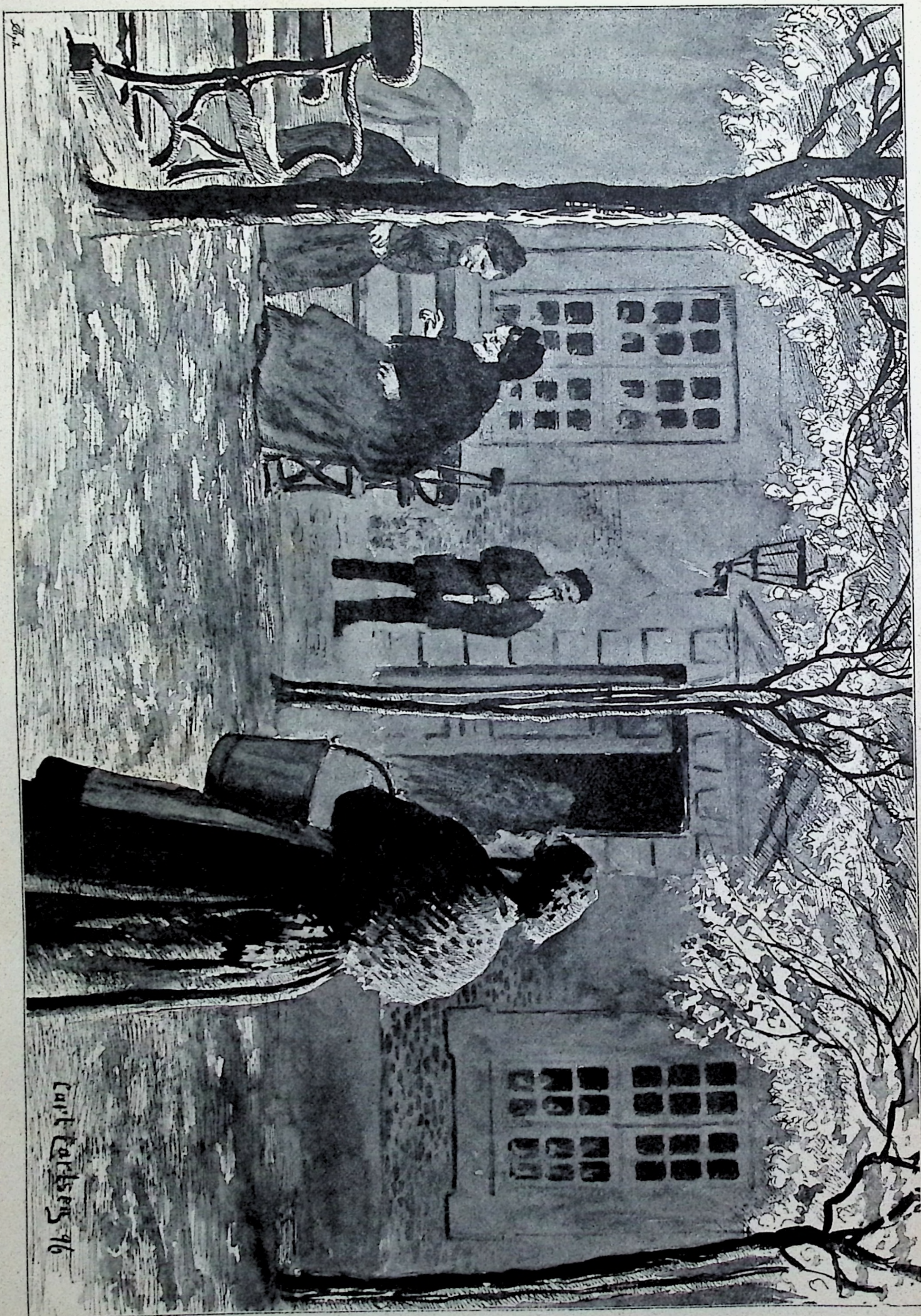
Her oppe i den store Stue, hvor vi nu kommer ind, var for en Maanedstid siden en Kunstmaler, der ønskede at forevige flere gamle Damer. Som De seer paa Billedet var det en kjærkommen Nyhed for en Del af dem; men hende længst tilvenstre er ikke ganske sikker paa, hvad det dreier sig om. Det vidste derimod Madam Frederiksen tilhøire. Hun satte sin Krykke resolut i Gulvet og dreiede sig om, mens hun sagde: „Nei Tak, Hr. Maler, den Slags passer sig ikke i min Alder!“

Det er jo kun de raskeste, der har lidt Afvexling i det stille dagligdags Liv. Som nu den smukke gamle Kone, der gaaer med den store Taske og det plumpe Fodtøi. Hun har været ude at spise hos en velhavende Familie eller gaaer med Strømper og andet Strikketøi hjem for at have lidt Extra i den kommende Uge.

De affældige Koner høre nu og da en lille Oplæsning i „Bedestuen“; det og saa den rare Juleaften er de eneste Afbrydelser for dem. Ellers sidder de, hvis de da kan, og strikker med raslende Pinde paa et Stykke, der aldrig bliver færdigt, dybt inde i Minderne om de svundne Tider. Oppe i en Sygestue sidder en 92-aarig Kvinde, rynket som en Rembrandts Morlille. Hun taler kun, naar man spørger om gamle Dage, Nutiden er ganske lukket. Inde ved Siden af ligger Stiftelsens Ældste, 95 Aar gammel, men meget svag.

Nu gaaer vi gjennem Mændenes Afdeling; i det store Arbeidsværelse ud mod Raadhuset sidder de og laver Skrædder- og Skomagerarbeide eller fletter Koste. Saa staaer vi igjen ude paa

Carl Carlsen 96

den aftenstille Gaardsplads. Den synkende Sol gjør de gamle Mure endnu rødere og ovre fra Kjøkkenet kommer Konerne gaaende med deres Aftensmad, smilende og stille.

C. A.

Rákóczi-Sangen

I en Efterskrift til Artiklen om „Ungarsk Musik“ lovede vi at bringe den Sang, der danner Grundlaget for den senere saa berømte Rákóczi-March, Ungarns Marseillaise. Allerede Sangen gjør et Indtryk, som om man hørte Rákóczi-Husarernes Trompet-Reveille, og sikkert er det, at Fanfarerne dannede Grundtankerne i de musikalske Formler, ligesom ogsaa saa godt som hele Melodien er bygget over Hornsignaler. Derfor egnede *Tárogató'*en sig særligt til at foredrage Sangen, og vi skal, efter Prof. Julius Kaldy, nærmere skildre dette Instrument.

Tárogató'en tilhører en Familie af Instrumenter, som i Begyndelsen af det 17. Aarh. var almindelig benyttet og meget udbredt i hele det vestlige Europa. Den var udskaaret af Træ (og ikke dannet af Messing, som Mange mene, der forestille sig dette Instrument som en Slags lang Trompet) og med et Mundstykke af Rør; dens Oprindelse gaaer tilbage til den græske *Bombyx*, og først efter forskjellige Omdannelser opstod det nyere Instrument, som Franskmændene kaldte *Bombard*, Italienerne *Bombice* og Tydskerne *Bomhard, Bommer* eller *Pommer;* som alle i det 17. Aarh. benyttede Instrumenter har ogsaa dette havt fire Afarter, nemlig Discant-, Alt-, Tenor- og Bas-Bombard. Alt-Bombarden var den ungarske Tárogató. Den kom sagtens til Ungarn i Begyndelsen af det 17. Aarh., da de protestantiske Byer, især Zipser Byerne i Øvre-Ungarn og de sachsiske Byer i Siebenbürgen tilligemed den nye Tro ikke alene medbragte enkelte af de i Tydsklands protestantiske Byer herskende Skikke men tillige dygtige Personer til visse Stillinger, deriblandt Bymusikanter og Taarnvægtere. Disse Bymusikanter dannede dengang et helt Lav, og ved Indvandringen med deres Svende og Lærlinge førte de ogsaa Instrumenterne med sig, hovedsagelig Bomharden, som saa under Navn af „Tárogató“ meget hurtigt blev et Yndlingsinstrument hos Ungarerne. Tárogató'en var faktisk endnu i den anden Halvdel af det 16. Aarh. ubekjendt i Ungarn, eftersom den berømte ungarske Lyriker Sebastian Tinódi († 1555), der dog i sine Digtninge gjentagende omtaler alle de da benyttede Instrumenter, ikke nævner Tárogató'en med et Ord. Af de Instrumenter, som brugtes i Hæren, nævner Tinódi kun Tromme, Pibe og Trompet, hvoraf det tydeligt fremgaaer, at Tárogató'en først senere fandt Indgang i Ungarn. Dengang var den endnu meget primitiv, havde sex Tonhuller og kun to Tonklapper og kom derfor meget hurtigt ud af Brug i Udlandet; allerede i Midten af det 17. Aarh. dannede man deraf tre Instrumenter, som den Dag idag ere en Pryd for vort Orkester. Af Discant-Bombarden blev *Oboen*, af Alt-B. blev *Engelskhornet, Oboa da caccia*, og af den næsten to Meter lange, dybe Bas-Tárogató, som var bøiet dobbelt, blev *Fagotten*. I den nyere Tid har Richard Wagner, for hvem Engelskhornets Tone ikke var intensiv nok for visse Orkester-Effekter, igjen omdannet dette Instrument eller, rettere sagt, ført det tilbage til dets oprindelige Form og anvendte det i sine sidste Værker meget hyppigt som Alt-Oboe.

Originalinstrumenter fra den Tid findes i Wiener-Konservatoriets Instrument-Museum; de Tárogató'er, som vises i det ungarske Nationalmuseum skal, efter Kjenderes Mening, ikke være Originaler, men Efterligninger. Navnet Tárogató kommer af *kitárni*, udbrede, aabne, fordi det kunde give Tonen et mægtigt Omfang. Til Slutning skal det bemærkes, at der paa Tárogató'en kun blev blæst simple Melodier og Signaler i et langsommere Tempo.

Rákóczi-Sangen

mf rit.

ten. a tempo ten.

rit.

rit.

a tempo 3

rit.

a tempo 2/4

1-mo 2-o molto rit.

ten.

ad libitum

ten. ten. ten.

vivo

ten. ten.

En gammel Jægers Erindringer

En Tour til Ærø — Harejagt paa Dreiø

For en Del Aar tilbage kom jeg paa en Reise til det venlige og smukt beliggende Svendborg, og da der netop laa en Baad, som skulde seile hjem til Ærø, benyttede jeg Leiligheden til at se denne lille Perle paa Havet, til hvilken der knyttede sig saamange Fortidsminder! Det var ind i November, men Veiret var smukt og en let Nattefrost var begyndt. Da vi havde Modvind, maatte vi krydse Slag for Slag ud gjennem det deilige Sund og vare snart inde under Taasinges skovkransede Kyst, snart ovre under Fyens Land, hvor de velbyggede Gaarde med deres mange Sædstakke tittede ud til os mellem Haver og Skove, som stode i deres Efteraarsdragt med det gyldne, mangefarvede Løv! De halvpløiede Agre i de gule Stubmarker med de lange sorte Plovfurer laa som et stribet Tæppe i en Kæmpehal, og medens vi glede frem i disse smukke Omgivelser, mødte vi stadigt Baade og større Fartøier, hvis Besætning hilste os med et Nik eller et Par Ord.

De hvide Maager fløi i deres lette gratieuse Sving paa de udspændte Vinger kredsende om hverandre og slog imellem ned i Vandspeilet efter en Fisk, og flere Gange opseilede vi en Flok Ænder, som lettede, naar vi kom dem for nær, derpaa med hurtige pilende Vingeslag gjorde en stor Svingning og atter kastede sig længere borte og baskende med Vingerne dreiede Hovederne, for at se efter Baaden.

Min Baadfører, en smuk mørkladen Mand med et Par ærlige klare blaa Øine, hed Erik Svarre og var en ægte Ærbo, rolig, paalidelig og som de fleste Mænd fra denne lille Ø, en dygtig og dristig Sømand.

Efterhaanden som vi krydsede os frem, gik Samtalen ret livlig, og da vi passerede Dreiø, fortalte Svarre, at „disse Øboere“, som Ærboerne lidt haanligt kaldte dem, fordi „deres egen Ø var lidt større“, vare meget glade ved at deres Land laa midt i Verden, en Mil fra Faaborg og omtrent ligesaa langt fra Ærø og Taasinge. Et andet Særkjende paa en Dreiøbo var, at han næsten altid havde en tom Sæk kastet over Skulderen, blot han skulde bringe et Brev til Posthuset i Faaborg. Dagen efter min Ankomst besaae jeg en Del af den smukke, frugtbare Ø med sit bakkede, høitliggende Terrain og dybe Dalstrøg, og ude i Bjergene, som Urehoved kaldtes, saae man fra den bratte, gule Klint ned paa Havstokken, hvor den rødnæbede Strandskade og Rylerne løb imellem den graa Tang.

Stille og ensomt var her, kun af og til hørtes den melankolske Piben af en Flok Brokfugle inde paa en lille Brakmark, men henrivende var Udsigten over det let krusede Hav med sine Seilere og over til Fyens skovklædte Kyst.

En Gang for Aarhundreder siden havde den rygiske Fyrst Witislaw i Spidsen for sine rovgriske Venner her heist sit Dragebanner og udbredt Død og Ødelæggelse, og her ved den samme Kyst havde Magnus den Gode angrebet Svend Estridsen. Pilene havde suset og de tunge Sværd og Øxer havde dundret mod Hjelme og Skjolde, saa Kampbuldret gjenlød fra de Klinter, hvor Alt nu var tyst og stille.

Smukt var her, men aldeles skovløst, men hvor maa her ikke have været deiligt, da de store Egeskove, hvoraf svage Levninger findes, bedækkede disse hundredefods høie Bakker og de mellemliggende Dalstrøg.

Hertug Christian af Sønderborg havde nedhugget de deilige Skove, som vare saa rige paa al Slags Vildt, og her havde Jagthornet gjaldet, naar Hertugerne jagede med deres fornemme Gjæster og Jagtbetjentene. Store Rudler Daavildt gik roligt ude paa Skovsletterne, men naar Hornet lød og Støverne blev koblet af, da opstod der Røre blandt det stolte Vildt, det knagede i Grene og Kviste, Hundene halsede, Jagtraabene lød, indtil Hjorten styrtede med brustent Øie og sænkede de brede Skufler mod Jorden.

Da stode alle Jægerne med halvudtrukne Hirschfængere rundt om, Fanfaren lød, og en af

Hertugerne gav Hjorten Naadestødet, Hundene slikkede Schwesen (Blodet) og fik deres Ret, og de vilde Jægere rede til Søbygaard eller til Kjøbingshof, hvor Terningerne raslede og Bægerne tømtes, til de Fleste af de høie Herrer laa under Bordet.

At her paa Øen i fordums Tid er falden tunge Slag, derom vidne de mange Gravhøie, som findes. Ogsaa jeg fik en lille Prøve paa de nuværende Beboeres Jægerliv, som rigtignok var meget forskjelligt fra de tidligere Jægeres med deres store Følge af Falkonere og Trosknegte.

Paa den lille ubeboede Ø Deirø, ikke langt fra Ærøeskjøbing, fandtes en Mængde Harer, og da nu Frosten begyndte, blev en Razzia paa Harerne bestemt, efterat det var bekjendtgjort over hele Byen. Under megen Munterhed samledes man næste Morgen ved Havnen og indskibede sig i de mange Baade tilligemed de fleste af Byens raske Drenge, som fulgte med, for at være Klappere, og med vaiende Flag og under Sang og Jubel seilede den lille Flaade til Deirø.

Efter Landingen stillede alle Mændene sig i en Kjæde tversover Øen med udspændte Flyndergarn, og samtidig begyndte Klapperkjæden at drive til fra den yderste Spids af Øen, og nu blev der Liv i Alt; Harerne kom i lange Spring, enkelte standsede, saae sig om, men drevne frem af Klapperne, som kastede Huer og Vanter efter dem, sprang de lige i Garnene.

6 Ramlere og 16 Sætharer bleve puttede i Poser, og nu gik Farten hjem; hvorpaa Harerne maatte ombytte deres muntre Friluftsliv paa den lille Ø, med et Vinterpensionat paa Byens Fattiggaard, hvor de i Sikkerhed for Ræven kunde afvente Foraaret, indtil de atter toge Sommerophold paa Deirø.

To Dage efter blev den store Jagt bestemt, da Frosten blev ved og Harerne saa let kunde gaa bort over Isen; og nu gik der Bud fra Hus til Hus, og Jagtfeberen greb alle de Indbudne, som fik travlt med at udpompe og indsmøre de gamle Forladere. Jagtdagen kom, straalende og klar; og hele Flaaden med Skytter, Klappere, Mjøddunke og Boller satte Kursen mod Øen, hvor man gik iland og ordnede Angrebsplanen.

Skytterne stillede sig i Kjæde tversover Øen, Drengene drev til, og Harerne passerede mellem Skytterne, som maatte tage Bagskud for ikke at anskyde Klapperne, og naar ingen flere Harer kom, trak Klapperne langs Stranden og begyndte Drevet fra den modsatte Side. Da denne Manøvre flere Gange var gjentaget, bleve de stakkels Harer saa fortumlede, at de styrtede vildt omkring og trykkede sig imellem Tangen og Stenene, og de som faldt, skulde man tro døde af Knaldene, da de fleste Skud gik udenom og hele Affairen syntes at være farligere for Skytterne end for Harerne.

Da Jagten var blæst af, seilede vi hjem, og efter Landingen blev den første Hare, som var skudt, anbragt opretstaaende paa et lille Stillads, pyntet med Grønt og Danebrogsflag og i Spidsen for Jægerne med Musik baaren igjennem Byen, medens de andre paa lange Stænger bares bagefter til Raadhuset paa Torvet.

Næste Dags Aften blev Jagtudbyttet bortauktioneret paa Hotel Harmonien, hvor alle de Lysthavende sade langs Væggene i den store Sal, og midt paa Gulvet stod det store Spisebord med dampende Puncheboller og garneret med flere Rækker Glas, medens Auktionarius med sin Skriver sad foran en Kjødblok med en Øxe som Auktionshammer.

Med en mægtig Dundren paa Blokken aabnedes Salget, og den først skudte Hare betaltes meget høit, og nu gik enhver Hare til behageligt Eftersyn fra Haand til Haand hele Salen rundt, for at Enhver kunde syne dem og sige sin Mening, og for ethvert ujægermæssigt Udtryk, maatte der lægges en Pengebøde i en Spølkum, og Bøderne bleve mange. Saa gik Forretningen med Støi og Larm, og ofte, idet Øxen skulde falde, blev der raabt: „Aa, skal vi saa ikke drikke paa det", og uagtet der var solgt 72 til Klokken 12, gik Tiden hen til Klokken 2, før de sidste 5 à 6 vare solgte, saamegen Munterhed var der, og det var en sand Glæde at se disse støtte Mænd, som ellers vare rolige og faatalende, nu give efter for Munterheden og Glæden.

Pengene for det solgte Vildt bleve indsatte paa Harernes Bog i Sparekassen og heraf betaltes alle Udgifter ved deres Vinterforpleining.

Saaledes endte denne eiendommelige Jagt.

Forinden min Afreise traf jeg sammen med en halvtyrolsk Familie. Konen var ægte, født i Grindenwald. En Morgen saae jeg en flot tyrolerklædt Person i sin graa grønkantede Jakke og den spidse Hat med Gjemseskjæg og Tjurfjeder paa Snur spasere ned ad Gaden sammen med en ung net Tyrolerinde. Det var Ægteparret Peterli, som samme Aften skulde give Sang og Musiknumre i Hotel Bonsach, og den Nydelse maatte man jo tage med.

Sammen med Landfogdens Familie var jeg der, og vi morede os over deres Vexelsange og Solonumre, hvoraf han især udmærkede sig som fordrukken Skomagersvend, næsten altfor naturligt med en Stump halvtygget Cigar, som han laante af en Tilskuer. Under en Pause talte jeg med Ægteparret, og da jeg tiltalte Manden paa Tydsk, sagde en Toldassistent S.: „De kan godt tale Dansk, han taler ligesaa godt som vi." Og til min store Overraskelse svarede Tyroleren paa godt Kjøbenhavnsk: „Død og Pine, De maa endelig ikke sige, at jeg er Dansk, for saa er hele Herligheden forbi." Nu fik jeg hans Levnetsløb,

Søn af en Embedsmand, kom han paa Landkadetakademiet og var ligeved at blive Lieutenant, da han en Aften i Charlottenlund fik Lyst til at danse. Da det ikke kunde gaa an at danse i den røde Trøie, byttede han med en Mursvend; Mureren lod sig imidlertid lokke af Musiken og dansede lystigt med i den røde Trøie og Uniformshuen. Uheldigvis kom Mureren i Klammeri med en anden Herre, Politiet greb ind og vor Tyroler blev afskediget, gik en Tid som Maler paa Kunstakademiet, men da han var en glad Gut, gik han paa Vandring Syd paa, traf sin lille Bäteli og levede saa paa Kunsten.

Mange muntre Eventyr oplevede han, iblandt Andet mødte han engang paa Føhr Adjudanten, Kammerherre B., som spurgte, om han kunde musicere ved Taflet for hans Majestæt, hvilket han blev meget glad ved.

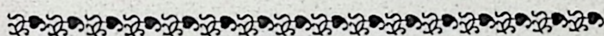
Efter Taflet kom Kongen, rygende paa Merskummeren, hen til ham og sagde paa Tydsk: „Naa, Tyroler, hvor er De fra?“

„Fra Frederiksborg, Deres Majestæt!“ hvortil Kongen med en hjertelig Latter sagde:

„Hvad Fanden, jeg vidste ikke, at der var Tyrolere mellem mine raske Kulsviere!“

„Jeg kunde da ikke lyve for min Konge“, tilføiede Peterli forklarende.

Gun.

Indfald og Udfald

Vil Du standse Træet i Grøning i Høiden,
Skær Rødderne over, naar ud de vil brede sig,
Strax gaaer da Væxten mod Himmelen fløiten;
Fra Rod til Top vil Træet da kjede sig.
Har Du i Hjemmet en Yngling, som higer
Udad og frem — hold ham ikke tilbage!
Lad ham slaa Rod i de vidtstrakte Riger,
Saa vil hans Væxt imod Høiderne drage.

Man helst skal fortælle hvad selv man har kjendt;
At skildre det Fjærne von høren sagen
Er sjældent synderlig stort bevendt,
Og man bliver meget ofte bedragen.
Man følge bør Kvælerslangernes Vis,
Som aldrig i Verden fortære det Døde,
Men, naar det Levende gives til Pris,
Regne det for anstændig Føde.

Den, hvis Øie ingen Taare
Nogensinde ret har vædet,
Han har vistnok kunnet saare;
Men han har vist sjældent glædet.

Det er ikke saa svært at skifte Sted,
Naar blot man faaer sine Kjære med;
En Plante flyttes og voxer sig moden,
Naar Jorden blot følger med om Roden.

Hver Tanke, som dæmrer hos Dig i Fred,
Grib den med Kraft, thi den kan blive mægtig!
Træd ikke Kaalormens Larve ned:
Den udklækkes kan til en Sommerfugl prægtig.

Se, der er en Digter og der Kavaleren!
Hvor Følelsen svigter, der kommer Maneren.

Som Vandet renses, naar det langsomt rinder
Igjennem Jordens Lag i Sammenhold,
Saa sigtes Gjerningen i Tidens Sold
Og bliver klar og sand — og bedder Minder.

Poesien gjør Alle stille;
De, der vækker saa stort Rabalder,
Færdes ikke i Musernes Haller,
Smager ei den pieriske Kilde.

Roes ei Dig af, Du intet Ondt har gjort,
Ifald Du veed, at Du har Lysten til det;
At ei Du feiled, nytter ikke stort,
Hvis Du kan sige, at Du gjærne vil det.

Dette har jeg i Livet erfaret:
Manden er Spørgsmaalet, Kvinden er Svaret.

Har Du betalt Din Regning, da først er Kjødet Dit,
Og først, naar Du har takket, eier Du Gaven frit.

Birken giver Ris, og Birken giver Vin;
Hun Moderens Billede præger:
Tugt maa der til og streng Disciplin,
Men tillige det Milde, der kvæger.

Nicolai Bøgh

Af Asken til nyt Liv

AF

JULIUS STINDE

Ilden i Kaminen gaaer ud. Over Gløderne lægger sig langsomt et fint Støvslør, som næsten umærkeligt bliver mørkere og tættere, ligesaa umærkeligt som Vinteren udenfor indfinder sig i Naturen eller som Alderdommen nærmer sig. Og derpaa slukkes den sidste Gnist, kun en Hob Aske bliver tilbage, koldt, graat Støv.

Engang hørte dette Støv til et levende Træ, som udbredte sin mægtige Krone, paa hvis Grene Fuglene sang, i hvis Skygge Skovplanterne skøde op; i Træets og Barkens Celler, i Bladets Væv, i de Safter, som hemmelighedsfuldt cirkulerede fra Kar til Kar, indeholdtes de faste mineralske Bestanddele, der nu ligge som Aske paa Risten, efterat Forbrændingsprocessen forvandlede Træets organiske Bestanddele til luftformige Produkter, som gjennem Skorstenen strømme ud i Lufthavet.

Det varede længe, inden man indsaae Askebestanddelenes Betydning for den levende Plante, og selv om ogsaa alle de herhen hørende Spørgsmaal endnu ikke ere besvarede, saa veed man dog, at en Plante ikke udvikler sig normalt, saasnart Mineralstofferne unddrages den eller kun i ringe Mængde stilles til dens Raadighed. Forsøg have endogsaa godtgjort, at naar man unddrager en Plante Jernforbindelser, saa gaaer Bladenes og Stilkenes livlige Grønne over i et sygeligt, blegt Gult. Mangelen af Jern gjør en Plante blegsotig. Denne Iagttagelse, forbunden med den Omstændighed, at der i al Planteaske findes smaa Mængder Jern, viser først og fremmest, at Mineralstofferne ere absolut nødvendige til Plantens normale Udvikling, selv om man ogsaa langtfra med samme Bestemthed har paavist enhver Askebestanddels Indflydelse paa Planternes Trivsel, saaledes som Tilfældet er med Jernet. Man har endvidere konstateret, at uden Kali og Fosforsyre hæmmes Frøkornene i deres Udvikling, og i det praktiske Landbrug gjør man derfor udstrakt Brug af Plantenæringsmidler, som indeholde disse to vigtige Stoffer, men trods al Forskning og Iagttagelse, hersker der endnu Uklarhed over en uorganisk Forbindelse, som ikke fattes i nogen Plante, og forekommer i alle Planters Aske. Denne uorganiske Forbindelse er sammensat af de to Grundstoffer Kisel (Silicium) og Ilt. Den findes overalt i Naturen, i de forskjelligste Former, som hvidt Sand, som Bjergkrystal og Opal, der anvendes til Smykker, som Flintesten, hvoraf vore Forfædre i Oldtiden dannede deres Vaaben og Redskaber, eller som en Bestanddel af Graniten, der optaarner sig til høie Bjerge. Chemikerne kalde denne Forbindelse for Kiselsyre.

Som ovenfor bemærket findes Kiselsyren, dette haarde Stof, i Planterne; men forat den kunde komme ind i Planten, maatte den være i opløst Tilstand, da kun flydende eller luftformige Stoffer ere istand til at trænge gjennem de fine Hinder, som danne Cellevæggene, og stige op og ned i de mikroskopisk fine Kanaler i Planternes Væv. Kiselsyren er ogsaa noget opløselig i Vand, næsten alt Kildevand men især Jordens Fugtighed indeholder opløst Kiselsyre, der kan optages af Planterne. Enkelte Planter udskille atter Kiselsyren i krystallinsk Tilstand paa deres Overflade. Sivets Blade skylde Kiselsyren deres skærende Skarphed, Snedkerne benytte Skavgræsset til Slibning af Træ, fordi Kiselsyreafleiringen paa det fint riflede Straa i Finhed overgaaer den bedste engelske Fil, og endvidere bestaaer Spanskrørets glashaarde, glinsende Overtræk af samme Stof, som med et rundt Tal udgjør fire Femtedels af Montblancs samlede Masse — af Kiselsyre.

Plantefysiologien kan endnu ikke med Sikkerhed sige, om Kiselsyren er et uundværligt Næringsstof og hvilken Betydning den har for den enkelte Plante, da det er muligt kunstigt at drive enhver Plante ganske normalt ved Udelukkelse af Kiselsyre. Men alligevel finde vi den i al Planteaske og tilmed i et overveiende Procentantal. Vi staa her overfor en Gaade, som endnu venter paa sin Løsning.

Følge vi nu de Vandringer, som Kiselsyren maa foretage, efterat Planteorganismen har bemægtiget sig den, saa aabner der sig et saare mærkeligt Skuespil for vort Blik.

Hvert Aar falde Bladene af Træerne i Skoven, for efterhaanden at forvandles til Muld. Kiselsyren i disse Blade opløses af Regnvandet og trænger ned i Jorden. Vandet samler sig, og naar Jordens Beskaffenhed tillader det, kommer det atter frem som Kilde paa et dybere liggende Sted. Alle disse Kilder føre fint hvidt Sand, selv naar de optræde i Moseegne. Dette Sand indeholdtes engang som Kiselsyre i Skovtræernes Blade. Men er Grunden saaledes, at ingen Kildedannelse finder Sted, saa samler Kiselsyren sig i Jordbunden, og denne tilsander efterhaanden nedefter. Et saadant fast, næsten sandstenagtigt Lag danner Undergrunden i de Strækninger, som kaldes Hede. Nede i Dybet ligge de krystallinske Stenmasser, som forhindre Vandets Afløb, saa følger Kiselsyreafleiringen, som har faaet Navnet Ahl. Over Ahlen samler sig løst Sand, som dækkes af et sort Muldlag, og paa dette pranger Lyngen med sine røde Blomster.

Man var før af den Mening, at Heden var Sandbunden af udtørrede Søer, men der fattedes Muslingeskaller og lignende Kjendetegn; man antog endogsaa, at Blæsten havde feiet Flyvesandet sammen paa enkelte Steder og saaledes anlagt Hederne, men herimod taler selve Udstrækningen af disse trøstesløse Egne.

Der, hvor nu Lyngen blomstrer, Lavarter og Mos bedække den brune Jordbund, og kun hist og her en slank Enebærbusk rager op, udstrakte sig engang tæt Skov. Hvert Efteraar faldt Løvet, det blev til Muld, medens Regnvandet udvaskede Kiselsyren og førte den ned i Jorden. Efterhaanden hobede Muldsubstanserne sig op paa Overfladen, Jordbunden forandrede sin Beskaffenhed og blev sur. Følgen deraf maatte være en Tilbagegang af Skoven, som nødvendigvis forkrøblede til lavt Buskads. Paa det Sted, hvor den dødsdømte Skov udstrækker sig, skyde de Planter frem, som vi endnu den Dag idag træffe paa Heden, især Lyngen. I Aartusinder henter denne nøisomme, haardføre Plante nye Kiselsyremængder op fra Undergrunden og afleirer dem i Jordlaget. Uafbrudt vandrer denne Kiselsyre gjennem Planten nedenfra opefter, da rindende Vand ikke kan tilføre den. Og efter lange, lange Tidsrum gjør den stenede Undergrunds Indflydelse sig kjendelig i den fattige Vegetation paa Hedens Overflade, medens frugtbare Strækninger indbyde til Opdyrkning overalt, hvor Jordbundens Beskaffenhed gav Vandet frit Afløb.

For at en Skovegn paa de omtalte geologiske Vilkaar kan forvandles til Hede, kræves et langt Tidsrum, Perioder, som ikke tælles efter Tusinder men efter Hundredetusinder af Aar. Dette trænger til nærmere Forklaring.

Den gamle Hede lader sig tydeligt adskille fra den yngre. Den gamle Hede charakteriseres af Ahlen, af Graasandet og den brune Hedejord, medens disse tre Eiendommeligheder først ere ved at dannes i den yngre og yngste Hede. Desuden fattes den yngre Hede et meget vigtigt Aldersmærke, som er eiendommeligt for ældgamle Heder — Kæmpehøiene fra den forhistoriske Tid, som aldrig bleve opkastede i Skovenes Skjul, men altid paa Høiden af Hederyggen, som kunde sees viden om. Høiene, under hvilke det ubekjendte Folks Henfarne slumrede, erindrede allerede i Frastand de Levende om, at man bevarede de Afdødes Minde, saaledes som det hedder i Eddaen:

> „Men et veed jeg, som aldrig døer:
> Dommen over den Døde."

Først i Documenter fra det tolvte og trettende Aarhundrede omtales disse Høie som de Gamles Grave, deres virkelige Alder unddrager sig imidlertid vor Beregning, ligesom det Tidsrum, der behøvedes for at forvandle Skoven til Hede, kun kan anslaaes i al Almindelighed. Vi tale om en graa Old, om en længst forsvunden Tid og maa lade os nøie med et almindeligt Begreb, da det aldrig vil være muligt at finde sikkre Talstørrelser for hine Perioder.

Men Sammenligningen mellem den unge og den gamle Hede lærer os, at det var Plantens ene Askebestanddel, Kiselsyren, som næsten umærkeligt for et kort Tidsrum forvandlede en blomstrende Egn til en sandet Ørken. Ligesom Brændet i Kaminen ved den chemiske Forbrændingsproces adskiltes i flygtige Luftarter og Aske, saaledes blev af den engang frodige Vegetation i Tidens Løb kun det ene mineralske Stof — Hedens Kiselsyre tilbage, medens Atmosfæren bemægtigede sig de organiske Stoffer. Heden er derfor i en vis Forstand en Askemark, en død Rest af fordums Liv.

Men hvorfor optage Træerne Kiselsyren, som de efter Plantefysiologernes Forsøg kunne undvære, hvorfor rettede de sig ikke efter Forholdene og gave Afkald paa det mineralske Stof, som voldte deres Undergang, især da det ikke skortede dem paa Tid? Paa dette Spørgsmaal giver den moderne Alvidenhed os intet Svar, den tier som selve Heden, over hvilken Dødens Ro hviler.

Ligesom et Frøkorn, der er faldet paa stenet Grund, visner hen, saaledes maatte ogsaa den prægtige Vegetation gaa tilgrunde, da Ahlen efterhaanden dannede sig nede i Jorden, og omvendt maa Heden igjen kunne forvandles til opdyrket Land, naar Ahlen fjernes. Og Træet trives virkelig i sin gamle Skjønhed, saasnart Jordbundsforholdene igjen føres tilbage til den Tilstand, hvori de vare før Forkiselingen; og vi se

ogsaa, hvorledes Heden herhjemme efterhaanden forvandles til Skove og Marker.

Og om Aarhundreder vil den brune Hede være forsvunden, tætte Skove ville indhegne Kæmpehøiene, og Markerne ville give rig Afgrøde, efterat Mennesket, ledet af den rette Indsigt, paany gjorde Ørkenen frugtbringende, idet det greb ind i Tingenes naturlige Gang.

Gaaende ud fra Asken i Kaminen kom vi til et lyst Fremtidsbillede, der støttet paa Naturforskningens Resultater, opruller sig for vort indre Blik. Kunde vi blot altid se ind i Fremtiden med samme Glæde som i dette Tilfælde. Men Historien lærer os, at Blomstring og Kultur gik tilgrunde, at Folkeslag have været mægtige og ere forsvundne som den Skov, hvorefter Heden fulgte, fordi Folkets Hjerte ikke blev læsket med rindende Vand. Men naar Følelseslivet udslukkes i et Folk, saa begynder ogsaa paa det aandelige Omraade Tilsandingsprocessen, og langsomt, umærkeligt nærmer sig en Tid af Øde og Trøstesløshed, hvorfra kun Længslen efter Forløsning kan frelse. Selv om ogsaa Fremtiden er lukket for Øiet, saa tilhvisker Haabet os dog, at ligesom i Naturen Heden atter grønnes, kan Folkets Hjerte ikke altid ligge begravet under Materialismens Aske, men vil ogsaa deraf opstaa til nyt og frodigt Liv.

ORIGINALTEGNING AF H. V. WESTERGAARD (SE ARTIKLEN SIDE 256)

Alpevioler

AF

ANDRÉ THEURJET

Kjender De Talloires? Hvis Deres gode Genius har ført Dem til Annecy, og hvis De har gjort Turen Søen rundt, har De sikkert lagt Mærke til den lykkelige grønne, tause Krog, hvor hin Landsby slumrer ved Foden af Bjergene. Chèreklippen, som skyder sit kløftede og skovbevoxede Forbjerg midt ud i Søen, beskytter den mod Nordenvinden og indeslutter ligesom i en Krog de fem, sex Villaer, de tredive Huse og det gamle til Hotel omdannede Abbedi, som udgjør hele Talloires. Landsbyens Huse ligge spredte mellem Vignerne paa Skrænterne og i Ly af Nøddehækkene. Bagved hæver der sig en Bjergkam, nederst bevoxet med Bøg og Eg, og længere oppe, ovenover et stort Plateau, hvor Rug og Havremarkerne bølge, dække Græsgangene og Granskovene med deres lyse og mørkegrønne Farver de steile Klipper, hvis Toppe Lafont og la Tournette aftegne deres solforgyldte Takker og Toppe mod Himlen. Ved Foden af Klippen udbreder Havet sin blanke blaa Flade, paa hvilken nogle Baade med trekantede Seil fare frem og tilbage. I dette azurblaa Speil kaste Poplerne paa Søens Bred, de steile Skrænter og takkede Bjergtoppe paa den modsatte Side et svagt Gjenskin. Sollyset, som de smukke Skyer gjør lidt svagere, farver paa en storslaaet Maade Bjergkredsen, der indeslutter Bout du lac. Mørkegrønne, dybblaa, kraftigviolette og sølvgraa Farver smelte i umærkelige Overgange sammen med det turkisblaa Vand og de fosforagtig grønne Vigner. I dette paa en Gang storladne og idylliske Landskab udbreder der sig en dyb Fred, der kun afbrydes af den klare Ringen af Landsbyens Klokker, af Fuglenes Kviddren og den knagende Lyd af en Karre, der langsomt kjører forbi, trukket af Bøfler. Det er til et saadant Sted, at man kan søge Tilflugt, hvis man vil søge Trøst for en stor Smerte. Duften af Myrthe og vilde Urter, som Vinden fører ned fra Bjergene, lægger sig ømt og kjærtegnende om En paa samme Tid som Sorgen stilles, de bittre Erindringer glemmes og de moralske Saar læges som af en Balsam.

Forleden Dag mødte jeg paa Veien fra la Tournette tre Turister, som vandrede nedad med Alpestokken i Haanden, Tornystren paa Ryggen og en Buket blomstrende Alpevioler i Hatten. De vare raske, kjække og unge, den ældste neppe 25 Aar. Jeg blev bevæget ved at se dem gaa forbi og ved Synet af deres glade Ungdom steg alle Erindringer fra mit tyvende Aar frem for min Fantasi. Jeg saae mig selv glad tilmode stige ned den samme Vei med Blomster i Hatten i Selskab med to glade Kammerater, og paa samme Maade som Bjergtinderne afspeilede sig i Søen laa Erindringerne udbredt for mit Øie, som et Fata Morgana, med sine nøiagtige Former, sine Farver, sin Duft og sin Begeistring fra fordums Dage.

Det var en Aften for femogtyve Aar siden, at vi kom til den selvsamme By for at tilbringe Natten der efter en Bjergbestigning. Neppe vare vi komne ind i den prægtige Kastanieallé, som fører til Abbediet, før vi saae en smuk ung Pige i hele sin attenaars straalende Friskhed reise sig fra en Bænk under Løvtaget og gaa i Forveien for os. Hun havde en bleg Teint, en vidunderlig smuk Skikkelse og et langt blondt Haar, der faldt i naturlige Krøller ned over hendes skjønne Skuldre. Hendes Gang var prægtig, og da hun vendte sig om ved Lyden af vore beundrende Stemmer, saae vi en fin aristokratisk Profil med røde spottende Læber, en let opadbøiet Næse og klare stolte Øine.

Vi bleve alle Tre forelskede i samme Øieblik, og glemmende Dagens Møie fulgte vi hende i Afstand langs en Fodsti, der slyngede sig imellem Vignerne. Paa en Korsvei stødte hun en Dør, der var halvt skjult af Kaprifolier, op og forsvandt . . . Da vi vare komne tilbage til Abbediet, endnu stadig opfyldte af det vidunderlige Møde, udspurgte vi Hotellets Folk. Den unge

Pige hed Fyrstinde V. . . . Hun var Russerinde og beboede med sin Familie en af de Villaer, der laa ved Søens Bred. Russerinde, Fyrstinde og saa tillige smuk, hvad mere behøvedes der for at sætte vor Indbildningskraft i Bevægelse; under hele Maaltidet talte vi ogsaa kun om hendes Skjønhed. Dog ved Desserten begyndte mine to Kammerater at føle sig lidt tunge i Hovedet, Trætheden og Talloires Vin bidroge vel deres, deres Begeistrings Kilde var udtørret og de gik op for at gaa iseng. Hvad mig selv angik, kunde jeg ikke sove, og jeg gik ud i Haab om endnu engang at gjense den lyse aristokratiske Fremtoning fra om Eftermiddagen.

Det var en deilig Aften. Ad Annecykanten var Solen lige gaaet ned i en Glorie af purpurfarvede Skyer. Bag la Tournettes Skraaninger hævede Fuldmaanen sig og streifede Bjergenes mørke, fløielsagtige Sider med sin første Straale, der som en Pil trængte igjennem Hulveiens Taager. Fra alle Sider i det indslumrede Landskab lød Faarekyllingernes Pippen, blandet med Løvfrøernes klare Toner. Ved mine Fødder klukkede sagtelig Søens Vand, der endnu var overtrukket med en mørk lilla Farve. Jeg gik i Udkanten af en lille Eng, hvis Bredder bleve udhulede af Vandet, og medens jeg vandrede fremad stirrende ins Blaue hinein, drømte jeg om et muligt Møde med den unge Russerinde. Jeg hittede paa de mest romantiske Tilfælde, der kunde føre os sammen; jeg indledte en Samtale med hende, i hvilken jeg sagde særdeles aandrige og udtryksfulde Ting. Medens jeg byggede disse Luftkasteller, hørte jeg under Poplernes Grene den Metalklang, som fremkommer, naar man ryster Kjæden i en Baad, og pludselig, fem Skridt foran mig, saae jeg en hvid Skikkelse bevæge sig — Det var Fyrstinden.

Hun prøvede paa at løse Kjæden, der fortøiede Baaden til en Pæl, der var rammet forsvarligt ned i Bredden: men det vilde ikke lykkes hende. Hun anstrengte til ingen Nytte sine smaa Fingre paa de rustne Led af Lænken, der dannede Knuden. Hun stampede utaalmodigt med Foden, hendes Øine lynede og ud fra hendes sammenpressede, surmulende Læber trængte der sig et „Aa, hvor det er irriterende!“ „Tillader De“, sagde jeg, idet jeg hurtig traadte til. Jeg lagde mig paa Knæ og løste Fortøiningen, forresten ikke uden at beskadige mine Negle temmelig stærkt. Hun var allerede sprunget ned i Baaden og mønstrede mig nu fra Top til Taa. Jeg havde lige tilbragt otte Dage i Bjergene, havde spaseret hele Tiden og sovet paa Hø i Stenhytterne, saa mit Toilette var stærkt forsømt: Skjæget langt og filtret, Filthatten bulet. Klæderne slidt og Gamacherne jordede. — Hun antog mig øiensynlig for Baadføreren.

„Tak“, sagde hun i en sagte, kort Tone, „kan De saa føre mig til Duingt?“ — „Med største Fornøielse“, svarede jeg, med Hjertet bankende af Glæde. Jeg sprang nu ogsaa ud, og idet jeg med et Stød af Aaren fjernede Baaden fra Bredden, gav jeg mig til at ro, medens hun, der sad ligeoverfor mig manøvrerede med Roret. Maanen, der hævede sig mere og mere, viste mig nu tydeligere hendes smukke paa engang skjelmske og hovmodige Ansigt, der blev indrammet af det blonde, lokkede Haar, og hvori der lyste to sorte Øine, hvis Farve syntes endnu dybere, tilslørede som de vare af de lange Øienhaar. I Brystet paa hendes Raasilkekjole sad en Buket udsprungne Alpevioler, de sendte deres gjennemtrængende Duft, der ligner Lilieconvallens, henimod mig.

„Jeg vilde allerede for længesiden have gjort denne Tur“, troede hun at turde sige mig til en Slags Forklaring; „men min Tante er bange for Vandet og Miss Gray er bange for alt muligt, saa besluttede jeg mig til at tage atsted alene, og hvis den tossede Kjæde ikke havde været, vilde jeg allerede have været langt ude.

Hun talte meget rent Fransk med en let udenlandsk Accent, der lagde noget vist Pikant over hendes Ord. Helt hensunken i Beundring tænkte jeg ikke paa at svare hende og nøiedes med at ro stærkt til, saa at vi temmelig hurtig naaede midt ud paa Søen.

„De kom meget beleiligt“, blev hun ved; „men De skal ikke have spildt Deres Tid, det er naturligt, at jeg betaler Dem for Deres Uleilighed.“

Imedens hun talte, havde hun op af sin Lomme trukket en lille bitte Portemonnaie, paa hvilken jeg saae Sølvnavnechifferet skinne, og hun skulde til at tømme den, da jeg standsede hende med en Haandbevægelse. „Tak, Frøken, jeg er ikke Baadfører, og jeg føler mig tilstrækkelig betalt med den Fornøielse, det har været mig, at ledsage Dem paa denne natlige Tur.“

Hun hævede hurtig Hovedet, rynkede Panden og maalte mig med et sky, vredt Blik. „Hvem er De da?“ spurgte hun i en hovmodig Tone.

„En slet og ret Turist, der er meget lykkelig over tilfældigvis at have befundet sig her for at kunne yde Dem en Tjeneste.“

Hendes Mine opklaredes og hun smilede. „Aa!“ sagde hun, „i saa Tilfælde maa jeg gjøre Dem en Undskyldning for min Taktløshed, jeg har begaaet en ubesindig Handling, om hvilken min Lærerinde Miss Gray vilde bruge Betegnelsen „improper.“ „Hvis De synes, skulle vi saa vende tilbage til Talloires.“ — Hun trykkede paa Roret, saa at Baaden dreiede om, og jeg gav mig igjen til at ro, men denne Gang langsommere. Maanen, som stadig hævede sig, kastede en lang Straale udover hele Søens Bredde, Bjergene, der vare tilslørede af en sølvglinsende Taage, havde et feagtigt Udseende, og i det Fjerne ad Daussardkanten til sendte et paa en Bjergkam antændt Hyrdebaal sit røde Skær ned imod os.

„Har De været paa Mont Blanc?“ spurgte den unge Fyrstinde, som uden Tvivl beroliget ved min Maade at være paa, ansaa Øieblikket for beleiligt til at vise sig elskværdig og bryde Tausheden.

„Jeg kommer derfra, jeg naaede Annecysøen over Passerne Aravis, Thônes og la Tournette.“

„De kjender altsaa allerede vor Sø. Er den ikke vidunderlig?“

„Jo, især i dette Øieblik.“

„Den er deilig til enhver Tid!“ svarede hun ivrigt. „Der er en Klarhed og en Gjennemsigtighed i den blaa Farve, som indbyder til at dukke ned i. Aah, Vandet! hvor jeg dog elsker Vandet!“ udbrød hun, idet hun med Velbehag stak den ene af sine Arme ned i Baadens forsølvede Kjølvand.

„De er maaske en Undine?“ sagde jeg idet jeg betragtede hende med uforstilt Beundring.

„Ja, gid jeg var!“ Man siger, at der findes nogle her; thi De veed vel, at De befinder Dem paa en sagnrig Sø?“

„Nei virkelig!“

„Jo, Folk her i Egnen paastaa, at paa det Sted, hvor vi nu befinde os, blev en hel Landsby opslugt af Vandet, fordi Indbyggerne havde nægtet at yde Gæstfrihed mod en gammel Tiggerske, som var en Fe. I Fuldmaanenætterne gale Hanerne og Klokkerne ringe til Messe i den undersøiske Landsby. Tys! Hører De ikke ligesom en fjern Klokkeklang?“ Hun havde hældet sig ud over Baadens Ræling og lyttede, medens hun lo og lod Vanddraaberne, der funklede i Maaneskinnet, risle ned imellem sine Fingre. „Hører De!“ gjentog hun. Jeg rykkede nærmere til hende, vore Hoveder berørte næsten hinanden, og jeg lyttede lydigt. For at kunne blive siddende saaledes, havde jeg gjerne villet baade tro og bekræfte alt, hvad hun vilde, og forresten syntes jeg virkelig ogsaa at høre en svag og fin Musik. Maaske var det simpelthen mit eget Hjertes Banken, thi jeg følte mig forunderlig bevæget ved Siden af denne smukke Fyrstinde med den slanke Skikkelse, det blonde Haar og de fortryllende Øine. Desuden steg den berusende Duft fra Alpeviolerne mig til Hovedet . . .

„Tys!“ fortsatte hun med en hemmelighedsfuld Mine, idet hun lagde sin vaade Finger paa sine Læber, „nu kalder Søens Fe paa os!“ . . .

I Nattens Stilhed hørte man i det Fjerne Lyden af et Alpehorn og ved en særlig Virkning af de akustiske Forhold syntes denne fjerne Fanfare at komme fra Bunden af Søen.

„Aa nei!“ lo hun ved Synet af mit forbavsede Ansigt, mine opspilede Øine og min halvaabne Mund, „jeg tror virkelig ikke, det er andet end et ganske almindeligt Jagthorn!“

„Jo!“ udbrød jeg med forelsket Begeistring, „De er Feen, det er Dem, der lægger Fortryllelsen over denne Sø.“

Hun brast paany i Latter; og da jeg igjen begyndte at ro, naaede vi snart en Vigne paa Skrænten. Ovenover det sittrende Vinløv aftegnede en elegant Villa i Maaneskinnet sine Teglstenstage med to Pavilloner paa Sidefløiene, der forenedes af en med Kaprifolier omgivet Loggia mod det Grønne.

Pludselig tiltaler en sort Skikkelse, der helder sig ud over Loggiaens Rækværk, den unge Pige: „Nadia! Nadia! Vil Du straks komme ind, Du kan faa en Forkjølelse!“ . . .

„Det er min Tante“, sagde Nadia sagte, „om jeg faaer en Forkjølelse, veed jeg ikke; men at jeg faaer Skjænd, det veed jeg da. Tak, min Herre, og Godnat . . . Vil De sørge for at fortøie Baaden, siden De ikke er Baadfører, kan jeg jo ikke betale Dem for Turen, og jeg vilde dog gjerne afgjøre min Gjæld.“ . . . Hun syntes at overveie noget et Øieblik, saa tog hun pludselig Alpeviolbuketten fra sit Bryst, og sagde, idet hun rakte mig den: „Farvel, behold disse Blomster til Minde om Søens Fe!“

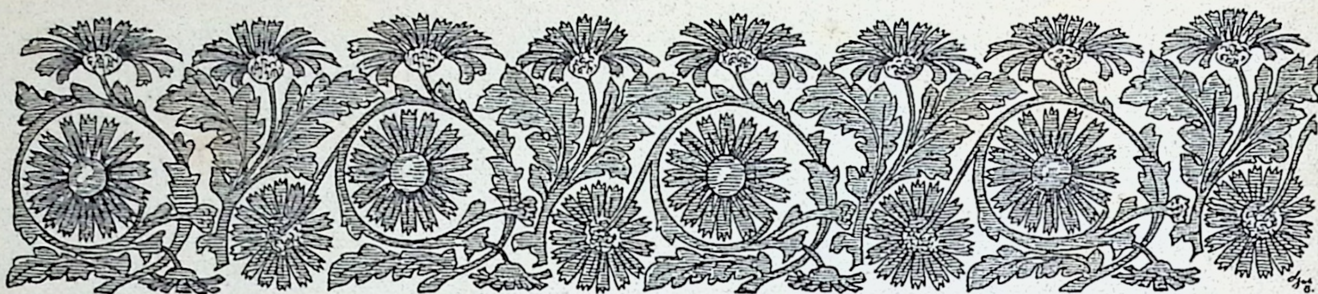
Hun steg opad Skraaningen og forsvandt snart under Villaens Plataner.

Den følgende Morgen vendte mine Kammerater og jeg tilbage med Baaden, der seiler paa Annecy, og jeg har aldrig gjenset den smukke Fyrstinde. — —

Og nu sidder jeg igjen 25 Aar efter ved Bredden af den fortryllede Sø. Inde i Vignerne hæve Villaen stedse sine røde Teglstenstage med Pavillonerne, og sin lysegrønne Loggia. I Udkanten af Granskovene aabne stedse Alpeviolerne deres rosenrøde duftende Blomster. Unge kjække og raske Turister stige stedse med Sang paa Læberne nedad la Tournettes furede Skraaninger. — Jeg vendte tilbage med Annecybaaden til det Sted, hvor Landsbyen, som Sagnet melder, ligger begravet . . . Men jeg kunde lytte saameget, jeg vilde, jeg hørte dog ikke mere hverken Klokkeklangen eller Feens Stemme lokke . . . Jeg hørte kun mine halvtredsindstyve Aar ringe for mit Øre medens Løvfrøernes melankolske Stemmer sang Klagesangen over min forbigangne Ungdom og mine forsvundne Reisekammerater.

Elsa

NOVELLETTE AF FRANZ HERCZEG

I to Aar havde de ikke seet hinanden. Saa førte Tilfældet dem igjen sammen ude paa Margaretha-Øen. Nemeth var dengang allerede halvt om halvt forlovet med Anna Mako, Elsa derimod havde været gift i halvandet Aar.

Anna Mako var reist med sin Moder til Füred, men Nemeth kjedede sig og tog ud til Øen for at ro. Han havde tilbragt Eftermiddagen med Aarerne i Haanden paa Vandet; henad Aften, da de vældige Kastanietræers Skygge havde slugt Solglansen, forlod han Selskabet, som paraderede med deres Regattaskjorter. Med Hatten i Haanden gik han nedad den mørke Tunnel, som Ahorntræernes Kroner dannede over hans Hoved, og medens han fyldte sine Lunger med Skovens Luft, tænkte han i sin Følelse af Ensomhed med uendelig Vemod paa hende.

Ikke paa sin Forlovede, men paa Elsa. Han kunde endnu ikke befri sig fra Mindet om hende. Han kjendte mange Kvinder, der vare smukkere og mere sjælsrene end hun, men ikke efter en eneste længtes han med saa fortvivlet Haardnakkethed, som netop efter Elsa; ikke engang efter sin Forlovede. Han ønskede hende tilbage, snart med flammende Tørst, snart med mildt Sværmeri; han ønskede hende tilbage med al hendes Ustadighed, hendes Egoisme og alle hendes henrivende Løgne. Elsa var for ham den ophøiede, syndige Original til Kvinden. Alle andre Kvinder vare kun Kopier. Kopier, som vare gode, naar de med deres Feil lignede Originalen, og daarlige, naar de i deres Dyder adskilte sig fra den. Naar han tænkte rigtigt over Sagen, havde hans Forlovede kun kunnet fængsle ham til sig, fordi han i den unge Piges Ydre fandt mere end et Træk, der mindede ham om Elsa. Dette er maaske den sande Kjærlighed?

Da han hørte Zigeunermusik bag Træerne, længtes han igjen efter Mennesker. Menneskene fandt han udenfor Restaurationen. Herrer med Straahatte, lyst klædte Damer og støiende Børn grupperede sig om Bordene. Men Zigeunerkapellet spillede Boulangermarchen.

Og som han sad der med smertelig Vaaranelse i sit Hjerte og ene blandt Mængden ved Tonerne af Boulangermarchen, viste Elsa sig for ham.

Det var intet Syn, men Virkelighed. Med et koket Smil paa Læberne, med lette, svævende Skridt kom hun ned fra Verandaen. Hun var smukkere end nogensinde. To af hendes Cavalerer ledsagede hende. En aristokratisk Rigsdagsmand og en Officier. Hendes gamle Mand fulgte bagefter hende. Med fornem Ligegyldighed gik de gjennem Mængden og toge saa Plads ved Sidebordet, uden at lægge Mærke til Maleren. Hun havde forandret sig i de to Aar. Maaske var kun den lange Kjole Grunden til, at Nemeth tyktes hende høiere; ogsaa hendes Figur var mere udviklet, fyldigere i Skuldrene og slankere om Livet. Selv Øinene syntes at straale mere livligt under Sløret . . .

Med stormfuldt bankende Hjerte betragtede Nemeth hende, saa følte han en vis Skamfuld-

hed. Det var ikke længer den Elsa, der levede i hans forelskede Erindringer. Denne af Livlighed og Koketteri sprudlende Kvinde, der talte saa utvungent med sine Beundrere og med sin aristokratiske Omgivelse stod saa uendelig fjernt fra ham, var ham fremmed. Han grebes af Skamfuldhed og Skinsyge. Skamfuldhed over, at han for denne Kvindes Skyld var blevet Erindringen om sin Forlovede utro, og Skinsyge, ikke paa Manden, men paa Tilbederne.

Saa søgte han at skuffe sig, idet han affekterede en nerveus Munterhed. Han lod bringe Vin, kaldte den indsamlende Zigeuner hen til sig og lod dem spille hans Yndlingssang.

II.

Denne Sang tilligemed Texten havde han for flere Aar siden skrevet. Da Texten var færdig, havde han selv sammen med Elsa søgt Accorderne dertil paa Klaveret. Omvandrende Zigeunere udbredte siden Sangen i Landet.

Det var skeet dengang, da han kom hjem fra Akademiet i München og efter flere Aars Forløb besøgte sin Fader. Han traf den Gamle som Forvalter hos General Cserhaty i Szent-Janos Kastellet. Dette var en forfalden, skummel Bygning og lignede ganske de Mennesker, som boede i den. Den gamle General var allerede dengang i en bundløs Gjeld, og han og hans overmaade fiffige Forvalter lagde deres Hoveder i Blød for ved geniale Skaktræk at skyde den store Katastrofe ud fra Dag til Dag. I dette Kastel, som var skyet af Alle, undtagen af Exekutoren og Advokaten, gjorde Nemeth Bekjendtskab med Elsa, Generalens Datter.

Det var en smuk Pige, endnu i sin Udvikling; hendes prægtige Skikkelse og hendes dristige Smil stod i en besynderlig Modsætning til hendes fattige Klæder, som hun var voxet fra. Denne Modsætning fandt den unge Maler ogsaa i hendes Væsen. Samlivet med den galdesyge Fader havde indpodet en saarende Cynisme i hende. Hendes egen Ungdoms Trylleri forgyldte hendes Sjæls Øde. Denne forunderlige Skabning kunde paa engang være bedaarende naiv og forbløffende beregnet, godmodig og ondskabsfuld, aandrig og dum.

Første Gang tilbragte Nemeth to Maaneder i Kastellet, og dette Tidsrum var tilstrækkeligt til at gjøre ham forelsket til op over begge Øren i Elsa. Medens de Gamle lagde Raad op imod deres Kreditorer, spaserede Godseierens Datter og Forvalterens Søn, mellem hvilke enhver social Grænselinie forlængst var forsvunden, efter Behag og uden Opsyn om i Markerne og i den tilgroede Park. I Skumringen vare de sædvanligt alene i Spisestuen. I saadanne Øieblikke var den unge Pige usædvanlig blid. De hørte paa Klokken, som ringede Sol ned, og da Værelset sank hen i Skygge, bleve deres Nerver grebne af en behagelig Slaphed. De stode sammen henne ved Vinduet, op til hinanden, og Nemeth følte, at den unge Piges Tanker flaggrede ud i parallele Vingeslag med hans. Gjennem den fantastiske, maanelyse Taage ud mod en blendende straalende, umaadelig stor Lyksalighed . . .

Ved en saadan Leilighed lagde den unge Maler sin Haand paa Elsas Skulder.

„Du elsker mig altsaa?"

Men saa lænede Elsa sit Hoved ligesom en Synder, der er greben paa fersk Gjerning, til Malerens Skulder og hviskede bevæget:

„Jeg kan ikke Andet!"

Jo oftere Nemeth reiste til Szent-Janos, desto dybere slog den Overbevisning Rod hos ham, at han ikke kunde leve uden Elsa, som selv i sin landlige Enfold var bedaarende, hemmelighedsfuld og uberegnelig, som enhver ægte Kvinde. Men saa paa engang var Komedien forbi. Maleren havde igjen forladt München; han vilde tage Studier i Theissegnen til Vinterudstillingen. Dernede havde imidlertid Alt forandret sig. Over de øde Brakmarker hvælvede sig en blygraa Efteraarshimmel. De store Lindetræer omkring Kastellet havde mistet deres Løv, men istedetfor af den leende, kviddrende unge Pige blev Nemeth modtagen af en kjøligt smilende ung Dame med stiv Holdning. En fremmed, usynlig Magt havde trængt sig ind i Kastellet, og Nemeth fandt ikke Mod til at drage Elsa til Regnskab derfor. I nogle Dage undgik de med stolt Mistro og voxende Bitterhed hinanden, indtil den unge Pige saa fortalte Maleren Alt, hvad han maatte vide. Da han gik forbi hendes Vindue, tiltalte hun ham og fortalte ham Alt. Hun havde fundet en Frier i en gammel Regimentskammerat af hendes Fader. Han var ikke ung længer, men fornem og rig . . . Det var det Hele.

Hun fortalte dette med bittert Smil men med rolig Stemme. Det gjorde hende ganske vist ondt, og hun beklagede ogsaa, at hun maatte gifte sig med en gammel Mand og ikke kunde gifte sig med den unge Mand, som hun elskede. Hele Nætter havde hun ligget og grædt over, at hun kun for denne Pris kunde blive det forfaldne Kastel og sine lappede Klæder kvit. Og nu følte hun en Slags bitter Misundelse mod Nemeth, der som Mand var fri og kunde nyde Livet og være lykkelig, medens hun var tvungen til at tilbringe sin Ungdom ved en gammel Mands Side. Med et eneste Blik gjennemskuede Nemeth den unge Piges Sjæl, som nu ubevidst oplod sig for ham. Saa fladbundet og saa fortvivlet indskrænket var denne Sjæl, at hun aldrig rigtig vilde kunnet forstaa ham. Hun rummede heller ikke Andet end det, han havde indpodet hende af sin første Kjærligheds rige Poesi. Han maatte finde det næsten naturligt, at denne unge Pige

havde svigtet ham, efterat man havde holdt hende Kjærlighedens spidsborgerlige Konsekvens: Ægteskabet, for Øie.

Han spildte heller ikke et Ord derpaa. Han nikkede blot.

„Naturligvis . . . det er naturligt . . .“

Men alligevel fik Bitterheden Magt over ham.

„De handler meget fornuftigt . . . De behøver ikke at frygte for Fortidens Minder, de ere begravne . . . De kan være rolig, vi To skal ikke mødes mere i dette Liv . . . Og selv om vi ogsaa tilfældigt skulde mødes, saa skal jeg ikke kompromittere Dem med mit Bekjendtskab.“

Dermed kunde han reise igjen — han havde ikke Mere at gjøre i Kastellet. Komedien var forbi, og Nemeth fandt dens Slutning meget smagløs. I et Par Maaneder lo han endda, hver Gang han tænkte paa Scenen under Vinduet, men senere tabte han Lysten til at le. Baade til at le og til at arbeide. Efterhaanden grebes han af en mørk, kold Sørgmodighed, og han havde en Følelse, som om denne Sørgmodighed skulde følge ham gjennem hele Livet. Han tænkte igjen meget paa Elsa, han gjenkaldte sig i Erindringen hendes henrivende Keitetheder, hendes smaa Uopdragenheder. Han havde forlængst tilgivet hende Alt, hvad hun havde forbrudt imod ham, og naar hun viste sig i Drømme for ham, ikke den unge Pige, men Elsa, den unge Kone, saa berusede han sig ved Duften af den henrivende Gjengangers Haar og bedækkede hendes Fødder med Kys. Vel hundrede Gange bandede han sin sidste, stolte Opblussen. Hvis han dengang havde draget Elsa ind til sig, med Kys bragt hende til Taushed og sagt til hende: „Du lille Nar! Du troer da vel ikke, at vi kan leve uden hinanden?“ Hvis han havde talt saaledes til hende, vilde Alt have vendt sig til det Gode. Man skal ikke opoffre sit Livs Lykke for sin Stolthed . . .

For ikke længe siden havde han forlovet sig med Anna Mako. Med et sødt, uskyldigt Barn, der næsten forfulgte ham med sit haardnakkede Sværmeri. Han vidste næsten ikke selv, hvorfor han havde gjort det. Maaske for at glemme Elsa, eller for at skuffe sig ved den overfladiske Lighed, ved hvilken hun mindede ham om Elsa. Men selv som Forlovet lod han ofte spille for sig den Sang, hvis vemodige Accorder ogsaa i dette Øieblik opfyldte hans Hjerte.

III.

Men ikke alene hos Nemeth, men ogsaa hos en Anden maatte denne Sang vække sørgelige Erindringer. Ved Sidebordet ophørte ialtfald den muntre Støi, Fru Elsa stirrede tankefuld, med fugtige Øine paa Borddugen. Da Zigeunerne for tredie Gang gjentoge Sangen, vaagnede der bestemt en besynderlig Anelse hos hende, thi hun begyndte at blive urolig og saae speidende om gjennem sin Lorgnet. Nu vendte hun sig tilhøire. Hendes Blik mødte Nemeths . . . Hun gjenkjendte ham.

Da hun efter en god Stund igjen vovede at se op, havde hun allerede overvundet sin første Forlegenhed, skjøndt hun endnu var blussende rød. Hun saae alvorligt, smerteligt og længe paa Nemeth. Saa fløi et svagt Smil over hendes Læber og en varm Glans skød op i hendes Øine. Hendes fugtige Blik omkredsede med en besynderlig mild Frygt Maleren, saa fæstede det sig konstant paa ham, som om det med stædig Udholdenhed gjentog et og samme Spørgsmaal. Og Nemeth forstod saare vel dette talende Blik. Det talte, ja vel, det talte til ham.

„Er Du endnu vred? Er Du meget vred? Tilgiv mig, jeg elsker Dig jo . . . Jeg var ulykkelig, men nu er jeg igjen lykkelig, da vi har fundet hinanden . . . Elsker Du mig endnu? Ikke sandt, Du elsker mig? Jeg vil, at Du skal elske mig!“

En hed Blodbølge steg op i Nemeths Ansigt, medens han med lysende Øine betragtede Elsa. Han følte, at han med eet Slag havde gjenvundet Alt, hvad han havde mistet, og denne Bevidsthed fyldte ham med triumferende Stolthed. Hvem vilde nu tænke paa Anna, paa hans dumme lille Kjæreste? De forelskede Kvindeøine gjød sprudlende Livslyst i ham. Alt tyktes ham saa skjønt. Natten, Musiken, Menneskene. Ogsaa Fru Elsa, som om hun havde anet Nemeths gode Stemning og vilde have Del i den, kviddrede leende med sin Mand og med sine Tilbedere, medens hun nu og da sendte Maleren lykkelige, forstaaende Blikke.

„Disse Dumme ane ingenting . . . Seer Du?“

Hun sagde til sin Mand, at hun vilde have et Glas Champagne. Det var sagtens, fordi hun saae, at Nemeth ogsaa drak Champagne. Da hun holdt det brede Glas i Haanden, løftede hun det op til Øinene og tømte det saa med en næsten umærkelig Bevægelse mod Nemeth . . .

Det var sent, da Maleren forlod Øen. Paa den mørke Bred kunde han se hendes lyse Kjole. Elsa havde overtalt sine Ledsagere til at gaa ned til Bredden. Støttet til sin Paraply saae hun ubevægelig efter det bortseilende Skib.

IV.

De saaes ogsaa næste Dag og den tredie med. Da Maleren den fjerde Dag igjen tog ud til Øen, traf han paa Skibet sammen med en gammel Domherre, der af og til pleiede at besøge ham i hans Atelier. Ankommen til Øen vilde han slippe bort fra den Geistlige, men denne greb hans Arm.

„Naar det ikke er Dem til Uleilighed, vilde

jeg gjerne føre Dem sammen med en begeistret Kunstven . . . Der er egentlig to, et Ægtepar . . . Især Fruen sværmer for Deres Kunst . . ."

Nemeth trak ærgerlig paa Skulderen, men da Domherren nævnede Ægteparrets Navn, bed han sig i Læben, for ikke i sin Overraskelse at udbryde:

„Baron Bernath med Frue." Baronesse Bernath var Elsa. Han gjennemskuede strax den fine Kvindeintrige, hvis ubevidste Redskab Domherren var. Baronessen huskede sagtens paa Malerens trodsige Løfte; at han ikke vilde kjendes ved hende, og nu fandt hun med den forelskede Kvindes Takt en Løsning paa dette Dilemma.

Han traf Ægteparret under Fyrretræerne. Domherren præsenterede Nemeth, der vexlede Haandtryk med Baronen. Saa bukkede han ceremonielt for Elsa. De talte om ligegyldige Ting, om Margaretheøens Skjønhed og om Budapest. Malerens Stemme lød endnu usikker og i Elsas Ord dirrede Bevægelse. Imidlertid havde de fundet Tid til at bede hinanden om Forladelse for denne Komedie, som de maatte spille paa Grund af deres Tilhørere. Manden afbrød deres Samtale:

„De aner ikke, Hr. Nemeth, hvilken stor Beundrer Deres Kunst har i min lille Hustru. I Udstillingskatalogerne leder hun altid efter Deres Navn og i Bladene finder hun enhver Meddelelse, som knytter sig til Dem. Vi har ogsaa kjøbt to af Deres Billeder: „Den første Kjærlighed" og „Skumring"."

Fru Elsa rev nogle Græsstraa op og legede med dem. Baronen tog Nemeths Arm.

„Tag mig det ikke ilde op, naar jeg efter ikke fem Minuters Bekjendtskab strax kommer med en Bøn. Paa den sidste Vinterudstilling saae vi et Portrait, den hvide Dame med det hvide Forhæng i Baggrunden . . ."

„Grevinde Bilinska?"

„Ja! Jeg vidste ikke af, at De ogsaa malede Portraiter."

„Jeg gjorde det kun som et Forsøg."

„Vilde De ikke være tilbøielig til ogsaa at gjøre et Forsøg med os? Ikke med mig men med min Hustru — naturligvis kun, naar De har Tid — De bestemmer Tiden, og naar De ikke vil komme ud paa Øen, vilde min Hustru komme til Dem i Atelieret, saa tidt De ønsker det. Jeg troer, at en Dame kan gaa til en Kunstner ganske som til en Læge. Det vilde være mig kjært, at hun sad for Dem i nedringet Kjole."

Nemeth kastede et hastigt Blik paa Elsa. Hun stirrede med blegt Ansigt paa Spidsen af sin Sko. Det er klart, hun har arrangeret det Hele. Efter en længere Pause henvendte hun sig saa med et forlegent Smil til sin Mand:

„Hr. Nemeth har maaske ikke Tid."

Denne smukke Kvinde med hendes elskende Blegnen, med hendes blottede Arme skulde besøge ham i hans Atelier! Alene med hende bag lukkede Døre, ved den vidunderlige Belysning fra Glastaget, omgiven af de tropiske Planter og de orientalske Tæpper. Baronen maatte enten være en bundhæderlig Mand, eller meget dum!

Som om Baronen vilde bekræfte den sidste Forudsætning, saae han paa sit Uhr.

„Mit Barn, Lægen har anbefalet Dem Bevægelse."

Han blev siddende hos den Geistlige, men Elsa reiste sig taus fra Bænken og vinkede med en Haandbevægelse ad Maleren.

De spaserede op og ned under Trækæmperne. De havde havt saa meget at sige hinanden og nu forbleve de temmelig længe tause af Bevægelse. Og da de endelig begyndte at tale, talte de ikke Kjærlighedens Sprog.

„De er forlovet?" spurgte Elsa, og hendes Stemme lød lidt bitter.

Nemeth svarede kun med en ringeagtende Haandbevægelse. Dermed vilde han sige saa meget som: naar jeg vil, er jeg det, naar jeg vil, er jeg det ikke. Er det Umagen værd at tale derom?

Saa tog han Ordet og sagde, ligeledes i en bitter Tone:

„Er De nu lykkelig, Elsa?"

Hun sænkede langsomt Hovedet.

„Lykkelig!" sagde hun med sagte Stemme og uendelig Vemod. En Taare viste sig i hendes Øie og løb saa ned ad hendes Kind.

Denne Taare gød paa engang igjen Ild i den unge Mands Blod.

„Elsa, hvad skal der blive af os?" spurgte han i en lidenskabelig Tone.

Hun svarede ikke. Da Maleren for anden Gang gjentog sit Spørgsmaal, løftede hun Hovedet og saae ham ind i Øinene.

„De er ikke længer vred paa mig?" spurgte hun med et mildt Smil.

„De veed, at jeg aldrig har været istand dertil."

De kom igjen hen i Nærheden af Baronen og maatte tie. Tause gik de forbi de muntert passiarende Gamle. Da de nærmede sig den anden Ende af Alleen, begyndte Elsa med et sollyst Smil paa Læberne:

„Jeg har tænkt meget paa Dem, bestandig tænkt paa Dem. Jeg var ofte bange for, at De hadede mig, men tidt havde jeg igjen en Følelse af, at De sørgede over mig. I Begyndelsen var jeg bange for et Møde, men i den senere Tid ønskede jeg saa meget at se Dem."

„Jeg vidste, at Skjæbnen atter vilde føre os sammen", sagde Nemeth alvorlig.

Da de igjen vendte om, saae de, at Baronen og den Geistlige havde forladt deres Plads og nærmede sig dem. Et Øieblik til kunde de tale sammen uden Vidner, Nemeth besluttede hurtigt at benytte dette Øieblik.

„Elsa, dette kan ikke vedvare. Vi kan ikke

leve uden hinanden. — Forlad deres Mand og tilhør mig helt. Bliv min Hustru. Deres Ægteskab er jo iforveien en Løgn. De elsker ikke Deres Mand, jeg vil oplyse ham derom.“

Nemeth forstummede pludselig. Han bemærkede et fremmed Udtryk i Elsas Ansigt. Han havde desuden ikke kunnet tale videre, Obersten traadte allerede hen til dem. De fulgtes ad hen til Sydspidsen af Øen og gik underveis ind hos en Gartner, hvor Elsa vilde kjøbe Blomster. Medens de gik mellem Nellikebedene, vare de igjen et Øieblik alene.

„Jeg venter paa Deres Svar“, sagde Nemeth dæmpet. „Jeg vil vide, hvordan det herefter skal være. Kan jeg gjøre Regning paa Dem? Svar!“

Elsa bøiede sig ned over en Rosenbusk og hviskede hastigt:

„Saadan noget er altid forbundet med Skandale. Og desuden, min Mand er et godt Menneske, han holder meget af mig og opfylder ethvert af mine Ønsker. Jeg er bange, jeg vil ikke have Skandale!“

Selskabet fortsatte deres Vei. Nemeth var en Smule bleg, om hans Mund dirrede et ondt Smil. Ei, Baronessen er bange for Skandale! I deres Forening, hvorom han i søvnløse Nætter havde bønfaldt Skjæbnens Herre, saae hun kun en Skandale. Og for at undgaa den, vilde hun ikke være hans Hustru, men kun hans Elskerinde.

Stjaalent saae han paa hende og opdagede paa hendes lave Pande den antipathiske, indskrænkede Stædighed, som i sin Tid saa ofte havde bragt ham til Fortvivlelse. Og det forekom ham, at han igjen skuede ind i hendes Sjæls Inderste. Denne Sjæl var saa øde som en Hede, saa øde, at hun ikke begreb det Nedværdigende i den Lakairolle, hun tiltænkte Nemeth, idet hun negtede ham sin Haand og tilbød ham sin Kjærlighed.

En frisk Luftning strøg gjennem Løvet. Nemeth tog sin Hat af og badede sin Pande i den svale Luftstrøm. Og som om Vinden havde borttaget hans sanselige Feber, følte han sig igjen rolig og fri. Nu glædede han sig over, at han igjen var truffen sammen med Elsa: Ialtfald havde han gjort Afregning med denne fristende Lygtemand. Thi det var kun Lygtemandsskær, der med saa dæmonisk Magt havde draget ham hen til hende; det var ikke Kvinden, han elskede i hende, men kun det morgenrøde Gjenskær fra sin egen Ungdom, sin første Kjærligheds Poesi.

Trolddommen veg. Uden Vrede og uden Bitterhed, blot med en ren Bedrøvelse i Hjertet, tog han Afsked med Ægteparret udenfor Villaen.

„Hvor vil De hen?“ spurgte Baronen overrasket.

„Ind til Byen. Jeg maa afsted med Iltoget, jeg tager til Füred til min Forlovede.“

„Og Portraitet? Hvad bliver det med det?“

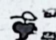
„Jeg beklager meget, men det er mig nu umuligt. Jeg er overlæsset med Bestillinger.“

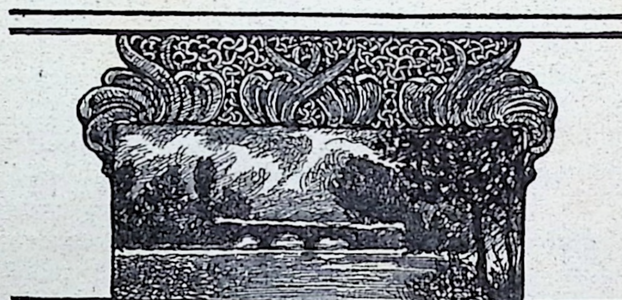
Bleg og taus berørte Elsa den Haand, der raktes hende. Saa gik hun ved sin Mands Arm op ad Trappen, uden blot en eneste Gang at vende sig om.

„Hvad gaaer der af Mennesket?“ yttrede Baronen. „Før viste han den største Lyst til at male Dig, og nu . . .“

Elsa trak paa Skulderen.

„Han er lunefuld som alle Kunstnere!“ sagde hun bittert.

AFORISMER

Man træffer Mennesker uden Øine, Øren, Hænder og Fødder; hvorfor skulde der ikke ogsaa gives Mennesker uden Hjerte?

Det er med Overtroen som med et Søm, jo mere man slaaer løs paa den, desto dybere trænger den ind.

Et godt Menneske! Det er gjerne et Menneske, hvis Fortrin ikke genere os og hvis Svagheder man kan drage Nytte af.

Alle Forbedringer i den moderne Vaabentechnik ville ikke fortrænge det ældste Skyts — Amors Pil.

Ogsaa Kvinder kunne indse deres Modedaarskaber, naar man præsenterer dem Moderne fra en — tidligere Saison.

Fra Tivoli

Disse Linier burde egentlig være fremkomne paa Tivolis Fødselsdag, men denne smukke Tanke, der gjerne skulde se ud som et Tilfælde, blev forplumret ved et Spil af den uforbederlig drillevorne Skjæbne. Nu kommer den ganske uventet, uden dog derfor paa nogen Maade at kunne henregnes til de glædelige Overraskelser.

Disse Linier handler ifølge deres Overskrift om Tivoli, ifølge deres Indhold om det rene Ingenting.

Og disse Linier skrives af En, der jevnlig gaaer i Tivoli, ikke alene for at beundre det kjære Etablissements Se- og Høreværdigheder, men ogsaa for at beundre det mangeartede Publikum, der er en af Tivolis bedste Se- og Høreværdigheder.

Ovenikjøbet — disse Linier, der ikke bliver, hvad de skulde være, og saaledes paa Forhaand maa betegnes som ganske mislykkede, bliver ikke bedre ved, at de kun skal være saa faa. Den knapt afmaalte Plads nødvendiggjør nemlig en aldeles stringent videnskabelig Afgjørelse af, hvad der bør medtages i denne Artikel, og hvad der bør lades ude af Betragtning.

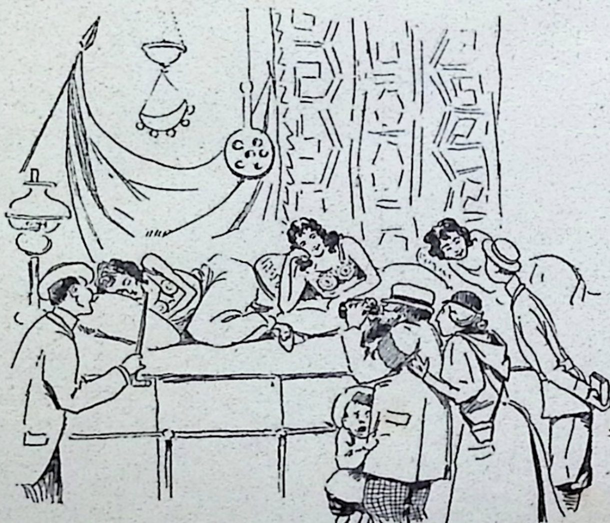
FRA TIVOLIS HAREM

Kombinationerne ere uendelig mange. Overført fra det abstrakte til det konkrete — *in casu* Tivoli — bliver Forholdet dette: Paa Promenaderne, f. Ex. ved *Koncertsalen* gaaer enhver Publikummer omkring og seer paa, at alle de andre Publikummere gjør ligesaa; i dette Tilfælde er Publikum altsaa paa samme Tid aktivt og passivt; det besørger selv hele Underholdningen, i hvilken Musiken fra Lumbyes Orkester aldeles ulogisk gjør paatrængende Forsøg paa at tiltrække sig Opmærksomheden. Ved *Kunstnerplænen* og *Pantomimetheatret* stiller Sagen sig ganske uinteressant naturligt, idet her Publikum, der har betalt, fuldstændig pass. seer paa de arbeidende Artister, der faaer Betaling. Paa „*Gurre*“ og ved „*Pandekagehuset*“ er Situationen den, at de Besøgende, der kommer, begjærlige efter at se Noget, opdager, at der Ingenting er at se, og hos *Bodega* er det saa malicieust indrettet, at der er endog særdeles meget Morsomt at se, men først saa silde paa Aftenen, at Lygterne er slukkede, saa man Ingenting kan se.

En glædelig Modsætning til alle disse mere

eller mindre forkludrede og derfor usunde Forhold danner kun to Steder i Tivoli: *Haremet* og *Dansepladsen*. Det første er eiendommeligt derved, at de Optrædende bliver betalt for ikke at bestille Noget, medens Publikum betaler for at levere Morskaben. De eneste Ydende er i dette Tilfælde Publikum selv, der gladelig præsterer: 25 Øre pro persona ved Indgangen, maabende Ansigter ved Indtrædelsen, mange snurrige Bemærkninger under Besøget og uendelig Forfjamskelse, naar det skal finde Veien ud igjen. De Nydende er — foruden Hr. Lassen, hvem jeg i Forbigaaende komplimenterer for hans vellykkede orientalske og indbringende Arrangement — udelukkende de 5 unge Damer, der nyder en Gage af 2 Kr. hver pr. Aften, en sød Hvile fra Kl. 6—11, de Besøgendes mærkelige Udraab samt fire Stykker Smørrebrød og en Baier hver omkring Kl. 10.

Det er besynderligt, men faktisk, at Tivolis Harem kunde blive en stor Sukces, uden at Ernst Bojesen eller Carl Lund havde havt noget med det at gjøre. Det er endvidere næsten ubegribeligt, at det har kunnet undgaa at blive startet af et Aktieselskab. Hr. Lassen fortjener alle Danskes Tak og Paaskjønnelse, fordi han har havt det Mod at ville vise os, hvad endnu ingen dansk Mand — det skulde da være Dr. Østrup — har seet.

Haremets Besøgende falder naturligt i to Grupper: de, der er fast overtydede om, at Alt er aldeles ægte, og at de udstillede Damer er virkelig østerlandske Skjønheder; og de, der strax er paa det Rene med, at kun Dekorationsgjenstandene, skjøndt indkjøbte i *Magasin du Nord*, er authentiske, men at Odaliskerne er gode danske Piger og det Hele Arrangement mere med Publikums Tarv for Øie end et veritabelt Harem som Mønster. Til en Begyndelse tilhørte jeg den første Kategori; senere er jeg lempelig gleden over i den anden; og det er gaaet mange som mig.

Jeg husker saa tydeligt, at jeg første Gang, jeg var derinde, i min henrivende Naivitet, tiltalte den fezbærende Eunuk, der holdt Vagt ved al den paa Hynderne oplagte Deilighed, i sirlige tyrkiske Vendinger. Men paa min særdeles høflige Tiltale — jeg sagde saadan Noget som: „Baghtsjenin tsjitsjekleri güzel dir“, fik jeg blot til Svar paa bredt Kjøbenhavnsk: „Hva' er den a'?“ Hvilket indgav mig en lille Tvivl om, at Manden nogensinde har seet andre Telte end Dyrehavsbakkens. Da jeg en Stund havde betragtet de dels halvsovende, dels halvvaagne Kvinder i deres flatterende Gevandter, dristede jeg mig til at spørge Manden med Fezen: „Maa man kilde dem paa Smalbenet?“ — „De ska' ikke kjede Dem!“ sagde han og gik truende nærmere hen til mig. Jeg aflod, synlig flov, fra mit frivole Forehavende og fulgte villig Eunukens Opfordring til at more mig, idet jeg gav mig til at høre efter, hvad Folk sagde rundt omkring.

Fra de Fattige i Aanden, fra dem, der holdt det Hele for ægte, og som egentlig ikke følte sig trygge i de exotiske Omgivelser, lød hviskende Bemærkninger som: „Gud veed, hvor det Harem er hentet fra i Ægypten?“ — „Er de syge?“ — „Er det Slavinder, der ligger?“ — „Tænk, hvor der maa være stille i et Harem?“ — „Kan man ogsaa i Orienten komme ind og se saadant et Harem for 25 Øre?“ — „Er de lænkede?“ — „Faaer de aldrig Lov til at gaa ud?“ — „Gud veed, om de aldrig faaer Noget at spise?“ — „Er det Menneskeædere?“ o. s. v. Mange Penge værd er de tilstedeværende Germaner, der paa Grundlag af, hvad de seer i Hr. Lassens Boudoir, med dybsindige Miner og de bebrillede Øine graadigt fæstede paa Haremspigerne holder lange og grundige Foredrag for de gamle Tanter i deres Følge.

De mere Durkdrevne, der ikke lader sig dupere af saadan en Smule østerlandske Drapperier, Vaaben, Lygter m. m., buser ud med et „Gud Fader bevares! Sikken Marskandiserbutik!“ — „Der sidder min Salighed Karoline! God Aften Karoline!“ — „Vil Du se, Fred'rik, hvor de sover! De er li' godt trætte fra igaar!“ — „Lassen har s'gu ikke faaet meget for Pengene, da han kjøbte de Klæder!“ — „Men hvor er Sultanen?“ — „Han stiller Kl. 11 henne hos Bodega.“ Under alle disse Bemærkninger ligger Suleima Sørensen og Fatme Petersen og har deres Nød for ikke at dø af Latter, forudsat, de ikke er henfaldne i en blid Slummer.

Ligervis som gamle Cicero, der jevnlig i sine filosofiske Skrifter opstiller f. Ex. kun fire Muligheder og ikke flere, men alligevel bagefter opdager endnu en femte, kommer jeg nu i Tanker om, at der ogsaa findes Folk, der ikke forstaaer en Smule af, hvad de seer i Haremet. De bilder sig ind, at den vagthavende Neger er en Kone. Naar de er naaede gjennem den lille Labyrints

vildsomme Gange, troer de, at de befinder sig helt henne ved Basarbygningen. De tager de sovende Damer for Voxfigurer og bliver forskrækkede, naar de rører sig. De gloer paa de dem ubekjendte Vandpiber, mener, at det er Eau de Cologneflasker og undrer sig over, at der slet ikke lugter af Parfume. Deres Forstaaelse er i det Hele taget paa Høide med den, en Dame forleden viste, da hun udfor „Gurre“ udbrød:

„Hør, nu blæser de oppe paa Lurerne!“

Førend vi forlade Haremet, maa jeg tilføie, at Synet af det har indgivet adskillige, mest yngre Kjøbenhavnere en beklagelig Lyst til at indrette noget Lignende i deres Hjem. Ja, det er endog gaaet saa vidt, at Smaadrenge, der har været til Feriefest i Tivoli og ganske imod Forældrenes Ønske og Naturens Bud har sneget sig ind paa de Lassenske Enemærker, har faaet saa megen Smag paa Tingen, at de istedetfor som tidligere at ville være Sporvognsheste eller Konditorjomfruer, naar de bliver store en Gang, nu sætter det at faae sig et Harem som deres Livsmaal. Hvis disse perverse Lyster ikke itide udryddes af Ungdommen, vil det se galt ud med Moralen hos den næste Generation af danske Mænd og Kvinder!

❧

Uden at give efter for Fristelsen til at beskrive Dansens Genesis og Udvikling gjennem Aarhundrederne lige fra den Tid, da Adam og Eva holdt Skovbal i Edens Have, paastaaer jeg kort og godt, at Terpsikores Kunst har naaet sin skjønneste Blomstring paa den dertil indrettede „Estrade“ i Tivoli. Nu har jeg seet Balletopførelser paa al Verdens store Scener, har havt en Mauri, en Müller og mange andre berømte Danserinder i Kikkerten og studeret Kankanen i „Moulin Rouge“, men aldrig har min gode danske Sjæl glædet sig som over en improviseret Sagtevals paa Tivolis Danseplads.

Her samles om Søn- og Festdage-Aftener Kjøkkenernes og Smaaboutikkernes, Systuernes og Fabrikernes, Kasernernes og Værkstedernes High-life til en Række Amusements, der i lige høi Grad opbygger Deltagerne og Tilskuerne. Thi som det gaaer ved visse store fyrstelige Galataffer, gaaer det ogsaa her: det tilstedes Publikum at beundre hele Herligheden fra et Galleri, der løber omkring Scenen. Dog langt mere end i Fugleperspektiv at

se en kgl. Høihed spilde ægte Tokayer paa sin Uniform, morer det mig paa ganske nært Hold at se Kommis Hansen svinge sin syvende Kjæreste i en Trippevals paa Tivolis Estrade. Og jeg er, Gud være lovet, ikke alene om at goutere den Morskab. Kjøbenhavnerne med deres udviklede Sans for det Grinagtige har forlængst opdaget, at der her er rig Leilighed til at faae en billig Underholdning. Der er nemlig det rare ved den hele Komedie som ved det meste i Tivoli, at man har den ganske gratis, hvorimod det er de dansende Publikummere, der maa betale Gildet. Dette Forhold, at en Del af Publikum uden Spor af Godtgjørelse, endda med en kontant Udgift af 25 Øre, tumler rundt paa Gulvet til Adspredelse for Resten af Publikum, er i Virkeligheden meget interessant og viser, at de Danske er et gjennemnobelt Folk. Den kjøbenhavnske Middelstand røber ogsaa paa dette Omraade en Energi og Udholdenhed, en Offervillighed og en Nøisomhed, der maa vække enhver Tilskuers varmeste Beundring. Hvilken Herre af første eller anden, ja lad os endda gaa med til tredie Rangklasse, vilde vel slippe levende fra at svinge en halvandet hundrede Punds Dame næsten uafbrudt fra Kl. 7 til 12, saaledes som min gamle Krigskammerat, Slagtersvend Karlsen, formaaer det?

Det er, naar Alt kommer til Alt, flere Tusinde Hestes Kraft, der hver Festaften udfoldes paa Danseestraden. Og alligevel hænder det ofte, at man kun seer meget ringe Resultater af det frygtelige Slid. Sagen er nemlig den, at Herren og Damen kun sjeldent er saa heldige at kunne danse samme Dans eller, hvis det lykkelige Tilfælde indtræder, da at kunne danse den paa samme Maade, med samme Trin, i samme Tempo, i samme Retning. Det er ganske al-

mindeligt, at Herren danser Galop, medens Damen danser Hopsa; at Herren danser „forkert“, medens Damen danser „rigtig“; at Herren danser Mazurka med et Trin, medens Damen ikke kan nøies med mindre end to; at Pas de quatre danses som Klapfinale af den ene, som Rheinländer af den anden, eller at de begge blive enige om at forvanske den til en sindssvag Løben rundt om sig selv. De letteste Kaar har ubetinget de, der egentlig slet ikke kommer til at danse, men hele Tiden, medens de er paa Gulvet, af de dansende Par bliver skubbet og puffet fra den ene Side til den anden, og saaledes føres Banen rundt, uden selv at gjøre det bitterste. Sørgeligst stillede ere vistnok de Par, der saa urimeligt gjerne vil op at danse, men aldrig kan komme af Pletten, fordi Veien altid spærres af andre, og som først faaer lidt Plads til at røre sig i det Øieblik, Musiken hører op.

For den, der i længere Tid ikke har været videre forlovet og saaledes har glemt alle de utrolig mange Maader, hvorpaa et Par kan variere Sindings Gruppe „To Mennesker“, er der ved Danseestraden god Leilighed til at opfriske halvglemte Minder eller til at faae nye Ideer. Den Omstændighed, at Gamle i Reglen med Forkjærlighed danser med Purunge, Store med Smaa, Tykke med Tynde, bidrager mægtigt til at gjøre Tagene og Stillingerne mangfoldige og interessante. Der er de Kavallerer, der holder Damen med høire Arm, medens den venstre dingler flot i Luften; der er andre, der holder med venstre og dingler med høire; og der er dem, der holder med begge Hænder. Høist forskjelligt er det, hvor Kavalleren tager fat paa sin Dame. Det kan, naar Damen er lille, være om Nakken, naar hun er stor, om hendes Hofte; det kan være om Livet, og det kan være klaskelig midt paa Ryggen. Haanden kan alt efter Omstændighederne være helt flad og aaben, flot halvlukket med et Ravrør stikkende ud mellem Fingrene, eller nervøst knyttet.

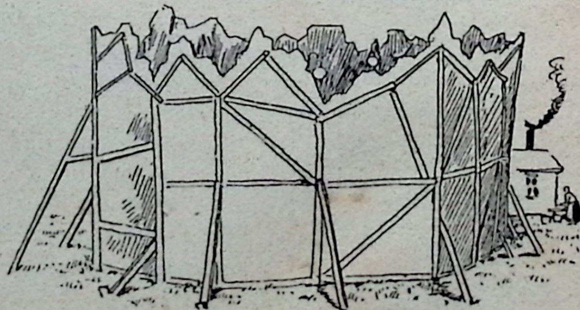
De to Legemers Stilling er ligesaa varierende. Snart er de en halv Mil fra hinanden, snart seer det ud, som de var sammenvoxede efter Brystbenet. Snart hviler hans Hoved med Hagen paa hendes venstre Skulder og hendes Hoved med Næsen paa hans høire Skulder. Snart kastes begge Hovederne bagud, saa at Hattene efterhaanden glider længere og længere ned i Nakken. Snart holder begge deres Aasyn sænkede, saa at de ved hvert Trin slaaer Pandeskaller. Der er dem, der taler søde Elskovsord under Dansen, og der er dem, der svinger sig med Cigaren i Mundvigen; endelig er der dem, der for lutter Pusten og Stønnen hverken kan være flotte paa den ene eller den anden af disse Maader.

Benbevægelserne er alle mere eller mindre akavede, men saa mangfoldige, at jeg ikke faaer Plads til at rubricere dem. Kun skal det fremhæves som charakteristisk for de fleste Kommis'er, at de — uden at mene noget Ondt eller Grimt med det, naturligvis — altid, naar de danser, støder Knæerne mod Damens. Den Gestus er de nemlig vant til hjemme fra Butikken, naar de skyder Skuffer ind.

❦

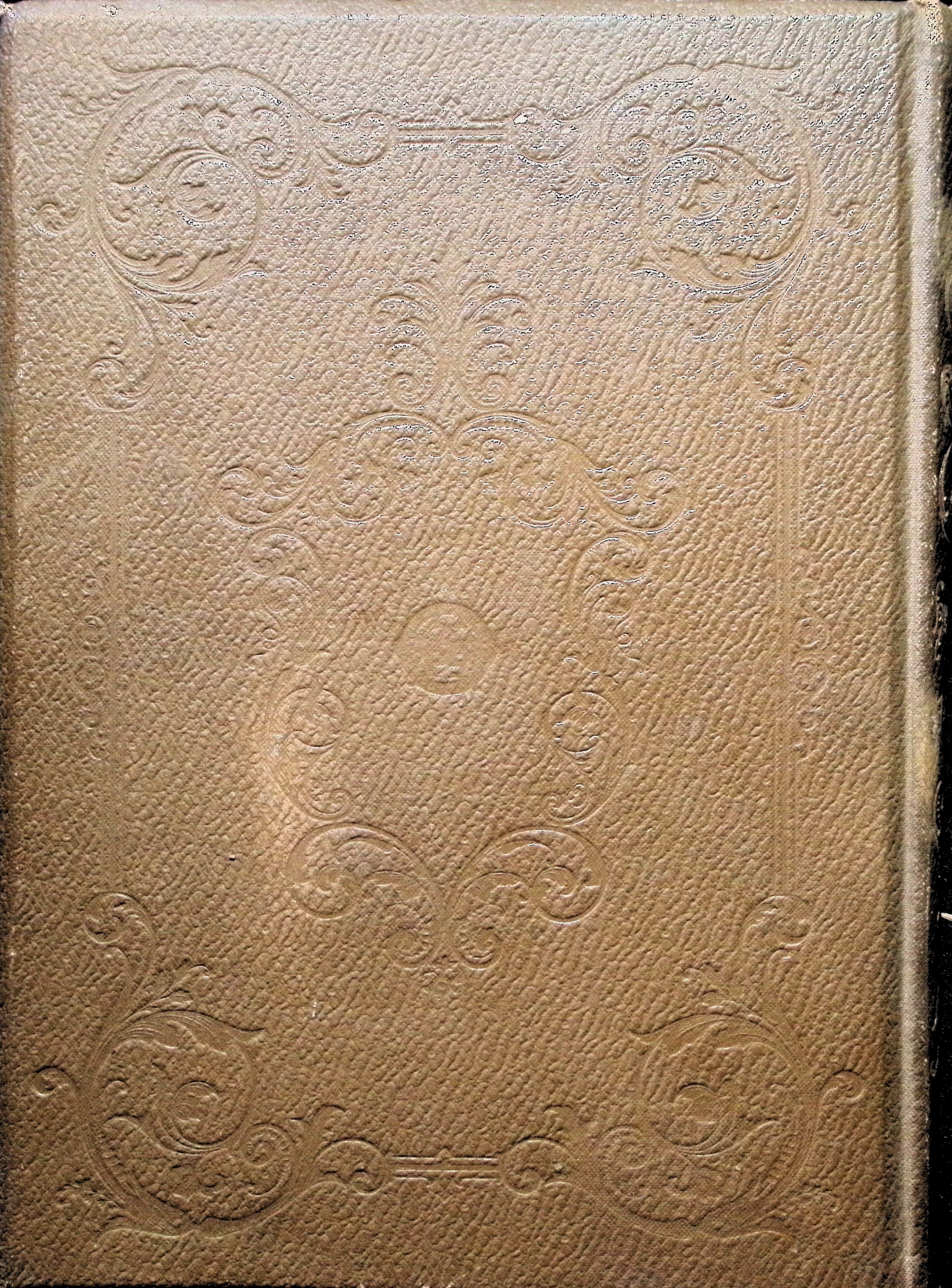
Min ømme Samvittighed tillader mig ikke at slutte disse Linier uden ogsaa at omtale Tivolis *„Nordpol“*. Imidlertid er det mig trods al anvendt Umage ikke muligt at faae Leilighed til at sige noget Træffende om den ud fra det Synspunkt, jeg i Begyndelsen af denne Afhandling anlagde. Jeg har derfor mod min sædvanlige Beslutning seet mig om efter et andet, og er endelig bleven enig med mig selv om, at man f. Ex. ogsaa kan inddele Menneskeslægten i følgende to Grupper: 1) de, der ikke endnu har været ved Nordpolen — til dem hører Fridthjof Nansen og André, — og 2) de, der har været der, d. v. s. alle andre Kjøbenhavnere, der er noget ved.

Gustav Hetsch.

Hver 14de Dag
1895-96
Hver 14de Dag